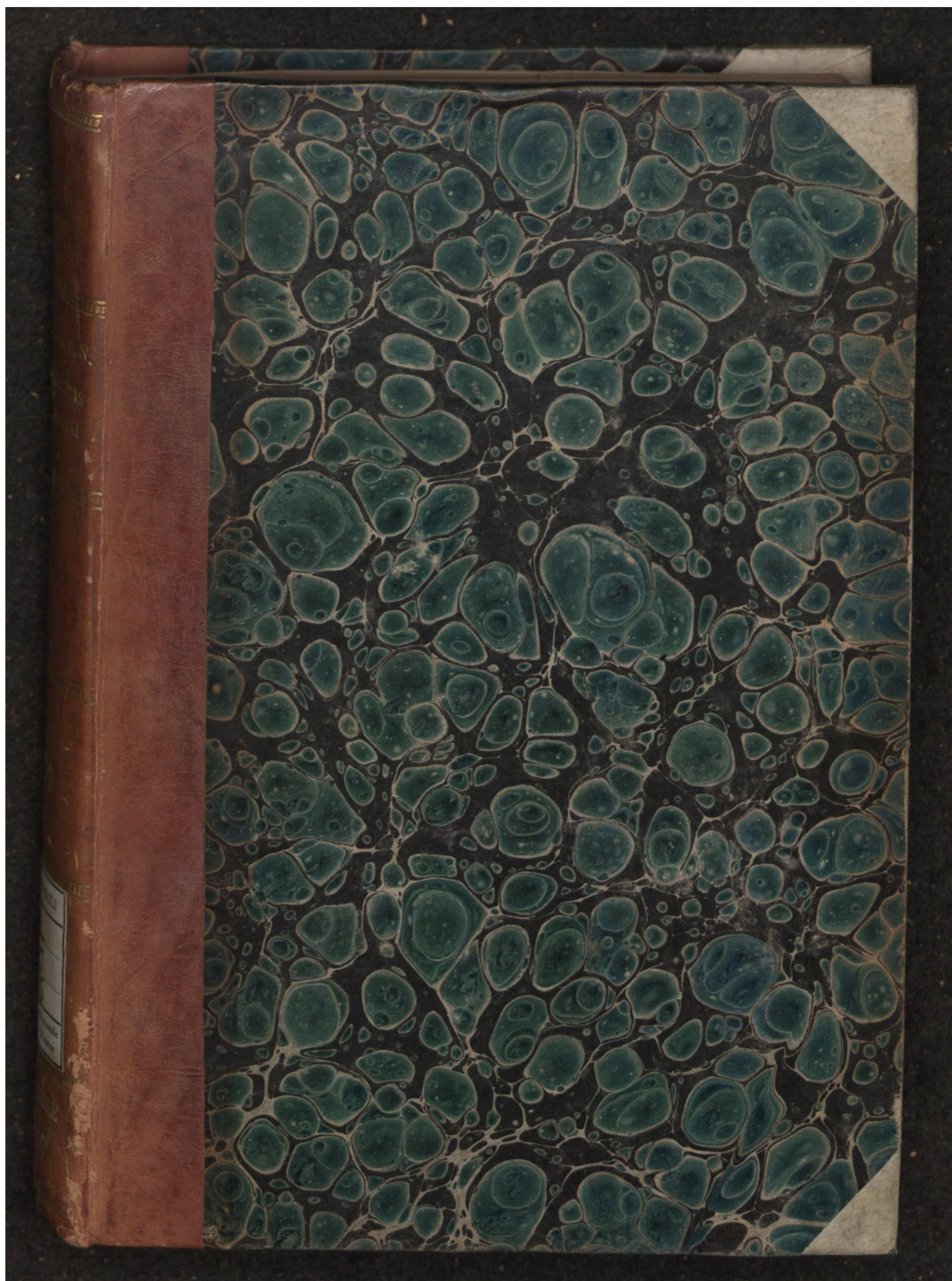


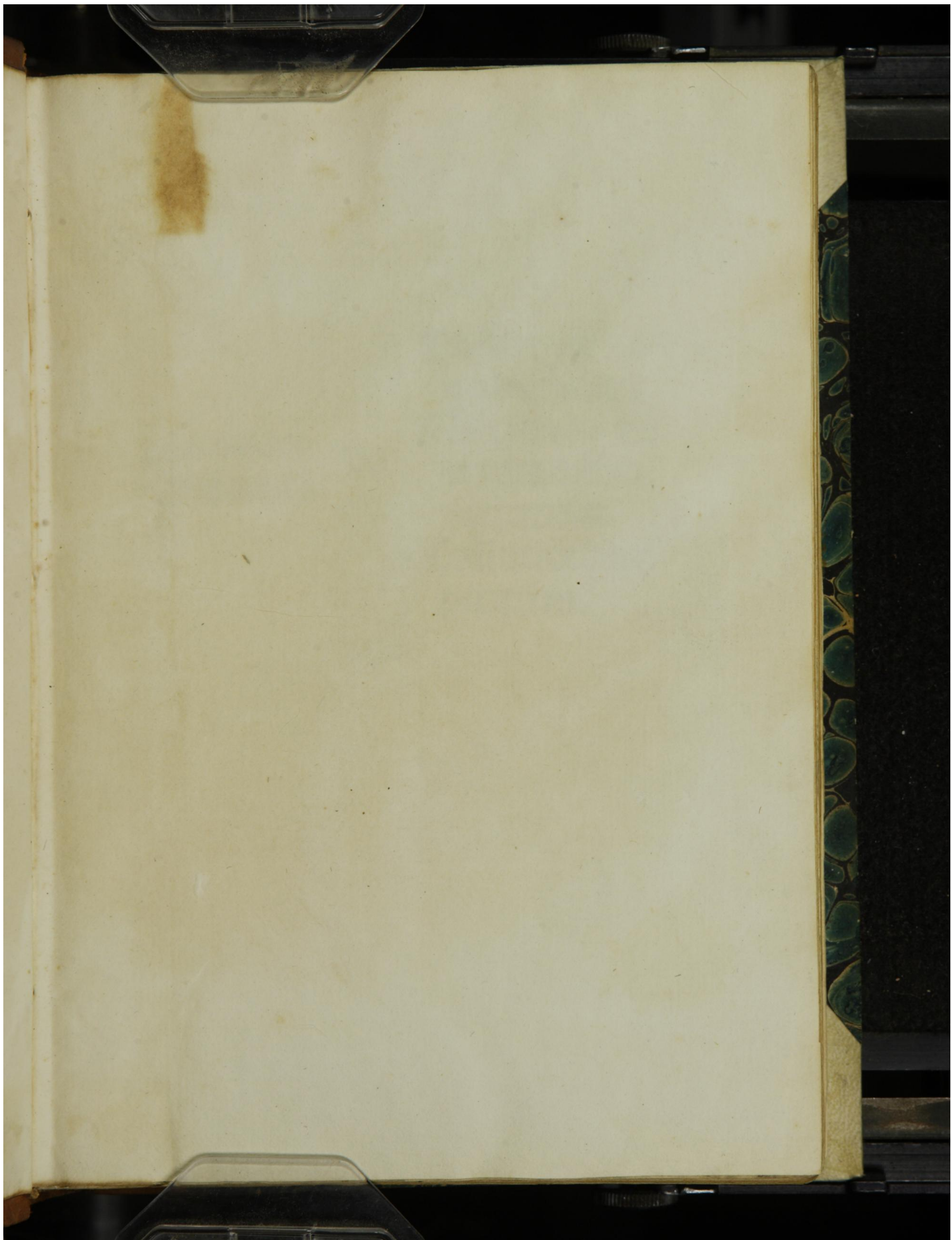

VIII
CASSIANI IOAN.
DE INSTITUTIS
COENOBIORUM
EC.
99
INCUNABULI
L
7
35
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze
BASILEAE
1497

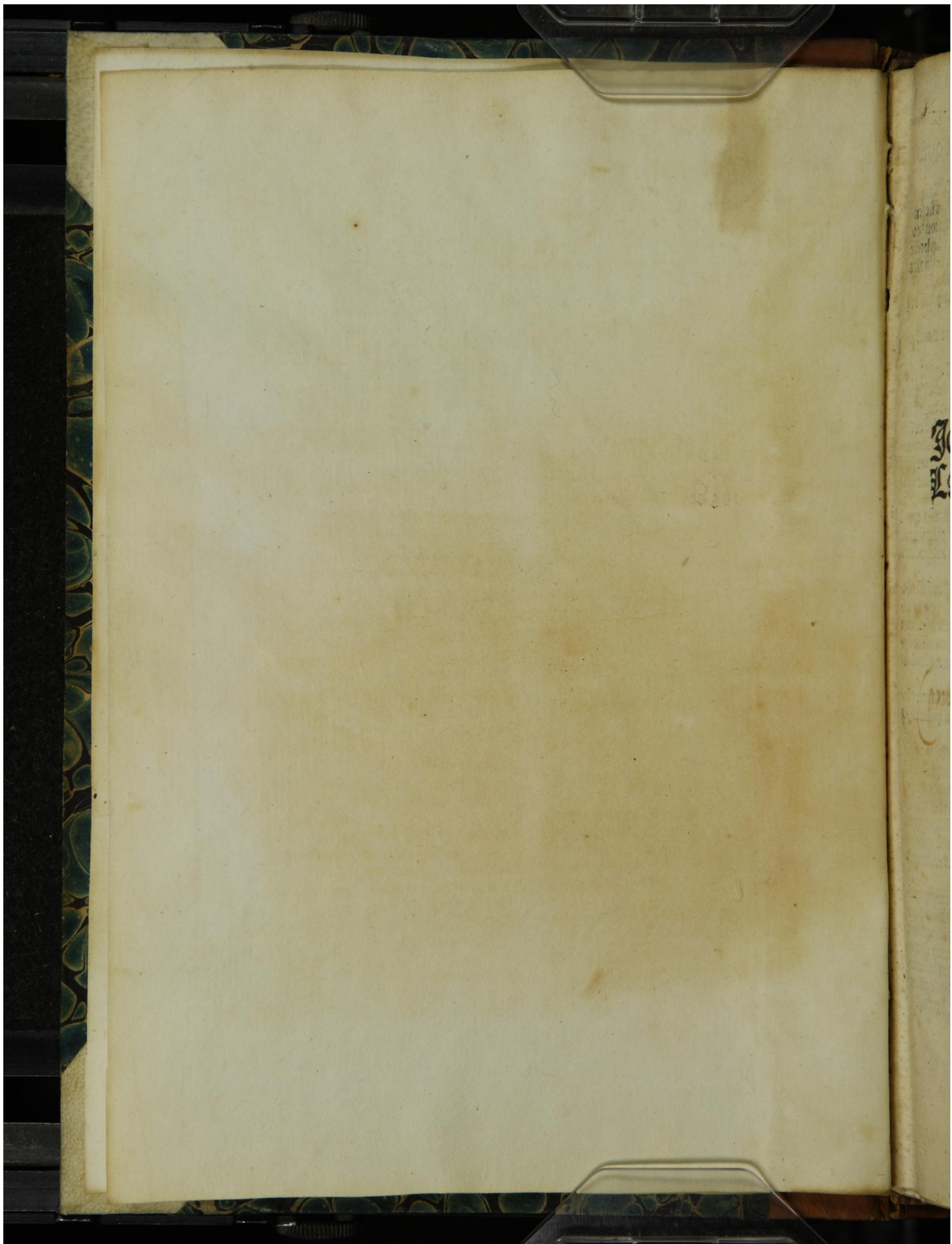












Joannes Cassianus de

Institutis ce/
nobiorum.
Origie: causis
et remediis
vitiorum.
Collatiōibus
patrum.



Auctor quis ac qualis fuerit: quos libros: ad quos: et de quib⁹ scripserit: cōmēdaticia breuisq₃ expositio.

Illustris prudēs ac facūdus int̄ ecclīasticos scriptores claruit Jo͛hes Cassianus: de cui⁹ elegāti facūdia Gennadius p̄sbyter in libro viroꝝ illustriū inter alia sic scribit: Cassianus inquit natus scytha: ↄstantinopoli a Joanne magno ep̄o diacon⁹ ordinat⁹: apd̄ massyliā p̄sbyter: ↄdidit duo monasteria viroꝝ et mulieꝝ: q̄ vsq₃ hodie extāt. Scripsit experiētia magistrāte librato sermōe: et vt apertius dicā: sensu v̄ba inueniēs: et actiōe linguā mouēs: res oīm monachoꝝ ꝓfessiōi necessarias. &c.

Multa etenī p̄clar⁹ h̄ vir scripsit: inter q̄ etiā cōpertas in egypto vitaspatrū doctrinasq₃ et reḡlas datis ad plīmos libris exposuit.

Scripsit equidē ad Castorē episcopū de institutis cenobioꝝ: d̄ origine et cau͛ curatiōibusq₃ octo principaliū vitioꝝ: libros duodecim.

Digessit p̄terea collatiōes cū patrib⁹ egyptijs habitas: Ad Leontiū quidē ep̄m et fratrē Helladiū collatiōes decē ī scythica eremo cōmorātiū patrū: videlicȝ Moysi duas: de destinatiōe monachi ac fine: Et de discretiōe. Pafnucij vnā: de triplici ad s͛uiendū deo vocatiōe et renūciatiōe. Danielis vnā: d̄ pugna carnis adu͛sus spiritū: et spūs aduersus carnē. Serapiōis vnā: de impugnatiōe oīm vitioꝝ. Theodori vnā: de ꝓsperis et aduersis hui⁹ seculi: et causis flagelloꝝ dei. Sereni duas: de spiritalib⁹ nequitijs: Et de principatibus ac potestatibus. Isaac duas: de qualitate oratiōis: Et de eiusdē iugitate.

Ad Honoratū ep̄m et Eucheriū: septē alias triū anachoretaꝝ ī thebaida egypti eremo ↄsistentiū: hoc est: Cheremonis tres: de ꝑfectiōe: d̄ castitate: et d̄ ꝓtectiōe dei. Nesterotis duas: de sciā spiritali: Et de charismatib⁹ diuinis. Joseph duas: de amicitia vera: Et de diffiniēdo: id est ꝓmittēdo: vel nō diffiniēdo.

Postremo septē alias ad Jouinianū: Mineruiū: Leontiū et Theodoꝝ: q̄ sūt q̄tuorq₃ abbatū in vlterioris egypti partib⁹ habitātiū: id est Pyamonis vna: de trib⁹ antiquis monachoꝝ generib⁹ et quarto nuper exorto. Joannis vna: de vita cenobitica et eremitica. Pynufij vna: de satisfactione penitētie. Theone tres: de remissiōe q̄nquagesime: de nocturnis illusiōib⁹: Et de eo q̄d dicit ap̄ls: Nō eī q̄d volo bonū facio: sed q̄d odi malū hoc ago. Abrahā vna: de mortificatiōe.

Que certe ipsius mēorati viri opuscula multā edificationē ↄtinent aīarum: et luculēto sermone nitescūt. Nec int̄ plurima antiquoꝝ scripta queq₃ ad spiritales ꝑfectus atq₃ ꝑfectiōis apicē tēdenti: vtilius aliq̄d arbitror legisse.

Unde et cassiodorus monasterij sui fratres ad hui⁹ venerādi patris scripta plegēda exhortando: sic scribit: Cassianū inq̄t p̄sbyterū qui ↄscripsit de institutiōe fideliū monachoꝝ: sedulo legite: frequēter audite. Qui int̄ ip̄a scti ꝓpositi initia: octo p̄ncipalia vitia dic̄ eē̄ fugiēda. Hic noxios mot⁹ aīaꝝ ita cōpetēt̄ īsinuat: vt excess⁹ suos hoīeȝ pene videre faciat et vitare cōpellat: q̄s antea ↄfusiōe caliginis ignorabat.

Et beat⁹ pat̄ dn̄icus (vt historia de eius vita ↄscripta testat̄) librū illū qui Collatiōes patrū inscribit̄: studiose legēs ac vigilāter intelligens: salutis in eo rimatus semitas: ad magnū ꝑfectionis apicē ꝑuenit.

Ut igit̄ p̄clari hui⁹ viri op̄a tanta cōmendatiōe digna: ab oīb⁹ legere cupientibus facilius haberi possint: Nup in inclyta Basiliensiū vrbe post accuratissimā corundē emēdationē: artificiosamq₃ ac ꝑutilē et antea nō visam ꝑ capita distinctionē: singula cū inscriptiōib⁹ suis: in hoc vnū corp⁹ sūt collecta: elimatisq₃ litteraꝝ characteribus: vt liquido cernit̄: impressa: ad frugifere imp̄ssorie artꝫ cōmēdationē: omniūq₃ diligēter in his legentiū vtilitatē: Saluatoris quoq₃ nostri Jesu christi gl̄iam et honorē: qui est bn̄dictus in secula. Anno natiuitatis eiusdē. M. cccc. lxxxxvij.

Notabilium dictorū iuxta alphabeticum ordinē librorum Joannis Cassiani: annotatio.

Notabilium dictorum

Fabula de tonsoris mercede composita. collatiõe. xxiiij. capitulo. xiij.

Fruct⁹ studij spiritalis duoꝝ patrū describit̃. libro. v. ca. xxvij.
Fruct⁹ penitētie. xv. describuntur. colla. xx. ca. viij.
Fundat⁹ imꝑfecte ad deteriora mala ꝓlabit̃. libro. xij. ca. xxvi.
Furtū cōmissum purgat̃ p verā cōfessionē. colla. ij. ca. xi.
Furtū innocēti impingēs: a diabolo possidet̃. coll̃. xviij. ca. xv.

G Ratiarum actiones pro multis referre deo debemus. libro xij. capi. xviij.
Gratiaꝝ actiones dicunt̃ cū quis beneficia dei recolit. coll̃. ix. ca. xiij.
Gratia dei humano conatu cōpēsari nō pōt. coll̃. xiij. ca. xiij.
Gratia dei trāscendit humane fidei angustias. coll̃. xiij. ca. xvi.
Genera singuloꝝ vitioꝝ quot sint: coll̃. v. ca. xi.
Gentiū septē significatio describit̃. colla. v. ca. xvi.
Gentium septē numer⁹ ⁊ octo: quomodo debeat intelligi. colla. v. ca. xvij. et. xviij.
Gentes septem cur iubeantur interfici: ⁊ vna mandetur deseri. colla. v. capi. xix.
Gentes decem cur deus predixerit abrae expugnandas ab israel. coll̃. v. capi. xxij.
Genuū flexio quō teneat̃ a vespere sabbati vsq; ⁊c̃. libro. ij. ca. xviij.
Gule vitiū ꝑncipaliter expugnandū est. libro. v. ca. iij. et. xi.
Gule ꝯcupiscētia quō possit supari. libro. v. ca. xiiij.
Gule ⁊ fornicatiōis passio ⁊ curatio. colla. v. ca. iiij.
Gule natura ad similitudinē aquile compat̃. colla. v. ca. xx.
Gule perseuerātia quō nobis dominet̃. coll̃. v. ca. xxi.
Gule vitio deuicto laborare debetis ꝓ ceteris ꝟtutib⁹. coll̃. v. ca. xxvi.
Gulosi experiri nō possunt interiorꝫ hoīs pugnas. libro. v. ca. xiij.

H Abitus monachorum. libro ꝑmo. capitulis. ij. iij. iiij. v. vj. vij. viij. ix. et. x.
Heremi que est in dyolco: descꝑtio. libro. v. ca. xxxvi. Et colla. xviij. capi. j.
Heremum expetere cur debeamus: et ꝑfectus eius quis sit. libro. viij. cap. xvij.
Heremi que ē iuxta vicū thecue descriptio. colla. vi. ca. j.
Heremus in qua cheremō: nesteros et ioseph conuersabantur. colla. xi. capi. iij.
Heremū q̄re reliquit abbas ioānes. colla. xix. ca. iij.
Heremi cōmoda describuntur. coll̃. xix. capi. v.
Heremū petētes nō bn̄ īstituti piculo se tradunt. colla. xix. ca. x.
Heremita quō possit vitia sua agnoscere. colla. xix. ca. xij.
Heremum intrans nondum a vitijs purgatus quomodo possit sanari. coll̃. xix. capi. xiiij.
Heresis anthropomorphitaꝝ vnde traxerit originē. coll̃. x. ca. v.
Hypocrisis vtilis beati Pauli apostoli. colla. xvij. ca. xx.
Hominis mors miserabilis. colla. ij. capi. v.
Horas diuinas cū additiōe opis ꝑsoluūt. libro. iij. capi. ij.
Hore regulares vn̄ traxerint originem. libro. iij. ca. iij.
Humilitas ꝓcelsa abbatis pynufij. libro. iiij. ca. xxx. Et. coll̃. xx. ca. j.
Humilitatis vera indicia. libro. iiij. capi. xxxix.
Humilitas ⁊ timor dei: fundamēta euāgelica sunt. libro. xij. ca. xxxi.
Humilitas sincera abbatis ioannis. coll̃. xix. capi. ij.
Humiliari ī ꝟitate debent q̄ ad ꝑfectionē tendūt. coll̃. xxiij. ca. x.
Humilis falsa cuiusdā fratrꝫ elegā/

rib⁹ sint inuēte.libro.iiij.ca.xvij.
Ledi ab alio non possumus nisi prius a nobisipsis ledamur. collatiōe xviij.capi.xvi.
Legitimi nō debent se inuicē a salute aīaꝝ īpedire.coll.xxi.ca.ix.
Lenticule grana ab economo reperta.libro.iiij.ca.xx.
Leticia mētis cur mutet in mesticiā animi.coll.iiij.ca.ij.iij.et.iiij.
Liberum arbitrium quomō maneat cum dispensatione gratie diuine. colla.iij.capi.xij.
Liberū arbitriū adiutorio dei semꝑ indiget.colla.iij.ca.xxij.
Liberi arbitrij potestas ꝛ adiutorium dei.colla.vij.capi.viij.
Liberi arbitrij infirmitas. collatiōe xiij.capi.x.
Liberū arbitriū nō est idoneum ad saluandū.colla.xiij.ca.xviij.
Libertas arbitrij ꝛ gratia dei. coll. xiij.capi.viij.
Lignū aridū ex obediētia rigare nō cessat abbas ioannes. libro. iiij. capi.xxiiij.
Luxuria:Supra vbi fornicatio.

m Malum nulli inuito ab alio potest inferri. collatione vj.capitulo.iiij.

Mala quemadmodū dicatur deus creare.colla.vi.capi.vi.
Mauortes monachoꝝ. libro p̄mo. capi.vij.
Mādatoꝝ dei intellectus a dn̄o condonatur.colla.iij.ca.xv.
Mādata supergredi ad exemplum abrae dauid ꝛ ceteroꝝ. collatiōe xxi.capi.iiij.
Mandata maiora soluens maxim⁹ in gehēna habebit.collatiōe. xiiij. capi.ix.
Matutina solennitas quo tempore instituta sit.libro.iij.ca.iiij.
Matutinis horis p̄cipue debemus sensus nostros occupare. coll.xxi. capi.xxvi.
Melotis quare vsi sint monachi in egypto.libro primo.ca.viij.
Memoria dei qua cautione debeat a monacho custodiri.collati. xxiij. capi.ix.
Mens vtrum possit iugiter vna eademqꝫ qualitate durare.colla.vi. capi.xiiij.
Mētibus humanis in quem modū spiritus immundi copulētur. Coll. vij.capi.x.
Mēs nostra qb⁹ ex causis aggrauatur.colla.ix.capi.v.
Mēdacio vtiliter ꝛ veniabiliter vsi sunt sancti.colla.xvij.ca.xvij.
Mēdacio impune vsi sūt qui sub lege vixerūt.colla.xvij.ca.xviij.
Mendacium in veteri testamēto veniabiliter vsurpatū fuit.collatiōe. xvij.capi.xix.
Mendacium vtile ꝛ veritatem plerūqꝫ noxiam apostoli censuerunt. colla.xvij.capi.xx.
Mendacium in quotidianis necessitatibus sepius incurrimus. colla. xvij.ca.xxi.
Mendacij patrociniū sancti viri ꝓpter diuersas causas assumpserūt. colla.xvij.ca.xxv.
Mēdacij ꝓfugia quādo sint recipiēda.colla.xvij.ca.xvij.
Meritū vniuscuiusqꝫ nō debet ex signis estimari.colla.xv.ca.vi.
Mercedis retributio fm principalem mentis conceptum. coll. xvij. capi.xij.
Mirabilia que dominus peculiariter in sanctis suis operatur. colla. xij.capi.xij.
Mirabilius est de se vitia q̄ꝫ de alio demones expellere.collatione.xv. capi.viij.
Monachi ī p̄mordio fidei a marco normā acceperūt.libro.ij.ca. v.
Monachus quāte placiditatis esse debeat.libro.viij.ca.v.
Monach⁹ debet vitare mulieres et episcopos.libro.xi.ca.xvij.
Monachi rudes quomodo exem

Annotatio.

t Ranquillitas cordis in quo cõsistat. libro. viij. capitulo xvi.

Notabilium dictoꝝ annotatio

Vitioꝝ expositio q̄ ꝑ supbiam generant̄. libro. xij. ca. xxvij.
Vitia q̄ extra naturalē motū cōtrahunt̄ a nobis. libro. vij. ca. v.
Vitia naturalia sine creatoris iniuria insunt nobis. libro. vij. ca. iiij.
Vitia octo ꝓncipalia. coll'. v. ca. ij.
Vitioꝝ duo sūt genera: ⁊ q̄dripertita efficientia. coll'. v. ca. iij.
Vitij vniuscuiusq; qualitas ⁊ origo describit̄. coll'. v. ca. xi.
Vitia quō diuerso certamine expugnare debeamus. coll'. v. ca. xiiij.
Vitioꝝ de victoria extolli nō debemus. coll'. v. ca. xv.
Vitia nō nisi dei auxilio superant̄. coll'. v. capi. xv.
Vitioꝝ terras possidere quō nobis vtile sit. coll'. v. ca. xxiiij.
Vitijs possessi miserabiliores sūt arrepticijs: coll'. vij. ca. xxiiij.
Vitia tribus modis vincuntur. coll'. xi. capi. vi.
Vie nostre directio ex deo est. coll'. iij. ca. xiij.
Vigilias quō extendant patres vsq; ad lucē. libro. ij. ca. xij.
Vigilie sabbati pascalis modus ⁊ ordo. libro. iij. ca. viij. et. ix.
Vigilias lōgas ꝑferūt ꝓpt̄ v̄bi diuini auditū. coll'. xvij. ca. j.
Virginū gloriā habere volētes q̄d facere debeāt. coll'. xxij. ca. vi.
Virtutē quālibet a quo expetere debeamus. libro. v. ca. iiij.
Virtutū ꝑfectionē nemo suis viribus potest obtinere. libro. xij. ca. x. xi. et. xij.
Virtutū actio sed non merces eoꝝ cessabit. coll'. j. ca. x.
Virtutū parturitio q̄ ab vna ascendit̄ ad aliā. coll'. xiiij. ca. xvi.
Viros sctōs cur ꝑmittat de⁹ interfici a latronib⁹. coll'. vi. ca. ij.
Vite ꝓbitas p̄cellit signoꝝ opera. coll'. xv. ca. ix.
Vltionū multa sunt genera quibus de⁹ punit pctōres. coll'. vi. ca. xi.
Vocatio samuelis. coll'. ij. ca. xiiij.
Vocatio pauli apl'i. coll'. ij. ca. xv.
Vocationum tria sunt genera. coll'. iij. capi. iij.
Vocationū trium expositio. col. iij. capi. iiij. et. v.
Vocationū gratia multiplex ostenditur. coll'. xiij. ca. xv.
Volūtatis bone effect⁹ a dño cōdonatur. coll'. iij. ca. xv.
Volūtatis bone initiū ⁊ ꝯsummatio a dño est. coll'. iij. ca. xix.
Voluntas nostra que sit inter cōcupiscentiā carnis ⁊ spiritus ponit̄. coll'. iiij. ca. xij.
Volūtas nostra bona absq; gratia dei nō dirigit̄. coll'. xiij. ca. ix.
Volūtatē bonā an sequat̄ vel precedat gratia dei. coll'. xiij. ca. xi.
Voluntas bona nec semper gratie nec semper homini est deputanda. coll'. xiij. capi. xij.
Volūtatē ꝓpriā subijciēs fratri: fortis ⁊ san⁹ dicit̄. coll'. xvi. ca. xxiij.
Volūtas operātis nō ꝓcessus operis debet intueri. coll'. xvij. ca. xi.
Volūtatis ꝯtēpte obstinacia retineri nō debet. coll'. xvij. ca. xxiij.
Volūtatis ⁊ nō tantū facti inspector est deus. coll'. xvi. ca. xxij.
Vtilitas q̄ nobis de incētiuis estib⁹ generat̄. coll'. xij. ca. v.
Vtilitas q̄ sit in naturalib⁹ vitijs. libro. vij. ca. iij.
Vtile nobis est interdū derelinqui a dño. colla. iiij. ca. vi.
Vtilitas pugne carnis ⁊ spiritus. coll'. iiij. ca. vij.
Vtilitas q̄ ex colluctatiōe carnis et spiritus orit̄. coll'. iiij. ca. xiij.
Vxorē hortat̄ vt abrenūciet theonas. coll'. xxi. ca. viij.
Vxorē dimittit ⁊ ad monasteriū peruolat. coll'. xxi. ca. ix.

Explicit annotatio notabiliū sententiaꝝ hui⁹ opis.

Quos opus hoc libros teneat cognoscere si vis:
Et quid quisqꝫ tonet: subscriptos plege versus.

Cesaris imperio famulet᷑ romulus orbis:
Et paribus studijs sub materialibꝰ armis
Miles teutonicꝰ sibi seruiat atqꝫ latinus:
Augens rempublicam consueto robore nostram.
Ast ego vir tennis non vtens talibus armis:
Perpetuis votis cum fratribꝰ odilo nostris
Augusto opto meo deuotus tempore cuncto:
Vitam virtutem pacem simul atqꝫ salutem.
Et ne cum pacis sibi bella gerēti inimicis
Semper amans ocij videar minus auxiliari:
Offero de nostris quoqꝫ spiritualibus armis
Munus perparuum: sed eorum mē tibus aptum.
Militie sacre decorat quos balthēꝰ ille:
Christus discipulos quo iussit cingere lumbos.
En tibi quesitos iam dudum diue libellos:
Implens promissum: collegi corpꝰ in vnum:
Vnius ore viri quos spiritus inclytus auctor:
Obtulit ecclesie: diuo pro munere matri:
Que sine fine suis eterno prospicit vsu.
Deniqꝫ bissenos presenti corpore libros
Aspicias queso: sequitur qꝫ cōgruus ordo.

Primus habet: monachis habitus quis debeat esse.
Regula psallendiqꝫ modus datur inde secundo.
Tertius hoc iterum describit plenius ipsum.
Informatqꝫ nouos per singľa quartus alumnos.
Octo quidem reliqui quos cernis adhuc superesse:
In se concludūt numerum totidem vitiorum:
Persequiturqꝫ suum proprio syntagmate monstrum
Vnusquisqꝫ liber: dans quid sit cui ve cauendum.
Hos collata patrum celebri sermone priorum
In duplici forma comitant᷑ bis duodena.
Horum quodqꝫ tibi quid honestū conferat audi.
Primus enim moyses in primis scire duobus
Dat: q̄ sit destinatio: debeat aut fore finis:
Discreteqꝫ iubet super omnia viuere fratres.
Pafnucius monachum docet inde relinquere mundum.
Corporis illecebre daniele dicente resiste.
Serapion iterū notat octo lues vitiorum.
Sanctorū loquitur de morte theodorus abbas.
Carpitur improbitas sathane vaga mensqꝫ Sereno:
Et de spiritibus traduntur multa sinistris.
Hortatur fratres Isaac collatio bina:

Orandum pure cũm cordis ſimpli-
citate.
Quid ſit perfectum: quid caſtum:
quidve parari
Seruariq; deo valeat cuſtode: do-
cemur
Collatis trinis preceptoris chere-
monis.
At ſummi veri diuina cognitione:
Deq; chariſmatibus confert tibi ne-
ſteros abbas.
Dictat amicitie Joſeph firmiſſima
iura:
Monſtrans preterea que diffinitio
vera.
Aſt genera hinc pyamon tria proſe-
quitur monachorum.

Vite cõmunis ꝺ fine vl' anachoref:
Colloquitur ſalubris collatio mul-
ta ioannis.
Crimina purgandi cõdis precepta
pynufi.
Viuere maiori venia quinquageſi-
mali
Tempore: cõcedit theonas: abſol-
uit ⁊ illud:
Accedãt nobis qua re phantaſma-
ta noctis:
Et cur ſepe malum quod nolumus
hoc operamur.
Concludunt omnes ſeniorum tra-
ditiones.
Sermones abrahe: de carnis lege
domande.

Prefatio

Disertissimi Joānis Eremite qui Cassianꝰ dicit̃: in duodecim libros de institutis cenobiorū: ⁊ de octo principaliū vitiorū remedijs: ad Castorem epm̄ prefatio feliciter incipit.

VEteris instrumēti narrat historia: sapiētissimū Salomonē post acceptā diuinitus sapientitiam prudentiamq̄ multā nimis: ⁊ latitudinē cordis q̄si arenā maris innūerabilē: ita vt dn̄i testimonio nll's ei similis retroactis tēporibꝰ extitisse: neq̄ post eū surrecturꝰ esse dicat̃: illō magnificū dn̄o tēplū extruere cupientē: alienigene regis Tyri auxiliū poposcisse. Qui
1. Reg. 5 missō ad se hyrā filio mlieris vidue:
Ibi. 7. quicq̄d diuīa sapiētia suggerēte ꝑclarū in tēplo dn̄i: vl' in sacris vasis moliebat̃: misterio eiꝰ ac dispositiōe ꝑfecit. Si ergo ille vniuersis regnis terre sublimior p̄ncipatꝰ: ⁊ israelitici generis nobilior excellētiorq̄ ꝓgenies: illaq̄ sapiētia diuinitus inspirata: que cūctoꝝ oriētaliū ⁊ egyptioꝝ disciplinas ⁊ īstituta supabat: neq̄q̄ paupis atq̄ alienigene viri cōsiliū dedignat̃: recte etiā tu his eruditꝰ exēplis: btissime papa Castor: verū ac rōnabile deo tēplū: nō lapidibus insensibilibꝰ: s; sanctoꝝ virorū cōgregatiōe: nec tēporale ⁊ corruptibile: sed eternū atq̄ inexpugnabile edificare disponēs: vasa etiā ꝑciosissima dn̄o cupiēs cōsecrare: nō multo auri metallo argēti ve cōflata: q̄ post rex babyloniꝰ capta concubinaꝝ suaꝝ ac principū deputet voluptati: s; aīabus sanctis q̄ innocentie: iusticie ⁊ castitat; integritate fulgētes: regē christū in semetipis circūferāt cōmorantē: egenū me omniq̄ ex ꝑte pauꝑrimū: ad cōmunionē tāti opis dignaris adciscere. In ꝓuincia siquidē tua cenobiorū ex ꝑte oriētaliū maximeq̄ egyptioꝝ volēs instituta fundare: cū sis ip̄e cunctis virtutibꝰ sciētiaq̄ ꝑfectꝰ: ⁊ vniuersis ita refertus diuitijs spiritalibꝰ: vt ꝑfectionē querētibꝰ satis abundeq̄ non mō tuus sermo: s; etiā sola vita sufficiat ad exēplū: me q̄; elinguē et pauperē sermōe atq̄ sciētia: vt aliquid ad explementū tui desiderij de inopia sensus mei ꝯferā: poscis: precipisq̄ vt instituta monasterioꝝ q̄ ꝑ egyptū ac palestinā custodiri cōspeximus: ita vt ibi nobis a patribꝰ tradita sīt: q̄uis imperito digerā stilo: nō leporē sermōis inquirēs in quo ipse apprime es eruditꝰ: s; sanctorū simplicē vitā simplici sermōe fratribus in nouello monasterio tuo cupiens explanari. Cui rei q̄ntū me piūs ardor desiderij tui ꝓuocat obedire: tantū ꝑmultiplices estuū moles volentē obtēperare deterrēt. Primū: q2 nec vite mee ita equiparāt merita: vt cōfidā me res tā arduas: tam obscuras: tam sanctas: digne posse animo ac mēte complecti. Scd̄o: q2 ea q̄ a puericia nostra int̃ eosdē cōstituti atq̄ ipsoꝝ incitati q̄tidianis adhortatiōibus ⁊ exēplis: vel agere tēptauimꝰ: vel didicimꝰ: vel visu ꝑcepimus: minime iā possumus ad integrū retinere: tot annoꝝ circulis ab eoꝝ ꝯsortio ⁊ imitatiōe ꝯuersatiōis abstracti: p̄sertim cū harum rerum ratio: nequaq̄ possit ociosa meditatiōe doctrinaq̄ verboꝝ vel tradi vel intelligi vel memoria cōtineri: totum nāq̄ in sola experiētia vsuq̄ ꝯsistit. Et queādmodū tradi nisi ab exꝑto nō queūt: ita nec ꝑcipi quidē vel intelligi nisi ab eo qui ea pari studio ac sudore app̄hendere eloborauerit: possūt: q̄ tn̄ si collatione iugi spiritaliū viroꝝ freq̄nt̃ discussa nō fuerint ⁊ polita: cito mentis retrorsū incuria dilabunt̃. Tertio: q2 idipsum qd̄ vtcūq̄ nō ꝓ meri



to rei: ẜ ꝓ p̃sentis tp̄is statu possimus reminisci: imperitior sermo cõgrue non valet explicare. Huc accedit q̄ꝺ sup̱ hac re viri ⁊ vita notabiles ⁊ sermõe sciẽtiaq̃ p̃clari mlt̄a iã opuscula desudarũt: sctm̃ Basilium et Hieronymũ dico aliosq̃ nõnll'os: quoꝝ anterior sciscitãtibꝰ fratribus sup̱ diuersis institutis vel questionibus: nõ solũ facundo: verũetiã diuinaꝝ scripturaꝝ testimonijs copioso sermõe rñdit. Alius vero nõ solũ suo elucubratos ingenio edidit libros: verumetiã greca lingua digestos: in latinũ vertit eloquiũ. Post quoꝝ tam exuberãtia eloquẽtie flumina: possem nõ ĩmerito p̃sumptionis notari: si aliq̄d stillicidij huiꝰ inferre tẽptassem: nisi me hec fiducia tue sanctitatis animaret ⁊ spõsio: q̄ vel tibi he nuge forẽt accepte qualescũq̃ sũt: vel eas ꝯgregationi fratrũ in nouello tm̃ monasterio cõmorantiũ deputares. Qui si quid a nobis minꝰ forsitan caute ꝓlatũ fuerit: et pie relegãt ⁊ cũ venia indulgẽtiore sustẽtent: fidẽ potiꝰ mei sermõis q̃ venustatẽ eloquij requirẽtes. Quapropter beatissime papa: vnicũ religionis ⁊ humilitatis exẽplar: tuis p̄cibus animatꝰ: ẜm vires ingenij mei opus q̄ꝺ iniungis aggrediar: ⁊ ea q̄ omnimodis intacta relicta sũt ab anterioribꝰ nostris: vtpote qui audita potiꝰ q̃ experta ꝺscribere tẽptauerũt: velut rudi monasterio: ⁊ veritatem sitiẽtibꝰ intimabo. Nec plane mirabiliũ dei signorũq̃ narrationem studebo ꝯtexere: q̄ q̃uis mlt̄a ꝑ seniores nostros ⁊ incredibilia: nõ solum audierimꝰ: verũetiã sub obtutibus nostris ꝑspexerimꝰ ĩpleta: tñ his omnibꝰ p̄termissis: q̄ legẽtibꝰ p̄ter admirationẽ nihil ampliꝰ ad instructionẽ ꝑfecte vite ꝯferũt: instituta eoꝝ tantũmõ ac monasterioꝝ regulas: maximeq̃ p̄ncipaliũ vitioꝝ q̄ octo ab eis designant': origines ⁊ causas: curationesq̃ ẜm traditiões eorum: quantũ dño adiuuãte potuero fideliter explicare cõtendã. Propositũ siquidẽ mihi est: non de mirabilibus dei ẜ de correptione moꝝ nostroꝝ et cõsũmatiõe vite ꝑfecte: ẜm ea q̄ a senioribꝰ nostris accepimꝰ pauca disserere. In eo q̄ꝫ p̃ceptis tuis satisfacere studebo: vt si quid forte nõ ẜm typũ maioꝝ antiquissima ꝯstitutione fundatũ: sed ꝓ arbitrio vniuscuiusq̃ instituẽt' monasteriũ: vl' diminutũ vl' additũ in istis regionibꝰ cõprobauero: ẜm eam quã vidimꝰ monasterioꝝ regulã ꝑ egyptũ vl' palestinã antiquitus fundatoꝝ: fideli sermõe vl' adijciã vel recidam. Nequaq̃ eñi credas rationabiliꝰ quippiã vel ꝑfectiꝰ ꝯstitutionẽ nouellã in occiduis galliaꝝ ꝑtibus reperire potuisse: q̃ illa sũt instituta: in quibus ab exordio p̄dicatiõis aplice a sctis ac spiritalibꝰ patribꝰ fundata monasteria ad nos vsq̃ ꝑdurãt. Illam sane moderationẽ opusculo huic inserere presumã: vt ea q̄ ẜm egyptiorũ regulã: seu ꝓ asperitate aerũ: seu ꝓ difficultate ac diuersitate moꝝ: ĩpossibilia in his regionibꝰ vel dura vel ardua cõprobauero: institut' monasterioꝝ q̄ ꝑ palestinã vel mesopotamiam habentur: aliquatenus temperem: quia si rationabilis possibilium mẽsura seruetur: eadem obseruantie perfectio est etiam in impari facultate.

Explicit prefatio.

Incipit annotatio capitulorum primi libri de habitu monachorum:

Explicit annotatio capi.

Incipit liber primus de habitu monachi: Proemiale Caplm. I.

d E institutis ac regulis monasteriorum dicturi: vnde competentiꝰ donante deo q̄ ex ip̄o habitu monachorū ſumemus exordium? Quorum interiorem cultum conſequenter tūc poterimus exponere: cum exteriorem ornatum ſub oculorum depinxerimus obtutibus.

De cingulo monachi: Caplm. II.

i Taqꝫ monachum vt militē chriſti in ꝓcinctu ſemper belli poſitum: accinctis lumbis iugiter oportet incedere. Hoc enim habitu etiam illos ambulaſſe qui in veteri teſtamento ꝓfeſſionis huius fundauere primordia: Heliam ſcilicet ⁊ Heliſeum: diuinarū ſcripturarum auctoritate monſtraẗ: ac deinceps principes auctoreſqꝫ teſtamenti noui: Joānem videlicet Petrum et Paulum: ceteroſqꝫ eiuſdem ordinis viros taliter inceſſiſſe cognoſcimus. Quorum prior qui in veteri teſtamento virginitatis iam flores et caſtimonie continentieqꝫ prefigurabat exempla: cum fuiſſet a domino miſſus ad increpandos nuncios ochozie ſacrilegi regis iſrael: eo ꝙ egritudine prepeditꝰ ſuper ſtatu ſalutꝫ ſue beelzebub deum accaron cōſulere ōſtinaſſet: et idcirco eis occurrens idem propheta deſcenſum de lecto eius in quo conciderat denegaſſet: decumbenti regi expoſita veſtitus qualitate compertus eſt. Reuerſos enim ad ſe nuncios ac referentes ſibi prophete ſententiaꝫ: ſciſcitatus eſt cuius eſſet figure et habitus vir qui occurriſſet eis: ⁊ locutus fuiſſet huiuſcemodi verba: Vir inquiunt 4. Re. 1.
piloſus: ⁊ zona pellicea accinctꝰ renibus. Ex quo habitu confeſtim rex contemplatus hominem dei: ait: Helias theſbites eſt: zone videlicet indicio et hirſuti incultiqꝫ corpis ſpecie virum dei indubitāter agnoſcēs: eo ꝙ iſtud ei inter tot iſraelitici populi milia commoranti: cultus proprij ac velut quoddam impreſſum ſpeciale ſignum perpetuo cohereret. De Joanne quoqꝫ qui veteris nouiqꝫ teſtamēti velut quidam ſacratiſſimus limes finis initiumqꝫ proceſſit: ita euangeliſta narrāte cognoſcimus: Ipſe autem Joannes habe- Matth. 3
bat veſtimentum de pilis camelo- et Mar. 1
rum: ⁊ zonam pelliceam circa lumbos ſuos. Petro etiam in cuſtodiam carceris ab herode detruſo: ⁊ ad necem die poſtero producendo: angelo aſſiſtente precipiẗ: Precinge- Act. 12.
re: et calcia te caligas tuas. Quod vt faceret nequaq̄ꝫ monuiſſet eū angelus dei: niſi vidiſſet eum ob refectionem nocturne quietis pauliſper defecta mēbra ſolita cinguli obſtrictione laxaſſe. Paulū quoqꝫ aſcendentem hieroſolymam ⁊ protinus a iudeis in vincula mittendū: Agabus propheta reperiens ceſaree: ſublato eius cingulo: manus ſuas ligans ac pedes: vt geſtu corporis ſui paſſionis eius ꝑfiguraret iniurias: ait: Hec dicit ſpirituſſanctus: Virū Act. 21.
cuiꝰ eſt zona hec: ſic alligabūt iudei in hierlm: ⁊ tradēt in manꝰ gentiū.

Quod vtiꝫ a ꝓpheta ꝓferri mini/
me potuisset: dicēte: Uirū cuius est
zona hec: nisi paulꝰ eā lumbis suis
indesinēter solitus fuisset aptare.

De veste monachi: Ca. III

V Estis ꝙ sit monachi q cor/
pus ꝯtegat tm̄: ac repellat
nuditatis verecundiā: ⁊ fri/
goris retūdat iniuriā: nō q semina/
ria vanitatis aut elatiōis enutriat:
Ita eodē aplo ꝑdicāte: Hn̄tes aūt
alimēta ⁊ opimēta his ꝯtēti simus.
Opimēta inquens nō vestimēta: vt
quibusdā latinis exemplaribꝰ nō ꝓ/
prie ꝯtinet. i. q corpus operiant tm̄:
nō q amictus glia blandiant: ita vi
lia vt nulla coloris vel habitꝰ noui/
tate int ceteros huiꝰ ꝓpositi viros
habeant insignia: ita studiosis ac/
curatiōibus aliena: vt nllis rursum
sint affectatis ꝑ incuriā sordibꝰ de/
colora. Postremo sic ab huiꝰ mūdi
separent ornatu: vt cultui seruorū
dei ī oībꝰ cōmunia ꝑseuerēt. Quic/
quid eñ int famlos dei ꝑsumit ab
vno vl paucis: nec catholice ꝑ oēm
corpꝰ fratnitatꝭ tenet: aut supfluū
aut elatū est: ⁊ ꝓpter hoc noxiū iu/
dicandū est: magisꝫ speciē vanita
tis ꝙ virtutis ostētans. Et idcirco
hec q nec a veteribꝰ sanctis ꝗ huius
ꝓfessiōis fundamēta iecerūt: neꝫ
a prībꝰ nostri tpis ꝗ coꝝ ꝑ successio/
nes instituta nunc vsꝫ custodiunt:
tradita videmꝰ exēpla: vt supflua
et inutilia nos ꝙ resecare ꝯueniet.
Quobrē cilicinā vestē velut circū/
spectā cūctis atꝫ notabilem: ⁊ q ex
hoc ipso nō solū nlla spūi possit emo
lumēta ꝯferre: ſꝫ etiā elatiōis ꝯcipe/
re vanitatē: qꝫ ad necessarij operꝭ
exercitiū: in ꝗ monachū semp impi/
grū expeditūꝫ optet īcedere: inha
bilis atꝫ inepta sit: oīmodis refuta
rūt. Qd si ꝗsdā hoc amictu circum/
datos audimꝰ ꝓbabiles extitisse: nō
ex eo nobis monasterioꝝ est regula
sanciēda: vel antiq sctōꝝ patrū sūt
ꝑturbāda decreta: qd pauci ꝑsumē
tes aliaꝝ virtutum priuilegio: ne in
his quidē q nō ſm catholicā regu/
lā ab eis vsurpata sūt: repꝛhēdi de/
bere credūt. Generali nāꝫ oīm cō
stitutōi paucoꝝ nō debꝫ ꝑponi nec
ꝑiudicare sentētia. Illis eñ debemꝰ
institutꝭ ac regul indubitatā fidē et
indiscussā obedientiā ꝑ oīa cōmo/
dare: nō ꝗs paucoꝝ volūtas ītulit:
ſꝫ ꝗs vetustas tātoꝝ tēpoꝝ: ⁊ innu/
merositas sctōꝝ patrū ꝯcordi defi/
nitiōe in posterū ꝓpagauit. Nec ħ
sane ꝑiudicare nob debꝫ ad ꝗtidia/
ne ꝯuersatiōis exēplū: qd vl Jorā 4. Re. 6.
sacrilegꝰ rex isrl cateruis hostiū cir/
cūseptus: scissa veste ciliciū habuis/
se ꝓhibet intrinsecus: vl qd niniui/ Jone. 3.
te ad mitigandā dei sentētiam q in
eos illata fuerat ꝑ prophetā: cilicij
asperitate velati sūt: cū ⁊ ille ita in/
trinsecꝰ latent indutꝰ eo fuisse mon
stret: vt nisi scisso desup vestimēto
a nemine ꝓrsus potuisset intelligi:
et isti eo tēpore opimentū cilicij ostē
tarēt: q cūctis sup īminēte vrb euer
siōe lugētibꝰ: eodēꝫ amictu circū/
datis: nlls posset a quoquā ostēta/
tiōe notari. Quia nisi insolēs sit di
uersitas: nō offendit equalitas.

De cucullis egyptiorum: Capi. IIII.

S Unt ꝑterea ꝗdā in ipo egy
ptioꝝ habitu: non tm̄ ad cu/
ram corpis quātū ad moꝝ formulā
cōgruētia: quo simplicitatis ⁊ inno
cētie obseruātia etiā in ipa vestitus
ꝗlitate teneat. Cucullis nāꝫ ꝑpar/
uis vsꝫ ad ceruicis humerorumꝫ
demissis ꝯfinia: quibꝰ tm̄ capita cō
tegāt: indesinenter diebꝰ vtunt ac
noctibꝰ: scꝫ vt īnocētiā ⁊ simplici/
tatē puuloꝝ iugiter custodire etiaꝫ
imitatiōe ipiꝰ velaminis cōmoneā/
tur. Qui reuersi ad infantiā christi
cūctis horis cū affectu ac ꝟtute de/
cantāt: Dn̄e nō est exaltatū cor me/ ps. 130
um: neꝫ elati sunt ocli mei: neꝫ am
bulaui in magnis neꝫ in mirabilibꝰ

sup me. Si nō humilit sentiebā: sed exaltaui aīam meā. Sicut ablactatus est sup matre sua.

De colobijs egyptiorum: Capitulum. V.

c Olobijs q̄z lineis induti q̄ vix ad cubitorum ima ptingūt: nudas de reliq̄ circūferūt man⁹: vt amputatos hr̄e eos act⁹ et opa mundi hui⁹ suggerat abscisio manicarum: et ab oī ꝯsuatōe erena mortificatos eos velamīs linei doceat indumentū: audiātq̄ p h̄ aplm q̄tidie dicētē
Col.3. sibi: Mortificate membra vr̄a q̄ sūt sup t̄rā. Illō q̄z ipo habitu ptestā
Ibidem te: Mortui eñ estis: et vita vr̄a abscō
Gal.2. dita est cū xp̄o ī deo. Et iterum: Viuo aūt iā nō ego: viuit vero ī me xp̄s.
Ibi.6. Mihi quidem mūdus crucifix⁹ est: et ego mundo.

De rebrachiatorijs: Ca. VI

g Estāt etiā resticulas duplices laneo pleras subtegmīe: q̄s greci: analaboys: nos v° suc
αραλα cinctoria seu redimicula vl̄ ppie re
βούσ brachiatoria possimus appellare. Que descēdētia p sūma ceruicis et a laterib⁹ colli diuisa: vtrarū q̄ alarum sin⁹ ambiūt: atq̄ hincinde succingūt: vt ꝯstringētia latitudinem vestimēti ad corp⁹ ꝯhāt atq̄ ꝯiungāt: et ita ꝯstrictis brachijs impigri ad oīe op⁹ expediti q̄ reddāt: illō apl̄i p̄ceptū studētes oī v̄tute com
Act.20. plere: Quia nō solū mihi: s̄ etiā his qui mecū sūt ministrauerūt man⁹ iste.
2.Thes.3 Neq̄ grat panē ab aliq̄ mā ducauimus: s̄ in labore et fatigatiōe nocte ac die operantes: ne quē vestrū grauaremus. Et si quis nō vult operari: nec manducet.

De mauortib⁹ eorum: Ca. VII

p Ost h̄ angusto palliolo tam amict⁹ hūilitatē q̄ vilitatē p̄cij cōpēdiū q̄ sectātes: colla parit atq̄ humeros tegūt: q̄ mauortes tā nostro q̄ ipoꝝ nū cupant eloq̄o: et ita planeticarum atq̄ birrho rū p̄cia sil' ambitionē q̄ declināt.

De melote et pelle caprina: Capi. VIII.

v Ltim⁹ est habit⁹ eorum pellis caprina q̄ melotes vel pera appellat: et bacul⁹: q̄ gestāt ad imitationē eorum q̄ pfessiōis hui⁹ p̄figurauere lineas ī veteri testamēto. De quib⁹ apl's: Circūierūt inq̄t in melo
tis et ī pellib⁹ caprīis: egētes: angustiati: afflicti: q̄b⁹ dign⁹ nō erat mūdus: ī solitudinib⁹ errātes: et ī montib⁹ et ī speluncis et ī cauernis terre. Qui tñ habit⁹ pellis capre significat mortificatā oī petulātia carnaliū passionū: debere eos ī sūma virtutū grauitate ꝯsistere: nec q̄c q̄ petulcū vl' calidū iuuētutis ac mobilitatis antiq̄ in eorum corpe residere. Heb.11.

De baculo: Capi. IX.

n Am et baculū gestasse eosdē viros etiā heliseus q̄ vn⁹ ex ipis ē: docet: cū dic ad giezi puerum suū mittēs eū ad suscitādū filiū mlieris: Tolle baculū meū: et cur
rēs vade pone eū sup faciē pueri vt 4.Re.4
viuat. Quē vtiq̄ nō dedisset ei propheta gestādū: nisi eū manu sua solit⁹ eēt iugit circūferre. Cui⁹ gestatio spiritalit monet nūq̄ debere eos int tot oblatrantes vitiorum canes: et inuisibiles neq̄tiarum spiritaliū bestias: inermes incedere: de q̄b⁹ beatus
dauid liberari postulās dic: Ne tra Ps.73.
das dñe bestijs aīam ꝯfitētē tibi: s̄ irruētes eas retūdere crucis signaclo ac lōgi⁹ ppulsare: atq̄ adūsū se seuiētes iugi mēoria dñice passiōis: et imitatōe illi⁹ mortificationis extinguere.

De calciamētis eorum: Ca. X

c Alciamēta v° o velut int dicta euangelico p̄cepto recusantes: cū infirmitas corpis vl' matutin⁹ hyemis rigor seu meridiani est⁹ feruor exegerit: tm̄mō caligis suos muniūt pedes: h̄ interpretātes v su carum vl' dñica permissione

signari: vt si ī h̄ mũdo ꝯstituti: cura
et sollicitudīe carnis huiꝰ omnimo/
dis exuti eē nō possumus: nec ab ea
penitꝰ ꝑualemꝰ absolui: saltē occu/
patiōe leui ⁊ īplicatiōe tenui necessi
tatē corpis explicemꝰ: ne vl̄ aīe nr̄e
pedes: q̄ expediti ad spiritalē cursũ
et ꝑdicādā euangelij pacē sp̄ eē de/
Cantꝭ. j. bēt pati: q̄bꝰ post odorē vnguētoꝝ
Ps̄. 6j. xp̄i currimꝰ. ⁊ d̄ q̄bꝰ dauid: Cucurri
Hiere. j7 ī siti. Et hieremias: Ego aũt nō sum
turbatꝰ te seq̄ns. morticinis hꝰ secli
curis patiamur īuolui: de his sc꞉ co/
gitātes q̄ nō ad supplēdā nccītatē
nature: s꞉ ad sup̄fluā noxiā ꝙ ꝑtinēt
Ro. j3. voluptatē. Q̄d ita īplebimus: si ꝯm
apl̄m: carnis curā nō fecerimꝰ ī desi/
derijs. Quibꝰ tñ caligis quā ꝙ lici/
to vtant: vtpote dñi mādato ꝯces/
sis: neq̄ꝙ tñ pedibꝰ eas īherere per/
mittũt cũ accedũt ad celebrādā seu
percipiēda sacrosctā mysteria: Illō
estimātes etiā ꝯm l̄ram custodiri de
Exo. 3. et bere: qd̄ d̄r ad moysen vel ad iesum
Josue. 5. filiũ naue: Solue corrigiā calciamē
ti tui: locꝰ em̄ ī q̄ stas: t̄ra sctā est.

De tꝑamēto obseruantie q̄ scd̄m aerũ q̄litatē vl̄ vsum ꝓuincie sit tenēda: Ca. XI.

Ec dicta sint: ne q̄d ꝑtermi/
b sisse de egyptioꝝ habitu vi/
deamur. Ceteꝝ a nob̄ tenen/
da sũt illa tm̄mō q̄ vl̄ locoꝝ sitꝰ vel
ꝓuīcie vsus admittit. Nā neꝙ cali/
gis nos neꝙ colobijs seu vna tuni/
ca eē ꝯtētos hyemis ꝑmittit asperi/
tas: ⁊ ꝑuissimi cuculli velamen vel
melotis gestatio derisũ potiꝰ q̄ edi/
ficationē vllā videntibꝰ cōparabit.
Quaꝑpt̄ illa tm̄ q̄ supiꝰ cōmēora/
uimꝰ q̄ꝙ sũt ⁊ hũilitati ꝓfessiōis no
stre ⁊ q̄litati aeꝝ ꝯgruētia: a nobis
q̄ꝫ affectāda cēsemꝰ: vt oīs sũma no
stri vestitꝰ nō ī nouitate habitꝰ qui
possit offendiculũ hoībꝰ secli huius
inferre: s꞉ honesta ī vilitate ꝯsistat.

De cingulo spiritali et sacramēto ipsius: Ca. XII.

Is itaꝙ vestimētis xp̄i mi/
b les indutꝰ: nouerit p̄riꝰ ob id
se cinguli ꝯstrictiōe munitũ:
vt ad cũctos vsus ⁊ op̄a monasterij
nō solũ mēte ꝓmptꝰ sꝫ etiā ip̄o ha/
bitu sp̄ expeditꝰ incedat. Tāto nāꝙ
feruētior circa spiritalē ꝓfectũ ac di
uinaꝝ reꝝ sciam ⁊ cordis puritatem
ꝓbabit: q̄to fuerit erga obedientie
studiũ opisꝙ deuotior. Scd̄o cog/
scat etiā in ip̄o habitu cinguli inesse
nō paruũ qd̄ a se expetit sacramtũ.
Accinctio em̄ lũboꝝ: ⁊ ambitꝰ pell̄
emortue: significat eũ mortificatio/
nē circũ ferre mēbroꝝ: in q̄bꝰ libidi/
nis atꝙ luxurie seminaria ꝯtinent:
euāgelicũ illō mādatũ quod dicit:
Sint lũbi vestri ꝑcincti. ap̄lica int̄/ Luc. j2
ꝑtatiōe ingeri sibi sp̄ ītelligēs: Mor Col. 3.
tificate scꝫ mēbra vestra q̄ sunt sup̄
terrā: fornicationē: īmũdiciā: libidi
nē: ꝯcupiscētiā malā. Ideoꝙ illos
tm̄mō legimꝰ in scp̄turis sctīs cingu
lo fuisse ꝑcinctos: ī q̄bꝰ semīaria co/
itꝰ īueniũt extincta: q̄ꝙ illō btī da/
uid eloq̄ũ ope atꝙ v̄tute decātant:
Quia factꝰ sũ sic̄ vter in pruina: eo Ps̄. jj8.
ꝙ erasa medullitus carne vitiorum
emortuā exterioris hoīs cutē sp̄ũs
v̄tute distēdāt. Et idcirco: in prui/
na: significant adiecit: ꝙ scilꝫ neq̄ꝙ
fuerīt sola cordis mortificatiōe con
tēti: vexetiā exterioris hoīs motꝰ ⁊
ip̄iꝰ nature incētiua ꝯtinētie pruina
extrinsecꝰ accedēte habuerīt ꝯgela/
ta: nullũ iā dũtaxat ꝯm ap̄lm regnũ
pctī in suo mortali corpe sustinētes: Ro. 6.
nec gestātes carnē sp̄ũi repugnātē.

Explicit de habitu monachi liber primus:

Incipit ānotatio capl̄oꝝ libri scd̄i d̄ canōico nocturnaꝝ orōnũ ⁊ psalmoꝝ mō.

Ca. j. Proemiale.
ij De diūsitate numeri q̄ ad de
cantādos psalmos ꝑ vni/
uersas ꝓuīcias sit statutꝰ.
iij De vniformis regl̄e ꝑ totam

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit liber secundus de canonico nocturnarum orationum et psalmorum modo.

Proemiale Capi. I.

d Vplici igit̄ hoc qd̄ diximus cingulo xp̄i miles accīct⁹: interim q̄ mod⁹ canonicaꝫ orōnum psalmorūqꝫ sit ī partib⁹ orīētis a sctīs prīb⁹ antiq̄t⁹ statut⁹ agnoscat. De q̄litate xͦo eaꝫ vel quēadmodū orare s̄m aplī sententiā sine int̄missiōe possim⁹: suis in locis cū seniorꝫ collatiōes ceperim⁹ expōere: q̄ntū dn̄s dederit, pferem⁹.

De diuersitate numeri q̄ ad decantandos psalmos per vniuersas puincias sit statutus: Caplm. II.

m Ultos nāqꝫ coperim⁹ p alias regiōes p mētis sue capacitate: habētes quidē vt ait apl's: zelū dei s̄ nō s̄m sciaꝫ: sup hac re diuersos typos ac regulas sibimet ɔstituisse. Ro. 10
Quidā eñi vicenos seu tricenos psalmos: & hos ip̄os antiphonaꝫ ptelatos melodijs: & adiūctiōe quarūdā modulationū: debere dici singulis noctib⁹ cēsuerūt: Alij hūc modū etiā excedere tēptauerūt nōnulli decē & octo: atqꝫ ī hūc modū diuers̄ ī locis diuersū canonē agnouim⁹ institutū: totqꝫ ppemodū typos ac regulas vidim⁹ vsurpatas: quot etiā monasteria cellasqꝫ ɔspexim⁹. Sūt quibus in ip̄is qꝫ diurnis orōnū officijs .i. tertia: sexta nonaqꝫ id visū ē: vt s̄m horaꝫ modū in q̄b⁹ h̄ dn̄o reddunt̄ obseq̄a: psalmorꝫ etiā & orōnū putarēt numerū coeq̄ndū: nōnull'is placuit senarium numerū singul' diei ɔuētib⁹ deputari. Qua ppt̄ necessariū reor antiq̄ssimā patrꝫ pferre ī mediū ɔstitutionē: q̄ nūc vsqꝫ p totā egyptū a dī famul' custodit̄: q̄ nouelli mōasterij ī xp̄o rudis īfātia antiq̄ssimorꝫ potiꝰ prīm vetustissimis ītitutōib⁹ ībuat̄.

De vniformis regule ꝑ totam egyptū custodia: ⁊ de electiōe eoꝝ q̇ fratrib⁹ ꝑpōnantur: Capi. III.

Taq꜄ ꝑ vniuersaꝫ egyptū et
i thebaidē: vbi monasteria nō
ꝓ vniuscuiusq꜄ renūciantis
instituūť arbitrio: ſꝫ ꝑ successiōes ac traditiōes maioꝝ vsq꜄ in hodiernū diē vl' ꝑmanēt vl' māsura fundanť: legitimū oꝛonū modū in vespꝑtinis ꝯuētib⁹ seu nocturnis vigilijs vidimus retētari. Nō em̄ q̄sq꜄ ꝯuēticl'o fratrū: ſꝫ ne sibi q̇dē ipi ꝑesse ꝯceditur: priusq̄ nō solū vniūsis facultatib⁹ suis reddať extern⁹: sꝫ nc sui q̇dē ipi⁹ se eē dn̄m vl' ptātē habere cognoscat. Ita nāq꜄ renūciantē huic mūdo q̇buslibet facultatib⁹ ac diuitijs ꝑditū: necesse est cenobij cōmoratione expetere: vt in nullo sibi ex his q̄ reliquit aut intulit monasterio blādiať: sic obedire cūctis vt redeundū sibi ſm sn̄iam dn̄i ad infantiā pristinā nouerit: nihil sibi ꝯsideratiōe cui vel annoꝝ numerositate ꝑsumēs: quā i secl'o inaniť ꝯsumptā se reputat ꝑdidisse: ſꝫ ꝓ rudimētoꝝ meritoꝝ tyrocinij nouitate quā se gerere in xp̄i militia recogn̄scit: subdere se etiā iuniorib⁹ nō moreť. Operis q̄ꝫ ac sudoris assuetudinē ita ſbire cōpelliť: vt ꝓprijs manib⁹ iuxͣ apl'i preceptū q̄tidianū victū vl' suis vsibus vel aduenietiū necessitatib⁹ ꝑparās: fast⁹ vite ꝑterite possit ⁊ delitias obliuisci: ⁊ humilitatē cordis ꝯtritiōe laboris acq̇rere. Idō q꜄ nll's ꝯgregatiōi fratrū ꝓfutur⁹ eligitur: priusq̄ idē q̄ ꝑficiēd⁹ est: q̇d obtemperaturis opteat impari obediēdo didicerit: ⁊ q̇d iuniorib⁹ tradere debeat institutꝫ senioꝝ fuerit assecut⁹. Bn̄ em̄ regere vel regi sapiētis esse ꝓnūciāt: sūmū q꜄ donū ⁊ gratiam sancti sp̄ūs esse definiunt. Nā neq꜄ salutaria ꝑcepta quēpiā posse obtēperātib⁹ ꝯstituere: nisi eū q̄ pri⁹ vniuersis xͥtutū disciplinis fuerit īstructus: nec obedire quēq̄ seniori posse: nisi eū q̄ ꝯsūmat⁹ timore dei ⁊ humilitatis fuerit xͥtute ꝑfect⁹. Idō q꜄ diūsitates typoꝝ ac regulaꝝ ꝑ ceteras ꝓuincias cernimus vsurpatas: q̇ꝺ plerū q꜄ senioꝝ institutionis expertes monasterijs ꝑesse audem⁹: et abbates nos anteq̄ discipl'os ꝓfessi q̇ꝺ libitū fuerit statuimus: ꝓmptiores nostroꝝ inuētoꝝ exigere custodiā: q̄ examinatam maiorum s̄uare doctrinā. Sꝫ dū oꝛonū modū q̄ potissimū debeat custodiri volum⁹ explicare: institutis patrū auidi⁹ ꝓuocati: narrationē quā suis ręs̄uabamus locis ꝓpero excessu ꝑuenim⁹. Nūc itaq꜄ ad ꝓpositū reuertamur.

Q̄ꝛ ꝑ egyptū ⁊ thebaiden duodenarius psalmoꝝ numerus obseruetr: Ca. IIII.

Sit ꝑ vniūsam vt diximus
i egyptū ⁊ thebaiden duodenari⁹ psalmoꝝ numer⁹ tā in vespꝑtinis q̄ in nocturnis solēnitatibus custodiť: ita dūtaxat vt p⁹ hūc numeꝝ due lectiōes veterꝫ scꝫ ac noui testamēti singl'e subseq̄nť. Qui mod⁹ antiq̇t⁹ ꝯstitut⁹: iccirco ꝑ tot secl'a penes cūcta illaꝝ ꝓuintiarum monasteria intemerat⁹ nūc vsq꜄ perdurat: q꜄ nō hūana adinuētiōe statut⁹ a seniorib⁹ affirmať: ſꝫ celit⁹ angeli magisterio pꝛib⁹ fuisse delat⁹.

De duodenario psalmorū numero angeli traditione suscepto: Capi. V.

Am cū i ꝑmordijs fidei pau
n ci quidē ſꝫ ꝓbatissimi monachoꝝ noīe censerenť: q̄ sicut a btē mēorie euāgelista marco: q̄ ꝑm⁹ alexādrine vrbi pontifex ꝑfuit: normā suscepere viuēdi: nō solū illa magnifica retinebāt q̄ ꝑmit⁹ ecclesiā vel credentiū turbas in actibus apl'oꝝ legim⁹ celebrasse: Mltitudīs scꝫ credētiū erat coꝛ vnū ⁊ aīa vna: Act. 4.

nec ꝗſq̄ eoꝝ ꝗ poſſidebat aliꝗd ſuū eſſe dicebat: ſꝫ erāt illꝭ oīa cōmunia: ꝗtꝗt eñi poſſeſſoꝛes agroꝝ aut domoꝝ erāt: vēdētes afferebāt precia eoꝝ ꝗ vēdebāt: ⁊ ponebāt ante pedes aplo̅ꝝ: Diuidebatꝭ aūt ſingulꝭ ꝓut cuiq̄ opꝰ erat: Hec etiā his multo ſublimioꝛa cumulauerāt. Etenī ſecedētes in ſecretioꝛa ſuburbioꝝ loca: agebāt vitā tāto abſtinētie rigore diſtrictā: vt etiā his ꝗ erāt religionis externi: ſtupoꝛi eēt tā ardua cōuerſationis eoꝝ ꝓfeſſio. Eo eñi feruoꝛe ſcripturarū diuinaꝝ lectiōibꝰ oꝛationiq̄ ⁊ opi manuū diebꝰ ac noctibꝰ incubabāt: vt nec eſcaꝝ quidē appetitꝰ vel mēoꝛia niſi alio tertio ve die coꝛpis interpellaret inedia: cibūq̄ ac potū non tā deſideratū q̄ neceſſariū ſumerēt. Et ne hūc ꝗdē añ ſolꝭ occaſum: vt tps lucis cū ſpiritaliū meditationū ſtudijs: curā xͦo coꝛpis cū nocte ſociarēt: aliaq̄ his multo ſublimioꝛa ꝑficerēt. De quibꝰ etiā is qui minꝰ indigenaꝝ relatiōe cognouit: eccleſiaſtica hiſtoꝛia poterit edoceri. Ea igitꝭ tēpeſtate cū eccꝉie illius pꝛimitiue ꝑfectio penes ſucceſſoꝛes ſuos adhuc recēti mēoꝛia inuiolata duraret: feruēſq̄ paucoꝝ fides necdū ī mꝉtitudinē diſperſa tepuiſſet: venerabiles pr̄es ꝑuigili cura poſteris ꝯſulētes: ꝗ nā modꝰ ꝗtidiano cultui ꝑ vniuerſū fratꝭnitatis coꝛpꝰ decerni deberet tractaturi cōueniūt: vt hereditatē pietatꝭ ac pacis etiā ſucceſſoꝛibꝰ ſuis abſolutam ab oī diſſenſiōis lite trāſmitterent: verētes ſcꝫ ne q̄ in ꝗtidianis ſolēnitatibꝰ inter viros eiuſdē culture cōſoꝛtes diſſonātia vꝉ varietas exoꝛta: qñq̄ in poſteꝝ erroꝛis vꝉ emulatōis ſeu ſchiſmatꝭ noxiū germē emitteret. Cūq̄ ꝓ ſuo vnuſꝗſq̄ feruoꝛe infirmitatis īmemoꝛ alienę: id ſtatui debere cēſeret: qͦd ꝯtēplatione fidei ac roboꝛis ſui facillimū iudicabat: paꝝ diſcutiēs ꝗd generalꝛ plenitudini fratrū poſſibile eſſet: in q̄ neceſſe eſt infirmoꝝ ꝗꝫ ꝑtē maximā reperiri: diuerſoq̄ mͦ enoꝛmē pſalmoꝛū numeꝝ inſtituere ꝓ animi ſui xͦtute certarēt: ⁊ alij ꝗnq̄genos: alij ſexagenos pſalmos: nōnulli xͦo ne hoc quidē numero ꝯtēti: excedi eū debere cēſerēt: eſſetq̄ intꝭ eos ꝓ religionis reglͣa pie ꝯtētionis ſctā diuerſitas: ita vt tps ſolēnitatis veſpertine ſacratiſſime ſuccederet q̄ſtiōi: ꝗtidianos oꝛonū ritꝰ volētibꝰ celebrare: vnꝰ in mediū pſalmos dño cātaturꝰ exurgit. Cūq̄ ſedētibꝰ cunctis (vt eſt moꝛis nūc vſq̄ ī egypti partibus) ⁊ in pſallētis xͦba omni coꝛdis intētiōe defixis: vndecim pſalmos oꝛonū interiectione diſtinctos ꝯtinuis xͦſibꝰ parili ꝓnūciatiōe cātaſſet: duodecimū ſub alleluie reſpōſiōe ꝯſummās: ab vniuerſoꝝ oculis repente ſubtractꝰ: queſtiōi pariter et cerimonijs finē impoſuit.

De ꝯſuetudine duodecim oꝛationū: Capi. VI.

e Xin venerabilꝭ patrū ſenatꝰ intelligēs angeli magiſterio ꝯgregatiōibꝰ fratrū generalē canonē nō ſine diſpēſatiōe dñi cōſtitutū: decreuit hūc numerū tā in veſpertinis q̄ ī nocturnis ꝯuēticꝉꝭ cuſtodiri: ꝗbꝰ lectiōes gemīas adiūgētes. i. vnā veteris ⁊ aliā noui teſtamēti tanq̄ a ſe eas traditas ⁊ velut extraoꝛdinarias: volētibꝰ tm̄: ac diuinaꝝ ſcripturaꝝ memoꝛiā poſſidere aſſidua meditatiōe ſtudētibꝰ addiderāt. In die xͦo ſabbati vꝉ dñico vtraſq̄ de nouo recitāt teſtamēto. i. vnā de aplͦo vel actibꝰ aplͦꝛū: ⁊ aliā de euangelijs. Qͦd etiā totis quinq̄geſime diebꝰ faciunt hi quibꝰ lectio cure ē ſeu mēoꝛia ſcꝑturaꝝ.

De diſciplina oꝛandi: Capi. VII.

h As igitꝭ ꝑdictas oꝛōnes hͦ mō incipiūt atq̄ ꝯſūmāt: vt finito pſalmo non ſtatī ad incuruationē genuū coꝛruāt: quēadmodū

facimꝰ ĩ hac rḡgiõe nõnll'i q̃ ne dũ bñ
finito psalmo ĩ oꝛonẽ ꝓcũbere festi/
namus ad celeritatẽ misse ꝙ̃ totiꝰ ꝓ
perãtes. Cuiꝰ dũ volumꝰ excedere
modũ q̃ antiq̃tꝰ a maioꝛibꝰ statutꝰ
est: supputãtes residuoꝝ psalmoꝛũ
nũerũ: ad finẽ tẽdere ꝑurgemur: de
refectiõe potiꝰ lassi coꝛꝑis cogitãtes
ꝙ̃ oꝛonis vtilitatẽ ⁊ cõmoda requi
rẽtes. Apꝺ illos ꝙ̃ nõ ita est: ſ; añꝙ̃
flectãt genua paulisꝑ orãt: ⁊ stãtes
in supplicatiõe maioꝛẽ tꝑis ꝑtem ex
pẽdũt. Itaq; post hec pũcto breuis/
simo ꝓcidẽtes humi velut adoꝛãtes
tm̃ diuinã clemẽtiã: sũma velocita/
te ꝯsurgũt: ac rursus erecti expansis
manibꝰ eodẽ mõ q̃ priꝰ stãtes oꝛa/
uerãt: suis p̃cibꝰ intẽtiꝰ ĩmoꝛantur.
Humi nã q; diutiꝰ ꝓcũbẽtes: nõ so/
lũ cogitatiõibꝰ aiũt: veꝝetiã somno
grauiꝰ ĩpugnari. Qđ etiã nos verũ
esse vtinã nõ expimẽtis ⁊ q̃tidiana
ꝯsuetudĩe noscerenꝰ: q̃ sepenũero
hãc eãdẽ incuruationẽ mẽbroꝝ: nõ
tã oꝛonis ꝙ̃ refectiõis obtẽtu ĩ terrã
ꝓstrati: optamꝰ diutiꝰ ꝓlõgari. Cũ
aũt is q̃ oꝛonẽ collecturꝰ ẽ e t̃ra sur/
rexerit: oẽs ꝑiter surgũt: ita vt nullꝰ
nec añꝙ̃ inclinet̃ ille: genu flectere:
nec cũ e terra surrexerit remoꝛari p̃/
sumat: ne nõ tã secutꝰ fuisse illiꝰ con
clusionẽ qui precẽ colligit: ꝙ̃ suam
celebꝛasse credat̃.

De subsequẽte oꝛone post psalmũ: Ca. VIII.

I Llud etiã qđ in hac ꝓuĩcia
vidimꝰ: vt vno cãtãte ĩ clau
sula psalmi: oẽs astãtes cõci
nãt cũ clamoꝛe: gl'ia p̃ri ⁊ filio ⁊ spi/
rituiscĩõ: nusq̃ ꝑ oẽm oꝛientẽ audi/
uimꝰ: ſ; cũ omniũ silẽtio ab eo q̃ can
tat finito psalmo oꝛonẽ succedere:
hãc ṽo gloꝛificationẽ trinitatis tm̃/
modo solere antiphona terminari.

De oꝛonis statu sup q̊ ĩ collatiõe senioꝝ plenioꝛ reseruet̃ instructio: Ca. IX.

E T q: nos ad oꝛonũ canoni/
caꝝ modũ ꝯseq̃nt̃ instituto/
rũ oꝛdo ꝓuexit: q̃ꝝ plenioꝛẽ
tractatũ licet in collatiões senioꝝ re
seruemꝰ ibidẽ pleniꝰ digesturi: cum
de eaꝝ q̃litate seu iugitate ṽbis eo/
rum differere cepimꝰ: necessariũ tm̃
reoꝛ ꝓ optunitate loci ac narratõis
ipsiꝰ: qm̃ ita obtulit sese occasio: eti/
am ĩ p̃senti pauca ꝑstrĩgere: vt foꝛ/
mãtes interim exterioꝛis hoĩs motꝰ
et velut q̃dã nũc oꝛonis fundamẽta
iaciẽtes: minoꝛe post hec laboꝛe cũ
ceperimꝰ de statu interioꝛis homĩs
disputare: oꝛonũ q̃z ciꝰ fastigia con/
struamꝰ. Illđ añ oĩa ꝓuidentes: vt
si nos ab illa narratiõe quã cupimꝰ
optune deo volẽte digerere: p̃ueni/
ens vite nr̃e finis excluserit: vel ini/
tia vob̃ rei p̃sertim tã necessarie hoc
opere relinq̃mꝰ: q̃bꝰ ꝓ ardoꝛe deside/
rij totũ tardũ est: vt dũ nob̃ huiꝰ cõ
moꝛatiõis tribuunt̃ indutie: saltem
q̃sdã tãtisper oꝛonũ vob̃ lineas pꝛe
signemꝰ: quibꝰ hi vel maxĩe q̃ in ce/
nobijs cõmoꝛant̃ valeãt aliq̃tenus
infoꝛmari. Sil'etiã ꝓspiciẽtes his q̃
foꝛsitã huic tm̃mõ occursuri sunt li/
bꝛo: ⁊ ad illũ ꝑuenire nõ potuerint:
vt instructiõe huiꝰ erga oꝛonis q̃lita
tẽ vel ex ꝑte repiant̃ ĩbuti: vt quem
admodũ sũt de habitu ⁊ amictu ex/
terioꝛis hoĩs instituti: ita etiã q̃liter
eũ ad offerẽda spiritalia sacrificia de
beãt exhibere nõ nesciãt. Siq̃dẽ hi
libelli q̃s in p̃senti cudere dño adiu/
uãte disponimꝰ: ad exterioꝛis hoĩs
obseruantiã ⁊ institutionẽ cenobio/
rũ cõpetẽtius aptabunt̃: illi ṽo ad
disciplinã interioꝛis ac ꝑfectionem
coꝛdis: ⁊ anachoꝛetaꝝ vitã atq; do
ctrinã potius ꝑtinebunt.

Cum quanto silentio ⁊ breuitate oꝛationes apud egyptios colligantur: Caplm. X.

C Um igit̃ p̃dictas solennita/
tes q̃s illi synaxis vocãt cele/

bꝛaturi ꝯueniūt: tātū a cūctꝫ silētiū
ꝑbet̃: vt cū in vnū tā inūerosa fra/
trū mltitudo ꝯueniat: ꝑter illū q̄ cō
surgēs psalmū decātat ī medio: nul
lus hoīm penitꝰ adesse credat̃: ac ꝑ
cipue cū ꝯsummat̃ orō: in q̄ nō spu/
tū emittit̃: non excreatio obstrepit:
nō tussis int̃sonat: nō oscitatio som
nolēta dissutis malis ⁊ hiātibꝰ trahi
tur: nlli gemitꝰ: nulla suspiria etiam
astātes īpeditura ꝓmunt̃: nlla vox
absqꝫ sacerdotis ꝑcē ꝯcludētis au/
dit̃: nisi forte hec q̄ ꝑ excessū mentis
claustra oris effugerit: q̄qꝫ insensibi
lit̃ cordi obrepserit: īmoderato scꝫ
atqꝫ intolerabili spūs feruore succē
so: dū ea q̄ ignita mēs ī semetipa nō
ꝑualet ꝯtinere: ꝑ ineffabilē q̄ndam
gemitū ex intimis pectoris sui cōcla
uibꝰ euaporare conat̃. Illū ꝟo qui
ꝯstitutꝰ in tepore mētis cū clamore
supplicat: aut aliq̄d hoꝝ q̄ ꝑdiximꝰ
e faucibꝰ suis emittit: aut ꝑcipue osci
tatiōibꝰ ꝑuenit̃: dupliciť peccare ꝓ
nūciant. Primo q̄ orōnis sue reus
sit: q̄ eā videlicet negligēter offerat
deo. Scdo q̄ īdisciplinato strepitu:
alterīꝰ q̄ꝫ q̄ forsitā ardētiꝰ orare po
tuit: intercipit sensū. Idō qꝫ ꝑcipiunt
eā celeri fine ꝯcludi: ne forte īmorā/
tibꝰ nob̄ in ea: redūdātia q̄dā sputi
seu phlegmatis int̃rūpat nr̃e orōnis
excessū. Et iccirco dū adhuc feruet:
velut e faucibꝰ inimici velociť rapiē
da est. Qui ꝓculdubio cū sit nobis
semp infestꝰ: tūc maxīe adsistit infe/
stior: cū ꝯ se offerre nos ꝑces domi/
no velle ꝑuiderit: cogitatiōibus seu
diuersis humoribꝰ excitatis abduce/
re mentē nostrā a supplicatiōis intē
tiōe festinās: ⁊ ꝑ h̄ eā tepefacere a
cepto feruore ꝯtēdēs. Q̄obrē vtili
us cēsent breues quidē orōnes: sed
creberrimas fieri: Illō quidē vt fre
quētius dn̄m deprecātes: iugit̃ eidē
coherere possimus: hoc ꝟo vt insidi/
antis diaboli iacula q̄ infligere no/
bis tunc ꝑcipue cū oramus insistit:
succincta breuitate vitemus.

Qua disciplina apud egyptios psalmi dicantur: Caplm̄. XI.

e   T iccirco ne psalmos quidē
ipsos q̄s in ꝯgregatiōe decā/
tant: continuata studēt ꝓnunciatōe
concludere: sed eos ꝓ numero ꝟsu/
um duabus vel tribus intercisiōibꝰ
cū orationū interiectione diuisos di
stinctim particulatimqꝫ ꝯsummant.
Non eīm multitudine versuū s̄ men
tis intelligentia delectant̃: illud to/
ta virtute sectantes: Psallā spiritu: 1. Cor. 14.
psallā ⁊ mente. Ideoqꝫ vtilius ha/
bent decē ꝟsus cū rōnabili assigna/
tione cantari: q̄ totū psalmū cū con
fusione mētis effundi. Que nōnūq̄
ꝓnunciantis festinatione generat̃:
dum residuoꝝ psalmoꝝ qui decan/
tandi sunt: modū numerū qꝫ cōside/
rans: nō distinctionē sensuū audiē/
tibus studet pandere: sed ad finem
synaxeos properat ꝑuenire. Deniqꝫ
si quispiā iunioꝝ vel ꝓ feruore spi/
ritus vel ꝓ eo quod necdum institu
tus est ceperit modū decantationis
excedere: psallētis ꝓgressio senioris
interdicit̃ plausu: quē dans manu
sua in sedili quo sedet: cunctos facit
ad orationē ꝯsurgere: illud omnibꝰ
modis ꝓuidens: ne quod sedētibus
tedium generet̃ ꝓlixitate psalmoꝝ:
qua is qui decantat: non modo per
seipm̄ intelligētie fructū amittat: s̄
etiam ꝑ illos incidat detrimentū q̊s
fastidiū synaxeos nimietate sua fecit
incurrere. Illud quoqꝫ apō eos om
ni obseruantia custodit̃: vt in respō
sione alleluye nullus dicat̃ psalmꝰ:
nisi is qui in titulo suo alleluye īscri
ptiōe prenotat̃. Predictū ꝟo duo/
denarium psalmoꝝ numeꝝ ita diui/
dunt: vt si duo fuerīt fratres: senos
psallant: si tres: quaternos: si quat/
tuor: ternos. Quo numero nūqꝫ mi/
nus in congregatione decantant: ac
proinde q̄ꝫtalibet multitudo conue
nerit: nunq̄ꝫ amplius psallant in sy/

naxi q̄ꝫ quattuoꝛ fratres.

Cur vno psallēte ceteri in synaxi sedeant: vel q̄li post hoc studio per cellulas suas vsqꝫ ad lucem vigilias extendant: Cap. XII.

(h)Anc sane canonicū quē ꝑdiximꝰ duodenariū psalmoꝝ numeꝝ tali coꝛpis quiete relenāt: vt has easdē ꝯgregationū solēnitates ex moꝛe celebꝛātes: absqꝫ eo qui dicturus in mediū psalmos surrexerit: cūcti sedilibꝰ humillimis insidētes: ad vocē psallentis omni coꝛdis intētiōe dependeāt. Ita nāqꝫ ieiunijs ⁊ oꝑatione totiꝰ diei noctisqꝫ lassascūt: vt nisi huiuscemodi refectiōe adiuuenť: ne hūc quidem numeꝝ stātes īplere valeāt. Nullū etenī tēpus ab oꝑis exercitatiōe vacuū trāsire ꝯcedūt: qꝛ nō solū ea q̄ diei splēdoꝛ admittit omni instantia manibꝰ exercere ꝯtēdūt: ſ etiam illa oꝑationū genera sollicita mente ꝑquirūt: q̄ ne ipsius quidē noctis dēsissime tenebre valeāt impedire: credētes se tāto sblimioꝛē spiritaliū ꝯtēplationū puritatē mentis intuitu q̄situros: q̄ꝫto deuotius fuerit erga oꝑis studiū ac laboꝛis intēti. Et iccirco mediocrē canonicaꝝ oꝛationū numeꝝ iudicāt diuinitꝰ moderatū: vt ardentioꝛibꝰ fide spaciū quo se ꝟtutis coꝝ infatigabilʼ cursus extēderet: ꝟuareť: ⁊ nihilominꝰ fessis egrisqꝫ coꝛꝑibꝰ minime gignereť de nimietate fastidiū. Ideoqꝫ cū fuerit oꝛationum canonicaꝝ functiōes ex moꝛe finite: vnusq̄sqꝫ ad suā recurrens cellulā: quā aut solus aut cum alio tm̄ inhabitare ꝑmittiť: quē scilicet societas oꝑatiōis vlʼ discipulatus ⁊ disciplīne imbutio copulauit: vel certe quē similitudo ꝟtutū comparē fecit: idē rursus oꝛationū officiū velut peculiare sacrificiū studiosiꝰ celebrāt: nec vlteriꝰ q̄sq̄ꝫ eoꝝ in requiē somni resoluiť: donec supueniēte diei splēdoꝛe: nocturno oꝑi ac meditatiōi oꝑatio diurna succedat.

Quare pꝰ missā nocturnā doꝛmire non opoꝛteat: Cap. XIII.

(q)Uem laboꝛē ꝑter illā rōnē q̄ tota īdustria annitētes sacrificiū deo de fructu manuū suarū offerre se credūt: duabꝰ ex causis cū omni obꝟuātia custodiūt. Q̄ð nos q̄ꝫ si ꝑfectōi studemꝰ: eadē diligentia ꝯuenit obꝟuare. Pꝛīa: ne foꝛte purificationē nostrā in nocturnis psalmis ⁊ oꝛōnibꝰ acq̄sitā: inuidus inimicꝰ liuēs puritati nostre cui maxime insidiať sp ⁊ indesinenť infestꝰ est: q̄dā sōni illusiōe ꝯtamīet. Qui post illā satisfactionē quā ꝓ negligētijs seu īgratiōibꝰ nr̄is obtulimꝰ: ⁊ ꝯfessiōis nostre veniā ꝓfusis gemitibꝰ īploꝛatā: sollicitiꝰ nos si tp̄s q̄etꝭ īuenerit maclare festinat. Tūc ꝑcipue fiduciā nostrā deijcere atqꝫ eneruare ꝯtēdēs: cū feruētiꝰ nos ad deū tēdere oꝛōnū nostraꝝ puritate ꝑuiderit: ita vt nōnūq̄ꝫ q̄s ꝑ totum noctꝭ spaciū sauciare nō potuit: sub illiꝰ hoꝛe breuissimo tꝑe dehonestare coneť. Scðā ꝟo qꝛ tāetsi nlla talis verēda diaboli emergat illusio: intcedēs etiā purꝰ sopoꝛ inertiā monacho mox euigilaturo ꝑturiat: segnēqꝫ toꝛpoꝛē inferens mēti: ꝑ totū diei spaciū vigoꝛē eiꝰ obtūdat: illāqꝫ hebetet ꝑspicaciā sēsus: ⁊ pīguedinē coꝛdis exhauriat: q̄ nos possit ꝑ totū diē aduersus oēs īsidias inimici cautioꝛes robustioꝛesqꝫ ꝟuare. Ꝓobrē canonicꝭ vigilijs ꝑuate ab eis sbiūgunť excubie: ac maioꝛe illʼ obꝟuātia succedūt: vt ⁊ illa purificatio q̄ psalmis ⁊ oꝛōnibꝰ est acq̄sita nō ꝑeat: ⁊ intētioꝛ sollicitudo diligentius nos ꝑ diē custoditura preparetur meditatiōe nocturna.

Queādmodū ī cellulʼ suis opꝰ manuū ⁊ oꝛōnes pariter exerceāt: Cap. XIIII.

c Idcirco eas cũ adiectione opis exequũť: ne velut ociosis valeat somn⁹ irrepere. Sicut em̃ nullũ ferme ab eis ocij tẽpus excipiť: ita nec meditatiõi quidẽ spiritali finis iponiť. Nã pariter exercẽtes corpis aĩe qȝ virtutes: exterioris hoĩs stipendia cũ emolumẽtis interioris exequant: lubricis motib⁹ cordis ꝛ fluctuatiõi cogitationũ instabili: opeꝝ põdera velut q̃ndã tenacẽ atqȝ ĩmobilẽ ancorã ꝑfigẽtes: cui volubilitas ac ꝑuagatio cordis ĩnexa: intra celle claustra velut in portu fidissimo valeat cõtineri: atqȝ ita spiritali meditatiõi tm̃ et custodie cogitationũ intẽta: non mõ ad ꝯsensum praue cuiusqȝ suggestiõis ꝑuigilẽ mentẽ corruere nõ sinat: verũetiã ab oĩ superflua ociosaqȝ cogitatiõe custodiat: ita vt q̃d ex quo pendeat haud facile possit a quoquã discerni: id est: vtrũ ꝓpter meditationẽ spiritalẽ ĩcessabile manuũ op⁹ exerceãt: an ꝓpter operis iugitatẽ tã ꝑclaꝝ spũs ꝓfectũ scientieqȝ lumẽ acquirãt.

Qua lege modestie p⁹ orationũ missã: vnusquisqȝ ad suã cellulã redeat: ꝛ cui subdať increpationi is qui aliter fecerit: Cap. XV.

f Initis itaqȝ psalmis: ꝛ q̃tidiana ꝯgregatiõe sicut supius cõmẽorauim⁹ absoluta: nullus eoꝝ vľ ad modicũ subsistere aut sermocinari audet cũ altero: ħ ne q̃dẽ ꝑ totũ diei spaciũ a cella sua progredi: aut deserere opus q̃d in ea solit⁹ est exercere: ꝑsumit: nisi forte cũ fuerint ad officiũ necessarij cuiusqȝ opis euocati. Q̃d ita explẽt foras egressi: vt nllã inť eos sermocinatio penit⁹ ꝯferať. Sȝ sic vnusq̃sqȝ op⁹ exequiť iniũctũ: vt psalmũ vel scripturã quãlibet mẽoriť recẽsendo: nõ solũ ꝯspirationi noxie vel cõsilijs prauis: sed nec ociosis quidẽ colloquijs vllã copiã vľtꝑs ĩmptiat: oris pariť ꝛ cordis officio in meditatõe spiritali iugiť occupato. Sũma nãqȝ obſuãtia custodiť: ne q̃sq̃ cũ alio ac ꝑcipue iunioreſ: vel ad punctũ tꝑis ꝑiter substitisse: aut vſpiã secessisse: vľ man⁹ suas inuicem tenuisse dephẽdanť. Si q̃ vo ꝯtra hui⁹ regle disciplinã reperti fuerit: aliq̃d ex his q̃ inť dicta sũt admisisse: vt ꝯtumacesac ꝑuaricatores mãdatoꝝ: nõ leuis culpe rei ꝓnũciati: suspitiõe etiã ꝯiuratõis prauiqȝ cõsilij carere nõ poterũt. Quã culpã nisi in vnũ cunctis fratrib⁹ ꝯgregatis publica diluerint pñia: oratiõi fratrũ nullus eoꝝ inť esse ꝑmittiť.

Qȝ nulli orare cũ illo q̃ fuerit ab oratione suspẽsus: liceat: Capi. XVI.

f Ane siqs ꝓ admisso quolibet delicto fuerit ab oõne suspẽsus: null⁹ cũ eo ꝓrsus orãdi habet licentiã: anteq̃ȝ submissa in terrã penitentia: reconciliatio ei⁹ ꝛ admissi venia corã fratribus cũctis publice fuerit ab abbate concessa. Ob ħ nãqȝ tali obſuãtia semetipos ab oratiõis ei⁹ ꝯsortio segregãt atqȝ secernũt: qȝ credunt eũ qui ab oratiõe suspẽdiť: scđm aplĩ sentẽtiã tradi sathane. Et si q̃s orationi ei⁹ anteq̃ȝ recipiať a seniore: incõsiderata pietate ꝑmotus cõicare ꝑsumpserit: cõplicẽ se dãnatiõis ei⁹ efficiat: tradẽs scȝ semetipm̃ voluntarie sathane: cui ille ꝓ sui reatus emẽdatõe fuerat deputat⁹: in eo vľ maxie graui⁹ crimẽ incurrẽs: quod cũ illo se: vľ ꝯfabulatõis vľ orationis cõmuniõe miscẽdo: maiorẽ illi generet ĩsolẽtie fomitẽ: ꝛ ꝯtumaciam delinquentis in peius enutriat. Perniciosũ nãqȝ solatiũ tribuens: cor eius magis ac mag' faciet indurari: nec hũiliari eũ sinet ob q̃d fuerat segregat⁹: ꝛ ꝑ ħ vľ increpationẽ senioꝛ ñ magnipẽdere. vľ dissimu-

lāt ō satiſfactiōe ꝛ venia cogitare.

Qꝛ is qui ad oratione̅ fr̄es exuſcitat: hora ſolita debeat eoſ cōmonere: Ca. XVII

i S aūt cui religioſi cōuentus cōmonitio: vel ſynaxeos cura cōmittit̄: nō paſſim vt libitū eſt: nec ꝓ ut nocte fuerit expergefactus: aut oportunitas eum ſomni proprij ſeu inſomnij coartat: fratres etiam ad quotidianas vigilias exuſcitare pſumit. Sed q̄uis eū cōſuetudo diurna hora ſolita euigilare cōpellat: tn̄ ſollicite frequēterq̄ ſtellarū curſu pſtitutū ꝯgregationis tēpus explorās: ad orationū eos inuitat officiū: ne in vtroq̄ inueniat̄ incautus: ſi vel oppreſſus ſomno ſtatutā noctis trāſgrediat̄ horam: vel eandē dormiturus atq̄ feſtinus ad ſomnū anticipet: ꝛ nō tā officio ſpiritali vl' quieti omniū deſeruiſſe: q̄ requiei ſue ſatiſfeciſſe credat̄.

Qꝛ a veſpera ſabbati vſq̄ ad veſperam diei dn̄ice genua nō flectāt̄: Ca. XVIII.

h Oc q̄z noſſe debem⁹ a veſpera ſabbati q̄ luceſcit in diem dn̄icū: vſq̄ in veſperā ſeq̄ntem apd̄ egyptios genua nō curuari: ſ nec totis quidē quinquageſime dieb⁹: nec cuſtodiri in eis ieiuniorū regulā. Quarū rerū ratio ſuo loco ī collationibus ſeniorū cū dn̄s iuſſerit exponet̄. Nūc ꝓpoſitū eſt nob̄ cauſas tm̄modo breui narratōe ꝑcurrere: ne ſtatutū modū volumen excedens: aut faſtidio legentē oneret aut laborare faciat.

Explicit de canonico nocturnarū orationū et pſalmorū mō liber ſecūdus.

Incipit annotatio capitulorū libri tertij ō canōico diurnarū orationū ꝛ pſalmorū modo:

Explicit annotatio capi.

Incipit liber terti⁹ de canonico diurnarū orōnum ꝛ

psalmorum modo:
Proemiale: Capi. pmū.

De nocturno orōnū et psalmorū mō qui nā p egyptū habeat: donāte deo qtū tenuitas ingenij nostri pualuit arbitror expeditū: nūc de solennitate tertie sexte noneqz ẽm regulā monasterior palestine vel mesopotamie nobis est differendū: vt pfati sumus in prologo: pfectionē egyptior et imitabilē discipline rigorē hor institutis moderantes.

Qr apud egyptios sine horar discretiōe p totā diē cū opis adiectiōe et oratiōib' iugiter insistat et psalmis: Caplm. II.

Apud illos etenī hec officia q dño soluere p distinctiōes horar et tpis intualla cū ammonitiōe cōpulsoris adigimur: p totum diei spaciū iugiter cū operis adiectiōe spōtanee celebrāt. Ita nāqz ab eis incessant opatio manuū priuatim p cellulas exercet: vt psalmorū qz vel ceterar scripturarū meditatio nunqz penit' omittat. Cui preces et oratiōes p singla mōmēta miscentes: in his officijs q nos statuto tpe celebram': totum diei tps absumunt. Obrē exceptis vespertinis horis ac nocturnis ↄgregatiōibus: nulla apud eos p diē publica solennitas absqz die sabbati vel dñica celebrat: in quib' hora tertia sacre cōmunionis obtētu cōueniūt. Pl' enī est id qd incessanter offert: qz qd p tpis internalla psoluit: et grati' voluntariū mun': qz functiōes q canonica cōpulsiōe reddunt: p hoc qz dauid glosius aliqd exultāte cū dicit: Uolūtarie sacrificabo tibi: et volūtaria oris mei bñplacita sint tibi domine.
Ps. 53.

Qr p oēm orientē solennitas tertie: sexte: vl' none: trinis tm̄ psalmis et orōnibus finiat: et cur specialius istis horis hec spiritalia sint officia deputāda: Capi. III.

Itaqz in palestine vel mesopotomie monasterijs ac toti' orientis: supradictar horarū solēnitates trinis psalmis qtidie finiunt: vt et orationū assiduitas statutis temporibus deo offerat: et necessaria operatiōis officia: cōsūmatis iusto moderamine spiritalib' obsequijs nullatenus valeant impediri. His enī trib' temporib' etiā danielē pphetā qtidie fenestris apertis in cenaculo pces dño fudisse cognoscimus. Nec īmerito hec speciali' tēpora religiosis sūt officijs deputata. Daniel. 6
In his siquidē pmissionū pfectio: et summa nostre salutis est adimpleta. Hora nāqz tertia repromissus olim per pphetas spūssanctus sup aplos in orationū officio ↄstitutos descendisse primit' cōprobat. Nā cū pro elocutiōe linguarū q ab eis infusione spiritussancti pfluebat: gens incredula iudeorū obstupescens pariter et irridēs: diceret eos musto replectos: stans Petrus in medio eorum ait: Uiri israelite et qui habitatis hierusalē vniuersi: hoc vobis notū sit: Act. 2.
et auribus percipite verba mea. Nō enī sicut vos existimatis hi ebrij sūt: cum sit hora diei tertia: sed hoc ē qd dictum est per prophetam Johel: Et erit in nouissimis diebus dicit dominus: effundam de spiritu meo super omnē carnem: et prophetabunt filij vestri et filie vestre: et iuuenes vestri visiones videbunt: et senes vři somnia somniabunt. Et quidem sup seruos meos et super ancillas meas in diebus illis effundam d spiritu meo et prophetabunt. Que omnia hora tertia videmus impleta: sanctiqz Johel. 2.

ſpiritus vaticinatum per prophetas
aduentū eodem tempore ſup aplꝰos
cōmeaſſe. Hora aūt ſexta: īmacula
ta hoſtia dn̄s noſter atqȝ ſaluator
oblatus eſt patri: crucēqȝ ꝓ totius
mūdi ſalute ꝯſcēdēs: hūani generꝭ
pctā diluit: ⁊ expoliās ꝑncipatꝰ ac
ptātes: traduxit palā: vniuerſoſqȝ
nos obnoxios atqȝ ꝯſtrictos inſolu
bilis chirographi debito liberauit:
tollēs illō de medio ⁊ crucis ſue af/
figēs tropheo. Eadē qȝ petro hora
in exceſſu mētis vocatio gētiū oīm
ꝑ ſubmiſſionē vaſis euāgelici dela/
ti celitus: ⁊ purificatio omnigenū
animātiū ī eodē ꝯſiſtentiū: delata
ad eū voce diuinitꝰ reuelatꝰ: dicente
ei: Surge petre: occide ⁊ manduca.
Act.10. Qd̄ vas quattuor initijs de celo ſū
miſſum: nō aliud qȝ euāgeliū deſi/
gnare manifeſte cognoſcitꝰ. Licȝ em̄
quadriformi euāgeliſtaꝝ narratio/
ne diſtinctū: q̄ttuor videatꝰ habere
ꝑncipia: vnū tn̄ euāgelij corpꝰ eſt:
eiuſdē.ſ. chriſti natiuitatē ꝑiter ac
deitatē: miracl'a qȝ paſſionēqȝ com
plectēs. Pulchre aūt nō ait linteū
ſꝫ q̄ſi linteū. Linteū quippe mortifi
catiōis indiciū eſt. Qm̄ igitꝰ mors
dn̄ice paſſiōis nō hūane nature le/
ge: ſꝫ ꝓprie volūtatis ſbitꝰ arbitrio:
q̄ſi linteū dicitꝰ. Mortuus em̄ ſꝫm
carnē: nō eſt ſꝫm ſpūm mortuꝰ: quia
Ps.15. nec derelicta eſt aīa eiꝰ in inferno:
nec caro eiꝰ vidit corruptionē. Et
rurſuſ: Nemo inquit tollit a me ani
Joh.10. mā meā: ſꝫ ego pono eā a meipſo:
Poteſtatē habeo ponere eā: ⁊ po/
teſtatē iterū habeo ſumere eā. In h̄
itaqȝ euāgelioꝝ vaſe celitꝰ deſtina/
to.i.a ſpūſctō ꝑſcripto: oēs gentes
q̄ quondā extra legis obſeruātiam
poſite habebantꝰ īmūde: ꝑ creduli/
tatē fidei ꝯfluētes: vt ab idoloꝝ cul
tu ſalubritꝰ īmolentꝰ: atqȝ ad ſaluta
rē eſcā ꝓficiāt: petro purificāte vo/
ce dn̄ica deferuntꝰ. Hora xᵒ nona ī/
ferna penetrās: inextricabiles tarta
ri tenebras coruſcatiōe ſui ſplēdo/
ris extinxit: portaſqȝ eiꝰ ereas effrin
gēs: ac ſeras ferreas cōterēs: capti/
uitatē ſctōꝝ que clauſa tenebris im
mitis tenebatꝰ inferni: ſalubriter ca
ptā ſecū trāſuexit ad celos: ignea qȝ
rhomphea ſūmota: antiquū incolā
paradiſo pia ꝯfeſſione reſtituit. Ea/
dem qȝ hora Cornelius centurio in
precibꝰ ſolita deuotiōe ꝑſiſtēs: com
memorationē orationū ⁊ elemoſy/
narū ſuaꝝ ante dn̄m factam angelo
ſibi colloquēte: cognoſcit: palamqȝ
ei hora nona vocatiōis gētiū ſacra/
mēta panduntꝰ: que Petro ī exceſ/
ſu mētꝭ hora ſexta fuerāt reuelata.
Alio quoqȝ loco de eodē tēpore in
Actibuſ aplꝰoꝝ ita narratꝰ: Petrus Actꝰ.3.
aūt ⁊ iohānes aſcendebāt in tēplū:
ad horā orationis nonā. Quibus
liquido comprobatꝰ: non īmerito a
ſanctis ⁊ apoſtolicis viris has ho/
ras religioſis obſequijs ꝯſecrataſ: a
nobis qȝ obſeruari ſimiliter oporte
re: qui niſi velut lege quadā ſolue/
re hec pietatis officia ſaltē ſtatutis
tēporibꝰ adigamur: totū diei ſpaci/
um obliuiōe aut deſidia vel occupa
tionibꝰ inuoluti: abſqȝ oratiōis in/
terpellatiōe ꝯſumimꝰ. De veſperti/
nis aūt ſacrificijs q̄d dicendū eſt: q̄
iugitꝰ offerri etiā in veteri teſtamen/
to lege moſayca ſanciūtꝰ: Holocau/
ſta em̄ matutina ⁊ ſacrificia veſper/
tina: cūctis diebꝰ in tēplo licet figu/
ralibꝰ hoſtijs: etiā ex eo ꝓbare poſ/
ſumꝰ indeſinētꝰ oblata: qd̄ a dauid
canitꝰ: Dirigatꝰ oratio mea ſicut in/ Ps.140
cenſuȝ in ꝯſpectu tuo: eleuatio ma/
nuū mearū ſacrificiū veſpertinum.
Quo in loco de illo qȝ vero ſacrifi/
cio veſꝑtino ſacratius intelligi pōt:
qd̄ vl' veſpe a dn̄o ſaluatore cenan/
tibꝰ aplis traditꝰ: cū initiaret eccl'ie
ſacroſctā myſteria: vl' qꝫ ipſe die po/
ſtero ſacrificiuȝ veſꝑtinū in fine ſcȝ
ſcl'oꝝ eleuatione manuū ſuarū ꝓ ſa
lute totius mūdi oblatus eſt patri.
Que extenſio manuum eius in pati
bulo; ſatis ꝓprie eleuatio nūcupatꝰ.

Om̄es em̄ nos in inferno iacentes
eleuauit ad celos: ſm̄ promiſſionis
ei⁹ ſententiā dicentis: Cum exalta/
Job.12. tus fuero a terra: om̄ia trabam ad
me ipſum. De matutina vero ſolen
nitate etiā illud nos inſtruit: qḋ in
ipſa quotidie decantari ſolet: Deus
Ps̄.62. de⁹ me⁹ ad te de luce vigilo. Et: In
matutinis meditaboꝛ ĩ te. Et Pre/
Ps̄.118. ueni ĩ maturitate ⁊ clamaui. Et rur
ſum: Preuenerunt oculi mei ad te
diluculo: vt meditarer eloquia tua.
In his quoqꝫ hoꝛis etiā ille euan/
gelicus paterfamilias oparios con
duxit in vineā ſuā. Ita em̄ ⁊ ille p̄/
mo mane cōduxiſſe deſcribit᷑: qḋ tē
pus deſignat matutinā noſtrā ſolē
nitatem: deinde tertia: inde ſexta:
poſt hec nona: ad extremū vndeci/
ma: in qua lucernaris hoꝛa ſignat᷑.

Q̄ matutina ſolēnitas nō antiqua traditione ſtatuta ſit: ſed noſtro tp̄e ꝓ cauſa ſit adinuenta: Ca. IIII

Sciendū tamē hanc matuti/
nā que nunc obſeruatur in
occiduis vel maxime regio/
nibus: canonicā functionez noſtro
tp̄e in noſtro quoqꝫ monaſterio pri
mitus inſtitutā: Vbi dn̄s noſter ie/
ſus chriſtus nat⁹ ex virgine: huma
ne infantie ſuſcipe ĩcremēta digna/
tus: noſtrā quoqꝫ adhuc in religio/
ne tenerā ⁊ lactentez infantiam ſua
gratia cōfirmauit. Vſqꝫ ad illḋ em̄
tēpus hac ſolēnitate matutina: que
expletꝫ nocturnis pſalmis ⁊ oꝛatio
nib⁹: poſt modicū tp̄is interuallū
ſolet in gallie monaſterijs celebra/
ri: cum quotidianis vigilijs pariter
cōſummata: reliq̄s hoꝛas refectio
ni coꝛpoꝝ deputatas a maioꝛib⁹ no
ſtris inuenim⁹. Verū cū hac abutē/
tes indulgentia: negligētioꝛes qui/
qꝫ indutias ſomni longi⁹ ꝓtelarēt:
quippe quos vl᷑ cellas ꝓgredi: vel
de ſuis ſtratis conſurgere ante ho/
ram tertiam nulla cōuentus vllius
neceſſitas inuitaret: ⁊ cū opationis
iactura tp̄e quoqꝫ diei quo nonnul/
ris opoꝛtebat officijs inherere: ſopo
lis nimietate toꝛperent: in his pre/
ſertim dieb⁹ quibus a veſptinis ho
ris excubias vſqꝫ ad auroꝛe vicini/
am celebrātib⁹ naſcebat᷑ oneroſioꝛ
laſſitudo. Quoꝛū dā illic fratꝝ fer
uentiū ſpiritu quib⁹ hoc negligen/
tie gen⁹ haud leuiter diſpliceret: ad
ſenioꝛes querela delata: decretū eſt
ab eis diutino tractatu ⁊ cōſultatio
ne ſollicita: vt vſqꝫ ad ſolis oꝛtum
quo iam ſine offenſiōe: vl᷑ lectio pa
rari: vel op⁹ manuū poſſet aſſumi:
feſſis coꝛpoꝛib⁹ refectione cōceſſa.
Inuitati poſt hec religiōis hui⁹ ob
ſeruantia: cūcti pariter e ſuis ſtrat᷑
cōſurgerent: ac trib⁹ pſalmis ⁊ oꝛa
tionib⁹ celebꝛatis: ſm̄ modū q̄ anti/
quitus in obſuatiōe Tertie Sexte
vel None trine cōfeſſiōis exemplo
ſtatutus eſt: ⁊ ſomno deinceps finē:
⁊ initiū opationi: equali ſimul mo/
deramine facerent. Qui typus licet
ex occaſione videatur inuētus: ⁊ re
centi memoꝛia ꝓ cauſa quā diximꝰ
ſtatutus appareat: tamē illū nume/
rū quē deſignat beat⁹ dauid: quā/
q̄ ſpiritalem quoqꝫ habeat intelle/
ctū: ſm̄ litterā manifeſtiſſime ſup/
plet: Septies in die laudem dixi ti/ Ps̄.118.
bi ſup iudicia iuſticie tue. Hac em̄
adiecta ſolennitate: ſepties ſine du/
bio ſpiritales hos cōuent⁹ in die fa/
cientes: ſepties in ea laudes dn̄o di/
cere cōpꝛobamur. Deniqꝫ cum hic
idem typus de oꝛiente ꝓcedēs: huc/
uſqꝫ fuerit vtiliſſime ꝓpagatus: in
nonnullis nunc vſqꝫ p oꝛientē anti/
quiſſimis monaſterijs que nequaq̄
vetuſtiſſimas regulas patrū viola/
ri patiunt᷑: minime videt᷑ admiſſus.

Q̄ poſt matutinas oꝛationes ad ſomnū reuerti non opoꝛteat: Capi. V.

Cuius ſolennitatis ratio cur
ſtatuta ſit vel inuēta in hac

prouincia: nonnulli ignorantes: ex expletis matitunalibꝰ hymnis iterū reuertunt ad somnū: in illā causaꝫ nihilominus incidētes ob q̄ꝫ cōpescendā hec a seniorībꝰ nostris solennitas instituta ē. Illa nāqꝫ hora eā cōsummare festinant: q̄ negligētioribꝰ minusqꝫ sollicitis rursum dormiēdi reddat occasio. Qd̄ omnimodis fieri nō oportet: sicut in libello supiori describētes egyptiorū synaxim plenīꝰ exposuimꝰ: ne purificationē nostrā ꝯfessione supplici ⁊ antelucanis orationibꝰ acq̄sitam: vel emergēs quedā redūdantia humorum naturaliuꝫ polluat: vel illusio corrumpat inimici: vł certe intercecedens etiā puri ac simplicis somni refectio interrūpat spūs nostri feruorē: ac tepefactos somni tpe ꝑ totū diei spaciū inertes deinceps ignauosqꝫ traducat. Qd̄ egyptij ne incurrāt equidē cū soleant certis tpibus etiā añ galloꝝ cantū ꝯsurgere: missa canonica celebrata vsqꝫ ad lucē: post hec vigilias extēdūt: vt eos supueniens lux matutina in hoc feruore spūs reperiat cōstitutos: ac ꝑ totū diei tēpꝰ feruētiores sollicitioresqꝫ custodiat: p̄paratos eos suscipiens ad cōflictū ⁊ ꝯ̄ diurnā diaboli colluctationē: nocturnarū exercitio vigiliaruꝫ ac spiritali meditatione firmatos.

Qꝫ nihil sit a seniorībꝰ immutatū de antiquo ordine psalmorū: cū matutina statueretur solēnitas: Ca. VI.

i Llud q̄uoqꝫ nosse debemus nihil a seniorībꝰ nostris qui hanc eandē matutinā solennitatē addi debere censuerūt: de antiqua psalmorū cōsuetudine immutatū: sed eodē ordine missam q̄ prius in nocturnis cōuentibꝰ perpetuo celebratā. Etenī hymnos quos in hac regiōe ad matutinā excepere solennitatē: in fine nocturnarū vigiliarū quas post galloꝝ cantū añ aurorā finire solent similiter hodieqꝫ decantāt: id est: centesimū quadragesimū octauū psalmū: cuius initiū est: Laudate dñm de celis: ⁊ reliquos qui sequunt. Quinquagesimū xo psalmum ⁊ sexagesimum secundū ⁊ octogesimū nonū huic nouelle solēnitati nouimꝰ fuisse deputatos. Deniqꝫ ꝑ italiā hodieqꝫ consummatis matutinalibꝰ hymnis quinquagesimus psalmus in vniuersis ecclesijs canitur: qd̄ non aliunde q̄ꝫ exinde tractum esse non dubito.

Qꝫ ei qui ad diurnā orationeꝫ anteq̄ꝫ primus finiatur psalmꝰ nō occurrerit: oratoriū introire non liceat: in nocturnis aūt vsqꝫ ad finē secundi psalmi veniabilis mora sit: Capi. VII.

i S vero qui in tertia sexta vł nona prius q̄ꝫ psalmꝰ ceptus finiat ad orationē nō occurrerit: vlterius oratoriū introire nō audet: nec semetip̄m admiscere psallentibꝰ: sed congregationis missam stās ꝓ foribꝰ prēstolat: donec egredientibꝰ cunctis submissa in terram penitētia negligētie sue vel tarditatis impetret veniā: sciēs nequaq̄ꝫ se posse desidie sue noxam aliter expiare: sed ne in ea quidē que post tres horas erit secutura solēnitas admittendū: nisi pro negligentia p̄nti cōfestim vera humilitate subnixꝰ satisfacere festinauerit. In nocturnis vero cōuenticulis vsqꝫ ad secundū psalmū prebet tardāti dilatio: ita dūtaxat vt anteq̄ꝫ finito eodē psalmo fratres in oratione ꝓcūbant: semetip̄m cōgregationi inserere atqꝫ admiscere festinet: eidē ꝓculdubio increpatiōi ac penitētie quā predixinus subijciendus: si vltra prestitutā dilationis horam vel modicum tardauerit.

Vigilię quę a vespera illu

cescente sabbato celebrantur: quē tpis modū teneāt vel quo ordine celebrent:

Capi. VIII.

s Ane vigilias que singulis hebdomadibus a vespera illucescente sabbato celebrant: iccirco seniores hyemali tempe quo noctes sūt longiores: vsqꝫ ad quartū galloꝝ cantum ꝑ monasteria moderant: vt post excubias totiꝰ noctis reliquis duabus ferme horis reficiētes corpora sua: nequaqꝫ per totuꝫ diei spacium somni torpore marcescāt: requie breuis huius tpis ꝓ totius noctis refectione contenti. Quod nos quoqꝫ cū omi obseruatione custodire cōuenit: vt scꝫ contenti somno qui nobis post vigiliaꝝ missam vsqꝫ ad lucis indulgetur aduentū: id est: vsqꝫ ad matutinos psalmos: totū deinceps diem in ope ac necessarijs ducamus officijs: ne somnum quē nocti subtraximus resumere ꝑ diem vigiliaꝝ lassitudine ⁊ inanitate cōpulsi: non tā requiē corpis subtraxisse: ꝗ̄ quietis tempus ⁊ refectionem nocturnā commutasse videamur. Nullatenꝰ eñ pōt fragilis caro ita totius noctis quiete fraudari vt per cōsequentē diem sine dormitatiōe mētis animiqꝫ torpore incōcussam possit seruare vigilantiam. Que impedietur ex hoc potius qꝫ iuuabitur: nisi post vigiliaruꝫ missam somni quantulumcunqꝫ gustauerit. Et iccirco saltem vnius hore sopor queādmodū diximus ante lucis aduentū si fuerit impertitus: lucrabimur omes vigiliarū horas quas tota nocte in oratione cōsumpsimus: impertientes nature quod suuꝫ est; nec habentes necessitatē resumēdi per diem qd̄ nocti subtraximꝰ. Totum enim carni huic ꝓculdubio reddet: quisquis ei non rationabiliter partem subtrahere: sed totum temptauerit denegare: Et vt veriꝰ dixerim: nō superflua sed necessaria voluerit amputare. Propt̄ quod maiore fenore necesse est vigilias compensari: si fuerint vsqꝫ ad lucem incōsiderata atqꝫ irrationabili nimietate protracte. Ideoqꝫ eas tripertitis distinguūt officijs: vt labor hac diuersitate diuisus: delectatiōe quadam defectionem corporis releuet. Nam cum stātes antiphona tria cōcinuerint: humi post hec vl' sedilibꝰ humillimis insidētes: tres psalmos vno modulante respōdēt: qui tamē singuli a singulis fratribus vicissim succedentibus sibi prebent: atqꝫ his sub eadem quiete residentibus ternas adijciunt lectiones. Itaqꝫ fit vt corporeum minuentes laborem vigilias suas maiore intentione mentis exerceant.

Quare illucescēte die sabbati vigilie statute sint: ⁊ q̄re per omnē orienteꝫ absolutio ieiunij in die sabbato presumatur:

Capitulum. IX.

q Uas a tempore predicationis apostolice q̄ religio ac fides christiana fundata est ꝑ vniuersum orientem: iccirco statutū ē illucescēte sabbato debere celebrari: qꝛ domino ⁊ saluatore nostro sexta sabbati crucifixo: discipli adhuc recēti eius passione perculsi: peruigiles tota nocte manserunt: nullatenus quietis somnum oculis suis indulgentes. Quobrem ex illo tempore huic nocti deputata vigiliaruꝫ solennitas vsqꝫ in hodiernum diem ꝑ vniuersum orientem similiter obseruatur. Ideoqꝫ ⁊ absolutio ieiunij post vigiliarum laborem: totidem apostolicis viris in die sabbati statuta: non immerito presumitur per vniuersas orientis ecclesias: ꝓm illaꝫ quoqꝫ Eccl'iastes sententiā: q̄ li-

cet habeat ⁊ alium mysticũ sensum: tñ ab hoc quoqȝ nõ abhorret: quo vtriqȝ diei. i. hebdomadi pariter ⁊ ogdoadi eandeȝ partẽ solennitatis impertire precipimur: ita dicentis:
Eccs. II. Da partes his septem: ⁊ quidẽ his octo. Non enĩ ad cõmunionẽ festi/ uitat' iudaice absolutio ista ieiunij reputanda est: his p̃sertim qui omĩ iudaica superstitiõe alieni monstrã/ tur: ꝟ ad refectionem quaȝ diximus lassi corporis pertinere: qͦ per to/ tas anni septimanas iugiter quinis dieb⁹ ieiunans: nisi duobus saltem interpositis refocillatũ fuerit: facile lassascit ac deficit.

Unde factuȝ sit vt in vrbe die sabbato ieiunet: Ca. X

C Uius moderaminis causam nõnulli in quibusdã occidẽ talibus ciuitatibus ignorantes: ⁊ maxime ĩ vrbe: idcirco putãt absolutionẽ sabbati minime debere presumi: qꝛ apostolũ petrũ in eodeȝ die contra symonem conflictaturuȝ asserũt ieiunasse. Ex quo magis ap/ paret hoc eum non cõsuetudine ca/ nonica fecisse: sed presentis poti⁹ ne cessitate cõflictus: Siquidẽ ⁊ ibi ꝓ hac eadem re non generale sed spe/ ciale videt' petrus discipulis suis ie iunium indixisse. Qͦ vtiqȝ non fe cisset si scisset illud canonica consue tudine solere seruari: idẽ proculdu/ bio etiã dñico die paratus indicere: si certaminis ipsius in eum cõpegis/ set occasio: Nec tñ ex hoc statim ca/ nonica fuisset ieiunij regula ꝓmul/ ganda: quod non generalis obser/ uatio statuerat: ꝟ vt semel fieret: ra/ tio necessitatis extorserat.

In quo dominicę diei solẽ nitas ab aliorũ dierũ con/ suetudie diuersa teneatur Capi. XI.

V Erum ne hoc quidẽ ignorã dũ: die dñico vnã tãtummo do missam ante prandium celebra/ ri: in qua psalmoruȝ atqȝ orationũ seu lectionum ꝓ ipsius collecte vel cõmunionis dominice reuerẽtia so/ lennius aliquid ac ꝓpensius impen dentes: in ipsa tertiam sextamqȝ pa/ riter consummatã reputant. Itaqȝ fit vt de orationum obsequijs nihil imminuat' adiectione scȝ lectionuȝ: ⁊ nihilominus differentia quedã vt' remissio videat' fratribus indulgeri ꝓ reuerentia dñice resurrectionis p̃ cetero tempore: que ⁊ totius septi/ mane videat' obseruãtiã relaxare. Et ꝓ hac ipsa que intermiscetur qua dam differentia: eundẽ diẽ velut fe stiuũ ꝓuocet rursum solennius ex/ pectari: minusqȝ faciat hebdomadis venture ieiunia huius expectatione sentiri. Semp enĩ equanimius que/ libet fatigatio sustinet': ⁊ sine fasti/ dio labor impenditur: si interiecta ei vicissitudo quedã vel operis im/ mutatio qualiscunqȝ succedat.

Quib⁹ dieb⁹ cum cena fra tribus exhibetur: acceden tibus ad refectionem: psal mus non dicatur sicut fieri in prandijs solet: Ca. XII.

D Eniqȝ etiã in ipsis diebus. i. sabbato vel dominica seu fe riatis temporibus quib⁹ pa riter prandiũ ⁊ cena solet fratribus exhiberi: psalmus ad vesperã nõ di citur: id est: nec cũ accedũt ad cenã: nec cum ab ea consurgunt: vt solet fieri in solennibus prandijs: vel ca/ nonica ieiuniorũ refectione: quã ⁊ precedere cõsuetudinarij psalmi so lent ⁊ subsequi: sed tantũmodo sim plici oratione facta: accedunt ad ce nam: eamqȝ rursum cõsurgentes ab ipsa sola oratiõe concludunt: quod scȝ extraordinaria sit inter mona/ chos ista refectio: nec omnes ad eã conuenire cogãtur: nisi aut peregri/ ni qui superuenerint fratres: aut hi

quos infirmitas corporis aut ꝓpria inuitat voluntas.

Explicit de canonico diurnarum orationũ ꝛ psalmoꝝ modo liber tertius.

Incipit annotatio capitulorum libri quarti de institutis renunciantium.

nō hesitauit implere.

xxviij Queadmoduȝ reuelatū sit abbati ō patre Mucio opꝰ eū abrae fecisse: ⁊ ꝙ defuncto eidē abbati idē pr̄ Mucius in monasterij administratione successerit

xxix De obediētia fratris qui decem sportas circūferēs publice distraxit ad abbatis imperium.

xxx De abbatis pynufij humilitate: qui relicto cenobio celeberrimo cui presbyter ꝑerat: longinquū monasterium in quo velut incipiens susciperetᷣ desiderio subiectionis expetijt.

xxxi Queadmodū abbas pynufius reductus in monasterium suū modico tp̄e cōmoratus iteruȝ fugerit in partes syrie.

xxxij Que ꝑcepta dedit idem abbas pynufius fratri quē in suo monasterio sub nostra recipiebat presentia.

xxxiij Qꝫ sicut magna remuneratio monacho debetᷣ ſm institutionē patrū laborāti: ita ⁊ pena siliter tribuatur: ⁊ ideirco nō debeat q̄s facile admitti in monasterio

xxxiiij Qꝫ abrenūciatio nr̄a nihil sit aliud ꝙ̄ mortificatio et imago crucifixi.

xxxv Qꝫ crux nr̄a timor dn̄i sit.

xxxvi Qꝫ renunciatio nostra nihil ꝓsit si ijsdeȝ quibꝰ renūciauimus implicemur.

xxxvij Qꝫ diabolꝰ nostro fini semꝑ insidietᷣ: ⁊ nos eiꝰ caput iugiter obseruare debeamus

xxxviij De renunciantis preparatione aduersum tēptationes: ⁊ de paucis imitandis.

xxxix Quo ordine q̄s ad ꝑfectionē valeat puenire: ꝑ quam de timore dei ad charitateȝ cōsequenter ascendat.

xl Qꝫ non debeat monachus exempla perfectionis a multis expetere: ſ ab vno vel a paucis.

xlj Quarū debilitatū similitudinē suscipere debeat qui ī cenobio cōmoratur.

xlij Qꝫ bonū patientie sue nō debeat monachus de aliorum sperare virtute: ſ de sua longanimitate

xliij Recapitulatio expositionis ꝑ quā monachus ad ꝑfectionem possit ascendere.

Explicit annotatio capi.

Incipit liber quartus de institutis renūciantiuȝ. Proemiale Capitu. I.

E canonico mō psalmoꝝ atq; orationū qui debeat in diurnis cōuēticulis ꝑ monasteria custodiri: ad institutionē eiꝰ q̄ renunciat huic mūdo: narratiōis nos ordine prouocante transimus: cōditiones in ꝑmis quibꝰ hi qui ad dn̄m conuerti cupiunt recipiantur ī cenobijs: breui quantū possumꝰ studentes sermone complecti: quedam scȝ de egyptiorum: quedam de tabenensiotarum regulis admiscentes: quoꝝ in thebaide est cenobiū: quāto numero populosius cunctis: tanto conuersationis rigore districtius. Siquidē in eo plus ꝙ̄ quinq; milia fratrum sub vno abbate reguntur: tantaq; fit obedientia hic tam prolixus monachorum numerus omni euo seniori suo subditus: quāta nō potest apud nos vnus vni vel obedire permodico tēpore vel preesse. Qua ratione vsq; ad vl-

timam senectutē apud eos
in cenobijs perseuerent:
Capi. II.

Uorum tam longa perseue/
q rantia et humilitas atq; sub/
iectio quēadmodum tā diu/
turna perduret: qua de institutione
formetur: per quā vsq; ad incuruā
senectā in cenobio perseuerent: opi/
nor nos ante oīa debere perstrin/
gere. Tanta nanq; est: quā tā nemi/
nē in monasterijs nostris ingressum
ne anno quidez integro tenuisse me
minimus: vt cum renūciationis cor/
primordia viderimus: consequens
fuisse intelligamus: vt in tam subli/
mia perfectionis fastigia talium vi/
rorum fundamenta consurgerent.

Quo examine probetur q̄ in cenobio suscipiendus ē:
Capi. III.

Bitur ambiens quis intra ce
i nobij recipi disciplinam: nō
ante prorsus admittitur: q̄
diebus decem vel eo amplius p fo/
ribus excubans: indicium perseuerā
tie ac desiderij sui paritérq; humili/
tatis ac patiētie demōstrauerit. Cū/
q; omnium pretereuntium fratrum
genibus prouolutus: et ab vniuers
de industria refutat⁹ atq; despect⁹:
tanq̄ qui non religionis sed necessi
tatis obtentu monasterium optet in
trare: iniurijs quoq; et exprobratio
nibus multis affectus: experimentū
dederit cōstantie sue: qualisq; futu/
rus sit in tēptatiōibus: opprobrior
tolerantia declarauerit: atq; ita fue
rit explorato mētis ardore suscept⁹:
diligentia summa perquiritur ne de
pristinis facultatibus suis inheserit
ei vel vnius nummi contagio. Sci/
unt enim eum sub monasterij disci/
plina diuturnuz esse non posse. ß ne
humilitatis quidē aut obediētie ap/
prehensurum esse virtutem: nec vl/
la cenobij paupertate ac districtiōe
contentū fore: si in conscientia eius
pecunie quantulū cunq; latitauerit:
ß vbi primū exorta fuerit qualibet
occasione cōmotio: fiducia stipis il/
lius animatū: continuo de monaste
rio velut funda rotante fugiturū.

Quare qui in monasterio recipiunt: Ca. IIII.

Ciccirco ne vsibus quidem
e cenobij profuturas suscipe/
re ab eo pecunias acq̄escūt.
Primū ne confidentia huius obla/
tionis inflatus: nequaq̄ se pauperi
oribus fratribus coequare dignet:
tum ne per hanc elationem nullate/
nus ad hūilitatē christi descēdens:
cū in disciplina cenobij nō possit p/
durare: egressusq; exinde ea que in
principio renūciationis sue spiritali
feruore succensus intulerat: tepefa/
ctus postea nō sine iniuria monaste/
rij sacrilego spiritu recipere atq; exi/
gere moliat. Nō omimodis obser/
uari debere: multis sunt experimen
tis frequēter edocti. Nā p alia mi/
nus cauta monasteria simpliciter q̄/
dā suscepti: de eis que intulerāt q̄q;
in dei opere fuerant dispensata: cum
ingēti post blasphemia redibitionez
poscere temptauerunt.

Cur hi qui renūciāt suscepti in monasterijs ppria vestimēta deponant et ab abbate alijs induantur:
Capitulū. V.

Uā obrē ita nudat q̄sq; cuz
q recept⁹ fuerit oīni pstina fa/
cultate: vt ne ipm quidem q̄
optus ē indumentū habere pmitta/
tur vlterius: ß in cōcilio fratrū pro
ductus in mediū exuat ppijs: ac p
manus abbatis induat monasterij
vestimētis: vt p hoc se nō solū vni/
uersis rebus suis antiquis nouerit
spoliatū: verumetiā omni fastu de/
posito mundiali: ad xpi paupertatē
et inopiā descendisse: tāq; opib⁹ su/

ſtentandum nõ ſeculi arte queſitis: nec de infidelitate priſtina reſeruatis: ſ de ſctis ac pijs monaſterij largitionib⁹ militie ſue ſtipẽdia percepturũ: atq; inde ſe deinceps veſtiendũ alẽdũq; cognoſcẽs: ⁊ nihil hr̃e ⁊
matth.6. nihilominus de craſtino nõ eſſe ſollicitũ ſm euãgelij diſcat ſententiã: nec erubeſcat pauperib⁹ id eſt corpi fraternitatis equari: quib⁹ cõnumerari xp̃s: ⁊ quoꝝ ſe fratrẽ nõ erubuit nũcupare: ꝗn potius glorief domeſticis ei⁹ factũ ſe eſſe ɔſortem.

Qua cauſa veſtimenta renunciãtiuz cuz quibus ingreſſi ſunt monaſterium: a diſpenſatore ſeruentur: Capi. VI.

Lla vero que depoſuit veſtimenta economo cõſignata tãdiu reſeruanf: donec ꝑfectus ⁊ cõuerſationis eius ac tolerantie virtutem diuerſis tẽptationibus ac ꝓbationib⁹ euidenter agnoſcant. Et ſi quidẽ poſſe eũ inibi perdurare tpe ꝓcedẽte ꝑſpexerint: ⁊ in eodẽ quo cepit feruore ꝑſiſtere: ĩdigentib⁹ eadẽ largiunf. Sin xͦo ꝗdam ex eo murmurationis vitium: vel parue cuiuſlibet inobediẽtie culpã ꝓceſſiſſe deprehenderint: exuẽtes eũ monaſterij ꝗbus indut⁹ fuerat veſtimentis: ⁊ antiꝗs reueſtituz veſtimẽtis que fuerãt ſequeſtrata: depellũt. Nullũ etem̃ fas eſt cũ illis q̃ accepit abſcedere: nec quemq̃ patiunf illis adhuc indui: quem ſemel ab inſtitutiõis ſue regula tepuiſſe peruiderint. Vñ etiã copia nulli penitus palaz diſcedendi ɔcedif: niſi aut in morẽ ſui fugacis captãs denſiſſimas tenebras nocte diffugiat: aut certe hoc ordine ⁊ ꝓfeſſione indicat⁹ indign⁹: cũ ɔfuſione ⁊ nota corã cunctis fratrib⁹ depoſita veſte monaſterij expellatur.

Cur in monaſterio ſuſcepti non permittãtur ſtatim cõgregationi fratrũ cõmiſceri: ſed xenodochio añ tradanf: Ca. VII.

Um igif ꝗs ſuſceptus ⁊ hac ꝑſeuerantia quã dixim⁹ cõprobat⁹: ac depoſitis ꝓprijs veſtimentis habitu mõaſteriali fuerit accinctus: non ſtatim cõgregationi fratrũ cõmiſceri permittitur: ſ deputaf ſeniori qui ſeorſum haud longe a veſtibulo monaſterij cõmanẽs: hz curã ꝑegrinoꝝ ⁊ adueniętũ deputatã: eiſq; oẽm diligẽtiã ſuſceptiõis ⁊ humanitatis impẽdit. Cũq; ibidem integro anno deſeruiens abſq; vlla querela ſuũ circa ꝑegrinos exhibuerit famulatũ: imbutus ꝑ hoc ꝓma inſtitutiõe hũilitatis ac patiẽtie: atq; in ea lõga exercitatione ꝓcognit⁹: admiſcẽdus ex hoc cõgregationi fratrũ: alij tradif ſeniori q̃ decẽ iuniorib⁹ ꝓeſt: ꝗs ſibi creditos ab abbate inſtituit parif ⁊ gubernat: ſm illud ſcz quod ordinatũ in Exodo legimus per moyſen.

Quibus primuz inſtitutis iuniores exerceãtur: vt ad ſuperandas oẽs ɔcupiſcẽtias ꝓficiant: Capi. VIII.

Uius hec erit ſollicitudo ⁊ eruditio ꝓncipalis: ꝑ quam iunior introduct⁹ aſcendere ɔſequẽter etiã culmina ꝑfectionis ſumma ꝓualeat: vt doceat cũ ꝓmitus ſuas vincere volũtates: quem ſtudioſe in his ac diligẽter exercẽs: hec illi ſemꝑ impare de induſtria curabit: q̃ ſenſerit aĩo ei⁹ eſſe ɔtraria. Multis ſiquidẽ expimentis edocti: tradũt monachũ et maxĩe iunioreſ ne voluptatẽ ꝗdez ɔcupiẽ ſue refrenare poſſe: niſi ꝓus mortificare per obedientiã ſuas didicerit voluntates. Jdeoq; ꝓnunciant nullaten⁹ preualere vel irã vel triſticiã vel ſpm̃ fornicationis extinguere: ſ nec hu/

militatē cordis verā: nec cū fratribus vnitatē ꝑpetuā: nec firmā diuturnāq; posse retinere ꝯcordiā: sed nec in cenobio quidē diuti⁹ ꝑdurare eū: qui prius volūtates suas nō didicerit superare.

Quare iunioribus imperetur vt seniori suo nihil d̄ cogitationib⁹ suis subtrahāt: Capi. IX.

b His igit̄ institutis eos quos initiāt: velut elemētis quibusdā ac syllabis ībuere ad ꝑfectionē atq; informare festinant: ꝑ hec ad liquidū discernētes: vtrū ficta ꝛ imaginaria: an vera sint humilitate fūdati. Ad qđ vt facile valeant ꝑuenire: ꝯsequēter instituuntur nullas penit⁹ cogitatiōes prurientes in corde ꝑniciosa ꝯfusione celare: sed cōfestim vt exorte fuerint: eas suo patefacere seniori: nec sup earū iudicio q̄cq̄ sue discretioni cōmittere: ſ illđ credere malū esse vel bonū qđ discusserit ac ꝓnunciauerit senioris examen. Itaq; fit vt in nullo circūuenire iuuenē callidus inimicus velut inexptū ignarūq; p̄ualeat: nec vlla fraude decipe quē ꝓuidet nō sua ſ senioris discretiōe muniri: ꝛ suggestiones suas velut ignita iacula quecūq; in cor ei⁹ iniecerit: vt seniorē celet nō posse suaderi. Aliter quippe subtilissim⁹ diabolus illudere vel deijcere iuniorē nō poterit: nisi cū eū seu ꝑ arrogantiā siue ꝑ verecundiā ad cogitationū suarū velamē illexerit. Generale nāq; ꝛ euidens indiciū diabolice cogitationis esse ꝓnunciant: si eam seniori ꝯfundamur aperire.

Quanta obedientia iunioribus etiam in naturali necessitate tribuat: Capi. X.

p Ost hec tāta obseruātia obedientie regula custodit̄: vt iuniores absq; ꝑpositi sui scientia vel ꝑmissu: nō solum nō audeant cellā ꝓgredi: ſ ne ipsi quidē cōmuni ac naturali necessitati satisfacere sua auctoritate p̄sumāt. Sicq; vniuersa cōplere quecūq; fuerit ab eo p̄cepta: tanq̄ si a deo sint celitus edita sine vlla discussione festināt: vt nōnunq̄ etiam impossibilia sibimet impata ea fide ac deuotiōe suscipiant: vt tota ꝟtute ac sine vlla cordis hesitatiōe ꝑficere ea aut cōsummare nitant̄: ꝛ nec impossibilitatem quidē precepti ꝓ senioris sui reuerentia metiant̄. De quoꝝ obedientia speciatim nunc dicere p̄termitto. Exēplis eīn eā ipsis paulo post tradere suo loco disponim⁹: si dn̄s nob̄ oratiōib⁹ vestris dederit cōmeatū. Nūc instituta cetera ꝓsequamur: p̄termittētes illa cōtexere que in hac regione vel tradi monasterijs vl̄ ab ipsis nequeūt custodiri: sicut in prefaciuncula nr̄a facturos nos esse ꝓmisim⁹: qđ scʒ nec laneis indumētis vtant̄ ſ lineis tantū: ꝛ ne ipsis quidē duplicib⁹ q̄bus vicaria ꝑposit⁹ vnusquisq; sue decanie s̄bministrat cuʒ illa quibus vestiti sunt sorduisse conspexerit.

Cuiusmodi cib⁹ apud eos delicatissimus habeatur: Ca. XI.

i Llud quoq; arduū atq; s̄blime genus ꝯtinentie similiter p̄termittēs: ī qua summe reputant̄ delitie si herba sale cōdita quā lapsaniū vocāt aqua diluta ad refectionē fratribus apponat̄: alia q; cōplura his silia que in hac ꝓuincia nec aerū tēperies: nec q̄litas nr̄e fragilitatis admittit: illa tm̄mō ꝓsequar q̄ nulla carnis infirmitas non situs loci poterit impedire: si ea nō fragilitas aīe ac tepor mētis ademerit.

Q ad sonitum pulsantis ostiū nihil operis nō omit-

tant studio celeriter accurrendi: Capi. XII.

Itaq; cõsidentes intra cubilia sua et operi ac meditationi studiũ pariter impẽdẽtes: cum sonitum pulsantis ostium ac diuersoꝝ cellulas percutientis audierint: ad orationẽ eos scȝ seu ad opꝰ aliqđ inuitãtis: certatim e cubilibꝰ suis vnusquisq; ꝓrumpit: ita vt is q̄ opus scriptoris exercet: quã reptus fuerit inchoasse lr̃am finire non audeat: ſ; in eodẽ puncto quo ad aures eius sonitꝰ pulsantis aduenerit: summa velocitate ꝓsiliẽs: ne tantũ quidẽ more interponat: quantũ cepti apicis ↄsummet effigiẽ: ſ; imperfectã lineã littere derelinquẽs: non tã operis cõpendia lucra ve sectet̄: q̄ obediẽtie virtutẽ exequi toto studio atq; emulatione festinet. Quaȝ nõ solũ operi manuũ seu lectioni vł silẽtio et quieti celle: verũ etiã cunctis virtutibꝰ ita preferunt: vt huic iudicent oĩa postponenda: et vniuersa dispendia subire contẽti sint: dũmodo h̄ bonũ in nullo violare videantur.

Qꝫ criminosuȝ habeatur si aliquid vel vilissimũ quispiã suũ dixerit: Capi. XIII

Illam sane virtutẽ iter ceteras eoꝝ institutiones vel cõmemorare supfluũ puto: qđ scȝ nulli cistellam: nulli peculiarem sportellam liceat possidere: nec tale aliquid qđ velut ꝓpriũ retinẽs suo debeat cõmunire signaculo. Quos ita nouimꝰ omĩ ex pte nudos existere: vt preter colobium: mauortẽ: caligas: melotem: ac psiathium nihil amplius habeãt: cum in alijs q̄ȝ monasterijs in quibꝰ aliq̄ remissius indulgẽtur: hanc regulaȝ videamus strictissime nunc vsq; seruari: vt ne ꝟbo quideȝ audeat q̄s dicere aliq̄d suum: magnũq; sit crimẽ ex ore monachi ꝓcessisse: codicẽ meum: tabulas meas: graphiũ meũ: tunicã meã caligas meas: ꝓ q; hoc digna penitẽtia satisfacturus sit: si casu aliquo ꝑ subreptionem vł ignorantiã huiusmodi verbũ de ore eiꝰ effugerit.

Qꝫ licet multa pecunia de vniuscuiusq; ope cõgeret: nullus tamẽ ꝑsumat excedere statute sufficiẽtie parcitatem: Capi. XIIII.

Et cũ tantos vnusquisq; eorũ quotidie de ope ac sudore ꝓprio redditus ↄferat monasterio: vt ex his sustentare nõ solum suã valeat parcitateȝ: verũ etiã vsibus possit exuberare multorũ: in nullo tñ inflatur: nec sibi de tanto opis sui questu ac sudore blandit̄: ſ; preter duo paximacia que tribus vix denarijs ibideȝ distrahũt̄: nihil sibimet amplius vnusquisq; presumit. Int̄ quos nullũ peculiare opꝰ quod pudet dicere: quod q; in nr̄is monasterijs vtinã fieri nesciremus: non dicam effectu: sed ne cogitatione quidẽ ab aliquo penitꝰ affectat̄. Cũ q; totã enthecã cenobij suam credat ee̅ substãtiã: cũctisq; rebꝰ vt omniũ dñs oẽm curã sollicitudinemq; impendat: ad retinendã nihilominꝰ arrepte nuditatis virtutẽ: quã studet ad finẽ vsq; perfecte atq; inuiolabiliter custodirę: ita semetipsum a cũctis extraneũ et ex omĩbꝰ iudicat alienũ: vt tanq̄ ꝑegrinũ se gerat: et incolam istiꝰ mũdi: alumnũq; se potius monasterij reputet ac ministrũ: q̄ dñm cuiuscunq; rei ꝑsumat.

De immodico apud nos studio habendi: Ca. XV.

Ad hec nos miserabiles quid dicemꝰ? qui in cenobijs commorantes: ac sub abbatis cura et sollicitudine ↄstituti: peclĩares circũferimus claues: omĩq; ꝓfessionis nostre verecundia et ↄfusiõe calcata: etiã anulos quibꝰ recondita ꝑ-

signemꝰ in digitis palā gestare nos
nō pudet: quibus nō solum cistelle
vel sporte: sed ne arce quidē v' ar/
maria: ad ea que cōgerimꝰ: vel que
egressi de seculo reseruauimꝰ condē
da sufficiunt. Quiqꝫ ita nonnunqꝫ
pro vilissimus nullisqꝫ rebꝰ accēdi/
mur: eas duntaxat velut ꝓprias vē
dicantes: vt si quis vel digito quic/
qꝫ ex his cōtrectare ꝑsumpserit: tan/
ta cōtra eum iracūdia suppleamur:
vt cōmotionē cordis nostri a labijs
ac tota quidē corpis indignatiōe re
uocare nō possimꝰ. Sed ꝑtermissis
nostris vicijs: ⁊ his q̄ nec cōmemo/
rari quidē dignū ē silētio traditis:
ſm illō eloquiū: Nō loq̄tur os me/
Ps. 16. um opa hoim: virtutes potiꝰ q̄ apō
illos sunt: ⁊ h̄ que nos q̄z oī studio
debemꝰ appetere: cepto narratiōis
ordine ꝓseq̄mur: ipsasqꝫ iā regulas
ac typos cursim breuiterqꝫ ponamꝰ
vt ꝑueniētes post h̄ ad quosdā actꝰ
⁊ opa senioꝝ que studiose memorie
mādare disponimꝰ: hec q̄ nostra ex/
positione digesta sunt velut testimo
nijs validissimis roboremꝰ: vniuer
sa q̄ diximꝰ exēplis eoꝝ potius ac vi
te auctoritate firmantes.

De regulis diuersarū cor/reptionum: Ca. XVI.

Si quis igit̄ gillonē fictilem
quē baucalē nū cupant: aut
hmōi aliō casu aliq̄ fregerit:
aut ꝑdiderit aliq̄d: non aliter negli/
gentiā suam qꝫ publica diluet peni
tentia: cunctisqꝫ in synaxi fratribus
cōgregatis: tādiu ꝓstratꝰ in terraꝫ
veniā postulabit: donec orationuꝫ
ꝯsummet̄ solēnitas: impetraturus
eam cū iussus fuerit abbatꝫ iudicio
de solo surgere. Eodem mō satisfa/
ciet quisquis ad opus aliqō accersi
tus: vl' ad congregationē solitā tar
dius occurrerit: aut si decantās psal
mum vel modicum titubauerit: Si/
militer si superfluo: si durius: si con
tumacius responderit: si negligenti/
us obsequia iniuncta compleuerit:
si vl' leuiter murmurauerit: si lectio/
nem operi vel obedientie preferēs:
officia statuta segnius fuerit execu/
tus: si dimissa synaxi non concitꝰ ad
cellam recurrere festinauerit: si cum
aliquo vel ad modicum substiterit:
vel si ad punctum temporis vspiam
secesserit: si alteriꝰ tenuerit manū:
si cum illo qui cellule sue cohabita/
tor non est confabulari quātulum/
cunqꝫ presumpserit: si orauerit cum
illo qui est ab oratione suspensus: si
parentum quempiam vel amicoruꝫ
secularium viderit: vel collocutus
eis sine suo fuerit seniore: si epistolā
cuiuscunqꝫ susceperit: si rescribere si/
ne abbate suo tēptauerit. Hucusqꝫ
⁊ in huiusmodi ac similibus admis/
sis: ꝓcedit animaduersio spiritalis.
Residua vero que apud nos indif/
ferenter admissa: a nobis quoqꝫ re/
prehensibilius sustinētur: id est ap/
ta conuicia: manifesti contemptus:
contradictiones tumide: libera ⁊ ef/
frenata processio: familiaritas apō
feminas: ire: rixe: simultates ⁊ iurgia:
operis peculiaris presumptio: phi/
largyrie cōtagio: affectꝰ atqꝫ posses/
sio rerū supfluarū que a ceteris fra/
tribus non habent̄: extraordinaria
ac furtiua cibi refectio: ⁊ his simi/
lia: non illa increpatione quaꝫ dixi/
mus spiritali: sed vl' plagis emendā/
tur: vel expulsione purgantur.

Quibus auctoribꝰ sit inuē tum vt reficientibus fratri bus sacre lectiōes in ceno/bijs recitentur: ⁊ quantum apud egyptios prebeatur silentium: Ca. XVII.

Illud autem vt reficientibꝰ
fratribus sacre lectiones in
cenobijs recitentur: non de
typo egyptiorum processis/
se: sed de Cappadocuꝫ nouerimus.
Quos nulli dubium est non tā spi/

ritalis exercitationis causa q̄ cōpe/
scende sup̄flue ociose q̄ ꝯfabulatio/
nis gratia: ⁊ maxime contētionū q̄
plerū q̄ solent in cōuiuijs generari:
hoc statuere voluisse: videntes eas
aliter apud se non posse cohiberi.
Apud egyptios em̄ vel marie tabē/
nēsiotas tantū silentiū ab oībus ex/
hibet: vt cū in vnum tanta numero
sitas fratrū refectionis obtentu con
sederit: nullus nec mutire quidē au
deat p̄ter eum qui sue decanie p̄est.
Qui tamē si quid mense sup̄ inferri
vel auferri necessariū esse p̄uiderit:
sonitu potius q̄ voce significat. Tā
ta q̄ vescentib⁹ eis silentij hui⁹ disci
plina seruat: vt cucullis vltra ocu/
loꝝ palpebras demissis: ne scʒ liber
aspect⁹ habeat curiosius copiā eua/
gandi: nihil ampli⁹ intueant q̄ mē
sam: ⁊ appositos in ea vel quos ex
ea capiunt cibos: ita vt queadmo/
dum vel quantū reficiat alius: nul/
lus inuicem notet.

Q illicitum sit extra mensam cōmunem quic q̄ cibi potus ve gustare: Cap. XVIII.

Abstinētiā magnā in comedēdo aliq̄d extra horam canonicam.

a Ante q̄ vel post q̄ legitimam
cōmunē q̄ refectionē p̄cipi/
ant: summa cautione seruat
ne extra mensam quic q̄ cibi penit⁹
ori suo quisquā indulgere p̄sumat:
vt incedentib⁹ p̄ hortos ⁊ pomaria:
cum passim blade q̄ per arbores po
ma pendētia non solum obijciant se
pectoribus transeuntiū: verūetiam
strata per terram cōculcanda pedi/
bus offerant: at q̄ ad colligendū pa
rata facile ad consensum cōcupiscē/
tie illicere valeāt intuentes: ⁊ opor
tunitate vel copia quāuis districtos
at q̄ abstinentissimos ad sui deside/
riū prouocare: sacrilegum ducatur
non modo quic q̄ ex his degustare:
verumetiam manu contingere: abs/
q̄ eo quod palam cunctis in cōmu/
ne reficientibus exhibetur: ⁊ ad per
cipiendū economi dispensatione p̄
fratrum obsequia publice mīstrat.

Queadmodū per palestinam vł mesopotamiā quotidiana fratribus exhibeā/tur obsequia: Ca. XIX.

n E quid sane de institutis ce/
nobiorum pretermisisse vi/
deamur: queadmodū quo/
tidiana fratribus etiam per alias re/
giones exhibeantur obsequia: com/
memorandum breuiter puto. Per
cunctam nā q̄ mesopotamiā: palesti
nam ⁊ cappadociam ac totum oriē/
tem: singulis hebdomadibus vicis/
sim fratres ad hec officia sibi reddē
da succedūt: ita vt s̄m cenobij mul/
titudinem: ministrorū quo q̄ nume
rus deputetur. Que explere tanta
deuotione ⁊ humilitate properant:
quanta nullus seruorum dirissimo
domino ac prepotenti exhibet suum
famulatum: ita vt ne istis quidē so/
lis cōtenti obsequijs que canonico
iure soluuntur: etiam nocte surgen/
tes illos quibus specialiter hec ma/
net cura studio suo releuent: ⁊ ea q̄
ab ipsis perficienda sunt: furtim pre
uenientes implere contendāt. Has
autē septimanas vnusquis q̄ susci/
piens: vs q̄ ad cenam dominici diei
m̄nistraturus obseruat. Qua per/
acta ministerium totius hebdoma/
dis ita cōcluditur: vt hi quibus suc
cedendum est: cōuenientibus in vnū
fratribus ad concinendos psalmos
quos quieturi ex more decantant:
om̄ibus in ordine pedes lauēt: hāc
scilicet ab eis pro labore totius se/
ptimane benedictionis mercedem fi
deliter expetentes: vt eos explentes
mandatum christi: emissa generalit̄
ab omnibus fratribus oratio prose
quatur: que vel pro ignorationib⁹
intercedat: vel pro admissis huma/
na fragilitate peccatis: ⁊ cōmendet
deo velut sacrificiū pingue ꝯsūma/
ta eoꝝ d̄uotiōis obseq̄a. Ita q̄ secū/

da sabbati post matutinos hymnos alijs rursum succedentibus: vtensilia in quib⁹ ministrauerant ac vasa consignant: que tanta sollicitudine curaq₃ suscipientes custodiunt: ne quid ex eis imminuatur vł pereat: vt credāt se etiā ꝓ minimis q̄buscq₃ vasis tanq̄₃ ꝓ sacrosctis rōnem: nō solū dispēsatori presenti: sed etiam dño reddituros: si forte aliquid ex eis negligentia eorū fuerit imminutum. Cui⁹ discipline qui modus sit vel quāta fide ꝛ cautione seruetur: vno testimonio: qđ exempli gratia ponā: poterit agnoscere. Sicut em̄ studemus satisfacere vestro feruori: quo plenā vniuersorū cognitionem desiderantes: etiā ea que optime nostis hoc libello vobis cupitis iterari: ita veremur mensuram breuitatis excedere.

De tribus lēticule granis ab ęconomo repertis: Capitu. XX

In septimana cuiusdam fratris cū preteriens econom⁹ tria lenticule grana vidisset iacere in terra: que hebdomadario festinanti dū ea prepararat coctioni: inter manus cu₃ aqua qua diluebātur elapsa sunt: cōfestim super hoc abbatem cōsuluit. A quo velut interuersor neglectorq₃ sacri peculij iudicatus: ab oratiōe suspensus ē. Cuius negligentie reatus nō aliter ei remissus est: nisi cum publica penitentia diluisset. Non solum enim seipsos non esse suos: sed etiā om̄ia que sua sunt credunt dño ꝯsecrata. Propter qđ si quid fuerit in monasterio semel illatum: vt sacrosanctū cū om̄i decernūt reuerentia debere tractari. Tantaq₃ fide vniuersa ꝓcurant atq₃ dispensant: vt etiā ea q̄ despectui habenť: paruaq₃ reputātur ac vilia: si vel loco mouerit vł cōpetētius collocauerint: si gillonē aqua impleuerint: si ex eo cuiq̄₃ obtulerint ad bibendū: si tenuē festucam de oratorio cella ve submouerint: mercedē se consecuturos a domino tota credulitate confidant.

De spontaneo quorūdam fratrum ministerio: Capitu. XXI.

Quimus fratres in quoru₃ septimana cū accidisset tanta lignoꝝ penuria: vt nō eēt penitus vnde soliti cibi fratrib⁹ pararentur: ꝛ donec possent coempta deferri vt xerophagia cōtenti eēnt: abbatis fuisset auctoritate ꝑceptū: essetq₃ hoc vniuersis placitum: nec quisq₃ posset vllum coctiōis sperare pulmentū: illos velut qui fructu ac mercede sui laboris ꝛ obsequij fraudarenť: si in ordine vicis sue cibos fratribus nōn scđm consuetudinem parauissent: tantum sibi spōtanei opis ac sollicitudinis indixisse: vt in illis aridis ac sterilib⁹ locis in q̄bus ligna nisi ð fructiferis arboribus excidanť: om̄imodis nequeunt inueniri. Nec em̄ vt apđ nos vlla reperiunť fruteta syluestria: p extenta auia discurrentes: ꝛ eremum que versus mare mortuū tenditur obeuntes: festucas tenues ac spinulas quas ventus huc illucq₃ disperserat: suo sinu ꝛ gremijs colligētes: cunctā solennitatē ciboꝝ spontaneis obsequijs prepararent: ita vt de solita prebitione nihil paterenť imminui. Tāta fide hec sua munia fratribus exhibentes: vt etia₃ cū illos honeste posset vel lignoꝝ excusare penuria vel abbatis imperium: pro fructu suo atq₃ mercede noluerint hac abuti licentia.

De ęgyptiorum typo qui ē super quotidianis fratru₃ statutus obsequijs: Capitu. XXII.

b Ec dicta sint scōm typum vt prefati sumus totius oriētis: quem etiam in partibus nostris necessario dicimus debere seruari. Ceteru3 apud egyptios quib9 maxima cura est operis: non est hebdomadarum mutua vicissitudo: ne sub occasione huius officij omēs ab operis canone impediātur: sed vni probatissimo fratrum cellarij vl' coquine cura committitur: qui perpetuo donec vires eius vl' etas admittit iugiter opus istud exerceat. Nō enim magno labore corpis fatigatur: quia nec tāta cura inter eos parandorum ciborum vel coctiōis impenditur: quippe qui maxime xerophagijs vel homophagijs vtūtur: & apud quos secta singlis mensib9 porrorum folia: labsania: salfrictu3 oliue: pisciculi minuti salliti: quos illi menominia vocant: summa voluptas est.

De obedientia abbatis ioannis per quā vsq3 ad prophetię profectus est gratiam: Capi. XXIII.

e Et quonia3 hic liber de institutione est eius qui renunciat huic mundo: per quā scilicet introductus ad humilitate3 veram & obedientia3 perfectā ceterarum quoq3 virtutū culmina possit ascendere: necessariū reor quedam seniorū gesta quibus per hāc enituere virtutem: exēpli gratia: sicut ꝓmisimus explicare: de multis admodum pauca carpētes: vt studentib9 sublimiora sectari: non solum incitamentū ex his vite perfecte: sed etia3 ꝓpositi forma procedat. Quobrem duos vel tres pro libelli hui9 compēdio de tam innumera patru3 multitudine ꝓferētes ponimus. Primū abbatem ioannē qui cōmoratus est iuxta Lico quod est oppidū thebaidis: quiq3 propter obedientie vtutem vsq3 ad prophetie gratiam sublimat9: sic vniuerso claruit orbi: vt etiam regibus mundi huius merito suo redderetur illustris. Nam cum in extremis vt dixim9 thebaide partibus cōmaneret: non ante presumebat Theodosius imperator ad prepotentiū bella tyrannorū procedere: q3 oraculis illius aiaretur atq3 responsis. Quibus cōfidens velut celit9 sibi delatis: trophea de bellis desperatis atq3 hostib9 reportabat.

De ligno itaq3 arido quod idem abbas ioānes ad arbitrium senioris sui quasi adolendu3 rigare non destitit: Capi. XXIIII.

h Ic itaq3 beatus Joannes ab adolescentia sua vsq3 ad ꝑfectam ac virile3 etatē seniori deseruiens: donec ille in huius vite conuersatione durauit: tanta humilitate inhesit eius obsequijs: vt ipsi quoq3 seni stuporem summū obedientia eius incuteret. Cuius hanc virtutem vtru3 de vera fide ac profunda cordis simplicitate descenderet: an affectaticia esset: & quodāmodo coacticia atq3 ad imperantis faciem preberet: volēs manifestius explorare: q3plura ei etiam superflua minusq3 necessaria vl' impossibilia frequentius iniungebat. Ex quib9 tria ponam: per que manifestari possit volentibus scire vel mentis eius vl' subiectiōis integritas. Sumpsit itaq3 de lignario suo senex virgultum: quod olim excisum vsibus foci fuerat preparatu3: diūq3 coctionis retardaret occasio: non modo aridum: ß prope putre iacebat temporis vetustate. Cunq3 hoc coram ipso fixisset in terrā: ꝓcepit aduecta aqua quotidie bis rigari: vt sc3 diurnis humoribus radicatum: atq3 per aquā in arborem diffusis ramis reuiuiscens: amenitatem oculis atq3 vmbraculū in estu feruenti subter residentibus

exhiberet. Quod preceptum vene/
ratione solita sine vlla impossibilita
tis consideratione suscipiens adole
scens:ita quotidianis diebus exple/
uit:vt aquā per duo ferme milia in/
desinenter apportans:nullatenus li
gnū rigare cessaret:atq3 per totū an
ni spacium nō infirmitas corporis:
non festiuitas solennitatis:nō occu/
patio necessitatis vllius que illū eti
am honeste excusaret ab executione
mandati:non deniq3 hyemis asperi/
tas intercedens:ab huius obserua/
tione p̄cepti potuerit impedire. Cū/
q3 eius hanc sedulitatem tacitus se/
nex latenter diebus singulis explo/
raret:⁊ videret eum simplici cordis
affectu mandatū suū velut diuini/
tus emissum sine vlla permutatione
vultus vel rationis discussione ser/
uare:sinceram humilitatis eius obe
dientiam comprobans:pariter etiā
miserans tam longum laborem quē
per totum anni spacium studio de/
uotionis impenderat:ad virgultū
aridum accedens: O inquit ioānes
misit ne radices hec arbor an non?
Cūq3 ille se nescire dixisset:senex ve
lut inquirens rei veritatem:⁊ tanq̄
temptans vtrum iam suis radicib⁹
niteretur:euulsit coram ipso leui cō/
motione virgultū:sicq3 proijciens il/
lud:precepit vt deinceps rigare de
sineret.

De proiecto ab abbate io/anne vase vnico olei ad se/nioris imperium: Ca. XXV.

Itaq3 cum huiusmodi exerci/
tijs eruditus quotidie iuue/
nis in hac parēdi virtute suc
cresceret:⁊ humilitatis ei⁹ enitesce/
ret gratia:atq3 obedientie sue suauis
odor per monasteria vniuersa fra/
graret: quidā fratrum probatiōis:
immo edificationis obtentu venien
tes ad senem: cum subiectionem ei⁹
quam audierant mirarentur:vocās
eum repente senex: Ascēde ait:⁊ su
mens lenticulam olei: que sola in e/
remo suis vel aduenientiū vsibus
liquorem pinguedinis tenuissimum
ministrabat:deorsum proijce per fe
nestram. Quam ille cū ad superio/
ra concit⁹ peruolasset: per fenestrā
proferens comminuendā dimisit ad
terram:parū cogitās vel retractās
precepti ineptiam:diurnam necessi/
tatem:infirmitatem corporis:penu
riam sumptuū:eremi squalentis an
gustias ac difficultates:in qua etiā
si pecunia suppeditaret: nihilomin⁹
perdita species inueniri repararīq3
non posset.

Quēadmodum abbas io/annes suo obedierit senio/ri ad aduoluendū saxū qd/ ne a multis quidē possibi/le erat moueri: Ca. XXVI.

Alijs rursum edificari cupiē/
tibus obedientie huius exē/
plo: vocās eum senior: cur/
re inquit ioannes: saxum illud huc
aduolue q̄tocius. Qui cōfestim sa
xum immane quod turbe multe ho/
minum vel mouere nō possent: ap/
plicita nunc ceruice:nūc toto pecto/
re:tanto nisu atq3 conatu prouolue
re contendebat: vt sudore omnium
membrorū suorū:nō solū totū infun
deret vestimentum:sed etiam saxū
ipsum suis ceruicibus humectaret:
in hoc quoq3 paruū metiens impos
sibilitatem precepti vel facti pro re
uerentia senioris ⁊ obsequij sim/
plicitate sincera: qua credebat senē
tota fide nihil posse incassū ac sine
ratione precipere.

De humilitate ⁊ obedien/tia abbatis Mucij quā in proijciendo in fluuiū par/uulo filio ex precepto seni/oris nō hesitauit implere: Capi. XXVII.

Acusqꝫ abbatis iohis pau/
b ca dixisse de mltis sufficiat:
Nūc abbatꝰ Mucij factū me
moria dignū cōprehendā. Hic nā/
qꝫ abrenunciare desiderās huic mū
do: tam diu ꝓ foribꝰ monasterij ex/
cubās ꝑdurauit: donec immobili ꝑ/
seuerantia sua cōtra oēm cōsuetudi
nē cenobiorum cū filio suo paruulo
qui octo circiter erat annorū: vt su/
sciperet̃: eliceret. Cumqꝫ tandē rece
pti fuissent: cōfestim non solū diuer
sis prepositis traditi: verūetiā celle
habitatione seiuncti sunt: ne scilicet
iugi visiōe ꝑuuli reminisceret̃ pat̃:
ex omi sua quā renuncians abiece/
rat facultate atqꝫ affectione carnali
saltem sibi filiū supesse: ⁊ quēadmo
dū se iam diuitem nō eē sciebat: ita
etiā patrē se eē nesciret. Qđ vt ple
nius probaret̃: vtrū videlicet plus
faceret affectionē sanguinis ac suo/
rum viscerū charitatē: an obedien/
tiā ⁊ mortificationē christi: quā re/
nunciās quisqꝫ pro eius debet amo
re preferre: de industria negligebat̃
ꝑuulus: pannis potius q̃ꝫ vestimen
tis indutus: sordibꝰ quoqꝫ ita obsi/
tus ac fedatus vt offendere potiꝰ q̃ꝫ
delectare paternos oculos posset q̃/
tiens ab eo fuisset aspectꝰ: ſ etiā co/
laphis atqꝫ alapis expositus diuer/
sorū: quas plerūqꝫ sub obtutibꝰ su/
is innocenti paruulo etiā gratis cer
nebat inferri: ita vt nūq̃ꝫ genas eiꝰ
nisi lachrymarū sordentibus vesti/
gijs videret infectas. Cumqꝫ taliter
infans sub oculis eius ꝑ dies singu/
los ageretur: ꝓ amore nihilominꝰ
christi: ⁊ obedientie virtute rigida
semꝑ atqꝫ immobilia patris viscera
ꝑmanserunt. Non eñi iam reputa/
bat suū filiū quē secuꝫ pariter obtu/
lerat christo: nec curabat de presen/
tibus eius iniurijs: sed potiꝰ exulta/
bat ꝙ eas nequaq̃ꝫ infructuose cer/
nebat tolerari: parū cogitans de la/
chrymis eius: ſ de ꝓpria humilita/
te ac perfectione sollicitus. Quā di
strictionē mentis illius atqꝫ immo/
bilem rigorem peruidens cenobij se
nior: ad comprobandā penitus ani
mi eius constantiā: cū plorare qua/
dam die vidisset infantē: simulās se
aduersus eū cōmotum: precepit pa/
tri vt tollens eū iactaret in flumen.
Tunc ille velut a dnō sibi hoc p̃/
ceptū esset: confestim celeri cursu ra
piens filium: vlnis ꝓprijs vsqꝫ ad
oram fluminis aduexit iactaturus.
Qđ ꝑfecto feruore fidei ⁊ obedien
tie eiꝰ fuisset opere consummatū: ni/
si procurati fuissent de industria fra
tres: qui sollicite ripam fluminis ob
siderent: ꝓiectūqꝫ iam ⁊ quodāmo
do de fluminis alueo ꝑuulū rapuis/
sent: ⁊ consummationē precepti ob/
sequio pr̄is ac deuotione cōpletam:
ab effectu operis atqꝫ ab ipso fine re
uocassent.

Quēadmodū reuelatū sit abbati de patre mucio opꝰ eū abrae fecisse: ⁊ ꝙ defuncto eidem abbati idem pater mucius ī monasterij administratione successerit:

Capitu. XXVIII.

Ajus fides atqꝫ deuotio in
c tantū deo fuit accepta: vt di
uino statim testimonio com/
probata sit. Reuelatū nanqꝫ est cō/
tinuo seniori: hac eum obedientia
abrae patriarche opꝰ implesse. Cū/
qꝫ breui tꝑe transacto idē abbas ce
nobij de mundi huiꝰ commoratione
migraret ad dñm: hunc preponens
cunctis fratribꝰ successoreꝫ sibi: atqꝫ
abbatē monasterio dereliquit.

De obedientia fratris qui decem sportas circūferēs publice distraxit ad abbatis imperium:

Capi. XXIX.

n On tacebimus etiam nobis
cognitum fratrem ſm seculi

huius ordinem summe familie. Nā patre comite ac ditissimo oriundus fuit: studijs quoq; liberalibus non mediocriter institut⁹. Qui relictis parentibus cum ad monasteriū peruolasset: ad cōprobandā mentis humilitatē vel fidei ei⁹ ardorem: confestim ei a seniore p̄ceptū est: vt decē sportas quas necesse nō erat publice vendicari: ceruicibus suis onerans distrahēdas per plateas circūferret: adiecta cōditione qua diuti⁹ in hoc officio retineretur: vt si forte eas vnus pariter coemere voluisset nō cederet: sed singillatim eas querentibus venūdaret. Quod ille tota deuotione cōpleuit: ⁊ omni ꝯfusionis verecundia pro noīe ac desiderio christi calcata: sportas humeris suis imponens precio statuto distraxit: ac pecuniā ad monasterium reportauit: nequaq̄ pter ritus tā vilis ⁊ insueti officij nouitate: nec considerans indignitatem rei: nataliū q; splendorē: ac venditionis iniuriam: dum illam christi humilitatē q̄ est vera nobilitas: p obedientie gratiam desiderat obtinere.

De abbatis pynufij humilitate: q̄ relicto cenobio celeberrimo cui presbyter ꝑerat: longinquū monasterium in quo velut incipiens susciperetur desiderio subiectionis expetijt: Capi. XXX.

C

Oartat nos libelli mod⁹ ad finē tendere: sed obedientie bonū que inter ceteras virtutes primatū tenet: non patit̄ nos eorū gesta qui per hanc claruerunt penitus silētio pterire. Propt̄ qd̄ vtrūq; cōgrue tēperantes: id est tā breuitati q̄ studiosoꝝ desiderijs atq; vtilitatibus seruientes: vnū adhuc ponemus humilitatis exemplū qd̄ non ab incipiēte ꝫ a perfecto atq; abbate cōpletū: non soluȝ iuniores instruere: ꝫ etiā seniores ad perfectā humilitatis virtutem lectione sua poterit incitare. Uidimus ita q; abbatem pynufium: qui cū esset immanis cenobij p̄sbr: qd̄ est ī egypto non longe a panefisi ciuitate: ⁊ pro ipsa reuerentia: vel vite sue: vel etatis: vel sacerdotij: cūctis honorabilis ac venerandus existeret: Uidēs se p hocipso humilitatē illam quaȝ ꝫm sue mentis ardorem cōcupierat exercere nō posse: nec habere q̄ virtutem desiderate subiectionis extēderet: clam fugiēs de cenobio secessit solus in thebaidos vltimas partes. Ibiq; deposito habitu mōachorum: assumpta seculari veste cenobium tabenensiotaꝝ expetijt: quod sciebat cunctis esse districtius: ⁊ in q̄ se vel pro longitudine regionis credidit ignorandū: vel p magnitudine monasterij ac multitudine fratrū facile posse celari. Ubi diutissime p foribus perseuerans: cunctoꝝ fratrum genibus prouolutus: vt susciperetur summis precib⁹ exorabat. Cumq; multo despectu tādeȝ fuisset admissus: qd̄ scꝫ decrepit⁹ senex ⁊ qui omnē suaȝ peruixisset etatē ingredi cenobiū postularet: quo tempore iā ne deseruire quidē suis voluptatibus p̄ualeret: ac ne hoc quidē ipm causa religionis expetere eū assererent: ꝫ famis ⁊ inopie necessitate ꝯstrictū: vt seni nulliq; opi penit⁹ apto: horti cura diligētia q; mā dat̄. Quā sub alio fratre iuniore q̄ eū sibi creditū retinebat exercēs: sic eidē subdebat̄: tantaq; obedientia desideratam humilitatis excolebat virtutem: vt nō solū ea que ad horti curam diligentiāq; pertinebant: verūetiā vniuersa officia que cunctis erāt aspera vel indigna: atq; ab oīb⁹ ducebant̄ horrori: tota quotidie sedulitate cōpleret. Et plura etiā nocte consurgēs ita furtim nullo teste vel conscio tenebris occulē

tibus efficiebat: vt penitus auctorē operis nemo deprehēderet. Cum qꝫ ibidez triennio delitescēs: dispersis ꝑ vniuersam egyptū vbiqꝫ fratribꝰ quereretur: a quodā tandē visus q̄ de egypti partibus cōmearat: vix potuit pre humilitate habitꝰ sui ac vilitate officij quod gerebat agnosci. Nā sarculo deorsum incuruus laxabat oleribꝰ terram: deinde stercus humerꝭ suis aduectans: eoꝝ radicibus ingerebat. Cū qꝫ hec intuēs frater suꝑ agnitione eius diutissima fuisset hesitatione detentus: ꝓpius tādem accedens: ⁊ non solū vultum ſ etiā sonum vocis diligenter explorans: ad pedes eius cominus procidens: primo quidem super hoc stuporem summum videntibus cūctis incussit: cur videlicet istud fecerit ei qui apud ipsos velut nouicius ac ꝺ seculo nuper egressus habebat̃ extremꝰ: Post vero miraclo sunt maiore ꝑculsi: cum eius nomē qꝺ apꝺ ipsos quoqꝫ magna fuerat opinione cōpertum protinus ꝓdidisset. A q̄ vniuersi fratres prioris ignorantie veniam postulantes: qꝛ eum videlicet tanto tpe inter iuniores ac paruulos deputassent: Inuitum ac flentem (qꝛ inuidia diaboli digna sibi fuisset conuersatione atqꝫ humilitate fraudatus: quā diutissime requisitam tandem aliqn̄ se inuenisse gaudebat: nec meruisset vitā suam in illa quā arripuerat subiectiōe finire) ad propriū cenobiū reduxerunt: custodientes eum summa diligentia: ne ab eis quoqꝫ similiter quoq̄ꝫ dilapsus aufugeret.

Quēadmoduz abbas pynufius reductus in monasteriuz suū: modico tēpore cōmoratus iterū fugerit in partes syrie: Ca. XXXI.

Bi cum fuisset modico tempore demoratꝰ: eodē rursus humilitatꝭ desiderio atqꝫ ardore succensus: captās nocturna silentia: ita diffugit: vt iam ꝓuinciam non vicinam: ſ ignotas ⁊ alienas lōgeqꝫ diuisas regiōes expeteret. Nā conscendens nauē in palestine partes cōmeare festinauit: credēs se tutius latitaturum: si ad illa semetipm̄ asportaret loca in quibꝰ ne nomen quidez suum fuisset auditum. Quo cum aduenisset: nostrum monasterium ꝓtinus expetiuit: quod non longe fuit a speleo in quo dn̄s noster iesus christus ex virgine nasci dignatꝰ est. In quo permodico tempore delitescēs: scꝺm sententiā dn̄i: tanq̄ꝫ ciuitas super montem posita diutius abscondi non potuit. math. 5. Nam ꝯtinuo quidam fratrū qui ad loca sancta ꝺ egypti partibus orationis causa cōuenerant: agnitum eū summa vi ꝑcum ad cenobium suum reuocarūt.

Que precepta dedit idem abbas Pynufiꝰ fratri quē in suo monasterio sub nostra recipiebat presentia: Capi. XXXII.

Hnc igitur senem pro illa q̄ nobis fuerat apud ipsum in monasterio nostro familiaritas: cū post hec in egypto studiosissime requisissemꝰ exhortationē quaꝫ dedit fratri quē sub nostra p̄sentia ī cenobio suo recipiebat: quia puto ex hac posse aliquid instructiōis accidere: animus est opusculo huic intexere. Nosti ait quot diebꝰ ꝓ foribus excubans: hodie sis receptus. Cuiꝰ difficultatis causaꝫ p̄mitꝰ debes agnoscere. Poterit enim tibi in hac via quā ingredi cōcupiscis multū ꝯferre: si rōne eiꝰ agnita ad christi seruitium cōseqnter ac sicut oportet accesseris.

Q sic magna remūeratio monacho debet̃ scꝺm institutionē patrū laborāti: ita ⁊ pena similiter tribuatur:

⁊ iccirco non debeat quis facile admitti in monasterio: Ca. XXXIII.

Sicut nanq̧ immensa gloria fideliter seruiētibus deo: ac ꝼm regule institutionē ei coherentib⁹: repromittitur ī futurum: ita pene grauissime preparant̄ his qui tepide eā negligenter q̧ fuerint executi: ⁊ ꝼm hoc qd ꝓfessi sunt: vl' quod ab hoībus esse credunt̄: fructus etiam cōgruos sanctitatis: eidē exhibere neglexerint. Melius ē em̄
Eccs.5. scōm scripture sententiā non vouere quenq̧: q̄ vouere ⁊ nō reddere. Et: Maledict⁹ q̄ facit opus dei ne
hiere.48 gligēter. Ideo igitur a nobis diutissime refutatus es: nō q̄ tuā vel omniū salutem nō toto desiderio cupiamus amplecti: ⁊ his qui ad christū cupiunt peruenire: etiā procul occurrere nō optemus: sed ne temere recipientes: ⁊ nos apud deuz leuitatis: ⁊ temetipsum reum grauioris supplicij faceremus: si ad presens facile susceptus: nec pondus professionis huius intelligens: vel destitutor p⁹ hec vel tepidus extitisses. Quā obrem ipsam causam abrenūciationis debes in p̄mis agnoscere. Qua pspecta: q̄d te ꝯueniat agere: ex ei⁹ ratione manifestius instruaris.

Q̄ abrenūciatio nostra nihil sit aliud q̄ mortificatio ⁊ imago crucifixi: Ca. XXXIIII.

Abrenūciatio nihil est aliud q̄ crucis ac mortificatōis īdicium. Ideoq̧ noueris hodierno die te huic mūdo ⁊ actibus eius ac desiderijs esse defunctuz: teq̧ ꝼm aplīn mūdo huic eē crucifixū:
Gal.6. tibiq̧ hūc mundū. Considera ḡ cōditiōes crucis sub cuius te deinceps sacramento oportet in hac luce versari: q̄ iam tu non viuis: sed ille vi
Gal.2. uit in te qui est crucifixus pro te. Eo ergo habitu ac figura qua ꝑ nobis in patibulo fuit ille suspensus: nos quoq̧ necesse est ī hac vita degere: vt sc3 ꝼm dauid affigētes timore do Ps.118. mini carnes nostras: vniuersas voluntates nr̄as ac desideria: non nr̄e cōcupiscentie seruientia: ꝟ mortificationi eius habeamus affixa. Sic em̄ dn̄i preceptū īplebim⁹ dicētis: Qui nō accipit crucē suā ⁊ sequit̄ me: nō math.10. est me dign⁹. Sz forte dicas: Quō potest homo crucē suā iugiter portare: vel quēadmodū viuens quisq̧ possit esse crucifixus? Audi rationē breuiter.

Q̄ crux nostra timor domini sit: Ca. XXXV.

Crux nostra timor dn̄i ē. Sicut ergo crucifixus quis iam non pro animi sui motu mēbra sua quoq̧ mouendi vel cōuertendi habet potestatē: ita ⁊ nos voluntates nostras ac desideria nō ꝼm id quod nobis suaue est ac delectat ad presens: sed ꝼm legem domini q̄ nos illa constrinxerit: applicare debemus. Et sicut is qui patibulo crucis affigitur: non iam presentia contemplatur: nec d̄ suis affectationib⁹ cogitat: non pro die crastino sollicitudine curaq̧ distenditur: nulla possidendi concupiscētia permouetur: nulla sup̄bia: nulla contētione: nulla emulatione succendit̄: non de p̄sentibus dolet iniurijs: non preteritaruz iam recordatur: seq̧ cum adhuc spirat in corpore: cunctis elemētis credit esse defunctum: illuc p̄mittens sui cordis intuitum: quo se non dubitat ilico transiturꝫ: ita nos quoq̧ timore dn̄i crucifixos: oportet his omnib⁹ id est nō solū carnalib⁹ vitijs verū etiā ip̄is elemēt̄ mortuos eē: illuc h̄ntes ocl'os aīe nr̄e defixos: quo nos sperare debem⁹ momētis singulis migraturos. Hoc enim mō mortificatas poterim⁹ vniūsas concupias nr̄as ⁊ affect⁹ h̄re carnales.

Qꝫ renunciatio nostra ni/
hil prosit si ijsdem quibꝰ re
nunciauimꝰ implicemur:
Capi. XXXVI.

c Aue ergo ne q̇d aliq̄n eorū
resumas que renuncias ab/
iecisti: ⁊ ɔtra dn̄i interdictū
de agro euāgelice oꝑationis reuer/
sus: inueniaris tunica tua q̄ te expo/
liaueras reuestiri: neqꝫ ad humiles
terrenasqꝫ mundi huius ɔcupiscen/
tias ac studia reuolnaris: ⁊ contra
euāgelij mandatū de perfectiōis te/
cto descēdens: tollere aliq̇d presu/
mas ex his que abrenuncians abdi/
casti. Caue ne parentū: ne affectio/
nis pristine recorderis: ⁊ ad curas
huius seculi sollicitudinesqꝫ reuoca
tus: ƀm saluatoris sententiā ponēs
manū tuam super aratrū ⁊ aspiciēs
Luce. 9. retro: regno celoꝝ aptꝰ esse non pos
sis. Caue neq̄n supbiā quā nunc in/
cipiens ardore fidei ac pia humilita
te calcasti: cum ceperis psalmoꝝ vel
ꝓfessionis huius quandā noticiam
degustare: paulatim elatus resusci/
tare mediteris: ac ƀm apl'i sententiā
Gal. 2. Que destruxisti iterū reedificās p̄/
uaricatorem ɔstituas temetipsum:
sed potius vt in hac nuditate quam
corā deo ⁊ angelis eius ꝓfessus es
ad finem vsqꝫ ꝑdures. In hac quo/
qꝫ humilitate ac patiētia: qua vt su
sciperis in monasterio decem diebꝰ
ꝓ foribꝰ perseuerās multis lachry
mis implorasti: nō solūmodo persi/
stas: verūetiā ꝓficias atqꝫ succre/
scas. Satis em̄ miserū est: vt cū de/
beas a rudimentis ac primordijs tu
is prouehi ⁊ ad ꝑfectionē tendere:
etiā ab ip̄is incipias ad inferiora de
matth. 10 cidere. Non em̄ qui ceperit hec: sed
et. 24. qui perseuerauerit in his vsqꝫ in fi/
nem: hic saluus erit.

Qꝫ diabolus nostro fini sp
insidieẜ: ⁊ nos eius caput
iugiter obseruare debea/
mus: Ca. XXXVII.

v Ersutus em̄ serpēs calcanea
nostra semꝑ obseruat: id est
insidiaẜ exitui nostro: ⁊ vs/
qꝫ in finē vite nostre nos supplanta
re conatur. Et iccirco bn̄ cepisse ni/
hil ꝓderit: nec pleno feruore renun
ciationis arripuisse principia: si hec
ɔgruꝰ etiā finis sil'r nō ɔmēdauerit
atqꝫ ɔcluserit: xp̄iqꝫ humilitas atqꝫ
pauꝑtas quā nūc corā ip̄o ꝓfessus
es: vsqꝫ ad extremū vite quēadmo/
dū arrepta ē a te n̄ fuerit custodita.
Qꝫ vt possis implere: tu eius capi/
ta: id est cogitationū p̄ncipia semꝑ
obƀua: ad seniorem scꝫ mox ea defe
rens. Ita em̄ disces ꝑnitiosa eiꝰ ini/
tia ɔterere: si nihil ex eis seniori tuo
erubueris reuelare.

De renunciantis preparatione aduersuꝫ tēptatōes:
⁊ de paucis imitandis:
Ca. XXXVIII.

q Uapropter ƀm scp̄ture sen/
tentiam: egressus ad seruien Eccli. 2.
dum dn̄o: sta in timore dei: ⁊
p̄para aīam tuā nō ad requiē: non
ad securitatem: nō ad delitias: ꝟ ad
tēptationes ⁊ angustias. Per mul/ Act. 14.
tas em̄ tribulatiōes oportet nos in/
troire in regnū dei. Angusta nāqꝫ ē matth. 7.
porta ⁊ arta via q̄ ducit ad vitā: et
pauci sunt q̇ inueniūt eā. Cōsidera
ꝟ te ō paucis ⁊ electꝫ effectū: ⁊ ne ex
emplo ac tepore multitudīs refrige
scas: ꝟ viue vt pauci: vt cū paucis i
ueniri merearis in regno dei. Mul/ matth. 20
ti em̄ sunt vocati: pauci xo electi. ⁊ et. 22.
pusillus ē grex: cui cōplacuit p̄ri he Luc. 12.
reditatē dare. Itaqꝫ nō leue nouerꝫ
esse pctm̄: ꝑfectiōē ꝓfessuꝫ quēpi/
am ea q̄ sunt imperfecta sectari. Ad
quē ꝑfectionis statum his gradibꝰ
atqꝫ hoc ordine peruenitur.

Quo ordine q̄s ad ꝑfectio
nē valeat ꝑuenire: ꝑ quā ꝺ
timore dei ad charitatē cō/

sequenter ascendat:
Capitulū. XXXIX.

P Rincipiū nostre salutis eius/
dēq₃ custodia: sicut dixi: ti/
mor dn̄i est. Per hūc em̄ ⁊
initiū ꝯuersionis ⁊ vitioꝝ purgatio
⁊ ꝟtutū custodia: his qui imbuun/
tur ad viam ꝑfectionis: acquiritur.
Qui cū penetrauerit hoīs mentē:
ꝯtēptum ei rerū oīm parit: obliuio/
nē parentū: mūdiq₃ ipsi⁹ gignit hor
rorē. Contemptu aūt ac ꝓuatione
facultatū oīm: hūilitas acquiritur.
A. Humilitas ꝟo his indicijs compro
baꝛ. Prīo si mortificatas ī sese ha
beat oēs voluntates. Scd̄o si nō so/
lum actuū suoꝝ verūetiā cogitatio/
nū nihil suū celauerit seniorē. Ter
tio si nihil sue discretioni ꝫ iudicio
ei⁹ vniuersa cōmittat: ac monita ei⁹
sitiens ac libēter auscultet. Quarto
si in oībus seruet obedientiā: man/
suetudinē: ⁊ patiētie ꝯstātiā. Quin
to si nō solū iniuriā inferat nulli: ꝫ
ne ab alio quidē sibimet irrogatam
doleat atq₃ tristetur. Sexto si nihil
agat nihil ꝓsumat quod nō vel cō/
munis regula vel maioꝝ cohortan/
tur exēpla. Septio si oī vilitate cō/
tentus sit: ⁊ ad oīa se que sibi preci
piunꝛ velut oꝑariū malū iudicaue
rit ⁊ indignū. Octauo si semetipm
cunctis inferiorē nō supficie pronū/
ciet labioꝝ: ꝫ intimo cordis credat
affectu. Nono si līguā cohibeat: vł
nō sit clamos⁹ ī voce. Decimo si nō
sit facilis ac prompt⁹ in risu. Tali/
bus nāq₃ indicijs ⁊ his silib⁹ hūili/
tas vera dinosciꝛ. Que cū fuerit in
veritate possessa: cōfestim te ad cha
ritatē q̄ timorē nō habet: gradu ex/
cellētiore ꝑducet: ꝑ quā vniuersa q̄
pri⁹ nō sine pena formidinis obſua
bas: absq₃ vllo labore velut natu/
raliter incipies custodire: nō iā con/
tēplatione supplicij vel timoris vl/
lius: sed amore ipsius boni ⁊ delecta
tione virtutum.

A. humilitas his indicijs comprobat(ur)

Q nō debeat monach⁹ ex/
empla ꝑfectionis a multis
expetere: sꝫ ab vno vel pau
cis: Capi. XL.

A D quod vt valeas facilius
ꝑuenire: exēpla tibi sunt imi
tationis ac vite ꝑfecte in cō/
gregatōe cōmorāti: a paucꝭ īmo ab
vno vel a duob⁹ nō a plurib⁹ expe/
tēda. Nā ꝓter id qđ examīata vita
atq₃ ad purū excocta repiꝛ in pau/
cis: etiā istud ex h' vtilitatis accidit:
qđ ad ꝑfectionē ꝓpositi hui⁹: id est
cenobialis vite diligentius q̄s vni⁹
imbuitur ac formatur exemplo.

Quarū debilitatū similitu
dinē suscipere debeat q̄ in
cenobio cōmoratur:
Capi. XLI.

Q Ue oīa vt possis ꝯseq̄: ⁊ sꝫ
hac regl'a spiritali ꝑpetuo ꝑ/
durare: tria h' in ꝯgregatiōe
necessario custodiēda sūt tibi: vt. s.
ꝫm psalmiste sentētiā: Ego aūt tan Ps. 37.
q̄₃ surdus nō audiebā: ⁊ sicut mut⁹
q nō apit os suū: ⁊ fact⁹ sum sic hō
nō audiēs: ⁊ nō hn̄s ī ore suo incre/
pationē. Tu q̄₃ velut surd⁹ ac mut⁹
⁊ cecus incedas: vt absq₃ illi⁹ ꝯtem
platiōe q̄ tibi fuerit ad imitandū me
rito ꝑfectiōis elect⁹: vniuersa q̄cūq₃
videris min⁹ edificatiōis habētia:
velut cec⁹ nō videas: ne aīat⁹ eorū
q̄ h' agunt auctoritate vł forma: ad
id qđ deterius est: ⁊ qđ an̄ dānaue/
ras: traducaris. Si inobedientē: si
ꝯtumacē: si detrahentē audieris: vł
secus q̄₃ tibi traditum est aliq̄d ad/
mittentē: nō offendaris: nec ad imi/
tandū eū tali subuertaris exēplo: ꝫ
vt surdus q̄ hec penit⁹ nec audieris
vniuersa trāsmittas. Si tibi vel cui
q̄₃ ꝯuitia: si irroganꝛ iniurie: esto ī/
mobilis: ⁊ ad rn̄sionē taliōis vt mu
tus ausculta: sꝑ hūc psalmiste ꝟsi/
culū ī corde tuo decātans: Dixi cu/ Ps. 38.
stodiā vias meas: vt nō delinquā ī

lingua mea. Posui ori meo custodiam cũ cõsisteret pctõr aduersũ me: obmutui ꝛ hũiliat⁹ sum ꝛ silui a bonis. Verũ ꝛ quartũ h̄ p oib⁹ excole: qd̄ h̄ q.s̄. dixim⁹ tria ornet atqȝ cõmendet. i. vt stultũ te fm aplĩ sen
1. Cor. 3. tẽtiã facias in h̄ mõo: vt sis sapiẽs: nihil scȝ discernens nihil dijudicãs ex his q̃ tibi fuerint ĩpata: s̄ cũ oĩ simplicitate ac fide obediã sp exhibeas: illud tm̃mõ sctm̃: illud vtile: illud sapiẽs eẽ iudicãs: q̃cq̃d tibi vł lex dei: vel seniorꝭ examẽ ĩdixerit. Tali em̃ institutiõe fundat⁹: sb̄ hac disciplĩa poterꝭ durare ppetuo: ꝛ d̄ cenobio nullis tẽptationib⁹ inimici nullis factionibus deuolueris.

Qꝫ bonum patiẽtię suę nõ debeat monach⁹ de aliorũ sperare virtute: sȝ de sua lõganimitate: Ca. XLII.

Rgo patiãꝫ tuã nõ debes de aliorꝫ sperare ꝩtute: id ẽ vt tũc eã tm̃mõ possideas: cũ a nemine fueris irritat⁹: qd̄ ne possit nõ euenire: tue non subiacet ptãti: s̄ poti⁹ de hũilitate tua ꝛ lõganimitate: que in tuo pẽdet arbitrio.

Recapitulatio expositiõis p quã mõach⁹ ad pfectiõeȝ possit ascẽdere: Ca. XLIII

T vt h̄ oĩa que latiori fmone digesta sunt: cordi tuo facilius inculcent̄: ac tenacissime tuis sensib⁹ valeãt inherere: q̃dda ex his breuiarium colligaȝ: p qd̄ possis breuitate ꝛ cõpendio mãdatorꝫ memoriꝫ vniuersa cõplecti. Audi g̃ paucis ordinẽ: p quẽ ascendere ad pfectionẽ summã sine vllo labore ac difficultate valeas. Principium nr̃e salutis sapiẽtieqȝ scdm̃ scripturas: timor dñi ẽ. De timore dñi nascit̄ cõpunctio salutaris. De compunctiõe cordis pcedit abrenũciatio. i. nuditas ꝛ ɔtẽpt⁹ oĩm facultatũ. De nuditate hũilitas pcreatur. De hũilitate mortificatio volũtatũ generat̄. Mortificatiõe volũtatum extirpant̄ atqȝ marcescunt vniuersa vicia. Expulsiõe vitiorꝫ ꝩtutes fructificãt atqȝ succrescunt. Pullulatione virtutũ puritas cordis acquirit̄. Puritate cordis apostolice charitatis perfectio possidetur.

Explicit de institutis renũciantium liber quartus.

Incipit annotatio capitulorum libri quinti de spiritu gastrimargię:

Explicit annotatio capi·

Incipit liber quintus đ spiritu gastrimargię.

Trāsitus de institutis cęnobiorꝫ ad colluctationeꝫ octo principalium vitiorꝫ: Capi. I.

Quintus nobis iuuante deo liber iste ꝓcudiṫ. Nā pꝰ q̄ttuor libellos q̄ super institutis monachorꝫ digesti sūt: nū q̄ arripe colluctationeꝫ aduūsus octo ꝑncipalia vicia: vīis orōnibꝰ dn̄o ꝯfortāte dispēsa/

mus: id est primū gastrimargie que interpretat᷑ gule cōcupiscētia. Secūdū fornicatiōis. Tertiū philargyrie qđ intelligit᷑ auaricia: vel vt ꝓpri⁹ exꝓmat᷑ amor pecunie. Quartū ire. Quintū tristicie. Sextū acidie qđ ē anxietas siue tediū cordis. Septimū cenodoxie: qđ sonat vana seu īanis glīa. Octauū sup̄bie. Quē ineuntes agonē: tuis p̄cib⁹ o beatissime papa castor nūc impēsius īdigem⁹: vt primū naturas eoꝝ tā minutas tam occultas tāq̃ obscuras inuestigare cōdigne: deinde causas eorūdem sufficienter exponere: tertio vt idoneas curatiōes eorū ac remedia possimus inferre.

Q̄ cause vitioꝝ sicut in omnib⁹ imorant᷑: ita ab omib⁹ ignorāt᷑: ꝛ quia ad manifestādas eas dn̄i egeam⁹ auxilio: Cap̄. II.

q Uarū passionū cause quemadmodū cū patefacte fuerīt traditionib⁹ senioꝝ: ab omnibus ꝑtinus agnoscunt᷑: ita priusq̃ reuelent᷑ cum ab ip̄is vniuersi vastemur: ꝛ in cunctis hominib⁹ īmorentur: ab omnib⁹ ignorant᷑. Ueꝝ eas ita nos aliquatenus explicare posse cōfidimus: si intercessionib⁹ vestris ad nos quoq̃ ille q̄ p Esaiā ꝑlatus ē sermo dn̄i: dirigat᷑: Ego an̄ te ibo: et potētes terre humiliabo: portas ereas ꝯfringā: ꝛ vectes ferreos conterā: ꝛ apiam tibi thesauros absconditos ꝛ arcana secretoꝝ. Esa.45. At nos q̄z verbū dei p̄cedens: primū terre nr̄e potētes humiliet: id est has easdem quas expugnare cupim⁹ noxias passiones: dn̄atione͂ sibi ac tyrannidē seuissimā in nostro mortali corꝑe vendicātes: easq̃ faciat indagini nostre atq̃ expositioni succūbere: ꝛ ita nostre ignoratiōis portas effringēs: ac vitioꝝ vectes excludentiū nos a vera sciētia ꝯterēs: ad secretoꝝ nostrorū nos arcana ꝑducat: ac ꝓm apl̄um illuminatis nobis reuelet ea que sūt abscōdita tenebraꝝ: ꝛ manifestet cōsilia cordiū: 1.Coꝛ.4 vt sic ad tetras vitiorū tenebras: purissimis ocl̄is aīe penetrantes: patefacere eas ac ꝑducere possim⁹ ad lucē: caꝝq̃ causas atq̃ naturas his vł qui caruerūt eis vel adhuc obligati sunt: pandere valeamus: ꝛ ita ꝓm ꝓphetā trāseuntes p ignē vitioꝝ: dirissime nostras exurētiū mentes: ꝯfestim p aquas quoq̃ virtutū extinguentiū sc3 ea transire possim⁹ illesi: ac spiritalib⁹ remedijs irrigati: ad refrigeriū ꝑfectiōis puritate cordis mereamur educi.

Q̄ p̄ma nobis colluctatio sit aduersus spm̄ gastrimargie: id est concupiscētiā gule: Cap̄. III.

i Taq̃ primū nobis ineundū certamē est aduersus gastrimargiā quā diximus gule eē cōcupiscentiā. γαστριμαργια Et in primis de mō ieiunioꝝ ꝛ escaꝝ qualitate dicturi: rursus ad egyptioꝝ traditiōes ac statuta recurremus: quibus sublimiorez continentie disciplinā: et ꝑfectaz discretionis inesse rōnē null⁹ ignorat.

Testimoniū abbatis antonij quo docet vnamquāq̃ virtutē ab illo qui eā peculiari⁹ possidet expetendā: Capitulū. IIII.

v Etus nanq̃ est beati antonij admirabilisq̃ sententia: monachū qui post cenobiale ꝓpositū fastigia nititur sublimioris ꝑfectionis attingere: ꝛ app̄hensō discretionis examine: ꝓprio iam potēs est stare iudicio: atq̃ ad arcem anachoreseos ꝑuenire: minime debere ab vno q̄uis summo vniuersa genera virtutū expetere. Ali⁹ eni͂ sciētie floribus exornat᷑: alter discretiōis rōe robusti⁹ cōmunit᷑: alter patiētie grauitate fundat᷑: ali⁹ humilitatis: ali⁹

cōtinentie virtute ꝓfertur: alius simplicitatis grā decoratur. Hic magnanimitatis: ille misericordie: iste vigiliaꝝ: hic taciturnitatis: ille laboris studio supeminet ceteros. Et idcirco monachum spiritalia mella cōdere cupientē: velut apem prudentissimā debere vnamquāqꝫ virtutem ab his qui eam familiariꝰ possidēt: deflorare: ⁊ in sui pectoris vase diligēter recondere: ne quid minus aliꝗd habeat discutere: sed hoc tantū quid virtutis habeat ꝯtemplari studioseqꝫ decerpe. Cūctas nanqꝫ si ab vno volumus mutuari: aut difficile: aut certe nunꝙ idonea ad imitandū nobis exempla poterūt reperiri.
1.cor.15 Quia licet necdū christū omnia factū ſm aplm videamus in omnibus: tñ hoc modo possumus eū: id est per ꝑtes in omnibꝰ inuenire. De ipso eñ dicitur:
1.Cor.1. Qui factꝰ est nobis ex deo sapiētia: iusticia: sanctitas ⁊ redemptio. Dum ergo in alio sapiētia: in alio iusticia: in alio sanctitas: in alio māsuetudo: in alio castitas: in alio humilitas: in alio patiētia reperitur: mēbratim christus ꝑ vnumquēqꝫ nūc sanctoꝝ diuisus est. Cōcurrentibꝰ vero vniuersis in vnitatē fidei ac virtutis: redditur in virum perfectū: plenitudinē sui corporis: in singuloꝝ mēbrorū compage ac ꝓprietate perficiēs. Donec ergo veniat illud tempꝰ quo sit deus oīa in omnibꝰ: in p̄nti pōt hoc quo diximus mō: id est per ꝑtes virtutū esse in omnibꝰ deus: licet nōdum per plenitudinem earum oīa sit in omnibꝰ. Quia licet vnus religionis nostre sit finis: ꝓfessiones tamen diuerse quibꝰ ad deū tendimꝰ: sicut in collationibus senioꝝ plenꝰ disputandum est. Ideoqꝫ discretionis ⁊ continentie forma ab his ē nobis pecularius expetenda: a quibus virtutes has per gratiā spiritussancti vberius videmus effluere: nō qꝫ vllus que in multos diuisa sunt solus possit acquirere: sed vt in his bonis quoꝝ capaces esse possumus: ad eoꝝ nos imitationeꝫ qui ea peculiarius obtinuere: tēdamus.

Qꝫ nō possit ab omibꝰ vniformis ieiuniorū regula custodiri: Ca. V.

Itaqꝫ super ieiuniorū modo haud potest facile vniformis regula custodiri: quia nec robur vnū cunctis corporibꝰ inest: nec sicut cetere virtutes animi solius rigore patrantur. Et idcirco quia nō in sola fortitudine mentis animeqꝫ cōsistunt: cum corporis eñ possibilitate participant: talem super his diffinitionē traditam nobis accepimus: diuersum esse refectionis quidem tēpus ac modum ⁊ qualitatē: ꝓ impari scilicet corpoꝝ statu vel etate ac sexu: vnā tamen esse omnibus ꝓ mētis cōtinentia ⁊ animi virtute castigationis regulam. Neqꝫ eñ cunctis possibile est hebdomadibꝰ ꝓtelare ieiunia: sed ne triduana quidē vel biduana inedia refectionē cibi differre. A multis quippe egritudine et maxime senio iaꝫ defessis: ne vsqꝫ ad occasum quidem solis ieiuniū sine afflictione toleratur. Non omnibꝰ infusoꝝ leguminū esus cōuenit eneruatus: nec cunctis puroꝝ olerum habilis est parsimōia: nec vniuersis sicci panis refectio castigata cōceditur. Aliꝰ quantitate librarum duaꝝ saturitatem non sentit: alius libre vnius siue vnciarum sex edulio pregrauatur: attamen vnus in omnibus his continentie finis est: ne quis iuxta mensuram capacitatis sue saturitatis oneretur ingluuie. Non eñ qualitas sola sed etiā quantitas escarum: aciem cordis obtundit: ac mente cum carne pariter impinguata: noxiuꝫ vitiorum fomitem igneumqꝫ succendit.

Qꝫ nō solo vino mens inebrietur: Cap. VI.

q Ualibuslibet escis refectus vẽ
ter seminaria luxurie parit:
nec p̃ualet mens discretionũ
gubernacula moderari: ciboꝝ pon/
dere p̃focata. Non enĩ sola crapula
vini mentẽ inebriare cõsueuit: verũ
etiã cunctaꝝ escarum nimietas: va/
cillantem eã ac nutabundã reddit:
omniq; integritatis ac puritatis cõ/
templatione dispoliat. Sodomitis
causa subuersionis atq; luxurie: nõ
vini crapula: sed saturitas extitit pa
nis. Audi dñm p pphetã hierusalẽ
Ezech. 16 increpantem: Quid enĩ peccauit so
ror tua sodoma: nisi quia panẽ suũ
in saturitate ⁊ abundantia comede/
bat? Et quia per saturitatẽ panis in/
extinguibili carnis fuerãt ardore suc
censi: iudicio dei celit⁹ sunt igne sul/
Gen. 19. phureo concremati. Q2 si illos sola
nimietas panis ad tã preruptũ fla/
gitioꝝ precipitiũ: vitio satietatis ĩpe
git: quid censendũ est de his qui ve/
getato corpe: perceptionẽ carniũ ac
vini immoderata vbertate p̃sumũt:
nõ quãtũ expetit imbecillitas: sꝫ q̃ꝫ/
tũ animi libido suggerit: vsurpãtes?

Qua ratiõe infirmitas carnis puritatẽ cordis nequeat impedire:

Ca. VII.

i Nfirmitas carnis ad purita
tem cordis non officit: si hec
tantummodo que fragilitas
carnis: nõ que voluptas exigit: vsur
pent̃. Facilius vidimus viros q̃ ab
escis corpulentioribus omnimodis
temperarẽt: q̃ꝫ moderate vsos p ne/
cessitate cõcessis: ⁊ qui totum sibi p
continentie amore denegarent: q̃ꝫ q̃
eas sub infirmitatis occasiõe sumen
tes: mensuram sufficientie custodi/
rẽt. Habꝫ etiã corporis imbecillitas
continentie sue palmam: dummodo
escis defectioni carnis indultis: ad/
huc indigentẽ se refectiõe defraudet:
tantumq; esus indulgeat: quantum
sufficere ad viuendi vsum temperan
tie discretio rigida iudicauerit: non
quantum desiderij appetitus expo/
scit. Esculẽtiores cibi vt pcurãt cor
poris sanitatẽ: ita castitatis nõ adi/
munt puritatẽ: si cum moderatione
sumantur. Quicquid enĩ fortitudi/
nis causa esu eorum percipitur: egri
tudinis labore ac defectione consu/
mitur. Ex obrẽ vt nulli statui virt⁹
parsimonie adimitur: ita ne integri/
tatis quidem cõsummatio denega/
tur.

Quo perfecte continentie fine esca sumenda sit:

Capitulũ. VIII.

v Erissima est itaq; patrũ pro/
batissimaq; sentẽtia: ieiunio
rum ⁊ continentie modum in
mẽsura parcitatis tantum ⁊ castiga
tione cõsistere: et hunc esse perfecte
virtutis in cõmune omnibus finẽ: vt
ab escis quas sumere sustẽtandi cor
poris necessitate cõpellimur: adhuc
in appetitu earuꝫ positi temperem⁹.
Quãuis enĩ quis corpore sit infir/
mus: perfectã virtutem quã robust⁹
ac sanus in omnibus possidebit: si
desideria que fragilitas carnis non
exigit: mentis rigore castiget. Apo/
stolus nãq; ait: Et carnis curã ne fe Roma. 13
ceritis in desiderijs. Nõ ergo curaꝫ
eius omnimodis interdixit: sed vt in
desiderijs fieret: denegauit. Volup/
tuosam ademit diligentiã carnis: gu
bernationẽ vite necessariã nõ exclu/
sit: illud ne indulgẽtia carnis ad de
sirioꝝ occupationes noxias deuol
uamur: hoc vero ne corruptũ nr̃o vi
tio corpus: spiritales ac necessarias
functiones implere non possit.

De mensura castigationuꝫ assumendarũ: remedioq; ieiunij:

Cap. IX.

s Umma igit̃ cõtinentie nõ so
la temporis ratiõe: nec escaꝝ
qualitate tantummodo: sed
ante omnia conscientie iudicio colli

gēda est. Tantum enim debet unusquisq͂ sibi frugalitatis indicere: q̄ꝫtum corporee obluctationis pugna deposcit. Utilis quidem ⁊ omnimodis obseruanda est canonica ieiuniorum custodia: sed nisi hanc frugi tēperanter fuerit ciborum refectio subsecuta: ad integritatis calcem nō poterit peruenire. Longorū nanq͂ ieiuniorū inedia saturitate corporis subsequente: lassitudineꝫ potius temporalem q̄ꝫ puritatem castitatis acquirit. Integritas mentis ventris cohe ret inedie. Non habet perpetuam castimonie puritatem: quisquis nō iugem temperantie equalitatem tenere cōtentꝰ est. Quāuis enī districta sint ieiunia: succedente superflua remissione vacuantur: ⁊ in gastrimargie vitium protinus collabunť. Melior est rationabilis cuꝫ moderatione quotidiana refectio: q̄ꝫ per interualla ardiuum longumq͂ ieiunium. Nouit unmoderata inedia non modo mentis labefactare constantiam: sed etiam orationū efficaciam reddere lassitudine corporis eneruatā.

Ad conseruandā mentis ⁊ corporis puritatē: abstinētiam ciborum nō posse sufficere:

Cap. X.

a D integritatem mentis ⁊ corporis conseruandam: abstinentia ciborum sola non sufficit: nisi fuerit cetere quoq͂ virtutes anime coniugate. Humilitas igitur primitus obedientie virtute: ⁊ cordis contritione: corporisq͂ fatigatione discenda est. Pecuniaꝝ non solū vitanda est possessio: sed etiam desiderium earuꝫ radicitus extirpandū. Non enim eas sufficit non habere: quod plerumq͂ solet etiam ex necessitate descendere: sed ne ipsam quidem si forte oblate fuerint: habendi recipere voluntatem. Ire conterendus est furor: tristicie superanda deiectio. Cenodoxia: id ē vana gloria contemnenda. Superbie calcandus est fastus: mentis quoq͂ ipsius instabiles vagiq͂ discursus: assidua dei memoria refrenandi. Totiensq͂ nobis ē ad contemplationē dei lubrica cordis nostri peruagatio reducēda: quotiens subtilis hostis ab hoc intuitu menteꝫ captiuare pertemptās: recessibus nostri cordis irrepserit.

Concupiscētias cordis nō extingui nisi cum omni extirpatione vitiorum:

Capitulū. XI.

i Mpossibile nanqꝫ est extingui ignita corporis incentiua: prius q̄ꝫ ceterorum quoqꝫ principalium vitiorum fomites radicitus excidantur: de quibus singillatim distinctis libellis suo loco donante domino disseremus. Nunc vero propositum nobis est de gastrimargia: id est gule concupiscentia: contra quam nobis primus conflictus est disputare. Nunq̄ꝫ igitur poterit ardentis concupiscentie stimulos inhibere: quisquis desideria gule refrenare nequiuerit. Interioris hominis castitas: virtutis huius cōsummatione discernitur. Nunq̄ꝫ enī robustioribus emulis colluctari posse confidas: eum quem in leuiore cōflictu conspexeris ab infirmioribus paruisq͂ superari. Cunctarum nanqꝫ virtutum vna natura est: licet in multas diuidi species ⁊ vocabula videatur: sicut auri quoqꝫ vna substātia est: licet per multa variaqꝫ monilium genera pro artificum videatur ingenio ac voluntate distincta. Ita qꝫ nullam perfecte possidere probabitur: quisqꝫ elisus in earum parte dinoscitur. Quo enim modo flagrātes estus cōcupiscentie: qui non sola instigatione corporis sed ⁊ etiā mētꝭ vitio succēdūť: extinxisse credēdꝰ ē: qui aculeos ire: cordis solus intemperātia prorūpētes mitigare nō po-

tuit? Aut quo nam modo putãdus
est carnis aĩe qꝫ lasciuiẽtes stimulos
retudisse: q̃ superbie vitiuꝫ simplex
non quiuit deuincere? Aut queãd/
modũ credendus est in sertaꝫ carni
luxuriam ꝯculcasse: qui pecuniaruꝫ
ꝯcupiam forinsecus sitam atqꝫ a no
stra substãtia alienã non valuit ab/
dicare? Qua aũt rõne bellũ carnis
ꝛ aĩe triumphabit: qui idoneus nõ
fuit morbũ curare tristicie? Quãta/
libet vrbs sublimitate muroꝝ ꝛ clau
sarum portarũ firmitate muniatur:
posterule vnius q̃uis paruissime ꝓ
ditione vastabit. Quid eñ differt
vtrũ per excelsa menia ꝛ ampla por
tarũ spacia: an per angusti cuniculi
latibula perniosus hostis penetrali
bus ciuitatis irrepat?

De agone carnali: etiã spi/ritalis agonis imitationeꝫ esse sumendam:

Ca. XII.

q Qui in agone contẽdit: nõ co
2. Timo/ th. 2. ronabit nisi legittime certa/
uerit. Qui naturales appe/
titus carnis optat extinguere: extra
naturam vicia collocata ꝑmitus su
perare festinet. Si eñ aplice senten/
tie vim volumus experiri: que sint
agonis mũdani leges ac disciplina:
primitus debem⁹ agnoscere: vt ita
demum harum cõꝑatione scire pos/
sim⁹: quid nos ĩ spiritali agone cer
tantes beat⁹ aplus hoc exemplo vo
luerit edocere. In illis eñ certami/
nibus que ꝺm eundem aplum corru
ptibilem coronam vincentibus pa/
rant: mos iste seruatur: vt is q̃ se ad
gloriosam coronam: ꝛ ĩmunitatis
priuilegio decoratam preparare cõ
tendit: ꝛ perfecta cupit agonis sub/
ire certamina: pri⁹ in olympiacis ac
pythijs certaminib⁹ indolem sue iu/
uentutis ac rudimentoꝝ robur ostẽ
tet. In his siquidẽ iuniores q̃ has
disciplinas cupiunt profiteri: vtruꝫ
mercant vel debeant ad eas admit
ti: tam eius qui istis certaminib⁹ ꝑ/
sidet: q̃ toti⁹ populi iudicio cõpro/
bantur. Cunqꝫ diligẽter examinat⁹
q̃s primũ repert⁹ fuerit: nulla vite
respersus infamia: deinde non serui
tutis iugo ignobilis: ꝛ ob hoc indi/
gnus disciplina hac: vel ꝯgressu eo/
rum qui hanc profitẽtur: fuerit iu/
dicat⁹. Tertio si artis: si fortitudĩs
digna preferat documẽta: ꝛ iuniori
bus coeuisqꝫ decertans peritiam pa
riter ac virtutem sue demonstraue/
rit iuuentutis: ac proficiẽs de ephe/
borum luctamine: perfectis iam vi/
ris ꝛ experientia longa probatis: cõ
gredi permissus fuerit presidentis
examine: seqꝫ non solum parem vir
tutis eorũ assidua collucatione ꝓ/
bauerit: verũ etiã frequẽter ĩter hos
quoqꝫ victorie palmã fuerit cõsecu
tus: tum demũ ad agonis preclara
certamina merebit peruenire: in q̃/
bus non nisi victorib⁹ tantũ: ꝛ his
qui multarũ coronarũ stipẽdijs de/
corati sunt: facultas conceditur de/
certandi. Si intelleximus carnalis
agonis exẽplũ: spiritalis quoqꝫ cer/
taminis que disciplina vel ordo sit:
cõparatione hui⁹ debem⁹ agñscere.

Q nisi gule fuerim⁹ vitio liberati: nequaq̃ possimus ad pugnas interioris ho/minis ꝑuenire: Ca. XIII.

o Oportet nos q̃ꝫ primũ liber
tatẽ nr̃am: carnis subiectiõe
mõstrare. A quo eñ q̃s vin 2. Pe. 2.
citur: eius ꝛ seru⁹ addicitur. Et om
nis q̃ facit peccatũ: seruus est pcti. Joh. 8.
Cunqꝫ nos nulla ꝯcupie turpis re/
spersos infamia examẽ certamini ꝑ/
sidẽtis inuenerit: nec fuerim⁹ ab eo
vt ꝺui carnis ꝛ ignobiles indigniqꝫ
olympiacꝭ vitioꝝ collucatiõib⁹ iu/
dicati: tũc poterim⁹ ꝯ coeuos nr̃os
id est ꝯcupiscẽtiam carnis ꝛ motus
ac ꝑturbationes anime inire certa/
men. Impossibile nãqꝫ est saturum
ventrẽ pugnas interioris hoĩs ex/

periri: nec bellis robustiorib⁹ attemptari dignum est eum qui potest deijci leniore conflictu.

Quõ possit gule ꝯcupiscētia supari: Cap. XIIII.

Prima eñ nobis calcanda ē gule cõcupiscētia: ⁊ eo vsq̄ extenuanda mens non soluȝ ieiunijs: verũ etiã vigilijs lectiõe q̄ȝ ⁊ crebra cõpunctione cordis in quibus se forsitan vel illusaȝ vel victã reminiscitur: ingemiscens nunc horrore vicioꝝ: nunc desiderio ꝑfectionis ⁊ integritatis accẽsa: donec eiusmodi curis ac meditationib⁹ occupata pariter ac possessa: ipsius cibi refectionẽ nõ tã iocunditati cõcessaȝ q̄ȝ oneris vice sibi impositam recognoscat: magisq̄ eã necessariã corpori q̄ȝ desiderabilem aĩe sentiat attributã. Quo studio mentis ⁊ iugi compunctione detenti: lasciuiã carnis q̃ fotu escarũ vehemẽtius insolescit: ⁊ aculeos eius noxios retũdemus: atq̄ ita fornacem corporis nostri q̄ a rege babylonie occasiões pctõruȝ ⁊ vicia nobis iugiter subministrante succendit: quib⁹ napte ⁊ picis vice acri⁹ exuramur: vbertate lachrymarum ⁊ fletu cordis poterim⁹ extinguere: donec dei gratia spũ oris sui ĩ cordib⁹ nostris insibilante: est⁹ carnalis cõcupiscẽtie penit⁹ valeãt ꝯsopiri. Hec est igitur nobis prima cõtẽtio: hec nostra velut in olympiacis certaminib⁹ ꝑma ꝓbatio: gule ventrisq̄ ꝯcupiãm desiderio perfectionis extinguere. Ob q̃d ciboruȝ nõ solum supfluus appetitus virtutum cõtemplatione calcandus: sed etiã ipsi nature necessarius tanq̄ȝ castitati cõtrarius: nõ sine cordis anxietate sumendus est. Et ita demum vite nostre instituendus est cursus: vt nullum magis sit tẽpus quo sentiamus nos a spiritalibus studijs reuocari: q̄ȝ quo descendere ad necessariam corpis curã eius fragilitate cõpellimur. Cunq̄ ad hanc necessitatem submittimur: vsui potius vite q̄ȝ mẽtis desiderio famulãtes: q̄n totius ab ea velut a salutarib⁹ nos studijs retrahente subtrahi festinemus. Nequaq̄ȝ eñ poterimus escarum presentium spernere voluptates: nisi mens ꝯtemplationi diuine defixa: amore virtutũ potius ⁊ pulchritudine celestiuȝ delectet̄. Et ita quis velut caduca despiciet vniuersa presentia: cum ad ea que immobilia sunt ⁊ eterna: inseꝑabiliter defixerit mentis obtutum: adhuc in carne posit⁹ future cõmemoratiõis beatitudinẽ iam corde contẽplans.

Quomõ ad custodienduȝ cordis sui puritateȝ monachus semꝑ debet esse intentus: Capi. XV.

Velut si quis immania virtutum premia in sublimi: quibusdaȝ paruis indicijs designata: perspicacissimis oculoꝝ obtutibus cũ teli directione tendentibus ferire festinet: sciens immẽsam glorie palmã ⁊ remunerationis premia in coꝝ cõfixione cõsistere: oculoꝝ aciem ab omi intuitu auertẽs: illuc dirigat necesse est: vbi summaȝ remunerationis ⁊ ꝑmij perspicit collocatam: amissurus ꝓculdubio peritie palmã ⁊ remuneratiõẽ virtut: si quantulũcunq̄ contemplationis eius acies deuiauerit.

Q monachus scđm olympici certaminis morẽ: nõ possit spiritales cõficere pugnas: nisi obtinuerit bella carnalia: Capi. XVI.

Itaq̄ ventris ⁊ gule ꝯcupiscentia hoc intuitu supata: nec sui carnis: nec infames viciorum nota ꝓnunciati: velut in olympiac disciplinis iudicabimur: superioꝝ q̄ȝ certaminum digni esse

couflictu: ꝑmissisq; huiuscemodi do/
cumentis: spiritalibus quoq; nequi/
tijs cōgredi posse credemur: que nō
nisi victorib9 tantũ ⁊ his qui merē/
tur in spiritali agone contēdere: con
certare dignātur. Illud enī est cun/
ctoꝝ luctaminũ velut quoddam so/
lidissimum fundamentũ: vt primit9
carnalium desiderioꝝ incentiua pe/
rimant. Naȝ nullus carne propria
nō deuicta: legitime decertare pote/
rit. Et qui legitime non decertat: si/
ne dubio nec in agone cōfligere: nec
corone gloriā victorie gratia pote/
rit promereri. Qz si hoc fuerim9 vi/
tio superati: velut serui carnalis cō
cupiscentie cōprobati: ⁊ per hoc nec
libertatꝫ nec roboris insignia ꝑferē/
tes: a spiritaliũ ꝯgressionũ cōflictu
vt indigni serui non sine cōfusionis
Ioh. 8. nota protinus repellemur. Omnis
enī qui facit peccatũ: seruus est pec
cati. Diceturq; nobis ꝑ beatũ apo/
j. Cor. 10 stolum cum his inter quos fornica/
tio nominatur. Temptatio vos nō
apprehendit: nisi humana. Nō enī
merebimur mentis robore conquisi/
to: grauiores pugnas nequitiarũ ce
lestiũ experiri: qui carnem fragilem
resistenteȝ spiritui nostro subiugare
nequiuimus. Qđ apostoli testimo/
niũ non intelligentes quidā: posue
rũt pro indicatiuo optatiuũ modũ:
id est tēptatio vos nō apprehēdat:
nisi humana. Quod ab ipso magis
dici manifestũ est: non optātis ꝫ ꝓ/
nunciantis vel exprobrātis affectu.

Qz fundamentũ ac basis spiritalis agonis: in ga/strimargię sit certamie col/locata: Ca. XVII.

Is audire verũ athletā chri/
v sti legitimo agonis iure cer/
j. Cor. 9. tantē? Ego igit inqͥt sic cur/
ro: non quasi in incertuȝ: sic pugno
non quasi aerem verberans: sed ca/
stigo corpus meũ ⁊ seruituti subij/
cio: ne alijs predicās ipse reprobus
efficiar. Uides vt in semetipso: id ē
in carne sua: collucttationũ summaȝ
velut in base quadaȝ firmissima sta
tuerat: ⁊ prouētum pugne ī sola ca/
stigatione carnis: ⁊ in subiectiōe sui
corpis collocarat. Ego itaq; sic cur/
ro non quasi in incertum. Non cur
rit in incertum: qui celestem hierusa
lem conspiciēs: defixum habet quo
sibi cordis sui indeflexibilis sit diri/
genda pernicitas. Non currit in in/
certum qui obliuiscens posteriora:
ad ea que priora sunt extendit se: ad
destinatum ꝑsequens brauium sup/
ne vocationis dei in xp̄o iesu: ꝗ sem
per dirigens sue mentis obtutum: et
ad eum omni cordis preparatione
festinans: cum fiducia proclamat: 2. Timo/
Bonum agoneȝ certaui: cursum cō the. 4.
summaui: fidem seruaui. Et quia se
nouerat post odorem vnguentoruȝ
christi: prepeti conscientie deuotiōe
infatigabiliter cucurrisse: ⁊ spirita/
lis agonis certamē carnis castigatio
ne vicisse: cum fiducia infert ⁊ dicit: Ibidem
De cetero reposita ē mihi corona iu
sticie: quā reddet mihi dn̄s ī illa die
iustus iudex. Et vt nobis qȝ simileȝ
spem retributiōis aperiret: si ī ago/
ne cursus istius imitari euȝ velim9:
adiecit: Nō solũ aũt mihi ꝫ ⁊ oīb9:
qui diligũt aduentũ eius: Partici/
pes nos corone sue in die iudicij fo/
re ꝓnuncians: si diligētes aduentũ
christi: non illum tm̄ qui etiam no/
lentibus apparebit: ꝫ etiā hunc qui
quotidie in sanctis cōmeat aīabus:
victoriam certaminis castigatione
corpis acquiramus. De quo aduen
tu dn̄s in euāgelio: Ego inquit ⁊ pa
ter meus veniemus ad eum: ⁊ man Ioh. 14
sionem apud eũ faciem9. Et iterum:
Ecce sto ad ostium ⁊ pulso: si quis
audierit vocē meam ⁊ aperuerit ia/ Apoc. 3.
nuaȝ: introibo ad illum ⁊ cenabo cũ
illo: ⁊ ipse mecum.

Per quot genera certami/nũ atq; palmarũ beat9 apo

stolus ad coronā sublimissimi agonis ascenderit: Capi. XVIII.

N Ec tm̄ agonē cursus tantummodo se cōsummasse descri/bit: cū dicit: Sic curro nō q̄si in incertū: quod specialiter refertur ad intentionē mentis ⁊ feruorez spiritus sui: quo toto christū seque/batur ardore cū sponsa decantans: Post te in odore vnguētoꝝ tuoruz curremꝰ. et iterū: Adhesit aīa mea post te. sed etiaz aliud colluctatiōis genus se vicisse testat̄ dicens: Sic pugno non quasi aerem verberās: sed castigo corpus meum ⁊ seruituti subijcio. Qđ ꝓprie ad cōtinētie dolores ⁊ corporale ieiunium atq̧ afflictionē carnis ꝑtinet. Per hāc se pugilem quēdam strēnuum sue carnis esse describens: nec inuanuz aduersus eā ictus cōtinētie exercuisse designans: ſ triūphū pugne mortificatiōe sui corpis acq̄sisse: quo verberibus cōtinentie castigato: ⁊ ieiunioꝝ cestibus eliso: victori spūi immortalitatis coronā: ⁊ icorruptionis contulit palmā. Vides legitimū colluctatiōis ordinē: ⁊ spiritalium certaminū ꝯtēplaris euentū: quēadmodū athleta xp̄i adeptꝰ de rebellatrice carne victoriā: subiecta illa q̄dāmō pedibꝰ suis: vt sublimis triū/phator inuehit̄. Et iccirco nō currit in incertū: q2 ꝯfidebat vrbē sanctaz hierl̄m celestē se ꝑtinꝰ ingressuruz. Sic pugnat ieiunijs scilicet ⁊ afflictione carnali: nō q̄si aerem verberās: id ē inuanū ictꝰ ꝯtinētie porrigens: p q̄s nō aerē vacuū: sed illos spūs q̄ in eo versāt̄: castigatiōe sui corpis verberabat. Qui em̄ dic̄: nō q̄si aerē ꝟberās: ondit se tāetsi nō aerē vacuū ⁊ inanē: aliq̄s tm̄ ī aere ꝟberare. Et q2 hec certaminū genera superat ⁊ ditatꝰ mltaꝝ coroāꝝ stipēdijs incedebat: nō īmerito robustioꝝ incipit hostiū s̄bire luctamīa: ac ꝑoribꝰ emul̄ triūphatis: cū fiducia ꝓclamat ⁊ dicit: Jā non noƀ est colluctatio aduersus carnē ⁊ sāguinē: ſ aduersus ꝑncipatus: aduersus ptātes: aduersus mūdi rectores tenebrarum harū: cōtra spiritalia nequitie in celestibus.

Cant. 1. Ps. 62. 1. Cor. 9. Eph. 6.

Q2 athlete christi donec in corpe cōmorat̄ pugna non desit: Cap̄. XIX.

A Thlete christi ī corpe cōmorāti nunq̄ desit colluctationum palma: sed quanto magis triumphoꝝ successibus creuerit: tāto ei etiā colluctationū robustior ordo succedit. Subiugata etem̄ carne atq̧ deuicta: quante aduersariorū cohortes: quanta hostiū agmina aduersum victorem militē christi triumphis eius instigata consurgunt: scz ne pacis ocio miles christi lentescēs incipiat obliuisci colluctationū suaꝝ glīosa certamina: ac securitatis inertia dissolutus: p̄mioꝝ stipendijs ac triumphoꝝ meritis defraudetur. Jtaq̧ si ad hos triumphoꝝ gradus cupimus crescente virtute conscēdere: eodem nos quoq̧ ordine optet p̄liorū inire certamina: ⁊ primū cum ap̄lo dicere: Sic pugno nō q̄si aerem verberans: sed castigo corpus meū et seruituti subijcio: vt hoc conflictu supato: rursus cū eo dicere possimꝰ: Nō est nobis colluctatio aduersus carnē et sanguinē: sed aduersus ꝑncipatus: aduersus ptātes: aduersus mundi rectores tenebrarū harū: cōtra spiritalia nequitie in celestibus. Aliter em̄ cōgredi cū illis nullo mō poterimꝰ: nec spiritales pugnas merebimur expiri: carnali deiecti cōflictu: ⁊ colluctatiōe ventris elisi: meritoq̧ nobis ab apostolo cū exprobratione dicet̄: Temptatio vos nō apprehendit nisi humana.

vt s̄ 1. Cor. 10

Q2 nō debeat monachus sumendi cibi tempus exce

dere: si vult ad pugnas interiorum certaminũ peruenire: Capi. XX.

i Gitur mõachus ad pugnas interiorũ certaminũ cupiẽs peruenire: hanc in p̄mis cautionẽ sibimet indicat: vt nõ potus quicq̃: non esus vlla oblectatione deuictus: ante stationẽ legitimã cõmunem q̃ refectiõis horã: extra mẽsas percipe sibimet prorsus indulgeat: s̄ ne refectione quidẽ transacta: ex his presumere sibi quantulũ cunq̃ permittat: similiter quoq̃ canonicum somni tẽpus mensurã q̃ custodiat. Eodẽ nãq̃ studio iste sunt mentis amputãde lascivie: quo me retricationis vitium desecandum. Qui enim gule supfluos appetitus inhibere non potuit: quomodo est⁹ carnalis cõcupiscentie valebit extinguere? Et qui non quiuit passiones in ꝓpatulo sitas paruasq̃ compescere: queadmodũ occultas: nulloq̃ hoĩm teste prurientes: moderatrice discretione poterit debellare? Et iccirco per singl'os motus ꝛ in quolibet desiderio robur aĩe cõprobat̃: que si ĩ minimis apertisq̃ cupiditatibus supatur: quid in maximis ac fortiorib⁹ occultisq̃ sustineat: vnicuiq̃ sua ꝯsciẽtia testis est.

De interiori mõachi pace ꝛ abstinentia spiritali: Capi. XXI.

n On em̄ est nobis aduersari⁹ extrinsecus formidandus: ĩ nobisimetipsis hostis inclusus est. Intestinum nobis quotidie ingerit̃ belluz: deuicto eo: omia que forinsecus sunt reddent̃ infirma: ac militi christi vniuersa pacata erunt ꝛ subdita. Non habebimus aduersarium nobis extrinsec⁹ metuendũ: si ea q̃ intra nos sũt spiritui deuicta subdantur. Nec solũ nobis istud ieiuniũ visibiliũ cibor ad ꝑfectionez cordis ꝛ corporis puritatẽ sufficere posse credam⁹: nisi fuerit huic anime q̃z ieiuniũ copulatũ. Habet nãq̃ ꝛ illa suos noxios cibos: quibus impĩguata etiã sine escarũ abundãtia ad luxurie prerupta deuoluitur. Detractio cib⁹ eius est ꝛ quidẽ persuauis. Ira etiã cib⁹ eius ẽ licet minime leuis: ad horã tñ infelici eam esu pascẽs: ac piter letali sapore ꝓsternẽs. Inuidia cibus est mẽtis: virulentis eã sucis corrũpens: ꝛ ꝓsperitatis aliene successib⁹ iugiter miseram excruciare non desinens. Cenodoxia id est vana gloria cibus eius est: q̃ delectabili eã esca ꝑmulcet ad tẽpus: post ꝯo vacuã omniq̃ virtute spoliatã reddet ac nudã: cunctis eã spiritalib⁹ fructib⁹ sterilẽ inanẽq̃ dimittẽs: ita vt nõ solũ immanium labor faciat merita deperire: verũetiã supplicia maiora conquirat. Omis ꝯcupiscentia ꝛ puagatio cordis instabilis: pastus quidaz est aĩe noxijs escis eã nutriens: expertẽ vero celestis panis ac solidi cibi in posterũ derelinquẽs. Job. 5. Ab his itaq̃ quanta nobis est virtus sacratissimo ieiunio: ꝯtinentes: vtilem habebim⁹ cõmodãq̃ obſuatiã ieiunij corporalis. Labor nãq̃ carnalis spũs cõtritioni ꝯiunct⁹: acceptissimũ deo sacrificiũ dignũq̃ sctitatis habitaculum puri mũdisq̃ recessibus exhibebit. Ceterũ si corpaliter ieiunãtes pniciosissimis aĩe vitijs implicemur: nihil nobis ꝓderit carnal' afflictio p̄ciosiore pte polluta: p eã scz substãtiã delinqntib⁹ nobis q̃ efficimur habitaculũ spũsſctĩ. Nõ em̄ tã corruptibilis caro: q̃z cor mundũ habitaculũ deo tẽplũq̃ spũsſctĩ efficitur. Oportet ğ exteriore hoĩe ieiunãte: interiorẽ q̃z silic̃ a cibis noxijs tpare: quẽ p̄cipue exhiberi mũdũ deo: vt hospitẽ in se xp̄m recipe mereat̃: btũs aplus monet his verbis: Interiorẽ inquiẽs hoĩem habitare christum p fidem in cordibus vestris. Eph. 3.

Qz idcirco nos oporteat exercere cōtinentiā corporalem: vt per ipsam perueniamus ad spiritale ieiunium: Ca. XXII.

Nō inuenimus itaqz nos idcirco laborē cōtinentie corporalis impendere: vt ad puritatē cordis hoc possimus ieiunio peruenire. Ceterū labor a nobis impenditur incassum: si hunc quidē contemplationē finis infatigabiliter sustentemus: finē vero ꝓpter quē tolerauimus afflictiones tātas: obtinere nequeam⁹: meliusqz fuit interdictis escis anime tēperasse: q̄ voluntarijs minusqz noxijs corpaliter ieiunasse. In his enī simplex τ innoxia creatura dei perceptio ē: nihil per semetipsam habens peccati: in illa vero primitus fratrū perniciosa deuoratio: de qua dicit: Noli diligere detrahere: ne eradiceris. Et de ira atqz inuidia beatus iob dicit: Etenī stultū interficit iracūdia: τ paruulū occidit inuidia. Simulqz notandū: qꝫ qui irascitur: stultus: τ qui inuidet: paruul⁹ indicet. Ille nāqz nō immerito stultus indicat: voluntarie sibi mortē ire stimulis incitatus inducens: τ hic dū liuet: paruulū minorēqz se ꝓbat. Dum enī inuidet: testat maiorē esse eū cuius prosperitate cruciatur.

Job. 5.

Qualis eē monachi cibus debeat: Ca. XXIII.

Ljtur est cibus eligendus nō tantū qui concupiscentie flagrantis estus tēperet: minusqz succendat: verumetiā qui ad parandū sit facilis: τ quē ad coemendum oportuniorē viliōris precij compendiū p̄stet: q̄qz sit ꝯuersationi fratrū vsuiqz cōmunis. Triplex enī natura est gastrimargie. Una que canonicā refectionis horā ꝓuenire compellit. Alia que tantūmodo ventris ingluuie τ saturitate quarūlibet gaudet escarū. Tertia que accuratioribus epulis τ esculentioribus oblectatur. Ideoqz aduersus eam necesse est monachū obseruantiā triplicē custodire: id est vt primū legitimū tēpus ab solutionis expectet: Deinde vt castiget τ refrenet desideriū carnis: Tertio vt qualibuscūqz escis vilioribus qꝫ cōtentus sit. Quicquid enī extra ꝯsuetudinē presumit vsumqz cōmunē: vt vanitatis τ glorie atqz ostētationis morbo pollutū: antiquissima patrū traditio notat: nec quenq̄ ex his quos merito sciētie ac discretionis enituisse peruidim⁹: vel quos ad imitandū gratia christi velut splendidissima luminaria omībus ꝓlocauit: esu panis qui apud eos vilis habetur ac facilis: abstinuisse cognouimus: nec eoꝝ quēpiā qui hanc regulā declinantes: ꝑtermisso panis vsu: leguminū vel olerū seu pomorū refectionē sectati sūt: inter ꝓbatissimos habitū aliquādo cōspeximus: sed nec discretionis quidē aut sciētie gratiā ꝯsecutū. Nō solū enī ceteras inusitatas escas expetere monachum nō debere decernūt: ne videlicet cursus ei⁹ velut in ꝓpatulo cunctis expositus: inanis factus ac vacuus xenodoxie morbo depereat: sed ne ipam q̄qz ieiunioꝝ castigationem cōmunē cuiq̄ facile patefieri oportere ꝓnunciant: verū quantū fieri potest contegi pariter τ abscondi. Aduētātibus autē fratribus magis humanitatis ac dilectionis offerri debere virtutem q̄ ꝯtinentie districtionē: τ quotidiani ꝓpositi rigorē manifestari ꝓbabil⁹ censuerunt: nec quid voluntas vtilitasqz nostra seu desiderij ardor expostcat attendere: sed quid aduenientis requies vel infirmitas exigit preponere τ gratanter implere.

Qz in egypto idifferēter vidimus sub aduentu nostro solui quotidiana ieiunia: Ca. XXIIII.

A. ꝫ ē gastri nā

Am de syrie partibus seniorū
c scita discere cupiētes egypti ꝓ
uinciā petissem⁹: ibiqꝫ tanta
cordis alacritate nos suscipi mirare/
mur: vt nulla ꝓrsus sicut fueram⁹ in
palestine monasterijs instituti vsqꝫ
ad ꝯstitutā ieiunij horā refectionis
regula seruaref: sed absqꝫ legitimis
quarte sexteqꝫ ferie: quocunqꝫ perge
bam⁹ quotidiana statio solueretur.
Quidā seniorꝫ percōctātib⁹ nobis:
cur ita indifferēter apud eos ꝓterirē
tur quotidiana ieiunia: rñdit: Jeiu/
niū semꝑ est mecū. Uos aūt ꝯtinuo
dimissurus mecū iugiter tenere non
possum. Et ieiuniū quidē licet vtile
sit ac iugiter necessariū: tamē volun
tarij muneris est oblatio. Opus aūt
charitatis īpleri: exigit ꝓcepti neces/
sitas. Jtaqꝫ suscipiēs in vobis chri/
stū: reficere eū debeo: deducēs autē
vos humanitatē eius obtētu ꝓbitā:
districtiore ieiunio in memetipso po
Luc. 5. tero cōpensare. Nō eñ possunt filij
sponsi ieiunare: donec cū illis ē spō/
sus: cū autem discesserit: tūc illi ieiu
nabunt.

De cōtinentia senis qui ita sexies cibū sumpsit vt seruaret esuriē: Ca. XXV.

Uidā seniorꝫ cū reficientē me
q vt adhuc paululū q̄d ederem
hortaref: iāqꝫ me dixissem nō
posse: respondit: Ego iā sexies diuer
sis aduenientib⁹ fratrib⁹ mensam po/
sui: hortansqꝫ singulos: cū oībus ci
bū sumpsi ⁊ adhuc esurio: ⁊ tu ꝓnu/
tus nūc reficiēs: iā te dicis nō posse.

De eo sene qui in cella sua escam nunquā solus accepit: Ca. XXVI.

Jdimus aliū in solitudine cō
v morantē qui nūquā se sibi so/
li indulsisse cibū testat⁹ est: sꝫ
etiā si per totos quinqꝫ dies ad eius
cellulam nullus e fratribus aduenis/
set: refectionem iugiter distulisse: do/
nec sabbatorū vel dominico die de/
uote ꝯgregationis obtentu ꝓcedēs
ad ecclesiam: peregrinorū quēpiam
repperisset: quē exinde reducens ad
cellulam consorte eo refectionē cor/
poris: nō tam sue necessitatꝫ obtētu:
q̄ humanitatis gratia causaqꝫ fratrꝫ
assumeret. Jtaqꝫ vt norūt in aduen
tu fratrū indifferēter soluere quoti/
diana ieiunia: ita discedētib⁹ eis re/
fectionē ob illos indultā continētia
maiore compensant: perceptionē ci/
bi paruissimi acriore castigatiōe nō
sola panis: sed etiā sōni ipsius dimi/
nutione durius exigētes.

Quid de fructu studij professi sint abbas pesius ⁊ ioannes: Ca. XXVII.

Pud senem pesium in eremo
a vastissima cōmorantē: cum se/
nex ioānes magno cenobio ac
multitudini fratrū prepositus adue/
nisset: ⁊ ab eo velut antiquissimo so
dale perquireret: quidnā per oēs
quadraginta ānos quibus ab eodē
separatus in solitudine minime a fra
tribus interpellat⁹ egisset: Nūquā
me ait sol reficientem vidit. Et ille:
Nec me inquit iratum.

Quā exēpli sui professionē abbas ioannes discipulis reliquerit discessurus: Ca. XXVIII.

Undē senem cū alacrem tanq̄
e ad propria transmigrantē: in
extremo iam anhelitu positū
anxij fratres circūuallantes supplici
ter precarētur: vt aliqđ eis memori/
ale mandatū velut hereditariū q̄d/
dam legatū relinqueret: per qđ pos/
sent ad perfectiōis culmen ꝓcepti cō
pendio facilius ꝑuenire: ingemiscēs
ille: nunquā ait meā feci voluntatē:
nec quēq̄ docui qđ ꝑus ipe nō feci.

De abbate machete iter collationes spiritales nunquā

dormitāte: ⁊ semꝑ inter ter
renas fabulas obdormien
te: Ca. XXIX.

Vidimus senē machetē nomie
a turbis fratrū eminus cōmo/
rantē: hanc a dño gratiā diu/
turnis ꝑcibus impetrasse: vt quotqt
diebus ac noctib⁹ agitaref collatio
spiritalis: nunquā somni torpore pe
nitus laxaref: Si qs vo detractiōis
verbū seu ociosum temptasset infer/
re: in somnū protinus cōcidebat: ac
sic ne vsqꝫ ad aurium quidē eius pol
lutionē virus obloquij poterat per/
uenire.

Eiusdem senis de nemine iu
dicando: Ca. XXX.

Hic idem senex cum instituerer
nos neminē dijudicare debe/
re: intulit tria fuisse in quibus
discusserit vel rephenderit fratres:
qꝫ scꝫ vuā sibi nōnulli paterenf ab/
scidi: qꝫ haberēt in cellulis sagum: qꝫ
oleū benedicētes exposcentib⁹ secu/
laribus daret: ⁊ hec oīa se incurrisse
dicebat. Nā egritudinē vue contra/
hens: tā diu inquit eius languore di
stabui: donec tā doloris necessitate
qꝫ senio ⁊ oīm adhortatiōe cōpulsus
abscidi eam permitterem. Cui⁹ etiaꝫ
infirmitatis obtentu: sagū quoqꝫ ha
bere coactus sum. Oleū etiā benedi
cere ac supplicantibus dare: qđ pre
oībus execrabar: vtpote iudicans il
lud ex magna cordis ꝑsumptiōe de/
scendere: circūdātibus me repēte se/
cularibus multis: ita ꝯstrict⁹ sum: vt
aliter eos nullatenus euadere possem
nisi a me sūma vi ⁊ obtestatiōib⁹ ex/
torsissent: vt oblato ab eis vasculo
manū meā impresso crucis signacu/
lo supponerē: itaqꝫ se credētes bene/
dictionis oleū ꝯsecutos: tandem me
aliqñ relaxarūt. Quibus mihi ma/
nifeste compertū est: ijsdem causis ac
vitijs monachū obligari: in quibus
de alijs iudicare ꝑsumpserit. Opor/
tet ergo vnūquenqꝫ semetipm iudi/
care tantūmodo: ⁊ circūspecte caute
qꝫ custodire in oībus: nō alioꝝ ꝯuer
sationē vitamqꝫ discutere: ſm illud
Apli ꝑceptū: Tu autē quid iudicas
fratrem tuū? suo dño stat aut cadit. Ro. 12.
Et: Nolite iudicare ante temp⁹. Et 1. Cor. 4
illud: Nolite iudicare vt nō iudice/ Math. 7
mini. In quo eñ iudicio iudicaueri/
tis: iudicabimini. Preter hāc enim
quā diximus causam etiā ob hoc iudi
care de alijs piculosum est: qꝫ ignorā/
tes vel necessitatē vel rationē qua il/
li hec in qbus offendim⁹ aut recte co
rā deo aut venialiter agunt: inueni/
mur eos temere iudicasse: ⁊ p h ad/
mittimus nō leue pctm: sec⁹ qꝫ opor/
tet de fratribus nostris aliquid sen/
tientes.

Increpatio eiusdē senis cū
fratres iter spiritales colla/
tiōes dormitātes: ad narra
tionē ociose fabule vidisset
expergefactos: Ca. XXXI.

Hic idē senex ociosaꝝ fabularū
diabolū esse fautorē: ac spiri/
taliū collationum impugnato/
rē sp existere: his declarauit indicijs.
Nam cū fratribus quibusdam de re
bus necessarijs ac spiritalibus dispu
taret: eosqꝫ videret lethco quodam
sopore demergi: nec posse ab oculis
suis pondus somni depellere: ociosā
repente fabulam introduxit. Ad cu/
ius oblectationem cum eos euigilas/
se confestim atqꝫ erectas aures suas
habere vidisset: ingemiscēs ait: Nūc
vsqꝫ dū de spiritalib⁹ loqbamur: om
niū vestrū oculi letali dormitiōe de
primebātur: at cū ociosa fabula in/
tromissa est: omnes expergefacti tor/
porē somni dominantis excussimus.
Vel ex hoc ergo ppendite quisnā col
lationis illius spiritalis fuerit impu
gnator: aut quis huius infructuose
atqꝫ carnalis insinuator existat. Il/
le etenī esse manifestissime dephēdi/
tur: qui malis aggaudens vel istam
fouere vel illā ipugnare nō desinit.

De epistolis priusq̄ȝ legerē‑tur incensis: Ca. XXXII.

Ec minus quoq̄ȝ hoc opus fra
n tris erga puritatē sui cordis ī/
tenti: ⁊ erga ꝯtemplationē di
uinā valde solliciti: cōmemorari ne/
cessariū reor: Qui cū ei pꝰ ānos q̄n
decim patris ac matris amicorumq̄ȝ
multorū de prouincia ponti complu
res epistole delate fuissent: acciplēs
grādē fasciculū litteraꝝ: diuq̄ȝ apud
semetip̄m voluens: quantarū inquit
cogitationū causa erit mihi harū le/
ctio: que me vel ad inane gaudiū vel
ad tristicias infructuosas impellent:
quot diebus horū recordatiōe q̄ scri
pserunt intentionē pectoris mei a ꝓ
posita ꝯtēplatiōe reuocabūt. Post
quantū tēporis digerenda ē hec mē
tis ꝯcepta cōfusio: quantoq̄ȝ labore
rursus iste trāquillitatis reparādus
est status: si semel animꝰ literarū per
motus affectu: eorūq̄ȝ recēsendo ser/
mones ac vultus quos tanto tempo
re dereliquit: iterū eos reuisere: ipisq̄ȝ
cohabitare ⁊ aīo ac mēte ceperit in/
teresse? Quos ꝑfecto corpaliter de
seruisse nihil proderit: si corde eos ī/
cipiat intueri: ac memoriā quā secu/
lo huic renunciās quisq̄ȝ velut mor/
tuus abdicauit: reuiuiscens eandem
rursus admiserit. Hec voluens ī cor
de suo: nō solum nullā resoluere epi/
stolā definiuit: sed ne ip̄m quidē fas
ciculū resignare: ne scȝ eorū qui scri/
pserāt: vel noīa recensendo vel vul
tus recordando a sp̄us sui intentiōe
cessaret. Itaq̄ȝ vt eū ꝯstrictū susce/
perat: igni tradidit cōburendū. Ite
inquiens cogitationes patrie pariter
ꝯcremamini: ne me vlterius ad illa q̄
fugi reuocare temptetis.

De absolutione questionis quā abbas theodorus orā/do ꝓmeruit: Ca. XXXIII.

Idimus etiā abbatē theodo/
v rū sūma sanctitate ⁊ perfecta
scientia p̄ditū: nō solū in actu/
ali vita: sed etiā noticia scripturarū:
quā ei nō tam studiū lectionis vl' lit
teratura mūdi cōtulerat: q̄ȝ sola pu/
ritas cordis: siquidē vix ipiꝰ q̄ȝ gre/
ce lingue perpauca verba vel intelli
gere posset vel proloqui. Hic cū ex/
planationē cuiusdā obscurissime q̄/
stiōis inquireret: septē diebus ac no/
ctibus in orōne infatigabilis ꝑstitit:
donec solutionē proposite questiōis
domino reuelante: cognosceret.

De sententia eiusdē senis q̄ docuit q̄ studio monachus possit assequi scientiā scptu/rarum: Ca. XXXIIII.

Ic ergo quibusdaȝ fratribus
h admirātibus tam p̄clarū sci/
entie eius lumē: ⁊ ab eodē q̄s/
dam scripturarū sensus inquirētibꝰ:
ait: Monachū ad scripturarū notici
am pertingere cupientē: nequaquaȝ
debere labores suos erga cōmētario
rū libros impendere: sed potius om/
nē mentis industriaȝ ⁊ intentionem
cordis erga emendationē vitioꝝ car
naliū detinere. Quibus expulsis: cō
festim cordis oculi sublato velamīe
passionū: sacramenta scripturaꝝ ve
lut naturaliter incipient ꝯtemplari.
Siquidē nobis non vt essent inco/
gnita vel obscura: sancti spiritꝰ gra/
tia promulgata sūt: sed nostro vitio
velamine peccatoruȝ cordis oculos
obnubēte: reddūtur obscura: quibꝰ
rursum naturali redditis sanitati: ip/
sa scripturarū sanctarū lectio ad con
tēplationē vere scientie abunde etiā
sola sufficiat: nec eos cōmentarioruȝ
institutionibus indigere: sicut oculi
isti carnales ad videndū nulliꝰ egēt
doctrina: si modo fuerint a suffusio/
ne vel caligine cecitatis īmunes. Iō
nanq̄ȝ ⁊ tanta varietas erroresq̄ȝ in/
ter tractatores ip̄os exorti sūt: q̄ plc
riq̄ȝ minime erga purgationē mentis
adhibita diligentia: ꝓsilientes ad in
terp̄tanduȝ eas pro pinguedine vel
īmūdicia cordis sui: diuersa atq̄ȝ cō/

traria vel fidei vł sibimet sentiētes: ꝟitatis lumē cōphēdere nequerūt.

Increpatio eiusdē senis cū ad meā cellulam media nocte venisset: Ca. XXXV.

Hic idē theodorus cū inopinatus ad meā cellulā intēpesta nocte venisset: q̄dnā rudis adhuc anachoreta sol⁹ agerē paterna curiositate latēter explorās: meqꜫ ilico finita vespertina solēnitate: icipientē fessū corp⁹ iā reficere: ⁊ icubantē psiathio reppisset: ꝓtrahēs imo corde suspiria: meoqꜫ me vocitās noīe: q̄nti inq̄t o ioānes hora hac deo colloquūtur: eūqꜫ i semetipis āplectunť ac retinēt: ⁊ tu fraudaris tāto lumīe inerti sopore resolutus. Et q̄m nos ad huiuscemodi narrationē diuertere patrū ꝟtutes ⁊ gratia ꝓuocarūt: necessariū reor memorabile op⁹ charitatis quā sūmi viri archebij hūanitate sum⁹ experti: in hoc volumine cōmēdare: quo puritas ꝯtinētie operi charitatis inserta ꝑpensi⁹ enitescat pulchra varietate distincta. Etenim tūc gratū deo ieiunij mun⁹ efficiť: cū ꝑ fructib⁹ charitatꝭ fuerit ꝯsūmatū.

Descriptio eremi que est in diolco i qua anachorete cōmorantur: Ca. XXXVI.

Itaqꜫ cū de palestine monasterijs ad oppidū egypti q̄d diolcos appellať: rudes adhuc venissem⁹: ibiqꜫ plurimā turbā cenobij disciplina ꝯstrictā: ⁊ optimo ordine monachoꝝ q̄ etiā ꝑm⁹ ē: institutā mirifice viderem⁹: aliū qꜫ ordinē q̄ excellētior habeť: id ē: anachoretaꝝ cūctoꝝ ꝑconijs instigati: sagacissimo corde videre ꝑperauim⁹. Ibi nāqꜫ in cenobijs primū diutissime cōmorātes: oī patientie ac discretionis regula diligenter edocti: ⁊ hūilitatis pariter ac nuditatis ꝟtute possessa: atqꜫ ad purū vitioꝝ vniuersitate cōsumpta: dirissimis demonū ꝓlijs cōgressuri: penetrant eremi ꝓfunda secreta. Huius igiť ꝓpositi viros cōmperiētes citra nili fluminis alueū cōmorari in loco q̄ vno latere eodē flumine: alio maris vastitate circūdat⁹ insulam reddit: nullis alijs q̄ꝫ monachis secreta expetētib⁹ habitabilem: nec em̄ cuiqꜫ culture aptā esse: eam salsitas soli ac sterilitas patiť arenarū: ad hos inquā sūmo desiderio festinātes vltra modū sumus labores coꝝ quos ꝯtemplatione virtutum ⁊ amore solitudinis tolerāt: admirati. Nā ipius aque tāta penuria ꝯstringūtur: vt tali eā diligētia scrupulosqꜫ dispensent: quali nemo frugalissimorū speciē ꝑciosissimi vini conseruat ⁊ parcit. Tribus nāqꜫ milibus vel eo amplius eā ē ꝑdicti fluminis alueo necessarijs vsibus aduehunt: q̄d tamē interuallū arenosis diuisū montibus: laboris difficultate grauissima duplicatur.

De traditis nobis ab abbate archebio cū instructu suo cellis: Ca. XXXVII.

His igiť visis cū imitatōis eorū nos ardor accēderet: ꝑdictusqꜫ archebi⁹ ꝓbatissimus inter eos humanitatꝭ gratia nos ad suā cellulā ptraxisset: explorato desiderio nostro ꝯfinxit se de eodē loco velle discedere: ac nobis cellulā suā velut exinde migraturus offerre: sese id factuꝝ etiā si minime affuissemus affirmās. Quā rem nos ⁊ desiderio cōmoratiōis accēsi: ⁊ assertionib⁹ tāti viri indubitatā accōmodātes fidē libenter amplexi: cellulā cū oī supellectili vtēsilibusqꜫ suscepim⁹. Itaqꜫ religiosa potit⁹ circūuentiōe: paucis dieb⁹ q̄b⁹ ꝯstruēde celle pararet ipēdia de loco discedens: reuersus post hec aliā sibi sūmo labore construxit. Quā rursū nō longo post tpe alijs superueniētibus fratribus: eodēqꜫ desiderio cupiētibus ibidē cōmorari: simili charitatis mēdacio circūuentis: cū vniuerso tradidit īstrumēto. Ipe

vero erga opus charitatis infatigabilis pseuerans: tertiam sibi cellulaz in qua cōmaneret extruxit.

De debito quod abbas archebius manuū suarum labore pro matre dissoluit: Ca. XXXVIII.

Operepciū mihi videt aliud qz eiusdē viri charitatis op⁹ memorie tradere: quo nostrarū partiuz monachi non solū continentie rigorem: verū etiam sincerissimū retinere dilectionis affectū: vnius eiusdēqz viri instituant exemplo. Hic nanqz non ignobili ortū dus familia: ad monasteriuz qd a predicto opido ferme quattuor milib⁹ distat: mundi huius ac parentū affectione contēpta: a puerilibus ānis aufugit. Ubi ita vite sue omnē exegit etatez: vt nunquā prsus p totos quinquaginta annos non solū vicum ex quo egressus ē: nec fuerit ingressus nec viderit: sed ne cuiusqz quidem femine vel ipsius matris sue conspexerit vultū. Interea pater morte pueniēs: cētum solidoꝝ debitū reliquit. Cumqz hic esset omni inquietudine penitus alienus: vtpote qui vniuersis paternis facultatibus esset extorris: a creditoribus tamē inquietari vehementer comperit matrē. Tūc hic ab euāgelico illo rigore quo antehac in statu prospero parentib⁹ cōstitutis: nec patrez in terra se norat habuisse nec matrē: pietatis ɔsideratiōe mollit⁹: ita se habere credidit matrē: eiqz subuenire festinauit oppresse: vt nihil a proposita districtione laxaret. Intra monasterij nanqz claustra perdurās soliti operis pensum sibimet triplicari poposcit. Et ibi p totū anni spaciū diebus pariter noctibusqz desudās: debiti moduz operis sudore partim creditoribus soluens: matrē omni inquietudinis iniuria liberauit: ita eruens eā debiti sarcina: vt nihil de pposit rigore pie necessitatis obtētu pateret imminui. Ita districtionem solitaz custodiuit: vt nequaquā pietatis opus maternis viscerib⁹ denegaret: ⁊ quā pro christi charitate prius desperauerat: pro eius rursus pietate cognosceret.

Qua simulatione cuiusdaz senis: abbati symeōi cū ociosus esset: opus manuuz sit prouisum: Ca. XXXIX.

Cum frater nobis optime charus noīe symeon: penitus greci sermonis ignarus: e partib⁹ italie cōmeasset: quidā senioꝝ erga euz vtpote peregrinū charitatis op⁹ quodā redibitionis colore cupiens exhibere: inquirit ab eo cur ocios⁹ sederet in cella: per hoc cōijciens eū tā ocij puagatiōe ꝙ penuria nccariarū rerū diutius in ea durare non posse: certus neminē posse impugnationes solitudinis tolerare: nisi eū qui proprijs manibus victum sibimet fuerit parare contentus. Quo respondēte nihil se nec nosse nec pualere ex his que illic exercebātur a fratrib⁹ operari pter librariā manū: si tn̄ vll⁹ in egypti regione latinū codicē vsui esset habitur⁹: Tūc ille tandem nact⁹ occasionē qua posset desideratū pietatis opus velut debiti colore mercari: ex deo hec inuenta est inquit occasio. Nam olim querebam qui apostolum latina mihi manu perscriberet. Etem̄ habeo fratrem militie laqueis obligatū: ⁊ apprime latinis īstructū: cui de scripturis sanctis aliquid ad legendū edificatiōis ei⁹ obtētu transmittere cupio. Itaqz symeone hanc occasionē velut a deo oblatam sibi gratāter suscipiēte: senex qz colorē sub cuius ptextu pietatis op⁹ libere posset implere: libētius amplexus: ɔfestim non solum vniuersas ei necessitates sub obtētu mercedū totius anni conuexit: verumetiā membranas ⁊ vtēsilia que ad scribenduz necessaria erant compoꝛtās: recepit

post codicē scriptum nullis vsibus vel cōmodis profuturū: quippe vniuersis in illa regione noticia lingue huius penitus ignaris: preter id qđ hac subtilitate sumptuq3 proliriore mercatus est: quemadmodū ⁊ ille sine confusionis verecūdia: merito laboris ⁊ operis sui necessaria victus alimenta perciperet: ⁊ ipe munificētie sue pietatē tā quā debiti necessitate compleret: eo abundantius mercedem sibi conquirens: quo ambitu maiore peregrino fratri non solū victus necessaria: verumetiā operis istrumenta ⁊ operandi occasionē pariter contulisset.

De pueris qui deferentes ad egrotantē ficus: non degustatis eisdem fame in eremo defecerunt: Ca. XL.

Sed quoniā in loco vbi de ieiuniorum ⁊ continentie rigore dicere aliquid ꝓposuimus: affectio ⁊ opera charitatis videntur admixta: rursus ad ꝓpositū reuertētes: quoddam puerorum etate non sensu factum memorabile: opusculo huic inseremus. Nā cum vltra omnē admirationem ficus quidā de amareote libye partibus velut rem ante in loco nō visam abbati ioanni economo in eremo scythie detulisset: qui dispensationē ipius ecclesie tēporibus beati pafnutij p̄sbyteri ab eodē sibi creditā gubernabat: hic cōfestim eas ad senē quēdam qui in interioribus deserti mala valitudine laborabat p duos adolescentulos misit. Siquidē decem et octo milibus longe ab ecclesia cōmanebat. Qui pomis acceptis: cum ad predicti senis tenderent cellam: qđ ibi perfacile solet etiā senioribus euenire: infusa repente densissima nebula: tramitē recti itineris perdiderūt. Cunctaq3 tota die ⁊ nocte discurrētes p auiam eremi vastitatem: nequaq̄ potuissent egrotantis cellulam reperire: tam itineris lassitudine q̄ inedia sitiq3 confecti: fixis genibus in orationis officio spiritum domino reddiderunt. Qui post hec vestigiorū suorū inditijs diutissime ꝑquisiti: que in locis illis arenosis tanquā niuibus impressa signantur: donec ea vel leui ventorum flatu tenuis arena discurrens rursus operiat: inuenti sunt ficus intactas vt acceperant reseruasse: eligentes scilicet animā magis q̄ fidem depositi ꝑdere: vitā q3 potius amittere temporalem q̄ senioris violare mandatum.

Sententia abbatis macharij d̄ obseruantia monachi: vel tanquā diutissime victuri vel tanquā quotidie morituri: Ca. XLI.

Adhuc vnum beati macharij profertur nobis salutare mādatum: vt libellum ieiuniorum ⁊ continentie tanti viri claudat sententia. Ita inquit debere monachum ieiunijs operam dare: vt centū annis in corpore cōmoraturum: ita motus animi refrenare: ⁊ iniuriarū obliuisci: tristiciasq3 respuere: dolores quoq3 ac detrimenta contemnere tāquā quotidie moriturum. In illo nāq3 vtilis est prudēsq3 discretio: equali monachum districtiōe faciens semper incedere: nec permittēs sub occasione debilitati corporis de arduis ad pniciosissima prerupta deuolui: in hoc vero magnanimitas salutaris: que valeat non solum que videntur prospera mundi presentis despicere: verumetiam aduersis tristibusq3 nō frangi: ⁊ ea velut parua nullaq3 contemnere: illic habens iugiter fixū sue mentis intuitum: quo quotidie singulisq3 momentis accersiendum esse se credit.

Explicit de spiritu gastrimargie liber quintus.

Incipit ānotatio capitulorū libri sexti de spiritu fornicationis.

Explicit ānotatio caplorū.

Incipit liber sextus de spiritu fornicationis:

Proemiale. Ca. I.

Secundū nobis certamē est traditione patrū aduersus spiritū fornicationis: longū pre ceteris ac diuturnū: ꝛ ꝑ paucis ad purū deuictū. immane bellū: ꝛ qđ cū a primo tempore pubertatis impugnare incipiat hominū genus: nō nisi pri⁹ cetera vitia supet: extinguit. Duplex nāqꝫ est oppugnatio gemino armata vitio cōsurgens ad pliū: ꝛ iccirco similiter ei gemina est acie resistendū. Siquidē vt morbo carnis aīeqꝫ ɔcretū vires acquirit: ita nisi vtrisqꝫ ꝑiter dimicātibus nequit debellari. Nec eñ sufficit solū corpale ieiuniū ad ɔquirendā vl possidendā pfecte castimonie puritatē: nisi ꝑcesserit ɔtritio spūs ꝛ oratio ɔtra huc īmundissimū spiritū pseuerans: dein ɔtinuata meditatio scpturaꝝ: huicqꝫ fuerit sciētia spiritalis adiūcta: Labor etiā opusqꝫ manuū instabiles cordis pugationes coercēs ac reuocans: ꝛ ante oīa fundata fuerit humilitas vera: sine qua nullius penitus vitij poterit vnquā triumph⁹ acquiri. matth. 15

De principali correctōe aduersus spiritum fornicationis: Ca. II.

matth. 23 · Prou. 4

p Rincipaliter em̄ vitij hui⁹ correctio ꝺ cordis perfectione descendit: ex quo etiã hui⁹ morbi virus dn̄i voce prodire signatur:
matth. 15 De corde inquit exeunt cogitatiões male: homicidia: adulteria: fornicationes: furta: falsa testimonia ⁊c. Illud ergo est primitus expiandū: vnde fons vite ⁊ mortis manare cognoscitur: dicẽte salomone:
Prou. 4 Omni custodia serua cor tuū. Ex his em̄ sunt exitus vite. Caro em̄ eius arbitrio atq₃ imperio famulat̄: ⁊ iccirco sūmo studio parsimonia ieiunioꝝ sectanda ẽ: ne escarū abundantia refecta caro: ꝓceptis anime salutaribus aduersata: rectorẽ suū spiritum deijciat insolescens. Ceterum si omnẽ summã in castigatiõe tantū corporis collocem⁹: anima nõ similiter a ceteris vitijs ieiunante: nec meditatiõe diuina ⁊ spiritalibus studijs occupata: nequaq̃ ad illud sublimissimū vere integritatis fastigiū poterimus ascẽdere: illo qꝺ in nobis est principale: puritatez corpis nostri infẽstante. Oportet ergo nos mundare prius: iuxta sententiã domini: id quod intus est calicis
matth. 23 ⁊ parapsidis: vt fiat ⁊ id quod deforis est mundū.

Quantū ad superandū fornicationis vitiū remedij cõferat continentie solitudo: Ca. III.

d Enicq₃ cetera vitia etiã vsu hominū ⁊ exercitio quotidiano purgari solent: ⁊ quodammodo ipsius lapsus offensiõe curari: vt puta ire: tristicie: impatiẽtie: lãguoris meditatiõe cordis ac puigili sollicitudine: fratrū etiã frequẽtia ⁊ assidua ꝓuocatiõe sanant̄. Dumq₃ commota manifestant̄ sepius ⁊ crebrius arguūtur: quãtotius pueniūt ad salutem. Hic vo morbus: cū corpis afflictione ⁊ ꝯtritione cordis: solitudine quoq₃ ac remotiõe indiget: vt possit ad integrū sanitatis statū. pernicio/sa estuū febri deposita peruenire. Sicut plerūq₃ certa egritudine laborãtibus vtile est: vt cibi noxij ne oculorū quidem ipsoꝝ obtutibus offerantur: ne qꝺ aspectus occasione desiderij eis letale gignat̄: ita plurimū cõfert ad depellendū hunc specialiter morbum: quies ac solitudo: vt mens egra minime diuersis figuris ãterpellata ad puriorẽ perueniẽs contẽplationis intuitū: facilius pestiferū ꝯcupiscẽtie fomitẽ radicit⁹ possit eruere.

Quid intersit inter castitatẽ ⁊ ꝯtinentiã: ⁊ an vtraq₃ simul sp habeat̄: Ca. IIII.

n Emo tamẽ ex hoc negare nos putet etiã in congregatiõe fratrū positos inueniri continentes: qꝺ pfacile fieri posse cõfitemur. Aliud enĩ est cõtinentẽ esse: id ẽ eukraten: aliud castū: ⁊ vt ita dicaz in affectū integritatis vel incorruptionis transire: qꝺ dicit̄ acon. Que virtus illis solis tribuit̄ maxime q̄ ṽgines vel mente vel carne perdurant: vt vterq₃ ioannes in nouo testamento: ĩ veteri quoq₃ helias: hieremias: daniel fuisse noscunt̄. In quoꝝ gradu hi quoq₃ non ĩmerito reputabuntur: qui post experimẽta corruptiõis ad similẽ puritatis statū p laborẽ lõgum ⁊ industriã integritate mẽtis ⁊ corporis puenerunt: ⁊ aculeos carnis nõ tã impugnatiõe concupiscentie turpis q̄ nature tãtūmodo motu sentiunt. Quẽ statū dicimus difficillime posse inter hominū turbas apphẽdi. Utruz vero ⁊ hoc possibile sit: vnusquisq₃ non nostra sentẽtia expectet agnoscere: sed cõsciẽtie sue rimetur examine. Ceterū cõtinentes multos existere nõ dubitamus: qui ipugnationẽ carnis: quã vel raro vel q̄tidie sustinẽt: seu metu gehenne seu desiderio regni celorum extinguunt atq₃ cõpescūt. Quos seniores sicut ꝓnunciant posse nõ penitus incentiuis obrui vitioꝝ: ita securos ⁊ insau/

εὐκρα/τερ (marginal note)
ἀχορ (marginal note)

ciatos semꝑ existere non posse defi/
niunt. Necesse est eñ vnũquenqꝫ in
colluctatione positum: quamuis fre
quenter aduersariũ vincat ac supet:
⁊ ip̄m tamen aliquando turbari.

Q꜡ impugnatio fornicatio/nis solo humano studio nõ possit euinci: Ca. V.

q Uapropter si nobis cordi est:
agonẽ spiritalẽ cum apostolo
legitime decertare: hunc imũ/
dissimũ spiritũ superare: omni men/
tis intentione: non nostris virib⁹ cõ
fidentes: hoc enĩ industria humana
ꝑficere non p̄ualet: sed opitulatiõe
domini festinemus. Tamdiu nanqꝫ
hoc vitio animã necesse ẽ impugna/
ri: donec se bellũ gerere supra vires
suas agnoscat: nec labore vel studio
proprio victoriaꝫ obtinere se posse:
nisi domini fuerit auxilio ac ꝓtectio/
ne suffulta.

De peculiari gratia in mu/nere castitatis: Ca. VI.

e Treuera cũ in omnibus vir/
tutum profectibus: ⁊ cunctoꝝ
expugnatione vitiorũ: domi/
ni sit gratia atqꝫ victoria: in hoc p̄ci
pue peculiare beneficiũ dei ac speci/
ale donũ: ⁊ patrum sententia ⁊ expe
rimento purgationis ipsius manife/
stissime declaratur his qui eam me/
ruerint possidere. Quodammodo
enĩ exire d̄ carne est: in corpore com/
morantẽ: ⁊ vltra naturaꝫ est fragili
carne circumdatum: carnis aculeos
nõ sentire. Et iccirco impossibile est
hominez suis: vt ita dixerim: pennis
ad tam p̄celsum celesteqꝫ premiũ sb/
uolare: nisi eũ gratia domini de ter/
re ceno munere eduxerit castitatis.
Nulla etenim v̄tute tã proprie car/
nales homines spiritalibus angelis
imitatione conuersationis equant꜡:
q̄ꝫ merito ⁊ gratia castitatis: per/
quã adhuc in terra degentes habẽt
s̄m Apostolũ municipatuz in celis:
qd̄ deposita corruptela carnali habi
turos sanctos ꝓmittitur in futuruz:
hic iam in carne fragili possidẽtes.

Exempluz de agone mũdi/ali scd̄m sermonẽ Apostoli: Ca. VII.

a Udi q̄d dicat Apostol⁹: Om
nis qui in agone contẽdit: ab 1. Cor. 9
oĩbus se abstinet. A quib⁹ oĩ/
bus dixerit: inquiram⁹: vt possit no/
bis spiritalis agonis instructio com/
paratione carnalis acquiri. Illi ete/ A.
nim qui in hoc agone visibili studẽt
legitime decertare: vtendi oĩbus es/
cis quas desiderij libido suggesserit:
non habẽt facultatẽ: sed illis tantuꝫ
quas eorundẽ certaminũ statuit di/
sciplina. Et non solũ interdict[ ] escis
⁊ ebrietate omĩqꝫ crapula eos neces/
se est abstinere: verumetiã cuncta in/
ertia ⁊ ocio atqꝫ desidia: vt quotidi
anis exercitijs iugiqꝫ meditatiõe vir
tus coꝝ possit accrescere. Et ita oĩ̄
sollicitudine ac tristicia negocijsqꝫ se
cularib⁹: affectu etiã ⁊ opere cõiuga
li efficiũtur alieni: vt p̄ter exercitiuꝫ
discipline nihil aliud̄ nouerint: nec vl
li mundiali cure penit⁹ implicẽtur:
ab eo tantũ qui certamini p̄sidet spe
rantes quotidiani victus substanti/
am: ⁊ corone gloriã: cõdignaqꝫ pre/
mia victorie laude cõquirere. Atqꝫ
intantũ se mundos ab oĩ coitus pol/
lutione custodiunt: vt cuꝫ se p̄parãt
ad agonũ certamina: ne qua forsitã
ꝑ somnũ nocturna delusi fallacia: vi
res minuant multo tempore conqui
sitas: laminis plũbeis renũ cõtegãt
loca: quo scꝫ metalli rigore genitali/
bus mẽbris applicito: obscenos hu/
mores valeant inhibere: intelligen/
tes se proculdubio esse vincendos:
nec iam posse ꝓpositum certamẽ ad/
emptis viribus adimplere: si ꝓuisaꝫ
pudicitie soliditatẽ fallax noxie vo/
luptatis imago corruperit.

De cõꝑatiõe purificatiõis coꝝ q̇ in terreno agone cer/tamẽ habituri sũt: Ca. VIII.

A. quõ. Audẽt q̄ ꝯtẽdũt
ĩ agone visibili

De spiritu fornicationis.

Taqꝫ si agonis mũdialis intel
i lexinius disciplinã: cuius exem
plo beatus apostolus nos vo/
luit erudire: docẽs quanta in illa sit
obseruatio: quanta diligentia: quan
ta custodia: quid nos conueniet face/
re: qua puritate oportebit custodire
nostri corpis atqꝫ anime castitatem:
quos necesse ẽ quotidie sacrosanctꝫ
agni carnibus vesci: quas neminem
immundũ contingere etiam veteris
legis precepta ꝑmittũt. In Leuitico
tãnqꝫ ita ꝑcipitur: Omnis mũdus
manducabit carnes. Et anima que/
cunqꝫ comederit de carnibus sacrifi/
cij salutaris qđ est domini: in qua est
immũdicia: peribit coram domino.
Quantũ igitur integritatis est mu/
nus: sine qua etiam illi qui erant sub
veteri testamento: sacrificijs typicis
non poterant interesse: ⁊ qui huius
mundi corruptibilez coronã cupiũt
adipisci nequeunt coronari?

Quantã semper cordis pu/ritatez parare dei oculis debeamus: Ca. IX.

Taqꝫ omĩ custodia cordis no
i stri sunt latebre primitus expl/
ande. Qđ enĩ illi in corporis
puritate cupiunt assequi: nos debe/
mus etiã in arcanis ꝯscientie possi/
dere: in q̃ dñs arbiter atqꝫ agonithe/
ta residẽs: pugnã curs⁹ ⁊ certaminis
nr̃i iugit̃ expectat: vt ea q̃ in ꝓpatu/
lo horrem⁹ admittere: ne intrinsec⁹
q̃dẽ coalescere incauta cogitatõe pa
tiamur: ⁊ in q̃b⁹ hũana cognitiõe cõ
fundimur: ne occulta q̃dẽ cõhibẽtia
polluamur. Que licet possit hoĩm ꝑ
terire noticiã: sanctoꝝ tñ angeloꝝ
ipiusqꝫ oĩpotẽtꝫ dei sciẽtiã: quã nll̃a
subterfugiũt secreta: latere nõ poterit.

Qđ sit indiciũ ꝑfecte ⁊ inte/gre puritatis: Ca. X.

Ui⁹ puritatis hoc erit euidẽs
c indiciũ ac plena ꝓbatio: si vl̃
nulla imago illiciẽs quiescen/
tibus nobis ⁊ in soporez laxatis oc/
currat: vel certe interpellans nullos
concupiscẽtie motus valeat excitare
Licet enĩ ad plenã peccati noxaz ta/
lis cõmotio minime computetur: ta
men necdũ perfecte mentis indiciuz
est: nec ad purũ excocti vitij manife/
statio: cum per fallaces imagines hu
iusmodi operatur illusio.

Quo vitio illusio nocturna procedat: Ca. XI.

Ualitas enĩ cogitationũ q̃ di
q stentionibus diei negligẽtius
custodit̃: ꝓbat̃ quiete noctur
na. Et iccirco cũ intercesserit aliqua
talis illusio: non culpa somni creden
da est: sed negligẽtia tp̃is ꝑcedentis
⁊ manifestatio morbi latẽtis intrin/
secus: quẽ nõ primitus noctis hora
parturijt: sed intimis aĩe recondituz
fibris ad cutis sup̲ficiem somni refe/
ctiõe ꝓduxit: arguẽs occultas estu/
um febres quas p̱ totũ diei spacium
noxijs cogitatiõib⁹ pasti ꝯtraxim⁹:
vt solẽt male q̃z valitudines corpo/
ruz nõ ea colligi tempestate qua vi/
dẽtur emergere: sed negligẽtia sunt
preteriti temporis acquisite: quo pa
stus quis impudenter escis saluti cõ
trarijs noxios humores sibimet leta
lesqꝫ contraxit.

Qꝫ carnis puritas sine mũ/dicia cordis nequeat obti/neri: Ca. XII.

Deoqꝫ humani generꝫ creator
i ⁊ cõditor deus: opificij sui na/
turã pre omnibus emendatio/
nemqꝫ cognoscens: illuc curaz adhi/
buit medicine vñ causas morbi ꝑn/
cipalr̃ nouerat emanare: Quicũqꝫ i/ matth. 5.
quiens viderit mulierẽ ad ꝯcupiscẽ/
dũ eã: iã mechat⁹ ẽ eã in corde suo.
Petulãtes oc̃los notãs: ñ tã eos ar
guit q̃ꝫ illũ interiorẽ sensũ: q̃ officio
eoꝝ male vtit̃ ad vidẽdũ. Cor nãqꝫ
ẽ egrũ ⁊ sauciũ libidinis telo qđ ad
ꝯcupiscẽdũ videt: bñficiũ intuit⁹ re
cte sibimet a creatore ꝯcessũ suo vi/
tio ad opeꝝ ꝑuoꝝ mĩsteria ꝯtorq̃ns:

⁊ in semetipo recõditũ ꝯcupiscentie morbum contemplationis occasiõe ꝓducẽs. Idcirco huic ꝑcipit̃ salutare mandatũ: cuius vitio pessimꝰ languor visus occasiõe ꝓcedit. Nõ em̃

Prouẽ.4 dicit̃: Omĩ custodia serua oculos tuos: q̃s vtiq̃ oportuit principalr̃ custodiri si ex ipis ꝯcupiscẽtie ꝓdiret affectus: nihil em̃ ampliꝰ oculi q̃ simplex aĩe ꝑbẽt visiõis officiũ: sed dic̃: Omĩ custodia serua cor tuũ: illi potissimũ ĩposita medicina qḋ vbiq̃ abuti pt̃ ad videndũ oculoꝝ ministerio.

Que sit purgatiõis carnal' ꝑma custodia: Ca. XIII.

h Ec erit igit̃ purgatiõis huiꝰ ꝑma custodia: vt cum mẽti nostre memoria sexꝰ feminei per subtilẽ suggestionẽ diabolice calliditatis obrepserit: primũ recordatione ꝑmissa matris: soroꝝ: parẽtũ seu certe feminarũ sanctaꝝ: quãtotius eam de nostris recessibus extrudere festinemus: ne si fuerimus in ea diutiꝰ immorati: occasiõe sexꝰ semel indepti: ille malo ad eas ꝑsonas exinde subtiliter deuoluat ac ꝑcipitet mentẽ: ꝑ q̃s noxias cogitatões possit inserere. Quãobrem illius ꝑcepti iugiter meminisse debemꝰ: Omĩ custodia serua cor tuũ: ⁊ ſm dei principale mandatũ sollicite serpẽtis obseruare noxium caput: id est cogitationũ malaꝝ principia: quibus serpere in aĩam nostrã diabolus tẽptat: nec sinamꝰ ꝑ negligentiã penetrare in cor nostꝝ reliquũ eius corpꝰ: id est: oblectationis assensum. Qui ꝓculdubio si fuerit intromissus: morsu virulento mentẽ interimet captiuatã. Emergentes etiam pctõres t̃re nr̃e: id ẽ: sensꝰ carnales ĩ matutinis sui ortus nos oportet extinguere: ⁊ dũ adhuc ꝑuuli sunt allidere filios babylõis ad petrã. Qui nisi dũ tenerrimi sũt: fuerint enecati: adulti ꝑ cõhibentiã in ꝑniciẽ nostraꝫ validiores insurgẽt: aut certe non sine magno gemitu ac labore vincẽt̃.

Luc.11. Dũ em̃ fortis: scꝫ spũs noster domũ suã custodit armatꝰ: recessus cordis sui dei timore cõmuniẽs: in pace erit oĩs substãtia eius: id ẽ: emolumenta laboꝝ ac ꝟtutes longo tempore conquisite. Si autẽ fortior supueniens vicerit eũ: id est diabolꝰ cogitationũ consensu: arma eius diripiet in q̃bus ꝯfidebat: id est memoriã scripturarũ vel timorẽ dei: ⁊ spolia eiꝰ diuidet: virtutũ scilicet merita per contraria vitia queq̃ dispergens.

Q nõ laudẽ studeamꝰ texere castitatis: sed effectuꝫ eiꝰ exponere: Ca. XIIII.

e T vt cuncta ꝑtereã que in sãctis scripturis ob laudẽ virtutis huius inserta sũt: nõ enim mihi ꝓpositũ est laudẽ texere castitatis: sed qualitatẽ ipiꝰ vel quẽadmodũ acquiri vel custodiri debeat: quive sit finis eius: patrũ traditionibꝰ explicare: vnã tantũmõ ponã beati apostoli sentẽtiã: q̃ pateat qualiter illã thessalonicẽsibus scribẽs: ⁊ virtutibus ꝑtulerit vniuersis: tali eã verbi nobilitate cõmendans.

Q specialiter castitatis virtus ab aplo sanctimõia nũcupetur: Ca. XV.

h Ec est inquit volũtas dei sanctificatio vestra. Et ne forte dubiuꝫ nobis relinqueret vel 1.thes.4 obscurũ q̃dnã sanctificationẽ voluerit appellare: vtrũ iusticiã an charitatẽ: an humilitatẽ: an patiẽtiã: In oĩbus em̃ istis ꝟtutibus credit̃ acq̃ri sanctificatio: infert ⁊ manifeste designat quid proprie sanctificationeꝫ voluerit appellare. Hec est volũtas dei: sanctificatio vestra: vt abstineatis vos inquit a fornicatione: vt sciat vnusquisq̃ vestrũ vas suũ possidere in sanctificatiõe ⁊ honore: nõ ĩ passiõe desiderij sic̃ ⁊ gẽtes q̃ ignorant deũ. Uides q̃bꝰ eã laudibꝰ ꝓseq̃tur: honorẽ vasis: id est corpis nostri: et sanctificationẽ eã appellãs. Igitur ecõtrario q̃ in passiõe desiderij ẽ: in

Abl.s.

ignominia ⁊ in immūdicia ꝯsistit: ⁊ alien⁹ a sanctificatōe versat. Tertio quoq; post pauca infert: rursus san/ctimoniā eam pronunciās: Non eñ vocauit nos deus in ignominiā: sed ī sanctificationē: Itaq; qui hec spernit: nō hominē spernit sed deū: q̄ etiā dedit spiritū suū sanctū ī nobis. Auctoritatē quoq; p̄cepto suo inuiolabilē iunxit: dicens: Qui hec spernit: id ē: que de sanctimonia p̄fatus sum: non hominē spernit: hoc est: me qui hec precipio: sed deum qui in me loquit: qui etiā spiritui suo sācto cor nostrū habitaculum deputauit. Cernis simplicibus verbis ac puris quibus eā preconijs quantisq; extulerit laudibus: primū virtuti huic sanctificationē proprie tribuendo: deinde per hanc asserens vas nostri corpis ab īmūdicia liberandū: tertio ꝙ abiecta ignominia ⁊ ꝯtumelia: ī honore sit ⁊ sanctificatione mansurū: postremo que sūma est perfecti premij ac beatitudinis remuneratio: ꝑ hanc habitatorē pectoris nostri sanctū fore spiritū: designauit.

De alio apostoli testimonio super eadem sanctimonia: Ca. XVI.

e T licet ad finez libelli tendat oratio: aliud adhuc simile huic p̄termissum eiusdē apostoli testimoniū ponā. Ad hebreos nāq;
Heb.12. scribens: Pacē inquit sectamini cuz oībus ⁊ sanctimoniā: sine qua nemo videbit deū. Hic quoq; euidenter sine sanctimonia quā solet integritatē mentis vel puritatē corpis appellare: pronunciauit deū penitus videri nō posse. Siquidē ⁊ hic similiter infert: eundem sensū explanās: Ne q̄s fornicator aut prophanus vt esau.

Q: spes sublimioris p̄mij debeat custodiaz castitatis augere: Ca. XVII.

i T aq; quantū sublime celeste q; est premiū castitatis; tanto grauioribus aduersariorū insidijs lacessit. Et idcirco ꝓpensius nobis ē: nō solū ꝯtinentia corpis: verumetiā ꝯtritio cordis assiduis orationū gemitibus adhibenda: vt clibanus carnis nostre quē rex babylonius incentiuis suggestionū carnaliū succendere nō desistit: descendente in corda nostra rore sanctispūs extinguatur.

Q: sicut absq; hūilitate castitas obtineri nō potest: ita sine castitate scientia: Ca. XVIII.

e T eñ hanc seniores aiūt app̄hendi nō posse: nisi ꝓus humilitatis in corde fundamenta fuerint collocata: ita ne ad fōtē quidē vere scientie perueniri posse definiūt: donec penetralibus aīe nostre radix vitij hui⁹ insederit: ⁊ possibile quidē esse integritatē sine sciētie gratia reperiri: impossibile v̄o scientiaz spiritalē sine integritatis castimonia possideri. Quia ⁊ diūsa sūt dona: ⁊ nō oīb⁹ vna gratia spū ſsancti tribuit: sed ad quā se vnusq̄sq; studio vel industria sua dignū aptūq; prebuerit. Deniq; cū in oīb⁹ apostolis sanctis v̄tus integritatis ꝑfecta fuisse credat: abūdanti⁹ tñ sciētie donū exuberauit in paulo: q̄ se ad hāc aptū sollerti studio atq; industria preparauit.

Sententia sancti basilij episcopi de qualitate virginitatis sue: Ca. XIX.

f E rtur sancti basilij cesariensis epī districta sentētia: Et mulierem inquit ignoro: ⁊ v̄go nō sum. Intantū intellexit incorruptionē carnis: nō tam in mulieris esse abstinētia q̄ in integritate cordis: que vere īcorruptā ꝑpetuo sanctimoniā corpis: vel timore dei vel amore castitatis custodiat.

Qui finis vere integritatis ac puritatis sit: Ca. XX.

Taq3 hic est integritatis fi/
i nis ac ꝑfecta ꝓbatio: si qui/
escētibus nobis titillatio vo
luptatis nulla subrepserit: ac pro ne/
cessitate nature nobis incōscijs ꝯcre
tiões egerant᷑ obscene. Quas sicut
abscidere per oīa ⁊ in perpetuū am/
putare sup naturam est: ita reuocare
ad ineuitabilem rarissimā q3 nature
necessitatē sūme ꝟtutis est: que pul
sare monachū duobus interpositis
mensibus solet. Qđ tñ dictū sit ꝫm
nostrā experientiā nō ꝫm sententiā
senioꝝ: a qbus etiā he memorati tē/
poris indutie admodū iudicabātur
anguste: quas si hoc mō quo ab ipīs
ꝑcepimus voluerim⁹ exponere: his
forte qui pro negligentia sua vel re
missiore studio puritatē hanc min⁹
experti sunt: incredibilia vel impos/
sibilia descripsisse credemur.

Queādmodū perfecte pu/ ritatis statū retinere possi/ mus: Ca. XXI.

Qem statū ita tenere ꝑpetuo
q poterimus: ac nū quā natura/
lē modū nec tēpus excedere su
perius cōphensū: si deū nō solū se/
cretoꝝ actuū nostroꝝ: verūetiā cogi
tationū internaꝝ diurnū pariter no
cturnū q3 inspectorē esse ⁊ ꝯsciū co/
gitemus: ac pro oībus que in nostro
corde versant᷑: sicut pro factis ⁊ ope
ribus nostris rationē nos ei reddituros esse credamus?

Usq3 ad quē modū possit in/ tegritas corpis nostri ꝑdu/ ci: vel qđ indiciū sit ad pu/ rū mētis excocte: Ca. XXII

Hacusq3 igit᷑ festinandū ē no/
h bis: ⁊ eo vsq3 aduersus aī mo/
tus vl᷑ carnis incētiua pugnan
dū: donec ista carnis ꝯditio necessi/
tatē nature expleat: nō suscitet volu
ptatē: ꝯcretā exuberantiā sine vllo
pruritu noxaq3 ꝓpellens: nō pugnā
suscitās castitati. Ceteꝝ mēs dū ad/
huc dormiēs imaginū visiōe deludi
tur: nouerit se necdum ad integram
perfectionem castitatis excoctam.

Remedia curationis quib⁹ perfecta possit cordis ⁊ cor poris nostri puritas perma nere: Ca. XXIII.

Sit᷑ vt illusiões he ne dormi
i entib⁹ quidē nobis subrepe/
re valeāt: equale moderatū
q3 sp tenēdū ē ieiuniū. Quisq̄s em̄
mēsurā districtiōis excedit: necesse ē
vt modū quoq3 remissiōis excedat.
Qua inequalitate detentus ab hoc
tranquillitatis planissimo statu sine
dubio reuocabit᷑: nunc quidē nimia
inanitate defectus: nūc aūt cibo ꝓ/
pensiore distētus. Cū imutatiōe siq̄
dē refectōis: q̄litatē q3 puritatis no
stre necesse ē imutari. Deinde iugis
hūilitas ac patiētia cordis adhiben
da ꝑpetuo ē: atq3 intēta aduers⁹ irā
vel ceteras passiōes ꝑ diem cautio.
Ubi em̄ furoris insederit virus: libi
dinis q3 necesse est incēdiū penetra
re. Ante oīa ꝟo ꝑuigil necessaria ē
sollicitudo nocturna. Nā sicut puri
tas ⁊ custodia diei nocturnā prepa/
rāt castitatē: ita nocturne vigilie cor
di piter ⁊ obseruationi diurne statū
solidissimū roburq3 ꝑmittunt.

Explicit de spiritu fornica tionis liber sextus.

Incipit ānotatio capitulo/ rum libri septimi de spiritu philargyrie.

Explicit ānotatio capꝉorū.

Incipit liber septimꝰ de spiritu philargyrie.

Proemiale: Ca. I.

Tertius nobꝭ ꝯflictꝰ ē adūsꝰ philargyriam quā nos amorē pecuniarū possumꝰ appellare. Peregrinū bellū ⁊ extra naturā: nec aliunde in monacho sumens principiuz: ꝙ de corrupte ac torpide mentis ignauia: ⁊ plerūqꝫ initio abrenunciationis male arrepto: ⁊ erga deū tepido amore fundato. Cetera nanqꝫ vitioꝝ incitamenta humane inserta nature: velut ingenita videntᷣ in nobis habere ꝑncipia: ⁊ quodāmodo inuiscerata carni: ipsiqꝫ ꝓpemodū coeua natiuitatꝭ discretionē boni maliqꝫ ꝑueniunt: ⁊ licet prima arripiant hominē: longo tamen labore vincuntur.

Qꝫ perniciosus sit morbus philargyrie: Ca. II.

Hic vero morbus posteriꝰ superueniēs ⁊ extrinsecus accedēs
b
anime: quanto facilius caueri potest ac respui: tanto neglectꝰ ⁊ intromissus semel cordi fit ꝑniciosior.

cunctis: difficiliusq; propellit. Ma
lorũ nãq; oĩm efficit radix: m̃ltipli/
ces fructificans fomites vitiorum.

Que nobis ĩ vitijs natura/libus sit vtilitas: Ca. III.

Tputa carnis simplices mo/
v tus: nõne videmus nõ solum
in pueris in quibus adhuc in/
nocentia boni maliq; p̃uenit discre/
tionẽ: verũ in puulis atq; lactẽtib⁹?
Qui cũ ne initiũ quidẽ vllius libidi
nis in semetipsis habeãt: motus car
nis naturali incitamẽto sibi inesse de
signãt. Ire q̃q; aculeos truces non/
ne similiter in puulis iam vigere con
spicimus: ꝛ antequã patiẽtie ꝟtutẽ
agnoscant: iniurijs eos cernimus cõ/
moueri: ꝛ verboꝝ sentire etiã ꝑ iocũ
iniurias irrogatas: ac nõnunquã cũ
desint vires: voluntas tñ vltiõis ira
instigante nõ deest? Nec hoc dico ꝙ
vocẽ naturã ꝯditiõis in culpã: sȝ ꝙ
asseram motus hos qui procedũt ex
nobis: quosdã quidẽ vtilitatis cau/
sa nobis insertos: quosdã ꝟo negli/
gentie vitio ac male volũtatis arbi/
trio extrinsec⁹ introductos. Hi nãq;
q̃s supra diximus mot⁹ carnales ob re
parationẽ sobolis ꝛ posteritatis ꝓ/
paginẽ suscitandã: vtiliter sunt cor/
pori nostro ꝓuidentia creatoris in/
serti: nõ ad perpetrãda stuprorũ fla
gitia ꝛ adulteria que legis etiaȝ au/
ctoritate damnant̃. Ire etiã aculeos
nõne saluberrime nobis intelligim⁹
attributos: vt nostris vitijs ꝛ errori
bus irascentes: ꝟtutibus poti⁹ ac spi
ritalibus studijs occupemur: omneȝ
charitatẽ deo: ꝛ patiẽtiã nostris fra
tribus exhibẽtes? Tristicie quoq; vti
litas quãta sit nouim⁹: q̃ inter cete/
ra vitia cũ in ꝯtrariũ affectũ est mu/
tata: ꝯnumerat̃. Est eñ ꝛ ƀm dei ti/
morẽ ꝑnecessaria: ꝛ ƀm seculũ admo
dũ ꝑniciosa: vt docet Ap̃lus: dicẽs.
2.Cor.7 Que eñ scdm deũ est tristicia: peni/
tentiã ad salutẽ stabilẽ opatur: secu/
li aũt tristicia mortẽ opatur.

Qui esse nobis quedã natu/ralia vitia sine creatoris di/camus iniuria: Ca. IIII.

On q̃ si dixerim⁹ hos mot⁹ a
n creatore insertos nobis: ex co
culpabilis ille videbit̃ si neq̃/
ter his abusi: maluerim⁹ eos ad noxia
potius ministeria detorq̃re: ꝛ velim⁹
ꝓ infructuosis ꝛ secularibus lucris:
nõ pro salutari penitẽtia ꝛ vitiorum
correctiõe tristari: vel certe si nõ no/
bismetipis vtiliter: sed cõtra interdi/
ctũ dñi nostris fratribus irascamur:
velut si ferrũ q̃s ad necessariũ ꝛ uti/
le ministeriũ ꝯtributũ: ad necẽ volu
erit insontiũ retorquere: nõ ex hoc ĩ/
famabit materie conditorẽ: si q̇d ille
ad vsũ bene viuẽdi aptũ ac necessa/
riũ p̃stitit: iste ƀ vsus ẽ ad nocendũ.

De vitijs que extra natura/lez motũ nostro vitio ꝯtra/huntur: Ca. V.

Icim⁹ tñ quedã vitia sine vl
d la p̃cedẽti naturali occasione
cõcrescere: sed solius corrupte
ac male voluntatꝭ arbitrio: vt est in/
uidia ip̃aq; etiã philargyria: que cũ
nulla habeãt ĩ nobis de naturali in/
stinctu principia: extrinsec⁹ ꝯtrahun
tur. Que tñ quantũ facilia sunt ad
cauendũ ꝛ oportuna ad declinãdũ:
tantũ occupatã mentẽ atq; possessã
miserã faciũt: vixq; ad sanitatis ꝯce
dũt remedia ꝑuenire: siue ꝙ a domi/
no nõ merẽtur curari celeri medicĩa
qui ab his sauciati sũt: que vel igno/
rare vel vitare vel facillime vincere
potuerunt: vel certe ꝙ male fundati
virtutũ structurã ꝛ perfectiõis susci
pere culmen indigni sunt.

Receptus semel philargy/rie morbus q̃ȝ difficile pella/tur: Ca. VI.

Vãobrẽ nulli vilis despectus
q q; videat̃ hic morbus: qui si/
cut potest perfacile declinari:
ita si quenquã possederit: ad sanita/

tis remedia vix pue͠ire ꝯcedit. Recce/
ptaculū nanq̧ est vitioꝝ maloꝝ q̧
omniū radix: ꝛ inextricabilis nequi/
tie fomes efficit̄: dicente Aplo: Ra/
1.Tio.6. dix oīm maloꝝ est philargyria: id ē:
amor pecunie.

Quibus vitijs philargyria generet̄: vel quātorū malorum sit eadem procreatrix: Ca. VII.

Hec igit̄ cū remissam tepidam
q̧ possederit monachi mētē:
primitus eū in exigua summa
sollicitans: iustos quosdā ꝛ velut ra
tionabiles ei colores ob quos vl̄ re/
seruare sibi aliquid pecunie debeat
vel parare describit. Nam ꝛ ea que
ꝓbent̄ in monasterio: querit̄ nō esse
sufficiētia: ꝛ sano robustoq̧ corpore
vix posse tolerari: Quid faciendū
si valitudo mala carnis emerserit: et
reconditū nō fuerit aliquid peculia
re quo sustentet̄ infirmitas? Prcsti
tionē monasterij eē ptenuē: ꝛ negli/
gentiā erga egrotantes maximā. Si
ꝓprium aliquid nō fuerit quo cura
corpi valeat adhiberi: misere esse mo
riendū. Ipm etiā vestimentū nō suf
ficere qd ꝓbet̄: nisi ꝓcurauerit vn/
de sibi aliud valeat exhiberi. Postre
mo nec diu posse in eodē loco vl̄ mo
nasterio cōmorari: ꝛ nisi parauerit si
bi viatici sumptus euectionisq̧ trās/
marine mercedē: non posse cū volue
rit trāsmigrare: ꝛ necessitate inopie
coartatū: laboriosam ac miserabilē
absq̧ vllo ꝓfectu vitā iugiter tole/
raturū: inopē se q̧ semꝑ ac nudū nō
sine improperio aliena substātia sustē/
tandū. Itaq̧ cū huiuscemodi cogi/
tationib⁹ laqueauerit mentē: q̄liter
vnū saltē denariū acq̄rere possit: ex/
cogitat. Tūc peculiare op⁹ qd exer/
ceat abbate inscio: sollicita mēte per/
q̄rit. Quod vēdēs clā ꝛ optato tandē
potit⁹ nūmo: q̄liter eū duplicet acri/
us vehemētiusq̧ torquet̄: vbi repo/
nat cuive illū credat ambigu⁹. Deinde
q̄d ex eo coemere: q̄liq̧ eū cōmercio
valeat duplicare: cura grauiore distē
dit̄. Cūq̧ illi ꝛ hoc ex voto cesserit:
auidior fames accrescit auri: tanto
q̧ vehemētius suscitat̄: quanto eti/
am sūma lucri maior apponit̄. Cum
pecunie etenī incremēto rabies cupi/
ditatis auget̄: tū deinde vita longe/
ua ꝓmittit̄: senectus incurua: īfirmi
tates diuerse atq̧ ꝓlixe: q̄ nisi maior
sūma in iuuētute fuerit ꝑparata: to/
lerabili in senecta non possint. Agit̄
itaq̧ infelix aīa serpētinis nexib⁹ ob
ligata: dū materiā male ꝯcretā neq̄/
iore cura cōcupiscit augere: pestē sibi
q̄ dirius inflāmet̄ ipa ꝑturiēs: tota
q̧ lucri cogitatiōe possessa: nihil ali/
ud respicit cordis intuitu q̧ vn̄ pecu/
niā pare valeat: ꝑ quā possit de mo
nasterij disciplina q̧totius euolare:
nullā exhibens fidē vbi potuerit nū
mi spes aliq̄ refulgere. Pro hac non
mēdacij: nō ꝑiurij: nō furti facin⁹ ad
mittere ꝑhorrescit: nō fidē frāgere:
non iracūdie motio furore suppleri.
Si quoq̧ a spe q̄stus deciderit: non
honestatis: nō hūilitatis modū trās
cēdere ꝑtimescit: fitq̧ ei ꝑ oīa vt ali/
is vēter: ita huic aurū ꝛ spes lucri ꝓ
deo. Unā btūs Apls: hui⁹ morbi no/
xia venena ꝓspiciēs: non solū eā rā
dicē esse oīm maloꝝ: verūetiā idolo
rū ꝯuitutē ꝓnūciauit: dicēs: Et aua Eph.5.
ricia qd in greco dr̄ philargyria: q̄ ē φιλαρ
simulacroꝝ seruit⁹. Cernis igitur ad γυρια
quātā labē rabies hec ꝑ grad⁹ singu
los crescat: vt etiā idoloꝝ vel simula
croꝝ seruit⁹ apli voce ꝓnūciet̄: eo q̧
figura dī ꝛ imagine ꝑmissa: quā de
uote seruiēs deo īmaculatā in semet
ipso debuit custodire: hominū figu/
ras impressas auro diligere pro deo
maluit ꝛ tueri.

Quod philargyria oēs virtutes impediat: Ca. VIII.

Alib⁹ igit̄ decessionū ꝓfecti/
bus in deteri⁹ crescēs: nullam
deinceps hūilitatis: nullā cha/

ritatis: nullã obedientie: nõ dicã vir tutẽ sed ne vmbrã quidẽ ꝟtutis reti nere ꝯtẽt⁹: indignat̃ ad oĩa: ⁊ ad sin gula opera murmurat atq; suspirat. Nulla q; iã reuerentia reseruata: ve lut equ⁹ durissim⁹ ad p̃cipitiũ fert̃ in frenis: nec victu q̃tidiano nec solito indumẽto ꝯtẽtus: nõ se diuti⁹ hec to leratuꝝ eẽ testat̃. Deũ q; ñ ibi solũ modo eẽ ꝓclamat: nec salutẽ suã ĩ il lo tantũ loco eẽ ꝯclusaz. Vñ si q̃q; se nõ celeri⁹ asportauerit: se perituꝝ ꝓti nus grauiter ingemiscit.

Qꝫ monachus habens pecunias: in cenobio pmanere non possit: Ca. IX.

Itaq; instabilitatis sue viati cũ habẽs nũmos: in q̃ꝝ p̃sidio alaꝝ sibi instar aptauit: iã nq; ad transmigrandũ patus insolenter ad oĩa p̃cepta r̃ndet: ⁊ tã q̃ pegrinũ extraneũ q; se gerẽs: q̃cũq; indigẽtia correctiõe p̃spexerit: negligit atq; cõ tẽnit. Cũq; furtim possideat recõdi tã pecuniã: nec calciamenta q̃dẽ ac vestimẽta se habere ꝯquerit̃: dariq; sibi tardius ĩdignat̃. Ac si forte dis pẽsatiõe seniorꝫ ei p̃us q̃ nihil peni tus habere cognoscit̃: aliq̃d hoꝝ fue rit imptitũ: maiorib⁹ ire stimulis ĩar descit: seq; despici veluti extneũ pu tat: nec ad vllũ op⁹ man⁹ suas accõ modare ꝯtẽt⁹: rephẽdit oĩa q̃ nccã rio fieri monasterij cõpellit vtilitas. Deinde occasiõẽs q̃b⁹ offẽdi vl' ira sci debeat: studiose pquirit: ne leuiter mot⁹ de cenobij disciplina videatur exire. Nec sol⁹ tñ trãsmigrare ꝯtẽt⁹: ne tanq̃ suo vitio deseruisse credat̃: quãtos potuerit susurrationib⁹ clã destinis deprauare nõ desinit. Qꝫ si etiã tpis aspitas itinerꝭ seu nauiga tiõis ei⁹ intercluserit cõmeatũ: p om ne illud tps suspẽso anxioq; residens corde: tristicias serere vl' excitare nõ cessat: discessus solaciũ ⁊ excusatio nẽ leuitatis nõ se aliter credẽs: q̃ⱳ no ta vel macula monasterij repturum.

Quẽ philargyrie laborem subeat desertor monasterij q̃ añ ꝓ leuissimis opib⁹ mur murabat: Ca. X.

Sic itaq; facib⁹ pecuniarũ su arũ magis ac magꝭ accẽsus: q̃ possesse: nunq̃ⱳ monachuz vel in monasterio residere vel viuere sb regule institutiõe pmittũt. Cũq; exi de eũ velut feralis quedaz bestia de cetu gregꝭ segregãs: pec⁹ oportunuz p̃de destitutiõe sodaliũ fecerit: ⁊ de noratiõi facilẽ ꝯtubernij priuatione reddiderit: eũ qui p̃us opa monaste rij leuia exercere d̃spexerat: die ac no cte spe q̃stus ĩfatigabiliter laborare cõpellit: nõ orõnũ solẽnia: nõ ieiuni orũ modũ: nõ vigiliaꝝ regulã custo dire pmittit: nõ honestarũ intercessi onũ z explere officia sinit: dũmõ vel auaricie rabiẽ satiare vel quotidia nis vsibus possit occurrere: cupidita tis ignẽ dũ acquirẽdo extinguendũ credit accendens.

Qꝫ occasione custodiende pecunie: feminarũ cõtubernia requirantur: Ca. XI.

Inde iã nõnulli p abruptũ p̃ci pitiuz lapsi irreuocabili ruina ferunt̃ ad mortẽ: ⁊ nõ ꝯtẽti so li possidere q̃s vel nunq̃ⱳ habuerãt: vel initio malo reseruauerãt pecuni as: inq̃rũt ꝯtubernia feminarũ: q̃ de beãt ea q̃ male ꝯgesta vel retẽta sũt custodire. Tãtisq; se occupatiõibus noxijs ac pniciosis inuoluũt: vt vsq; ad ꝓfundũ inferi deuoluti: dũ acq̃ escere illi apostolice sentẽtie renuũt: vt habẽtes victũ ⁊ vestimẽtũ his cõ tẽti sint q̃ monasterij frugalitas exhi bebat: sed volentes diuites fieri inci dãt in tẽptationẽ ⁊ laqueũ diaboli: ⁊ desideria multa ⁊ inutilia ⁊ noci ua que mergũt hominẽ in interitũ et pditionẽ. Radix eñ oĩm maloꝝ ẽ cu piditas: id est philargyria: quã q̃dã appetẽtes errauerũt a fide: ⁊ iserue

I. Tio. 6.

Ibidem.

rũt se doloribus multis.

Exemplũ cuiusdam tepidi monachi philargyrię laq̃is obligati: Ca. XII.

n On ignoro quendã q̃ semet/ipsum autumat monachũ: sibiq̃ q̃d est deteri⁹ de pfectione blandit: q̃ receptus in cenobio: cũ a suo moneret abbate ne reuerteret ad illa q̃ renũciãs abdicarat: seq̃ ꝺ maloꝝ oĩm radice philargyria terrenisq̃ laqueis eripe festinaret: ac si mallet pristinis passionib⁹ emẽdari: q̃b⁹ eũ grauissime singulis momentis videbat vrgeri: cessaret affectare ea q̃ ne antea quidẽ possederat: quoꝝ nexibus cõpedit⁹ ad purgationẽ vitiorũ suoꝝ sine dubio puenire nõ posset: truculẽto vultu eidẽ rñdere non hesitauit: Si tu habes vñ plurimos sustẽtes: me sil'r habere cur ꝓhibes?

Quid conferãt seniores iunioribus in denudatõe vitiorum: Ca. XIII.

h Ec aũt nemini videant superflua vl' molesta. Nisi em̃ ꝓus exposita fuerint genera vulnerũ: ⁊ origines causeq̃ morborũ fuerint ĩdagate: nec ĩfirmis poterit adhiberi cõgrua medicine curatio: nec validis ꝯferri ꝑfecte custodia sanitatis. Nã ⁊ hec ⁊ mlt̃o his plura ad ĩstructionez iunioꝝ solẽt a seniorib⁹ q̃ ĩnũeros diuersoꝝ casus ac ruinas experti sũt in collatiõe ꝓferri. Quoꝝ multa sepenũero cognoscẽtes in nobis: ita seniorib⁹ exponẽtib⁹ ac reuelãtib⁹: velut q̃ ijsdẽ ipsis q̃z passiõib⁹ pulsarẽt: absq̃ ꝯfusiõis nr̃e verecũdia curabamur: cũ ⁊ remedia pariter ⁊ causas infestantiũ nos vitioꝝ taciti disceremꝰ: q̃ nos nõ f nitat' viti corpus vel obterimꝰ vl' p̃teriuimꝰ: sz ne forte delapsꝰ liber ĩ manus eoꝝ q̃ in hoc ꝓposito minus instituti videnẽ: patefaciat inexpertis: que desudãtibus solis ac festinãtibus culmẽ perfectiõis attingere debẽt eẽ cõperta.

Quibus exemplis morbus philargyrię triplex esse doceatur: Ca. XIIII.

t Riplex itaq̃ est huiꝰ valitudinis morbꝰ: q̃ ab vniũsis patribus eq̃li detestatiõe dãnatur. Unus hic cuiꝰ supiꝰ descripsimꝰ labez: q̃ decipiẽs miserabiles: q̃sq̃ ea q̃ ne antea quidẽ cũ in seculo degerẽt possidebãt: ꝯgregare ꝑsuadet. Aliꝰ q̃ hec q̃ ĩ primordijs sue renũciationis abiecerãt: postea r̃sumere ac rursũ desiderare cõpellit. Tertiꝰ q̃ initio malo vitiosoq̃ ꝯtractꝰ ⁊ ab impfectiõe incipiẽs: eos q̃s semel hoc tepore mẽtis ĩfecerit: pauptatis ac diffidentie timore ꝑterritos: spoliare se cũctis mũdi facultatibꝰ nõ sinit: eosq̃ pecunias vel sb̃stantias q̃s vtiq̃ renũciãtes abijcere debuerant reseruãtes: ad euãgelicã ꝑfectionez nũq̃ ꝑuenire ꝯcedit. Quaꝝ triũ ruinarũ exẽpla in scripturis sanctis etiã ĩuenimus nõ leui pena fuisse damnata. Nã giezi ea que ne antea quidẽ possederat volens acq̃rere nõ mõ gratiaz ꝓphetie non meruit possidere: quam per successionem velut hereditariam a suo habuit magistro suscipere: verumetiã econtrario eterna lepra sancti helizei maledictione perfunditur. Judas autem volens resumere pecunias quas antea christum secutus abiecerat: non solum ad proditionem domini lapsus apostolatꝰ perdidit gradum: sed etiã vitã ipam cõmuni exitu finire nõ meruit: cãq̃ biothanati morte conclusit. Ananias vero ⁊ saphira reseruantes partẽ quandã ex his que possederãt: apostolico ore morte mulctantur.

4 Reg. 5

Act. 5.

Male renunciãs a non renunciante quo differat: Ca. XV.

E his igit̃ q̃ dicẽtes renũciasse se huic mũdo: rursus ĩcredulitate fracti nudari t̃renis opibꝰ timẽt. In deuteronomio mystice
Deut.20 p̃cipit̃: Si q̃s est hõ formidolosus ⁊
corde pauido: nõ egrediat̃ ad bellũ: vadat ⁊ reuertat̃ in domũ suam: ne pauere faciat corda fratrũ suoꝝ: sic̃ ⁊ ip̃e timore ꝑterritꝰ ẽ. Hoc testimonio q̃d euidẽtius queso? Nõne manifeste mauult eos scriptura ꝓfessionis huiꝰ nec initiũ sibimet vsurpare nec nomẽ: q̃ͣ exhortatiõe exemploq̃ꝫ corrupto etiã alios ab euãgelica ꝑfectione reuocare: ⁊ infideli infirmare terrore? Iubet̃ itaq̃ꝫ eis vt discedentes e pugna reuertant̃ in domũ suã: q̄ꝛ non põt q̃sq̃ꝫ duplici corde bella dñi p̃liari.
Iacꝫ.1. Uir eñi duplex aĩo: inconstans est in oĩbus vijs suis. Et cogitãtes ƀm illã euãgelij pabolã: cuꝫ q̃
Luce.14. cũ decẽ milibꝰ ꝓgredit̃ ꝯ regẽ cũ viginti milibꝰ venientẽ: nõ posse ꝯfligere: adhuc eo longe posito postulẽt pacẽ: id est vt ne initiũ quidẽ renunciatiõis arripiãt potius q̃ͣ tepide eã post exequẽtes: maiori discrimine semetip̃os inuoluãt. Meliꝰ est eñi nõ
Eccs.5. vouere: q̃ͣ vouere ⁊ ñ reddere. Pulchre aũt hic cũ decẽ milibꝰ: ⁊ ille cũ viginti vẽire describit̃. Amplior eñi vitioꝝ nos impugnãtiũ numerus est q̃ͣ ꝟtutũ ꝓ nobis dimicantiũ. Nẽo
matth.6. aũt põt deo seruire ⁊ mãmone. Nec
Luce.9. ponẽs quisq̃ͣ manũ suã sup̃ aratruꝫ ⁊ respiciẽs retro: aptꝰ est regno dei.

Cuius testimonij se colore tueantur q̃ exui facultatibꝰ suis nolunt: Ca. XVI.

I ergo occasionẽ auaricie pristine sibimet ĩtromittere quadã scp̃ture scẽ auc̃te conãtur. Quã vitiosiore intellectu interp̃tãtes: ap̃li: ĩmo dñi sentẽtiã corrũpe: atq̃ꝫ ad suũ desideriũ gestiũt deprauare: nõ suã vitã vel intellectũ scripturarũ sensui coaptãtes: sꝫ vim scripturis ꝓ desiderio sue libidinis inferẽtes: ꝯsentire eas suis opiniõibꝰ volũt: aiũtq̃ꝫ scriptũ esse: Beatiꝰ ẽ ma-
gis dare q̃ͣ accip̃e. Cuiꝰ interp̃tatiõe Actꝫ.20.
prauissima: eneruatã dñi putãt illaꝫ
esse sentẽtiã: q̃ d̃r: Si vis ꝑfectꝰ esse: matth.19
vade vẽde oĩa q̃ habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesauꝝ in celo: ⁊ veni seq̃re me. Et arbitrant̃ hoc colore diuitias suas se abijcere non debere: beatiores sꝫ semetip̃os ꝓnũciãtes: si pristinis suffulti s̃bitãtijs: alijs q̃q̃ꝫ d̃ eaꝝ supabũdãtia largiant̃: dũ erubescũt ꝓ christo gloriosam cuꝫ ap̃lo suscip̃e nuditatẽ: nec op̃e manuũ nec monasterij parsimonia volũt esse cõtẽti. Quibꝰ supest vt aut semetip̃os circũuenire nouerint: ⁊ nequaq̃ͣ renũciasse huic mũdo diuitijs p̃stinis incubãtes: aut si ꝓfessionẽ monachi re atq̃ꝫ op̃e cupiunt expiri: dispsis atq̃ꝫ abiectis oĩbꝰ: nihilq̃ꝫ ex his q̃bꝰ renũciauerĩt reseruãtes: cũ ap̃lo gloriẽ-
tur ĩ fame ⁊ siti: ĩ frigore ⁊ nuditate. 2.Cor.11

De renũciatiõe ap̃loꝝ ⁊ ecclesie p̃mitiue: Ca. XVII.

Uasi ꝟo ⁊ ille similiter nõ potuerit facultatibꝰ p̃stinis sustẽtari: q̃ se nõ ignobilẽ etiã in huius mũdi ordine fuisse testat̃: cum se asserit a natiuitate ciuis romani dignitate p̃latũ: si hoc eẽ ad ꝑfectionem cõmodiꝰ iudicauisset: ⁊ illi q̃ hierosolymis cũ eẽnt possessores agroꝝ vel
domoꝝ: vẽdentes oĩa ⁊ nihil sibi pe- Actꝫ.4.
nitꝰ ex his reseruãtes: afferebãt p̃cia eoꝝ: ⁊ ponebãt añ pedes discipuloꝝ: non potuerint necessitatẽ corp̃is sui facultatibꝰ ꝓprijs sustinere: si hoc ꝑfectꝰ fuisset ab ap̃lis iudicatũ: vł ip̃si cẽ vtiliꝰ ꝓbauissent: sed vniuersas simul abijciẽtes s̃bstãtias: maluerũt labore ꝓprio vel collatiõe gẽtiũ sustẽtari. De quoꝝ sũptu sanctꝰ Ap̃ls ad Romanos scribẽs: suũ q̃ꝫ eis in h̃ ministeriũ p̃dicans: ac s̃btiliter eos ad
hãc collationẽ ꝓuocãs: ait: Nũc an- Ro.15.
tẽ ꝓficiscar hierusalẽ ministrare sanctis. Cõplacuit eñi macedõie ⁊ achaie collationẽ aliquã facere in pauperes sanctoꝝ q̃ sũt hierusalẽ: Placuit

em̄ eis: ⁊ debitores sunt eorum. Q̄m̄
si spiritaliū eoꝝ ꝑticipes facte sūt gē/
tes: debent ⁊ in carnalibꝰ ministrare
eis. Ad corinthios q̄ȝ hoꝝ sollicitu/
dinē siſr gerēs: monet eos vt añ ad/
uentū suū collationē quā ad vsꝰ eo/
rū mittere disponebāt: solliciti℥ p̄pa
rarēt: De collectis aūt que fiūt in sā
1. Cor. 16 ctis: sicut ordinaui ecclesijs galathie:
ita ⁊ vos facite. Unusq̄sq; vestruȝ ꝑ
vnā sabbati thesaurizet: apud semet
ip̄m recōdens qđ ei bene placuerit:
vt nō cū venero tūc collecte fiāt. Cū
aūt venero q̄s ꝓbaueritis per episto
las: hos trāsmittā ꝑferre gratiā vr̄aȝ
in hierusalē. Et vt eos ad largiorem
collationē ꝓuocaret: infert: Q̄đ si di
gnū fuerit: vt ⁊ ego eā: mecū ibūt: id
est: si talis fuerit oblatio vestra que
mea q̄ȝ mereat̄ ꝓsecutōe deferri. Ad
galathas q̄ȝ cū p̄dicatōis ministeriū
cū apostolis partiret̄: i hoc idē se de/
stinatū a iacobo: petro ⁊ ioāne testa
tur: vt licet p̄dicationē susciperet gen/
tiū: paupeꝝ tñ q̄ erant hierosolymis:
nequaq̄ sollicitudinē curāq; respue/
ret: q̄ ꝓpter christū vniuersis rebꝰ su
is renūciātes: spōtaneā subierāt ege/
Gal. 2. statē. Et cū vidissent inquit gratiam
dei q̄ data ē mihi iacobus ⁊ cephas
⁊ ioānes qui videbant̄ colūne esse:
dextras dederūt mihi ⁊ barnabe so/
cietatis: vt nos inter gētes p̄dicare/
mus: ipi aūt in circūcisiōe: tantū vt
pauperū memores essemꝰ. Q̄uā reȝ
oī sollicitudīe se testat̄ iplesse: dicēs:
Q̄đ ēt sollicitꝰ fui hĭp̄m facere. Q̄ui
igit̄ sūt beatiores: vtꝝ nā hi qui nuꝑ
de numero gentiū ꝯgregati: nec p̄ua
lentes euāgelicā ꝑfectionē ꝯscende/
re: adhuc suis substātijs inherebant:
in q̄bus magnus fructus ab ap̄lo du
cebat̄: si saltē ab idolorum cultura ⁊
fornicatiōe ⁊ suffocatis ⁊ sanguine
reuocati: fidē christi cū suis faculta/
tibus suscepissent: an illi qui euāgeli
ce satisfaciētes sentētie: crucē dn̄i q̄/
tidie portātes: nihil sibi de ꝓprijs fa
cultatibꝰ superesse voluerūt: Cūq; ip/
se beatꝰ ap̄ls vinculis ⁊ carceribꝰ ob/
ligatꝰ: seu vexatiōe itineris impedi/
tus: ⁊ ob hoc ꝯsuetā victus substan/
tiā parare vt erat solitꝰ suis manibꝰ
nō occurrens: a fratribus qui đ ma/
cedonia venerūt: supplemētū sue ne
cessitatis se asserit accepisse: Naȝ qđ
mihi inquiēs deerat: suppleuerūt fra 2. Cor. 11
tres q̄ venerunt a macedonia. Et ad
philippēses ip̄e referēs: Scitis em̄ ⁊
vos philippēses: q2 ī p̄ncipio euāge Phil. 4.
lij qñ ꝓfectus sum a macedonia: nul
la ecclesia mihi cōmunicauit in rati/
one dati ⁊ accepti: nisi vos soli: q2 ⁊
thessalonicā ⁊ semel ⁊ bis in vsū mi
hi misistis: erūt ꝭm istoꝝ sētētiā quā
mente tepida conceperunt: ⁊ isti bea
tiores apostolo: quia de suis inueni/
untur ei substantijs impertisse? Q̄đ
amēs quilibet dicere nō audebit.

Q̄ꝛ si apostolos imitari veli mus: non debeamꝰ nr̄is de finitiōibꝰ viuere: sed illorū exēpla sectari: Ca. XVIII.

Quamobrē si euāgelico prece/
pto volumꝰ obedire: ⁊ ap̄li ac
totius illius ecclesie p̄mitiue:
seu patrū qui virtutibus ac ꝑfectiōi
eoꝝ nostris tꝑibus successerūt: imita
tores existere: non nostris diffinitio/
nibus acquiescamus: de hoc tepido
ac miserabili statu ꝑfectiōȝ nob̄ euā
gelicā pollicētes: sȝ illoꝝ sectātes ve
stigia: circūuēire nosmetip̄os minīe
studeamus: ⁊ ita monasterij discipli/
nā institutionēq; ꝑiter expetamꝰ: vt
in veritate renūciemꝰ huic mūdo: ni
hil ex his que ꝯtēpsimus infidelita/
te nos retrahēte seruātes: quotidia/
nū victum non recondita pecunia sȝ
opere proprio conquiramus.

Sententia sancti basilij ep̄i aduersus syncletium prolata: Ca. XIX.

Fertur sentētia sanci basilij ce
sariensis ep̄i ad quendā ꝓla
ta syncletiū: tali q̄ diximꝰ tepore tor/

pentē: q̄ cū renūciasse se diceret huic mūdo: quedā sibi de ꝓprijs faculta tib⁹ reseruauit: nolens exercitio ma/nuū suaꝝ sustētari: ꝛ hūilitatē verā nuditate ꝛ opis ꝯtritiōe monasterij qꝫ subiectiōe ꝯquirere: ꝛ senatorē in quit syncleti ꝑdidisti: ꝛ monachū nō fecisti.

Q͛ ignominiosū sit a philargyria superari: Ca. XX.

i Taqꝫ si agonē spiritalē certa/re legitime cupim⁹: hūc q̄ꝫ ꝑ/niciosū hostē a nostris cordi/bus extrudam⁹. Quē quantū supa/re nō magne v̄tutis est: tantū ab eo vinci ignominiosū plenūqꝫ dedeco/ris. A potēte em̄ elidi licet sit in de/iectōe dolor: ꝛ gemit⁹ in amissiōe vi ctorie: tn̄ q̄dāmō de aduersarij robo re victis nascit̄ cōsolatio. Sin vero ꝛ inimicus exilis ꝛ gen⁹ colluctatio/nis infirmū: vltra deiectiōis dolorē confusio turpior: ꝛ ignominia detri/mento grauior infert̄.

Queādmodū superāda sit philargyria: Ca. XXI.

d Et q̄ hec erit sūma victoria tri/umphusqꝫ ꝑpetu⁹: vt queād/modū d͛r: Nec minuto quidē nūmo ꝯscia monachi polluat̄. Im/possibile nāqꝫ est eū q̄ victus in exi/gua stipe: ꝯcupiscētie semel in corde suo radicē suscepit: nō maioris desi/derij ꝓtinus incēdio ꝯflagrari. Tā/diu nāqꝫ miles christi victor ac secu rus: cūctaqꝫ cupiditatis impugnati/one erit extern⁹: donec initia ꝯcupi/scētie hui⁹ hic neq̄ssim⁹ spūs in eius corde nō seuerit. Quapropter cū in cūctis generib⁹ vitioꝝ generalit̄ ser/pentis caput oporteat obseruari: ī h̄ ꝑcipue diligenti⁹ conuenit p̄caueri. Q̄ō si fuerit intromissū: sua materia ꝯualescēs ip̄m sibimet vehemētiora suscitabit incēdia. Ideoqꝫ nō solum pecuniarū est cauēda possessio: verū etiā volūtas ip̄a ab aīo penit⁹ extru dēda. Nō em̄ tā effect⁹ philargyrie vitādus ē: q̄ affect⁹ ip̄i⁹ radicit⁹ am putādus. Nihil em̄ ꝓderit pecūias nō habere: si volūtas in nobis fuerit possidendi.

Q͛ possit quis etiā non habens pecunias philargyr⁹ iudicari: Ca. XXII.

p Ossibile nāqꝫ est etiā nō hn̄tē pecunias nequaq̄ philargyrie morbo carere: nihilqꝫ ei ꝓdes/se beneficiū nuditatis: q꞉ cupiditatꝫ vitiū resecare n̄ valuit: pauꝑtatꝫ bo/no nō v̄tutis merito delectat⁹: ꝛ ne cessitatis onere nō sine cordis lāguo re ꝯtēt⁹. Queādmodū etiā corpe n̄ pollutos: euāgelic⁹ sermo ꝓnunciat matth. 5. corde mechatos: ita pecunie q̄ꝫ pon/dere minīe sarcinatos: affectu ac mē te cū philargyrꝭ ꝯdēnari possibile ē. Occasio em̄ eis habēdi defuit: nō vo lūtas: q̄ sp̄ apud deuꝫ solet magis q̄ necītas coronari. Itaqꝫ festinanduꝫ nobis ē: ne inuacuū laboꝝ nr̄oꝝ emo lumēta depercāt. Miserabile nanqꝫ est pauꝑtatis ac nuditatis exit⁹ tole rasse: fruct⁹ v̄o eaꝝ praue volunta/tis vitio perdidisse.

Exēplū de iuda: Ca. xxiij.

v Is nosse q̄ ꝑniciose q̄ noxie fomes iste nisi fuerit diligen/ter excis⁹: ad ei⁹ īteritū q̄ eū cō ceꝑit fructificet: ꝛ oīgenis pullulet ramuscul̄ vitioꝝ: Respice iudā apo stoloꝝ nūero deputatū: q꞉ noluit ser pētis hui⁹ caput letale cōterere: q̄lit̄ cū suo veneno ꝑemerit: ꝛ ꝯcupiscētie laq̄is irretitū: ad q̄ arrupti p̄cipitij crimē īpegerit: vt redēptorē mūdi ꝛ hūane salutis auctorē: triginta argē teis ꝑsuaserit vēdere. Qui nequaq̄ eēt ad tā scelestū ꝓditōis facin⁹ de/uolut⁹: si nō philargyrie morbo fuis/set īfect⁹: nec dn̄ice negatiōis re⁹ sa/crileg⁹ extitisset: nisi pri⁹ solit⁹ fuisset creditos sibi loculos cōpilare.

Q͛ philargyria nisi nuditate vici n̄ possit: Ca. XXIIII.

Wmane ſatꝫ ⁊ euidēs tyrāni/
l dis hꝰ exēplū: q̄ ſemel (vt dixi
mus) aīe captiuate nullā ꝑmit
tit honeſtatis regulaꝫ cuſtodire: nec
vlla q̄ſtus adiectiōe ſatiari. Finis eī
rabiei huiꝰ nō diuitijs: ſed nuditate
ꝯquirit̄. Deniqꝫ cū hic ipē ob h̄ locu
los diſpenſatōi paupeꝝ deputatos:
ſue ptāti creditos accepiſſet: vt ſaltē
pecuniaꝝ abūdātia ſatiatꝰ: ꝯcupiſcē
tie ſue modū imponeret: intantū co/
pia eaꝝ in abūdātiorē fomitē cupidi
tatis exarſit: vt iā nō loculos clācu/
lo cōpilare: ſed ipm dn̄m venūdare
maluerit. Uniūſas eī diuitiaꝝ moleſ
cupiditatꝫ huiꝰ exupat magnitudo.

De exitu ananie ⁊ ſaphire ⁊ iude que philargyria im/ pellēte ſubierūt: Ca. XXV.

Eniqꝫ princeps aplo̅ꝝ his eru
d ditus exēplis: ſciēs habentem
q̄ppiaꝫ cupiditatis frena non
poſſe moderari: nec finē eiꝰ ī ꝑua ſū/
ma magna ve ꝯſiſtere: ſed in ſola v̄/
tute nuditatis: ananiā ⁊ ſaphirā q̄ꝝ
ſupius fecimꝰ mētionē: q2 ſibi q̄ppi/
am de ſua facultate ſeruauerāt: mor
Act. 5. te mulctauit: vt interitū quē ille vl/
tro ſibi ꝓ reatu dn̄ice ꝑditiōis intu/
lerat: hi ꝓ mēdacio cupiditatis exci/
perent. Quanta in hoc q̄ꝫ facinoris
ac ſupplicij ſimilitudo cōcurrit: Ibi
nāqꝫ philargyriā ꝓditio: hic falſitas
ſb̄ſecuta eſt. Ibi v̄itas ꝓdit̄: hic mē
dacij crimē admittit̄. Licet em̄ opis
eoꝝ diſſimilis videat̄ effectꝰ: vnꝰ tn̄
finis in vtroqꝫ ꝯcurrit. Ille nāqꝫ re/
fugiēs pauptatē: reſumere que abie/
cerat ꝯcupiuit: hi ne fierēt pauꝑes d̄
ſb̄ſtātia ſua quā aut aplis offerre fi/
deliter: aut totaꝫ diſpergere fratribꝰ
debuerāt: q̄ddā retinere tēptauerūt.
Et iō vtrobiqꝫ ſequit̄ mortis dāna/
tio: quia vtrūqꝫ crimen de philargy
rie radicibꝰ pullulauit. Itaqꝫ ſi ī eoſ
qui nō alienas concupierūt ſubſtan
tias: ſed ꝓprijs ꝑcere tēptauerūt: nec
habuere deſideriū acq̄rēdi ſed reſer/
uandi tantūmō volūtatē: ꝓceſſit tā
ſeuera ſentētia: quid cenſendū d̄ his
qui nunquā poſſeſſas pecunias cu/
piūt congregare: ⁊ nudiditatē corā
hominibus p̄ferentes: affectu concu
piſcētie corā deo diuites cōprobāt̄.

Qꝫ philargyria leprā aīe in ferat ſpiritalē: Ca. XXVI.

Ui ſcd̄m ſimilitudinē giezi ſpi/
q ritu ac mente leproſi eſſe no/
ſcūtur: qui mūdi huius cadu
cas pecunias ꝯcupiſcens: immūde le
pre contagione reſperſus eſt. Per 4. Re. 5
quā nobis euidēs reliquit exemplū:
omnē aīaꝫ cupiditatis labe pollutā:
ſpiritali vitiorum lepra reſpergi: im/
mundā qꝫ apud dominū perenni ma
ledictiōe reputari.

Teſtimonia de ſcripturis quibus perfectionem deſi/ derans edocetur non reſu/ mere que renuncians abdi cauit: Ca. XXVII.

Situr ſi perfectionis deſiderio
i dimitttēs oīa: ſecutꝰ es chriſtū
dicentē tibi: Uade vēde oīa q̄
habes ⁊ da paupibꝰ: ⁊ habebis the/ math. 19
ſaurū ī celo: ⁊ veni ſeq̄re me. q̄d miſ
ſa ſup aratrum manu reſpicis retro:
vt eiuſdē dn̄i voce ꝓnūcieris non eē
aptus regno celoꝝ? Sup tectū euan/
gelici culmīs ſtabilitꝰ: q̄d deſcendis
tollere aliq̄d de domo tua: ex his vi/
delicet q̄ antea ꝯtēpſiſti? Cōſtitutꝰ ī
agro atqꝫ opatiōe v̄tutuꝫ: ſb̄ſtantia
mūdi q̄ te renūcians ſpoliaſti: q̄d re/
currēs niteris reueſtiri? Si v̄o pau/
ptate p̄uētus nihil qđ dimitteres ha
buiſti/ multo magis acquirere nō de/
bes qđ antea non poſſediſti? Ob id
em̄ ita dn̄i bn̄ficio p̄patꝰ es: vt expe/
ditior ad eū nullis pecuniaꝝ laq̄is ī/
peditꝰ accurreres. Uerūtn̄ nullus in
h̄ egēs frāgat̄: Nēo ē eī q̄ nō habe/
at qđ dimittat. Uniuerſis renūcia/
uit facultatibꝰ mūdi: q̄ſq̄s affectum
poſſidendi eas radicitꝰ amputauit.

Q[uod] aduersus philargyriaꝫ victoria nō aliter possit nisi nuditate ꝯq̄ri: Ca. XXVIII

[H]Ec est igit[ur] de philargyria ꝑfecta victoria: vt ꝑuissime cuiuslibet stipis in corde nr̄o residere nō sinamꝰ igniculū: certi qđ restiguēdi eū nō habebimꝰ vlteriꝰ facultatē: si quātulā cū q[ue] scintille huiꝰ in nobis materiā fouerimus.

Queādmodū possit nuditas a monacho sustentari: Ca. XXIX.

[Q]Uā ꝟtutē nō al[ite]s retinere valebimꝰ illibatā: nisi in mona-
1.Tio.6 sterio ꝯsistētes: s[ecundu]m ap[osto]l[u]m habētes victū ꝛ vestimētū his ꝯtēti fuerimus.

Remedia cōtra morbū philargyrię: Ca. XXX.

[D]Amnationē ꝗ ananie ꝛ saphire memoriter retinētes: horrescamꝰ aliq̄d ex his reseruare: q̄ renūciātes penitꝰ abdicare deuouimus. Giezi q[uo]q[ue] ꝑtimescamꝰ exēplū: q̄
4.Re.5 ob philargyrie culpaꝫ eterne supplicio lepre mulctatur: ꝛ aliq̄d ex his q̄ nec an̄ possedimꝰ caueamꝰ acq̄rere. Nec nō etiā iude vel meritū vel exitū formidātes: q̄cq̄ pecunie resumere: quā semel a nobis abiecimꝰ: tota ꝟtute vitemꝰ. Sup[er] hec oīa ꝯsiderātes cōditionē fragilis īcerteq[ue] nature nostre: caueamꝰ ne dies dn̄i sicut fur ī nocte sup[er]ueniēs: maculatā vel vno obolo nostrā cōscientiā dep[re]hendat: q̄ oēs fructꝰ nostre renūciatiōis euacuās: illud qđ in euāgelio diuiti dictuꝫ ē: ad nos q̄q[ue] faciat voce dn̄ica dirigi:
Luce.12 Stulte hac nocte aīam tuā repetunt a te: que aūt ꝑparasti cuiꝰ erunt? Nihilq[ue] đ crastino cogitātes: nū q̄ nos đ mōasterij disciplina patiamur euelli.

Q[uod] nō possit q̄s philargyriam vincere in cenobio ꝑseuerās: ꝛ queādmodū possit ibidē ꝑmanere: Ca. XXXI.

[Q]Uod sine dubio nequaq̄ permittemur implere: sed ne sb̄ institutiōis quidē regula ꝑmanere: nisi ꝑ[ri]us patiētie ꝟtꝰ q̄ nō aliūde q̄ de hūilitatis fonte ꝓcedit: ī nobis fuerit firma soliditate fūdata. Illa nāq[ue] nulli cōmotiōes nouit inferre: hec ꝟo sibi illatas magnanimiter tolerare.

Explicit đ spiritu philargyrię liber septimus.

Incipit annotatio cap[itu]l[o]rū libri octaui de spiritu irę.

Explicit ānotatio capl'orū.

Incipit liber octauꝰ de spiritu ire.

Proemiale Ca.I.

q Partum

qꝫ certamē est ire: qđ
mortiferū virus ꝺ re-
cessibꝰ aīe nr̄e fūditꝰ ē
eruēdū. Hac enī ī cor
dibꝰ nr̄is insidēte:ꝛ oculū mētis no-
xijs tenebris occecāte:nec iudiciū re
cte discretionis acq̄rere:nec honeste
ꝯtēplatiōis intuitū:nec maturitateꝫ
consilij possidere:nec vite participes:
nec iusticie tenaces:sed ne spirital' q̄-
dē ac veri luminis capaces poterimꝰ
Ps.30. existere:qꝛ turbatꝰ ē inq̄t p̄ ira oculꝰ
meꝰ. Nec sapīe ꝑticipes effici tāetsi
sapiētes oīm ꝓnūciari opiniōe vide-
amur:qꝛ ira in sinu īsipiētiū req̄escit.
Eccs.7. Sed ne vitā q̄dē īmortalitatꝭ ꝯseq̄
poterimꝰ:quāuis prudentes videa-
mur definitiōe hoīm iudicari: qꝛ ira
ꝑdit etiā prudētes. Nec iusticie mo-
deramina ꝑspicaci discretiōe cordis
valebimꝰ obtinere:licet ꝑfecti sancti
q̄ꝫ cūctoꝝ opinatiōibus estimemur:
Iac.1. qꝛ ira viri iusticiā dei nō opat᷑. Ipaꝫ
qꝫ honestatis grauitatē q̄ etiā viris
seculi huius solet familiaris existere:
nll'o mō possidere poterimꝰ:licet no
biles ꝛ honesti nataliū ꝓrogatiua pu
temur:qꝛ vir iracūdus īhonestꝰ est.
Cōsilij etiā maturitatē nullatenꝰ va
lebimꝰ obtinere:q̄uis graues ꝛ sum-
ma scientia prediti videamur:qꝛ vir
iracūdus agit sine ꝯsilio. Sꝫ nec q̄e-
ti esse a ꝑturbatiōibꝰ noxijs:nec pote
rimꝰ carere peccatis:tāetsi neq̄q̄ꝫ
nobis inquietudines ab alijs inferā-
tur:qꝛ vir animosus parit rixas:v ir
aūt iracūdus effodit peccata.

De his qui dicūt irā nō esse noxiā:si delinquētibus irascamur:quia ꝛ ip̄e deus irasci dicatur: Ca.II.

n Onnullos audiuimꝰ hūc aīe
ꝑniciosū morbuꝫ ita excusare
temptantes:vt eum detesta-
biliore interpretatione scripturarum
extenuare gestirent:dicētes non esse
noxiū si delinquētibꝰ fratribꝰ irasca-
mur:siquidē inquiūt ip̄e deꝰ ꝯ eos q̄
eū vel scire nolūt vl' sciētes ꝯtēnūt:
furere atq̄ꝫ irasci dicat᷑:vt ibi:Et ira
tus ē furore dn̄s ī populū suū:Vel cū Esa.5.
orat ꝓpheta:dicēs:Dn̄e ne in furo- Ps.6.
re tuo arguas me:neq̄ꝫ in ira tua cor
ripias me:nō intelligētes ꝙ dū hoī-
bus occasionē pestiferi vitij volūt cō
cedere:īmēsitati diuine ac fōti totius
puritatis iniuriā carnalis passionis
admisceant.

De his que in deo et nostre nature consuetudine nominātur: Ca.III.

s I enī hec cū dicūt᷑ ꝺ deo: car
nali ꝛ pingui sensu ſm̄ lr̄e si-
gnificationē accipienda sūt:ꝗ ꝛ dor-
mit cū ꝺr:Exurge q̄re obdormis do- Ps.43.
mine. de q̄ alibi ꝺr:Ecce nō dormita Ps.120
bit neq̄ꝫ dormiet q̄ custodit israel. et
stat ac sedet cū dicit:Celū mihi est se- Esa.66.
des:terra aūt scabellū pedū meorū.
qui metit᷑ celū palmo ꝛ terrā pugil- Eius.40
lo ꝯcludit. ꝛ crapulat᷑ a vino cū ꝺr:
Et exurrexit sic dormiēs dn̄s potens Ps.77.
crapulatꝰ a vino:q̄ solꝰ hꝫ īmortali-
tatē:ꝛ lucē habitat inaccessibilē. At

ꝑtermissã ĩgratione ⁊ obliuione q̃ đ
ĩpõ legimꝰ in scp̃turꝫ sanctꝫ freq̃nter
ĩserta: deinde liniamenta mẽbroꝝ q̃
tãq̃ꝫ de hoĩe figurali ⁊ cõposito de/
scribũtᷣ: capillis scꝫ capite ⁊ naribus:
oculis ac facie: manibꝰ ac brachijs:
digitis vtero pedibusq̃ꝫ: q̃ si oĩa ꝺm vi
lẽ litere sonũ si voluerimꝰ admittere:
deũ liniamẽtꝫ mẽbroꝝ ⁊ corpea figu
ra cõpositũ: qđ dictu q̃ꝫ nefas ẽ: qđ
q̃ꝫ absit a nob: necesse est estimari.

Qualiter de affectibꝰ mem brisq̃ꝫ hũanis q̃ idemutabi li ⁊ icorpeo deo ascribi legi mus: sentiẽdũ sit: Ca. IIII

Tacq̃ꝫ vt hec ꝺm lr̃am nõ absq̃ꝫ
nefando sacrilegio pñt intelli/
gi sup eo q̃ ĩuisibilis: ineffabilᷣ:
incõp̃hẽsibilis: inestimabilᷣ: simplex
⁊ ĩcõpositꝰ sanctaꝝ scp̃turarũ aucte
definitᷣ: ita ne furoris q̃dẽ ⁊ ire ꝑtur
batio: ili indemutabili nature sine ĩ/
gẽti blasphemia potᷣit coaptari. Nã
huiuscemõi significatiõe mẽbroꝝ di/
uinas efficiẽtias dei ⁊ ĩmẽsas opati/
ones eiꝰ sentire debemꝰ: q̃ nob nisi ꝑ
hec vsitata vocabula membroꝝ neq
unt ĩtimari: vtputa significatiõe orꝫ
collocutiões eiꝰ q̃ in arcanos aĩe sen
sus solẽt clemẽter infundi: vel qđ in
patribꝰ nr̃is atq̃ꝫ ꝓphetis idẽ locutꝰ
sit agnoscamꝰ: in oculis ĩmẽsitatẽ ꝑ/
spicacie q̃ vniũsa ꝑlustrat ac ꝑspicit:
⁊ qđ nihil cuꝫ ex his q̃ a nob gerunᷣ
gerẽda ve sũt seu cogitanᷣ lateat: sci/
re possimꝰ: manuũ nũcupatiõe ꝓui/
dẽtiã ⁊ opationẽ q̃ oĩm ip̃e sit crea/
tor ⁊ ꝯditor: sẽtiamꝰ: brachiũ q̃ꝫ xͮ/
tutis ⁊ gubernationis eiꝰ insignia q̃
cuncta sustẽtat moderatᷣ ac regit. Et
vt de ceteris taceã: canicies capitis
q̃d aliud q̃ꝫ lõgeuitatẽ deitatis ⁊ an/
tiq̃tatẽ significat: qua sine vllo p̃nci/
pio est: ⁊ oĩa tpa ⁊ creaturas excedit
vniũsas? Ita igitᷣ ⁊ de ira dei vl' fu
rore cũ legimꝰ: Nõ ãdrotathos: id
est ꝺm hũilitatẽ hũane ꝑturbatiõis:
sed digne de deo q̃ oĩ ꝑturbatiõe ali
enus ẽ: sentire debemꝰ: scꝫ q̃ ꝑ hec eũ
iudicẽ ⁊ vltorẽ oĩm q̃ iniq̃ gerunᷣ in
h̃ mũdo possimꝰ aduũtere: ⁊ retribu/
torẽ terribilẽ actuũ nr̃oꝝ his xͮboꝝ
significatiõibꝰ formidãtes: ꝯ illiꝰ vo
lũtatẽ timeamus q̃cq̃ꝫ admittere. Il
los etẽ timere ꝯsueuit hũana natu
ra: q̃s indignari nouit ⁊ veretᷣ offen/
dere: vt in nõnullis eq̃ssimis iudici/
bus solet ab his q̃ aliq̃ reatu sue ꝯsci
entie remordenᷣ: ira vltrix timeri: ñ
scꝫ q̃ꝫ hec in animis eoꝝ q̃ iuste iudi/
caturi sũt ꝑturbatio ꝯsistat: sꝫ qđ ita
metuẽtibꝰ ille sẽtiatᷣ affectꝰ: q̃ ꝓ exe/
cutiõe legũ ⁊ examinatiõe iusticie ⁊
eq̃libratiõe ꝓcedit. Que tñ quãta/
libet aĩ fuerit mãsuetudine ac lenita
te ꝓlata: ab his q̃ ꝓ suo merito pena
plectẽdi sũt: furor grauis ⁊ ira seuissi
ma iudicatᷣ: longũ ẽ nec pñtis opis: si
voluerimꝰ oĩa q̃ de deo hũana signi
ficatiõe figuraliter in scp̃turis dicta
sũt: explanare. Hec ad pñtẽ necitatẽ
q̃ ꝯ furoris vitiũ ꝑtinebãt dixisse suf
ficiat: vt nullꝰ exinde sibimet occasi
onẽ morbi mortisq̃ꝫ ꝑpetue ꝑ ĩgran/
tiã trahat: vnde sanctitas ⁊ ĩmorta/
litas vite salutisq̃ꝫ remedia ꝯq̃runᷣ.

Cuius placiditatis mona/ chũ eẽ ꝯueniat: Ca. V.

Tacq̃ꝫ monachꝰ ad ꝑfectioneꝫ
tendẽs: ⁊ agonẽ spiritalẽ legiti
me cupiẽs decertare: ab oĩ ire
furorisq̃ꝫ vitio alienꝰ existat: ⁊ audi/
at q̃d sibi vas electiõis p̃cipiat: Oĩs Eph. 4.
inq̃t ira ⁊ ĩdignatio ⁊ clamor ⁊ blas
phemia tollatᷣ a vob cũ oĩ malicia.
Cũ dicit: oĩs ira tollatᷣ a vobis: nul/
lã penitꝰ velut necessariã ⁊ vtilẽ no
bis excipit. Delinquẽtẽq̃ꝫ fratrẽ si ne
cesse ẽ: ita curare festinet: vt dũ mede
lã leniori forsitã febricula laborãti
ꝓcurat ĩferre: ñ semetip̃m iratꝰ dete
riori morbo cecitatꝫ ĩuoluat. Opor
tet nãq̃ꝫ illũ q̃ alteriꝰ vulneri mede/
ri cupit: oĩ lãguoris morbo alienũ sa
nũq̃ꝫ subsistere: ne illud euãgelicuꝫ di
catᷣ ei: Medice p̃ꝰ cura teip̃m. ac vi Luce. 4.

matth. 7. dens festucã in oculo fratris sui: tra⸗
bẽ in oculo suo nõ videat: vł quõ vi
debit eijcere festucã de ocl'o frĩs sui:
ꝗ trabẽ furoris gestat in oculo suo.

De iniusta iracũdię cõmotione vel iusta: Ca. VI.

Qualibet ex causa iracũdie mo
tus efferuẽs excecat ocl'os cor
dis: ⁊ acumini visuũ exitialez
validioris morbi ingerens trabem:
solem iusticie non sinit intueri. Ni⸗
hil interest: vtrũ aurea lamina plum
bea ve seu cuiuslibet metalli oculorũ
obtutibus imponatur: differentiam
cecitatis non facit preciositas metal
lorum. Habemus sane ire ministeri⸗
um satis cõmode nobis insertum: ad
quod solum eaz recipere vtile nobis
est ac salubre: cum contra lasciuien⸗
tes cordis nostri motus indignãtes
infremimus: ⁊ ea que agere cõfundi
mur coram hominibꝰ vel proloqui:
in latebras ascendisse nostri pectorꝫ
indignamur: angelorũ scilicet ac dei
ip̃ius presentiã vbiqꝫ ⁊ oĩa pene⸗
trantis: oculumqꝫ eius tota formidi⸗
ne tremiscentes: quẽ nequaꝙ̃ possũt
conscientie nostre latere secreta.

In quo tantũmodo nobis ira sit necessaria: vł quibus beati dauid exemplis ira salubriter assumat: Ca. VII.

El certe cũ contra hancipsam
v iram cur nobis aduersus fra⸗
trem irrepserit cõmouemur: ⁊
irati letales instigatiões eiꝰ extrudi⸗
mus: nec in abditis pectoris nr̃i noxi
as eã latebras habere pmittimꝰ. Ta
liter nos irasci etiã ille ꝓpheta do⸗
cet: qui intantũ hanc e suis abegerat
sensibus: vt ne inimicis quidem pro
prijs ⁊ quidẽ a deo sibi traditis ma⸗
luerit reddere talionẽ: Irascimĩ in⸗
Ps. 4. quiens ⁊ nolite peccare. Ille eñ cuz
aquã de cisterna bethleemitica cõcu
pisset: eamqꝫ a viris fortibus per me
dias hostium cateruas suscepisset: al
latam protinus effudit in terram: et
ita voluptuosam concupiscentie pas
sionẽ iratus extinguens: libauit eam
domino: ⁊ cupiditatis sue desideriũ
non expleuit: dicens: Propitius sit
mihi dominus ne faciam hoc. Num 2. Re. 23
sanguinẽ hominũ istorum qui profe
cti sunt: ⁊ animarũ periculũ bibam?
Uel cum semei in regem dauid audi⸗
ente eo lapides ⁊ maledicta corã oĩ
bus irrogaret: velletqꝫ abisai filiꝰ sar
uie princeps militũ conuitij regalis
vltionem truncatione capitis eiꝰ ex⸗
plere: beatus dauid aduersus diram
suggestionem eius indignatione pia
cõmotus: humilitatis modũ ⁊ patiẽ
tie rigorem inconcussa lenitate serua
uit: dicens. Quid mihi ⁊ vobis filij
saruie? Dimittite euz vt maledicat. 2. Re. 16
Dominus eñ precepit ei vt maledi⸗
ceret dauid. Et quis est qui audeat
dicere quare sic fecerit? Ecce filiꝰ me
us qui egressus ẽ de vtero meo que⸗
rit aĩam meã: quanto magis nunc fi
lius gemini. Dimittite eũ vt maledi
cat: iuxta p̃ceptũ domini: si forte re⸗
spiciat dominus afflictionẽ meam: ⁊
reddat mihi bonũ pro maledictione
hac hodierna.

De ira aduersus nosmetipsos suscipienda: Ca. VIII.

Abemur itaqꝫ irasci salubrit̃:
i sꝫ nobismetipsis ac suggestiõi⸗
bus accedẽtibꝰ prauis: ⁊ ñ pec
care ad effectũ scꝫ eas noxiũ pducen
tes. Deniqꝫ hũc eũdẽ sensũ euidẽtiꝰ
explanat v̾siculus sequens: Que di
citis in cordibus vestris: in cubilibꝰ vt. s.
vestris cõpũgimini: id est quecunqꝫ
in cordibus vestris ingruentibus re
pentinis ac lubricis instigationibus
cogitatꝫ: ꝯsilij moderatiõe oẽm stre⸗
pitũ ⁊ pturbationẽ furoris amouen
tes: velut ĩ cubili ꝗetis positi: cõpun
ctõe saluberrima emẽdate atqꝫ corri
gite. Deniqꝫ btũs apl's vsꝰ huiꝰ v̾si⸗
culi testimõio: cũ dixisset: Irascimĩ
⁊ nolite peccare: subiũxit: Sol ñ occi⸗
dat sup iracũdiã vr̃az: neqꝫ detꝫ locũ Eph. 4.

diabolo. Si noxiũ est sup iracundiã
nostrã occidere solem iusticie: ⁊ irati
ꝯfestim locũ diabolo dam⁹ in corde
nostro: quõ supius p̃cipit vt irasca/
mur: dicẽs: Irascimi ⁊ nolite pecca/
re? Nõne euidẽter h̃ dicit: irascimini
vitijs ⁊ furori vestro: ne cõhibẽtib⁹
vobis sol iusticie christ⁹ incipiat ꝓ/
pter iracũdiã vestrã mẽtib⁹ obscura
tis occidere: ⁊ discedẽte illo locũ dia
bolo in vestris cordibus p̃beatis?

De quo sole dicatur vt nõ occidat super iracundiã ve strã: Ca. IX.

d E quo sole ꝑ ꝓphetã de⁹ eui/
dẽti⁹ cõmẽorat ita dicẽs: Ti/
Mal. 4. mẽtibus aũt nomẽ meũ orieᷓ sol iu/
sticie: ⁊ sanitas in pẽnis ei⁹. Qui rur
sus petõrib⁹ ⁊ pseudo ꝓphet⁹ illisq̧
q̃ irascunᷓ: occidere d̃r in medio die:
Amos. 8 dicẽte ꝓpheta. Occidet eis sol ĩ me/
ridie. Vel certe scd̃m tropicũ sensuȝ:
ρουσ mẽs: id est noys: siue rõ que ꝓ eo q̃d
oẽs cordis cogitatiões discretiõesq̧
perlustret: sol merito nũcupaᷓ: ire vi
tio nõ extinguaᷓ: ne eadẽ occidente:
ꝑturbationũ tenebre cũ auctore suo
diabolo vniuersũ nostri cordis occu
pẽt sensũ: ⁊ tenebrȝ ire possessi: velut
in nocte ceca: q̃d nos oporteat agere
ignorem⁹. Tali sensu hũc apl̃i locũ ĩ/
stitutis senioꝝ traditũ noƀ: qꝛ neces/
se fuit queadmodũ de ira sentirẽt di
cere: licet lõgiore sermõe ꝓtulim⁹ q̃
eã nec ad momẽtũ quidẽ coꝛ nostrũ
penetrare permittũt: illõ euãgelij oĩ/
modis obseruãtes: Qui irasciᷓ fra/
tri suo re⁹ erit iudicio. Ceterũ si vsq̧
ad occasũ solis licitũ sit irasci: aũ fu/
roris satietatẽ ⁊ vltricis ire cõmotio
nẽ: poterũt noxie ꝑturbatiões exple/
re: q̃ꝑ iste sol ad locũ sui v̾gat occas⁹.

De his quoꝝ iracundie ne occasus quideȝ solis istius modũ ponit: Ca. X.

q Uid v̾o dicã de his q̃d q̃daȝ
dicere sine mea ꝯfusiõe ñ pos/
sũ: q̃ꝝ implacabilitati nec hic
quidẽ sol occidẽs terminũ ponit: sed
ꝑ dies eã plurimos ꝓtelãtes: atq̧ ad
uersus eos ĩ q̃s cõmoti fuerint rãco/
rẽ aĩ reseruãtes: negãt q̃dẽ se v̾bis
irasci: sed re ip̃a ⁊ ope indignari gra
uissime cõprobanᷓ? Nã neq̧ eos cõ
gruo sermõe cõpellãt: nec affabilita
te eis solita colloquũtur: ⁊ ĩ eo se mi
nime delinquere putãt: q̃d vindictã
sue cõmotiõis nõ expetãt: quã tñ qꝛ
ꝓferre palã ⁊ exercere aut nõ audẽt
aut certe nõ pñt: in suã ꝑniciẽ virus
iracũdie retorquẽtes: cõcoquũt eaȝ
in corde taciti: ac silentes in semetip/
sis ꝯsumũt: amaritudinẽ tristicie nõ
v̾tute aĩ ꝓtinus expellẽtes: sed dige
rentes processu dierũ: ⁊ vtcũq̧ pro
tempore mitigantes.

Qꝛ hic finis tristicię vel irę sit: vt hoc q̃d pręualet vnusquisq̧ perficiat: Ca. XI.

q Uasi v̾o non hic finis vnicui
q̧ vindicte sit: ⁊ abũde q̃s fu
rori ꝓprio vel tristicie satisfe
cerit: si id q̃d p̃ualet ira instigãte cõ
pleuerit: q̃d hi q̃ȝ facere noscunᷓ: q̃
mot⁹ suos nõ appetitu placiditatis:
sed inopia cohibẽt vltionis: nihil enĩ
inferre ampli⁹ his q̃b⁹ irati sũt: pñt:
nisi vt cũ eis affabilitate solita mini
me colloquanᷓ: aut q̃si ĩ effectu ope/
ris solũmõ sit iracũdia moderãda: ⁊
non poti⁹ ab arcanis nostri pectoris
eruẽda: ne tenebrȝ illi⁹ obscurati: nec
ꝯsilij salubris nec sciẽtie lumẽ admit
tere: sed ne tẽplũ spũssancti habitã/
te in noƀ spũ iracũdie: nequaq̧ vale
amus existere. Cohibit⁹ eñi in corde
furor: astãtes q̃dẽ homines nõ offen
dit: sed eque spũssãcti splẽdidissimũ
iubar acsi ꝓlatus: excludit.

Qꝛ ne momentaneã quidẽ irã liceat retẽtari: Ca. XII.

a Ut queadmodum vl̾ ad mo/
mentũ vult eã dñs retẽtari: q̃
nec sacrificia quidẽ spiritalia
orõnũ nostrarũ ꝑmittit offerri: si vel
aliũ ꝯtra nos aliquid rãcorȝ habere

matth. 5. cognoscim⁹: dicēs: Si ğ offers mun⁹
tuū ad altare: ⁊ ibi recordat⁹ fuer; ꝙ
frater tu⁹ hʒ aliqd aduersū te: relin/
que ibi munus tuū ad altare: ⁊ vade
pri⁹ recōciliari fratri tuo: ⁊ sic veni/
ens offer mun⁹ tuū? Quō ğ nō dicā
vsqȝ in dies plures: sed vl' vsqȝ ad oc
casū solis isti⁹ pmittimur ꝯ fratrē re/
tinere tristiciā: q ne illo quidē aliqd
habēte aduersū nos: orōnes nostras
deo offerre ꝯcedimur? qb⁹ p̄cipit ab
aplo: Sine itermissiōe orate. Et: In
1. thes. 5. oī loco leuātes puras man⁹ sine ira
1. Tio. 2. ⁊ disceptatione. Supest igit' vt aut
nūquā orem⁹ huiuscemodi vir⁹ reti/
nētes in cordib⁹ nostris: ⁊ apostolico
huic precepto siue euangelico quo i/
desinenter ⁊ vbiqȝ iubemur orare si
mus obnoxij: aut si nosmetipsos cir/
cūuenietes p̄cē fundere ꝯtra ei⁹ iter/
dictū p̄sumim⁹: nō orationē domio:
sed rebellionis spū ꝯtumaciā nos ei/
dē nouerimus offerre.

De reconciliatione frater/na: Ca. XIII.

Et qr plerūqȝ seu lesos fratres ⁊ ꝯtristatos ꝯtēnim⁹: vel cer/
te nō vitio nr̄o dicētes eos of/
fensos despicim⁹. Aliaꝝ medic⁹ ⁊ oc
cultoꝝ ꝯsci⁹: occasiōes iracūdie vo/
lens radicit⁹ a cordib⁹ nr̄is euellere:
nō solū si lesi fuerim⁹ iubet nos remit
tere ⁊ recōciliari fratrib⁹ nr̄is: nullā
qȝ adūsus eos iniurie seu lesiōis mēo
riā retinere: sed etiā si illos adūsum
nos seu iuste seu iniuste habere aliqd
nouerim⁹: Sılr' p̄cipit vt mun⁹ nr̄m
relinquētes: id ē: cōpescētes orōnes
nr̄as: ad corꝝ pus satisfactionē tēde/
re festinem⁹: ⁊ ita fratris curatiōe p̄
missa orōnū nr̄aꝝ mūera illibata de/
ferre. Nō eñ ita nr̄is obsequijs cōis
oīm dn̄s delectat': vt qd in vno acq
rit perdat in altero dn̄ante tristicia.
In cuiuslibet nāqȝ dispēdio vnū pa
tit' detrimētū: q eodē mō oīm famu/
loꝝ suoꝝ salutē desiderat ⁊ expectat.
Et iccirco eque habēte aduersū nos
fratre: inefficax erit orō nr̄a ac si nos
aduersū eū tumenti spiritu indigna/
tionis amaritudinē reseruemus.

Qz vetus qz lex irā nō tātū de effectu sed etiā de cogitatione cōuellat: Ca. XIIII.

Sed qd diuti⁹ p̄ceptis euāgeli/
cis atqȝ aplicis imoramur: cū
etiā vet⁹ lex q aliqd habere re
missiōis videt': hec eadē p̄caueat: di
cēs: Ne oderis fratrem tuū in corde Leuit. 19
tuo. Et iteꝝ: Nō eris memor iniurie Ibidem.
ciuiū tuoꝝ. Et rursū: Itinera eorū q
mēoriā retinēt malefacti in mortē.
Uides ⁊ ibi nequiciā nō in ope tātū
sed etiā in arcanis cogitationib⁹ rese
cari: cū de corde odiū ⁊ iniurie nō so
lū retributio: sed etiaʒ ipsa memoria
radicitus iubeatur euelli.

De supflua secessiōe eorū q ab inemēdatis moribus nō recedunt: Ca. XV.

Interdū supbia vel ipatientia
supati: cū icōditos mores nr̄os
atqȝ iordinatos volum⁹ emē/
dare: solitudinē nos desiderare ꝯqri
mur: tāquā ibi nullis nos cōcitātib⁹
ilico ꝟtutē patiētie repturi: excusan
tes negligētiā nostrā: causasqȝ cōmo
tiōis nō nr̄a dicētes ipatiētia sʒ fra/
trū vitio generari. Dūqȝ i alios erro
ris nr̄i ꝟtim⁹ cās: nūꝙ ad patie ac p
fectiōis calcē valebim⁹ puenire.

Qz trāqllitas cordis nr̄i nō in alterius arbitrio: sed i nostra debeat dicione consistere: Ca. XVI.

Summa igit' emēdatiōis ac trā
qllitatis nr̄e nō ē in alteri⁹ ar/
bitrio collocāda qd nequaꝙ nr̄e sb/
iacet ptāti: sʒ in nr̄a poti⁹ dicione cō/
sistit. Itaqȝ vt nō irascamur: non de/
bet ex alteri⁹ pfectiōe: sʒ ex nr̄a ꝟtute
descēdere: que non aliena patientia:
sed ꝓpria longanimitate ꝯqritur.

Quo studio eremū debeam⁹ expetere: ⁊ qualiū inibi

sit profectus: Ca. XVII.

Porro eremū pfectos oīq; vi-
p tio curatos oportet expetere:
7 excoctis ad purū in ↄgrega-
tiōe fratrū vitiis: nō pusillanimitatꝭ
ꝓfugio: sed diuine ↄtēplatiōis ob-
tentu: 7 desiderio intuitꝰ sublimioris
intrare: q̄ nō nisi in solitudine a pfe-
ctꝭ solūmō poterit apphēdi. Quecū-
q; em̄ vitia incurata in eremū detu-
lerimus: opta in nobis 7 nō abolita
sentient. Solitudo nāq; sicut nouit
emēdatis moribꝰ ↄtēplationē puris-
simaꝫ reserare: 7 intuitu sincerissimo
spiritaliū sacramentoꝝ sciam reuela-
re: ita eoꝝ q̄ minus emēdati sunt: vi-
tia nō solū seruare: verūetiā exagge-
rare ↄsueuit. Tādiuq; sibi patiēs q̄s
videt 7 hūilis: donec nullius hoīm
cōmisceat ↄsortio: ad naturā pristi-
nā mox reuersurꝰ cū interpellauerit
cuiuslibet cōmotionis occasio: emer-
gūt quippe ex eo cōfestim vitia q̄ la-
tebāt: 7 velut equi infrenes certatiꝫ
e [.]nis repagulis ocio longiore nutri-
ti: acrius ad pniciē aurige ꝓprii fero-
ciusq; ꝓrūpūt. Magis em̄ exercitio
vsuq; hūano cessante efferant in no-
bis vitia: nisi fuerint ante purgata.
Ipamq; vmbrā patiē quā posside-
re imaginarie pmixti fratribꝰ saltē ꝓ
eoꝝ reuerentia 7 nota publica vide-
bamur: desidia securitatꝭ amittimꝰ.

Qua cōparatiōe estimandi sint q̄ tūc tantū patiētes sūt cum a nemine prouocātur: Ca. XVIII.

Quasi ꝟo vniūsa virulēta ser-
q pentiū genera vl̄ feraꝝ cū in
solitudine suisq; cubilibus im-
morāt nō noxia pseuerent: nec tn̄ ex
eo ꝓnūciari pnt inoxia: qꝛ nulli no-
ceāt. Hoc em̄ cis nō affectꝰ bonitatꝭ
sꝫ necītas solitudinis ↄfert. Que cū
ledēdi nacta fuerint copiā: in semet-
ipis recōditū virꝰ 7 aīe feritatē ꝓti-
nus egerūt atq; demōstrāt. Idoq; p-
fectionē q̄rētibꝰ nō sufficit ↄ hoīem
nō irasci. Meminimꝰ em̄ in solitudi-
ne cōmorātibꝰ nob̄ ↄ calamū: cū aut
grossitudo eius aut exilitas displice-
ret: ↄ ve scalpellū cū incidēda hebe-
ti acie segniter execaret: ↄtraq; silicē
si forte ex ea festinātibꝰ nobis ad le-
ctionē tardius scintilla ignis emicu-
it: ita īdignatiōis irrepsisse motū: vt
nō al's pturbationē mētis q̄ vl' ↄ in-
sensibiles materias: vel certe ad ūsus
diabolū maledictiōe ꝓlata: digerere
atq; euaporare possemꝰ. Quāobreꝫ
ad pfectiōis dūtaxat rōnē nō satꝭ ꝓ-
derit abesse hoīes in q̄s ira mouea-
mur: cū si patiā p̄ꝰ īter frēs nō fuerit
acq̄sita: etiā erga res mutas spēsq; mi-
nutas exerceri sil'r iracūdie possit af-
fectus: q̄ residēs in corde nro: nec in-
gēnos possidere trā q̄llitatis statuꝫ:
nec residuis vitiis carere pmittet: ni-
si forte in eo putemus cōmotiōibus
nrīs lucrū aliq̄d vel remediū cōpa-
ri: q̄ maledictōibus vl' iracūdie nrē
minime res inaīate muteq; rn̄deant:
7 intēperantiā cordis nostri ad ma-
iorē nequaq̄ ꝓuocēt exardescere fu-
roris insaniam.

De āputāda ira scd̄m euā-gelīū: Ca. XIX.

q Quapropt̄ si illā sūmā diuini
p̄mii cupimꝰ adipisci: de q̄ d̄r:
Btī mūdo corde: qm̄ ipi deū vide-
būt: nō solū e nostrꝭ actibꝰ hec āpu- matth. 5.
tāda ē: sꝫ etiā de internis aīe radici-
tus extirpāda. Nō em̄ valde ꝓderit
iracūdie cohibitꝰ furor ī ꝟbo nec in
effectū ꝓlatꝰ: si illū arcanis pectorꝭ
nostri deꝰ quē secreta nō latēt cordi-
um inesse psPexerit. Radices em̄ vi-
tioꝝ potiꝰ excidi p̄cipit euāgelicꝰ ser-
mo q̄ fructꝰ: q̄ ꝓculdubio euulsis fo-
mitib nequaq; vlteriꝰ pullulabunt:
atq; ita mēs poterit iugit in oī patiē-
tia 7 sāctitate durare: cū hec nō ↄ su-
pficie opatiōis 7 actuū: sꝫ de cogita-
tionū fuerint euulsa penetralibꝰ. Et
īō ne homicidiū ppetret: ira odiūq;
succidit: sine q̄bus homicidii crimen

Matth. 5. nullo mō valebit admitti. Qui ira/
scit̄ cū̄ fratri suo reus erit iudicio: ⁊
q̄ odit fratrē suū homicida ē: i eo scȝ
ꝙ eū corde cupiat interire: cui⁹ cruo
rē ꝓpria manu vel telo apud hoīes
minīe fudisse cognoscit̄. Affectu ire
homicida ꝓnūciat̄ a dn̄o: q̄ nō solū
ꝑ opatiōis effectu: sȝ etiā ꝑ volūta
tis ac voti desiderio: vnicuiqȝ aut p̄/
miū reddit aut penā: ſm illō qđ ipe
Esa. 66. loquit̄ ꝑ ꝓphetā: Ego aūt opa eorū
⁊ cogitatiōes eoꝝ venio vt ꝯgregeȝ
cū oībus gētib⁹ ⁊ linguis. Et apls.
Inter se inuicē cogitatiōib⁹ accusā/
Ro. 2. tibus aut etiā defendētibus: in die q̄
iudicabit deus occulta hoīm.

In eo qđ in euāgelio scp̄tū ē: Qui irascitur fri suo: vtꝝ recipiendū sit qđ adiectū ē sine causa: Ca. XX.

S Ciendū tn̄ in eo qđ i q̄busdā
exēplaribus īuenit̄: Qui ira/
scit̄ fratri suo sine cā: re⁹ erit iudicio:
supfluū eē sine causa: ⁊ adiectū eē ab
his q̄ amputādā irā ꝑ iustis causis
minime putauerūt: cuȝ vtiqȝ nullus
qualibet absqȝ rōne cōmot⁹: sine cā
dicat se irasci. Quā obrē apparet ab
eis adiectū q̄ ꝓpositū nō itellexerūt
scripture volētis fomitē iracūdie oī/
modis āputare: nullā qȝ indignatio/
nis occasionē penit⁹ reseruare: ne dū
iubemur irasci cū cā: etiā sine cā ira/
scēdi nobis intromittat̄ occasio. Fi/
nis eīn patiētie nō in irascēdo iuste:
sȝ penit⁹ nō irascēdo ꝯsistit. Licet a
q̄busdā hoc ipm qđ dr̄ sine cā: ita in/
terp̄tari sciā: ꝙ scȝ sine cā irascat̄ is
cui expetere vltionē irato nō liceat.
Melius tamē est ita tenere: vt ⁊ no
uella exemplaria multa ⁊ antiq̄ om/
nia inueniuntur esse ꝑscripta.

Remedia q̄bus irā de cor/dib⁹ nostris eradicare possi mus: Ca. XXI.

Q Vapropt̄ athletā christi legi/
time decertātē: iracūdie mot⁹
radicit⁹ oportet euellere. Cui⁹ mor/
bi hec erit medicina ꝑfecta: vt primi
tus credamus nullo mō siue iustis si
ue iniustis ex causis licere nobis ira/
sci: sciētes nos discretiōis lumē: recti
qȝ ꝯsilij firmitatē: ip̄am qȝ honesta/
tē: ⁊ iusticie moderamina ꝓtin⁹ amis
suros: si principale cordis nr̄i lumen
eius fuerit tenebris obscuratū. Tuȝ
deinde puritatē mētis nostre mox ꝑ/
turbandā: tēplūqȝ cā sctī spūs effici
oīno nō posse: iracūdie in nobis spū
cōmorāte. Postremo vt cogitemus
nequaꝙ̄ licere nob̄ orare: nec iratos
fūdere p̄ces ad deū. Et p̄ oībus icer
tū statū ꝯditiōis hūane p̄ oculis ha/
bētes: q̄tidie nos credamus e corꝑe
migraturos: nihilqȝ nob̄ ꝯtinētia ca
stitatis: nihil abrenūciatiōe oīm fa/
cultatū: nihil diuitiaꝝ ꝯtēptu: nihil
ieiunioꝝ vigiliarūqȝ laboribus cōfe
rendū: q̄bus ꝓpter iracundiā solā ⁊
odiū ab vniuersitatis iudice suppli/
cia promittuntur eterna:

Explicit de spiritu irę liber octauus.

Incipit ānotatio capl̄oꝝ libri noni de spū tristicię.

x In quo tantūmodo sit nobis
tristicia vtilis.

xi Queādmodū discernaſ q̄ sit
vtilis ac ſm deū tristicia et
q̄ diabolica atq̄ mortifera.

xii Qꝫ absq̄ illa salutari tristicia
q̄ tribꝰ mōis generaſ oīs tri
sticia tāq̄ noxia r̄pellēda sit.

xiii Remedia qbꝰ tristiciā ḋ cordi
bꝰ nr̄is extermiare possimꝰ.

Explicit ānotatio caplorū.

Incipit liber nonus de spi/ritu tristicie:

Proemiale Ca. I.

VInto no
bis certamine edacis tri/
q sticie stimuli retūdendi
sūt. Que si passim p sin/
gulos incursus ꝛ icertos
ac varios casus obtinēdi aīm nostrū
habuerit facultatez: ab oī nos p mo
mēta singula sepat diuine ꝯtēplatio/
nis intuitu: ipāmq̄ mentē ab vniuer
so puritatis statu deiectā fūditꝰ labe
factat ac deprimit. Nō oōnes eā ex
plere cū solita cordis alacritate pmit
tit: nō sacraꝝ lectionū sinit remedijs
icubare: tranq̄llū q̄z ac mitē fr̄ibꝰ eē
nō patiſ: ꝛ ad cūcta opationū vł re/
ligiōis officia ipatientē ꝛ aspeꝝ red/
dit: oīq̄ pdito salubri cōsilio ꝛ cor/
dis ꝯstantia pturbata: velut amentē
fac̄ ꝛ ebriū sensū: frangitq̄ ꝛ obruit
desperatione penali.

Qua cautiōe morbus tristi cie sit curādus: Ca. II.

Quaobrē nō minore prospectu
q si spiritalis agonis certamina
legitime cupimꝰ desudare: hic
q̄z nobis curādꝰ ē morbꝰ. Sic eñ ti
prou.25. nea vestimēto ꝛ v̄mis ligno: ita tri/
sticia viri nocet cordi. Satꝭ euidēter
ac pprie vim noxā huius ac nociosi
vitij spiritus diuinus expressit.

Quā cōpatiōnē habeat aīa que tristicie morsibꝰ deuo/ratur: Ca. III.

Estimētū nāq̄ tineaꝝ esu at/
v tactuz: nullíꝰ p̄cij vel honesti
vsꝰ poterit vlteriꝰ hr̄e cōmer
ciū. Itidēq̄ lignū v̄mibꝰ exaratū: n̄
iā ad ornatū vel mediocris edificij:
sꝫ ad cōbustionē ignis merebitur de/
putari. Ita igitur ꝛ aīa q̄ edacissimis
tristicie morsibꝰ deuoraſ: iutilis erit
vel vestimēto illi pontificali: qḋ vn/
guētū spū ssancti de celo descēdēs: p̄
us in barbā aarō: deinde in orā suaꝫ
solere suscipe sancti dauid vaticinio
phibeſ: ſm illud: Sic vnguētū i ca/
pite: qḋ descendit in barbā aarō: qḋ Ps. 132
descēdit in orā vestimēti eiꝰ. Sꝫ nec
ad structurā tēpli illiꝰ spiritalis atq̄
ornatū poterit ptinere: cuiꝰ paulꝰ ar
chitectus sapiēs posuit fūdamēta: di
cens. Uos estis tēplū dei: ꝛ spūs dei
habitat in vob. Cuiꝰ q̄lia sint ligna: 1. Cor. 3
spōsa describit i cātico cāticoꝝ: Tra Cant. 1.
bes iquiēs nr̄e cupssus: tigna domo
rū nr̄aꝝ cedri. Et iccirco huiuscemo
di ad tēplū dei lignorū genera dele/
gūtur: q̄ sūt ꝛ bone fragrantie ꝛ ipu
tribilia: q̄q̄ nec corruptele vetustatꝭ:
nec esui vermiū valeāt subiacere.

Unde vel quibꝰ modis tri/sticia gignatur: Ca. IIII.

Nnūq̄uā tamē ire p̄ceden/
n tis vitio subsequi seu concupi
scentie lucri vel cuiusdā minus
indepti generari solet: cum se harum
rerū quadā sp̄e mēte concepta quis
viderit excidisse. Interdū v̄o etiam
nullis existentibus causis quibus ad
hāc labē corruere puocemur: inimi
ci subtilis instinctu: tanto repēte me/
rore deprimimur: vt ne charoꝝ quí/
dē ac necessarioꝝ nostroꝝ aduentuꝫ
solita suscipe affabilitate possimus:
ꝛ quicquid ab eis competenti fuerit
confabulatione platū: importunuꝫ
nobis ac superfluū iudiceſ: nullaq̄
a nobis reddaſ eis grata responsio:
vniuersos cordis nostri recessus fel/
le amaritudinis occupante.

Q nō alioꝝ ſꝫ nr̄o vitio cō/motiones excitentur in no/bis: Capi. V.

v Nde manifeſtiſſime cōpro/batᷣ nō ſemꝑ nobis aliorum vitio cōmotionū ſtimulos excitari: ſed potius noſtro qui reconditas in nobiſmetipſis habemus offenſionū cauſas ac ſeminaria vitioꝝ: que cū mentē noſtrā temptationū imber alluerit: in germina confeſtim fructuſqꝫ prorumpunt.

Q nlls rpētino lapſu cor/ruat: ſꝫ paulatim ꝑ lōgā in/curiā recidēs ꝑeat: Ca. VI.

n Unqꝫ em̄ quis alteriꝰ vitio laceſſitus peccare cōpellitur ſi repoſitā materiē delictoꝝ in ſuo corde nō habeat. Nec tūc ſu/bito q̄ſpiā deceptus eſſe credēdus eſt: cū cōſpecta mulieris forma ī ba/ratrū ꝯcupiſcētie turpis inciderit: ſꝫ potius occultos ac latētes medulli/tus morbos occaſiōe viſus in ſupfi/ciem tunc fuiſſe ꝓductos.

Q nō ſint fratꝝ deſerenda ꝯſortia vt ꝑfectio cōq̄rat: ſꝫ patientia iugiter excolen/da: Capi. VII.

i Deo qꝫ creator omniū deus opificij ſui curationē p̄ omnibus noſcēs: ⁊ q2 nō in alijs ſꝫ in nobiſmetipſis offenſionū radices cauſeqꝫ ꝯſiſterēt: nō deſerenda pre/cepit fratrū ꝯſortia: nec vitari eos quos leſos a nobis vel a quibꝰ nos arbitramur offenſos: ſed deliniri iu/bet: ſciens ꝑfectionē cordis nō tam ſeparatione hominū q̄ꝫ patiētie vir/tute ꝯquiri. Que firme poſſeſſa: ſi/cut poteſt nos etiam cū his qui ode/runt pacē pacificos ꝯſeruare: ita ſi parata nō fuerit ab his quoqꝫ qui ꝑ/fecti ac meliores nobis ſunt facit iu/giter diſſidere. Occaſiōes em̄ cōmo/tionū ob quas eos quibꝰ iungimur deſerere feſtinamus: in cōuerſatiōe humana deeſſe nō poterūt: ⁊ iccirco triſticie cauſas ob q̄s a prioribus ſe/paramur: nō euadimꝰ ſꝫ mutamꝰ.

Q ſi mores nr̄os emenda/tos habuerimus: poſſit no/bis cum omnibus conue/nire: Ca. VIII.

p Rocurādū itaqꝫ nobis eſt vt noſtra potiꝰ emēdare vitia: et mores corrigere feſtinemꝰ. Que ꝓculdubio ſi fuerint emēdata: non dicā cū hoībus ſꝫ etiā cū feris ⁊ be/luis facillime nobiſ ꝯueniet: ſm̄ illō quod in libro btī Job dicitᷣ: Beſtie em̄ terre pacate erūt tibi. Extrīſecus quippe veniētia nō verebimur offē/dicula: nec vlla poterūt ſcādala no/bis deforis inferri: ſi ī nobiſmetipſis intus radices eoꝝ recepte inſerteqꝫ nō fuerint. Pax em̄ multa diligēti/bus nomē tuū domine: ⁊ nō eſt illis ſcandalum. Job. 5. Ps̄. 118

De alio genere triſticie qđ deſperationem ſalutis im/portat: Capi. IX.

e St etiā aliud deteſtabilius triſticie genus: qđ nō corre/ptionē vite nec emēdationē vitioꝝ: ſꝫ ꝑniciosiſſimā deſperatio/nem aīe inijcit delinquēti. Qđ nec cain fecit poſt fratricidiū penitere: nec iudā poſt traditionē ad ſatiſfa/ctiōis remedia feſtinare: ſꝫ ad ſuſpē/diū laquei ſua deſꝑatiōe ꝑtraxit.

In quo tantūmō ſit nobis triſticia vtilis: Ca. X.

i Deo qꝫ vtilis nobis vna re tantū triſticia iudicāda eſt: cū hanc vel penitudine deli/ctorum: vel deſiderio ꝑfectionis ac/cenſi: vel future beatitudinis ꝯtem/platione concipimus. De qua ⁊ be/atus apoſtolus: Que ſm̄ deum eſt inquit triſticia penitentiā ad ſalutē ſtabilem operatᷣ: ſeculi aūt triſticia mortē operatur. 2. Cor. 7

Quẽadmodũ discernat̃ q̃ sit vtilis ac scd̃m deũ tristitia: ꝛ q̃ diabolica atq₃ mortifera: Capi. XI.

Ed illa tristicia q̃ penitentiã ad salutẽ stabilẽ operat̃: obediẽs est: affabilis: humilis: mansueta suauis ac patiẽs: vtpote ex dei charitate descendẽs: ꝛ ad omnem dolorẽ corporis ac spũs ↄtritionẽ: infatigabiliter semetipsam desiderio pfectiõis extendẽs: ꝛ q̃dãmõ leta ac spe pfect⁹ sui vegetata: cunctam affabilitatis ꝛ longanimitatis retinet suauitatem: habens in semet ipsa oẽs fructus spũs sancti q̃s enu‑
Gal. 5. merat idẽ apl's: Fructus aũt spũs ẽ charitas: gaudiũ: pax: lõganimitas: bonitas: benignitas: fides: mãsuetudo: ↄtinentia. Hec x̃o asperrima: impatiẽs: dura: plena rancore ꝛ merore infructuoso ac desperatione penali: eũ quẽ cõplexa fuerit: ab industria ac salutari dolore frangẽs ac reuocãs: vtpote irrationabilis ꝛ inrcipiens nõ solũ orõnis efficaciã: verũ etiam vniuersos quos prediximus fruct⁹ spiritales euacuat: quos nouit illa conferre.

Qꝫ absq₃ illa salutari tristicia q̃ trib⁹ modis generat̃: omnis tristicia tanq₃ noxia repellẽda sit: Capi. XII.

Ua pro pter absq₃ illa q̃ vel p salutari penitẽtia vel p studio pfectionis vel p desiderio suscipit̃ futuroꝝ: oĩs tristicia tãq₃ secl'i ꝛ que mortẽ inferat: equalit̃ repellenda est: ac sicut fornicatiõis spũs vel philargyrie vel ire de nr̃is cordibus penitus extrudenda:

Remedia quibus tristiciam de cordib⁹ nostris exterminare possimus: Caplm. XIII.

Anc ḡ pniciosissimã passionẽ ita de nobis expellere poterimus: vt mentẽ nostrã spiritali meditatione iugiter occupatã: futura spe ꝛ cõtẽplatiõe repromisse btitudinis erigamus. Hoc eñ mõ vniuersa tristiciaꝝ genera siue q̃ ex p̃cedẽti ira descendũt: siue q̃ amissiõe lucri: vel detrimẽti illatiõe nobis adueniũt: siue de irrogata generant̃ iniuria: siue q̃ de irrationabili mẽtis ↄfusione pcedunt: seu q̃ letalẽ desperationẽ nob̃ inducunt: valebim⁹ superare: cũ eternarũ rerũ ac futurarũ intuitu semp leti atq₃ imobiles pdurãtes: nec casibus deiecti p̃sentibus: nec psperis fuerimus elati: vtraq₃ velut caduca ꝛ mox trãseuntia ↄtemplãtes.

Explicit de spiritu tristicie liber nonus.

Incipit ãnotatio capl'oꝝ libri decimi de spũ acidie.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit liber decim⁹ de spiritu acidie: Capitulum. I.

Extũ nobis certamẽ est quod Greci akediã vocãt: quã nos tedium siue anxietatẽ cordis possum⁹ nuncupare. Affinis hec tristicie est: ⁊ vagis maxie ac solitarijs magis expta: ⁊ in eremo cõmorantib⁹ infestior hostis ac frequens: maxime circa horã sextã monachum inquietãs: vt quedã febris ingruens tẽpore prestituto: ardentissimos estus accensionũ suarum: solitis ac statutis horis anime inferẽs egrotãti. Deniqꝫ nõnulli senũ: hunc esse ꝓnunciant meridianũ demonem: qui in psalmo nonagesimo nuncupatur.

Expositio acidie: vel quẽadmodũ serpat i corde monachi: queve inferat menti dispendia: Capi. II.

Ui cũ miserabilez obsederit mentẽ: horrorẽ loci: fastidiũ celle: fratrũ quoqꝫ qui cũ eo vel eminus cõmorant̃: tanq̃ȝ negligentiũ ac minus spiritaliũ: aspernationẽ gignit atqꝫ contẽptũ. Ad oĩe quoqꝫ op⁹ qd̃ intra septa sui cubilis est: facit desidẽ ⁊ inertem. Nõ eũ in cella residere: nec operã sinit impendere lectioni: nihil qꝫ se ꝓficere tanto tempore in eadẽ cõmorantẽ crebrius ingemiscit: nec habere se fructum aliquẽ spiritalẽ donec fuerit illius cõsortio copulatus conquerit̃ atqꝫ suspirat: ⁊ ab omni se dolet spiritali questu inanẽ: in loco vacuũ qꝫ cõsistere: vtpote qui cũ posset etiaȝ alios regere ac ꝓdesse plurimis: nullum edificauerit: nec quẽq̃ȝ institutione sua doctrina qꝫ lucrat⁹ sit. Absentia lõgeqꝫ posita magnificat monasteria: loca etiã illa magis ad ꝓfectum vtilia ⁊ saluti ꝯgruẽtiora describit: consortia quoqꝫ ibidẽ fratrũ

suauia ⁊ plena spiritali ꝯuersatiõe depingit. Ecõtra vniuersa q̃ habentur in manib⁹ aspera: ⁊ nõ solũ edificationẽ nullã esse in fratrib⁹ q̃ morant̃ in loco: ſ nec ipm̃ quidẽ victũ corporis absq; ingẽti labore cõquiri. Postremo non posse se saluari putat in eo loco durantẽ: nisi relicta cella cũ qua sibi si adhuc in ea fuerit remoratus peundũ erit: exinde semetipm̃ q̃totius asportauerit. Deinde lassitudinẽ corporis cibiq; esuriem: quinta sextaq; hora tantã suscitat: vt velut longo itinere grauissimoq; labore cõfectus sibimet lassusq; videatur: aut quasi refectionẽ cibi biduano ieiunio triduano ve distulerit. Tũ preterea huc illucq; anxius circũspectat: ⁊ nec fratrẽ sibi quẽpiã aduẽtare suspirat: sepiusq; egredit̃ ⁊ ingredit̃ cellã: ac solẽ velut ad occasum tardius pperantem crebri⁹ intuet̃. Et ita quadã irrationabili mẽtis ꝯfusiõe velut tetra supplet̃ caligine: oĩq; actu spiritali reddit̃ ociosus ac vacu⁹: vt nulla re alia tãte oppugnatiõis remedium: q̃ visitatiõe fratris cuiuspiam seu somni soli⁹ solatio posse estimet inueniri. Deinde honestas idẽ morbus ac necessarias suggerit salutationes fratrib⁹ exhibẽdas: visitationesq; infirmoꝝ vel eminus vel longius positoꝝ. Quedã etiam pia ac religiosa dictat officia: illos vł illas debere parẽtes inquiri: ⁊ ad salutãdos eos crebrius pperari: illã religiosam deuotãq; deo feminã: omni presertim parentũ ꝑsidio destitutã: magnũ opus esse pietatis frequẽti⁹ inuisere: ac si q̃d ei sit necessariũ que a ꝓprijs parentibus negligit̃ atq; despicit̃ sanctissimũ ꝓcurari: magisq; oportere in his operã pietatis impẽdi: q̃ infructuose ac sine vllo ꝓfectu in cellula residere.

Quib⁹ generib⁹ monachũ superet acidia: Ca. III.

a Sic itaq; infelix aĩa talibus inimicoꝝ machinis impetita: donec acidie spũ velut ariete validissimo fatigata: aut in somnũ discat ꝯcidere: aut excussa claustris cellule sue ꝯsolationẽ ĩpugnationis hui⁹ visitatiõe fratris ꝯsuescat acquirere: hoc quo vtit̃ ad presens remedio: paulopost acri⁹ infirmãda. Frequẽtius eñi ac duri⁹ aduersarius attẽptabit: quẽ ꝯserto ꝑlio ꝓbiturũ comin⁹ sibi terga cognoscit: saluteq; sibi nõ de victoria nec de ꝯflictu sed de fuga sperare peruidet: donec paulatim ꝓtractus e cella actũ sue ꝓfessiõis incipiat obliuisci: qui nõ est aliud q̃ intuitus ⁊ cõtẽplatio diuine illius ⁊ excellẽtis super oĩa puritatis: que non alibi põt nisi in silẽtio ⁊ iugi celle pseuerãtia ac meditatiõe ꝯquiri: atq; ita militie sue fugitiuus ac desertor christi miles effect⁹: implicet se negoijs secularibus: ei cui se probauit minime placiturus.

Q̃ acidia excecet mentem ab oĩ ꝯtẽplatione virtutũ: Caplm̃. IIII.

b Uius egritudinis vniuersa incõmoda vno v̾siculo btũs dauid elegãter expressit: Dormitauit inquiẽs aĩa mea pre tedio: id est Ps. 118.
pre acidia. Proprie satis non corpus dixit ſ aĩam dormitasse. Uere eñi ab omni ꝯtẽplatiõe v̾tutũ ⁊ intuitu spiritaliũ sensuũ dormitat anima: que perturbationis huius telo fuerit sauciata.

Q̃ duplex acidia sit ĩpugna: Capi. V.

i Taq; christi verus athleta qui agonẽ pfectiõis cupit legitime decertare: hũc quoq; morbũ d̾ latebris anime sue festinet extrahere: ⁊ ita ꝯtra hũc q̃z nequissimũ acidie spiritum vtrobiq; ꝯtendat: vt neq; somni telo elisus concidat: neq; de monasterij claustris ex

pulsus: q̄uis sub ꝑtextu coloris pij: fugitiuꝰ abscedat.

Ubi q̄ ab acidia ceperit vinci q̄tinꝰ collabant̄: Ca. VI.

Uecūqꝫ eni̅ in q̄libet ꝑte ce/
q perit supare: aut tanq̄ inertē
et deditiuꝫ sibi patiet̄ absqꝫ
vllo ꝓfectu spūs in cellula cōmora ri: aut excussū exinde instabilē dece/ tero reddet ac vagū: ⁊ ad om̄e opus desidē: cellas fratrū ac monasteria iugiter faciet circuire: nihilqꝫ aliđ ꝓ curare q̄ vbi q̄ve colore occasionē refectiōis future valeat preparare. Mēs eni̅ ociosi nihil aliud cogitare nouit q̄ de escis ac vētre: donec iuē ta q̄nqꝫ sodalitate cuiusq̄ viri vl̓ fe/ mine eq̄li tepore torpētis: rebꝰ eorū ac necessitatibꝰ iuoluat̄: ⁊ ita pau/ latim reddat̄ noxijs occupatiōibus irretitus: vt tanq̄ serpentinis spiris obstrictꝰ: nunq̄ deincepſ ad ꝑfectio nem ꝓfessiōis antique se valeat eno dare.

Testimonia apostoli cōtra spiritum acidię: Ca. VII.

Anc morbū q̄ de acidie spiri
b tu nascit̄: btūs apl̓s vt verꝰ
ac spiritalis medicus: vl̓ tūc
iam ꝯspiciēs serpere: vel emersurū int̄ monachos: scōspū reuelāte ꝑ/ spiciēs: salutaribꝰ ꝑceptoꝝ suorum medicamētis ꝑuenire festinat. Thes salonicēsibꝰ eni̅ scribēs: ⁊ primo vt peritissimꝰ quidā ꝑfectusqꝫ medicꝰ: infirmitatē susceptoꝝ blāda leniqꝫ verbi curatōe fomētās: ac de chari/ tate incipiēs eosqꝫ in ea ꝑte collau/ dās: q̄usqꝫ letale vulnꝰ leniore re/ medio delinitū: deposita tumoris in dignatiōe: faciliꝰ medicamīa auste/ riora sustineat: ita ait: De charitate aūt fraternitatis nō necesse habemꝰ scribere vobis. Ipi eni̅ a deo edocti estis: vt diligatis inuicē. Etem̄ faci/ tis illud in om̄es fratres in vniuer/ sa macedonia. Premisit laudis fo/ mēta lenia: fecit coꝝ aures ad curā salutaris verbi placidas ⁊ paratas: Rursum infert: Rogamꝰ aūt vos fra tres: vt abūdetis mag̃. Adhuc eos blanda ꝟboꝝ lenitate demulcet: ne forte necdū aptos ad ꝑceptionē ꝑ/ fecte curatiōis iueniat. Quid ē q̄đ rogas apl̓e: aut in q̄ abūdent mag̃. scꝫ in charitate: de qua supius dixe/ ras: de charitate aūt fraternitatꝫ nō necesse habemus scribere vobis? Et quid necesse ē vt dicas eis. Rogamꝰ aūt vos vt abūdetis magis: q̄ super hac re ne scribi quidē sibi aliq̄d indi gēt: cū ꝑsertim ⁊ inferas causam ob quā hoc ipso nō egeāt dicēs: ipi eni̅ vos a deo docti estis vt diligatis in/ uicē. Tertiū q̄ꝫ maius adijcias: q̄đ nō solū a deo edocti sint: verū etiaꝫ cōpleāt ope q̄ docent̄? Etem̄ facit̄ illud inq̄s nō in vno tantū vl̓ duo/ bus sed in oēs frēs: nec in vr̄os tan/ tūmodo ciues vel notos: sed ī vni/ uersa macedonia. Dic igit̄ tandem: quid ē q̄đ tātopere h̓ ꝑmittis? Ite/ rū infert: Rogamꝰ aūt vos fratres: vt abūdetis magis. Et vix aliq̄n in id q̄đ olim moliebat̄ erūpit. Et ope rā detis: vt quieti sitis. Dixit primā cāni: deinde infert secūdā: Et vt ve stra negocia agatis. Tertiam q̄ꝫ: Et operemini manibꝰ vestris: sicut ꝑce pimꝰ vobis. Quartā: Et vt hone/ ste ambuletꝫ ad eos q̄ foris sūt: Fo/ ris sūt scilicet qui sec̄lo viuūt. Qui tam: Et nulliꝰ aliq̄d desideret̄. Ec/ ce illa cūctatio quā tātis ꝓferre ꝓ/ emijs differebat: q̄đ in eius pectore parturiebat agnoscit̄. Et operā de/ tis: vt quieti sitis: id est ī vestris cel lulis cōmorātes: nec diuersis runio ribus qui solēt ociosoꝝ votis vel fa bulis generari: inquieti effecti: alijs quoqꝫ inquietudines inferatis. Et vt vestra negocia agatis: nō vestra curiositate actꝰ mūdi velitis inq̄re/ re: ac diuersoꝝ ꝯuersatiōes explorā tes: opa vestra nō ad correctionem vestrā seu virtutū studia: sed ad de tractiones fratrū velitis impēdere.

I. Thessalo. 4.

A. mēs. ociosi

Et operemini manibꝰ vestris sicut pre
cepimꝰ vobis. Ut illa fierent q̄ mo/
nuerat supius ne agerēt: id est ne in/
quieti essent: ⁊ aliena curarent ne/
gocia: vel inhoneste ambularēt ad
eos qui foris sūt: vł alteriꝰ aliquid
desiderarēt: nunc intulit dicens: Et
operemini manibꝰ vestris sicut p̄ce/
pimus vobis. Ut em̄ illa fierēt q̄ su
perius rep̄hēdit: ociū cām esse eui/
denter exp̄ssit. Nullus em̄ potest vł
inquietꝰ esse: vel aliena curare nego
cia: nisi qui operi manuum suaꝝ nō
acquiescit insistere. Quartū q̄ȝ in/
tulit morbū qui ex hipso ocio nasci/
tur: id est vt inhoneste nō ambulēt:
dicens: Et vt honeste ambuletis ad
eos qui foris sunt. Nūq̄ȝ potest nec
apud eos quidē qui secłi hoīes sūt
honeste incedere: qui neq̄ȝ claustrꝫ
celle ⁊ opi manuū suaꝝ inherere cō
tentus est: ꝫ necesse est eū inhonestū
esse dū necessaria victꝰ requirit: ad/
ulatiōi q̄ȝ operā dare: nouitates eti/
am rumoꝝ sectari: causaꝝ fabularū
q̄ȝ occasiōes cōquirere: ꝑ quas sibi/
metip̄i aditū paret ac facultatē qua
diuersoꝝ domos valeat penetrare.
Et nullius aliq̄d desideretꝫ. Nō po/
test nō alienis donis ⁊ muneribꝰ in
hiare: q̄ nō delectatᷣ pio quieto q̄ȝ la
bore operis sui: q̄tidiani victus pa/
rare substantiā. Uidetis tot causas
tam graues ac turpes vniꝰ vitij: id
est ociositatis labe generari? Deniq̄ȝ
hosipsos quos in ep̄la p̄ma molli fo
uerat palpitatiōe xboꝝ: qualiter in
sc̄da velut q̄ nō p̄fecissent ad mol/
liora remedia: austerioribꝰ quibus/
dam ⁊ causticis medicamētis sana/
re aggreditᷣ: nulla q̄ȝ iā mitiū xboꝝ
fomēta p̄mittit: nō vllā tenerā vo/
cē ac blandā: vt ibi: Rogamꝰ autē
vos fratres: ꝫ Denūciamꝰ vob̄ fra/
2. Thes/ tres in noīe dn̄i nostri Jesu christi:
salo. 4. 3 vt sb̄trahatꝫ vos ab omni fratre am
bulante inordinate. Ibi rogat: h̄ de/
nunciat. In illa blādientis affectus:
in hac obtestantis seueritas ⁊ minā/
tis: Denunciamꝰ vob̄ fratres. Quia
prius rogantē ꝯtempsistis audire:
saltē nūc denunciationibꝰ obedite.
Ipsamq̄ȝ denunciationem nō nudo
xbo: sed cū obtestatōe noīs dn̄i no/
stri Jesu christi terribilem infert: ne
forte simplicē velut humana voce
prolatā rursum ꝯtemnerēt: nec ma/
gnopere ducerēt obseruādā. Statī
q̄ȝ vt peritissimus medicus: putribꝰ
mēbris quibꝰ leni medicamēto reme
diū ferre nō potuit: mederi spiritał
ferri incisiōe ꝑtemptat: vt subtraha/
tis vos inquiēs ab omni fratre am/
bulante inordinate ⁊ nō ꝺm tradi/
tionē quā acceperūt a nobis. Itaq̄ȝ
ab his qui vacare operi nolūt: iubet
subtrahi: ⁊ velut mēbra ocij corru/
pta putredīe ōsecari: ne inertie mor
bus velut letale cōtagiū: etiā sanas
mēbrorū partes tabo serpēte corrū
pat. Dicturusq̄ȝ de his qui operarᷣ
manibꝰ suis nolūt ⁊ panē suū cū si/
lentio mādu care: a quibꝰ etiā preci/
pit subtrahendū: qualibꝰ eos a prin
cipio opprobrijs inurat attendite.
In primis inordinatos dicit: nec ꝺm
suā traditionē ambulare: alijs ver/
bis ꝯtumaces eos vtpote qui nollēt
iuxta institutionē eiꝰ incedere: ⁊ in/
honestos esse designās: id est nō ꝓ/
cessionis: nō visitatiōis: nō xbi: nō
temporis oportunitatē cōgruā ho/
nestā q̄ȝ sectātes. Omnibꝰ enī istis
vitijs inordinatū queq̄ȝ necesse est
subiacere. Et nō ꝺm traditionē quā
acceperūt a nobis. Et ī hoc rebelles
eos quodāmō ⁊ ꝯtēptores notat: q̄
traditionē quā accepert̄ ab eo tene/
re ꝯtemnerēt: nec imitari vellent id
q̄d magistrū nō solū verbo docuis/
se meminerint: sed etiā opere noue/
rint ꝑfecisse. Ipsi em̄ scitis quemad
modū opteat imitari nos. Immanē
cumulū rep̄hēsiōis exaggerat: cū h̄
eos asserit nō obꝺuare q̄d ⁊ mēorie
eoꝝ inhereat: ⁊ ad imitādū nō solū
xbo instruēte didicerint: ꝫ etiā exē
plo opeꝝ ꝓuocāte susceperint.

Ꝙ necesse sit inquietũ esse eum qui opere manuum suarum non vult esse contentus: Caplm̃. VIII.

Uia nõ inquieti fuimus inter
Ibidem. q vos. Cũ se vult inquietum
inter eos nõ fuisse ꝑ opis exercitiũ cõprobare: eos qui opari nolũt abũde notat ociositatis vitio inquietos semꝑ existere. Neqꝫ gratis panẽ mãducauimꝰ ab aliquo. Per singula verba increpationis auxesin facit doctor gentium. Predicator euangelij dicit se nõ gratis panẽ ab aliquo mãducasse: qui nouit dominũ pcepisse: vt Qui euãgeliũ denũciãt d̃ euãgilio viuãt. Et rursũ: Di
Matt.10 gnus est oparius cibo suo. Cũ itaqꝫ nõ gratis qui euangeliũ p̃dicabat: tam sblime ac spiritale opꝰ exercẽs: cibũ sibi dñice iussiõis auctoritate p̃sumeret: q̃d nos faciemꝰ quibus nõ solũ nulla p̃dicatio vbi cõmissa est: ꝫ nec vlla quidẽ nisi aĩe nostre soliꝰ cura mandat̃? Qua fiducia ociosis manibus gratis panẽ comedere audebimꝰ: quẽ vas electiõis euãgelica sollicitudine ⁊ p̃dicatiõe ꝯstrictꝰ: sine ope manuũ comedere nõ presu
Ut.s. mit? Sed in labore inq̃t ⁊ fatigatione nocte ⁊ die opantes: ne quem vestrũ grauaremꝰ. Adhuc additamenta sue castigationis exaggerat. Non enĩ simpliciť dixit: nõ comedimꝰ panẽ grat꜀ ab aliq̃ vestrũ: ⁊ stetit. Poterat enĩ videri ꝓprio ocioso qꝫ sumptu ac recõdita pecunia vel aliorũ: licet nõ istoꝝ collatiõe seu muneribꝰ sustẽtatus fuisse. Sed in labore inq̃t et fatigatõe nocte ac die opantes: id est nostro ope specialiť sustẽtati. Et ꝫ inq̃t nõ ꝓ nostra volũtate ppetrabamꝰ: nec ꝓ delectatiõe vt reqes et exercitiũ corpis ĩuitabat: ꝫ vt necessitas ⁊ inopia victꝰ nõ sine ingẽti fatigatiõe corpis facere compellebat. Nõ solũ nanqꝫ ꝑ totũ diei spaciũ: ꝫ etiã noctis tpe qd̃ quieti corpis videť indultũ: hoc opꝰ manuũ ꝓ esce sollicitudine indesinẽter vrgebam.

Ꝙ non solum apostolus ꝫ etiam hi qui cum illo erãt: manibꝰ suis operati sunt: Caplm̃. IX.

n Ec tñ se solũ taliť inter eos ꝯsuẽtũ fuisse testať: ne forte nõ magna nec generalis videreť hec forma: si ipiꝰ tñmodo tradereť exẽplo: ꝫ etiã oẽs qui erãt secum ad ministeriũ euãgelij deputati: id est siluanũ ⁊ timotheũ qui hec eadem cũ eo scribũt: asserit simili ope laborasse. In eo etiã qd̃ dicit: ne quẽ vestrũ grauaremus: verecũdiã eis incutit magnã. Si enĩ ille qui euangelium p̃dicabat: signis illud virtutibusqꝫ cõmendãs: ne grauaret quẽpiam: gratis panẽ mãducare nõ audebat: quomodo illi nõ estiment se grauare qui quotidie eum ociosi vacantesqꝫ ꝯsumunt?

Ꝙ ob hoc manibus suis apostolus operatus sit: vt nobis operandi p̃beret exemplum: Caplm̃. X.

On quasi non habuerimus Ibidem.
n potestatẽ: ꝫ vt nosmetipos formam daremus vobis ad imitandum nos. Pandit causam cur tantũ sibi laboris indixerit: Ut inquit formam daremus vobis ad imitandum nos: vt si forte doctrinam verborum auribus vestris frequẽter ingestã obliuioni tradereť꜀: saltẽ conuersationis exẽpla sub oculorum fide vobis tradita memoriť retineretis. Haud leuis eorum ⁊ in hoc reprehẽsio: cũ dicit se nulla alia q̃ꝫ exempli gratia laborẽ hunc ⁊ fatigationẽ die noctuqꝫ corpis exegisse: ⁊ eos nihilominus erudiri nolle: propter quos ipse necessitatem nõ habens: tantũ sibi fatigationis indixerit. Et quidem inquit cũ haberemus potestatem ⁊ paterent nobis

facultates omniū vestrum atq; substātie: et vtēdi eis dñi nostri nossem me habere pmissum: nō sum tñ hac vsus potestate: ne qđ a me bñ ac licito fieret: alijs ocij noxij pberet exēplum. Et iccirco euāgeliū predicās meis manib⁹ atq; ope malui sustentari: vt vobis quoq; volentibus iter xtuti incedere: viā pfectiōis aperirem: et puersatiōis formā meo labore preberem.

Q nō solum exemplo: sed etiam verbis pdicans monuerit operari: Ca. XI.

Sed ne forte tacitus operans et erudire eos volēs exēplis: minime illos etiā pceptorū monitis instruxisse videref: infert: 2. Thes. 3 Nam et cū essem⁹ inquit apđ vos h denūciabam⁹ vobis: qm si quis nō vult operari nec manducet. Adhuc illor desidiā qui sciētes eū vt magistrū bonū: doctrine gratia et institutionis obtētu suis manib⁹ operatū imitari ptemnūt: et diligētiam cautionēq; suā exaggerat: dicēs: nō tantum se hoc illis exemplo tradidisse presentē: sed etiā verbis iugiter predicasse: vt si quis scʒ nō vult operari: nec manducet.

De eodem: Capi. XII.

Non iā doctoris vel medici vtif ad eos psilio: sed districtione in eos iudiciarie pnūciationis īuehif: et apostolica potestate resumpta: velut e tribunali in ptēptores sententiā dicit: Illa nēpe potestate quā cū intermīatione scribēs ad Corinthios: a dño sibi asserit datā: cū eos in delicto positos pmoneret vt añ aduentū suum semet ipsos corrigere festinarēt: ita pcipiens: Rogo vos ne psens compellar audere in quosdā ptāte illa q data est mihi in vobis. Et iterum: Si em voluero aliquid gloriari de potestate quā dedit mihi dñs in edificationē et nō in destructionē vestrā: non erubescā. Illa inquā ptāte pnunciat: Si qs nō vult opari: nec māducet: nō gladio carnali eos addicēs: s auctoritate spūsctī: hui⁹ vite eis interdicēs substātiā: vt si forte penā future mortis mīme cogitantes: adhuc vellēt amore ocij existere cōtumaces: saltem necessitate naturali cōstricti et metu psentis interitus: salutaria pcepta suscipe cogerenf.

De eo q dic: Audiuim⁹ em int vos quosdā ambulare inquiete: Caplm. XIII.

Post tm igif rigorē euāgelice districtiōis: nūc iam causam exponit: cur hec vniuersa pmiserit: Audiuimus em qsdam 2. Thes. inter vos ambulare inquiete: nihil operātes sed curiose agētes. Nusq; eos qui dediti esse opi nolunt: vno tm morbo corruptos pnūciare cōtentus est. In priori nāq; epla inordinatos eos appellat: nec fm traditionē ambulare quā accepāt ab eo. Inquietos etiā esse definiuit: et gratis panē māducare. Rursū hic: Audiuimus inqt quosdā inter vos ambulare inquiete. Et subiūgit statim scdm languorē qui inqetudinis huius est radix: Nihil inqt operantes. Tertiū quoq; morbū: q ex isto velut quidā ramusculus orif: Sʒ curiose agētes.

Q multa vitia amputet operatio: Caplm. XIIII.

Taq; fomiti vitior tantorū cōgruā nūc emendationē cōferre festinat: et illa aplica q vsus fuerat pauloante deposita potestate: iterū ad viscera pij patr vel clemētis reuertif medici: et velut filijs susceptisq; suis psilio salubri infert remedia sanitatis: dicēs: His autē qui eiusmodi sūt: denūciam⁹ et obsecram⁹ ī dño iesu: vt cū silētio operātes: panē suum māducēt. Causas tantor vlcer q de radice ociositat emergūt: vno operatiōis salutari p Ibidem

cepto curauit vt peritissim⁹ medico
rū: ceteras quoq; valitudines ma/
las eodē cespite pullulātes sciēs ꝑ/
tin⁹ extinguēdas: origine morbi ꝓn/
cipalis exēpta.

De humanitate etiā ociosis ꝛ negligentibus impertienda: Ca. XV.

n Philomin⁹ tn̄ vt pspicacissi/
mus ac ꝓuidus medicus: nō
solū infirmātiū cupit mede/
ri vulnerib⁹: ſ etiā sanis quib⁹ eorū
possit ꝑpetua sospitas custodiri: si/
militer cōgruētia precepta cōmen/
2. Thes. 3 dat dicēs: Vos autē nolite deficere
bn̄faciētes. Qui nos: id est vias no/
stras sectātes: exēpla vobis tradita
operis imitatōe cōpletis: ac nequa/
q; eoꝝ desidiā inertiā q; sectami: no
lite deficere bn̄faciētes: id est huma/
nitatē vestrā erga eos si forte negle
xerint obseruare: que dixim⁹ simili͛
imptite. At castigauit ꝗ eos ꝗ erant
infirmi: ne ocio dissoluti inquietudi
ni ꝛ curiositati opam darēt: ita hos
qui sani sūt ꝓmonet: vt hūanitatez
quā bonis ac malis imptire dn̄i ꝑce
pto iubemur: si forte quidam praui
ad sanā doctrinaz ꝯuerti noluerit:
nō abscedāt ab eis: ſ bn̄facere ꝛ fo/
uere eos tā ꝯsolationis ꝛ correptio
nis sermone: q; bn̄ficijs solitis ꝛ hu/
manitate nō desināt.

Q; nō odij causa ſ dilectionis eos ꝗ delinquūt corripere debeam⁹: Ca. XVI.

r Vrsum tn̄ ne forte hac leni/
tate ꝓuocati quidā ꝑceptis
eius obedire ꝯtēnant: infirmi
Ibidem. scet aplicam seueritatē: Q; si ꝗs nō
obedit ꝟbo nr̄o ꝑ eplam: hūc nota/
te: ꝛ nolite cōmisceri cū illo: vt ꝯfū/
dat͛. Monēsq; eos ꝓ reuerētia sua
et vtilitate cōmuni ꝗd opteat obser
uari: q̄q; cautiōe aplica mādata cu
stodiāt: subiūgit ꝯfestim patris in/
dulgētissimi lenitatē: ꝛ vt filios su/
os: quē erga ꝑdictos ꝓ charitate fra
ternitatis affectū debeāt retinere si/
mili͛ docet: Et nolite inꝗt q̄si inimi
cū existimare: ſ corripite vt fratrē.
Seueritati iudiciarie paternā inter/
miscuit pietatē: ꝛ sniam aplico rigo
re ꝓlatā: clemēti mānsuetudine tem/
perauit. Nā ꝛ notari iubet eū ꝗ obe
dire ꝑceptis suis ꝯtēpserit: ꝛ cū illo
nō cōmisceri: ꝛ tn̄ hec fieri non odij
vitio ꝑcipit: ſ fraterne dilectiōis et
eoꝝ emēdatiōis intuitu. Nolite in/
quit cōmisceri cū illo: vt ꝯfundat͛:
vt ꝗ non est magis ꝑceptis mitibus
emēdat⁹: saltē publica oīm vestrū
segregatiōe ꝯfusus: ad tramitē salu
tis incipiat aliq̄n reuocari.

Diuersa testimonia quib⁹ apl's precipit opari dbere: vel ipse operat⁹ fuisse monstratur: Capi. XVII.

i N epl'a q̄z ad ephesios de ſ
ipo ope ita precipit dicens.
Qui furabat͛ iā nō furetur: Eph. 4.
magis aūt laboret opando manib⁹
suis qd̄ bonū est: vt habeat vnde tri
buat necessitatē patiēti. In actibus
etiā aploꝝ hec eadē nō solū docuis/
se eū: sed etiā ope ꝑfecisse simili͛ in/
uenimus. Nā cū venisset corinthū:
alibi se manere nō patit͛: nisi apud
aquilā ꝛ priscillā: eo q; eiusdē artis
essent opifices quā ipe erat solitus
exercere. Ita enim habet͛: Post hec Act. 18.
paulus egressus ab athenis veīt co/
rinthū: ꝛ īueniēs q̄ndā iudeū noīe
aquilā pōticū genere: ꝛ priscillam
vxorē ei⁹: accessit ad eos: eo q; eius/
dē eēnt art: ꝛ māebat cū eis ꝛ ope/
rabat͛. Erāt eīm scenofactorie art.

Q; tm̄ opat⁹ sit apl's quantū nō sibi soli: ſ etiā his qui cū eo erāt posset sufficere: Caplm. XVIII.

d Einde ꝓcedēs miletū: ꝛ ex/
inde mittēs ephesum: cōuo/
cās q; ad se ꝑsbyteros ephesioꝝ ec/

clesie: ⁊ dās eis p̄cepta quemadmo
dū regere ecclīam dei se absente de/
Actꝰ.20. berēt: ait: Aurꝝ ⁊ argētū nulliꝰ ꝯcu
piui: ipsi scitis qm̄ ad omnia q̄ mihi
opus erāt: ⁊ his qui mecū sūt: mini/
strauerūt manꝰ iste. Oīa ostēdi vo/
bis qꝛ sic laborātes oportet suscipe
infirmos: ac meminisse verbi domi/
Ibidem. ni iesu: qm̄ ipse dixit: Beatiꝰ est ma/
gis dare q̄ȝ accipe. Graue nobis sue
ꝯuersatiōis reliqt exēplum: cū se nō
solū id operatū esse testat̄ qḋ neces/
sitati tantūmodo sui corporis expe/
diret: ſ etiā qḋ vsibꝰ eorꝝ qui secum
erāt posset sufficere: his videlicet q̄
quotidie necessarijs misterijs occu/
pati: nequaq̄ȝ sibi pare siliter victū
suis manibꝰ occurrebant. Et sicut ad
thessalonicēses operatum sese dixit:
vt illis formā daret ad imitādū eū:
et h̄ tale quid intulit dicēs:

Queādmodū intelligi debeat: Beatiꝰ est magis dare q̄ȝ accipe: Ca. XIX.

O Mnia ostēdi vobis: qꝛ sic la
borātes optet suscipere infir
mos: scȝ vel mēte vel corpo/
re/id est vt nostro potiꝰ labore sum/
ptuq̄ȝ operis sudore q̄sito: ⁊ non de
abūdātie cumulo seu reposita pecu/
nia: ſ ne de aliena quidem largitate
ac substātia eos reficere festinemus.
Et hoc ipm̄ dn̄i dicit esse mandatū:
Qm̄ ipe inq̄t: dixit: id est dn̄s iesus:
At.ꝫ. Beatiꝰ ē magis dare q̄ȝ accipe. Hoc
est imptiētis beatior largitas q̄ȝ acci
piētis penuria: que nō de pecunia p
infidelitatē vł diffidētiā reseruata:
nec de reconditis auaricie thesauris
impēdit̄: ſ q̄ de fructu opis ꝓprij et
pio sudore ꝓfert̄. Et ideo beatius
est magis dare q̄ȝ accipe: qꝛ cū illius
qui accipit is q̄ tribuit habeat pau/
pertatē: nihilominꝰ labore ꝓprio nō
solū sue necessitati sufficientiā: verꝝ
etiā qḋ tribuat īdigēti: pia sollicitu/
dine parare festinat: duplici gratia
decoratꝰ: q̄ȝ ⁊ pfectā nuditatē chri/
sti vniuersarꝝ rerꝝ suarꝝ abiectiōe pos
sideat: ⁊ munificentiā diuitꝪ labore
suo exhibeat ⁊ affectu. Hic q̄ dē ho/
norās deū de suis iustis laboribꝰ: et
delibās ei de fructibꝰ iusticie sue: ille
xo ocij torpore ⁊ inertia resolutus:
indignū se esse etiā cibo panis aplī
ꝓbat sentētia: ꝯtra eius scȝ interdi/
ctū ociosus eū nō sine reatu peccati
ꝯtumaciaq̄ȝ p̄sumēs.

De fratre desidioso qui alios egredi de cenobio sollicitabat: Caplm̄. XX.

N Ouimꝰ fratrē cuiꝰ etiam nō
mē si ampliꝰ aliq̄d ex h̄ īstru
ctōis accederet: ꝓderemus: q̄
cū in cenobio moraret̄: eū q̄ȝ necessi/
tas coartaret: vt statutū operis pen
sum q̄tidie economo traderet: ne in
maiorē operis modū alicuiꝰ ꝓpensi/
us laborātis tēderet̄: vł ꝯfundere/
tur exēplo: cū in cenobio quēpiā fra
trū vidisset ingressū: q̄ ardore fidei
vellet aliq̄d ampliꝰ opis ꝯsignare:
si clādestinis eū psuasiōibꝰ reuoca/
re ab hm̄ōi intētiōe minime potuis/
set: ꝯsilijs prauis ac susurratiōibus
ad trāsmigrādū exinde psuadebat.
Et q̄ eū facilius asportaret: se q̄ȝ iaȝ
olim multis ex causis offensum ꝯfin
gebat velle discedere: si solatiū itine
ris vł comitis reppisset. Cū q̄ȝ eū ad
ꝯsensum occultis obtrectatiōibꝰ mo
nasterij ptraxisset: ꝯdicēs ei horā q̄
de monasterio deberet exire. vł locū
q̄ se p̄ueniēs expectaret: ipe velut illi
co subsecuturꝰ: ibidē subsistebat. Illo
q̄ȝ iā ꝓ discessus sui verecūda non
audēte ad monasteriū de q̄ aufuge/
rat vlteriꝰ aggregari: ille ex fuge eius
in cenobio residebat. Hoc vnū exem
plū de istiusmodi genere hoīm ꝓ in/
cipiētiū cautione dixisse sufficiat: q̄
pateat euidētiꝰ q̄nta mala ociositas
ſm scripture sentētiam in monachi
mente pturiat: vel queādmodū cor
rūpāt bonos mores colloq̄a mala. 1.Cor.15

Diuersa testimonia d̄ salo/

mone ↄtra acidiā: C. XXI.

q Uod ociositatis vitiū etiam
sapiētissimꝰ salomō euiden
tissime notat in mltis: ita di/
puer. 28 cēs: Qui sectat̄ ociū replebit̄ pau/
pertate: vl̄ visibili scꝫ vel inuisibili:
qua necesse est ociosū quēq; ⁊ diuer
sis vitijs īuolutū teneri: ⁊ alienū sē/
per existere a ↄtēplatiōe dei vl̄ diui/
tijs spiritalibꝰ. De quibꝰ btūs apl̄s:
1. Cor. 1. Quia in oībꝰ inqt diuites facti estis
in illo: in omni v̄bo ⁊ in omi scien/
tia. De hac aūt ociosi paup̄tate ali/
bi qꝫ ita scribit̄: Et vestietur ↄcissa
veste ⁊ pannosa oīs somniculosus.
Sine dubio eñi non merebit̄ illo in/
corruptiōis vestimēto ornari: de q̄
Ro. 13. apl̄s p̄cipit: Induite vos dn̄m Iesū
.1 Thes. 5 xp̄m. Et iterū: Induti lorica iusticie
et charitatis. ⁊ de q̄ etiā dn̄s ad hie/
rusalē loquit̄ p̄ ꝑphetā: Exurge ex/
Esa. 52. urge hierl̄m induere vestimētis glie
tue. Quisq; somno ocij vl̄ acidie su
peratus: nō industrie sue labore sed
inertie pannis op̄iri maluerit: quos
abscidēs de p̄fecta plenitudine ⁊ cor
pore scripturaꝝ: nō vestimentū glie
nec decoris: s̄ ignominiosū excusa/
tiōis velamē sue coaptabit ignauie.
Solēt eñi hi q̄ sūt hac segnicie disso
luti: nolētes ope manuū suaꝝ sustē/
tari: qđ apl̄s indesinēter exercuit vl̄
nob̄ exercere p̄cepit: q̄busdā vti te/
stimonijs scꝑturaꝝ: q̄bꝰ q̄ddā iner/
tie sue velamē īponāt: dicētes scri/
Iob. 6. ptū esse: Op̄amini nō cibū q̄ perit:
s̄ q̄ p̄manet in vitā eternā. Et meus
Eiusđ. 4. cibus est vt faciā volūtatē p̄ris mei.
Sꝫ hec testimonia: p̄āni qdā sūt đ
solida euāgelice lectiōis plenitudīe
abscisi: ⁊ ad h̄ assuuntur vt ↄtegāt
potiꝰ ignominiā ociositatis ac vere/
cūdie nr̄e: q̄ꝫ vt calefaciant ⁊ exor/
nēt nos illa preciosa veste p̄fectaq;
v̄tutū: quā ī Prouerbijs mlier illa
sapiēs: q̄ fortitudine ⁊ decore indu/
ta est: vl̄ sibi vel viro suo fecisse de/
puer. 31. scribit̄: de q̄ etiā ↄseq̄nter infertur:
Fortitudine ⁊ decore induta est: et

letata est in diebꝰ nouissimis. De h̄
inertie morbo rursus idē Salomō
ita cōmemorat: Uie nihil op̄antiuꝫ puer. 15.
strate sūt spinis: id est illis ac silibus
vitijs q̄ apl̄s in sup̄ioribꝰ đ ocio pul
lulare p̄fatꝰ est. Et iteꝝ: In deside/
rijs est oīs ociosus. De quibꝰ apl̄us
comemorauit dicēs: Et nulliꝰ aliq̄d
desideretis. Et ad extremū: Multa
mala eñi docuit ociositas. Que eui/
dēter apl̄s in his q̄ supra exposuimꝰ
enūerauit dicēs: Nihil op̄antes: sed
curiose agētes. Huic qꝫ vitio s̄biun/
xit aliud: Et op̄am det̄ vt quieti si/
tis. Et deinde: vt v̄ra negocia agat̄
et vt honeste ambuletis ad eos qui 1. Thes. 4
foris sunt: ⁊ nulliꝰ aliq̄d desideret̄.
Quos etiā inordinatos ac rebelles
notat: ab his studiosos quosq; segre
gari p̄cipiens: Ut subtrahatis vos
inquit ab omni fratre ambulāte in/
ordinate ⁊ nō s̄m traditionem quā
acceperūt a nobis.

Q꞉ p̄ egyptū fratres ita su/
is manibꝰ op̄ant̄: vt nō solū
ꝓprijs necessitatibꝰ satisfa
ciāt s̄ etiā his q̄ ī carceribꝰ
sūt: subministrēt: Ca. XXII

h Is itaq; exemplis p̄ egyptū
patres eruditi: nullo modo
ociosos esse monachos ac p̄/
cipue iuuenes sinunt: actum cordis
ac profectum patientie et humilita/
tis sedulitate operis metientes: ⁊ nō
solum a nullo quicq; ad vsum vi/
ctus sui accipere patiuntur: sed eti/
am de laboribus suis: non tm̄ super/
uenientes ac peregrinos reficiūt fra
tres: verumetiam per loca libye que
sterilitate ac fame laborant: necnō
etiam per ciuitates his qui squalore
carcerum contabescunt: immanē cō
ferentes dirigunt alimonie victusq;
substantiam: de fructu manuuꝫ sua/
rum rationabile ac verum sacrifici/
um domino tali oblatione se offerre
cr edentes.

Qꝛ ocij causa faciat in partibus occidentis nō esse cenobia monachorum: Caplm. XXIII.

h Inc est ꝙ in his regionibꝰ nulla videmꝰ monasteria tāta fratruꝫ celebritate fundata: quia nec operum suorū facultatibꝰ fulciunt: vt possint in eis iugiter ꝑdurare. ⁊ si eis suppeditare quoq̄ mō valeat sufficiētia victus alteriꝰ largitate: voluptas tm̄ ocij ⁊ peruagatio cordis diutius eos in loco ꝑseuerare nō patit. Vñ hec est apd̄ egyptū ab antiq̄s patribꝰ sancta snīa: operantē monachū demone vno pulsari: ociosū xp̄o innumeris spiritibꝰ deuastari.

De abbate paulo q̄ singulis ānis om̄e opus manuū suarum igne supposito cōcremabat: Ca. XXIIII.

d Eniq̧ abbas paulus ꝓbatissimus patrū: cū in eremo vastiore cōsistens q̄ porphirio nūcupat: palmaꝝ fructibꝰ ⁊ horto modico securꝰ haberet sufficiētē alimonie sue victusq̧ substantiam: nec posset aliq̄d aliud vñ sustētaret operis exercere: eo ꝙ ab opidis ⁊ habitabili t̄ra septē māsionibus vel eo amplius deserti illiꝰ separaret habitatio: plusq̧ expeteret ꝓ mercede vecture: q̄ꝫ valere posset ꝑcium operis desudati: collectis palmaꝝ folijs q̄tidianū pensū velut exinde sustētandus a semetip̄o iugit exigebat. Cūq̧ ope totiꝰ anni antrū eiꝰ fuisset impletū: id qd̄ sollicita cura laborauerat singul' annis: supposito igne concremabat: intm̄ ꝓbans sine ope manuū nec in loco posse monachū perdurare: nec ad ꝑfectiōis culmē aliq̄n ꝯscēdere: vt cū h' fieri neq̄q̄ꝫ necessitas victus exigeret: ꝓ sola purgatiōe cordis ⁊ cogitationū soliditate ac ꝑseuerantia celle: vel acidie ipsius demonū q̧ victoria ⁊ expugnatione ꝑficeret.

Verba abbatis moysi que dixerit mihi ꝺ remedio acidie: Caplm. XXV.

c Um incipiēs in eremo cōmorari abbati moysi: oīm sctōrū sūmo: dixissem me egritudine acidie hesterno die grauissime fuisse ꝯfectū: nec ab ea potuisse alias liberari: nisi ad abbatē paulū ꝓtinus cucurrissem: ille: Nō te ait ab ea liberasti: ſ magis ei te deditiū ac subditū ꝑbuisti. Grauiꝰ em̄ te vt desertorē ac fugitiuū deinceps aduersarius īpugnabit: quē de ꝯflictu superatū ꝓtinꝰ aufugisse ꝯspexit: nisi decetero cōmissa ꝯgressione: nō desertiōe celle: vl' somni torpore: īgruentes estus eius ad horā euaporare malueris: sed tolerātia potius ⁊ cōflictu didiceris triūphare. Vñ expimēto ꝓbatū est acidie impugnationem nō declinādo fugiendā: sed resistendo supandam.

Explicit ꝺ spiritu acidie liber decimus.

Incipit ānotatio caploꝝ libri. XI. ꝺ spū cenodoxie.

x Exemplū regis ezechie quemadmodum telo cenodoxie deiectus fuerat.
xj Exemplū regis Ozie eiusdem morbi labe superati.
xij Diuersa testimonia cōtra cenodoxiam.
xiij Quib⁹ modis cenodoxia monachū pulset.
xiiij Queadmodū clericatus gradum suggerat ambiendū.
xv Quomodo cenodoxia mentē inebriet.
xvj Qꝫ aliter vitia curari nō possunt nisi eoꝝ radices ꝛ cause fuerint publicate.
xvij Qꝫ monachus debet vitare mulieres ꝛ episcopos.
xviij Remedia quib⁹ cenodoxiam vitare possumus.

Explicit annotio capitulorum.

Incipit liber vndecim⁹ de spiritu cenodoxie.

Proemiale Ca.I.

Eptimū nobis certamen est ꝯtra spiritū cenodoxie: quā nos vanam siue inanē gloriam possum⁹ appellare: mltiforme variū atqꝫ subtile: ita vt quibuslibet pspicacissimis oclis nō dicam caueri: sed peruideri deprehēdiqꝫ vix possit.

χένο/ δοξία

Qꝫ cenodoxia nō solum in pte carnali ſꝫ etiā i spiritali monachū pulset: Ca.II.

Non solū em̄ vt cetera vitia in pte carnali: sed etiā in spiritali monachū pulsat: subtilior e se nequitia ingerēs mēti: ita vt qui nō potuerint carnalib⁹ vitijs decipi: spiritalib⁹ successibus acrius saucient: tanto qꝫ est pniciosior ad conflictū q̄to obscurior ad cauendū. Omniū nāqꝫ vitioꝝ manifestior apertiorqꝫ ꝯgressus est: ꝛ in vnoquoqꝫ coꝝ ꝯtradictiōe rigida cōfutatus incētor inualidior factus abcedet: victorēqꝫ suum deiectus aduersarius deinceps infirmior attemptabit. Hic vero morb⁹ cū p elatione carnali pulsauerit mentē: ꝛ fuerit responsionis scuto repulsus: rursus vt quedā multiformis nequitia priore habitu psonaqꝫ mutata sub vtutū specie victorē ꝯfodere ꝛ iugulare pertemptat.

Qꝫ cenodoxia mltiplex sit ac multiformis: Ca.III.

Etem cetera vitia seu pturbatiōes vniformes ac simplices esse dicunt: hec vero multiplex ꝛ mltiformis ac varia vndiqꝫ bellatori ꝛ ex omī pte victori occurrens. Nā ꝛ in habitu ꝛ in forma: in incessu: in voce: in opere: in vigilijs in ieiunijs: in oratiōe: in remotiōe: in lectiōe: in scientia: in taciturnitate: in obediētia: in humilitate: in lōganimitate: militē christi vulnerare conaf: ꝛ velut quidā pniciosissim⁹ scopulus tumētibus vndis obtect⁹: improuisū ac miserabile naufragiū scdo nauigantib⁹ vento dū nō cauetur nec preuidef importat.

Quomodo monachum cenodoxia a dextris ꝛ a sinistris impugnet: Ca.IIII.

Taqꝫ via regia volentē incedere p arma iusticie que a dextris sūt ꝛ a sinistris: oportet apostolica disciplina trāsire per gloriaꝫ ꝛ ignobilitatē: p infamiā ꝛ bonā famā: ꝛ tanta cautiōe inter tumentes temptationū fluctus gubernante discretiōe ꝛ flante nobis spiritu domini: iter dirigere vtutis: vt dextra leuaqꝫ si paululū ðflectam⁹: sciamus nos pniciosis mox cautib⁹ illidēdos. Ideoqꝫ p sapientissimū salomonē monemur: Ne diuertaris Prou.4 2.Cor.6

ad dexterā neqꝫ ad sinistram: id est
ne tibi de virtutibus blandiaris: et
dextris successibꝰ ac spiritalibꝰ extol/
laris: nec deflectens ad sinistrū tra/
mitē vitioꝝ: ꝺm aplm gloriā tibi ex
eis in tua ꝯfusiōe ꝯquiras. Nā cui
sub specie succincte vestis ac nitide
cenodoxia non potuit generari: pro
squalida ꝛ inculta ac viliore conaꝭ
inferri. Quē nō potuit ꝑ honorem
deijcere: hūilitate supplātat. Queꝫ
sciētie ꝛ elocutiōis ornatu nequiuit
extollere: grauitate taciturnitatis eli/
dit. Si ieiunet in palā: gloria vani/
tatis pulsaꝭ: Si illud ꝯtēnende glo
rie causa ꝯtexerit: eodē vitio elatio
nis obtundiꝭ. Ne vane glorie con/
tagio maculeꝭ: orōnes ꝓlixas sb fra
trum vitat celebrare conspectu: et
ꝙ eas latenter exerceat: nullumqꝫ
habeat consciū facti: non effugit acu
leos vanitatis.

Qua cōparatiōe monstreꝭ natura cenodoxie: Ca. V.

p Alcre seniores nostri naturā
morbi huiꝰ ī modū cepe bol
borūqꝫ describunt: que vno
decorticata tegmine: alio rursū īue/
niunꝭ induta: totiensqꝫ repiunꝭ ob
tecta: quotiēs fuerint expoliata.

Qꝫ cenodoxia nec bn̄ficio solitudis extiguaꝭ: Ca. VI.

i N solitudinē quoqꝫ cūctoꝝ
mortaliū ꝯsortia glie causa
fugientē: ꝑsequi nō desistit.
Quātoqꝫ amplius vniuersum quis
vitauerit mundū: tāto eū acrius in/
sequiꝭ. Aliū ꝙ patiētissimꝰ sit ope/
ris ac laboris: aliū ꝙ ad obediēdū
ꝓmptissimus: aliū ꝙ humilitate ce/
teros preponderet: conaꝭ extollere.
Alius sciētie: alius lectiōis: aliꝰ vi/
giliaꝝ ꝓlixitate tēptatur. Nec alias
quemqꝫ hic morbꝰ nisi suis nitiꝭ vir/
tutibus sauciare: in his offendicula
tendēs interitus: in quibus vite sti/
pendia conquirunꝭ. Volētibꝰ quip
pe iter pietatis ac ꝑfectionis incede/
re: nō alibi inimici insidiantes: nisi in
via qua ambulāt: laqueos deceptio
nis abscondūt: ꝺm illā beati dauid
sentētiā: In via hac qua ambulabā
absconderunt laqueū mihi: vt ī hac
ipa scilꝫ virtutū via qua gradimur:
tendentes ad brauiū superne voca/
tionis: nostris elati successibꝰ corru/
amus: obligatisqꝫ pedibꝰ aīe nostre
concidamus: cenodoxie laqueis cō/
pediti. Et ita fit vt q̄ aduersarij con
flictu nō potuimus superari: nostri
triūphi sublimitate vincamur: seu
certe quod est etiam aliud deceptio/
nis genus: vt excedētes continentie
vel nostre possibilitatis modū: ꝑse/
uerantiā nostri cursus infirmitate
corporis intercedēte perdamꝰ.

Qꝫ cenodoxia cuꝫ deiecta fuerit: acrius resurgat ad luctamen: Ca. VII.

o Mnia vitia superata marce/
scunt: ꝛ deuicta per singulos
dies infirmiora reddunꝭ: et
vel loco vel tempore minuunꝭ atqꝫ
deferuēt: seu certe a cōtrarijs ꝟtuti/
bus dissidētia: vel cauenꝭ faciliꝰ vel
vitanꝭ: hoc ꝟo deiectū: acrius resur
git ad luctam: ꝛ cū putaꝭ extinctuꝫ:
sua morte viuacius cōualescit. Ce/
tera genera vitioꝝ eos tantū impu/
gnare solent quos in certamīe supe/
rarint: hoc vero suos victores acriꝰ
insectatur. Quātoqꝫ fuerit validiꝰ
elisum: tanto vehementius victorie
ipsius elatione cōgrediꝭ. Et hec est
subtilis inimici versutia: vt militem
christi proprijs faciat telis occūbe/
re: quem hostilibus armis superare
non potuit.

Qꝫ cenodoxia nec eremo nec etate ꝺferueat: C. VIII

a Lia interdū vitia sicut dixi/
mus etiā locoꝝ beneficio cō/
quiescunt: ꝛ materia peccati
vel oportunitate eius ꝛ occasione sb
tracta lentescere solēt ꝛ minui: hꝫ ꝟo
cū fugiente deserta penetrat: nec lo/

co nouit excludi: nec extrinsecus materia subtracta marcescere. Non enim aliunde ꝙ virtutū eius quē impetit successibus animatur. Que dū etiam ꝓcessu tēporis vt prefati sum⁹ interdum molliunt atq̧ vanescunt: huic longeuitas nisi fuerit industria solerti ac prudenti discretione fundata: nō solum non officit: verūetiā maiora nouit fomenta congerere vanitatis.

Q cenodoxia piculosior sit v̄tutib⁹ mixta: Ca. IX.

Postremo cetere pturbatiões a ꝯtrarijs sibi virtutib⁹ dissidētes: et ex apto tā ꝙ die claro bellantes: et superant̄ facilius et cauent̄: hec aūt virtutibus inserta et aciei permixta velut in nocte ceca dimicans: atrocius inopinatos decipit et incautos.

Exēplū regis ezechie quēadmodum telo cenodoxie deiectus fuerat: Ca. X.

Ita nanq̧ ezechiam regē iudē virū in omnib⁹ ꝯsummate iusticie: et sanctarū scripturarū testimonio cōprobatū: post innumera virtutū preconia: vno elationis telo legimus fuisse deiectum: et qui internetionē centū octoginta
4.Re.19 quinq̧ miliū de exercitu assyriorū: angelo sub nocte vastante: vna prece valuit impetrare: vanitatis gloriatiōe supatur. Cuius vt preteream virtutū tam ꝓlixum catalogū: quē replicare plongum est: hoc vnum dicam: Qui post interdictū terminū vite mortisq̧ diē: dn̄i sentētia prefinitū: quīdecim annis vite metas ex-
4.Regl. 20. cedere vna orōne ꝓmeruit: Sole p decem gradus quos ad occasum tēdens iā illustrauerat reuertēte: qui lineas quas abscessu ei⁹ vmbra subsequens occuparat: suo rursum redi tu fugās: duplicatū diē vniuerso orbi ꝯtra fixas nature leges inaudito miraculo ꝓbuit: post tanta tā q̧ incredibilia signa: post tā īmania documenta virtutū: qualiter fuerit suc cessibus suis elisus: audi scripturam narrantē: In dieb⁹ inquit illis egro tauit ezechias vsq̧ ad mortē: et orauit dn̄m et exaudiuit eū et dedit ei signum: illud scʒ qd̄ legimus de solis datum esse reditu p Esaiā ꝓphetaʒ in quarto regnorū libro: sed nō inq̄t scd̄m beneficia que acceperat retribuit ei: quia eleuatum est cor eius: et facta est cōtra eū ira: et cōtra iudam et hierusalē: humiliatusq̧ ē postea: eo ꝙ exaltatū esset cor eius: tam ipe ꝙ habitatores hierusalē: et icc irco nō venit sup eos ira dn̄i in diebus ezechie. O ꝗ perniciosus ꝙ grauis est elationis morbus? Tāte iusticie tante virtutes tanta fides atq̧ deuotio: que naturā ipsam ac totius mūdi leges īmutare meruerūt: vna elatione depereunt: ita vt vniuersis virtutibus suis acsi non fuissent: obliuioni traditis: iram dn̄i cōfestim suscepisset: nisi eam resumpta humilitate placasset: vt qui de tam excelso meritorum fastigio elatione impelliente deciderat: nō nisi p eosdē rursuʒ humilitatis gradus ad amplissimum culmē ascēderet. Uis aliud quoq̧ exēplū similis ruine percipere?

Ibidem.

Exēplū regis ozie eiusdem morbi labe supati: Ca. XI.

Ozias huius quem cōmemorauim⁹ regis atauus: in omnibus quoq̧ ipse scripture testimonio collaudatus: post ingentia virtutum suarum preconia: post innumeros triūphos quos deuotionis ac fidei sue merito perpetrauit: disce qualiter sit vane glorie elatione deiectus. Et egressum est inquit nomen ozie ꝓpter quod auxiliaretur ei dominus et corroborasset illum. Et cum roboratus esset: eleuatum est cor eius in interitū suum: et neglexit dominū deum suū. Cernis aliud exemplū ruine grauissime:

2. Paral 26.

et ꝯspicis duos viros tā iustos tā ꝗ perfectos triūphis suis atq victorijs fuisse cōfectos. Uñ videtis ꝗ ꝑniciosi rerū secundaꝝ soleāt esse successus: ita vt qui nō potuerūt aduersis frangi: ꝓsperis si incauti fuerint acrius elidanť: ⁊ qui ī cōflictu atq acie morti euaserūt discrimina: tropheis ꝓprijs triūphisq succūbāt.

Diuersa testimonia contra cenodoxiā: Capi. XII.

Gal. 6. Deo apl's monet: Nolite fieri inanis gl'ie cupidi. Et dñs phariseos castigās: Quō inquit vos potestis credere qui gloriam abinuicē accipitis: ⁊ gloriā que a solo deo est nō queritis? De his et beatus dauid cū interminatiōe dicē:

Joh. 5.

Ps̄. 52. Quoniā deus dissipauit ossa eoruz qui hominibꝰ placēt.

Quibꝰ modis cenodoxia monachū pulset: Ca. XIII

Viet etiā incipientiū mētes et eorum qui minꝰ adhuc vl' virtute animi vel sciētia ꝓfecerūt: aut ꝓpter sonū vocis extollere: qꝺ scꝫ modulatius psallāt: aut ꝗ sint exesis carnibꝰ vel corpe lautiores: aut ꝗ parentes diuites aut nobiles habeant: vel ꝗ militiā honoresq ꝯtēpserint. Interdū etiam dignitates ⁊ opes q̄ forte nec apprehēdi quidē al'iqñ potuissent: psuadet quēptam pfacile fuisse adeptuꝝ si pseuerasset in seculo: vana spe etiam de incertis inflās eū: ⁊ de his q̄ nunq̄ possedit: velut qui ea ꝯtempserit gl'ia vanitatis extollēs.

Quēadmodū clericatꝰ gradū suggerat ambiendum: Caplm. XIIII.

Nonnunq̄ ꝯo clericatꝰ gradum ⁊ desideriū pb̄yterij vl' diaconatus īmittit. Quē si vel inuitꝰ fuisset indeptus: tāta expletuꝝ sanctitate ac rigore depīgit: vt ceteris quoq sacerdotibꝰ pbere potuerit sanctitatis exempla: deinde multos nō solū ꝯuersatiōis forma: verūetiā doctrina sua sermoneq lucraturū. Facit etiā in solitudine vel in cellula cōmorantē: diuersoꝝ domos ac monasteria mente atq animo circūire: ⁊ plurimoꝝ ꝯuersiōes sub incitamēto imaginarie exhortatiōis acquirere. Agiť itaq infelix aīa tali vanitate velut ꝓfundissimo sopore delusa: vt plerūq hmōi cogitationū illecta dulcedine: ⁊ his oppleta simulacris: ne p̄sentes quidem actus vel fratres valeat cōtēplari: dum his que cogitationū ꝑuagatione vigilans somniauit: delectať inherere quasi veris.

Quomō cenodoxia mentē inebriet: Caplm. XV.

Emini cuiusdā senis cum in eremo scythie commorarer. Qui cū ad cellā cuiusdam fratris gratia visitatiōis aduenies ostio approximasset: audissetq eū quiddā obmurmurātē intrinsecus: paululū subsistit: cognoscere volēs quidnā de scripturis legeret: vel sicē est moris operās memoriť recenseret. Cūq piissimus explorator aure diligēter applicita curiosius auscultaret: ita eū repperit huiꝰ spūs impugnatiōe pellectū: vt in ecclesia facere se crederet exhortatoriū plebi sermonē. Cūq subsistens senex audisset eū finisse tractatum: ⁊ mutato rursum officio celebrare velut diaconū cathecuminis missam: tūc demū pulsauit ostiū. Qui egressus occurrensq seni veneratiōe solita: introducensq eum quā olim venerit cogitationū suaꝝ consciētia remordente ꝑquirit: ne scꝫ diutius stās ad ostiū iniuriā pertulisset. Iocularit senex grateq respōdit: modo inquiens veni: quādo tu missam cathecuminis celebrabas.

Q aliter vitia curari non possint nisi eorum radices

et cause fuerint publicate.
Caplm. XVI.

b Ec iccirco inserere huic opu/
sculo necessariũ duxi: vt de
impugnationũ vi atq; ordine vitio
rũ: quib⁹ miserabil' aĩa lacerat: non
solũ ratiõe ꝫ etiã exẽplis instructi:
ad deuitãdos laqueos ⁊ mľtiplices
decipulas ĩimici: cautiores esse pos/
sum⁹. Ita nãq; indifferenter hec ab
egyptijs patrib⁹ ꝓferunt in mediũ:
vt oĩm vitioꝝ certamina vel illa q̃
patiunt vel illa q̃ passuri sunt: iuni/
ores relatione sua tanq̃ q̃ adhuc ea
sustineãt: apđ eos detegãt atq; de/
nudẽt: quo exponẽtib⁹ eis illusiões
oĩm passionũ: q̃cũq; incipiẽtiũ sunt
ac feruentiũ spũ: colluctationũ sua/
rũ arcana cognoscant: ⁊ ea tanq̃ in
specľo ꝯtẽplãtes: ⁊ cause vitiorum
quib⁹ pulsant ⁊ remedia doceant:
futuroꝝ q̃z certaminũ ꝯgressib⁹ an/
teq̃ supueniãt eruditi: q̃liter p̃ caue
re ⁊ occurrere eis vel ꝯfligere debe/
ant: ĩstruãt. Ut solẽt pitissimi me/
dicoꝝ nõ solũ mederi p̃sentib⁹ mor
bis: verũetiã futuris peritia sagaci
occurrere: eosq; p̃ceptis vel poculis
salutarib⁹ p̃uenire: ita hi q̃z verissi/
mi aĩaꝝ medici: emersuras valitudi
nes cordiũ: spiritali collatiõe velut
quodã celesti antidoto precẽcãtes:
in iunioꝝ mẽtib⁹ nõ patiunt adole
scere: apientes eis ⁊ causas ĩminenti
um passionũ ⁊ remedia sanitatũ.

Q monach⁹ debet vitare
mlieres ⁊ ep̃os: Ca. XVII

q Ua ꝑpter hec est antiq̃t⁹ pa
trũ pmanẽs nunc vsq; snĩa (
quã ꝓferre sine mea ꝯfusiõe
non potero: qui nec germanã vitare
potui: nec ep̃i euadere man⁹) omni/
modis monachũ fugere debere mu/
lieres ⁊ ep̃os. Neuter em̃ sinit eum
quẽ semel sue familiaritati deuinxe/
rit: vel quieti cellule vlterius operã
dare: vľ diuine theorie p sctãꝝ rerũ
intuitũ: purissimis ocľis inherere.

Remedia q̃bus cenodoxiã
vitare possim⁹: Ca. XVIII.

l Deoq; athleta christi q̃ veꝝ
ac spiritalẽ agonẽ legitĩe cer
tare desiderat: hãc multifor/
mẽ variãq; bestiã oĩmodis supare
festinet. Quã nobis ex omni parte
velut multiplicẽ nequitiã occurren
tem: tali remedio poterim⁹ euadere:
vt cogitãtes illđ daniticũ eloquiũ:
Dñs dissipauit ossa coꝝ q̃ hoĩb⁹ pla Ps. 52.
cẽt. Primit⁹ nihil ꝓposito vanitatꝭ
et inanis glorie capessende gr̃a: nos
metp̃os facere pmittamus. Deinde
ea q̃ bono initio fecerim⁹ obſuatõe
siĺi custodire nitamur: ne oẽs laboꝝ
nostroꝝ fruct⁹ post irrepẽs cenodo/
xie morb⁹ euacuet. Quicq̃d etiã in
ꝯuersatione fratrũ mĩme cõmunis
vsus recipit vel exercet: omĩ studio
vt iactãtie deditũ declinemus: ⁊ ea
que nos possunt inter ceteros nota/
biles reddere ac veluti solis faciẽti/
bus laus apud hoĩes sit ꝯquirenda
vitem⁹. His em̃ vel maxĩe indicijs
cenodoxie: letale ꝯtagiũ nobis inhe
rere monstrabit: Qđ facillime po/
terimus effugere: si ꝯsiderem⁹ nõ so
lũ fructũ laboꝝ nostroꝝ nos penit⁹
amissuros quoscũq; cenodoxie pro
posito fecerimus: sed etiam reos ma
gni crimĩs factos: etna supplicia ve
lut sacrilegos soluturos: vtpote qui
ad iniuriã dei opus qđ eius obtẽtu
nos oportuit agere: hoĩz gr̃a malui/
mus exercere: ab eo qui occultoꝝ est
cõscius: hoĩes deo: ⁊ gloriam mũdi
glorie dñi pretulisse ꝯuicti.

Explicit de spiritu ceno/
doxie liber vndecimus.

Incipit annotatio capi/
tulorum libri duodecimi đ
spiritu superbie.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit liber. XII. de spiritu supbię: Ca. I.

Octauum qđ τ extremū aduersus spiritū supbie nobis certamē est. Qui morb⁹ licet vltim⁹ sit in ꝯflictu vitiorū: atq̄z in ordine ponaƭ extrem⁹: origine tñ τ tp̄e p̄m⁹ est. Seuissima τ supioribus cunctis īmanior bestia: pfectos maxime tēptās: τ ꝓpemodū iā po-

fitos in ꝯsummationeṁ virtutū: mor/su diriore depascens.

Quod superbie duo sint genera: Capitulum .II.

Cuius duo sūt genera. Unum ē quo diximus spirituales viros summosq; pulsari: aliud quod etiā incipiētes carnalesq; cōplectit. Et licet vtrū q; superbie genus tam in deū q̄ in hoīes noxia inflet elatio: tn̄ illud primū specialiter refert ad deū: scōm ad hoīes ꝓprie ptinet. Cuius originem ac remedia in posterioribus libelli huius donāte deo inq̄tū possumus exequemur. Nūc d̄ illo priore quo p̄fati sumus pfectos p̄cipue tēptari: ꝓpositū nobis est pauca disserere.

Quod supbia oēs pariter virtutes auferat: Capi. III.

Nullū est igit vitiū aliud qd̄ ita oēs ꝟtutes exhauriat: cūctaq; iusticia ⁊ sanctitate hominē expoliet ac denudet vt supbie malū: tanq̄ generalis quidā ac pestifer morbus nō vnū mēbroꝝ ptem vel eius debilitare ꝯtentus: ꝫ solidū corpus letali corrūpit exitio: ⁊ ī virtutū iā fastigio collocatos: grauissima ruina deijcere ac trucidare conatur. Oē nāq; vitiū suis est terminis et fine ꝯtentū: ⁊ licet cōtristet alias quoq; virtutes: cōtra vnā tamē p̄ncipaliter tendit: eā q; specialiter opprimit ⁊ impugnat. Et vt hocipsum quod dicimus clarius possit intelligi: gastrimargia: id est appetitus vētris: seu ꝯcupiscētia gule: tēperātie rigorem corrūpit: castitatē libido contaminat: ira patientiā vastat: vt nonnunq̄ vni quis deditus vitio: alijs virtutibus nō penitus destituat: sed illa tantū virtute trūcata que e diuerso emulo sibi vitio repugnante succūbit: reliquas possit vel ex parte retinere: hec vero cū infelicē posse/derit mentē: vt quidā seuissimus tyrannus sublimissima capta arce virtutū: vniuersaꝫ funditus ciuitatem diruit atq; subuertit. Excelsa quondam sanctitatis menia: vitioꝝ solo coequās atq; pmiscēs: nullā deinceps imaginē libertatis aīe sibi subdite superesse ꝯcedit. Quāto q; cepit ditiorem: tāto grauiori ſuitutis iugo ſbditū vniuersis ꝟtutuꝫ facultatibus crudelissima dep̄datiōe nudabit.

Quod ob superbiam lucifer ille de archangelo factus est diabolus: Ca. IIII.

Et vt grauissime tyrannidis eius potentiā agnoscamus: angelū illum qui pre nimietate splendoris ac decoris sui lucifer nuncupatus est: nullo alio q̄ hoc vitio deiectum celitus inuenimus: et ex illa beata sublimitate angelorum telo superbie vulneratum: ad inferna fuisse collapsum. Si igitur tanta virtute tante potentie prerogatiua decoratum vna elatio cordis potuit de celestibus ad terrena deuoluere: qua nos obseruantia carnis fragilitate circundatos cauere oportet: ipsius ruine magnitudo demonstrat. Quemadmoduꝫ vero huius morbi virus perniciosissimum deuitemus: instrui poterimus: si ruine ipsius causas atq; originem persequamur. Nunq̄ enim curari languor: nec remedia poterunt malis valitudinibus exhiberi: nisi prius inquisitione sagaci origines earum inuestigentur ⁊ cause. Hic nāq; indutus diuina claritate: ⁊ int ceteras supernas virtutes cōditoris largitate p̄fulgens: splendorem sapiētie ⁊ ꝟtutum pulchritudinem qua ornabat gratia creatoris: nature sue potentia non munificentie illius beneficio se credidit obtinere. Et ob hoc elatus tanq̄ qui ad perseuerantiam puritatis huius diuino non egeret auxilio: deo se similē iudicauit: vt pote qui nullius indigeret quemadmodum deus: liberi scilicet arbitrij

facultate ꝯfisus: per illā credens af/
fluēter oīa sibimet suppeditari: que
ad ꝯsummationē virtutū: vł penni/
tatē summe beatitudinis ptinerēt.
Hec ei sola cogitatio facta: pma rui/
na est. Ob quā desertus a deo quo
se credidit nō egere: instabilis repen
te ⁊ nutabundus effectus: ⁊ infirmi
tatē ꝓprie nature persensit: ⁊ beati/
tudinē q̄ dei munere fruebat: ami/
sit. Et quia dilexit verba precipita/
Esa. 14. tionis quib⁹ dixerat: In celū ꝯscen/
dam. ⁊ linguā dolosam qua vel de
se dixerat: Ero simił altissimo. vł de
Gen. 3. adā ⁊ eua: Eritꝭ sicͭ dij. Propterea
deus destruet illū in finē: euellet eū
Ps. 51. et emigrabit de tabernaculo suo: et
radicē eius de terra viuentiū. Tunc
ruinā eius videntes iusti timebunt:
et sup eū ridebunt dicētes (qđ etiā
sine fine ad hos qui se sine ꝓtectiōe
auxilioq̄ dei summū bonū pficere
Ibidem. posse ꝯfidūt: iustissime diriget) Ec/
ce homo qui nō posuit deū adiuto/
rem suū: sed sperauit in multitudine
diuitiarum suarum: ⁊ preualuit in
vanitate sua.

Q fomites vitioꝝ oīm: de supbia pullulēt: Ca. V.

Ec ē pme ruine causa: ⁊ ori/
b go principalis morbi. Qui
rursum p illū qui fuerat a se
deiectus in ꝓthoplastū serpens: in/
firmitates omniū vitioꝝ ⁊ materias
germinauit. Dū em̄ gloriā deitatis:
arbitrij libertate ⁊ industria sua cre
didit se posse ꝯquirere: etiā illā per/
didit quā adeptus fuerat gratia cō
ditoris.

Q supbie vitiū sit in ordine colluctatiōis extremū: tempore tamē ⁊ origine primū sit: Capi. VI.

Taq̄ exēplis ac testimonijs
i scripturaꝝ manifestissime cō
probatur: supbie labem cuꝫ
posterior sit in ordine ꝯflictuū: ori/
gine tamē anterlorē esse: omniumq̄
peccatoꝝ ⁊ criminū esse principiuꝫ:
nec sicut cetera vitia solūmodo con
trariā sibi virtutē: id est humilitateꝫ
tantū extinguere: verūetiā cunctaꝝ
simul interemptricē esse virtutum:
nec mediocres tantū paruosq̄ tem/
ptare: ſ maxime in fortitudinis cul/
mine cōsistentes. Ita em̄ de hoc spi/
ritu ꝓpheta cōmemorat: Et esce ei⁹
electe. Ideoq̄ beat⁹ dauid licet tan
ta circūspectione: cordis sui custodi
ret arcana: vt ad eū quē secreta cō/
scientie sue nō latebant audenter ꝓ/
clamaret: Domine nō est exaltatum Ps. 130
cor meū: neq̄ elati sunt oculi mei:
neq̄ ambulaui in magnis neq̄ ī mi
rabilibus sup me: nisi humiliter sen/
tiebā. Et iteꝝ: Nō habitabit in me/ Ps. 100
dio domus mee faciens superbiam.
Sciēs tamē q̄ difficilis sit etiā pfe/
ctis ista custodia: nō de sua tantū p̄
sumit industria: ſ orans dn̄i implo/
rat auxiliū vt hui⁹ inimici telū pos/
sit insauciat⁹ euadere: dicens: Non Ps. 35.
veniat mihi pes superbie. pauēs ac
metuēs ne in illud incidat quod di/
citur de supbis: Deus supbis aduer Jacob. 4
sat. Et iterū: Immundus est apud
deum omnis qui exaltat cor suū.

Q tantum sit malum superbie vt ipsum deum aduersarium habere mereat: Capłm. VII.

Antū est malum supbie: vt
t nō angelū nō alias virtutes
sibi ꝯtrarias: sed ipsum deū
aduersarium habere mereatur. No/
tandum siquidē est: q̄ nequaq̄ dixe
rit sup his qui ceteris sunt vitijs in/
uoluti q̄ habeant sibi deū resisten/
tem: id est gastrimargis: fornicarijs
iracundis seu philargyris aduersa/
tur: sed solis superbis. Illa nāq̄ vi/
tia vel ī vnūquēq̄ delinquētiū tan
tūmodo retorquent: vel in suos p/
ticipes: id est in alios homines vidē
tur admitti: hec vero ꝓprie pertin/

git ad deū: ⁊ iccirco eum specialiter
digna est habere ꝯtrariū.

Quēadmodū deus supbiam diaboli virtute humilitatis extinxerit: ⁊ diuersa super hoc testimonia: C. VIII

Deoqꝫ vniuersitatis creator
et medicus deus: causam pn
cipiū qꝫ morboꝝ supbiā esse
cognoscens: cōtrarijs sanare cōtra-
ria ꝓcurauit: vt ea scꝫ que p supbi-
am corruerāt: p humilitatē resurge
Esa. 14. rent. Ille nanqꝫ dicit: In celū con-
scendā. Hic dicit: Humiliata est in
terra anima mea. Ille dicit: Et ero
similis altissimo. Hic cū esset in for-
Phil. 2. ma dei exinaniuit semeipm formaꝫ
serui accipiēs: humiliauitqꝫ se factꝰ
obediēs vsqꝫ ad mortem. Ille dicit:
Esa. 14. Sup astra dei exaltabo soliū meū.
Iste dicit: Discite a me qꝛ mitis suꝫ
Matt. 11 et humilis corde. Ille dicit: Nescio
Exo. 5. dñm: ⁊ israel nō dimittā. Iste dicit:
Joh. 7. Si dixero qꝛ nō noui eū: ero similis
vobis mēdax: sed noui eū: ⁊ manda
ta eius seruo. Ille dicit: Mea sūt flu
mina: ⁊ ego feci ea. Iste dicit: Non
possum ego a meipo facere quicqꝫ:
Joh. 14. sed pater meus in me manēs ipe fa-
cit opera. Ille dicit: Mea sunt om-
nia regna mūdi ⁊ gloria eoꝝ: ⁊ cui
voluero do ea. Iste cum diues esset
2. Cor. 8 pauper effectus est: vt eius inopia
nos diuites redderemur. Ille dicit:
Sicut colligunt oua que derelicta
Esa. 10. sunt: sic vniuersam terrā ego cōgre-
gaui: ⁊ nō fuit qui moueret pennam
et aperiret os ⁊ ganniret. Iste dicit:
Ps. 101 Similis factus sum pellicano soli-
tario: vigilaui ⁊ factꝰ sum sicut paf
ser solitariꝰ in tecto. Ille dicit: Exic
caui vestigio pedū meoꝝ omnes ri-
Esa. 37. nos aggerū. Hic dicit: Nūquid nō
possum rogare patrē meū: ⁊ exhibe-
Mat. 26 bit mihi mō plus qꝫ duodecim milia
legiones angeloꝝ? Si principalis
ruine causam ⁊ salutis nostre funda
mēta ꝯspeximꝰ: a quo ⁊ qualiter vl'
ista iacta sint: vel illa emerserint:
quēadmodū deuitare tam atrocem
mortē supbie debeamꝰ: vel illiꝰ rui-
na vel huius doceamur exemplo.

Quemadmodū nos quoqꝫ superbiam superare possimus: Caplm. IX.

Taqꝫ hunc nequissimi spiri-
i tus laqueū taliter poterimꝰ
euadere: si in singulis quibꝰ
senserimus nos virtutibꝰ ꝓfecisse:
illud apostolicū dixerimꝰ: Nō ego 1. Cor. 15
sed gratia dei mecū: ⁊ gratia dei suꝫ
id quod sum. ⁊ deū esse qui operat
in nobis: ⁊ velle ⁊ pficere pro bona
voluntate: dicente etiā ipso auctore
salutis nostre: Qui manet in me: et Joh. 15.
ego in eo: hic fert fructū multū: qꝛ
sine me nihil potestis facere. Et nisi
dominꝰ edificauerit domū: inuanū Ps. 126
laborauerūt qui edificant eam: Ni
si dñs custodierit ciuitatē: frustrā vi
gilant qui custodiunt eā. Et vanū
est vobis ante lucē surgere. Quia Roma. 9
non est volentis neqꝫ currentis: sed
miserentis dei.

Qꝫ nemo possit pfectionē virtutū vl' ꝓmissam beatitudinē suis tantū viribus obtinere: Capi. X.

Ullius nanqꝫ quis volent'
n et currentis tam idonea po-
test voluntas esse vl' cursus:
vt carne spiritui repugnāte circūda
tus valeat tantū pfectionis premiū
et palmā integritatis ac puritat' at-
tingere: nisi fuerit diuina miseratiōe
ꝓtectus: vt ad illud qđ magnopere
vult ⁊ quo currit: puenire mereat.
Omne eñi datū bonū ⁊ omne donū
perfectū desursum est: descēdens a Jacob. 1.
patre luminū. Quid eñi habes qđ
nō accepisti? Quod si accepisti: qđ 1. Cor. 4
gloriaris quasi nō acceperis?

Exemplū latronis siue dauid vel vocatōis nostre ad

dei gratiam demonstran-
dam: Caplm. XI.

Si eñ vel illum latronem ob
vnã ɔfessionem introductũ
in ꝑadisum recordemur: in-
telligim⁹ eũ nõ cursus sui merito tã-
tam beatitudinẽ ɔsecutũ: sed dono
dei miserẽtis indeptũ. Uel si remini
scamur dauid regis duo tam grauia
tã q̃ imania crimina vno penitudi-
nis sermone deleta: nec hic videmus
ad indulgentiã tãti criminis obtinẽ
dam laboris equiparasse merita: s
dei gratiã suꝑabundasse: qui vere
penitudinis occasiõe accepta: tantã
peccatoꝝ materiã sub vnius verbi
plena ɔfessiõe ɔsumpsit. Principi-
um quoq̃ discutiẽtes vocationis ac
salutis humane: qua nõ ex nob nec
Eph. 2. ex operib⁹ nostris s̃m aplm: s dei su
mus dono gratiaq̃ saluati: liquido
poterim⁹ aduertere quẽadmodũ ꝑ-
Roma. 9 fectiõis sũma nõ volẽtis neq̃ currẽ-
tis: s miserẽtis est dei: qui nequaq̃
laboꝝ vel cursus nostri merito com
pensante: vitioꝝ nos facit esse victo-
res: nec equiparãte nostre volunta-
tis industria: tã arduũ integritatis
culmẽ subiugata qua vtimur carne
cõscendere. Nulla siquidẽ corporis
hui⁹ afflictio nullaq̃ cordis ɔtritio
ad capessendã verã illam interioris
hominis castitatẽ potest esse condi-
gna: vt tantã puritatis virtutẽ an-
gelis solis ingenitã celiq̃ vernacu-
lam: nudo humano labore: id est si-
ne adiutorio dei valeat obtinere: qr
totius bonitatis effect⁹ ab illius ꝓ-
fluit gratia: qui tantã perennitatem
btitudinis ⁊ imensitatẽ glie: exigue
volũtati breuiq̃ ac paruo cursui no
stro: mltiplicata largitate donauit.

Q nullus sit labor qui pos
sit repromisse beatitudini
comparari: Capi. XII.

Omnis eñ longeuitas vite ꝑ-
sentis: cũ ad illã future glie
perennitatẽ respexeris: euane-
scit: ⁊ dolores cuncti ɔtemplatione
illi⁹ imẽse btitudinis effugant: atq̃
vt fum⁹ ad nihil extenuati liq̃scunt:
et nusq̃ vt fauilla cõparent.

Traditio senioꝝ de ɔseq̃n-
da puritate: Ca. XIII.

Quapropter iam tẽpus est: vt
ipis quib⁹ tradũt verbis pa
trũ sententiã ꝓferam⁹: eorũ
scz qui viã ꝑfectiõis ⁊ qualitatẽ ei⁹
nõ verboꝝ iactãtia depinxerũt: sed
potius re ⁊ ope ac virtute spũs pos-
sidentes: experimẽtis eam ꝓprijs et
exẽplis certissimis tradiderũt. Aiũt
itaq̃ nõ posse ad purũ quẽpiã car-
nalibus vitijs emũdari: nisi vniuer
sum laborẽ suũ atq̃ conatũ ad tãte
ꝑfectiõis finẽ intellexerit non posse
sufficere: nec eã nisi miseratiõe dei et
adiutorio comꝑhẽdi: nõ tam tradẽ
tis institutiõe q̃ affectu atq̃ virtu-
te ⁊ experimentis ꝓprijs eruditus:
agnoscat. Ad capessenda nãq̃ tam
magnifica tã q̃ ꝓcelsa puritatis ⁊ in
tegritatis ꝓmia: q̃tuslibet ieiunio-
rum vigiliarũ lectiõis ⁊ solitudinis
ac remotiõis labor fuerit impensus:
cõdignus esse nõ poterit qui hec in-
dustrie sue merito vel laboris obti-
neat. Nunq̃ eñ diuinũ mun⁹ labor
ꝓprius humana ve cõpensabit in-
dustria: nisi desiderãti diuina fuerit
miseratione cõcessum.

Q adiutoriũ dei laboran-
tibus tribuat: Ca. XIIII.

Nec h dico: vt humanos cona
tus euacuã: ab idustria ⁊ la
boris intẽtiõe quẽq̃ reuoca
re ɔtendã: Sed plane ɔstantissime
nõ mea s senioꝝ sentẽtia definio: ꝑ-
fectionẽ quidẽ sine his omnino capi
nõ posse: his autem solis sine gratia
dei posse eã a nemine cõsũmari. Ut
eñ dicimus conatus humanos apꝑ-
hendere eã per seipos sine adiutorio
dei nõ posse: ita ꝓnunciamus labo-
rantibus tm̃ ac desudantib⁹: miseri-
cordiã dei gratiãq̃ ɔferri: ⁊ vt ver

bis apl'i loquar: volentibus ⁊ currẽ/
tibus impertiri: ſm illud qđ etiam ĩ
psalmo octogesimooctauo ex perso/
na dei cantat: Posui adiutoriũ in
potente: ⁊ exaltaui electũ de plebe
mea. Dicimus eñ ſm saluatoris sen
tentiã dari quidẽ petentibꝰ: ⁊ aperi/
Matt. 7. ri pulsantibus: ⁊ a querẽtibꝰ inueni
ri: ſ petitionẽ ⁊ inquisitionẽ ⁊ pul/
sationẽ nostrã nõ esse condignã: ni/
si misericordia dei id qđ petimꝰ de/
derit: vel aperuerit qđ pulsamꝰ: vel
illud qđ querimus fecerit inueniri.
Presto est nãqꝫ occasione sibi tan/
tũmodo a nobis bone volũtatis ob/
lata: ad hec omnia ꝯferẽda. Ampli/
us enim ille qꝫ nos: ꝑfectionem salu/
temqꝫ nostrã desiderat ⁊ expectat.
Et intantũ beatꝰ dauid ꝓuentũ sui
operis ac laboris ꝓpria tm̃ ĩdustria
nõ posse nouerat obtineri: vt a dño
promereri directionẽ suoꝝ operum
iterata prece deposceret dicens: Et
Ps. 89. opera manuũ nostrarũ dirige super
nos: ⁊ opus manuũ nostrarũ dirige
Et rursum: Confirma hoc deus qđ
operatus es in nobis.

A quibus perfectionis viam discere debeamus: Caplm. XV.

i Deoqꝫ si ad veram consum/
mationem virtutum volu/
mus effectu ⁊ opere perueni
re: illis debemus acquiescere magi/
stris ac ducibus: qui hanc nõ vanilo
qua disputatione somniantes: sed re
atqꝫ experimentis apprehendentes:
nos quoqꝫ docere atqꝫ ad eam diri/
gere similiter possũt: ⁊ viam quem/
admodum perueniamꝰ ad eam: cer/
tissimo tramite demonstrare: quiqꝫ
ad hanc fide se potius peruenisse qꝫ
laborum merito testabantur. Qui/
bus etiam hoc precipuum sui cordis
acquisita puritas conferebat: vt ma
gis magisqꝫ se deprimi peccatis agno
scerent. Tanta nanqꝫ in eis delicto/
rum compunctio per dies singulos
augebatur: quanta puritas animi ꝓ
fecisset. Trahebãtqꝫ iugiter intimo
corde suspiria: eo qꝫ semetipsos senti
rent nequaqꝫ posse delictorũ neuos
ac maculas deuitare: que eis ꝑ mul/
tiplices cogitationum minutias in/
gerebantur. Et iccirco future vite sti
pendia non operum sperare se meri/
to: sed misericordia domini procla/
mabant: nihil sibi de tanta circũspe/
ctione cordis aliorum comparatio/
ne donantes: quippe qui hanc ipsam
non sue industrie sed diuine gratie
ascribebant: nec blandientes sibi de
inferiorum ac tepidorum negligen/
tia: sed contemplatione potius illo/
rum quos vere peccato carere: atqꝫ
in regno celorum iam eterna beati/
tudine perfrui nouerant: humilita/
tem perpetuam conquirebant: atqꝫ
ita consideratione hac ⁊ elatiõis rui
nam pariter declinabant: ⁊ quo ten/
derent vel quod dolerent semper in/
ueniebant: intelligentes semetipsos
ad illam puritatẽ cordis quam cu/
piunt: obsistente carnis sarcina per/
uenire non posse.

Non posse nos sine misericordia et inspiratione dei: ad ipsum laborem obtinende ꝑfectionis accedere: Caplm. XVI.

i Gitur ſm traditiones et in/
stitutiones eorum sic ad eam
festinare debemus ieiunijs:
vigilijs: orationibus: contritiõi cor/
dis et corporis operam dantes: ne
hec omnia morbo hoc inflante eua/
cuemus. Non solum nanqꝫ ipsam
perfectionem oportet credere nostra
industria nos vel labore nostro pos
sidere nõ posse: sed ne hec ipsa qui/
dem que illius exercemus obten/
tu: id est labores conatusqꝫ nostros
ac studia: sine diuine protectionis

auxilio: inspirationisqꝫ eius ⁊ casti-
gationis atqꝫ exhortationis gratia
posse perficere: quā scꝫ cordibꝰ no-
stris: vel per alium solet vel per se-
metipsum nos visitans clemēter in-
fundere.

Testimonia diuersa quibꝰ euidenter ostenditur: nihil posse nos quod ad salutez nostram pertinet sine adiutorio dei pficere: Ca. XVII

p Ostremo instruit auctor sa
lutis nostre: quid nos opor
teat in singulis quibusqꝫ que
gerimus: non modo sentire sed etiā
confiteri. Non possum ego inquit a
Joh. 14. meipso facere quicqꝫ: pater autem in
me manens ipse facit opera. Ille ex
persona hominmis assumpti dicit:
nihil a semetipso posse se facere: et
nos cinis ⁊ terra in his que ad no-
stram salutem perinent: arbitramur
nos adiutorio domini nō egere? Di
scamus itaqꝫ ⁊ nos per singula: no-
stram simul infirmitatem ⁊ illiꝰ ad-
iutoria sentientes quotidie procla-
mare cum sanctis: Impulsus versa-
Ps. 117 tus sum vt caderem: et dominus su
scepit me: Fortitudo mea ⁊ lauda-
tio mea dominus: ⁊ factus est mihi
in salutem. Et nisi quia dominꝰ ad-
Ps. 93. iuuit me: paulominꝰ habitauerat in
inferno anima me: Si dicebā motus
est pes meus: misericordia tua do-
mine adiuuabat me: Scdm multitu
dinem dolorum meorum in corde
meo: consolatiões tue letificauerūt
animam meam. Uidentes etiam cor
nostrum in timore domini et patien
tia roborari dicamus: Et factus est
Ps. 17. dominus firmamentum meū: ⁊ edu
xit me in latitudine. Scientiā quo-
qꝫ profectu operum intelligētes no
bis augeri: dicamus: Quoniam tu
illuminas lucernam meam domine:
Ibidem. deus meus illumina tenebras meas:
Quoniam in te eripiar a temptatio
ne: ⁊ in deo meo transgrediar murꝫ.

Dein sentientes etiam nosmetipsos
fortitudinem tolerantie cōquisisse:
et in semita virtutum facilius ac si-
ne labore dirigi: dicamꝰ: Deus qui
precingis me virtute: ⁊ posuisti im- Ibidem.
maculatam viam meā: Qui perfi-
cis pedes meos tanqꝫ cerui: et super
excelsa statuens me: Qui doces ma
nus meas ad prelium. Consecuti eti
am discretionem per quam robora-
ti possimus: aduersarios nostros eli Ibidem.
dere: proclamemus ad deum: Disci-
plina tua correxit me in finē: ⁊ disci
plina tua ipsa me docebit: Dilatasti
gressus meos subtus me: ⁊ non sunt
infirmata vestigia mea. Et quia tali
ter sum roboratus scientia tua atqꝫ
virtute: inferam confidenter ea que
sequuntur: ⁊ dicam: Persequar in-
imicos meos: et comprehendam il-
los: ⁊ non cōuertar donec deficiāt:
Conteram illos nec poterunt stare:
cadēt subtus pedes meos. Rursum
infirmitatis nostre mēores: nec pos-
se nos tam acerbos vitiorum hostes
fragili carne circundatos sine illius
adiutorio superare: dicamus: In te Ps. 43.
inimicos nostros ventilabimus cor-
nu: ⁊ in nomine tuo spernemus in-
surgentes in nobis. Non enim in ar
cu meo sperabo: et gladius meus nō
saluabit me. Saluasti enim nos de
affligentibus nos: ⁊ odiētes nos cō
fudisti. Sed etiā precinxisti me vir- Ps. 17.
tute ad bellum: ⁊ supplantasti om-
nes insurgētes in me subtus me. Et
inimicos meos dedisti mihi dorsuꝫ:
et odientes me disperdidisti. Sꝫ nec
armis nostris posse nos vincere co-
gitantes: dicamus: Apprehende ar- Ps. 34.
ma ⁊ scutum: ⁊ exurge in adiutoriū
mihi: Effunde frameaꝫ: ⁊ conclude
aduersus eos qui persequuntur me:
dic anime mee salus tua ego sum. Et
posuisti vt arcuꝫ ereū brachia mea:
et dedisti mihi protectioneꝫ salutis
tue: ⁊ dextera tua suscepit me. Quia
nec patres nostri in gladio suo pos-
sederūt terram: ⁊ brachium eorum

non saluauit eos: sed dextera tua et brachium tuum et illuminatio vultus tui: quonia cõplacuisti in eis. Postremo vniuersa beneficia eius cum gratiarum actione mente sollicita perlustrãtes: super his omnibus quod vel pugnauimus: vel illuminationem scientie: vel disciplinam discretionis ab eo consecuti sumus: vel quod suis nos armis instruxit: et virtutis cingulo communiuit: vel quod inimicorum nostrorum nobis prebuit dorsum: et tribuit virtutem comminuẽdi eos vt puluerem ante faciem venti: intimo cordis affectu clamemus ad eum:
Ps. 17. Diligã te domine virtus mea: dominus firmamentũ meum et refugium meum et liberator meus: Deus meus adiutor meus: et sperabo in eũ: Protector meus et cornu salutis mee: et susceptor meus: Laudans inuocabo dominum: et ab inimicis meis saluus ero.

Quod non solum in naturali conditione: sed etiam in quotidiana dispensatione dei gratia muniamur:

Capitulum. XVIII.

Non solum pro his ei gratias referentes quod vel rationabiles nos cõdidit: vel liberi arbitrij potestate donauit: vel baptismi largitus est gratiam: vel scientiam legis adiutoriumque cõcessit: sed etiam pro his que erga nos quotidiana eius prouidentia conferuntur: quod scilicet ab aduersariorum nos insidijs liberat: quod cooperatur nobis vt carnis vitia superare possimus: quod a periculis nos etiam ignorantes protegit: quod a lapsu peccati communit: quod adiuuat nos et illuminat vt ipsum adiutorium nostrũ: quod nõ aliud quidam interpretari volunt quam legem intelligere et agnoscere valeamus: quod pro negligentijs delictisque nostris: eius inspiratione latenter compungimur: quod dignatione eius visitati saluberrime castigamur: quod ab eo nonnunquam etiam inuiti trahimur ad salutem. Postremo quia ipsum liberum arbitrium nostrum quod procliuius fertur ad vitia: ad meliorem dirigit frugẽ: et ad virtutum viam instigationis sue visitatione contorquet.

Quod hec fides ab antiquis patribus sit tradita de gratia dei:

Capitulum. XIX.

Hec est proprie erga deum humilitas: hec est antiquissimorum patrum sincera fides: que penes successores eorum intemerata nuncusque perdurat. Cui fidei virtutes apostolice que sepenumero per eos manifestate sunt: non solum apud nos sed etiam apud infideles et incredulos: indubitatum testimonium reddunt. Qui simplicẽ piscatorum fidem in corde simplici retinẽtes: non eam syllogismis dialecticis et tulliana facũdia spiritu cõcepere mundano: sed experimento vite sincere: actuque purissimo: correctione quoque vitiorum et (vt verius dixerim) in ipsa perfectionis inesse naturam oculatis indicijs deprehenderunt: sine qua nec pietas in deum: nec purgatio vitiorum: nec emendatio morum: nec virtutũ consummatio poterit apprehendi.

De eo qui propter blasphemiam traditus est immundissimo spiritui:

Capitulum. XX.

Nouimus quendã de fratrum numero quem vtinam minime scissem: siquidem post hec ordinis mei gradu se passus est pergrauari: qui probatissimo cuidã senum

vitio carnis semetipsum grauissimo confessus est impugnari: nam cõtra vsum nature desiderio patiendi magis q̃ inferendi ignominiã intolerabili estu libidinis vrebaẽ: tum illum vt spiritalem verũ q3 medicum: interiorem causam morbi huius ꝛ originem protinus peruidisse. Qui grauiter suspirans: nequaq̃ ait tam neq̃ spiritui tradi te dominus permisisset: nisi aliquid blasphemasses ĩ eũ. Quo ille comperto: confestim procidit ad pedes eius in terram: summaq3 admiratione perculsus: tanq̃ a deo cernens arcana sui pectoris patefacta: confessus est in dei se filium cogitatiõe impia blasphemasse. Unde perspicuum est eum qui supbie spiritu possidetur: vel qui in deum blasphemus existit: tanq̃ qui irroget illi iniuriã a quo puritatis speranda sunt dona: perfectionis integritate priuari: ꝛ sanctificationem castimonie nõ mereri.

Exemplũ ioas regis iude quo ostendit quid propter superbiam meruerit: Caplm̃. XXI.

Egimus tale aliquid in paralipomenon libro. Joas enim rex iuda septem annorum ab ioiada pontifice ascitus in regnum: atq3 in omnibus quoad vixit memoratus pontifex testimonio scripture laudatus est. De quo post obitum ioiade audi quid scriptura commemorat: ꝛ quemadmodum elatus superbia ignominiose fuerit traditus
2.pal.24 passioni. Postq̃ autẽ obijt ioiada: ingressi sunt principes iuda: ꝛ adorauerunt regem. Qui delinitus obsequijs eorum acquieuit: ꝛ dereliquerunt templum domini dei patrũ suorum: seruieruntq3 luc. ꝛ sculptilib9: et facta est ira magna contra iudam et hierusalem propter hoc peccatũ. Et post pauca: Cumq3 euolutus esset annus ascendit contra eum exercit9 syrie: venitq3 in iudam et hierusalẽ: ꝛ interfecit cunctos principes populi: atq3 vniuersam predam miserunt regi damascum. Et certe cũ permodicus venisset numerus syrorũ: tradidit dominus in manib9 eorum infinitam multitudinẽ: eo q3 dereliq̃ssent dominũ deum patrum suorum. In ioas quoq3 ignominiosa exercuere iudicia: ꝛ abeuntes dimiserũt eũ in languorib9 magnis. Uides q̃ flagitiosis ac sordidis passionibus tradi mereaẽ superbia? Qui enim elatus arrogantia vt deum se passus est adorari: traditur ẽm apostolum in passiones ignominie ꝛ in reprobum Ro.1.
sensum: vt patiatur ea que non conuenit. Et quia dicẽte scriptura: Immundus est apud deũ omnis qui exaltat cor suum: iste qui tumida cordis elatione inflatus est: turpissime confusioni traditur deludendus: vt humiliatus taliter sentiret semetipm esse vel immundicia carnis ꝛ conscientia impure passionis immundum: quod animi sui noluerat elatiõe sentire: ꝛ vt carnis ignominiosa contagio patefaceret immundiciã cordis eius occultã quã superbie malo cõtraxerat: ac manifesta pollutiõe corporis sui ꝓbareẽ impurus: qui per elationẽ spiritus factum se non sentiebat immundũ.

Omnẽ animã superbã sub di spiritalibus nequitijs illudendam: Caplm̃. XXII.

Quibus manifeste ꝓbaẽ omnem animã que supbie fuerit tumore possessa: ĩtellectualib9 syris id est nequitijs spiritalibus tradi: eamq3 passiõibus carnis inuolui: vt saltem vitijs humiliata terrenis: ĩmundam se carnaliter po

lutã q̃ cognoscat: que tẽpore mẽtis erecta immundã se in conspectu dei per elationẽ cordis effectam intelligere ante non potuit: quo vel sic humiliat⁹ quis a pristino tẽpore discedat: ⁊ ignominia carnaliũ passionũ deiectus atq̃ confusus: ad spiritalẽ feruorem deinceps semetipm ardentius conferre festinet.

Q perfectio attingi nisi humilitatis virtute nõ possit: Capłm. XXIII.

e Uidenter itaq̃ monstratur non posse quemq̃ pfectiõis finem ac puritatis attingere nisi per humilitatẽ veram: quã primitus fratrib⁹ reddens: deo quoq̃ in penetralibus cordis exhibeat: credens sine protectione eius atq̃ auxilio per singula sibi momẽta delato: perfectionem quam cupit ⁊ ad quã magnopere currit: se penitus obtinere non posse.

Quos spiritalis superbia pulset: quosq̃ carnalis. Capłm. XXIIII.

b Uerumq̃ de spiritali superbia qua diximus perfectos quosq̃ pulsari: quantũ tenuitas ingenij nostri preualuit donãte deo dixisse sufficiat. Quod superbie genus non multis cognitũ nec expertũ est: quia nec plures studẽt perfectã cordis apprehendere puritatem: vt ad hos preliorum gradus valeant peruenire: nec precedentiũ vitiorum quorum in singulis libellis naturã pariter remediaq̃ premisimus: pcurat vlla purgatio. Sed illos solũmodo pulsare solet: qui deuictis superioribus vitijs iam propemoduz sunt in virtutum culmine collocati. Quos quia lapsu carnali subtilissimus hostis superare nõ quiuit: spiritali ruina deijcere ac supplantare conatur: per hãc illos vniuersis veterũ stipẽdiorum meritis multo labore quesitis spoliare contendens. Ceterum nos qui adhuc terrenis sumus passionibus inuoluti: nequaq̃ hoc modo tẽptare dignatur: sed crassiore ⁊ vt ita dixerim carnali elatione supplãtat. Et idcirco de hac quoq̃ qua maxĩe nos seu nostre mensure homines ac precipue iuniorum vel incipientium mentes periclitari solent: necessariũ reor sm promissionẽ nostrã pauca depromere.

Descriptio carnalis superbie: vel que mala in monachi mente parturiat: Capłm. XXV.

b Ec igit quã diximus carnalis supbia: cũ tepido ac male arrepto renũciatiõis pncipio in monachi resederit mẽte: de pstino ac seculari eũ tumore ad verã xpi humilitatẽ descẽdere nõ pmittẽs: primũ inobediẽtẽ eũ reddit ⁊ asperũ: deinde mitẽ atq̃ affabilẽ esse nõ patit: eqlẽ q̃z fratrib⁹ fieri cõmunẽq̃ non sinit: nec sm dei ac saluatoris nri mãdatũ spoliari trenis opib⁹ nudariq̃ cõcedit: ⁊ cũ renũciatio nihil aliud sit nisi mortificatõis ⁊ cruc iudiciũ: nec valeat alijs inchoari vl psurgere fũdamẽtis: q̃ vt se nõ solũ actib⁹ hui⁹ mũdi spiritalr nouerit interemptũ: verũ etiã corpalr q̃tidie credat esse moriturum: econtrario fac eũ vitam sperare longeuã: infirmitates ppõnit ei plixas ⁊ multas: ɔfusionẽ q̃z incutit ac pudorẽ: Si nud⁹ effect alienis ⁊ nõ pprijs facultatib⁹ cepit sustẽtari: psuadet etiã multo esse meli⁹ victũ indumẽtũq̃ sibi sua potius q̃ aliena substãtia ministrari: scdm illud scz qd queadmodũ dictũ sit tali beatitudine ac tẽpore cordis ob... ...ne intelligere qd ẽ aliqñ potuerit. Beatius est magis dare q̃ accipe. Act. 20.

qd sit renũ ciatio

Quod male fundatus quis ad deteriorem statum quotidie prolabatur:

Capitulum. XXVI.

Alii igitur diffidentia mentis t obsessi: et a scintilla fidei qua visi fuerant in primordijs sue conuersionis accensi: diabolica infidelitate reuocati: incipiunt pecunias quas ante dispergere ceperant diligentius custodire: et eas velut qui semel profligatas vlterius reparare non possint: auaricia vehementiore conseruant: seu quod est deterius ea que prius abiecerant resumentes: vel certe quod est tertium ac teterrimum nequitie genus: que nec ante quidem possederant congregantes: nihil amplius egressi e seculo quam nomen acquisisse tantummodo ac vocabulum monachi comprobantur. Super hec igitur initia male vitioseque fundata: necesse est vt vniuersa deinceps vitiorum structura consurgat: nec quicquam superponi pessimis valeat fundamentis: nisi quod miserabilem animam ruina lugubriore prosternat.

Expositio vitiorum que per morbum superbie generantur:

Capitulum. XXVII.

Alibus siquidem mens past sionibus obdurata: atque a detestabili tempore incipiens: necesse est vt in deterius quotidie proficiat: et reliquam quoque vitam suam deformiore fine concludat: dumque cupiditatibus pristinis oblectatur: ac secundum apostolum sacrilega philargyria vincitur: ita eodem pronunciante de illa: Et philargyria que est Colos. 3. simulacrorum seruitus. Et iterum: Radix 1. Tim. 6 enim inquit omnium malorum est philargyria: nunquam possit in corde suo humilitatem christi simplicem veramque suscipere: cum vel de nobilitate nataliumm gloriatur: vel inflatur de seculi quam corpore non mente deseruit dignitate: vel pecunijs quas ad ruinam suam retentat: extollitur: per que iam non monasterij iugum sustinere contentus est: non senioris vllius institui disciplina. Quisque enim superbie morbo fuerit occupatus: non solum nullam subiectionis aut obedientie regulam custodire dignatur verum ne ipsam auribus quidem suis doctrinam perfectionis admittit: tantumque concrescit in corde eius spiritalis verbi fastidium: vt cum forte talis fuerit oborta collatio: vno in loco stare nesciat eius obtutus: sed huc illucque stupidus circumferatur intuitus: aliorsum et in obliquum quam moris est oculi defigantur. Pro suspirijs enim salutaribus sputa de sicco gutture contrahuntur: excreationes etiam sine vlla interpellatione phlegmatis prouocantur: digiti ludunt et in modum quiddam scribentis volitant atque depingunt: et ita huc atque illuc vniuersa membra corporis commouentur: vt dum spiritalis agitatur collatio: totum se vel scatentibus vermibus vel acutissimis sudibus credat insidere: et quicquid simplex collatio ad edificationem protulerit audientium: ob suam suggillationem estimet esse prolatum. Totoque tempore quo spiritalis vite examinatio ventilatur: suis suspitionibus occupatus: non quid exinde ad profectum suum capere debeat aucupatur: sed causas cur vnumquodque sit dictum: sollicita mente perquirit: vel quid eis possit obijcere tacita intra se cordis volutatione coniectat: vt nihil ex his que saluberrime sunt digesta: penitus apprehendere aut in aliquo valeat emendari. Et ita fit vt non solum in nullo ei proficiat collatio spiritalis: verumetiam damno-

De spiritu superbie.

sa magis existat: efficiaturqꝫ causa
maioris peccati. Dum enim pro cō/
scientia sua totum contra se suspica/
tur esse prolatum: vehemētiore cor/
dis obstinatione duratur: ire quo/
qꝫ stimulis acrius instigatur. Dein/
de post hec excelsa vox: sermo rigi/
dus: amara ꝛ turbulenta responsio:
incessus erectus ac mobilis: lingua
facilis: procax loquela: nec vnqꝫ ta/
citurnitatis amica: nisi cum contra
fratrem rancorem quendam in suo
corde conceperit: fitqꝫ silentiū eius
non compunctionis nec humilita/
tis vllius: sed superbie ꝛ indigna/
tiōis indicium: ita vt quid in eo de/
testabilius sit: haud facile discerna/
tur: vtrum diffusa illa petulansqꝫ le
ticia: an dira hec virulentaqꝫ serie/
tas. In illa nanqꝫ sermo non opor/
tunꝰ: risus leuis ac fatuus: effrena/
ta ac indisciplinata cordis elatio:
in ista vero ira plenum virulentum
qꝫ silentium: et q̄d ob hoc tantū con
cipitur: vt aduersus fratrem rancor
taciturnitate seruatꝰ protelari diu/
tius possit: non vt ex eo virtus hu/
militatis ac patientie prebeatur. Et
cum ip̄e tumore possessus: facile cū/
ctis tristicias inferat: atqꝫ ad satisfa
ctionem lesi fratris semetipsum sub/
mittere dedignetur: etiam ab illo si/
bimet oblatam respuit atqꝫ contem/
nit. Et non solum nulla fratris satis/
factiōe compungitur atqꝫ mollitur:
verumetiam cur ab eo sit in humili/
tate preuētus grauius indignatur.
Fitqꝫ ei salutaris humilitas ac satis/
factio: que finem diabolicis intenta
tionibꝰ solet inferre: causa vehemē/
tioris incendij.

De fratris cuiusdam su/ perbia: Caplm. XXVIII.

a Adiui in hac dumtaxat re/
giōe (q̄d horret pudetqꝫ re/
uoluere) quendam iuniorū
cum a suo increparetur abbate: cur
humilitatem quam renuncians per/
modico tempore retentaret: cepisset
excedere: ac diabolica inflari super/
bia: summa contumacia respōdisse:
Nunq̄d ob hoc memetip̄m humili/
aui pro tempore: vt semper subdi/
tus sim? Ad quod eius tam effrena/
tum scelestumqꝫ responsum: ita est
senior obstupefactus: omnisqꝫ eius
interceptus est sermo: velut qui ab
illo ipso antiquo lucifero verba hec
prolata non ab homine percepisset:
vt nullam vocem aduersus tantam
proteruiam de ore suo prorsus emit
tere: nisi gemitus de corde tantum/
modo ac suspiria potuerit: illud so/
lum tacitus intra semetipsum vol/
uens quod de domino nostro salua
tore dicitur: Qui cum in forma dei Phil. 2.
esset: humiliauit se: factus obediēs:
non vt ille ait diabolico spiritu ac
tumore possessus: pro tempore: sed
vsqꝫ ad mortem.

Indicia quibus super/ bia carnalis anime inesse cognoscitur: Caplm. XXIX.

e Et vt breuiꝰ ea que dicta sūt
de hoc superbie genere per/
stringamus: quedam signa
eius inquantum possumus colligen
tes: vt his qui de perfectione sitiunt
erudiri: quodammodo characteres
eius de exterioris hominis motibus
exprimamus: necessarium puto pau
cis eadem replicari: vt compendio/
sius agnoscamus quibus eam discer
nere ac deprehendere valeamus in/
dicijs: quo nudate atqꝫ in superfici/
em producte: passionis huius radi/

ces et oculatim deprehense atq; perspecte: vel conuelli facilius valeant vel vitari. Tunc enim poterit pestifer morbus ad integrum declinari: cum contra ipsius perniciosos estus et impetus noxios nō sera obseruantia cum iam dominantur assumitur: sed cum precedentes eius (vt ita dixerim) lineas agnoscentes prouida cum sagacitate discretione precurrimus. De exterioris namq; sicut prediximus hominis motu: interioris status agnoscitur. His igitur indicijs carnalis ista quam prefati sumus superbia declaratur. Inest primitus in loquela eius clamor: in taciturnitate amaritudo: excelsus et effusus in leticia risus: irrationabilis in serietate tristicia: in responsione rancor: facilitas in sermone: verba passim sine vlla cordis grauitate erumpentia. Expers patientie est: charitatis aliena: audax ad contumelias irrogandas: ad tolerandas pusillanimis: ad obediendum difficilis nisi in quo eam desiderium suum volūtasq; puenerit: ad recipiendam exhortationē implacabilis: ad resecandas volūtates suas infirma: ad succumbēdum alienis durissima: semperq; suas diffinitiones statuere contendens: ipsa vero nequaq̄ cedere alterius acquiescens: et ita fit vt etiam incapax consilij salubris effecta: in omnibus suo potius q̄ seniorum credat iudicio.

indicia carnal' superbie

Tepefactus quis per supebiam aliis quoq; preesse desideret: Caplm. XXX.

qUibus descensuum gradibus is quem semel possidet deuolutus: iam ipsam disciplinam cenobij perhorrescit: ac veluti qui fratrum consortio de perfectione retrahatur: ac de bono patientie atq; humilitatis aliorum vitio et impedimento reuocetur: habitationem solitarie vite desiderat: seu certe velut plures alios lucraturus cōstruere monasterium: et quos docere atq; instituere debeat: cōgregare festinat: ex discipulo neq̄ detestabilior magister effectus. Nam cum huiuscemodi elatiōe cordis in perniciosissimum teporem noxium q; corruerit: et nec verus monachus nec secl'aris effectus sit: quod est deterius etiam perfectionem sibi ex hoc ipso miserabili statu et conuersatione promittit.

Quomodo superbiam vincere vel ad perfectionem peruenire possimus: Caplm. XXXI.

qUamobrem si edificij nostri fastigia perfecta volumus ac placentia deo consurgere: fundamenta eius non scd̄m nostre libidinis voluntatem: sed scd̄m districtionis euangelice disciplinaȝ iacere festinemus: que alia esse non possunt q̄ timor dei atq; humilitas que de mansuetudine et cordis simplicitate descendit. Humilitas vero nullatenus poterit absq; nuditate conquiri. Qua peregrinante: nec obediētie bonum: nec patientie robur: nec mā suetudinis trā quillitas: nec consummatio charitatis vllatenus poterit apprehendi: sine quibus cor nostrum habitaculum spiritussancti penitus esse non poterit: ita pronunciante domino Esa. 66.

Esa. 66. per prophetam: Super quē requiescit spiritus meus: nisi super humilem & quietum et trementem verba mea? Siue scdm exemplaria que hebraicam exprimunt veritatem: Ad quem respiciam nisi ad pauperculuz et contritum spiritu & trementē verba mea?

Quomodo depopulatrix omnium virtutum superbia p verā humilitatem possit extingui: Caplm. XXXII.

q Uapropter athleta christi qui spiritalem agonem legitime certans a domino desiderat coronari: hāc quoq; ferocissimam bestiam vt deuoratricem cunctarum virtutū omnimodis festinet extinguere: certus q; hac in suo pectore commorante: non solum omnigenis vitijs carere non possit: verumetiam si quid virtutis habere videatur huius veneno depereat. Nullo enim modo poterit in anima nostra virtutū structura consurgere: nisi prius iacta fuerint vere humilitatis in nostro corde fundamenta: que firmissime collocata perfectionis et charitatis culmen valeant sustinere: ita scilicet vt quemadmodum diximus primum fratribus nostris humilitatem veraz intimo cordis exhibeamus affectu: in nullo scilicet acquiescentes eos contristare vel ledere. Quod nullatenus poterimus implere: nisi abrenunciatio vera que in expoliatione omnium facultatum ac nuditate consistit: in nobis fuerit christi amore fundata: deinde obedientie iugum & subiectio simplici corde ac sine vlla fuerit simulatione suscepta: ita vt preter abbatis mandatum nulla penitus voluntas viuat in nobis. Quod non aliter obseruari poterit: nisi quis non solum se mortuum huic mundo: verum etiam insipientem iudicauerit ac stultum: vniuersa que sibi fuerint a senioribus imperata: sine vlla discussione perficiens: sacrosancta ea credens ac diuinitus promulgata.

Remedia aduersus morbum superbie: Caplm. XXXIII.

i N qua consistentib9 qualitate proculdubio status ille humilitatis vere tranquillus atq; immobilis subsequetur: vt nosmetipsos inferiores omnibus iudicantes: vniuersa que nobis fuerint irrogata: tametsi iniuriosa sint: tanq̄ a superioribus nostris illata: patientissime toleremus. Que quidem a nobis nō solum facillime tolerabuntur: verūetiam parua iudicabuntur ac nulla: si mente iugiter recolamus vel domini nostri vel sanctorum omnium passiōes: considerantes tanto leuioribus nos iniurijs attemptari: quanto longius a meritis eorum & conuersatione distamus: pariter etiam cogitātes in breui nos de hoc seclo migraturos: eorū q; nos celeri vite h9

fine mox futuros esse ꝯsortes. Peremptoria nanqꝫ est hec contēplatio: non solum superbie: verumetiam generaliter omnium vitiorum. Deinde post hec hanc eandem humilitatem erga deum firmissime retētemꝰ. Quod a nobis ita complebitur: vt nihil nosmetipsos absqꝫ illius opitulatione vel gratia quod ad virtutum consummationem pertinet: posse perficere cognoscamus: sed ꝛ hoc ipsum quod intelligere meruimus: eius esse muneris: in veritate credamus.

Explicit de spiritu superbię liber duodecimus.

Pꝛefatio

**Facūdissimi Joannis Ere/
mite qui Cassianus dicit: in
decē collatiōes patrū i scy/
thica eremo cōmoꝛātiū: ad
Leontiū episcopū ⁊ fratrez
Helladium: Pꝛefatio felici
ter incipit.**

Ebitū qđ
d beatissimo pape castoꝛi
in eoꝛū voluminū p̄fa
tione ꝓmissum est: que
de institutis cenobioꝛū: ⁊ octo p̄nci/
paliū vitioꝝ remedijs: duodecim li/
bellis dn̄o adiuuante digesta sunt: in
quo tenuitas nostri suffecit ingenij
vtcūq̄ʒ sarcitū est. Uiderin sane: q̄d
sup hoc vel illiꝰ vel nostri fuerit exa/
minis equitate ppensum: vtrū in re/
bus tam ꝓfundis tā q̄ʒ sublimibus: ⁊
q̄ in vsum stili: vt arbitroꝛ: antea nō
venerūt: dignū aliq̄d cognitioni ve/
stre: omniū q̄ʒ sanctoꝝ fratrū deside/
rio ꝓmpserimꝰ. Nūc aūt qꝛ derelin/
quēs nos pōtifex supꝛadictꝰ: migra/
uit ad chꝛistū: has interim decē Col
lationes summoꝛū patrū: id est ana/
choꝛetarū: qui in eremo scythie mo/
rabant̄: q̄s ille incōparabili flagrās
studio sanctitatis: simili sibi iusserat
sermone cōscribi: nō ppendēs p̄ mul
titudine charitatis: quāto infirmas
ceruices pondere p̄grauaret: vobis
potissimū o beatissime papa Leonti
⁊ sancte frater Helladi credidi cōse/
crādas. Alter siquidē vestrū memo/
rato viro et germanitatis affectu: et
sacerdotij dignitate: ⁊ qđ his maius
est sancti studij feruoꝛe cōiunctꝰ: he/
reditario fraternū debitū iure depo/
scit. Alter anachoꝛetaꝝ instituta sub
limia: nō vt quidā ꝓꝛia aggressus
ē p̄sumptiōe sectari: sed legitimū do/
ctrine tramitē: sancto spū suggerēte:
pene anteq̄ʒ disceret apph̄ēdens: nō
tā suis adinuētionibꝰ: q̄ʒ illoꝝ tradi
tionibus maluit erudiri. In quibus
mihi nunc in poꝛtu silentij cōstituto
īmensum pelagus aperitur: vt scʒ de
instituto atq̄ʒ doctrina tantoꝝ viro/
rum: quedā tradere audeā memoꝛie
litteraꝝ. Tanto enī ꝓfundioꝛis na/
uigationis periculis fragilis ingenij
cymba iactanda ē: quātū a cenobijs
anachoꝛesis: ⁊ ab actuali vita q̄ ī cō
gregatiōibus exercet̄ cōtēplatio dei:
cui illi inestimabiles viri semp intē/
ti sunt: maioꝛ atq̄ʒ sublimioꝛ est. Ue/
strū igit̄ est conatꝰ nostros pijs oꝛa/
tionibꝰ adiuuare: ne aut tam sancta
materia impito quidē sed fideli ser/
mone ꝓmenda piclitet̄ ī nobis: aut
rursꝰ eiusdē materie abyssis obꝛuat̄
nostra rusticitas. Pꝛoinde ab exte/
rioꝛe ac visibili monachoꝛū cultu:
quē prioꝛibꝰ digessimꝰ libꝛis: ad in/
uisibilem interioꝛis homīs habitum
trāseamꝰ: ⁊ de canonicaꝝ oꝛationū
modo: ad illius quā aplꝰs pꝛecipit
oꝛatiōis perpetue iugitatē ascendat
eloquiū: vt quisq̄s iam supioꝛis ope
ris lectionē Jacob illius nomē intel
ligibilis carnaliū vitioꝝ supplanta/
tione ꝓmeruit. Nūc etiā nō tā mea
q̄ʒ patrū instituta suscipiens: diuine
iā puritatis intuitu ad meritū (⁊ vt
ita dixerim dignitatē) trāsiēs israe/
lis: quid ī hoc quoq̄ʒ pfectionis cul
mine debeat obseruare silr instruat̄.
Obtineant itaq̄ʒ oꝛatiōes vr̄e ab eo
q̄ dignos nos: vel visu eoꝝ: vel disci
pulatu: vel cōsoꝛtio iudicauit: vt no
bis earūdem traditionū memoꝛiam
plenam: ⁊ sermonē ad dicendum fa/
cilem conferre dignet̄: quo tam san/
cte eas tanq̄ʒ integre q̄ʒ ab ipsis ac/
cepimus explicātes: ipsos quodam/
modo suis institutis īcoꝛpoꝛatos: ⁊
qđ est maiꝰ latino disputātes eloq̄o
vobis exhibere possimus. Hoc sane
volumꝰ ante oīa tam harū collatio/
nū q̄ʒ superioꝝ voluminū p̄monitū
esse lectoꝛē: vt si q̄ foꝛte in his ꝓ sta/
tus sui ⁊ ꝓpositi qualitate: siue pro
vsu ⁊ ꝯuersatiōe cōmuni: vel īpossi
bilia putauerit esse: vel dura: non ea

ſm ſue facultatis modulū: ſed ſm dignitatē ꝛ pfectionē loquētiū metiatur: quoꝝ prius ſtudiū atq; ppoſitū mēte cōcipiat: quo vere mortui huic cōuerſatiōi mūdane: nullis affectionib⁹ parentū carnaliū: nullis actuū ſeculariū nexib⁹ obligant. Deinde locoꝝ quoq; in quib⁹ cōmorant: cōſiderēt qualitatē: qua in ſolitudine vaſtiſſima cōſtituti atq; ab vniuſorū mortaliū cōſortio ſepati: ꝛ p hoc illuminationē ſenſuū poſſidētes: cōtemplant vel ploqūt ea que iexpertis atq; ineruditis p cōditione ꝛ mediocritate cōſuetudinis ſue impoſſibilia forſitan videbunt. De q̄bus tū ſi quis voluerit verā pferre ſententiā: ꝛ vtrū impleri queāt: deſiderat experiri: feſtinet pus eoꝝ ppoſitū ſimili ſtudio ꝛ cōuerſatiōe ſuſcipere: ꝛ tūc demū ea q̄ ſupra facultatē homīs videbant: nō ſolū poſſibilia: verūetiā ſuauiſſima dephendit. Sed nunc iam ad collationes eoꝝ ꝛ inſtituta pperemus.

Explicit prefatio.

Incipit annotatio capitulorū collatiōis pme Abbatis Moyſi.

Explicit annotatio capi.

Incipit collatio Abbatis Moyſi prima de monachi deſtinatione ꝛ fine.

De habitatiōe ſcythie ꝛ ppoſito abbat' moyſi: Ca. I.

Cum in eremo ſcythie vbi monachoꝝ pbatiſſimi patres: et omnis cōmorabat pfectio: abbatem moyſen qui vehemētius inter illos egregios flores nō ſolū in actuali: verūetiam theorica virtute flagrabat: inſtitutione eius fundari cu

plens expetissem: vnacum sancto germano: cũ quo mihi ab ipso tyrocinio ac rudimẽtis militie spiritalis ita indiuiduũ deinceps cõtuberniũ: tam ĩ cenobio q̃ȝ in eremo fuit: vt cũcti ad significandã sodalitatis ac ꝓpositi sensusq̃ȝ nostri parilitatẽ ꝓnũciarẽt: vnã mentẽ atq̃ȝ animã duobus inesse corporibꝯ: pariterq̃ȝ ab eodẽ abbate edificationis sermonẽ fusis lachrymis ambiremꝯ. Quippe cuius hunc animi rigorẽ manifestissime nouerāmus: vt nisi fideliter desiderãtibus: ⁊ cum omni cordis contritione querẽtibus: nequaq̃ȝ penitus acquiesceret ꝑfectionis apire doctrinã: ne scȝ si passim vel nolentibus eam vel tepide sitiẽtibus exhiberet: res necessarias ⁊ que solis ꝑfectionem cupiẽtibus debent esse cõperte: indignis ⁊ fastidiose suscipiẽtibus pandẽs: aut iactantie vitiũ: aut ꝓditionis crimẽ videret incurrere: tandẽ fatigatus ꝓ̄cibus nostris: ita exorsus est:

De interrogatione abbatis Moysi querẽtis qui monacho scopos: vel q̃s sit finis: Capi. II.

σχο/ πορ Τέλοσ

o Mnes inquit artes ac disciplinę scopon quẽdam: id est destinationẽ: ⁊ telos hoc est: finẽ ꝓpriũ habere noscunt: ad quẽ respiciẽs vniuscuiusq̃ȝ artꝭ industriꝯ appetitor: cũctos labores ⁊ pericula dispẽdiaq̃ȝ vniũsa equanimiter gratanterq̃ȝ sustentat. Nam ⁊ agricola flagrãtes radios solis: pruinas q̃ȝ ⁊ glaciẽ nõ declinãs: terrã infatigatus exercet: ⁊ indomitas agri glebas frequenti vomere subigit: dum scopon seruat: vt eam cũctis sentibus expurgatã: vniuersisq̃ȝ graminibus absolutã in modũ solubilis arene fauilleq̃ȝ cõminuat: finẽ: id est ꝑceptionẽ copiosarũ frugũ: ⁊ exuberãtiã segetũ non alꝭs adepturũ se nisi hac opis ac sudoris sui rõne cõfidẽs: quo vel ipse deinceps vitã securꝯ exigere: vel suam possit amplificare substantiã. Referta etiã frugibus horrea libent exhaurit: easq̃ȝ sulcis agri cõmendat instãter: ꝓ̄sentẽ diminutionẽ futurarũ messiũ ꝯtẽplatiõe nõ sentiẽs. Illi etiã qui negociationũ solẽt exercere cõmertia: nõ incertos pelagi timent casus: nõ vlla discrimĩa ꝑhorrescũt: dũ ad finẽ questus spe ꝓposita ꝓuocant. Nec nõ etiã hi q̃ militie mũdialis ambitiõe inflãmant: dum ꝓspiciunt honoꝝ ac potestatũ finẽ: ꝑegrinationũ exitia ac ꝑicula nõ sentiũt: nec ꝓ̄sentibꝯ erũnis bellisq̃ȝ frangũtur: dum ꝓpositũ sibi dignitatis finẽ cupiunt obtinere. Habet ergo nostra ꝓfessio scopon ꝓpriũ ac finem suuȝ: ꝓ quo labores cunctos nõ solũ infatigabiliter: verũ etiã gratãter impẽdimus: ob quẽ nos ieiunioꝝ inedia non fatigat: vigiliaꝝ lassitudo delectat: lectio ac meditatio scripturarũ ꝯtinuata nõ satiat: labor etiã incessabilis: nuditasq̃ȝ ⁊ oĩm rerũ ꝓ̄uatio iocũdissime sustinet: nec horror huius vastissime solitudinis formidatur. Ob quẽ vosipsi ꝓculdubio parentũ spreuistis affectũ: ⁊ patriũ solũ ac delicias mũdi tot ꝑtransitis regionibus despexistis: vt ad nos homines rusticos ⁊ idiotas in hoc heremi squalore degẽtes ꝑuenire possetis. Propter q̃d rñdete inq̃t mihi q̃ sit destinatio vestra vel finis: qui ad hec omnia libẽtissime sustinẽda vos ꝓuocat.

De respõsione nr̃a: Ca. III.

e T cũ ꝑsisteret nostrã elicere sup̱ inchoata disputatiõe sententiã: respõdimꝯ: Regni celorũ causa hec cũcta tolerari.

De interrogatione Moysi sup̱ ꝓpositione predicta: Capi. IIII.

a D q̃d ille: Bñ inq̃t ⁊ argute de fine dixistis: qui xp̄o debeat scopos noster esse: id ẽ destinatio: cui iugit inherẽtes finẽ valeamꝯ attigere: ꝓ oĩbꝯ nosse debetis. Et cũ ignorationẽ cõfessi simpliciter

fuissem⁹: ait: In omni vt dixi arte ac
disciplina p̄cedit quidaʒ scopos: id Scopos
est: aīe destinatio: siue incessabil' mē
tis intentio: quā nisi q̄s omni studio
pseuerātia q̨ seruauerit: nec ad finē
desiderati fructus poterit puenire.
Nā vt dixi agricola finē habens: se/
cure copiose q̨ viuēdi in ꝓuentu se/
getū fecundarū: scopon: id est desti/
nationē gerit: agrum suum sentibus
cūctis absoluere: eū q̨ vniuersis in/
fructuosis vacuare graminibus: nec
alit' se quieti finis opulētiā adeptu/
rū esse cōfidit: nisi id q̄ȯ vsu obtine/
re desiderat: quadā p̄us opis ac spei
sue ratiōe possideat. Negociator q̄ʒ
illud vel istud mercādi desideriū nō
deponit: p q̄ȯ possit q̄stuosius diui/
tias cōgregare: qꝛ frustra cōcupisce/
ret lucrū: nisi viā qua ad id tenderet
elegisset. Et q̄ certis quibus q̨ digni/
tatibus mūdi hui⁹ cupiūt honorari:
cui se officio vel ordini debeāt mā ci
pare: ante ꝓponūt: vt per legitimū
spei tramitē: finē quo q̨ valeat desi/
derate dignitatis attingere. Ita q̨ ⁊
vie nostre finis quidē est regnū dei:
q̄ xo sit scopos debet diligent' inq̄ri.
Qui si nobis similit' cōptus nō fue/
rit: frustra nitendo fatigabimur: qꝛ
sine via tendētib⁹: labor est itineris
nō ꝓfectus. Ad q̄ȯ obstupescentib⁹
nobis: senex intulit: Finis quidē no/
stre ꝓfessionis vt diximus regnū dei finis nr.
seu regnū celorū est. Destinatio xo
nostra: id est scopos: puritas est cor/ Scopos nr.
dis sine q̄ ad illū finē impossibile est puritas cordis
quēpiā puenire. In hac eñ destina/
tione defigentes nostre destinatiōis
obtut⁹ velut ad certā lineā: cursum
rectissimū dirigimus. At si paululū
quid ab hac cogitatio nostra deflexe
rit: ad cōtēplationē eius ilico recur
rētes: rursus eā velut quadā norma
certissima corrigam⁹: q̄ semp oēs co/
natus nostros ad vnū hoc reuocans
signū: arguet statim si a ꝓposita dire
ctione mens nostra vel paululū de/
uiarit.

De cōparatiōe ei⁹ q̄ destinata ferire cōtendat: Ca. V.

Q ēadmodū quibus vsus est
bellica tela tractādi: cū ante
regē mūdi hui⁹ artis sue cu/
piūt peritiā demōstrare: in paruissi/
ma quadā scutula: que figurata in se
ꝯtinet p̄mia: iacula sua: vel sagittas
intorquere cōtendūt: certi q̨ nō ali/
as: nisi destinatiōis sue linea ad finē
possint desiderati premij peruenire:
securi de illo si mō propositū scopon
valuerint obtinere. Qui si forte ab
eorum fuerit subtractus intuitu: nec
indeclinabiliter ei sagacissimoꝝ ob/
tutuū puicacia inheserint: quātū li/
bet recto tramite cassa impitorū de/
erret intentio: excidisse se tū a cōtem
platiōe nō sentiēt: ⁊ cū sibi efficacissi
mis telorū emissionib⁹ videant' in/
niti: frustrato inertie labore fallunt':
qꝛ illū subtilissimū destinatiōis limi
tem psequi oculis ac mēte nō norūt:
⁊ cū inutiles in aera vacuos q̨ iact⁹
effuderint: ī quo peccauerint: quo ve
decepti sint: dijudicare non possunt:
quippe q̄s nulla mēsura ꝓposita ar/
guit: quātū a directiōe discesserint:
nec quo deinceps corrigere vel reuo
care debeant: lineā discipline docere
potest passiuus obtutus. Ita igit' et
nostri ꝓpositi finis quidē: ꝰm apl'm:
vita eterna est: ita eodē ꝓnūciante:
Habētes quidē fructū vestrū in san/ Roma. 6
ctificatiōe: finem xo vitam eternā:
Scopos xo ē puritas cordis: Quā
sanctificationē nō īmerito nūcupa/
uit: sine qua p̄dictus finis nō poterit
apprehēdi. Ac si dixisset alijs xbis:
Habētes quidē scopon vestrū ī cor/
dis puritate: finem xo vitā eternā.
De qua destinatiōe docens nos idē
beatus apl'us: ipm nomē: id est sco/
pon significāter exprimēs ita intu/
lit: Que posteriora sunt obliuiscēs: Phili. 3.
ad ea xo que priora sunt extendens
me ad destinatū psequor brauiū su/ χατα
pne vocatiōis dn̄i. Q̄ȯ euidētius in σαοτογ
greco ponit': kata saoton eoko: id est αίωχω

ꝓm destinationē ꝑsequor. Tanq̄ꝫ si dixisset: Hac destinatione qua illa q̄ posteriora sunt obliuioni trāsmitto: id est anterioris homīs vitia: ad finem brauij celestis ꝑuenire ꝯtendo. Quicquid ergo nos ad hūc scopon: id est puritatē cordis potest dirigere: tota virtute sectandū est: quicq̄d autem ab hac retrahit: vt ꝑniciosum ac noxiū deuitandū. Pro hac enim vniuersa toleramus ⁊ agimus: ꝓ hac parentes ⁊ patria: dignitates: diuitie: delitie mūdi huius: ⁊ voluntas vniuersa contemnit̄: vt scꝫ puritas cordis ꝑpetua valeat possideri. Hac itaqꝫ nobis destinatione proposita: semꝑ actus nostri ⁊ cogitationes ad eam obtinendā rectissime dirigent̄. Que si p̄ oculis nostris iugiter statuta non fuerit: non solū cunctos labores nostros: varios parit̄ atqꝫ instabiles reddēs: incassum eos ac sine vllo emolumento faciet effundi: sed etiam cogitationes omnes diuersas sibiqꝫ contrarias suscitabit. Necesse est em̄ mentē quo recurrat: cui ve p̄ncipaliter inhereat nō habentē ꝑ singulas horas atqꝫ momenta ꝓ incursuū varietate mutari: atqꝫ ex his que extrinsecus accidunt: in illum statum continuo transformari: qui sibi primus occurrerit.

De his qui abrenūciantes mundo ad ꝑfectionem sine charitate contēdūt: Ca. VI.

h Inc namqꝫ est: ꝙ nōnullos mūdi hui⁹ maximas facultates: ⁊ nō solū multa auri atqꝫ argenti talenta: verūetiā prediorū magnificentiā ꝯtemnentes: post hec vidimus ꝓ scalpello: ꝓ graphio: pro acu: ꝓ calamo cōmoueri. Qui si cōtemplationē cordis mūdi fixā tenerent: nunq̄ꝫ vtiqꝫ pro paruis rebus admitterēt: quod ne pro magnis ac p̄ciosis incurrerent opibus: easdem penitus abijcere maluerūt. Nam et plerūqꝫ nōnulli tanto zelo codicem seruant: vt eum ne leuiter legi quidē vl' cōtingi ab aliquo patiant̄: ⁊ inde furoris occasiones ⁊ impatientie ac mortis incurrant: vnde monent̄ stipendia patientie ⁊ charitatis acquirere. Cūqꝫ omnes diuitias suas pro christi amore dispersérint: pristinuꝫ tamē cordis affectū in rebus paruis ac minimis retētantes: ⁊ ꝓ ipsis nō nunq̄ꝫ mobiliter irascētes: veluti qui nō habeant apostolicā charitatē ex omnib⁹ infructuosi sterilesqꝫ reddūtur. Quod in spū beat⁹ apl'us p̄uidēs: I.Co.13
Et si distribuero inquit in cibos pauperū oēs facultates meas: ⁊ tradidero corpus meū vt ardeā: charitatem autē non habeā: nihil mihi prodest. Unde liquido comprobat̄ perfectionē nō statim nuditate: nec priuatione omniū facultatū seu dignitatum abiectione comprehendi: nisi fuerit charitas illa cuius apostolus membra describit in veritate possessa: que in sola cordis puritate consistit. Nā quid est aliud non emulari: nō inflari: nō irritari: non agere perperam: nō querere que sua sunt: nisi ꝓprias admodū res summa equitate cōtemnere: ⁊ ab auferēte nō querere: nō suꝑ iniquitate gaudere: non cogitare malū: ⁊ reliqua: nisi cor ꝑfectum ac mūdissimū deo offerre: ac vacuū illud a cunctis ꝑturbationibus exhibere?

De appetenda trāquillitate cordis: Capi. VII.

o Mnia igit̄ huius gratia gerenda appetendaqꝫ sunt nobis: ꝓ hac solitudo sectanda est: ꝓ hac ieiunia: vigilias: labores: corporis nuditatem: lectionem ceterasqꝫ virtutes debere nos suscipere nouerimus: vt scꝫ ꝑ illas ab vniuersis passiōibus noxijs illesum parare cor nostrū: ⁊ cōseruare possimus: et ad perfectionē charitatis istis gradibus innitendo cōscendere: ⁊ nō propter has obseruātias: si forte honesta ac necessaria occupatiōe p̄uenti solennitatē inite consuetudinis non

potuerim⁹ implere: incidamus ĩ tri/
sticiã: vel irã: siue indignationẽ: ob
q̃ expugnãda illud qḋ ꝑtermissũ ẽ:
fueram⁹ acturi. Nõ eñ tantũ est lu/
crũ ieiunij quãtũ ire dispendiũ: nec
tant⁹ lectiõe capit̃ fruct⁹: quãtũ cõ
temptu fratris incurrit̃ detrimẽtũ.
Ea igit̃ q̃ sequẽtia sunt: id est ieiu/
nia: vigilie: anachoresis: meditatio
scꝑturaꝝ: ꝓpter ꝑncipalẽ scopon: id
ẽ puritatẽ cordis: qḋ ẽ charitas nos
cõuenit exercere: ⁊ nõ ꝓpter illa ꝑn
cipalẽ hanc ꝑturbare ꝟtutẽ: q̃ ĩ no/
bis integra illibataq; durante: nihil
oberit si aliq̃d eoꝝ q̃ sequẽtia sunt ꝓ
necessitate fuerit ꝑtermissũ. Siqui/
dẽ nec ꝓderit vniu̇sa fecisse: adẽpta
hac quã diximus ꝑncipali cã cui⁹ ob/
tentu sunt oĩa ꝑpetranda. Ob h̃ eni
q̃s vtẽsilia cuiuslibet artis institue/
re sibimet ac ꝑ̃pare festinat: nõ vt ea
possideat ociose: nec vt emolumenti
illi⁹ fructũ q̃ sperat̃ ex ipsis in nuda
instrumẽtoꝝ possessiõe cõstituat: ſ
vt eoꝝ misterio peritiã: finẽq; illius
discipline cui⁹ h̃ adiumẽta sunt effi/
caciter apꝑhendat. Igit̃ ieiunia: vi/
gilie: meditatio scripturaꝝ: nuditas
ac ꝑuatio oĩm facultatũ: nõ ꝑfectio:
sed ꝑfectiõis instrumẽta sunt: q꞉ nõ
in ipsis cõsistit discipline illi⁹ finis: ſ
ꝑ illa ꝑuenit̃ ad finẽ. Incassum igit̃
hec exercitia molief̃ q̃sq; his velut
summo bono cõtentus: intẽtionẽ sui
cordis hucusq; affixerit: ⁊ nõ ad ca/
piẽdũ finẽ ꝓpt̃ quẽ h̃ appetẽda sũt:
omĩ conatu semet extẽderit hñs q̃dẽ
disciplie illi⁹ instrumẽta: finẽ ꝟo ĩ q̃
oĩs collocat⁹ ẽ fruct⁹ ĩgrat. Quicq̃d
igit̃ põt istã mẽtis nr̃e puritatẽ trã/
q̃llitatẽq; turbare: q̃uis vtile ac ne/
cessariũ videat̃ vt noxiũ deuitãdũ ẽ:
hac eñ norma ⁊ erroꝝ ꝑuagationũ
q; omniũ dispsiones poterimus eua/
dere: ⁊ desideratũ finem linea certe
directionis attingere.

De ꝑncipali conatu erga di/uinaꝝ rerũ cõtẽplationẽ: et siĺitudinẽ Marie et Mar/the: Capi. VIII.

Jc ẽ nob ꝑncipal̃ dꝫ esse co/
nat⁹: hec ĩmobilis destinatio
cordis iugit̃ affectãda ẽ: ⁊ te/
nẽda: vt diuĩs reb⁹ ac deo mẽs sꝑ in/
hereat: q̃cq̃d ab hac diuersũ ẽ: q̃uis
magnũ: secũdũ tñ aut etiã inferi⁹ seu
certe noxiũ iudicãdũ ẽ. Hui⁹ mẽtꝭ vł
act⁹ figura: etiã ĩ euãgelio ꝑ mariã
⁊ marthã pulcherrime designat̃. Cũ
enĩ martha sctõ vtiliq; misterio de/
seruiret: vtpote q̃ ipi dño eiusq; disci/
pl̃is mĩstrabat: ⁊ maria spiritali tm̃/
mõ intẽta doctrine iesu pedib⁹ inhe/
reret: q̃s osculãs bone ꝯfessiõis linie
bat vnguẽto: ꝑfert̃ tñ a dño q; ⁊ me/
liorẽ elegerit ꝑtẽ: ⁊ eã q̃ ab ea nõ pos
sit auferri. Nã cũ laboraret martha
pia sollicitudine ac dispẽsatiõe distẽ
ta: solã se vidẽs ad tm̃ misteriũ non
posse sufficere adiutoriũ sororꝭ a dño
postulabat di. Nõ tibi placet: q꞉ so/ Lucce. 10.
ror mea reliq̃t me solã mĩstrare: Dic
ẽ illi vt me adiuuet: vtiq; nõ ad vile
op⁹ ſ ad laudabile eã misteriũ ꝓuo/
cabat: Et tñ q̃d audit a dño? Mar/
tha martha sollicita es: ⁊ turbarꝭ er/
ga pluria. Paucꝭ ꝟo op⁹ ẽ aut etiã
vno. Maria bonã ꝑtẽ elegit q̃ nõ au
feret̃ ab ea. Videtꝫ ẽ ꝑncipale bonũ
in theoria sola: id ẽ in ꝯtẽplatiõe di/
uina dñm posuisse: vñ ceteras virtu/
tes licet nc̃cias ⁊ vtiles bonasq; pro
nũciem⁹: scdo tñ gradu cẽsendas eẽ
decernim⁹: q꞉ vniu̇se h⁹ vni⁹ patrãt̃
obtẽtu. Dicẽs enĩ dñs: sollicita es et
turbarꝭ circa plima: paucis ꝟo op⁹ ẽ:
aut etiã vno sũmũ bonũ nõ ĩ actuali
q̃uis laudabili opꝫ: ⁊ mł̃tis fructib⁹
abũdãti: ſ in diuia ꝯtẽplatiõe: q̃ ꝟe
simplex ⁊ vna est: collocauit: paucis
op⁹ eẽ ꝓnũciãs ad ꝑfectã btĩtudinẽ
id est illã theoriã q̃ ꝑus ĩ paucoꝝ ser
uat̃ ꝯsideratiõe sctõꝝ: a q̃rũ ꝯtẽpla/
tiõe ꝯscẽdẽs is q̃ adhuc ĩ ꝓfectu po/
situs ẽ: ad illud q̃ꝫ qḋ dicit̃ vnũ: id ẽ
dei soli⁹ intuitũ: ipso adiuuãte ꝑue/
niet: vt scꝫ etiã sctõꝝ actus ac miste/
ria mirifica sugressus: soli⁹ dei iam
pulchritudine sciaq; pascat̃. Maria

ergo bonā partē elegit: q̄ nō auferet ab ea. Et h̄ diligēti⁹ intuēdū ē. Nam cū dic̄: Maria bonā ptē elegit: licȝ taceat de martha: ⁊ nequaq̄ eā vituparare videat̄: illā tn̄ laudās: hāc inferiorē pnūciat. Rursuȝ cū dicit: q̄ nō auferet ab ea: ostendit q̄ ab hac sua portio possit auferri. Nec eni mīsteriū corpale cū homie poterit iugiter pmanere: Illius vo studiū nullo vlteriore euo docet posse finiri.

Interrogatio quō efficientia virtutū non cū homie pseueret: Capi. IX.

Germanus: Ad qd nos valde pmoti: q̄d ḡ diximꝰ: labor ieiunio⁊: lectiōis instātia: opa misc̄ōie: iusticie: pietatis: ⁊ hūanitatis auferent̄ a nob: et nō pmanebūt cū auctoribus suis: p̄serti cū ipe dn̄s retributionē regni celo⁊ ob h̄ pmittat se talibꝰ redditurū di. Venite bn̄dicti pr̄is mei possi. regnū vob patū a cōstitutiōe mūdi. Esuriui eni ⁊ dedist̄ mihi mādu. sitiui ⁊ dedist̄ mi. bibere ⁊c. Quō ḡ auferent h̄ q̄ itro ducūt factores suos in regna celo⁊? (Mat. 25.)

Respōsio q̄ nō sit ea⁊ merces ȝ actio cessatura: Ca. X

Moyses: Nec ego dixi mercedē boni opis auferendā (dicēte eodē dn̄o: Qui potū dederit vni ex minimis ist̄ calicē aq̄ frigide tm̄ i noīe discipuli: amē dico vob: nō pdet mercedē suā) h̄ actōeȝ dico quā fieri vel necitas corpalis vl̄ ipugnatio carnis: seu mūdi hꝰ ineq̄litas exigit auferēdā. Nam lectiōis instātia vel ieiunio⁊ afflictio ad emūdatōeȝ cordis ⁊ castigatōeȝ carnis: q̄ si elata fuerit esca⁊ nimietate: seu mentis incuria: cōfesti luxurie atq̄ libidinis aculeis puritatem cordis infestat: in pn̄ti tm̄modo vtilit̄ exercent̄: donec caro cōcupiscit adūsus spm̄: que nōnunq̄ ab his q̄ labore nimio seu egritudine corporis senio ve defessi sunt etiā in pn̄ti videmꝰ auferri: nec ab homine posse iugiter exerceri. Quāto magis ergo hec in futuro cessabunt: cum corruptibile hoc induerit incorruptionē: corpusq̄ istud qd nūc animale est surrexerit spiritale: ⁊ ceperit caro nō esse iā talis: vt aduersus spiritū cōcupiscat: De quibꝰ etiā beatꝰ aplus manifeste pnūciat: Corpalis inquiēs exercitatio ad modicū vtilis est: pietas aūt (q̄ sine dubio charitas intelligit̄) ad oīa vtilis est: pmissiōē hn̄s vite q̄ nunc est ⁊ future. Que ḡ dicit̄ ad modicū eē vtilis: manifeste pnunciat̄ nec p omne tp̄us exerceri posse: nec sūmā pfectiōis p se solā laboranti cōferre. Modicū quippe ad vtrūq̄ referri pōt: id est vl̄ ad breuitatē tpis: q̄ scȝ homi tā i pn̄ti q̄ȝ i futuro exercitatio corpis coexna eē nō possit: vel certe ad paruitatē vtilitatis: q̄ de carnali exercitatiōe cōq̄rit̄: eo q̄ afflictio corpalis initia q̄dā pfectꝰ: nō ipa⁊ pfectionē charitat̄ pariat: q̄ pmissionē hȝ vite pn̄tis ⁊ future. Et idcirco eā exercitatōeȝ opm̄ p̄dicto⁊ necessariā eē cēsemꝰ: q̄ sine ipsa ad charitatis fastigia non possit ascēdi. Hec etiā q̄ dicit̄ opa pietatis ac misc̄ōie: necia sunt in h̄ tpe: dū adhuc ineq̄lis diuersitas dn̄at̄: q̄rū ne hic q̄dē expeteret̄ opatio: nisi inopū indigentiū: infirmo⁊ q̄ ps maxima redundaret: que iniq̄tate hominū facta est: co⁊ scȝ qui ea q̄ omnibꝰ a cōmuni creatore concessa sunt: in suos tm̄ occupata vsus: nec tamē vtenda aliis tenuerūt: donec ḡ in hoc mūdo inequalitas ista grassat̄: erit h̄ actio necessaria ⁊ vtilis exercētibus eam: restituens quidē bono affectui ⁊ pie voluntati retributionē hereditatis eterne: ipsa vo in futuro seculo paritate regnante cessabit: cum iam nō fuerit inequalitas pter quam debeant hec exerceri: sed cuncti ab hac multiplici: id est actuali operatione ad charitatem dei ⁊ diuinarū rerum cōtemplationē perpetua cordis puritate trāsibūt: cui se hi quibꝰ cura ē vel sc̄ie vel mētis emūdatiōi insistere: iā in h̄ seculo cōstituti elegerūt oī (1. Ti. 4)

conatu ac viribus mãcipare: illi scʒ
semetipsos officio adhuc ĩ carne cor/
ruptionis positi deputãtes in q̃ erũt
corruptiõe deposita pmãsuri: pueni/
entes ad illã pmissionẽ dei saluato/
Matth.5 ris: qua dicitur: Beati mũdo corde
quoniã ipsi deũ videbunt.

De charitatis ꝑpetuitate: Capi. XI.

E quid miramini: si illa offi/
cia supi⁹ cõphẽsa trãsibũt: cũ
sãct⁹ apl's etiã sblimiora spũs
sãcti charismata trãsitura describat:
solã ꝟo charitatẽ designet sine fine
1.Co.13 mãsurã? Siue inquiẽs pphetie eua/
cuabũtᷣ: siue ligue cessabũt: siue scia
destruetᷣ. Et post h̃ infert: Charitas
aũt nunq̃ excidet. Oĩa nãqʒ dona p
vsu ac necessitate tribuũtᷣ ad tp̃us:
cõsummata dispẽsatiõe mox pculdu
bio trãsitura: charitas ꝟo nullo in/
tercipietᷣ tpe: Nõ solũ eñ ĩ pñti mũ/
do vtiliter opatᷣ in nobis: sed etiã in
futurũ sarcinã corporee necessitatis
abiecta: efficacior mlto atqʒ excellen
tior pmanebit: nullo vnq̃ corrũpen
da defectu: sed p incorruptionẽ ppe/
tuam flagrãtius deo atqʒ intentius
adhesura.

Interrogatio de ꝑseuerantia spiritalᷣ theorie: Ca. XII.

Ermanus: Quĩs q̃ põt fragi
li carne circũdat⁹ ita eẽ huic
theorie semp affix⁹: vt nunq̃
cogitet de fratris aduẽtu: de visita/
tiõe infirmi: vel ope manuũ: vel cer/
te de hũanitate q̃ debeat vel pegri/
nis vel aduenietibus exhiberi? Po/
stremo q̃s nõ interpellet corpis ipi⁹
puisiõe vel cura? Aut quẽad modũ
mens vel in q̃ illi inuisibili ⁊ incom/
phensibili deo valeat coherere: cupi/
mus edoceri?

Respõsio de directiõe cordis in deũ: et de regno dei: ⁊ diaboli: Capi. XIII.

Oyses: Inherere quidẽ deo
iugitᷣ: ⁊ ꝯtẽplatiõi ei⁹ quẽad
modũ dicitis inseparabiliter copulari
impossibile ẽ homĩ ista carnis fragi/
litate circũdato: Uerũ oportet nos
scire vbi mẽtis nr̃e intentionẽ debea
mus hr̃e defixã: ⁊ ad quã destinatõꝫ
semp aĩe nr̃e reuocem⁹ intuitũ: quã
cũ potuerit obtinere mẽs: gaudeat:
⁊ a q̃ distracta: ĩ se doleat atqʒ suspi/
ret: totiẽsqʒ se a summo bono sentiat
recessisse: quotiens se ab illo intuitu
dephẽderit sepatã: fornicationẽ iu/
dicãs: vel momẽtaneũ a christi cõtẽ
platione discessum: a q̃ cũ deuiauerit
paululũ nr̃ obtut⁹: rursus ad eũ cor/
dis oculos retorquẽtes: velut rectis/
sima linea mẽtis aciẽ reuocem⁹. To
tũ nãqʒ in aĩe cõsistit recessu. Unde
expulso diabolo ac nequaq̃ in ea iã
regnãtib⁹ vitijs: ꝯsequẽter regnũ dei
fundatᷣ in nobis: dicẽte euãgelista:
Regnũ dei nõ veniet cũ obseruatõe: Luc.17.
neqʒ dicẽt: Ecce hic: aut ecce illic est:
Amen amẽ dico vobis: qꝛ regnũ dei
intra vos ẽ. Intra nos ꝟo nihil aliđ
esse põt q̃ scia aut ignoratio verita/
tis: ⁊ vel vitiorꝫ amicitia vel ꝟtutũ:
p q̃ aut diabolo aut christo regnũ pa
ram⁹ in corde. Cui⁹ etiã regni q̃lita/
tẽ describit apl'us: dicẽs: Nõ enĩ re/ Ro.14.
gnũ dei est esca ⁊ potus: s; iusticia et
pax ⁊ gaudiũ in spũsancto. Itaqʒ si
regnũ dei intra nos est: ⁊ ip̃m regnũ
dei iusticia ⁊ pax ⁊ gaudiũ est: ergo
q̃ ĩ istis cõmoratᷣ: sine dubio ĩ regno
dei ẽ. Et ecõtrario illi q̃ ĩ iniusticia ⁊
discordia ⁊ tristicia mortẽ operante
versantᷣ: ĩ regno diaboli ⁊ ĩ inferno
ac morte sunt cõstituti. His eñ indi
cijs vel dei vel diaboli regnũ discer/
nitᷣ vel scrõꝝ. Et reuera si mẽte atqʒ
aĩo ꝯsiderem⁹ statũ illũ in q̃ degunt
celestes supneqʒ virtutes q̃ ꝟe in re/
gno dei sũt: q̃d aliud eẽ credẽd⁹ ẽ q̃
ppetua iugisqʒ leticia? Quid eñ tã
ppriũ vere beatidini tanqʒ põr esse
cõueniẽs: q̃ trãq̃llitas iugis ⁊ gau/
diũ sempitnũ? Et vt h̃ ip̃m q̃đ dici/
m⁹ ita eẽ nõ mea ꝯiectura: s; ipi⁹ dñi
auc̃te certi⁹ instruarᷣ: audi eũ q̃ ita/
tẽ ⁊ statũ mũdi illi⁹ aptissime descri

Esa.65. bentē: Ecce inq̄t: ego creo celos no/
uos ꝛ t̄rā nouā: ꝛ nō erūt ī memoria
priora neq̄ ascēdent sup cor: sꝫ gaude
bitis ꝛ exultabit' vsq̄ in sempit'nū ī
Ibid.51. his q̄ ego creo. Et rursum: Gaudiū ꝛ
leticia inuenief in ea: gratiā actio et
Ibi.66. vox laudis. Et erit mēsis ex mēse: et
Ibid.35. sabbatū ex sabbato. Et iterū: Gau/
diū ꝛ leticiā obtinebūt: fugiet dolor
ꝛ gemit'. Et si adhuc clarius de illa
cōuersatione ꝛ ciuitate sctōꝝ vultis
agnoscere: attēdite q̄ ad ipsā hierl'm
Ibid.60. voce dn̄i dirigantur. Et ponā inq̄t vi/
sitationē tuā pacē: ꝛ ppositos tuos
iusticiā: Nō audief vltra iniq̄tas in
t'ra tua: vastitas ꝛ cōtritio ī termis
tuis: ꝛ occupabit salus muros tuos:
ꝛ portas tuas laudatio. Nō erit tibi
ampli' sol ad lucendū p diē: nec splē
dor lune illumīabit te: sꝫ erit tibi dn̄s
in lucē sempit'nā: ꝛ de' tu' in gloriā
tuā: Nō occidet vltra sol tu': ꝛ luna
tua nō minuef: sꝫ erit tibi dn̄s ī lucē
sempit'nā: ꝛ cōplebūt' dies luct' tui.
Et idcirco beat' apl'us nō generalit'
neq̄ simpl'r omne gaudiū regnū dei
esse pnūciauit: sꝫ signāter ac specialr
illud solū qd̄ ī spū sancto est. Nonit
Ro.14. eīn aliud q̄ꝫ vitupabile gaudiū: de q̄
Ioh.16. dicif: Mūdus iste gaudebit. Et: Ve
Luce.6. vob q̄ ridetis: q̄r plorabitis. Regnū
sane celoꝝ triplicit' accipiendū ē: aut
q̄r regnaturi sūt celi: id est sancti ma/
Luce.19. lis subdit': sm̄ illō: Esto tu sup q̄nq̄
ciuitates: ꝛ tu sup decē. Illud q̄ꝫ qd̄
Math.19 dicif ad discipl'os: Sedebitis sup se/
des.xij. iudicantes.xij.trib' isrl'. Uel
certe q̄r sancti ī cel' sint cū dn̄o regna/
turi: aut certe q̄r ipsi celi incipiant a
christo regnari: cū scꝫ oīb' ei subie/
1.Co.15. ctis cepit esse oīa in omnib' deus.

De anime perpetuitate: Capi.XIIII.

Quāobrē in hoc corpe cōstitut' q̄ tā nouerit illi' vnusq̄sq̄ sce re gioni vel misterio deputādū: cui' ī hac vita semetipm ptícipē cul/ torē q̄ pbuerit: illiusq̄ se etiā in illo perenni seculo pforte futurū eē nō am bigat: cui nūc mīstrū se sociū q̄ malu erit exhibere: sm̄ sentētiā dn̄i ita dicē
tis: Si q̄s mihi mīstrat me sequaf: ꝛ Ioh.12.
vbi sū ego: illic ꝛ mīster me' erit. Nā
queadmodū diaboli regnū p cōniuē
tiā suscipit' vitioꝝ: ita regnū dei p ex/
ercitationē virtutū: puritate cordis
ac spirituali scīa possidef. Ubi aūt re/
gnū dei est: ibi pculdubio ꝛ vita cō/
moraf et'na: ꝛ vbi regnū diaboli est:
ibi mors atq̄ infern' eē cognoscif: ī
quo q̄ fuerit: nec laudare dn̄m pt sm̄
pphe snīaꝫ dicētis: Nō mortui lau/ Ps.113.
dabūt te: neq̄ oēs q̄ descēdūt ī infer
nū: sine dubio peccati: sꝫ nos q̄ viui/
mus: nō vitijs scꝫ nec mūdo huic: sed
deo: bn̄dicim' dn̄m ex hoc nūc ꝛ vsq̄ ī
seculū. Nō eīn est ī morte q̄ memor Ps.6.
est dei: ī inferno aūt peccati q̄s pfite
bif dn̄o? id est nemo. Null' eīn etiā si
milies semetipm vl' xpianū esse pfite
af vl' monachū: cū peccat pfitef dn̄o.
Null' admittēs ea q̄ dn̄s execraf: re/
miniscif ei': nec seruū se pfitef illi'
cui' pcepta pumaci temeritate pte/
nit. In q̄ morte illā viduā q̄ ē in deli
tijs beat' apl's cē pnūciat: Uidua ī/ 1.Ti.5.
quiēs q̄ ī delitijs ē viuēs: mortua ē.
Sūt & ml'ti q̄ viuētes in hoc corpe mor
tui sūt: ꝛ ī inferno iacētes: deū lauda
re nō possunt. Et ecōtrario sunt q̄ cū
mortui sint corpe: deū spū bn̄dicunt
atq̄ collaudant: sm̄ illud: Bn̄dicite Daniel.3.
spūs ꝛ aīe iustoꝝ dn̄m. Et: Oīs spūs Ps.150
laudet dn̄m. Et ī Apoc. Aīe occisoꝝ
nō solū laudare deū: sꝫ etiā int'pella/
re dicunf. In euāgelio q̄ꝫ euidētius
dn̄s ad saduceos: Nō legist' inq̄t qd̄ Mat.22.
dictū ē a deo dicēte vob: Ego suꝫ de'
abraā: ꝛ de' isaac: ꝛ de' iacob: nō est
de' mortuoꝝ sꝫ viuentiū. Oēs eīn ei
viuūt. De quib' ꝛ apl's: Propt' qd̄ Heb.11.
inq̄t nō pfundif de' vocari de' eoꝝ:
Parauit eīn ill' ciuitatē. Nā q̄r nec
ociose sint post sepatiōeꝫ hui' corpis
aīe neq̄ nihil sentiāt: etiā euāgelij pa Luc.16.
bola q̄ de illo paupe lazaro et diuite
purpurato pfert': ondit: q̄r vn' bea/
tissimā sedē: id est sin' abrae requiē
pmeref: ali' itolerabili ardore et'ni

ignis exurit. Si aūt illō ⁊ qō dr ad
Luc.23. latronē: Hodie eris mecū in padiso:
voluerimꝰ intēdere: qd aliud mani/
feste designat ꝙ pdurare i aīabꝰ nō
solū ꝯstinos intellectꝰ: ſ etiā vicissi
tudīe eas cōgrua ꝓ meritoꝝ actuūꝙ
suoꝝ pfrui qlitate. Hoc enī illi neqꝙ
deꝰ ꝓmisisset: si eiꝰ aīaꝫ nosset pꝰ se/
patiōꝫ carnis: vl ꝑuandā sensu vel ī
nihilū resoluēdā. Nō enī caro eius ī
padiso sed aīa erat īgressura cū xp̄o.
Cauēda sane īmo toto horrore ē de/
testāda prauissima hereticoꝝ illa di/
stīctio: q dū nō credūt xp̄m potuisse
eodē die q ī inferna descēdit: etiā in
padiso repiri ita distinguūt: Amen
dico tibi hodie: ⁊ inꝯposita distincti
one inserūt: mecū eris in padiso: vt
scꝫ hec ꝓmissio nō statī post trāsitū
vite eius īpleta: ſ post resurrectiōis
aduētū sit implēda: nō intelligētes
illud qō añ resurrectiōis sue diē ꝓtu
lit ad iudeos q eū vt semetipos cre/
debāt angustijs hūanis ⁊ carnali ī/
firmitate cōcludi: Nemo ascēdit ī ce
Joh.3. lū nisi q descēdit de celo: filiꝰ hoīs q
ē ī celo. Quibꝰ manifeste ꝓbat aīas
defunctoꝝ nō solū suis sensibꝰ nō pri
uari: ſ ne istis quidē affectibꝰ: id est
spe atꝙ tristicia: gaudio ac metu ca/
rere: ⁊ ex eis q sibi ī illo gñali exami/
ne reseruāt qddā eas iā incipe ꝑgu/
stare: nec ſm opinionē quorūdā infi
deliū ī nihilū eas resolui post hꝰ cō/
moratiōis excessū: ſ viuaciꝰ sbsiste/
re deiꝙ laudibꝰ intētiꝰ inherere. Et
reuera vt seqstratis paulisp testimo/
nijs scp̄turaꝝ de ip̄iꝰ aīe natura: ſm
mediocritatē sensus nr̄i paucis aliq
disputē. Nōne vltra oīs ineptie: nō
dicā fatuitatē: ſ insaniā ē vel leuiter
suspicari illā ꝑciosiorē hoīs portōeꝫ
in q etiā imago dei ſm beatū apl'm:
ac silitudo cōsistit: deposita hac q re/
cōdit ī pn̄ti sarcina corpali insensi/
bilē fieri q omnē rōneꝫ in se cōtinēs
etiā mutā atꝙ insensibilē materiā
carnis pticipatiōe sui facit eē sensibi
lē: cū vtiꝙ ꝯseqns sit: ⁊ h rōnis ipiꝰ
ordo ꝯtineat: vt exuta mēs ista car/
nali q nūc hebetat pinguedine: intel
lectuales ꝟtutes suas in meliꝰ repa/
ret: ⁊ puriores eas ac subtiliores re/
cipiat potiꝰ ꝙ amittat. Intm̄ aūt h
qō dicimꝰ beatꝰ aplus verū esse co/
gnoscit: vt etiam optet ab hac carne
discedere: vt sepatiōe eiꝰ enixiꝰ vale/
at dño copl'ari dicēs: Desideriū hēo Phil.1.
dissolui: ⁊ cū xp̄o eē: multo magl qm̄
dū sumꝰ in corpe pegrinamur a dño:
⁊ idcirco audemꝰ ⁊ bonā voluntatē
habemꝰ magl pegrinari a corpe ⁊ ꝑ/
sentes eē ad dn̄m: ppt qō etiā ꝯtēdi
mꝰ: siue absentes: siue pn̄tes: placere
illi: cōmoratiōꝫ scꝫ aīe: q ī hac carne
est: sepatiōꝫ atꝙ discessū pn̄tiā eē ad
xp̄m tota credulitate ꝯfidēs. Et eui/
dētiꝰ iteꝝ sup h ip̄o viuacissimo aīa/
rū statu idē aplus: Sed accessistl in/
qt ad sion montē ⁊ ciuitatē dei viuē Heb.12.
tis hierl'm celestē: ⁊ ad ml'toꝝ miliū
angeloꝝ frequētiā ⁊ eccl'iā ꝑmitiuo/
rū: q ꝯscp̄ti sūt ī celis: ⁊ spūs iustoꝝ
pfectoꝝ. De qbꝰ spiritibꝰ ī alio loco.
Deinde pr̄es inqt carnis nr̄e habui/
mꝰ eruditores ⁊ reuerebamur: nō ml'
to magl sbijciemur pr̄i spūū ⁊ viuēꝰ?

De cōtēplādo deo: Ca. XV

Contēplatio ꝟo dei ml'tifarie
cōcipit. Nā deꝰ nō sola incō
ꝑhēsibilis illiꝰ sube sue admi
ratiōe cog̃scit: qō tn̄ adhuc ī spe ꝓ/
missiōis abscōditū ē: ſ etiā creatura
rū suaꝝ magnitudīe: vl eqtatl sue cō
sideratiōe: vel qtidiane dispēsatiōis
auxilio puidet: qn̄ scꝫ q cū sanctl suis
p singl'as generatōes egerit mēte pu
rissima plustramꝰ: cū potētiā ip̄iꝰ q
vniūsa gubnat moderat ac regit: cū
īmēsitatē scie eiꝰ ⁊ oculū quē secreta
cordiū latere n̄ pn̄t: tremēti corde mi
ramur: cū arenā marl: vndaꝝ nume/
rū dimēsū ei cognitūꝙ pauidi cogi/
tamꝰ: cū pluuiaꝝ guttas cū secl'oꝝ ho
ras ac dies: cū ꝑterita futura ve vni/
uersa: obstupescimꝰ scie eiꝰ assistere:
cū ineffabilē clemētiā eiꝰ ꝯsideramꝰ
q īnumera flagicia q singl'is momētl
sb ip̄iꝰ cōmittunt aspectu: indefessa
lōganimitate sustentat: cū intuemur
vocatiōꝫ: q nos nult ꝑcedētibꝰ meri/
tis gr̄a sue miseratiōis asciuit: cū de/

niq3 occasiões salut' tribuit adoptã/
dis: cũ quodã admiratõis intuemur
excessu: q ita nos nasci pcepit: vt ab
ipis cunabul' gra nob legisq3 sue noti
cia infunderet: q ipe adusariũ vincẽs
i nobis: p solo bone volũtat' assen/
su etna btitudine ac ppetuis nos p/
mijs munerat: cũ postremo dispẽsatoz
sue icarnatiõis p nra salute suscepit
ac mirabilia mysterioz suoz in cũct'
gentibus dilatauit. Sũt aũt alie q3
bmõi ɔtẽplatiões inumere q p qli/
tate vite ac puritate cordis nris sen/
sib' oriunt': qb' de' vl' videt' mũdis
obtutib' vl' tenet'. Quas pfecto nul
lus ppetuo retẽtabit i q adhuc aliqd
carnaliũ viuit affectuũ: qz nõ poter'
Exo.33. ait dñs videre faciẽ meã: nõ eñ vi/
debit me hõ z viuet: sc3 mundo huic
affectibusq3 terrenis deditus.

Interrogatio de cogitatio/nũ mobilitate: Ca.XVI.

German': Quid ẽ est qd etiã
noletib': imo ꝟo etiã nesciẽ/
tib' nobis ita supflue cogita/
tiões sbtilit' ac latẽter irrepũt: vt nõ
solũ eas expellere: verũetiã intelli/
gere ac dephendere difficultat' imo/
dice sit. Põt ẽ mens aliqñ ab istis
vacua reperiri: z nũq3 huiuscemodi
illusionibus incursari.

Rñsio quid possit mens su/per cogitationũ statu: quid ve non possit: Ca.XVII.

Moyses: Mentẽ qdẽ nõ inter/
pellari cogitatiõib' ipossibi/
le ẽ: suscipe ꝟo eas siue respu
ere oĩ studẽti possibile ẽ. Queadmo
dũ igit' ort' eaz nõ oĩmodis pendet
a nobis: ita reprobatio vl' electio cõ/
sistit i nobis. Nec tñ ex eo q diximꝰ
ipossibile eẽ mentẽ cogitatiõib' non
adiri: totũ vl' icursui vl' illis spiritib'
tribuẽdũ ẽ: q eas nob nitunt' igere/
re: alioqn nec liberũ i hoĩe maneret
arbitriũ: nec i nob staret nre correcti
onis industria. Sed ẽ inq3 nrm ma/
gna ex pte vt cogitationũ qualitas
emẽdet': z vl' sancte ac spirituales ori/
ant' i nobis: vel terrene carnalesq3 de/
crescãt. Jõ nãq3 frequẽs lectio z iu/
gis adhibet' meditatio scripturaz vt
exinde nob spiritalis mẽorie pbeat'
occasio. Jdcirco decantatio crebra
psalmoz vt assidua nob exinde sub/
ministret' cõpunctio. Jdcirco vigiliaz
ac ieiunioz orõnũq3 sedulitas adhi
bet': vt extenuata mẽs nõ terrena sape
ẽ celestia possit ac sblimia ɔtẽplari.
Quib' rursũ negligẽtia irrepẽte ces/
santib': necesse ẽ vt mẽs vitioz squa
lore cõcreta in carnalẽ partẽ corruat
atq3 declinet.

Compãtio aquarie mole et anime: Capi.XVIII.

Quod exercitiũ cordis nõ in/
cõgrue molaz similitudini com
pat': qs meat' aqz pceps ipe
tu rotãte puoluit: Que nullateñ' q
dẽ cessare pñt ab ope disposito aqrũ
ipulsib' circũacte: in ei' ꝟo ẽ pest si/
tũ est potestate vtrũ nã triticũ malit
an hordeũ loliũ ve cõminui. Jllud
nãq3 est pculdubio cõmoledũ: qd i/
gestũ ab illo fuerit: cui opis illi' cura
cõmissa est. Jta igit' etiã mẽs p vite
pñtis incursus vndiq3 ingruẽtib' tẽ
ptationũ torrẽtib' q spiritalib' isla/
ti neqcijs: indesinẽter eã circũfluũt
atq3 circũstrepũt vacua qdẽ cogita/
tionũ estibus esse nõ poterit: quales
ꝟo vl' admittere vl' pare sibi debeat:
studij ac diligẽtie sue puidebit indu/
stria. Si eñ vt diximꝰ ad sctãz scptu
rarũ meditatiõz iugit' recurramꝰ: ac
memoriã nostrã ad recordationem
spiritualiũ rerum z desiderium perfe
ctionis: spemq3 future beatitudinis
erigamꝰ: necesse est vt orte cogitatio/
nes exinde spiritales i his q medita/
ti sumus: mentẽ faciãt imorari. Sin
ꝟo desidia seu negligentia superati:
vitijs et ociosis confabulationibus
occupemur: seu curis mũdanis z sup
fluis sollicitudinib' implicemur: cõ
sequẽter exinde velut quedam ziza/
niorum species generata: operatio/
nẽ quoq3 nostro cordi noxiã pbeat.

Matth.6 Et ẜm sñiam dñi saluatoris: vbi fue/
rit thesaurus opm seu intẽtiõis nr̃e:
ibi ⁊ cor nr̃m necessario ꝑmanebit.

De trib⁹ cogitationũ nostrarũ principijs: Ca.XIX.

Illud sane ꝑ oĩb⁹ nosse debe
i m⁹ tria cogitationũ nr̃aꝝ esse
ꝑncipia: id ẽ ex deo: ex diabo/
lo: ⁊ ex nob. Ex deo q̃dẽ sũt cũ spũs/
scti illustratiõe nos visitare dignat
erigẽs nos ad sublimiorẽ ꝓfectũ: ⁊ ĩ
q̃b⁹ vel min⁹ acq̃siuim⁹: vel desidio/
se agẽtes supati sum⁹: saluberrima cõ
pũctiõe castigat: vl' cũ reserat nobis
celestia sacra ⁊ ꝓpositũ nr̃m ad me/
Hester.6. liores act⁹: volũtatẽq; cõuertit: Ut
ibi cũ rex assuer⁹ castigatus a dño: li/
bros annales instigat inq̃rere: q̃bus
mardochei bñficia recordat⁹: summi
eũ gradu honor' exaltat: ac ꝑtin⁹ cru
delissimã sup nece gẽtis iudee sñiaꝫ
reuocat. Ul' cũ ꝓpha cõmẽorat: Au/
Ps.84 diã q̃d loq̃t ĩ me dñs de⁹. Ali⁹ q̃ꝫ: Et
Zach.1. dixit: inq̃t: ad me angel⁹ q̃ loq̃bat in
me. Uel cũ fili⁹ dei vẽturũ se vna cũ
Ioh.14. pr̃e: ⁊ mãsiõꝫ apud nos facturũ eẽ ꝓ/
Mat.10. mittit. Et nõ estl' vos inq̃t q̃ loq̃mi ẜ
spũs pr̃is vr̃i q̃ loq̃t ĩ vob. ⁊ vas ele
2.Co.13. ctiõis: An expimẽtũ inq̃t ei⁹ q̃ritis q̃
ĩ me loq̃t xp̃s? Ex diabolo x̃o cogita
tionũ nascit series: cũ subuertere nos
tam vitioꝝ oblectatiõe: q; etiã occul
tis conat insidijs sbtilissima callidi/
tate mala ꝓ bonis fraudulẽter ostẽ/
tãs: ⁊ trãsfigurãs se nob in ãgelũ lu/
Ibid.11. cis. Uel sic euãgelista refert: Et cena
Ioh.13. facta cũ diabol⁹ iã misisset ĩ cor iude
simonis scarioth vt traderet dñm. Et
iteꝝ: Post bucellã inq̃t introiuit in
Ibidem. illũ sathanas. Petr⁹ q̃ꝫ ad ananiã:
Actu.5. Quare ait tẽptauit sathanas cor tuũ
mẽtiri te spũiscto? Et illδ qδ mlto añ
Eccs.10. ꝑ Eccl'iastẽ ꝑdictũ legim⁹: Si spũs
ptãteꝫ hñtl' ascẽderit sup te: locũ tuũ
ne dimittas. Illud q̃ꝫ qδ δr ad deũ
ↄ achab in ẽtio regũ libro ex ꝑsona
spũs ĩmũdi: Egrediar ⁊ ero spũs mẽ
3.Re.22 dax ĩ ore oĩm ꝓphaꝝ ei⁹. Ex nobis
aũt oriunt: cũ naturalr ea q̃ gerim⁹
vl' gessim⁹: vl' audiuim⁹ recordamur.
De q̃b⁹ beat⁹ dauid: Cogitaui inq̃t Ps.76.
dies antiq̃s: ⁊ annos et'nos in mẽte
habui: ⁊ meditat⁹ suꝫ nocte cũ corde
meo: ⁊ exercitabar ⁊ scopebã spiritũ
meũ. Et iterũ: Dñs scit cogitatiões Ps.93.
hoĩm qm̃ vane sũt. Et: Cogitatiões Prou.12
iustoꝝ iudicia. In euangelio q̃ꝫ dñs
ad phariseos: Quid cogitatis mala Matth.9
in cordibus vestris?

De discernẽdis cogitatiõibus ad similitudinẽ ꝓbabilis trapezite: Ca.XX.

Hanc igit oportet triptitã rõ/
h nẽ nos iugit obseruare: ⁊ vni
uersas cogitatiões q̃ emergũt
ĩ corde nr̃o: sagaci discretõe discute/
re: origines eaꝝ ⁊ cãs auctoresq; pri
mit⁹ indagãtes: vti q̃les nos eis ꝑbe/
re debeam⁹ ex illoꝝ merito q̃ eas sug
gerũt cõsiderare possim⁹: vt efficia/
mur ẜm ꝑceptũ dñi ꝓbabiles trape/
zite. Quoꝝ sũma ꝑitia est ac discipli
na ꝓbare qδ nã sit aurũ purissimũ: ⁊
vt vulgo δr obrizũ: qδ ve sit minus
purgatiõe ignis excoctũ: ereo q̃ꝫ vi/
liq; denario: si ꝑciosũ nũmisma sb co
lore seu ĩdumẽto auri fulgẽtl' imitet:
prudẽtissima discretiõe nõ falli: ⁊ ñ
solũ nũmismata tyrãnoꝝ vultũ exꝑ/
mẽtia sapiẽt agnoscere: ẜ etiã illa q̃
sunt veri q̃dẽ regis imagĩe: ẜ nõ legi/
time figurata: ꝑitia sagatiore discer/
nere: deinde ne q̃d ill'a legitio põde/
re diminutũ sit cẽsura trutine diligẽ/
ter inq̃rere. Que oĩa nos q̃ꝫ debere
spiritalit obſuare sb figura ⁊ exẽplo
noĩs h⁹ euãgelic⁹ ẜmo ẜ exẽplo ꝓpo
sito docet: ꝑmũ vt q̃d cordib⁹ nr̃is ir/
repserit: vel si q̃d nob dogma fuerit
ĩtromissũ: vtrũ nã sit diuĩo illo ⁊ ce/
lesti spũ ſſãcti igne purgatũ: an ad iu
daicã supstitõꝫ ꝑtinẽs: seu de secula/
ris pħie tumore descẽdẽs: vt sit ad ĩ/
tegrũ spiritalis ignis examĩatiõe de/
coctũ: sed in supficie tñ ꝑferat pieta/
tẽ diligẽtissime ꝑscrutemur. Qδ ita
poterim⁹ ĩplere si illud aplicũ feceri/
mus: Nolite oĩ spũi credere: ẜ ꝓbate 1.Ioh.4
spũs si ex deo sint. Quo genere credẽ
di sũt illi q̃ꝫ decepti: q̃ post ꝓfessionẽ

monachi nitore sermonis: ⁊ quibus/
dam sunt prauorum dogmatib⁹ incitati:
q̄ p̄ma frontep̄ijs quibusdā sensib⁹
ac religioni cōsonis: audiētes velut
auri fulgore fallētia quos semel sup/
ficie illexerant: velut nūmismatibus
ereis falsisq̃ʒ deceptos: perpetuo nu/
dos ac miseros reddiderūt: vł ad se/
culi eos strepitū reuocantes: vel ad
hereticos errores ac p̄sumptiōes tu/
midas ꝑtrahētes. Q̄d etiā achan in
Josue.7 libro iesu naue legim⁹ fuisse ꝑpessuʒ:
qui de castris allophylorū regulam
aureā cōcupiscēs: atq̃ʒ furatus: ana/
themate illorū ꝑcuti atq̃ʒ et̃na mor/
te meruit ac maledictione damnari.
Secūdo sollicite nos explorare con/
ueniet: ne auro purissimo scripturaꝝ
praua interp̄tatio coaptata: metalli
p̄ciositate nos fallat. In quo etiam
dn̄o saluatori callidissim⁹ diabolus
velut homī simplici tēptauit īpone/
re: dū ea que generalit̃ sunt sup oīm
iustoꝝ ꝑsonis exposita: maliuola in/
terp̄tatiōe corrūpens: specialit̃ huic
qui angelorū custodia nō egebat: co
nat̃ aptare dicēs: Quia angelis suis
Ps̄.90. mādauit de te vt custodiāt te ī oīb⁹
vijs tuis: in manib⁹ portabunt te ne
vnq̄ʒ offendas ad lapidē pedeʒ tuū.
Preciosa scʒ eloq̄a sc̄pturaꝝ callida
assumptiōe cōuertēs: ⁊ ad contrariū
noxiūq̃ʒ sensum detorquēs: vt imagi
nē tyrānici vultus sub colore nobis
auri fallētis importet: siue cū para/
caraximis nos conat̃ illudere: quod/
dā scʒ pietatis opus admonēs affe/
ctandum: q̄d nō de legitima seniorū
ꝓcedens moneta: sub p̄textu virtutū
ducit ad vitia: vel īmoderatis incō/
petentibusq̃ʒ ieiunijs seu vigilijs ni/
mijs: vel orōnibus īportunis: vel in/
cōgrua lectiōe deciēpis: ad noxium
ꝑtrahit finē: vel cū intercessiones ac
visitatiōes pias ꝑsuadet impēdere:
quib⁹ nos ab spiritalib⁹ monasterij
claustris: ⁊ secreto amice quietis ex/
cutiat: sollicitudines etiam curasq̃ʒ
suscipere religiosarum ac destitutarū
suggerit feminarū: vt hmōi laqueis
monachū inextricabiliter vinciat ac
ꝑniciosarū sollicitudinū occupatiōe
distēdat: vel certe cū desiderare san/
ctū clericat⁹ officiū sub p̄textu edifi/
catiōis multorū ⁊ amore lucri spiri/
talis instigat: ꝑ q̄d nos ab hūilitate
ꝓpositi hui⁹ ac districtiōe diuellat.
Que oīa cū sint nostre saluti ꝓfessi/
oniq̃ʒ cōtraria: tn̄ velamīe quodam
misericordie ac religiōis obtecta: fa/
cile imperitos incautosq̃ʒ decipiūt.
Imitant̃ em̄ nūmismata veri regis:
q̄ꝛ vident̃ ad p̄sens plena pietatis:
sed non sunt a legitimis monetarijs:
id est: ꝓbatis ⁊ catholicis patrib⁹ fi/
gurata: nec de cardinali ac de publi/
ca collatiōis eorū ꝓdeūt officina: ſ;
furtim fraude demonū fabricata: nō
sine detrimento imꝑitis quibusq̃ʒ ⁊
ignorantibus ingerunt̃. Que q̄uis
vtilia seu necessaria videant̃ ad pre
sens: tn̄ si soliditatib⁹ ꝓfessionis no/
stre incipiāt post hoc esse cōtraria: ⁊
totū quodāmodo corpus nostri la/
befactare propositi: tanq̄ʒ necessariū
quidē: sed scandalizans membrū: et
q̄d dextre manus vel pedis agere vi
deat̃ officiū: ꝓijci a nobis atq̃ʒ absci
di salubre est. Satius enim est absq̃ʒ
vni⁹ p̄cepti mēbro: id est opatiōe vł
fructu: in ceteris sanū firmūq̃ʒ dura/
re: ⁊ tanq̄ʒ debilē introire in regnum
dei: q̄ʒ cū soliditate mādati incidere
in aliq̄d scandalū: q̄d ꝑniciosa cōsue
tudine separās nos a districtiōis re/
gula: atq̃ʒ arrepti ꝓpositi disciplina:
inducat ī tale dispēdiū: q̄d nequaq̄ʒ
futura detrimēta cōpēsans: oēs p̄te/
ritos fructus totūq̃ʒ opatiōis nostre
corp⁹ gehēne faciat ignib⁹ cōcrema/
ri. De generib⁹ istiusmodi illusionū
etiā ī Prouerbijs elegāter exp̄mit̃. Prou.16
Sūt vie q̄ vident̃ recte esse viro: no
uissima enī earū venient in ꝓfundū
inferni. Et iterū: Malign⁹ nocet cū
se cōmiscuerit iusto: id est diabol⁹ de/
cipit cū fuerit colore sanctitatis ob/
tectus. Odit autē sonū tutele: id est
discretiōis vim: que de seniorū ver/
bis ac monitione ꝓcedit.

De illusiõe abbatis Joannis: Ca. XXI.

i N quo etiã abbatẽ nup Joannẽ: qui lyco cõmoratur cognouimꝰ fuisse illusum. Nã cũ hausto corpore atq; defecto: pceptionẽ cibi biduano ieiunio distulisset: accedẽti ei ad refectionẽ die postero veniẽs diabolus in figura ethiopis tetri pueri: atq; ad eius genua ꝓuolutus: indulge inquit mihi: quia ego tibi hunc laborem indixi. Itaq; ille vir tantus ꝛ discretiõis ratione ꝑfectus: sub colore cõtinentie incongruẽter exercitate intellexit se ob hoc calliditate diaboli circũuẽtũ: taliq; distentum ieiunio: vt lassitudinẽ nõ necessariã: imo etiam spiritui nocituram: fatigato corpori supponeret paracaraximo scz illusus nũmismate dum in illo veri regis imaginẽ veneatus: parũ discutit nõ illud esse legitime figuratũ. Ultima vo obseruatio huius ꝓbabilis trapezite quã de inquisitione ponderis esse ꝑdiximus: taliter a nobis implebit: si qd agendum cogitatio nostra suggerit: omni scrupulo retractantes: atq; in nostri pectoris trutina collocantes: equilibratione iustissima perpendamus: an plenum sit honestate cõmuni: an timore dei sit graue: si integrum sensu: si humana ostentatione: aut aliqua nouitatis insolentieq; ꝑsumptione nõ leue: si meriti eius pondus inanis cenodoxie non imminuerit vel arriserit gloria. Et sic ea protinus ad publica appendentes examina: id est: ad ꝓphetarũ ꝛ apostolorum actus ac testimonia conferentes: illorũq; exemplis cõparantes: ꝛ quodãmodo contraria ea lance pensantes: vel tanq̃ integra atq; perfecta illisq; collibrantia suscipiamus: vel tanq̃ imperfecta atq; damnosa: nec illoꝝ ponderi consonantia omni cautione vitemus.

De quadripertita discretionis ratione: Ca. XXII.

e Rit ergo hoc quadripertito quo diximꝰ modo necessaria nobis ista discretio: id est vt primũ materia nos auri veri seu fucati fallentisq; non lateat: secũdo vt has easdem cogitationes que mentiunt opera pietatis: tanq̃ adulterina nũmismata ꝛ paracaraxima reprobemꝰ: vtpote que falsam imaginem regis non legitime signata contineant: vel illa que in auro ꝑciosissimo scripturarũ vitioso et heretico sensu: nõ veri regis sed tyranni preferunt vultũ: similit discernẽtes refutare possimus: sine illa quoꝝ põdus ac ꝑcium herugo vanitatis arrodẽs exagio senioꝝ cõgruere non sinit: vt nũmismata leuia atq; damnosa minusq; pensantia recusemus: ne in illud incidẽtes qð obseruare tota virtute ꝑcepto dñi cõmonemur: cũctis laborũ nostroꝝ stipendijs meritisq; defraudemur: Nolite thesaurizare vobis thesauros ĩ terra: vbi herugo ꝛ tinea demolit: ꝛ vbi fures effodiũt ꝛ furant. Matth. 6
Quicquid enĩ cõtemplatione humane glorie fecerimꝰ: in terra nos thesaurizare sm dñi sentẽtiã nouerimus: ꝛ cõsequẽter illud velut humi recõdimus atq; in terrã defossum: vel diuersis demonijs depopulãdũ: vel edaci cenodoxie herugine cõsumendũ: seu superbie tineis deuorandũ: vt ad nullã recõdentis vtilitatem lucrũ ve ꝓficiat. Omnes igit cordis nostri recessus iugiter ꝑscrutandi sunt: ꝛ ascẽdentiũ in eos vestigia indagatione sagacissima retractanda: ne q̃ forte intellectualis ibidem bestia: vel leo vel draco ptrãsiens pniciosa vestigia latẽter impsserit: quibꝰ accessus etiã ceteris in abdita pectoris nostri per cogitationũ negligentiã ꝑbeatur. Et ita ꝑ singulas horas atq; momẽta terrã cordis nostri euãgelico aratro: hoc est: iugi dñice crucis recordatiõe sulcãtes: vel noxiarũ ex nobis ferarũ cubilia: vel virulentorũ serpentiũ examinare latibula atq; extrudere poterimus.

De sermone doctoris scd̃m audientiũ meritũ: Ca. XXIII

a D hec obstupefactos nos in/
tuens senex: ⁊ ad verba nar/
ratiõis sue ĩexplebili ardore
succensos: ꝓ admiratione desiderij
nostri paulisꝑ sermone suspenso: rur/
sus addidit: Quoniã nos o filij ad
disputationẽ tam longã vestra sedu
litas ꝓuocauit: ⁊ ignis quidã colla
tioni nostre feruẽtiores sensus ꝓ ve
stro desiderio submĩstrat: vt ex hoc
etiã ipso manifeste cõtempler in ve/
ritate vos ꝑfectiõis sitire doctrinã:
volo vobis adhuc super discretiõis
eximietate vel gratia que inter cun/
ctas virtutes arcẽ ac primatũ tenet:
pauca disserere excellentiã qꝫ eius ⁊
vtilitatẽ non solum quotidianis ex/
emplis: sed etiã antiquis patrũ con/
sultatiõibus ac sententijs approba/
re. Frequẽter nãqꝫ memini nõnul/
lis huiusmodi sermonẽ cum gemitu
lachrymisqꝫ poscentibus: me quoqꝫ
aliquid eis doctrine conferre cupiẽ/
tem nullatenus potuisse: ⁊ ita in me
non solum sensus: verũ etiam ipsum
eloquiũ defecisse: vt non inuenirem
queadmodum eos: vel cum leui con
solatione dimitterẽ. Quibus indi/
cijs euidenter agnoscit̃ domini gra/
tiam ꝓ merito ac desiderio audien/
tiũ disputantibus aspirare sermonẽ.
Nunc quia breuissimũ istud qd̃ sup/
est: noctis spaciũ non occurrit exple/
re: indulgentes illud potius quieti
corporee: cui necesse est totũ ꝑsolui:
si id qd̃ modicũ est fuerit denegatũ:
plenum narrationis ordinẽ integro
futuri diei seu noctis examini reser/
uemus. Decet nãqꝫ discretiõis opti/
mos ꝯsultores: in hoc primũ patefa/
cere sue mentis industriam: ⁊ vtrum
sint: vel queãt eius capaces esse hoc
iudicio ac patiẽtia cõprobari: vt de
illa que moderatiõis generatrix est:
virtute tractantes: nequaqꝫ vitium
quod ipsi cõtrariũ est nimietatis in/
currant: vim rõnis ac nature eiꝰ quã
xbis excolũt: effectu atqꝫ ope violã/
tes. In hoc ergo nobis discretionis
bonũ de qua quãtũ dominꝰ dederit
adhuc indagare disponimus: primi/
tus prosit: vt nos de ipsiꝰ excellẽtia
⁊ moderatione: que ꝓma eidem vir/
tus inesse cognoscit̃ disserentes: dis/
putatiõis quoqꝫ vel temporis mo/
dũ non ꝑmittat excedere. His itaqꝫ
beatus moyses collatiõi nostre dãs
finem: adhuc nos auidos: ac de suo
ore pendẽtes degustare somnũ pau/
lisper hortatus est: hisdem ipsis qui/
bus insidebamꝰ psiathijs admonẽs
incumbere: embrimijs pariter capiti
nostro ceruicalium vice suppositisqꝫ
grossioribꝰ papyris: in longos graci/
lesqꝫ fasciculos coactis: sexq̃pedali
interuallo molliter nexa: nũc quidẽ
humillimũ sedile ad scabelli vicem:
fratribꝰ in synaxi cõsedẽtibꝰ ꝓstant:
nũc xo subiecta ceruicibꝰ dormien/
tiũ ꝓbent capiti nõ nimie durũ: sed
tractabile aptũqꝫ fulcimẽtũ. Ad q̃s
monachoꝝ vsus h̃ idcirco: vel maxi/
me oportuna habẽt̃ ⁊ cõgrua: qꝛ nõ
solũ sint aliq̃tenꝰ mollia: paruoqꝫ et
ope reparent̃ ⁊ ꝓcio: vtpote passim
papyro emergẽte: ꝑ nili fluminis ri/
pas: quã cuiqꝫ volẽti ĩ vsum assume
re nemo ꝓhibeat desecare: ƀ etiã qd̃
ad remouendũ ea seu cũ necesse fue/
rit ad mouendũ habilis materia est:
fungide leuisqꝫ nature. Atqꝫ ita pre/
cepto senis tandẽ sumus ad degusta/
tiõez somni onerosa cõpositi quiete:
tã digeste collatiõis inflãmati gau/
dio qꝫ repromisse disputatiõis expe/
ctatione suspensi.

Explicit Collatio ꝓma Abbatis Moysi de monachi destinatione vel fine.

Incipit annotatio caplõꝝ scd̃e collatiõis eiusdẽ senis

Ca. j. Proemiale abbatis Moysi de discretionis gratia.

ij Quid discretio sola cõferat monacho ⁊ disputatio sup hoc abbatis Antonij.

Annotatio capitulorũ

Explicit ãnotatio capl'oꝝ. Incipit secũda collatio abbatis moysi de discretiõe: Proemiale: Ca. I.

DEgustato itaq; matutino sopore cum ortũ lucis tandẽ nobis claruisse gaudẽtes: repromissam narrationẽ reposcere cepissemus: beatus moyses ita exorsus ẽ: Cũ videã vos tanti desiderij ardore flãmatos: vt ne ip̄m quidẽ paruissimũ quietꝭ momentũ qđ spiritali collatiõe subtrahens: refectiõi carnis maluerã deputare: ad requiẽ credam vestri corporis ꝓfecisse: mihi quoq; hunc vestrũ cõsideranti feruorẽ: sollicitudo maior innehit᷑. Necesse est enĩ etiam me in ꝑsoluendo debito: tanto maiorẽ deuotionis curã gerere: quãto vos attentius video illud expetere: ꝭm illã sentẽtiã: Si sederis cenare ad mensã potẽtis: sapient᷑ intellige q̃ apponunt᷑ tibi: ⁊ ĩmitte manũ tuã sciens: q; talia te oportet ꝑparare. Quobrẽ de bono discretiõis eiusq; virtute dicturi: in quã sermo nocturne collationis ingressus: finẽ nostre disputationi dedit: cupio vobis eius excellentiã patrũ ꝑmo cõsignare sententijs: vt cũ patuerit: quid de illa senserint vel ꝓnũciauerint maiores nostri: tũ ꝓlatis tam antiquis multoꝝ q; recẽtibus ruinis ⁊ casib⁹ qui ꝓ eo q; minus eaꝫ fuerãt assecuti: ꝑnicioso deiecti sunt lapsu: inquãtuꝫ possumus vtilitates ei⁹ ⁊ cõmoda retractem⁹: quib⁹ discussis quẽadmodũ excolere eã atq; expetere debeam⁹: cõsiderantes meriti eius ⁊ gratie pondus: efficaci⁹ instruamur. Est enĩ nõ mediocris quedã virt⁹: nec q̃ humana passim valeat industria cõprehendi nisi diuĩo fuerit munere gratiaq; collata. Siquidẽ inter nobilissima spiritussancti dona: hãc quoq; ita legi-

mus ab aplō numerari. Alij daꝛ per
spiritū sermo sapiētie. Alij sermo sci/
Co.12. entie ſm eundē spiritū. Alij fides in
eodem spiritu. Alij gratia sanitatū ī
vno spiritu. Et post pauca: Alij dis/
cretio spirituū. Deinde cōpleto omī
catalogo spiritaliū charismatum in/
fert: Oīa aūt hec operaꝛ vnus atqꝫ
idem spiritꝰ: diuidens singulis ꝓut
vult. Uidetis ꝙ nō terrenū: nec par/
uū esse discretiōis munus: sed diuine
gratie largitatē: quā nisi monachus
omni intētiōe fuerit assecutꝰ: ⁊ ascē/
dentiū in se se spirituū discretionem
certa ratiōe possederit: necesse est eū
velut in nocte ceca ceterisqꝫ tenebris
oberrantē: nō solū ī ꝑniciosis foueis
ꝑruptisqꝫ cōcidere: sed etiam in pla/
nis ac directis itineribus frequenter
offendere.

Quid discretio sola cōferat monacho: ⁊ disputatio suꝑ hoc abbatꝭ Antonij: Ca. II.

m Emini igiꝛ quōdam in annis
adhuc puericie cōstitutus in
partibꝰ thebaidos vbi beatꝰ
Antonius morabaꝛ: seniores ad cū
ꝑfectionis inquirende ⁊ collationis
huiꝰ gratia cōuenisse. Cūqꝫ a vesꝑ/
tinis horis vsqꝫ ad lucē fuisset pro/
tracta collatio: questionē hanc maxi
mū noctis spaciū cōsumpsit. Nā diu
tissime querebaꝛ q̄ nā virtꝰ vel ob/
seruātia monachū possit a diaboli la
queis ac deceptiōibꝰ custodire semꝑ
illesū: vł certe recto tramite firmoqꝫ
gressu ad ꝑfectionis culmē ꝑducere.
Cūqꝫ ꝓ captu mētis sue vnusquisqꝫ
sententiā suā ꝓferret in mediū: ⁊ alij
quidē in hꝭ ieiunioꝝ vigiliarūqꝫ stu/
dio collocarent: ꝙ his videlicꝫ exte/
nuata mens: ac puritatem cordis et
corporis assecuta: deo facilius vni/
reꝛ. Alij ī nuditate ⁊ cōtemptu vni/
uersarū rerum quibꝰ mens si penitꝰ
exuereꝛ: tanꝙ nullis deinceps reti/
nentibus laqueis ad eū expeditioꝛ
ꝑueniret. Alij anachoresin necessa/
riam: id est remotionē ⁊ eremi secre/
ta censerēt: in qua cōmanēs quis fa/
miliariꝰ interpellare deū: eiqꝫ possit
peculiariꝰ inherere. Nōnulliqꝫ in ꝑ/
mis sectanda charitatis: id est huma
nitatis officia definirent: q̄ pio erga
fratres ⁊ ꝑegrinos studio susceptio/
nis impendiꝛ: ꝙ his dūtaxat officijs
regna celoꝝ daturū se dn̄s in euāge/
lio: velut specialius repromittat di/
cens: Uenite bn̄dicti patris mei: pos/ Mat. 25
sidete paratū vobis regnū a cōstitu
tione mūdi. Esuriui enim ⁊ dedistis
mihi mātducare. Sitiui ⁊ dedistꝭ mi/
hi bibere ⁊c̄. Cūqꝫ in hunc modū di/
uersis virtutibꝰ aditum certiorē ad
deū parari posse decernerent: essetqꝫ
noctis maximū tempus hac inquisi/
tione cōsumptū: intulit demū beatꝰ
Antonius: Oīa quidē hec q̄ dixistis
necessaria sunt ⁊ vtilia sitiētibꝰ deū
atqꝫ ad deū cupiētibus ꝑuenire: sed
his principalē tribuere gratiam ne/
quaꝙ nos innumeri multoꝝ casus ⁊
exꝑimenta ꝑmittunt. Nam quosdā
sepenumero acerrime ieiunijs seu vi/
gilijs incubātes: ac mirifice in solitu/
dine secedentes: priuationē quoqꝫ
omniū facultatū ita sectantes: vt ex
ipsis ne vnius quidē diei victū sibi/
met vnumqꝫ denariū suꝑesse pate/
renꝛ. Hūanitatis etiam studia tota
deuotione cōplentes: ita vidimꝰ re/
pente deceptos vt arreptū opus non
potuerint congruo exitu terminare:
summūqꝫ feruorē ⁊ cōuersationē lau
dabilem detestabili fine clauserint.
Quobrem quid ꝑncipaliter ducat ad
deū manifeste poterimus agnoscere:
si ruine ac deceptiōes illoꝝ causa di/
ligētius a nobis fuerit indagata. Il/
lis nāqꝫ cū exuberarēt ꝑdictarū oꝑa
virtutū: discretio sola deficiens vsqꝫ
ad finem ea durare nō sinit. Nec eñ
alia lapsus eoꝝ causa depꝛhendiꝛ: ni/
si qd̄ minus a senioribꝰ instituti: ne/
quaꝙ potuerūt rationē discretiōis
huius adipisci: q̄ ꝑtermittēs vtrāqꝫ
nimietatē: via regia quemꝙ docet sꝑ
incedere: ⁊ nec dextera virtutū ꝑmit
tit extolli: id est feruoris excessu cō/

tinentie iuste modū trāscendere: nec
oblectatū remissiōe: deflectere ad vi/
tia sinistra cōcedit: hoc est sub ꝑtex/
tu gubernādi corporis cōtrario spi/
ritus tepore lentescere. Hec nāqꝫ est
discretio q̄ oculus ⁊ lucerna corpis ī
euāgelio nūcupat̄ ſm illā sententiā
Matth. 6 saluatoris: Lucerna corporis tui est
oculus tuus: ꝙ si oculus tu⁹ simplex
fuerit: totū corpus tuū lucidū erit: si
autē oculus tuus nequā fuerit: totū
corpus tuū tenebrosū erit: eo ꝙ ip̄as
cogitationes homīs vniūsas actusqꝫ
discernens: cuncta que gerenda sunt
ꝓuideat atqꝫ ꝑlustret: que si ī homīe
nequā fuerit: id est nō vero iudicio
⁊ sciā cōmunita: seu quolibet errore
ac ꝓ̄sumptione decepta: totū corpus
nostrū faciet tenebrosū: hoc est: om/
nē aciē mētis actusqꝫ nostros reddet
obscuros: cecitate scꝫ vitioꝝ ⁊ ꝑtur/
Ibidem. bationū tenebris inuolutos. Si em̄
inquit lumē qḋ in te est tenebre sūt:
tenebre ipse quāte erūt? Nulli nāqꝫ
dubium est: errante iudicio cordis ⁊
ignoratiōis nocte possesso: cogitati/
ones qꝫ ⁊ opa nr̄a que ex discretiōis
deliberatione descendūt: maioribus
peccatoꝝ tenebris implicari.

De errore saulis et achab quo ꝑ discretiōis imperitiā sunt decepti: Ca. III.

Eniqꝫ ille q̄ p̄mus ad regnā/
d dū populo isrl̄ iudicio dei p̄/
electus est: q2 hunc discretio/
nis oculū nequaqꝫ habuit: velut to/
to corpe tenebrosus effect⁹: etiā ipso
regno tradito sibi meruit spoliari: dū
lucerne hui⁹ tenebris atqꝫ errore de/
ceptus: acceptabiliora deo sacrificia
sua qꝫ erga p̄ceptum samuelis obedi/
entiā credidit iudicanda: que eū ex
illa magis parte offensionē incurre/
re fecit: ex qua repropiciandā sibi di
uinā sperauerat maiestatē. Hui⁹ inqꝫ
discretiōis ignoratio achab regē isrl̄
post illius sublimissimi triumphi vi/
ctorian qui ei fuerat dei fauore con/
cessus: credere persuasit meliorē esse
misericordiam suam: qꝫ executio/
nem seuerissimi p̄cepti: ⁊ queadmo/
dum sibi videbat̄ crudelis imperij.
Qua cōsideratione mollitus dum
mauult cruentam victoriam clemē/
tia temprare: ob indiscretam miseri/
cordiā velut toto corpore redditus
tenebrosus: irreuocabili morte dam/
natur.

Que de bono discretionis in scripturis sanctis referā/tur: Capi. IIII.

Ec est discretio que nō solum
b lucerna corporis sed etiā sol
ab apostolo nuncupat̄: ſm
illud: Sol nō occidat super iracun/ Eph. 4.
diam vestrā. Hec vite nostre guber/
natio dicit̄ ſm illud: Quibus nō est
gubernatio cadunt vt folia. Hec cō/
silium rectissime nominat̄: sine quo
nihil agere omnino scripture aucto/
ritate permittimur: ita vt ne ipsum
quidem spiritale vinū: id est gaudiū
quod letificat cor hominis: sine ipi⁹
sinamur moderatione percipere: ſm Eccl. 32.
illud: Cum consilio omnia fac: cum
consilio vinū bibe. Et iterum: Sicut
ciuitas muris diruta ⁊ non circūda/
ta: sic est vir qui nō cum consilio ali/
quid agit. Cuius priuatio qꝫ perni/
ciosa sit monacho: testimonij huius
exemplū ac figura declarat: dirute
eum ac sine muris cōparans ciuitati.
In hac sapientia: in hac intellectus
sensusqꝫ consistit: sine quibus nec in/
terior nostra edificari domus: nec spi
ritales poterunt diuitie congregari:
ſm illud: Cum sapiētia edificat̄ do/ Prou. 24
mus: ⁊ cum intellectu iterum erigit̄:
cum sensu implent̄ cellaria omnibus
diuitijs preciosis ⁊ bonis. Hec inqꝫ
est solidus cibus qui nisi a perfectis
tm̄ ac robustis assumi non poterit:
ſm illud: Perfectorū autē est soli/ Eph. 5.
dus cibus eorum qui pro consuetu/
dine exercitatos habent sensus ad
discretionem boni ac mali. Que in/
tantū vtilis nobis ac necessaria com
probatur: vt etiam verbo dei eiusqꝫ

Heb. 4. virtutibus coaptetur: secundum illud: Uiuus est enim dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti: et ptingens vsque ad diuisionem anime ac spiritus: compagum quoque et medullarum: et discretor cogitationum et intentionum cordis. Quibus manifestissime declaratur: nullam sine discretionis gratia perfecte posse: vel perfici vel stare virtutem. Et ita tam beati Antonij quam vniuersorum sententia diffinitum est: discretionem esse que firo gradu intrepidum monachum perducat ad deum: predictasque virtutes iugiter conseruet illesas: cum qua ad consummationis excelsa fastigia minore possit fatigatione conscendi: et sine qua multi etiam propensius laborantes: perfectionis nequierint culmen attigere. Omnium namque virtutum generatrix: custos: moderatrixque discretio est.

De morte heronis senis: Capi. V.

Et vt hanc eandem difinitionem antiquitus a sancto Antonio et ceteris patribus promulgatam: recens quoque sicut promisimus confirmet exemplum: recolite id quod nuper gestum oculorum vestrorum vidistis obtutibus: senem videlicet heronem ante paucos admodum dies illusione diabolica a summis ad ima deiectum: quem quinquaginta annis in hac eremo commoratum: singulari districtione rigorem continentie tenuisse cognoscimus: et solitudinis secreta vltra omnes hic commorantes miro feruore sectatum. Hic igitur quo pacto qua ratione post tantos labores ab insidiatore delusus: grauissimo corruens lapsu: cunctos in hac eremo constitutos luctuoso dolore percussit. Nonne quia minus discretionis virtute possessa: suis diffinitionibus regi quam consilijs vel collationibus fratrum atque institutis maiorum maluit obedire? Siquidem tanto rigore inmutabilem ieiunij continentiam semper exercuit: et solitudinis cellęque ita iugiter secreta sectatus est: vt ab eo participationem ineundi cum fraternitate conuiuij: nec veneratio quidem diei paschalis aliquando potuerit obtinere. In quo fratribus cunctis pro anniuersaria solennitate in ecclesia retentis: solus non potuit aggregari: ne quantulumcunque perceptione leguminis parui a suo videretur proposito relaxasse. Qua presumptione deceptus: angelum sathane velut angelum lucis cum summa veneratione suscipiens: eiusque preceptis prono obediens famulatu: semet ipsum in puteum (cuius profunditatem oculorum non attingit intuitus) precipitem dedit: de angeli videlicet sui sponsione non dubitans: qui eum pro merito virtutum: ac laborum suorum nequaquam posse firmauerat vlli iam discrimini subiacere. Cuius rei fidem vt experimento sue sospitatis euidentissime comprobaret: supradicto se puteo nocte intempesta illusus iniecit: magnum scilicet virtutis sue meritum probaturus: cum inde exisset illesus. De quo ingenti fratrum labore cum pene iam exanguis fuisset extractus: vitam die tertia finiturus: quod his deterius est: ita in deceptionis sue obstinatione permansit: vt ei ne experimento quidem mortis sue potuerit persuaderi: quod fuisset demonum calliditate delusus. Quo obrem pro meritis laborum tantorum: et annorum numerositate qua in eremo perdurauit: hoc miseratione et humanitate summa: ab his qui eius compatiebantur exitio: vix a presbytero abbate Pafnutio potuit obtineri: vt non inter biothanatos reputatus: etiam memoria et oblatione pausantium iudicaretur indignus.

De ruina duorum fratrum ob discretionis imperitiam: Capi. VI.

Quid dicam de illis duobus fratribus qui habitantes vltra illam eremum thebaidos: vbi quondam fuerat beatus Antonius

cōmoratus: minus cauta discretiōe pmoti: euntes p extentā solitudinis vastitatem: nullā escam penitus sumere decreuert: nisi quā p semetipm dñs illis pstitisset. Cūqȝ errātes eos p deserta ⁊ deficientes iam fame cōspexissent a longe mazices quidā: q gens cunctis pene nationibus feris immanior atqȝ crudelior est: nō eñi eos ad effusionē sanguīs: vt nō nullas gentes desideriū prede: sed sola ferocitas mētis instigat: eisqȝ cōtra naturā feritatis sue cū panib⁹ occurrissent: vnus ex eis subueniēte discretione velut a dño sibi porrectos: cum gaudio ⁊ gratiarū actiōe suscepit: reputans escā sibi diuinit⁹ mīstrari: nec sine deo factū vt hi qui semp hominū cruore gauderent: deficiētibus iam ac tabescētib⁹ vite substantiā largirent: alius Xpo recusans cibum velut ab homine sibi oblatū inedie defectione cōsumptus est. Quoȝ licȝ initia ex reprehensibili psuasione descenderint: vnus tñ subueniente discretiōe id quod temere incauteqȝ cōceperat emēdasse agnoscit: alius aūt in stulta psumptione pdurans ac penitus discretionis ignarus: mortē quā dominus auertere voluit: sibiipsi cōsciuit: nequaqȝ credēs diuino instinctu factum qȝ imitis populus ,ppriae feritatis oblitus: panes eis pro gladijs obtulissent.

De alterius illusione quam per imperitiā discretiōis incurrit: Capi. VII.

Quid etiā de illo cōmemorem cuius nomīs (quia adhuc superest) nolumus facere mentionē. Qui dum longo tpe demonē in angeli suscepit claritate: reuelationibus eius innumeris sepe deceptus credidit iternunciū esse iusticie. Nā exceptis his etiā p omnes noctes in cella eius lumē absqȝ vllius lucerne prebebat officio. Ad extremū iubet ab ipso: vt deo filiū suum qui cū eodem parit cōmanebat: deuot⁹ offerret/ vt hoc scȝ sacrificio abrae patriarche meritis in nullo inueniret inferior. Cuius intantū est credulitate seductus: vt hoc cōfestim parricidiū opere pfecisset: nisi eum videns puer cultrū extra cōsuetudinem acuendo pparare: ⁊ vincula quibus eū velut oblaturus ad īmolandum cōstringere disponebat inquirere: psagio sceleris futuri pterritus: e cella cōcitus aufugisset.

De lapsu ⁊ deceptione monachi mesopotameni: Capi. VIII.

Longum est deceptionē illius quoqȝ monachi mesopotameni pcurrere: qui in illa ,puincia ppaucis imitabilē exhibens cōtinentiā: quā p annos multos singulariter in cella retrusus exegerat: ita est ad extremū diabolicis reuelationibus somnijsqȝ delusus: vt post tantos labores atqȝ virtutes quib⁹ oēs monachos ibidem residētes excesserat: ad iudaismū ⁊ cōcisionē carnis lapsu miserabili fuerit deuolutus: eo qȝ illi solita visione qua volens eum ad credulitatē future deceptiōis illicere: verissima queqȝ multo tēpore diabolus velut veritatis nūcius reuelarat: ostenderat demū christianū populū vnacū pncipibus religionis ac fidei nr̄e apostolis scȝ atqȝ martyribus tenebrosum ac tetrum omniqȝ macie tabidū atqȝ deformē: ⁊ econtra iudeoȝ populū vnacū moyse patriarchis atqȝ ,pphetis summa tripudiantē leticia: ⁊ splendidissimo lumine chorusçantē: ac ,pinde suadens si mallet meriti ac beatitudinis illorū particeps fieri: circūcisionē qȝ susciPere festinaret. E quib⁹ ,pfecto tam lugubriter nemo fuisset illusus: si rationem discretiōis huius assequi laborasset. Quobrem in quātis perniciosum sit discretionis gratiā nō habere: multorū casus et experimenta declarant.

de discretione

Interrogatio de acquiren/da vera discretiōe: La.IX.

g Ermanus: Et nouellis exem/plis τ testimonijs antiquoꝝ satis adunde ꝑpatuit discre/tionem fontē quodāmodo atqꝫ radicem cunctarū esse virtutū. Quomō ergo acq̄ri debeat: cupim⁹ nobis ex/poni: aut queādmodū vtrū vera et ex deo: an falsa et diabolica sit: possit agnosci: vt ꝭm illā euāgelicā quā su/periore tractatu disseruisti ꝑabolam q̄ iubemur fieri ꝓbabiles trapezite: nūmismati impssam veri regis ima/ginem peruidentes: deꝑhendere va/leam⁹: qꝫ nō desit ī moneta legitima figuratū: atqꝫ illud sic̄ vulgari vsus verbo hesterna collatione dixisti: tā/qꝫ paracaraximū reprobem⁹: illa in/structi peritia quā satis copiose τ ī/tegre ꝓsecutus habere spiritalē atqꝫ euanglicū trapezitā debere signasti. Quid eñ proderit virtutis eius et gr̄e merita cognouisse: si queādmo/dum debeamus expetere eam vel ac/quirere nesciamus.

Responsio queādmodum possideat vera discretio: Capi.X.

m Oyses: Uera inquit discretio nō nisi vera hūilitate acqui/ritur. Cuius humilitatis non ficte hec erit prima probatio: si vni/uersa nō solum que agenda sunt: sed etiā que cogitant: senioꝝ reseruent examini: vt nihil q̄s suo iudicio cre/dens: illoꝝ per omnia diffinitiōib⁹ acquiescat: quid bonū vel malū de/beat iudicare eorum traditione co/gnoscat. Que institutio nō solū per verā discretionis viam iuuenem re/cto tramite docebit incedere: verum etiā cunctis fraudibus τ insidijs ini/mici seruabit illesum. Nullaten⁹ enī decipi poterit quisqꝫ nō suo iudicio: sed q̄ maioꝝ viuit exēplo: nec vale/bit ignorationi eius callidus hostis illudere: qui vniuersas cogitatōes ī corde nascētes: ꝑniciosa verecundia nescit obtegere: ꝫ eas maturo exami/ne senioꝝ vel reprobat vel admittit. Ilico nāqꝫ vt patefacta fuerit cogi/tatio maligna marcescit: τ anteqꝫ dis/cretionis iudiciū ꝓferatur: serpens deterrimus velut e tenebroso ac sub/terraneo specu: virtute cōfessiōis ꝓ/tractus ad lucem τ traduct⁹ quodā/modo ac dehonestatus abscedit. Tā/diu eñ suggestionis eius noxie domi/nant in nobis: qꝫdiu celant ī corde. Et vt virtutē sententie huius effica/cius colligatis: referam vobis abba/tis serapionis factū: quod ille iunio/ribus solebat instructiōis gratia fre/quēter inferre.

Uerba Abbatis serapionis τ de marcore patefactaꝝ co/gitationū: τ de ꝑiculo ꝓprie cōfidentie: Capi.XI.

c Um adhuc essem puerul⁹ in/quit: τ cum abbate theone cō/manerē: hec mihi fuerat inimi/ci impugnatiōe consuetudo feralis ī/gesta: vt postqꝫ refecissem hora nona cum sene: vnū paximaciū quotidie ī sinu meo latēter abscondere: qd̄ sero illo ignorante occulte edebam. Quod furtum licꝫ cōniuentia cogitationis τ inoliti semel desiderij incōtinentia sine cessatiōe cōmitterē: expleta tamē cōcupiscētia fraudulēta: ad memet/ipsum reuertens: super admisso furti crimīe grauius cruciabar: qꝫ sup esu eius fueram iocūdatus. Cūqꝫ illud molestissimū opus velut ab exacto/ribus pharaonis indictū mihi vice laterū singulis dieb⁹ explere: nō sine dolore cordis mei cōpellerer: nec tñ eruere me possem ab hac eoꝝ seuissi/ma tyrannide: τ clādestinū furtum seni manifestare ꝯfunderer: Cōtigit dei nutu de hoc me captiuitatis iugo volētis eripere: vt quidā fratres cel/lā senis obtentu edificatiōis expete/rēt. Cūqꝫ refectōe transacta: collatio spiritalis cepisset agitari: respōdēsqꝫ senex propositis interrogationibus

eorum cum de gastrimargie vitio et
occultarũ cogitationũ dominatione
dissereret: earumq; naturã ⁊ atrocis/
simã vim quã haberent donec cela/
rent: exponeret: cõpunctus ego col/
lationis huius virtute ⁊ cõscientie
mee reatu ꝑterritus: velut qui crede/
rẽ ob hoc ea fuisse prolata ꝙ seni fue
rint secreta mei pectoris patefacta:
in occultos primũ gemitus excitatꝰ:
deinde cordis mei cõpunctiõe cres/
cente: in aptos singultꝰ lachrymasq;
ꝓrumpẽs: paximaciũ qđ cõsuetudi/
ne vitiosa clancule parauerã come/
dendum: de sinu furti mei conscio ac
susceptore ꝓduxi: ipsumq; in mediũ
proferens: quẽadmodum quotidie
inuolans ipsum latenter ederem: pe/
nitentiã coram eo in terram submis/
sus cum venie postulatiõe confessus
sum: ⁊ vbertim profusis lachrymis
absolutionem dirissime captiuitatis
huius intercessionibus eorum atq;
orationibus implorani. Tũc senex:
Cõfide ait o puer: absoluit te a capti
uitate: etiã me tacente confessio tua.
Victorem namq; aduersariũ tuum
hodie triumphasti: validius eũ tua
ꝯfessiõe elidens ꝗ̃ ipse fueras ab eo
tua taciturnitate deiectus: quem ne/
quaꝗ̃ vel tua vel alterius responsi/
one confutans: in te nunc vsq; ꝑmi/
seras dominari: ꝭm illam salomonis
sententiã: Quia nõ fit contradictio
ab his qui faciunt malum cito: ideo
repletum est cor filiorum hominũ in
ipsis vt faciant mala. Et idcirco iam
te post hanc publicationẽ suam ne/
quissimus spiritus iste nullatenꝰ in/
quietabit vlterius: nec in te latibulũ
sibi teterrimꝰ serpens deinceps vsur/
pabit: de tenebris tui cordis cõfessi/
one salutari ꝓtractus ad lucem. Nec
dum senex hec verba compleuerat: ⁊
ecce lampas accensa de meo sinu ꝓ/
cedens: tanto cellam repleuit odore
sulphureo vt vehemẽtia fetoris ipiꝰ
vix in ea residere possemus. Resu/
mensq; senex admonitionẽ: ecce inꝗt
dominꝰ tibi veritatẽ sermonũ meo/

rum experimento probauit: vt passi/
onis incentorẽ de corde tuo cõfessi/
one salubri fugatum: oculorũ fide ꝑ/
ciperes: patefactũq; hostem nequaꝗ̃
locum in te vlterius habiturũ: aper/
ta eius expulsiõe cognosceres. Itaq;
ꝭm sententiam senis: ita est inquit in
me cõfessionis huius virtute domi/
natio diabolice illius tyrannidis ex/
tincta atq; in perpetuũ cõsopita: vt
nunꝗ̃ mihi ne memoriã quidẽ cõcu/
piscentie huius vlterius temptauerit
inimicꝰ ingerere: nec me post hec ali/
quãdo pulsatum furtiui illius desi/
derij instigatione ꝑsenserim. Quem
sensum ĩ Ecclesiaste quoq; pulcher/
rime legimus figuratũ: Si momor/ Eccs. 10.
derit inquit serpens nõ in sibilo: nõ
est abũdantia incantatori: taciti ser
pentis morsum ꝑniciosum esse desi/
gnans: id est si per confessionem siue
cõsensum suggestio seu cogitatio dia
bolica incantatori cuiq; spiritali scʒ
viro qui carminibus scripturarum
mederi protinus vulneri ⁊ extrahe/
re de corde viri consueuit noxia: ve/
nena serpentis patefacta nõ fuerint:
succurrere ꝑiclitanti perituro ve non
poterit. Hoc igit̃ modo ad scientiã
discretionis vere peruenire facillime
poterimus: vt seniorum vestigia sub
sequẽtes neq; agere quicꝗ̃ noui: ne/
q; discernere nostro iudicio ꝓ̃suma/
mus: sed quẽadmodum nos vel tra/
ditio illorum vel vite ꝓbitas infor/
marit: ĩ omnibus gradiamur. Qua
institutione firmatus non modo ad
ꝑfectam discretionis rationẽ quisq;
perueniet: verũetiã munitus a cun/
ctis insidijs inimici ⁊ tutissimus ꝑ/
manebit. Nullo namq; alio vitio tã
precipitem diabolus monachũ ꝑtra
hit ac perducit ad mortẽ: ꝗ̃ cuʒ eum
neglectis consilijs seniorũ in suo iu/
dicio ꝑsuaserit: ac diffinitiõe doctri/
na ve confidere. Etenim cum omnes
artes ac discipline humano ingenio
reperte: ⁊ que nihil amplius ꝗ̃ vite
huius temporarie cõmodis prosunt:
licʒ manu palpari queant: ⁊ oculis

pnideri: recte tamē a quoq; sine instituentis doctrina nequeant cōprehendi: q̄ʒ ineptū est credere hanc solam nō egere doctore: que ꝛ inuisibilis ꝛ occulta est: ꝛ que non solū oculis sed ne animo quidem nisi corde purissimo perspici poterit: cuius error non temporale damnū nec quod facile reparet̄: sed anime pditionem parit mortemq; perpetuam. Habet enī nō aduersus visibiles sed inuisibiles atq; immites hostes diurnum nocturnūq; conflictū: nec contra vnū seu duos: sed contra innumerabiles cateruas spiritale certamen: cui⁹ casus tanto pniciosior cunctis: quāto ꝛ infestior inimicus: ꝛ cōgressus occultior. Et ideo semp seniorum summa diligētia sunt sectanda vestigia: atq; ad eos cūcta que in nostris cordibus oriunt̄: sblato cōfusionis velamine deferenda.

Confessio vecūdie ob quā cōfunderemur cogitatiōes nostras senioribus reuelare: Capi. XII.

Germanus: Occasionem nobis perniciose verecūdie qua cogitationes malas studeamus obtegere: ac salutari eas patefacere confessione vereamur: illa precipue creat causa: qua nouimus quēdam in syrie partibus vt credebatur p̄cipuum seniorum cuidam fratri cogitationes suas simplici confessione pdenti: postmodū quadā indignatione cōmotum easdem grauiter exprobrasse. Unde fit vt dum eas ī nobis premimus: ac seniorib⁹ erubescimus publicare: curationum remedia consequi nequeamus.

Responsio de confusione calcanda: ꝛ periculo nō cōdolentis: Capi. XIII.

Moyses: Sicut non sunt omnes iuuenes pari modo vel feruentes spiritu vel disciplinis ac moribus optimis instituti: ita ne senes quidem cuncti vno modo vel perfecti possunt vel probatissimi reperiri. Diuitie enim senū nō sūt canicie capitis: sed industria iuuentutis ac p̄teritorum laborum stipendijs metiende. Que enim non (Ecci. 25) congregasti inquit in iuuentute: quo modo inuenies in senectute tua? Senectus (Sap. 4) enim venerabilis est non diuturna neq; numero annorū computata. Cani enim sunt sensus hoīs: ꝛ senectus honorabilis vita īmaculata. Et idcirco nō omniū seniorum quorū capita canicies tegit: quosq; vite longeuitas sola commendat: nobis sunt imitanda vestigia vel sectāda seu traditiones ac monita suscipienda: sed eorū quos laudabiliter vitam suam ac probatissime comperimus in iuuentute signasse: nec p̄sumptionibus proprijs sed maiorum traditionibus institutos. Sūt enim nō nulli quorū etiam qđ est lugubrius maior pars sine dubio reperitur: qui in tepore suo quem ab adolescentia sua conceperūt atq; ignauia senescētes: auctoritatē sibi non maturitate morum: sed annorum numerositate conquirūt. De quibus exprobratio illa domini proprie satis dirigit̄ per pphetam: Et comederunt alieni ro- (Osee. 7) bur eius ꝛ ipse nesciuit: sed ꝛ cani effusi sunt in eo: ꝛ ipse ignorauit. Hos inq̄ in exemplū iunioribus: nō eorum vite probitas nec vlla propositi huius laudabilis atq; imitanda districtio: sed annositas sola pducit. Quorum caniciē callidissimus inimicus: ad deceptionem iuniorum in p̄iudicata auctoritate ppōnēs: etiā illos qui ad viam pfectiōis: vel suis vel alioꝝ potuerūt monitis incitari: subuertere ac decipere exemplis eoꝝ fraudulēta subtilitate festinat: vel ī teporem scilicet noxiū: vel in letalem

desperationẽ eorum doctrinis insti/
tutisꝫ perducens. Cuius rei volens
proferre vobis exemplũ: auctoris no
mine ꝑtermisso: ne nos quoꝫ illius
ꝗ patefacta sibi fratris vicia publi/
cauit: simile aliquid admittam⁹: rem
tantũ gestam que instructionem ne/
cessariã vobis cõferat: paucis expo/
nam. Cum igitur ad senem quẽdam
nobis optime cognitũ: quidam non
ignauissimorum iuuenum profectus
sui ⁊ curationis gratia perrexisset: et
carnalibus incentiuis ac fornicatio/
nis spiritu semetipsuz inquietari sim
pliciter prodidisset: consolationẽ cre
dens laboribus suis oratiõe senis: ⁊
remedia cõceptis vulneribus reper/
turum: ille amarissimis eum verbis
excipiens: ita suis ecõtrario correpti
onibus asperauit: miserabilem pro/
nuncians ⁊ indignum: nec monachi
nomine ac religione censendum: qui
potuerit huiusmodi vitio ⁊ concupis/
centia titillari: ita suis ecõtrario cor/
reptiõibus vulnerauit: vt eum sum/
ma desperatiõe deiectum mestumꝫ
admodum ac letali tristicia penitus
obruptũ: e sua dimitteret cella. Cũ qꝫ
ei in tali merore depresso: nec iam de
remedio passionis sed de expletione
concepte cõcupiscentie: profunda co
gitatione tractanti: abbas appollo
protinus occurrisset: ⁊ vim laboris
eius ⁊ oppugnationis vehementiam
que in corde eius tacite voluebatur:
de cõtemplatione vultus: ⁊ intuitus
ipsius deiectione cõiectans: causam
tante ꝑturbationis inquireret: atqꝫ
ille molliter se cõpellanti seni ne re/
sponsum quidem vllum posset refer/
re: magis ac magis eum sentiẽs senex
nõ inaniter causã tante tristicie silen/
tio velle cõtegere: quã ne vultu ꝗdẽ
dissimulare ꝗuisset: intẽti⁹ ab eo cau
sas occulti doloris cepit inquirere.
Quibus ille cõstrictus pergere se ad
vicum confitet: vt quia ꝺm senten/
tiam illius senis monachus esse non
posset: nec refrenare stimulos carnis
⁊ impugnationis remedia consequi
preualeret: vxorem duceret: ac reli/
cto monasterio reuerteret ad seculũ.
Quem senex appollo blanda conso/
latione demulcens: seseꝫ asserens
ijsdem quotidie incentiuoꝝ stimulis
atqꝫ estibus agitari: ⁊ idcirco nõ de/
bere eum prorsus in desperationẽ cõ
cidere: nec mirari super impugnatio/
nis ardore: qui nõ tam laboris stu/
dio ꝗꝫ misericordia domini ⁊ gratia
vinceret: vnius tm̃ diei super dilati/
one ruine disposite: ab eodẽ poposcit
inducias: ⁊ vt reuerteret ad suã cel/
lulam deprecat: ad monasteriũ pre/
dicti senis ilico tota festinatione per/
rexit. Cũ qꝫ eidem proximasset: expã
sis manibus orationem cum lachry/
mis fundẽs: Cõuerte ait domine qui
occultarũ virium ⁊ infirmitatis hu/
mane solus arbiter pius ac secret⁹ es
medicus: impugnationẽ illius iuue/
nis in senem istum vt condescendere
infirmitatibus laborantiũ: ⁊ compa/
ti fragilitati iuniorum vl' in senectu/
te doceat. Cũ qꝫ ille hanc precẽ cum
gemitu conclusisset: cernit ethiopem
tetrum cõtra illius cellulam stantẽ:
atqꝫ aduersus eum ignita iacula diri
gentẽ. Quibus cũ fuisset ille proti/
nus sauciatus: progressus e cella: et
huc illucqꝫ velut amẽs ⁊ ebrius cur/
sitaret atqꝫ egrediẽs ⁊ ingrediens iã
cõtinere se in ea non posset: eadẽ via
cõcitus pergere cepit: qua mestus iu/
uenis ille discesserat. Quem abbas
appollo velut amentẽ factũ ac qui/
busdam furijs agitari cõspiciens: in/
tellexit ignitum diaboli telum quod
viderat ab illo directum in eius cor/
de fuisse defixum: illamqꝫ in eo con/
fusionẽ mentis ac ꝑturbationẽ sen/
suum in tolerandis estibus operari:
accedensqꝫ ad eum: quo inquit pro/
peras: aut que nã te cause senilis illi⁹
atqꝫ insolite grauitatis oblitũ ita pu/
eriliter inquietant ac mobilit cursi/
tare compellunt. Cumqꝫ ille pro con
scientie sue reatu ac turpi exagitatiõe
confusus: crederet ardorem sui pecto
ris deprehensum: ac retectis seni suis

cordis arcanis: nullam responsionez pconctanti se reddere prorsus auderet: reuertere inquit ad cellam: tandemqꝫ te intellige vel ignoratum hactenus a diabolo vel despectum: nec in eorum numero reputatū: quibus ille quotidie confligere et colluctari pfectibus eorum ac studijs instigatur: qui vnum eius in te directum iaculum post tantā annorū seriem quā in hac professione triuisti: nō dicam respuere: sed ne differre quidem vel vno die ac tolerare quiuisti: quo te sauciari dominꝰ idcirco permisit: vt saltem i senecta disceres compati infirmitatibus alienis: ꝛ fragilitati cōdescendere iuniorum: tuis exemplis atqꝫ experientia docereris: qui suscipiens iuuenem infestatione diabolica laboratē: non modo nulla consolatione fouisti: sed etiam perniciosa desperatione deiectum inimici manibus tradidisti: quātū in te est: ab eodem lugubriter deuorandum: quem sine dubio nequaqꝫ attemptasset tā vehemēti conflictu: quo te nūc vsqꝫ est appetere dedignatus: nisi forte pfectui eius inuidens inimicus: illam virtutē quā animis eius inesse cernebat anticipare ac peruertere suis ignitis iaculis festinasset: pculdubio iudicans fortiorem cui tanta vehemētia cōfligere operepreciū iudicauit. Disce itaqꝫ tuis exemplis laborantibus condolere: ꝛ piclitātes nequaqꝫ perniciosa desperatiōe deterrere: nec durissimis sermonibus asperare: sed potius leui blandaqꝫ cōsolatione refouere: ꝛ ſm preceptū sapientissimi
prouꝫ.24 Salomonis: eruere eos qui ducunt ad mortē: ꝛ redimere eos qui interficiunt: nostriqꝫ saluatoris exemplo arundinem quassatā non conterere: ꝛ linū fumigās nō extinguere: illāqꝫ a domino gratiam postulare: vt ipse quoqꝫ fiducialiter valeas opere ac
Esa.50. veritate dicere: Dominus dedit mihi linguā eruditā vt sciā sustētare eū q̄ lapsus ē verbo. Nullus eī posset insidias inimici sufferre: seu carnales estus naturali quodāmodo igne flagrantes vel extinguere vel reprimere: nisi gratia dei: vel iuuaret fragilitatem nostram vel ptegeret vel sua misericordia cōmuniret. Et idcirco salutaris huius dispēsationis ratione finita: qua vel illum iuuenem perniciosis estibus dominus liberare: vel de impugnatiōis vehementia et compatiendi affectu te voluit erudire: cōmunibꝰ eum p̄cibus imploremus: quo flagellū istud quod vtilitatis gratia dominus inferre dignatus est hactenus iubeat tēperari: ipse
eī dolorem facit ꝛ rursum medetur: Job.5.
percutit ꝛ manꝰ eius sanant: ipse humiliat ꝛ exaltat: ipse occidit ꝛ viuificat: deducit ad infernū ꝛ reducit: ꝛ ignita diaboli iacula q̄ (me arbitro) tibi pmisit infligi: redūdante diuino spiritus sui rore restinguat. Quā temptationē licꝫ eadē celeritate qua inferri eam dominus passus est ad vnā senis orationem sua pietate rursus abstulerit: hoc tamē euidenter experimento docuit: nō modo nō exprobrari patefacta cuiusqꝫ vitia deberet sed ne dissimulare quidem laborantis dolorem seu leuiter p̄terire. Et idcirco nequaqꝫ nos vnius senis siue paucorū vl' imperitia vel leuitas ab illa salutari quā p̄diximꝰ via: ꝛ traditiōe maiorū deterreat ꝛ excludat: quorum canicie ad deceptionē iuniorum callidissimus abutit' inimicꝰ: sed absqꝫ vllo cōfusionis operimēto omnia debent seniorib' reuelari: atqꝫ ab eis vl' remedia nostris vulneribꝰ vel exempla cōuersationis ac vite fiducialiter sumi: in quibꝰ parē opem ꝛ similē experiemur effectum: si nihil penitꝰ affectare nostro iudicio ac p̄sumptione temptemus.

De vocatione Samuelis: Capi.XIIII.

Deniqꝫ intātū placita deo hec sententia comprobat': vt etiaꝫ scripturis sanctis hanc eandē institutionē nō ociose repiamꝰ inser

tam: ita vt puerum samuelē iudicio
1.Re.3. domini pelectum: sua nollet per se/
metipsum diuini colloquij disciplis
na dominus erudire: sed recurrere se/
mel et iterum pateret ad senem: cūq3
quem ad suum vocabat alloquium:
etiam illius qui offenderat deum: dū
modo senioris doctrina vellet insti/
tui: et quem sua vocatione dignissi/
mū iudicaret: senioris mallet insti/
tutione formari: vt sc3 et illius qui
ad diuinū ministeriū vocabat: pro/
baretur humilitas: et iunioribus for
ma subiectionis huius proponeret
exemplo.

De vocatione Pauli apo/stoli: Capi. XV.

Paulum quoq3 per semetipsū vocans et alloquens christꝰ: cum posset ei pefectionis viā reserare confestim: nequaq3 facit: sed dirigit illum ad ananiam: et ab eo iubet viam veritatis agnoscere: di/
Act.9. cens: Surge et ingredere ciuitatem: et ibi tibi dicet quid te oporteat fa/cere. Mittit itaq3 et hunc ad senio/rem: eumq3 illius potius doctrina q3 sua censet institui: ne scilic3 qđ recte gestū fuisset in paulo: posteris malū psumptiōis preberet exemplū: dum vnusq̄sq3 sibimet psuaderet: simili modo se quoq3 debere dei solius ma/gisterio atq3 doctrina potius q3 seni/orum institutione formari. Quā p/sumptionem omnimodis detestan/dam etiam ipse apostolus non solum litteris sed etiā opere atq3 exemplo docet: ob hoc solūmodo se asserens hierosolymā cōscendisse: vt euange/lium quod comitante gratia spiritus sancti cum potestate signorū et pro/digiorum gentibus predicabat: cum suis coapostolis et antecessoribꝰ pri/uata quodāmodo ac domestica exa/
Gal.2. minatione cōferret: Et contuli inqui ens cum illis euangeliū quod predi co inter gentes: ne forte inuacuū cur rerē aut cucurrissē3. Quis ergo tam psumptor et cecus sit qui se audeat suo iudicio ac discretioni cōmittere: cū vas electiōis indiguisse coaposto lorū suorum se collatione testet. Unde manifestissime comprobat: ne a do/mino quidē viam perfectionis quē/piam pmereri: qui habens vnde va/leat erudiri: doctrinā seniorum: vel instituta contempserit: paruipendēs illud eloquium quod oportet dili/gentissime custodiri: Interroga pa/trem tuum et annū ciabit tibi: senio/ Deut.32.
res tuos et dicent tibi.

De appetenda discretione: Capi. XVI.

Omni igitur conatu debet dis/cretionis bonum virtute hu/militatis acquiri: que nos il/lesos ab vtraq3 potest nimie/tate seruare. Uetus namq3 senten/tia est: akrotete si sotetes: id est ni/mietates equales sunt. Ad vnum enī finem nimietas ieiunij et voracitas peruenit: eodemq3 dispendio vigili/arum īmoderata continuatio mona/chum: quo somni grauissimi torpor inuoluit. Nam per excessum conti/nentie debilitatum quemq3 ad illum statū reuocari necesse est: in quo ne/gligens quisq3 per incuriā detinet: ita vt frequēter quos per gastrimar/giam decipi non potuisse cōspeximꝰ: per īmoderationem ieiuniorū vide/rimus fuisse deceptos: atq3 ad eandē quā vicerant passionem: infirmita/tis occasione fuisse collapsos. Uigi/lie quoq3 et pnoctationes irrationa/biles deiecerū t: quos somnus supare non potuit. Quapropter fm aposto lum: per arma iusticie que a dextris
sunt et a sinistris: recto moderamine 2.Co.6.
trāseundū est: et ita inter vtrasq3 ni/mietates discretione moderante gra diendū est: vt nec traditum continē/tie tramitē acquiescamus excedere: nec rursum remissione noxia in gule ventrisq3 desideria cōcidamus.

De immoderatis ieiunijs et vigilijs: Capi. XVII.

ακροτητα ισοτητα

Et enim memini me frequenter ita appetitum cibi penit⁹ respuisse: vt duobus diebus ac trib⁹ refectiõe dilata: ne memoria quidem vllius edulij meã interpellauerit mentẽ: et rursus ab oculis meis ita somnũ diaboli impugnatiõe subtractũ: vt plures noctes ac dies paululum quid somni meis oculis a domino precarer infundi: grauiusq; me periclitatuȝ somni cibiq; fastidio: ꝙ soporis et gastrimargie colluctatiõe persensi. Itaq; sicut festinandũ nobis ẽ ne appetitu corporee voluptatis in dissolutionem noxiam delabamur: et ante p̃stitutum tempus vel cibo nos indulgere vel modũ eius sinamus excedere: ita est esce somniq; refectio hora legitima etiaȝ si horreat: ingerenda. Utrũq; enim bellum aduersarij factione consurgit: et perniciosius cõtinẽtia ĩmoderata: ꝙ saturitas remissa supplantat. Ab hac nãq; ad mensurã districtionis intercedente cõpunctione salubri conscẽdi potest: ab illa nõ potest.

Interrogatio de cõtinentia vel refectionis mẽsura: Capi. XVIII.

Germanus: Quis igit̃ est cõtinentie modus: quem equo moderamine retinentes: inter vtrãq; nimietatẽ illesi transire possimus.

De optimo cibi quotidiani modo: Capi. XIX.

Moyses: Super hac re inter maiores nostros frequenter nouimus habitum fuisse sermonem atq; magnopere tractatum. Nam discutientes continentias diuersorum: qui vel solis leguminibus vel oleribus tm̃ vel pomis vitam iugiter exigebãt: p̃posuere cunctis illis refectionem sicci panis: cui⁹ equissimum modũ in duobus paximacijs statuerũt: quos paruulos panes vix libre vnius pondus habere: certissimũ est.

Obiectio de facilitate continentie que duob⁹ paximacijs sustinet. Ca. XX.

Germanus: Qđ nos gratãter amplexi: respondimus: hunc modũ nos minime pro continentia reputare: quippe qui integrũ eum nequaq; possemus insumere.

Responsio de virtute et mẽsura ex parte cõtinentie: Capi. XXI.

Moyses: Si vultis experiri vim statuti huius: modum istum iugiter retinete: adiectionẽ nullam die dominico vel sabbato indulgẽtes: neq; interdũ quoddam coctionis pulmentũ sub aliqua aduenientium fratrum occasione sumentes: quibus refecta caro: non solum minore quantitate diebus residuis poterit sustentari: verũetiam totam refectionem sine labore differre: illorum scilicet ciborum quos extrinsecus sumpserit adiectione suffulta. Qđ nullo modo facere nec refectionem panis differre in diem posterum preualebit: quisq; fuerit semper predicte mensure quãtitate contentus. Eteñ memini seniores nostros (qđ nos quoq; retineo frequẽter fuisse p̱pessos) cum tanto labore ac difficultate hanc parsimoniã sustentasse: tãtaq; vi atq; inedia predictam custodisse mensuram: vt inuiti quodãmodo: nec sine gemitu atq; tristicia hũc finem sibi refectionis imponerẽt.

Qui nam generalis continentie ac refectionis mod⁹ sit: Capi. XXII.

Generalis tamen hic continentie modus est: vt s̃m capacitatem virium vel corporis vel etatis: tantum sibimet cibi vnusquisq; concedat: quãtũ sustentatio carnis: non quãtũ desiderium

saturitatis exposcit. In vtraqꝫ enim parte sustinebit maximũ detrimẽtũ: quisquis inequalitatẽ tenẽs: nũc vẽtrẽ ieiuniorũ ariditate constringit: nunc escarũ nimietate distendit. At enĩ mens cibi inanitate lassata ꝑdit orationũ vigorem: dum carnis lassitudine nimia ꝓgrauata: cõdormitare compellitur: ita rursum nimietate voracitatis oppressa: emittere suas ꝓces ad deum puras leuesqꝫ non poterit. Sed nec castimonie quidẽ ipi⁹ puritatẽ indirupta valebit iugitate seruare: dum ei etiã diebus illis quibus carnem acriore videt̃ continentia castigare: ꝓterita cibi materia qꝫuis ad ꝑsens defecto sit corpore ignẽ carnalis cõcupiscẽtie submĩstrat.

Queãdmodum abundantię humorũ genitaliũ castigentur: Ca. XXIII.

n Am quod semel per escarum abundantiã concretũ fuerit in medullis: necesse est egeri: atqꝫ ab ipsa nature lege propelli: que exuberantiã cuiuslibet humoris superflui: velut noxiã sibi atqꝫ contrariã in semetipsa residere non patit̃. Ideoqꝫ rationabilis semꝑ ⁊ equalis impendenda ẽ castigatio: vt si naturali hac necessitate cõmorantes in carne omnimodis carere nõ possumus: saltem rarius nos ⁊ nõ amplius qꝫ trina vice respersos isto deliquio: totius anni cursus inueniat. Qd tamẽ sine vllo pruritu quietus egerat sopor: nõ fallax imago index occulte voluptatis eliciat. Quobrem hec est tẽꝑata quã diximꝰ continẽtie equalitas atqꝫ mẽsurata q̃ patrũ quoqꝫ iudicio cõprobat̃: vt quotidianã panis refectõez: quotidiana comitet̃ esuries: in vno eodẽqꝫ statu animã pariter corpusqꝫ cõseruans: nec ieiunij fatigatiõe concidere: nec grauari mentẽ saturitate ꝑmittens. Tanta nãqꝫ frugalitate finitur vt interdũ se post vesperã: nec sentiat aut meminerit refecisse.

De labore equalis refectionis: ⁊ de fratris beniamin edacitate: Ca. XXIIII.

e T intantũ hoc nõ sine labore perficit̃: vt malint hi qui ꝑfectionem discretionis ignorant: etiam biduo protelare ieiunia: idqꝫ qd hodie sumpturi fuerant in crastinũ reseruare: dũmodo ad refectionẽ ꝑueniẽtes: desiderata satietate potiant̃. Qd nuꝑ beniamin ciuẽ vestrũ ꝑtinaciter tenuisse cognoscitis: qui ne quotidie paximacia duo percipiens: equali castigatione cõtinuatam parcitatẽ iugiter retẽtaret: maluit biduana ieiunia semper continuare: dũmodo ad refectionem veniens duplicata mẽsura repleret ventris ingluuiem. Nam id quod biduo fuerat percepturus differẽs: vno die absolutionẽ ieiunij post biduum pariter insumebat: vt quattuor paximacia comedens: desiderata saturitate gauderet: ⁊ expletionẽ ventris sui biduano ieiunio quodãmodo cõpararet. Qui obstinatione ⁊ ꝑtinacia mentis sue diffinitionibus potiꝰ ꝓprijs qꝫ senioꝝ traditionibus acq̃escens: quali fine suum ꝓpositũ terminaret: ꝓculdubio meministis. Siquidẽ relicta eremo: rursus ad inanẽ philosophiã mũdi huius ac vanitatem seculi deuolutus: ꝓdictam sentẽtiam seniorum sui casus signet exemplo: ruinaqꝫ sua cunctos doceat: neminẽ suis moribus deditum: vel ꝓprio iudicio confidentẽ: ꝑfectionis culmen aliquãdo posse cõscendere: sed nec diaboli quidẽ ꝑniciosas illusiones euadere.

Interrogatio quõ vna semper eadẽqꝫ mensura seruet̃: Capi. XXV.

g Ermanus: Quomodo igitur a nobis hic modꝰ indirupte valebit custodiri? Nã nõnũqꝫ hora nona soluta iã statõe ieiunij ꝑuenientibus fratribus necesse est

coꝝ obtentu: aut adijci aliq̃d ad sta/
tutã solitãq; mensurã: aut certe hu/
manitatẽ quã iubemur omnibꝰ exhi
bere penitus abdicari.

Responsio de nõ exceden/do refectionis modo: Capi. XXVI.

Moyses: Utraq; vno modo ac
sollicitudine pari cõuenit ob/
seruari. Nam ⁊ mensurã cibi
causa cõtinentie ac puritatis cũ omĩ
scrupulo custodire debemꝰ: ⁊ huma/
nitatẽ atq; adhortationẽ aduenientĩ/
bus fratribꝰ charitatis obtentu siliť
exhibere: quia satis absurdum est vt
fratri imo christo mẽsam offerẽs nõ
cum eo cibum pariter sumas: aut ab
eius refectiõe te facias alienũ. Itaq;
in neutra parte reꝑhensibiles inue/
niemur: si hec a nobis cõsuetudo te/
neať: vt hora nona de duobus paxi/
macijs que nobis canonica mensura
iure debenť: vno paximacio ꝑlibato
alium huius expectationis gratia in
vesperã reseruemus: quẽ si supuene/
rit quispiã fratrũ cum ipo pariter in/
sumamꝰ: nihil cõsuetudini solite am/
plius adiungẽtes: ⁊ hac dispẽsatiõe
nequaq̃; fratris nos cõtristabit ad/
uentus qui nobis debet esse gratula
bilis. Siquidẽ ita hũanitatꝭ exhibe/
mus obsequelã: vt nihil a rigore cõ/
tinẽtie relaxemus. Si ꝟo nullꝰ adue
nerit: hunc quoq; velut de canonico
modo debitũ nobis libere ꝑsumemꝰ:
qua parcitate nec stomachꝰ vespere
poterit aggrauari: quippe hora no/
na vno paximacio iam ꝑmisso: quod
plerũq; his qui districtiorẽ abstinẽ/
tiã se tenere credentes: totã refectio/
nem ad vesperã differunt: euenire cõ
sueuit. Nã recens esce ꝑceptio tam ĩ
vespertinis q̃; in nocturnis oratiõi/
bus: tenuem leuemq; sensum nõ sinit
inueniri. Ideoq; cõmodum satis et
vtile hora nona refectionis tempus
indultũ est: in quo reficiẽs monachꝰ
nõ solũ in nocturnis vigilijs leuis ac
vacuus: verũetiã in ipsis vespertinis
solẽnitatibus digesto iam cibo inue/
niť aptissimus. Talibus nos beatus
moyses verbis erudiẽs: hoc nobis ꝑ/
cipuũ gemina institutiõe cõtulit: vt
nõ solũ discretiõis virtutẽ ⁊ gratiã:
ꝟ ipsiꝰ quoq; abrenũciatiõis rationẽ
quã penitus ignorãtes feruore tan/
tũmodo spiritꝰ nostri ac zelo dei arri
puisse videbamur incipientes agno/
scere: deinceps intelligeremꝰ quãtuꝫ
a puritate cordis ⁊ directionis linea
fuissemus in id tpis euacuati: absq;
vlla dũtaxat destinatiõe vel fine ten
dẽtes: Et q̃d ꝑncipaliter tenere nos
oporteret: quidve cauere similiť ecõ
trario deberemꝰ oĩmodis ignorãtes:
illamq; ꝑ omnibꝰ definitionẽ senis
verissimã cõprobauimꝰ: nulliꝰ artis
seu discipline peritiã posse sine desti/
nationis ratione subsistere: nec sine
cõtemplatiõe certi finis attingi.

Explicit collatio secunda Abbatis Moysi de discre/tione.

Incipit annotatio capitu/lorum collationis Abbatis Pafnutij de tribus abrenũ/ciationibus.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio Pafnutij de tribus abrenūciationibus.

De cōuersatione ac vita Abbatis Pafnutij: Capitulū. I.

IN illo choro sanctoꝝ ꝗ velut astra purissima ī nocte mūdi istius refulgebant: vidim⁹ sanctū Pafnutium vice luminaris magni: claritate sciētie coruscantē. Hic nāqꝫ presbyter cōgregationis nostre: id est illius que ī eremo scythie morabatur: fuit: ī qua ita vsqꝫ ad extremā durauit etatem: vt nunꝗ̄ e cella quam iunior ceperat habitare: queqꝫ ab ecclesia milibus quinqꝫ distabat: saltem ad viciniora migrauerit: nec fessus annis tanti itineris spacio: die sabbati vel dominico venturus ad ecclesiā vexaretur: sed nec vacuus quidē reuerti exinde cōtentus: vas aque quā per totam erat hebdomadā sumpturus ceruicibus suis onerans reportabat ad cellam. Cumqꝫ nonagenariam excessisset etatem: nunꝗ̄ passus est eam iuniorū sibi labore deferri. Hic itaqꝫ ab adolescētia sua: schole cenobij tanto ardore se tradidit: vt in ea paruo tempore cōmorat⁹: tam subiectionis bono ꝗ̄ vniuersarū virtututū sciētia pariter ditareť. Humilitatis namqꝫ ⁊ obediētie disciplina: omnes suas mortificās volūtates: ⁊ ꝑ hanc extinctis vniuersis vitijs: cūctisqꝫ virtutibus cōsummatis: q̄s monasterioꝝ instituta vel antiquissimorū patrū doctrina fundauit: sublimioris ꝓfectus ardore succensus: eremi festinauit secreta penetrare: vt dn̄o cui inť fratrū turbas posit⁹ sitiebat insepabiliter inherere: nullo deinceps ab eius cōtemplatiōe hūano cōsortio vel imagine se retrahēte facilius vniret. Ubi rursum tanto feruore etiā ipoꝝ anachoretaꝝ ꝟtutes superās: desiderio ⁊ intētiōe iugis ac diuine illi⁹ theorie: cunctoꝝ deuitabat aspect⁹: vastiora ⁊ inaccessibilia solitudinis penetrās loca: multoqꝫ

in eis tpe delitescens: vt ab ipsis qꝫ anachoretis difficulter ac rarissime dephensus: angeloꝝ quotidiano cõsortio delectari ac pfrui crederet atqꝫ ei merito virtutis huiꝰ ab ipis inditũ fuerit bubali cognomentũ.

De sermone eiusdẽ senis ac respõsione nostra: Ca.II.

h Uius igit magisterio institui cupiẽtes: cogitationũ etiã stimulis agitati: ad cellã eius iã die aduespascẽte puenimꝰ. Qui habito aliquãtisper silẽtio cũ ppositũ nostrũ pdicare cepisset: qd scꝫ patriam relinquẽtes: tot puincijs pro amore dñi plustratis: egestatẽ ac vastitatẽ eremi tolerare: et imitari rigorem cõuersationis illoꝝ tantope niteremur: quẽ vix ipsi qui in eadẽ necessitate atqꝫ inopia nati educatiqꝫ sũt sustinerẽt: Respõdimꝰ nos ob id ad eius doctrinã ac magisteriũ tetẽdisse: vt imbui aliquatenꝰ doctrina tanti viri possimꝰ: quã inumeris documẽtis inesse eidem senseramus: nõ vt illiꝰ que tamẽ in nobis nõ essent laudibꝰ grauaremur: aut in elatione animi: q in nostris quoqꝫ cellulis nõnũqꝫ suggestiõe titillabamur inimici: ipsiꝰ quoqꝫ sermonibꝰ inflaremur. Qobrem illa nobis potius pcabamur infundi: quibꝰ cõpungi vel hũiliari: nõ quibꝰ nobismetipsis blãdiri extolliqꝫ possimus.

Propositio abbatis Pafnutij de tribus vocationũ generibus: et de tribꝰ abrenũciationibus: Ca.III.

p Afnutius: Tres inqt vocationum sunt ordines: tres qꝫ renũciationes monacho in q cũqꝫ vocatiõis ordine cõstituto necessarias nouerimꝰ. Et pmã quidem causã q tres esse vocationũ ordines diximꝰ: oportet nos diligẽter inquirere vt cuꝫ agnouerimus nos ad dei cultũ pmo gradu vocatiõis ascitos: sm eius sublimitatẽ cõuersatiõis qꝫ nostre congruentiã tempemꝰ. Nihil enim proderit sublimiter inchoasse: si similem principijs non exhibuerimus et finem. Qz si etiam vltimo ordine nos a cõuersatione seculi extractos fuisse cognoscimus: quãto minus pbabili ad religionẽ principio videmur initi: tanto acrius nosmetipsos ad meliorẽ finem spiritali feruore incitare curemus. Secundã qꝫ causam trine abrenũciationis omimodis nosse nos cõuenit: quia nullo modo pfectionem poterimus attingere: si eam vel ignorauerimꝰ: vel scientes non cõtenderimus ope consummare.

Expositio triũ vocationũ: Capi.IIII.

v T igitur tres hi vocationum modi: speciali distinctiõe pãdantur. Primus ex deo est: secũdus per hominẽ: tertius ex necessitate. Ex deo quidẽ est: quotiens inspiratio quedã inmissa in cor nostrũ: nõnunqꝫ etiã dormiẽtes nos ad desideriũ eterne vite ac salutis exuscitat: deumqꝫ sequi et eius inherere pceptis: cõpunctione saluberrima cohortat: vt i scripturis sanctis: abraã voce dominica: de genitali solo et totiꝰ cognatiõis sue affectibꝰ: patrisqꝫ domo legimus euocatũ: dicente domino: Exi de terra tua: et de cognatiõe tua: et de domo patris tui. Quo etiã modo beatũ Antoniũ accitũ eẽ cognouimꝰ: qui occasionẽ sue cõuersionis a sola diuinitate pcepit. Ingressus nãqꝫ ecclesiã: ibiqꝫ audiẽs i euãgelio dñm pdicãtẽ: Qui nõ odit patrem et matrẽ et filios et vxorem et agros: insup et animã suã: nõ potest meus esse discipulus. Et: Si vis pfectus esse: vade et vende que habes et da pauperibus: et habebis thesaurũ i celo: et veni sequere me. Preceptũ hoc dñi velut specialiter ad se directum: cũ summa cordis cõpunctione suscepit. Confestimqꝫ renuncians cũctis: secutꝰ est christũ: nulla exhor-

Geñ.12.
Luce.14.
Math.19

tatione neq3 doctrina hominū ꝓuocatus. Secūdus vocationis modus est quē fieri ꝑ hominē diximus: cum vel exemplis quorūdam sanctoꝝ vel monitis instigati ad desideriū salutis accēdimur. Quo nos quoq3 gratia dn̄i retinemus ascitos: qui ꝑdicti viri monitis ac ꝟtutib9 incitati: huic nos studio ꝓfessioniq3 tradidimus: quo ordine etiā in scripturis sanctis ꝑ moysen filios isrl' de afflictiōe egypti legim9 liberatos. Tertius ꝟo vocationis modus ē qui ex necessitate descēdit: cum nos diuitijs mūdi hui9 vel voluptatib9 obligati: ingruētib9 repente tēptationibus q̄ vel mortis pericula cōminant: vel amissione bonorū ac ꝓscriptiōe ꝑcutiūt vel charorū morte cōpungunt: ad dn̄m quē sequi in rerum ꝓsperitate cōtempsimus: saltem inuiti ꝓperare compellimur. Cuius vocatiōis necessitatē in scripturis quoq3 sepissime reperim9: cum filios israel ob merita peccatoꝝ suoꝝ legimus a domino traditos hostibus suis: ob quoꝝ dn̄ationē crudelitatēq3 seuissimam rursus cōuersos
Iudic. 3. ad dn̄m ꝓclamasse: ⁊ misit eis inquit dominus saluatorē aoth filiū gera: filium gemini: qui vtraq3 manu vte-
Ibidem. bat ꝓ dextera. Et rursum: Clamauerunt inquit ad dn̄m q̄ suscitauit eis saluatorem: ⁊ liberauit eos othoniel filiū chenez fratrē caleph iuniorē. Et
Ps. 77. de talib9 in psalmo dicit: Cū occideret eos tunc querebant eum ⁊ reuertebant: ⁊ diluculo veniebāt ad eum: ⁊ recordati sūt: q2 deus adiutor eorum est: ⁊ deus excelsus redēptor eo-
Ps. 106 rum est. Rursumq3: Et clamauerunt ad dominū cū tribularent: ⁊ de necessitatibus eoꝝ liberauit eos.

Q2 et desidioso vocatio ꝑma nō ꝓsit: ⁊ strenuo postrema nō obsit: Ca. V.

Ex his itaq3 tribus modis lic3 priores duo meliorib9 inniti ꝑncipijs videant: nōnunq3 tamē inuenimus etiā de tertio gradu qui infimus videt ac tepidus: perfectos viros ac spiritu feruentissimos extitisse: illisq3 cōsimiles qui optimo principio aggressi domini famulatū reliquā quoq3 vitā laudabili feruore spiritus exegerunt. Et iterū de illo supiori gradu plurimos tabefactos: ad vituperabilē finem sepissime recidisse: ac perinde sicut illis nihil obfuit q nō suo viderent arbitrio sed necessitatis cōpulsione ꝯuersi: quippe quibus hancipsam occasionē qua cōpungerent: domini benignitas ꝓcurauit: ita etiā istis oīno nihil ꝓfuit sublimiora cōuersionis habuisse ꝑncipia: q2 nō studuerūt reliquā vitā fine cōgruo terminare. Nec eñ abbati moysi qui habitauit in loco isti9 eremi cui calamus nūcupatio est: q̄cq3 defuit ad ꝑfecte beatitudinis meritū: q metu mortis que ei ꝓpter homicidij crimen intentabat impulsus ad monasteriū decucurrit: quam ita necessitate ꝯuersionis arripuit: vt eā in voluntatē prompta animi virtute cōuertens ad ꝑfectiōis fastigia summa ꝑuenerit: sicut etiam econtrario plurimis quos nominatim memorare nō debeo nihil ꝓfuit domini seruitutē meliore arripuisse principio: qui deinceps cordis ignauia ac duricia sbsequētē: qua senioꝝ traditionibus acquiescere noluerunt: in teporem noxium: ac in ꝓfundum mortis baratrū cōciderunt. Quā rem in apl'oꝝ quoq3 vocatiōe videmus euidenter expressam. Quid eñ profuit iude apl'atus sublissimū gradū codē ordine quo petrus ceteriq3 apostoli asciti sunt volūtarie suscepisse: q̄ vocationis sue ꝑclara principia cupiditatis ac philargyrie: pestifero fine cōsummans: vsq3 ad traditionē dn̄i crudelissim9 parricidia ꝓrupit. Aut quid obfuit paulo q repente cecat9 ad viā salutis velut inuitus videt attractus: qui postea dn̄m tota animi deuotiōe sectatus: initiū necessitatis volūtate cōsummās: gloriosam tantis virtutibus vitā inmutabili fine

De tribus abrenũciationibus.

conclusit. Totũ ergo in fine cõsistit:
in quo potest quis ⁊ optime cõuersi/
onis initijs dedicatus inferior per ne
gligẽtiã reperiri: ⁊ necessitate attra/
ctus ad nomẽ monachi ꝓfitẽdũ: effi
ci ꝑ timorẽ dei diligẽtiã qꝫ ꝑfectus.

Expositio triũ abrenunciationũ: Ca. VI.

Hnc de abrenũciatiõibꝰ disse/
rendũ est: quas tres esse ⁊ pa/
trũ traditio ⁊ scripturaꝝ san/
ctarũ demõstrat auctoritas: quasqꝫ
vnũquenqꝫ nostrũ om̃i studio opor
tet implere. Prima est qua corpali/
ter vniuersas diuitias mũdi faculta/
tesqꝫ contẽnimus. Secũda qua mo/
res ac vitia affectusqꝫ pristinos ani/
mi carnisqꝫ respuimus. Tertia q̃ mẽ/
tez nostrã de ꝑ̃sentibus vniuersis ac
visibilibus euocãtes: futura tãtũmo
do ↄtẽplamur: ⁊ ea que sũt inuisibi/
lia cõcupiscimus. Que tria vt simul
ꝑficiant̃: ad abraã legimꝰ a dño fuis
se ꝑ̃cepta: cũ dicit ad euz: Exi de ter/
Gen. 12. ra tua: ⁊ de cognatiõe tua: ⁊ de do/
mo patris tui. Primũ dixit: de terra
tua: id est de facultatibus mũdi huiꝰ
opibusqꝫ t̃renis. Scdo: de cognati/
one tua: id est de cõuersatiõe ⁊ mori
bus vitijsqꝫ priorib9: que nobis a no
stra natiuitate coherẽtia velut affini
tate quadã ⁊ ↄsanguinitate vident̃
esse cognata. Tertio: de domo patri
tui: id est oĩ memoria mũdi huiꝰ que
oculoꝝ occurrit obtutibꝰ. De duobꝰ
em̃ patribus: id est siue de illo quem
deserere: siue de eo quẽ debemꝰ expe/
tere: ita ꝑ dauid ex ꝑsona dei canit̃:
Ps. 44 Audi filia ⁊ vide ⁊ ĩclina aurẽ tuã:
⁊ obliuiscere populũ tuũ ⁊ domũ pa
tris tui. Nã qui dicit: audi filia: pater
vtiqꝫ est: ⁊ illũ cuiꝰ domũ vel popu/
lũ monet obliuioni dari: patrẽ nihi/
lominꝰ sue filie fuisse testat̃. Qđ ita
fit cũ mortificati cũ christo ab elemẽ
tis huiꝰ mundi ↄtemplamur: ſm apo
stolũ: Jã nõ ea que vident̃: sed que
2. Cor. 4 nõ vident̃. Que em̃ vident̃ tempo/
ralia sũt: que aũt nõ vident̃ eterna.
Et exeũtes corde de hac tꝑali ac visi
bili domo in illã domũ in qua iugit̃
erimus ꝑmãsuri: nostros oculos men
tẽqꝫ dirigamꝰ. Qđ tũc implebimꝰ:
cũ in carne ambulãtes: nõ ſm carnẽ
militare dño ceperimꝰ: illã beati apo
stoli sententiaz opere ac virtute nos
q̃z clamantes: Noster aũt municipa/
tus in celis est. His tribus abrenũcia
tionibus ꝓprie tres libri salomonis
aptãt̃. Nã Prouerbia ꝑ̃me abrenũ
ciationi conueniunt: quibus mores
emẽdãtur incipientiũ: aut terrena vi
tia resecãtur. Secũde abrenũciatio/
ni Ecclesiastes: vbi vniuersa q̃ agũt̃
sub sole: vanitas ꝓnunciant̃. Tertie
Cãticũ canticoꝝ: in quo mens visibi
lia cuncta transcendẽs verbo iã dei
⁊ celestiũ reꝝ ↄtẽplatiõi ↄiũgitur.

Queãdmodũ singularũ renũciationũ sit apprehẽdenda perfectio: Ca. VII.

Qapropter nõ multũ ꝓderit
primã nos abrenũciatiõez ar
dore fidei suscepisse: si secũdã
nõ eodẽ feruore ac studio festinaue/
rimus implere. Et ita cum etiã hanc
fuerimus indepti: ad illã quoqꝫ terti/
am ꝑuenire poterimꝰ: qua de domo
prioris nostri parẽtis egressi: quẽ ab
exordio natiuitatis nostre ſm veterẽ
hominẽ ac pristinã ↄuersationẽ: q̃n
eramus natura filij ire sicut ⁊ ceteri: Eph. 2.
patrẽ nobis fuisse meminimꝰ: omnez
mẽtis intuitũ ad celestia deflectemꝰ.
De quo etiã patre ad hierusalẽ que
verũ patrẽ deũ ↄtẽpserat: dicit̃: Pa Ezech. 16
ter tuꝰ amorreꝰ: ⁊ mater tua cethea.
Et in euangelio: Vos ex patre diabo Joh. 8.
lo estis: ⁊ desideria patris vestri vul
tis facere. Quẽ cum dimiserimus de
visibilibus ad inuisibilia transmigrã
tes: cum apostolo dicere poterimus:
Scimus autẽ quoniã si terrestris do 2. Cor. 5
mus nostra huius habitationis dis/
soluatur: q habitationẽ habeamus
a deo: domũ nõ manufactam eternã

in celis. Et illud qͦd paulo ante com/
Phil.3 memorauimus. Nostra autẽ conuer
satio in celis est. Unde ⁊ saluatorez
expectamus dominũ iesum christuz:
qui reformabit corpus humilitatis
nostre conforme corpi claritatis sue.
Ps.118 Et illud beati dauid: Quia incola
ego sum in terra ⁊ peregrinus: sicut
oẽs patres mei: vt ꝓm domini vocez
tales efficiamur quales illi de quibꝰ
hec dominus ad patrẽ in euangelio
loquebatur: De mundo hoc nõ sũt:
Joh.17 sicut ⁊ ego non sum de hoc mundo.
Et rursuz ad ipsos apostolos: Si de
Eiusd.15 hoc mundo essetis: mũdus quod su/
um ẽ vtiqꝫ diligeret: sed quia de hoc
mundo nõ estis: sed ego elegi vos de
hoc mundo: propterea odit vos mũ
dus. Huius ergo renunciationis ter/
tie verã perfectionẽ tũc merebimur
obtinere: quando mens nostra nul/
lo carnee pinguedinis hebetata con
tagio: sed peritissimis elimatiõibus
expolita: ab omi affectu ⁊ qualitate
terrena per indesinentẽ diuinoꝝ me/
ditationẽ: spiritalesqꝫ theorias: ad il
la que inuisibilia sunt eousqꝫ transie
rit: vt circumdatã se fragilitate car/
nis ac situ corporis: supernis ⁊ ĩcor
poreis intenta non sentiat: atqꝫ ĩ hu
iusmodi rapiatur excessus: vt nõ so/
lũ nullas voces auditu corporali re
cipiat: nec in tuendis pretereuntiuz
hominũ imaginibus occupet̃: sed ne
astantes q̃dẽ arboruz moles: ⁊ ingẽ
tes materias sꝫiectas oculꝭ carnis as
piciat. Cuius rei fidẽ atqꝫ virtutẽ ne
mo nisi is capiet solꝰ: qui hec que di
cũtur experientia magistra percepe/
rit: cuius videlicet ita dominus ocu
los cordis de vniuersis presentibus
auocarit: vt ea non tanquã transitu
ra: sed iam quasi non existentia repu
tans: ⁊ velut inanem fumũ in nihilũ
resoluta: conspiciat: ambulansqꝫ vt
enoch ⁊ ipe cum deo: ac de humana
conuersatiõe moribusqꝫ translatus:
nullatenus possit a quoqꝫ in vanita
te ꝓsetiũ reperiri. Quod in illo etiã
corporaliter factum: lectio geneseos
ita cõmemorat: Ambulauitqꝫ enoch Gen.5
cum deo ⁊ non inueniebat̃: quia trã
stulit eũ deus. Apostolus quoqꝫ ita
cõmemorat: Fide enoch translatus
est vt non videret mortẽ: ⁊ non inue Heb.11.
niebat̃: quia transtulit illũ deus. De
qua morte dñs in euãgelio: Qui vi/
uit inquit ⁊ credit in me: non morie/ Joh.11.
tur in eternũ. Quapropter festinare
debemus si perfectionẽ veram desi/
deramus attingere: vt queadmoduz
corpe parẽtes: patriã: diuitias mũ/
di: voluntatesqꝫ despeximus: ita eti/
am corde hec omia relinquẽtes: nul/
la rursus ad ea que dimisimus concu
piscentia reuertamur: ne sicut de illis
scriptura cõmemorat: qui educti per
moysen cum minime redisse corpore
videant̃: corde tamen reuersi dicun/
tur in egyptũ: relicto scilicet deo: qui
eos eduxerat cũ tanta virtute signo/
rũ: idola egypti que contẽpserãt ve/
nerãtes: sicut scriptura cõmemorat:
Et reuersi sunt cordibus suis in egy/
ptum: dicentes ad aaron: Fac nobis
deos qui precedant nos: cũ illis etiã Exod.32
pariter condemnemur: qui in eremo
commorantes: post escam manne ce/
lestis desiderauerunt vitiorum feti/
dos ac sordide vilitatis cibos: nosqꝫ
cũ eis similiter ꝓclamare videamur:
Bene nobis erat ĩ egypto: vbi sede/ Exod.16
bamus super ollas carniũ ⁊ comede/ Nũe.11.
bamus cepas ⁊ allia: ⁊ cucumeres ⁊
pepones. Que figura licet in illo p̃/
cesserit populo: tamẽ nunc quoqꝫ eã
quotidie in nostro ordine ac profes/
sione videmus impleri. Omnis eñ
quicunqꝫ post renunciationẽ mundi
huius ad antiqua reuertitur studia:
⁊ ad pristina desideria reuocat̃: hec
eadem cũ illis opere ac virtute pro/
clamat: dicens: Bene mihi erat ĩ egy
pto. Quorũ vereor ne tanta inueni/
enda sit multitudo: quantas tunc sꝫ
moyse preuaricantiũ turbas legimꝰ
extitisse. Nã cum sexcenta milia ar/
matorum de egypto dinumerentur

De tribus abrenūciationibus.

egressa: ex his nō sunt ā plius q̄ duo
tantū terrā repromissionis ingressi.
Unde festinādū nobis est: vt a pau/
cis ac rarissimis sumamus exempla
virtutū: quia ſm illaꝫ quā diximus
figuraꝫ: in euāgelio quoq; multi vo/
cati: pauci autē dicūtur electi. Nihil
ergo nobis proderit abrenunciatio
corpalis: ꝛ localis ex egypto trāsmi/
gratio: si renunciationeꝫ cordis que
sublimior ꝛ vtilior est non valueri/
mus similiter obtinere. De illa enim
qua diximus abrenūciatione corpo/
rali: ita pronūciauit Apostolus: Si
1. Cor. 13 distribuero oēs facultates meas in
cibos pauperuꝫ: ꝛ tradidero corpus
meū vt ardeam: charitatē autē non
habuero: nihil mihi prodest. Quod
beatus Aplus nunq̄ dixisset: nisi fie
ri hoc posse spiritu puidisset: vt ali/
qui facultatibus vniuersis in paupe
rū alimenta dispersis: ad perfectio/
nem euangelicaꝫ ꝛ charitatis arduū
culmen peruenire non possint: quia
scilicet pristina vitia moꝛumq; incō/
tinentiā vel superbiam: vel impatiē
tiam dominantē in suis cordibus re
tinentes: nequaq̄ se ab illis expurga
re curauerint: ꝛ ob id ad charitatem
dei que nūq̄ cadit: minime valeant
Ibidem. puenire: quiq; inferiores effecti: hoc
secundo renunciationis gradu: mul/
to minus illum tertiū qui proculdu/
bio est sublimior: apprehendunt. Di
ligentius tamen etiam hoc mente p/
pendite q̄ non simpliciter dixerit: si
distribuero facultates meas: videre/
tur enim de illo forte dixisse qui nec
dum euangelicū implens mandatū:
sibi ex eis sicut nonnulli tepidorum
faciunt: aliquid reseruasset: sed si di/
stribuero inquit oēs facultates me
as in cibos paupeꝝ: id est etiam si p/
fecte abrenūciauero diuitijs istis ter
renis. Huic quoq; renunciationi ali
ud maius adiunxit: ꝛ tradidero cor/
pus meū vt ardeam: charitateꝫ vero
non habuero nihil sū. Ac si alijs ver
bis dixisset: Si distribuero in cibos
pauperū omnes facultates meas ſm
euangelicū illud mandatū quo dici/
tur: Si vis perfectus esse vade ven/ matth. 19
de omnia que habes ꝛ da pauperi/
bus: ꝛ habebis thesaurum in celo: ꝛ
veni sequere me: ita scilicet abrenun/
cians vt ex his nihil penitus mihi re
seruem: ꝛ huic erogationi martyriuꝫ
quod quotidie sustineo: exustionem
mee carnis adiunxero: ita vt corpus
meū tradam pro christo: ꝛ tamē vel
impatiens vel iracundus: vel inuidꝰ
vel superbus sim: vel alioꝝ inflam/
mer iniurijs: vel querā que mea sūt:
vel ea que mala sunt cogiteꝫ: vl' vni/
uersa que mihi possunt inferri: nō pa
tienter libenterq; sustineā: nihil mihi
pderit exterioris hominis abrenun/
ciatio atq; combustio: interiore ad/
huc vitijs pristinis īuoluto: eo q̄ sim
plicem substantiā mundi huius pri/
me conuersionis feruore contēnens:
que nec bona eē nec mala: sed media
diffinit: vitiosi cordis noxias facul/
tates similiter abijcere non curarim.
nec attingi dn̄icā charitatē q̄ patiēs Ibidem.
q̄ benigna ē: q̄ nō emulat: nō inflam
mat nirritat: n̄ agit pperā: nō q̄rit q̄
sua sūt: n̄ cogitat malū: q̄ oīa suffert:
oīa sustinet: postrēo q̄ sectatorē suū
nūq; cadere sinit supplātatiōe pctī.

De proprijs diuitijs in qui bus constat anime pulchri/ tudo vel feditas: Ca. VIII.

f Estinare igit debemꝰ oī instā
tia vt interior q̄ꝫ noster hō vi
tioꝝ suoꝝ diuitias quas ī an
teriore cōuersatione contraxit: vni/
uersas abijciat atq; dispgat: que cor/
pori atq; aīe iugiter coherētes pro/
prie nostre sunt: ac nisi adhuc in hoc
corpe cōstitutis nob abiecte fuerint
ꝛ abscise: etiā post excessū nōs n̄ desi
nēt cōitari. At ei ꝟtutes (vl' ipa cha
ritas q̄ eaꝝ fons ē) in h' seculo ꝯq̄si/
te: post finē q̄ꝫ huius vite pulchꝝ ac
splendidū amatoreꝫ suum reddunt:
ita vitia obfuscatam quodammodo

mentē coloribus tetris: ad illaz per/
ennem cōmorationē infectāq; trans/
mittunt. Pulchritudo enī vel fedi/
tas anime: virtutū seu vitiorū gigni/
tur qualitate. Ex quibus quidam at
tractus color: aut splendidā eaz deo
reddit ac pulchrā: ita vt a propheta
Ps.44 mereat audire. Et cōcupiscet rex de/
corem tuū. Aut certe atram fetidam
atq; deformē: ita vt ipm fetorē pro/
prie fetiditatis ipa ɔfiteatur ꝛ dicat:
Computruerūt ꝛ corrupte sunt cica/
Ps.37. trices mee a facie insipientie mee: Ip
Hiere.8. se quoq; dñs ad eaz. Quare inquit
non est obducta cicatrix filie populi
mei? Et idcirco he sunt ꝓprie nostre
diuitie: que cū aīa iugiter cōmorant:
quas nobis nullꝰ regū: nullꝰ hostiū
nec ɔferre poterit nec auferre. He sūt
ꝓprie diuitie nostre qs ne ipa quidē
mors valebit ab aīo sepaꝛe. qbꝰ vel
renūciantes ad perfectionē possumꝰ
ꝑuenire illigati: vel implicati eterna
morte percelli.

De tripertito genere diuitiarum: Ca.IX.

Tripertito enī modo in scriptu
ris sanctis intelligūtur diuitie
id est: male: bone medie. Male
quidez sūt: de qbus dicitur: Diuites
Ps.33. eguerunt ꝛ esurierūt. Et ve vobis di
Luce.6. uites: quia recepistis consolationem
vestrā. Quas etiā diuitias peccato/
rū abiecisse sūma pfectio ē. Ad qua/
rū distinctionē sūt paupes illi qui in
euangelio: dñi voce laudant: Beati
paupes spū: quoniā ipoꝝ est regnūz
math.5. celoꝝ. Et in Ps. Iste pauper clama
Ps.33. uit ꝛ dñs exaudiuit eū. Et iteꝝ. Pau
Ps.73. per ꝛ iops laudabit nomē tuū. Sūt
etiā bone quas acquisisse magne vir
tutis ac meriti est: qs vir iustus possi
dēs collaudat: dicēte dauid: Gene/
ratio rectoꝝ benedicet: Gloria ꝛ di/
Ps.111. uitie in domo eiꝰ: ꝛ iusticia eius ma/
prou.13. net in seculū seculi. Et iteꝝ: Redem/
ptio aīe viri ꝓprie diuitie eius. De
qbus diuitijs spiritalibꝰ in Apocaly
psi dicit: illi q eas non habēs vitupe/
rabiliter paup ꝛ nudus est: Incipiā
te inquit euomere ex ore meo: qꝛ dicꝭ Apoc.3
q diues sū ꝛ locuples: ꝛ nullīꝰ egeo:
ꝛ nescis qꝛ tu es miser ꝛ miserabilis:
ꝛ paup ꝛ cecꝰ ꝛ nudus: suadeo tibi a
me emere aurū ignitū ꝓbatū vt locu
ples fias: ꝛ vestimētis albis indua/
ris: ꝛ nō appareat cōfusio nuditatis
tue. Sūt qz medie: id est que pñt vel
bone esse vel male. Ad vtrāq; enī pa/
tem ꝓ arbitrio vel qlitate vtentium
trāsferunt. De qbus beatus aplus:
Diuitibus ait mūdi huiꝰ pcipe nō sb
lime sapere: nec sperare in incerto di 1.Tio.6.
uitiaꝝ: sed in deo q pstat nobis abun
de oīa ad fruēdū: bene facere: facile
tribuere: cōicare: thesaurizare sibi fū
damentū bonū in futurū: vt apphen
dāt verā vitā. Quas iterū diues il/
le in euāgelio retinēs ac nequaq̄ in/
digētibꝰ subministrās: de cuiꝰ micis
saturari pauper lazarꝰ ante fores eiꝰ
expositꝰ cupiebat: intolerādis gehē/
ne ignibꝰ: ꝛ eterno deputat ardori. Luce.16

Nō posse quenquaz primo tantuz renunciationis gradu esse perfectū: Ca.X.

Has igit visibiles mūdi diuiti/
as relinquētes: nō nostras sz
alienas abijcimus facultates:
Quis eas gloriemur vel nostro labo
re qsitas: vel parentū ad nos heredi
tate trāsmissas. Nihil enī vt dixi no
strū est: nisi hoc tantū qd corde pos/
sessū: atq; aīe nre coherens: a nemie
pōt ꝓrsus auferri. De qbꝰ visibilibꝰ
diuitijs ad eos q illas tanq̄ ꝓprias
retentātes cōicare indigētibꝰ nolūt:
increpās loquit christus: Si in alie/
nis fideles nō fuistis: qd vestrū ē qs Luce.16
dabit vobis? Euidēter igit has diui/
tias alienas esse: nō solū qtidiana ex
perientia docet: verū etiā sentētia do
mini ipa appellatiōe qua eas signifi
cauit: exp̄ssit. De vilissimis vero sz di
uitijs loquitur petrus ad dñm: Ecce
nos reliquimus oīa: ꝛ secuti sumꝰ te: matth.19
quid ergo erit nobis? Qui vtiq; ni/

hil amplius q̄ vilissima oscillaq3 re/tia dimisisse noscunt᷑. Que oīa nisi in hac abrenūciatōe vitioꝝ: que ve/re magna ⁊ sūma ē fuerint ītellecta: nec p̄ciosum aliquid inuenim⁹ ap̄los reliquisse: nec dn̄m habuisse: propter qđ illis tantā beatitudinis gloriam largiret᷑: vt ab eodē mererent᷑ audi/
matth.19 re: In regeneratione cū sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sede/bitis ⁊ vos sup̄ sedes duodecim: iu/dicantes duodecim tribus israel. Si igit᷑ hi q̄ p̄fecte terrenas istas ac visi/biles abdicāt facultates: certꝫ ex cau/sis ad illā apostolicā charitatē p̄ueni/re nō possūt: nec illū sublimiorē pau/corūq3 admodū renūciationis gra/dū tertiū attingere queunt: quid illi de semetip̄is iudicare debeant: q̄ nec primā quidē que p̄facilis est p̄fecte arripientes: atq3 antiquas pecuniaꝝ suarū sordes cū infidelitate pristina retētantes: nudo tantū sibimet autu/mant monachoꝝ vocabulo glorian/dū. Ergo prima quā diximus abre/nunciatio rerū alienarū est: ideoq3 p̄ se solā: p̄fectionē renūcianti confer/re nō sufficit: nisi p̄uenerit ad secun/dā: que vere abrenūciatio rerum no/straꝝ ē: quā adepti expulsiōe omniū vitioꝝ: tertie quoq3 abrenūciationis fastigia conscendemus: p̄ quā nō so/lum oīa que in hoc mūdo gerunt᷑: vł p̄ticulatim ab hominibus possident᷑: verūetiam ip̄am cunctoꝝ elementoꝝ plenitudinē: que putat᷑ esse magnifi/ca tā q̄ vanitati subiectā: ⁊ mox trā/siturā transcendētes: aīo ac mēte de/spicimus: intuētes dūtaxat s̄m Apo/
2.Cor.4 stolū: nō ea que vident᷑: sed que non vident᷑: que eīm vident᷑ t̄p̄alia sunt: que autē non videntur eterna: vt ita demū illud sup̄mū mereamur audi/
Gen.12. re: qđ dicit᷑ ad abraā: Et veni ī terrā quā tibi mōstrauero. Per qđ euidē/ter ostēditur: q̄ nisi quis tres superio/res illas abrenūciatiōes impleuerit: ad quartū hoc p̄uenire nō possit: qđ remuneratiōis ac p̄mij vice taliter re/nūcianti tribuit᷑: id est: vt terram re/promissionis mereat᷑ intrare: necqua/q̄ sibi iam vitiorum spinas ac tribu/los germinantē: que post expulsionē passionū cunctarū: puritate cordis in hoc corpe possidetur: quā nō vir/tus vel industria laborantis mōstra/bit ei: sed ip̄e dominus ostensurum se eē promittit: ⁊ Veni inquiens in ter/ram quā tibi monstrauero. Per qđ manifeste probat᷑ ⁊ initiū nostre sa/lutis domini vocatione fieri dicētis: Exi de terra tua: ⁊ consūmationem Ibidem.
perfectionis ac puritatis ab eodē si/militer tribui: cū dicit: Et veni in ter/ram quā tibi monstrauero: id est: nō quam tu ex temetipso nosse: vel indu/stria tua poterꝫ reperire: sed quā ego tibi non solū ignoranti: sed etiam nō inquirenti monstrauero. Ex quo ma/nifeste colligitur q̄ quemadmodum inspiratione domini prouocati ad vi/am salutis accurrimus: ita etiam ma/gisterio ip̄ius ⁊ illuminatione dedu/cti: ad perfectionē summe beatitudi/nis peruenimus.

Interrogatio de libero ar/bitrio hominis: ⁊ gratia dei: Ca. XI.

Ermanus: In quo ergo libe/rū consistit arbitriū: nostreq3 q̄ laudabiles sumus reputat᷑ industrie: si deus ī nobis oīa que ad nostrā perfectionē tendūt: ⁊ incipit ⁊ consummat?

Responsio de dispensatio/ne diuine gratie manēte ar/bitrij libertate: Ca. XII.

Pafnutius: Hoc vos recte mo/uisset si in oīni opere vel disci/plina principiū tantū esset ac finis ⁊ nō etiā quedam medietas in/teresset. Itaq3 sicut occasiones salutꝫ diuersis modis deū cognoscim⁹ ope/rari: ita nostrū est occasionibus a di/uinitate concessis: vel enixius vel re/missius famulari. Nam sicut dei fuit vocātis oblatio: Exi de terra tua: ita

abrae fuit executis obedie̅tia: et que̅admodu̅ illud quod dicitur: Et veni in terram: vt faciat obtemperantis est opus: ita illud quod additur: Qua̅ tibi monstrauero: iubentis dei vel promittentis est gratia. Certos tamen nos esse conuenit quod omne̅ virtutem indefessis conatibus exercentes nequaquam diligentia vel studio nostro perfectionem possumus attingere: nec sufficiat humana sedulitas laboru̅ merito ad tam sublimia beatitudinis premia peruenire: nisi ea domino nobis cooperante: et cor nostru̅ ad id quod expedit dirigente fuerimus indepti: ideo quod debemus cum dauid orantes mo-
Ps. 16. mentis singulis dicere: Perfice gressus meos in semitis tuis: vt non moueantur vestigia mea. Et: Statuit super
Ps. 39. petram pedes meos: et direxit gressus meos: vt nostru̅ arbitriu̅ quod procliuius vel ignoratione boni: vel oblectatione passionu̅ fertur ad vitia: ille inuisibilis rector me̅tis humane ad virtutu̅ potius studia contorquere dignetur. Quod vno versiculo per prophetam manifestissime legimus decantari:
Ps. 117 Impulsus versatus sum vt caderem: in quo liberi arbitrij infirmitas designatur: et dominus suscepit me: rursum adiutoriu̅ domini iunctu̅ eidem semper ostenditur quo ne penitus libero collabamur arbitrio: cu̅ titubasse nos viderit: porrectione quodammodo manuu̅ suarum sustentat atque confirmat. Et iterum: Si dicebam mo-
Ps. 93. tus est pes meus: lubrica scilicet arbitrij facultate: misericordia tua domine adiuuabat me: iterum mobilitati sue dei co̅iungit auxiliu̅: quo ne moueretur pes fidei sue: non industrie proprie fuisse: sed misericordie domini confite-
Ibidem. tur. Et iteru̅: Secundum multitudine̅ dolorum meoru̅ in corde meo: qui libero vtique mihi nascebantur arbitrio: consolationes tue letificauerunt animam mea̅: per tuam scilicet inspirationem venientes in cor meu̅: et resera̅tes co̅templatione̅ futurorum bonoru̅: que pro tuo nomine laborantibus preparasti: no̅ solu̅ abstulerunt omne̅ anxietatem cordis mei: verumetia̅ summa̅ leticiam contulerunt. Et rursum: Nisi quia
Ibidem. dominus adiuuit me: paulominus habitauerat in inferno anima mea: libero vtique arbitrio: per quod se in inferno habitaturu̅ fuisse testatur: nisi domini fuisset adiutorio ac protectione saluatus. A domino enim non a libero arbitrio gressus hominis dirigen-
Ps. 36. tur. Et cu̅ ceciderit iustus: libero du̅taxat arbitrio: non collidetur. Quare: quia dominus supponit manu̅ suam. Hoc est apertissime dicere: Nullus iustorum sibi sufficit ad obtinendam iusticiam: nisi per momenta singula titubanti eidem et corruenti fulcimenta manus sue supposuerit diuina clementia: ne prostratus intereat penitus cu̅ fuerit liberi arbitrij infirmitate collapsus.

Quod directio vie nostre ex deo sit: Ca. XIII.

Ec sane vnquam viri sancti directione̅ vie qua gradiebantur ad profectu̅ virtutu̅ consummatione̅que tende̅tes: industria se propria obtinuisse testati sunt: sed ea̅ potius a domino consequi precabantur dice̅tes:
Ps. 24. Dirige me in veritate tua. Et: Dirige in
Ps. 5. conspectu tuo viam mea̅. Alius autem no̅ solu̅ fide: sed etia̅ experimento: et quoda̅modo in ipsa rerum natura: hoc ipsu̅ se deprehendisse proclamat: Cognoui domine quia no̅ est in homine via eius: nec viri est vt ambulet et dirigat gressus
Osee. 14 suos. Et ipse dominus ad israelem: Et dirigam eu̅ ego inquit vt abiete̅ virentem: ex me fructus tuus inuentus est.

Quod scie̅tia legis magisterio et illuminatione domini co̅feratur: Ca. XIIII.

Egis quoque ipsius scie̅tia̅ no̅ lectionis industria: sed magisterio et illuminatione dei quotidie desidera̅t adipisci: dice̅tes ad eum: Vias

Ps.24. tuas dñe demonstra mihi: et semitas tuas edoce me. Et: Reuela oculos me
Ps.118. os: et considerabo mirabilia de lege tua.
Ps.142 Et: Doce me facere voluntatẽ tuã: quia
Ps.93. deus meus es tu. Et iterum: Qui docet hominem scientiam.

Quod intellectus quo mandata dei possimus agnoscere et bone voluntatis effectus a dño condonetur: Ca. XV.

Ipsum etiã intellectũ btũs dauid quo mandata dei possit agnoscere: que vtique in libro legis nouerat esse perscripta: a dño postulat
Ps.118. promereri: dicens: Seruus tuus ego sũ: da mihi intellectũ vt discã mãdata tua. Vtique et intellectũ semel sibi per naturã prestitũ possidebat: noticiam quoque mãdatorum dei que descripta tenebãtur in lege: vtique habebat in promptu: et tñ vt hanc plenius apprehendat dominũ deprecatur: sciens nequaquam sibimet sufficere posse id quod per naturã conditiõis insertũ est: nisi quotidiana dñi illuminatiõe ad intelligendã spiritualiter legẽ ac mãdata eius apertius agnoscẽda: sensus ipsius ab eodem fuerit illustratus. Ipo etiã vase electionis: hoc quod dicimus clarius predicãte: Deus est em̃ qui operatur in nobis:
Phil. 2. et velle et perficere pro bona voluntate. Quid potuit apertius dici: quam vt et bonã voluntatẽ nostrã et operis cõsummationẽ a domino in nobis pronunciaret impleri. Et iterum: Quia
Eiusdẽ. 1 vobis donatũ est pro christo: nõ solũ vt in eũ credatis: sed vt etiã pro illo patiamini. Hic quoque et initiũ conuersiõis ac fidei nostre et passionũ tolerãtiã donari nobis a dño declarauit. Quod intelligẽs dauid quoque similiter orat sibi hoc ipm̃ domini miseratione cõcedi: dicens: Cõfirma hoc deus quod operatus es in nobis: ostẽdens nõ sufficere sibi salutis principia dono dei gratiaque collata: nisi fuerint eadem miseratione ipsius et quotidiana opitulatione perfecta. Non em̃ liberum arbitrium: sed dominus soluit compeditos. Non nostra virtus: sed dominus erigit elisos: Non lectiõis industria: sed dominus illuminat cecos. Quod grece dicitur kyrios sophoi typhlos χύριοσ σοφόι τυφλόισ id est dominus sapientes facit cecos. Non nostra cautio: sed dominus custodit aduenas. Non nostra fortitudo: sed dominus alleuat siue suffulcit omnes qui corruũt. Hec autẽ dicimus non vt studium nostrum vel laborem atque industriam quasi inaniter et superfluo impendenda vacuemus: sed vt nouerimus nos sine auxilio dei: nec adniti posse: nec efficaces nostros esse conatus ad capessendum tam immane premiũ puritatis: nisi nobis adiutorio domini ac misericordia fuerit contributum. Equus Prou. 21.
enim paratur in diem belli: a domino est adiutorium: quia non est in fortitudine sua potens vir. Oportet igitur nos semper cum beato dauid canere:
Fortitudo mea et laudatio mea: non Ps. 117
liberum arbitrium: sed dominus: et factus est mihi in salutem. Quod doctor quoque gentium non ignorans: idoneum se factũ ministerio noui testamenti: non suo merito nec sudore: sed dei miseratione proclamat: Nõ 2. Cor. 3.
quod simus inquit idonei cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est: quod minus latine sed expressius dici potest: idoneitas nostra ex deo est. Denique sequitur: Qui et idoneos nos fecit ministros noui testamenti.

Quod ipsa fides a domino cõcedatur: Ca. XVI.

In tantum autem vniuersa que ad salutẽ pertinent: apostoli sibimet a domino largita senserunt: vt ipsam quoque fidem prestari sibi a domino postularent dicentes: Domine adde nobis Luce. 17.
fidem. Plenitudinẽ eius non libero arbitrio presumẽtes: sed dei sibi credẽtes munere conferendã. Denique do

cet nos idem auctor salutis humane
ꝙ ipa fides nostra lubrica sit ⁊ infir
ma: ⁊ nequaꝙ sibi sufficiens nisi fue/
rit auxilio domini roborata: dicens
Luce.22 ad petrum. Simon simon: ecce satha
nas expetiuit vos vt cribraret vos tã
quã triticum: sed ego rogaui patrem
meũ ne deficeret fides tua. Nõ ali⁹
in semetipso sentiens fieri: ⁊ quodã/
modo fidem suã infidelitatis flucti/
bus ad perniciosi naufragij vidẽs sco
pulos perurgeri: ad eundẽ dominuȝ
auxiliũ fidei sue postulans: dicit: Do
Marci.9 mine adiuua infidelitatem meã. In/
tantum itaqȝ senserunt euangelici et
apostolici viri vniũsa que bona sũt:
auxilio domini consũmari: vt ne ip/
sam quidẽ fidem suam confisi sint il/
lesam se posse suis viribus vel arbi/
trij libertate seruare: vt hanc vł ad/
iuuari in se vel donari sibi a domino
postularent. Que si in petro ne defi/
ceret domini egebat auxilio: ꝗs erit
tam presumptor ⁊ cecus: qui se erga
huius custodiam quotidiano domi/
ni credat adiutorio nõ egere? prefer/
tim cũ ipse dominus in euãgelio hoc
ipsum euidenter expresserit: dicens:
Joh.15. Sicut palmes non potest fructuȝ fa
cere a semetipso nisi in vite manserit:
ita ⁊ vos nisi in me mãseritis. Et ite
rum: Quia sine me nihil potestis fa/
Ibidem cere. Ꝙ sit igitur ineptum ac sacrile/
gum quicꝗ de bonis actibus: nostre
industrie ⁊ non dei gratie vel adiu/
torio deputare: manifeste probatur
dominica protestante sententia sine
sua opitulatione vel inspiratione: spi
ritales fructus exhibere neminẽ pos/
se. Om̃e enim datũ bonũ: ⁊ om̃e do/
Jac.1. num perfectum desursum est: descen
dẽs a patre luminũ. Zacharias quo
Zach.9. qȝ: Quia si ꝗd boni: ipius ẽ: ⁊ si ꝗd
optimũ ab ipso. Et ideo constanter
beatus Apostolus. Quid enĩ habes
1.Cor.4 quod non accepisti? Quod si accepi/
sti: quid gloriaris quasi nõ acceperis?

Ꝙ moderatio ⁊ tolerantia temptationũ nobis a domino tribuatur: Ca. XVII

Ummã quoqȝ tolerantie: qua
s temptationes illicitas sustine/
re possumus: nõ tam in nostra
virtute ꝙ in dei misericordia ⁊ mode
ratione consistere: beatus apostolus
ita pronunciat: Temptatio vos non
apprehẽdat nisi humana: fidelis au 1.Co.10
tem deus qui nõ permittit vos tem/
ptari super id quod potestis: sed faci/
et cum temptatione etiam exitũ vt su
stinere possitis. Deũ quoqȝ aptare si/
ue cõfirmare animos nostros ad om
ne opus bonũ: ⁊ operari in nobis ea
que sibi sunt placita: idem Apostol⁹
docet: Deus autem pacis qui eduxit
de tenebris pastorem magnũ ouium Heb.13.
in sanguine testamenti eterni iesum
christuȝ: aptet vos in omni bono: fa
ciens in vobis quod placeat corã se.
Quod etiam thessalonicensibus vt
eueniat ita: precatur dicens: Ipe au
tem dominus iesus christus ⁊ de⁹ pa 2.thes.2.
ter noster qui dilexit nos: ⁊ dedit cõ
solationẽ eternã ⁊ spem bonã in gra
tia: exhortet corda vestra ⁊ ꝯfirmet
in omni opere ⁊ sermone bono.

Ꝙ perpetuitas timoris domini nobis a domino conferatur: Ca. XVIII.

Psum deniqȝ timorẽ dei quo
i firmiter cuȝ tenere possimus a
domino nobis infundi: Hiere/
mias propheta ex persona dei mani
feste testatur ita dicens: Et dabo eis Hiere.32
cor vnũ ⁊ viam vnã: vt timeant me
vniuersis diebus: ⁊ bene sit eis: ⁊ fi/
lijs eoꝝ post eos: ⁊ faciam eis pactuȝ
sempiternũ: ⁊ non desinam eis bene/
facere: ⁊ timorem meuȝ dabo in cor/
da coruȝ vt non recedant a me. Eze/
chiel quoqȝ: Et dabo eis cor nouuȝ: Ezech.11
⁊ spiritum nouũ tribuam in visceri/ et.36.
bus eorum: ⁊ auferã cor lapideuȝ de
carne eorũ: ⁊ dabo eis cor carneum:
vt in preceptis meis ambulent: ⁊ iu/
dicia mea custodiant: faciantqȝ ea: ⁊

sint mihi in populum: ⁊ ego sim eis in
deum.

Q initium voluntatis bone ⁊ consũmatio eius a domino sit: Ca. XIX.

Quibus manifestissime perdo-
cemur ⁊ initiũ voluntatis bo
ne nobis domino inspirãte cõ
cedi: cum aut per se: aut per exhorta-
tionẽ cuiuslibet hominis: aut per ne-
cessitatem nos ad salutis attrahit vi-
am: ⁊ perfectionẽ virtutum ab eodem
similiter condonari: nostrũ vero hoc
esse: vt exhortationẽ auxiliũq dei vl'
remissius vel enixius exequamur: et
pro hoc nos vel remunerationẽ vel
supplicia dignissima ꝓmereri: ꝙ eius
dispensatiõi ac prouidẽtie circa nos
benigne collate: vel neglexim9 vel
studuimus nostre obedientie deuoti-
one congruere. Qd euidenter in deu
teronomio aperteq describit: Cum
Deut. 7 inquit introduxerit te dominus deus
tuus in terrã quã possessurus ingre-
dieris: ⁊ deleuerit gentes multas co-
ram te: etheum ⁊ gergeseum ⁊ amor-
reum: chananeũ ⁊ pherezeũ: eueum
⁊ iebuseũ: septem gentes multo maio
ris numeri ⁊ robustiores te: tradide-
ritq eas tibi: ꝑcuties eos vsq ad in-
ternetionẽ: nõ inibis cũ eis fedus: ne
q sociabis cũ eis ꝯiugia. Q igit in-
troducũtur in terrã repromissionis:
ꝙ delent gẽtes multe corã eis: ꝙ tra
dunt in manus eoꝝ natiões maiorꝫ
numeri: ⁊ robustiores ꝙ ppl's israel:
dei esse gratiã scriptura pronũciat.
Utrũ aũt ꝑcutiat eas israel vsq ad i-
ternetionẽ: an reseruet eas ⁊ parcat:
⁊ nõ ineat cũ eis fedus: ⁊ vtrũ nõ so
ciet cum eis coniugia: an societ: ipoꝝ
esse testat. Quo testimonio manife-
ste discernit: quid libero arbitrio: ꝗd
ve dispẽsationi vel quotidiano ad-
iutorio dñi debeamus ascribere: ⁊ ꝙ
diuine sit grẽ prestare nobis prouẽt9
secundos atq victoriam: nostrũ ve-
ro esse vt ꝯcessa dei beneficia vel in-
tentius vel segni9 exequamur. Quã
rationẽ etiam illorũ cecorũ curatio-
ne satis euidẽter videmus expressã.
Q enĩ transijt ante eos Iesus: diuine
ꝓuidentie ⁊ dignationis est gratia.
Q vociferantur ⁊ dicunt: Miserere math. 20
nostri domine fili dauid: fidei ipsorũ
⁊ credulitatis est opus. Q visum re
cipiunt oculoꝝ: diuine miserationis ẽ
munus. Q autẽ etiam post percepti-
onem cuiuslibet muneris tam gratia
dei ꝙ ratio liberi arbitrij perseueret:
leprosorũ quoq decem qui pariter
curati sunt: declarat exemplum. Ex ꝗ- Luce. 17.
bus dum vnus per arbitrij sui bonũ:
gratiaꝝ restituit actionẽ: domin9 no-
uem inquirens vnũq collaudans:
sollicitudinẽ adiutorij sui etiam circa
immemores beneficiorũ suoꝝ iugem
retinere se monstrat. Hoc ipsum enim
visitationis sue donũ est: ꝙ vel susci-
pit ⁊ approbat gratũ: vel requirit ac
reprehendit ingratos.

Q nihil in hoc mundo sine deo geratur: Ca. XX.

Credere tamen inconcussa fide
nos ꝯuenit: nihil sine deo ꝓr-
sus in hoc mũdo geri. Aut enĩ
voluntate eius aut permissu agi vni-
uersa fatendũ ẽ: vt scz hec que bona
sũt volũtate dei perfici auxilioq cre
dãtur: que aũt ꝯtraria sũt: permissu:
cum pro nequicijs ac duricia cordis
nostri deserens nos diuina ꝓtectio:
diabolũ nobis vl' ignominiosas cor-
poris passiões patit dominari. Qd
etiam apostoli vocibus euidẽtissime
ꝑdocemur dicentis: Propter qd tra
didit illos deus in passiones ignomi Roma. 1.
nie. Et iterũ: Quia nõ crediderunt Ibidem.
deũ habere in noticia: tradidit illos
deus in reprobũ sensum: vt faciãt ea
que non conuenit. Ipe quoq domi
nus per ꝓphetã ait: Et non audiuit
populus vocem meã: ⁊ israel non in- Ps. 80.
tendit mihi. Propter qd dimisi eos
inquit sm adinuẽtiões cordis eorũ:
ambulabũt in adinuentiõibus suis.

Obiectio super liberi arbitrij potestate: Ca. XXI

Ermanus: Hoc testimoniũ aptissime liberũ demonstrat arbitrium: quo dicitur: Si populus meus audisset me: et non audiuit
Ps. 80. populus meus vocem meã. Cũ enim dicit: Si audisset: ostendit in potestate illius fuisse vel acquiescẽdi vel nõ acquiescẽdi indiciũ. Quomodo igitur non in nobis nostra salus est collocanda: cum sit in nobis: vel audiẽdi vel non audiẽdi facultas?

Responsio quod liberum arbitrium nostrũ adiutorio dñi semper indigeat: Ca. XXII.

Pafnutius: Acute quidem considerastis hoc quod dicitur: Si audisset me: et nõ attendistis illum qui ad audientẽ vel non audientem loquitur: nec illud quod sequitur: Pro nihilo vtique inimicos eius humiliassem: et super tribulantes eos misissem manum meam. Nemo igitur hec que protulimus vt nihil geri sine domino probaremus: praua interpretatione doctorquens ad defensionem liberi arbitrij ita contemptet assumere: vt ab homie gratiã dei prouisionemque quotidianã velit auferre per hoc quod dicitur: Et non audiuit populus meus vocem meã. Et iterum: Si populus meus audisset me: israel si in vijs meis am-
Ibidem. bulasset etc. sed respiciat quod sicut liberi arbitrij facultas populi inobedientia comprobatur: ita quotidiana circa eũ prouisio dei clamantis quodammodo et monẽtis ostẽditur. Cũ enim dicit: Si populus meus audisset me: priorem vtique se locutũ eis euidẽter ostendit: quod fieri a domino non solũ per legem perscriptã literis: verũ etiã quotidianis monitis solet: secundum illud quod per Esaiã dicitur: Tota die expandi ma-
Esa. 65. nus meas ad populũ non credentem mihi: sed cõtradicentẽ. Vtrũque ergo potest hoc testimonio cõprobari quod dicitur: Si populus meus audisset me: israel si in vijs meis ambulasset: pro nihilo vtique inimicos eorum humiliassem: et super tribulantes eos misissem manũ meam. Nam sicut liberum arbitriũ per inobedientiã populi demonstratur: ita dispensatio dei et auxilium eius versiculi ipsius initio declaratur ac fine: cum se et priorem locutũ fuisse testatur: et postea inimicos eius humiliaturũ si ab eodem fuisset auditus. Nos enim per hec que protulimus non liberũ arbitrium hominis volumus submouere: sed huic adiutoriũ et gratiam dei per singulos dies ac momẽta necessariã comprobare. His epulis nos saginatos pafnutius e sua cella non tam alacres quam cõpunctos corde ante mediũ noctis emisit: hoc nobis precipuũ sua collatiõe cõferens: vt cum abrenunciationẽ primã tota virtute ac disciplina: secundum omnia patrum instituta exequentes: per eandem solam attingenda nobis perfectionis culmina blandiremur: inciperemus agnoscere: necdũ nos cepisse monachorũ fastigia somniare: quippe qui de secunda abrenunciatione parũ quid in cenobijs eruditi: tertiã in qua omnis perfectio cõtinetur: que illas inferiores duas multis modis excedit: ne audisse quidẽ nos antea penitus nosceremus.

Explicit collatio Abbatis pafnutij de tribus abrenunciationibus.

Incipit ãnotatio capitulorũ collationis Abbatis Danielis de concupiscẽtia carnis et spiritus.

Explicit ãnotatio capl'orũ.

Incipit collatio Abbatis Danielis de concupiscẽtia carnis et spiritus.

De abbatis danielis ↄuersatione: Ca. I.

Inter ceteros christiane philosophie viros: abbatem q̃z vidim' Danielẽ: eq̃lem q̃dẽ in oĩ ṽtutũ genere: his q̃ i eremo scythie ↄmanebãt: sz peculiari' gr̃a hũilitatis ornatũ. Qui merito puritat' ac mãsuetudĩs sue a btõ pafnutio solitudinis eiusdẽ p̃sbytero: et q̃dẽ cũ multis iunior eẽt etate: in diaconij p̄lect' ẽ gradu. In tãtũ em̃ eidẽ beat' pafnuti' ṽtutib' ipi' adgaudebat: vt quẽ vite merit' sibi et gr̃a parem nouerat: coeq̃re sibi etiã sacerdotij ordine festinaret: siq̃dẽ neq̃q̃ ferẽs i iferiore eũ misterio diuti' imorari: optãsq̃ sibimet successorẽ dignissimũ ꝓuidere: supstes eũ p̃sbyteralis gradus honore ꝓuexit. Qui tñ prioris hũilitatis ↄsuetudinẽ nõ omittẽs: nihil vnq̃ sibi illo p̄sente de s̄blimioris ordinis collatõe donauit: sed sp abbate pafnutio spiritales hostias offerẽte: hic velut diaconus in prioris misterij pmãsit officio. In quo tñ beatũ pafnutiũ cũ talis vir eẽt ac tãtus vt in multis etiã p̃scientie gratiã possideret: hec spes substitutõis et electio valde fefellit. Nam nõ multo post tẽpore hũc quẽ sibi parauerat successorẽ: decessorem p̄misit ad deum.

Inq̃sitio vnde oriatur repẽtina cõmutatio mentiũ ab ineffabili leticia in mestissimã aĩ deiectionẽ: Ca. II.

Hic igit' beat' daniel inq̃rẽtib' nobis cur interdũ residẽtes in cellula tãta alacritate cordis: cũ ineffabili q̃dã gaudio et exuberãtia sacratissimor̃ sensuũ redũdem': vt eã nõ dicã sermone p currere: sed ne ipẽ quidẽ sensus occurrat: oratio q̃z pinguis emittat' ac ꝓmpta: et mẽs plena spiritalib' fructib' p̄ces suas efficaces ac leues etiã p soporẽ supplicãs ad deũ sentiat penetrare: ac rursum nullis existentibus causis tanta subito anxietate repleamur et irrationabili quodã merore: vt nõ solum nosmetipsos huiusmodi sensib' arescere sẽtiam': verũ etiã horreat cella: sordeat lectio: ipa q̃z istabilis ac nutabũda quodammõ ebria et grauis emittatur oratio: ita vt ingemiscen-

tibus ⁊ conantibus nobis: ad directi/
onem pristinam reduci mens nostra
non possit: quantoq̧ intentius fuerit
reuocata: tanto vehementius ad dis
cursus instabiles lubrico rapiatur ex/
cessu: ⁊ ita omni spiritali fructu red/
datur effeta: vt nec desiderio regni ce
lorum: nec metu gehenne: proposito
ab hoc letali quodam somno valeat
suscitari: ita respondit.

Responsio super proposita questione: Ca. III.

Ripertita nobis super hac quã
dicitis sterilitate mentis tradi/
ta ratio est. Aut eñ de negligẽ
tia nostra: aut de impugnatione dia
boli: aut de dispensatione domini ac
probatione descendit. Et de negligẽ
tia quidẽ: cum nostro vitio tepore ꝓ
cedente indifferenter nosmetipsos et
remissius exhibem⁹: per quã desidi/
am noxijs cogitationibus pasti: ter/
ram cordis nostri spinas ⁊ tribulos
facimus germinare: quibus in ea pul
lulantibus consequẽter efficimur ste
riles: atq̧ ab omni reddimur spirita
li fructu ⁊ contẽplatione deserti. De
impugnatione vero diaboli: cũ etiã
bonis nõnunꝗ studijs deditos: calli
da subtilitate mentẽ nostrã irrepẽs:
vel ignorantes ab optimis intentio/
nibus abstrahit vel inuitos.

Q dispensationis ac pro/ bationis dei duplex cã sit: Ca. IIII.

Ispensationis autẽ ac proba
tiõis domini duplex causa ẽ.
Prima vt paulisper ab ipso
derelicti: ⁊ mentis nostre sentiamus
infirmitatẽ: ⁊ nequaꝗ super ꝓceden
te puritate cordis que nobis illi⁹ est
visitatiõe donata: possimus extolli:
ꝓbantesq̧ nos ab eo derelictos: ge/
mitibus nostris ⁊ industria illum le/
ticie ac puritatis statum recuperare
non posse intelligam⁹: ⁊ ꝓteritã cor/
dis alacritatem nõ nostro studio: sed
illius dignatiõe nobis fuisse infusã:
⁊ presentem de ipsius rursum gratia
⁊ illuminatione esse poscendam. Se
cunda vero probationis est causa vt
perseuerantia nostra vel mentis con
stantia ⁊ desideriũ comprobet̃: qua
q̧ intentione cordis ⁊ orationũ in/
stantia: deserentem nos visitationẽ
sancti spiritus requiram⁹: manifeste/
tur in nobis: ac pariter agnoscentes
quanto labore amissum istud spirita
le gaudiũ ⁊ puritatis leticia conqui/
ratur: sollicitius inuentam custodire
ac tenere attentius studeam⁹. Quo/
dammodo eñ negligentius custodi/
ri solet: quicquid creditur facile pos/
se reparari.

Q studium ⁊ industria no/ stra nihil sine adiutorio dei preualeat: Ca. V

Er que euidenter probat̃ gra/
tiam dei ac misericordiam sem
per operari in nobis ea q̃ bo/
na sunt. Qua deserente nihil valere
studium laborantis: ⁊ quãtalibet an
nitentis industria sine ipius iterũ ad/
iutorio statum pristinũ recupare nõ
posse: illudq̧ iugiter in nobis imple/
ri: Nõ volentis neq̧ currentis sꝫ mi
serentis est dei. Que gratia nonnũ/ Ro.9.
ꝗ econtrario negligentes ac resolu/
tos inspiratione hac qua dicitis san/
cta: ⁊ abundantia spiritualiũ cogita
tionũ visitare non despicit: sed inspi
rat indignos: exuscitat dormiẽtes: et
illuminat obsessos ignorãtie cecita/
te: clementerq̧ nos arguit atq̧ casti
gat: infundẽs se cordib⁹ nr̃is vt vel
sic de inertie somno cõpũctiõe ipius
instigati ꝯsurgere ꝓuocemur. Deni/
q̧ frequẽter etiã odoribus vltra om
nẽ suauitatẽ cõpositionis hũane: in
hisipis subito visitationib⁹ adimple/
mur: ita vt mẽs hac oblectatione re/
soluta: in quendam spiritus rapiatur
excessum: seq̧ commorari obliuisca/
tur in carne.

Q vtile nobis sit interdum a dño derelinqui: Ca. VI.

l N tantū vero illum quē dixi-
mus abscessum: ⁊ vt ita loq̄r
desertionē dei: beatus dauid
vtilem esse cognouit: vt nequaq̄ ma-
luerit orare ne a deo penitus in nul-
lo relinqueret: hoc eñ sciebat incon-
gruū esse vel sibi vel humane nature
ad quālibet peruenieti perfectionē:
sed temperari eam potius deprecat⁹
Ps. 118 sit: dicens: Non me derelinquas vsq̄
quaq̄. Acsi diceret alijs v̄bis: Scio
q̄ derelinquere soleas vtiliter tuos
sanctos vt probes. Aliter eñ ab ad-
uersario temptari non possunt: nisi a
te paulisper fuerint derelicti: ⁊ ideo
nō rogo vt nūquā me derelinquas:
quia nō expedit mihi vt nō vel micā
infirmitatē sentiens dicā: Bonū mi-
Ibidem. bi quia humiliasti me. vel exercitium
non habeā preliandi: qđ sine dubio
habere non potero: si mihi semp̄ ⁊ in-
dirupte coheserit protectio tua. Suf
fultū nāq̄ me tua defensione tempta
re diabolus nō audebit: illud obijci-
ens ⁊ exprobrās: Uel mihi vel tibi:
qđ aduersus athletas tuos solet ca-
lumniosa voce proferre: Nunq̄d gra
Iob. 1. tis iob colit deū: nōne tu vallasti eū
ac domū eius: vniuersamq̄ substan-
tiam eius p̄ circuitū: sed magis peto:
ne me vsq̄quaq̄ deseras. Qđ grece
μέχρι dicitur: mechri pros agantion: id est
πόσῳ vsq̄ ad nimietatem. Quantum eñ
ἀγα mihi vtile est si derelinquas me pau-
Τέιον lisper ad tempus vt desiderij mei cō-
stantia comprobetur: tantum noxiū
est si pro meritis ac delictis meis: ni-
miū me deserere volueris: quia nul-
la virtus humana si diutius in tem-
ptatōe: tuo deseratur auxilio: sua po
terit constantia perdurare: ⁊ non p̄
tinus aduersarij vel potentia vel fa-
ctione succumbere: nisi tuipse qui es
humanarū viriū conscius: ac lucta
minū moderator: non permiseris tē-
1. Co. 10 ptari nos super id qđ possumus: sed
feceris cum temptatione etiam exitū
vt sustinere possimus. Tale quidd̄ ⁊ ī
Iudicū libro sup̄ exterminatiōe gē-
tiū spiritaliū que aduersant israeli:
mystice legimus designatū: Hec sunt
gētes quas dñs dereliquit vt erudi-
Iudic. 3 ret in eis israelē: ⁊ haberent cōsuetu-
dinē cū hostibus p̄liandi. Et iterum
post pauca: Dimisitq̄ eos deus vt ī
ip̄is experiretur israelem: vtrū audi-
rent mandata dñi que p̄ceperat pa-
tribus eoꝝ per manū moysi: an non.
Quā vtiq̄ pugnā nō inuidens de⁹
quieti israelis nec male eidē cōsulēs
sed sciens eē vtilissimā: reseruauit: vt
dū gentiū semper istarū impugnati-
one deprimit: nunquā se sentiat au-
xilio dñi nō egere: ⁊ ob id semp̄ in ei⁹
meditatione ⁊ inuocatiōe persistēs:
nec inerti ocio dissoluat: nec bellan-
di vsum ⁊ exercitia virtutū amittat.
Frequēter eñ quos superare nō po
tuerunt aduersa: securitas ⁊ res pro-
spere colliserunt.

De vtilitate ei⁹ pugne quā apostol⁹ ponit i colluctatione carnis ⁊ spūs: Ca. VII.

h Anc pugnam vtiliter nostris
q̄z mēbris insertā: etiā in apo-
stolo ita legimus: Caro enim Gal. 5.
concupiscit aduersus spiritū: spiritus
autē aduersus carnē. Hec aūt inuicē
aduersant sibi: vt non quecunq̄ vul
tis illa faciatis. Habes ⁊ hic pugnā
inuisceratā q̄dammodo corpi nr̄o:
dispensatiōe dñi p̄curatā. Quicq̄d
eñi generaliter ⁊ sine alicuius excep-
tione oībus inest: quid aliud indica-
ri potest: nisi ipsi humane substantie
post ruinā primi hominis velut natu
raliter attributū: ⁊ qđ vniuersis con
genitū concretūq̄ dep̄hendit: quo-
modo nō credendū sit arbitrio domi
ni nō nocentis sed consulentis inser-
tum. Causam vero huius belli: id est
carnis ⁊ spiritus hanc esse describit:
Ibidem. Ut non inquit quecunq̄ vultis il-
la faciatis. Ergo id qđ p̄curauit de⁹
vt non posset a nobis impleri: id est:
vt non quecunq̄ volumus faciam⁹:
quid aliud si impleatur credi potest

esse ꝙ noxiū. Et est quodāmodo vtilis hec pugna dispensatione dei nobis inserta: ⁊ ad meliorē nos statum prouocans atq; compellens: qua pugna sublata proculdubio pax ecōtrario perniciosa succedet.

Interrogatio q̄d sit qđ i capitulo Apostoli post aduersantes sibi concupiscentias carnis ⁊ spūs: tertia adijciatur voluntas: Ca.VIII.

Germanus: Licet nobis q̄dam intellectus linee iam ꝑlucere videant̄: tñ q꜡ necdū possumus apostoli sententiā ad liquidum peruidere: volumus hec nobis apertius explanari. Tres eñ res hic indicari vident̄. Prima carnis aduers⁹ spiritū pugna. Secūda: spiritus aduersus carnis concupiscētiā. Tertia volūtas nostra que velut media ponitur: de q̄ dicit̄: vt nō quecūq; vultis illa faciatis. Sup qua re licet vt
Gal.5. dixi suspitiones quasdam ex his que exposita sunt intelligētie colligam⁹: volumus tamē quia se hui⁹ collationis occasio dedit: aliquid nobis lucidius disputari.

Responsio de intellectu recte interrogantis: Ca.IX.

Daniel: Discernere diuisiones ⁊ lineas questionū: portio itellectus est: ⁊ maxima pars intelligentie est scire ꝙ nescis. Propter
Prou.17. qđ dicitur: Insipiēti interroganti sapientia reputabitur: quia licet is qui interrogat: vim ꝓposite questionis ignoret: tamen quia prudenter inq̄rit: ⁊ qđ non intelligebat intellexit: hocipsū illi reputat̄ ad sapientiam: eo ꝙ quid nesciret prudenter agnouit. Scđm diuisionē itaq; vestram tres res ab Apostolo nominari videntur: concupiscentia carnis aduersus spiritum: ⁊ spiritus aduersus carnē: quarū aduersus seinuicē pugna: hanc videtur habere causam atq; ꝓuentū: vt ea que nolumus facere nequeamus. Quarta igit̄ superest causa quā minime vidistis vos: vt illud scʒ qđ volumus faciamus. Nunc ergo opus est nobis vt prius duarū cōcupiscentiarū vim: id est carnis ⁊ spiritus agnoscamus: ⁊ ita demū q̄ voluntas sit nostra: que inter vtranq; posita est discutere valeamus: deinde quid possit voluntatis nostre nō esse: similiter discernamus.

Q꜡ vocabulū carnis nō in vna significatiōe ponatur: Ca.X.

Vocabulum carnis in scripturis sanctis multifarie legimus nominari. Nam nōnunꝙ significat hominē integrum: id est: qui ex corpore cōstat ⁊ anima: vt ibi: Et Joh.1.
verbū caro factū est. Et videbit omnis caro salutare dei nostri. Nōnūquā homines peccatores atq; carnales: vt ibi: Non permanebit spiritus Luce.3.
meus in hominib⁹ istis: eo ꝙ sint caro. Interdum pro ipis peccatis ponitur: vt ibi: Uos autem non estis in Gen.6.
carne sed in spiritu. Et iterū: Caro et Rom.8.
sanguis regnū dei non possidebunt. 1.Cor.15
Deniq; seq̄t̄: Neq; corruptio i corruptelam possidebit. Nonnūꝙ pro agnatione ⁊ propinquitate: vt ibi: Caro mea ⁊ ossa mea vos. Et Apostolus: Si quomodo in emulationē inducam carnem meā: ⁊ saluos faciam aliquos ex illis. Querendū ergo nobis est: ꝺm quā significationeʒ ex his quattuor carnem hic debeamus accipere. Manifestū nanq; est scđm illud: qđ positū est: Et verbum caro factū est. Uel illud: Et videbit omīs caro salutare dei: penitus stare non posse: sed neq; ꝺm illud qđ đr: Non permanebit spiritus meus in hoībus istis: eo ꝙ sint caro: quia nō sicut ibi abrupte de homine peccatore: ita et hic ponit̄ caro: cū dicit: Caro concupiscit aduersus spiritū: ⁊ spiritus ad Gal.5.
uersus carnem. Neq; eñ de reb⁹ sb/

stantialibus loquit: sed de actualib⁹ que in vno eodemq; homine: vel pariter vel singillatim cũ quadã tpis vicissitudine & mutatiõe luctantur.

Quid in hoc loco caro ab Apostolo nomietur: & quid sit ɔcupiscẽtia spũs: Ca. XI

[Q]uamobrẽ in hoc loco carnem non hominẽ: id est: hominis substantiã: sed voluntatẽ carnis & desideria debemus pessima accipere: sicut nec spiritum quidẽ aliquã rem substantialẽ: sed anime desideria bona & spũalia significare sentimus. Quẽ sensum idem beat⁹ Apostolus in superioribus eiusdem sententie euidẽter exp̃ssit: ita incipiẽs: Di-
Ibidem. co autem: Spiritu ambulate & desideria carnis nõ perficietis. Caro em̃ concupiscit aduersus spiritum: spiritus vero aduersus carnem. Hec aũt inuicem aduersantur sibi: vt nõ quecunq; vultis illa faciatis. Que cum vtraq; desideria: id est carnis & spiritus in vno eodemq; sint homine. intestinũ quotidie intra nos geritur bellum: dum concupiscentia carnis que precipitãter fertur ad vitia: his que ad presentẽ requiem pertinent: & tẽporalib⁹ delitijs gaudet. Quibus econtra concupiscentia spiritus aduersata: ita desiderat tota spiritalibus studijs inherere: vt etiam necessarios carnis vsus optet excludere: sic illis iugiter occupari festinãs: vt nullã penitus fragilitati eius curam cupiat impertiri. Caro luxurijs ac libidine delectatur: spiritus ne ipsis q̃dem naturalibus desiderijs acquiescit. Illa concupiscit satiari somno: repleri cibo. Hic vigilijs et ieiunijs ita saginatur: vt ne ad ip̃m quidẽ necessarium vite vsum somnũ cibumq; velit admittere. Illa cupit exuberare copijs vniuersis: hic ne ip̃ius quidẽ q̃gusti panis quotidianã substãtiam habere contentus est. Lauacris illa nitescere & q̃tidianis adulantiũ turmis appetit constipari. Hic squalore inaccessibilis eremi pascitur: cũctorumq; mortaliũ presentiam perhorrescit. Honoribus illa & laudib⁹ hominũ confouet. Hic irrogatis sibi contumelijs iniurijsq; letat.

Que sit volũtas nostra que inter ɔcupiscentiam carnis & spũs ponitur: Ca. XII.

[I]nter has igitur vtrasq; concupiscentias: anime voluntas in meditullio quodã vituperabiliore consistens: nec vitiorũ flagitijs oblectatur: nec virtutum laboribus acquiescit: sic querens a passionibus carnalibus temperari: vt nequaquã velit dolores necessarios sustinere: sine quibus virtutes spiritus nequeunt possideri: absq; castigatione carnis castimoniã cupiens corporis obtinere: sine vigiliarum labore cordis acquirere puritatẽ: cum requie carnis spiritalibus virtutibus exuberare: absq; vllius exasperatione conuitij patientie gratiam possidere: humilitatem christi sine honoris mũdi exercere iactura: religionis simplicitatem cũ seculi ambitiõe sectari: christo cum hominũ laude ac feruore seruire: districtionẽ veritatis sine cuiuspiam vel tenui offensione proferre. Postremo sic vult futura consequi bona: vt presentia nõ amittat. Que voluntas nunq̃ nos ad perfectionẽ veram faceret peruenire: sed in tepore quodam teterrimo collocaret: talesq; faceret quales illi sũt q̃ in Apocalypsi icrepatõe dñi castigãt: Scio opa tua: q2 neq; calid⁹ es neq; frigi- Apoc. 3.
dus: vtinã frigid⁹ eẽs aut calidus: nũc aũt q2 tepid⁹ es: incipiã te euomere ð ore meo: nisi hũc tepidissimũ statũ altrinsec⁹ hec ĩsurgẽtia bella disrũperẽt. Nã cũ famulãtes huic volũtati nr̃e: ad hãc remissionẽ voluerimus nosmetip̃os paululũ relaxare: cõfestim aculei carnis insurgũt; suisq; nos vitijs & passiõib⁹ sauciãtes: ne-

quã ꝙ in illa q̄ delectamur puritatis
qualitate stare ꝑmittunt: atqꝫ ad illã
quã horremus frigidã voluptatem:
plenã qꝫ sentibus pertrahunt viam.
Rursus si spiritꝰ feruore succẽsi opa
carnis volentes extinguere: sine vllo
respectu fragilitatꝭ hũane totos nos
metipos tẽptauerimus ad ĩmodera/
ta virtutũ studia cordis elatiõe con/
ferre: interpellans ĩbecillitas carnis
ab illa rep̄hensibili nimietate spiritꝰ
reuocat ac retardat: ⁊ ita fit vt vtra/
qꝫ ꝯcupiscẽtia tali collucatõe alter/
na sibimet repugnãte: aĩe volũtas q̄
nec totaꝫ se carnalibus desiderijs de/
dere: nec virtutũ vult laboribus de/
sudare: quodammõ iusto moderami
ne temperet: dũ hec inter vtraqꝫ cõ/
tentio: illã perniciosioreꝫ excludens
anime voluntatẽ: vt quandã equita
tis librã ĩ stathera nostri corpis col/
locat: que spiritus carnisqꝫ ꝯfinia iu/
sto discernit examĩe: nec a dextris mẽ
tẽ spiritus ardore succensaꝫ: nec a le
ua carnẽ vitioꝝ aculeis ꝑponderare
permittit. Duꝫ hec pugna quotidia/
nis diebꝰ vtiliter exagitat in nobis:
ad illud quartũ qđ nolumꝰ salubrit
venire cõpellimur: vt puritateꝫ cor/
dis non ocio nec securitate: sꝫ iugi su
dore ⁊ contritione spiritus acquira/
mus: castitatẽqꝫ carnis districtis ie/
iunijs fame ⁊ siti ac vigilantia reten/
temus: directionẽ etiã cordis: lectio/
ne: vigilijs: oratione continua: ⁊ soli
tudinis squalore capiamus: patien/
tiã tribulationũ exercitijs retẽtemꝰ:
cũ blasphemijs ⁊ opprobrioꝝ saturi
tate nr̄o seruiamus auctori: verita
teꝫ cũ inuidia mũdi istius ⁊ inimici/
tijs si necesse fuerit exequamur: ⁊ ta/
li collucatione in nostro corpore mi
litante: ꝓtractis nob ab hac ignaua
securitate: atqꝫ ad istũ quẽ volumus
laborẽ ac virtutuꝫ studia ꝓuocatis:
equitas optime media retineat: ⁊ te
pidũ nostre volũtatis arbitriũ: hinc
spiritus feruor: illinc carnis gelidissi
mus rigor moderatissimo calore con
temperet: ac neqꝫ ad effrenata vitia
mentẽ pertrahi concupiscentia spiri/
tus sinat: nec rursum ad virtutũ irra
tionabiles appetitus: fragilitas car/
nis spiritũ patiatur extolli: ne vel in
de omnigenũ pullulent fomites viti/
oruꝫ: vel hinc elatio morbi principa
lis emergens: telo nos superbie graui
ore confodiat: sed pugne horũ equa
libratio iuste succedens: sanam ⁊ mo
deratã inter vtraqꝫ virtutũ reseruet
viam: itinere regio docẽs militẽ chri
sti semp incedere: atqꝫ ita fit vt cum
pro tepore huius quã diximus igna
uissime voluntatis ꝓpensius mens
ad desideria carnis fuerit deuoluta:
spiritus concupiscẽtia refrenet: neq̄/
q̄ ea vitijs acquiescente teterrimis:
rursumqꝫ si immoderato feruore per
excessum cordis ad impossibilia fue/
rit spiritus noster ⁊ inconsiderata p̄/
reptus: infirmitate carnis ad iustum
retrahat examen: ⁊ transcendẽs vo
luntatis nostre tepidissimũ statũ: cõ
modissima temperie planoqꝫ trami/
te cũ sudoris industria viaꝫ perfecti/
onis incedat. Simile quid etiã in il/
lius turris extructione legimus a do/
mino dispensatum in libro geneseos: Gen. II.
vbi linguarũ oborta repente ꝯfusio:
sacrilegos ausus hominũ nefãdosqꝫ
compescuit. Permansisset enĩ etiam
ibi aduersus deũ: ĩmo aduersus eos
qui diuinã eius attemptare ceperãt
maiestatẽ consensus noxius: nisi eos
dispensatiõe dei repugnans inter se
diuersitas lingue per dissonantiã vo
cis in meliorẽ statũ proficere compu
lisset: ⁊ quos ad excidiũ sui animaue
rat perniciosa consensio: ad salutẽ re
uocasset bona vtilisqꝫ discordia: inci
pientes scilicet humanã fragilitateꝫ
intercedente diuisione sentire: quam
per noxiam cõspirationẽ elati antea
nesciebant.

De vtilitate cunctationis: que ex collucatione oritur carnis ⁊ spũs: Ca. XIII.

Intãtũ vero vtilis nob ex huius pugne diuersitate cũctatio nascit: et salutaris ex hac concertatione dilatio: vt resistẽte soliditate corporea: dum ab eorũ effectu que nequiter mente concipimus retardamur: nonnunꝗ in meliorem statũ: seu penitudine subsequẽte: seu emendatione quadã que solet ꝑcrastinatione operis et recogitatione interueniente descendere: corrigamur. Deniqꝫ hos quos intelligim⁹ ad voluntatũ suarũ desideria perficiẽda: nullo carnis obstaculo retardari: demones scilicet ac spiritales nequicias: et quidem cum sint de eminentiore angelorũ ordine deuoluti: detestabiliores esse hominibus contemplamur: eo ꝙ possibilitate eorũ desiderijs adiacente: id quod nequiter semel cõceperint: irreuocabili malo perficere non morent: quia sicut est anim⁹ velox ad excogitandũ: sic ad perficiẽdũ pernix et absoluta substantia: et dum suppeditat eis ꝓna facilitas ea que voluerint peragendi: conceptum malum nulla intercedens deliberatio salutaris emendat.

De inemendabili malicia spiritalium nequiciarum: Ca. XIIII.

Spiritalis nanqꝫ substantia nec vlla carnis soliditate deuicta vt excusationẽ exorte in se praue non recipit voluntatis: ita veniã malignitatis excludit: qꝛ nulla quemadmodũ nos ad peccandũ impugnatione carnis extrinsecus lacessita est: sed vitio solius male volũtatis accẽsa: et ob hoc sine venia peccatũ: et languor sine remedio est. Sicut em̃ nulla sollicitante terrena materia corruit: ita ne indulgentiã quidem aut locum penitudinis obtinere potest. Quibus ex reb⁹ euident colligitur: ꝙ non solum noxia nõ sit hec que contra se inuicem suscitat in nobis carnis spiritusqꝫ contentio: verũ etiam multam conferat vtilitatem.

Quid nobis prosit carnis aduersus spiritum concupiscentia: Ca. XV.

Primo ꝙ desidias ac negligentias nostras statĩ arguit: et vt quidã diligentissimus pedagogus a districtionis et discipline rectitudine nunꝗ nos deuiare concedens: si paululum quid securitas nostra mensurã cõgrue serietatis districtionisqꝫ excesserit: flagellis incẽtiuorũ stimulat confestim et increpat atqꝫ ad competentẽ reuocat parcitatẽ. Secundo ꝙ pro castimonie ac puritatis integritate cum dei gratia concedente: ita nos longo tempore genitali pollutione viderimus imunes: vt ne ipa quidem simplici cõmotione carnis vlterius nos inquietandos esse credamus: et per hoc velut q̃ nõ gestemus corruptelã carnis: in secretis conscientie nostre fuerimus elati: suo nos rursum q̃uis quieto ac simplici visitans fluxu humiliat ac retũdit: nosqꝫ homines esse stimulis suis ammonet. Quodãmodo em̃ cum in ceteris generibus vitiorũ et quidem grauioribus magisqꝫ noxijs indifferentius soleamus incurrere: nec tam facile in eorũ compũgamur admissu: in hoc peculiarius humiliat consciẽtia nostra: perqꝫ hanc illusionẽ neglectarũ quoqꝫ passionũ recordatione mordet: euidenter ĩtelligens imũdam se factã naturalibus incẽtiuis: que cũ esset immũdior spiritalib⁹ vitijs ignorabat: et recurrens ꝓtin⁹ ad emendationẽ anterioris ignauie: cõmonetur pariter ne super successibus preterite puritatis debere cõfidere: quã se ꝑspicit pusillũ quid declinantẽ a domino perdidisse: nec posse huius purificationis donũ nisi per soli⁹ dei grãm possidere: docentibus nos q̃dãmõ ipius rei experimentis: vt si integritatem cordis ꝑpetuo consequi delectamur: humilitatis studeamus

virtutē iugiter obtinere.

De incentiuis carnis quib⁹ vt humiliaremur graui⁹ tenemur: Ca.XVI.

b Uius igit̄ puritatis elationez pniciosiorē futurā cunctis sceleribus atq̄ flagitijs: ⁊ ob hāc nihil nos emolumenti consecuturos ꝑ qualibet castitatis integritate: testant̄ ille virtutes quaꝝ superius fecimus mētionē: que cū nullas huiusmodi titillatiōes carnis habuisse credantur: ob solam cordis elationē ꝑpetua ruina de sublimi celestiq̄ statione deiecte sunt. Essemus itaq̄ penitus absq̄ remedio tepidi: vtpote nō habentes indicem negligētie nostre: vel in corpore nostro aut in conscientijs proprijs insidentem: nec studeremus ad ꝑfectionis puenire feruorē: sed nec frugalitatis quidē districtionem vel continentiā teneremus: nisi nos hec titillatio carnis increscēs humiliaret atq̄ retū deret: aduersus spiritaliū q̄z vitiorū purgationē sollicitos redderet ⁊ intentos.

De eunuchorum tepore: Ca.XVII.

d Eniq̄ in his qui spadones sūt corpore: iccirco hunc aīe teporem plerūq̄ inesse deprehēdimus: quia velut soluti ab hac necessitate carnali: nec labore continentie corporalis: nec contritione cordis se estimant indigere: ⁊ hac securitate resoluti: nunq̄ perfectionē cordis: sed nec spiritaliū quidē vitioꝝ purgationem vel querere in veritate vel possidere festināt. Qui status a carnali qualitate descendens efficit̄ aīalis: qui est proculdubio deterior grad⁹: ipe ē em̄ q̄ de frigido ad tepiduz trāsiens: detestabilior dn̄i voce signat̄.

Interrogatio quid intersit inter carnalem ⁊ animalez: Ca.XVIII.

g Ermanus: De vtilitate colluctationis que inter carnem ⁊ spiritū suscitatur: quantuz videt̄ nobis: euidenter expressum est: ita vt eam ipsis quodāmodo manib⁹ nostris palpabilem factā esse credamus: ⁊ iccirco hanc quoq̄ rationez nobis similiter cupimus aperiri: quid intersit inter carnalē ⁊ aīalē virū: vel queadmodū aīalis carnali possit esse deterior?

De triplici animaruz statu: Ca.XIX.

d Aniel: Scōm diffinitionē scripture tres sunt animarū stat⁹. Primus carnalis. Secūdus animalis. Tertius spiritalis. Quos in Apostolo ita legimus designari. Naz de carnali dicit̄: Lac vobis potū dedi non escam: needū ei poteratis: sed nec adhuc quidē potestis: adhuc em̄ estis carnales. Et iterū: Ubi em̄ est inter vos zelus ⁊ ꝯtentio: nōne carnales estis? De animali q̄z aliter cōmemoratur: Animalis aūt homo nō percipit ea que sunt spiritus dei: stulticia em̄ ē illi. De spiritali vero: Spiritalis aūt examinat oīa: ipe autē a nemine iudicat̄. Et iteꝝ: Uos autē qui spiritales estis instruite eos qui eiusmodi sūt in spiritu lenitatis. Itaq̄ festinandū est nobis vt euz renūciantes desierimus esse carnales: id est a seculariū cepimus ꝯuersatione seiungi: ⁊ ab illa manifesta carnis pollutione cessare: spiritalem sensuz ꝓtinus apphendere tota virtute nitamur: ne forte blandientes nobis q̄ videmur fm exteriorē hominez huic renūciasse mundo: vel carnaliū fornicationū deseruisse contagia: tanq̄ qui summā perfectionē per hoc apphenderimus: remissiores deinceps erga emūdationē ceteraꝝ passionū lētioresq̄ reddamur: ⁊ inter vtraq̄ detenti graduz spiritalis ꝓfectus assequi nequeam⁹: existimātes ad pfectionē nobis abunde sufficere: q̄ exteriore homine videamur de conuersatione mundi huius ac voluptatibus segre

I.Cor.3. Ibidem. Eiusdē.2. Ibidem. Gal.6.

gari: vel ꝙ immunes sumus a corru
ptela ⁊ cōmixtione carnali: ⁊ ita in/
uenti in illo tepido statu: qui deterri
mus iudicaẗ: euomendos nos ex ore
domini ꝑm eius sententiā nouerimꝰ:
ita dicētis. Utinā calidus esses aut
Apocl.3. frigidus: nūc autē tepidus es: ⁊ inci/
piam te euomere ex ore meo. Nec im
merito eos dominus quos iam visce
ribus receperat charitatis: noxios et
tepefactos: cū quadam conuulsione
pectoris sui euomendos esse pronun
ciat: qui cum salutarem quodāmodo
ei potuissent pbere substantiā: euelli
ab eius visceribus maluerunt: tanto
deteriores effecti illis qui nunꝗ ori
domini illati sunt cibis: quāto id qđ
nausea compellente proijcimus odi/
bilius detestamur. Quicquid eñi fri
gidū est: etiam ore susceptū vertitur
in calorem: ⁊ salutifera suauitate p/
cipitur: qđ autez semel vitio teporis
abiectū est: non dicam labijs admo/
uere: sed etiaz eminus intueri sine in/
genti horrore nō possumꝰ. Rectissi/
me ergo ꝓnunciaẗ esse deterior: ꝗa
facilius ad salutarē ꝯuersationez ac
pfectionis fastigiū carnalis quis: id
est secularis vel gētilis accedit: ꝙ is
qui ꝓfessus monachū: nec tñ viaz p/
fectionis arripiens ꝑm regulam disci
pline: ab illo semel spiritali feruore
segnis discessit. Ille nāqꝫ corpalibꝰ
saltē vitijs hūiliatus atqꝫ īmundū se
sentiens ꝯtagione carnali: ad fontez
vere purificationis ac pfectiōis cul/
men: qñqꝫ cōpunctꝰ accurrit: ⁊ horre
scens illū in quo est infidelitatis geli
dissimū statū: spūs ardore succēsꝰ ad
pfectionē facilꝰ cōuolabit. Nā qui
semel vt diximus tepido exorsus ini/
tio monachi cepit abuti vocabulo:
nec tamē humilitate ac feruore ꝗ de/
buit: iter huiꝰ professionis arripuit:
infectus semel hac miserabili lue ⁊ ī
ea quodāmodo resolutꝰ: nec ex se vl
terius perfecta sapere: nec alteriꝰ po/
terit monitis erudiri. Dicit eñi ī cor
de suo ꝑm illā sentētiā: Quia diues
sum ⁊ locuples ⁊ nullius egeo. Cui il Ibidem.
lud quoqꝫ qđ subsequitur consequē
ter aptabiẗ: Tu autē es miser ⁊ mise
rabilis: ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus: ī
eo factus etiā seculari deterior: ꝙ nec
miserū se nec cecū ac nudū aut emen
datione dignū: vľ egere monitis ali/
cuius aut institutiōe cognoscit: ⁊ ob
hoc nec exhortationez quidē vllam
verbi salutaris admittit: non intelli/
gens ipse monachi se nomine pregra
uari ac deprimi opinione cunctorū:
qua dum creditur ab oībus sanctus:
⁊ velut dei famulus colitur: necesse
est vt in futuro vehemētiori iudicio
peneqꝫ sbdaẗ. Postrēo ꝗd diutiꝰ ī/
moramur ī his ꝗ nobis expimēto sa/
tis comperta sunt ac probata. Fre/
quēter enim vidimus de frigidis at
qꝫ carnalibus: id ē de secularibus ac
paganis: ad spiritalem peruenisse fer
uorez: de tepidis atqꝫ animalibꝰ: om
nino non vidimus. Quos etiaz per
ꝓphetā ita legimus dominū detesta
ri: vt spiritalibus viris atqꝫ doctori/
bus ꝑcipiatur: vt ab eis monēdis do
cendisqꝫ discedant: ⁊ nequaꝙ velut
in sterili atqꝫ īfructuosa terra noxijs
qꝫ sentibus occupata: semen verbi sa
lutaris expendant: sed vt contēnen/
tes eam: nouam potius excolant ter
raz: id est erga paganos ac seculares
omnē doctrine culturā ac verbi trās/
ferant salutaris instantiaz: quod ita
legitur: Hec dicit dominus viro iu/
da ⁊ habitatoribꝰ hierusalē: Noua
te nouale: ⁊ nolite serere sup spinas. Hiere.4.

De male abrenunciantibꝰ:
Ca. XX.

Deniqꝫ qđ pudet dicere ita ple
rosqꝫ abrenūciasse ꝯspicimꝰ:
vt nihil amplius immutasse
de anterioribus vitijs ac moribꝰ cō/
probentur: nisi ordinem tantūmodo
atqꝫ habituz secularem. Nam ⁊ acꝗ/
rere pecunias gestiunt: ꝗs nec añ pos
sederūt: vľ certe ꝗs habuerūt retine/
re nō desinunt: aut qđ est lugubrius

etiā amplificare desiderant: sub hoc
p̄textu: vel famulos semp exinde vel
fratres alere se debere iustū esse ꝯten
dunt: vel certe obtentu congregādi
cetus reseruant: quos velut abbates
instituere se posse p̄sumūt. Qui si ī ve
ritate viam pfectionis inquirerent:
hoc potius tota virtute perficere ni/
terent: vt scz exuti nō solū pecunijs:
sed etiā affectionibus pristinis ꝛ di/
stentionib⁹ vniuersis: semetip̄os sin
gulares ac nudos ita sub seniorū im/
perio collocarent: vt curā nō modo
alioꝝ nullā sed ne sui quidē gererēt.
E cōtrario aūt euenit: vt dū fratrib⁹
p̄esse festinant: nūq̄ seniorib⁹ ip̄i sbij
ciant: ꝛ a supbia inchoantes dū īsti/
tuere cupiunt: nec discere ip̄i nec age
re ea que sunt deo agenda mereant.
Quibus necesse est vt ſm saluatoris
sententiā: ceci duces cecoꝝ effecti: pa
math.15 riter in foueā cadant. Cuius supbie
licet vnū sit genus: duplex tamen ei⁹
est species: Una que serietatē graui/
tatēq̄ iugiter imitat. Alia que effre/
nata libertate ī cachinnos fatuos ri/
susq̄ dissoluit. Et illa quidē tacitur
nitate congaudet: hec vero dedigna/
tur silentio coartari: nec confundit
passim proloqui: etiā res incōgruas
ꝛ ineptas: dū erubescit vel īferior ce
teris vel indoctior iudicari. Alia ob
elationem clericatus ambit officiuz:
altera despicit: vtpote iudicans illō:
aut dignitati pristine aut vite: ac na/
taliū suoꝝ meritis incongruū vel in/
dignuz. Quarum que deterior pro/
nuncianda sit: vniuscuiusq̄ discutiat
ac ꝑpendat examen. Unuz sane atq̄
idem inobedientie genus est: vel pro
pter operationis instantiā: vel ꝑpter
ocij desideriū senioris violare mādā
tum: tanq̄ dispendiosuz est ꝓ somno
q̄ ꝓ vigilātia monasterij statuta cō/
uellere. Tantū denique ē abbatꝫ trāsi
re p̄ceptū vt legas: quantū si contē/
nas vt dormias: nec ali⁹ superbie fo/
mes est pro ieiunio fratrē q̄ pro refe
ctione contemnere: nisi q̄ perniciosi/

ora ꝛ a remedijs longinquiora sunt
vitia que sub specie virtutū ꝛ imagi
ne spiritaliū rerūz videntur emergere:
q̄ illa que ex aperta carnali volupta
te gignūtur. Hec enim velut palaz ex/
positi ac manifesti lāguores: ꝛ argu/
untur cominus ꝛ sanant: illa xp̄o dū
p̄textu virtutū teguntur: incurata ꝑ/
durant: ꝛ deceptos quosq̄ periculo/
sius faciunt ac desperati⁹ egrotare.

De his q̄ cōtēptis magnis occupant in ꝑuis: Ca. XXI

n Am illud ridiculū qualiter ex/
primat: q̄ nōnullos post pri/
me renūciationis ardorē: quo
vel res familiares vel opes plurimas
ac militiam seculi relinquētes: semet/
ipsos ad monasteria contulerūt: tan
to cernimus studio in his que penit⁹
abscidi nō possunt: ꝛ que nequeunt
in hoc ordine non haberi: q̄uis ꝑua
vilia q̄ sint: esse deuinctos: vt horuz
cura pristinarū oīm facultatuz supe/
ret passionē. Quibus profecto non
magne ꝓderit maiores opes ac sub/
stantias contempsisse: quia affectus
carū ob quos ille contempte sunt: in
res paruas atq̄ exiguas transtulerit.
Naz vitiū cupiditatis ꝛ auaricie qd̄
erga species p̄ciosas exercere nō pos/
sunt: circa viliores materias retinen
tes: non abscidisse sed immutasse ꝓ/
bāt pristinam passionem. Nā nimia
deuincti diligētia erga curā psiathij:
sportelle: sagelli: codicis: matte aliaꝝ
q̄ similiū rerum q̄uis vilissimarum:
eadem tamen qua antea libidine de/
tinentur. Que etiam tanta emulati/
one custodiunt atq̄ defendunt: vt ꝓ
ip̄is aduersus fratrē cōmoueri: atq̄
litigare qd̄ etiam turpius est: non pu
deat. In quib⁹ adhuc egritudine cu/
piditatis pristine laborātes: hec ea/
dez que vsus corporis possidere mo
nachū vel necessitas cogit: hi ſm nu
merū mensuramq̄ cōmunē non sunt
habere cōtenti: in hoc quoq̄ sui cor/
dis auariciam designantes: cum vel

ex quibus vti necesse est: ppensi⁹ student habere ꝙ ceteri: vel excedentes diligentie modū: peculiarius ea attētiusq; custodiunt: ⁊ ab alioꝝ contrectatione defendūt: que vniuersis fratribus debent esse cōmunia: quasi vero differentia tantūmodo metalloꝝ ⁊ non ipa passio cupiditatis habeatur innoxia: ⁊ cū pro reb⁹ quidē magnis irasci non liceat: pro vilioribus vero hocipm fecisse sine culpa sit: et nō iccirco preciosiores abiecerimus materias: vt facilius disceremus viliora contemnere. Quid eñ differt: vtrū quis perturbationē cupiditatis erga opes amplas atq; magnificas: an erga viliores exerceat species: nisi ꝙ in eo reprehensibilior iudicād⁹ est: ꝙ qui maxima spreuerit: in minimis obligetur. Ideo perfectionē cordis abrenunciatio ista non obtinet: quia cū censum habeat pauperis: nō abijcit diuitis voluntatem.

Explicit collatio Abbatis Danielis de concupiscētia carnis ⁊ spiritus.

Incipit ānotatio capitulorū collationis Serapionis abbatis de octo principalibus vitijs.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio Serapionis de octo principalib⁹ vitijs. De aduētu Cassiani ad abbatis Serapionis cellā: et inquisitione de generibus ⁊ impugnatione vitiorum: Ca. I.

Nillo cetu antiquissimorum senū fuit vir nomīe serapion apprime gratia discretionis ornatus: cuius collationē operepciū reor literis tradere. Ambientibus eñ nobis vt de impugnatione vitiorum aliqua disputaret: quibus origines eorū ⁊ cause manifesti⁹ panderent: ita exorsus est:

Narratio abbatis Serapionis de octo principalibus vitijs: Ca. II.

Cto sunt principalia vitia que humanū infestant genus: id ē primuz gastrimagia qđ sonat ventris ingluuies. Secūdū fornicatio. Tertiū philargyria: id ē auaricia siue amor pecūie. Quartū ira. Quintum tristicia. Sextū acidia: id est anxietas siue tediū cordis. Septimum cenodoxia: id est iactantia seu vana gloria. Octauū superbia.

De duobus vitiorū generibus: ⁊ efficientia eorū quadripertita: Ca. III.

Orum igit̄ vitiorum genera sūt duo. Aut eñ naturalia sunt: vt gastrimargia: aut extra naturā: vt philargyria. Efficientia ꝟo quadripertita est. Quedam eñ sine actione carnali consūmari non possunt: vt ē gastrimargia ⁊ fornicatio: quedā vero etiam sine vlla corporum actione complentur: vt est superbia ⁊ cenodoxia: nonnulla cōmotionis sue causas extrinsecus accipiunt: vt est philargyria ⁊ ira. Alia vero intestinis motibus excitantur: vt est acidia ⁊ tristicia.

Recapitulatio de gastrimargie ⁊ fornicatiōis passiōe: ⁊ curatione earū: Ca. IIII.

T vt hec eadem disputatione quantū possumus non solum breui: sed etiaz scripturarū testimonijs manifestiora reddam⁹: gastrimargia ⁊ fornicatio cum naturaliter nobis insint: nā nonnunq̄ etiā sine vllo anime incitamēto: solius instigatione ac pruritu carnis oriunt̄: materia tamen vt consūmentur egēt extrinsecus: ⁊ ita in effectū corporali actiōe perueniūt. Unusquisq̄ eñ temptatur propria concupiscentia: deinde concupiscentia cum fuerit cōcepta: pariet peccatū. Peccatum vero cū fuerit consūmatū generat mortem. Jac. 1.
Nam nec primus adam per gastrimargiā decipi potuit nisi esce materiam habens in promptu: abus⁹ ea fuisset illicite: nec secūdus sine cuiusdam materie illicitatione temptat̄: cum dicitur ei: Si filius dei es dic vt matth. 4
lapides isti panes fiant. Fornicatio q̄z q̄ non nisi per corpus perficiatur omnibus patet: ita de hoc spiritu dicente deo ad beatū iob: Et virtus ei⁹ in lumbis: ⁊ potestas eius sup vmbi Job. 40.
licū ventris. Ideoq̄ hec specialiter duo que ministerio carnis explent̄: extra illā spiritalē aīe curā egent peculiarius etiā ↄtinentia corpali. Siquidē ad retūdendos horum stimulos nō sufficit mentis intentio: vt nōnū q̄ solet aduersus irā seu tristiciā ceterasq̄ fieri passiōes: quas etiā sine vlla carnis afflictione sola nouit expugnare mentis industria: nisi etiā castigatio corporalis accesserit: q̄ ieiunijs: vigilijs ⁊ operis contritiōe perficit̄: hisq̄ fuerit remotio localis adiuncta: quia sicut amborum vitiorum id est

anime ⁊ corporis generant᷑: ita supari
nisi vtriusq; labore nō poterunt. Et
licet beatus Apl'us omnia vitia ge/
Gal. 5. neraliter ꝓnūciauerit esse carnalia:
siquidē inimicitias ⁊ iras atq; here/
ses inter cetera carnis opera numera
uerit: nos tamē ad illoꝝ curationes
atq; naturas diligētius colligēdas:
duplici ea diuisiōe distinguim⁹. Naʒ
ex his quedā dicimus esse carnalia:
quedā vero spiritualia: ⁊ illa quidē
carnalia que specialiter ad fotū ⁊ ad
sensum pertinent carnis: quibus illa
ita delectat᷑ ac pascitur: vt etiam q̈e
tas incitet mentes: inuitasq; eas nō/
nunꝙ ꝑtrahat ad sue voluntatis as/
sensum. De quibus beatus Aposto/
Eph. 2. lus: In quibus ait: et nos omnes ali/
quando conuersati sumus in deside/
rijs carnis nostre: facientes volunta
tem carnis ⁊ cogitationū: ⁊ eramus
natura filij ire sicut ⁊ ceteri. Spirita
lia vero dicimus que instinctu ani/
me solius orta: non solum nihil vo/
luptatis cōferunt carni: sed etiā gra/
uissimis eā languorib⁹ afficiētia: mi/
serrime iocunditatis pastu animā tā
tum nutriunt egrotantem. Et iccirco
hec quidem simplici cordis indigent
medicina: que autē carnalia sunt nō
nisi duplici queadmoduʒ dixim⁹ ad
sanitatem curatione ꝑueniunt. Un/
de puritatē studentibus: plurimū cō
fert: vt harū naturaliū passionuʒ ip/
sas materias sibi primit⁹ subtrahāt:
quibus potest vel occasio vel recor/
datio earundem passionū egrotanti
adhuc anime generari. Necesse ē enī
vt morbo duplici: duplex adhibeat᷑
curatio. Nam corpori ne concupiscē
tia in effectum temptet prorumpere:
necessario effigies ⁊ materia illiciēs
subtrahenda est: ⁊ anime nihilomin⁹
ne eā vel cogitatione concipiat: attē
tior meditatio scripturarū: ⁊ sollici/
tudo peruigil ac remotio solitudinis
apponēda. In ceteris autē vitijs hu
mana consortia nihil obsunt: quinim
mo etiaʒ plurimū conferunt his qui
carere eis in veritate desiderant: q̈a
frequentia hominū magis arguunt᷑:
⁊ dum lacessita crebrius manifestan
tur: celeri medicina perueniūt ad sa/
lutem.

Quomodo domin⁹ noster solus absq; peccato temptatus sit: Ca. V.

Deoq; dominus noster iesus
christus cum apostoli ꝓnū/
cietur sententia temptat⁹ fu/ Heb. 4.
isse per omnia ꝫm similitudinē nr̄aʒ:
dicitur tamen absq; peccato: id ē abs
q; huius passionis contagio: nequa
ꝙ scilicet aculeos concupiscentie car
nalis expt⁹: quib⁹ nos necesse ē etiā
ignorantes inuitosq; compungi: q̈p/
pe cui nulla inerat similitudo semina
tionis vel conceptionis humane: ita
rationē conceptus eius archangelo
nunciante: Spiritussanctus superue/ Luc. 1.
niet in te: ⁊ virtus altissimi obūbra/
bit tibi. Ideoq; ⁊ quod nascet᷑ ex te
sanctū: vocabitur filius dei.

De ratione temptationis q̄ a diabolo temptatus ē dominus: Ca. VI.

In illis enī passiōib⁹ etiā ipe tē
ptari debuit: īcorruptā imagi
nē dei ac silitudinē possidēs: ī q̈b⁹ ⁊
adā tēptat⁹ ē: cū adhuc ī illa īuiola/
ta dei imagine ꝑduraret: hᵉ ē gastri/
margia: cenodoxia: supbia: n̄ in q̈b⁹
post p̄uaricationeʒ mādati imagine
dei ac silitudine violata: suo iā vitio
deuolut⁹ īuoluit᷑. Gastrimargia nā
q; ē q̄ inᵉ dicti ligni p̄sumit eduliuʒ.
cenodoxia q̄ dr: Apient᷑ ocli vr̄i. sup Gen. 3.
bia q̄ dr: Eritis sicut dij sciētes bonū Ibidem.
⁊ malū. In his trib⁹ vitijs etiā dn̄m
saluatorē legim⁹ fuisse tēptatū. Ga/
strimargia: cū dicit᷑ ei a diabolo: Dic matth. 4
vt lapides isti panes fiant. Cenodo/
xia: Si fili⁹ dī es: mitte te deorsū. Su Ibidem.
pbia: cū ostēdēs illi oīa regna mundi
⁊ eoꝝ gloriaʒ: dicit: Hec oīa tibi da/ Ibidem.
bo si cadens adoraueris me: vt ijsdē
q̈b⁹ ille tēptationū lineis ē appetit⁹:

nos q̃z quemadmodũ temptatorem vincere deberemus suo doceret exemplo. Ideoq; ꝛ ille adam dicit: ꝛ iste adam: Ille primus ad ruinã ꝛ mortem: Hic primus ad resurrectionez ꝛ vitam. Per illũ omne genus hominũ condemnatur: per istũ omne genus hominũ liberatur. Ille de rudi atq; intacta fingitur terra. Hic de maria virgine procreatur. Hui⁹ ergo vt suscipere eũ tẽptatiões oportuit: ita excedere necessariũ non fuit. Nec enim qui gastrimargiã vicerat: poterat fornicatione temptari: que ex illius abũdantia ac radice procedit: qua ne ille quidem primus adam fuisset elis⁹: nisi ante genitricẽ eius passionẽ: deceptus illecebris diaboli recepisset. Et ob hoc filius dei non absolute in carne peccati venisse dicit: sed in similitudine carnis peccati: quia cuz esset in eo vera caro mãducans scilicet et bibens ꝛ dormiens: clauorũ q̃z confixionẽ in veritate suscipiens: peccatũ eius qd̃ preuaricatione contraxit verum non habuit sed imaginariũz. Non enĩ ignitos aculeos concupiscẽtie carnalis expertus est: qui etiã nolentibus nobis natura iam amministrante consurgunt: sed huius quandam similitudinẽ: naturã participando suscepit. Nam cũ omnia que officij nostri sunt in veritate compleret: ꝛ vniuersas infirmitates gestaret humanas: ꝯsequẽter huic q̃z passiõi putatus est subiacere: vt per has infirmitates etiã conditionẽ huius q̃z vitij atq; peccati videretur in sua carne portare. Deniq; in his eũ tantũmodo vitijs diabolus tẽptat: in quibus etiam illũ primũ deceperat: conijciẽs hunc q̃z velut hominẽ similiter in ceteris illudendũz: si eum in illis quib⁹ priorem deiecerat sensisset elisũ. Uerum et ꝑm iam morbũ qui de radice principalis vitij pullularat: ꝑmo certamine confutans inferre non potuit. Uidebat enĩ nullatenus eum initialem causam egritudinis huius suscepisse: erat q; superfluum sperari ab eo fructũ peccati: cuius eum semina vel radices nullo modo recepisse cernebat. Licet ꝑm Lucã qui postremã tẽptationẽ illaz ponit: qua dicitur: Si filius dei es mitte te deorsum: hec superbie passio possit intelligi: ita vt illa superior quã mattheus tertiaz ponit: in qua iuxta predictũ lucam euãgelistam omnia ei regna mundi ĩ pũcto temporis ostendens diabolus repromittit: accipiatur passio philargyrie: q; scilicet post gastrimargie victoriam fornicatione eum temptare nõ preualens: ad philargyriã transierit: quã radicez maloꝝ omniũ nouerat: in qua iterum superatus: nullũ ei vitium ex his que sequebantur eam ausus est ingerere: quippe que nouerat ð eius radice ac fomite pullulare: ad extremã superbie transierit passionẽ: qua nouerat etiam perfectos quosq; deuictis omnibus vitijs posse pulsari: qua etiam vel seipm̃ cũ esset vt lucifer: vel complures alios absq; vllo incitamento precedentiũ passionuz de celestib⁹ meminerat corruisse. Iuxta hũc ergo quẽ prediximus ordinez q̃ ab euangelista luca describitur: etiaz ip̃a illa illicitatio ꝛ figura temptationũ quibus vel illum primũ vl' istuz ꝑm adam callidissimus aggredit inimicus: elegantissime cõgruit. Illi nãq; dicit: Aperient oculi vestri. hunc ostendit omnia regna mundi ꝛ gloriam eorũ. Ibi dicit: Eritis sicut dij. hic dicit: Si filius dei es.

Luce.4.

Gen.3.

De consũmatione cenodoxie ꝛ sup̃bie sine ministerio corporali: Ca.VII.

Et vt de efficientijs ceterarum q̃z passionũ quarũ rationẽ intercidere nos expositio gastrimargie vel dñice tẽptatiõis necario cõpulit: eodem q̃ proposueramus ordine disseramus. Cenodoxia atq; superbia etiam sine vllo consũmari solẽt ministerio corporali. In quo enĩ

egent actione carnali: que pro concupiscentia τ voluntate sola conquirē de laudis: τ humane glorie cōseq̄uēde: abunde ruinā generant anime captiuate. Aut quem effectum habuit corporalem predicti luciferi illi⁹ antiqua superbia: nisi q̄ eam tantūmodo animo τ cogitatione concepit: ita propheta commemorante: Qui dicebas in corde tuo: In celū ɔscendā: super astra dei ponam soliū meū: ascendam super altitudinem nubium: ero similis altissimo. Qui sicut hui⁹ superbie neminē habuit incentorē: ita ei consummationē criminis ruineq̄ perpetue cogitatio sola pfecit: eq̄dem cum affectate tyrannidis nulla fuerint opera subsecuta.

Esa. 14.

De philargyria q̄ extra naturam sit: τ q̄d intersit inter ipsam τ naturalia vitia: Ca. VIII.

Philargyria τ ira licet non sint vnius nature: nam prior extra naturam est: sequens vero originale videtur in nobis seminarium possidere: simili tamen oriuntur modo: extrinsecus siquidem causas cōmotiōis plerumq̄ concipiunt. Etem frequenter hi qui adhuc infirmiores sunt: vel irritatōe: vel instinctu quorundam: in hec se corruisse vitia conqueruntur: ac precipitatos se vel ad iracundiam: vel ad philargyriā aliorum prouocatōe causantur. Q̄ extra naturam sit philargyria: hinc liq̄do peruidetur: quia nec originale pbatur in nobis habere principiū: nec de materia concipitur que pertingit ad anime vel carnis participationē: viteq̄ substantiā. Nihil em̄ ad vsū ac necessitatē nature cōmunis preter escam quotidianā ac potum certum est peruenire: Relique vero vniuerse materie quātolibet studio atq̄ amore seruent: alieni tamē ab humana indigentia etiā vsu vite ipsius approbant: ideoq̄ hoc velut extra naturā existens: non nisi tepidos ac male fūdatos monachos pulsat. Que autē naturalia sunt: etiā pbatissimos monachoꝝ equidem in solitudine commorantes attēptare non desinūt. Et intantū hoc verissimū comprobat: vt etiā gentes nōnullas ab hac passione: id est philargyria liberas omī modis agnoscam⁹: quia nequaq̄ vitij huius egritudinē vsu τ consuetudine receperunt. Illū quoq̄ priorē mundū qui ante diluuiū fuit: diutissime concupiscentie huius rabiem credimus ignorasse. Que etiā in vnoquoq̄ nostrū recte abrenunciante: sine vllo labore probatur extingui: cū scilicet vniuersis quis facultatib⁹ abiectis: ita expetierit cenobij disciplinā vt ex eis ne vnū quidem denariū sibimet superesse patiat. Cuius rei testes multa hominū milia possum⁹ iuenire: qui cum sub momento breuissimo dispersis omnibus substātijs suis: ita hanc eradicauerunt passionē: vt ne tenuiter quidē ab ea pulsentur vlterius: nihilominus omni tempore contra gastrimargiā pugnantes: nisi ingenti circūspectione cordis: et abstinētia corporis dimicauerint: securi esse non possunt.

De ira atq̄ tristicia q̄ inter accidentia vitia plerūq̄ inueniantur: Ca. IX

Tristicia τ acidia nulla queādmodū superiora diximus accedēte extrinsec⁹ ꝓuocatiōe generari solent. Nā solitarios q̄s τ in eremo constitutos: nulliq̄ humano cōmixtos ɔsortio: frequenter atq̄ amarissime vexare noscūtur: q̄d eē verissimū quisq̄ cū fuerit in solitudine cōmoratus: τ pugnas hominis interioris expertus: ipsis experimentis perfacile comprobabit.

De seruitiorū concordia: τ duorum ab eis dissidentiū cognatione: Ca. X.

b Et igit octo vitia licet diuersos ortus ac dissimiles efficientias habeant: sex tamen priora: id est gastrimargia: fornicatio: philargyria: ira: tristicia: acidia: quadam inter se cognatione: et ut ita dixerim concatenatione connexa sunt: ita ut prioris exuberantia: sequenti efficiatur exordium. Nam de abundantia gastrimargie: fornicationem: de fornicatione philargyriam: de philargyria iram: de ira tristiciam: de tristicia acidiam necesse est pullulare: ideoque simili contra hec modo atque eadem ratione pugnandum est: et a precedentibus semper aduersus sequentes oportet nos inire certamina. Facilius enim cuiuslibet arboris noxia latitudo ac proceritas exarescit: si antea radices eius quibus innititur vel nudate fuerint vel succise. Et infestantes humores aquarum continuo siccabuntur: cum generator earum fons ac profluentes vene: sollerti industria fuerint obturate. Quamobrem ut acidia vincatur: ante tristicia superanda est: ut tristicia propellatur: ira prius est extrudenda: ut extinguatur ira: philargyria calcanda est: ut euellatur philargyria fornicatio compescenda est: ut fornicatio subtrahatur: gastrimargie vitium est castigandum. Residua vero duo: id est cenodoxia et superbia: sibi quidem similiter illa qua de superioribus vitijs diximus ratione iunguntur: ita ut incrementum prioris: ortus efficiatur alterius. Cenodoxie enim exuberantia: superbie fomitem parit. Sed ab illis sex prioribus vitijs penitus dissident: nec simili cum eis societate federantur. Siquidem non solum nullam ex illis occasionem sue generationis accipiunt: sed etiam contrario modo atque ordine suscitantur. Nam illis euulsis hec vehementius fructificant: et illorum morte viuatius pullulant atque succrescunt. Unde etiam diuerso modo ab his duobus vitijs impugnamur. In vnumquodque enim illorum sex vitiorum tunc incidimus: cum a precedentibus eorum fuerimus elisi: in hec vero duo: victores et maxime post triumphos periclitamur incurrere. Omnia igitur vitia quemadmodum incremento precedentium generantur: ita illorum diminutione purgantur. Et hac ratione ut superbia possit explodi: cenodoxia est profocanda. Et ita semper prioribus superatis sequentia conquiescent: et extinctione precedentium: residue passiones absque labore marcescent. Et licet hec que prediximus octo vitia: illa qua commemorauimus ratione inuicem sibi connexa atque permixta sint: specialius tamen in quattuor coniugationes et copulas diuiduntur. Gastrimargie namque fornicatio peculiari consortio federatur: philargyrie ira: tristicie acidia: cenodoxie superbia familiariter coniugatur. Phil. 4.

De origine et qualitate vniuscuiusque vitij: Ca. XI.

c Et ut singillatim nunc de vniuscuiusque vitij generibus disputemus: gastrimargie genera sunt tria. Primum quod ad refectionem peruurget monachum ante horam statutam ac legitimam festinare. Secundum quod expletione ventris: et quarumlibet escarum voracitate letatur. Tertium quod accuratiores ac delicatissimos desiderat cibos. Que tria non leui dispendio monachum feriunt: nisi ab omnibus istis pari studio atque obseruantia semetipsum expedire contenderit. Nam quemadmodum absolutio ieiunij ante horam canonicam nullatenus presumenda est: ita et ventris ingluuies et escarum sumptuosa atque exquisita preparatio similiter amputanda. Ex his enim tribus causis diuerse ac pessime valitudines anime procreantur. Nam de prima monasterij odium gignitur: atque exinde horror: et intolerantia eiusdem concrescit habitaculi: quam sine dubio mox discessio aut fuga velocissima subsequitur. De secunda igniti luxurie et libidinis aculei suscitantur. Tertia etiam inextricabiles philargyrie laqueos nectit ceruicibus captiuorum: nec aliquem monachum sinit p

Gen. 38 · 1. Cor. 7 · Matth. 5. · Col. 3. · Eph. 5.

fecta christi nuditate fundari. Cui⁹
nobis passiõis ĩesse vestigia: isto q̄z
dep̄hēdim⁹ indicio: cū forte ad refe/
ctionē detēti ab aliq̄ fratꝝ: ꝯtēti nõ
sum⁹ eo sapore cibos sumere: q̄ ab ex/
hibēte ꝯditi sūt: sed q̄ddam sup̄fūdi
cis vel adijci: ĩportuna atq̄ effrena
ta poscim⁹ libertate. Q̃d fieri penit⁹
nõ oportet: trib⁹ de causis. Primo:
q꞉ mēs monachi sp̄ debet in oĩ tole/
rantie ac parcitatis exercitatiõe ver
Phil. 4. sari: ⁊ s̄m Apl'm discere in q̄bus est
sufficiēs esse. Nullaten⁹ eñi poterit:
vel occulta vl' maiora corporis deside
ria refrenare: quisq̄ degustatiõe mo
dice insuauitatis offensus: ne ad mo
mentū quidē delitias gutturis sui va
luerit castigare. Scd̃o q̄ nonnunq̄
euenit vt ad horā desit illa spēs que
postulat̄ a nob: ⁊ verecūdiā necita/
ti vel frugalitati suscipiētis ĩcutim⁹:
publicātes sc꞉ paup̄tatē eius quā so
li d̃o cognitā eē maluerat. Tertio q̄
interdū solet sapor ille quē nos adij
ci poscimus alijs displicere: ⁊ inueni
mur iniuriā multꝫ (dū nostre gule ac
d̃siderio satisfacere cupim⁹) irrogare:
p̄pter q̃d oĩmodis hec in nobis ē ca
stigāda libertas. Fornicatiõis gene
ra sunt tria. Primū q̃d p̄ cõmixtio/
nē sexus vtriusq̄ p̄ficitur. Scd̃m q̃d
Gen. 38 absq̄ femineo tactu: p̄ q̄ her patriar
che iude fili⁹ a dño p̄cussus legit̄: q̃d
in scripturis sanctis ĩmūdicia nūcu/
1. Corꝫ. 7 pat̄: sup̄ q̄ Apl's: Dico aūt innuptis
⁊ viduis: bonū est illis si sic p̄manse/
rint sicut ⁊ ego: q̄ si se nõ ꝯtinent: nu
bāt: Meli⁹ est eñi nubere q̄ vri. Ter
tiū q̃d animo ac mente concipit̄. De
matth. 5. quo d̃ns in euangelio: Qui viderit
mulierē ad ꝯcupiscendū eā: iam me/
chatus est eā in corde suo. Que tria
genera beatus Apl'us pari mõ extin/
guenda p̄nunciās: Mortificate in/
Col. 3. quit mēbra vestra que sunt sup̄ ter/
ram: fornicationē: immundiciaꝫ: libi
dinē ⁊c. Et iterū de duob⁹ ad Ephe
sios: Fornicatio et immundicia nec
Eph. 5. nominetur in vobis. Et iterū: Illud
autē scitote: q̄ omnis fornicator aut Ibidem.
immūdus aut auarus quod est ido/
loꝝ seruitus: non habet hereditateꝫ
in regno christi ⁊ dei. Que tria vt a
nobis pari obseruatione caueantur:
simili nos eorum a regno christi atq̄
vna deterret exclusione. Philargy/
rie genera sunt tria. Primū q̃d renū
ciantes: diuitijs ac facultatibus suis
spoliari nõ sinit. Scd̃m q̃d ea que a
nobis dispensata sunt vel indigenti
bus distributa: resumere nos maiori
cupiditate p̄suadet. Tertiū q̃d ea q̄
ne antea quidem possedimus: deside
rare acquirive compellit. Ire genera
sunt tria. Unū q̃d exardescit intrin/
sec⁹: q̃d grece thymos dicitur. Aliũ θύμος
quod in verbum ⁊ opus effectūq̄ p̄
rumpit: quod orge nuncupatur: de q̄ ὀργή
bus ⁊ Apostolus: Nunc autē depo/ Col. 3.
nite inquit ⁊ vos omnia: iram: indi
gnationeꝫ. Tertiū q̃d non vt illa fer
uens ad horam dirigitur: sed p̄ dies
⁊ tempora reseruatur: q̃d aleis dici/ ἀλῆις
tur. Que omnia equali sunt a nobis
horrore damnanda. Tristicie gene/
ra sunt duo. Unū quod vel iracūdia
desinente: vel de illato damno ac de
siderio prepedito cassatoq̄ generat̄.
Aliud quod de irrationabili mentis
anxietate seu desperatione descēdit.
Acidie genera sunt duo: Unū quod
ad somnū precipitat estuantes. Ali/
ud quod cellaꝫ deserere ac fugere co
hortatur. Cenodoxia licet multifor/
mis ac multiplex sit: ⁊ ĩ diuersas spe/
cies diuidat̄: genera tamen eius sūt
duo. Primū q̄ p̄ carnalib⁹ ac ma/
nifestis extollimur rebus. Scd̃m q̄
spiritalibus ⁊ occultis: desiderio va
ne laudis inflāmamur.

In q̄ sit vtilis cenodoxia: Ca. XII.

(v)Na re tñ cenodoxia vtilit̄ ab
incipientibus assumit̄: ab his
dūtaxat qui adhuc vitijs car/
nalibus instigant̄: vt verbi gratia:
si illo tēpore quo fornicatõis spiritu

Perurgent mente conceperint: vel sa
cerdotalis officij dignitate: vel opini
onē cunctoꝝ qua sancti ⁊ immacula
ti esse credant: ⁊ ita immūdos cōcu/
piscentie stimulos quasi turpes atq;
indignos: vel existimationi sue: vel il
li ordini iudicantes: hac saltē contem
platione declinent: minore malo id
qđ maius est retundentes. Satiꝰ est
cenodoxie vitio quecunq; pulsari: q̄
incidere in fornicationis ardorē: vn/
de reparari aut nō valeat aut vix va
leat post ruinā. Quē sensum ex ꝑso/
na dei vnus ꝓphetarū eleganter ex/
Esa.48. pressit: dicēs. Propter me longe fa/
ciam furorē meū: ⁊ laude mea infre/
nabo te ne intereas: id est: vt dū ceno
doxie laudibꝰ cōpediris: nequaq̄ ad
inferni profunda ꝓruas: ⁊ irreuoca/
biliter mortaliū peccatorū consūma
tione mergaris. Nec mirū tantā pas/
sioni huic inesse virtutē: vt irruentē
quēpiam in fornicationis labē vale/
at refrenare: cū sit multoꝝ experimē
tis sepissime comprobatū: q̄ ita eum
quē semel veneni sui peste corrupit:
infatigabilē reddat: vt faciat ab eo
ne biduana quidē ieiunia vel tridua
na sentiri. Qđ etiā nōnullos in hac
eremo frequenter nouimus fuisse cō
fessos: se in cenobijs syrie constitutos
quinis diebus refectionē cibi sine la/
bore tolerasse: nūc aūt tanta se fame
ab hora tertia perurgeri: vt vsq; no/
nam vix queant differre ieiunia quo/
tidiana. Sup qua re pulchre abbas
macharius cuidam percontanti cur
fame ab hora tertia in eremo pulsare
tur: qui in cenobio hebdomadibꝰ in/
tegris refectionē sepe contēnens nō
sensisset esuriem: respōdit: Quia nul
lus est ieiunij tui testis qui te suis lau
dibus nutriat atq; sustentet: ibi autē
te digitꝰ hoīm ⁊ cenodoxie refectio
saginabat. Huius aūt rei figura qua
diximus supueniente cenodoxia vi/
tiū fornicationis excludi: pulchre in
Regū libro ac signanter exprimitur:
vbi populū israelem a nechao rege
egypti captiuatū: ascendēs nabucho
donosor rex assyrioꝝ de finibus egy/
pti ad suā transtulit regionē scilicet
vt non eos libertate pristine ⁊ geni/
tali restitueret regiōi: sed ad suas ab/
duceret terras: ⁊ longiꝰ asportādos
q̄ fuerāt in tra egypti captiui. Que
figura in hoc q̄z competenter aptabi
tur: licet em̄ tolerabilius sit cenodo/
xie q̄ fornicationis vitio deseruire:
difficilius tamē a cenodoxie domina/
tione discedit. Quodāmodo em̄ lō
giore itineris spacio captiuus abdu/
ctus: laboriosius ad genitale solū et
libertatē pristinā reuertetur: merito
q; ad eum increpatio illa prophetica
dirigetur: Quare inueteratus es in baruch.3
terra aliena: Recte siquidem inuete/
ratus dicitur in terra aliena: quisq́s a
terrenis vitijs non innouat. Super/
bie genera sūt duo. Primū carnale.
Scōm spiritale: qđ etiā pniciosiꝰ ē.
Illos nāq; despatius īpugnat: q́s in
q̄busdā v̄tutibꝰ ꝓfecisse reppererit.

De varia oppugnatiōe omniū vitiorū: Ca.XIII.

Hec igit octo vitia cū omē ho/
minū genus pulsent: non ta/
men vno modo impetūt cun/
ctos. In alio nanq; spiritus fornica/
tionis locū obtinet principalē: i alio
supequitat furor: in alio cenodoxia
vēdicat tyrannidē: in alio arcem su/
perbia tenet. Et cū constet oēs ab
oībus impugnari: diuerso tamen mo
do ⁊ ordine singuli laboramus.

De instituendo aduersū vitia certamine scōm ipoꝝum infestationem: Ca.XIIII.

Quamobrē ita nobis aduersus
hec arripiēda sūt ꝓlia: vt vnus
quisq; vitiū quo maxime infe
statur explorās: adūsus illud arripi/
at pricipale certamē: omnē curā mē
tis ac sollicitudinē erga illius impu/
gnationē obseruationemq; defigēs:
aduersus illud quotidiana ieiunioꝝ

dirigens spicula: contra illud cunct͛ mométis cordis suspiria crebraq3 ge/ mitũ tela contorquens: aduersus il lud vigiliarum labores ac meditati/ onez sui cordis impendens: indesinẽ tes quoq3 orationũz ad deum fletus fundens: ⁊ impugnationis sue extin ctionẽ ab illo specialit͛ ac iugiter po/ scens. Impossibile nanq3 est de qua/ libet passione triumphũ quẽpiam ꝑ mereri: priusq̃ intellexerit industria vel labore proprio victoriã certami nis semet obtinere non posse: cum ta men vt valeat emũdari: necesse sit eũ die noctuq3 in omni cura ⁊ sollicitu/ dine permanere. Cunq3 se ab ea sen/ serit absolutũ: rursũ latebras sui cor dis simili intentione perlustret: ⁊ ex/ cipiat sibi quã inter reliquas perspe/ xerit duriorẽ: atq3 aduersus eam spe cialius omnia spiritus arma cõmoue at: ⁊ ita semꝑ validioribus superatis celerem de residuis habebit facilẽq3 victoriam: quia ⁊ mens triumphoꝝ processu redditur fortior: ⁊ infirmo/ rum pugna succedens ꝓmptiorez ei prouentũ faciet prelioꝝ: vt fieri so/ let ab his qui coram regibus mundi huius omnigenis congredi bestijs ꝑ/ miorum contẽplatione consueuerũt: quod spectaculi genus vulgo pã car pum nuncupatur. Hi inquam feras quascunq3 fortiores robore vel feri/ tatis rabie conspexerint diriores: ad/ uersus eas prime cõgressionis certa/ men arripiunt: quibus extinctis reli/ quas qui minus terribiles minusq3 vehementes sunt: exitu faciliore ꝓ/ sternunt. Ita ⁊ vitijs semꝑ robustio ribus superatis: atq3 infirmioribꝰ suc cedẽtibus: parabitur nobis absq3 vl lo discrimine perfecta victoria. Nec tamen putandũ q͛ principaliter quis͛ contra vnũ dimicans vitiũ: ⁊ velut incautius aliorum tela prospiciens: inopinato ictu facilius valeat saucia ri: quod nequaq̃ fiet. Impossibile nanq3 est: euz qui pro cordis sui emũ datione sollicitus erga impugnatio/ nem vitij cuiuslibet intentionem sue mentis armauerit: aduersus cetera q̃ q3 vitia generalem quendã horrorẽ ⁊ custodiã similẽ non habere. Quo cũi modo vel de illa qua absolui de/ siderat passione merebitur obtinere victoriaz: quẽ indignũ purgationis premio aliorum facit contagio viti/ oꝝ. Sed cum principalis cordis no stri intentio: velut specialem pugnaz aduersus vnam exceperit passionem pro ipa orabit attẽtius: peculiari sol/ licitudine ac studio supplicãs: vt eã diligentius obseruare: ⁊ per hec cele/ rez mereatur obtinere victoriã. Hũc nanq3 nos ordinẽ ꝓliorum exercere debere: nec tamen de nostra virtute confidere: etiam legislator his docet verbis: Non timebis eos: quia domi nus deus tuus in medio tui est: deus magnus ⁊ terribilis: ipẽ cõsumet na/ tiones has in conspectu tuo paulatĩ atq3 per partes: Non poteris delere eas pariter ne forte multiplicent͛ cõ/ tra te bestie terre: Dabitq3 eos domi nus deꝰ tuus in ꝯspectu tuo: ⁊ inter/ ficiet illos donec penitus deleantur. Deut. 7

Nihil nos posse aduersum vitia sine auxilio di: nec de/ bere nos in eoꝝ extolli vi/ ctoria: Ca. XV

Sed neq3 debere nos in eorum extolli victoria: similiter am/ monet: Ne postq̃ comederis inquit ⁊ satiatus fueris: domos pul/ chras edificaueris: ⁊ habitaueris in eis: habuerisq3 armenta ⁊ ouium gre ges: auri ⁊ argenti cunctarumq3 reꝝ copiam: eleuetur cor tuum: ⁊ non re miniscaris domini dei tui q̃ eduxit te de terra egypti: de domo seruitutis: ⁊ ductor tuus fuit in solitudine ma/ gna atq3 terribili. Salomon quoq3 in Prouerbijs: Si ceciderit inimicꝰ tuus noli gratulari: in supplantatio/ ne autem eius noli extolli: ne videat dominus ⁊ non placeat ei: ⁊ auertat Deut. 6. Prouẽ. 24.

tram suam ab eo:id est:ne perspiciēs
elationem cordis tui:ab eius impu/
gnatione discedat:ꝛ incipias dereli
ctus ab eo rursꝰ illa quā per dei gra/
tiam ante superaueras passione ve/
xari. Non enim orasset propheta:di
Ps̄.73. cens:Ne tradas domine bestijs ani/
mam confitentem tibi:nisi sciisset pro
pter inflationē cordis quosdā vt hu
milientur eisdem rursum vitijs que
vicerant tradi. Quamobrez certos
nos esse conuenit:tam ip̄is reruz ex/
perimentis ꝙ̄ innumeris scripture te
stimonijs eruditos:nostris nos viri/
bus(nisi dei soliꝰ auxilio fulciamur)
tantos hostes superare non posse: et
ad ip̄m quotidie summā victorie no
stre referre debere. Ita super hoc q̊z
per moysen domino cōmonente:Ne
Deutꝫ.9. dicas in corde tuo:cuz deleuerit eas
dominus deus tuus in cōspectu tuo:
Propter iusticiā meā ītroduxit me
dominus:vt terram hanc possiderē:
cum propter impietates suas iste de/
lete sint nationes. Neqꝫ em̄ propter
iusticias tuas ꝛ equitatez cordis tui
tu īgredieris vt possideas terras ea/
rū:sed quia ille egerunt impietatē:
te introeunte delete sunt. Rogo:q̇d
apertius potuit dici contra pernicio/
sam opinionem presumptionēqꝫ no/
stram:qua totum quod agimus: vel
libero arbitrio vel nostre volumus
industrie deputare? Ne dicas inquit
in corde tuo: cuz deleuerit eas domi
nus deus tuus in conspectu tuo:pro
pter iusticiā meam introduxit me do
minus:vt terram hanc possiderem.
Nonne his qui oculos anime resera/
tos ꝛ aures habent ad audiendū eui
denter expressit: Cum tibi prospere
vitiorum carnaliū bella successerint:
ꝛ videris te de ip̄orum ceno ꝛ cōuer
satione mundi istius liberatum:non
tue id virtuti nec sapientie prouen/
tū pugne atqꝫ victorie inflatus ascri
bas:credēs te propter labores ꝛ stu
dium tuum:ꝛ arbitrij libertatem:de
spiritalibus nequicijs vel carnalibꝰ
vitijs obtinuisse victoriam. Quibꝰ
proculdubio in nullo penitus preua
lere potuisses: nisi te domini cōmu/
nisset ac ꝓtexisset auxilium.

De significatione septez gē tium quarum israel accepit terras:ꝛ quare alibi septem ꝛ alibi multę gentes esse dicantur: Ca.XVI.

Hē sunt septem gentes quaruz
terras egressis ex egypto filijs
israel daturum se dominus re
promittit. Que omnia s̄m aposto/
lum cū in figura contigerint illis:ad 1.Cor.10.
nostrā cōmonitionē scripta debemꝰ
accipere. Ita enim dicitur:Cū intro/
duxeirt te dominus deus tuus in ter Deutꝫ.7.
ram quā possessurus ingredieris: et
deleuerit gentes multas corā te:ethe
um ꝛ gergeseum ꝛ amorreū ꝛ chana
neum ꝛ ferezeuz ꝛ eueum ꝛ iebuseū:
septem gentes multo maioris nume/
ri q̄ꝫ tu es:ꝛ robustiores te: tradide/
ritqꝫ eas dominus tibi:percuties eas
vsqꝫ ad internectionem. Qr vero mul
to maioris numeri esse dicuntur:hec
est ratio:quia plura sunt vitia q̄ꝫ vir
tutes. Et ideo in catalogo quidem
dinumerantur septem nationes:ī ex/
pugnatione vero earum sine numeri
ascriptione ponūtur. Ita em̄ dicit̄:
Et deleuerit gentes multas coraz te.
Numerosior enim est ꝙ̄ israel carna
lium passionū populus:de hoc septe
nario fomite vitiorū ac radice proce
dens. Exinde em̄ pullulant homici/
dia:contentiones:hereses:furta:fal
sa testimonia:blasphemie:comesati/
ones:ebrietates:detractiones:ludi/
cra:turpiloquia:mēdacia: periuria:
stultiloquia:scurrilitas:īquietudo:
rapacitas:amaritudo:clamor: indi/
gnatio:ꝯtemptꝰ:murmuratio:tēpta
tio:desꝑatio:multaqꝫ alia q̄ cōmēo/
rare ꝑlogū ē. Que cū a nob̄ leuia iu
dicēt̄:q̇d d̄ illis Apl's sēserit: vł quā
suꝑ his sentētiā ītulerit audiamus:
Neqꝫ murmuraueritis īquit:sicut q̇/ 1.Cor.10.

dam illorū murmurauerunt: ⁊ ab ex/
terminatore perierunt. Et de tempta
Ibidem. tione: Neq; temptemus christū: sicut
quidam illorū temptauerunt: ⁊ a ser
pentibus perierunt. De detractione:
Noli diligere detrahere ne eradice/
Eph.4. ris. Et de desperatione: Qui despe/
rantes semetipos tradiderunt impu
dicitie: in operationē omnis erroris:
in immūdiciā. Qr vero clamor sicut
ira ⁊ indignatio ⁊ blasphemia cōdē/
netur: eiusdē apostoli vocibus mani
festissime perdocetur: ita precipiētis:
Ibidem. Omnis amaritudo ⁊ ira ⁊ indigna/
tio: ⁊ clamor ⁊ blasphemia tollat a
vobis: cū omni malicia: aliaq; cōplu
ra his similia. Que cū mlto sint ma/
ioris numeri ꝙ virtutes: deuictis ta
men illis octo principalibus vitijs:
ex quorū natura eas certum est ema/
nare omnes protinus conquiescunt:
ac perpetua pariter cum his interne/
tione delentur. De gastrimargia nā/
q; nascunt comesationes: ebrietates.
De fornicatiōe: turpiloquia: scurrili
tas: ludicera: ac stultiloquia. De phi/
largyria: mēdaciū: fraudatio: furta:
periuria: turpis lucri appetitus: fal/
sa testimonia: violētia: inhumanitas
ac rapacitas. De ira: homicidiū: cla/
mor ⁊ indignatio. De tristicia: ran/
cor: pusillanimitas: amaritudo: de/
speratio. De acidia: ociositas: som/
nolentia: importunitas: īquietudo:
puagatio: instabilitas mentis: ⁊ cor/
poris verbositas: curiositas. De ce/
nodoxia: contētiones: hereses: iactā
tia ac p̄sumptio nouitatū. De super/
bia: contemptus: inuidia: inobedien/
tia: blasphemia: murmuratio: detra/
ctio. Qr autē he pestes etiā robustio
res sint: manifeste nature ipsius īpu/
gnatione sentimus. Fortior em̄ mili
tat in mēbris nostris oblectatio car/
naliū passionū ꝙ studia virtutū: q̄
nō nisi sūma ꝯtritione cordis ⁊ cor/
poris acquirunt. Si autē ⁊ illas in/
numerabiles hostiū catervas spirita
libus oculis contempleris: quas bea
tus Aplus enumerat: dicens: Nō ē Eiusdē.6
nobis colluctatio aduersus carnē et
sanguinē: sed aduersus principat⁹:
adūsus potestates: aduers⁹ mūdi re/
ctores tenebrarū harū: contra spirita
lia nequicie ī celestib⁹. Et illud qđ d̄
viro iusto in nonagesimo dicit psal/
mo: Cadent a latere tuo mille ⁊ decē
milia a dextris tuis: liquido peruide
bis: ꝙ multo maioris sint numeri: et
validiores ꝙ nos carnales sc; atq;
terrent: quippe cū illis spiritalis atq;
aeria concessa substantia sit.

Interrogatio de comparatione septem gentiū ⁊ octo vitiorum: Ca. XVII.

Ermanus: Quō igit octo sūt
S vitia que nos impugnāt: cum
per moysen septē dinumerate
sint gentes que aduersant populo is
rael: vel queadmodū terras vitiorū
commodū nobis est possidere?

Responsio quō scdm octo vitia octo gentiū numerus impleatur: Ca. XVIII.

Erapion: Octo esse principa/
S lia vitia q̄ īpugnāt monachū:
cūctoꝝ absoluta sententia est.
Que figuraliter sub gentiū vocabu
lo noīata: idcirco nūc oīa nō ponū/
tur: eo ꝙ egressis iā de egypto ⁊ libe
ratis ab vna gēte validissima: id est
egyptiorū: moyses vel ꝑ ipm dn̄s in
Deuteronomio loq̄bat. Que figura
ī nob q; rectissime stare dep̄hēdit q̄
d̄ seculi laq̄is expediti: gastrimargie:
id est ventris vel gule vitio caruisse
cognoscimur. Et habem⁹ iā ꝯ has re/
siduas septē gētes sili rōne ꝯflictū: p̄
ma sc; q̄ iā deuicta ē minime cōputa
ta. Cui⁹ etiā terra in possessionē isra
eli nō dat: s; vt deserat eā ꝑpetuo: ⁊
egrediat ab ea: dn̄i p̄ceptiōe sancit.
Et iccirco ita sūt moderāda ieiunia:
vt nō nece sit ꝑ īmoderationē ꝯtinē
tie: que defectione carnis vel infir/
mitate contracta est: reuerti rursus
ad egyptiorum terram: id est pristinā

gule ⁊ carnis cõcupiscentiã: quã cũ
mõo huic abrenũciarem⁹: abiecim⁹.
Quod figuraliter illi perpessi sunt:
qui egressi in solitudinem virtutum:
rursus desiderauerunt ollas carniuꝫ
super quas sedebant in egypto.

Cur vna gens quidem deseri: septem vero iubẽtur extingui: Ca. XIX.

Quod aũt illa gẽs in q̃ nati sũt
q filij israel nõ penitus extingui:
sed tantummodo deseri ei⁹ ter
ra precipitur: he vero septeꝫ vsqꝫ ad
internetioneꝫ iubentur extingui: hec
ratio est ꝙ quantumlibet ardore spi
ritus succensi eremũ virtutum fueri
mus ingressi: ĩ ciuitate ac ministerio
gastrimargie: ⁊ quodammodo quo
tidiano eius cõmercio nequaꝙ care
re poterimus. Semper eniꝫ in nobis
edulij ⁊ escarum vt ingenitus ac na
turalis viuit affectus: licet amputare
superfluos eius appetitus ac deside
ria festinem⁹: que sicut per oĩa de
leri non possunt: ita debent quadam
declinatione vitari. De hac enim di
citur: Et carnis curam ne feceritis in
Roma. 13 desiderijs. Dum hui⁹ ergo cure quã
precipimur non per omnia abscide
re: sed absqꝫ desiderijs exhibere reti
nemus affectum: euidenter egypti do
minationem non extinguimus: sed
ab ipsa quadam discretione separa
mur: nõ ð superfluis seu lautioribus
epulis cogitantes: sed ꝺm apostolũ:
victu quotidiano indumentoqꝫ con
1 Tio. 6 tenti. Quod figuraliter etiam in le
ge mandatur: Nõ abominaberis egy
Deut. 23 ptium: quia fuisti incola in terra ei⁹.
Necessarius eñ victus corpori: non
sine vel ipius pernicie vel anime sce
lere denegatur. Illarũ vero septem
perturbationũ velut omnimodis no
xiarum: de recessib⁹ anime nostre pe
nitus exterminandi sunt motus. De
his eñ ita dicitur: Oĩs amaritudo
Eph. 4. ira ⁊ indignatio: ⁊ clamor ⁊ blasphe
mia tollatur a vobis cum omni mali
cia. Et iterum: Fornicatio aũt ⁊ om
nis immundicia ⁊ auaricia nec nomi Eiusdẽ. 5.
neẗ in vobis: aut turpitudo: aut stul
tiloquiũ: aut scurrilitas. Possumus
ergo horũ que nature superinducta
sunt radices abscidere vitiorũ: vsũ
vero gastrimargie nequaquã valebi
mus amputare. Non eñ possumus
quantumlibet profecerimus: id non
esse quod nascimur. Quod ita eẽ tã
nostra qui sumus exigui: ꝙ omniũ ꝑ
fectorum vita ⁊ conuersatione mon
stratur: qui cum reliquaruꝫ passionũ
reciderint stimulos: atqꝫ eremũ toto
mentis feruore ⁊ corporis expetant
nuditate: nihilomin⁹ quotidiani vi
ctus prouidentia ⁊ annui panis pre
paratione nequeunt liberari.

De natura gastrimargię ad similitudinem aquilę comparandę: Ca. XX.

Cuius passionis figura qua ne
b cesse est ꝙuis spiritalem sum
mũqꝫ monachũ coartari: pro
prie satꝫ aquile similitudine designa
tur. Que cũ excelsissimo volatu vl
tra nubiũ fuerit altitudinẽ sublima
ta: seseqꝫ ab oculis cunctoruꝫ morta
lium: ac a facie terre totius absconde
rit: rursus ad vallium ima submitti: ⁊
ad terrena descendere: ac morticinis
cadaueribus implicari ventris neces
sitate compellitur. Quibus manife
stissime comprobaẗ gastrimargie spi
ritum nequaꝙ posse vt cetera vitia
resecari: vł per omnia similiter extin
gui: sed aculeos ei⁹ ac superfluos ap
petitus virtute animi retundi tantũ
atqꝫ cohiberi.

De ꝑseuerantia gastrimargię aduersus philosophos disputata: Ca. XXI.

Nam hui⁹ vitij naturã quidã
n senũ cũ philosophis disputãs:
q̃ eũ ꝑ simplicitate christiana
velut rusticũ crederẽt fatigandũ: sꝫ
ꝫ ꝓblematis figurãs colore elegaẗ

expressit. Multis inquit creditori/bus pr̃ meꝰ me dereliquit obnoxiũ: ceteris ad integrũ solues: ab omi cõuentionis eoꝝ molestia liberatus sũ: vni satisfacere quotidie soluẽdo nõ possum. Cũq; illi ignorãtes vim ꝓ/posite questionis absolutionẽ eiꝰ ꝑ/cario postularent: multis ait vitijs fui naturali conditiõe ꝯstrictus: sed inspirãte dño desideriũ libertatis: cũctis illis tanq̃ molestissimis creditoribus renunciãs huic mũdo: ⁊ omnẽ substantiã q̃ mihi successiõe pr̃is obuenerat: a me pariter abijciens satisfeci: atq; ab eis sum oĩmodis ab/solutus: gastrimargie vero stimulis nullo mõ carere ꝑualui. Nec eñi q̃s/uis eã in paruũ moduz vilissimã q; redigerẽ quãtitatẽ: vim quotidiane cõpulsionis euado: sed necesse ẽ me ꝑpetuis eius cõuentionibꝰ purgeri: et interminabilẽ quandã solutionẽ iugi functiõe depẽdere: atq; inexplebile indictionibꝰ eiꝰ ĩferre vectigal. Tum illi hũc quẽ velut idiotã ac rusticũ ante despexerant: pnũciauer̃t primas philosophie ꝑtes: id ẽ ethi/cam disciplinã apprime cõprehẽdisse: mirati admodũ: potuisse eũ naturaliter assequi: qḋ nulla ei secularis eruditio ꝯtulisset: cũ ipi sudore multo lõgaq; doctrina hec attingere nequiuissẽt. Hec spãliter de gastrimar/gia dixisse sufficiat. Nunc reuerta/mur ad disputatiõz quã de genera/li vitioꝝ ceperamus exponere.

Cur abrae predixerit deus decẽ gentes expugnãdas a pp̃lo israel: Ca. XXII.

Cum ad abraam dñs de futuris loqueret̃ qḋ vos minime requisistis: non septẽ gentes legit̃ dinumerasse sed decẽ: quarum terra semini eiꝰ dãda ꝓmittit̃. Qui numerus adiecta idolatria atq; blasphemia euident̃ implet̃: quibꝰ ante noticiã dei ⁊ gratiã baptismi: vel impia gentiliũ vel blasphema iudeoꝝ multitudo subiecta est: donec in in/tellectuali egypto cõmorat̃. Si autẽ abrenũcians q̃s et egressus inde ꝑ dei gratiã deuicta pariter gastrimargia ad eremũ ꝑuenerit spiritalez: de impugnatione triũ gentiũ liberatꝰ: ꝯtra septẽ tñi que ꝑ moysen dinumerant̃ bella suscipiet.

Quomõ vtile nobis sit vitioꝝ terras possidere. Capitulũ. XXIII.

Quod vero istaꝝ pernitiosarum gentiũ regiões salubriter possidere ꝑcipimur: ita intelligit̃: Habz vnũquodq; vitiũ ĩ corde nr̃o ꝓpriã stationẽ: quã sibi vendicans in aĩe nr̃e recessu exterminat israelẽ: id est cõtemplationẽ reꝝ sũ/maꝝ atq; sanctaꝝ: eisq; semꝑ aduersari nõ desinit. Nõ eñi pñt virtutes cum vitijs pariter cõmorari. Que enĩ ꝑticipatio iusticie cum iniq̃tate: aut que societas luci ad tenebras? 2. Coꝝ. 6 Sed cũ ab israele pp̃lo: id est virtu/tibus ꝯtra se dimicantibꝰ fuerit vi/tia suꝑata: locũ quẽ sibi in corde nostro ꝯcupiscẽtie vel fornicatiõis spiritus retentabat: deinceps castitas obtinebit. quẽ furor ceperat: patientia vendicabit. quẽ tristicia mortem operãs occupauerat: salutaris ⁊ plena gaudio leticia possidebit. quẽ ac/cidia vastabat: incipiet excolere fortitudo. quẽ suꝑbia cõculcabat: humilitas honestabit: ⁊ ita singulis vitijs expulsis: coꝝ loca: id ẽ affectꝰ virtu/tes cõtrarie possidebunt. Que filij israel: id est aĩe vidẽtis deũ: nõ ĩmerito nũcupant̃: q̃ cuz vniuersas cordis expulerint passiones: nõ tã alie/nas possessiones ꝑuasisse q̃ ꝓprias recuperasse credendi sunt.

Quę terrę de quibus expulsi sunt populi chananeoruz: semini sem fuerit deputatę: Cap. XXIIII.

Etem q̃tũ docet verꝰ tradi/

tio:has easdez terras chananeoꝝ in
quas introducunť filij isrl'; filij sem
fuerūt quondā ī oꝛbis diuisiōe soꝛ/
titi: q̄s deinceps p vim atq̧ potētiaz
posteritas cham puasiōis iniq̄tate
possedit. In quo ꝛ dei iudiciū rectis
simū cō pbať: q̄ ꝛ illos de locis alie/
nis q̄ male occupauerant expulit: et
istis antiquā patꝝ possessionē: q̄ p/
sapie coꝝ in diuisiōe oꝛbis fuerat de
putata: restituit. Que figura in nob
q̄z stare certissima rōne cognoscitur.
Nā volūtas dñi possessionē coꝛdis
nr̄i nō vitijs s; virtutibꝰ naturalr̄ de
putauit. Que pꝰ p̄uaricationē ade
isolescētibꝰ vitijs. i. pplis chanane/
is: a ppꝛia regiōe depulse: cū ei rur/
sum p dei grām diligētia nr̄a ac labo
re fuerīt restitute: nō taz alienas oc/
cupasse terras q̄ꝫ p pꝛias credende
sunt recepisse.

Testimonia diuersa sup significatiōe octo vitioꝛuz: Capitulū. XXV.

E his octo vitijs ꝛ in euāge/
d lio ita significať. Cū aūt im
mundꝰ spūs exierit ab hoīe:
ambulat p loca arida: querēs requi
em ꝛ nō īuenit. Tūc dicit: reuertar
Luč. 11. in domū meā vnde exiui. Et veniēs
inuenit vacantē: scopis mundatā et
oꝛnatā. Tunc vadit ꝛ assumit alios
septē nequioꝛes se spūs: ꝛ intrantes
habitāt ibi: ꝛ fiūt nouissima hoīs il
lius peioꝛa pꝛioꝛibꝰ. Ecce vt ibi sep
tē gētes legimꝰ excepta egyptioꝝ: d
qua egressi fuerant filij isrl': ita ꝛ hic
septē reuerti spūs dicunť īmūdi: ex/
cepto eo qui ab homīe p̄us narrať
egressus. De hoc septenario fomite
vitioꝝ salomon q̄q; in Pꝛouerbijs
Puer. 26. ita describit: Si te rogauerit inimi/
cus voce magna: ne cōsenseris ei: se/
ptē em̄ neq̄tie sunt in aīa eius. i. si su
peratꝰ gastrimargie spūs cepit tibi
sua humiliatione blandiri: rogans
quodāmō vt aliq̄d relaxās a cepto
feruoꝛe impertias ei: qđ ꝯtinētie mo
dū ꝛ mensurā iuste discretiōis exce/
dat: ne resoluaris eiꝰ subiectiōe: nec
arridēte impugnatiōis securitate: q̄
videris paulisper a carnalibꝰ incen/
tiuis factꝰ quietioꝛ: ad pꝛistinam re
missionē vel p̄teritas gule ꝯcupiscē/
tias reuertaris. Per hoc em̄ dicit spi
ritꝰ ille quē viceras: Reuertar in do
mū meā vnde exiui. Et pcedētes ex
eo ꝯfestim septē spūs vitioꝝ erūt ti
bi acrioꝛes: q̄ꝫ illa passio q̄ in p̄moꝛ
dijs fuerat supata: qui te mox ad de
terioꝛa ptrahēt genera peccatoꝝ.

Qz deuicta passiōe gule im pendēdus sit laboꝛ ad virtutes ceteras obtinēdas: Capitulū. XXVI.

Q Uapꝛopter ieiunijs ꝛ ꝯtinē/
q tie incūbentibꝰ nobis: festi/
nandū est vt gule passiōe su
perata: ptinus aīam nr̄am vacuam
esse a necessarijs virtutibꝰ nō sina/
mus: s; eis vniuersos recessus coꝛdis
nostri studiosius occupemus: ne re/
uersus ꝯcupiscētie spūs: inanes nos
ab ipis vacantesq̧ reperiat: ꝛ nō si/
bi iā soli aditū parare contentꝰ: ītro
ducat secū in aīam nostrā septena/
riū hunc fomitē vitioꝝ: ꝛ faciat no/
stra nouissima peioꝛa pꝛioꝛibꝰ. Tur
pioꝛ em̄ erit post hec ꝛ īmūdioꝛ ani
ma: ac supplicio grauioꝛe plectetur:
que se renūciasse huic seculo gl'iať:
dominātibꝰ sibi octo vitijs: q̄ꝫ fue/
rat quōdā in seculo ꝯstituta: cū nec
disciplinā monachi fuisset pꝛofessa
nec nomen. Nā et nequioꝛes hi sep/
tem spiritus illo pꝛioꝛe qui egressus
fuerat: idcirco dicuntur: quia deside
rium gule: id est gastrimargia per se
se non esset noxia: nisi intromitteret
grauioꝛes alias passiones: id ē foꝛni
catōis: philargyrie ire: tristicie: siue
supbie: que p semet noxia anime ac
pemptoꝛia esse non dubium est. Et
idcirco perfectionis puritatem nūq̄ꝫ
poterit obtinere: quisquis eam de
hac sola continētia; id est ieiunio coꝛ

poꝛali speraucrit acquirendam: nisi noucrit ob id se hanc exercere debere vt hũiliata carne ieiunijs facil⁹ pos sit aduers⁹ alia vitia inire certamẽ: nõ insolescente carne saturitatis in gluuie.

Q nõ idẽ oꝛdo ꝑlioꝝ sit q̃ ponit̃ in catalogo vitioꝝ: Capitulũ. XXVII.

Ciedũ tñ nõ eũdẽ eẽ in omi bus oꝛdinẽ ꝑlioꝝ: qꝛ sicut di xim⁹: non vno mõ impugna mur omẽs: ⁊ opoꝛtet vnũquẽq; no strũ ꝫm qualitatẽ belli quo ꝑncipa liter infestat̃: cõcertationũ luctamẽ arripe: ita vt aliũ necesse sit aduers⁹ vitiũ qð tertiũ ponit̃ pꝛimũ exerce re cõflictũ: aliũ ꝯtra quartũ seu q̃n tũ: et ita ꝓut ip̃a vitia in nobis obti nent ꝑncipatũ: Atq; impugnatiõis exigit mod⁹: nos q̃ȝ opoꝛtet oꝛdinẽ instituere ꝑlioꝝ: ꝫm quẽ ꝓuent⁹ q̃ȝ victoꝛie triũphiq; succedens: faciet nos ad puritatẽ coꝛdis ⁊ ꝑfectionis plenitudineȝ ꝑuenire. Hucusq; ab bas serapion de natura octo ꝑncipa liũ vitioꝝ nobis disserens: latentiuȝ in coꝛde nr̃o passionũ genera (quaꝝ causas atq; affinitates: cuȝ ab ip̃is quotidie vastaremur: nec cognosce re poteramus) ita lucide reserauit: vt eas quodãmõ añ oculos positas intueri nobis velut in speculo vide remur.

Explicit collatio abbatis se rapionis.

Incipit annotatio capitu loꝝ collationis theodoꝛi de nece sctõꝝ:

Explicit annotatio capitu loꝝ.

Incipit collatio theodoꝛi abbatis de nece sanctoꝝ.

De descriptiõe eremi ⁊ in quisitio ne de nece sctõꝝ: Capitulũ. I.

In palesti ne partib⁹ iuxta thecue vicum qui Amos pꝛo phetam meruit ꝓcreare: solitudo vastissima est vsq; arabiã ac mare moꝛtuũ: q̃ igres sa deficiũt flueta ioꝛdãis ⁊ alvei sui

faciũt finẽ: et cineres sodomoꝝ am/plissima extensiõe porrecta. In hac summe vite ac sanctitatis viri mona chi diutissime cõmorantes: repente sunt a discurrentibus saracenoꝝ la/trunculis interempti. Quoꝝ corpa licet sciremus tam a pontificibus re/gionis illiꝰ ꝙ̃ ab vniuersa plebe ara bum tanta veneratione prerepta: ꝛ inter reliquias martyrũ condita: vt innumeri ppli e duobus opidis con/currentes: grauissimũ sibi certamen indixerint: ꝛ vsqꝫ ad gladioꝝ cõfli/ctum pro sancta rapina sit eorũ ꝓ/gressa cõtentio: dum pia inter se de/uotione decertãt qui nã iustius eorũ sepulturam ac reliquias possiderẽt: alijs scilicet de vicinia cõmoratiõis ipoꝝ: alijs de originis propinq̃tate gloriantibus: nos tamẽ vel nostro/rum vel quorũdã nõ mediocriter ex hac parte scandalizantiũ fratruꝫ of/fensione permoti: inquirentesqꝫ cur tanti meriti ac tantaꝝ virtutum vi/ri ita sint a latrunculis interfecti: tã/tumqꝫ dominꝰ passus fuerit erga su/os famulos facinꝰ perpetrari: vt vi/ros cunctis mirabiles in manus tra deret impioruꝫ? Mesti ad sanctum theodoꝝ singularem in cõuersatiõe actuali perreximus virum. Hic nãqꝫ morabatur in cellis: qui locus inter nitriam ac scythiam situs: ꝛ a mona sterijs quidem nitrie quinqꝫ milibꝰ distans: octoginta milium solitudi/ne ab eremo scythie ĩ qua cõmoraba mur interueniente discernit. Cui cũ de predictoꝝ viroruꝫ nece querimo/niam fudissemus: ammirantes tan/tam dei patientiam: qꝫ viros scilicet illiꝰ meriti taliter perimi permisisset: vt qui alios quoqꝫ sue sãctitatis põ dere de huiusmodi liberare tempta/tione debuerint: ne seipos quideꝫ ꝑ ripuerint de manibus impioruꝫ: aut cur deus admitti in seruos suos tan tum facinus consensisset.

Respõsio abbatis theodori ad ꝓpositam questionẽ: Capitulũ. II.

Beatus theodorus respõdit: b Hec questio illoruꝫ solet ani mos permouere: q̃ parum fi/dei vel scientie possidentes: merita sanctoꝝ vel premia que nõ in ꝑsen/ti redduntur: sed reposita sunt in fu/turum: arbitrantur in huius tempa/lis vite breuitate restitui. Ceterum nos qui nõn sumus in hac vita tan/tum sperantes in christo: ne ẽm apo/stolũ miserabiliores simus omnibus hominibꝰ: quia scꝫ in hoc mundo ni hil ꝓmissionũ recipientes: etiam ĩ fu turo eas pro hac incredulitate pda/mus: opinionibꝰ coꝝ nõ debemꝰ er/rare: ne ignorata vere diffinitionis sentẽtia titubãtes: ac trepidi tẽpta/tionibꝰ moueamur: cũ eisdẽ nos q̃s traditos viderimꝰ: vel iniusticiã scꝫ vel incuriã humanaꝝ reꝝ deo (q̄ȯ dictu quoqꝫ nefas est) ascribentes: quia sanctos viros recteqꝫ viuẽtes in temptatione nõ protegat: nec bo/nis ea que bona sunt: nec mala mal' retribuat in pñti: ꝛ cũ illis damna/ri mereamur: Quos Sophonias ꝓ pheta castigat: Qui dicũt inq̃t ĩ cor dibꝰ suis nõ faciet dñs bene: sed ne/qꝫ faciet male. vel certe cũ illis ĩue/niamur: qui hmõi querimonijs deũ blasphemare dicunt: Oĩs qui facit malum bonus est in cõspectu domi/ni: et tales ei placẽt. aut certe: Ubi ẽ deus iusticie? Illam quoqꝫ blasphe/miam que in subsequentibꝰ descri/bitur similiter adiungẽtes: Uanꝰ est qui seruit deo: aut q̄ȯ emolumentuꝫ quia custodiuimꝰ ꝓcepta eius: ꝛ qꝛ ambulauimus tristes coram domi/no? ergo nunc beatos dicimus arro gantes: siquidem ditati sunt facien/tes impietatem: et temptauerunt de/um et salui facti sunt. Quobrem vt hanc ignorationem que prauissimi huius erroris radix et causa ẽ possi/mus euadere: primũ nosse debemꝰ

I. coꝝ. 15

Soph. I.

Mala. 3.

quid vere sit bonū: q̄d malum: ⁊ ita demū sup his non falsam vulgi: sed verā scripturaꝝ diffinitiōes tenētes: minime īfideliū hoīm decipiemur errore.

De tribus que in hoc mundo sunt: id est bonis ⁊ malis et medijs: Ca. III.

Tria sunt eñi que in hoc mūdo sunt: id ē bonū: malum: mediū. Debemus itaq₃ nosse q̄d ꝓprie bonū: quid maluꝫ: q̄d vere sit mediū: vt nostra fides vera sciētia cōmunita: in cunctis temptationib⁹ incōcussa ꝑduret. Nihil igit̄ in rebus dūtaxat hūanis ꝑncipale bonū esse credendū est: nisi virt⁹ animi sola: que fide sincera nos ad diuina perducens: illi īmutabili bono facit iugiter inherere. Et econtrario nihil malū esse dicendū est: nisi pctm̄ solū qd̄ a bono deo nos sepans: malo facit diabolo coplari. Media sūt que in vtrā q₃ ptem ꝓ affectu ⁊ arbitrio vtentis diriuari possunt: vtputa diuitie: ptās: honor: robur corpis: sanitas: pulchritudo: vita ipa ⁊ mors: paupertas: infirmitas carnis: iniurie: et cetera his similia: que ꝓ qualitate ⁊ affectu vtētis: vel ad bonā ꝑhit ptem ꝓficere vel ad malā. Nā ⁊ diuitie ꝓficiūt frequēter ad bonū s̄m
1.Tio.6. aplm̄: qui diuitib⁹ hui⁹ mundi precipit vt facile tribuāt: cōmunicēt indigentib⁹: thesaurizent sibi fundamētū bonū in futuꝝ: vt ꝑ has apphendāt verā vitā. Et s̄m euāgeliū bo-
Luce.16. ne sunt illis qui faciunt sibi amicos de iniquo mamona. Que rursuꝫ retorquētur ad malum: cū ad recōdēdū tantūmō vel ad luxuriā cōgerūtur: ⁊ nō ad vsus indigētiū dispensant̄. Ptās q₃ ⁊ honor: corpusq₃ robur ac sanitas: q̄ sint media ⁊ vtrobiq₃ ꝯueniētia: etiā ex hoc facile cōꝓbatur: q₃ multi sctōꝝ ī veteri testamēto potiti his omnib⁹: ⁊ in sūmis diuitijs ⁊ culmīe dignitatū ac fortitudine corpis ꝯstituti: deo q₃ acceptissimi fuisse noscunt̄. Et ediuerso q̄ his male abusi sunt: ⁊ ea ad misteriū sue neq̄tie detorserūt: nō īmerito vl̄ puniti sunt vel extincti: qd̄ frequēt̄ regnoꝝ liber indicat factū. De ipsa etiā morte ac vita q₃ medie sint: vel sctī iohis vel iude natiuitas ꝓtestatur. Vni⁹ nāq₃ intm̄ sibimet vita ꝓfuit: vt alijs q₃ gaudiū ort⁹ ei⁹ cōtulisse dicat̄: s̄m illud: Et mlti sup ei⁹ Luce.1.
natiuitate gaudebūt. De alteri⁹ vo dicit̄ vita: Bonū erat ei: si natus nō math.26
fuisset hō ille. De morte etiā Iohānis oīm q₃ sctōꝝ d̄r: Preciosa est in Ps.115.
cōspectu dñi mors sctōꝝ ei⁹. De iude autē ac similiū: Mors pctōꝝ pes Ps.33.
sima. Infirmitas etiā carnis interdū q̄ sit cōmoda: lazari illi⁹ paupis vlcerosi beatitudo demōstrat. Cuius cū nulla alia virtutū merita scriptura cōmemoret: ꝓ hoc solo q₃ egestatē ⁊ infirmitatē corpis patiētissime Luce.16.
tolerauit: sinus abrae possidere beatissima sorte ꝓmeruit. Egestas q₃ ac ꝑsecutiōes ⁊ iniurie que mala esse tot⁹ vulgi opinione censentur: q̄ sint vtiles ac necessarie: etiam ex hoc liquido cōprobatur: q₃ sancti viri nō solū eas nunq̄ vitare voluerūt: verūetiā in virtute summa: vel appetētes: vel fortiter tolerantes amici dei effecti: eterne vite sunt stipendia cōsecuti: btō apostolo cōcinēte: Pro- 2.cor.12
pter qd̄ placeo mihi ī infirmitatib⁹: in cōtumelijs: in necessitatib⁹: in ꝑsecutionib⁹: in angustijs ꝓ christo. Cum eñi infirmor tunc potens sum: quia virtus in infirmitate perficit̄. Et idcirco illi qui summis huius seculi diuitijs ⁊ honoribus ac potestatibus extollūtur: nō ex his principale bonum obtinuisse credendi sunt: qd̄ in solis esse virtutib⁹ definit̄: sed mediū quiddā: quia sicut iustis recte ac necessarie vtentib⁹ vtilia hec esse reperiuntur ⁊ cōmoda: occasionē nāq₃ operis boni fructusq₃ in illius vite eternitate parturiūt: ita il-

lis qui male opibus abutunt inuti/les sunt atq; incomode: & occasiones peccati mortisq; concinant.

Q malum nulli inuito ab alio possit inferri: Ca. IIII.

His itaq; diuisiones fixas atq; imobiles retinentes: scientesq; nihil esse bonum nisi virtutem solam: que ex timore dei ac dilectione descendit: nec malum quicq; esse nisi peccatum solum & separationem a deo: diligenter nunc discutiamus: vtrum deus vnq; sanctis suis: aut per se: aut per alium quempiam inferri permiserit malum: quod sine dubio nusq; omnino reperies. Nec enim potuit aliquando cuiq; nolenti ac resistenti malum peccati alter inferre: nisi illi soli qui illud in sese cordis ignauia & corrupta voluntate suscepit. Deniq; cum beato iob diabolus adhibitis vniuersis neqtie sue machinis malum hoc peccati voluisset inferre: ac non solum cunctis eius facultatibus spoliasset: verum etiam post illum de morte septem filiorum tam atrocem tanq; insperatum orbitatis dolorem: vulnere eius pessimo a capitis vertice vsq; ad plantam pedum: & intolerandis cruciatibus onerasset: nequaq; ei peccati maculam quiuit infligere: quia in cunctis imobilis perseuerans: nullum blasphemie accomodauit assensum.

Obiectio quemadmodum ipse deus dicatur creare mala: Capitulum. V.

Germanus: Frequenter legimus in scripturis sanctis deum creasse mala: vel hominibus intulisse: vt est illud: Quoniam absq;
Esa. 45. me non est deus: Ego dominus & non est alter: formans lucem & creans tenebras: faciens pacem & creans mala. Et iterum: Si est malicia in ciuitate quam dominus non fecit?

Responsio sup interrogatione proposita: Ca. VI.

Theodorus: Nonnunq; solet scriptura diuina abusiue mala pro afflictionibus ponere: non quia per naturam proprie mala sint: sed secundum hoc q; ab his sentiantur mala quibus vtiliter inferuntur. Hominibus etenim disputans diuina censura: necesse est vt humanis verbis et affectionibus eloquatur. Etenim sectio vel vstio salutaris que illis qui vlcerum contagione putrefacti sunt: pie infertur a medico: mala a tolerantibus creditur: nec iniquo carcer: nec equo calcar: nec emendatio suauis est delinquenti. Omnes etiam discipline his qui erudiuntur amare sentiuntur ad presens: sicut apostolus dicit: Omnis autem disciplina in presenti non videtur esse gaudii sed mero/ Heb. 12.
ris: postea autem fructum pacatissimum his qui per se exercitati sunt reddet iustitie. Et: Quem diligit dominus corripit: fla/ Ibidem.
gellat autem omnem filium quem recipit. Quis enim est filius quem non corripit pater? Itaq; mala nonnunq; poni pro afflictionibus solent: secundum illud: Et peni/ Hiere. 26
tuit deum super maliciam quam locutus est vt faceret eis & non fecit. Et iterum: Quia Ps. 85.
tu domine misericors & miserator: patiens et multum misericors & penitens in maliciis: id est super tribulationibus & erumnis que nobis pro peccatorum nostrorum meritis inferre compelleris. Quas sciens vtiles esse nonnullis: ita alius propheta vtiq; non inuidens saluti eorum sed consules imprecatur: Adde illis mala domine: adde mala gloriosis terre. Et Esa. 45.
ipse dominus: Ecce inquit inducam super eos Hiere. 11.
mala: id est dolores ac vastitates: quibus in presenti salubriter castigati: ad me quem in rebus prosperis contempserunt: reuerti tandem ac festinare cogantur. Ideoq; hec principalia esse mala non possumus definire: multis enim ad bonum proficiunt & causas eternorum pariunt gaudiorum. Et idcirco vt ad questionem propositam recurramus: vniuersa que putantur mala nobis ab inimicis vel a quibuscunq; aliis irrogari: non sunt credenda mala esse sed media. Non enim talia inuenientur qualia putat esse ille qui intulit animo furibundo: sed qualia sense/

rit ille qui sustinet. Ideoqꝫ cū illa/
ta fuerit mors viro sancto: nō ei ma
lum illatum esse credendū est: ſ me/
dium quiddā. Quod cū peccatori
malum sit: iusto requies et absolu/
tio fit malorū. Mors eñi viro iusto
reqes: cuiꝰ vita abscōdita est. Et iō
nec vir iustus ex hac aliqͦd ꝑpetitur
detrimentū ꝙ nihil ꝑtulit noui: ſ id
quod ei accessurū fuerat necessitate
nature: inimici neqtia nō sine p̄mio
vite perennis excepit: ac debitū mort̃
hūane quod inexcusabili lege reddē
dū est: cū fructu vberrimo passionis
ac magne remunerationis mercede
persoluit.

Interrogatio an reus sit q̄ iusto intulit mortē: cū iustꝰ habeat de morte mercedē: Capitulū. VII.

g Ermanus: Ergo si interēptus
iustus nō solū nihil mali per
pessus est: sed etiā mercedem
passionis assequitr: quō in reatū vo/
cabitur qui nō nocuit mortē inferē/
do sed profuit?

Responsio ad precedentez iterrogationē: Ca. VIII.

t Heodorꝰ: Nos de ꝓprieta/
te boni maliqꝫ vel eius quod
diximus eē medium disputa/
mus: nō de affectu eorū qui ista cō/
mittūt. Nec enī q̄s ipiꝰ vl' iniquꝰ id
circo impunitꝰ erit: qꝛ malicia sua iu
sto nocere nō potuit. Tolerātia enī
⁊ virtꝰ iusti: nō illi ꝙ mortē vl' sup/
plicia intulit: sed illi proficit ad mer/
cedez qui illata sibi patiēter excepit.
Ideoqꝫ ⁊ hic merito punietr ꝓ cru/
delitatis sue vitio qua malū voluit
inferre: ⁊ ille nihilominꝰ nihil mali
ꝑpessus est: qꝛ virtute animi sui pa/
tienter tēptationes doloresqꝫ sustē/
tans: ea que malo ꝓposito illata sūt
ad ꝓfectū melioris statꝰ: ⁊ eterne vi
te fecit btitudinē ꝑuenire vl' ꝑtinere.

Exēplū beati iob a diabolo tēptati: ⁊ dñi a iuda traditi: ⁊ ꝙ iusto tā ꝓspa q̄3 aduersa ꝓficiāt ad salutem: Capitulū. IX.

n Eqꝫ enī patiētia: iob mercedē
diabolo qꝛ eū illustriorē su
is tēptatioibꝰ reddidit: ſ illi
ipi ꝙ eas virilr ꝑtulit acqsiuit: nec iu
das eterni supplicij īmūitate dona/
bitr: qꝛ ꝓditio eiꝰ ad salutē gñis ꝓ/
fecit hūani. Nō enī ꝓuētꝰ ꝯsiderā/
dus ē opis ſ opantis affectꝰ. Qua/
ꝓpter hec debet ī nobis diffinitio ī/
mobiliter custodiri: ꝙ nulli malū ab
alio possit īferri: nisi ꝙ illud ignauia
sui cordis ac pusillanimitate cōtra/
xerit: hanc eādē sniā3 btō aplo vno
versiculo ꝯfirmāte: Scimꝰ aūt qm̄ Ro. 8.
diligētibꝰ deū oīa coopātr ad bonū.
Dicēs enī oīa coopātr ad bonū: vni
uersa nō solū q̄ ꝓspa: verūetiā que
putantr aduersa ꝑiter comprehēdit.
Per que ⁊ ī alio loco idez aplus se
trāsisse describit: cū dicit: Per arma 2. Cor. 6
iusticie que a dextris sūt ⁊ a sinistris:
id ē ꝑ gliā3 ⁊ ignobilitatē: ꝑ infamiā
et bonā famā: vt seductores ⁊ vera/
ces: vt tristes: sꝑ āt gaudētes: vt egē
tes: multos autē locupletantes ⁊c.
Oīa ǵ que ꝓspa reputantr: ⁊ dextre
dicūtur ꝑtis: que scūs aplus glie et
bone fame vocabulo designauit: illa
etiā que existimantr aduersa q̄ ꝑ ig/
nobilitatē ⁊ infamiā euidēter expres
sit: quā qꝫ a sinistris eē describit: effi/
ciuntr viro ꝑfecto arma iusticie si il/
lata sibi magnanimiter sustētauerit:
ꝙ vicz ꝑ h̃ dimicās ⁊ in istis ipis q̄/
bus īpugnari putatr aduersis tanq̄3
armis vtēdo eisqꝫ velut arcu ⁊ gla/
dio scutoqꝫ validissimo ꝯtra illos q̄
h̃ īgerit cōmūitus: ꝓfectū sue patie
ac virtut̃ acqrat: gliosissimū ꝯstā/
tie triūphū ex ipis q̄ letaliter īferūtr
capiēs hostiū telis: nec ꝓspis dūta/
xat elatꝰ: nec deiectꝰ aduersis: ſ iti/
nere plano ac via regia sꝑ īcedēs: ab

illo trāquil/litatis statu nequaq̄ le/
ticia supueniente quasi in dexteram
mot⁹: nec ingruentib⁹ aduersis tri/
sticiaq̄ dn̄ante velut ad leuā rursus
Ps.118. impulsus. Par em̄ mlta diligētib⁹
nomē tuū: ⁊ nō est illis scandalum.
De illis xō q̄ per singulos incurrē/
tes casus ꝓ eoꝝ qualitate ac varie/
Eccl.27. tate mutanť: ita dr: Stultus aūt si/
cut luna mutatur. At em̄ de pfectis
Roma.8 ac sapientib⁹ diciť: Diligentib⁹ deū
oīa coopantur ad bonū: ita de infir
mis ꝓnunciať ac stultis: Om̄ia ad/
uersa viro insipienti: nec em̄ prospe
ris reb⁹ proficit: nec emēdať aduer/
sis. Eiusdē nanq̄ virtutis est tristia
fortiter tolerare cuius etiā scd̄a mo
derari: ⁊ eū qui in vno eoꝝ supera/
tur: neutrū sufferre certissimum est.
Facili⁹ tn̄ quis elidi pōt prospis q̄
aduersis. Hec em̄ interdū etiā inui/
tos retinent atq̄ humiliant: ⁊ com
punctione saluberrima vł min⁹ pec
care faciunt vel emendant: illa xō
mollib⁹ mentē ac pniciosis extollen
tia blandimentis: securos felicitatꝫ
sue ꝓuētu: ruina maiore ꝓsternūt.

De virtute viri pfecti: q̄ ambidexter figuraliter nūcupatur: Capi. X.

Isti sunt ꝗ qui figuraliter in
scp̄turis sanctis amphotero
dexios: id est ambidextri nū
cupanť: vt ille aoth in libro iudicū
fuisse describiť: q̄ vtraq̄ manu vte
Judic.3. batur ꝓ dextera. Quā virtutē ita
poterimus nos quoq̄ intellectualiť
possidere: si ea q̄ prospera sunt dex/
teraq̄ censenť: ⁊ ea q̄ aduersa sunt
ac sinistra dicūť: bono rectoq̄ vsu
ad ptē fecerim⁹ dexterā ptinere: vt
quecūq̄ fuerint illata: fiāt noƀ ꝺm
aplm̄ arma iusticie. Duab⁹ nanq̄
partib⁹ ⁊ (vt ita dixerim manib⁹)
interiorem hoīem nostrū subsistere
puidem⁹: nec q̄sq̄ sctōꝝ carere hac
sinistra quā dicimus pōt: sed in hoc
virt⁹ perfecta discerniť: si vtrāq̄ in
dexterā bn̄ vtendo conuertat. Et vt
manifestius hoc qđ dicim⁹ possit ī
telligi: habet vir sanct⁹ dexterā: suc/
cessus videlicet spiritales: in q̄ tunc
ꝯsistit: qn̄ feruēs spū desiderijs et
ꝯcupiscētijs oībus dn̄atur: qn̄ ab
omi diabolica impugnatione secur⁹
absq̄ vllo labore ac difficultate vi/
tia carnis vel respuit vł abscidit: cū
sublimat⁹ a terra vniuersa pn̄tia at/
q̄ terrena: velut inanē fumum vm/
brāq̄ vacuā ꝯtēplať: ⁊ mox transi/
tura contēnit: cū futura p excessum
mentis non solum ardētissime con/
spicit: verū etiā clarius intueť: cum
efficatius spiritalib⁹ pascitur theo/
rijs: cum lucidius sibi reserari cōspi
cit celestia sacramenta: cū oratiōes
purius atq̄ alacrius emittit ad do/
minū: cū ita spūs ardore succēsus:
ad ea que inuisibilia sunt ⁊ et̄na to/
ta animi alacritate trāsmigrat: vt ne
quaq̄ se iā credat in carne cōsistere.
Habet siłiter ⁊ sinistrā cū tēptatio/
nū turbinib⁹ implicatur: cū ad desi/
deria carnis incētiuoꝝ estib⁹ īflam/
matur: cū ad iracundie feruorē per/
turbationū igne succēditur: cū sup/
bie seu cenodoxie elatiōe pulsať: cū
tristicia mortē operāte dep̄mitur:
cū machinis acidie ⁊ īpugnatione
ꝯcutiť: cunq̄ oī spiritali feruore sꝫ
tracto: quodā tepore atq̄ irrationa
bili merore torpescit: vt nō solū co/
gitationib⁹ rectis ac feruētib⁹ dese/
ratur: ꝫ etiā psalm⁹: orō: lectio: re/
motio celle simul horreāt: ⁊ intole/
rabili quodā tetroq̄ fastidio vni/
uersa sordeant instrumēta virtutū:
quib⁹ cū pulsať monachus: sinistris
partibus se cognoscat vrgeri. Quis
q̄s igiť in illis que dextre partꝫ esse
p̄diximo⁹: mūne fuerit subītrāte glo
ria vanitatis elat⁹: ⁊ in istis q̄ sini/
stre partis sunt viriliter dimicans:
nulla desꝑatione ꝯciderit: ac potius
de cōtrarijs arma quedā patientie
ad exercitiū ꝟtutꝫ assumpserit: vtra
q̄ manu vtetur ꝓ dextra: ⁊ ī vtro/

que actu triumphator effectus: tam de sinistro statu quam de dextro palmam victorie consequitur. Qualem beatum Job legimus meruisse: qui utique per dexteram coronabatur quando septem filiorum pater opulentus ac dives incedens: quotidiana pro
Job.1. eorum purificatione sacrificia domino offerebat: non tam sibi eos quam deo susceptos ac familiares cupiens exhibere: quando ianua eius omni advenienti patebat: quando erat pes claudorum: et oculus cecorum: quando de velleribus ovium eius humeri calefiebant infirmorum: quando erat orphanorum pater et vir viduarum: quando nec in corde quidem suo super inimici sui ruina gavisus est. Idemque rursus per sinistram partem sublimiore virtute de adversitatibus triumphabat: cum septem filijs uno orbatus momento: non ut pa
Ibidem ter acerbo luctu conficiebatur: sed ut verus dei famulus super creatoris sui voluntate gaudebat: cum ex locuplete pauperrimus: nudus ex divite: ex valido tepidus: ex inclyto et glorioso ignobilis atque despectus: incorruptam animi fortitudinem retentabat. Cum denique omni substantia atque opibus destitutus: sterquilinij erat factus habitator: et velut quidam corporis sui severissimus carnifex: testa radebat saniem profluentem: atque ex omni parte membrorum glebas vermium mersis in profunda vulnerum digitis detrahebat. In quibus cunctis in nullam desperando prolapsus est blasphemiam: nec adversus creatorem suum in aliquo murmuravit: quinimo nequaquam tanta temptationum mole atque acerbitate conterritus: ipsum quoque quod ex omni pristina facultate suo corpori superfuerat indumentum quodque solum quia ipso vestiebatur: a diaboli poterat vastatione salvari: rescindens atque abijciens adiecit super illam quam durissimus predo intulerat spontaneam nuditatem. Comam quoque capitis: que sola de prioris glorie reliquijs intacta remanserat: vexatori suo projecit abscisam: et amputans etiam id quod seviens reliquerat inimicus: illa celesti adversus eum voce tripudiat et insultat: Si bona suscepimus
de manu domini: mala non sustine- Job.2.
bimus? Nudus egressus sum de utero matris mee: nudus revertar illuc. Dominus dedit dominus abstulit: quod domino placuit sic factum est: sit nomen domini benedictum. Ambidextrum merito dixerim et ioseph: qui in prosperis gratior patri: religiosior fratribus: acceptior deo: in adversis causis domino fidelis: carceris mitissimus vinctis: iniuriarum immemor: beneficus inimicis: invidis: et quantum in ipsis fuit interfectoribus fratribus non solum pius: sed etiam munificus invenitur. Hi ergo eorumque consimiles recte: am-
photerodexioi. i. ambidextri nuncu- αμφο/
pantur: utraque enim manu utuntur pro Τερο/
dextra: et iter hec que apostolus dinume- δεξιοι
rat transeuntes pariter dicunt: Per
arma iusticie que a dextris sunt et a 2.Cor.6
sinistris: per gloriam et ignobilitatem per infamiam et bonam famam etc. De qua dextra vel sinistra ita salomon ex persona sponse loquitur in canti-
cocanticorum: Leva eius sub capite meo: Cant.2.
et dextera eius amplexabitur me. Quas licet utrasque utiles esse significet: tamen illam sub capite suo ponit: quia subiacere debent adverse partes principalitati cordis. Ad hoc siquidem tantum utiles sunt: ut pro tempore nos exerceant et erudiant ad salutem: ac perfectos ad patientiam reddant: dexteram vero ad confovendam se ac perpetuo conservandam salutari amplexu sponsi sibimet coherere: atque insolubiliter ei optat innecti. Erimus igitur ambidextri: quando nos quoque rerum presentium copia vel inopia non mutarit: et nec illa nos ad voluptates noxie remissionis impulerit: nec ista ad desperationem attraxerit et querelam: sed similiter deo grates in utroque referentes parem fructum de secundis adversisque capiamus: qualem se ille verus ambidexter doctor gentium fuisse consecutum te-
statur dicens: Ego enim didici in quibus philip.4

ſum ſufficiens eſſe: ſcio ⁊ humiliari:
ſcio ⁊ abūdare: vbiq; ⁊ ī oībus in/
ſtitutus ſum: ⁊ ſaturari ⁊ eſurire: ⁊
abūdare ⁊ penuriā pati: oīa poſſuz
in eo qui me ꝯfortat.

De duplici genere tempta tionum: que triplici modo inferuntur:

Capitulum.XI.

Ergo licet dixerim⁹ biperti/
tā eſſe tēptationē: id eſt in re
bus vel proſperis vł aduer/
ſis. Sciēdū eſt tñ oēs hoīes tripl ici
rōne temptari. Plerūq; ob ꝓbatio
nē: nonnunq; ob emendationē: inť/
dum ob merita delictoꝝ. Et ob pro
bationē quidē: vt beatū abraam vt
iob: multoſq; ſanctoꝝ tribulatiōes
innumeras legim⁹ pertuliſſe: vel il/
lud qđ ī deuteronomio diciť ad po
pulū ꝑ moyſen. Et recordaberis cū/
Deut.8. cti itineris illius per qđ adduxit te
dñs deus tuus quadraginta annis
ꝑ deſertum: vt affligeret te atq; tem
ptaret: ⁊ nota fierent que in tuo ani
mo verſabātur: vtꝝ cuſtodires mā/
data illi⁹ an nō: Et illđ qđ in Ps.
đr: Probaui te apud aquā ꝯtradi/
Ps.80. ctionis. Ad Iob quoq;: An putas
me tibi aliť locutū: q̄ vt appareres
iuſtus? Ob emendationē vero cū iu
ſtos ſuos ꝓ paruis quibuſdaz leui/
buſq; peccatis: ſeu pro elatione ſue
puritatis humilians diuerſis tēpta/
tiouibus tradit: vt omnē ſordē cogi
tationū: ⁊ vt verbis ꝓphete dicam:
Esa.1. Scoriā quā in occultis eoꝝ ꝑuidet
eſſe ꝯcretā excoquēs in preſenti: ve
lut aurū purum futuro tranſmittat
examini: nihil ī eis reſidere ꝑmittēs
qđ ſcrutans: poſt h̄ iudicij ignis pe/
nali cruciatu expurgaturus inueni/
Ps.33. at: ſm illud: Mlte tribulatiōes iu/
ſtoꝝ. Et/ Fili: noli negligere diſcipli
Heb.12. nam domini: neq; fatigerľ dū ab eo
increparis: Que eñ diligit dñs cor
ripit: flagellat autem oēm filiū quez
Ibidem. recipit: Quis eñ eſt filius quē non
corripit pater? Q si extra diſcipli/
nā eſtis: cui⁹ ꝑticipes facti ſunt oēs:
ꝗ adulterini ⁊ ñ filij eſtiſ. Et ī Apo. Apoc.3.
Ego quos amo arguo ⁊ caſtigo. Ad
q̄s etiaz ſub figura hierłm ex ꝑſona
dei ꝑ hieremiā ſmo dirigiť: Faciaz
enim ꝯſummationē in oībus gētib⁹ Hiere.30
in quib⁹ diſperſi te: te aūt nō faciaz
in ꝯſummationē: ſ; caſtigabo te ī iu/
dicio: vt nō tibi videaris innoxius
Pro q̄ ſalutari emēdatiōe orat da/
uid dicens: Proba me dñe ⁊ tēpta Ps.52.
me: vre renes meos ⁊ cor meū. Eſa/
ias q̄z vtilitatē hui⁹ tēptatiōis ītel/
ligēs: Corpipe inq̄t nos dñe: verū Hiere.10
tñ in iudicio ⁊ nō in furore tuo. Et
iteꝝ: Cōfitebor tibi dñe qm̄ irat⁹ es Esa.12.
mihi: ꝯuerſus eſt furor tu⁹ ⁊ ꝯſola/
tus es me. Pro merito autē pctōꝝ
plaga tēptatiōis inferť: vt ibi pla/
gas pplo iſraeli immiſſuꝝ ſe dñs cō
miatur dicēs: Dētes beſtiaꝝ immit Deut.32
tā in eos cū furore trahentiū ſuper
terrā: ⁊ fruſtra ꝑcuſſi filios veſtros
diſciplinā nō recepiſtis. In pſalmis
q̄z: Multa flagella pctōꝝ. Et in euā Ps.31.
gelio: Ecce ſan⁹ fact⁹ es: iā noli pec
care ne deteri⁹ tibi aliquid ꝯtingat. Ioh.5.
Inuenim⁹ ſane ⁊ quartā rōnem: q̄
ob manifeſtandaz ſolūmō gliam et
oꝑa dei inferri quibuſdā aliq̄s paſ/
ſiones: ſcripturarū auctoritate cog/
ſcim⁹: ſm illud euāge. Neq; hic pec
cauit neq; parētes eius: ſ; vt manife Ioh.9.
ſtētur oꝑa dei in ipſo. Et iterū: In/ Eiuſđ.11
firmitas hec non eſt ad mortē ſ; pro
glia dei: vt glorificetur fili⁹ dei per
ipam. Sunt aūt ⁊ alia vltionū ge/
nera: quib⁹ nōnulli q̄ malicie ſuꝑ/
greſſi ſūt cumulū ꝑcutiunť ad pñs:
vt dathā ⁊ abirō ſiue chore legim⁹
fuiſſe dānatos: ⁊ vel maxie illos de
quibus apłus dicit: Propter quod Ro.1.
tradidit illos deus ī paſſiones igno
minie: ⁊ in reprobū ſenſum: qđ etiā
ceterľ penis grauius iudicandū eſt.
De ipſis nāq; pſalmiſta: In labori/ Ps.72.
bus inquit hominū nō ſunt: ⁊ cū ho
minibus nō flagellabuntur. Nō enī

De nece sanctorum.

merētur salutari visitatiōe dñi: nec
tꝑalibus plagis consequi medicinā:
qui desperantes semetipos tradide
runt impudicitie: in oꝑationē omīs
erroris: in immūdiciā: quiqꝫ obdu/
ratione cordis: ⁊ vsu ac frequentia
delinquēdi purgationeꝫ breuissimi
huius eui ⁊ vltionē vite ꝑ̄sentis ex/
cedunt. Quib⁹ ꝑ ꝓphetā sermo di
amos.4. uin⁹ exprobrat: Subuerti vos sicut
subuertit de⁹ sodomā ⁊ gomorraꝫ:
⁊ facti estis sicut torris rapt⁹ de incē
dio: ⁊ nec sic redistis ad me: dicit do
minus. Et hieremi. Interfeci ⁊ ꝑdi
Hiere.15 di ppl'm meū ⁊ tñ a vijs suis nō sūt
Eiusdē.5. reuersi. Et iterū: Percussisti eos ⁊
non doluerūt: attriuisti eos ⁊ renue
runt accipe disciplinā: indurauerūt
facies suas suꝑ petrā: noluerūt reuer/
ti. Erga quoꝝ curationeꝫ oēm tp̄is
istius medicinā vidēs ꝓpheta incas
sum fuisse cōsumptā: desperans q̄/
dammō iā de eorū salute: ꝓclamat:
Defecit sufflatoriū ī igne: frustra cō
Eiusdē.6. flauit cōflator: malicie eni vīe non
sunt ꝯsumpte: argentū reprobū vo/
cate eos: q̄ dñs ꝓiecit illos. Hāc sa
lutarē ignis purgationē circa eos q̄
ꝑ̄durati sūt scelerib⁹ suis inaniter se
dñs adhibuisse sub ꝑsona hierl'm cō
crete ꝓfunda rubigine pctōꝝ ita cō
queritur: Pone inquiēs ollā eneā
ezech.42 super prunas vacuā vt īcalescat: ⁊
liquefiat es ei⁹: ⁊ cōfletur in medio
ei⁹ inq̄namentū ei⁹: m'lto labore su/
datū est: ⁊ non exiuit de ea nimia ru
bigo ei⁹ neqꝫ ꝑ ignē immūdicia tua
execrabil': q̄ mūdare te volui: ⁊ nō
es mūdata a sordib⁹ tuis. Quobreꝫ
vt ꝑitissimus medicus expēsis oīb⁹
salutarib⁹ curis: nec vllū iā remedij
gen⁹ qd̄ infirmitati eoꝝ possit apta/
ri dñs supesse cōspiciēs: quodāmo/
do iniquitatū magnitudine supera/
tur: ac discedere ab illa clementi sua
castigatiōe compellit: itaqꝫ ei denū
ciat dicēs: Iam nō irascar tibi: ⁊ ze/
Ezech.16. lus meus recessit a te. De alijs ꝗ̄
quoꝝ non perdurauit cor frequen/
tia pctōꝝ: nec illa seuerissima (⁊ vt
ita dixerim) caustica ignis indigent
medicina: sed eruditio salutaris ver
bi sufficit ad salutē: dicit: Emēda/
bo eos in auditu tribulationis sue.
Non ignoram⁹ alias quoqꝫ anim/
aduersiones siue vltionū causas q̄
inferunt his qui grauissime deliq̄/
runt: nō ad expianda eorum crimi/
na: nec ad abolēda merita peccato/
rū: sed ad emendationē metūqꝫ vi/
uentiū: que euidēter in hieroboā fi/
lium nabath baasa quoqꝫ filiū achia
et achab atqꝫ iezabel: illata cogno/
scimus: ita ꝓnūciāte diuina censu/
ra. Ecce: ego inducā suꝑ te maluꝫ et
demetā posteriora tua: ⁊ interficiaꝫ 3.Re.21
de achab mingentē ad pietē: ⁊ clau/
sū ⁊ nouissimū in isrl': ⁊ dabo domū
tuā sicut domuꝫ hieroboam filij na/
bath: ⁊ sicut domū baasa filij achia:
q̄ egisti vt me ad iracūdiā ꝓuoca/
res: ⁊ peccare fecisti isrl': canes etiaꝫ
comedent iezabel ī agro iezrahel: si
mortu⁹ fuerit achab ī ciuitate: come
dēt eū canes: si aūt mortu⁹ fuerit in
agro: comedēt eū volucres celi. Et
illō qd̄ ꝓ īgēti cōmīatōe denūciat:
Nō inferet cadauer tuū ī sepulchꝝ
prm tuoꝝ: nō q̄ vel illi⁹ tā ꝓphana 3.Re.13.
cōmēta qui vitulos aureos ad ꝑpe
tuam preuaricationē plebis: impiaꝫ
qꝫ a domiuo seꝑationē primus insti
tuit: vel illoꝝ tam innumera tanqꝫ
nefaria sacrilegiorum crimina hec
excoquere breuis ac momētanea pe
na sufficeret: sed vt ceteris quoqꝫ q̄
futura vel negligentes vel penitus
non credentes: consideratione tan/
tūmodo ꝑ̄sentiū frāgebant: terror
istaꝝ q̄s metuebāt vltionū īcuteret
exemplo: nec apud illam sūmi noīs
maiestatem esse humanarū reruꝫ et
quotidiane dispensationis incuriā:
documēto h⁹ seueritatꝭ agnoscerēt:
ac retributorē deū cunctoꝝ actuum
ꝑ hec que grauissime formidabant:
manifestius peruiderent. Inueni/
m⁹ sane etiā ꝓ leuiorib⁹ culpis nō/

nullos eandē mortis ad pn̄s excepiſ
ſe ſn̄iam: q̄ ſūt et illi puniti q̇s p̄dixi
mus extitiſſe ſacrilege p̄uaricatōis
auctoreſ: vt factū ē in illo q̇ ſabbato
ligna collegerat: vel in anania et ſa/
phira qui paꝝ quidē ḋ ſubſtātia ſua
infidelitatis errore ſeruauerāt: nō ꝙ
eq̄lia fuerint pōdera pctōꝝ: ſ; q: re/
ꝑti noue trāſgreſſiōis p̄ſūptoreſ: de
buerūt p̄bere ceteris quēadmodum
pctī: ita etiā pene ac terroris exem/
plum: vt q̇ſquis eadē deinceps affe/
ctare tēptaſſet: noſſet ſibi ſ̄m eandē
formā qua illi dānati ſunt: etiā ſi in
pn̄ti ſuppliciū differat: in futuri iu/
dicij examinatione reddendū. Et q:
videmur exceſſū quendā dū genera
tēptationū vel vltionū ꝑcurrere vo
lumꝰ a ꝓpoſita narratione feciſſe: q̄
dicebamꝰ viꝝ ꝑfectū in vtraqꝫ tēp/
tatione manere ſꝑ īmobilē: ad eādē
nunc iterum reuertamur.

Quō vir iuſtꝰ non ceṛe ſed adamātino ſignatorio debeat eē cōſimilis: Ca. XII.

i Taqꝫ mēs viri iuſti nō debet
eē ſil̄is cere vel alterꝰ cuiuſ
q̄ꝫ materie mollioꝛ: q̄ ſꝑ cha
racteri ſignātiū cedēs: ꝓ eiꝰ forma
atqꝫ imagīe figuratur: quāqꝫ ī ſe tā/
diu retinet: donec alio rurſus ſupim/
preſſo ſignaculo reformet: atqꝫ ita
fiet vt nūq̄ꝫ in ſua qualitate ꝑſiſtēs:
ad formā eoꝝ q̄ imp̄munt ſꝑ cōuer/
tat ac trāſeat: q̇n potius debet velut
quoddā eē adamantinū ſignatoriū
vt īuiolabilē mens nr̄a figurā ſui ſꝑ
cuſtodiēs characteꝛ: vniuerſa q̄ in/
currerint ſibi ad qualitatē ſui ſtatus
ſignet atqꝫ trāſſormet: ipa ꝟo inſig
niri nullis incurſibus poſſit.

Interrogatio ſi poſſit mēs in vna atqꝫ eadē qualitate iugiter durare: Ca. XIII.

g Ermanus: Pōt ne mēs nr̄a
vnum ſtatum iugit̄ retinere:
ꝛ in eadē ſꝑ q̄litate ꝑſiſtere?

Reſpōſio ad interrogātis ꝓpoſitionē: Ca. XIIII.

t Heodorꝰ: Neceſſe eſt vt ſ̄m
apl̄m: aut renouatꝰ q̇s ſpiri/ Ephe. 4.
tu mētis ſue ꝑ ſingulos dies
ꝓficiat ad ea: ſe que in ante ſunt ſꝑ
extendēs: aut ſi neglexerit: ꝯſequēs
eſt vt retro redeat atqꝫ in deteriꝰ re/
labat. Et idcirco nullo mō mēs po/
terit in vna atqꝫ eadē q̄litate dura/
re: velut ſi q̇s ꝯtra aquas fluminis
violēti nauē ſubigere remoꝝ impul
ſione conet: neceſſe eſt enī aut ꝟtute
brachioꝝ torrētis aluei impetū deſe
cantē ad ſupiora cōdeſcendere: aut
remiſſis manibꝰ ad p̄ceps ꝓno am/
ne reuocari. Quapꝓpter iſtud erit
euidēs noſtri ind.ciū detrimēti: ſi in
tellexerimꝰ nos nihil ampliꝰ acqui/
ſiſſe: nec dubitemꝰ retrorſū nos oī/
modis reuocatos q̄ die nō ſenſerimꝰ
ad ſupiora progreſſos: quia vt dixi
nec in eodē ſtatu mens hoīs pōt iu/
giter ꝑmanere: nec in hac carne cōſi/
ſtens ita virtutū apicē poſſidebit q̇ſ
qꝫ ille ſctōꝝ vt īmobilis perſeueret.
Neceſſe ē enī aut aliq̇d adijci illis ſꝑ
aut minui: nullaqꝫ in om̄i creatura
talis poterit eē ꝑfectio que mutabi/
litatis nō ſubiaceat paſſioni: ſ̄m il/
lud quod in libro beati iob legitur:
Quid eſt hō vt īmaculatꝰ ſit ꝛ iu/
ſtus appeat natꝰ de muliere? Ecce in Job. 15.
ter ſanctos eiꝰ nemo īmutabilis: et
celi nō ſunt mūdi in conſpectu eius.
Solū nāqꝫ deū īmutabilē ꝯfitemur
quē tm̄mō ſancti illius ꝓphete ita
cōpellat oratio: Tu aūt idē ipe es. Ps. 101
Et ipe de ſe: Ego ſum inq̇t deꝰ ꝛ nō Mala. 3.
mutor: ꝙ ſc; ipe ſit ſolꝰ naturaliter
ſemper bonus: ſemper plenꝰ ſꝑqꝫ ꝑ/
fectꝰ: cui nihil nec adijci poſſit aliq̄n
nec minui. Ideoqꝫ debemus ad vir
tutum ſtudia irremiſſa cura ac ſolli/
citudine noſmetipſos ſemper exten/
dere: ipiſqꝫ nos iugiter exercitijs oc
cupare: ne ceſſāte ꝓfectu ꝯfeſtim di
minutio ſubſequat. Ut enī diximꝰ:

in vno mēs eodē q̄ statu manere nō ꝑualet. i. vt nec augmēta virtutū capiat: nec detrimēta sustineat. Nō acquisisse em̄ eiꝰ minuisse est: q2 desinens proficiēdi appetitꝰ nō aberit a periculo recedendi.

Qd detrimentū sit discedētis e cella: Capi. XV.

Ideo q̄ iugis celle commoratio retētanda est. Totiens em̄ etiā reuersus ꝗsi velut nouus in ea: ꝛ incipiens habitator titubabit atq̄ turbabiť: quotiēs ab eadē fuerit euagatꝰ. Illā nāq̄ quā in cella residens acꝗsierat animi intentionem si fuerit relaxata: recuperare rursus nō sine labore poterit ac dolore: ꝛ ꝑ hoc reductꝰ retro nō de amisso cogitabit ꝓfectu quē supadiijcere potuit si e cella nō fuisset excursus: sed gaudebit potiꝰ si illū statū de quo recidit semetipm̄ senserit recepisse. Nā sicut amissum ac p̄teritū tēpus vlterius reuocari nō pōt: ita ne illa ꝗdē q̄ perierūt possunt emolumēta restitui. Quātūlibet em̄ pꝰ hec animi intētio fuerit opata: instātis diei ꝓfectꝰ ꝛ p̄ntis tp̄is q̄stus ē: non lucri semel perditi repatio.

De mutabilitate etiā supnarū celestiūq̄ virtutū: Capi. XVI.

Mutabilitati aūt etiā supnas ptātes vt diximꝰ subiacere: declarant illi qui de eoꝝ numero corrupte voluntatis vicio corruerūt. Vn̄ neq̄ illi immutabilis nature esse putandi sunt ꝗ in illa q̄ creati sunt btītudine ꝑseuerāt: eo ꝙ in cōtrariā ꝑtē nō fuerint siliter deprauati. Aliud nāq̄ ē immutabiľ nature eē: aliud ꝟtutis industria boniq̄ custodia ꝑ ĩmutabiľ dei grām non mutari. Quicꝗd enī ꝑ diligentiā vľ acꝗritur vľ teneť: pōt etiā ꝑ negligētiā depire. Idō q̄ dr̄: Ne btīfices

Eccl. 11. hoīez an̄ exitū suū: ꝙ videlz adhuc in collucctatione quis, ꝛ (vt ita dixerim) schemate ꝯstituťꝰ: q̄uis vincere soleat: ac freq̄ntes palmas victorie ꝯsequať: nō p̄t tn̄ a metu ac suspitione incerti ꝓuētus eē securꝰ. Et idcirco deꝰ solus immutabilis vľ bonus dr̄: ꝗ bonitatē nō industrie studio ſ naturaliter possidēs: non pōt aliud quid esse q̄ bonꝰ. Nulla igiť ꝟtus pōt immobiliter ab hoīe possideri: ſ vt parta iugiter teneať: necesse est eā semꝑ illa q̄ acquisita ē sedulitate atq̄ industria custodiri.

Qꝫ nemo ruina subitanea collabať: Capi. XVII.

Lapsus ꝟo quispiā neq̄q̄ subitanea ruina corruisse credendus est: ſ aut praue institutiōis deceptꝰ exordio: aut ꝑ longā mentis incuriā paulatim ꝟtute animi decedēte: ꝛ ꝑ hoc sensim vicijs ĩcrescētibꝰ casu miserabili cōcidisse. An̄ cōtritionē enī precedit iniuria: ꝛ an̄ ruinā mala cogitatio: quēadmodū domꝰ nūq̄ subitaneo ad ruinā ꝓcumbit impulsu: nisi aut antiꝗ vitio fundamēti: aut longa inhabitantiū desidia stillicidijs p̄mū paruissimis penetrātibꝰ corrupta sensim fuerint munimenta tectoꝝ: quibus ꝑ vetustā negligentiā in maiorē modū patefact? atq̄ collapsis: riuatim post h̄ influet pluuiarū imbrium q̄ tempestas. In pigritijs enim humiliabitur cōtignatio: ꝛ in segnicie manuū stillabit domus. Quod aīe spiritaliť euenire idē salomō aliis ꝟbis ita designat: Stillicidia inquiens eijciunt hoīem in die hyemali d̄ domo sua. Eleganť ḡ mētis incuriā domati cōꝑauit tecto q̄ neglecto: ꝑ quā p̄mo quidē velut minutissima quedā penetrāt ad aīam stillicidia passionū: que si velut parua ac leuia negligunť: corrūpūt tigna virtutū: ꝛ post h̄ influūt imbre largissimo vitioꝝ: ꝑ quē in die hyemali. i. in tp̄e tēptatiōis: ingruēte impugnatione diaboli: expelletur mēs d̄ habitatione virtutum in qua scilicz

Eccs. 10. (margin note beside "um q̄ tempestas. In pigritijs enim")

aliqn̄ circūspectā diligentiā retinēs velut in domo ꝓprie possessionis requieuerat. His itaq; cōptis infinitā spiritalis cibi pcepimꝰ voluptatē: ita vt ex hac collatione maiore animi gaudio repleremur: q̄ ante tristicia sup nece sctōꝝ fueramus affecti. Nō solū enī de quibꝰ hesitabamus edocti sumꝰ: verū etiā illa q̄ p tenuitate sensus nostri minꝰ inq̄rere noueramus: sub illius questionis interrogatione cognouimus.

Explicit collatio abbatis Theodori.

Incipit annotatio capitulorum collationis prime abbatis Sereni de aīe mobilitate & spiritalibꝰ neq̄tijs

Explicit annotatio capi/tulorum.

Incipit collatio prima ab/batis Sereni de anime mo/bilitate ⁊ spiritalibus neq̃/tijs.

De castitate abbatis Se/reni: Capitulum.I.

Omme
sanctitatis ⁊ conti
nẽtie vir:nominis
q; sui speculũ ab/
batẽ Serenũ quez
singulari sumꝰ ve/
neratiõe p̄ ceteris ãmirati:studioso/
rũ mẽtibꝰ insinuare cupiẽtes :aliter
arbitramur desiderium nr̃m nos ex/
plere non posse : ꝙ̃ si collatiões eiꝰ
nr̃is libellis temptauerimꝰ inserere.
Cui supra oẽs virtutes que nõ solũ
in eiꝰ actu vel moribꝰ :ſ etiã in ipso
vultu ꝑ dei gratiã refulgebãt:ita est
peculiari beneficio donuz castitatis
infusum:vt etiã se ne ipis q̃dem na/
turalibꝰ incentiuis inquietari vel ĩ
sopore sentiret. Ad quaz tñ carnis
p̄cipuam puritatẽ queadmodũ gr̃a
dei ãminiculante puenerit : qm̃ su/
pra ꝯditionẽ nature videtur eẽ hũa
ne:necessariũ reor ꝑmitꝰ explicare.

Interrogatio ꝓdicti senis super statu cogitationũ no/strarum: Capi.II.

Ic igitur ꝓ interna cordis
atq; anime castitate noctur/
nis diurnisq; precibus : ie/
iunijs quoq; ac vigilijs infatigabili
ter insistens: cum vidisset orationuz
suarum obtinuisse se vota: cunctos/
q; estus in corde suo concupiscentie
carnalis extĩctos: velut suauissimo
gustu puritatis accẽsus:in maiorez
sitim zelo castitatis exarsit: ⁊ intẽtio
ribus cepit ieiunijs atq; obsecratio
nibus incubare:vt mortificatio pas
sionis huius q̃ interiori hoĩ suo:do/
no dei fuerat attributa : ad exterio/
ris hominis etiam puritatem eatenꝰ
perueniret: vt ne ipse quidez vel il/
lo simplici ac naturali motu:qui eti/
am in paruulis atq; lactentibus ex/
citatur: vlterius pulsaretur:indepti
scilicet muneris experimento quod
se nouerat non laborum merito sed
dei gratia consecutum:ardentiꝰ ani/
matus:ad hoc quoq; similiter obti/
nendũ credens multo facilius hos
stimulos carnis radicitus deum pos
se conuellere: quos etiã humane ar/
tis industria nonnunq; solet quibus
dam poculis vel medicamentis seu
ferri sectione detrahere: quãdoqui/
dez illam spiritus puritatẽ que sub/
limior est: quãq; impossibile est hu/
mano labore vel studio comprehẽ/
di:suo munere cõtulisset. Cumq; pe
titioni cepte supplicatione iugi ac la
chrymis indefessus insisteret: adue
niens ad eum angelus in visione no
cturna: eiusq; velut aperiens vterꝰ:
quandam ignitam carnis strumaz
de eius visceribus euellens ac proij
ciens suisq; omnia vt fuerant locis
intestina restituens : ecce inquit in/
centiua carnis tue abscisa sunt: ⁊ ob
tinuisse te noueris hodierna die per/
petuã corporis puritatẽ quaz fidelit̃
poposcisti. Hec de gr̃a dei q̃ mẽora/
to viro peculiarit̃ attributa ẽ:breuit̃

dixisse sufficiat. Ceterꝝ de illis virtu
tib⁹ quas cum reliq̄s sūmis vir᷑ cōi/
ter possidebat: aliq̄d cōmemorari su
perfluū puto: ne sp̄alis sup noīe hu
ius ista narratio alijs demere videa
tur id qđ de ip̄o singulariter p̄dica/
tū fuerit. Hunc igit̄ sūmo desiderio
collatiōis ei⁹ atq̄ institutiōis accēsi:
dieb⁹ q̄dragesime videre curauim⁹.
Qui cū a nobis đ q̄litate cogitatio/
nū nr̄aꝝ ꝛ interioris hoīs statu: trā/
quillissima ꝯpellatiōe q̄sisset: vl' q̄d
nobis ad ei⁹ puritatē tanti t̄pis ere/
mi habitatio ꝯtulisset: his eū queri/
monijs adorsi sumus.

Responsio nostra sup aīe mobilitate: Capi. III.

Upputatio tempoꝝ ac soli/
tudinis habitatio: cui⁹ ꝯtē/
platione conijcis interioris
hoīs p̄fectionē nos ꝯsequi đbuisse:
hoc solūmō ꝯtulit nobis vt discere/
mus q̄d esse nequeam⁹: non tñ fecit
esse qđ eē ꝯtēdimus: nec tñ aut desi
derate puritatis fixā stabilitatē aut
robur aliqđ firmitatis nos hac scīa
nouimus assecutos: s₃ tantūmō ꝯfu
sionis aut pudoris augmēta. Etenī
cū oīm disciplinaꝝ meditatio ad h̄
q̄tidianis studijs exerceatur atq̄ p̄
ficiat: vt a trepidis rudimētis ad pe
riciam certā stabilēq̄ p̄ueniens: īci
piat nosse que p̄mitus vel ambigue
nouerat vel penit⁹ ignorabat: ꝛ fir/
mo (vt ita dixerim) gradu discipline
q̄litate p̄cedēs: perfecte ī ea ac sine
vlla iā difficultate v̄set̄: ecōtrario
me in hui⁹ puritatis studio laborā
tem id solūmodo p̄fecisse reperio:
vt sciā q̄d esse non possim: nō tñ ap
p̄hēdere valeā qđ me esse debere
cognoui: ex q̄ nihil mihi aliđ sentio
q̄₃ laborē tantū cordis cōtritiōe cō/
ferri. Uideo nāq̄ me hac obseruātia
nihil acquirere nisi dolorē inutilē₃:
vt nunq̄₃ sc₃ desit materia lachryma
rū: nec tñ esse desinā qđ esse nō de/
beo. Et iccirco q̄d p̄fuit didcisse qđ
summū est: si cognitū nequeat app̄/
hēdi. Nam cū directiōē₃ cordis ad
destinatā ꝯtēplationē p̄tēdere sense
rim⁹: insensibiliter mēs inde reuolu/
ta: ad p̄ores euagatiōes impetu ve/
hemētiori p̄labit̄: ꝛ ita q̄tidianis di
stentionib⁹ occupata: innūeris cap/
tiuitatib⁹ incessant̄ abducit̄: vt ꝑpe
modū iā despet̄ a nobis desiderata
correctio: ꝛ sup̄flua h̄ obs̄uatio vi/
deat̄. Siquidē p̄ momēta singl'a lu/
bricis discursib⁹ anim⁹ euagat̄: cu₃
ad timorē dei vl' ad ꝯtēplationē re/
ducitur spiritalē: ꝛ p̄us q̄₃ firmet̄ in
ea rursus fugacius euanescit. Cūq̄
eū velut expgefacti dep̄hēderim⁹ ab
ītentiōe ꝑposita deuiasse: atq̄ ad il/
lā theoriā vñ discesserat reducētes
voluerim⁹ cū tenacissima cordis in/
tentione velut quibusdā vincl'is ob/
ligare: ī ip̄o conatu nr̄o ocius q̄₃ an
guilla de recessib⁹ mētis elabit̄: ita
vt hac intentiōe ment᷑ laborē solū/
mō ñ p̄fectū nos arbitremur aliquē
esse ꝯsecutos. Ob quā rē q̄tidianis
hmōi obs̄uatiōib⁹ estuantes: nec tñ
ex ip̄is aliqđ nr̄o cordi stabilitatis
robur accessisse cernētes: ad hāc opi
nionē fracti desp̄atōe trāsducimur:
vt nō nr̄o iā s₃ nature vitio has aīe
p̄uagationes humano generi inesse
credamus.

Disputatio senis de statu aīe ac virtute ei⁹: Ca. IIII.

Erenus: Periculose p̄sum/
ptionis est necdū reb⁹ recte
discursis nec certa rōne col/
lecta: de natura cuiuslibet rei p̄pro/
pere definire: ac đ fragilitatis sue cō
sideratiōe cap̄e ꝯiecturā: nō de sta/
tu ꝛ q̄litate ipsius discipline: vel de
alioꝝ expiētia p̄ferre sn̄iā₃. Nec eī
si q̄s ignarus natādi: sciēs pondus
corporis sui ferri aquaꝝ leuitate ac
liquore nō posse: expiētia sue volu/
erit impitie definire: nemīnē penit⁹
posse liquidis element᷑ solida carne
circūdatū sustineri: iccirco v̄a eius

opinio iudicãda est quã ſm experien/
tiã suã visus ẽ ꝓtulisse: cũ hoc non
solũ esse ĩpossibile: sed etiã perfacile
ab alijs fieri rõe certissima ⁊ oculoꝝ
fide nõ dubia cõprobet: noos: id ẽ
mẽs sp mobil' ⁊ multũ mobil' defini
tur. Unñ etiã in sapiã q̃ dr̃ salomõis:
Sap.6. scriptũ est: Terrenũ habitaculũ ag/
grauat mentẽ multa cogitantẽ. Hec
igit̃ ꝓ cõditiõe nature nũq̃ potest
ociosa ꝯsistere: sȝ necesse ẽ cã nisi ꝓ/
uisũ habuerit vbi suos exerceat mo/
tus ⁊ in q̃b⁹ iugit̃ occupet̃: ꝓꝑa mo
bilitate discurrere: et ꝑ oĩa volitare
donec lõgo exercitio vsuq̃ assuefa/
cta diuturno: quo nos incassũ dicit̃
laborare: expiat̃ ⁊ discat q̃s meõrie
sue materias debeat ꝑpare: erga q̃s
circũagat indefessos volat⁹ ⁊ ĩmo/
rãdi robur acq̃rat: ⁊ ita p̃ualeat ad/
uersus inimici suggestiões q̃b⁹ detra
hebat̃ extrudere: atq̃ in illo quẽ de/
siderat statu ⁊ q̃litate durare. Nõ ẽ
hãc euagationẽ cordis nr̃i vel natu
re hũane: vel deo creatori ei⁹ debe/
mus ascribere. Uera est eñ scꝑture
Eccs.7. snĩa: q: dñs hoĩeȝ fecit rectũ: ⁊ ipsi
quesierũt cogitatiões mltas. A nob
ergo eaꝝ q̃litas pẽdet: q: cogitatio
bona inq̃t sciẽtib⁹ eã apꝓpinquat:
vir aũt prudẽs ĩueniet eã. Quicq̃d
eñ ĩueniri põt: nr̃e prudentie indu/
striẽq̃ subiectũ ẽ. Si nõ fuerit ĩuen
tũ: sine dubio nr̃e desidie vel impru
dẽtie nõ nature vitio reputandũ est.
Cui sẽsui psalmista q̃ȝ ꝯgruit dicẽs:
Ps.83. Btũs vir cui⁹ ẽ auxiliũ abs te dñe:
ascẽsiões ĩ corde suo disposuit. Ui/
detis ergo ĩ nr̃a diciõe ꝯsistere: vt si/
ue ascẽsus. i. ptingẽtes ad deũ cogi/
tatiões: siue descensus ad terrena scȝ
⁊ carnalia corruẽtes in nr̃is cordi/
bus disponamus. Que si nõ in nr̃a
ptãte ꝯsisterent: nec phariseos dñs
matth.9. increpasset: Quid cogitatis mala ĩ
cordib⁹ vr̃is? Nec ꝑ ꝓphetã p̃cepis
Esa.1. set dicẽs: Auferte malũ cogitationũ
vr̃ꝝ ab oculis meis. Et vsq̃q̃ mo
Hiere.4. rabunt̃ ĩ te cogitatiões noxie? Nec
in die iudicij earũ q̃litas queadmo/
dũ opeꝝ exigeret̃ a nobis: ita ꝑ esaiã
dño cõminante: Ecce ego inq̃t venio Esa.66.
vt cõgregẽ opa ⁊ cogitatiões coꝝ
cũ oĩb⁹ gẽtib⁹ ⁊ linguis. Sȝ nec cõ/
dẽnari q̃dẽ eaꝝ testimonio vel defẽ
di in illo terribili atq̃ metuẽdo exa/
mĩe: ſm btĩ apli snĩaȝ mereremur:
ita dicentis: Inter se ĩuicẽ cogitatio Ro.2.
nib⁹ accusãtib⁹ aut etiã defendẽtib⁹
in die q̃ iudicabit de⁹ occulta hoĩm
ſm euãgeliũ meum.

De ꝑfectiõe aĩe ad siĩlitudinẽ euangelici centurionis assumpte: Ca. V.

Huius ẽ ꝑfecte mẽtis figura ꝑ
illũ euãgelicũ centurionem
pulcherrime designat̃: cuius
virt⁹ atq̃ ꝯstãtia: q̃ nõ q̃buslibȝ in/
gruẽtib⁹ cogitatiõib⁹ abducebat̃: ſȝ
ꝑ suo iudicio vel admittebat bõas:
vel ꝯtrarias absq̃ vlla difficultate
pellebat: hac ꝑspicua significatione
descripta ẽ: Nã ⁊ ego hõ sũ sub po/ matth.8.
testate cõstitut⁹ hñs sub me milites:
et dico huic vade ⁊ vadit: ⁊ alio ve
ni ⁊ venit: ⁊ seruo meo fac hoc ⁊ fa/
cit. Sic igit̃ nos q̃ȝ virilr̃ aduersus
pturbatiões ⁊ vitia dimicãtes: pote
rim⁹ ea dicioni nostre discretioniq̃
subijcere: ac militãtes ĩ carne nr̃a ex
tinguere passiões: vel instabilẽ cogi
tationũ nostraꝝ cohortẽ rõis imperio
subiugare: ac dñice cruc' salutari ve/
xillo dirissimas aduersariaꝝ ꝑtãtuȝ
turbas a termĩs nostri pectoris pro
pulsare: si ꝑ tãtoꝝ mentis triũpho/
rũ ad spiritalẽ hui⁹ cẽturiõis ordinẽ
ꝓuehimur: quẽ ĩ Exodo q̃ȝ ꝑ moy/
sen mystice legim⁹ designatũ: Consti
tue tibi tribunos ⁊ cẽturiões: ⁊ q̃n/ Exod.18
quagenarios ⁊ decanos. Et ita nos
q̃ȝ dignitatis hui⁹ apice sublimati:
habem⁹ hãc imperandi potestatẽ atq̃
virtutẽ: qua nõ q̃b⁹ nolum⁹ cogita/
tionib⁹ abducamur: sed his quibus
spiritaliter delectamur ĩmorari vel
inherere possim⁹: malis quidẽ fug/

gestionibꝯ impātes: abite: ⁊ sbūt: bo
nis vero dicemꝯ: venite ⁊ veniēt.
Seruo quoqꝫ nostro .i. corpi ea q̄
castitatis vel ꝯtinētie sunt similiter
iniūgemꝯ: ⁊ sine vlla cōtradictione
deseruiet: nō iā suscitās nobis aduer
sus spūm cōcupiscētie stimulos: sed
oēm exhibēs spūi famulatū. Huius
centurionis q̄lia arma sint vel ad q̄
p̄lioꝝ exercitia ꝑparēt: audi beatū
2.cor.10 aplm̄ p̄dicantē: Arma inq̄t militie
nostre nō carnalia sunt sed spirita/
lia. Dixit q̄lia sint .i. nō carnalia nec
infirma: s̄ spiritalia ⁊ potentia deo.
Deinde ad quos sint exercēda con/
Ibidem. flictꝯ ꝯsequēter insinuat: Ad destru
ctionē munitionū cogitatiōes pur/
gātes: ⁊ oēꝫ altitudinē extollentē se
adūsus sciam dei: ⁊ captiuātes oēm
intellectū in obediētiā christi ꝑpati
vlcisci oēm inobedientiā cū impleta
fuerit primū vestra obediētia. Que
oīa singillatim ꝑcurrere sicut neces/
sariū ita etiā alterꝯ tpis ē. Armoꝝ
tm̄mō volo vobis genera ꝓprieta/
tesqꝫ patefacere: q̄bus nos q̄ꝫ si vo/
lumꝯ bella dn̄i p̄liari: ⁊ inter cēturio
nes euāgelicos militare: accincti iu/
Eph.6. giter debemꝯ incedere. Sumite inq̄t
scutū fidei in quo possitis omīa tela
neq̄ssimi ignea extinguere. Ergo fi/
des est que excipiēs ardētissima libi
dinū tela: metu futuri iudicij ⁊ cele/
stis regni credulitate mortificat. Et
loricā inquit charitatis. Ipa nempe
est que vitalia pectoris nostri circū/
dans atqꝫ cōmuniēs: letalibꝯ ꝑtur/
bationū obiecta vulneribꝯ ꝯtrarios
retundit ictus: nec ad interiorē ho/
minē nostrū iacula diaboli peuetra/
1.cor.13. re ꝑmittit. Omnia eñ suffert: omīa
patitur: omnia sustinet. Et galeam
spem salutis. Galea capitis est mu/
ninē. Quia ergo caput nostrum est
christus: debemꝯ istud sp̄ spe futu/
roꝝ bonoꝝ velut inexpugnabili ga/
lea in cūctis temptationibꝯ ac ꝑsecu
tionibꝯ cōmunire: ⁊ p̄ncipaliter fidē
eiꝰ illesam atqꝫ integraꝫ custodire.

Alijs eñ mēbris trūcatū quēpiā li
cet debilē: possibile tñ ē vtcūqꝫ sup
esse. Sine capite vero nemī vel bre
uis vite spaciū ꝓrogaf. Et gladiū Eph.6.
spūs qd̄ ē verbū dei. Penetrabiliꝯ
nāqꝫ est omni gladio ancipiti ⁊ ꝑtin
gens vsqꝫ ad diuisionē aīe ac spūs:
cōpagū quoqꝫ ⁊ medullaꝝ: ⁊ discre
tor cogitationū ⁊ intētionū cordis:
diuidēs scꝫ ⁊ abscidēs q̄cq̄d ī nobis
carnale terrenū ve reppit. Quibꝯ
armis q̄sqꝫ fuerit cōmunitꝯ: ab hosti
um telis ac depopulatiōe defensus:
nō vt captiuus ac subditꝯ ad hosti/
lē cogitationū terrā cōstrictꝯ depre
dantium vinculis abducif: nec au/
diet per ꝓphetā: Quare inueterea/
tus es in terra aliena? sed q̄si trium/ baruch.3.
phator ac victor in illa quā volue/
rit cogitationū regione ꝯsistet. Uis
etiā ipm̄ robur ac fortitudinē centu/
rionis huius q̄bus hec arma que p̄/
diximꝯ nō carnalia sed potētia deo
gestat agnoscere: audi ipm̄ regeꝫ vi/
ros fortes ad spiritalē militiā ꝯgre/
gantē: quomō dilectos signet ac ꝓ/
bet: Infirmus inq̄t dicat: q2 fortis Iohel.3.
suꝫ ego: ⁊ q̄ patiēs est sit pugnator.
Uidetis bella dn̄i p̄liari: nisi patien/
tes infirmosqꝫ nō posse. Illa ꝓcul/
dubio infirmitate qua fundatꝯ ille
noster euāgelicꝯ centurio cū fiducia
loquebaf: Cū eñi infirmor tunc po 2.Cor.12
tēs sum. Et iteꝝ: Uirtus aūt ī infir/ Ibidem.
mitate perficif. De qua infirmitate
vnus ꝓphetaꝝ: Et erit qui infirma Zach.12.
tur inter eos sicut domꝯ dauid. Pa
tiēs etiā hec bella p̄liabif. Nēpe il/
la patiētia de q̄ d̄r: Patiētia vobis Heb.10.
necessaria est: vt voluntatē dei fa/
ciētes recipiatis remunerationem.

De ꝑseuerātia erga cogitationū custodiā: Ca. VI.

Debere tñ ac posse nos deo co
herere: ⁊ expiētia ꝓpria de/
p̄hendimꝯ: si mortificatas
volūtates ac desideria mūdi huius
habeamus abscisa: ⁊ illoꝝ auctori/

mobili. aīe et spiritali. nequitijs

tate docebimur: qui dn̄o colloquen
Ps. 62. tes fiducialiter dicunt: Adhesit ani/
Ps. 118. ma mea p⁹ te. Et: Adhesi testionijs
Ps. 72. tuis dn̄e. Et: Mihi autem adherere
1. Cor. 6. deo bonū est. Et: Qui adheret dn̄o
vn⁹ sp̄us est cū eo. Non ergo debe/
mus his euagationib⁹ anime fatiga
puerb. 8. ti ab hoc studio relaxari. Qui eni͂ co
lit terrā suā satiabit͛ panib⁹: qui aūt
sectat͛ ociū replebitur egestate. Nec
ab intentiōe hui⁹ obseruātie p̄nitio/
sa desperatiōe frāgamur: q: in om̄i
sollicito inest amplius. Nam q̄ sua/
uis ꝛ sine labore est: in egestate erit.
Et iterꝫ: Uir in dolorib⁹ laborat si/
bi: ꝛ vim facit pditioni sue. Necnon
matth. 11 etiam regnū celoꝝ vim patit͛: ꝛ vio/
lenti rapiūt illud. Nulla nāqꝫ virt⁹
sine labore p̄ficit͛: nec vlli possibile
est ad istā quā cupitis stabilitatem
mētis sine ingēti ꝯtritiōe cordis cō/
Job. 5. scēdere. Hō eni͂ ad laborē nascitur.
Qui vt in viꝝ p̄fectū possit occur/
rere in mensurā etatis plenitudinis
christi: maiori eū intētione necesse ē
sp̄ esse puigilē: ingiqꝫ sollicitudīe de
sudare. Ad cui⁹ tn̄ mēsure plenitu/
dinē nemo p̄ueniet alias in futurū:
nisi q̄ p̄meditat⁹ ꝛ imbut⁹ ea fuerit ī
p̄nti: eāqꝫ adhuc in seculo posit⁹ pre
libauerit: christiqꝫ mēbrū p̄ciosissi/
mū designat⁹: arrā cōpaginis illius
p quā corpori ei⁹ valeat copulari ī
hac carne possederit: vnum dūtarat
desiderans: vnū sitiens: ad vnū oēs
non solū actus suos: verꝫ etiā cogi/
tatiōes sp̄ intendēs: vt illud qḋ in fu
turū dicetur de beata ꝯuersatiōe san
ctorum: iam subarratū teneat in pre
1. cor. 15 senti: id ē sit ei deus oīa in omnib⁹:

Interrogatio de mobilitate anime: ꝛ impugnatōe neq̄tiarū celestiū: Ca. VII.

Germian⁹: Posset forsitan h̄
volubilitas mētis aliq̄ten⁹
coerceri: si eam nō tātus ad/
uersarioꝝ numer⁹ circūuallens: ad
ea que n̄ vult: īmo q̄ illaꝫ q̄ꝫ sue na/
ture mobilitas rapit: indesinēter im
pelleret. Quā cū tā innumerabiles
tā potētes tāqꝫ terribiles circūagāt
inimici: resisti illis ab hac presertim
fragili carne: īpossibile crederem⁹:
nisi ad hāc opinionē v̄ris sentētijs
velut celestib⁹ aīaremur oraculis.

Rn̄sio sup adiutorio dei et liberi arbitrij potestate: Capitulū. VIII.

Seren⁹: Aduersarios no b q̄/
dē iugit͛ insidiari: q̄cū qꝫ in/
terioris hoīs expti sunt pugnas: du
bitare nō p̄nt. Sꝫ ita dicim⁹ hos no
stris p̄fectib⁹ aduersari: vt eos tan/
tūmō incētores maloꝝ nō etiā īpul/
sores eē credam⁹. Ceteꝝ null⁹ hoīm
posset oīno vitare pctm̄ qḋcū qꝫ illi
in cordibus nostris ingerere voluis/
sent: si eis queadmodū ad suggerē/
dum: ita ꝛ ad cōpellendū facultas
violēta suppeteret. Quobrē sicut in
illis est instigatiōis copia: ita ꝛ ī no/
bis v̄tus respuendi siue acq̄escēdi li
bertas est attributa. Quoꝝ tn̄ potē
tiā ꝛ impugnatiōes si ptimescimus:
etiā ptectiōes atqꝫ adiutoria dei ecō
trario ꝯferam⁹: de q̄ d̄r: Maior est
eni͂ q̄ ī nobis ē: q̄ꝫ q̄ ī hoc mūdo. Cu
ius auxilia mlto vehemētiore mili/
tāt v̄tute p nobis: q̄ꝫ aduersū nos
coꝝ mltitudo ꝯfligit. Nā bonoꝝ re/
rū nō tm̄ suggestor ſ etiā fautor atꝫ
īpulsor ē de⁹: ita vt nōnūq̄ꝫ nos etiā
inuitos ꝛ ig̃rātes attrahat ad salutē.
Cōstat g̃ neminē posse a diabolo de
cipi nisi illū q̄ p̄bere illi maluerit sue
volūtatis assēsuꝫ. Q̄ ō Ecclīastes his
v̄bis euidēter expssit: Quia eni͂ nō
fit ꝯdictio ab his q̄ faciūt malū cito:
iō repletū ē cor filioꝝ hoīm ī ip̄is vt
faciāt malū. Ergo manifestū ē hinc
vnūquēqꝫ delinq̄re ꝙ ingruētibus
cogitationibus prauis nō eis se con
festim repulsa ꝯtradictiōis obijciat.
Nā resistite ei īquit ꝛ fugiet a vob. Jaco. 4.

Interrogatio sup aīe ac demonū coiūctiōe: Ca. IX.

Ermanus: Q̄ŏ istud queso g... est aīe cū istis spiritib⁹ neq̄ tā indiscretū pmixtū q̄ ꝯsor/tiū: quo sic eidē nō dicā iūgi: ſ; vni/ri possint: ⁊ alloq̄ eā insensibilit̄ et inseri atq̄ inspirare illi q̄cunq̄ vo/luerint: ⁊ ad ea que placuerīt eā va/leāt instigare: eiusq̄ cogitatiōes ac mot⁹ videant atq̄ plustrēt: tantaq̄ inter ipos ac mentē vnitas fiat vt si/ne dei grā q̄d ex illoꝝ īcitamēto: q̄d ex nr̄a volūtate pcedat: discerni pe/ne non possit?

Respōsio in quē modū spiritus imūdi humanis mentibus copulent̄: Ca. X.

Serenus: Non mirū est posse spm̄ spūi insensibiliter ꝯiunga/ri: ⁊ occultā suadēdi vim ad ea que libita fuerint exercere. Est eīn inter eos sicut inter hoīes: quedam substātie silitudo atq̄ cognatio. Si quidē diffinitio que de natura aīe assumit̄: etiā illoꝝ substantie silit̄ coaptat̄. Altrinsecus v̄o eos sibi in/seri vel vniri: ita vt capax alt̄ alte/ri⁹ esse possit: oīmodis impossibile est. Hoc nāq̄ solūmō deitati que so/la incorpea simplexq̄ natura est: re/ctissime tribuitur.

Obiectio vtrū possint spūs imundi eoꝝ quos suppleuerint aīab⁹ inseri vel vniri: Cap. XI.

Erman⁹: Huic ratiōi sat⁹ arbitramur esse ꝯtrariū q̄ŏ vi/dim⁹ ī arreptitijs fieri: cū af/flati spiritib⁹ immūdis: loquunt̄ et agūt ea q̄ nesciūt. Quō ḡ aīas illo/rū spiritib⁹ illis non credam⁹ vniri: quoꝝ videm⁹ illas velut organū fa/ctas: ⁊ derelicto naturali statu ad il/loꝝ voces: ⁊ gestū voluntatesq̄ de/promant?

Responsio queadmodum energuminis imundi spūs dominent̄: Ca. XII.

Seren⁹: Predicte diffinitioni nr̄e nō ē ꝯtrariū id q̄ŏ dicit̄ in energumīs fieri: cū spiriti/bus imunūdis arrepti: loquunt̄ vel agūt ea que nolūt: vel q̄ ea que ig/norāt: pferre cogunt̄. Non eīn vno mō istā eos infusionē spūuum susti/nere: certissimū ē. Quidā eīn sic af/flantur: vt nequaq̄ ea que gerūt vl̄ loquunt̄ intelligāt: quidā v̄o tunc nō norūt ⁊ postea recordant̄. Q̄ŏ fieri p infusionē spūs īmūdi non ita putandū ē vt in aīe ipius penetrās substantiā: ⁊ velut vnit⁹ ei ⁊ q̄dam/mō indut⁹ ea: sermones ac v̄ba p os patiētis emittat. Nullo nāq̄ modo istud ab eis fieri credendū est. Nec eīn p aliquā aīe diminutionē ſ; per corpis debilitatē hoc euenire mani/festa rōe dephendit̄: cum sc̄; in illis mēbris in q̄bus vigor aīe continet̄: īmūdus spūs insidēs eisq̄ importa/bile atq̄ īmensum pond⁹ imponēs: obscuritate teterrima intellectuales eius obruit et intercipit sensus: insti/gans ea que non vult vel q̄ ignorat ploq̄: q̄ŏ nōnunq̄ etiā vini febrisq̄ vitio seu nimij frigoris alijsq̄ vali/tudinibus extrinsecus supuenienti/b⁹ videm⁹ accidere. Q̄ŏ ne btō iob diabol⁹ q̄ carnis ei⁹ accepat ptātem moliret̄ īferre: pcepto dn̄i phibet̄ dicētis: Ecce trado eū ī man⁹ tuas: tm̄ aīaꝫ ei⁹ custodi. i. tm̄mō eū amē/tē ne facias debilitato aīe domici/lio: ⁊ obruas intellectū ac sapiāꝫ re/sistentis: pncipali sc̄; cordis ei⁹ tuo pondere prefocato. Job. 2

Q̄ŏ spūs spūi penetrabilis esse nō possit: sed incorpeo soli deo: Ca. XIII.

Et enī si crasse huic solideq̄ materie. i. carni spūs admi/scet̄ q̄ŏ fieri facillime pōt: id/circo ⁊ aīe q̄ itidē spūs est ita vniri posse credit̄: vt cā quoq̄ silit̄ sue nature reddat capacem. Q̄ŏ soli est

bilitate aīe et spiritali. nequitijs

possibile trinitati q̄ sic vniuerse ītel lectualis nature efficit̄ penetratrix: vt nō solū circūplecti eā atq̄ ambi- re: ſ etiā illabi ei: ⁊ velut incorpea corpi possit infūdi. Licz em̄ pnūcie m⁹ nōnullas eē spiritales naturas: vt sūt āgeli archāgeli ceteręq̄ ꝟtutes: ipa q̄z aīa nr̄a vl̄ certe aer iste s̄btil̄: tn̄ incorpee nullaten⁹ estimāde sūt. Hn̄t ei ſm̄ se corp⁹ q̄ subsistunt: licz multo tenuius q̄z nr̄a sūt corpa: ſm̄ apl̄i sniā ita dicētis: Et corpa cele-
1. cor. 15. stia ⁊ corpa terrestria. Et iter: Se- miat̄ corp⁹ aīale: exurgit corp⁹ spi-
Ibidem. ritale. Quib⁹ manifeste colligit̄: ni- hil eē incorpeū nisi solū deū: ⁊ idcir co ipi tm̄mō posse penetrabiles oēs spūales atq̄ intellectuales eē s̄bas eo q̄ sol⁹ ⁊ tot⁹ ⁊ vbiq̄ ⁊ ī oīb⁹ sit: ita vt ⁊ cogitatiōes hoīm ⁊ int̄ nos mot⁹ atq̄ abdita mēt̄ vniūsa īspi- ciat atq̄ plustret. De ipo siq̄dē solo pnūciauit btūs apl̄s dicēs: Viu⁹ ē
Heb. 4. eni ſmo dei ⁊ efficax: ⁊ acutior sup oēm gladiū ancipitē: ⁊ ptingēs vsq̄ ad diuisionē aīe ⁊ spūs: cōpagū q̄z ac medullar: ac discretor cogitatio- nū ⁊ intētionū cordis: ⁊ nō ē crea- tura īuisibil̄ ī ↄspectu eius: oīa aūt nuda ⁊ apta sūt ocl̄is ei⁹. Et beatus
Ps. 32. dauid inq̄t: Qui fingit singillatim
Ps. 43. corda eor. Et iter: Ipe eī nouit oc culta cordis. Job q̄z: Qui sol⁹ no- sti corda hominū.

Obiectio q̄ demōes credi- debeāt cogitationes homi nū peruidere: Ca. XIIII.

Erman⁹: Hac rōe q̄ dicī nec cogitatiōes q̄dē nr̄as ītueri isti spūs pn̄t. Qd̄ existimare valde putam⁹ absurdū dicēte scptu
Eccs. 10. ra: Si spūs ptātem hn̄tis ascēderit
Joh. 13. sup te. Et iter: Cū diabol⁹ misisset ī corde simōis scariothis vt traderet dn̄m. Quid ḡ credi pōt non patere eis cogitatōes nr̄as: quar semīariū p pte maxīa ipis īmittentibus atq̄ instigantibus sentimus oboriri?

Rn̄sio q̄d possint demōes in cogitatiōib⁹ hoīm: q̄d ve non possint: Ca. XV.

Seren⁹: Nulli dubiū ē q̄ pos sint spūs īmūdi cogitationū nr̄ar attigere q̄litates: ſ idi cijs eas sēsibilib⁹ forīsec⁹ colligētes i. aut ex nr̄is dispositiōib⁹ aut ꝟbis ⁊ studijs in q̄ ppēsi⁹ ↄspexerit nos inclinari. Ceter illas q̄ necdū de in- ternis aīe pdierunt: adire oīno non pn̄t. Ipas q̄z cogitatiōes q̄s ingert vtr suscepte vel queādmodū susce pte sint: nō p ipi⁹ aīe naturā. i. p illū īteriorē motū q̄ ī abdit̄ ei⁹ abscōdi tur: ⁊ vt māifesti⁹ aliq̄d exp̄mam: in medull̄ (⁊ vt ita dixerī) ipi⁹ latitā- tē: ſ ex motib⁹ atq̄ indicijs exterio- ris hoīs dep̄hēdūt: vtputa cuz sug- gesserit gastrimargiā: si viderit mo nachū ad fenestrā: aut ad solē oclm̄ erexisse vl̄ de hora sollicit⁹ inq̄sisse: coḡscūt desiderium gule fuisse susce ptū. Si fornicationē īgerētes sense- rit eū patient̄ telū libidīs suscepisse: seu viderit carnē cōmotā: aut certe nō vt oportuit adūsus suggestiones īmūdicie suspirasse: lasciuiā intelli- gūt in penetrabilib⁹ aīe: libidis iacu lū fuisse defixū. Si incitamēta tristi- cie: si ire: si furoris admouerit: vtrū naz cordi insederint: gestu corpis ⁊ sensibili cōmotiōe dinoscūt: scz cum vel infremuisse tacitū vel q̄dā indig natiōe suspirasse: seu vultū cōsidera uerit quodā pallore aut rubore mu tasse: ⁊ ita subtiliter q̄snaz cui sit vi- tio dedit⁹ dep̄hēdūt. Illo nāq̄ vnū quēq̄ nr̄m delectari certa rōne cog noscūt: ad cui⁹ instigationē mox q̄- dā nutu vel motu corpis ↄsensū cō- niuētiāq̄ ab eo p̄stitaz fuisse puide- rint. Que ab illis aereis virtutibus ita dep̄hēdi nō mir ē: cū hoc a pru- dētib⁹ q̄z viris sepissime fieri vide- mus: vt scz interioris hoīs statū de figura ⁊ vultu seu q̄litate exterioris agnoscāt. Quāto ḡ certi⁹ hec ab eis

poterunt deprehēdi: quos vtiq͡ʒ vt
spiritalis nature multo subtiliores
ac sagaciores hoībus esse non dubi/
um est.

Similitudo qua spiritus immundi cogitationes hominum doceātur agnoscere: Capi. XVI.

Ueadmodū eñ nōnulli la/
q trones in his domib⁹ q̄s fur
tim aggredi cupiūt: occl'tas
hoīm solēt explorare substātias: qui
ꝑ tetras noctis tenebras caute spar/
gētes manu minutias arenarum: re
conditas opes q̄s visu ꝓuidere nō
pn̄t: tinnitu q̄daʒ vl' strepitu ad ea/
rū lapsum rn̄dente deprehendūt: ac
sic ad certissimaʒ rei vel metalli cu/
iusq͡ʒ noticiā quadā elicite vocis ꝓ
ditione perueniunt: ita hi q̄ʒ vt the/
saurū nostri corꝑis explorēt: velut
arenas quasdaʒ suggestiones nob̄
noxias inspergētes: cū ꝺm eaꝝ qua/
litatē affectuʒ corporeum viderint
emersisse: velut quodā d̄ intimis cō
clauib⁹ ꝓdeūte tinnitu: q̄d sit recō
ditū ī abditis interioris hoīs: reco
gnoscunt.

De eo q̄ non singuli quiq͡ʒ demones vniuersas hominib⁹ ingerant passiones: Capi. XVII.

h Oc tñ nosse debem⁹ non om
nes demones vniuersas ho/
minib⁹ inurere passiones: ꝟ vnicui/
q͡ʒ vicio certos spūs incubare: ⁊ ali
os quidē immundicijs ac libidinuʒ
sordib⁹ oblectari: alios blasphemi/
is: alios ire furoriq͡ʒ peculiari⁹ īmi/
nere: alios pasci tristicia: alios ceno/
doxia supbiaq͡ʒ mulceri: ⁊ vnū quē/
q͡ʒ illud viciū hūanis cordib⁹ q̄ ipse
gaudet: inserere: ꝟ nec cunctas pari
ter suas ingerere prauitates: sed vi/
cissim ꝓut tꝑis vel loci vel suscipiē/
tis oportunitas ꝓuocauerit.

Interrogatio an inter demones impugnationis ordo: ac vicissitudinis disciplina seruet᷑: Ca. XVIII.

Erman⁹: Ergo credendū est
g int᷑ eos ordinatam ⁊ (vt ita
dixerim) disciplinatā eē neq̄
tiā: vt q̄dā vicissitudis ab eis ordo
ꝺuet᷑: ac rōnabilis gerat᷑ īpugnati/
onis incursio: cū ꝯstet nec modū nec
rōneʒ nisi int᷑ bonos atq͡ʒ honestos
posse sb̄sistere: ꝺm illā scp̄ture sn̄iaʒ:
Quere sapientiaʒ apd̄ malos: ⁊ nō
inuenies: ⁊ inimici nostri insensati.
Illud etiā: Nō est sapientia: nō est ꝓuerb.21
fortitudo nec est ꝯsiliū apud īpios.

Rn̄sio in quē moduʒ cōcio demonuʒ sup vicissitudis īpugnatiōe subsistat. XIX

Eren⁹: Non eē int᷑ malos ꝑ/
f petuā ī oīb⁹ ꝯsensionē: nec
posse ꝑfectā stare ꝯcordiā:
etiā in ill'īpis vicijs q̄b⁹ cōiter oble/
ctant᷑: certa diffinitio ē. Nō eñ po
terit queadmodū dixisti in reb⁹ in/
disciplinatꝭ: disciplīa modusq͡ʒ ꝺua
ri. In nōnull' tñ vbi.s. vel opatiōis
cōio vl' necessitas exigit seu cuiusdā
lucri inuitat ꝯsortiū: nece est eos tē
poralē cōmodare ꝯsensuʒ. Qd̄ esse
in hac militia neq̄tie spiritał: manife
stissime ꝓuidem⁹: vt nō solū tp̄a int᷑
se vicissitudinesq͡ʒ custodiāt: ꝟ etiaʒ
locꝭ q̄busdā spālit᷑ inherere: eaq͡ʒ iu
git᷑ obsidere noscāt᷑. Nā q꞉ nece sit
eos īmutatꝭ tēptatiōib⁹ certisq͡ʒ vi/
tijs atq͡ʒ tp̄ib⁹ exercere īpugnatiōes
suas: hīc liq̄do ꝯprobam⁹: q꞉ null⁹
pōt sil' cenodoxie vanitate dcludi ⁊
ꝯcupiscētia fornicationis exuri: nec
p̄t tumida inflari elatiōe supbie spi/
ritał: ⁊ carnalis gastrimargie ꝑiter
hūilitati submitti. Nec p̄t q̄s cachī/
nis fatuis risuq͡ʒ dissolui: ⁊ iracun/
die sub eodē tpe stimulis īcitari: seu
certe edacis tristicie merore supple/
ri: ꝟ nece est vnū quēq͡ʒ spūm ita sin
gillatim impugnationē mētis arri/
pere: vt cū aut vict⁹ abscesserit: alij

eā spiritui cedat acriꝰ īpugnādam:
aut certe si victor extiterit: alij nihilo
minus tradat siſ'iter illudendā.

De eo q̄ nō sint vniꝰ forti/ tudinis ꝯtrarie p̄tātes: nec tēptādi facultas i eoꝝ sit ar bitrio collocata: Ca. XX

i Llud etiā nequaq̄ ignorare
debemꝰ nō eē oēs eiusdē fe/
rocitat̄ ⁊ desiderij: ſ ne vniꝰ
quidē fortitudīs atq̄ neq̄tie: ⁊ inci/
piētibꝰ quidē atq̄ infirmis non nisi
infirmiores spūs ī certamīe cōpara/
ri: ⁊ his neq̄tijs spiritalibꝰ sup̄atis:
gradatim semp̄ adūsus athletā xp̄i
robustior pugna succedet. Pro cō/
paratiōe siquidē viriū ac ꝑfectꝰ hu
mani: etiā difficultas colluctationis
augeť. Nullo eñi mō q̄libet sancto/
rū sufficeret taliū tātorū q̄ hostium
sufferre nequitiā: vł insidijs eoꝝ pos
set occurrere: ſ nec crudelitatē q̄dez
ac seuiciā sustinere: si nō certamī no
stro clemētissimꝰ arbiť atq̄ agoni/
theta p̄sidens xp̄s: ⁊ exeq̄ret collu/
ctantiū vires: ⁊ īmoderatos eoꝝ re
pelleret ac refrenaret īcursus: faceret
q̄ cū tēptatōe exitū vt sustinere pos
simus.

De eo q̄ demōes cū hoībꝰ nō sine suo labore ꝯfligāt: Caplm. XXI.

h Anc aūt colluctationē illos
non sine suo credimꝰ labore
ꝯficere. Habēt nāq̄ etiā ipi ī suo cō
flictu q̄ndā anxietatē ⁊ tristiciā: et
maxīe cū fuerīt validioribꝰ emulis
id ē virī sctīs ꝑfectisq̄ ꝯgressi: Alio
quī iā nō ꝯflictꝰ nec luctatio: ſ sim
plex tm̄: ⁊ vt ita dixerī: secura ill' eēt
hoīm atťbuta deceptio. Et quō sta/
Eph. 6. ret illō apl'i q̄ō diť: Nō ē nob̄ collu/
ctatio adūsus carnē ⁊ sanguinē sed
adūsus p̄ncipatꝰ ⁊ adūsus p̄tātes:
adūsus mūdi rectores tenebraꝝ ha/
rū: ꝯ spiritalia neq̄tie ī celestibꝰ. Et
1. Cor. 9. illō: Sic pugno n̄ q̄si aerē v̄berās.

Et iteꝝ: Bonū agonē certaui. Ubi 2. Tio. 4
eñi agō īdiciť: ⁊ certamen ⁊ pugna
seu colluctatio: nece ē vtrorūq̄ su/
dor ⁊ labor ⁊ sollicitudo sbeať: ⁊ eq̄
liť illos vł sup̄ deiectiōe maneat do/
lor atq̄ ꝯfusio: vł ō victoria gaudiū
ꝯseq̄ť ⁊ palma. Ubi v̄o alio cū su/
dore luctāte: aliꝰ cū ocio ac securita
te ꝯfligit: ⁊ ad deijciēdū emulū sola
ꝓ viribꝰ vtiť volūtate: nō pugna di
cēda ē nec colluctatio neq̄ certamē:
ſ iniq̄ q̄dā ⁊ irrōnabil' oppugnatio
nis opp̄ssio. Sz plane laborāt ⁊ ipi
nō minꝰ īpugnātes hūanū genꝰ: et
desudāt vt p̄ualeāt ō vnoq̄z illam
quā cupiūt obtinere victoriā: ⁊ re/
torq̄ť ī eos illa ꝯfusio q̄ nos mane/
bat si ab ipis fuissemꝰ elisi: ſm illō:
Caput circuitꝰ eoꝝ: labor labioꝝ ip Ps. 139
soꝝ op̄iet eos. ⁊: Cōuteť dolor eiꝰ ī Ps. 7.
caput eiꝰ. Et iteꝝ: Ueīat illi laqueꝰ Ps. 34.
quē ig̊rat: ⁊ captio quā abscōdit ap
p̄hēdat eū: ⁊ ī laqueū cadat ī ipo. s.
quē sup̄ hoīm deceptōe moliť. Do/
lēt igiť etiā ipi nō minꝰ ⁊ quēadmo
dū nos elidūt ipi q̄z siliť eliduntť:
nec victi sīn ꝯfusiōe discedūt. Quas
coꝝ ruinas atq̄ ꝯflictꝰ: ille q̄ sanos
interior̄ hoīs oc'los possidet q̄tidie
cernēs: vidēsq̄ eos supgaudere rui
nis ⁊ casibꝰ singl'oꝝ: ac timēs ne ō se
q̄z euenire eis valeat ista leticia: dn̄m
dep̄cať: Illumīa inq̄ens oc'los meos Ps. 12.
ne vnq̄ obdormā ī morte: neq̄n di
cat īimicꝰ meꝰ: p̄ualui adūsus eū: q̄
ťbulāt me exultabūt si motꝰ fuero. ⁊
Deꝰ meꝰ ne supgaudeāt mihi: ne di Ps. 34.
cāt ī cordibꝰ suis euge euge aīe nr̄e:
nec dicāt ōuorabimꝰ eū. ⁊: frēduerť Ibidem.
sup̄ me dētibꝰ suis: dn̄e q̄n respicies.
īsidiať ei ī abscōdito vt leo ī cubili Ps. 9.
suo: īsidiať vt rapiat paup̄ē: ⁊ q̄rat
a ōo escā sibi. Qui rursū cūct̄ cona
tibꝰ expēſ: cū ōceptionē nr̄az nō po
tuerīt obtinere: sup̄ casso labore suo
nece ē vt ꝯfundāť ⁊ erubescāt q̄ q̄/
rūt aīas nr̄as vt auferāt eas. īduāť
ꝯfusiōe ⁊ pudore q̄ cogitant nobis
mala. Hieremias q̄z: Confundanť

inquit illi et non confundar ego: paueant illi et non pauea ego: induc sup eos
Hiere. 17 irã furoris tui: et duplici contritiõe cõtere eos. Nulli etenim dubium est: cum a nobis fuerint superati: contritiõe eos duplici cõterendos: primum: quod hoib⁹ expetentib⁹ sctitatẽ: illi eã possidẽtes amiserint: cã quod extiterint pditiõis hũane: deinde quod spiritales substãtie fuerint a carnalib⁹ terrenisque deuicte. Has igitur ruinas hostium suasque victorias intuẽs vnusquisque sctõrum cum exultatione pclamat dicẽs: Persequar inimi
Ps. 17. cos meos et cõphendã eos: et nõ cõuertar donec deficiant: cõfringã eos nec poterunt stare: cadẽt subt⁹ pedes meos. Cõtra quos etiã orãs idẽ pro
Ps. 34. pheta: Judica inquit dñe nocẽtes me: expugna impugnantes me: apprehẽde arma et scutum: et exurge in adiutorium mihi: effunde frameã: et conclude aduersus eos qui psequuntur me: dic aĩe mee sal⁹ tua ego sum. Quos cum subditis et extinctis vniuersis passionib⁹ vicerim⁹: merebimur illã bñdictõis vocẽ cõsequẽter audire: Exal
michee. 5 tetur man⁹ tua sup hostes tuos: et oẽs inimici tui peribunt. Hec igitur oĩa et his silia sacris inserta volumib⁹ legentes siue canẽtes: nisi contra istas nequitias spiritales que nobis insidiantur diebus ac noctib⁹ acceperim⁹ fuisse cõscripta: nõ mõ ex eis edificationẽ vl lã lenitatis ac patiẽ cõseqmur: sed etiã dirũ quedã atque cõtrariũ euãgelice pfectiõi cõcipiem⁹ affectũ. Nõ solum enim docebimur nõ orare pro inimicis nris: nec diligere eos: sed etiã detestari illos implacabili odio prouocabimur: et maledicere eis: atque orõnẽ ad ũsus eos ĩdesinẽter effũdere. Que tali spũ plocutos fuisse viros sctõs et amicos dei ĩtelligere: scelestũ ẽ ac prophanũ: quib⁹ añ aduẽtũ xpi idcirco nõ est lex posita: eo quod trãscẽdẽtes mandata ei⁹ euangelicis pere pceptis: et aplice pfectiõi studere: puenientes dispẽsationem tempis maluerunt.

De eo quod nõ sit ptãs nocẽdi in arbitrio demonũ collocata: Cap. XXII.

Non hẽc aũt eos ptãtẽ quẽque hoĩm ledendi: exẽplũ btĩ iob maĩfesta rõe demõstrat: vbi nõ ampli⁹ eũ tẽptare audet inimic⁹: quam diuina ei dispẽsatiõe cõcedi tur: et cõfessio eorũdẽ spũum euãgelicis monimẽtis ĩserta testatur dicẽtiũ: Si eijcis nos: mitte nos ĩ gregẽ por matth. 8.
cox. Qui multomagis credẽdi sũt in nullo hoĩm qui ad imaginẽ dei creati sũt ĩtroire pro arbitrio suo posse: cũ aĩalia ĩmũda ac muta ingrediendi absque dei pmissu nõ habuerint potestatẽ. Ceterum nemo posset: nõ dicã iuuenũ quos videm⁹ ĩ hac eremo constantissime cõmorari: sed nec pfectorum quidẽ tãtis taliũque hostiũ agmĩb⁹ circũsept⁹ in eremo singularis habitare: si ĩ ipsis eẽt: pro volũtate sua nocẽdi vel attẽptãdi facultas atque libertas. Quod euidẽti⁹ etiã dñi ac saluatoris nri confirmat snĩa: quã pro hũilitate hois assũpti ptulit ad pilatũ
ita dicẽtis: Nõ hẽes in me vllã potestatẽ: nisi datũ tibi fuisset desuper. Joh. 19.

De iminuta demonũ potestate: Cap. XXIII.

Satis tñ nobis expientia nostra et seniorũ relatiõe cõptũ ẽ: nõ eãdẽ vim hẽre nũc demones quam anteriore tpe ĩter anachoretarum dũtaxat pncipia: in quib⁹ adhuc raritas monachorum ĩ eremo cõmanebat. Tãta nãque erat eorum feritas: vt vix pauci et admoduz stabiles atque etate puecti: tolerare habitatiõez solitudis possent. Siquidẽ in ĩpis cenobijs in quib⁹ cõmorabantur octo vel decẽ: ita eorum atrocitas grassabatur: et frequẽtes ac visibiles sentiebãtur aggressus vt nõ auderẽt oẽs pariter noctib⁹ obdormire: sed vicissim alijs degustãtib⁹ sõnũ: alij vigilias celebrantes: psalmis et orõnib⁹ seu lectionib⁹ inherebãt. Cũque illos ad soporẽ nature necessitas ĩuitaret: expgefacti ad eo

rū q̄ dormituri erant custodiā siliter excubie tradebant. Un̄ dubitari nō pōt vnū e duob⁹: hāc nūc securitatē vel ꝯfidētiā non solū nobis q̄ videmur ꝓ expiētia senectutis aliqten⁹ roborati: sȝ etiā iunioꝛib⁹ etate conferre. Aut em̄ ꝟtute cruc̄ etiā deserta penetrāte: ⁊ vbiqꝫ eius grā coꝛuscante: retusa ē neq̄tia demonū: aut negligentia nr̄a illos ab īpugnatiōe nr̄a p̄stina reddidit lētioꝛes: dū dedignāt̄ aduersū nos illa iutētiōe cōfligere: qua tūc cōtra illos ꝓbatissimos xp̄i milites seuiebāt hac.s. fraudulētia visibiliū tēptationū sine cessatiōe duri⁹ elidētes. In tm̄ em̄ tepore videm⁹ coꝛruisse nōnullos: vt necesse sit eos etiā remissioꝛib⁹ mōitis appalpari mō: ne de tectis cellulis suis ad pnitiosioꝛes inq̄etudies reuoluant̄: et circūeūtes ac vagi: crassioꝛib⁹ (vt ita dixerī) vitijs īplicētur: magnusqꝫ fruct⁹ ab eis obtineri credat̄: si solūmō se etiā cū q̄lib3 ignauia valeāt in solitudine cōtinere: ac ꝓ ingēti remedio soleat eis a senioꝛib⁹ dici: Sedete in cellulis vr̄is: et q̄tuȝ libitū fuerit māducate atqꝫ bibite ⁊ doꝛmite: dummodo in eis iugiter perduretis.

Qua rōne demones sibi in eoꝝ coꝛpa quos arrepturi sunt: aditū parēt: Ca. XXIIII.

Constat q̄ immūdos sp̄us nō aliter posse ī illos quoꝝ obtēturi sunt coꝛpa penetrare: nisi p̄us eoꝝ mentes cogitationesqꝫ possederint. Quos cū timoꝛe ac memoꝛia dei vl̄ spiritali meditatiōe nudauerint velut exarmatos oī p̄sidio ac munitiōe diuina nudatos: facile vincendos audēter inuadunt: domiciliū deinceps in eis velut in possessione sibi tradita p̄sumentes.

De eo ꝙ miserabilioꝛes sūt hi qui vitijs q̄ꝫ qui ab ipsis demonib⁹ possidentur: Capi. XXV.

Licet mlto graui⁹ constet vehemētiusqꝫ vexari hos qui cū coꝛpaliter ab ip̄is supplerī minime videant̄: aīo tn̄ pniciosius possident̄: eoꝝ scȝ vicijs vl̄ voluptatib⁹ inuoluti. Scd̄m apl̄i nāqꝫ sn̄iaȝ: a q̄ q̄sqꝫ supat̄: ei⁹ seru⁹ efficit̄. Nisi ꝙ in hoc isti desperatius egrotāt: ꝙ cū sint eoꝝ mācipia: nec īpugnari se ab illis nec dn̄atuȝ eoꝝ ferre cognoscunt. Ceterū coꝛpaliter traditos sathane: vel infirmitatib⁹ magnis etiā viros sc̄tōs nouim⁹ ꝓ leuissimis q̄busqꝫ delictis: cū in illis ne tenuissimū quidē neuum aut maculā in illo iudicij die patiat̄ inueniri: diuina clemētia omnē soꝛdis eoꝝ scoꝛiā ſm ꝓphete: īmo dei sn̄iaȝ excoq̄ns in p̄nti: vt eos tanq̄ꝫ aurū vl̄ argentū igni tū ad illā ꝑpetuitatē: nulla indigentes penali purgatiōe: trāsmittat: Et excoquā inq̄t ad purū scoꝛiā tuā: ⁊ auferā omne stannū tuū: ⁊ post hec vocaber̄ ciuitas iusti: vrbs fidelis. Et iteꝝ: Sicut ꝓbat̄ argentū ⁊ aurū in camīo: ita eligit coꝛda dn̄s. Et iterū: Aurū ⁊ argentū ꝓbat ignis: vir aūt ꝓbat̄ ī foꝛnace hūiliatiōis. Et illud q̄ȝ: Quē em̄ diligit dn̄s coꝛripit: flagellat autē omnē filiuȝ quē recipit.

2. Pet. 2 · Esa. 1. · Puer. 17. · Eccl. 2. · Heb. 12.

De nece ꝓphete seducti: ⁊ infirmitate abbatis pauli quā ꝓ sua emendatione ꝓmeruit: Ca. XXVI.

Quod in illo ꝓpha atqꝫ hoīe dei: in. iij. regū libro māifeste videm⁹ impletū: q̄ ꝓ culpa vni⁹ in obiē quā tn̄ nō de industria nec vitio ꝓprie volūtat̄: ſ alteri⁹ circūuentiōe ꝯtraxit: ꝯfestim a leone cōterit̄: ita de eo sc̄ptura narrāte: Uir dei est: q̄ inobediēs fuit oꝛi dn̄i: tradidit eū dn̄s leoni ⁊ ꝯfregit eū iuxta ꝟbū dn̄i qd̄ locut⁹ est. In q̄ facto ⁊ 3. Reg. 13

ſolutionē delicti p̄ntis atq̄ erroris
īcauti ⁊ iuſticie merita ꝑ q̄b⁹ ꝓphaꝫ
ſuū dn̄s tpaliter tradidit vexatori:
ꝑcitas ip̄a ⁊ ꝯtinētia vexatoris atꝫ
p̄datoris oñdit: q꞉ nihil penit⁹ au/
det voraciſſima beſtia de tradito ſi/
bi cadauere deguſtare. Cui⁹ rei no/
ſtris q̄ꝫ tpibus ſat' euidens ꝯtigit ⁊
apta ꝓbatio ī abbate paulo vl' moy
ſe q̄ habitauit locū huius ſolitudīs:
q̄ calam⁹ nuncupat᷑. Nā p̄or cōmo
rat⁹ eſt in eremo q̄ adiacet panephi/
ſi ciuitati: quā ſolitudinē nunc olim
factā aq̄ ſalſiſſime inūdatiōe cogno
uim⁹. Que q̄tiens flauerit ſpūs aq̄/
lonis: de ſtagnis impulſa ac ſupfuſa
adiacentib⁹ terris: ita oēm illi⁹ ſup/
ficiē regiōis ꝯtegit: vt antiq̄s ibidē
vicos q̄ olim hac ipſa de cā oī ſunt
hītatore deſti faciat velut inſulas
apparere. Hic igit᷑ abbas paulus ī
tātā cordis puritatē q̄ete ſolitudīs
ſilētioq̄ ꝓfecerat: vt nō dicā vultū
femineū: ſ; ne veſtimēta q̄dē ſexus il
li⁹ ꝯſpectui ſuo pateret᷑ offerri. Nā
cū eidē ꝑgenti ad cuiuſdaꝫ ſenioris
cellā vna cū abbate archebio eiuſ/
dē ſolitudīs accola: caſu mulier ob/
uiaſſet: offenſus occurſu ei⁹: tāta fu
ga ad ſuū rurſus monaſteriū (p̄ter/
miſſo qd̄ arripuerat pie viſitatiōis
officio) recurrerit: quāta null⁹ a fa/
cie leonis vl' immaniſſimi draconis
aufugeret: ita vt ne memorati q̄deꝫ
abbat' archebij reuocātis eū clamo
re ac p̄cib⁹ flecteret᷑: vt ad requiren
dū ſenē quēadmodū ꝓpoſuerāt ce/
pto itinere ꝑtenderēt. Qd̄ licet zelo
caſtitat' ⁊ puritat' ardore ſit factū:
tn̄ q꞉ nō ſm̄ ſciaꝫ p̄ſumptū eſt: ſ; ob
ſeruātia diſciplīe: iuſticie exceſſus ē
mod⁹. Nō eīm ſolā familiaritateꝫ q̄
vere ē noxia femīaꝝ: ſ; ip̄aꝫ q̄ꝫ figu
rā ſexus illi⁹ credidit execrandā: ta
li ꝯfeſtim correptiōe ꝑcuſſus eſt: vt
ei⁹ vniuerſuꝫ corp⁹ paralyſeos vali/
tudine ſolueret᷑: nullūq̄ in eo mem
brū penit⁹ explere ſuū p̄ualeret offi
ciuꝫ. Siquidē nō ſolū pedes ac ma/
nus: ſ; etiā lingue mot⁹: q̄ elocutio
vocis exp̄mit᷑: ipſeq̄ aures ita audi
tus ꝓprij amiſerūt ſenſuꝫ: vt in eo ni
hil ampli⁹ ex hoīe: q̄ꝫ īmobilis tan/
tū atq̄ inſenſibil' figura remaneret.
Eo aūt redact⁹ eſt: vt īfirmitati ei⁹
nll'o mō viroꝝ diligētia defuire ſuf/
ficeret: niſi ſola ei muliebris ſeduli/
tas miſtraſſet. Sꝫ delato ad cenobi
um ſacraꝝ ꝟginū: cib⁹ ac pot⁹ queꝫ
ne nutu quidē petere poterat: femi/
neo ingerebat᷑ obſequio: explēdiſq̄
oīb⁹ nature neceſſitatibus: eadē illi
diligentia ꝑ annos ferme q̄ttuor. ſ.
vſq̄ ad vite ſue terminū ſeruiebat.
Qui cū tāta eēt oīm mēbroꝝ debi/
litate cōſtrict⁹: vt nulli in eo art⁹ vi
uacē motū ac ſenſibilē retētarēt: ni/
hilomin⁹ tāta ex eo ꝟtutū gr̄a ꝓce
debat: vt cū de oleo qd̄ de cadaue/
re ſuo poti⁹ q̄ꝫ corpore ꝯtigiſſet vn/
gerent᷑ infirmi: ꝯfeſtim cūctis vali/
tudinib⁹ curarent᷑: ita vt ſup hac ei⁹
valitudīe etiā ip̄is infidelib⁹ euiden
ter apteq̄ clareſceret: ⁊ debilitatem
mēbroꝝ oīm diſpenſatiōe atq̄ amo
re dn̄i ꝯtributā: ⁊ ſanitatū grām ꝓ
teſtimonio puritat' ac māifeſtatiōe
meritoꝝ ei⁹ ſpūſſcī ꝟtute p̄ſtari.

De tēptatione abbatis moyſi: Capi. XXVII.

SEcū dus vero quē dixim⁹ in
hac eremo cōmoratū cū ip̄e
q̄ꝫ ſingularis ⁊ incōpabilis
vir eſſet: ob rep̄henſionē vni⁹ ſmo/
nis quē ꝯ abbatē machariū diſpu/
tans: paulo durius ꝓtulit q̄dam ſcꝫ
opiniōe p̄uent⁹: tā diro ꝯfeſtim eſt
tradit⁹ demoni: vt hūanas egeſtio/
nes ori ſuo ab eo ſupplet⁹ ingereret.
Qd̄ flagellū purgatiōis gr̄a ſe dn̄s
intuliſſe: ne ſcꝫ in eo vel momētanei
delicti macula reſideret: velocitate
curatōis ei⁹ atq̄ aucto remedio de/
mōſtrauit. Nā ꝯtinuo abbate ma/
chario in orōe ſubmiſſo dicto citius
neq̄ꝫ ſpūs ab eo fugat⁹ abſceſſit.

De eo ꝙ ſperni nō debeāt

aīe et spiritalibus nequitijs

hi qui spiritib⁹ tradūtur im mundis: Ca. XXVIII

E q̄ manifeste ꝑpendit non debere eos abomīari vel despici q̄s videm⁹ diuers̄ temptatiōib⁹ siue ist̄ neq̄tie spiritib⁹ tradi: q₂ duo h̄ credere imobiliter nos oportet. Primo ꝙ sine dei permissu null⁹ ab eis oīo tēptet̄. Scōo ꝙ oīa q̄ a deo nobis inferunt̄: siue tristia ad p̄ns seu leta videant̄: velut a piissimo p̄re clemētissimoq₃ medico ꝓ nr̄is vtilitatib⁹ irrogētur: ⁊ icirco eos velut pedagogis traditos hūiliari: vt discedētes ex h̄ mūdo: vl̄ purgatiores ad vitā aliā trā sferātur: vl̄ pena leuiore plectātur: q̄ ƀm apl̄m
1. Cor. 5 traditi sunt in p̄nti sathane in interitum carnis: vt spiritu salui fiant in die domini nostri iesu christi.

Obiectio cur hi q̄ spiritib⁹ vexant̄ immūdis: a cōione dn̄ica sepēt̄: Ca. XXIX

G Erman⁹: Et quō nō solū eos despici ab hoīb⁹ vel horreri ƀ etiā a cōione dn̄ica in nr̄is puincijs ꝑpetuo videm⁹ abstinere:
matth. 7. ƀm illā euāgelij sn̄iam: Nolite sctm̄ dare canib⁹: neq₃ mittatis margaritas v̄ras añ porcos: cū de illis quēadmodū dic̄ ita credendū sit: ꝙ eis purgatiōis vl̄ vtilitat̄ obtētu: hui⁹ tēptationis humiliatio tribuatur?

Rn̄sio sup ꝓposita q̄stione Ca. XXX.

S Eren⁹: Si habuerim⁹ hanc sn̄iam imo fidē quā supius cōprehēdi: vt ⁊ oīa p dn̄m fieri: ⁊ ꝓ vtilitate aīa₂ dispēsari vniuersa credam⁹: nō solū neq̄q̄ despiciem⁹ eos ƀ etiā ꝓ eis tanq̄ ꝓ mēbris nr̄is incessant̄ orabim⁹: eisq₃ tot̄ viscerib⁹
1. Cor. 12. ac pleno ꝯpatiemur affectu: Cū eni patitur vnū mēbrū: cōpatiūtur oīa mēbra: sciētes nos absq₃ ill̄ vtpote mēbris nr̄is oīmodis ꝯsummari nō posse: queadmodū legim⁹ ne anteriores q̄dē₃ nostros sine nob̄ repromissionis sūmā ꝯseq̄ potuisse: ita de
ill̄ aplo ꝓnūciante: Et hi oēs testionio fidei cōprobati: nō acceperūt repmissiōes deo ꝓ nobis meli⁹ aliq̄d ꝓuidēte: ne sine nobis ꝯsumerent̄. Heb. 11.
Cōionē xp̄o eis sacrosctā₃ a seniorib⁹ nr̄is nunq̄ meminim⁹ int̄dictā: quinimo si pōssibile eēt etiā q̄tidie eis īpertire eā debere censebāt. Nec eni ƀm euāgelij sn̄ia₃ quā incōgrue huic sensui coaptat̄. Nolite scm̄ dare canib⁹: ad demōis escā sacrosctā
matth. 7. cōio: ⁊ nō potius ad purgatiōe₃ ac tutelā corpis aīeq₃ puenire credenda est: q̄ ab hoīe pcepta eū q̄ in mēbris ei⁹ insidet spūm: seu in ipsis latitare conatur velut q̄dā exurens fugat incēdio. Hoc nāq₃ mō curatū ⁊ abbatē andronicū nup aspeximus aliosq₃ q̄plures. Mag̃ nāq₃ ac magis inimic⁹ insultabit offenso: cum eū a celesti medicina viderit segregatū: tāto q₃ duri⁹ ac frequētius attemptabit: quāto eū ab spiritali remedio longius senserit abdicatū.

De eo ꝙ miseri sint hi qui subdi tpalib⁹ istis tēptatio nib⁹ nō merent̄: C. XXXI.

C Eterū illi sunt vere miseri ac miserabiles iudicādi q̄ cū se vniuers̄ crimib⁹ flagicijsq₃ ꝯtaminēt: nō solū nullū visibilit̄ in eis signū diabolice supplētiōis ondītur: ƀ nec aliq̄ q̄dē opib⁹ co₂ ꝯdigna tēptatio: nec vllū flagellū correptiōis īfertur. Nō eni merent̄ celerē tpis isti⁹ expeditāq₃ medicinā: q₂ duricia ⁊ īpenitēs cor penā vite
Roma. 2 p̄ntis excedēs: thesaurisant sibi ipsi irā ⁊ īdignatiōe₃ ī die ire ⁊ reuela-
Esa. 66. tiōis iusti iudicij dei. in quo vermes co₂ nō morient̄: ⁊ ignis co₂ nō extinguet̄. Cōtra q̄s ꝓpha velut anxi⁹ ꝓ afflictiōe scto₂ vidēs eos erūnis varijs ac tēptatiōib⁹ subiacere: ⁊ ecōtra petōres nō solū absq₃ vllo hūiliatiōis flagello cursu₃ mōi isti⁹ ptrāsire: ƀ etiā affluentia diuitia₂ ac sū-

ma rex̄ oīm ꝓſperitate gaudere: in/
tolerabili zelo ac ſpūs ſui feruore
ſuccenſus exclamat: Mei autē pene
ps̄.72. moti ſunt pedes: paulominus effuſi
ſunt greſſus mei: qꝛ zelaui ſup iniq̄s
pacē pctōꝝ videns: qꝛ nō eſt reſpe/
ctus morti eoꝝ: ⁊ firmamentū ī pla
ga eoꝝ: in labore hoīm nō ſunt: ⁊ cū
hoībꝰ nō flagellabunt̄: ſcꝫ in futu/
ro cū demonibꝰ puniēdi: qui in pñti
nō meruerūt in ſorte ac diſciplina fi
lioꝝ cū hoībꝰ flagellari. Hieremias
q̄ꝫ cū deo ſup hac impioꝝ ꝓſperita/
te diſceptās: licet neq̄q̄ dubitare ſe
de iuſticia dñi ꝓfiteat̄ dicēs: Juſtꝰ q̄
Hiere.12. dē tu es dñe: ſi diſputē tecū. Cāꝫ tñ
huiꝰ tāte ineq̄litatꝭ inquirēs ſubiū/
git ⁊ dic̄: Verūtñ ſi ita iuſta loquar
ad te: Quare via ipioꝝ ꝓſperat̄:
bñ eſt oībus q̄ p̄uaricant̄ ⁊ inique
agūt: plātaſti eos ⁊ radicē miſerūt:
ꝓficiunt ⁊ faciunt fructum. Prope
eſto ori eoꝝ: ⁊ longe a renibꝰ eorūꝫ.
Quoꝝ ruinā deflente dño ꝑ ꝓphe/
tā: ⁊ ad eoꝝ curationē medicos atꝫ
doctores ſollicite dirigēte: ⁊ q̄dam/
mō eos ad planctū ſil̄ꝫ ꝓuocāte ac
Hiere.51. dicēte: Sbito cecidit babylō ꝯtrita
eſt vlulate ſup eā: tollite reſinā ad
dolorē eiꝰ ſi forte ſanet̄: Rñdent vt
deſperātes angeli: q̄bus ſalutꝭ hūa/
ne cura cōmiſſa eſt: vl̄ certe ꝓpheta
ex ꝑſona apl̄oꝝ ſeu ſpiritaliū viroꝝ
atq̄ doctoꝝ videntiū duriciā men/
Ibidem tis eoꝝ ⁊ impenitēs coꝛ: Curauimꝰ
babylonē ⁊ nō eſt ſanata: relinq̄mꝰ
eā: ⁊ eamꝰ vnuſquiſq̄ in terrā ſuaꝫ:
qm̄ ꝑueīt vſq̄ ad celos iudiciū eiꝰ:
⁊ eleuatū eſt vſq̄ ad nubes. De iſto
rū igit̄ deſꝑato lāguore ex ꝑſona dei
Eſa.1. loquit̄ Eſaias ad hirl̄m. A plāta pe
dis vſq̄ ad verticē nō eſt in ea ſani/
tas: vulnus ⁊ liuor ⁊ plaga tumens
nō eſt circūligata nec curata medi/
camine neq̄ fota oleo.

De diuerſitate ſtudioꝝ ac voluntatū q̄ in aereis ꝑtātibus exercent̄: Ca. XXXII.

Ot autem eſſe immūdos ſpi
ritus quot in hominibꝰ ſtu/
dia nō dubie cōprobantur.
Nam nōnullos eoꝝ quos etiaꝫ fau/
nos vulgꝰ appellat ita ſeductores ⁊
ioculatores eē māifeſtū eſt: vt certa
q̄q̄ loca ſeu vias iugit̄ obſidētes: ne
quaq̄ tormētis eoꝝ quos pretere/
untes potuerint decipere delectent̄:
ſ; de riſu tantūmodo ⁊ illuſione ꝯtē
ti: fatigare eos potius ſtudeāt q̄ no
cere: quoſdaꝫ ꝟo ſolūmō ī nociuis
incubationibꝰ hoīm ꝑnoctare: alios
ita eſſe furori ac truculētie deditos:
vt non ſint ꝯtēti illoꝝ tantūmō cor/
pora quos ſuppleuerint atroci dila
ceratiōe vexare: ſ; etiā irruere ſupe/
minus tranſeuntes atq̄ affligere il/
los ſeuiſſima cede feſtinent: quales
illi in euāgelio deſcribunt̄: ob quo/
rū metū per viā illā tranſire iā nul/ matth.8.
lus audebat: q̄s eorū q̄ ꝯſil̄es bellis
ſanguinis q̄ꝫ effuſione ꝓ inſatiabili
ferocitate gaudere non dubium eſt.
Alios ita eoꝝ corda q̄s ceperāt ina/
ni quodā tumore videmꝰ infeciſſe:
q̄s etiā bacuceos vulgus appellat:
vt ſemetipſos vltra ꝓceritatē corpo
ris erigentes: nunc quidē ſe in quoſ
dam faſtus gutturiſq̄ ſuſtollerent:
nūc velut acclines ad quēdā ſe trā/
quillitatis ⁊ ad familiaritatis ſtatū
cōmunes blādoſq̄ ſubmitterēt: eſſe
velut illuſtres ⁊ circūſpectabiles oī
bus eſtimantes: nūc quidē adorare
ſe poteſtates ſublimiores corpis in/
flexione mōſtrarēt: nūc ꝟo ab alijs
ſe crederent adorari: ⁊ oēs motꝰ q̄/
bus vera officia aut ſupbe aut hūili/
ter ꝑagūtur explerēt. Alios reperi/
mus nō ſolū ſtudere mendacijs: ſed
etiā blaſphemias hoībus inſpirare.
Cuiꝰ rei etiā nos teſtes ſumꝰ q̄ audi
uimus apertiſſime demonē confitē/
tem ꝑ arrium ⁊ eunomiū ſe impieta/
tem ſacrilegi dogmatꝭ edidiſſe. Q̄ꝫ
etiā ī tertio regū libro vnū ex iiſdē
ipſis manifeſte legimuſ predicantē:
Egrediar inq̄t: ⁊ ero ſpūs mēdax ī 2 para.18

ore oīm ꝓphāꝝ eius. De qbus apostolus arguēs illos q ab ipis decipiuntur ita infert: Attendētes spiritibus seductoribꝰ ꝛ doctrinis demonioꝝ in hypocrisi loquētiū mēdacium. Esse aūt ꝛ alia demonū genera id est mutoꝝ atqꝫ surdoꝝ: euāgelia testātur. Incētores etiā libidinū atqꝫ luxurie quosdā spūs ꝓpha cōmemorat: Spūs inquiēs fornicatiōis decepit eos: ꝛ fornicati sunt a deo suo. Nocturnos qꝫ siue diurnos ac meridianos demones siliter scripturarū auctoritas docet. De quoꝝ diuersitate plongū est si voluꝰ oīa scripturaꝝ volumina pscrutātes singillatim pcurrere: q p ꝓpham onocentauri: q pilosi: q sirene: q lamie: que vlule: qui strutiones: qui ericij designanť: q aspis: qui basiliscus ī psalmo: q leo: q draco: qui ve scorpius in euangelio nuncupetur: q pnceps mundi huiꝰ: qui rectores tenebraꝝ harū: que spiritalia neqtie ab aplo noīentur. Que vocabula nō casu nec fortuitu indita illis debemꝰ accipe: ꝫ significatione istarū feraꝝ que apud nos vel minꝰ noxie vľ magis pniciose sunt: illorū ferocitates rabiesqꝫ distingui: ꝛ ex siliudīe nequitie virulente seu pncipatꝰ: queꝫ istis inter ceteras feras siue serpentes quedā excellētia malicie sue confert: illos quoqꝫ eoꝝ vocabulis nūcuparī: vt scꝫ alios qdē ob vehemētiam furoris ꝛ rabiē ferocitatis sue p quā pncipatū īter ceteras spiritales nequitias obtinuit leonis appellationē. Alius basilisci ob illud mortiferū virus qd pusqꝫ sentiatur: interimit. Aliꝰ vo ob teporē malicie sue onocentauri aut ericij nomē strutionis ve sortitus sit.

1. timo. 4
Osee. 4.
Esa. 34.

Interrogatio vnde differētia nequitiarū celestiū tanta processerit: Ca. XXXIII.

Germanus: Non quidē ambigimꝰ illos qꝫ ordīes quos aplus dinumerat ad istos referri: qꝛ nō est nobis colluctatio aduersus carnē ꝛ sanguinem: ꝫ aduersus pncipatus: aduersus ptātes: aduersus mūdi rectores tenebraꝝ harū: ꝯtra spiritalia nequitie in celestibus. Volumꝰ tū nosse vñ sit ħ tāta inter eos differētia: vľ quēadmodū tāte neqtie extiterint gradꝰ. An ad hoc creati sint: vt hos ordines malicie sortirenť: ꝛ quēadmodū huic nequitie militarēt?

Ephe. 6.

Dilatio sup absolutione ꝓposite qstionis: Cap. XXXIIII.

Serenꝰ: Ecqꝫ ꝓpositiōes vre totū tpus nocturne qetis ita nrīs fureť obtutibꝰ: vt appropinqntis aurore neqꝫ viciniā sentiamꝰ: ꝛ vsqꝫ ad ortū solis insatiabilr collatiōis hꝰ vba ꝯtexere ꝓuocemur: tū qm absolutio ꝓposite qstiōis cū cepit idagari: in qdā aplissimū ac ꝓfundissimū nos educet pelagꝰ qstionū qd pñtis hore breuitas nō sinit trāsmeari: cōmodiꝰ reor vt eā future noctꝭ indagini resuemꝰ: q ꝛ mihi sub huiꝰ qstiōis occasiōe de vro pēsiori colloqo leticia spirital' ac fructꝰ vberior ꝯferaꝛ: ꝛ ꝓpositaꝝ qstionū sinꝰ pbente nobis spūsctō ꝓsperos flatꝰ: liberiꝰ penetrare possimꝰ. Ergo breuē soporis modicū degustātes discutiamꝰ obrepentē oclis nostris vicina iā luce torporē: ac deinceps pariter ad eccliaꝫ ꝓcedētes: qm hoc facere dñice diei solēnitas cōmonet: reuersi pꝰ synaxin: ea q dñs ad instructionē cōmunē ꝓ desiderio vro largitus fuerit: duplicato gaudio cōferamus.

Explicit collatio prima abbatis sereni de aīe mobilitate ꝛ spiritalibꝰ nequitijs. Incipit ānotatio capitulorū secūde collatiōis eiusdē senis de principatibus seu potestatibus.

Annotatio capitu. Colla. VIII.

Explicit annotatio capi.

Incipit collatio secũda abbatis Sereni de p̃ricipatibus seu potestatib⁹.

De humanitate abbatis sereni: Capi. I.

Onsum c matis q̃ diei solẽnitas exigebat: ⁊ ecclesie ↄgregatiõe dimissa: reuersi ad cellam senis: refecti p̃mũ lautissime sumus. Nam ꝓmurie q̃ supiecta olei gutta q̃tidiane refectioni solebat apponi: modicum liquaminis miscuit: ⁊ olei quiddã solito ꝓpensi⁹ sup fudit. Nã illã olei guttã ob h̃ vnusquisq̃ q̃tidiane refectioni instillat: nõ vt eius ex h̃ guťq̃ndã pcipiat suauitatem: q̃ppe cui⁹ tant⁹ ẽ mod⁹: vt vix ipi⁹ guttur; fauciũq̃ meat⁹ nõ dicã vngere: ꝫ ptrãsire sufficiat: ꝫ vt h̃ vsu iactantiã cordis q̃ ꝓ abstinẽtia districtiore blande solet ac latenť irripere: ⁊ stimulos elatiõis obtũdat: q̃ quãto occultius exerceť nulloq̃ hominũ teste pficiť: tãto subtili⁹ occultatorẽ suũ tẽptare nõ d̃sinit. Deĩde apposuit salẽ frictũ: oliuas ternas: q̃bus p⁹ h̃ sup intulit canistruz hñs cicer frictũ qđ illi trogalia vocãt: ex q̃b⁹ q̃na tm̃ sũpsim⁹ grana: mixaria bina: carycas singl'as: hũc em̃ numerũ in illa eremo queq̃ excessisse culpabile ẽ. Qua refectiõe trãsacta reꝓmissaz q̃stionis absolutiõez cũ reposcere cepissem⁹: ꝓferte inq̃t senex inťrogatiõez v̄raz quã maťe ꝓlatã ad hui⁹ hore distuleram⁹ indaginẽ.

Secunda ꝓpositio de diuersitate nequitiaꝝ celestium: Cap. II.

Germanus: Unde quesumus tanta varietas aduersariaꝝ potestatum contra hoiem ac diuersitas ista ꝓcessit: quas btūs aplus ita dinumerat: Non est nobis colluctatio aduersus carnē τ sanguinē: ſ aduersus ꝑncipatus τ ptātes: aduersus mūdi rectores tenebraꝝ harū: cōtra spiritalia neqtie in celestibus. Et iterū: Neqꝫ āgeli: neqꝫ ꝑncipatus: neqꝫ virtutes: neqꝫ creatura alia poterit nos separe a charitate dei que est in christo iesu dño nro. Unde ergo tanta malicie diuersitas emula nob emersit? An ad hoc ptātes istas a dño cōditas esse credendū est: vt his cōtra hominem gradibus atqꝫ ordinibus militarentur?

Eph. 6.

Ro. 8.

Respōsio de mltiplici esca scripturaꝝ sanctarum: Capitulū. III.

Serenus: Diuinaꝝ scripturaꝝ auctoritas: de his in quibus nos voluit erudire: qdaꝫ taꝫ lucide etiā his q acumē igenij minus possidēt: euidenter effata ē: vt nō solū nulla occultioris sensus obscuritate velent: ſ nec vllo quidē patrocinio iterptatiōis indigeāt i supficie vocꝫ ac lr̄e suos intellectus ac snīas ꝑferētia: qdā vo ita ɔtecta: τ qbusdā obscurata mysterijs edidit: vt in eorū discussiōe et intellectu imensū nobis exercitij campū ac sollicitudis reseruarēt. Quā rē multas ob cās deum dispēsasse manifestū ē: primū ne sacramēta diuina nullū hn̄tia spiritalis intellectus velamen obductū: cūctis hoibus .i. tā fidelibus q̄ ꝓphanis eqli scia τ noticia paterēt: τ p hoc inter inertes ac studiosos nulla esset vtutis prudētieqꝫ distātia: tū vt etiā inter ipos domesticos fidei dn̄i intellectuū spacia corā eis imēsa tendūt: esse t in qbus τ desidiosoꝝ argueret ignauia: τ diligētia studiosorū: ac puritas cordis eoꝝ mētisqꝫ idustria ꝓbaret. Ideoqꝫ satis ꝓprie scriptura diuina agro optio ac fertili cōpat: q cū mlta gignat ac ꝓferat que ad hoim victū sine aliq ignis coctione ꝓficiāt: qdā nisi ꝑus flāme calore mitigata atqꝫ mollita oēm asperitatē sue deposuerit cruditatꝫ: vel incōgrua erūt vsibus hūanis vel noxia. Nōnulla vo ita in vtrūqꝫ apta nascunt: vt nec incocta sua cruditate displiceāt vel offendāt: τ tn̄ ignis calore lenita salubriora reddantur. Plura qꝫ ad escā tm̄mō irrōnabilium iumētoꝝ τ aialiū mitiū: vel feraꝝ seu volatiliū oriunt vsū: cibis hoim mīme ꝓfutura: q etiaꝫ in sua aspitate manētia absqꝫ vlla ignis cōfectiōe vitalē iumētis ɔferūt saturitatē. Quā rōeꝫ satis euidēter aspicimus i hoc vberrimo spiritaliū scripturaꝝ padiso ɔtineri: in q ita quedā significatiōe lr̄e plana ac luculēta resplēdent: vt cū sublimiore interptatione nō egeāt: simplici tm̄ littere sono abūde pascāt ac nutriāt audientes: vt ē illud: Audi isrl dn̄s deus tuus deus vnus ē. Et: Diliges dn̄m deuꝫ tuū ex toto corde tuo: τ ex tota aīa tua: τ ex tota virtute tua. Quedam aūt si allegorie explanatiōe extenuata nō fuerint: τ spiritalis ignis examinatiōe mollita: nullo mō ad salutarē interioris hoīs cibū sine corruptiōis labe pueniēt: magisqꝫ ex eoꝝ pceptiōe lesio q̄ vtilitas aliq subsequat: vt ē illō: Sint lūbi vr̄i pcincti τ lucerne ardētes. Et: Qui non hꝫ gladiū vēdat tunicā suā τ emat sibi gladiū. Et: Qui nō accipit crucē suā τ sequitur me: nō est me dignus. Quō quidā districtissimi monachoꝝ: habētes quidē zelū dei sed nō ſm sciētiā: simpliciter intelligentes: fecerūt sibi cruces ligneas: easqꝫ iugiter hūeris circū ferētes: nō edificatiōem sed risū cūctis vidētibus intulerūt. Nō

Deut. 6.

Ibidem.

Luce. 12.

Eiusdē. 22

Matth. 10

nulla vero ad vtrāqꜫ pceptionē: id est tā historicā q̄ allegoricā ita cōmoda sūt ac necessaria: vt vtraqꜫ explanatio vitales aīe succos impertiatur: vt ē illō: Si quis te percusserit in dextrā maxillā tuā pbe illi ⁊ alterā. matth. 5.
Et: Cū psequunt vos ī ciuitate ista fugite in aliā. Et: Si vis pfectus eē vade vēde oīa q̄ hēs, ⁊ da paupib⁹ ⁊ hēbis thesaurū in celo: ⁊ veni seq̄re me. Producit sane ⁊ fenū iumentis: qb⁹ pabulis oēs scpturaꝝ repleti sunt capi: simplex scȝ puraqꜫ narratio historice lectiōis: q̄ simpliciores quiqꜫ ac min⁹ capaces pfecte et integre rōis: de qb⁹ dicit: Hoīes ⁊ iumēta saluabis dñe: fm stat⁹ ac mēsure sue ꝯditionē: ad opus tm̄ et laborem actualis vite: vegetiores robustioresqꜫ reddantur. Eiusdē. 10 Eiusdē. 19. Ps. 35.

De gemina sentētia sup intellectu scripturaꝝ sanctarum: Cap. IIII.

Quamobrē de his que aperta explanatiōe plata sunt: nos quoqꜫ ꝯstanter possum⁹ definire audēterqꜫ nr̄am pferre snīaȝ. Ea vō que meditationi ⁊ exercitio nostro reseruās obtecta: sctīs scptu ris spūs diuinus inseruit: qbusdā ea volens indicijs ⁊ opinionib⁹ colligi: ita pedetētim debēt cauteqꜫ conferri: vt sit eoꝝ assertio seu cōfirmatio in disputātis vel suscipiētis arbitrio collocata. Nōnunq̄ enī cum sup vna re diuersa pmat snīa: neutra eaꝝ pōt absurda iudicari: ⁊ sine detrimēto fidei vł firme vł medie susci pi. i. vt eis nec plena credulitas nec absoluta refutatio deputet: p̄oriqꜫ seqns opinio derogare nō debeat: cū quelibet eaꝝ fidei nō inueniatur obsistere: quale ē illud qꜫ helias venerit in ioanne: ⁊ iteꝝ sit ante aduentū xp̄i ventur⁹: ⁊ de abominatione desolatiōis qꜫ steterit in loco sancto per illud simulacꝝ iouis qō hierosolymis ī templo positū legim⁹; ⁊ iterū stare habeat in ecclesia p aduētū antichristi: illaqꜫ oīa que in euāgelio sequunt que ⁊ impleta añ captiuitatē hierosolymoꝝ: ⁊ in fine mūdi istius intelliguntur implenda: e quibus neutra opinio impugnat aliaȝ: nec sequētē prior intellect⁹ euacuat.

De eo qꜫ pposita questio iter illa q̄ media tenēda sūt: debeat accipi: Ca. V.

Et idcirco pposita a nobis questio licet nō satis videat nec frequēter inter hoīes vētilata nec apud plīmos pateat: ⁊ ex hocipō apud aliqs ea q̄ pferemus forsitan videant ambigua: ita debemus nostrā tpare snīaȝ q̄m fidei trinitatis nihil p̄iudicant: vt inter illa habeant que medie sunt tenenda: quāq̄ non tali opinione qualis suspitionibus tantū ⁊ coniecturis colligi solet: sed manifestis scripturarū testimonijs omnia cōprobent.

De eo qꜫ nihil a deo maluȝ creatum sit: Ca. VI.

Absit ꝙ vt deū quicq̄ creasse ꝯfiteamur quod substātialiter malum sit: dicente scriptura: Omīa que fecit deus bona sunt valde. Gen. 1.
Si enī a deo tales isti creati sunt vel ad hoc facti: vt hos malitie gradus teneant: ac semper deceptionibus ⁊ ruinis hoīm vacēt: cōtra p̄dicte scripture sententiā infamabimus deum velut creatorem atqꜫ inuentorem malorum: quod scȝ pessimas voluntates ac naturas ipē condiderit: ad hoc eas creās: vt semper in nequitia perseuerātes nunq̄ trāsire possint in bone voluntatis affectū. Non enim quis firas atqꜫ īmobiles natiuitatis seu nature sue conditiones q̄libet industria poterit immutare: nec vllo mō valebit nō esse quod natus est: queadmodū ne nos quidē cōditionē mortis euadere: q̄ ob ade pctm̄ mortales nascimur: nec

angeli mortales effici: qui ita creati
ſunt vt mori nō poſſint. Hanc igitur
rationē diuerſitatis huius: traditiōe
patrū de ſanctarū ſcripturarū fonte
percepimus.

De initio principatuū ſeu poteſtatū: Capi. VII.

a Ante cōditionē huius viſibi/
lis creature ſpiritales celeſteſ
qȝ ꝟtutes deū feciſſe (que ꝓ
hoc ipſo ꝙ ſcirent ſe ad tantā beatitu
dinis gloriā bñficio creatoris ex ni/
hilo fuiſſe ꝓductas: ꝑpetuas ei gra/
tias referentes: indeſinenter eiꝰ lau/
dibus inhererēt) nemo fideliū dubi/
tat. Nec eñ exiſtimare debemꝰ crea/
tionis ⁊ officij ſui ꝑncipia ab huius
mūdi cōſtitutiōe deū ꝑmitus incho/
aſſe: quaſi in illis anterio ribus atqȝ
innumeris ſeculis: ab omni ꝓuiden/
tia ⁊ diſpēſatione diuina fuerit ocio/
ſus: ac nō hñs in quos bonitatis ſue
exerceret bñficia: ſolus extiterit: atqȝ
ab omni ſolita ꝑſtandi munificentia
fuerit alienus: qd̄ de illa immenſa ac
ſine ꝑncipio ⁊ incōprehēſibili maie/
ſtate: ſatis hūile eſt incōgruū qȝ ſen/
tire: ipſo dño de illis poteſtatibꝰ hec
dicente: Qñ facta ſunt ſimul ſidera:
laudauerūt me voce magna oēs bo/
ni angeli mei. Qui ḡ interſunt crea/
tioni ſiderū: ante iſtud ꝑncipiū in ꝗ
factū dicit̄ celū ⁊ terra: creati fuiſſe
manifeſtiſſime cōprobant̄: quippe ꝗ
ꝓ iſtis omnibꝰ viſibilibus creaturis
vidētes eas ex nihilo ꝓceſſiſſe: crea/
torē magna voce deſcribunt̄ ⁊ admi
ratione laudaſſe. Ante iſtud ergo tē/
porale ꝑncipiū qd̄ a moyſe ponitur:
quodqȝ mōo huic ſm hiſtoricū imo
iudaicū ſenſum coeuū eſſe deſcribit̄:
ſaluo ſcȝ noſtro ſenſu quo nos inter/
ꝑtamur omniū rerū chriſtū eſſe prin
cipiū: in quo omnia creauerit pater:
Ioh.1. ſm illud: Oīa ꝑ ipſum facta ſunt: et
ſine ipſo factū ē nihil. Añ iſtud inqȝ
geneſeos tꝑale ꝑncipiū: oēs illas po
teſtates celeſteſqȝ ꝟtutes deū creaſſe
nō dubiū eſt. Quas aplus ꝑ ordinē
dinumerans ita deſcribit: Quia in
chriſto creata ſunt oīa: ſiue q̄ in celis Coloſ.1
ſiue q̄ in terra ſūt: viſibilia ⁊ inuiſibi
lia: ſiue angeli: ſiue throni: ſiue dña/
tiōes ſiue ꝑncipatus ſiue poteſtates.

De lapſu diaboli ⁊ angelorum: Capi. VIII.

d E iſtoꝝ itaqȝ numero nōnul/
los pricipes fuiſſe collapſos:
lamētatio Ezechiel' ſiue Eſaie
manifeſtime docet: in quibꝰ ꝑncipē
tyri aut illū luciferꝝ ꝗ mane oriebat̄:
flebili planctu ab eis cognoſcimꝰ la/
mentari. Et de illo quidē ita dñs ad
Ezechiel: Fili homīs leua planctum Ezec.28
ſup principē tyri: ⁊ dices ei: Hec dicit
dñs deus: Tu ſignaculū ſīlitudinis:
plenꝰ ſapiētia: ꝑfectus decore: in de/
litijs padiſi dei fuiſti. Oīs lapis pre/
cioſus operimentū tuū: ſardius: to/
paſius ⁊ iaſpis: chryſolithꝰ ⁊ onyx: ⁊
berillꝰ: ſapphyrꝰ: ⁊ carbūculꝰ ⁊ ſma/
ragdus. Aurū opus decoris tui: ⁊ fo/
ramina tua in die qua cōditus es ꝑ̄/
parata ſunt. Tu cherub extentꝰ ⁊ ꝓ/
tegens: ⁊ poſui te in mōte ſancto dei
in medio lapidū ignitoꝝ: ambulaſti
ꝑfectus in vijs tuis a die cōditionis
tue: donec inuēta eſt iniquitas in te.
In multitudine negociatiōis tue re/
pleta ſunt interiora tua iniquitate ⁊
peccaſti: ⁊ eieci te de monte dei: ⁊ ꝑ/
didi te o cherub protegens in medio
lapidū ignitoꝝ. Eleuatū eſt cor tuū
in decore tuo: ꝑdidiſti ſapientiā tuā
a decore tuo: in terrā ꝓieci te: ante fa
ciem regum dedi te: vt cernerēt te in
multitudine iniquitatū tuaꝝ: ⁊ iniꝗ/
tate negociatiōis tue polluiſti ſancti
ficationē tuā. Eſaias quoqȝ de alio:
Quō cecidiſti de celo lucifer ꝗ mane
oriebaris? Corruiſti ī terrā ꝗ vulne/ Eſa.14.
rabas gentes: qui dicebas in corde
tuo: In celū cōſcendā: ſup aſtra dei
exaltabo ſoliū meū: ſedebo in monte
teſtamēti in lateribꝰ aquilonis: aſcē/
dam ſup altitudinē nubiū: ⁊ ero ſilis
altiſſimo. Quos tñ nōnullos ex illa
beatiſſima ſtatione ruiſſe ſcriptura

cõmemorat: dicens: Tertiã partem stellarũ draconẽ illũ secũ pariter pertraxisse. Unus q3 aplorũ euidẽtius dicit: Angelos vero qui nõ seruauerunt suũ pncipatũ sed dereliquerũt domiciliũ suũ: in iudiciũ magni diei vinculis eternis sub caligine seruauit. Illud etiã quod ad nos dicit: Uos aũt sicut homĩes moriemĩ: et sic vnus de pncipibus cadetis. quid aliud q3 multos de pncipibus cecidisse significat? Quibus indicijs hec ratio diuersitatis huius colligit: has differẽtias ordinũ q̃s instar sanctarũ celestiũ q3 virtutũ: aduerse potestates habere dicunt: vel ex illius anterioris ordinis gradu in quo vnaqueq3 creata fuerat nũc etiã retentare: vel certe de celestibus deuolutas ad similitudinẽ illarũ virtutũ que ibidem pseuerant: p nequicie sue merito ĩ qua in malũ vnaqueq3 pfecit: hos inter se gradus seu ordinũ vocabula in parte cõtraria vendicasse.

Ca. iude

Obiectio q3 ruina diaboli a deceptione eue principium sumpserit: Capi. IX.

g Ermanus: Nos hactenus credebamus causam initiũq3 ruine seu puaricatiõis diabolice: qua de angelica statiõe deiectus est: inuidiã extitisse: qñ adã dũtaxat et euã liuida calliditate decepit.

Responsio de initio lapsus diaboli: Capi. X.

f Erenus: Nõ esse istud initiũ puaricatiõis illius seu deiectionis: genescos lectio manifestat: q̃ ante illorũ deceptionẽ serpẽtini nomis eu3 nota inuisit: ita dicẽs: Serpens aũt erat sapientior siue vt hebraici exẽplariũ libri: callidior cunctis bestijs terre quas fecit dñs deus. Intelligitis ergo q3 ante illã circũuentionem primi homis de angelica discesserat sanctitate: ita vt non solũ nominis huius insigniri mereret infamia: sed etiã in nequicie tergiuersatione ceteris preferret bestijs terre. Nõ enĩ tali vocabulo scriptura bonum angelũ designasset: nec de his q̃ in illa beatitudine pseuerant diceret: Serpens aũt erat sapiẽtior omnibus bestijs terre. Nam hoc cognomẽ nõ solũ gabrieli siue michaeli nullo mõ posset aptari: sed ne bono quidẽ cuiq3 homĩ conueniret. Aptissime itaq3 et serpẽtis vocabulũ: et compatio bestiarũ: non sonat angeli dignitatẽ: sed puaricatoris infamiã. Deniq3 liuoris ac seductiõis materia qua vt hominẽ deciperet instigatus est: de anterioris ruine extitit causa: qđ sc3 de limo terre nuperrime figuratũ ad illã eum gloriã cerneret euocandũ: vnde cũ esset vnus de pncipibus se meminerat corruisse. Et idcirco priorẽ eius lapsum q̃ supbiendo corruerat: quo etiã serpens meruerat nũcupari: secũda ruina p inuidiã subsecuta est: p quã inueniens eum adhuc aliquid in sese erectũ habentẽ: ita vt etiã cuiusdã colloquij atq3 cõsilij cum homĩe haberet cõsortiũ: sentẽtia dñi vtilissime eum in ima deiecit: vt nõ iam sicut ante sublime aliquid intuẽs incederet: sed vt solo coherẽs repet potius: et hũiliatus sup ventrẽ terrenis viciorũ escis et opibus pasceret: occultum deinceps publicans inimicũ: ac ponens inter ipsum et hominẽ vtiles inimicitias salutarẽq3 discordiã: vt dum cauet tanq3 hostis noxius: amicitijs fraudulẽtis vlterius homĩ nocere non posset.

Gen. 3.

De eius q̃ decipit siue decipit pena: Capi. XI.

i N quo tñ et illud nos pcipue debet instruere: vt a malis cõsilijs declinemus: qđ lic3 deceptionis auctor cõgrua pena et cõdẽnatiõe plectat: ne ille quidẽ q̃ seducit supplicio careat: lic3 aliquãtulo leuiore q3 ille qui auctor deceptiõis extiterit. Quod hic expressum plenissime cernimus. Adam namq3 qui seductus est (imo vt apostoli verbis

1.Ti.2. cloquar) qui seductus nō est: sed se/
ducte acquiescens: in exitialē videt
accessisse ꝯsensum: sudore vultus ac
labore tātummodo cōdemnatꝰ: q̄ tamē
illi nō per suā sed ꝑ terre maledictio
nem sterilitatē q̄ decernitur. Mulier
vero que huiꝰ rei ꝑsuasor extitit: multi
plicationē gemituū ac dolorꝝ atq̄ tri
sticie ꝓmeret: perpetuo pariter iugo
subiectiōis addicta. Serpens autē
qui primus incētor huiꝰ offense est.
ꝑenni maledictiōe mulctatꝰ. Quob/
rem summa sollicitudine ⁊ circūspe/
ctione cauendū est a cōsilijs prauis:
quia sicut auctorē puniunt: ita de/
ceptum nec peccato faciunt carere
nec pena.

De constipatione demonū ⁊ inquietudine quā in hoc aere semper exercent: Capi. XII.

c Anta vero spirituū densitate
cōstipatus est aer iste q̄ inter
celū terrā q̄ diffunditꝰ: ī quo
nō quieti nec ociosi versantꝰ: vt satis
vtiliter ab hūanis aspectibꝰ eos ꝓ/
uidentia diuina abscōderit atq̄ sub/
traxerit. Nam nō solum terrore con/
cursus eorū vel horrore vultuū in q̄
se pro volūtate sua cum libitū fuerit
transformant atq̄ cōuertunt: intole/
rabili formidine homines cōsterna/
rentꝰ: nequaq̄ valētes hec carnalibꝰ
oculis intueri: sed etiā in ampliorē
nequicie modum: quotidiano iugiq̄
eorum exemplo ⁊ imitatiōe succensa
gens hūana ꝓficeret: ⁊ ꝑ hoc interꝰ ho/
mines ⁊ immūdas atq̄ aereas pote/
states fieret noxia quedā familiari/
tas atq̄ ꝑniciosa cōiunctio: dū hec
flagicia que cū inter homīes admit/
tuntꝰ: vel parietū septis vel locorꝝ in/
teruallo: ⁊ quadā verecūdie ꝯfusio/
ne celantꝰ: aperta visione iugiter inten/
dētes: ad maiorē furoris incitarentꝰ
insaniā: nulla scȝ interueniēte quie/
te: qua ab istis sceleribus eos cerne/
rent desinentes: quippe quos nulla
lassitudo carnalis seu occupatio fa/
miliaris: ac distentio quotidiani vi/
ctus quēadmodū nos a ceptis inten/
tionibus etiā inuitissimos nōnunq̄
cessare compellunt.

De eo q̄ ipugnationē quā erga homines impendunt: etiā aduersum se cōmoue/ant: Capi. XIII.

b As nāq̄ impugnatiōes qui/
bus hoīes impetūt: nequaq̄
eos a flagiciorꝝ crimine pur/
gere cessantes: etiā contra se inuicem
ipsos affectare certissimū est. Nam
discordias atq̄ cōflictus sup̄ nōnul/
lis gentibus ꝓ quadam sibi nequi/
cie vernacula familiaritate suscept[?]:
indefesso certamīe similiter exercere
non desinūt. Quod etiā in visione da/
nielis ꝓphete manifestissime legimꝰ fi/
guratū: angelo gabriele ita narrāte:
Noli timere daniel: q2 ex die p̄mo q̄ Dañ.10
posuisti cor tuū ad intelligendū vt
te affligeres in cōspectu dei tui: exau
dita sunt verba tua: ⁊ ego veni pro/
pter sermones tuos. Princeps autē
regni persarū restitit mihi viginti et
vno diebꝰ: ⁊ ecce michael vnꝰ de p̄n/
cipibꝰ p̄mis venit in adiutoriū meū:
⁊ ego remansi ibi iuxta regē persarꝝ.
Ueni autem vt docerem te que ven/
tura sunt populo tuo in nouissimis
diebus. Quem principē regni per/
sarum aduersariā potestatē esse que
fauebat genti persarū inimicanti po/
pulo dei minime dubitandum est:
quiq̄ ad impediendam vtilitatem
quā videbat per absolutionē questi
onis: pro qua ꝓpheta dominū exora
uerat: ab archangelo ministrandam:
liuens semetipsum obijcere festina/
uit: ne ocius ad danielem salutaris
angeli cōsolatio puolans: dei quoq̄
populū cui gabriel archangelus pre/
erat confortaret. Qui tamē dicit ne
tunc quidē ob impugnationis illius
vehementiam se facere potuisse: sed

ab eodem adhuc fuisse detinendum:
nisi in adiutoriũ sibi mihael archan-
gelus aduenisset: qui occurrens p̃n-
cipi regni p̃sarũ seseq; cõflictui eius
interserens ⁊ opponens: cũq; ab ipi⁹
impugnatiõe subripiẽs: ad instructi-
onẽ ꝓphete post vicesimũ ⁊ vnũ diẽ
cõmeare fecisset. Et post pauca: Et
Dañ.10 ait inq̃t angelus: Nũ quid scis quare
venerim ad te? Et nũc reuertar vt p̃-
lier aduersus principẽ persarũ. Cum
eñi ego egrederer apparuit princeps
grecoꝝ veniẽs. Uerũtamẽ annũcia-
bo tibi q̃d expressum est in scriptura
veritatis: Et nemo est adiutor meus
in his omnib⁹ nisi michael princeps
Eius.12 vester. Et iterũ: In t̃pe illo cõsurget
michael p̃nceps magnus qui stat ꝓ
filijs populi tui. Legimus ꝙ grecorũ
quoq; principẽ similit̃ aliũ nũcupa-
ri: qui vtiq; fauens genti sibi subdi-
te tã populo israeli q; natiõi persarũ
erat aduersus. Ex quo liquido puí-
det̃ q̃ discordias gentiũ ⁊ cõflictus
atq; simultates q̃s inter se istis insti-
gantibus gerunt: etiã cõtra se aduer-
se exerceãt potestates: ⁊ illaꝝ vl' gau-
dere eas victoria vel diminutiõe tri-
stari: ⁊ ob hoc nõ posse illas inter se
quietas aut concordes existere: dum
vnusquisq; ꝓ his quib⁹ p̃est contra
alteri⁹ gentis p̃sulem inquieta semꝑ
emulatione cõtendit.

Unde factũ sit vt potestatũ seu principatũ nomina spi-ritaliũ nequitie sortirent̃: Capi. XIIII.

n Os ergo p̃ter illas q̃s supi⁹
expositimus opiniones: etiã
idcirco dici p̃ncipatus vel po
testates euidẽti possum⁹ rõne colli-
gere: q̃ scȝ vel diuersis gentibus do-
minent̃ ac p̃sint: vel certe q̃ in infe-
riores spũs atq; demonia: de quibus
etiam euangelia legiones esse ꝓpria
ipoꝝ cõfessione testant̃: queq; spiri-
talia neq̃cie ab ap̃lo nũcupant̃: suos
exerceãt p̃ncipatus. Nõ eñi dñatio-
nes dici possunt: nisi habeant ĩ quos
suas dñationes exerceãt: nec potesta-
tes aut p̃ncipatus vocari queũt: nisi
fuerint in quos potestates aut p̃nci-
patus suos agant. Q̃d etiã in euan-
gelio designari calũniantibus phari-
seis manifestissime reꝑim⁹: In beel- Mat.12.
zebub p̃ncipe demoniorũ h eijcit de-
mones. Nam ⁊ rectores tenebrarũ
legimus appellari: ⁊ aliũ mũdi hui⁹
principẽ nũcupari. Quos tñ grad⁹
beat⁹ ap̃lus in futurũ cũ oĩa christo
fuerint subiecta asserit euacuãdos:
Cũ tradiderit inquiẽs regnũ deo ⁊ 1.Co.15.
patri: cũ euacuauerit oẽm p̃ncipatũ
potestatẽ ⁊ dñationẽ: quod vtiq; nõ
aliter fiet nisi fuerint de ipsoꝝ diciõe
sublati: in quib⁹ ĩ hoc seculo potesta-
tes seu dominatiões vel p̃ncipatus
agere cognoscunt̃.

De eo q̃ nõ sine causa san-ctis celestibusq; virtutibus angelorũ siue archangelo-rum nomina sint indita: Capt. XV.

n Am q̃r in bonã partẽ horum
ordinũ vocabula nõ sine ra-
tione causa ve sint indita: sed
officioꝝ vel meritoꝝ seu dignitatum
sint nomĩa: nulli dubiũ est. Eteñi de
officio nũciandi angelos: id est nũci
os appellari manifestũ est: ⁊ archan-
gelos q̃ ipsis angelis presint: nomĩs
ipsius ꝓprietas docet: dñatiões etiã
ab eo q̃ quibusdã dominent̃: princi
patus quoq; q̃ habeãt quorum sint
principes atq; priores: ⁊ sedes q̃ ita
scȝ deo cohereant ⁊ domestice sint ei
ac familiares: vt in ipsis velut ĩ qua-
dam sede diuina maiestas peculiari⁹
requiescat: ⁊ quodãmodo sit ĩ eis fir
mius reclinata.

De subiectiõe demonũ quã suis principibus p̃bent fra-tris visiõe p̃specta: Ca. XVI

l Egi autẽ hos immũdos spũs
a neq̃oribus potestatib⁹ eisq;
subditos esse: p̃ter illa scriptu
raꝝ testimonia q̃ in euãgelijs quoq;

De principatibus.

caluniantibus phariseis dn̄i legim⁹
respōsione descripta: Si ego in beel/
Mat.12. zebub ꝑncipe demonioꝝ eijcio demo
nes: etiā ꝑspicue visiones ⁊ experimē/
ta sanctorū multa nos edocent. Nā
cum vnus ex fratribus nostris ī hac
solitudine iter ageret: aduespascente
iam die templū quoddā repiens: ibi/
dem substitit: vespertinā volens in
eo synaxim celebrare. Ubi dum psal/
mos ex more decantat: temp⁹ medie
noctꝭ excessit. Cūq̄ finita solēnitate
refecturus lassum corpus paululum
resedisset: repente cepit cateruas de/
monū vndiq̄ in vnū cōfluentiū in/
numerabiles intueri: q̄ infinita cōsti/
patiōe ac deiectiōe longissima ꝓce/
dentes: alie ꝑibant ꝑncipē suū: alie
suo agmine sequebanť. Qui tandē
aliq̄n ⁊ magnitudine ꝓcerior cūctis
⁊ aspectu terribilior: turmis infinitꝭ
circūseptus aduenit: ac posito solio
cū in tribunali quodā sublimissimo
cōsedisset: vniuscuiusq̄ act⁹ diligēti
cepit examinatiōe discutere: illosq̄ q̄
necdum se circūuenire emulos suos
potuisse dicebāt: velut inertes igna/
uosq̄ a cōspectu suo cum nota ⁊ iniu
ria summa iubebat expelli: spacia tē/
poris tanti: ⁊ opus inaniť ab eis ex/
pensum cū fremitu ⁊ indignatiōe fu/
roris exprobrans: illos xͦ q̄ se nun/
ciabant cōsignatos sibimet decepis/
se: summis laudib⁹ cum exultatione
ac fauore cūctoꝝ velut victores pal/
mis remuneratos ac redimitos ser/
tis: vtq̄ fortissimos bellatores ad
exemplū cunctoꝝ: gloriosissimos co/
ram omnib⁹ emittebat. In quoꝝ nu/
mero cum quidā nequissim⁹ spirit⁹:
vtpote quēdam triumphū sublimissi
mū delatur⁹ letior aduenisset: nomē
monachi optime cogniti designauit:
asserens se post quindecim annos q̄/
bus eum iugiť obsedisset: tandē ali/
q̄n ꝑualuisse vt cū eadem ipsa nocte
ruina fornicationis eliderat: nā cum
quadā sacra puella non solū īpulisse
vt stupri crimē incurreret dicebat: s
etiā ꝑsuasisse vt eam ꝑpetuo sibimet
iure cōiugij retētaret. Sup cui⁹ hac
ꝓsecutiōe cū immane cunctorū gau/
diū fuisset exortū: summis a ꝑncipe
tenebrarū laudibus iste ꝑlatus: ma/
gnisq̄ ꝑconijs coronatus abscessit.
Aurora itaq̄ supueniēte cū oīs hec
ab oculis euanuisset demonū multi/
tudo: dubitās frater de assertiōe spi/
ritus immūdi: magisq̄ id ratus q̄ᵭ
inolita cōsuetudinis sue fallacia sibi
voluisset illudere: ⁊ innocenti fratri
inurere crimē incesti; memor euāgeli/
ce sententie: ꝙ In veritate nō stetit: Job. 8.
q̄r nō est veritas ī eo: Cū loquiť mē
daciū: de ꝓprijs loquiť: q̄r mendax
est ⁊ pater eius. Pelusiū petijt: vbi
illū quē spūs immūdus asseruit esse
deiectum nouerat cōmanere. Erat si/
quidē illi etiā notissim⁹ frater. Quē
cum requisisset: repperit ꝙ eadē no/
cte qua deterrim⁹ ille demon ruinā
eius sue cohorti vel principi nūcia/
uerat: monasterio pristino derelicto
vicum petisset: ⁊ cū designata puella
fuisset lapsu miserabi deuolutus.

De eo ꝙ singulis hominib⁹ duo semp angeli adhereāt: Capi. XVII.

nAm quod vnicuiq̄ nostrum
duo cohereant angeli: id est
bonus ⁊ malus scriptura te/
stať. De bonis q̄ dē saluator: Ne cō/ Math 18
temnatis inquiens vnum ex pusillis
istis: dico eñi vobis ꝙ angeli eorum
in celis semp vident faciē patris mei
qui in celis est. Illud quoq̄: Immit Ps. 33.
tet angelus dn̄i in circuitu timentiū
eum ⁊ eripiet eos. Necnō etiā q̄ᵭ in
actib⁹ aploꝝ de Petro diciť: Quia Act. 12.
angelus eius est. De vtrisq̄ xͦ liber
pastoris plenissime docet. Si aūt cō
sideremus ⁊ illū qui beatū iob expe/
tijt: aptissime instruemur illū fuisse
qui semp insidiat⁹ ei: nunq̄ eum ad
peccatū potuerit incitare: ⁊ idcirco
potestatē a dn̄o poposcisse: velut qui
nō virtute illi⁹ sed dn̄i defensiōe qui
illū sp ꝓtexerit vinceret. De iuda q̄z
diciť: Et diabol⁹ stet a dextris eius. Ps 108

Differētia nequicię quę ad uersis spiritib⁹ inest: ꝑ duos philosophos approbata: Capi. XVIII.

d E differentijs sane demonū etiam ꝑ illos duos phōs qui quōdam magicis artib⁹: vel inertiā eorū vel fortitudinē seuāqꝫ nequiciā fuerant frequēter experti: multū cognitiōis accepimus. Hi aūt despiciētes beatum Antoniū velut christianū hoīem ⁊ imperitū ac sine litteris: volentesqꝫ eū (etsi nihil amplius ledere potuissent) saltē de cella sua magicis p̄stigijs ⁊ circūuētione demonū ꝑturbare: spūs ei neq̄ssimos īmiserūt ad īpugnationē: morsu liuoris adducti eo ꝙ maxime hominū turbe ad eum quotidie cōuenirent. Cūqꝫ illo nūc quidē imprimēte pectori suo frontiqꝫ signaculū crucis: nunc xp̄o ad orationē suppliciter incubante ne approximare quidē dirissimi demones eidem prorsus auderent: atqꝫ ad eos qui illos direxerant absqꝫ vllo reuerterent̄ effectu: ⁊ alios illi in nequicia vehemētiores rursus īmitterent: itidemqꝫ ipsis incassum suas expendētibus vires atqꝫ inaniter redeuntib⁹: potentiores nihilomin⁹ aduersus militē christi victorem iterū destinati nihil penitus p̄ualerent: eo ꝓfecerūt tales tanteqꝫ eoꝝ insidie tota magica arte quesite: vt ꝑ hec euidētissime comprobarent magnā ꝓfessioni christianorū inesse virtutē: quib⁹ ille tā seue tanqꝫ potentes vmbre q̄s estimabāt solē lunāqꝫ si ad eas directe fuissent obducere potuisse: hunc nō solum nihil ledere: sed ne ad punctū quidē de monasterio suo valuerint ꝑturbare.

De eo ꝙ demones nihil aduersus homīes p̄ualeāt nisi obsederint eorū prius mentes: Capi. XIX.

c Amqꝫ ꝓ hac admiratiōe cōfestim venientes ad abbatem Antoniū: impugnationū suarū magnitudinē: ⁊ causas atqꝫ insidias patefecissēt liuoris occulti: christianos se fieri ꝓtinus poposcerūt. Recurso aūt die vel tp̄e: asseruit se beat⁹ Antonius amarissimis cogitationū stimulis tunc fuisse pulsatū. Quo experimēto sententiā nostrā quā hesterno die in collatione ꝓtulim⁹ ꝓbauit ac definiuit beat⁹ Antonius nullatenus demonē posse mentē cuiusq̄ȝ vel corpus inuadere: nec hr̄e facultatem in cuiuslibet animā penit⁹ irruendi: nisi eā p̄mo destituerit omnib⁹ cogitatiōibus sanctis: ac spiritali cōtemplatiōe vacuam nudāqꝫ reddiderit. Sciendū tn̄ duob⁹ modis spūs īmūdos homīb⁹ obedire. Aut enī sanctitati fideliū diuina gr̄a ac virtute subdunt̄: aut sacrificijs impioꝝ: seu quibusdā carminib⁹ deliniti velut familiarib⁹ suis obtēperant. Qua opinione pharisei quoqꝫ decepti: arbitrati sunt etiā dn̄m saluatorē hac arte demonijs impasse: dicentes: In beelzebub principe demonioꝝ hic eijcit demones: s̄m illā scȝ cōsuetudinē q̄ norant suos magos vel maleficos ꝑ inuocationē nomīs illi⁹ ac ritū sacrificiorū quo eū delectari ⁊ gaudere cognoscūt: velut domesticos eius effectos: habere etiā in demones ei subditos potestatē. Mat. 12.

Interrogatio de apostatis angelis qui in genesi cū filiabus hominū cōcubuisse dicunt̄: Capi. XX.

g Erman⁹: Quia geneseos lectio paulo ante in mediū dei dispensatiōe ꝓlata est: q̄ nos oportune cōmonuit: vt id q̄ sēꝑ discere cupiebam⁹: nūc possimus congrue sciscitari: q̄d etiā de illis apostatis angel' sentiēdū sit optam⁹ agnoscere: qui se cū filiab⁹ hominū miscuisse dicunt̄: vtrū hoc possit spiritali nature s̄m litterā cōuenire. Illud qꝫ euāgeliste testimoniū q̄ de diabolo paulo ante dixisti. q: mēdax est ⁊ pr̄ Joh. 8.

eius. Similiť desideramus audire ꝗ
nā eius pater intelligēdus sit?

Solutio ꝓposite questiōis: Capi. XXI.

Serenus: Duas questiōes nō
mediocres pariť ꝓposuistis:
de quibꝰ quātū possum eodē
quo ꝓposuistis ordine respondebo.
Nullo modo credendū est spiritales
naturas coire cum femīs carnaliter
posse. Qď si aliqñ hoc ſm litterā fie-
ri potuisset: quō nunc quoqꝫ vel fre-
quēter vel raro idipsum non euenire
contingeret: ⁊ absqꝫ semine vel coitu
viri aliquos nasci similiť de mulie-
ribꝰ cōceptu demonū cerneremꝰ: cū
p̄sertim cōstet eos libidinū sordibus
admodū delectari: quas ꝓculdubio
ꝑ semetipsos exercere pluſ ꝗ̄ ꝑ hoīes
mallent: si illud vllo modo potuisset
impleri: Ecclesiaste q̄ꝫ idipsum ꝓnū-
Eccs. 1. ciāte: Quid est qď fuit: idipsum qď
est: ⁊ quid est qď factum est: idipsum
qď fiet: ⁊ non est omne recēs sub sole
qď loquať ⁊ dicat: Ecce hoc nouum
est: iam fuerūt in seculis q̄ fuerūt añ
nos. Sed ita questio historie huius
absoluiť: Post necem abel iusti: ne
a fratricida ⁊ impio omne hoīm ge-
nus exordiū sumeret: in locū fratris
extincti nasciť seth: qui non solū po-
steritati: sed etiā fraterne pietati suc-
cederet. Cuiꝰ ꝓgenies secuta patris
iusticiā: a societate ⁊ cōiunctione co-
gnationis illiꝰ q̄ ex cain sacrilego de-
scendebat: semꝑ diuisa ꝑmansit: sicut
etiā genealogie descriptio manifeste
Gen. 5. declarat: ita dicēs: Adā genuit seth:
seth genuit enos. Enos genuit caināː
cainan aūt genuit malalehel. Mala-
lehel aūt genuit iareth: Jareth āt ge-
nuit enoch: Enoch aūt genuit matu-
salē: Matusalē genuit lamech: La-
mech genuit noe. Item genealogia
cain ita diuisa describiť: Cain genuit
enoch. Enoch gēuit hyrath: Irath ge
nuit maniahel: Maniahel genuit ma
tusahel: Matusahel genuit lamech:
Lamech genuit tubal. Itaqꝫ illa ge-
neratio que de seth iusti ꝓpagine de-
scendebat: sue linee iugiter ⁊ agna-
tioni permixta: in patris atqꝫ attaui
sanctitate longa etate durauit: neq̄-
q̄ꝫ scꝫ sacrilegijs ac malicia nequissi-
me prolis infecta: que ī semet impie-
tatis germen velut attaui traditiōe
retinebat insertum. Donec ergo ꝑse-
uerauit inter illos generatiōis eorū
ista discretio: semē illud seth vtpote
de optima radice ꝓcedēs: ꝓ merito
sanctitatis tam sue q̄ꝫ patrum ange-
li dei: siue vt diuersa exemplaria con-
tinent: filij dei vocati sunt: ⁊ ecōtra-
rio illi ꝓpter impietatē vel suam vel
patrum suorum ⁊ opera terrena: filij
hominū nuncupanť. Cum esset ergo
inter ipsos vsqꝫ ad illud tempus hec
vtilis bonaqꝫ diuisio: videntes post
hec filij seth qui filij dei erant: filias
eorum qui de cain progenie nascebā-
tur: desiderio pulchritudinis earum Gen. 6.
accēsi: acceperūt sibimet de ipīs vxo
res: que viris suis infundentes neq̄-
cias patrum suorū: ab illa eos inge-
nita sanctitate ac simplicitate patᵃna
protinus corruperūt. Ad quos sa-
tis cōgrue directū est illud eloquiū:
Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi oīs: Ps 81
Vos aūt sicut homīes moriemini: ⁊
sicut vnꝰ de p̄ncipibꝰ cadetꝭ. Quiqꝫ
ab illa xp̄a physice p̄hie disciplina tra
dita sibi a maioribus exciderūt: quā
p̄mus hō ille q̄ vniuersarū naturarū
institutionē e vestigio subsecutꝰ est:
potuit euidēter attingere: suisqꝫ po-
steris certa rōne trāsmittere. Quip-
pe q̄ mūdi ipīꝰ infantiā adhuc tene-
ram ⁊ quodāmō palpitantē rudēqꝫ
cōspexerat: ⁊ in quē tanta est nō solū
sapiētie plenitudo: sed etiā grā ꝓphe-
tie: diuina illa insufflatiōe trāsfusa:
vt vniuersis animātibus nomīa ru-
dis adhuc mūdi huiꝰ habitator im-
poneret: ac nō solū omīgenū bestia-
rū atqꝫ serpentū furores virusqꝫ dis-
cerneret: sed etiā virtutes herbarum
arborꝝ q̄ꝫ lapidūqꝫ naturas ac tem-
porū necdū expertorꝝ vicissitudines

partiretur: ita poterat efficaciter dicere: Sap. 7. Dominus dedit mihi bonorum horum que sunt scientiam veram: vt sciam dispositiones orbis terrarum: et virtutes elementorum: initium et consummationem et medietatem temporum: annorum cursus et stellarum dispositiones: vim spirituum: et cogitationes hominum: differentias arborum et virtutes radicum: et que sunt abscondita et improuisa cognoui. Hanc ergo scientiam omnium naturarum per successiones generationum semen seth paterna traditione suscipiens: donec diuisum a sacrilega propagine perdurauit: quemadmodum sancte perceperat: ita etiam vel ad dei cultum: vel ad vtilitatem vite communis exercuit. Cum vero fuisset impie generationi permixtum: ad res prophanas ac noxias que pie didicerat instinctu quidem demonum diriuauit: curiosasque ex ea maleficiorum artes atque prestigias ac magicas superstitiones audacter instituit: docens posteros suos vt sacra illa cultura diuini nominis derelicta: vel elementa hec vel ignem: vel aereos demones venerarentur et colerent. Hec igitur quam diximus curiosarum rerum noticia quomodo diluuio non perierit: ac superuenientibus seculis innotuerit: licet hoc minime absolutio proposite questionis exposcat: tamen quia nos occasio huius expositionis admonuit: perstringendum breuiter puto. Quantum itaque antique traditiones ferunt: cham filius noe qui superstitionibus istis et sacrilegis fuit artibus ac prophanis infectus: sciens nullum se posse super his memorialem librum in arcam prorsus inferre: in qua erat vna cum patre iusto ac sanctis fratribus ingressurus: scelestas artes ac prophana commenta diuersorum metallorum laminis: que scilicet aquarum non corrumperentur iniuria: et durissimis lapidibus insculpsit. Que diluuio peracto eadem qua illa celauerat curiositate perquirens: sacrilegiorum ac perpetue nequicie seminarium transmisit in posteros. Hac itaque ratione illa opinio vulgi que credunt angelos vel maleficia: vel diuersas artes hominibus tradidisse: in veritate completa est. De illis ergo quemadmodum diximus filijs seth et filiabus cain nequiores filij procreati sunt: qui fuerunt robustissimi venatores: violentissimi ac truculentissimi viri: qui pro enormitate corporum vel crudelitatis ac malicie gigantes nuncupati sunt. Hi namque fines inuadere: ac rapinas inter homines agere primi ceperunt: predam potius exigere vitam suam quam sudore operis sui ac labore contenti. Et quorum vsque adeo scelera supercreuerant: vt nisi inundatione diluuij aliter mundus expiari non posset. Ita ergo filijs seth libidinis instigatione transgressis illud mandatum quod ab exordio mundi huius naturali instinctu diutissime fuerat custoditum: necesse fuerat per litteram legis postea reparari. Filiam tuam non Deut. 7. dabis filio eius vxorem: ne de filiabus eorum accipies filio tuo: quia seducent corda vestra vt discedatis a deo vestro et sequamini deos earum ac seruiatis eis.

Obiectio quemadmodum generi seth cum filiabus cain prophana commixtio ante interdictum legis potuerit imputari: Capi. XXII.

Germanus: Merito potuisset illis ex hac presumptione vel nouitate coniugij crimen transgressionis ascribi: si data fuisset illis ista preceptio. At cum reiunctionis istius obseruantia: necdum aliqua fuisset constitutione prefixa: quemadmodum illis permixtio generis ad noxam debuit imputari que nullo fuerat interdicta mandato. Lex enim non preterita solet criminis sed futura damnare.

Responsio quod naturali legi ab initio homines iudicio seu pene fuerunt obnoxij: Capi. XXIII.

Serenus: Deus hominem creans omnem naturaliter ei scientiam legis inseruit: que si fuisset ab ho-

mine ſm ꝓpoſitũ dñi vt cepat cuſto/
dita: nõ vtiq; neceſſariũ fuiſſet aliã
dari q̃ ꝑ litterã poſtea ꝓmulgata eſt.
Erat eñ ſupfluũ extrinſecꝰ offerri re/
mediũ: qḋ adhuc intrinſecꝰ tenebat
inſertũ. Sed q2 hec vt diximꝰ corrũ/
pi cepit libertate vſuq; peccandi: ve/
lut huius exactor ⁊ executor ac vin/
dex: et vt ipſis ſcripture verbis elo/
quar: adiutrix appoſita eſt moſayce le
gis ſeueriſſima diraq; diſtrictio: vt
vel metu pene p̃ſentis nõ penitꝰ bo/
nũ ſcīe naturalis extinguerẽt: ſm ꝓ/
phete ſentẽtiã legẽ dãs in adiutoriũ
Gal. 3. q̃ etiã ſm aplm pedagogꝰ velut par
uulis data fuiſſe deſcribit: erudiens/
ſc3 eos atq; cuſtodiẽs: ne ab illa diſci
plina in q̃ naturalit fuerãt inſtituti:
quadã obliuione diſcederẽt. Nã q2
ſit homī oīs ſcīa legis ab initio crea/
tionis infuſa: hinc manifeſte ꝓbat ꝙ
mãdata legis abſq; lr̃e lectiõe añ le/
gẽ: imo ante diluuiũ oẽs ſanctos ob/
ſeruaſſe cognoſcimꝰ. Queadmodu3
eñ ſcire potuit abel necdũ lege man
Geñ. 4. dãte: ꝙ offerre deo de p̃mitiuis ouiũ
ſuarũ: ⁊ de adipe ipſaꝝ ad ſacrificiũ
debuiſſet: niſi ꝑ inſitã ſibi legẽ natu/
ralit fuiſſet edoctꝰ? Queadmodum
Geñ. 7. noe qḋ mũdũ vel qḋ immũdũ eſſet
animal decreuiſſet: nondũ hec legali
diſtinguẽte mãdato: niſi ſcīa natura/
Geñ. 5. li fuiſſet inſtructꝰ. Vñ enoch didicit
ambulare cũ deo: nullã legis illumi/
nationẽ ab aliquo ꝯſecutꝰ? Ubi ſem
Leui. 18. ⁊ iapheth legerãt: Turpitudinẽ prīs
Geñ. 9. tui nõ reuelabis: vt incedẽtes retror
ſum: patris verẽda velarẽt. Vñ mo/
nitus abraã deuictis hoſtibus nihil
Geñ. 14. accipe de eoꝝ ſpolijs acq̃eſcit: ne re/
tributõez laboris ſui ꝯſequeret: ab/
ſtinuit: vel decimas ſacerdoti melchi
ſedech q̃ moyſaica lege p̃cipiũt exol/
Geñ. 24. uit. Vñ idẽ ipe abraã: vñ loth: tranſ/
Eiuſḋ. 19 euntibꝰ ac ꝑegrinis: hũanitatis iura
⁊ ablutionẽ pedũ: necdum euãgeli/
co coruſcãte mãdato ſupplicit obtu/
lerũt? Vñ iob tantã deuotõez fidei:
tantã caſtimonie puritatẽ: tantã hu/
militat: mãſuetudinis: miſericordie:

humanitatis ſcientiã cõſecutus eſt:
quãtam nũc ne ab illis quidẽ q̃ euã/
gelia memoriter tenent videmꝰ im/
pleri? Quem ſanctoꝝ legimus ante
legẽ vllum legis violaſſe mandatũ?
Quis illoꝝ nõ cuſtodiuit: Audi iſrl Deut. 6.
dñs deus tuus dñs vnus eſt? Quis
nõ ipleuit illoꝝ: Nõ facies tibi ſcul/ Exo. 20.
ptile neq; vllã ſimilitudinẽ eoꝝ que
in celo ſunt ſiue q̃ in terra: vel eoꝝ q̃
ſunt ī aquis ſub terra? Quis eorum
nõ obſeruauit: Honora patrẽ tuũ et Ibidem.
matrẽ tuã: vel illa q̃ in decalogo ſub
ſequunt: Nõ occides: non adultera/
bis: nõ facies furtũ: nõ falſum teſti/
moniũ dices: nõ cõcupiſces vxorem
ꝓximi tui: aliaq; his multo maiora:
quibus non ſolũ legis ſed etiã euan/
gelij p̃uenere mandata?

De eo ꝙ iuſte puniti ſunt hi qui ante diluuiũ peccauerunt: Capi. XXIIII.

Ita ergo intelligimꝰ ab initio
deum omnia creaſſe perfecta:
nec fuiſſe qḋ ordinationi eiꝰ
p̃ncipali velut improuide ⁊ impfe/
cte neceſſe eſſet ſupinduci: vel qḋ ei
addi poſt hec oporteret: ſi in illo ſta/
tu ac diſpoſitione qua ab ipſo creata
ſunt vniuerſa manſiſſent. Et idcirco
in eos qui ante legem imo ante dilu/
uiũ peccauerunt: iuſto iudicio deum
animaduertiſſe ꝓbabimus: q2 tranſ/
greſſi naturalẽ legem ſine vlla meru/
erunt excuſatiõe puniri. Nec in illo/
rum incidemus blaſphemiã calum/
niãq;: qui ignorantes hanc rationẽ:
derogant deo veteris teſtamenti: ac
detrahentes noſtre fidei ſubſannan/
teſq; dicunt: Quid ergo placuit deo
noſtro: vt poſt tot annorũ milia le/
gem voluerit ꝓmulgare: tanta ſecu/
la paſſus hominẽ ſine lege tranſire?
Or ſi poſtea melius aliquid adinue/
nit: apparet eum in p̃mordio mundi
inferiora vel deteriora ſapuiſſe: et
poſt hec velut experimẽtis edoctum
cepiſſe rectiora ꝓſpicere: ac p̃ncipa/
les ordinatiões ſuas in melius emẽ/

dare. Quod immense presciencie dei peni/
tus couenire non poterit: nec sine in/
genti blasphemia hec de ipsa heretica
insania proferentur: dicente Ecclesiaste:
Cognoui quoniam omnia que fecit deus ab
initio: ipsa erunt in eternum. Super illa
non est quod addatur: et ab illis non est quod
auferatur. Et idcirco iustis non est lex
posita: iniustis autem et non subditis:
impijs et peccatoribus: sceleratis et con/
taminatis. Illi namque habentes natu/
ralis illius atque insite legis sanam atque
integram disciplinam: nequaquam lege hac
extrinsecus adhibita litteris descri/
pta: queque in adiutorium illi naturali
data est indigebant. Ex quibus aptissi/
ma ratione colligitur nec legem istam pscri/
ptam litteris ab initio dari debuisse:
erat enim hoc superfluum fieri stante adhuc
naturali lege et integra permanente: nec
euangelicam perfectionem tradi ante le/
gis potuisse custodiam. Non enim pote/
Matth. 5 rant audire: Qui te percusserit in dextra
maxilla tua: prebe illi et alteram: qui con/
tenti non erant talionis equalitate in/
iurias proprias vlcisci: sed letales cal/
ces ac telorum vulnera pro alapa leuissi/
ma rependebant: et pro minimo dente per/
cutientium animas expetebant. Sed nec
Ibidem. dici poterat illis: Diligite inimicos
vestros: in quibus magnus fructus et vti/
litas ducebatur vt amicos suos dilige/
rent: declinarent vero inimicos: et solo
ab eis odio desinerent: nec opprime/
re illos et interficere festinarent.

De diabolo quod dicitur in euangelio quomodo intelligendum sit: Quia mendax est et pater eius: Capi. XXV.

Illud vero quod vos de diabolo
mouerat: quia mendax est et pater
eius: quo videlicet tam ipse quam pater
suus mendax pronunciari videatur a
domino: satis absurdum est hoc vel leuiter
opinari. Ut enim paulo ante diximus:
Spiritus spiritum non generat: sicut nec
animam quidem potest anima procreare:
licet concretionem carnis non dubitemus
humano semine coalescere: ita de vtra/
que substantia: id est carnis et anime
apostolo pronunciante: et que quo au/
ctore procedat manifestius explanan/
te: Deinde patres inquit carnis no/ Heb. 12.
stre habuimus eruditores et reuereba/
mur: non multo magis subijciemur pa
tri spirituum et viuemus? Quid hac di/
uisione clarius potuit definire: vt car/
nis quidem nostre patres homines pro/
nunciaret: animarum vero deum solum esse
patrem constanter exprimeret? Quamquam et
in ipsa corporis huius concretione mi
nisterium tantummodo homini sit ascriben/
dum: summa vero conditionis deo omnium
creatori dicente dauid: Manus tue Ps. 118.
fecerunt me et plasmauerunt me. Et bea
tus Job: Nonne sicut lac inquit mul/ Job. 10.
sisti me: et coagulasti me vt caseum:
ossibus et neruis inseruisti me? Et do
minus ad hieremiam: Priusquam te for Hiere. 1.
marem in vtero: noui te. Ecclesiastes
vero vtriusque substantie naturam atque
originem: examinatione ortus atque ini/
tij ex quo videlicet vnaqueque processit:
et consideratione finis ad quem vnaque/
que contendit: satis euidenter ac proprie
colligens pariterque de corporis huius
atque anime separatione disputans: ita
disseruit: Prius quam conuertatur puluis Eccs. 12.
in terram sicut fuit: et spiritus reuertatur ad
deum qui dedit eum. Quid apertius po
tuit dicere quam vt materiam carnis quam
puluerem nominauit: quia de hominis se/
mine sumit exordium eiusque videtur mi/
nisterio seminari: velut e terra sum/
ptam: iterum reuerti pronunciaret ad
terram: spiritum vero qui non per commixtio/
nem sexus vtriusque procreatur: sed spe/
cialiter a deo solo tribuitur: ad aucto/
rem suum redire signaret. Quod etiam per
illam dei insufflationem qua adam primitus
animauit: euidenter exprimitur. Quibus
testimonijs manifeste colligimus pa/
trem spirituum neminem dici posse nisi
deum solum: qui eos ex nihilo cum vo/
luerit facit subsistere: homines vero car
nis nostre patres tantummodo nomina/
ri. Itaque et diabolus secundum hoc quod vel
spiritus vel angelus bonus creatus
est: patrem neminem habuit nisi deum

conditorem suũ. Qui cum superbia fuisset elatus ꝛ dixisset in corde suo:
Esa.14. Ascendã sup altitudinẽ nubiũ: ero similis altissimo. Fact⁹ est mendax:
ꝛ in veritate non stetit: sed de ꝑprio
Job.8. nequicie thesauro mẽdaciũ ꝓferẽs: non solũ mendax sed etiã pater ipsi⁹ mendacij factus est: quo deitatẽ ho/mini repromittẽs ac dicẽs: Eritis sicut
Gen.3. dij. In veritate nõ stetit: sed ab initio
Joh.8. factus est homicida. Uel adã mor/talẽ faciens: vel abel instigatiõe sua ꝑ manũ fratris interimẽs. Sed iam disputationẽ nostrã duarum ferme noctiũ lucub: atione cõfectam: diei tertij subsequẽs aurora concludit: ac de profundissimo questionũ pelago naviculam collationis huius ad tu/tissimũ silentij portũ compendio no/stre rusticitatis attraxit. In qõ nos quidẽ ꝓfundũ quãto interius flat⁹ divini spirit⁹ introduxit: tanto diffu/sior ꝓcedens oculoꝝ aciem semꝑ ape/rief immẽsitas: ac ꝫm sententiã Sa/
Eccs.7. lomonis: Longi⁹ fiet a nobis magis ꝙ̃ erat: ꝛ alta ꝓfunditas ꝗs inveni/et eam? Quobrẽ dominũ deꝑcemur vt in nobis vel timor eius vel chari/tas que cadere nescit ĩmobilis pseue/ret: que nos ꝛ sapientes prudentesq̧ poterit ꝯservare: ꝛ a diaboli telis ꝓ/tegere ꝛ custodire semꝑ illesos. His etenĩ custodib⁹ impossibile est quẽ/piã laqueos eius incurrere. Inter ꝑ/fectos aũt ꝛ impfectos ista distantia est: ꝙ ĩ illis quidẽ fixa (ꝛ vt ita dixe/rim) maturior charitas tenacius pse/uerans firmius eos custodit: ac faci/lius facit in sanctitate durare: in illis vo velut infirmi⁹ collocata: ac faci/lius refrigescẽs citius facit eos pec/catorũ laqueis ac sepius implicari. Quib⁹ auditis ita sermonib⁹ ei⁹ ac/censi sumus: vt cum maiore sitis ar/dore ad nostrã cellã reuerteremur ꝙ̃ ad ipsius veneramus.

Explicit collatio secunda abbatis Sereni.

Incipit annotatio capi/tulorũ collatiõis prime ab/batis Isaac de oratione.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio ꝓma abbatis Isaac de oratione.

Proemiale Capitulũ. I.

Eperpetua oratiõis atq; incessabili iugitate qȯ in secũdo institutionũ libro ꝓmissuz est: collatiões senis huiꝰ quẽ nũc in mediũ ꝓferimꝰ: id est abbatis Isaac domino fauente cõplebũt. Quibus explicatis: ꝛ p̃ceptis beatissime memorie pape castoris: ꝛ desiderio vestro o beatissime papa leonti ꝛ sancte frater belladi satisfecisse me credo: voluminis amplitudine ꝓmitꝰ excusata: que studẽtibꝰ nobis nõ solũ sermone succincto narrãda ꝑstringere: sed etiã plurima silẽtio p̃terire: in maiorem modũ q̃z disposueramus extensa est. Premissa nãq; sup diuersis institutis disputatione copiosa: quã nos studio breuitatis resecare maluimꝰ: hec ad extremũ beatus Isaac intulit verba:

Verba abbatis Isaac sup oratiõis qualitate: Ca. II.

Omnis monachi finis cordisq; ꝑfectio: ad iugẽ atq; indiruptã oratiõis ꝑseuerantiã tendit: ꝛ quãtũ humane fragilitati conceditur ad imobilẽ tranquillitatẽ mẽtis ac ꝑfectã nititur puritatẽ. Ob quã possidendã omnẽ tam laborẽ corporis q̃z cõtritiõz spũs indefesse q̃rimꝰ ꝛ iugiter exercemus: ꝛ est inter alterutrũ reciproca quedaz inseꝑabilisq; cõiunctio inuicẽ sibi mutua ratione cõnexa. Nam sicut ad orationis ꝑfectionẽ omniũ tendit structura virtutũ: ita nisi huiꝰ culmine hec oĩa fuerint colligata atq; cõpacta: nllõ mõ firma poterũt vel stabilia ꝑdurare. Queãdmoduz sine illis acquiri vel cõsũmari nõ põt hec de qua loq̃mur ꝑpetua oratiõis iugisq; tranquillitas: ita ne ille quidẽ virtutes q̃ hanc prestruũt absq; huiꝰ possunt assiduitate cõpleri. Et ideo nec recte tractare de oratiõis affectu: nec ad eiꝰ p̃ncipalẽ finẽ q̃ vniuersaꝝ virtutũ molitione ꝑficitur: subitanea disputatiõe poterimꝰ intrare: nisi p̃us vniuersa q̃ illius obtentu vel abscidẽda sunt vel paranda ꝑ ordinem dinumerata fuerint atq; discussa: ꝛ s̄m euãgelice parabole disciplinã: ea que ad spiritalis ac sublimissime illius extructionem pertinent turris supputata fuerint ac diligenter ante cõgesta. Que tamẽ nec proderunt p̃parata: nec recte supponi sibimet excelsa culmina ꝑfectionis admittent: quia nec supposita poterunt molem tante celsitudinis sustinere: nisi prius vt cõmuni vsus v̄bo ꝓprius aliq̃d exp̃mã: diligẽter egesto p̃us oĩ repurgio vitioꝝ ꝛ effossis succiduis mortuisq; rude-

ribus passionū viue(vt aiunt)ac so/
lide terre pectoris nr̄i: imo illi euan/
gelice petre in sublime scansura sup/
iecta fuerint simplicitatis ⁊ hūilita/
tis firmissima fundamēta: quibꝰ hec
turris sp̄ualiū virtutū molitiōibus
extruenda ⁊ imobiliter valeat stabi/
liri: ⁊ ad summa celoꝝ fastigia cōfi/
dentia ꝓprie firmitatis attolli. Fun
damētis eteni talibꝰ initentē: q̄uis
passionū imbres largissimi ꝓfundā/
tur: q̄uis ei ꝑsecutionū violenti tor
rentes instar arietis illidant: q̄uis
irruat ⁊ incūbat aduersarioꝝ spiri/
tuū seua tempestas: non solum ruina
nō diruet: sed nec ip̄a aliquatenꝰ ve/
xabit impulsio.

Queadmoduz parat̄ pura ⁊ sincera oratio: Ca. III.

e Tidcirco vt eo feruore ac pu
ritate qua debet emitti possit
oīo: hec sunt oīmodis obser/
uāda. Primū sollicitudo reꝝ carna/
liū generalit̄ abscidenda est: deinde
nulliꝰ negocij causeve: non solū cura
sed ne memoria quidē penitꝰ admit/
tenda: detractiōes vaniloq̄a seu mul
tiloquia: scurrilitates quoq̄ similit̄
amputamde: ire ꝑ omnibꝰ siue tristi/
cie ꝑturbatio funditus eruēda: cōcu/
piscētie carnal̄ ac philargyrie nocius
fomes radicitus euellēdus: ⁊ ita his
ac similibꝰ vicijs extrusis penitus et
abscisis: que hominū quoq̄ possunt
patere ac notari cōspectibꝰ: taliq̄ vt
diximus repurgij emūdatōe ꝑmissa:
q̄ simplicitatis ⁊ innocētie puritate
ꝑficit̄ iaciēda sunt ꝑmū ꝓfunde hūi/
litatis incōcussa fundamina: que scꝫ
turrē pulsaturā celos valeant susti/
nere: deinde supponēda virtutū spi/
ritalis extructio: ⁊ ab omni discursu
atq̄ euagatione lubrica animꝰ inhi/
bendus: vt ita paulatim ad cōtēpla/
tionē dei ac spiritalis intuitꝰ incipi/
at sublimari. Quicq̄d em̄ ante ora/
tiōis horā aīa nr̄a cōceperit: necesse
est vt orātibus nobis per ingestionē
recordatiōis occurrat. Quobrē q̄les
orantes volumꝰ inueniri: tales nos
ante oratiōis tp̄us ꝑparare debemꝰ.
Ex ꝑcedenti em̄ statu mens atq̄ ani
mꝰ in supplicatiōe format̄: eorūdēq̄
actuū ꝓcūbentibus nobis ad prece:
verboꝝ quoq̄ vel sensuū ante ocu/
los imago ꝑludēs: aut irasci vos fm
ꝑcedentē q̄litatē faciet: aut tristari:
aut cōcupiscētias causasve ꝑteritas
retractare: aut risu fatuo (qđ etiā pu
det dicere) cuiusq̄ scurrilis dicti vel
facti titillatiōe pulsari: aut ad ꝑores
faciet volitare discursus. Et idcirco
quicq̄d orātibus nobis nolumus vt
irrepat: ante orationē de abditis nr̄i
pectoris extrudere festinemꝰ: vt illō
apl̄i possimꝰ implere: Sine int̄missi/ 1. Thes. 5
one orate. ⁊ in omni loco leuātes pu/ 1. Ti. 2.
ras manus sine ira ⁊ disceptatione.
Alias namq̄ mandatū istud ꝑficere
nō valebimꝰ: nisi mens nr̄a ab omni
vitioꝝ purificata cōtagio: virtutibꝰ
tm̄ velut naturalibꝰ bonis dedita: iu
gi omnipotentis dei cōtemplatione
pascatur.

De mobilitate anime: plume vel pennule compate: Capi. IIII.

e Tenim qualitas aīe nō inep/
te subtilissime plume seu pen/
ne leuissime compat̄: q̄ si hu/
moris cuiuspiā extrinsecus acciden/
tis corruptiōe vitiata non fuerit: vel
infusa mobilitate substātie sue tenu/
issimi sp̄us adiumēto: velut natura/
liter ad sublimia celestiaq̄ sustollit̄.
Si vero humoris cuiusq̄ aspergine vl̄
infusione fuerit ꝑgrauata: nō modo
in nullos aereos volatꝰ naturali mo
bilitate raptabit̄: sed etiā ad ima ter
re cōcepti humoris pōdere deꝑmet̄.
Ita mens q̄z nostra si accedentibus
vitijs curisq̄ mundanis aggrauata
nō fuerit: noxieve libidinis humore
corrupta: velut naturali puritatis sue
bn̄ficio subleuata: leuissimo spirita/
lis meditatiōis afflatu sublimabitur
ad sup̄na: ⁊ hūilia deserēs atq̄ terre/
na: ad celestia ⁊ inuisibilia trāsferet̄.

Unde ꝓprie satis p̄ceptis dominil/
Luce.21. cis admonemur: Uidete neq̄ grauē
tur corda vestra in crapula ⁊ ebrie/
tate ⁊ curis secularibꝰ. Et idcirco si
volumus oratiões nostras non solū
celos sed etiam ea que sup celos sunt
penetrare: curemꝰ mentē ab omnibꝰ
terrenis vitijs expurgatam cūctisq̄
emūdatā fecibus passionū ad subti/
litatem ꝑducere naturalē: vt ita ad
deū vel ipsa vel oratio eius nullo vi
tiorū pondere p̄grauata: vltra celo/
rū fastigia possit ascendere.

De causis quibus mens nostra aggrauat̄: Ca.V.

n Otandū tñ quibus ex causis
grauari mentē dn̄s designa/
uerit. Non eñ adulteria: nō
fornicatiões: nō homicidia: nō blas/
phemias: nō rapinas: que mortalia
esse ⁊ dānabilia nullꝰ ignorat: ſ; cra
pulā posuit ⁊ ebrietatē ⁊ curas siue
sollicitudines seculares. Que intm̄
nemo hominū mūdi huiꝰ cauet aut
damnabilia iudicat: vt etiā nōnulli
(qđ pudet dicere) semetipsos mona
chos nūcupantes: hisdem ipsis distē
tionibꝰ velut innoxijs ⁊ vtilibꝰ īpli/
cent̄. Que tria licz ſm litterā ꝑpe/
trata q̄ carnalē faciant ⁊ aggrauent
animā: atq̄ a deo separēt ac deꝓmāt
ad terrena: dubitare non possumus:
esset tamē eorum facilis declinatio si
hucusq̄ ꝑtingeret istiꝰ p̄cepti necessi
tas: ⁊ maxime nobis qui tam longa
remotiõe ab omni actuali huiꝰ cōuer
satione disiūgimur: ⁊ istis visibilibꝰ
curis atq̄ ebrietatibꝰ ⁊ crapulis pe/
nitus nulla occasione miscemur. Ue
rum est alia quoq̄ crapula nō minꝰ
noxia: ⁊ ebrietas spiritalis difficiliꝰ
euitanda: cura quoq̄ ac sollicitudo
secularis: que nos etiam post omniū
facultatū nostraꝝ ꝑfectam renūcia/
tionē: ⁊ vini epularū q̄ continentiā
cunctaꝝ: equidem in solitudine con/
stitutos frequēter īuoluūt: de quibꝰ
Jobel.1. ꝓpheta: Expgiscimini inq̄t qui estis
ebrij ⁊ nō a vino. Alius quoq̄: Ob/
stupescite ⁊ admiramini: fluctuate et Esa.29.
vacillate: inebriamī ⁊ nō a vino: mo
uemini ⁊ nō ab ebrietate. Cuiꝰ ebrie
tatis ⁊ crapule vinū: cōsequēter ne/
cesse est vt ſm ꝓphetā: furor draco/
nū sit. Ipsumq̄ vinū de qua radice
ꝓcedat: aduerte: Ex vinea eñ sodo/ Deut.32.
morū vitis eoꝝ: ⁊ sarmentū eorū ex
gomorra. Uis etiā fructū vitis istiꝰ
atq̄ sarmēti germē agnoscere? Uua Ibidem.
eoꝝ vua fellis: botrus amaritudinis
in ipsis. Que omnia nisi fuerimꝰ cū/
ctis vitijs expurgati: ⁊ ab oīm passi/
onū crapula sobrij: absq̄ vsu ⁊ ebrie
tate vini epularū q̄ delitijs ⁊ afflue/
tia: erit cor nostrū ebrietate ⁊ crapu
la magis noxia p̄grauatū. Nā quia
seculares cure etiam in nos qui nul/
lis actibus mūdi istius admiscemur
cadere nōnūq̄ possint: manifesta ra/
tione monstrat ſm regulā senioꝝ: q̄
quicq̄d necessitatē victus quotidia/
ni ⁊ ineuitabilē vsuz carnis excedit:
ad secularē definierūt curam et sol/
licitudinē pertinere: vt xbi gratia:
si cum possit opatio vnius solidi ne/
cessitatē nostri corporis expedire: ad
duorū vel triū solidorū acquisitio/
nem nosmetipsos ꝓpensiore velimꝰ
ope ac labore distendere: ⁊ cū duarū
velamē sufficiat tunicaꝝ ad vsum sc;
noctis ac diei: triū vel quattuor fieri
ꝓcuremus domini: cūq̄ vnius siue
duarū habitatio sufficiat cellaꝝ: am/
bitiõe seculari atq̄ amplitudine de/
lectati: quattuor seu quinq̄ cellas: ⁊
has easdē exquisito ornatu: ⁊ capa/
ciores q̄ vsus desiderat extruamus:
passionem libidinis mūdialis ī qui/
bus possumus: p̄ferentes.

De visione cuiusdam senis quā super fratris inquieta operatione prospexit: Capi.VI.

q Uod nō sine instinctu demo
num fieri manifestissima nos
experimenta docuerūt. Nam
quidam ꝓbatissimus seniorum cum
transiret iuxta cellam fratris cuius/

dam hac animi qua diximus egritudine laborantis: vtpote qui in extruendis reparādisq; superfluis inquietus quotidianis distentionibus desudaret: ꝛ eminus cōspexisset eū graui malleo saxum durissimū conterentem: vidissetq; ethiopem quendam astantē illi: ꝛ vna cū eodē ictus mallei iūctis cōsertisq; manib⁹ illidētē: eumq; ad operis illius instantiam ignitis facibus instigantem: diutissime substitit: vel impressionē dirissimi demonis vel fraudem tante illusionis admirans. Cum enim nimia lassitudine fatigat⁹ frater requiescere iamiamq; finem opi voluisset imponere: instigatione spiritus illius animatus: iterum resumere malleū: nec desinere ab intentione cepti operis vrgebatᷣ: ita vt iisdem ei⁹ incitamētis infatigabiliter sustentatus: tanti laboris non sentiret iniuriam. Tandem igitᷣ senex tam dira demonis ludificatione permotus: ad cellam fratris diuertit: salutansq; eum: quid inquit est frater istud opus qd̉ agis? At ille: Laboramus ait contra istud durissimū saxum: vixq; illud potuimus aliquāto conterere. Ad hec senex: Bene dixisti: vix potuimus. Nō enim solus eras cum illud cederes: sed fuit alius tecum quē non vidisti: qui tibi in hoc opere non tā adiutor q̄ violentissimus impulsor astabat. Et idcirco morbū ambitus secularis nostris mentibus nō inesse: nō vtiq; eorum tm̄ negociorū abstinentia cōprobabit: que etiam si velimus expetere vel explere non possumus: neq; illarum rerum despectus quas si affectauerimus tam apud spiritales viros q̄ apud seculi homines notabiles prima fronte reddemur: sed cum etiam illa que nostre suppetunt potestati: ꝛ honestate quadam videntᷣ obnubi: nec apud cunctos homines ex aperto rep̄hensibiles faciunt: rigida mentis districtiōe respuimus. Et reuera non minus hec que parua videntᷣ ꝛ minima: queq; ab his qui nostre ꝓfessionis sunt cernimus indifferenter admitti: pro q̄litate sua aggrauant monachi mentē: q̄ illa maiora que s̄m suum statum seu comparationem: secularium sensus inebriare consueuerunt: non sinentes deposita fece terrena ad deum in quo semper defixa esse debet intentio monachum respirare: cui ab illo summo bono vel parua separatio: mors p̄sens ac perniciosissimus interitus est credend⁹. Cumq; mens tali fuerit trāquillitate fundata: vel ab omniū carnalium passionū nexibus absoluta: ꝛ illi vni summoq; bono tenacissima adheserit cordis intentio: apostolicū illud īplebit: Sine intermissione orate: Et in omni loco leuantes puras manus sine ira ꝛ disceptatione. Hac em̄ puritate si dici pōt: sensu mētis absorpto: ac de terreno situ ad spiritalem atq; an[g]elicā similitudinē reformato: quicquid in se receperit: quicq̄d tractauerit: quicquid egerit purissima ac sincerissima erit oratio. 1. Tes. 5. 1. Ti. 2.

Interrogatio de eo q̄ maioris difficultatis sit custodire cogitationes bonas q̄ parare: Capi. VII.

g Ermanus: Utinam simili mō atq; eadem facilitate qua semina spiritalium cogitationum plerūq; concipimus: etiam perpetuitatē earum possidere possim⁹. Cum em̄ fuerint siue p memoriā scripturarum seu p recordationē spiritalium quorūq; actuum: vel certe per intuitum sacramentoꝝ celestium nostro corde concepte: insensibili quadam fuga dilapse a nobis quātotius euanescunt atq; depereunt. Cumq; alias quaslibet occasiones spiritaliū sensuum mens nostra reppererit: rursus alijs casualiter irrepentibus: ipse quoq; que apprehense fuerant lubrica volubilitate diffugiunt: ita vt nullam constantiam sui retinens animus: nec potestate propria sanctarū cogitationū possidēs firmitatē: etiā

tunc cum eas videt vtcūqꝫ retinere: fortuitu illas: ⁊ nō de industria concepisse credat. Quomō enim ortus earū nostro arbitrio putabit ascribēdus: quarū ꝓuenātia nō cōsistit in nobis? Sed ne forte sub hui⁹ questionis indagine a cepto narrationis ordine longi⁹ euagātes: expositionē ꝓpositam sup orationis statu diutius retardem⁹: de qua ꝑncipaliter sitim⁹ institui: suo hāc tempori reseruātes: De qualitate orationis instantissime quesum⁹ informari: ꝑsertim cum nullo tempore nos ab ea cessare beatus
1. Tes. 5. apostolus moneat: dicēs: Sine intermissione orate. Et ideo ꝑmū de qualitate eius desideramus institui: id ē qualis debeat emitti semper oratio: deinde qualiter hanc eandē quecūqꝫ est possidere vel exercere sine intermissiōe possimus. Nō eñ parua cordis intentiōe eam perfici posse: ⁊ experientia quotidiana: ⁊ ꝓsecutio tue sanctitatis ostendit: qua finē monachi ac totius ꝑfectiōis culmē in orationis cōsummatione cōsistere diffinisti.

Responsio de diuersis orationum qualitatibus: Capi. VIII.

Isaac: Uniuersas orationum species absqꝫ ingenti cordis atqꝫ animi puritate ⁊ illuminatiōe sanctispirit⁹ arbitror cōprehendi nō posse. Tot eñ sunt: quot ī anima vna īmo in cunctis aīab⁹ status queunt qualitatesqꝫ generari. Et ideo licꝫ sciamus nos ꝓ hebetudine cordis nostri vniuersas orationum species nō posse ꝑspicere: tñ inquātū mediocritas experientie nostre assequi ꝑualuerit: digerere eas vtcūqꝫ tēptabimus. Scḋm mensurā nāqꝫ puritatis in qua mens vnaqueqꝫ proficit: ⁊ qualitatē status in quo vel ex accidētibus inclinat: vel ꝑ suā renouat industriā: ipse quoqꝫ momētis singulis reformant: et idcirco vniformes orationes emitti semp a nemine possunt. Aliter eñ quisqꝫ supplicat cum alacer est: aliter cū tristicie seu desperatiōis pondere pregrauat: aliter cum spiritalib⁹ successib⁹ viget: aliter cum impugnationū mole deprimit: aliter cum veniā peccatorū: aliter cū acquisitionē gratie seu cuiuslibet virtutis exposcit: vel certe extinctionē cuiuslibet vitij deprecat: aliter cū cōsideratiōe gehenne ac futuri iudicij timore cōpungit: alit cū spe futuroꝝ bonoꝝ desiderioqꝫ inflāmat: aliter cū ī necessitatib⁹ ac piculis: aliter cum in securitate ac tranquillitate versat: aliter cū sacramentorū celestiū reuelatiōibus illustratur: aliter cum sterilitate virtutū ac sensuū ariditate cōstringit.

De quadripertita orationū specie: Capi. IX.

Et idcirco his sup orationū qlitate digestis: licꝫ nō quātū exposcit materie magnitudo: sed quātū vel tpis admittit angustia: vel certe capere tenuitas ingenij nostri ⁊ cordis ꝑualet hebetudo: maior nobis nunc īminet difficultas vt ipas singillatim orationū species exponamus: quas apl̄us quadripertita ratiōe distinxit: ita dicēs: Depre 1. Ti. 2.
cor itaqꝫ ꝑmo omniū fieri obsecrationes: oratiōes: postulatiōes: grarū actiōes. Que nō inanit ab aplo ita fuisse diuisa minime dubitandū est. Et ꝑmitus indagandū quid obsecratione: quid oratiōe: ꝗd postulatiōe: quid gratiarūactiōe signet: Deinde ꝑquirendū: vtrū he species ab orāte sint pariter assumēde: id est vt oms simul in vnaquaqꝫ supplicatiōe iungant: an vicissim singillatimqꝫ sint offerende: vtputa nūc quidē obsecrationes: nūc ꝟo oratiōes: nūc autem postulatiōes seu grarūactiōes oporteat ꝑmi: an certe alius quidem obsecratiōes: alius ꝟo oratiōes: alius aūt postulatiōes: ali⁹ grarūactiōes deo debeat exhibere ꝺm mensurā: scꝫ etatis sue: in qua vnaqueqꝫ mens ꝑ

intentionis ꝑficiat industriā.

De ordine specierū que sup orationis qualitate ponuntur: Capi. X.

e T idcirco primū ꝓprietates ipse sunt nominū verborūq̄ tractāde: ac discutiēdū quid inter orationē ⁊ obsecrationē ac postulationē intersit. Deinde similiter ꝑscrutandū vtrū singillatim sint an pariter exhibende. Tertio indagandum: vtrū etiam ipse ordo qui ita est apl'i auctoritate dispositus: aliquid ampli⁹ instruat auditorē: an simpliciter accipienda sit ista distinctio: et indifferēter putāda sit ab illo taliter fuisse digesta: qđ mihi satis videtur absurdū. Non eñ credendū est aliquid transitorie ac sine ratiōe spiritūsanctū p apostolū ꝓtulisse. Et idcirco eodē quo cepimus ordine ꝓut dominus donauerit singula retractemus.

De obsecratiōe: Ca. XI.

1.Ti.2. d Eprecor itaq̄ primo omniū fieri obsecrattiōes. Obsecratio est imploratio seu petitio ꝓ peccatis: qua vel ꝓ ꝑsentibus vel ꝓ ꝑteritis admissis suis vnusquisq̄ cōpunctus veniā deprecat᷑.

De oratione: Capi. XII.

εὐχὴ

Τὰ εὐ/χάτα ἐμὲ κυ/ριό πὸ/δασω

ἐὰν εὐ/χὴ εὐ/χὴντο κύριο

o Rationes sunt quibus aliud aliqđ offerim⁹ seu vouemus deo: qđ grece dicit᷑: euche: id ē votū. Nā vbi dicit᷑ in greco: ta euchata eme kyrio podaso: in latino legit᷑: vota mea dño reddam. Qđ ſm ꝓprietatem verbi ita exprimi potest: orationes meas dño reddā. Et illud qđ legimus in Ecclesiaste: Si voueris votū deo ne morā feceris redde illud: in greco similiter scribitur: ean euche euchento kyrio: id est: si oraueris orationem domino: ne moram feceris reddere illam. Qđ ita ab vno quoq̄ nostrū implebit᷑. Oramus cū renūciantes huic mūdo spondemus nos mortificatos cūctis actib⁹ ⁊ conuersationi mūdane: tota cordis intētiōe dño seruituros. Oram⁹ cū promittim⁹ seculari onere contempto ac terrenis opibus spretis: in omni cōtritiōe cordis ac pauptate spūs nos dño cohesuros. Oramus cū pollicemur nos purissimā corporis castitatem seu immobilē patientā exhibituros esse ꝑpetuo: vel cum de corde nostro radices ire siue tristicie mortem operātis: vouemus funditus eruendas: que cū desidia resoluti: atq̄ ad antiqua vitia recurrētes minime fecerimus: erimus orationū nostrarū ac votoꝝ rei: diciturq̄ de nobis: Melius est non vouere: q̄ vouere ⁊ non reddere. Ecc̄s.5. Qđ ſm grecū dici potest: Melius est non orare q̄ orare ⁊ nō reddere.

De postulatiōe: Ca. XIII.

t Ertio loco ponunt᷑ postulationes quas ꝓ aliis quoq̄ dū sumus ī feruore spūs cōstituti solemus emittere: vel ꝓ charis scꝫ nostris: vel ꝓ toti⁹ mūdi pace poscētes: ⁊ vt ipsius apl'i verbis eloquar: cū ꝓ omnib⁹ hominib⁹ ꝓ regibus et 1.Ti.2. omnib⁹ qui in sublimitate sunt: supplicamus.

De gratiarūactione: Capi. XIIII.

q Uarto deinde loco gratiarūactiōes ponunt᷑: q̄s mēs vel cū ꝑterita dei recolit bñficia: vel cū ꝑntia cōteplat᷑: seu cū in futurū q̄ ⁊ quāta ꝑpauerit de⁹ his q̄ diligunt eum ꝓspicit: p ineffabiles excessus deo refert. Qua etiā intentione nōnunq̄ preces vberiores emitti solent: dū illa que reposita sunt in futuro sanctoꝝ ꝑmia purissimis oculis intuendo: ineffabiles deo gratias cū immēso gaudio spiritus noster instigatur effundere.

Utrum quattuor orationū species simul ⁊ omnibus an singillati vicissim vnicuiq̄ sint necessarie: Ca. XV.

q

x quibꝰ quattuoꝛ speciebus
e licȝ nōnunq̄ȝ soleant occasio/
nes supplicationū̄ pinguium
generari: nā̄ ꝛ de obsecratiōis specie
que de cōpunctione nascit̄ peccato/
rū̄: ꝛ de orationis statu que de fidu/
cia oblationū̄ ꝛ ꝯsummatiōe votoꝝ
ꝓ cōscientie ꝓfluit puritate: ꝛ de po
stulatione que de charitatis ardore
ꝓcedit: ꝛ de gratiarū̄ actione que de
bn̄ficioꝝ dei ꝛ magnitudinis ac pie/
tatis eius cōsideratione generat̄: fer
uentissimas sepissime nouimus p̄ces
ignitasq̄ȝ prodire: ita vt cōstet om̄s
has quas p̄diximus species: omnibꝰ
hominibꝰ vtiles ac necessarias inue/
niri: vt in vno eodē q̄ȝ viro: nūc qui/
dem obsecrationū̄: nūc autē oratio/
nū̄: nūc postulationū̄ puras ac feruē/
tissimas supplicatiōes variatꝰ emit/
tat affectus: tamē p̄ma ad incipiētes
videt̄ peculiariꝰ ꝑtinere: qui adhuc
vitioꝝ suorū̄ aculeis ac memoria re/
mordent̄. Secū̄da ad illos qui in ꝓ/
fectu iam spiritali appetituq̄ȝ virtu/
tū̄ quadam mētis sublimitate consi/
stunt. Tertia ad eos qui ꝑfectionem
votorū̄ suoꝝ operibus adimplētes:
intercedere pro alijs quoq̄ȝ conside/
ratione fragilitatis eoꝝ ꝛ charitatis
studio ꝓuocant̄. Quarta ad illos q̄
iam penalis cōscientie spina de cor/
dibus euulsa: securi iā̄ munificentias
dn̄i ac miseratiōes q̄s vel in p̄terito
tribuit vel in p̄senti largit̄ vel p̄pa/
rat in futuro: mente purissima retra/
ctantes ad illam ignitā̄ ꝛ que ore ho
minū̄ cōprehendi nec exprimi potest
orationē: feruētissimo corde raptā̄t.
Nōnunq̄ȝ tamē mens q̄ in illū̄ verū̄
puritatis ꝓficit affectū̄: atq̄ȝ in eo iā̄
ceperit radicari: solet hec oīa sil̄ pari/
terq̄ȝ cōcipiens atq̄ȝ ī modū̄ cuiusdā̄
incōprehēsibilis ac rapacissime flā̄/
me cuncta ꝑuolitans: ineffabiles ad
deū̄ p̄ces purissimi vigoris effunde/
re: q̄s ipse spū̄s interpellā̄s gemitibꝰ
inenarrabilibus ignorā̄tibus nobis
emittit ad deū̄: tanta scȝ in illiꝰ hore
momēto cōcipiēs: ꝛ ineffabilit̄ ī sup
plicatiōe ꝓfundens: quā̄ta nō dicā̄
ore ꝑcurrere: sed ne ipsa quidē mēte
valeat alio tp̄e recordari. Et inde est
q̄ in qualibet mensura quis positus:
nōnunq̄ȝ puras intentasq̄ȝ p̄ces in/
uenit̄ emittere: qꝛ ꝛ de illo primo ꝛ
humili ordine q̄ est sup recordatione
futuri iudicij: is qui adhuc sub terro/
ris pena ac metu examinis cōstitutꝰ
est: ita ad horā̄ cōpungit̄ vt non mi/
nore spū̄s alacritate de obsecratiōis
pinguedine repleat̄: q̄ȝ ille q̄ ꝑ puri/
tatem cordis sui munificētias dei ꝑ/
lustrans atq̄ȝ ꝑcurrēs: ineffabili gau
dio leticiaq̄ȝ resoluit̄: incipit em̄ s̄m
sententiā̄ dn̄i plꝰ diligere: qꝛ sibimet
ampliora cognoscit indulta.

Ad quas orationū̄ species nosmetipsos tendere valeamus: Capi. XVI.

Amē expetende sunt nobis ꝑ
t ꝓfectū̄ vite cōsummationēq̄ȝ
virtutū̄ ille potius supplica/
tionū̄ species: q̄ vel de cōtemplatiōe
futuroꝝ bonoꝝ vel de charitatis ar/
dore fundunt̄: seu certe vt hūilius et
s̄m incipientiū̄ mensurā̄ loquar: pro
acquisitiōe quarū̄q̄ȝ virtutū̄: seu vi/
tij cuiuslibet extinctione generant̄.
Aliter em̄ ad illa sublimiora q̄ p̄dixi
mus supplicationū̄ genera ꝑuenire
nullatenꝰ poterimꝰ: nisi ꝑ ordinē po/
stulationū̄ istarū̄ sensim mens nostra
fuerit gradatimq̄ȝ prouecta.

De quattuor supplicationū̄ generibꝰ a domino iniciatis: Capi. XVII.

As quattuor supplicationū̄
h species ita etiā̄ dn̄s exemplo
suo nobis initiare dignatꝰ ē:
vt in hoc quoq̄ȝ impleret illud qđ de
ipso dicit̄: Que cepit iesus facere et Act. 1.
docere. Nam obsecratiōis genꝰ assu
mit cum dicit: Pater si possibile est Mat. 26.
transeat a me calix iste. vel illud qđ
ex ꝑsona eius cantat̄ in Ps̄. Deus Ps̄. 21.
deus meus respicie in me: quare me
dereliquisti: aliaq̄ȝ his similia. Ora/

Joh.17. tio eſt cũ dicit: Ego te clarificaui ſuꝑ
terram: opus cõſummaui qđ dediſti
mihi vt facerem. ſiue illud: Et ꝓ eis
Ibidem. ſanctifico meipſum vt ſint ⁊ ipſi ſan/
ctificati in veritate. Poſtulatio eſt
Ibidem. cum dicit: Pater: quos dediſti mihi:
volo vt vbi ego ſum: ⁊ ipi ſint mecũ:
vt videant gloriã meam quã dediſti
Luce.23. mihi. Uel certe cũ dicit: Pať: igno/
ſce eis: non eñ ſciunt quid faciunt.
Mat.11. Gratiarũ actio eſt cum dicit: Confi/
teor tibi domine pater celi ⁊ terre: qꝛ
abſcondiſti hec a ſapientibus ⁊ pru/
dentibus: ⁊ reuelaſti ea paruulis: ita
pater qꝛ ſic fuit placitũ ante te. Uel
Joh.11. certe cũ dicit: Pať gratias ago tibi
quoniã audiſti me: ego autẽ ſciebam
qꝛ ſemꝑ me audis. Que tamẽ quat/
tuor ſupplicationũ genera licꝫ ſingil
latim ac diuerſo tẽpore ſm illũ quẽ
cõprehendimus modũ: idẽ dominus
noſter diſtinxerit offerẽda: tamẽ etiã
ſimul ea in ſupplicatiõe ꝑfecta com/
ꝓhendi poſſe: identidẽ ſuis oſtendit
exemplis: ꝑ illam ſcꝫ orationẽ quam
ad finem euangelij ſm Johannẽ legi
mus eum copioſiſſime ꝓfudiſſe. Ex
cuiꝰ textu qꝛ longũ eſt vniuerſa per/
currere: diligẽs inquiſitor hec ita eſſe
lectiõis ipſius ſerie poterit edoceri.
Quẽ ſenſum apľus quoqꝫ ĩ epiſtola
ad Philip̃. has quattuor ſupplica/
tionum ſpecies aliquãtum immuta/
to ponens ordine: euidenter exp̃ſſit:
oſtẽditqꝫ debere eas nõnunqꝫ ſimul
ſub ardore vniꝰ ſupplicatiõis offer/
Phili.4 ri: ita dicens: Sed in omni oratione
⁊ obſecratione cum gratiarũ actione
petitiones veſtre innoteſcant apud
deũ: per quod voluit nos in hoc ſpe/
cialiꝰ erudire: qꝛ ⁊ ĩ orõne ⁊ obſecra,
tione: gratiarũ actio debeat cũ poſtu/
latione miſceri.

De oratione dominica: Capi. XVIII.

b Ec itaqꝫ ſupplicationũ gene/
ra ſublimior adhuc ſtatus ac
ꝓcelſior ſubſequeť: qui con/
templatione dei ſolius et charitatis
ardore formať: per quem mens illiꝰ
dilectione reſoluta atqꝫ delecta: fami
liariſſime deo velut patri ꝓprio pe/
culiari pietate colloquiť. Quẽ ſtatũ
debere nos diligẽter expetere: formu/
la dominice oratiõis inſtituit: dicẽs:
Pater noſter: qua vniuerſitatis deũ Math.6
ac dominũ patrem eſſe voce ꝓpria
cõfitentes: de cõditione ſeruili in ad/
optionẽ filioꝝ nos ꝓfitemur aſcitos:
adijciẽtes deinde: Qui es ĩ celis: vt
cõmorationẽ vite ꝓſentis qua ĩ hac
degimus terra: velut peregrinã: atqꝫ
a noſtro patre nos longiſſime ſepan/
tem: toto horrore vitantes: ad illam
potius regionẽ in qua patrẽ noſtrũ
cõmorari fatemur: ſummo deſiderio
ꝓperemus: nihilqꝫ admittamus eiuſ/
modi qđ indignos nos hac nr̃a ꝓfeſ
ſione ac nobilitate tante adoptionis
efficiens: ⁊ hereditate paterna velut
degeneres priuet: ⁊ iram nos faciat
iuſticie eius ac ſeueritatis incurrere.
In quẽ filiorũ ordinẽ gradũqꝫ ꝓfe/
cti: illa cõtinua que eſt in bonis filijs
pietate flagrabimus ⁊ affectu: vt iã
non pro noſtris vtilitatibus ſed pro
noſtri patris gloria totũ impẽdamꝰ
affectũ: dicẽtes ei: Sanctificeť nomẽ
tuum: noſtrũ deſideriũ: noſtrũ gau/
diũ: gloriã noſtri patris eſſe teſtan/
tes: imitatores effecti illius q̃ dixit:
Qui a ſemetipſo loquiť: gl̃iã ꝓpriã Joh.7.
querit: qui aũt querit gloriã eiꝰ qui
miſit illũ: hic verax eſt: ⁊ iniuſticia ĩ
eo nõ eſt. Deniqꝫ vas electiõis h̃ re/
pletus affectu: etiam anathema fieri Roma.9
optat a chriſto: dũmodo ei familia
multiplex acq̃rať: ⁊ ad gl̃iã ſui p̃ris
ſalꝰ totiꝰ iſraelitice plebis accreſcat.
Securꝰ eñ optat interire pro chriſto
q̃ nouit neminẽ mori poſſe pro vita.
Et iterũ: Gaudemꝰ inq̃t qñ nos infir
mi ſumus: vos aũt potẽtes eſtis. Et 2.Co.13.
q̃d mirũ ſi vas electiõis ꝓ xp̃i gl̃ia ⁊
fratrũ ſuoꝝ cõuerſiõe gẽtiſqꝫ ꝓuile/
gio anathema fieri optat a xp̃o: cum
micheas q̃ꝫ ꝓpheta vellet ſe mẽdacẽ
fieri: ⁊ ab inſpiratiõe ſanctiſpũs alie/
nũ: dũmõ plagas illas ⁊ captiuitatꝭ
exitia que ſua vaticinatione ꝓdixe/
rat: plebs iudaice nationis euadat:

Elchec 2 Utinã inquiẽs nõ essem vir habẽs spiritũ: ꝛ mẽdatiũ potius loquerer: vt ꝑtermittamus illum legislatoris affectũ: qui cũ fratribus suis etiã pe/rituris nõ renuit interire dicẽs: Ob/
Exo. 32 secro dñe peccauit populus iste pec/catũ magnũ: aut dimitte eis hãc no/xam: aut si non facis dele me de libro tuo quẽ scripsisti. Potest aũt cõgrue satis illud qđ dr: Sanctificetur nomẽ tuũ: etiã taliter accipi: Sanctificatio dei nostra ꝑfectio est. Itaqꝫ dicẽtes ei: sanctificetur nomẽ tuũ: alijs verbis hoc dicimus: Tales nos facito pater vt sanctificationẽ tuã vel intelligere quanta sit vel capere mereamur: vel certe vt in nostra ꝯuersatiõe spirita/lis actus appareat. Qđ tunc effica/citer implet in nobis: quãdo vident homĩes opa nostra bona: ꝛ glorifi/cant patrẽ nostrũ q̃ in celis est.

De eo ꝙ dicit: Adueniat regnum tuũ: Capi. XIX.

Secũda petitio mẽtis purissi/me aduenire iamiamqꝫ regnũ sui patris exoptat: vel istud scꝫ quo quotidie christus regnat in sanctis: qđ ita fit cũ diaboli imperio ꝑ extinctionẽ fetentiũ vitiorũ de no/stris cordibus pulso: deus ĩ nobis ꝑ virtutũ bonã fragrantiã ceperit do/minari: ꝛ deuicta fornicatione: casti/tas: supato furore trãq̃llitas: calca/ta superbia hũilitas: in nostra mente regnauerit: vel certe illud qđ ꝑstitu/to tpe omnib⁹ est ꝑfectis ac dei filijs generaliter repromissum: in quo eis di/
Mat. 25 cetur a christo: Uenite benedicti pris mei: possidete paratũ vobis regnũ a cõstitutiõe mũdi: intentis illud quo/dãmodo obtutib⁹ ac defixis deside/rans ꝛ expectãs dicensqꝫ ad eũ: Ue/niat regnũ tuum. Nouit enĩ testimo/nio ꝯscientie sue: cũ apparuerit: mox eius se futurũ esse cõsortem. Hec enĩ dicere vel optare criminosoꝝ nullus audebit: qui nec videre tribunal iu/dicis volet: quisquis sub aduẽtu ei⁹ nõ palmã nec ꝑmia suis meritis: sed penã nouit ꝓtinus rependendã.

De eo ꝙ dicit: Fiat volũtas tua: Capi. XX.

Tertia supplicatio filioꝝ est: Fiat volũtas tua sicut ĩ celo ꝛ in terra. Nõ põt esse iã ma/ior orõ ꝙ̃ optare vt terrena mereãtur celestib⁹ coequari. Nã quid ẽ aliud dicere: Fiat volũtas tua sicut ĩ celo ꝛ in terra: ꝙ̃ vt sint homines similes angelis: ꝛ sicut voluntas dei ab illis impletur ĩ celo: ita etiã hi qui in terra sunt: non suam sed eius vniuersi fa/ciant volũtatẽ. Hoc quoqꝫ nemo ex affectu dicere ꝑualebit nisi is solus q̃ deũ credit oĩa que videntur vel aduer/sa vel ꝓspera ꝓ nostris vtilitatibus dispensare: magisqꝫ eũ ꝓ suoꝝ salute ꝛ cõmodis ꝓuidum atqꝫ sollicitũ ꝙ̃ nosipsos esse ꝓ nobis. Uel certe aliter accipiendũ: Uolũtas dei salus oĩm est: ꝓm illã beati pauli sententiã: qui 1. Ti. 2.
omnes homĩes vult saluos fieri ꝛ ad agnitionẽ veritatis venire. De qua etiã volũtate Esaias ꝓpheta ex ꝑso/na dei patris: Et oĩs inq̃t voluntas Esa. 46.
mea fiet. Dicẽtes ergo ei: Fiat volũ/tas tua sicut ĩ celo ꝛ in terra. Hoc eñ alijs oramus verbis: vt sicut hi qui ĩ celo sunt: ita omnes qui in terra con/sistunt: tua pater agnitiõe saluentur.

De pane supsubstantiali siue quotidiano: Ca. XXI. ἐπιούσιον

Deinde panẽ nostrũ: epiusion id est supsubstantialẽ da no/bis hodie. Qđ alius euãge/ Math. 6. Luce. 11.
lista quotidianũ dixit. Illud nobili/tatis ac substãtie eius significat qua/litatẽ: qua scꝫ sup omnes substãtias sit: atqꝫ omnes creaturas sublimitas magnificentie eius ac sanctificatiõis excedat: hoc xo ꝓprietatẽ vsus ipsi⁹ atqꝫ vtilitatis exp̃ssit. Nã cũ dicit q̃/tidianũ: ostẽdit ꝙ sine ipso nullo die spiritalẽ vitam capere valeam⁹. Cũ dicit hodie: oñdit eũ quotidie esse su/mẽdũ: ꝛ hesternã ꝑbitionẽ eius nõ sufficere nisi nobis hodie quoqꝫ simi/liter fuerit attribut⁹: omniqꝫ nos tpe

hanc orationē debere ꝓfundere: in/
digētia eius quotidiana cōmoneat:
qꝛ nō est dies quo nō opus sit nobis
huiꝰ esu ac ꝑceptione cor interioris
nr̄i hoīs cōfirmare. Licꝫ istud qd̄
dicit̄: Hodie: ⁊ ad p̄sentē vitā possit
intelligi: id est dū ī hoc seculo cōmo/
ramur: p̄sta nobis hunc panē. Noui/
mus eñ eum his q̄ meruerint a te ⁊ ī
futuro esse p̄standum: sed rogamus
vt eū nobis hodie largiaris: qꝛ nisi
eum ꝑcipere quis in hac vita merue/
rit: in alia eius particeps esse nō po/
terit.

De eo ꝙ dicit: Dimitte no/bis debita nostra: ⁊ reliq̄:

Capi. XXII.

Et dimitte nobis debita nr̄a:
sicut ⁊ nos dimittimꝰ debito
ribus nr̄is. O ineffabilis dei
clemētia: q̄ nō solum nobis oratiōis
tradidit formā: ⁊ acceptabilē sibi in
nobis moꝝ nostroꝝ instituit discipli
nā: ac ꝑ necessitatē tradite formule
qua se p̄cepit a nobis semꝑ orari: ire
pariter ⁊ tristicie euellit radices: sed
etiā occasionē rogātibꝰ tribuit: eisq̄ꝫ
reserat viā qua clemēs ac piū ꝓhent
erga se dei iudiciū ꝑmulgari vel pro
dire: ⁊ quodāmodo potestatem tri//
buit qua iudicis nostri possimꝰ sentē
tiā temperare ad veniā delictoꝝ no/
stroꝝ: exemplo eñ nostre remissiōis
coartantes: dum dicimꝰ ei: Et dimit/
te nobis sicut ⁊ nos dimittimꝰ. Itaq̄ꝫ
securus huiꝰ oratiōis fiducia de suis
admissis veniā postulabit: quisquis
remissus erga suos dūtaxat non erga
dn̄i sui extiterit debitores. Solemus
nōnulli qd̄ est deterius erga illa qui/
dem que admittunt̄ ad iniuriā dei:
q̄ꝫuis magnoꝝ sint criminum: placi/
dos nos ⁊ clementissimos exhibere:
erga nostrarū xo vel paruissimarū
offensionū debita: exactores īmites
atq̄ꝫ inexorabiles inueniri. Quisq̄s
igit̄ in se delinquēti fratri nō ex cor/
de dimiserit: nō indulgentiā sed con/
demnationē deꝑcatione hac sibimet
impetrabit: suaq̄ꝫ ꝓfessiōe semetipm̄
posceret dirius iudicari: dicens: Remit
te mihi sicut ⁊ ego remisi. Qd̄ cū illi
sm̄ suā petitionem fuerit repensatū:
quid aliud subsequet̄ q̄ꝫ vt exemplo
suo implacabili ira ⁊ irremissa sentē/
tia puniat̄? Ideoq̄ꝫ si clemēter volu/
mus iudicari: nos quoq̄ꝫ erga illos
qui in nos deliquerunt oportet esse
clemētes. Tantū eñ remittet̄ nobis
quātum nos remiserimꝰ eis: q̄ nobis
quacūq̄ꝫ malignitate nocuerūt. Qd̄
formidantes nōnulli cum in ecclesia
hec oratio ab vniūsa plebe cōcinit̄:
hunc locū taciti p̄termittunt: ne sciꝫ
semetipsos obligare potius q̄ꝫ excu/
sare sua ꝓfessione videant̄: nō intel/
ligentes ꝙ frustra cauillationes has
iudici omniū p̄tendere moliant̄: qui
quēadmodū iudicaturꝰ sit supplici/
bus suis voluit demōstrare: Dū eñ
erga eos nō vult īmitis atq̄ꝫ inexora
bilis inueniri: formā sui iudicij desi/
gnauit: vt quēadmodum nos ab illo
iudicari cupimꝰ: ita nostros fratres
si quid ī nobis deliquerint iudicemꝰ:
qꝛ iudicium sine misericordia fiet ei Jacob. 2.
qui nō fecerit misericordiā.

De eo ꝙ dicit: Et ne nos in/ducas in temptationem:

Capi. XXIII.

Deinde sequit̄: Et ne nos īdu
cas in temptationē. De quo
nō minima nascit̄ questio. Si
eñ oramus ne ꝑmittamur temptari:
vnde erit ī nobis virtus cōstantie cō
probāda: sm̄ illā sententiā: Oīs vir Eccl. 34.
q̄ nō est temptatꝰ nō est ꝓbatus? Nō
ergo hoc sonat: ne inducat nos in tē/
ptationē: q̄si non ꝑmittat nos aliq̄n
tēptari: sed ne ꝑmittat in temptatiōe
positos supari. Temptatꝰ est eñ iob
sed nō est ductꝰ in temptationē. Nō
eñ dedit insipiētiā deo: nec ad illam
ad quā trahebat̄ tēptatoris volūta
tē: ore impio blasphemꝰ intrauit. Tē
ptatus ē abraā: tēptatus est ioseph:
sed neuter illoꝝ inductꝰ est in tēpta/
tionē: qꝛ nullus eoꝝ cōsensum p̄buit

tēptatori. Deniqȝ sequit᷑: Sed libera nos a malo: id est ne pmittas nos a diabolo temptari supra id qđ possumus: sed fac cum temptatiōe exitū vt sustinere possimus.

De eo ꝙ non debeant alia postulari ꝙ̄ hec tm̄ que orationis dominice modulo continent᷑: Capi. XXIIII.

Videtis ergo qualis nobis ab ipso qui p illam exorand⁹ est iudice: oratiōis sit modulus ꝛ forma ꝓposita: in qua nulla diuitiarū petitio: nulla memoria dignitatum: nulla potentatus ac fortitudinis postulatio: nulla corporee sanitatis seu temporalis vite mētio cōtinetur. Nihil enī caducū vult a se: nihil vile: nihil tēporale: eternitatū ꝯditor īplorari. Itaqȝ magnificētie ei⁹ ac munificētie maximā irrogabit iniuriā: quisqȝ his sēpiternis petitionibus ꝑtermissis: transitoriū aliqđ ꝛ caducū ab eo maluerit postulare: ꝛ offensam potius ꝙ̄ ꝓpiciationē iudicis: sui vilitate oratiōis incurret.

De q̄litate sublimioris orationis: Capi. XXV.

Hec igit᷑ oratio licȝ omnē videat᷑ pfectionis plenitudinē cōtinere: vtpote que ipsi⁹ domini auctoritate vel iniciata sit vel statuta: ꝓuehit tamē domesticos suos ad illū ꝑ celsiorem quē supius cōmemorauim⁹ statum: eosqȝ ad illam igneam ac perpaucis cognitā vel expertā (imo vt ꝓprius dixerim) ineffabilē orationē gradu eminētiore ꝑducit: que omnē transcēdens humanū sensum: nullo nō dicam sono vocis nec lingue motu nec vlla verboꝝ ꝓnunciatione distinguit᷑: sed quam mens infusione celestis illius luminis illustrata: non hūanis atqȝ angustis designat eloquijs: sed cōglobatis sensibus velut de fonte quodam copiosissimo effundit vbertim: atqȝ ineffabiliter eructat ad dominū: tanta ꝑ mens ī illo breuissimo tēporis puncto: quāta nec eloqui facile: nec mēs ꝑcurrere in semetipsam reuersa ꝑualeat. Quem statum dn̄s quoqȝ inter illaꝝ supplicationū formulas: quas vel solus in monte sedens vel tacite fudisse describitur: similit᷑ figurauit cū in oratiōis agonia ꝯstitutus: etiā guttas sanguīs inimitabili ītentiōis ꝓfudit exemplo.

De diuersis compunctionū causis: Capi. XXVI.

Quis vo possit diuersitates ꝛ causas ipsas atqȝ origines cōpunctionū quantalibet expientia ꝑditus sufficiēter exponere: q̄bus inflammata mens atqȝ succēsa: ad orationes puras ac feruētissimas incitat᷑. Quarū pauca quantū potuerimus ad pn̄s ꝑ illuminationē dn̄i reminisci: exempli gratia ꝓponemus. Nonnunꝙ̄ etenim psalmi cuiuscunqȝ versiculus occasionē oratōis ignite decantantibus nobis ꝑbuit: interdum canora fraterne vocis modulatio ad intentā supplicationē stupentiū animos excitauit. Nouimus q̄ȝ distinctionē grauitatemqȝ psallētis: etiam astantibus plurimū cōtulisse feruoris: necnō exhortatio viri pfecti: ꝛ collatio spiritalis: frequēter ad vberrimas preces iacentiū erexit affectū. Scimus etiā fratris seu chari cuiuslibȝ interitu non minus nos ad plenā cōpunctionē fuisse raptatos. Recordatio q̄ȝ tēporis ac negligentie nostre: nōnunꝙ̄ nobis salutarem spiritus intulit ardorē. Atqȝ in hūc modū nulli dubiuȝ est occasiones innumeras nō deesse: quibus ꝑ dei gratiam tepor ac somnolentia nostrarū mentium valeat excitari.

De varijs compūctionum qualitatibus: Ca. XXVII.

Quemadmodū vero vel q̄bus modis isteipe cōpunctiones de intimis anīe cōclauib⁹ ꝓferant᷑: nō minoris difficultatis est indagare. Frequēter em̄ ꝑ ineffabi-

le gaudii et alacritatem spiritus: saluberrime cōpunctiōis fructus emergit: ita vt etiam in clamores quosdā intolerabilis gaudij immēsitate prorumpat: et cellam vicini iocunditas cordis et exultatiōis penetret magnitudo. Nōnunq vero tanto silentio mens intra secretum pfunde taciturnitatis absconditur: vt omnē penitus sonum vocis stupor subite illuminationis includat: omnesq sensus attonitus spiritus: vel cōtineat intrinsecus vel emittat: ac desideria sua gemitibus inenarrabilibus effundat ad deum. Interdum vero tāta cōpunctionis abūdantia ac dolore suppletur: vt alias eā digerere nisi lachrymarū euaporatiōe nō possit.

Interrogatio de eo q non sit i nostra potestate pfusio lachrymarū: Ca. XXVIII.

Germanus: Hunc quidē compunctionis affectū ex pte aliqua: mea q̄z exiguitas nō ignorat. Frequenter enī recordatione delictorū meorū obortis lachrymis: ita sum hoc ineffabili vt prefatus es gaudio: visitante domino: vegetatus: vt desperare me illorum veniam non debere: leticie ipsius magnitudo dictaret. Quo statu nihil reor esse sublimius: si reparatio eius nostro subiaceret arbitrio. Nā nonnunq cupiens ad similem me lachrymarū compunctionē totis viribus excitare: omnesq errores meos atq peccata ante oculos statuens: vbertatē illam fletuū reuocare non possum: et ita oculi mei in modum cuiusdā durissime silicis predurantur: vt nulla prorsus ex eis humoris gutta distillet: et ideo quantum mihi in illa lachrymarum profusione congaudeo: tantū doleo q illam cum voluero recuperare nō valeam.

Respōsio de diuersitate cōpunctionū que per lachrymas digerūtur: Ca. XXIX.

Isaac. Non omnis lachrymarum profusio vno affectu vel virtute depromitur. Aliter enī ille emanat fletus qui peccatorū spina cor nostrum compūgente profertur: de quo dicitur: Laboraui in gemitu meo: lauabo p singulas noctes lectum meum: lachrymis meis stratum meū rigabo. Et iterum: Deduc quasi torrentem lachrymas per diē et per noctem: et non des requiem tibi: neq taceat pupilla oculi tui. Aliter qui de contemplatione eternorū bonorum: et desiderio illius future claritatis exoritur: pro qua etiā vberiores lachrymarū fontes de intolerantia gaudij et alacritatis inmensitate prorumpūt: dum sitit anima nostra ad deum fontem viuum: dicens: Quando veniam et apparebo ante conspectum dei: fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte: cū eiulatu quotidie et lamentatione proclamās: Heu mihi: quoniam incolatus meus plongatus est: et multum incola fuit anima mea. Aliter pfluunt lachryme que absq vlla quidem taliū criminū consciētia: sed tamē de metu gehenne et horribilis illius iudicij recordatiōe pcedūt: cuius terrore propheta pculsus orat ad deū: Nō itres inquiens in iudicio cū seruo tuo: q nō iustificabitur in cōspectu tuo oīs viuēs. Est etiā aliud lachrymarū genus: qd nō p sua ꝯscia sed p aliena duricia peccatisq generatur: q̄ samuel saulē: q̄ illā q̄z hierlm: vel in pteritis hieremias: vel i euāgelio dñs fleuisse describitur ita dicēs: Quis dabit capiti meo aquā: et oculis meis fontē lachrymarū: et plorabo i die et in nocte interfectos filie ppli mei? Vel certe quales ille sūt lachryme de qbus i psalmo cētesimoprimo canitur: Quia cinerē sicut panē mādūcaui: et potū meū cū fletu miscebā. Quas certū est nō illo affectu pmi q̄ i sexto psalmo ex psona penitētis emergūt: sed p anxietatibus vite huius atq angustijs et erūnis: qbus iusti i hoc mūdo positi depmuntur. Quod etiā

Marginal notes: Ps. 6. — Threñ. 2. — Ps. 41. — Ps. 119. — Ps. 142. — Hiere. 9.

psalmi ipsius nō solū textus sed etiā
titulus euidēter ostendit: qui ex psō/
na paupis illius de quo in euāgelio
Mat.5. dicit: Beati paupes spiritu: qm̄ ipo/
rū est regnū celoꝝ. ita describit: Ora/
tio pauperis cum anxiatus fuerit: et
coram deo effuderit precē suam. Ab
his ergo lachrymis multū distāt ille
que obdurato corde de siccis oculis
exprimunt: quas scȝ nō penit⁹ infru
ctuosas esse credam⁹: bono em̄ ppo/
sito earum attemptat emissio: ab his
p̄sertim qui necdū vel ad scientiā p/
uenire pfectam: vel pristinoꝝ seu pre
sentiū vitiorum potuerūt ad purum
labe mundari.

De eo q elici non debeant lachryme quādo nō spontanee pferunt: Ca. XXX.

a B his tamē qui in affectū iā
trāsiere vtutū: nequaq̄ de/
bet hoc modo extorqueri p/
fusio lachrymaꝝ: nec exterioris hoīs
magnopere affectandi sunt fletus: q
etiā si fuerint vtcunq̄ pducti: nunq̄
ptingere ad illā spontanearū lachry
marū poterunt vbertatem. Magis
em̄ supplicantis animū suis conati/
bus distrahētes: humiliabūt atq̄ ad
ima demergent: ꝛ ab illa celesti subli/
mitate deponēt: in qua attonita mēs
orantis indeclinabilit debet esse de/
fixa: eamq̄ compellent precū suarū
intentiōe laxata: erga steriles ꝛ coa/
cticias lachrymarū guttulas egro/
tare.

Sentētia abbatis Antonij super orationis statu: Capi. XXXI.

e T vt oratiōis vere pcipiatis
affectū: nō meā vobis s̄ bea/
ti antonij sententiā pferam.
Quē ita nōnunq̄ in oratiōe noui/
mus pstitisse: vt eodē in excessu men/
tis frequēter orante: cum solis ortus
cepisset infundi: audierimus eum in
feruore spiritus pclamantē: Quid
me impedis sol: qui ad hoc iam ori/
ris: vt me ab hui⁹ veri lumīs abstra/
has claritate? Cuius etiā hec quoq̄
est sup orōnis fine: celestis ꝛ plus q
humana sententia: Nō est inquit p/
fecta oratio in qua se monachus vel
hocipsum quod orat intelligit. Et vt
nos quoq̄ s̄m mensuram tenuitatis
nostre huic admirā de sententie sup/
adijcere aliquid audeam⁹: orationis
que exaudit a domino inquātū ex/
perti sumus: indicia pferemus.

De exauditionis indicio: Capi. XXXII.

c Um orantes nos nulla inter/
pellauerit hesitatio: et fidu/
ciam petitiōis nostre quadā
desperatione deiecerit: sed obtinuisse
nos hora ipsa oratiōis effusione qd
poscimus: senserim⁹: nō ambigamus
preces nostras ad deū efficaciter pe/
netrasse. Tantū enim quis exaudiri
atq̄ obtinere merebit: quātū vel in/
spici se a deo: vl deū crediderit posse
pstare. Irretractabilis nāq̄ est dn̄i
nostri illa sentētia: Quecūq̄ orātes Marci.11
petitis: credite qz accipietis ꝛ veni/
ent vobis.

Obiectio q predicte exauditionis fiducia tm̄ sanctis coueniat: Ca. XXXIII.

g Ermanus: Hanc exauditiōis
fiduciā nimirū de cōscientie
puritate credimus emanare.
Ceterū nos quoꝝ cor adhuc peccato
rū spina cōpungit: quēadmodū eam
habere possumus nullis patrocinā/
tibus meritis: quibus exaudiendas
orationes nostras fiducialiter p̄su/
mamus.

Responsio de diuersis exauditionum causis: Capi. XXXIIII.

i Saac: Diuersas exauditionū
causas esse s̄m animaꝝ diuer/
sum ac variū statū euāgelica
siue pphetica testant eloquia. Ha/
bes em̄ in duoꝝ cōsensione fructū ex/
auditionis dominica voce signatum:

Math.18 ꝫm illud: Si duo ex vobis ꝯsenserint super terram: de omni re quācūqꝫ petierint: fiet illis a patre meo ꝙ in celis est. Habes aliam in fidei plenitudine que grano sinapis comparatur. Si
Eiusd.19 enī inquit habueritis fidē sicut granū sinapis: dicetis monti huic: trāsi hinc ⁊ transibit: ⁊ nihil impossibile erit vobis. Habes in assiduitate orationū quā ꝓpter indefessam petitionum pseuerantiā: importunitatē sermo
Luc.11. dominicus nominauit: Amē enī dico vobis: quia si non ꝓpter amicitiam: vel propter importunitatē eius surget ⁊ dabit ei quātū opus habuerit. Habes in elemosynarum fructu:
Eccl.29. Include inquit elemosynā in corde pauperis: ⁊ ipsa orabit ꝓ te in tempore tribulatiōis. Habes ī emendatione vite et operibus misericordie:
Esa.58. ꝫm illud: Dissolue colligatiōes impietatis: solue fasciculos deprimentes. Et post pauca quibꝰ infructuosa ieiunij sterilitas castigat: Tūc inqt inuocabis ⁊ dominus exaudiet te: et clamabis ⁊ dicet: Ecce assum. Non nunq̄ȝ sane exaudiri etiam tribulati
Ps.119. onū nimietas facit: ꝫm illud: Ad dominū cum tribularer clamaui ⁊ ex
Exo.22. audiuit me. Et iterū: Ne affixeritis aduenam: qui si clamauerit exaudiā eum: quia misericors sum. Uidetis ergo quot modis obtineat exauditionis gratia: vt nullus ad impetrāda ea ꝙ salutaria sunt et eterna: cōscientie sue desperatiōe frangat. Ut enim miseriarū nostrarum cōtemplatione cōcedamus nos omnibus illis quas supra memorauimus penitus destitutos esse virtutibus: ⁊ nec illā nos habere laudabilem duorum consensionem: nec illam fidem grano sinapis comparatā: nec illa opera pietatis que ꝓpheta describit: nū vel importunitatē que omni volenti suppeditat habere non possumus. Per quā etiam solā si non pro amicitiaꝝ merito atqꝫ virtutum: interpellationis assiduitate daturum se dominus quicquid oratus fuerit: repromittit.

Et idcirco absqꝫ hesitationis infidelitate p̄cibus insistendum est: obtenturosqꝫ nos earū iugitate cūcta ꝙ ꝫm deū poposcerimus minime dubitandum. Hortat enī nos dominus: volens ea que sunt eterna celestiaqꝫ p̄stare: vt eū importunitate nr̄a quodāmodo coartemꝰ: qui importunos nos non modo nō despicit nec refutat: sed etiā inuitat ⁊ laudat: eisqꝫ p̄stiturum se quicquid pseuerāter sperauerint benignissime pollicetur dicens: Petite ⁊ accipietis: querite et Luce.11.
inuenietis: pulsate ⁊ aperiet vobis. Omnis enī ꝙ petit: accipit: ⁊ ꝙ querit: inuenit: ⁊ pulsanti aperiet. Et iterū: Omnia quecūqꝫ petieritis ī ora Mat.21.
tione credētes accipietis: ⁊ nihil impossibile erit vobis. Et idcirco si cūcte nos exauditionū quas p̄diximus cause omnino deficiūt: saltem anime importunitatis instantia: que absqꝫ vlla vel meriti vel laboris difficultate in cuiuscūqꝫ volentis sita est potestate. Pro certo aūt nō exaudiendū se supplicans quisqꝫ nō dubitet cum se dubitauerit exaudiri. Hic dilucide manifestat ꝙ infatigabiliter deū debeamus orare ⁊ nō deficere. Qz aūt infatigabiliter domino supplicandū sit: etiā illo beati danielis docemur exemplo: ꝙ nō exauditus a p̄ma die qua cepit orare: post p̄mā ⁊ vicesimā diem cōsequit sue petitiōis effectū. Unde nō debemꝰ nos quoqꝫ a cepta orationū nostraꝝ intentiōe cessare: si nos exaudiri tardiꝰ senserimꝰ: ne forte aut exauditiōis gr̄a dispensatione dn̄i vtiliter differat: aut angelus diuinū ad nos bn̄ficiū delaturꝰ: a facie oīpotētis egressus resistēte diabolo remoret: quem certū est transmissuꝫ munere desideriū ingerere nō posse: si nos a ꝓposite petitionis intentiōe cessasse reppererit. Qđ etiā supradicto ꝓphete ꝓculdubio accidere potuisset: nisi virtute incomparabili in primū atqꝫ vicesimū diem orationū suarū pseuerantiā ꝓtelasset. Ab huius igit̄ fidei cōfidentia: nulla peni

tus desperatione frãgamur: cũ ora/
tionẽ nr̃am nos obtinuisse mĩme sẽ/
serimꝰ: nec hesitemꝰ sup dñi spõsio/
Mat. 21. ne dicẽtis: Omĩa quecũqȝ petieri/
tis in orõne credẽtes accipietis. Re
tractare nãqȝ nos cõuenit illã beati
Iohãnis euãgeliste sñiaȝ: qua ambi/
guitas huiꝰ questiõis euidenter ab/
1. Ioh. 5. soluit: Hec est inq̃t fiducia quã ha/
bemus ad deũ: quia q̃cquid petieri/
mus ſm voluntatẽ eius: audit nos.
Ergo sup his tantũ plenã nos ⁊ in/
dubitabilẽ iussit exauditõis habere
fiduciã: q̃ non nostris cõmodis nec
solacijs tempalibꝰ: sed dñi cõgruũt
volũtati. Qđ etiã in oratione dñi/
ca admiscere p̃cipimur dicẽtes: Fi/
at volũtas tua scȝ nõ nostra. Si eñi
Roma. 8. ⁊ illđ apl̃i recordemur: Qm̃ q̃d ore
mus ſm quod oportet: nescimus: in/
telligimus nos nõnunq̃ȝ saluti no/
stre contraria postulare: ⁊ cõmodis/
sime nobis ab eo qui vtilitates no/
stras rectius q̃ȝ nos ac veracius in/
tuetur: ea que poscimus denegari.
Quod illi quoqȝ magistro gentium
accidisse non dubium est: cum ora/
ret auferri a se angelũ sathane q̃ vti/
liter ad colaphisandũ eũ appositus
2. Co. 12. fuerat dñi volũtate: dicẽs: Propt
quod ter dñm rogaui vt discederet
a me: ⁊ dixit mihi: Sufficit tibi gra/
tia mea: nã virtꝰ in infirmitate pfi/
cit. Quẽ sensũ etiã dñs orãs ex p/
sona homĩs assumpti: vt formã qȝ
orandi nobis quẽadmodũ ⁊ cetera
suo p̃beret exemplo: ita cũ oraret ex/
Mat. 26. pressit: Pater si possibile ẽ trãseat
a me calix iste: verũtamen non sicut
ego volo sed sicut tu: cũ vtiqȝ eiꝰ a
prĩs volũtate nõ discreparet volun
Eiusđ. 18 tas. Venerat eñi saluare qđ perierat.
Marci. 10 et dare aĩam suã redemptionẽ pro
Ioh. 10. multis: de q̃ ipse dicit: Nemo tollit
aĩaȝ meã a me: sȝ ego pono eã a me/
ipo. Ptãtẽ habeo ponẽdi eã: ⁊ po
testatẽ habeo iteꝝ sumẽdi eã. Ex cu
ius psona sup vnitate volũtatis sue
quã cũ pr̃e iugiť possidebat: p btm̃
quoqȝ dauid ĩ psalmo. xxxix. ita cã/
tať: Vt facerẽ volũtatẽ tuã deꝰ me
us volui. Nã etsi đ pr̃e legimꝰ: Sic Ioh. 3.
enim deus dilexit mundũ vt vnige/
nitũ filiũ suũ daret. ⁊ de filio nihilo/
minꝰ ĩuenimꝰ: Qui dedit semetipsũ Gal. 1.
p pctĩs nostris. Et quẽadmodũ de
illo referť: Qui etiã ꝓprio filio suo Roma. 8
nõ pepcit: ſȝ p nob̃ oĩbꝰ tradidit cũ:
ita de isto narrať: Oblatꝰ est qȝ ip̃e Esa. 53.
voluit. Et ita patris ⁊ filij volũtas
vna p oĩa designať: vt etia in ip̃o re
surrectiõis dñice sacramẽto opatio
non dissona fuisse doceať. Nã sicut
resurrectionẽ corpis eiꝰ patrẽ opatũ
btũs apl̃s p̃dicat dicẽs: Et deũ pa/ Gal. 1.
trẽ q̃ suscitauit eũ a mortuis: ita filiꝰ
suscitatuꝝ se tẽplũ sui corpis ꝓtesta
tur: Soluite inquiẽs tẽplũ h̃: ⁊ ego Ioh. 2.
in tribꝰ diebꝰ suscitabo illđ. Et idcir
co his q̃ p̃diximꝰ exẽplis dñicis eru/
diti: cũctas obsecratiões nostras si/
mili nos quoqȝ debemꝰ oratiõe con
cludere: ⁊ hãc vocẽ cũctis petitioni
bus nostris sp adiũgere: Verũtñ nõ Mat. 26.
sicut ego volo sed sicut tu. Satis ve
ro cõstat illũ trine curuatiõis nume
rũ q̃ solet ĩ cõgregatiõe fratꝝ ad cõ/
cludendã synaxim celebrari: cũ qui
intento animo non supplicat obser/
uare non posse.

De oratiõe intra cubiculũ et clauso ostio deferenda: Capitulũ. XXXV.

Ante oĩa sane illud euãgeli/
a cũ p̃ceptum diligentiꝰ obser
uandũ est: vt intrãtes in cu/ Mat. 6.
biculũ nostrum: clauso ostio nostro
oremꝰ patreȝ nostrũ: qđ a nobis ita
implebiť. Intra nostrũ cubiculum
supplicamꝰ: cum ab oĩm cogitatio/
nũ siue sollicitudinũ strepitu cor no
strũ penitꝰ amouẽtes: secreto quo/
dãmõ ac familiariť preces nostras
dño reseramꝰ. Clauso oramꝰ ostio:
cũ strictis labijs omniqȝ silentio sup/
plicamꝰ: non vocũ sed cordiũ scru/
tatori. In abscõdito oramꝰ qñ cor/
de tantũ ⁊ intenta mẽte petitiones
nostras soli pandimꝰ deo ita vt ne

ipe quidẽ aduerse valeãt potestates
genus nostre petitionis agnoscere.
Propter quod cũ sũmo est orandũ
silẽtio: nõ solũ ne fratres astãtes no
stris susurrijs vel clamorib⁹ auoce/
mus: ⁊ orantiũ sensus obstrepam⁹:
sed vt ipos quoq; inimicos nostros
qui orantib⁹ nobis maxime insidiã
tur: lateat nostre petitionis intẽtio.
Ita em̃ p̃ceptum illud implebim⁹:
Michee.7 Ab ea que dormit in sinu tuo custo/
di claustra oris tui.

De vtilitate breuis ⁊ tacite orationis: Ca. XXXVI.

O b qd̃ frequẽter quidẽ sz bre
uiter est orandũ: ne ĩmo: an/
tibus nobis locũ vel tp̃e: in/
serere aliq̃d nr̃o cordi ĩsidiator pos/
sit inimic⁹. Istud nãq; est sacrificiũ
Ps.50. verũ: q: sacrificiũ deo spũs cõtrit⁹:
Hec salutaris oblatio: ista sunt pu/
ra libamĩa: istud sacrificiũ iusticie:
istud sacrificiũ laudis: he sunt vere
ac pingues hostie: ista sunt holocau/
stomata medullata: que contritis ⁊
humiliatis cordib⁹ offerunt: queq;
hac qua dixim⁹ disciplina ⁊ intẽtio/
ne spũs exhibẽtes: efficaci poterim⁹
Ps.140 virtute cãtare: Dirigat oratio mea
sicut incensũ in cõspectu tuo: eleuatio
manuũ mea⁊ sacrificiũ vespertinũ.
Q̃ð etiam nos oportuna cõmonet
deuotõe psoluere: hore ipi⁹ ac noctis
aduent⁹: de quo quidẽ licet pro te/
nuitatis nostre mensura multa pla/
ta videant: diuq; sit ptracta colla/
tio: p sublimitate tñ ac difficultate
materie: paucis admodũ credimus
disputatũ. His sancti isaac sermoni/
b⁹ stupefacti poti⁹ q̃ʒ repleti: vespti/
na synaxi celebrata: sopore paululũ
mẽbra laxauim⁹: p̃mo q; diluculo sb
placito plenioris tractat⁹ ite⁊ reuer
suri: ad nr̃a discessimus: tam de pre/
cepto⁊ acquisitione q̃ʒ de pmisso⁊
satietate gaudẽtes. Excellentiã siq̃/
dem orationis nobis tantũmõ pre/
monstratam: ordinẽ vero atq; vir/
tutẽ qua etiam perpetuitas eius vel
acquirenda est vel tenenda: necdũ
nos integre percepisse illius disputa/
tionibus senseramus.

Explicit collatio prima abbatis isaac de orationis q̃litate.

Incipit annotatio capitulorũ collatiõis secũde eiusdem senis de orationis iugitate:

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio scða abbatis isaac ð orõnis iugitate.

Collatio decima abbatis Isaac

Proemiale Capitulũ. I.

INter hec
anachoretarũ institu/
ta sublimia: que vtcũ/
q; donãte deo licz im/
perito digesta sunt sti/
lo: quiddã nos inter/
serere atq; ꝯtexere: qđ velut pulchro
corpori neuũ quẽdam videat̃ appo/
nere: narratiõis ipsi⁹ ordo cõpellit:
q̃q̃ nõ dubitemus ex hocipso nõ mi/
nimã instructionẽ sup omnipotẽtis
dei que in Genesi legit̃ imagine: qui/
buisq; simpliciorib⁹ cõferendã: pre/
sertim cũ tanti dogmatis causa ver/
tatur: vt error seu ignoratio eius sine
ingenti blasphemia: ⁊ catholice fidei
detrimento esse nõ possit.

De cõsuetudine q̃ sup signi ficatiõe pasche intra egypti ꝓuinciam retentatur: Capi. II.

INtra egypti regionẽ mos iste
antiqua traditiõe seruat̃: vt
pacto epiphaniorũ die: quem
prouincie illius sacerdotes vel dñici
baptismi: vel ſm carnem natiuitatis
esse definiunt: ⁊ idcirco vtriusq; sa/
cramenti solennitatẽ non bifarie vt
in occiduis ꝓuincijs: sed sub vna di/
ei hui⁹ festiuitate cõcelebrant: episto
le pontificis Alexandrini ꝑ vniuer/
sas dirigant̃ egypti ecclesias: quibus
⁊ initiũ quadragesime ⁊ dies pasche
nõ solũ per ciuitates omnes sed etiã
per vniuersa monasteria designent̃.
Scđm hunc igitur morem post dies
admodum paucos q̃z superior cum
abbate Isaac fuerat agitata collatio:
Theophili p̃dicte vrbis episcopi so/
lennes epistole cõmearunt: quibus
cum denũciatione paschali cõtra in/
eptam quoq; anthropomorphita/
rum heresim longa disputatiõe disse/
ruit: eamq; copioso sermone destru/
xit. Quod tanta est amaritudine ab
vniuerso ꝓpemodum genere mona/
chorũ: qui ꝑ totam ꝓuinciam egypti
morabant̃: pro simplicitatis errore
susceptum: vt econtrario memoratũ
pontificem velut heresi grauissima
deprauatũ: pars maxima seniorum
ab vniuerso fraternitatꝭ corpore de/
cerneret detestandũ: quod scz impu/
gnare scripture sancte sententiã vi/
deret̃: negans omnipotentẽ deũ hu/
mane figure cõpositione formatum:
cum ad eius imaginem creatum adã
scriptura manifestissime testaretur.
Deniq; ⁊ ab his qui erant in eremo
scythie cõmorantes: quiq; ꝑfectione
ac scientia omnib⁹ qui erant in egy/
pti monasterijs p̃minebant: ita ẽ hec
epistola refutata: vt preter abbatem
Pafnutium nostre congregationis
p̃sbyterum: nullus eam ceteroꝝ pre/
sbyterorũ qui in eadem eremo alijs
tribus ecclesijs presidebant: nec legi
quidem ac recitari in suis cõuentib⁹
ꝓrsus admitterent.

De abbate Serapione ⁊ anthropomorphitarum heresi quã simplicitatis errore cõ/traxit: Capi. III.

INter hos ergo qui hoc detine
bant̃ errore fuit antiquissime
districtionis atq; in actuali
disciplina ꝑ omnia cõsummatus no/
mine Serapion: cui⁹ imperitia super
p̃dicti dogmatis opinione tantũ pre
iudicabat cunctis verã tenentibus
fidem: quãtũ ipse vel vite merito vel
antiquitate temporis omnes feremo
nachos anteibat. Cumq; hic sancti
p̃sbyteri Pafnutij multis adhorta/
tionibus ad tramitẽ recte fidei non
posset adduci: eo ꝙ nouella ei hec ꝑ/
suasio: nec ab anterioribus aliquãdo
comperta vel tradita videret̃: acci/
dit vt quidã diaconus summe scien/
tie vir noĩe Photin⁹ desiderio vidẽ/
di fratres q̃ in eremo eadem cõmane
bant de cappadocie ꝑtib⁹ adueniret.

Quē beatus pafnutius summa gra/
tulatiōe suscipiens: ad cōfirmationē
fidei q̄ fuerat ꝑdicti pontificis lr̄is
cōphensa ꝓducēs in mediū: corā cū/
ctis fratribus sciscitatᷣ: quēadmodū
Gen. I. illud qđ in Genesi dicitᷣ: Faciamus
hominē ad imaginē ⁊ silitudinē no/
strā: catholice totius orientis inter/
ꝑtarentᷣ ecclesie. Cūq̄ ille nō ſm hu
milē littere sonū sed spiritaliter ima/
ginem dei ac similitudinem tradi ab
vniuersis ecclesiarū ꝑncipibus expla
naret: idq̄ copioso sermone ac pluri/
mis scripturaꝝ testimonijs approba/
ret: ne posset ī illā īmēsā ⁊ īcōprehē
sibilē atq̄ inuisibilē maiestatē aliq̄d
huiusmodi cadere qđ hūana compo/
sitione valeat ac similitudine circū/
scribi: quippe que incorporea ⁊ incō
posita simplexq̄ natura sit: queq̄ si/
cut oculis dephendi ita mente nō va
leat estimari: tandem senex multis ac
validissimis doctissimi viri assertio/
nibus motus: ad fidē catholice tradi
tionis attractꝰ est. Cūq̄ sup hoc eiꝰ
assensu: infinita vel abbatem pafnu/
tiū vel nos oēs leticia repleuisset: ꝙ
scꝫ virum tante antiquitatis tantisq̄
virtutibꝰ cōsummatū: imꝑitia sola ⁊
simplicitate rusticitatis errantē: ne/
quaq̄ vsq̄ ad finem deuiare dominꝰ
a tramite recte fidei ꝑmisisset: ⁊ pro
gratiarū actiōe surgētes ꝑces dn̄o pa
riter funderemus: ita est in oratione
senex mente cōfusus: eo ꝙ illā antro/
pomorphon imaginē deitatis quam
ꝓponere sibi in oratione cōsueuerat
aboleri de suo corde sentiret: vt in
amarissimos fletus crebrosq̄ singul/
tus repente ꝓrumpens: in terrāq̄ ꝓ/
stratus: cum eiulatu validissimo pro
clamaret: Heu me miserū: tulerunt a
me deū meū: ⁊ quem nūc teneam nō
habeo: vel quem adorem aut inter/
pellem iam nescio. Sup qua re valde
ꝑmoti: nec nō etiā ꝑterite collatiōis
virtute adhuc ī nostris cordibus in/
sidente: ad abbatem Isaac rediuimꝰ:
quē cominus intuētes his sermoni/
adorsi sumus.

De reditu nostro ad abbatē Isaac: ⁊ inquisitiōe erroris quē senex ꝑdictus incurrit: Capi. IIII.

l Icet nos etiā citra eius rei q̄
nuper oborta est nouitatem:
ꝑterite collationis que super
orationis statu digesta est: desideriū
recurrere ad tuā beatudinē postposi
tis omnibus inuitaret: adiecit tamē
aliquid huic cupiditati etiā abbatis
serapionis tam grauis error: nequis/
simoꝝ vt arbitramur demonū calli/
ditate conceptus. Non enim parua
desperatiōe deijcimur: cōsiderantes
eū labores tantos quos ꝑ quinqua/
ginta annos in hac eremo laudabili/
ter exegit: ignorātie huius vitio non
solum penitus perdidisse: sed etiā ꝑ/
petue mortis incurrisse discrimē. Añ
ergo vel cur ei hic tam grauis error
irrepserit: primū desideramus agno/
scere: deinde quesumus edoceri: quē/
admodū ad illam oratiōis qualita/
tem: de qua pridem nō solū copiose
sed etiā magnifice disputasti ꝑueni/
re possimus. In hoc enī ꝓfecit in no
bis admirabilis illa collatio vt stu/
porem tm̄modo mentis incuteret: nō
quēadmodum eam ꝑficere vel appre
hendere valeremꝰ ostēderet.

Responsio de origine here/seos superius cōprehense: Capi. V.

i Saac: Non est mirandū ho/
minē simplicissimū: ⁊ de sub/
stantia ac natura diuinitatis
nunq̄ penitus eruditū: rusticitatis
vitio ⁊ cōsuetudine erroris antiqui
vsq̄ nūc detineri vel decipi potuisse:
⁊ vt verius dicā in errore pristino ꝑ/
durare: qui non recenti sicut putatis
demonū illusione: sed ignorantia pri
stine gentilitatis infertᷣ: dū ſm cōsue
tudinē erroris illiꝰ quo demones ho
minū figura compositos excolebant:
nūc quoq̄ illā incōprehensibilē atq̄
ineffabilē veri numinis maiestatē sb

circũſcꝓtiõe alicuius imaginatiõis
exiſtimẽt adorãdã: nihil ſe tenere vł
habere credentes: ſi ꝓpoſitã non ha/
buerint imaginem quãdam quã in
ſupplicatione poſiti iugiter interpel/
lent: eamqꝫ circũferant mente: ac pre
oculis teneant ſemꝑ affixam. Super
quoꝝ hoc errore competẽter dirigiť
Roma.1. illa ſentẽtia: Et mutauerũt gloriam
incorruptibilis dei ĩ ſilitudinẽ ima/
ginis hominis corruptibilis. Hiere/
Hiere.2. mias quoqꝫ: Populus inquit meus
mutauit gloriã ſuam in idolũ. Qui
error licꝫ origine hac qua diximus
quorũdam ſenſibus ſit inolitus: ni/
hilominus tamẽ in illorũ quoqꝫ ani
mis qui nunq̃ꝫ gentili ſuperſtitione
polluti ſunt: ſub colore teſtimonij hu
Geñ.1. ius quo diciť: Faciamus hominẽ ad
imaginem et ſimilitudinẽ noſtram:
imperitia ſeu ruſticitate faciente cõ/
tractus eſt: ita vt etiam hereſis que
diciť anthropomorphitaꝝ ſub occa/
ſione deteſtande huius interꝓtatio/
nis emerſerit: que immẽſam illam ac
ſimplicem diuinitatis ſubſtantiã li/
niamentis noſtris: ⁊ humana figura/
tione compoſitã pertinaci ꝑuerſita/
te contendit: quã tamẽ ſi quis fuerit
catholicis dogmatibus inſtitutꝰ: vt
gentilem blaſphemiã deteſtabiť: et
ita ad illam orationis puriſſimã per/
ueniet qualitatẽ: que non ſolũ nullã
diuinitatis effigiẽ: nec liniamẽta cor/
porea (qꝺ dictu q̃ꝫ nefas ẽ) ĩ ſua ſup
plicatione miſcebit: ſed nec vllã qui/
dem in ſe memoriã dicti cuiuſq̃ꝫ vel
facti ſpeciẽ ſeu formã cuiuſlibet cha/
racteris admittet.

Quibus ex cauſis vnicuiqꝫ noſtꝝ: aut humilis chriſtus ieſus: aut glorificatꝰ appa/reat: Capi. VI.

ſ Cõm menſurã namqꝫ purita/
tis ſue ſicut ſuꝑiore collatio/
ne ꝓ̄fatus ſum: vnaqueqꝫ mẽs
in oratione ſua vel erigiť vel forma/
tur: tantũ ſcꝫ a terrenarũ ac materia/
liũ rerum cõtemplatione diſcedens:
quãtum eam ſtatus ſue ꝓuexerit pu/
ritatis: feceritqꝫ ieſum vel humilẽ ad
huc ⁊ carneũ: vel glorificatũ ⁊ in ma
ieſtatis ſue gloria venientẽ: internis
obtutibus anime ꝑuideri. Nõ enim
poterunt ieſum intueri venientem in
regno ſuo: qui adhuc ſub illa quodã/
modo iudaica infirmitate detẽti: nõ
queunt dicere cum apoſtolo: Et ſi co/ 2.Co.5.
gnouimus ſ̃m carnẽ chriſtũ: ſed nũc
iam non nouimus. Sed illi ſoli pu/
riſſimis oculis diuinitatẽ ipſiꝰ ſpe/
culanť: qui de humilibus ac terre/
nis operibus ⁊ cogitationibꝰ aſcen/
dentes: cum illo ſecedũt ĩ excelſo ſo/
litudinis monte: qui liber ab omniũ
terrenarum cogitationũ ac pertur/
bationũ tumultu: ⁊ a cunctorũ viti/
orum ꝑmixtione ſecretus: fide puriſ/
ſima ac virtutũ eminentia ſublima/
tus: gloriã vultus eius ac claritatis
eius reuelat imaginẽ his qui merenť
eum mũdis anime obtutibus intue/
ri. Ceterum videť ieſus etiã ab his
qui in ciuitatibus ⁊ caſtellis ac vicu
lis cõmoranť: id eſt qui ĩ actuali cõ/
uerſatione ſunt atqꝫ in operibus con
ſtituti: ſed nõ in illa claritate qua il/
lis apparuit qui cum ipſo poſſunt in
ꝓ̄dicto virtutũ monte cõſcendere: id
eſt petro iacobo ⁊ ioanni. Ita enim
in ſolitudine ⁊ moyſi apparuit: ⁊ he/
lie locutus eſt. Qꝺ volẽs noſter do/
minus cõfirmare ac ꝑfecte nobis re/
linquere puritatis exempla: ⁊ quidẽ
cũ ipſe fons inuiolabilis ſanctitatis
ad obtinendã puritatem ſeceſſiõis
adiutorio ac ſolitudinis bñficio ex/
trinſecus nõ egeret: non eñ poterat
vllis turbarũ ſordibus puritatis ple
nitudo maculari: nec cõtaminari hu/
mano cõſortio qui vniuerſa polluta
mũdat atqꝫ ſanctificat: ſeceſſit tamẽ
ſolus in montẽ orare: per hoc ſcꝫ nos
inſtruens ſue ſeceſſionis exemplo: vt
ſi interpellare nos quoqꝫ voluerimꝰ
deum puro ⁊ integro cordis affectu:
ab omni inq̃etudine ⁊ cõfuſione tur
barũ ſiliť ſecedamꝰ: vt in hoc corpore
cõmorãtes ad ſilitudinẽ quãdã illiꝰ

beatitudinis q̄ in futuro repromittit̃
sanctis: vel ex ꝑte aliqua nos aptare
1.Co.15. possimꝰ: sitq; nobis oīa ⁊ ī oībꝰ deꝰ.

In quo noster finis seu ꝑfecta beatitudo consistat: Capi. VII.

Unc em̃ ꝑfecte cōsummabit̃ ī
t nobis illa nr̃i saluatoris orō:
qua ꝓ suis discipulis orauit
Joh.17. ad patrē: dicēs: Ut dilectio q̄ dilexi/
sti me: ī eis sit: ⁊ ipsi ī nobis. Et iteꝝ:
Ibidem. Ut oēs vnū sint: sicut tu pater in me
⁊ ego ī te: vt ⁊ ipsi ī nobis vnū sint:
qñ illa dei ꝑfecta dilectio qua prior
nos ille dilexit: in nostri quoq; trāsi/
erit cordis affectū: hac dñica oratōe
cōpleta quā credimus nullo modo
posse cassari. Qđ ita fiet cum omnis
amor: omne desideriū: omne studiū:
omnis conatꝰ: oīs cogitatio nostra:
omne quod videmus: qđ loquimur:
quod speramꝰ: deus erit. Illaq; vni/
tas que nūc est patris cum filio: ⁊ fi/
lij cum patre: in nostrū fuerit sensum
menteq; trāffusa: id est vt quēadmo
dum nos ille sincera ⁊ pura atq; in/
dissolubili diligit charitate: nos q̄z
ei ꝑpetua ⁊ inseꝑabili charitate iun/
gamur: ita scʒ eidem copulati: vt q̄c/
quid speramꝰ: quicq̄d intelligimus:
quicq̄d loq̄mur deus sit: in illū inq̄z
ꝑuenientes quē ꝓdiximus finem: quē
idem dñs orans in nobis optat im/
pleri: vt oēs sint vnū sicut nos vnū
sumus: ego in eis ⁊ tu ī me: vt sint ⁊
ipsi cōsummati in vnū. Et iteꝝ. Pa/
Ibidem. ter q̄s dedisti mihi: volo vt vbi ego
sum ⁊ ipsi sint mecū. Hec igit̃ desti/
natio solitarij: hec debet esse oīs intē
tio: vt imaginē future beatitudinis ī
hoc corpore possidere mereat̃: ⁊ quo
dāmodo arrā celestis illiꝰ cōuersati/
onis ⁊ glorie incipiat in hoc vasculo
ꝓgustare. Hic inq̄z finis totiꝰ ꝑfecti/
onis est: vt eo vsq; extenuata mēs ab
omī situ carnali ad spiritalia quoti/
die sublimet̃: donec oīs eius cōuersa
tio oīs volutatio cordis: vna ⁊ iugis
efficiat̃ oratio.

Interrogatio suꝑ eruditiōe ꝑfectionis: ꝑ quā possimus ad ꝑpetuam dei memoriam peruenire: Capi. VIII.

Ermanus: Maior nobis ad
g ꝓterite collatiōis illius admi/
rationem ob quā huc recurri
mus magnitudo stuporis accrescit.
Quātū em̃ incitamēto doctrine hu/
ius ad desideriū ꝑfecte beatitudinis
inflāmamur: tantū maiore despera/
tiōe cōcidimꝰ: ignorātes quēadmo/
dū disciplinā tante sublimitatis ex/
petere vel obtinere possimus. Qua
propter q̄ in cella positi diutina me/
ditatione voluere cepamꝰ: q̄r necesse
est loquaci forsitā ꝓsecutiōe ꝓferri:
quesumꝰ vt explicari ea a nobis pa/
tienter admittas. Et q̄z sciamꝰ beati/
tudinē tuā nullis offendi solere inep
tijs infirmorū: que vel ob hoc sunt ī
mediū ꝓferende: vt q̄ in eis absurda
sunt: corrigant̃. Quātū itaq; opinio
nostra sese habet: cuiuslibet artis seu
discipline ꝑfectio: necesse est vt a qui/
busdam mollibus incipiens rudimē/
tis: faciliorībꝰ ꝑmo ac tenerrimis ini
tijs imbuat̃: vt quodā rōnabili lacte
nutrita paulatim educataq; succres/
cat: atq; ita ab imis ad summa sensim
gradatimq; cōscendat: quibꝰ cū fue/
rit planiora ꝑncipia ⁊ quodāmodo
ianuas arrepte ꝓfessiōis ingressa: ad
penetralia quoq; ꝑfectiōis ⁊ excelsa
fastigia cōsequēter ⁊ absq; labore ꝑ/
ueniat. Nam quēadmodū ꝓnūciare
puerorū quispiā simplices poterit co
pulas syllabaꝝ: nisi ꝑus elementorū
characteres diligēter agnouerit? Aut
quō citatā legēdi ꝑitiā cōsequet̃: qui
breues ⁊ pangustas descriptiōes no/
minū necdum est idoneus cōiungare?
Qua autē rōne is q̄ ꝑitia grāmatice
discipline minꝰ instructꝰ ē: vl' rhetori
cā facundiā: vel philosophicā sciam
cōsequet̃? Quapropt̃ huic q̄z subli/
missime discipline ꝑ quā instruimur
deo iugit̃ inherere: nō dubito quedā
institutionis inesse fundamina: qui/

bus primũ firmissime collocat⁹: post hec supposita extollant̄ ꝑfectiõis excelsa fastigia. Cuius hec esse ꝑncipia tenuiter suspicamur: vt primũ nouerimus qua meditatiõe teneat̄ vel cogitet̄ deus. Deinde hãc eandē quecũq; est materiã quẽadmodũ valeamus imobiliter custodire: qḋ etiam nõ ambigimus culmē totius ꝑfectionis existere. Et idcirco quãdam memorie huius materiã qua deus mente concipit̄ vel perpetuo teneat̄ nobis cupimus demõstrari: vt eã p̄ oculis retentãtes cũ elapsos nos ab eadem senserim⁹: habeamus in ꝓmptu quo resipiscẽtes ilico reuertamur: ac resumere illã sine vlla circuitus mora ⁊ inq̄sitiõis difficultate possim⁹. Euenit nãq; vt cũ de theorijs spiritalib⁹ euagati ad nosmetipsos velut de letali sopore cõuertimur: ⁊ tanq̃ expergefacti materiã querimus qua illã que obruta ē spiritalē memoriã resuscitare possimus: retardati ipius inquisitiõis mora: ꝑus q̃ reperiam⁹ eam a nostro conatu iterũ deuoluamur: ⁊ anteq̃ spiritalis quidã pariatur intuitus: cõcepta cordis euanescat intentio. Quã cõfusionē idcirco nobis accidere satis certũ est: q2 speciale aliquid p̄ oculis ꝓpositũ velut formulã quãdam stabiliter nõ tenemus: ad quã possit vagus anim⁹ post multos anfract⁹ ac discursus varios reuocari: ⁊ post longa naufragia velut portũ quietis itrare. Itaq; fit vt hac igratione ac difficultate mēs ingit̄ ꝑpedita: errabũda semꝑ ⁊ velut ebria ꝑ diuersa iactet̄: ⁊ ne illud quidem qḋ casu potius q̃ industria sibimet occurrerit spiritale diu ac firmit̄ teneat: dum aliud ex alio semꝑ recipiens: sicut itroitus eoꝝ atq; ꝑncipia: ita etiã finē discessũq; nõ sentiat.

Respõsio de efficacia intellectus qui ꝑ experientiã colligitur: Capi. IX.

Isaac: Inquisitio vestra tam minuta atq; subtilis proxime puritatis ꝓsignat indicium. Nec em̄ de his saltem interrogare: nõ dicam intro aspicere atq; discernere q̄spiam ꝑualebit: nisi quem diligēs ⁊ efficax mentis industria ac sollicitudo ꝑuigil ad ꝑscrutandã istarũ ꝓfunditatem ꝑuexerit questionũ: castigateq; vite iugis intentio ꝑ expientiã fecerit actualem: attēptare puritatis huius limina ianuasq; pulsare. Et idcirco qm̄ video vos: non dicã ꝓ forib⁹ orationis illius vere de qua disserimus astitisse: sed ipsis quodãmodo expientie manibus penetralia eius ⁊ interiora palpare: ⁊ quedã membra iamiamq; cõtingere: nec me laboraturũ credo: vt iam intra aulam quodãmodo ipius oberrantes in abdita quoq; inquãtũ dñs direxerit introducã: nec vos ad introspicienda hec que demõstranda sunt vllo difficultatis obstaculo retardãdos. Proximus em̄ cognitioni est q̄ quid inquirere debeat prudēter agnoscit: nec a scientia longe est qui cepit intelligere quid ignoret. Et idcirco nõ vereor notã ꝓditionis vel leuitatis incurrere: si ea que in supiore tractatu de ꝑfectione orationis disserens disputatiõi subtraxerã: ꝓpalauero: quoꝝ virtutem vobis in hoc exercitio ac studio collocatis: etiam sine ministerio nostri sermonis ꝑ dei gratiã arbitroꝛ fuisse reserandã.

De institutiõe orationis ꝑpetue: Capi. X.

Quapropter ꝑm illam institutionē quã paruuloꝝ erudítioni prudētissime cõparastis: qui al's elementoꝝ traditionē primũ ꝑcipere nõ possunt: nec eoꝝ vel agnoscere lineas: vl' intrepida manu queunt describere characteres. q̃ pro typis quibusdã ⁊ formulis cere diligeter impssis: effigies eoꝝ exꝑmere cõtemplatione iugi ⁊ quotidiana imitatione cõsuescant: hui⁹ quoq; spiritalis theorie tradenda vobis est formula: ad quã semꝑ tenacissime vr̄m

intuitū defigentes: vel eandem salubrit voluere indirupta iugitate discatis: vel subliniores intuitus scandere illi⁹ vsu ac meditatiōe possitis. Hec igitur vobis hui⁹ quā queritis discipline atq; oratiōis formula ꝓponet: quā vnusq̄sq; monachus ad iugem dei memoriā tendēs: incessabili cordis volutatiōe meditari: expulsa omniū cogitationū varietate cōsuescat: q² nec alias eam vllo mō poterit retentare: nisi ab omnib⁹ fuerit corporalibus curis ac sollicitudinibus absolutus. Que sicut nobis a paucis qui antiquissimorū patrū residui erant tradita est: ita a nobis q̄z nō nisi rarissimis ac vere sitientibus intimat. Erit nāq; ad perpetuā dei memoriā possidendā: hec insepabiliter ꝓposita vobis formula pietat.

Ps. 69. Deus in adiutoriū meū intende: domine ad adiuuandū me festina. Hic nāq; versiculus non īmerito de toto scripturarū excerpt⁹ est instrumēto. Recipit eñ omnes affectus quicūq; inferri humane possunt nature: ⁊ ad omnē statum atq; vniuersos incursus ꝓprie satis ⁊ cōpetenter aptat. Habet siquidem aduersus vniuersa discrimina inuocationem dei: habet humilitatē pie cōfessionis: habet sollicitudinis ac timoris ꝑpetui vigilātiam: habet cōsiderationē fragilitatis sue: exauditiōis fiduciam: confidentiā ꝑ̄sentis sempq; astantis presidij. Qui eñ iugiter suum inuocat ꝓtectorem: certū est eum esse semper ꝑ̄sentem. Habet amoris ⁊ charitatis ardorem: habet insidiarū cōtemplationē inimicorūq; formidinē: quib⁹ ꝑspiciēs semetipm die noctuq; vallatum: confitet se non posse sine sui defensoris auxilio liberari. Hic versiculus omnib⁹ infestatione demonū laborātibus inexpugnabilis murus est: impenetrabilis lorica ac munitissim⁹ clypeus. Iste in acidia et anxietate animi collocatos: seu tristicia vel cogitatōib⁹ quibuscūq; deꝑ̄ssos: salutis remedia desperare nō patit: ostendens illū quē inuocat inspicere iugiter nostra certamina: atq; a suis supplicibus non abesse. Iste nos in spiritalib⁹ successibus cordisq; leticia cōstitutos: admonet extolli penitus nō debere: nec inflari de ꝓspero statu quē sine ꝓtectore deo retineri non posse testat: dum non solū eum semp sed etiā velociter vt sibi auxilietur implorat. Iste inq̄ versiculus vnicuiq; nostrū in qualibet qualitate degenti: necessarius ⁊ vtilis inuenit. Nam qui semp ⁊ in omnib⁹ desiderat adiuuari: manifestat q̄ non tm̄ in reb⁹ duris ac tristibus: sed etiā ī secūdis ac letis pari modo deo egeat adiutore: vt quēadmodū ex illis erui: ita in istis eum faciat immorari: in neutro sciens humanā fragilitatē sine illius opitulatiōe subsistere. Gastrimargie passione ꝑstringor: cibos quos eremus ignorat inquiro: et in squalida solitudine ingeruntur mihi odores regalium ferculorū: atq; ad illorum desideria sentio me inuitissimū trahi: dicendū subinde mihi est: Deus in adiutoriū meū intende: domine ad adiuuandū me festina. Anticipare horam statute refectionis instigor: seu modū iuste ac solite parcitatis retinere: cum magno cordis mei dolore cōtendo: cum gemitu mihi est proclamandū: Deus ī adiutoriū meū intende: domine ad adiuuādum me festina. Ieiunijs me ob impugnationem carnis districtioribus indigentē: stomachi ꝓhibet lassitudo: seu ventris ariditas cōstrictioq; deterret: vt effect⁹ meo desiderio tribuatur: vel certe vt estus carnalis cōcupiscētie absq; temperamēto districtioris ieiunij cōquiescat: orandum mihi est: Deus in adiutoriū meū intende: domine ad adiuuandū me festina. Accedens ad refectionē hora legitima suggerente: perceptionē panis ex horreo: atq; ab omni esu naturalis necessitatis excludor: cū eiula

tu ꝓclamandū est mihi: Deus in ad/
iutoriū meū intēde: dñe ad adiuuā/
dū me festina. Uolentē me ob stabili
tatē cordis insistere lectioni: interpel
lans capitis prohibet dolor: horaqꝫ
tertia faciē meā ad sacrā paginā som
nus allidit: deputatū quieti tempus
vel transgredi vel ꝑuenire cōpellor:
ipsum deniqꝫ canonicū synaxeos psal
morū qꝫ modū intercidere me grauis/
sima somni cogit impꝛssio: similit̃ ꝓ/
Ps. 69 clamandū est mihi: Deus in adiuto/
riū meū intēde: dñe ad adiuuādū me
festina. Sublato ab oculis meis so/
pore: multis me noctibus diabolicis
artibus in somnis video fatigatum:
omnēqꝫ a palpebris meis refectionē
nocturne quietis exclusam: cū suspi/
rijs orandū est mihi: Deus in adiuto
riū meū intēde: dñe ad adiuuādū me
festina. Adhuc me in colluctatiōe po
situ̅ vitiorū titillatio carnis repente
cōpungit: ⁊ ad cōsensum pertrahere
dormientē blāda oblectatiōe conat̃:
ne ignis alienus exestuās: vrat suaue
olentes flosculos castitatis: claman/
dū mihi est: Deus in adiutoriū meū
intēde: dñe ad adiuuādū me festina.
Per extincta sentio libidinis incen/
tiua: genitalē mēbris meis ītepuisse
feruorem: vt parta hec virtus immo
gratia dei in me diutius vel ꝑpetuo
ꝑseueret: intēte dicendū ē mihi: Deꝰ
in adiutoriū meū intēde: dñe ad ad/
iuuādū me festina. Ire: philargyrie:
tristicie: stimulis inquietor: cogorqꝫ
ꝓpositam atqꝫ amicā mihi interrū/
pere lenitatē: ne in amaritudinē fel/
lis: ꝑturbatiōe furoris abducar: cum
summo mihi gemitu ꝓclamādū est:
Deus in adiutoriū meū intēde: dñe
ad adiuuandum me festina. Acidie:
cenodoxie: supbie elatione ꝯtēptor:
ac de aliorꝫ negligētia vel tepore q̇d/
dā sibi mens subtili cogitatiōe blan/
dit̃: ne in me ꝑualeat hec inimici ꝑni
ciosa suggestio: cū omī cōtritiōe cor/
dis orandū est mihi: Deꝰ in adiuto/
riū meū intēde: dñe ad adiuuādū me
festina. Humilitatis ⁊ simplicitatis
gratiā: supbie tumore deposito: iugi
cōpunctiōe spūs acq̇siui: ne rursū ve
niat mihi pes supbie: ⁊ manus pctō/
ris moueat me: grauiusqꝫ de victorie
mee elatiōe ꝯfodiar: totis mihi ꝓcla
mādū ē viribꝰ: Deꝰ ī adiutoriu meū
intēde: dñe ad adiuuādū me festina.
Euagatiōibꝰ aīe īnumeris ac diuer/
sis: ⁊ īstabilitate cordis exestuo: nec
cogitationū dispsiōes valeo coerce/
re: ipāmqꝫ orōnē meā fundere absqꝫ
int̃pellatōe atqꝫ phātasmate inaniū
figurarꝫ sermonūqꝫ ⁊ actuū retracta/
tiōe nō possū: tantaqꝫ me sentio ste/
rilitatis huiꝰ ariditate constrictū: vt
nllas oīno spiritaliū sensuū genera/
tiōes ꝑturire me sentiā: vt de hoc ani
mi squalore merear liberari: vnō me
gemitibꝰ multis atqꝫ suspirijs expe/
dire non possum: necessarie ꝓclama/
bo: Deꝰ ī adiutoriū meū intēde: dñe
ad adiuuādū me festina. Directionē
rursus aīe: stabilitatē cogitationū:
alacritatē cordis: cū ineffabili gau/
dio ⁊ mētis excessu visitatiōe sancti
spūs me sentio cōsecutū: exuberantia
q̇ȝ spiritaliū sensuū redūdare: reuela
tionē sacratissimorꝫ ītellectuū: ⁊ an/
tea penitꝰ mihi occultorꝫ: repentina
dñi illustratōe ꝑcepi: vt ī his merear
diutiꝰ īmorari: sollicite mihi est fre/
quēterqꝫ clamādū: Deꝰ ī adiutoriū
meū intēde: dñe ad adiuuādū me fe/
stina. Nocturnis demonū terroribꝰ
circūuallātibꝰ exagitor: ⁊ īmūdorū
spirituū phātasmatibꝰ inq̇etor: spes
ipsa mihi salutis ac vite trepidatiōis
horrore subtrahit̃: ad salutarē versi/
culi huiꝰ portū ꝯfugiēs: totis viribꝰ
exclamabo: Deꝰ ī adiutoriū meū in/
tende: dñe ad adiuuādū me festina.
Rursum cū fuero ꝯsolatiōe dñi repa
ratꝰ: ⁊ ipsiꝰ aīatꝰ aduētu: velut īnu/
meris angelorꝫ milibꝰ me sensero cir/
cūseptū: ita vt eorꝫ q̇s morte grauius
antea tremiscebā: ⁊ quorū tactū īmo
viciniā horrore mētis ⁊ corpis senti
ebā: repēte ꝯgressus expetere audeā:
ac ꝓuocare conflictꝰ: vt ī me ꝯstātie
bꝰ vigor ꝑ dei gratiā diutiꝰ īmoret̃:

totis mihi est virib⁹ ꝓclamādū: De⁹
in adiutoriū meū intēde: dñe ad ad/
iuuādū me festina. Hui⁹ igit̃ ꝟsiculi
oꝛō in aduersis vt eruamur: in ꝓspe/
ris vt seruemur: ne extollamur: inces/
sabili iugitate fundēda ē. Hui⁹ inq̃
versiculi meditatio ĩ tuo pectore in/
dirupta voluat̃. Hunc in ope q̊libet
seu misterio vel ĩ itinere cōsttitutus
decātare nō desinas. Hūc ꝛ dormiēs
ꝛ reficiēs: ꝛ ĩ vltimis nature necessi/
tatib⁹ meditare. Hec volutatio cor/
dis velut formula tibi salutaris effe/
cta: nō solū illesū ab omĩ demonū ĩ/
cursiōe custodiet: ſ etiā cūctis te vi/
tijs terrene cōtagiōis expurgās: ad
illas ĩuisibiles theorias celestesq́ꝫ ꝑ/
ducet: atq́ꝫ ad illū ineffabilē ac ꝑpau
cis expertū ꝓuehet oratiōis ardorē.
Hūc versiculū meditāti tibi somnus
irrepat: donec incessabili ei⁹ exercita
tiōe format⁹: etiā ꝑ soporē eundē cā/
tare cōsuescas. Hic tibi expergefacto
p̄m⁹ occurrat: iste euigilāti cogitati/
ones anticipet vniūsas: iste te de tuo
ꝯsurgētē cubili curuatiōi genuū tra/
dat: atq́ꝫ illinc deinceps ad omē op⁹
actusq́ꝫ deducat: hic te oĩ tpe ꝓseq̃t̃:
hūc meditaberis ſm p̄cepta legisla/
toris sedēs in domo ꝛ ambulās ĩ iti/
nere: dormiēs atq́ꝫ cōsurgēs: hūc scri
bes in limine ꝛ ianuis oris tui: hūc ĩ
parietib⁹ dom⁹ tue: ac penetralib⁹ tui
pectoris collocabis: ita vt h̃ ad ora/
tionē ꝓcūbenti sit tibi acclinis decā/
tatio: ꝛ exinde ꝯsurgēti: atq́ꝫ ad oēs
vsus vite necessarios incedenti: fiat
erecta et iugis oratio.

De perfectione oratiōis ad quā predicta traditiōe cō/scendit: Capi. XI.

[I]Stam mens indesinēter for/
mulā teneat: donec vsu eius
incessabili ꝛ iugi meditatiōe
firmata: cūctarꝫ cogitationū diuitias
amplasq́ꝫ substātias abijciat ꝛ refu/
tet: atq́ꝫ ita ꝑ seculi hui⁹ pauptatē cō
stricta: ad illā euāgelicā beatitudinē
que inter ceteras beatitudines p̄ma/
tum tenet: prona facilitate ꝑueniat:
Beati em̄ inquit pauperes spū: q̄m̄ Mat. 5.
ipsorꝫ est regnū celorū. Et ita quis ꝑ
istiusmodi paupertatē egregius pau/
per existēs: illud ꝓpheticū implebit
eloquiū: Pauꝑ ꝛ inops laudabunt Ps. 73.
nomē dñi. Et reuera q̄ maior aut san
ctior pōt esse pauꝑtas: q̄ꝫ illius q̄ ni/
hil se p̄sidij nihil viriū habere cogno
scens: de aliena largitate quotidia/
nū poscit auxiliū: et vitā suam atq́ꝫ
substantiā singulis quibusq́ꝫ momē/
tis: diuina ope intelligēs sustentari:
verū se mendicū dñi nō ĩmerito ꝓfi/
tetur: suplliciter ad eū quotidie cla/
mans: Ego aūt mēdicus ꝛ pauꝑ sum Ps. 39.
de⁹ adiuua me. Et sic ad illā quoq́ꝫ
multiformē sciētiā dei: ipo illuminā/
te cōscendens: incipiet deinceps sub/
limioribus ac sacratiorib⁹ mysterijs
saginari: ſm illud qd̊ dicit̃ ꝑ ꝓphe/
tā: Montes excelsi ceruis: petra refu/ Ps. 103.
giū herinacijs. Qd̊ satis ꝓprie huic
quem diximus sensui coaptat̃: eo q̄
quisquis in simplicitate atq́ꝫ innocē
tia ꝑseuerās: nulli est noxius vel mo/
lestus: sed sua tm̄ simplicitate cōten/
tus: solūmodo se ab insidiantiū p̄da
desiderat contutari: velut herinaci⁹
spiritalis effectus: iugi euangelice il/
lius petre velamine protegat̃: id est
memoria dominice passionis: predi/
ctiq́ꝫ versiculi incessabi meditatione
munitus: infestātis inimici declinet
insidias. De his spiritalib⁹ herina/
cijs ꝛ in ꝓuerbijs ita dicit̃: Et heri/ Proũ. 30
nacij gens inualida: qui fecerunt in
petris domus suas. Et reuera quid
inualidius christiano? quid infirmi⁹
monacho? cui non solum nulla iniu/
riarum vindicta suppeditat: sed ne
leuis quidem tacitaq́ꝫ cōmotio sal/
tem intrinsecus pullulare concedit̃.
Quisquis autem ex hoc proficiens
statu: nō solum innocentie simplici/
tatem possidet: sed etiam discretiōis
virtute munitus: virulentorū serpē/
tium exterminator effectus est: ha/
bens contritū sathanam ſb pedibus

suis: ⁊ ad figurā rōnabilis cerui men/
tis alacritate ꝑuenit: pascet̄ ī ꝓphe/
ticis atqꝫ apostolicis mōtibus: id est
excellētissimis eorū ac sublimissimis
sacramētis: quoꝝ iugi pascua vege/
tatus: omnes quoqꝫ psalmoꝝ affectꝰ
in se recipiens: ita incipiet decātare:
vt eos nō tanq̄ a ꝓpheta cōpositos
sed velut a se editos: quasi orationē
ꝓpriam fundēs: cordis cōpunctio/
ne depromat: vel certe ad suam ꝑso/
nam estimet eos fuisse directos: eo/
rūqꝫ sentētias non tūc tm̄modo per
ꝓphetā aut in ꝓpheta fuisse cōple/
tas: sed in se quotidie geri impleriqꝫ
cognoscat. Tūc enim scripture diui/
ne nobis clarius ꝑpatescunt: ⁊ quo/
dāmodo earū vene medulleqꝫ pan/
dunt̄: quando expientia nostra earū
non tm̄ ꝑcipit sed etiā p̄uenit notio/
nem: sensusqꝫ verboꝝ nō per exposi/
tionem nobis sed ꝑ documenta rese/
rant̄. Eundē nāqꝫ recipiētes cordis
affectū: quo quisqꝫ decantatꝰ vel cō/
scriptus ē psalmꝰ: velut auctores eiꝰ
facti p̄cedemꝰ magis intellectū ipiꝰ
q̄ꝫ sequemur: id est vt prius dictorū
virtutē q̄ noticiā colligētes: quid in
nobis gestū sit vel quotidianis gera/
tur incursibus: superueniente eorū me/
ditatione quodāmodo recordemur:
⁊ quid in nobis vel negligentia nr̄a
perierit: vel diligētia cōquisierit: vel
ꝓuidentia diuina cōtulerit: vel insti
gatio fraudauerit inimici: vel subtra
xerit lubrica ac subtilis obliuio: vel
intulerit hūana fragilitas: seu īpro/
uida fefellerit ignoratio: decantātes
reminiscamur. Oīs nāqꝫ hos affe/
ctus in psalmis inuenimꝰ expressos:
vt ea q̄ incurrerint velut in speculo
purissimo ꝑuidentes efficaciꝰ agno/
scamus: ⁊ ita magistris affectibꝰ eru/
diti: nō vt audita: sed tanq̄ perfecta
palpemus: nec tanq̄ memorie cōmē/
data: sed velut ipsi rerū nature insi/
ta: de interno cordis parturiamus
affectu: vt eoꝝ sensus non textu lecti/
onis: sed expientia p̄cedēte penetre/
mus: atqꝫ ita ad illā oratiōis incor/
ruptionē mens nostra perueniat: ad
quā in supiore tractatu quātuꝫ dn̄s
donare dignatꝰ est: ordo collationis
ascēdit: q̄ non solū nullius imaginis
occupat̄ intuitu: sed etiā nulla vocis
nulla verboꝝ ꝓsecutione distinguit̄:
ignita xp̄o mētis intentiōe ꝑ ineffabi
lem cordis excessuꝫ: inexplebili spūs
alacritate profert̄: quāqꝫ mens extra
omnes sensus ac visibiles effecta ma
terias: gemitibꝰ inenarrabilibꝰ atqꝫ
suspirijs ꝓfundit ad deū.

Interrogatio queādmodū spiritales cogitatiōes imo/biliter teneant̄: Ca. XII.

g Ermanus: Nō solum nobis
traditionē spiritalis huiꝰ quā
poposcimꝰ discipline: sed ipsā
plane ꝑfectionē satis apte atqꝫ dilu/
cide putamꝰ exp̄ssam. Quid em̄ pōt
esse ꝑfectius quidue sublimiꝰ: q̄ꝫ dei
memoriā tam cōpendiosa meditati/
one cōplecti: atqꝫ vniꝰ versiculi volu
tatione a cūctis visibiliū terminis emi
grare: ⁊ quodāmodo affectꝰ oratio/
nū cunctarū breui sermone cōclude/
re? Et idcirco vnū qd̄ supest adhuc
nobis p̄camur exponi: queādmodū
hūc eundē versiculū quē nobis vice
formule tradidisti: stabiliter retinere
possumꝰ: vt sicut ꝑ dei gratiā sumꝰ a
seculariū cogitationū ineptijs libe/
rati: ita spiritales quasqꝫ imobiliter
retentemus: assequi valeamus.

De mutabilitate cogitatio/num: Capi. XIII.

c Am enim capitulū cuiuslibet
psalmi mens nr̄a cōceperit:
insensibiliter eo subtracto ad
alterius scripture textū nesciens stu/
pensqꝫ deuoluit̄. Cūqꝫ illud ī semet/
ipsa cepit volutare: necdū illo ad in/
tegrū ventilato: oborta alteriꝰ testi/
monij memoria: meditatiōeꝫ materie
p̄oris excludit: de hac quoqꝫ ad alte/
rā subintrante alia meditatiōe trans/
fert̄: ⁊ ita animꝰ semꝑ de psalmo ro/
tatꝰ ad psalmū: de euāgelij textu ad

apostoli trāsiliens lectionem: de hac quoqꝫ ad ꝓphetica deuolutus eloquia: ⁊ exinde ad quasdā spiritales delatus historias: ꝑ omne scripturarū corpus instabilis vagusqꝫ iactat̄: nihil ꝓ arbitrio suo p̄ualēs vel abijcere vel tenere: nec pleno quicꝗ̄ iudicio ⁊ examinatione finire: palpator tm̄modo spiritaliū sensuum ac degustator: nō generator nec possessor effectus: atqꝫ ita mens mobilis semꝑ ac vaga: ī tēpore quoqꝫ synaxeos velut ebria ꝑ diuersa distrahit̄: nullū officiū cōpetenter exoluens. Verbi gratia: Cū orat psalmū aut aliquā recolit lectionē: cum decantat aliud quid vel meditat̄ ꝙ̄ textus ipius cōtinet psalmi: cum lectionem recitat: faciēdum aliquid voluit: factū ve reminiscit̄: atqꝫ in hūc modū nihil disciplinate nec oportune recipiēs vel emittens: velut fortuitis agi videt̄ incursibus: retinendi ea ꝗbus delectat̄: vel īmorandi in eis non habens potestatem. Necessariū ergo nobis est p̄ omnibus nosse: quēadmodū hec spiritalia cōpetenter explere possimus officia: vel certe hunc eūdem versiculū quem nobis vice formule tradidisti īmobiliter custodire: vt omniū sensuum ortus ac finis nō in sua volubilitate fluctuent: sed in nostra dicione consistant.

Responsio quēadmodum stabilitas cordis seu cogitationū possit acquiri: Capi. XIIII.

ISaac: Licꝫ pridē super hac re disputātibus nobis de orationis statu quantum reor sit sufficiēter expressum: tamē qꝛ vobis hec eadē poscitis iterari: de cōfirmatiōe cordis breuiter intimabo. Tria sunt que vagā mentē stabilē faciunt: vigilie: meditatio: ⁊ oratio. Quarū assiduitas ⁊ iugis intentio cōferunt anime stabilem firmitatē. Que tamē altas nullo mō poterit apprehendi: nisi ꝑ operis (nō philargyrie sed sacri cenobij vsib⁹ dedicati) infatigabilē iugitatem omnes oīno sollicitudines ⁊ cure vite p̄sentis prius fuerint abdicate: vt ita illud apostolicū mandatū: Sine int̄missiōe orate: possim⁹ 1. Tes. 5. implere. Perparū nāqꝫ orat: quisquis illo tm̄ tp̄e quo genua flectunt̄ orare consueuit. Nunꝗ̄ v̄o orat: ꝗsquis etiā flexis genibus euagatione cordis qualicūqꝫ distrahit̄. Et idcirco quales orantes volumus inueniri: tales nos esse oportet ante temp⁹ orandi. Necesse est enī mentē in tempore supplicatiōis sue de statu p̄cedenti formari: illisqꝫ eā cogitatiōib⁹ orantē: vel ad celestia sublimari: vel ad terrena demergi: quib⁹ ante orationē fuerit immorata. Hucusqꝫ abbas Isaac attonitis nobis secūdam collationē de oratiōis qualitate digessit. Cui⁹ doctrinā sup illi⁹ p̄dicti v̄siculi meditatiōe: quā velut informatiōis loco ab incipiētib⁹ tradiderat retinendā: admirātes admodū: ⁊ excolere tenacissime cupiētes: vtpote quā cōpendiosam ac facilē credebam⁹: difficiliorē sat ad obseruādū experti sumus: ꝙ̄ illud studiū nostrū quo solebam⁹ antea ꝑ omne scripturarū corpus absqꝫ vllius obseruātie vinculo: varia passim meditatione discurrere. Cōstat igit̄ neminē ꝓrsus ob imperitiā litterarꝫ a ꝑfectiōe cordis excludi: nec rusticitatē obesse ad capessēdā aīe puritatē: q̄ cōpendiosissime adiacet cūctis: si mō sanam ⁊ integrā mētis intentionē iugi ad deū versiculi hui⁹ meditatiōe seruauerīt.

Collatio secūda abbatis Isaac de oratione finit̄.

Expliciūt decē collationes Cassiani: patrū in scythica eremo cōmorantium: ad Leontiū episcopū ⁊ fratrem Helladium.

Clarissimi viri Joannis
eremite qui Cassian⁹ dicit:
in septem alias collationes
patrũ in Thebaida egypti
eremo consistentiũ: ad ho/
noratũ episcopũ ⁊ Eleuche
rium: Prefatio.

Vni vir/
tutẽ ꝑfectionis vestre
qua velut magna que
dam luminaria ĩ hoc
mũdo admirabili cla
ritate fulgetis: etiã multi sanctorũ q̃
vestro erudiunt exemplo: vix queãt
emulari: tñ vos o sancti fratres ho/
norate ⁊ eucheri: tanta illorũ subli/
miũ virorũ a quib⁹ ꝓma anachore/
seos instituta suscepimus laude flã/
mamini: vt vnus quidẽ vestrũ ingẽ/
ti fratrũ cenobio ꝑsidens: cõgregati/
onẽ suã que quotidiano sancte con/
uersatiõis vr̃e docet intuitu: illorũ
quoqꝫ patrũ ꝑceptis optet institui:
alter vero vt etiã corꝑali eorũdẽ edi/
ficaret aspectu: egyptũ penetrare vo
luerit: vt hanc quasi frigoris gallica/
ni rigore torpentẽ ꝓuincam derelin/
quẽs: ad illas quas sol iusticie ꝓxi/
mus respicit terras: maturis virtutũ
fructibus redundãtes: velut turtur
castissimus transuolaret: necessario
hoc mihi virtus charitatis extorsit:
vt vnius desiderio: alteri⁹ etiã labo/
ri consulens: tam abruptũ scribendi
periculũ non vitarẽ: dũmodo ⁊ ꝓori
apud filios adderet auctoritas: ⁊ se/
cũdo tam ꝑiculose nauigationis ne/
cessitas demeret. Proinde: q᷑ fidei
vr̃e atqꝫ feruori: nec illa instituta ce/
nobiorũ que. xij. libellis ad beate me/
morie episcopũ castorem: quo potui/
mus sermone cõscripsim⁹: nec decem
collationes in scythica eremo cõmo/
rantiũ patrũ: q̄s ꝑcipientib⁹ sanctis
helladio ⁊ leontio epis vtcũqꝫ diges/
simus: satisfacere potuerũt: nũc etiã
vt itineris nostri ratio ⁊ ordo cogno
scatur: triũ in alia eremo cõsistentiũ
quos ꝓmos vidimus patrũ: septẽ col
lationes pari conscriptas stilo vobis
credidi cõsecrandas: quib⁹ ea que de
perfectione in ꝑteritis opusculis no/
stris obscurius forsitan cõprehensa
vel ꝑtermissa sũt: supplcant. Si vero
sanctã studij vestri sitim etiã hec sati/
are nõ quiuerint: septem alie collati/
ones que ad sanctos qui in stoecha/
dibus cõsistunt insulis emittẽde sunt
fratres: desideriũ vt arbitror vestri
ardoris explebunt.

Explicit prefatio.

Incipit annotatio capitu
lorũ collationis prime ab/
batis Cheremonis de ꝑfe/
ctione.

ctionum.
xiij De timore qui charitatis ma/
gnitudine generaṫ.
xiiij. Interrogatio de cōsummati/
one castitatis.
xv Dilatio expositiōis postulate.

Explicit annotatio capi/tulorum.

Incipit collatio pͥma ab/batis Cheremonis de perfe ctione.

De descriptiōe Thenne/seos oppidi: Capi. I.

Vni in ce
c nobio syrie cōsistētes:
post pͥma fidei rudimē
ta succedētib⁹ aliqua/
tenus incremētis: maiorē pfectionis
desiderare gratiā cepissemus: statui/
mus cōfestim egyptū petere: ac remo/
tissima etiā thebaidos eremo pene/
trata: sanctorū plurimos quorū glo
riā fama p vniuersa diffuderat: si nō
emulādi saltē agnoscēdi studio inui/
sere. Igiṫ ad oppidū egypti cui then
nesus nomē est: emensa nauigatione
puenimus. Cui⁹ accole ita vel mari
vl' stagnis salsis vndiq circūluunṫ:
vt solis (qr t'ra deest) negociatiōib⁹
dediti: opes atq substantiā nauali
cōmertio parent: ita vt edificijs cum
voluerint extruendis terra non sup/
petat: nisi de longinquo nauigijs ap/
portetur.

De episcopo Archebio: Capi. II.

Vbi cū aduenietib⁹ nobis fa/
v uēs desiderijs nr̄is diuinitas:
beatissimi atq p̄cipui viri ar
chebij episcopi prestitit aduentū: qui
raptus de anachoretarū cetu: ꝛ ep̄us
panephisi oppido datus: tanta distri
ctione omni euo suo ꝓpositū solitu/
dinis custodiuit: vt nihil de p̄terite
hūilitatꝫ tenore laxauerit: aut de ad
iecto sibi honore blanditus sit. Non
enī tanꝙ idoneū se ad istud officiū
testabaṫ ascitū: sed velut indignū ab
illa anachoreseos disciplina qrebaṫ
expulsum: eo ꝙ triginta ꝛ septem an/
nis in eadē comoratus: ad puritatē
tante ꝓfessionis nequaq̄ peruenire
potuisset. Hic igiṫ cū in supradicta
thenneso quo eū eligendi illic episco
pi causa pduxerat: pie nos atq hūa/
nissime suscepisset: agnito desiderio
nostro quo sanctos patres etiā in vl/
teriorib⁹ egypti partib⁹ inq̄rere de/
siderabamus. Uenite inq̄t ꝛ videte
interim senes haud lōge a nostro mo
nasterio cōsistentes: quorū ita ꝛ anti/
quitas in corporib⁹ iam curuatis: ꝛ
sanctitas in ip̄o etiā fulget aspectu:
vt vel sola cōtemplatio corū magnā
intuētibus possit cōferre doctrinam:
a quibus id qͦ ego amissum doleo:
quod q tradere iam pdituꝫ nequeo:
nō tam verbis q̄ ipso sancte vite dis/
catis exēplo. Credo aūt inopiā meā
hoc studio aliquaten⁹ subleuandā: si
inquirētib⁹ vobis illam euangelicā
margaritā quā ipse nō habeo: saltem
ꝓuidero vbi eā cōmodi⁹ cōparetis.

Descriptio eremi in qua cō morabanṫ Cheremon ꝛ Ne steros ꝛ Joseph: Ca. III.

Sumpto itaq baculo ꝛ pera:
s ut illic cunctis viā ingrediē/
tib⁹ monachis moris est: ad
ciuitatē nos suam: id est panephisim
itineris dux ipse perduxit. Cui⁹ ter/
ras imo etiā contigue regionis pluri
mā partem quōdam opulentissimā:
siquidē ex ea cuncta (vt fama est) in
regios cibos subministrabanṫ: repē/
tino terremotu excussum mare trans/
gressis limitibus occupauit: atq ita
collapsis ferme omnibus vicis: opi/
mas olim terras salsis paludibus su/
pertexit: vt illud qͦ in psalmo spūa/
liter decantatur: Posuit flumina in Ps. 106.
desertum: ꝛ exitus aquarum in sitim:
terram fructiferam in salsuginem a
malicia inhabitantium in ea. Scōm

litterā de illa putent regione ꝓdictū.
In his igit̄ locis multa in hūc modū
oppida eminētioribus tumulis col/
locata: fugatis habitatorib⁹ eluuies
illa velut insulas fecit: que desidera/
tam secedētibus sanctis solitudinem
ꝓbent: in quib⁹ tres senes: id est che/
remon: nesteros: ⁊ ioseph anochore/
te antiquissimi cōsistebant.

De abbate Cheremone et excusatione eius sup postulata doctrina: Capi. IIII.

Taqꝫ beat⁹ Archebius ꝓmū
i nos ꝑducere ad Cheremonē
maluit: qꝛ ⁊ monasterio eius
ꝓpior: ⁊ duob⁹ alijs prouectior esset
etate. Nam cū centenariū vite annū
spū tm̄ alacer excessisset: ita dorsum
eius tꝑis fuerat vetustate atqꝫ orati/
onū iugitate curuatū: vt q̄si in ꝑme/
uam redactus infantiā: submissis ac
ꝓtētis terraten⁹ manib⁹ ꝓgrederet̄.
Hui⁹ igit̄ ⁊ vultū mirabilē ⁊ incessū
parit̄ intuētes: siquidē defectis mor/
tificatisqꝫ iam omnib⁹ membris: ne/
quaq̄ꝫ censuram ꝓterite districtionis
amiserat: cū sermonē atqꝫ doctrinā
suppliciter posceremus: ac desideriū
tm̄ spūaliū institutionū causā fuisse
aduentus nr̄i ꝓtestaremur: grauiter
ille suspirās: Quid vobis ait possū
conferre doctrine: cū imbecillitas se/
nectutis vt rigorem pristinū relaxa/
uit: ita loquendi quoqꝫ ademit fidu/
ciā. Queādmodū enī docere presu/
mā qđ ipse non facio: aut aliū in eo
instruā qđ me iam vel minus vel te/
pidius exercere cognosco? Ob quam
rem nullū iuniorū mihi in hac vsqꝫ
etate cohabitare permisi: ne exemplo
meo: alterius districtio laxaret̄. Nū/
q̄ꝫ enī erit efficax instituētis auctori/
tas: nisi eam effectu operis sui cordi
affixerit audientis.

De responsione nostra contra excusationem eius: Capi. V.

Ad hec nos non mediocri con
a fusione compuncti ita respon/
dimus: Licꝫ sufficere nobis
ad omnē instructionē debeat: vel lo/
ci istius difficultas: vel ipsa etiā soli/
taria ad hoc vita: quā iuuēt⁹ quoqꝫ
robusta vix posset tolerare: que nos
etiā te tacente satis abūdeqꝫ instruūt
atqꝫ compungūt: rogamus tamē vt
taciturnitate paululū ꝓtermissa: ea
nobis potius dignāter infundas: per
que hanc quā videmus ī te virtutē:
non tam imitatione complecti q̄ȝ ad/
miratione possimus. Nam etiam si
reuelatus tibi tepor noster impetra/
re id quod expetimus non meretur:
debet hoc saltem labor tanti itineris
obtinere: quo huc đ bethleemitici ce/
nobij rudimētis institutionis vestre
desiderio ⁊ ꝓfectus nostri amore ꝓ/
perauimus.

Propositio abbatis Cheremonis qꝫ tribus modis vitia vincant̄: Capi. VI.

Tunc beatus Cheremon: Tria
t sunt inquit que faciūt homi/
nes a vitijs temperare: id est
aut metus gehenne siue ꝓsentium le/
gum: aut spes atqꝫ desideriū regni ce/
lorū: aut affectus boni ipsi⁹ amorqꝫ
virtutū. Nam timor ita mali conta/
gium legit̄ execrari. Timor domini Prouḃ. 8.
odit maliciā. Spes etiā vitiorū om
niū excludit incursum. Non enī de/ Ps̄. 33.
linquent omnes qui sperant in eum.
Amor quoqꝫ ruinā non metuit pec/
catorum: quia charitas nunq̄ꝫ cadit: 1. Co. 13.
Et iterū: Charitas operit multitudi/ 1. Pet. 4
nē peccatorū. Et idcirco beat⁹ apl'us
omnē salutis summā: in istarū trium
virtutū cōsūmatiōe cōcludens: Nūc 1. Cor. 13.
inq̄t manēt fides: spes: charitas: tria
hec. Fides nāqꝫ est que futuri iudicij
ac suppliciorꝝ metu: vitiorū facit con/
tagia declinari. Spes que mentē no/
stram de ꝓsentibus auocans: vniuer/
sas corporis voluptates celestiū pre/
miorū expectatiōe cōtemnit. Chari/
tas que nos ad amorē christi ⁊ spiri/

tualiũ virtutũ fructũ mentis ardore
succendens: quicquid illis contrariũ
ē: toto facit odio detestari. Que tria
licꝫ ad vnũ finem tendere videant:
ꝓuocant enim nos a rebus illicitis
abstinere: magnis tamē excellētie sue
gradib⁹ abinuicem disparant. Duo
nāqꝫ superiora: proprie hominũ sunt
eorũ qui ad ꝑfectũ tendētes: necdũ
affectũ ꝯcepere virtutũ. Tertiũ spe/
cialiter dei est ⁊ eorum qui i sese ima/
ginem dei ac similitudinē receperũt.
Ille nāqꝫ sol⁹ ea que bona sunt: nul/
lo metu: nulla remunerationis gratia
ꝓuocante: sed solo bonitatis affectu
operat. Omnia enim vt ait salomon
operatus est dñs ꝓpter semetipsum.
Sue nanqꝫ bonitatis obtentu: omnē
bonorum copiam dignis indignisqꝫ
largit: qꝛ nec fatigari iniurijs potest:
nec iniquitatib⁹ hominũ passibiliter
ꝑmoueri: semꝑ scꝫ manens ꝑfecta bo
nitas ⁊ imutabilisqꝫ natura.

Quibus gradibus ad sub/limitatem charitatis possit ascendi: ⁊ que sit in ea stabilitas: Capi. VII.

SI qs igit ad ꝑfectionē tēdit:
de illo primo timoris gradu
quem ꝓprie diximus esse ser/
uilem: de quo dicit: Cum omnia fece
Luc.17. ritis: dicite quia serui inutiles sum⁹.
Ad altiorem spei tramitē gradu pro
ficiente conscendet: qui iam nō seruo
sed mercēnario comparat: quia mer
cedem retributionis expectat: ⁊ quasi
de peccatoꝝ absolutione ⁊ penali ti/
more securus: ac bonorũ sibi operũ
cōscius: licꝫ placiti pmiũ videat ex/
petere: tamē ad affectũ illũ filij q̄ de
paterne indulgentie liberalitate cōfi
dens: oīa q̄ patris sūt sua esse nō am/
bigit: ꝑuenire non potuit. Ad quem
etiā ille ꝓdigus: qui cũ substātia pa
tris etiā filij nomē amiserat: aspira/
re non audet: dicens: Iam non sum
Luc.15. dignus vocari fili⁹ tuus: fac me sicut
vnum de mercēnarijs tuis. Post il/
las enim porcorum siliquas quarũ et
satietas negabat: id est vitiorum sor
didos cibos: quia in semetipsum re/
uersus ⁊ salutari timore cōpunctus:
immũdiciā porcorum horrere iam ce
perat: ac dire famis supplicia formi/
dabat: velut iam seruus effectus: etiā
mercennarij statum de mercede iam
cogitans cōcupiscit ac dicit: Quāti Ibidem.
mercēnarij in domo patris mei abun
dant panibus: ⁊ ego hic fame pereo:
Reuertar ergo ad patrem meum: et
dicam illi: Pater: peccaui i celum ⁊
coram te: iam non sum dignus voca/
ri fili⁹ tuus: fac me sicut vnũ de mer/
cennarijs tuis.

Quantũ excellant qui per charitatis affectũ declināt a vitijs: Capi. VIII.

SEd ad istam humilis penitē/
tie vocē in occursum eius pa/
ter ꝓsiliens: maiore q̄ amissa
fuerat pietate suscepit eũqꝫ non con/
tentus minora cōcedere: vtroqꝫ gra/
du sine dilatione transcurso: pristine
filiorũ restituit dignitati. Festinādũ
ꝓinde etiam nobis est: vt ad tertiũ
filiorum gradum qui omnia que pa/
tris sunt sua esse credunt: ꝑ indissolu
bilem charitatis gratiā conscenden/
tes: celestis illius patris imaginē ac
similitudinem recipere mereamur: ⁊
ad imitationē veri illius filij procla/
mare possim⁹: Omnia que habet pa/
ter: mea sunt. Quod etiam de nobis
beatus apostolus ꝓfitetur: dicens:
Omnia vestra sunt: siue paulus: siue
apollo: siue cephas: siue mũdus: siue 1.Cor.3.
vita: siue mors: siue ꝑsentia: siue futu
ra: omnia vestra sunt. Ad quā simi/
litudinē etiā saluatoris ꝑcepta nos
ꝓuocant: Estote inquit ⁊ vos perfe/
cti sicut ⁊ pater vester celestis ꝑfect⁹ Math.5.
est. In illis enim nōnunqꝫ solet in/
terrumpi bonitatis affectus: cũ ali/
quo vel tepore vel leticia vl' oblecta/
tione vigor animi relaxatus: aut me/
tum ad ꝑsens gehenne: aut desideriũ

subtrahit futurorũ. Et est quidem in illis grad⁹ cuiusdã ꝑfectus imbuẽs nos: vt dũ vel penarũ metu vel premiorũ spe incipimus vitia declinare: ad charitatis gradũ trãsire possim⁹/ 1. Joh. 4 qꝛ timor inquit nõ est in charitate: sed ꝑfecta charitas foras mittit timorem: qm̃ timor penã habet. Qui aũt Ibidem. timet non est perfectus in charitate: Nos ergo diligam⁹: qꝛ deus prior dilexit nos. Nõ ergo aliter ad illã verã perfectionem cõscendere poterimus: nisi queadmodũ nullius alterius nisi nostre salutis gratia: prior nos ille dilexit: ita eum nos quoq; nulli⁹ alterius rei nisi sui tantũ amoris dilexerim⁹ obtentu. Quobrem nobis studendũ est vt de hoc timore ad spem: de spe ad charitatẽ dei: vel ipsarum virtutum amorẽ: ꝑfecto mentis cõscendamus ardore: vt trãsmigrãtes in affectum boni ipsi⁹ imobiliter quãtũ humane possibile est nature quod bonum est retentemus.

Q charitas nõ solũ de seruis filios faciat: sed etiam imaginẽ dei ac similitudinẽ conferat: Capi. IX.

Multum nãq; differt inter eum qui metu gehenne vel spe retributionis future: vitiorũ in se extinguit incẽdia: et eum qui diuine charitatis affectu: ip̃am maliciam et immũdiciã phorrescit: ac puritatis possidet bonum amore tm̃ et desiderio castitatis: nec iam remunerationem future ꝓmissionis aspiciens: sed ꝑ̃sentis boni delectatus conscientia agit omnia: nec cõtemplatiõe penarum sed delectatione virtutum. Hic nanq; status nec submotis cunctorũ hominũ testimonijs abuti occasione peccati: nec occultꝫ cogitationũ violari oblectatiõibus potest: dum affectum virtutis ipsius medullitus retinens: quicquid illi contrariũ est: nõ solũ corde nõ recipit: verũetiã summo detestatur horrore. Aliud nanq; est ꝑ̃senti bono quẽpiam delectatũ: odio habere vitiorum carnisve contagia: aliud future remunerationis intuitu illicitas cõcupiscentias refrenare: aliudq; est ꝑ̃sens metuere detrimentũ: et aliud futurum formidare supplicium. Postremo multo maius est propter bonũ ipsum a bono nolle discedere: q̃ ꝓpter metũ mali malis non ꝓ̃bere consensum. In illo enim voluntariũ bonũ est: in isto vero velut coactũ et tanq̃ nolenti violenter extortũ: vel metu supplicij: vel cupiditate ꝓ̃miorum. Nam qui timoris obtentu a vitiorum abstinet blandimẽtis: adempto timoris obstaculo: rursum ad illud quod diligit reuertet: et ob id nec stabilitatem boni iugiter obtinebit: sed nec ab impugnatione quidẽ aliquãdo requiescet: qꝛ nec firmam ac perpetuã pacem castimonie possidebit. Ubi est enĩ inquietudo bellorum: nõ possunt nõ etiã vulnerũ interuenire discrimina. Necesse est enĩ quẽpiam in cõflictu sitũ: q̃uis bellator sit ac fortiter dimicãs et letalia aduersarijs vulnera frequẽter infligat: nõnunq̃ tñ hostili mucrone ꝑstringi. Qui vero supata impugnatione vitiorũ: pacis iam securitate perfruit: et transijt in ipsi⁹ virtutis affectũ: iugem statum illius boni cuius iã totus est retentabit: quia damno intime castitatis nihil credit esse damnosius. Nec enĩ charius ac ꝑciosius quicq̃ ꝑ̃senti iudicat puritate: cui pena grauis est: vel virtutũ ꝑniciosa transgressio: vel ipsius vitij virulenta cõtagio. Huic inq̃ nec reuerẽtia humane ꝑ̃sentie quicq̃ adijciet honestatis: nec minuet solitudo: sed vbiq; secum semperq; circũferẽs arbitram non solum actuũ sed etiam cogitationũ suarum conscientiã: illi potissimũ studere contendit: quem nec circũueniri nec falli: nec subterfugere se posse cognoscit.

Q ꝑfectio charitatis sit ꝓ inimicis orare: et quo indicio anima necdum purga/

ta noscat᷑: Capi. X.
Quem statum si quis de adiu/
q torio dei non de studij sui la/
bore ꝑsumens meruerit possi/
dere: de conditione seruili in qua ti/
mor est: ⁊ mercēnaria spei cupidita/
te in qua nō tam bonitas largientis
q̄ꝫ premiū retributionis expetitur: in
adoptionē incipiet transire filiorū:
vbi iam nō timor: non cupiditas: sed
1. Cor. 13. illa charitas que nunq̄ꝫ cadit iugiter
ꝑseuerat. De quo timore ⁊ charitate
quosdam increpans dn̄s: quid cuiqꝫ
Malac. 1. ꝑsone cōueniret: ostendit: Filius ho/
norat patrem: ⁊ seruus dominū suū
timet: Et si pater ego sum: vbi est ho/
nor meus? Et si dominꝰ ego sum: vbi
est timor meus? Necesse est enī eum
Luce. 12. timere qui seruus est: qꝛ seruus sciēs
voluntatē domini sui ⁊ non faciens:
digne vapulabit plagis mltis. Per
hanc itaqꝫ charitatē quisq̄ꝫ ad ima/
ginem dei similitudinēqꝫ ꝑuenerit:
bono iam ꝓpter boni ipsius delecta/
bit᷑ voluntatē: ac similē quodāmodo
possidens patientie ac lenitatis affe/
ctum: nullis deinceps peccantiū vi/
tijs irascet᷑: sed veniam potius infir/
mitatibus eorū cōdolens atqꝫ com/
patiens implorabit: seqꝫ reminiscens
tamdiu similiū passionū stimulis im
pugnatū: donec miseratione domini
saluaret᷑: nec suo erutū studio ab im/
pugnatione carnali: sed dei ꝓtectio/
ne saluatum: non iracundiā sed mise
ricordiā errātibus intelliget impen/
dendā: illum versiculū ad deū cum
omni cordis trāquillitate decantās:
Ps̄. 115. Tu dirupisti vincula mea: tibi sacri/
Ps̄. 93. ficabo hostiā laudis. Et: Nisi qꝛ do/
minus adiuuit me: paulominꝰ habi/
tauerat in inferno anima mea. Et in
hac mentis hūilitate consistens: po/
terit etiā euangelicū illud ꝑfectiōis
Luce. 6. explere mandatū: Diligite inimicos
vestros: ⁊ benefacite his qui oderūt
vos: ⁊ orate ꝓ ꝑsequētibus ⁊ calum
niātibus vos. Et ita ad illud premiū
quod subiungit᷑ merebit᷑ peruenire:
ꝑ quod nō solū imaginē dei ⁊ simili/
tudinē ꝑferamus: verū etiam filij dei
nūcupemur: vt sitis inquit filij patrꝫ Math. 5.
vestri qui in celis est: qui solē suum
oriri facit sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit
super iustos ⁊ iniustos. Quē affectū
beatus Joannes assecutū se esse co/
gnoscens ait: Ut fiduciam habeamꝰ 1. Joh. 4
in die iudicij: quia sicut ille est ⁊ nos
sumus in hoc mūdo. In quo enī in/
firma ⁊ fragilis humana natura esse
sicut ille est potest: nisi se in bonos et
malos: iustos ⁊ iniustos: ad imitati/
onem dei placida semper sui cordis
extēderit charitate? Et vt bonū pro/
pter boni ipsius operet᷑ affectū: ꝑue/
niens ad illam verā adoptionem fi/
liorum dei: de qua idem beatus apo/
stolus ita ꝓnunciat: Omnis qui na/ 1. Joh. 3.
tus est ex deo: peccatū nō facit: quia
semē ipsius in eo est: ⁊ nō potest pec/
care: quoniā ex deo natꝰ est. Et iterū:
Scimus: qꝛ oīs qui natus est ex deo 1. Joh. 5.
non peccat: sed generatio dei conser/
uat eum: ⁊ malignus nō tangit eum.
Quod intelligendū est nō de omni
genere peccatorū: sed de capitalibus
tm̄ criminibus dici. A quibꝰ se quis/
quis extrahere atqꝫ emūdare nolue/
rit: ꝓ illo ī alio loco ꝑdictus aposto/
lus ne orari quidē debere ꝓnunciat:
Qui scit inquiēs fratrem suū pecca/ Ibidem.
re peccatū non ad mortem: petat et
dabit᷑ ei vita peccanti non ad mor/
tem: Est peccatū ad mortē: non pro
illo dico vt roget quis. Ceterum de
illis que ꝓnunciant᷑ nō esse ad mor/
tem: a quibus etiam hi qui fideliter
christo deseruiunt: quātalibet semet/
ipsos circūspectione custodiant: im/
munes esse nō possunt: ita dicit᷑: Si 1. Joh. 1.
dixerimus quoniā peccatū non ha/
bemus: ipi nos seducimus: ⁊ veritas
in nobis non est. Et iterū: Si dixeri/ Ibidem.
mus: qꝛ nō peccauimus: mendacē fa
cimus eū: ⁊ verbū eius non est ī no/
bis. Impossibile nāqꝫ ē quēlibet san
ctorū nō in istis minutis q̄ ꝑ sermo/
nē: per cogitationē: per ignorantiā:
per obliuionē: per necessitatē: per vo
luntatē: per obreptionē: admittunt᷑:

incurrere. Que licet ab illo peccato
quod ad mortē esse dicit᷑ aliena sint:
culpa tamen ac reprehensione carere
nō possunt. Cum ergo quis hũc quē
prediximus bonitatis affectũ ⁊ imi/
tationē dei fuerit assecutꝰ: tũc visce/
ribus dominice lōganimitatis indu/
tus: ꝓ ꝑsecutoribus quoqꝫ suis ora/
Luce.23. bit similiter: dicens: Pater ignosce
eis: nō eñ sciũt quid faciũt. Ceterũ
euidens indiciũ est anime necdũ vi/
tiorũ fecibus eliquate: in criminibus
alienis nō affectu misericordie cōdo
lere: sed rigidā iudicantis tenere cen/
surā. Nam quēadmodũ ꝑfectionem
cordis poterit obtinere is qui nō ha/
bet illud qđ aplꝰs plenitudinē legis
Gal.6. ꝯsummare posse signauit: Alterutrũ
inquiens onera vestra portate: ⁊ sic
implebitis legē christi. Sed nec illā
virtutē possidet charitatis: que non
1.Cor.13. irritat᷑: non inflat᷑: non cogitat ma/
lum: que omnia suffert: oīa sustinet.
Prouẽ.12 Justus eñ miseret᷑ animas pecorum
suorũ: viscera autē impiorũ sine mi/
sericordia. Ideoqꝫ iisdem vitiis mo/
nachũ subiacere certissimũ est: que ī
alio inclemēti atqꝫ inhũana seuerita
te cōdemnat. Rex eñ rigidꝰ incurrit
Prouẽ.21 mala. ⁊ ꝗ obturat aures suas ne au/
diat infirmũ: ⁊ ipse inuocabit ⁊ non
erit qui exaudiat eum.

Interrogatio cur affectum timoris ⁊ spei dixerit imperfectum: Capi.XI.

g Ermanus: Potenter quidē
atqꝫ magnifice de ꝑfecta dei
charitate dissertũ est: verũta/
mē illud nos ꝑmouet qđ cum eā tan
ta laude ꝓtuleris: timorē dei ⁊ spem
retributiōis eterne impfecta eē diri/
sti: cum vtiqꝫ multo aliud videat᷑ de
eis ꝓpheta sensisse: dicens: Timete
Ps.33. dominũ omnes sancti eius: quia ni/
hil deest timentibus eum. Et iterum
in obseruandis iustificatiōibus dei:
retributiōis se cōtemplatione fateat᷑
Eiusđ.118 exercitatũ: Inclinaui inquiens cor
meum ad faciendas iustificationes
tuas in eternũ: ꝓpter retributionē.
Et apostolus: Fide inqt moyses grā/ Heb.11.
dis factus: negauit se esse filium filie
pharaonis: magis eligens affligi cũ
populo dei: ꝗ̄ tēporalis peccati ha/
bere iocũditatem: maiores diuitias
existimans thesauris egyptiorũ im/
properiũ christi. Aspiciebat enim in
remunerationem. Quomō ergo im/
perfecta esse credēda est: cum ⁊ bea/
tus dauid retributiōis obtētu iusti/
ficationes dñi se fecisse gloriet᷑. ⁊ le/
gislator ꝓmia futura ꝓspiciens: spre/
uisse adoptionem regie dignitatis: ⁊
afflictionē dirissimā egyptiorũ the/
sauris ꝓtulisse dicat᷑?

Respōsio de diuersitate ꝑfectionũ Capi.XII.

c Heremō: Pro statu atqꝫ mē/
sura vniuscuiusqꝫ mentis: scri
ptura diuina ad diuersos ꝑfe/
ctionũ gradus: arbitrii nostri ꝓuocat
libertatem. Nec enī poterat vnifor/
mis omnibꝰ ꝑfectionis corona pro/
poni: quia nec omniũ vna virtus aut
volũtas aut feruor est: ⁊ idcirco ipa/
rũ quodāmodo ꝑfectionũ diuersos
ordines diuersasqꝫ mensuras sermo
diuinus instituit. Qđ ita esse euan/
gelicarum quoqꝫ beatitudinũ varie/
tas euidenter ostendit. Licz eñ bea/
ti dicant᷑ quorum sunt regna celorũ: Mat.5.
⁊ beati qui possidebunt terrā: ⁊ bea/
ti qui consolationē recipient: ⁊ bea/
ti qui saturitate potient᷑: tamē mul/
tũ credimꝰ interesse int᷑ habitationē
regni celoꝝ ⁊ possessionē illius que/
cũqꝫ est terre: ⁊ inter ꝑceptionē cōso
latiōis ⁊ plenitudinē saturitatemqꝫ
iusticie: multũ qꝫ distare int᷑ illos qui
misericordiā cōsequēt᷑: ⁊ illos ꝗ glo/
riosissima visiōe dei ꝑfrui merebũt᷑.
Alia eñ glīa solis: ⁊ alia gloria lune: 1.Co.15.
⁊ alia glīa stellaꝝ: Stella eñ a stella
differt ī glīa: ita ⁊ resurrectio mortu/
orũ. Cum igit᷑ iuxta hunc modũ scri/
ptura diuina timentes deũ laudet et

Ps.127 dicat: Beati oēs qui timēt dominū:
τ plenā p hoc illis beatitudinē repro
1.Joh.4 mittat: iterū tamē dicit: Timor non
est in charitate: sed perfecta charitas
foras mittit timorem: quoniā timor
penā habet. Qui autē timet: non est
pfectus in charitate. Et rursus: cum
seruire deo gloriosū sit τ dicat: Ser/
Ps.2. uite domino in timore. Et magnū ti/
bi ē vocari seruū meū. Et: Beat⁹ ser/
Luce.12. uus ille quē cū venerit dñs suus in/
uenerit sic facientē: tñ ad apostolos
Joh.15. dicit: Jam nō dicā vos seruos: quia
seruus nescit qd faciat domin⁹ suus:
Uos autē dico amicos: quia omnia
quecūqꝫ audiui a patre meo: nota fe/
Ibidem. ci vobis. Et iterum: Uos amici mei
estis: si feceritis ea q̄ p̄cipio vobis.
Uidetis ergo pfectionū gradus esse
diuersos: τ de excelsis ad excelsiora
nos a dño puocari: ita vt is qui in
timore dei beat⁹ τ pfectus extiterit:
ambulans sicut scriptū est: de virtu/
te in virtutē: τ de pfectione ad aliam
pfectionem: id est de timore ad spem
mētis alacritate cōscendens: ad bea/
tiorē denuo statū qd est charitas in/
uitet. Et q̄ fuerit fidelis seru⁹ ac pru
dēs: ad amicitie sodalitatē τ adop/
tionē trāseat filiorꝝ. Scdm ergo hūc
sensum nr̄a q̄z est intelligēda senten/
tia: nō quo cōtemplationē perpetue
illius pene vel beatissime retributio/
nis q̄ repromittit sanctis: nulli⁹ pro/
nūciemus esse momenti: sed qr cum
sint vtiles: τ sectatores suos ad ini/
tia beatitudinis introducant: chari/
tas rursum in qua plenior fiducia p/
petuūqꝫ iam gaudiū est: assumēs eos
de timore seruili τ mercennaria spe:
ad dilectionē dei τ adoptionē trans/
feret filiorū: τ quodāmodo pfectio/
Joh.14. res faciet de perfectis. Multe em̄ ait
saluator māsiones sunt apud patrem
meū. Et licz omnia astra eē videant
in celo: inter claritatem tamē solis τ
lume atqꝫ luciferi ceterarūqꝫ stellarū
multa distantia est. Et idcirco beat⁹
aplus: nō solū timori ac spei: sed etiā
cūctis charismatib⁹ q̄ magna ac miri
fica habent: eam p̄ferens supra mo/
dū: excellentiorē omnib⁹ viam chari
tatis ostendit. Nā cum vellet exple/
to omni catalogo spiritaliū charisma
tū: virtutū eius mēbra describere: ita
p̄fatus est: Et adhuc supra modū ex/ 1.Co.11.
cellentiorē viā vobis demonstro. Si 1.Co.12.
linguis hominū loquar τ angelorꝝ: τ
si habuero pphetiā τ nouerim myste
ria omnia τ omnē sciētiā: τ si habue
ro omnē fidem ita vt mōtes transfe/
ram: et si distribuero in cibos paupe/
rū omnes facultates meas: τ si tradi
dero corp⁹ meū ita vt ardeā: chari/
tatem autē non habuero: nihil mihi
prodest. Uidetis ergo nihil p̄ciosius
nihil pfectius: nihilqꝫ sublimius (et
vt ita dixerim) nihil charitate pen/
nius inueniri. Siue em̄ pphetie eua/ Ibidem.
cuabūt: siue lingue cessabūt: siue sci/
entia destruet: charitas autē nūqꝫ
excidet: sine qua nō solū illa p̄cellen/
tissima charismatū genera: sed etiam
martyrij ipsi⁹ gloria vacuat.

De timore q̄ charitatis ma/gnitudine generatur: Capi. XIII.

Quisquis igit in huius fuerit
charitatis pfectione funda/
tus: necesse est vt ad illū sub/
limiorē charitatis timorē gradu ex/
cellentiore conscendat: quem nō pe/
narum terror nec cupido p̄miorꝝ sed
amoris generat magnitudo: quo vel
filius indulgentissimū patrē: vel fra/
trem frater: vel amicū amicus: vel cō
iugem coniunx sollicito reueret affe/
ctu: dum eius non verbera neqꝫ con/
uitia: sed vel tenuem amoris formi/
dat offensam: atqꝫ in omnibus non
solum actibus: verū etiam verbis at/
tonita semp pietate distēdit: ne erga
se quātuluncūqꝫ feruor dilectionis
illius intepescat. Cuius timoris ma/
gnificentiā Esaias vnus pphetarū
eleganter exp̄ssit: Diuitie inquiens Esa.33.
salutis: sapiētia τ scientia: timor do/
mini ip̄e thesaurus eius. Non potuit
timoris istius dignitatem ac meritū

magis euidẽter exp̃mere: q̃ꝫ vt diui/
tias salutis nr̃e q̃ in vera sapiẽtia dei
ſcientiaq̃ꝫ cõſiſtunt: diceret niſi a ti/
more domini non poſſe ſeruari. Ad
hunc igitur metũ nõ peccatores ſed
ſancti ꝓpheticis inuitant̃ eloquijs:
Ps̃. 33. dicente pſalmigrapho: Timete dñm
omnes ſancti ei⁹: qꝛ nihil deeſt timẽ/
tibus eum. Qui eñi hoc timore do/
minũ metuit: ꝑfectioni eius certũ eſt
nihil deeſſe. Nam de illo timore pe/
nali euidẽter Joannes apl̃us dicit:
1. Joh. 4 Qui timet nõ eſt ꝑfectus in charita/
te: quia timor penam habet. Multa
ergo diſtantia eſt inter iſtum timorẽ
cui nihil deeſt: qui ſapientie ſciẽtieq̃ꝫ
theſaurus eſt: ⁊ illum imꝑfectũ qui
principiũ ſapientie nũcupat̃: quiq̃ꝫ
penam in ſeſe continens: de ꝑfectorũ
cordibus ſuperueniente plenitudine
Ibidem. charitatis: extrudit̃. Timor eñi non
eſt in charitate: ſed perfecta charitas
foras mittit timorẽ. Et reuera: ſi p̃n/
cipium ſapientie in timore conſiſtit:
que erit eius niſi in chriſti charitate
ꝑfectio: que illum ĩ ſeſe perfecte dile/
ctionis continẽs metũ: non iam prin
cipium ſed theſaurus ſapientie ⁊ ſci/
entie nuncupat̃. Et idcirco duplex ti
moris eſt gradus: vnus incipientiũ:
id eſt eorũ qui adhuc ſub iugo ⁊ ter/
Malac. 1. rore ſeruili ſunt: de quo dicit̃: Et ſer/
uus dominũ ſuum timebit. Et ĩ euã/
Joh. 15. gelio: Jã nõ dico vos ſeruos: qꝛ ſer/
uus neſcit quid faciat domin⁹ eius.
Eiuſd̃. 8. Et ideo ſeruus inquit non manet in
domo in eternũ: filius manet in eter/
nũ. Imbuit eñi nos vt ab illo penali
metu ad charitatis pleniſſimã liber/
tatem ⁊ amicorũ filiorũq̃ꝫ dei fidu/
ciã tranſeam⁹. Deniq̃ꝫ beatus apl̃us
qui ſeruilẽ illum timoris gradũ olim
charitatis dominice virtute trãſcen/
derat: inferiora deſpiciens: maioribꝰ
ſe ditatũ donis a dño ſic ꝓfitet̃: Nõ
2. Ti. 1. eñi inquit dedit nobis deus ſpm̃ ti/
moris: ſed virtutis ⁊ dilectiõis ⁊ ſo/
brietatis. Eos etiã q̃ ꝑfecta celeſtis
illi⁹ p̃ris dilectiõe flagrabãt: quoſq̃ꝫ
ex ſeruis filios adoptio diuina tã fe/

cerat: hoc adhortat̃ eloquio: Nõ eñi Roma. 8
accepiſtis ſpm̃ ſeruitutis iterũ in ti/
more: ſ accepiſtis ſpiritũ adoptiõis
filioꝝ: in quo clamam⁹: Abba pater.
De hoc etiã metu cũ illã ſeptiformẽ
ſpũſſancti gratiã ꝓpħa deſcriberet:
quẽ in homine illo dominico ſm̃ in/
carnationis diſpenſationẽ deſcẽdiſſe
non dubiũ eſt: dixiſſetq̃ꝫ: Et req̃eſcet Eſa. 11.
ſuꝑ eum ſpũs dñi: ſpũs ſapiẽtie ⁊ in/
tellectus: ſpũs cõſilij ⁊ fortitudinis:
ſpũs ſciẽtie ⁊ pietatis. nouiſſime ve/
lut quiddã precipuũ intulit: dicens:
Et replebit eũ ſpũs timoris domini.
In quo p̃mitus illud diligentius eſt
intuendũ: q̃ non dixerit: Et req̃eſcet
ſuꝑ eum ſpũs timoris domini: ſicut
de illis p̃oribus dixerat: Sed reple/
bit inquit eum ſpũs timoris domini.
Tanta enĩ vbertatis eius eſt magni/
tudo: vt quẽ ſemel ſua virtute poſſe/
derit: nõ partẽ ſed totam eius occu/
pet mentẽ. Nec ĩmerito. Illi etenim
que nunq̃ꝫ excidet coherens charita/
ti: nõ ſolum replet ſed etiã ꝑpetua ⁊
inſeꝑabili eum quem ceperit poſſidet
iugitate: nullis leticie temporalis vl̃
voluptatũ oblectatiõibus ĩminut⁹.
Quod nõnunq̃ꝫ illi qui foras mittat̃
timori euenire cõſueuit. Hic eſt igit̃
ꝑfectionis timor: quo homo ille do/
minicus: qui nõ ſolũ redimere huma
nũ genus: ſed etiã p̃bere venerat ꝑfe
ctionis formã atq̃ꝫ exempla virtutũ:
repletus fuiſſe narrat̃. Illum enĩ ſer
uilẽ ſuppliciorũ timorẽ: verus dei fi/
lius qui peccatũ non fecit nec dolus 1. Pet. 2.
inuẽt⁹ eſt ĩ ore ei⁹: habere nõ potuit.

Interrogatio de cõſummatione caſtitatis: Ca. XIIII.

G Ermanus: Quia de ꝑfectiõe
charitatis ſermo digeſtus eſt:
volum⁹ etiã de caſtitatis fine
aliqua liberius ſciſcitari. Non enim
ambigimus illud p̃celſum faſtigium
charitatis: per quã ſicut huc uſq̃ꝫ diſ/
ſertum eſt: ad imaginẽ dei ſimilitudi/
nemq̃ꝫ cõſcendit̃: ſine caſtitatis perfe
ctione ſubſiſtere omnino non poſſe:

sed vtrum ita eius possit ꝑpetuitas obtineri: vt nunq̄ꝫ libidinis titillatio integritatē nostri cordis infestet: ⁊ ita valeam⁹ ab hac passiōe carnali degētes ī corpe regenerari: vt nunq̄ꝫ incentiuorū estibus aduramur: volumus edoceri.

Dilatio expositionis postulatę: Capi. XV.

c Heremon: Summe quidem beatitudinis ac singularꝫ est meriti: ita istū ꝑ quē dn̄o coherem⁹ affectū: vel discere iugit̄ vel docere: vt meditatio eius ſm psalmigraphi sententiā oēs vite nostre dies noctesq̄ꝫ consumat: ⁊ mentē nostram insatiabiliter esurientem sitientemq̄ꝫ iusticiā: celestis huius cibi perpetua ruminatione sustentet. Sed cōsulendum est etiā iumēto corporis nostri ſm benignissimam saluatoris nostri ꝓuidentiā: ne deficiat in via. Spiri
Mat. 26. tus enī ꝓmptus: caro aūt infirma: q̄ etiam nunc vel exigui cibi ꝑceptione curanda est: vt post refectionem eius etiā ad ea que desideratis diligētius indaganda: mentis quoq̄ꝫ addatur intentio.

Explicit collatio ꝑma abbatis Cheremonis de perfectione.

Incipit annotatio capitulorū collationis secundę eiusdē abbatis de castitate.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio secunda abbatis Cheremonis de castitate.

De verbis abbatis Cheremonis de castitate: Capitulū. I.

r Efectiōe transacta: que doctrine cibū desiderātib⁹ nobis onerosa magis visa est q̄ꝑ iocūda: cū ilico nos ꝓmissi sermonis debitum senex expectare sensisset: grata est inquit mihi nō solum attonita ad discendum vestre mentis intentio: sed etiā disciplina proposite questionis. Rationabilis enī reuera

interrogatiõis a vobis ordo seruatꝰ
est. Necesse est enī vt tam excelse ple/
nitudinē charitatis immēsa illa ꝑfe/
cte atqꝫ ꝑpetue castimonie p̄mia con
sequant̄: parqꝫ sit gaudium in tanta
parilitate palmarū. Tanta enī sibi
societate federant̄: vt vna absqꝫ alte
ra nequeat possideri. Hoc igit̄ ꝓpo/
sitio vestra cōplexa est: vt vtrū ignis
ille cōcupiscentie: cuius hec caro ve/
lut insitū sentit ardorem: ad plenum
possit extingui: disputatiōe simili pā
deremus. De quo primū quid beatꝰ
apostolus senserit diligētius inqui/
Colos.3. ramus: Mortificate inquit membra
vestra que sunt suꝑ terram. Prius
ergo q̄ꝫ cetera perscrutemur: que ista
sint membra que mortificari p̄cepe/
rit: indagemꝰ. Neqꝫ enim beatꝰ apo/
stolꝰ ad abscisionem manuū aut pe/
dum aut genitaliū: immiti nos p̄ce/
ptione compellit: ſ corpꝰ peccati qđ
vtiqꝫ cōstat ex mēbris: q̄ꝫ totius de/
strui zelo ꝑfecte desiderat sanctitatꝫ:
Roma.6 de quo corpore alibi: Ut destruatur
inquit corpus peccati. Et que sit eiꝰ
destructio ꝯsequēter exponit: vt iam
inquit nō seruiamus peccato. A quo
etiā se liberari cum eiulatu postulat:
Eiusđ.7. dicens: Infelix ego homo: quis me
liberabit de corpore mortis huiꝰ?

De corpore peccati ⁊ mem/ bris eius: Capi. II.

Hoc itaqꝫ peccati corpus mul
tis vitiorū membris probat̄
extructum: ⁊ ad eius attinere
portionem quicq̄d vel facto vel di/
cto vel cogitatiōe peccat̄: cuius mē/
bra rectissime super terram esse dicū/
tur. Non enī possunt hi qui eorum
vtunt̄ ministerio veridice profiteri:
Phil.3. Nostra autē conuersatio in celis est.
Huius igit̄ corporis in hoc loco apo
stolus membra describens: Mortifi/
Colos.3. cate inquit membra vestra que sunt
super terrā: fornicationem: immūdi/
ciā: libidinem: concupiscentiā malā:
⁊ auariciam que est simulacrorū ser/
uitus. Primo itaqꝫ loco fornicatio/
nem credidit inferendā: que carnali
cōmixtione ꝑficit̄. Secūdū etiā mē/
brū immūdiciā nūcupauit: que non/
nunq̄ꝫ absqꝫ vllo mulieris tactu: vel
dormiētibus vel vigilātibus per in/
curiā incircūspecte mētis obrepit: et
ideo notat̄ ac ꝓhibet̄ in lege: que im
mūdos quosqꝫ non solū sacrarū car/
niū participatiōe p̄uauit: verūetiam
ne cōtactu suo sancta polluerēt: a ca/
strorū iussit cōgregatione secerni: di/
cens: Aīa quecūqꝫ comederit de car Leui.7.
nibus sacrificij salutaris (qđ est dn̄i)
ī qua est immūdicia: ꝑibit corā dn̄o:
⁊ quicq̄d tetigerit immūdus: immū/
dum erit. In Deuteronomio quoqꝫ: Deut.23
Si fuerit inter vos hō qui nocturno
pollutus est somnio: egrediet̄ extra
castra: ⁊ nō reuertet̄ p̄us q̄ꝫ ad vespe
rā: lauet̄ aqua: et post solis occasum
regrediet̄ ī castra. Deinde tertiū pec/
cati membrū libidinem ponit: que ī
recessibus coalescens anime accide/
re quippiā etiā sine corporis passi/
one pōt. Libidinē enī ab eo quod li/
beat dictā esse nō dubiū est. Post h̄
de maioribꝰ peccatis ad minora de/
scendēs: quartū intulit mēbrū: con/
cupiscētiā malā: q̄ nō solū ad p̄dictā
impudicitie passionē: verūetiam ad
oēs noxias cupiditates generalit̄ re/
ferri pōt: q̄ corrupte tm̄modo volu/
ptatis est egritudo. De q̄ dn̄s in euā/
gelio. Qui viderit mulierē ad cōcu/
piscendū eā: iā mechatꝰ ē eā ī corde Mat.5.
suo. Multo enī maiꝰ est etiā tūc mē/
tis lubrice desideriū cōtinere: cum ei
illecebrosi aspectus offertur occasio.
Quibꝰ manifestissime cōprobat̄: ad
ꝑfectionē puritatis castimoniā cōti/
nētie corpal' solā nō posse sufficere:
nisi ei etiam mentis addat̄ integri/
tas. Post que omnia nouissimū il/
lius corporis membrū: ⁊ auariciam
inquit: ꝓculdubio ostendens nō so/
lū ab appetitu rerū alienarū animū
cōtinēdū: verū etiā ꝓpria magnani/
miter cōtemnēda. Hoc enī ⁊ ī Acti/
bus aploꝝ fecisse legitur credentium
mltitudo: de q̄ dicit̄: Multitudinis Act.4.
aūt credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna:

nec quisq̃ eoꝝ que possidebant aliquid suū eē dicebat: ſ erāt illis omnia cōmunia. Quotq̃t em̄ possessores agroꝝ aut domoꝝ erāt: vendentes afferebāt precia eoꝝ que vendebant: ⁊ ponebāt ante pedes apostoloꝝ. Diuidebat aūt singulis prout cuiq; opus erat. Et ne ad paucos ptinere videret ista pfectio: auariciā simulacroꝝ seruitutē esse testatus est. Nec imerito. Quisq̃s em̄ nō cōmunicat necessitatib⁹ egenoꝝ: ⁊ pecunie sue quā infideli tenacitate cōseruat: christi p̄cepta postponit: idolatrie crimen incurrit: amorem scilicet materie mundialis diuine preferens charitati.

De mortificatiōe fornicatiōis ⁊ imūdicie: Ca. III.

Si ergo multos ita p christo suas videm⁹ abiecisse substātias: vt non solū possessionē pecuniaꝝ: verūetiā desideriū d corDibus eoꝝ in ppetuū pbem⁹ abscisum: ꝯsequēs est vt eodē modo etiam fornicationis ardorem extingui posse credam⁹. Neq; em̄ rem īpossibilē apl's cū possibili ꝯiunxisset: sed vtraq; sciēs esse possibilia: pari mō mortificāda decreuit. Et intantum btūs apl's fornicationē siue imundiciā de nostris mēbris extirpari posse cōfidit: vt non solū mortificari ea: ſ ne noiari quidē in nobis debere pnunciet: Fornicatio inquiens ⁊ oīs
Eph.5. imūdicia aut auaricia nec nominet in vobis: aut turpitudo: aut stultiloquiū: aut scurrilitas que ad rē non pertinet. Que etiā pari modo pniciosa esse: ⁊ equali nos a regno dei ex
Ibidem. clusiōe depellere: edocet dicens: Illud aūt scitote: qm̄ oīs fornicator aut imundus aut auarus qd est idoloꝝ seruitus: nō habet hereditatem in regno christi ⁊ dei. Et iterū: No
1.Cor.6 lite errare: neq; fornicari: neq; idolis suiētes: neq; adulteri: neq; molles: neq; masculoꝝ ꝯcubitores: neq; fures: neq; auari: neq; ebriosi: neq; maledici: neq; rapaces: regnum dei possidebūt. Dubiū proinde esse nō debet: fornicationis ⁊ imundicie de mēbris nostris aboleri posse contagium: qm̄ quidē nō aliter ea q̃ auariciā stultiloquiū scurrilitatē ebrietatē ac furta quoꝝ facil' amputatio est: mādauerit abscidēda.

Q ad obtinendā castimonie puritatem: non sufficit humani laboris intentio: Caplm. IIII.

Certos tamē esse nos ꝯuenit: q licet oēm ꝯtinentie districtionē: famē scz ac sitim: vigilias q3 ⁊ operis iugitatē: atq; incessabile subeamus studiū lectiōis: perpetuā tn̄ castimonie puritatē hoꝝ laboꝝ merito contingere neqamus: nisi i his iugiter desudātes: expiētie magisterio doceamur incorruptionē eius diuine gratie largitate concedi. Ob hoc sane solūmō se vnusq; infatigabiliter in his exercitijs pdurare debere cognoscat: vt p illoꝝ afflictionē misericordiā dn̄i ꝯsecutus: ā impugnatiōe carnis ac dn̄atiōe ppotentiū vitioꝝ diuino mercat munere liberari: nō quo adepturū se p illa ꝯfidat istā quā cupit inuiolatam corporis castitatē. Tanto aūt erga acquisitionem castimonie desiderio atq; amore inflāmemur: quanto quis pecuniaꝝ cupidissim⁹ appetitor: vel qui sūma honoꝝ ambitione distēdit: vl' qui intolerabili pulchre mlieris amore raptat: desideriū suum impatiētissimo ardore optat explerí: ⁊ ita fiet vt dū pro integritat' ppetuitate insatiabili cupiditate succendimur: desiderabil' despiciat cibus: necessarius horreat potus: somnus deniq; ipe nature debit⁹ respuatur: vl' certe vt deceptor fraudulentissimus puritatis ⁊ emulus atq; cōtrarius castitati: attonita atq; suspecta mēte capiat: ⁊ ita vnusq̃sq; q̃ti

die integritatis sue matutin⁹ explo/ ratoꝛ effect⁹: de collata sibi purifica tiõe ꝯgaudeat: eã q₃ se nõ suo studio nec vigilãtia ꝫ ꝓtectiõe dñi sentiat ꝯsecutũ: ac tãdiu illius ꝑseueranti/ am suo coꝛpoꝛi intelligat cohesurã: q̃diu eã dñs sua fuerit miseratione largitus. Qui eñ hãc stabiliter ob/ tinet fidẽ: nequaq₃ supbum sapiens de sua virtute ꝯfidet: neq₃ seductus longis obsceni liquoꝛ̃ indutijs blã dissima securitate soluet: sciẽs im/ purissime colluuiõis aspergine se ꝓ/ tinus maculandũ: si vl' paululũ q̃d ab eo ꝓtectio diuĩa discesserit: ac ꝓ/ inde ꝓ ppetuitate eius cũ omni ꝯtri tione ꝛ humilitate coꝛdis: indefessis est oꝛatiõib⁹ excubandũ.

De vtilitate impugnatio/ nis que nobis de incẽtiuo/ rum estibus generatur: Captm. V.

Ultis aũt capere per hui⁹ rei quã dicim⁹ veritatẽ euidẽs argumentũ: p q̃d ꝛ hec q̃ di/ cta sunt approbetis: ꝛ istã coꝛpoꝛis pugnã que inimica vobis putat̃ ac noxia: vtiliter mẽbꝛis nostris inser/ tam esse doceamini: Cõsiderate q̃so illos qui coꝛpoꝛe sunt spadones: q̃ p̃cipue causa in virtutib⁹ appeten dis desides reddat ac tepidos. Nõ/ ne quia coꝛrũpende castitat̃ credũt se periculũ nõ habere? Quod tamẽ nemo ita ꝓposuisse me credat: vt ne minẽ eoꝝ penitus inueniri posse con firmẽ: ꝑfecta abrenũciatiõe flagran tem: sed quia naturã quodãmodo suã vincant: si qui foꝛte eoꝝ ad ꝓpo sitã ꝑfectionis palmã summa animi districtione ꝯtendunt: cui⁹ ardoꝛ ac desideriũ cũ quẽ semel accenderit: famẽ: sitim: vigilias: nuditatẽ: cun/ ctosq₃ laboꝛes coꝛpoꝛis: nõ solũ pa/ tienter verũ etiam libenter sustinere cõpellit. Uir eñ in doloꝛib⁹ laboꝛat sibi: ꝛ vim facit ꝑditioni sue. Et ite/ rum: Anime aũt egẽti etiam amara dulcia vident̃. Alias nã q₃ nõ pote runt desideria p̃sentiũ rerũ vel reꝑ/ mi vel auelli: nisi ꝓ istis affectibus noxijs quos cupim⁹ amputari: alij salutares fuerĩt intromissi. Nullate/ nus eñ valet viuacitas mẽtis: absq₃ alicui⁹ desiderij vel timoꝛis: gaudij vel meroꝛis affectiõe subsistere: nisi hec eadẽ in bonã partẽ fuerint ĩmu tata. Et iccirco si carnales ꝯcupiscẽ/ tias de coꝛdibus nostris desideram⁹ extrudere: spiritales ĩ eaꝝ locis plã/ temus ꝓtinus volũtates: vt his ani mus noster semp innexus ꝛ habeat quib⁹ iugiter ĩmoꝛet̃: ꝛ illecebꝛas p̃ sentium ac tempoꝛaliũ respuat gau/ dioꝝ. Cũ q₃ in hũc statũ mẽs nostra quotidianis exercitijs erudita ꝑfe/ cerit: tũc versiculi illius affectum ex/ ꝑiẽtia docẽte ꝯcipiet: quẽ omnes quidẽ solita psallendi modulatione cõcinimus: virtutẽ vero eius nõ nisi pauci expertiq₃ ꝑcipiũt: Prouide/ bam dñm in ꝯspectu meo semp: q̃m a dextris est mihi ne cõmouear. Ille eteñ solus vim atq₃ intellectũ hui⁹ carminis efficaciter assequit̃: qui ꝑ/ ueniẽs ad istã de qua loquimur coꝛ poꝛis atq₃ anime puritatẽ: intelligit se cũctis momẽtis ne rursus ab eadẽ deuoluat̃: a dño ꝯseruari: dextrasq₃ suas id est opationes sanctas ab eo/ dem iugiter cõmuniri. Dñs eñ san/ ctis suis nõ a sinistr̃ (quia nihil ha/ bet sinistrũ vir sanctus) sed a dextr̃ semp assistit: a peccatoꝛibus vero ꝛ impijs nõ videt̃: q₂ nõ habent illas dexteras quib⁹ dñs ꝯsueuit assiste/ re: nec possunt dicere cũ ꝓpheta: Oculi mei semp ad dñm: quoniam ipe euellet de laqo pedes meos. Qđ nullus poterit veridice ꝓfiteri: nisi q̃ vniuersa que in hoc mundo sunt aut noxia aut supflua aut certe inferio/ ra summis virtutibus iudicãs: oẽm intuitũ suũ: omne studiũ: omnẽ cu/ rãm erga cultũ sui coꝛdis ꝛ castimo nie defixerit puritatẽ: atq₃ ita mens

Puer. 27. Ps. 15. Ps. 24.

istis exercitijs elimata: ⁊ ꝓfectibus
expoliata: ad ꝑfectā corporis atqꝫ
anime ꝑueniet sanctitatē.

Qȝ patientia ardorem for/ nicationis extinguat: Caplm. VI.

q Uantū eñi quis in lenitate
ac patiētia cordis: tantū in
corporis puritate ꝓficiet: qñ
toqꝫ longius iracundie ꝓpulerit paſ
sionē: tanto castitatē tenaci⁹ obtine/
bit. Non eñi estus corporis declina/
bit nisi qui animi motus ante cōpreſ
serit. Qd̄ apertissime saluatoris no
stri ore laudata beatitudo declarat:
Matt. 5. Beati mites: qm̄ ipsi possidebūt ter
ram. Nō ergo aliter nostrā posside/
bimus terrā: id est nō alias dicioni
nostre rebellis huius corporis terra
subdetur: nisi mens nostra prius fue
rit patiētie lenitate fundata: nec po/
terit quis aduersus carnem suam in/
surgentia libidinis bella comprime/
re: nisi prius armis mansuetudīs in/
Ps̄. 36. struat᷑. Mās̄ueti eñi possidebūt ter/
ram: ⁊ inhabitabūt in seculū seculi
super eā. Hāc inqꝫ terrā queadmo/
dum obtinere possimus: idē ꝓphe/
ta in ꝯsequentib⁹ psalmi ipsius edo
cet: Expecta dn̄m ⁊ custodi viā eius
⁊ exaltabit te: vt hereditate capias
terram. Cōstat ergo ad possessioneȝ
terre istius firmiter obtinēdā: nemi/
nem posse cōscendere: nisi illos tan/
tum qui ꝑ īmobilē patiētie lenitatē
vias dn̄i duras ac ꝑcepta seruātes:
de ceno carnaliū passionū extrahen
te eodem fuerint exaltati. Mansueti
ergo possidebunt terrā: ⁊ nō solum
possidebunt eam: sed etiam delecta/
bunt᷑ in multitudine pacis: qua ne/
mo in cuius carne adhuc bella cōcu
piscentie suscitant᷑ stabiliter perfrue
tur. Necesse est eñi infestari eū diriſ/
simis demonū prelijs: ⁊ ignitis luxu
rie iaculis sauciatum: a terre sue poſ
sessione deuolui; donec dominus au/
ferat bella vsqꝫ ad fines terre ei⁹: ar Ps̄. 45.
cum cōterat ⁊ cōfringat arma: ⁊ scu
ta cōburat igni: illo scȝ quem venit
domin⁹ mittere super terrā. Arcus
etiam ⁊ arma confringat: quib⁹ ad/
uersus eum nequitie spiritales die/
bus ac noctibus dimicantes: ignitis
configebant cor eius iaculis passio/
num. Et ita cum eum dominus con/
terens bella ab omnibus incentiuo/
rum estibus liberarit: ad illum puri/
tatis perueniet statum: vt deposita
confusione qua semetip̄m: id est car/
nem suam dum impugnaretur horre
bat: incipiat ea velut purissimo ta/
bernaculo delectari. Non enim acce Ps̄. 90.
dent ad eum mala: ⁊ flagellum non
appropinquabit tabernaculo eius:
ad illud scilicet propheticum patiē/
tie virtute perueniens: vt mansuetu
dinis merito non modo suam here/
ditet terram: verumetiaȝ delectetur
in multitudine pacis. Ubi autē ad/
huc superest sollicitudo certaminis:
pacis esse nō potest multitudo. Nō
enim ait delectabūtur in pace: sed in
multitudine pacis. Per qd̄ euiden/
ter ostenditur: ita efficacissimā me/
dicinam cordis esse patientiam: ꝭm
illud Salomonis: Mansuetus vir
cordis est medicus: vt non solū ire:
tristicie: acidie: cenodoxie: superbie:
verumetiam libidinis omniūqꝫ pa/
riter extirpet fomitem vitiorum. In
longanimitate enim (vt ait Salo/
mon) prosperitas regibus. Nā qui
mitis semper atqꝫ tranquillus est:
nec iracundie perturbatione succen/
ditur: nec acidie atqꝫ tristicie ango/
re consumitur: nec cenodoxie vani/
tate distenditur: nec superbie tumo/
re sustollitur. Pax enim multa dili/ Ps̄. 118
gētibus nomen domini: ⁊ non est il/
lis scandalum. Et ideo non immeri/ ꝓuer. 16.
to pronūciatur: Melior patiens for/
te: et qui continet iram capiente vr/
bem. Hanc igitur pacē donec firmā
atȝ ꝑpetuā obtīere mereamur: mlt᷑
nece ē nos īpugnatiōib⁹ attēptari.

Frequēterqꝫ nobis est ꝟsiculus iste
cū gemitu lachrymisqꝫ repetendus:
Ps̄. 37. Miser factus sum ⁊ afflictꝰ sum vs/
quequaqꝫ: tota die ꝯtristatus ingre
diebar: quoniā lūbi mei impleti sūt
illusionibꝰ: ⁊ nō est sanitas in carne
mea: a facie ire tue nō est pax ossibꝰ
meis a facie insipiētie mee. Tūc em̄
cōpetēter hec ⁊ in veritate deflebi/
mus: qn̄ post longā puritatē corpo/
ris nostri: sperātes iaꝫ carnalia nos
omnimodis euasisse ꝯtagia: stimulos
carnis ob elationē cordis aduersum
nos rursum sentimꝰ insurgere: vl' cer
te ad fallaciam somnioꝝ impuritas
nos pristine colluuiōis aspergit. Cū
ergo ceperit quis diuturna cordis ⁊
corpis puritate gaudere: necesse est
vt dū se credit vlterius iā non posse
ab illa sinceritate deuolui: intra se/
metipm̄ quodamō glorief ⁊ dicat:
Ps̄. 29. Ego dixi in abundātia mea: nō mo/
uebor in eternū. Sed cū vtiliter a
dn̄o subrelictus: illū puritatitis sta/
tum in quo sibimet ꝯfidebat sense/
rit pturbari: seseqꝫ in illo spiritali vi
derit titubare successu: recurrat pro
tinus ad illius integritatis auctorē:
et agnoscēs infirmitatē suā: ꝯfiteaf
et dicat: Dn̄e nō in mea ꝫ in tua vo/
Ibidem. luntate p̄stitisti decori meo virtutē:
Auertisti faciē tuā a me ⁊ factꝰ sum
ꝯturbatus. Illud quoqꝫ beati Job:
Job. 9. Si lotus fuero quasi aquis niuis: ⁊
fulserīt velut mūdissime manꝰ mee:
tamē sordibꝰ intinges me: ⁊ abomi/
nabunf me vestimēta mea. Nō tn̄
is qui suo vicio se in sordibꝰ tingit:
nō potest dicere suo creatori. Donec
ergo ad pfectū puritatis statū pue/
niat: necesse est eū inequalitatibus
istis frequētius erudiri: quoadusqꝫ
per dei gratiā ꝯfirmatus in illa quā
appetit puritate efficacif dicere me/
reaf: Expectās expectaui dn̄m: ⁊ re/
Ps̄. 39. spexit me: ⁊ exaudiuit precē meā: et
eduxit me de lacu miserie ⁊ de luto
fecꝭ: ⁊ statuit supra petrā pedes me/
os ⁊ direxit gressus meos.

De differentijs ⁊ gradibꝰ ca/
stitatis: Caplm̄. VII.

Multi sūt em̄ castimonie gra/
dus: quibꝰ ad illā inuiolabi
lē ꝯscendif puritatē: q̄s licꝫ
nec pspicere nec enūciare vt dignuꝫ
est virtus nostra sufficiat: tn̄ qꝛ seri/
es narratiōis exposcit: ꝺm mediocri
tatē experiētie nostre vtcūqꝫ pferre
temptabimꝰ: reseruātes pfectiora p/
fectis: nec p̄iudicātes his qui feruē
tiore studio puriorē castimoniā pos
sidētes: q̄nto maioris industrie sūt
tāto etiā pspicacie vigore p̄cellunt.
Proinde sex gradibꝰ licet multa a
se inuicē sublimitate distātibꝰ: fasti/
gia castitatis p̄celsa distinguā: ita vt
media q̄dā q̄ tn̄ multa sūt p̄termit/
tam: quoꝝ subtilitas ita humanos
subterfugit sensus: vt cā nec mēs in
spicere neqꝫ ploqui lingua p̄ualeat:
quibꝰ sensim castitatis ipsius pfectio
quotidianis pfectibꝰ adolescit. Se/
cundū similitudinē nāqꝫ corporum
terrenoꝝ que singulis diebꝰ insensi/
biliter sui capiūt incremēta: ⁊ ita dū
nesciūt: ad pfectū habitū puehunf:
aīe q̄ꝫ robur ac maturitas castitatis
acquiritur. Primꝰ itaqꝫ pudicitie
gradus est: ne vigilās impugnatio/
ne carnali monachꝰ elidaf. Scd̄s:
ne mēs illius voluptarijs cogitatio/
nibꝰ īmoref. Tertiꝰ: ne femineo nec
tenuif ad ꝯcupiscētiā moueaf aspe
ctu. Quartus: ne vigilās vel simpli
cem carnis pferat motū. Quintꝰ ne
cū memoriā generatiōis hūane: vl'
tractatus rō vel necessitas lectionis
ingesserit: subtilissimꝰ mentē volu/
ptarie actionis pstringat assensus: ꝫ
velut opus q̄ddā simplex ac ministe
riū humano generi necessario cōtri/
butū: trāquillo ac puro cordis ꝯtē/
plef intuitu: nihilqꝫ amplius de eiꝰ
recordatiōe ꝯcipiat: q̄ꝫ si operatio/
nem lateꝝ vel cuiuslibet alterius offi
cine mēte ptractet. Sextus castimo/
nie gradꝰ est: ne illecebrosis phātas/

matibus feminaꝝ vel dormiens illu/
daꝛ. Licet eñi hanc ludificationem
peccato esse obnoxiam nõ credamꝰ:
cõcupiscentie tñ adhuc medullitus
latitãtis indiciũ est. Quã tamẽ illu
sionẽ diuersis modis cõstat accide/
re. Nam ſm illũ vsum quẽ vigilãs
exercere vel cogitare ↄsueuerat: etiã
dormiens vnusquisq; temptaꝛ. Ali/
ter eñi fallunꝛ hi qui carnalez copu/
lam norunt: aliter qui feminee sunt
cõmixtionis expertes. Hi enim sicut
simplicioribus ac purioribus som/
nijs inquietari solent: ita etiam faci
liore diligẽtia ac minore possunt la/
bore purgari. Illi aũt sordidioribꝰ
magisq; expressis phãtasmatibꝰ il/
ludunꝛ: donec paulatim ſm mensu/
ram castitatis: ad quã vnusquisq;
contendit: in odiũ illius rei quã vo
luptariã ante sentiebat: mens etiam
somno sopita vertaꝛ: illudq; ei qđ
fortibus viris pro summo laboꝝ sti
pendio repromittiꝛ p pphetam: cõ/
Osee.2. cedaꝛ a dño: Et arcũ ⁊ gladiũ ⁊ bel/
lum conterã de terra vestra: ⁊ dor/
mire vos faciã fiducialiter: ⁊ ita de/
mũ quis ad illã beati sereni paucoꝝ
q; similiũ virorũ perueniet puritatez.
Quã iccirco a predictis sex castimo
nie gradibus sequestraui: quia non
solũ possideri sed etiã credi non nisi
a rarissimis potest. Et quia id quod
illi specialiter diuini muneris largi/
tate collatũ est: proponi ad genera/
lis precepti non potest formã: scz vt
eousq; mens nostra castitatis ipius
puritate formeꝛ: vt etiã ipso natu/
rali motu carnis emortuo: illũ ob/
scenũ liquorẽ omnino nõ perferat.
Opinionẽ sane quorundã quã sup
hac carnis colluuione definiũt: sile/
re nõ debeo: qui dicunt non iccirco
eam dormientibꝰ euenire: eo ꝙ eam
producat fallacia somnioꝝ: sed po/
tius quia redundãtia humoris illiꝰ
aliquas in egrotãti corde fingat il/
lecebras. Deniq; aiunt ꝙ illo tem/
pore quo nõ inquietat illa cõcretio:
quemadmodũ fluxus eius ita etiam
illusio conquiescat.

Qꝫ de natura castitatis et effectu eius: inexperti tra/ctare non possint: Caplm. VIII.

s Ed hec suscipere et probare
vtrũ possibilia an impossibi/
lia sint: certo examine defini/
re poterit nemo: nisi p experientiam
longã ⁊ puritatẽ cordis ad cõfinia
carnis ac spiritus verbo dñi dirigẽ/
te peruenerit. De quo beatus aposto/ Heb.4.
lus: Viuus est inquit sermo dei ⁊ ef
ficax ⁊ penetrabilior omni gladio
ancipiti: ⁊ pertingẽs vsq; ad diuisio
nem anime ac spũs: compagum quo
q; ac medullaꝝ: ⁊ discretor cogitati/
onũ ⁊ intentionũ cordis. Et ita inẽ
illoꝝ quodãmodo terminos collo/
catus: quid humane cõditioni neces
sariũ sit atq; ineuitabiliter attribu/
tum: quidve ↄsuetudĩe vitiosa ⁊ i/
curia iuuentutis inuectum: velut in/
spector ⁊ arbiter iusta trutinatione
discernet: ac sup eoꝝ effectu atq; na
tura nõ falsis vulgi opiniõibꝰ abdu
cetur: nec preiudicatis inexptorum
diffinitionibus acquiescet: sed puri/
tatis modũ certa expientie sue libra
et iusta examinatione ppendens: ne/
quaq; illorũ decipieꝛ errore: qui ne
gligentie sue vitio crebrioribꝰ q; na
tura cõpellit egestionibꝰ sordidati:
de naturali conditione causantur.
Cũq; eos constet inferre potiꝰ vim
nature: ⁊ extorquere ab ea pollutio
nem quã ipa nõ ingerit: intẽperan/
tiam suã ad necessitatẽ carnis ĩmo
ad eius referunt creatorez: pprias
culpas ad nature infamiam transfe
rẽtes. De qbꝰ in Prouerbijs elegã/
ter exprimiꝛ: Insipiẽtia viri corrũ/
pit vias suas: deũ aũt causaꝛ in cor
de suo. Postremo si quis huic asser
tioni nostre fidẽ derogare voluerit:
queso vt nõ ante piudicata nobiscũ
opinione disceptet: q; discipline hu/

lus suscipiat instituta. Cūq₃ hec ꝑ/
paucis mēsibus illa qua tradit̄ mo/
deratione seruauerit: ꝑfecto hec q̄
diximus vero poterit ꝓbare iudicio
Ceterū frustra de cuiuslibet art⁊ ac
discipline fine contendit: quisq₃ non
prius omnia que ad ꝯsummationez
eius pertinent: summo fuerit studio
ac virtute sectat⁹: velut si verbi grā
similitudinē mell̄ ex tritico: aut rur/
sum ex eo sic̄ etiā ex raphani liniq₃
seminibus lenissimi olei liquorē pro
duci posse cōfirmē. Si quis horum
penitus ignarus assistat: nōne cōtra
rerū naturā hoc esse cōclamans: me
velut apertissimi auctorē mendacij
deridebit? Cui si ego testes īnūeros
qui hec se ⁊ vidisse ⁊ gustasse ⁊ fecis
se testent̄ exhibeam: rationē insuper
atq₃ ordinē quo ille species: vel in
olei pinguedinē: vel in mellis dulce/
dinem transformen̄t edisseram: ille
autē in stultissime ꝑsuasionis obsti/
natiōe persistēs: neget ab illis semi/
nibus quicq̄₃ vel dulcedinis vel vn
guedinis posse ꝓduci. Nōne magis
notanda est irrationabilis eius ꝑui/
caxq₃ cōtentio: q̄₃ sermonis mei ve/
ritas irridenda: que multoꝝ ac fide/
liū testiū grauitate: ⁊ euidentib⁹ do
cumentis: ⁊ q̄ᵭ his amplius est expe
rientie ꝓbatione fulcit̄? Et ideo q̄s/
quis ad illū puritatis statū iugi cor/
dis intentione ꝑuenerit: vt iam men
te ab huius passiōis titillatione pe/
nitus absoluta: per soporē caro eius
velut redūdantiā sup̄flui humoris
expellat: cōditionē modūq₃ nature
certissime dep̄rehēdit: ⁊ ita cū exper
gefactus inuenerit carnē suam post
longa tempora se inscio atq₃ ignorā
te pollutā: tū demū de naturali ne/
cessitate causet̄: ad illū sine dubio ꝑ
ueniens statū: vt talis inueniat̄ ī no
cte qualis in die: talis in lecto qua/
lis in oratione: talis solus qual̄ tur/
bis hominū circūseptus. Postremo
vt nunq̄₃ se talem secretus aspiciat:
qualis videri ab hominibus erube/
scit: nec in eo tale aliquid inenitabi/
lis ille ocul⁹ deprehēdat: q̄ᵭ ab hu/
manis aspectibus velit esse celatum:
et ita cum ceperit suauissimo lumi/
ne castitatis iugiter delectari: dicere
poterit cū ꝓpheta: Et nox illumina/
tio mea ī delitijs meis: quia tenebre Ps. 138
nō obscurabunt̄ a te: ⁊ nox sicut di/
es illuminabit̄: sicut tenebre ei⁹ ita
et lumē eius. Deniq₃ hoc ip̄m (quia
supra cōditionē nature videt̄ huma
ne) qualiter obtinuerit idē ꝓpheta:
subiungit dicens: Quia tu possedi/
sti renes meos: id ē nō industria mea
neq₃ virtute hanc promerui purita/
tem: sed quia tu mortificasti insitum
renibus meis libidinose voluntatis
ardorem.

Interrogatio an corporis motum etiam dormientes possimus euadere: Caplm. IX.

Ermanus: Perpetuā quidē
G corporis puritatem ex parte
aliqua experti sumus: a vigi
lantibus posse ꝑ dei gratiā posside/
ri: ⁊ cōmotionē carnis districtionis
rigore atq₃ iudicio resistēte: vigilan
tibus posse nō ꝯtingere nō negam⁹.
Utrū aūt ⁊ dormiētes hac inquie/
tudine carere possimus: volum⁹ edo
ceri. Duabus nāq₃ de causis possi/
bile hoc esse nō credimus: quas licet
absq₃ verecūdia nequeamus effari:
tamē q̄m hoc medicine ipsius neces/
sitas cogit: quesumus vt cum venia
tui si qua forte inuerecundi⁹ fuerint
denudata: suscipias. Primū ergo ē
quod ꝑ somni quietē mentis vigo/
re laxato: obseruari nequaq̄₃ illius
valeat cōmotionis obreptio. Secū/
do q₃ etiam vrine collectio cū vesice
capacitatē quiescentibus nobis in/
desinenti cōfluxu: interni humoris
oppleuerit: excitet mēbra marcescen
tia: quod etiā paruulis vel spadoni
bus eadem nihilominus lege contin
git. Unde fit vt si nō oblectatio libi

dinis vulnerat mentis assensum: cõ fusione tñ eã hũiliet turpitudo membrorum.

R̃nsio ꝙ ꝑ somnũ accidẽs carnis cõmotio non officiat castitati: Ca. X.

Cheremõ: Apparet vos necdũ vere castitatis agnouisse virtutẽ: qñ quidẽ districtõis auxilio eã a vigilantib⁹ tm̃ credit retentari. Et inde est ꝙ putat a dormiẽtibus q̃si rigore animi resoluto: integritatẽ nõ posse seruari. Porro castitas nõ vt arbitramini districtionis p̃sidio: ſ amore sui ⁊ ꝓprie puritatis delectatione subsistit. Nõ enĩ castitas ſ ↄtinẽtia d̃r: vbi adhuc ei aliq̃ resistit aduersitas voluptatis. Videtis ḡ his qui castitatis affectũ ꝑ dei gratiã medullitus receperunt: districtionis cessationẽ cũ dormiũt non obesse: que infida etiã vigilantibus rõne certissima cõprobatur. Quicq̃d em̃ cũ labore cõprimitur: tẽporales dimicanti p̃stat indutias: nõ tñ ꝑpetuã securitatis quietẽ tribuit post laborẽ. Quicq̃d aũt ꝓfunda fuerit virtute deuictũ: absq̃ vllã inquietudinis suspitiõe cõpositum: ingem pacis victori cõferet firmitatẽ. Quãobrẽ donec pulsari nos carnis cõmotione sentim⁹: nouerimus nos ad castitatis necdũ ꝑuenisse fastigia: ſ adhuc sub infirmitate continẽtie ↄstitutos prelijs fatigari: in q̃bus necesse est dubios semꝑ esse euẽtus. Nõ aũt ineuitabilẽ esse cõmotionẽ carnis hoc astruere voluistis indicio: ꝙ ea ne ip̃i q̃dẽ eunuchi carere dẽptis genitalib⁹ p̃nt: sciendũ est nõ eis carnales estus nec affectũ libidinis: ſ solã satiue generationis deesse virtutẽ. Vñ manifestũ est ne illos quidẽ si ad hãc ad quã nos nitimur castitatẽ cupiunt ꝑuenire: ab humilitate ⁊ ↄtritione cordis vl' cõtinentie districtione debere laxari: licet nequaq̃ sit discredendũ: minore ab eis castimoniam posse labore ac studio cõprehendi.

Q̃ multũ intersit inter castitatem ⁊ continentiã: Capi. XI.

Quãobrẽ ꝑfectio castitatis: a laboriosis cõtinentie rudimẽtis perpetua trãquillitate discernitur. Hec est em̃ vere cõsummatio castitatis: que non impugnans carnalis ↄcupiscentie mot⁹ ſ toto horrore detestans: iugẽ atq̃ inuiolabilem sui retinet puritatẽ: nec p̃ot aliud q̃d esse q̃ꝫ sanctitas. Hoc aũt fiet qñ iam desinẽs caro aduersus sp̃ũm cõcupiscere: desiderijs eius v̾tutibq̃ cõsenserit: ceperintq̃ sibi inuicẽ pace firmissima federari: ⁊ ſm psalmigraphi sententiã habitauerint fratres Ps. 134
in vnum: illã repromissam a dño beatitudinẽ possidẽtes: de qua ait: Si Mat. 18.
duo ex vobis ↄsenserint super terrã: de om̃i re quãcunq̃ petierint: fiet ill' a patre meo qui in celis est. Quisq̃s ḡ intellectualis illius iacob: id ẽ supplantatoris transcẽderit gradũ: ab illa cõtinẽtie colluctatione ac supplantatione vicioꝝ: obstupefacto femoris neruo: ad israelis meritum ꝑpetua cordis directione conscendet. Quẽ ordinẽ etiã btũs dauid ita spiritusscti vaticinatione distinxit: i p̃mis inq̃ens: Not⁹ in iudea de⁹. i. in Ps. 75.
aĩa q̃ adhuc sub pctõꝝ ↄfessione retinet: Judea eñ ↄfessio interp̃tat: i israel aũt id ẽ in eo q̃ videt deũ: siue vt quidã interp̃tant: rectissimus dei ẽ: nõ solũ notus sed etiã magnum est nomen eius. Deinde ad sublimiora nos ꝓuocãs: ac volẽs etiã locũ ipsum q̃ dñs delectat' oñdere: Et fact⁹ Ibidem.
est inq̃t in pace loc⁹ eius. i. nõ in cõflictu certaminis ⁊ colluctatõe vicioꝝ: ſ in castimonie pace ⁊ in cordis trãquillitate ꝑpetua. Hũc igit' pac' locum extinctiõe carnaliũ passionũ si quis meruerit obtinere: ex h' q̃ꝫ ꝓficiẽs gradu: ac sion spiritalis: id est

ſpecula dei cōſequēter effectus: erit
etiā habitatio eius. Nō enī in cōfli/
ctu cōtinētie: ſed in iugi virtutū ſpe
cula dn̄s cōmoraf: vbi iam non re/
tūdit: nō cōprimit: ſed in perpetuū
confringit potentias arcuū: ex qui/
bus videlicet aduerſū nos libidinū
quondā iacula dirigebanf ignita.
Uidetis ergo q2 ſicut nō eſt in collu
ctatione cōtinentie ſed in caſtitatis
pace locus dn̄i: ita etiā habitatio ei⁹
in ſpecula ſit ꝛ cōtemplatiōe virtu/
tum. Unde non īmerito porte ſion
cunctis tabernaculis iacob preferū/
Ps. 86. tur. Diligit enī dn̄s portas ſion ſup
omnia tabernacula iacob. Qꝛ autē
per hoc ineuitabilē eſſe cōmotionē
carnis aſſeritis: ꝙ vrina cum veſi/
cam iugi inſtillatiōe repleuerit: quie
ta etiā ſuſcitet mēbra: licet vere ſe/
ctatorib⁹ puritatis ad obtinēdā eā
nihil ꝑiudicet iſta cōmotio: quā hec
ſola interdū ꝛ tn̄ p ſoporē neceſſitas
excitarit: Sciendū tn̄ eſt: ꝙ ita ſi cō/
mota fuerint: ad quietē ꝓpriā redu
canf caſtitatꝭ imperio: vt nō modo
cū nullo pruritu: ſed ne cū minima
quidē libidinis recordatiōe ſedenf.
Et iccirco vt cū lege animi: lex quo/
qꝫ cōgruat corporalis: etiā in ipſi⁹
aque potu ita eſt nimietas caſtigan/
da: vt humoris quotidiana illa col/
lectio: pigrius arefactꝫ influens mē
bris: illū quē ineuitabilem putatis
corporis motū: nō ſolū rariſſimum
verū etiā lentū reddat: ac tepidum
frigidūqꝫ (vt ita dixerim) ignem: ꝛ
abſqꝫ vllius aduſtionis ardore ro/
rantē ſuſcitet flammā: inſtar admi/
Exo. 3. rabilis illi⁹ moyſaice viſiōis: vt car/
nis noſtre rubus innoxio igne circū/
datus nō vraf. Uel ſicut illoꝝ triū
iuuenū quib⁹ ita rorāte ſpiritu: for/
Dan. 3. nacꝫ chaldaice flamma diſcuſſa eſt:
vt nec capillos eorum aut fimbrias
odor ignis afflaret: vt illud quodā/
modo quod ſanctis repromittitur
per prophetā: incipiamus iā in hoc
Esa. 43. corpore poſſidere: Cū ambulaueris
per ignē non combureris: ꝛ flamma
nō ardebit in te.

De mirabilibus que peculiariter in ſanctis ſuis deus operatur:

Capl'm. XII.

m Agna enī vere atqꝫ mirifica
ſunt: nec vlli hominū penit⁹
niſi his tantum qui experti
ſunt nota: que dn̄s fidelib⁹ ſuis ad/
huc in iſto corruptionis vaſculo cō
ſtitutis: ineffabili largif liberalita/
te. Que ꝓpheta mentis puritate ꝑ/
luſtrans: tā ex ſua q̄ꝫ ex illoꝝ perſo/
na qui in hūc ſtatū affectūqꝫ perue/
niunt: exclamauit: Mira opera tua: Ps. 138
et anima mea cognoſcet nimiſ. Alio
quin nihil noui nec magni intelligi/
tur ꝓpheta dixiſſe: ſi alio cordis af/
fectu vel de alijs operibus dei hec ꝓ
nunciaſſe credaf. Nullus etenī eſt
hominū qui mira eſſe opera dei eti/
am ex ipſius creature magnitudine
nō agnoſcat. Ceterū illa que in ſan/
ctis ſuis quotidiana operatione di/
ſpenſat: ac ſpeciali munificentia af/
fluenter effundit: nullus alius niſi
anima perfruentis agnoſcit: que in
ſecreto ꝯſciētie ſue ita eſt beneficio/
rum ei⁹ arbitra ſingularis: vt ea nō
ſolū nullo valeat ſermone differere
ſed ne ſenſu quidē et cogitatione cō
plecti: cū ab illo ignito feruore diſce
dēs: ad iſtos materiales ac terrenos
intuitus fuerit deuoluta. Quis enī
in ſe opera dn̄i nō miref: cū inſatia/
bilē ventris ingluuiē: ꝛ ſumptuoſaꝫ
gule pernicioſamqꝫ luxuriā: ita in
ſe viderit fuiſſe compreſſam: vt vix
ipſum exiguum ac viliſſimū cibum
raro inuituſqꝫ percipiat? Quis non
obſtupeſcat opera dei: cū illum ignē
libidinis quem naturalē antea ꝛ ve
lut inextinguibilē eſſe credebat: ita
refriguiſſe perſenſerit: vt ne ſimplici
quidē ſe corporis motu ſentiat inci
tari? Quomodo nō virtutē domini
cōtremiſcat quiſqꝫ: cū homines qn/

dam viros atq; truculentos qui ad summũ iracundie furorẽ etiã blandissimis subditoꝝ irritabant obsequijs: ad tantã transisse viderit lenitatem: vt nõ solum nullis iam cõmoueant iniurijs: sed etiã cũ illate fuerint summa magnanimitate congaudeant? Quis plane nõ miretur opera dei: ac toto proclamet affectu:
Ps. 134 Quia ego cognoui q magn9 est dominus: cũ vel se vel aliũ quẽpiam ex rapacissimo liberalem: ex prodigo continentẽ: ex superbo humilem: ex delicato ac tenero squalidũ hirsutũ q; perspexerit: et egestate atq; angustia presentiũ rerũ etiam voluntarie perfruentẽ? Ista sunt profecto mira opera dei: que peculiariter anima ꝓphete similiũq; eius mirifice cõtemplatiõis intuitu stupefacta cognoscit. Ista sunt ꝓdigia que posuit super terrã: que idẽ propheta cõsiderans: ad admirationem eoꝝ cunctos populos aduocat dicẽs: Uenite
Ps. 45. et videte opera dei: que posuit ꝓdigia super terrã: auferens bella vsq; ad fines terre: arcũ cõteret et confringet arma: et scuta cõburet igni. Quod eñ maius potest esse ꝓdigium: q̃ sub momẽto breuissimo ex rapacissimis publicanis apostolos fieri: ex persecutoribus truculẽtis: predicatores euangelij patientissimos reddi: ita vt eaꝫ quã persequebant fidem: etiã effusiõe sui sanguinis ꝓpagarẽt? Ista sunt opera dei que se quotidie vna cũ patre operari fili/
Joh. 5. us ꝓtestat dicens: Pater meus vsq; hodie operat: et ego operor. De istis operibus dei beatus dauid in
Ps. 71. spiritu canẽs: Benedict9 inquit dominus deus israel: qui facit mirabilia magna solus. De istis et amos ꝓpheta: Qui facit inquit omnia: et cõuertit ea et transmutat in matutinã vmbrã mortis. Hec est nempe ĩmutatio dextere excelsi. De hac salutari operatione dei: orat ꝓpheta dominum dicens: Confirma deus hoc qđ operatus es in nobis. Ut pretermittam illas secretas atq; absconditas dispensationes dei: quas intra se peculiariter exerceri mẽs sanctoꝝ omniũ momentis singulis intuet: illaꝫ celestem infusionẽ leticie spiritalis: qua delectus animus insperati gaudij alacritate sustollit ad illos ignitos cordis excessus: et tam ineffabilia q̃ iaudita solatia gaudioꝝ: quibus nonnunq̃ ignauissimo stupore torpentes: ad orationẽ feruẽtissimã velut de somno ꝓfundissimo suscitamur. Hoc inq̃ est gaudiũ de quo beatus apl's: Quod oculus inquit 1. Cor. 2.
nõ vidit: nec auris audiuit: nec ĩ cor hominis ascẽdit: eius scꝫ qui terrenis vitijs hebetat9: adhuc homo est et hũanis inheret affectib9: nihil q; de istis dei muneribus intuet. Deniq; idem apostolus tam de se q̃ de similibus sibi qui iam de humana cõuersatione discesserant: subiecit dicens: Nobis aũt reuelauit deus per spiritum suum.

Q soli qui experiũt: agnoscãt dulcedinẽ castitatis: Caplm. XIII.

Ab his igitur omnib9 quantum mens ad subtiliorẽ profecerit puritatẽ: tanto sublimius intuebit deũ: et admirationis intra semetipsam potius capiet incrementa q̃ loquendi facultatem aut sermonẽ narratiõis inueniet. Ut eñ vim leticie huius inexpertus mente percipere: ita explicare sermone non valebit expertus: tanq̃ si quis dulcedinẽ mellis ei q̃ nunq̃ q̃cq̃ dulce gustauerit velit sermõib9 enarrare: profecto nec ille saporis illius suauitatem quã nunq̃ ore percepit: auribus capiet: nec ille dulcedinem quã gustus voluptate cognouit: verbis poterit indicare: sed propria tantũ agnitiõe suauitatis illectus: necesse est vt experti saporis iocunditatem intra semetipsum solũmodo tacitus

admiret. Ita igit quisquis in hunc
quē p̄diximus virtutū statū merue
rit puenire: hec omnia que ī suis pe/
culiari gratia dn̄s operat: tacita mē
te perlustrās: horū q̧ oīm attonita
cōsideratiōe flāmatus: cum intimo
cordis exclamabit affectu: Mira ope
Ps. 138 ra tua deus: ꝛ anima mea cognoscet
nimis. Istud ergo est mirabile opus
dei: hominē carneū carnales affect⁹
in carne positū respuisse: ꝛ in tanta
rerum atq̧ incursuū varietate vnū
tenere animi statum: atq̧ īmobilē ī
omni accedentiū pmutatione dura/
re. Qua virtute fundat⁹ senex qui/
dam: cū apud alexandriā turbis in/
fideliū circūfusus: non solū maledi/
ctis verūctiā grauissimis impellen/
tiū vrgeret iniurijs: ei q̧ a subsan/
nantib⁹ diceret: Quid miracli xp̄s
vester quē colitis fecit? Ille inquit:
Ut his ac maiorib⁹ si intuleritis nō
mouear nec offendar iniurijs.

Interrogatio de continentie qualitate: ꝛ tēporis modo in quo castitas perfici possit: Caplm. XIIII.

G Ermanus: Quoniā nos ad/
miratio nō humane hui⁹ ne/
q̧ terrene: sed plane celestis
atq̧ angelice castitatꝫ: ita subito stu
pore ꝯfudit: vt terrorē magis despe
rationis incuteret: q̄ʒ ad expetendā
se nostros animos puocaret: quesu
mus vt nos de obseruātie qualita/
te ac tēporis modo: quo acquiri vel
perfici valeat: doctrina plenissime
disputatiōis instituas: quatin⁹ ꝛ cō/
summari eā posse credam⁹: ꝛ ad ex/
petendā deinceps spacio ꝯstituti tē/
poris animemur. Incōprehensibilē
nā q̧ eā in carne hac positis quodā
modo iudicam⁹: nisi nobis ordo q̄/
dam ac via qua ad illā valeat pue/
niri: certa ratione pandat?

Responsio intra quod tempus possibilitas castitatis possit agnosci: Ca. XV.

C Heremon: Temerarium sa/
tis est super ꝯsummatiōe hu/
ius de qua loquimur castita
tis: in tāta presertim vel voluptatū
diuersitate vl' viriū: certā stemporis
definire mensurā: q̄ nō facile etiā in
istis materialib⁹ artibus ac visibili/
bus disciplinis decerni potest: scd̄m
intentionē nā q̧ animi atq̧ ingenij
qualitatē: necesse est eas ab vnoq̄ʒ
vel celerius vel tardius apprehēdi:
rationē tamē obseruantie ꝛ tēporis
modū ītra quē ei⁹ possibilitas agno
scat: ꝯstantissime possum⁹ definire.
Quisquis igit extractus a cunctis
ꝯfabulatiōib⁹ ociosis: ꝛ mortificat⁹
ab omni ira ac sollicitudine cura q̧
mundana: duob⁹ tantū paximacijs
fuerit quotidiana refectione cōten/
tus: ꝛ aque satietate subtracta: quie
tē somni triū siue (vt alij statuerūt)
quattuor horarū spacio terminarit:
nec tamē laborum aut ꝯtinētie hui⁹
merito: sed miseratiōe dn̄i eam se cre
diderit adepturū: quia sine hac fide
vana est omnis humani laboris in/
tentio: nō amplius q̄ʒ sex mensibus:
perfectionē istius impossibilē sibi nō
esse cognoscet. Euidēs tamē est iam
proxime puritatis indiciū: incipere
eam de ꝓprij laboris industria non
sperare. Si enim vim versiculi illius
vnusquisq̧ in veritate conceperit:
Nisi domin⁹ edificauerit domū: in/ Ps. 126
uanū laborāt qui edificant eam: se/
quit: vt nec de puritatꝫ sue meritis
extollat: intelligens eam se non sua
diligentia: sed domini misericordia
consecutū: nec cōtra alios inmiti ri
gore moueatur: sciēs humanā nihil
esse virtutem: si eam virtus diuina
non iuuerit.

De fine ac remedio castitatis:

Caplm. XVI.

P Roinde vnicuiq̧ nostrū ad/
uersus spiritū fornicationis

totis viribus desudãti: victoria singularis est: de merito conatus sui remediũ nõ sperare: que fides licet facilis ac plana omnib⁹ videat: tamẽ tam difficile ab incipientib⁹ q̃ ipsius castitatis pfectio possideť. Nam cũcis vel particula puritatis arriserit: cõtinuo in ꝯscientie sue secretis elatione quadã subtiliter illabẽte sibimet blandiunť: credentesq̧ eã se diligentie sue studio ꝯsecutos: necesse est vt superno illo ꝑsidio paululum denudati: tãdiu illis q̃s diuina virtus extinxerat passionib⁹ opprimantur: q̃diu experientia docẽte cognoscant se virib⁹ atq̧ industria sua puritatis bonũ obtinere non posse. Et vt disputationẽ nostrã de fine plenissime castitatis longa lucubratione cõfectam breuiter cõcludam⁹: in vnũ omnia q̃ copiose sparsimq̧ digesta sunt colligẽtes: hec est ꝯsũmatio castitat⁹: vt vigilantẽ monachũ oblectatio libidinis nulla ꝑstringat: vt quiescentẽ somnioꝝ nõ fallat illusio: sed cũ dormienti tantũ ꝑ sopite mentis incuriã cõmotio carnis obrepserit: queadmodũ sine vlla titillatiõe voluptatis excitata est: ita etiam sine vllo pruritu corporis conquiescat. Hec de castitat⁹ fine: quãtum potuimus nõ verbis sed experientia magistrãte digessimus. Que licet a desidiosis ac negligentibus arbitrer impossibilia forsitan iudicanda: certus tamen sum a studiosis ac spiritalibus viris agnoscenda pariter ac ꝓbanda. Tãtũ nãq̧ inter hominẽ distat ⁊ hominẽ: quantũ ⁊ illa in quibus animi eoꝝ tendit intẽtio: abinuicem disparanť: id est vel celum ab inferno: vel christus a belial scđm sententiã domini saluatoris:
Job. 12. Si quis mihi ministrat: me sequať: et vbi ego sum illic ⁊ minister meus
Matt. 6. erit. Et iterũ: Ubi est thesaurus tuus ibi erit ⁊ cor tuũ. Hucusq̧ beat⁹ Cheremon de castitatis perfectione disseruit; admirabilẽq̧ doctrinam sublimissime puritatis tali sermone cõclusit: suadens stupentibus atq̧ anxijs nobis: vt quia iam noctis ꝑs maior effluxerat: tradita quieti paululum mẽbra: naturali soporis cibo minime fraudarem⁹: ne languẽs torpore corporis sui etiã mens vigorẽ sancte intentiõis amitteret.

Explicit collatio secunda abbatis Cheremonis ð castitate.

Incipit annotatio capitulorum collationis tertie eiusdem abbatis de protectione dei.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit tertia collatio abbatis Cheremonis de protectione dei:

Proemiale Ca. I.

Um ad synaxim matutinã percepto paululũ sopore remeantes: senẽ operiremur: ingenti abbas Germanus scrupulo mouebatur: q̄ in preterita disputatione cuius virtus summũ desiderium incognite nobis castitatis infuderat: vnius adiectione sententie beatus senex meritum humane causasset industrie: astruens hominem q̄uis summis ad bonam frugem viribus enitatur: tamen boni compotem esse non posse: nisi id diuini tantum muneris largitate: non operis sui studio percepisset. Hãc igit̃ questionem attonite voluẽtibus nobis: progressus cellula beat9 Cheremon cum quidem nos inuicem musitare sensisset: solito breui9 orationũ atq̃ psalmo℞ solennitate transcursa: q̄d moueret inquirit.

Interrogatio quare non merita virtutum laborantis industrie deputentur: Caplm. II.

Tunc Germanus: Quantum excellentissime inquit sublimitate virtutis que nocturna disputatione patefacta est: pene (vt ita dixerim) a fide possibilitatis excludimur: tãtum nobis (pace tui dictum sit) videtur absurdum: si laborum stipendium: id est perfectio castitatis que instãtia proprij sudoris acquiritur: non specialiter laborantis deputetur industrie. Ineptũ est eñi: vt si (verbi gratia) agricolã erga culturã terre irremissum studium viderim9 impẽdere: nõ illi9 efficacie ascribam9 ⁊ fructũ?

Respõsio q̄ sine adiutorio dei nõ solũ perfectio castitatis: sed omnino nihil boni pfici possit: Ca. III.

Cheremon: Hoc ipso quod proposuistis exemplo: euidentius approbatur nihil posse proficere sine adiutorio dei laborantis industriam. Nec enim agricola cum omnes conatus suos in excolendis expenderit terris: confestim etiam prouentum segetum ⁊ vbertatẽ frugum sue poterit ĩdustrie deputare: quã irritam esse frequenter expertus est: nisi eam et pluuiarum oportunitas et hyemis trãquilla serenitas subsequatur: ita vt adultos iam fructus ac perfecta maturitate solidatos: quodãmodo de manu tenentiũ viderimus plerũq̄ ereptos: nihil q̄ laborantibus illam iugem sudoris instantiam contulisse: quia non fuit domini opitulatione directa. Sicut igitur inertib9 agricolis: qui sua frequenter vomere arua non subigũt: hanc vbertatem segetum pietas diuina non confert: ita laborantibus pernox sollicitudo nõ proderit: nisi misericordia dñi fuerit prosperata.

In quo tñ humana supbia nullatenus se gratie dei vl' exequare vl' admiscere ɔtēdat: participē𝔮 se ī muneribus dei p hoc conetˀ inserere: vt laborē suū auctorē esse diuine existimet largitatis: ac ꝓuentū copiosissimarū frugū: industrie sue meritis respōdisse gloriet. Cōsideret nā𝔮 ac veridica examinatiōe ppēdat 𝔮 ne ipsos quidē conatus quos ꝓ deside rio opulētie intentus exercuit: suis virib⁹ īpēdere potuisset: nisi eū ad exercendū oīe opus ruris: ꝓtectio domini ac misericordia roborasset: ⁊ inefficax ei⁹ volūtas fuisset ac virtus: nisi etiā pagēdi copiā: q̄ nōnun 𝔮̄ vel siccitatis vel imbriū nimietate fraudatˀ: diuina clemētia prestitisset. Nā cū ⁊ bonū virtutꝭ ⁊ sanitas corporis ⁊ oīm effect⁹ operū actuū 𝔮 ꝓsperitas a dño fuerit ɔdonata: orandū est ne fiat ei sicut scriptū est:
Deutˀ.28 Celū ereū ⁊ terra ferrea. ⁊ ne residu
Joelˀ.1. um locuste comedat bruchus: ⁊ residuū bruchi heruca deuoret: ⁊ residuum heruce rubigo ɔsumat. Nec ī h̄ tantū eget diuinitatis auxilio agricole laborātis industria: nisi etiam insperatos auertat casus: quibs etiam si desiderata fructuū fecūditate ager fuerit opimat⁹: nō solū spei sue vana expectatiōe frustrabitˀ: verum etiā pceptaꝝ ⁊ recōditarū iam vl in area vel in horreo frugum vbertate fraudabitˀ. Quib⁹ manifeste colligitur: nō solū actuū: verūetiā cogitationū bonaꝝ ex deo esse principiuꝫ: qui nobis ⁊ initia sancte volūtatis inspirat: ⁊ virtutē atq𝔮 oportunitatem eoꝝ q̄ recte cupimus tribuit per agēdi. Oīe eēm datū bonū: ⁊ oīe
Jacob.1. donū pfectū: desursuꝫ est descēdens a patre luminū: qui ⁊ incipit q̄ bona sunt: ⁊ exequitˀ ⁊ ɔsummat in nob:
2.Coꝝ.9 dicēte aplō. Qui aūt dat semē seminanti: ⁊ panē ad mādūcandū pstabit: ⁊ multiplicabit semē vestrum: ⁊ crescere faciet fruct⁹ iusticie vestre. Nostrū vero est: vt q̄tidie attrahentem nos gratiā dei humiliter subseq̄mur: vel certe dura ceruice ⁊ incircūcisis vt scptū est aurib⁹ eidē resistētes: per hieremiā mereamur audire:
Numquid qui cadit nō resurget: aut qui auersus ē nō reuertetˀ? Quare ergo auersus est ppl's iste in hierusalem auersiōe ɔtentiosa? Indurauerūt ceruices suas: noluerūt reuerti. Hiere. 8.

Obiectio quemadmodum gētiles absq𝔮 gratia dei castimoniam habuisse dicantur. Capl'm. IIII.

Germanus: Huic sensui cui⁹ pietas abrupte a nobis non pōt improbari: illud videtˀ obsistere: qō ad destructionē liberi arbitrij tēdit. Nā cū multos gentilium qui vti𝔮 diuini adiutorij gratiā nō merentˀ: nō solū frugalitatꝭ at𝔮 patiētie: ꝭ quod magis mirū est etiam castitatis videam⁹ fulgere virtutibus: quō captiuato libere volūtatꝭ arbitrio: dei munere collate illis fuisse credēde sunt? cū vti𝔮 mūdane sapiētie sectatores: nō solū dei gratiam ꝭ ipm etiā veꝝ deū penit⁹ ignorātes: quātū vel serie lectiōis vel q̄rundā traditione cognouim⁹: summā castimonie puritatē ꝓprij laboris industria possedisse dicantˀ?

Respōsio de philosophoꝝ imaginaria castitate. Capl'm. V.

Cheremon: Gratū mihi est 𝔮 dū sūmo agnoscēde veritatꝭ amore flāmamini: quedā etiam inepta ꝓponitis: quoꝝ obiectione probatior at𝔮 (vt ita dixerim) explorator catholice fidei virtus appareat. Quis etem̄ sapiens tā ɔrijs ꝓpo sitionib⁹ vteretˀ: vt celestē castimonie puritatē quā hesterna die nec per dei grām mortaliū cuiq𝔮 asserebatis posse ɔferri: nūc eandē etiaꝫ a gentilib⁹ crederetis virtute propria fuisse possessam? Sed q: hec explo/

rande ꝓculdubio (vt dictū est) studio veritatis opponitis: quid ō his teneamus aduertite. Primū philosophos nequaq̄ credendū est talem animi castitatē qualis a nobis exigitur assecutos: quibus iniungitur vt nō solū fornicatio sed ne īmundicia quidē nominet̄ in nobis.

μηρί/χήρ

Habuerūt autē illi quandam meriken: hoc est portiunculam castitatis: id est abstinentiam carnis: vt tantū a coitu libidinē coercerent: Hāc autē internaꝫ mentis ac ꝑfectam corporis puritatem: nō dicā opere assequi: ſ nec cogitatione potuerūt. Deniq̄ famosissimus ille ipsoꝝ socrates: hoc vt ipsi cō celebrant de se nō erubuit ꝓfiteri:

φύσιο/γνώ/μων ὄμμα παιδε/ραστοῦ παύσα/σθε ἑταῖ/ροι σ/ιγᾶ γὰρ ἔτε/ξοσ

Nā cū intuēs eū quidā physiognomon dixisset: omma pederastu: hoc est: oculi corruptoris pueroꝝ: ⁊ irruētes in eū discipuli eius: vlcisci illatū mgro vellēt cōuitiū: indignationē eoꝝ hac dicit̄ compssisse sētētia: pausasthe etaerois imigar ettexos: id est quiescite o sodales: etem̄ sū cōtineo. Apertissime igit̄ nō solum assertione nostra: sed etiā ipsoꝝ professione monstrat̄: consummationē tantūmodo impudicicie: id est cōmixtionis turpitudinē: violenta ab ill' necessitate cōpressam: nō tamē desideriū de cordibus coꝝ ⁊ oblectationem illius passionis exclusam. Cum quo aūt horrore ꝓferēda est illa sententia diogenis? Factū em̄ qō philosophos mūdi hui⁹ velut quiddaꝫ memorabile ꝓferre nō puduit: neq̄ dici a nobis sine verecūdia: neq̄ audiri potest.

Το δό/ρατάσ πόλου μένον ἐάνατῶ μυάτο ραξε

Nā cuidam in adulterij crimīe puniēdo (vt ferūt) ait: to doratas polumenon eanato miyatora/xe: id est: qō gratis vēdit̄: morte nō emas. Cōstat ergo illos vere castitatis que a nob̄ expetit̄: nec agnouisse virtutē. Et ideo satis certū est circūcisionē nostram que in spiritu est: nō posse nisi dei tantū munere possideri: et his inesse solummodo: qui deo tota spiritus sui contritiōe deseruiunt.

Q̄ sine gratia dei nullos industrios conatus exequi valeamus: Capi. VI.

Et iccirco licet in multis īmo in omnib⁹ possit ostēdi: semper auxilio dei hoīes indigere: nec aliquid humanā fragilitateꝫ qō ad salutē pertinet per se solā: id est sine adiutorio dei posse ꝑficere: in nullo tamē euidentius q̄ in acq̄sitione atq̄ custodia castitatis ostenditur. At em̄ tantisper de integritatis eius difficultate disputatio differatur: de instrumentis eius breuiter interim disputemus. Quis ꝓualeat queso q̄uis feruēs spiritu: vel squalorē solitudinis: vel sicci panis non dicam quotidianā esuriem sed ipām saturitatē nulla hominū laude suffultus: suis virib⁹ sustinere? Quis aque ꝑpetuam sitim sine domini cōsolatione tolerare? illumq̄ dulcem ac delectabilem matutinū soporem humanis fraudare oc̄lis: ⁊ intra terminos horarum quattuor: omnem quietis refectionē iugi possit lege cōcludere? Quis indesinentē lectiōis instantiā? quis irremissam operis sedulitatem: nullū presentis lucri cōmodū captans: absq̄ dei gratia explere sufficiat? Que omnia sicut desiderari a nobis iugiter absq̄ diuina inspiratione nō possunt: ita ne ꝑfici quidē sine eius auxilio vllaten⁹ queunt. Et vt hec eadem nō solum probata nobis experiētie disciplina: sed etiam certis indicijs ⁊ argumentis manifestiora reddamus: nōne in multis que vtiliter optamus implere: cum desiderij plenus ardor ac voluntas perfecta non desit: interpellans quecunq̄ fragilitas: cassat vo/

ta concepta? nec proposito nostro as
sistit effectus: nisi virtus perficiendi
domini fuerit miseratione donata:
ita vt cum sit innumera multitudo
illorum qui fideliter virtutum studi/
is desiderent inherere: summā tamē
eorum qui hec perficere vel tolerare
preualeāt inuenias raritatem: vt ꝑ/
termittam quod ne tunc quidē: cum
omnino nulla nos arcet infirmitas:
facultas vniuersa que volumus per
agēdi nostre subiacet potestati. Nā
neqꝫ remotionis silentium: nec distri
ctionem ieiuniorum: nec lectionis in
stantiam: illo etiā tempore quo pos/
sumus pro nostro arbitrio retenta/
mus: sed quibusdam occurrentibus
causis: etiam inuitissimi frequēter re
trahimur a salutaribus institutis: ita
vt vel loci vel tēporis copiā in quo
hoc exercere possimꝰ: necesse sit nos
a domino depcari: Nec sufficere no/
bis id qđ possumus certum est: nisi
etiam oportunitas peragēdi ea que
nobis vtiqꝫ possibilia sunt a domi/
no tribuatur: đ quibus ⁊ apostolus:
j.Thes.2 Quoniā voluimꝰ inquit venire ad
vos ⁊ semel ⁊ iterum: ⁊ impediuit
nos sathanas: ita vt nonnunqꝫ nos
etiam vtiliter ab istis spiritalibꝰ sen
tiamus studijs auocari: vt dum no/
lentibus nobis interrumpitur nostri
cursus intentio: ⁊ infirmitati carnis
aliquid relaxamus: etiam inuiti ad
salutarem perseuerantiam reserue/
mur. De qua dispensatione dei: simi
le aliquid beatus apostolus: Pro/
2 Cor.12 pter quod inquit ter dominū roga/
ui vt discederet a me: ⁊ dixit mihi:
Sufficit tibi gratia mea: Nā virtꝰ
in infirmitate perficitur. Et iterum:
Ro.8. Quid enim oremus ſm qđ oportet
nescimus.

De principali proposito dei ⁊ prouidētia quotidiana:

Caplm. VII.

P
Ropositum nāqꝫ dei quo
non ob hoc hominem fe/
cerat vt periret: sed vt in
perpetuum viueret: manet
immobile. Cuius benignitas cum
bone voluntatis in nobis quantu/
lamcunqꝫ scintillam emicuisse per/
spexerit: vel quam ipse tanqꝫ de du
ra silice nostri cordis excusserit: con
fouet eam et exuscitat: suaqꝫ inspira
tione confortat: volens omnes ho/
mines saluos fieri: et ad agnitionē
veritatis venire. Quia non est in/ Mat.18.
quit voluntas ante patrem vestrum
qui in celis est: vt pereat vnꝰ ex pu/
sillis istis. Et iterum: Nec vult in/ 2.Re.14
quit deus perire animam: sed retra/
ctat cogitans ne penitus pereat qui
abiectus est. Uerax nanqꝫ est ⁊ non
mentitur deus: cū obtestatione diffini/
ens: Uiuo ego dicit dominus deus: Ezech.33
quia nolo mortem impij: sed vt cō/
uertatur a via sua et viuat. Qui cū
vt pereat vnus ex pusillis non ha/
bet voluntatem: quomodo sine in/
genti sacrilegio putandus est: non
vniuersaliter omnes sed quosdam
saluos fieri velle pro omnibus? Er/
go quicunqꝫ pereunt: contra illius
pereunt voluntatem: ita eo contra
vnumquemqꝫ eorum quotidie pro/
clamante: Conuertimini a vijs ve/ Ibidem.
stris pessimis: et quare moriemi/
ni domus israel? Et iterum: Quo/ Mat.23.
tiens volui congregare filios tuos
sicut gallina congregat pullos suos
sub alas suas: ⁊ noluisti? Et quare
inquit auersus est populus iste ī hie Hiere.8.
rusalem: auersione contentiosa? In/
durauerunt facies suas: noluerunt
reuerti. Presto est ergo quotidie
christi gratia: que dum vult omnes j.Tio.2
homines saluos fieri: ⁊ ad agnitio/
nem veritatis venire: cunctos abs/
qꝫ vlla exceptione conuocat dicens:
Uenite ad me omēs qui laboratis ⁊ Matt.11
onerati estis: ⁊ ego reficiā vos. Si
aūt nō oēs vniuersaliter: sed quos/
dam aduocat: sequitur vt nec omēs

sint onerati vel originali vel actua-
Ro.5. li pctō: nec vera sit illa sētētia: Om-
nes eñi peccauerūt ⁊ egēt gloria dei:
nec ꝑ oēs hoīes mors ꝑtransisse cre-
dať. Et intātū oēs qui pereūt ꝯtra
dei pereūt voluntatē: vt nec ipsam
mortē deus fecisse dicať: ita scriptu-
ra testāte: Quia de⁹ mortē nō fecit
Sapie. I. nec gaudet in ꝑditiōe viuoꝝ. Et in-
de est ꝙ pleꝛqꝫ dñ̄ ꝓ nobis ꝯtraria
postulam⁹: vel tardius vl' nequaq̄
nostra exaudiť oratio: ⁊ rursus: ea
que credimus esse ꝯtraria: vtiliť vt
benignissim⁹ medicus: etiā inuitissi-
mis dñ̄s inferre dignať: ac nōnunq̄
ꝑnitiosas dispositiōes nostras leta-
lesqꝫ conatus: ab effectu detestabili
retardat ac reuocat: ac ꝓperātes ad
mortē: retrahit ad salutē: ⁊ de infer
ni faucib⁹ extrahit ignorātes.

De gratia dei ⁊ arbitrij libertate: Caplm. VIII.

q Uam curā atqꝫ ꝓuidentiam
circa nos suā: sub figura me-
retricis hierusalē ⁊ ꝑniciosa
ad idoloꝝ cultū alacritate tēdent̄:
ꝑ Osee ꝓphetā sermo diuin⁹ elegā-
Osee. 2. ter exꝑssit: Dicēte nāqꝫ ea: Uadam
post amatores meos: qui dāt panes
mihi ⁊ aquas meas: lanā meā ⁊ li-
nū meū: oleū meū ⁊ potū meū: respō
dit: saluti eius nō volūtati ꝯsulens
Ibidem. diuina dignatio: Ecce ego sepiā viā
eius spinis: ⁊ sepiā eā maceria: ⁊ se-
mitas suas nō inueniet: ⁊ sequetur
amatores suos: ⁊ nō appꝛehēdet eos:
et queret eos: nec īueniet illos: ⁊ di-
Ibidem. cet: Reuertar ad viꝝ meū priorem:
quia bñ̄ mihi erat tūc mag' q̄ nūc.
Ac rursus ꝯtumacias nostras atqꝫ
ꝯtēptus: quib⁹ eū ad salutares inui-
tantem recursus rebelli spiritu dedi-
gnamur: tali cōparatione describit:
Hiere. 3. Et dixi inquit: Patrē vocabis me:
⁊ post me ingredi nō cessabis: Sed
quomō si ꝯtēnat mlier amatorē su-
um: sic ꝯtēpsit me domus israel: ait
dñ̄s. Sat' ꝯgrue: qm̄ hierusalē ad-
ultere cōparauerat a suo cōiuge di-
scedēti: amorē quoqꝫ ac ꝑseuerātiā
benignitatis sue viro qui a femina
deseriť: cōparauit. Pietas eñi ac di
lectio dei: quā circa humanū genus
semꝑ impēdit: eo ꝙ nullis ita vinca
tur iniurijs: vt a cura nostre salutis
abscedat: ⁊ quodāmodo supata ini
quitatib⁹ nostris a principali suo ꝓ-
posito reuoceť: magis ꝓprie expri-
mi alia cōparatiōe nō potuit: q̄ ex-
emplo viri ardētissimo amore femi-
nā diligentis: qui quāto magis ne-
gligi se ac despici ab ea senserit: tāto
vehemētioris circa eam zeli ardore
flāmať. Adest igiť inseparabiliter
nobis semꝑ diuina ꝓtectio: tantaqꝫ
est erga creaturā suā pietas creato-
ris: vt nō solū comiteť eam sed etiā
precedat iugiter ꝓuidētia. Quā ex
pertus ꝓpheta aptissime ꝯfiteť di-
cens: Deus meus misericordia eius Ps. 58.
ꝑueniet me. Qui cū in nobis ortum
quendā bone volūtatis inspexerit:
illuminat eā ꝯfestim atqꝫ ꝯfortat: ⁊
incitat ad salutē: incrementū tribu-
ens ei: quā vel ipse plātauit vel no-
stro conatu viderit emersisse. Nam Esa. 65.
anteq̄ clamēt inquit ego audiā: ad-
huc loquentib⁹ eis ego audiam. Et
iterū: Ad vocē clamoris tui statim Eiusd. 30
vt audierit respōdebit tibi. Et nō so-
lū sancta desideria benign⁹ inspirat
sed etiā occasiones prestruit vite: ⁊
oportunitatē boni effect⁹: ac saluta-
ris vie directionē demōstrat erran-
tibus.

De virtute bonę volūtatis nrę: ⁊ grę dei: Ca. IX.

v Nde nō facile humana rati-
one discerniť: queādmodū
dñ̄s petētib⁹ tribuat: a que-
rentibus īueniať: aperiatqꝫ pulsan-
tibus: ⁊ rursus inueniať a nō querē
tibus se: palā appareat inter illos q̄
eū nō interrogabāt: ⁊ tota die expā
dat manus suas ad ppl'm nō creden
tem sibi ⁊ ꝯtradicentē: resistētes ac

lōge positos vocet: inuitos attrahat
ad salutē: peccare cupientibus explē
de copiā subtrahat volūtatis: ad ne
quiciā ꝓperantibus benignus obsi/
stat. Cui autē facile pateat: quō salu
tis sūma nostro tribuaꝑ arbitrio: de
Esa. 1. quo dicit: Si volueritis ⁊ audieritiꝭ
me: que bona sunt terre manducabi/
tis. ⁊ quomō non volentis neqꝫ cur/
Ro. 9. rentis: sed miserentis sit dei. Quid
Eiusdē. 2 etiā sit illud: ꝙ deus reddet vnicuiqꝫ
ꝭm opera eius. ⁊ deus est qui opaꝑ i
Phil. 2 vobis ⁊ velle ⁊ pficere pro bona vo
Eph. 2. luntate: Et hoc nō ex vobis: sed dei
donuꝫ est: nō ex operibus: vt ne quis
glorietur. Quid sit etiā illud qō di/
Jacꝭ. 4. citur: Appropinquate deo ⁊ appro/
pinquabit vobis. Et qō alibi dicit:
Joh. 6. Nemo venit ad me nisi pater qui mi
sit me: attraxerit eū. Quid sit qō dici
tur: Rectos cursus fac pedibus tuis:
⁊ vias tuas dirige. ⁊ quid sit qō dici
Ps̄. 5. mus orantes: Dirige in cōspectu tuo
Ps̄. 16. viam meā. Et: pfice gressus meos in
semitis tuis: vt non moueanꝑ vesti/
gia mea. Quid sit ꝙ iterum cōmone
Ezech. 18 mur: Facite vobis cor nouū ⁊ spiri/
tū nouū. ⁊ q̄d sit illud qō repromit/
Eiusō. 11. titur: Dabo eis cor nouū: ⁊ spiritum
nouū tribuam in visceribus eorum:
⁊ auferam cor lapideū de carne eoꝝ:
⁊ dabo eis cor carneuꝫ: vt in p̄ceptis
meis ambulent: ⁊ iudicia mea custo/
diant. Quid sit ꝙ p̄cepit dn̄s: dicēs:
Hiere. 4. Laua a malicia cor tuū hierusalē vt
salua fias. ⁊ quid sit qō id ipm pro/
pheta a domino postulat: dicēs: Cor
Ps̄. 50. mundū crea in me deus. Et iterum:
Ibidem. Lauabis me ⁊ super niuem dealba/
bor. Quid sit qō ad nos dicit: Illu/
minate vobis lumen scientie. Et q̄d
Ps̄. 93. sit qō de deo dicit: Qui docet homi
ps̄. 145. nem scientiā. ⁊ dn̄s illuminat cecos.
vel certe qō orantes dicimus cuꝫ ꝓ/
pheta: Illumina ocłos meos: ne vn/
ps̄. 12. q̄ꝙ obdormiam in morte: nisi quod in
his omnibus ⁊ gratia dei ⁊ libertas
nostri declaraꝑ arbitrij: ⁊ quia etiaꝫ
suis interdū motibus homo ad vir/
tutum appetitus possit extendi: sem/
per vero a domino indigeat adiuua
ri. Nec enim cū voluerit quis sanita
te perfruitur: aut de egritudinis mor
bo pro arbitrij sui desiderio liberaꝑ.
Quid autē prodest sanitatis gratiā
concupisse: nisi dominus qui vite ip/
sius vsum tribuit etiam vigorē inco/
lumitatis impertiat? Ut autē euidē/
tius clareat: etiaꝫ ꝑ nature bonū qō
beneficio creatoris indultū est: nō/
nunq̄ꝙ bonarū voluntatum prodire
principia: que tamē nisi a domino di
rigantur: ad consummationeꝫ virtu
tum peruenire non possunt: Apl'us
testis est dicēs: Uelle em̄ adiacet mi Roma. 7
hi: perficere autē bonū non inuenio.

De liberi arbitrij infirmita/ te: Ca. X.

n Am libertatē scriptura diuīa
nostri ꝯfirmat arbitrij: dicēs: prouꝭ. 4
Omni custodia serua cor tuū.
Sed infirmitatem eius apostolꝰ ma
nifestat: dicens: Dominus custodiat phil. 4
corda vestra: ⁊ intelligentias vr̄as
in christo iesu. Uirtutē liberi arbitrij
dauid enunciat: dicēs: Inclinaui cor
meū ad faciendas iustificationes tu/ ps̄. 118.
as. Sed infirmitatē eius idem orās
similiter docet: Inclina in q̄niēs cor
meum in testimonia tua ⁊ nō in auaIbidem.
riciā. Salomō quoqꝫ: Inclinet cor
da nostra ad se vt ambulemꝰ in vni/
uersis vijs eius: ⁊ custodiamus man 3. Reg. 2.
data eius: ⁊ cerimonias eius: ⁊ iudi
cia eius. Potestatē designat arbitrij
nostri psalmigraphus dicens: Cohi/
be linguam tuā a malo: et labia tua ps̄. 33.
ne loquantur dolum. Infirmitatem
eius nostra protestatur oratio dicen
tibus nobis: Pone domīe custodiā ps̄. 140
ori meo: ⁊ ostiū circumstantie labijs
meis. Arbitrij nostri facultas a dn̄o
declaratur cū dicitur: Solue vincu/
la colli tui captiua filia sion. Fragili Esa. 52.
tatem eius propheta decantat dicēs
Dominus soluit cōpeditos. Et: Di/ ps̄. 145.
rupisti vincula mea: tibi sacrificabo ps̄. 115.

hostiam laudis. Audiuimus in euã/
gelio dominum conuocantem vt ad
eum properemus per liberum arbi/
Matth.11 trium: Uenite ad me omnes qui la/
boratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiã
vos. Sed infirmitatez eius idem do
Joh.6. minus protestatur dicẽs: Nemo po/
test venire ad me: nisi pater qui mi/
sit me attraxerit eum. Apostolus li/
berum arbitrium nostrum incitat di
1.Cor.9 cens: Sic currite vt comprehẽdatis.
Sed infirmitatem eius iohannes ba
ptista testatur cũ ait: Non potest hõ
accipere a se quicꝗ̃: nisi fuerit ei da/
tum de celo. Jubemur aĩas nostras
sollicite custodire: dicẽte propheta:
Hiere.17 Custodite animas vestras. Sed eo/
dem spiritu alius ꝓclamat prophe/
ta: Nisi dominus custodierit ciuita/
Ps.126 tem: inuanũ vigilat qui custodit eã.
Apostolus philippensibus scribens
vt liberum eorũ designet arbitrium:
Phil.2. Cuz metu ⁊ tremore inquit vestram
salutem operamini. Sed vt infirmi
tatem eius ostendat: adiungit: Deus
est enim inquit qui operat̃ in vobis:
⁊ velle et perficere pro bona volun/
tate.

Utrũ bonã voluntatez no/strãz sequatur an precedat gratia dei: Ca.XI.

Et ita sunt hec quodãmodo
indiscrete permixta atqꝫ con/
fusa: vt quid ex quo pendeat:
inter multos magna questiõe volua
tur. i. vtrum quia initium bone volũ
tatis prebuerimus: misereatur nostri
deus: an quia deus misereatur: cõse
quamur bone voluntatis initium.
Multi enim singula hec credẽtes ac
iusto amplius asserẽtes: varijs sibiqꝫ
contrarijs sunt erroribꝰ inuoluti. Si
eñi dixerimus nostrũ esse bone prin/
cipium voluntatis: quid fuit in per/
secutore paulo: q̃d in publicano ma/
theo? quorum vnus cruori ac suppli
cijs innocentum: alius violentijs ac
rapinis publicis incubans attrahit̃
ad salutem? Sin vero gratia dei sem
per inspirari bone voluntatis prin/
cipia dixerimus: quid ꝺ̃ zachei fide:
quid de illius in cruce latronis pie/
tate dicimus: qui desiderio suo vim
quandam regnis celestibus inferen/
tes: specialia vocationis monita pre
uenerunt. Consũmationem vero vir
tutum ⁊ executionem mandatorum
dei: si nostro deputauerimus arbi/
trio: quomõ oramus: Confirma de/
us hoc quod operatꝰ es in nobis. Et Ps.89.
opera manuum nostrarum dirige su/
per nos. Scimus ad maledicendum
israeli balaam fuisse conductum: sed
videmus maledicere cupiẽti nõ fuis/ Neemie.13
se permissum. Custoditur abymelech
ne rebeccam tangens peccet in deuz. Gen.20.
Joseph fratrum liuore distrahitur: Gen.37.
vt descensio filioruz israel in egyptũ
fieret: ⁊ illis de germãi nece tractãti
bus: future famis remedia pararẽt̃.
Quod idez ioseph a fratribus agni/
tus manifestat: dicens: Nolite paue
re: nec durũ vobis videat̃: ꝙ vendi/ Eiusd.45
distis me in his regionibus: Pro sa
lute eñi vestra misit me dominus an
te vos. Et infra: Premisit eñi me do
minus: vt reseruemini super terram:
⁊ escas ad viuendũ possitis habere.
Non vestro consilio: sed voluntate
dei huc missus sũ: qui fecit me quasi
patrẽ pharaonis ⁊ dominũ totiꝰ do
mus eius: ⁊ principẽ in oĩ terra egy/
pti. Et cũ post obitum patris formi/
dantibus fratribus suspitionẽ timo/
ris auferret: Nolite ĩquit timere: nũ
quid dei possumus renuere volunta Eiusd.50
ti? vos cogitastis aduersũ me malũ:
⁊ deus vertit illud in bonũ: vt exal/
taret me sicut inp̄sentiarũ cernitis:
vt saluos faceret pplos multos. Quod
etiã beatus dauid economice tũc fa/
ctũ in psalmo centesimoquarto simi
liter declarauit: dicẽs: Et vocauit fa
mẽ sup terrã: ⁊ oẽ firmamentũ pa
nis contriuit. Misit ante eos viruz:
in seruuz venũ datus est ioseph. Hec
duo: id est vel gratia dei vel liberum

arbitrii:sibi quidẽ inuicẽ videntur
aduersa:sed vtraq̃ ↄcordãt:⁊ vtra
q̃ nos pariter debere suscipe:pietatl
rõne colligimus:ne vnũ hoꝝ homi/
ni subtrahentes:ecclesiastice fidei re
gulã excessisse videamur. Nã cuꝫ vi
derit nos deus ad bonũ velle defle/
ctere:occurrit:dirigit atq̃ cõfortat.
Ad vocẽ eñi clamoris tui statim vt
audierit respondebit tibi: Et inuoca
me inquit in die tribulationis tue:⁊
eripiã te ⁊ glorificabis me. Et rurſ⁹
si nos nolle vel intepuisse perspexe/
rit:adhortationes salutiferas admo
uet cordibus nostris: q̃b⁹ voluntas
bona vel repet̃ vel formet̃ in nobis.

Q voluntas bona nec sem per gratie nec semper sit ho mini tribuenda: Ca. XII.

N Ec enim talem deus hominez
fecisse credend⁹ est: qui nec ve
lit vnq̃ nec possit bonũ. Ali/
oquin nec liberũ ei ꝑmisit arbitrium:
si ei tantũmodo malũ vt velit ⁊ pos
sit:bonum vero a semetipo nec velle
nec posse concessit. Et quõ stabit il/
la domini post ꝑuaricationẽ ꝑmi ho
minis lata sententia:Ecce adã fact⁹
est sicut vnus ex nobis sciens bonuꝫ
⁊ malũ. Nõ eñi talis ante fuisse pu/
tãdus est:qui boni esset ꝓrsus igna
rus:Alioquin velut quoddã irrati/
onabile atq̃ insensatũ animal eũ fa/
tendũ est fuisse formatũ. Quod satꝭ
absurdũ atq̃ a catholica fide oĩmo/
dis alienum est. Quinimmo ſm sa/
pientissimi Salomonis sententiam:
Ecc̃s.7. fecit deus hominem rectum.id est vt
tantũmodo boni sciẽtia iugiter fru
eretur:sed ipi quesierũt cogitatõnes
multas:facti eñi sunt (vt dictuꝫ est)
scientes bonum ⁊ malũ. Concepit er
go adam post preuaricationẽ:quam
non habuerat scientiã mali: boni ve
ro quã acceperat scientiam nõ ami/
sit. Deniq̃ non amisisse humanuꝫ ge
nus post preuaricationẽ ade scientiã
boni: etiam apostoli sententia eui/
dentissime declaratur qua dicit: Cũ Roma.2
enim gentes que legẽ non habẽt na/
turaliter ea que legis sunt faciũt: hi
legem non habentes:ipi sibi sunt lex:
qui ostendunt opus legis scriptuꝫ in
cordibus suis:testimoniuꝫ reddente
illis conscientia ipsoruꝫ:⁊ inter se in
uicem cogitationibus accusantibus
aut etiam defendentibus in die qua
iudicabit deus occulta hominum.
Quo sensu etiam dominus per pro/
phetam increpat iudeorum: non na
turalem sed voluntariam cecitatem:
quã ipsi sibi cõtumaciter inferebãt:
Surdi inquit audite ⁊ ceci intuemi/ Esa.42.
ni ad videndum: Quis surdus nisi
seruus meus: ⁊ cecus nisi ad quẽ nũ
cios meos misi? Et ne forte hanc eo/
rum cecitatem aliquis nature nõ vo
lũtati possit ascribere:alibi ait:Educ Eiusd.43
foras populum cecum ⁊ oculos ha/
bentem:surdũ ⁊ aures ei sunt. Et ite/
rum: Qui habẽtes inquit oculos nõ
videtis: ⁊ aures ⁊ non auditis. Do/ Ezech.12
minus etiam in euangelio: Quia vi matth.13
dentes inquit non vident: ⁊ audien
tes non audiunt neq̃ intelligunt. Et
adiplet̃ in eis ꝓphetia Esaie dicẽs:
Auditu audietꝭ ⁊ ñ ĩtelligetis: ⁊ vi Esa.6.
dẽtes videbitꝭ ⁊ ñ videbitis. Incras
satum est eñi cor populi hui⁹: ⁊ auri/
bus grauiter audierũt ⁊ oculos suos
clauserũt:nequãdo videant ocu/
lis: ⁊ auribus audiãt: ⁊ corde intelli
gant: ⁊ cõuertant̃ ⁊ sanem illos. De
niq̃ vt possibilitatẽ boni eis inesse
signaret:increpat phariseos: Quid
aũt inq̃t ex vobis ipsis nõ iudicatis
qđ bonũ est? Qđ vtiq̃ eis nõ dixis/
set: nisi eos iudicio naturali id quod
equũ est scisset posse discernere. Ań
cauẽdũ est nobis.ne ita ad dñm oĩa
sanctoꝝ merita referam⁹: vt nihil ni
si id qđ malũ atq̃ ꝑuersũ est: hũane
ascribam⁹ nature. In q̃ q̃dẽ sapiẽtis
simi Salomõis ĩmo dñi cui⁹ h̃ ṽba
sunt testĩonio ↄfutamur. Ita eñi cũ
ↄsũmata tẽpli extructõe oraret: effa
tus ẽ: Voluitq̃ dauid pater me⁹ edi/

ficare domũ nomini domini dei isra/
el: ꝛ ait dominus deus ad dauid pa/
trem meũ: Quod cogitasti i corde
tuo edificare domum nomini meo:
bene fecisti hoc ipm mente tractans:
verũtamen non tu edificabis domũ
nomini meo. Hec ergo cogitatio atq
iste tractatus regis dauid: vtrum ne
bonus ex deo: an malus ꝛ ab homi/
ne fuisse dicẽdus est? Si enim bona
atq ex deo fuit illa cogitatio: cur ab
eo a quo inspirata est: eidẽ negatur
effectus? Si autẽ mala ꝛ ex homine
fuit: cur laudatur a domino. Restat
ergo vt ꝛ bona ꝛ ex homie fuisse cre
datur. In quẽ modũ etiam nostras
quotidie cogitationes possumus iu/
dicare. Neq enim aut soli dauid bo
nũ ex semetipso cogitare concessũ ẽ:
aut nobis ne quid boni vnq̃ sapere
aut cogitare possimus: naturalit de/
negat. Dubitari ergo nõ potest inesse
quidem omni anime naturaliter vir/
tutũ semina beneficio creatoris iser/
ta: sed nisi hec opitulatiõe dei fuerit
excitata: ad incrementũ perfectionis
non poterunt peruenire: quia ſm be
atum Apostolũ: neq qui plantat est
2.Cor.3 aliquid: neq qui rigat: sed qui incre
mentũ dat deus. Adiacere autẽ ho/
mini in quãlibet partẽ arbitrij liber/
tatem: etiam liber ille (qui dicit pa/
storis (apertissime docet: in quo duo
angeli vnicuiq nostrũ adherere di/
cuntur: id est bonus ac malus: in ho/
minis vero optione consistere vt eli/
gat quẽ sequatur. Et iccirco manet i
homine semper liberum arbitriũ qd
gratiam dei possit vel negligere vel
amare. Non enĩ precepisset apostol9
dicens: Cũ metu ꝛ tremore vestram
Phil.2. salutẽ operamini: nisi scisset eam vel
excoli a nobis posse vel negligi. Sed
ne crederent se ad opus salutis diui/
no auxilio non egere: subiungit: Deus
est enĩ qui operatur in vobis ꝛ velle
ꝛ perficere pro bona voluntate. Et
iccirco timotheũ monens: Noli inqt
1.Tio.4 negligere gratiã dei que est in te. Et

iterũ: Ob quã causam moneo te: vt 2.Tio.1.
resuscites gratiã que est in te. Inde ẽ
qd etiam corinthijs scribens hortat
ꝛ cõmonet: ne indignos se gratia dei
infructuosis operibus exhiberent: di
cens: Adiuuantes autẽ ꝛ obsecram9 2.Cor.6
ne inuacuum gratiam dei recipiatis.
Quã sine dubio: quia inuacuũ rece/
perat simon: non pfuit ei perceptio
gratie salutaris. Nõ enĩ pceptis bea
ti petri maluit obedire dicentis: Pe
nitentiã age ab hac nequicia tua: ꝛ Act.8.
ora deum si forte remittatur tibi hec
cogitatio cordis tui: in felle enĩ ama
ritudinis ꝛ obligatione iniquitatis
video te esse. Preuenit ergo homis
voluntatẽ: quia dicitur: Deus meus
misericordia eius preueniet me. Et Ps.58.
rursus: Dominũ remorantẽ atq vti/
liter quodammodo subsistentem: vt
nostrũ experiatur arbitriũ: volũtas
preuenit nostra: cum dicit: Et mane Ps.87.
oratio mea preueniet te. Et iterum: Ps.118.
Preueni in maturitate ꝛ clamaui: ꝛ
preuenerunt oculi mei ad te dilucu/
lo. Aduocat etiã nos ꝛ inuitat: cum
dicit: Tota die expandi manus meas
ad populũ non credentẽ mihi ꝛ con Esa.65.
tradicentẽ. Et inuitatur a nobis cum
dicimus ei: Tota die expandi manus
meas ad te. Expectat nos cũ dicit p Ps.87.
ppheta: Propterea expectat nos do
minus vt misereat nostri. Et expecta Esa.30.
tur a nobis cũ dicimus: Expectãs ex/
pectaui dominũ ꝛ respexit me: ꝛ expe Ps.39.
ctaui salutare tuũ domine. Et cõfor
tat nos cũ dicit: Et ego erudiui ꝛ cõ
fortaui brachia eorũ: ꝛ in me cogita/ Osee.7.
uerunt maliciam. Et vt nosmetipos
confortemus hortat cũ dicit: Cõfor
tate manus dissolutas: ꝛ genua debi Esa.35.
lia roborate. Clamat iesus: Si quis
sitit veniat ad me ꝛ bibat. Clamat eti Ioh.7.
am ad eũ propheta: Laboraui cla/
mans raucce facte sunt fauces mee: de Ps.86.
fecerunt oculi mei dũ spero in deum
meũ. Querit nos dominus dicens:
Quesiui ꝛ nõ erat vir: vocaui ꝛ nõ
erat qui responderet. Querit ꝛ ipse

Cañ.3. a spõsa flebiliter ꝯquerẽte: In cubi-
li meo in noctibꝰ quesiui quẽ dilexit
aĩa mea: quesiui eũ ⁊ non inueni: vo
caui eũ ⁊ non respondit mihi.

Qꝫ gratiaꝫ dei humani co-natus compensare nõ pos-sint: Ca. XIII.

T ita sp gratia dei: nostro ĩ bo
e nã partẽ coopaꝛ arbitrio: atqꝫ
in oĩbus illõ adiuuat: ꝓtegit
ac defendit: vt nõnunqꝫ etiam ab eo
quosdã conatus bone volũtatis vl'
exigat vel expectet: ne penitꝰ dormiẽ
ti aut inerti ocio dissoluto: sua dona
ꝯferre videaꝛ: occasiões quodãmõ
q̃rẽs: qbꝰ hũane segniciei torpore di-
scusso: nõ irrõnabil' munificẽtie sue
largitas videaꝛ: dũ eã sub colore cu
iusdaꝫ desiderij ac laboris impertit:
vt nihilominus gratia dei sp gratui-
ta pseueret: dũ exiguis qbusdã par-
uisqꝫ conatibꝰ tantã immortalitatis
gloriã: tanta perennis beatitudinis
dona: inestimabili tribuit largitate.
Nec eñi qꝛ illius in cruce latronis p̃
cesserat fides: iccirco ꝓnunciandũ
est: non ei beatã cõmorationẽ padisi
gratuito esse ꝓmissam: aut peniten-
tiã dauid regis illã vniꝰ verbi q̃ di-
2.Re.12. xit: Peccaui dño: duo taꝫ grauia eiꝰ
crimina: ⁊ nõ potiꝰ clementiã dei ab
stulisse credendũ est: vt p nathan ꝓ
Ibidem. phetã mereret̃ audire: Et dñs tran-
stulit iniqtatẽ tuam: nõ morieris. Qꝫ
igiꝛ homicidiũ adulterio addidit: li-
beri vtiqꝫ arbitrij fuit: qꝫ autẽ argui-
tur p ꝓphetã: diuine dignationis est
gratia. Rursũ qꝫ peccatũ suũ humili-
atus agnoscit: ꝓprie libertatis ẽ opꝰ.
Qꝫ vo sub breuissimo tpis pũcto in-
dulgentiã tantoꝝ criminũ ꝓmereꝛ:
dñi miserẽtis est donũ. Et qd de hac
tã breui ꝯfessiõe ⁊ incompabili diui
ne retributiõis ĩmensitate dicamus:
cũ beatus Aplus ad illã magnitudi
nẽ future remuneratiõis aspiciẽs: qd
de illis tã innumeris psecutionibus
suis ꝓnũciauerit: ꝯsiderare perfacile
sit? Nã momẽtaneũ hoc inqt ⁊ leue 2.Cor.4
tribulationis nostre: supra modũ vl
tra compatõnẽ: eternũ pondꝰ glorie
opatur in nobis. De quo ⁊ alibi con
stanter enũciat: dicẽs: Quia nõ sunt Roma.8
ꝯdigne passiões huius tpis ad futu-
rã gloriã que reuelabitur in nobis.
Quantũ libet ergo enisa fuerit hũa-
na fragilitas: future retributiõi par
esse nõ poterit: nec ita laboribꝰ suis
diuinã imminuit gratiã: vt nõ semp
gratuita pseueret. Et iccirco p̃dictus
magister gentiũ: licet gratia dei apo
stolatus gradũ sortitũ se fuisse testeꝛ
dicẽs: Gratia autẽ dei sũ qd sum: ta- 1.Cor.15
men se qꝫ diuine gratie respõdisse ꝓ
nũciat: dicens: Et gratia eiꝰ in me va Ibidem.
cua nõ fuit: sed abũdantius illis oñi
bus laboraui ⁊ obtinui: nõ aũt ego:
sed gratia dei mecũ. Nã cũ dicit la-
boraui: conatũ ꝓprij signat arbitrij.
Cũ dicit: Nõ aũt ego: sed gratia dei:
virtutẽ diuine ꝓtectiõis ostẽdit. Cũ
dicit: Mecũ: nõ ocioso neqꝫ securo:
sed laboranti ac desudanti eã coopa
tam fuisse declarat.

Qꝫ temptationibus suis deus virtutẽ humani expiatur arbitrij: Ca. XIIII.

Q od etiã in iob ꝓbatissimo
q athleta suo: cũ eũ diabolꝰ ex-
petisset ad singulare cetamẽ:
diuinã legimus ꝓuidisse iusticiã. Si
eñi cõtra inimicũ nõ sua virtute: sed
dei solius fuisset gratia ꝓtegẽte con
gressus: ⁊ absqꝫ vlla vtute patiẽtie
sue diuina tantũ opitulatione sufful
tus: multiplices illas ac tota inimici
crudelitate quesitas: tẽptatõnũ mo-
les ⁊ exitia ptulisset: quõ nõ illaꝫ ca-
lũniosam diabolꝰ quã priꝰ emiserat
vocẽ adũsus eũ iustiꝰ iterasset: Nun
quid gratis colit iob deũ? Nonne tu Job.1.
vallasti eũ ac domũ eius ⁊ vniũsam
substantiam eius p circũitũ? Sed au
fer manũ tuã: id est sine eũ suis mecũ
virībꝰ decertare: nisi in faciẽ tuã be-
nedixerit tibi. Sꝫ cuꝫ nullã huiusce-

modi querimoniā calūniosus hostis
post ꝯflictū audeat iterare: non dei
sed illius se victū viribus cōfitetur:
licet etiā gratia dei nō ī totū illi de/
fuisse credenda sit: quę tantā tēpta/
tori temptandi tribuit potestatē: quan
tā ⁊ illuꝫ resistendi nouerat habere
virtutē: non eū ab illius impugnati/
one sic ꝓtegens: vt nullū virtuti hu
mane relinqueret locū: sed hoc tan/
tū ꝓcurās ne violentissimꝰ inimicꝰ
aīam eius amentē faciens: ⁊ impotē
sensu: impari eū atqꝫ iniquo certami
nis pondere ꝑgrauaret. Qr ergo so/
leat interdū tēptare dn̄s fidē nostrā
vt fortior vel gloriosior fiat: euāge/
lici illius centurionis edocemur exē/
plo: cuius puerū cū sciret vtiqꝫ pote/
state sermonis sui se dn̄s curaturū: of
ferre maluit ꝑsentiā corpalē: dicēs:
matth. 8. Ego veniaꝫ ⁊ curabo eum. Sed illo
hanc eius oblationē feruentioris fi/
dei flagrātia supergrediente atqꝫ di
cente: Dn̄e nō sū dignus vt intres sb
tectū meū: sed tantū dic verbo ⁊ sa/
nabit puer meus: mirat eū dn̄s atqꝫ
collaudat: cunctisqꝫ illis qui ex isra/
elis populo crediderāt ꝑfert dicēs:
Amē dico vobis: nō inueni tantā fi
Ibidem. dē ī israel. Nullius enī laudis esset
ac meriti: si id in eo christus qđ ipse
donauerat ꝑtulisset: Alioquin dixis
set: Amē dico vobis: nō dedi tantaꝫ
fidē in israel. Quā explorationeꝫ fi
dei: etiā in illo magnificētissimo pa/
triarcha diuinā legimus dispensasse
iusticiā: cū dicit: Et factum est post
hec verba: tēptauit deus abraā. Nō
Gen. 22. enī illā fidē quā ei dn̄s inspirabat:
sed illā quā vocatus semel atqꝫ illu/
minatus a dn̄o: per arbitriј libertatē
poterat exhibere: expiri voluit diui/
na iusticia. Vn̄ nō īmerito fidei eius
constantia comprobat: atqꝫ ad eum
subueniēte gratia dei que eū paulisp
subreliquerat vt ꝓbaret: ita dicitur:
Ne inferas manū tuā in pueꝝ: neqꝫ
Ibidem. facias ei quicq̄: nūc eī scio: qr times
dn̄m tu: ⁊ n̄ pepcisti filio tuo dilecto

ꝓpter me. Qđ tēptatiōis genus no
bis qꝫ ad ꝓbatiōis meritū posse cō/
tingere: in Deuteronomio satis eui/
denter a legislatore ꝑdicat: Si surre
rexerit inter vos ꝓpheta: aut q̄ sōniuꝫ Deut. 13
se vidisse dicat: ⁊ ꝑdixerit signū atqꝫ
portentū: ⁊ euenerit qđ locutus est:
⁊ dixerit tibi: Eamus ⁊ seruiamꝰ dijs
alienis quos ignoratꝫ: ne audias ver
ba ꝓphete illius aut somniatoris: qr
tēpta nos temptat te dn̄s deꝰ tuꝰ: vtꝝ
diligas eū in toto corde tuo: ⁊ custo/
dias mādata illius: an nō. Quid ḡ?
Cū istū ꝓphetā aut somniatorē sur
gere ꝑmiserit deus: ita ne eos quorū
fidē ꝓbare disponit: ꝓtecturꝰ eē cre
dendus est: vt nullū penitus locū q̄
suis viribus cū tēptatore ꝯfligant: li
bero eoꝝ reseruet arbitrio? Et quid
eos necesse ē vel tēptari: quos ita in/
firmos nouit ac fragiles: vt nequaqꝫ
virtute sua valeant resistere tēptato
ri? Sed vtiqꝫ nec tēptari eos iusticia
dn̄i ꝑmisisset: nisi parē in eis resisten/
di scisset inesse virtuteꝫ: qua possent
equitatis iudicio ī vtroqꝫ merito vl'
rei vel laudabiles iudicari. Tale ē ⁊
illud qđ ab Aplo dicit: Itaqꝫ qui se
existimat stare: videat ne cadat: Tē/ 1. Cor. 10
ptatio vos nō apphendat nisi hūa/
na: Fidelis aūt deus qui nō ꝑmittit
vos tēptari supra id qđ potestis: sed
faciet cū tēptatōe etiā exituꝫ vt susti/
nere possitis. Cū eni dicit: Qui stat
videat ne cadat: sollicitā reddit arbi
triј libertatē: quā vtiqꝫ nouerat ꝑce/
pta gratia: vel stare ꝑ industriā: vel
cadere per negligentiā posse. Cū au
tē infert: Temptatio vos nō apphē/
dat nisi humana: infirmitatē eoꝝ ⁊ ī
constantiā necdū robuste mentis ex/
probrat: qua adhuc spiritaliū nequi
ciarū turbinibus nō poterant impu/
gnari: aduersū quos seipm vel illos
perfectos nouerat quotidie dimica/
re: de quibus ad Ephesios dicit: Iā
non est nobis colluctatio aduersꝰ car Eph. 6.
nem ⁊ sanguinē: sed aduersus princi
patus: aduersus potestates: aduersꝰ

mundi rectores tenebrarum harum: cōtra spiritalia nequicie in celestibus. Cū
1.Co.10. vero subiungit: Fidelis autē deus q̄ nō permittit vos temptari supra id qđ potestis: nō vtiq₃ optat ne eos do minus temptari permitteret: s₃ ne supra id qđ sustinere poterāt: temptarent. Illud enī indicat humani arbitrij facultatē: hoc vero domī gratiā₃ temptationū luctamina moderantis ostendit. In his igit̄ oībus approbatur ita semp diuinā gratiā arbitrium hominis incitare: vt illud nō in omnibus taliter ꝓtegat ac defēdat: vt nō etiā proprijs eu₃ conatibus cōgredi aduersū spiritales faciat inimicos: in q̄bus vel gratiā dei victor: vel infirmitatē suā superatus intelligat: ꝛ ita discat nō de sua fortitudine sed d̄ diuino semper sperare suffragio: atq₃ ad suū iugiter recurrere protectorē. Et vt hoc non nostra coniectura: sed euidentioribus adhuc scripture testimonijs approbetur: illud qđ in iesu naue legitur retractemus: Has inq̄t gentes dimisit dominus: ac disperdere noluit: vt in eis experiretur israel: vtrum custodiret mandata do
Iudic.3 mini dei sui: vt haberent consuetudinē cū hostibus p̄liandi. Et vt incomparabili creatoris nr̄i clemētie mortale aliquid: nō pro equalitate pietatis: sed ex aliqua indulgētie similitudine comparemus: si nutrix pia atq₃ sollicita diu sinu paruulum gestat: vt quandoq₃ ingredi doceat: ꝛ primu₃ quidē eu₃ reptare permittit: dehinc erectum vt alternis passibus innitatur: dextre sue virtute sustentat: at mox paululum derelictum: si titubātem viderit: protinus apprehendit: nutantem suscipit: lapsum erigit: et vel arcet a casu: vel etia₃ decidere leuiter sinens: eleuat post ruinam: Cu₃ autem eum ad puericiam vel adolescentie ac iuuentutis perduxerit robur: quedam etiam pondera vel labores quibus non opprimatur: sed exerceatur iniungit: ꝛ cum emulis de certare permittit: quanto magis celestis ille omniū pater nouit: quem sinu gratie sue gestet: ꝛ que₃ libere voluntatis arbitrio in conspectu suo exerceat ad virtutem: ꝛ tamē adiuuat laborante₃: exaudit vocantē: non relinquit querentem: eripit de periculo interdu₃ etiā nescientem.

De multiplici vocationum gratia:

Ca. XV.

Per que etiam euidenter ostenditur inscrutabilia eē iudicia dei ꝛ inuestigabiles vias ei⁹: quibus ad salutem humanum attrahit genus. Quod etiam euangelicarum vocationū exemplis possumus approbare. Andream nanq₃ ac Pe matth.4
trum ceterosq₃ apostolos: nihil d̄ salutis sue remedio cogitantes: spontanea gratie sue dignatiōe prelegit. Zacheum ad conspectum se domini fideliter extendentem: ꝛ exiguitatem stature sue sycomori celsitudine sub Luc.19.
leuantem: non solum suscipit: verū etiam benedictione cohabitationis illustrat. Inuitum ac repugnantem Act.9
attrahit paulum. Alium ita precepit sibi inseparabiliter inherere: vt ei po matth.8.
stulāti breuissimas pro sepultura patris non concedat inducias. Corne Act.10.
lio precibus ꝛ elemosynis iugiter insistenti: velut remunerationis vice via salutis ostenditur: ei q₃ angeli visitatione precipitur: vt accersiens petrum verba salutis ab eo: quib⁹ vna cum omnibus suis saluaretur: agnoscat. Et ita multiformis illa sapientia dei salutem hominum multiplici atq₃ inscrutabili pietate dispēsat: ac s̄m capacitatem vniuscuiusq₃ gratiam sue largitatis impertit: vt ipsas q₃ curationes non s̄m vniformē maiestatis sue potentiā: sed s̄m mēsurā fidei in qua vnū quēq₃ repperit: vel sic vnicuiq₃ ipse partitus ē: maluerit

exercere. Credentē nāq꜄ ꝙ ad emun
dationē lepre sue volūtas christi suf
ficeret: solo volūtatis sue curauit as
matth. 8. sensu: dicēs: Uolo: Mūdare. Alteri
dep̄canti: vt adueniens p impositio/
Eiusdē. 9 nē manus sue defunctā filiā suscita/
ret: ingressus domū eius: eodē mō q̄
ille sperauerat: id qđ rogabat indul
sit. Alij credenti summā salutis ī ver
bi eius p̄ceptione ꝯsistere: ac respon/
Eiusdē. 8 denti: Dic tantū verbo ⁊ sanabitur
puer meus. ꝑ sermonis imperiū reso/
lutos art⁹ pristino robore solidauit:
dicens: Uade ⁊ sicut credidisti fiat ti
bi. Alijs de tactu fimbrie ei⁹ sperāti
Eiusdē. 9 bus medicinā: vbertim sanitatis do/
na largitus est. Alioꝝ morbis mede/
lam rogatus indulsit. Alijs sponta/
neā p̄stitit medicinā. Alios hortat⁹
Joh. 5. est vt sperarēt: dicēs: Uis san⁹ fieri.
Alijs nō sperātib⁹ vltro ingessit au/
xiliū. Alioꝝ desideria prius q̄ volū/
tati coꝝ satisfaceret: explorauit dicēs:
Quid vultis vt faciā vobis? Alij ig
noranti viā qua id qđ ꝯcupierat ob
Joh. 11. tineret: benign⁹ ostēdit: Si credide/
ris inquiens: videbis gloriā dei. In
ter alios ita virtutē curationū afflu/
enter effudit: vt de eis euāgelista cō/
math. 14 memoret: Et curauit omēs lāguidos
coꝝ. Inter alios x̄o immensa illa be
neficioꝝ christi abyssus ita obturata
Eiusđ. 13. est vt dicat: Et nō poterat īter illos
iesus facere virtutes ꝓpter incredu/
litatē illoꝝ. Et ita largitas dei s̄m ca
pacitatē hūane fidei etiā ipa forma
Eiusdē. 9 tur: vt huic quidē dicat: Scđm fidez
Eiusdē. 8 tuā fiat tibi. illi vero: Uade: ⁊ sic cre
Eiusđ. 15 didisti fiat tibi. alij aūt: Fiat tibi sic
marci. 10 vis. Et rursum alteri: Fides tua sal/
uū te fecit.

De gratia dei eo q̄ humāe fidei transcendat angustias: Ca. XVI.

Nemo aūt estimet hec a nobis
ob hoc fuisse prolata: vt nita/
mur astruere summā salutis ī
nostre fidei dicioē ꝯsistere: s̄m q̄run/
dam ꝓphanā opinionē: q̄ totū libe/
ro arbitrio deputātes: gratiā dei dis/
pensari s̄m meritū vniuscuiusq꜄ desi
niūt. Sed absoluta plane ꝓnūciam⁹
sentētia: etiā exuberare gratiā dei et
transgredi interdū hūane infidelita
tis angustias. Qđ in illo euāgelico
factū fuisse regulo reminiscimur: qui
dū facilius credit egrotantē filiū suū
posse curari: q̄ mortuū suscitari: pre
sentiā dñi festinus implorat: dicēs:
Dñe descēde pri⁹ q̄ moriat fili⁹ me/
us. Cuius infidelitatē licet his sermo Joh. 4.
nib⁹ christ⁹ arguerit: Nisi signa ⁊ ꝓ
digia videritis nō creditis: tamē nō
s̄m infirmitatē fidei eius gratiaz sue
diuīitatis exercuit: nec p̄sentia corpa/
li quēadmodū ille crediderat: letales
febriū morbos: sȝ verbo sue potesta
tis exclusit: dicens. Uade filius tuus
viuit. Quā superabūdantiā gratie:
etiā in illi⁹ paralytici curatione dñm
legim⁹ effudisse: cuȝ ei languoris sui
tantū quo corpus fuerat resolutū re
media poscenti: aīe prius ingerit sos
pitatē: dicēs: Cōstans esto fili: dimit
tūtur tibi peccata tua. Post qđ non matth. 9.
credētibus scribis posse eū remittere
hūana peccata: ad ꝯfundendā incre
dulitatē coꝝ: etiā mēbra eius paraly
seos valitudine resoluta: potestatis
sue sermone restrinxit: dicens: Quid
cogitatis mala in cordibus vestris? Ibidem.
Quid ē facili⁹ dicere: Remittūtur ti
bi peccata: aut dicere: Surge ⁊ ambu
la? Ut sciatis autē q̄ filius hoīs po
testatē habet in terra dimittēdi pec/
cata: tūc ait paralytico: Surge ⁊ tolle
lectū tuū: ⁊ vade in domū tuā. Silr
autez in illo q̄ triginta ⁊ octo annos
iuxta natatorie crepidinē frustra de/
cumbēs: de aque illius motu sperauē
rat medicinā: munificentiā vltronee
largitatis ostendit. Nā cū volēs eū
ad salutis remedia ꝓuocare dixisset
ei: Uis sanus fieri? Cūq꜄ ille de hūa/
ni adiutorij inopia quereret ac dice
ret: Hoīem nō habeo vt cuȝ turbata Joh. 5.
fuerit aqua: mittat me in piscinā. icre

dulitati ei⁹ ⁊ ignorātie veniā tribu/
ens:pristine eū sanitati:nō illa qua
sperauerat via:sed q̄ dn̄s voluit mi/
seratiōe restituit:dicens:Surge tol/
le lectū tuū:⁊ vade in domū tuā.Et
quid miruꝫ si hec dn̄i potestate gesta
narrent̄:cū similia etiā p̱ seruos suos
diuina gratia fuerit operata? Ingre
dientib⁹ nāq; templū petro ⁊ ioan/
ne:cū ille claudus ex vtero matris q̄
gressū penit⁹ ignorabat:elemosynā
postularet:illi nō vilia era que posce
bat infirmus:sed gressus officia largi
untur:⁊ p̱uissime stipis sperantēꝫ so/
lacia:insperate salutis p̄mijs locuple
Act. 3. tant:dicēte petro:Argentū ⁊ auruꝫ
nō ē mihi:qđ aūt habeo hoc tibi do:
In nomine iesu christi nazareni sur/
ge ⁊ ambula.

De inscrutabili dispensati/one dei: Ca. XVII.

Ex hec igit̄ exempla q̄ de euā/
p gelicis ꝑtulimus monimētis:
euidētissime poterim⁹ aduer
tere:diuersis atq; innumeris modis
⁊ inscrutabilib⁹ vijs:deū salutē hu/
mani generis ꝓcurare:⁊ quorundā
quidē volentiū ac sitientiū cursū:ad
maiorē inuitare flagrantiā:quosdaꝫ
vero etiā nolētes inuitosq; cōpellere:
⁊ nūc quidē vt impleant̄ ea q̄ vtilit̄
a nobis desiderata p̱spexerit adiuua
re:nūc vero etiā ipius sancti desiderij
inspirare principia:⁊ vl' initiū boni
operis vel p̱seuerantiā ꝯdonare.In
de ē q̄ orātes n̄ solū ꝓtectorē ac sal/
uatorē:s; etiā adiutorē ac susceptorē
dn̄m ꝓclamamus.In eo eñ q̄ prior
aduocat:⁊ ignorātes nos atq; inui/
tos attrahit ad saluteꝫ:ꝓtector atq;
saluator noster est:in eo aūt q̄ anni/
tentib⁹ nobis:opē ferre:refugiētesq;
suscipe ac munire cōsueuit:susceptor
ac refugiū nominat̄.Deniq; hāc dis
pensatiōis dei multiplicē largitateꝫ:
beatus Aplus mēte p̱tractans:⁊ in
quoddā imensū atq; interminabile
pietatis dei pelagus se incidisse ꝯspi/
Rom. II. ciens:exclamauit:O altitudo diuitia

rum sapiētie ⁊ scientie dei:q̄ inscru/
tabilia sunt iudicia eius:⁊ inuestiga/
biles vie eius.Quis eñ cognouit sē
sum dn̄i? Huius q̄ scientie admiratio/
nē quā ille talis actātus gentiū ma
gister expauit euacuare conabit̄ q̄sq;
crediderit illius inestimabilis abyssi
ꝓfunditatē hūana ratōe se posse me
tiri.Nā qui ad plenū dispēsationes
dei:q̄bus salutē in hoībus opat̄:vel
mente cōcipere:vel disserere se posse
ꝯfidit:p̱cul dubio ipugnās apostoli
ce sentētie veritatē:scrutabilia eē dei
iudicia ⁊ vestigabiles vias ei⁹:pro/
phana ꝓnunciabit audacia:ipo q̄q;
dn̄o hec ad eos ita testante:Non eñ Esa. 55.
cogitatiōes mee cogitatiōes vestre:
neq; vie vestre vie mee:dicit dn̄s:q̄
sicut exaltant̄ celi a terra:sic exalta/
te sunt vie mee a vijs vestris:⁊ cogi/
tatiōes mee a cogitatiōibus vestris.
Hanc igit̄ dispensationē atq; amorē
suū:quē nobis tribuere dn̄s idefessa
pietate dignat̄:volens hūane affe/
ctiōis motu exprimere:nec inueniēs
in hac creatura talē charitatis affe/
ctū:cui eū compare digni⁹ posset:te/
nerrimis pie matris visceribus cōpa
rauit:⁊ vtit̄ quidē hoc exemplo:q̄a
charius aliud in natura hoīm nō po
test inueniri:dicēs:Nūquid obliui/ eiusdē. 49
sci potest mulier infantē suū:vt non
misereat̄ filio vteri sui? Sed nō con/
tentus hac compatiōe:transcēdit eā
confestim atq; subiungit:dicens:Et
si illa oblita fuerit:ego tamen nō ob/
liuiscar tui.

Definitio patrū eo q̄ liberū arbitrium ad saluanduꝫ nō sit idoneū: Ca. XVIII.

Ex quod euidenti rōne colli/
p git̄ ab his q̄ nō loquacib⁹ ver
bis:sed experientia duce:vl' ma
gnitudinē gratie:vel modulū huma
ni metiūtur arbitrij:q̄ nō leuib⁹ cur
sus:nec fortib⁹ p̄liū:nec sapientibus
panis:nec prudētibus diuitie:nec sci
entib⁹ gratia:sed operat̄ hec omnia

1.Cor.12 vnꝰ atqꝫ idē spūs diuidēs vnicuiqꝫ
ꝓut vult. Et iccirco fide non dubia:
⁊ vt ita dicā: palpabili experiētia cō
probaṫ: vniuersitatis deū velut pijssi
mū patrē: benignissimūqꝫ medicum:
ſm Aplm indifferēter oīa in oībus
operari: ⁊ nūc quidē salutis inspira/
re ꝑncipia ⁊ īserere vnicuiqꝫ bonevo
lūtatis ardorē: nūc ṽo ipiꝰ opatiōis
effectū ⁊ ꝯsūmationē donare ṽtutū:
⁊ nūc a ruina iā ꝓxima lapsuqꝫ ꝑci/
piti etiā inuitos ⁊ inscios reuocare:
nūc autē occasiōes ⁊ oportunitates
salutis ingerere: ac ꝑcipites violen/
tosqꝫ conatus a letalibus dispositio/
nibus inhibere: ⁊ alios quidē volē/
tes currentesqꝫ suscipe: alios ṽo nolē
tes renitētesqꝫ ꝑtrahere: ⁊ ad bonaꝫ
cogere volūtatē. Totū ṽo nō sꝑ re/
sistētibus nec ꝑseuerāter inuitis no/
bis a diuinitate ꝯcedi: ⁊ summā salu
tis nostre: nō opeꝝ nostroꝝ merito:
sed celesti gratie deputandā: ita dn̄i
ipius vocibus edocemur: Et recor/
Ezech.20 dabimini viarū vestraꝝ: ⁊ oīm scele
rū vestroꝝ q̄bus polluti estis in eis:
⁊ displicebitis vobis in ꝯspectu ve/
stro: in oībus malitijs vestris quas
fecistis: Et scietis quia ego dn̄s cum
benefecero vobis ꝓpter nomē meū:
nō ſm vias vestras malas: neqꝫ ſm
scelera vestra pessima domꝰ israel.
Et iccirco hoc ab oībꝰ catholicis pa
tribus diffiniṫ: qui ꝑfectionē cordis
nō inani disputatione verboꝝ: sed re
atqꝫ ope didicerūt: diuini esse mune
ris. Primuꝫ vt accendaṫ vnusq̄sqꝫ
ad desiderādū oē qđ bonū est: sꝫ ita
vt ī alterutrā ꝑtē plenū sit liberevo
luntatis arbitriū. Itēqꝫ etiaꝫ scđm:
diuīe eē gr̄e vt effici valeāt exercitia
ꝑdicta virtutū: sꝫ ita vt possibilitas
nō extinguaṫ arbitrij. Tertiū q̄qꝫ:
ad dei mūera ꝑtinere vt acq̄site vir/
tutis ꝑseuerātia teneaṫ: sed ita vt ca
ptiuitatē libertas addicta nō senti/
at. Sic em̄ vniuersitatis deus oīa in
oībus credēdus ē opari: vt incitet:
ꝓtegat atqꝫ ꝯfirmet; nō vt auferat
quā semel ipe ꝯcessit arbitrij liberta
teꝫ. Si q̄d sane ṽsutiꝰ hūana argu/
mētatōe ac rōne collectū: huic sensui
videaṫ obsistere: vitandū magꝭ ē q̄
ad destructionē fidei ꝓuocādū. Nō
em̄ fidē ex intellectu: sed intellectuꝫ
ex fide meremur: sicut scriptū ē: Ni/
si credideritis nō intelligetis: quia
queādmodū ⁊ deus oīa opeṫ in no/
bis: ⁊ totū libero ascribaṫ arbitrio:
cui diciṫ: Si volueritis ⁊ audieritis Esa.1.
me: que bona sunt terre manducabi
tis: ad plenū humano sensu ac rati/
one nō potest vt arbitror comꝑhen/
di. Hoc nos beatus cheremon cōfir/
matos cibo: laboreꝫ fecit tanti itine
ris non sentire.

Explicit collatio tertia Abbatis cheremonis de protectione dei.

Incipit ānotatio capitulorum collatiōis prime abbatis nesterotis de spiritali scientia.

Ca.j. De verbis abbatis nesterotis de religiosoꝝ scientia.
ij De appꝑhendēda spiritalium rerū cognitione
iij Qꝫ actualis ꝑfectio duplici ratione subsistat.
iiij Qꝫ actualis vita erga multas ꝓfessiōes ac studia diriueṫ.
v De professionis arrepte ꝑseuerantia.
vj De infirmoꝝ mobilitate.
vij Exemplū castitatis quo doceṫ nō oīa ab oībus emulanda.
viij De spiritali scientia.
ix Qꝫ de actuali scientia ꝓficiaṫ ad spiritalem.
x De appꝑhendenda vere sciētie disciplina.
xj De multiplici intellectu diuinarū scripturarum.
xij. Interrogatio quomodo possit ad obliuionē secularium carminū peruenire.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio prima Abbatis nesterotis de spiritali scientia.

De verbis abbatis nesterotis de religiosorum scientia: Ca. I

Ponsionis nostre et itineris ordo copellit: ut abbatis Nesterotis preclari in omibus summeque scientie viri institutio subsequatur. Qui cum sacrarum scripturarum nos aliquam memorie comendasse: et eorum intelligentiam desiderare sensisset: talibus nos adorsus est verbis: Multa quidem scientiarum in hoc mundo sunt genera: tanta siquidem earum quanta et artium disciplinarumque varietas est. Sed cum oes: aut oino inutiles sint: aut presentis tantum vite comodis profint: nulla est tamen que non habeat proprium doctrine sue ordinem atque rationem: per quam ab expetentibus possit attingi. Si ergo ille artes ad insinuationem sui certis ac proprijs lineis dirigunt: quanto magis religionis nre disciplina atque professio: que ad contemplanda invisibilium sacramentorum tendit arcana: nec presentis questus: sed eternorum retributionem expetit premiorum: certo ordine ac ratione subsistit. Cuius quidem duplex est scientia. Prima practice: id est actualis que emendatione morum: et vitiorum purgatione perficitur: altera theoretice: id est que in contemplatione divinarum rerum et sacratissimorum sensuum cognitione consistit.

De apprehendenda spiritalium rerum cognitione: Ca. II.

Quisquis igitur ad hanc theoreticen voluerit pervenire: necesse est ut omni studio atque virtute actualem primum scientiam consequatur. Nam hec practice absque theoretice possideri potest: theoretice vero sine actuali omnimodis apprehendi non potest. Gradus enim quidam ita ordinati atque distincti sunt: ut humana humilitas possit ad sublime conscendere: qui si invicem sibi ea qua diximus ratione succedant: potest ad altitudinem pervenire: ad quam sublato primo gradu non potest transsiliri. Frustra igitur ad conspectum dei tendit: qui vitiorum contagia non declinat. Spiritus namque dei effugiet fictum: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sap. i.

Quod actualis perfectio duplici ratione subsistat: Ca. III.

Hec autem actualis perfectio dupli ci ratione subsistit. Nam primus eius modus est: ut oim natura vitiorum et curationis ratio cognoscatur. Secundus ut ita discernatur ordo virtutum: earumque perfectione mens nostra formetur: ut illis non iam velut coacta: et quasi violento imperio subiecta famuletur: sed tanque naturali bono delectetur atque pascatur: et arduam illam atque angustam viam cum oblectatione conscendat. Quo enim modo: vel virtutum ro-

nem qui secundus in actuali discipli na gradus est :vel rex spiritalium ꝛ celestiuz sacramenta: que in theorie gradu sublimiore consistũt: valebit attingere: qui naturã vitiorꝫ suoruz nec potuit intelligere nec nisus est ex tirpare? Consequẽter eni ꝓnũciabit ꝓgredi ad excelsiora nõ posse: ꝙ nõ euicerit planiora: multo qꝫ minus ea que sunt extrinsecus: apphẽdit: quis qꝫ intelligere ea que sibi sunt inserta nõ quiuerit. Sciendũ tamen est: du plici nobis laboris intentiõe sudan dum: tã in expellendis vitijs ꝙ̃ ĩ vir tutibus acquirendis. Et hoc non no stra capimus coniectura: sed illi⁹ sen tentia ꝑdocemur: ꝙ solus opificij sui
Hiere.1. vires rationẽqꝫ cognoscit: Ecce inqͥt constitui te hodie super gentes ꝛ sup regna: vt euellas ꝛ destruas ꝛ disp das ꝛ dissipes: ꝛ edifices ꝛ plantes. In expulsione eni noxiarũ rex quat tuor esse necessaria designauit: id est euellere: destruere: disperdere: dissi pare. In pficiendis vero virtutibus ꝛ his que ad iusticiã pertinẽt acqui rendis: edificare tantũmõ atqꝫ plan tare. Unde liquido patet difficilius cõuelli atqꝫ eradicari inolitas corpo ris atqꝫ anime passiões: ꝙ̃ spiritales extrui: plantariqꝫ virtutes.

Q actualis vita erga mul tas ꝓfessiões ac studia diri uetur: Ca.IIII.

Hec igitur practice que duob⁹ vt dictũ est subsistit modis: er ga multas professiones studia qꝫ diuidit. Quidã eni summã inten tionis sue erga eremi secreta ꝛ cordis cõstituũt puritatẽ: vt in pteritis heli am ꝛ heliseũ: nostrisqꝫ tẽporibus be atũ antoniũ: aliosqꝫ eiusdẽ propositi sectatores: familiarissime deo ꝑ silen tiũ solitudinis cohesisse cognoscim⁹. Quidã erga institutionẽ fratrũ: ꝛ ꝑ uigilem cenobiorꝫ curam: oẽm studij sui sollicitudinẽ dederũt: vt nup ab batẽ ioannẽ ꝙ in vicinia ciuitatis cui nomẽ est thimius: grandi cenobio p̄ fuit: ac nõnullos eiusdẽ meriti viros apostolicꝫ etiã signis claruisse memi nimus. Quosdã xenodochij ꝛ susce ptionis piũ delectat obsequiũ: ꝑ qͦ etiã in pteritis abraã patriarchaꝫ et loth: dño placuisse scimus: ꝛ nup bea tũ machariũ singularis mansuetudi nis ac patiẽtie virũ: qui xenodochio ita apud alexandriaꝫ p̄fuit: vt nulli eorꝫ ꝙ solitudinis secreta sectati sũt: inferior sit credẽdus. Quidã eligen tes egrotãtiũ curã: alij intercessionẽ ꝙ pro miseris atqꝫ opp̄ssis impendit exequẽtes: aut doctrine isͣtãtes: aut elemosynã paupibus largiẽtes: inter magnos ac sũmos viros: pro affectu suo ac pietate viguerunt.

De ꝓfessionis arrepte per seuerantia: Ca.V.

Quapropter hoc vnicuiqꝫ vti le atqꝫ ꝯueniẽs est: vt ꝯm pro positũ qͦ elegit: siue gratiam quã accepit: sũmo studio ac diligen tia ad operis arrepti pfectionẽ pue nire festinet: ꝛ aliorꝫ quidẽ laudans admiransqꝫ virtutes: nequaꝙ̃ a sua quã semel elegit ꝓfessione discedat: sciẽs ꝯm Aplm vnũ quidẽ eẽ corp⁹
ecclesie: multa autẽ mẽbra: ꝛ habere eã donatiões ꝯm gratiã que nob da ta est differẽtes: siue ꝓphetiã ꝯm ra tõnẽ fidei: siue ministeriũ ĩ ministrã do: siue qui docet in doctrina: siue ꝙ exhortat in exhortatiõe: ꝙ tribuit in simplicitate: ꝙ p̄est in sollicitudine: ꝙ miseret in hilaritate. Nec eni vlla membra aliorꝫ sibi membroruz pos sunt ministeria vendicare: quia nec oculi manuũ: nec nares auriũ vtunt officio: ꝛ iccirco non omnes aposto li: non omnes prophete: non omnes doctores: non omnes gratias habẽt curationũ: non oẽs linguis loquũ tur: non omnes interpretantur. Rom.12.

De infirmoruz mobilitate: Ca.VI.

Olent em̃ hi qui necdũ sunt in illa quã arripuerunt ꝓfessione fundati: cũ audierint quosdam in diuersis studijs ac ꝟtutibus predicari: ita eoꝝ laude succẽdi: vt imitari eoꝝ protinus gestiant disciplinã: in quo irritos necessario impendit conatus hũana fragilitas. Impossibile nanq; est vnũ eundẽq; hominẽ simul vniuersis quas superius comprehẽdi fulgere virtutibus. Quas si quis voluerit pariter affectare: in id eũ incidere necesse est: vt dũ omnes sequitur: nullã integrã cõsequat᷑: magisq; ex hac mutatione ac varietate dispendiũ capiat q̃ profectum. Multis em̃ vijs ad deũ tenditur: ⁊ ideo vnusquisq; illam quã semel arripuit irreuocabili cursus sui intentione conficiat: vt sit in qualibet professione perfectus.

Exemplũ castitatis quo docet nõ omnia ab omnibus emulanda: Ca. VII.

Bsq; illo dispendio quo feriri monachũ diximus: qui mobilitate mentis ad studia cupit transire diuersa: etiam hinc periculũ mortis incurritur: qꝺ nõnunq̃ recte quedã ab alijs gesta: malo ab alijs p̃sumũtur exemplo: ⁊ que nõnullis bene cesserant: pernitiosa ab alijs sentiuntur. Nam vt quiddam exempli gratia proferamus: velut si quis illam viri illius imitari virtutem velit: quam solet abbas Joannes: non ad imitationis formulam: sed tantũ modo ꝓ admiratione proferre. Nã quidam veniens ad p̃dictũ senẽ habitu seculari: cũ ei quasdã frugũ suarũ primitias detulisset: ferocissimo quedã demonio arreptũ ibidem repperit. Qui cũ abbatis ioannis obtestationes ac precepta despiciens: testaretur se nũq̃ ad illius imperiũ de corpe qꝺ obsederat migraturũ: huiꝰ aduẽtu ꝑterritꝰ: cũ reuerẽtissima nominis illius inclamatione discessit. Cuius tam euidentẽ gratiã senex nõ mediocriter admiratus: eoq; ampliꝰ obstupescens q̄ eũ seculari cerneret habitu: cepit ab eo vite ac professionis eius ordinẽ diligenter ĩquirere. Cũq; ille secularẽ se atq; vxorio vinculo colligatũ esse dixisset: beatꝰ ioannes excellẽtiã virtutis eius ⁊ gratie mente pertractans: que nam illi esset conuersatio attentius explorabat. Ille se rusticũ: ⁊ quotidiano manuũ opere victũ querere: nec vllius boni esse se conscium testabatur: nisi q̄ nũq; añ ad ruris opera mane exercenda procederet: neq; vespere domũ reuerteret᷑: nisi in ecclesia ꝑ quotidiane vite commeatu largitori eiꝰ deo gratias retulisset: neq; se vnquã de fructibus suis aliquid vsurpasse: nisi priꝰ deo primitias eoꝝ ac decĩas obtulisset: ⁊ nunq̃ se boues suos per aliene messis traduxisse confiniũ: nisi eoꝝ prius ora clausisset: ne vel parum damni per incuriã eius ꝓximus sustineret. Et cũ hec q̃z abbati ioanni: necdum ad comparationẽ tante gratie qua eũ p̃latum sibi esse cernebat: idonea viderent᷑: atq; ab eo q̃d nam esset illud qꝺ tante gratie meritis conferri posset: sciscitãs scrutaretur: ille reuerentia tam sollicite inq̃stionis astrictus: vxorẽ se parentũ vi imperioq; compulsum cum profiteri monachum velllet ante vndecim annos accepisse confefessus est: quã nemine etiam nunc conscio sororis loco a se virginẽ custodiri testabatur. Qꝺ factũ cũ audisset senex: tãta est admiratione ꝑmotus: vt coram ipso publice ꝓclamaret: Nõ ĩmerito demonẽ qui se despexerat: illiꝰ nõ tolerasse p̃sentiã: cuiꝰ ipse virtutẽ nõ solũ in iuuentutis ardore: sed ne nunc quidẽ sine discrimine castitatis auderet appetere. Qꝺ factũ abbas ioãnes licet sũma admiratõe p̃tulerit: tñ neminem monachoꝝ vt experiret᷑ hortatꝰ ẽ: sciens multa recte ab alijs gesta: magnã alijs imitãtibꝰ ĩtulisse pniciẽ: nec vsurpari ab oĩbus posse: qꝺ paucꝭ dñs spãli mũere ꝯtulisset.

De spiritali scientia: Capitulum. VIII.

Sed ad expositionem scientie de qua sumptū est sermonis exordiuꝫ reuertamur. Itaq̄ sicut superius diximus practice erga multas professiões ac studia diriuatur. Theoretice vero in duas diuiditur ptes: id ē ī historicā interꝑtationem: ⁊ intelligentiā spiritalem. Unde etiā salomon cū ecclesie multiformē gratiā enumerasset: adiecit: Omnes eñi qui apud eā sunt: vestiti sūt dupliciter. Spiritalis aūt scientie genera sunt tria: tropologia: allegoria: anagoge: de quibus in ꝓuerbijs ita dicitur: Tu aūt describe tibi ea tripliciter: sup latitudineꝫ cordis tui. Ita q̄ historia ꝑteritarū ac visibiliū agnitioneꝫ complectit̃ rerū: que ita ab Apostolo replicat̃: Scriptum est eñi quia abraā duos filios habuit: vnū de ancilla: ⁊ aliū de libera: sed q̄ de ancilla ſm carnē natus est: qui autē de libera per repromissionē. Ad allegoriam autē pertinent que sequūt̃: quia ea que in veritate gesta sunt: alterius sacramenti formaꝫ ꝑfigurasse dicunt̃. Hec eñi inquit sūt duo testamenta: Unū quidē de monte sina: in seruitutē generans: qd̄ est agar. Sina enī mons est in arabia: qui cōparatur huic que nūc est hierusalē: ⁊ seruit cum filijs suis. Anagoge vero de spiritalibus mysterijs ad sublimiora quedā ⁊ sacratiora celoꝝ secreta cōscendēs: ab Aplo ita subijcit̃: Que autē sursū est hierusalē libera ē: que ē mater nostra. Scriptū est enī: Letare sterilis que nō paris: erūpe ⁊ clama que nō parturis: quia multi filij deserte magis q̄ eius que habet virum. Tropologia est moralis explanatio: ad emendationē vite: ⁊ instructionē pertinēs actualē: velut si hec eadē duo testamenta intelligamus: practicen ⁊ theoreticē disciplinā. vł certe si hierusalē aut sion aīam hoīs velimus accipere: ſm illud: Lauda hierusalē dñm: lauda deū tuū sion. Igit̃ ꝑdicte quatuor figure in vnū ita si volum⁹ ꝯfluūt: vt vna atq̄ eadē hierusalē quadrifariā possit intelligi: ſm historiā ciuitas iudeoꝝ: ſm allegoriaꝫ ecclesia christi: ſm anagogen ciuitas dei illa celestis que ē mater oīm nostrū: ſm tropologiam aīa hoīs que frequēter hoc noīe aut increpat̃ aut laudat̃ a dño. De his q̄tuor interꝑtationū generibus beat⁹ Aplus ita dicit: Nūc autē fratres si venero ad vos linguis loquens: q̄d vobis ꝓdero: nisi vobis loquar: aut in reuelatione aut in scientia: aut in ꝓphetia: aut in doctrina? Reuelatio nāq̄ ad allegoriā pertinet: per quā ea que tegit historica narratio: spiritali sensu ⁊ expositione reserant̃: vt verbi gratia: si illud aperire temptemus: queādmodū patres nostri omnes sub nube fuerint: ⁊ oēs in moyse baptizati sint ī nube ⁊ ī mari: ⁊ queādmodū oēs eandeꝫ escā spiritalem manducauerint: ⁊ eundē spiritalē d̄ ꝯsequēti petra biberint potuꝫ: petra autē erat christus. Que expositio ꝑfigurationi corꝑis ⁊ sanguinis christi quē quotidie sumimus compata: allegorie ꝯtinet rationē. Sciētia vero que similiter ab aplo memoratur: tropologia est: q̄ vniūsa q̄ ad discretionē ꝑtinēt actualē: vtrū vtilia vel honesta sint: prudēti examiatōe discernimus: vt est illud: Cū apud nosmetip̄os iudicare ꝑcipimur: vtꝝ deceat mulierē nō velato capite orare deū? Que rō vt dictū ē moralē cōtinet intellectū. Itē ꝓphetia quā tertio Aplus intulit loco: anagogen sonat: ꝑ quā ad īuisibilia ac futura sermo trāsfert̃: vt est illud: Nolum⁹ autē vos ignorare fratres de dormiētibus: vt nō ꝯtristemini sicut ⁊ ceteri q̄ spem nō habēt: Si enī credim⁹ q̄ xp̄us mortu⁹ ē ⁊ resurrexit: ita ⁊ deus eos q̄ dormierūt ꝑ iesū adducet cuꝫ eo. Hoc enī vobis dicimus in verbo dñi: q2 nos q̄ viuim⁹: q̄ residui sum⁹:

prouẽ. 31.
Eiusd. 22
Gal. 4
Ibidem.
Esa. 54.
ps. 147.
I. Cor. 14
I. Cor. 10
I. Cor. 11
I. thes. 4

in aduētu dñi non ꝓueniemus eos ꝗ
dormierūt in christo: quoniā ipse do
minus in iussu ⁊ in voce archangeli:
⁊ in tuba dei descēdet de celo: ⁊ mor
tui ꝗ in christo sūt resurgent primi.
Qua exhortationis specie anagoges
figura ꝓfert. Doctrina xp̄o simplicē
historice expositionis ordinē pādit:
in qua nullus occultior intellectus:
nisi qui verbis resonat ꝯtinet: sicut
est illud: Tradidi eni vobis in ꝓmis
1. Cor. 15 qđ ⁊ accepi: quoniā christꝰ mortuꝰ ē
ꝓ peccatis nostris ſm scripturas: et
q₂ sepultus est: ⁊ q₂ resurrexit tertia
die ſm scripturas: ⁊ q₂ visus est ce/
phe. Et: Misit deꝰ filiū suū factū ex
Gal. 4. muliere: factū sub lege: vt eos ꝗ sub
lege erāt redimeret. Siue illud: Au/
Deut. 6. di israel: dñs deꝰ tuꝰ deus vnus est.

Q₂ de actuali scientia ꝓficiatur ad spiritalē: Ca. IX.

Qapropter si vobis cura ē ad
spiritalis scientie lumē: nō in/
anis iactantie vitio: sed emen
datiōis gratia ꝓuenire: illius primū
beatitudinis cupiditate īflāmamini:
de qua dictū ē: Beati mūdo corde:
matth. 5. quoniā ipi deū videbūt: vt etiā ad
illā de qua angelus ad danielē ait:
ꝓuenire possitis: Qui autē docti fue
Dan. 12. rint fulgebūt sicut splēdor firmamē/
ti: ⁊ ꝗ ad iusticiā erudiūt multos: q̄si
stelle in perpetuas eternitates. Et in
alio ꝓpheta: Illuminate vobis lu/
men scientie dū tēpus est. Tenētes
itaq₃ illā quā habere vos sentio di/
ligentiā lectionis: oī studio festina/
te actualē: id est ethicā: ꝙ̄primū ad
integrū cōp̄hendere disciplinam.
Absq₃ hac nāq₃ illa quā diximꝰ the
oretica puritas nō potest app̄hēdi:
quā hi tantū ꝗ nō alioꝝ docentium
verbis: sed ꝓprioꝝ actuū virtute ꝑ/
fecti sūt: post multa opeꝝ ac laborū
stipēdia: iā q̄si in p̄mio ꝯsequūtur.
Nō eni a meditatiōe legis intelligē
tiā: sed de fructu operis acquirētes:
Ps. 118. cū psalmigrapho canūt: A mādatꝭ
tuis intellexi. Et excoctis passiōibꝰ
vniuersis fiducialiter dicūt: Psal/ Ps. 100.
lam ⁊ intelligā in via īmaculata. Il
le eni psallens intelligit que canun/
tur: qui in via īmaculata gressu pu
ri cordis innitit̄. Et iccirco si sciētie
spiritalis sacrū in corde vestro vul/
tis tabernaculū ꝓparare: ab omniū
vos vitioꝝ ꝯtagiōe purgate: ⁊ curꝭ
seculi p̄sentꝭ exuite. Impossibile nā
q₃ est aīam q mūdanis vel tenuiter
distentionibus occupat̄: donū sciē/
tie ꝓmereri: vel generatricē spirita/
liū sensuū: aut tenacē sacraꝝ lectio/
nū fieri. Obseruate igit̄ in primis: ⁊
maxime tu ioānes: cui magis ad cu
stodienda hec que dicturus sū: etas
adhuc adolescētior suffragat̄: ne stu
diū lectiōis ac desiderij tui labor va
na elatione cassetur: vt inducas sū/
mū ori tuo silentiū: hic est eni p̄mus
discipline actualis īgressus: Omis Eccs. 6.
quippe labor hoīs in ore ipius: ⁊ vt
oīm senioꝝ instituta atq₃ sententias
intēto corde ⁊ q̄si muto ore suscipi/
as: ac diligēter in pectore tuo ꝯdēs:
ad ꝑficiēda ea potiꝰ q̄ȝ ad docenda
festines. Ex hoc eni cenodoxie ꝑni/
ciosa p̄sūptio: ex illo aūt fructꝰ spiri
talis scīe pullulabūt. Nihil itaq₃ in
collatiōe senioꝝ ꝓferre audeas: nisi
qđ interrogare te aut igratio noci/
tura: aut rō necārie cognitiōis īpu/
lerit: non vt ꝗdā vane glorie amore
distēti: ꝓ ostētatiōe doctrine ea q̄ op
time norūt int̄rogare se simulāt. Im
possibile eī ē eū ꝗ ꝓposito acq̄rēde
laudis hūane: studio lectiōis īsistit:
donū vere scīe promereri. Nā ꝗ hac
passiōe deuictꝰ ē: nece ē vt alijs q̄ȝ ⁊
maxie supbie vitijs obliget̄: ⁊ ita ī ac
tuali atq₃ ethica ꝯgressiōe ꝓstratꝰ:
scientiā spiritalē que ex ea nascitur
minime cōsequetur. Esto ergo ꝑ om Jac. 1.
nia citus ad audiendum: tardus an
tē ad loquendū: ne cadat in te illud
qđ notatur a salomone: Si viderꝭ vi
rū velocē in verbis: scito q₂ spem ha Prou. 29.
bet insipiēs magꝭ q̄ȝ ille. Nec queq₃

verbis docere p̄sumas: qđ opere an/
te non feceris. Hunc em̄ nos ordinē
tenere debere: etiā exemplis suis do
minus noster instituit: de quo ita di/
cit: Que cepit iesꝰ facere ⁊ docere. Act. 1.
Caue ergo ne ante actū ꝓsiliēs ad
docendū: in illoꝝ numero deputeris:
de quibus in euangelio dominus ad
discipulos suos loq̄t: Que dicūt vo matth. 23
bis seruate ⁊ facite: s̄m opera xo eoꝝ
nolite facere: dicūt em̄ ⁊ nō faciunt:
Alligant autē onera grauia ⁊ ī por/
tabilia: ⁊ imponunt ea sup humeros
hominū: ipi autē digito suo nolūt ea
mouere. Si em̄ ille qui vnū manda
tum minimū soluens docuerit sic ho
mines: minimus vocabit in regno ce
lorum: qui multa ⁊ maiora negligēs
docere presumpserit: cōsequēs pro
fecto est: vt non iā minimus in regno
celoꝝ: sed in gehenne supplicio maxi
mus habeatur. Et ideo cauendū tibi
est: ne illoꝝ ad docendū inciteris ex/
emplis: qui peritiā disputandi: ac ser
monis affluentiā consecuti: qꝛ pos/
sunt ea que voluerint ornate copio/
seq̄ differere: scientiā spiritalē pos/
sidere credunt: ab his qui vim eiꝰ et
qualitatē discernere non nouerunt.
Aliud nanq̄ est facilitatē oris ⁊ ni
torem habere sermonis: ⁊ aliud ve/
nas ac medullas celestium intrare di
ctoꝝ: ac ꝓfunda ⁊ abscondita sacra/
menta purissimo cordis oculo contē
plari: qđ nullatenus humana doctri
na: nec erudito secularis: sed sola pu
ritas mentis per illuminationē san/
cti spiritus obtinebit.

De apprehendenda vere scientie disciplina: Ca. X.

Estinandum igit tibi est: si ad
f veram scripturarū vis scienti/
am ꝑuenire: vt humilitatē cor/
dis īmobilē p̄mitus ꝯsequaris: que
te nō ad illā que inflat: sed ad eā q̄
illuminat scientiā: charitatis ꝯsūma
tione perducat. Impossibile nāq̄ est
īmundā mentē donū scientie spirita
lis adipisci. Et iccirco oī cautiōe de/
uita: ne tibi ꝑ studiū lectionis: nō sci
entie lumen: nec illa ꝑpetua que per
illuminationē doctrine ꝓmittit glo/
ria: sed instrumenta perditiōis de ar
rogantie vanitate nascant. Deinde
hoc tibi est omnimodis enitendū: vt
expulsa om̄i sollicitudine ⁊ cogitati/
one terrena: assiduū te ac potius in/
gem sacre p̄beas lectioni: donec con/
tinua meditatio imbuat mentem tu/
am: ⁊ quasi ī similitudinē sui formet:
arcā quodāmodo ex ea faciens testa
menti: habentē in se scilicet duas ta/
bulas lapideas: id est duplicis instru
menti perpetuam firmitatē: vrnā q̄z
auream: hoc est memoriā purā atq̄
sincerā: que reconditum in se manna
ꝑpetua tenacitate conseruet: spirita/
lium scilicet sensuū: ⁊ angelici illiꝰ pa
nis perennē celestemq̄ dulcedinem:
necnō etiam virgam aaron: id est sū/
mi veriq̄ pōtificis nostri iesu christi
salutare vexillū: īmortalis memorie
semꝑ viriditate frondescens. Hec nā
q̄ est virga que postea q̄z de radice
iesse succisa est: viuatius mortificata
reuirescit. Hec autē oīa duobus che/
rubin: id est historice ⁊ spiritalis sci/
entie plenitudine ꝓtegūtur. Cheru/
bin em̄ interp̄tat sciētie multitudo:
que ꝓpiciatoriū dei: id est placidita/
tem pectoris tui iugiter ꝓtegent: et a
cūctis spiritaliū nequiciaꝝ incursibꝰ
obumbrabūt. Et ita mens tua nō so/
lū in arcā diuini testamēti: verūetiā
in regnū sacerdotale ꝓuecta: ꝑ indis
solubilē puritatis affectū: quodāmo
do absorpta spiritalibus disciplinis:
illud īplebit pontificale mādatū: qđ
a legislatore ita p̄cipit: Et de sanctis
nō egrediet: ne polluat sanctuarium
dei: id est cor suū: in quo iugiter ha/
bitaturꝝ se dn̄s repromittit: dicēs: In Leuit. 26
habitabo in eis: ⁊ inter illos ambula
bo. Quāobrē diligēter memorie cō
mēdanda est: ⁊ incessabiliter recen/
senda sacraꝝ series scripturarū. Hec
etenī meditatiōis iugitas duplicē no
bis ꝯferet fructū. Primū qđ dū in

legendis ac parãdis lectionibꝰ occu/
patur mẽtis intẽtio: necesse ẽ vt nul
lis noxiaꝝ cogitationũ laqueis ca,
ptiuet: deinde ꝙ ea q̃ creberrima re/
petitiõe ꝑcursa: dũ memorie tradere
laboramꝰ: intelligere id tp̄is obliga/
ta mẽte nõ quiuimus: postea ab oĩm
actuũ ac visionũ illecebris absoluti:
p̄cipueq̧ nocturna meditatiõe taci/
ti reuoluentes: clarius intuemur: ita
vt occultissimoꝝ sensuũ quos ne te/
nui quidẽ vigilantes opinatiõe ꝑce/
pimus: quiescẽtibꝰ nobis: ⁊ vel sopo
ris stupore demersis: intelligẽtia re/
uelctur.

De multiplici intellectu di/uinarũ scripturarũ: Ca. XI

Crescente aũt ꝑ hoc studiũ in/
nouatiõe mentis nostre: etiam
scripturaꝝ facies ĩcipiet inno/
uari: ⁊ sacratioris intelligentie pul/
chritudo quodãmodo cũ ꝓficiente
proficiet. Pro capacitate eñi huma
noꝝ sensuũ: earũ q̧ʒ species coapta/
tur: ⁊ vel terrena carnalibꝰ: vel diui
na spiritalibꝰ apparebit: ita vt hi q̃/
bus antea videbat̃ crassis quibusdã
nebulis inuolnta: nec subtilitatẽ eius
dep̄hendere: nec fulgorẽ valeant su
stinere. Sed vt hocip̄m qᵭ astruere
nitimur aliquo clarius pandat̃ exẽ/
plo: vnũ legis testimoniũ protulisse
sufficiat: ꝑ qᵭ etiã omnia p̄cepta ce/
lestia ſm mẽsurã status nostri ad oẽ
hoĩm genus probemus extẽdi. Scri
Exod. 20 ptũ est in lege: Nõ fornicaberis. Hoc
ab hoĩe carnaliũ adhuc obscenitatũ
passionibus obligato: ſm simplicem
litere sonũ salubriter custoditur. Ab
eo aũt qui iã ab hac actiõe lutulẽta:
⁊ impuro discessit affectu: necesse est
idipsũ spiritaliter obseruari: vt scili/
cet nõ solũ a cerimonijs idoloꝝ: sed
etiã ab omni supstitiõe gentiliũ ⁊ au
gurioꝝ: oĩmq̧ signoꝝ ⁊ dieꝝ ac tem
poꝝ obseruatione discedat: vel certe
ne quorundã verboꝝ aut noĩm cõie
cturis: que sinceritatẽ fidei nr̃e pollu
unt: implicet̃. Hac eñi fornicatiõe eti Hiere. 2.
am hierusalẽ dicit̃ ꝯstuprata: q̃ for/
nicata est in omni colle sublimi: ⁊ sb̄
oĩ ligno frondoso. Et quã dñs iterũ
increpans ꝑ ꝓphetã: Stent inquit ⁊ Esa. 47.
saluẽt te augures celi qui contempla
bãtur sidera: ⁊ supputabãt menses:
vt ex eis annunciarẽt vẽtura tibi. De
qua fornicatiõe ⁊ alibi arguens eos
dñs ait: Spũs fornicatiõis decepit Osee. 4.
eos: ⁊ fornicati sũt a deo suo. Quis
q̧ vo a gemina hac fornicatiõe dis/
cesserit: habebit tertiã quaʒ deuitet:
q̃ in legis et iudaismi supstitiõibꝰ cõ
tinet̃. De q̃bus Apl's: Dies inquit Gal. 4.
obseruatis ⁊ menses ⁊ tp̄a ⁊ annos.
Et iterũ: Ne tetigeris neq̧ gustaueris Col. 2.
neq̧ ꝯtrectaueris. Que de supstiti/
onibus legis dicta esse nõ dubiũ est:
ĩ quas si quis inciderit proculdubio
mechatus a christo: ab Apl'o nõ me/
retur audire: Despondi eñi vos vni 2. Cor. 11
viro vginẽ castã exhibere xp̄o. Sed
illud ad eũ qᵭ sequit̃ voce eiusdem
apl'i diriget̃: Timeo autẽ ne sicut ser Ibidem.
pens seduxit euã astutia sua: ita cor/
rumpant̃ sensus vestri a simplicita/
te que est in christo iesu. Qꝫ si inmũ
diciã huiꝰ q̧ʒ fornicatiõis effugerit:
habebit quartã que heretici dogma/
tis adulterio ꝑpetrat̃. De qua idẽ be
atus Apl's: Ego inquit scio: qꝛ post Act. 20
discessionẽ meã ĩtrabũt lupi graues
in vos: nõ parcẽtes gregi: ⁊ ex vob
ip̄is surgent viri loquẽtes ꝑuersa: vt
abducãt discipulos post se. Hãc eti/
am qui potuerit declinare: caueat ne
subtiliore peccato in fornicatiõis vi
tiũ collabatur: que scilicet in cogita
tionũ peruagatione consistit: qꝛ oĩs
cogitatio nõ solũ turpis sed etiã oci
osa: ⁊ a deo quantulũcũq̧ discedẽs:
a perfecto viro immundissima forni
catio deputatur.

Interrogatio quõ possit ad obliuionẽ secularium car/minũ perueniri: Ca. XII.

g Ermanus: Ad hec ego occul/
ta primũ compũctione pmo/
tus: ac deinde grauiter ĩgemi
scẽs: hec inquã oĩa que copiosissime
digessisti: maiora mihi intulerũt de/
sperationis augmenta ꝙ hactenus
sustinebã. Quippe cui pter illas ge/
nerales aĩe captiuitates: quibus nõ
dubito infirmos quosq₃ pulsari extrĩ
secus: speciale impedimentũ salutis
accedit: per illã quã tenuiter videoꝛ
attigisse noticiã literarũ: in qua me
ita vel instantia pedagogi: vel cõti/
nue lectionis macerauit intentio: vt
nũc mens mea poeticis velut illis in
fecta carminibus: illas fabularũ nu/
gas historiasq₃ belloꝝ quibus a par
uulo primis studioꝝ imbuta est rudi
mentis: oratiõis etiã tẽpore medite/
tur: psallentiq₃ vel ꝓ peccatoꝝ ĩdul
gentia supplicanti: aut inpudẽs po/
ematũ memoria suggerat: aut quasi
bellantiũ heroũ ante oculos imago
versetꝰ: taliũq₃ me phãtasmatũ ima/
ginatio semꝑ illudẽs: ita mentẽ meã
ad supnos ĩtuitꝰ aspirare nõ patit:
vt q̃tidianis fletibꝰ ñ possit expelli.

Responsio quo pacto me/ moriam eorum possimꝰ ab/ luere: Ca.XIII.

n Esteros: De hac ipa re vnde
tibi purgationis maxima na/
scitur desperatio: citũ satis at
q₃ efficax remediũ poterit oboꝛiri: si
eandẽ diligentiã atq₃ instantiã quã
te in illis secularibus studijs habuis
se dixisti: ad spiritaliũ scripturarum
voluerꝭ lectionẽ meditationẽq₃ trãs
ferre. Necesse est enĩ mentẽ tuaz tã/
diu illis carminibus occupari: q̃diu
sibi aliqua que intra semetipsam re/
colat: simili studio ⁊ assiduitate con
quirat: ac ꝓ illis ĩfructuosis atq₃ ter
renis: spiritalia atq₃ diuina pturiat.
Que cuz ꝓfunde alteq₃ ꝯceperit: at
q₃ in illis fuerit enutrita: vel expelli
prioꝛes sensim poterũt vel penitus
aboleri. Vacare eñ cũctis cogitati/
onibus humana mens nõ potest: et
ideo ꝙdiu spũalibus studijs nõ fue
rit occupata: necesse est eaz illis que
pridez didicit implicari. Q̃diu eñ
nõ habuerit quo recurrat: ⁊ indefes/
sos exerceat motus: necesse est vt ad
illa quibus ab infantia imbuta ẽ col
labat: eaq₃ semꝑ reuoluat: que lõgo
vsu ac meditatiõe ꝯcepit. Ut igitur
hec in te scientia spiritalis ꝑpetua so
liditate roboret: nec ea tã tẽpoꝛarie
ꝑfruaris: sicut illi qui eã nõ suo stu/
dio: sed aliena relatiõe ꝯtingunt: et
velut aerio: vt ita dixerim: odoꝛe ꝑ/
cipiũt: sed vt sensibus tuis inuiscera
ta quodãmõ ⁊ ꝑspecta atq₃ palpata
condat: illud oĩ obseruantia custo/
dire te cõuenit: vt etiã si ea que opti
me nosti: forte audieris in collatione
ꝓferri: nõ ex hoc ꝙ tibi iã nota sint:
aspernãter fastidioseq₃ suscipias: sed
ea coꝛdi tuo illa auiditate cõmẽdes:
qua debẽt desiderabilia salutis ver/
ba: vel auribus nostris indesinenter
infundi: vel de nostro oꝛe iugiter ꝓ/
ferri. Quãuis eñ adhibeat sancta/
ruz rerum crebꝛa narratio: nunꝙ ta/
men aĩe sitim vere scientie sustinẽti:
satietas generabit hoꝛroꝛẽ: sed ea q̃/
tidie velut noua ac desiderata susci/
piens: quãto frequẽtius hauserit: tã
to auidiꝰ vel audiet vel loquet: ⁊ cõ
firmationẽ potiꝰ ꝑcepte sciẽtie ex eo/
rũ repetitõe: ꝙ vllũ ex frequenti ca
piet collatione fastidiũ. Euidens nã
q₃ est tepide ac supbe mẽtis indiciũ:
si verboꝝ salutariũ medicinã: q̃uis
studio nimie assiduitatis ingestã: fa
stidiose negligenterq₃ suscipiat. Ani
ma eñ que in satietate est: fani illu prou̾.27
dit: aĩe aũt egẽti etiaz amara dulcia
vident. Si itaq₃ hec diligẽter exce/
pta: ⁊ in recessu mentis cõdita: atq₃
indicta fuerint taciturnitate signa/
ta: postea vt vina quedã suaue olen
tia: ⁊ letificãtia coꝛ hoĩs: cũ sensuũ
canicie ⁊ patientie fuerint vetustate
decocta: cũ magna sui fragrantia de
vase tui pectoꝛis pꝛoferent: ⁊ tanꝙ

pennis fons de experientie venis et ir-
riguis virtutū meatibꝰ redūdabunt:
fluētaq; cōtinua velut de q̄dā abys-
so tui cordis effundent. Eueniet nā
q; in te illud qd̄ in Prouerbijs ad il
lū dr̄: qui hec ope cōsūmauit: Bibe
prou. 5. aquas d̄ tuis vasis: et de puteorꝝ tu-
orū fōte: supeffluāt tibi aque de tuo
fonte: ĩ tuas aūt plateas ptrāseāt aq̄
Esa. 58. tue. ac ſm̄ Esaiā pphetā: Eris qua-
si hortꝰ irriguus: et sicut fons aqua-
rū cuius nō deficient aque: et edifica
būtur in te deserta a seculis: fūdamē
ta generatiōis et generatiōis suscita
bis: et vocaberis edificator sepium:
auertens semitas iniq̄tatū. Illa etiā
tibi beatitudo pueniet: quā idez p-
Eiusdē. 30 pheta pmittit. Et nō faciet dn̄s auo
lare a te vltra doctorē tuū: et erīt ocu
li tui vidētes p̄ceptorez tuū: et aures
tue audient verbū post tergū monē-
tis: Hec via ambulate in ea: neq; ad
dexterā neq; ad sinistrā. Atq; ita fi-
et vt nō solū oīs directio ac medita-
tio cordis tui: verūetiā cūcte euaga-
tiones atq; discursus cogitationū tu
arū: sint tibi diuine legis sancta et in-
cessabilis ruminatio.

Q2 imūda aīa neq; tradere neq; pcipere possit scientiā spiritalem: Ca. XIIII.

Impossibile est aūt hec sicut p̄-
fati sumꝰ inexpertū quenq̄ vl̄
agnoscere vel docere. Nā qui
ne ad pcipiendū quidē capax ē: quō
erit idoneus ad tradendū? De q̄bus
tamē etiā si aliquid docere p̄sumpse
rit: inefficax pculdubio et inutilis vs
q; ad aures tantūmodo audientiū
eius sermo pueniet: cor aūt eorū pe-
netrare nō poterit: inertia operꝝ: et ĩ-
fructuositate sue pditus vanitatis:
q2 nō de thesauro bone pmitur con
scientie: sed de inani iactātie p̄sūpti-
one. Impossibile nāq; est ĩmundam
aīam quātalibet desudauerit lectio-
nis instātia: adipisci scientiā spirita
lem. Nemo eīn in vas fetidū atq; pu
tridū siue corruptū: vngentū aliqd̄
nobile: aut mel optimū: aut p̄ciosi q̄c
q̄ liquoris infundit. Facilius enim
q̄uis odoratissimū myrrhum: semel
horrendis imbuta fetoribus testa cō
taminat: q̄ vt aliquid ex eo suauita-
tis aut gratie ipa ɔcipiat: q2 multo
citius mūda corrūpūtur q̄ corrupta
mūdant̄. Ita igit̄ et vas pectorꝫ no
stri nisi p̄us fuerit ab oī fetidissima
vitiorꝝ ɔtagione purgatū: nō mere-
bitur suscipe illud benedictiōis vn-
gentū: de quo dicit̄ p pphetaz: Si- Ps. 132
cut vnguentuz in capite qd̄ descēdit
in barbā aaron: qd̄ descēdit in oraz
vestimenti eius. nec illā scientiā spi-
ritalē et eloquia scripturarū que dul Ps. 18.
ciora sunt sup mel et fauū: impolluta
seruabit. Que eīn participatio iusti- 2. Cor. 6
cie cū iniquitate? Aut q̄ societas luci
cū tenebris? Que autē cōuētio chri
sti ad belial?

Obiectio de eo q̄ multi immūdi scientiā habeāt: et sancti nō habeant: Ca. XV.

Germanus: Diffinitio ista ne-
quaq̄ videt̄ nob̄ veritate ful-
ciri: aut pbabili ratiōe subni
xa. Cū eīn oēs q̄ fidem christi aut ne-
quaq̄ suscipiūt: aut impia dogmatū
prauitate corrumpūt: imūdi cordis
esse manifestū sit: quō multi iudeorꝝ
atq; hereticorꝝ vl̄ etiā catholicorꝝ q̄
diūsis vitijs ĩuoluūtur: perfectā scri-
pturarꝝ sciam ɔsecuti: de spiritalī do-
ctrine magnitudine gloriant̄? et ecō-
tra sāctorꝝ virorꝝ innūera mltitudo:
quorꝝ cor ab omni peccatorꝝ contagi
one purgatū ē: simplicis fidei pieta-
te contenta: pfundioris scientie ig-
norat arcana? Quemadmodum er-
go stabit ista sententia: que scientiaz
spiritalem soli cordis tribuit purita-
ti?

Responsio q̄ mali scientiam veram habere non possunt: Ca. XVI.

N Esteros: Haud recte virtuteꝫ
diffinitionis explorat: qui nō
oīa diligenter ꝓlate sententie
verba perpēdit. Prediximus nāqꝫ
huiusmodi hoīes disputandi tantū
habere peritiā ⁊ elocutionis ornatū:
ceterū scripturaruꝫ venas: ⁊ arcana
spiritaliū sensuuꝫ intrare non posse.
Etenī vera scientia non nisi a veris
dei cultoribus possidetur: quā is vti
Hiere. 5. qꝫ non habet cui dicit: Audi popule
stulte qui nō habes cor: qui habetis
oculos ⁊ nō videtis: ⁊ aures ⁊ non
auditis. Et iterū: Quia tu scientiam
Osee. 4. repulisti: ⁊ ego repellā te: ne mihi sa
cerdotio fungaris. Cū eñ in christo
oēs thesauri sapientie ⁊ scientie ab
sconditi esse dicant: quō is qui chri/
stuꝫ inuenire contempsit: aut inuētū
sacrilego ore blasphemat: aut certe
catholicā fidē immū dis operibꝰ pol
luit: veram scientiā assecutꝰ esse cre/
Sap. 1. dendus est? Spiritus eñ dei effugiet
fictū: nec habitabit in corpore subdi/
to peccatis. Nō ergo alias ad scien/
tiā spiritaleꝫ nisi hoc ordine ꝑuenit:
quē vnꝰ ꝓphaꝝ eleganter exꝓssit: di
cens: Seminate vobis ad iusticiam:
metite spem vite: illuminate vob̄ lu/
men scientie. Primū ergo seminan/
dū nobis est ad iusticiā: hoc ē vt ac/
tualē perfectionē operibus iusticie ꝓ
pagemꝰ: deinde metēda est nob̄ spes
vite: id est virtutū spiritaliū fructꝰ:
expulsione vitioꝝ carnaliū ꝯgregan
di: ⁊ ita illuminare nobis lumē scien
tie poterimus. Quē ordinē etiā psal
migraphus tenere debere decernit:
Ps. 118 dicens: Beati imaculati in via ꝗ am
bulant in lege dñi: beati qui scrutant
testimonia eius. Non eñ ꝑus dixit:
Beati qui scrutant testimonia eiꝰ:
⁊ postea intulit: Beati immaculati ī
via: sed ꝑus inquit: Beati imacula/
ti in via: per hoc euidenter ostendēs
neminē recte posse ad ꝑscrutāda dei
testimonia ꝑuenire: nisi priꝰ ꝑ actua/
lem conuersationē in via christi ima
culatus incedat. Hi ergo quos dixi/

stis nō istaꝫ quā immūdi habere nō ψεού/
possunt: sed pseudonymon: hoc ē: fal δωρύ/
si noīs scientiā possidēt. de qua bea/ μόρ
tus Apl's: O inquit timothee depo/ 1. Tio. 6
sitū custodi: deuitans ꝓphanas vo/ Τασαρ/
cū nouitates: ⁊ oppositiones falsi no Τι θε/
minis scientie: qd in greco dicitur: ta σεὶσ/
santi thesciistes pseudonymi gnose/ Τησ
nis. De istis ergo qui imaginē quan ψεὸῦ/
dam scientie vident acquirere: vel d̄ δωρῦ/
his qui cū sacroꝝ voluminū lectioni μόυ
ac memorie scripturarū diligent insi γρωσε/
stant: carnalia tamē vitia non relin/ ρισ
quūt: in Prouerbijs elegāter expri/ prou. 11.
mit: Sicut inauris aurea in naribus
suis: ita mulieris male morate speci/
es. Quid eñ prodest quēpiā orna/
mentū eloquioꝝ celestiū ⁊ illam pre
ciosissimā scripturarū speciē conseq:
si eā lutulentis operibus vel sensibꝰ
inherendo quasi immūdissimā terrā
subigendo confringat: aut cenosis li/
bidinū suaꝝ polluat volutabris. Fi/
et enī vt id qd recte vtentibꝰ decori
eē ꝯsueuit: n̄ solū istos ornare n̄ pos/
sit: verū etiā maioris ceni colluuione
sordescat. Ex ore enī peccatoris non
est pulchra laudatio. Cui dicit ꝑ ꝓ/
phetam: Quare tu enarras iusticias
meas: ⁊ assumis testamētū ꝑ os tuū? Ps. 49.
De huiusmodi aīabus: que nequaꝙ
stabiliter timorē dñi possidentes: de
quo dicit: Timor dñi disciplina ⁊ sa prou. 15.
pientia est: scripturarū acquirere sen
sum de iugi eaꝝ meditatione conan/
tur: satis ꝓprie in Prouerbijs me/
moratur: Ut quid fuerunt diuitie ī/ prou. 17.
sipienti? Possidere enī sapientiā ex/
cors nō poterit. Intantū vero ab il
la eruditiōe seculari que carnalium
vitioꝝ sorde polluit: vera hec ⁊ spi/
ritalis scientia submouet: vt eam in
nōnullis elinguibus ac pene illitera
tis sciamus nonunꝙ mirabiliter vi/
guisse. Qd in aplis multisqꝫ etiā san
ctis viris euidentissime comprobat:
qui nō inani folioꝝ dilatabant lu/
xuria: sed veris spiritalis scientie fru
ctibꝰ curuabant. De qbus ⁊ in Acti/

Act. 4. bus apostoloꝝ scriptũ est: Uidentes
aũt petri ꝯstantiã ⁊ ioannis: ⁊ com/
perto ꝙ homĩes essent sine litterꝭ ⁊
idiote: admirabanꝰ. Et iccirco si tibi
cure est ad eius ĩmarcescibilẽ flagrã/
tiã ꝑuenire: cũctis primũ conatibus
elabora: vt a dño puritatẽ castitatis
obtineas. Nullus eñ in quo adhuc
carnaliũ passionũ ⁊ maxime fornica
tionis dominatur affectus: spiritalẽ
prouẽ. 14 poterit scientiã possidere. In corde
eñ bono requiescet sapientia: ⁊ q̃ ti/
met deũ ĩueniet scientiã cũ iusticia.
Hoc autẽ quo ꝑdixim⁹ ordine ad spi
ritalẽ scientiã ꝑueniri: etiam beatus
Aplꝰs docet. Nã cũ vniuersaꝝ vir/
tutũ suaꝝ non solũ catalogum texe/
re: verũ etiã ordinẽ eaꝝ vellet expo
nere: vt que quaꝫ sequereꝰ: vel que
quã parturiret: exꝓmeret: post aliq̃n
2. Cor. 6. ta intulit: dicens: In vigilijs: in ieiu
nijs: in castitate: in sciẽtia: in longa/
nimitate: in suauitate: in spiritusãcto:
in charitate nõ ficta. In qua ꝯiuga/
tione virtutũ euidentissime nos vo/
luit erudire de vigilijs atq̧ ieiunijs
ad castitatẽ: de castitate ad scientiã:
de scientia ad longanimitatẽ: de lõ/
ganimitate ad suauitatẽ: de suauita/
te ad spiritũsanctuꝫ: de spiritusancto
ad charitatis nõ ficte ꝑmia ꝑuenire.
Cũ igiꝰ hac disciplina atq̧ hoc or/
dine tu q̄ꝫ ꝑueneris ad scientiã spiri
talẽ: habebis ꝓculdubio sicꝰ dixim⁹:
nec sterilẽ: nec inertẽ: ſꝫ viuã fructu/
osamq̧ doctrinã: semenq̧ salutaris
verbi: qꝺ cuꝫ a te fuerit audientium
cordibus cõmendatũ: subsequẽs spi
ritusſancti imber largissimus fecũda
bit: ac ẜm id qꝺ pollicit⁹ ẽ ꝓpheta:
Esa. 30 Dabiꝰ pluuia semini tuo: vbicũq̧ se
minauerꝭ ĩ terra: ⁊ panis frugũ ter/
re tue erit vberrimus ⁊ pinguis.

Quibus ratio ꝑfectiõis de beat aperiri: Ca. XVII

Nunc etiã ne hec que tã lectiõe
c q̧ experientie sudore didicerꝭ:
cũ te etas maturior ꝓuexerit
ad docẽdũ: vane glorie seduct⁹ amo
re: immũdis hoĩbus passim ĩgeras:
illudq̧ qꝺ sapiẽtissimus salomon ĩ/
terdixit: ĩcurras: Noli applicare im
piũ ad pascua iusti: neq̧ seducare sa
turitate ventris. Non eñ expediunt prouẽ. 19.
stulto delitie: nec opus est sapientia
vbi deest sensus. Magis eñ diciꝰ in
sipientia: qꝛ seruus durus nõ emẽda Ibid. 29
bitur verbis. Si eñ ⁊ intellexerit nõ
obediet. Auribus imprudentis noli prouẽ. 23
quicq̃ dicere: ne forte irrideat sapiẽ/
tes sermones tuos. Et ne dederitis matth. 7
sanctuꝫ canibus: neq̧ miseritis mar/
garitas vestras ante porcos: ne for/
te ꝯculcent eas pedibus suis: ⁊ ꝯuer
si dirũpãt vos. Oportet itaq̧ vt hu
iusmodi hoĩbus spiritaliũ sensuũ cõ
tegens sacramenta efficaciter canas:
In corde meo abscõdi eloquia tua: Ps. 118
vt nõ peccem tibi. Sed dicas forsi/
tan: Et quibus diuinarũ scripturaꝝ
dispensanda sunt sacramẽta? Docet
te sapiẽtissimus salomon: Date inq̃t
ebrietatẽ his qui in tristicia sũt: ⁊ vi/ prouẽ. 31.
nũ bibere his q̃ in doloribus sũt: vt
obliuiscanꝰ paupꝛtatis: ⁊ doloꝝ suo/
rũ non meminerint amplius: id ẽ his
q̃ ꝓ penitudine actuũ pristinoꝝ me/
rore atq̧ tristicia deprimũtur: spiri/
talis sciẽtie iocunditatẽ: velut vinũ Ps. 103
qꝺ letificat cor hoĩs afflũter infun
dite: eosq̧ salutaris verbi crapula re
fouete: ne forte iugitate meroris: ac
letali desperatione demersi: abundã/
tiore absorbeãꝰ tristicia: qui eiusmo
di sunt. De illis xp̃o q̃ in tepore ac ne
gligẽtia ꝯstituti: nullo cordis sui do
lore mordenꝰ: ita dr̃: Nã q̃ suauis ⁊ prouẽ. 21.
sine dolore est: in egestate erit. Quã
ta potes igiꝰ cautõe deuita: vt ne va
ne glorie amore detẽtus: illi⁹ quẽ ꝓ/
pheta collaudat ꝑticeps esse nõ pos/
sis: Qui pecuniã suã ñ dedit ad vsu/ Ps. 14.
rã. Oĩs eñ q̃ eloquia dei (de quibus Ps. 11.
diciꝰ: Eloquia dñi eloquia casta: ar/
gentũ igne examinatũ: probatuꝫ ter/
re: purgatũ septuplũ) hũane laudis
amore dispensat: pecuniã suam ero/

gat ad vsurā: nō solū nullaꝫ pro hoc laudē: sed etiā supplicia meriturus. Ob hoc eñ pecunias dñi maluit ꝓfligare: vt ex ea tēporalē ꝯsequeref spe mercedē: nō vt dñs (sic scptū ē) Luc.19. veniēs: recipet qđ suū ē cū vsura.

Quib⁹ de causis spiritalis doctrina infructuosa sit: Ca.XVIII.

Duabus autē ex causis inefficacē spiritaliū reꝝ ꝯstat esse doctrinā. Nā aut ille q̄ docet inexperta cōmendans: vano verborū sono instruere nitif auditorē: aut certe nequā ac vitijs refertus auditor: salutarē spiritalis viri sanctamq; doctrinā: obturato corde ñ recipit. De Esa. 6. quibus dicif p ꝓphetā: Excecatū ē eñ cor populi hui⁹: ꝛ auribus grauiter audierunt: ꝛ oculos suos ꝯcluserunt: nequando videāt oculis suis: ꝛ auribus suis audiant: ꝛ corde ītelligāt: ꝛ ꝯuertantur ꝛ sanem illos.

Qꝫ plerūq; etiā indigni gratiā salutiferi sermonis accipiant: Ca.XIX.

Omnūq; tamē dispensatoris 1.Tio.2 nostri dei: q̄ oēs homīes vult saluos fieri: ꝛ ad agnitionem veritatis venire: munifica liberalitate ꝯcedif: vt is qui indignū se p̄dicationi euāgelice rep̄hensibili ꝯuersatione prebuit: pro salute multoꝝ spiritalis doctrine gratiā consequatur. Quibus autē modis etiā charisinata curationū ad expellendos demones a dño ꝯcedanf: ꝯsequēs est vt simili disputatiōe pandam⁹: q̄ cōsurgētes ad refectionē in vesperā reseruemus: quia efficatius semper corde ꝯcipitur: quicquid sensim ꝛ absq; nimio labore corporis intimaf.

Explicit collatio p̄ma abbatis nesterotis de spiritali scientia.

Incipit ānotatio caplorūꝫ secunde collationis eusdeꝫ abbatis de charismatib⁹ diuinis.

Explicit ānotatio caplorū.

Incipit collatio secūda abbatis Nesterotis de charismatibus diuinis.

De disputatiōe abbatis nesterotis de tripertita charismatū ratione: Ca.I.

Post synaxim vespertinā ad repromissaꝫ narrationē intēti: psiathijs pariter ex more ꝯsedim⁹. Cūq; silentiū aliquātisp ꝓ senis reuerētia p̄berem⁹: taciturnitatē verecūdie nostre tali p̄uenit eloquio: Usq; ad spiritaliū rōnē charismatū ꝓferendā: p̄cedēs disputationis ordo puenerat: quā tripertitā eē maioꝝ traditiōe pceplmus. Prima

siquidē curationū cā est: cuꝫ ꝓ meri
to sanctitatis: electos quosq; ac iustos
viros signoꝝ grā comitat: sicut apo
stolos: multosq; sanctoꝝ signa ac ꝓ/
digia ſm auctoritatē dñi fecisse ma/
nifestū est: ita dicētis: Infirmos cu/
math .10 rate: mortuos suscitate: leprosos mū
date: demones eijcite: gratis accepi/
stis: gratis date. Secūda cū ob edifi
cationē ecclesie: vel eorū q̄ infirmos
suos ingerunt: vel eoꝝ q̄ curādi sunt
fidē: sanitatū ꝟtus etiā a pctōribus
indignisq; ꝓcedit. De q̄bus salua/
matth .7 tor in euāgelio: Multi inquit dicent
mihi in illa die: Dñe dñe: nōne in no
mine tuo ꝓphetauim⁹: ⁊ in noīe tuo
demonia eiecim⁹: ⁊ in tuo noīe ꝟtu
tes multas fecim⁹: ⁊ tunc ꝯfitebor il
lis: quia nunq̄ noui vos: Discedite
a me operarij iniquitatis. Et ecōtra/
rio si offerentiū vel infirmoꝝ desit fi
des: etiā illos q̄bus curationū dona
collata sūt: nō sinit sanitatū exercere
Luce .4. ꝟtutē. De qua re lucas euāgelista:
Et nō poterat inquit iesus facere in/
ter eos virtutes ꝓpter incredulitatē
Ibidem. illoꝝ. Unde ideꝫ dñs: Multi inquit
leprosi erant in israel sub helisco ꝓ/
pheta: ⁊ nemo eoꝝ mūdatus est: nisi
naaman syrus. Terti⁹ curationū mo
dus: etiā colludio demonū ac factio/
ne simulat: vt dū hō manifestis cri/
minib⁹ obligat⁹: ꝓpt admirationeꝫ
signoꝝ sanct⁹ ac dei famul⁹ credit:
etiā vitioꝝ ei⁹ emulatio suadeat: et
ꝑ hoc obtrectationis aditu reserato:
etiā religiōis sanctitas infamet: vel
certe: vt his q̄ curationū dona habe/
re se credit: ꝑ supbiam cordis elatus
grau⁹ elidat. Inde ē q̄ inuocātes eo
rū noīa: q̄s nulla merita sanctitatꝭ:
nec vllos spiritales fruct⁹ habere co
gnoscūt: vri se eoꝝ meritis ac de ob/
sessis simulant corꝑib⁹ effugari. De
Deut .13 q̄bus in Deuteronomio: Si surrexe/
rit inquit ī medio tui ꝓpheta: aut q̄
somniū se vidisse dicat: ⁊ ꝓdixerit si/
gnū atq; portentū: ⁊ euenerit q̄d lo/
cutus ē: ⁊ dixerit tibi: Eam⁹ ⁊ sequa
mur deos alienos q̄s ignoras: ⁊ ser/
uiamus eis: non audias ꝟba ꝓphe
illi⁹ aut somniatoris: q: tēptat vos
dñs de⁹ vester vt palā fiat vtrū dili/
gatis eū an nō in toto corde: ⁊ in to
ta aīa vestra. Et in euangelio: Exur/ math .24
gent inq̄t pseudo christi: ⁊ pseudo ꝓ
phete: ⁊ dabūt signa magna ⁊ ꝓdi/
gia: ita vt in errorē inducant: si fieri
potest etiam electi.

In quo quis sanctos viros debeat admirari:

Ca. II.

Uapropter nūq̄ debem⁹ eos
q̄ hec affectāt ī his ꝟtutibus
admirari: ſ; poti⁹ intueri: vtꝝ
vitioꝝ oīm expulsiōe: ⁊ moꝝ emēda
tione ꝑfecti sint. Q̄d vtiq; nō ꝓ al/
teri⁹ fide: aut diuersitate causaꝝ: sed
ꝓ vniuscuiusq; studio dei gratia dis
pensante ꝯcedit. Hec nāq; ē actua/
lis scīa q̄ alio vocabulo charitas ab
Aplo nūcupat: ⁊ vniūsis linguis ho 1. Cor. 13
minū ⁊ āgeloꝝ: ⁊ plenitudini fidei:
q̄ etiā mōtes trāsferat: ⁊ oī scie ac ꝓ
phetie ⁊ erogatiōi oīm facultatū: ip
siq; postremo glioso martyrio apo/
stolica auctoritate prefertur. Nā cū
dinumerasset vniuersa charismatuꝫ
genera atq; dixisset: Alij datur ꝑ spi 1. Cor. 12
ritum sermo sapiētie: alij sermo scie:
alij fides alij grā sanitatū: alij oꝑa/
tio virtutum: ⁊ reliqua: de charitate
dicturus: quemadmodū eam cūctis
pretulerit charismatibus: paucis ad/
uertite: Et adhuc inquit supra mo/ Ubi. s.
dum excellentiorem vobis viam de/
monstro. Per quod euidenter osten
ditur perfectiōis ac beatitudinis sū/
mam: non in illorum mirabiliū ope/
ratiōe: sed in charitatis puritate cō/
sistere. Nec īmerito. Oīa eñ illa eua/
cuāda ac destruēda sūt: charitas ꝟo
ꝑpetuo ꝑmāsura. Ideoq; a prīb⁹ no
stris oꝑa ista signoꝝ nequaq̄ vidi/
mus affectata: q̄nimo: cū ea spū sīan
cti gratia possiderēt: nunq̄ exercere

voluerūt: nisi forte extrema illos et
ineuitabilis necessitas coartasset.

De suscitato mortuo ab abbate machario: Ca.III.

Dicit ꝛ ab abbate machario ꝗ
habitationem scythice solitu-
dinis primus inuenit: mortuū
suscitatū esse reminiscimur. Nā cum
hereticus quidā ꝗ eunomij pfidiā se
ctabaẗ: sinceritatē catholice fidei ar-
te dialectica subuertere conareẗ: ma-
gnā qꝫ iā hoīm multitudinē iā dece-
pisset: rogat⁹ a catholicꝫ viris ꝗ rui-
na tante subuersionis grauissime mo
uebanẗ: beat⁹ macharius: vt simpli-
citatē totius egypti ab infidelitatis
naufragio liberaret: aduenit. Queꝫ
cū heretic⁹ arte dialectica fuisset ag-
gressus: ꝛ ad aristotelicas ignorātē
spinas vellet abducere: beatus ma-
charius apostolica multiloquiū eius
1.Cor.4 breuitate ꝯcludens: Nō est inquit ī
verbo regnū dei: sed in virtute. Ea-
mus igiẗ ad sepulchra: ꝛ nomen dñi
sup mortuū ꝗ pm⁹ inuētus fuerit in-
uocemus: ac sicut scriptuꝫ est: osten-
Jacꝫ.2. damus ex opibus fidē nostrā: vt ma
nifestissime recte fidei documēta ei⁹
testimonio declarētur: ꝛ pspicuā ve
ritatē nō inani disputatiōe verborū
sed virtute signoꝝ: ꝛ illo qđ non po-
test falli indicio cōprobemus. Quo
audito: heretic⁹ corā circūstanti ple-
be pudore ꝯstrictus: cuꝫ ad psens p-
bere se ꝯditiōi ꝓposite simulasset as-
sensū: seqꝫ affuturꝫ in crastinū ꝓmisis
set: postero die expectantibus vniu-
sis qui studiosi⁹ ad ꝯdictū locū spe-
ctaculi hui⁹ cupiditate ꝯfluxerūt: ex
territ⁹ ꝯscientia sue infidelitatis: au-
fugit: ac ꝓtinus ab vniuersa egypto
trāsmigrauit. Quē cū beat⁹ macha
rius vsqꝫ ad horā nonā cuꝫ populis
pstolatus: ꝓ sua ꝯscientia declinasse
vidisset: assumens plebē que ab illo
fuerat deprauata: ad condicta sepul
chra perrexit. Hūc autē egyptijs mo
rem nili fluminis inuexit alueus: vt
qm̄ vniuersa illius latitudo terre: ī-
star immēsi pelagi: nō paruo anni tē
pore solita aquaꝝ eruptiōe cōtegiẗ:
ita vt nulla tūc cuiqꝫ humādi copia
humani corpis tribuaẗ: nisi post trā
uectionē decursam: corpa mortuoꝝ
pigmētis ꝯdita redolentibus: in edi
tioribus cellulis recondanẗ. Nam
madens ebrietate ꝯtigua terre illius
solū humādi arcet officiuꝫ. Siq̄ eñ
cadauera defossa suscepit: euomere
ad superficiē suā inundationū nimi-
etate cōpelliẗ. Cū igiẗ antiquissimo
cuidā cadaueri beatus machari⁹ asti
tisset: ait: O hō īquit si venisset huc
mecū heretic⁹ ille filius pditionis: ꝛ
astante ipo nomē christi dei mei in-
uocans exclamassem: vtrū ne coraꝫ
his ꝗ pene eius fuerāt fraude subuer
si: surrecturus fuisses: edicito. Tū il-
le cōsurgens: annuentis voce rñdit.
Queꝫ interrogans abbas machari⁹
quidnā fuisset aliqnādo cū frueref
hac vita: vel qua hoīm fuisset etate:
aut si nomē christi tūc tpis cognouis
set: ille se sub antiquissimis regib⁹ vi
xisse respōdit: christiqꝫ nomē asseru-
it illis se nec audisse tēporibus. Cui
rursus abbas macharius: Dormi ī-
quit in pace: cū ceteris in tuo ordine
a christo in fine tempoꝝ suscitādus.
Hec igiẗ ei⁹ ꝟtus ꝛ grā q̄ꝫtum in ipo
fuit semp fortasse latuisset: nisi eum
necessitas totius ꝓuincie picłitātis:
ꝛ erga christuꝫ plena deuotio amor
qꝫ sincerus: istud exercere miraculuꝫ
compulisset. Qđ vtiqꝫ vt ab eo fie-
ret nō ostentatio glorie sed charitas
christi ꝛ totius plebis extorsit vtili-
tas: vt beatū qꝫ heliā fecisse regnoꝝ
lectio manifestat: qui ignē de celo su- 3.Re.18.
per hostias impositas pyre: pie iccir-
co descendere postulauit: vt pericli-
tantē pseudo ꝓphetaꝝ prestygijs fi-
dem totius populi liberaret.

De miraculo quod abbas abraā in mulieris fecit vberibus: Ca.IIII.

q Uid si etiã abbatis Abrae ge
sta cõmemorẽ: q̃ pais: id ẽ sim
plex ꝓ simplicitate moꝝ ⁊ in/
παισ nocentia cognominat̃. Qui cũ metẽ
di gratia ad egyptũ de eremo diebus
quinquagesime ꝑrexisset: ⁊ a mulie/
re quadã puulũ suũ lactis inopia iã
tabidũ atq; seminecẽ p̃ferẽte: lachry
mosis p̃cibus fuisset obstrictus: cali
cẽ ei aque potandũ imp̃sso crucis si/
gnaculo dedit: cuius haustu ꝯfestim
mirũ immodũ: arida iã penit⁹ vbera
copia lactis redũdante ꝯfluxerunt.

De claudi cuiusdam cura/tione quam idez est opera/tus: Ca. V.

v El cum idẽ ipe ꝑgens ad vicũ
circũdat⁹ est illudentiũ turb̃:
q̃ sb̃sannãtes oñdebãt ei quẽ
dã hoĩem ꝯtracto genu: multis iam
annis gressus officio destitutũ: ⁊ an/
tiqua debilitate reptantẽ: ac tẽptã/
tes eũ: Ostẽde aiebãt abba abraam
si seruus es dei: ⁊ restitue hunc p̃sti/
ne sanitati vt nomẽ christi quẽ colis
vanũ nõ esse credamus. Tũc ille cõ/
festim inuocato christi noĩe: ĩclinãs
se ⁊ apph̃ẽdẽs aridũ pedẽ hoĩs tra
xit: cui⁹ tactu ꝯtinuo siccũ genu ĩcur
uũq; directũ est: ac recepto vsu gres
suũ quẽ obliuioni iã tradiderat an/
nosa debilitas: letus abscessit.

Q꞉ meritum vniuscuiusq; nõ ex signis debeat estima/ri: Ca. VI.

h J itaq; viri nihil sibi ꝓ taliũ
mirabiliũ v̾tute donabãt: q꞉
nõ hec suo merito agi: sed dñi
misericordia fatebantur: apostolicis
verbis in admiratiõe signoꝝ huma/
nã gloriam refutantes. Uiri fratres
Actį.3 inquiũt: q̃d admiramini in hoc: aut
nos quid ĩtuemini: quasi nostra vir/
tute aut potestate fecerim⁹ hunc am/
bulare. Nec quenq̃ in donis ac mi/
rabilib⁹ dei: sed poti⁹ ex ꝓprijs vir/
tutũ fructib⁹ p̃dicãdũ esse censebãt:
qui industria mentis ⁊ operũ virtu/
te generant̃. Plerumq; eñi vt supra
iã dictũ est homines mẽte corrupti:
reprobi circa fidẽ: ĩ nomĩe dñi ⁊ de/
monia expellũt: ⁊ v̾tutes maximas
operant̃. De quib⁹ cũ apostoli cau/
sarentur ⁊ dicerent: Preceptor: vidi Lucę.9.
mus quendã in nomine tuo eijciẽtez
demonia: ⁊ ꝓhibuim⁹ eũ: quia non
sequit̃ nobiscũ: licet eisdez ad p̃sens
respõderit christ⁹: Nolite ꝓhibere:
qui eñi nõ est aduersũ vos: ꝓ vobis
est: tamẽ eis in fine dicentibus: Dñe matth.7
domine: nõne in nomine tuo ꝓphe/
tauimus: ⁊ in tuo noĩe demonia eie/
cimus: ⁊ in tuo nomine v̾tutes mul
tas fecimus? responsuꝝ se esse testat̃:
quia nunq̃ noui vos: discedite a me
operarij iniquitatis. Et iccirco etiaz
istos quibus hanc gloriã signorũ at
q; virtutuz ꝓ merito sanctitatis ipse
ꝯcessit: ne in his extollant̃ admonet
dicens: Nolite gaudere quia demo/ Lucę.10
nia vobis sb̃ijciũtur: gaudete autez:
q꞉ noĩa vestra scripta sũt in celis.

Q꞉ charismatũ virtus non in mirabilibus sed in humi litate cõsistat: Ca. VII.

d Eniq; ipe auctor signoꝝ oĩm
atq; virtutũ: cuz ad doctrine
sue magisteriũ discipulos ad/
uocaret: q̃d ab eo veri atq; electissi/
mi sectatores peculiariter discere de/
berent: euidenter ostendit: Uenite ĩ/ matth.11
quit ⁊ discite a me: nõ vtiq; vt demo
nes celesti potestate pellatis: non vt
leprosos emũdetis: nõ vt cecos illu/
minetis: non vt mortuos suscitetis.
Hec eñi etiã si ꝑ quosdã seruos meos
operor: nõ potest se inserere laudib⁹
dei hũana cõditio: nec vllam sibi in
hoc minister ⁊ famul⁹ decerpere por
tionẽ: vbi solius diuinitatis est glĩa.
Uos autẽ inquit hoc discite a me: q꞉ Ubi.s.
mitis sum ⁊ humilis corde. Hoc eñi
est quod cunctis generaliter discere
⁊ exercere possibile est: opera autem
signorum atq; virtutũ nec semꝑ ne/
cessaria: nec oĩbus commoda: nec

omnibus conceduntur. Humilitas
est ergo omniū magistra virtutum:
ipsa est celestis edificij firmissimū fū
damentū: ipsa est donū proprium at
qꝫ magnificū saluatoris. Ista etem̄
vniuersa miracula que christus ope
ratus est: sine periculo elatiōis exer/
cet: qui mitem dominū: non sublimi
tate signorū: sed patientie atqꝫ humi
litatis virtute sectatur. Qui vero ī/
mūdis spiritibus imperare: aut lan/
guentibus sanitatuꝫ dona conferre:
aut aliquod signū mirabile populis
gestit ostendere: ꝗuis in ostentatio/
nibus suis christi inuocet nomen: ta/
men alienus a christo est: quia humi
litatis magistrū superba mente non
sequitur. Nam etiā cum ad patrē re/
meās quoddā (vt ita dixerim) ꝯde
ret testamentū: hoc discipulis dereli/
Joh. 13. quit: Mandatū inquit nouū do vo
bis vt diligatis inuicem sicut dilexi
vos vt ⁊ vos diligatis inuicē. Sta/
timqꝫ subiunxit: In hoc cognoscent
om̄es quia mei estis discipuli: si dile
ctionē habueritis adinuicē. Nō ait:
si signa atqꝫ virtutes similiter feceri
tis: sed si dignā dilectionē inuicē ha
bueritis: quā certuꝫ est nisi mites at
qꝫ humiles seruare nō posse. Qua/
propter nunꝗ̄ monachos ꝓbos nec
morbo cenodoxie vacuos nostri ma
iores esse dixerūt: qui semetip̄os ex/
orcistas coram hominibus profiten/
tur: ⁊ inter admirantiū turbas hanc
quā vl̄ meruerūt vel presumpserunt
gratiā: iactantissima ostentatiōe dif
prou. 10. famant: Sed incassum. Qui enim
innitit̄ mendacijs: hic pascet vētos:
idem autē ipse sequitur aues volan/
tes. Sine dubio em̄ eueniet eis illud
prou. 25. qd̄ in Prouerbijs dicit̄: Sicut vēti
⁊ nubes ⁊ pluuie manifestissime sūt:
ita q̄ gloriant̄ ī dicto falso. Et ideo
si quis coram nobis horū aliquid fe
cerit: nō de admiratione signoruꝫ: ſꝫ
de ornatu moꝝ debet apud nos esse
laudabilis: nec vtꝝ demonia ei sub/
iecta sint: sed vtrum charitatis mem
bra que describit Apostolꝰ posside/ 1. Cor. 13
at: inquirendum.

Q̄ mirabilius sit de semet/ ipso vitia q̄ꝫ de altero demo nes extrusisse: Ca. VIII.

Et reuera maiꝰ miraculū ē de
propria carne fomiteꝫ luxurie
eradicare: q̄ꝫ expellere immū/
dos spiritus de corpibus alienis: ⁊
magnificentius signū est virtute pa/
tientie truculentos motꝰ iracūdie co
hibere: q̄ aerijs principatibus impe/
rare: plusqꝫ est exclusisse edacissimos
de corde ꝓprio tristicie morbos: q̄ꝫ
valitudines alterius febresqꝫ corpo
reas expulisse. Postremo multꝭ mo
dis p̄clarior virtus sublimiorqꝫ pro
fectus est: anime proprie curare lan/
guores: q̄ corporis alieni. Quanto
em̄ hec sublimior carne est: tanto p̄/
stantior eius est salus: quantoqꝫ pre/
ciosioris excellentiorisqꝫ est substan
tie: tanto grauioris ac ꝑniciosiorꝭ ē
⁊ ruine.

Quantū p̄cellat vite probi tas opa signoꝝ: Ca. IX.

Et de illis quidē curatiōibus
ita beatissimis apostolis dici/
tur: Nolite gaudere quia de/
monia vobis subijciunt̄. Hoc em̄ fa Luce. 10.
ciebat non eoꝝ potestas: sed virtus
dominici nominis innocati: ⁊ iccirco
monent̄: vt ex hac parte nihil sibi be
atitudinis aut glorie audeāt vendi/
care: que dei tantū potentia ac virtu
te perficit̄: sꝫ ex illa vite sue cordisqꝫ
intima puritate: ob quā nomīa coꝝ
inscribi merent̄ in celis.

Reuelatio de ꝑfecte castita tis experimento: Ca. X.

Et vt hoc ip̄m qd̄ diximꝰ vel Dan. 3.
testimonijs veteꝝ vel diuinis
oraculis approbemꝰ: q̄d bea/
tus pafnutius vl̄ de admiratione si/
gnoꝝ: vel de gratia senserit purita/
tis: immo quid angeli reuelatiōe co/
gnouerit: ipius verbis atqꝫ exprimē/

tis rectius ꝓferem⁹. Hic nãq; ita ml'tis vigens annis districtiõe ꝑcipua: vt crederet se etiam carnalis concupiscentie laqueis penitus absolutum: eo ꝙ cunctis infestationibus demonũ: quibus diu aperteq; conflixerat: superiorẽ se factũ esse sentiret: dũ aduenientibus viris sanctis pulmentum lenticule qd̃ illi atheran nominant: prepararet: manus eius in clibano vt assolet flãma supuolitãte cõbusta ẽ. Quo facto tristificatus: magnũ in modũ cepit secũ tacitus voluere: Cur ignis inquiẽs mecũ nõ habet pacẽ: cũ duriora mihi demonuȝ cesserint prelia? aut queãdmodũ me in illo metuendo examinis die per se transiturũ ille ignis inextinguibilis: ⁊ inquisitor meritoꝝ omniũ nõ tenebit: cui nũc extrinsecus hic temporalis ac puulus nõ pepercit? Cũq; estuanti huiuscemodi cogitationibus atq; tristicia sopor subitus obrepsisset: adueniens angelus domini: Cur inquit pafnuti tristis es: qd̃ necdũ pacatus tibi sit ignis iste terrenus: cuȝ adhuc residcat in mẽbris tuis carnaliũ motuũ necdũ ad puꝝ excocta cõmotio? Cuius radices donec in tuis viuũt medullis: ignẽ istũ materialẽ nequaꝙ̃ tibi pacificũ esse ꝑmittent. Queȝ vtiq; ĩnoxiũ alias sentire nõ poteris: nisi oẽs inter nos mot⁹ his indicijs in temetipso experiaris extinctos. Uade ⁊ apphende nudã ⁊ pulcherrimã virginẽ: ⁊ si illã tenẽs: trãquillitatẽ tui cordis ĩmobilẽ estusq; carnales pacificos in te senseris perdurasse: huius q̃ȝ visibilis flãme mitis atq; innoxius in modũ illoꝝ triũ ĩ babylonia pueroꝝ te allambet attactus.
Dañ. 3. Itaq; sener ex hmõi reuelatiõe ꝑculsus: nõ quidẽ expimẽti diuinit⁹ demõstrati ꝑicula ꝯsuluit: sed interrogãs ꝯscientiã suã: ⁊ puritatẽ sui cordis examinans: nec adhuc pond⁹ castimonie sue hui⁹ ꝓbatiõis ponderi cõpẽsare ꝯiectãs: Nõ mirꝝ ẽ ait: si cedẽtib⁹ mihi ĩmundoꝝ spirituũ ꝑlijs: adustiões ignis q̃s dirissimis ꝯgressibus demonũ ĩferiores eẽ credebam: adhuc adũsũ me senserim seuientes. Maior q̃ppe ẽ ṽt⁹ ac sblimior grã: internã libidineȝ carnis extinguere: q̃ nequicias demonũ extrinsec⁹ irruentes: signo dñi ac ṽtutȝ altissime potẽtia subiugare: vl' de obsessis corpibus noĩs diuini ĩuocatiõe ꝓpellere. Hucusq; abbas nesteros orõnẽ d̃ vera charismatũ opatiõe ꝯsũmãs: nos ad cellã senis ioseph q̃ sex ferme milib⁹ ab ipo aberat ꝓperãtes: doctrine sue institutiõe ꝓsecutus est.

Explicit collatio secũda abbatis Nesterotis de charismatibus diuinis.

Incipit ãnotatio capl'oruȝ collationis prime abbatis Joseph de amicitia.

Explicit ãnotatio capꝉoꝝ.

Incipit collatio prima ab batis Ioseph de amicitia.

Quid a nob abbas ioseph pmit⁹ inq̃sierit: Ca.I.

Beatus io b seph cuius nũc institu/ ta ac p̃cepta panden/ da sũt: vnus ex tribus quoꝝ in pma collatiõe fecimus mentionẽ: clare admodũ fa milie: ac primarius ciuitatis sue ĩtra egyptũ fuit que appellat thymnis: ⁊ ita nõ solũ egyptia: sed etiã greca fa/ cundia diligẽter edoctus: vt vel no/ bis vel his qui eloquentiaz penitus ignorabant: nõ vt ceteri p interptez: sed p semetipm elegãtissime disputa/ ret. Qui cũ institutionẽ suã nos de/ siderare sensisset: p contatus primuz: vtrũ nã essemus germani fratres: au diensq3 a nobis ꝙ nõ carnali sed spi/ ritali essemus fraternitate deuincti: nosq3 ab exordio renunciatiõis no/ stre: tã in peregrinatiõe que ab vtro q3 nostrũ fuerat obtentu militie spiri talis arrepta: q̃3 in cenobij studio in/ diuidua semp ꝯiũctiõe sociatos: tali vsus est sermonis exordio:

Disputatio eiusdẽ senis de infido amicitiarũ genere: Ca.II.

Amicitiarũ ac sodalitatis mlta a sunt genera: q̃ diuersis modis humanũ genus dilectiõis so/ cietate ꝯnectũt. Quosdã eñ p̃cedẽs cõmẽdatio: primũ noticie: post etiaz amicitie fecit inire cõmertia. In qui/ busdã xo ꝯtract⁹ q̃dã seu dati acce pti ve depactio: charitatis federa co/ pulauit. Quosdã negociationis seu militie vel artis ac studij similitudo atq3 cõmunio amicitiarum vinculis nexuerẽt: p quã ita etiã effera sibi in/ uicem corda mansuescunt: vt etiam hi qui in syluis ac montibus latroci/ nijs gaudent: ⁊ effusione humani sã/ guinis delectantur: suorũ sceleꝝ par/ ticipes amplectantur ac foueãt. Est etiã dilectionis aliud genus qđ ĩstin ctu nature ĩpius ⁊ ꝯsanguinitatis le ge ꝯnectit: qua vel ꝯtribules vel cõ iuges: vel parentes seu fratres: ac fi/ lij: naturaliter ceterꝭ p̃ferunt: qđ nõ solũ humano generi: verũetiã omi/ bus alitib⁹ atq3 aĩantib⁹ inesse dep̃ hendit. Nã pullos vꝉ catulos suos naturali affectu instigãte sic ꝓtegũt

ac defendũt: vt freqnẽter ꝓ ipſis eti/
aꝫ obijcere ſe periculis mortiq; ſi me
tuãt. Deniq; etiã illa beſtiaꝝ vel ſer
pẽtiũ vel alitũ genera: q̃ intolerabi
lis feritas ac letale virus ab omibus
ſepata eſſe cernit: vt ſũt baſiliſci vel
monocerotes vl' gryphes: cũ etiã vi/
ſu ipo cũctis pniciosa eſſe dicant': int'
ſe tñ ꝓ originis ipius affectiõisq; cõ
ſortio pacata ꝛ innoxia perſeuerãt.
Sed hec oĩa que diximꝰ genera cha/
ritatis: ſicut malis ac bonis: feris eti
am atq; ſerpẽtibꝰ videmꝰ eſſe cõmu/
nia: ita etiã vſq; in finẽ certũ eſt pſe/
uerare nõ poſſe. Etenĩ interrũpit ea
freqnẽter ac diuidit locoꝝ diſcretio:
ꝛ obliuio tpalis: ꝛ verbi vel cauſe ne
gociorũq; ꝯtractꝰ. At enĩ ex diũſis:
vel lucri: vel libidinis: vel ꝯſangui/
nitatis: ac neceſſitudinũ variaꝝ ſoci
etatibus acquiri ſolent: ita ĩterceden
te q̃libet diuortij occaſiõe ſoluũtur.

Unde indiſſolubilis amicitia ſit: Ca. III.

Ñ his igit' cũctis vnũ genꝰ eſt
insolubile charitatis: qd̃ nec cõ
mẽdatiõis gratia: nec officij vl'
muneꝝ magnitudo ꝯtractuſq; cuiuſ
q̃ rõ: vel nature necẽitas iũgit: ſ; ſola
ſimilitudo virtutũ. Hec inquã eſt q̃
nullis vnq̃ caſibus ſcindit': quã non
ſolũ diſſociare vel delere locoꝝ vl' tẽ
poꝝ interualla nõ p̃ualẽt: ſ; ne mors
quidẽ ipa diuellit. Hec eſt vera ꝛ in/
dirupta dilectio q̃ gemina amicoruꝫ
pfectiõe ac ṽtute ꝯcreſcit. Cuius ſe/
mel inituꝫ fedus: nec deſiderioꝝ va/
rietas: nec ꝯtẽtioſa dirũpet ꝯtrarie/
tas voluntatũ. Ceterũ multos noui/
mus in hoc ꝓpoſito ꝯſtitutos: q̃ cuꝫ
ꝓ charitate chriſti flagrantiſſima eſ/
ſent ſoliditate deuincti: nõ perpetuo
eaꝫ: nec indirupte ſeruare potuerũt:
quia licet bono ſocietatis principio
niterent': non tamẽ vno nec pari ſtu
dio arreptũ ꝓpoſitũ tenuerũt: fuitq;
inter eos quedã temporalis affectio:
quia nõ equali vtriuſq; virtute: ſed
vnius patiẽtia ſeruabat'. Que q̃uiſ
ab vno magnanimiter atq; infatiga
biliter retentet': nece eſt tamẽ eã alte
rius puſillanimitate dirumpi. Infir/
mitates nãq; eorum qui tepidius p/
fectionis expctunt ſanitatẽ: quã tali/
bet fortiũ tolerantia ſuſtentent': ab
ipis tamen qui infirmi ſunt nõ ferũ/
tur. Habẽt enĩ inſitas ſibi cõmotio/
nũ cauſas que eos quietos eſſe non
ſinant: vt ſolent hi qui carnali egri/
tudine detinẽtur: ſtomachi ſui infir/
mitates ꝛ faſtidia cocoꝝ vl' miniſtrã
tiũ negligentijs imputare: ꝛ quã tali
bet eis obſequentiũ ſollicitudo deſer
uiat: nihilominus tamẽ ſanis cauſas
ſue cõmotionis aſcribere: quas ſibi
vtiq; vitio valitudinis ſue ineſſe nõ
ſentiunt. Quãobreꝫ hec eſt amicitie
vt diximus fida indiſſolubiliſq; con
iunctio: que ſola virtutuꝫ parilitate
federatur. Dñs enĩ inhabitare facit Ps. 67.
vniuſmoris in domo. Et iccirco in
his tantuꝫ indirupta poteſt dilectio
pmanere: in quibus vnũ propoſituꝫ
ac voluntas: vnũ velle ac nolle con
ſiſtit. Quã ſi vos q̃ꝫ cupitis iuuiola
bilẽ retentare: feſtinandũ eſt vob' vt
expulſis primitus vitijs: mortificetis
ꝓprias volũtates: ꝛ vnito ſtudio at
q; ꝓpoſito: illud quo ꝓpheta admo
dũ delectat': grauiter impleat: Ecce Ps. 132.
q̃ bonũ ꝛ q̃ iocundũ: habitare fra/
tres in vnũ. Qd̃ non localiter ſ; ſpi/
ritaliter oportet intelligi. Nihil enĩ
ꝓdeſt: ſi moribus ac ꝓpoſito diſſidẽ
tes vna habitatiõe iũgãtur: nec ob/
eſt parili virtute fundatis: p locoruꝫ
interualla diſiungi. Apud deũ nãq;
moꝝ cohabitatio: non locoruꝫ vnita
fratres habitatio coniungit: Nec po
teſt vnq̃ pacis ĩtegritas cuſtodiri: vbi
voluntatũ diuerſitas inuenitur.

Interrogatio vtrũ vtile aliquid etiã ꝯtra votũ fratris effici debeat: Ca. IIII.

G Ermanus: Quid ergo ſi vno
volente perficere aliquid qd̃

ꝯm deū cōmodum ꝛ salubre perspe/
xerit: alius non p̄stet assensuꝫ: exeqn
dum ne etiā ꝯtra votū fratris est: an
ꝑ eius arbitrio negligendū?

Respōsio ꝙ perpetua amicitia nisi inter ꝑfectos stare non possit: Ca.V.

i Oseph: Jccirco diximus plenā
atqꝫ ꝑfectā amicitie gratiā nisi
inter ꝑfectos viros eiusdemqꝫ
virtutis perseuerare nō posse: quos
eadē voluntas vnūqꝫ ꝓpositū aut
nunq̄ꝫ aut certe raro diuersa sentire:
aut in his que ad ꝑfectū spiritalis ꝑ
tinent vite: patiꝛ dissidere. Nō si ani
mosis ceperint cōtentionibus estua/
re: liquet vtiqꝫ eos nunq̄ꝫ ꝯm regu/
lam quā p̄diximus fuisse cōcordes.
Sed quia nemo potest a perfectione
habere principiū: nisi qui ab ip̄o ci⁹
ceperit fundamento: ꝛ vos nō quan
ta eius sit magnitudo: sed quēadmo
dū ad eā perueniri possit inquiritis:
necessariū reor vt paucis regulā vo
bis eius ac tramitē quendā: per quē
gressus vestri diriganꝛ: aperiam: vt
patientie ac pacis bonū facilius ob/
tinere possitis.

Quibus modis inuiolabilis possit societas retentari: Ca.VI.

p Rima igiꝛ sūt vere amicitie i
ꝯtēptu sb̄e mūdialꝭ ꝛ oīm q̄s
habem⁹ rerū despectiōe fūda/
mina. Ex eī iniustū atqꝫ impiū ē: si
post abrenunciatā mūdi ꝛ oīm q̄ in
eo sunt vanitatē: p̄ciosissime fratris
dilectioni supellex vilissima que su/
perfluit p̄feratur. Secūdū est: vt ita
suas vnusquisqꝫ resecet voluntates:
ne se sapientem atqꝫ ꝯsultū esse iudi
cans: suis malit q̄ꝫ proximi diffinitiōi/
bus obedire. Tertiū est: vt sciat oīa
etiā que vtilia ac necessaria estimat:
postponenda bono charitatis ac pa/
cis. Quartum: vt credat nec iustis
nec iniustis de causis penitus irascē/
dum. Quintū: vt aduersus se iracū
diam fratris: etiā sine rōne ꝯceptā:
eodē modo quo suam curare deside
ret: sciens equaliter sibi ꝑniciosaꝫ al
terius eē tristiciā acsi aduersus aliū
ip̄e moueatur: nisi eam quantū in se
est etiaꝫ de fratris mente depulerit.
Postremū illud est: qd̄ generale vi
tioꝝ oīm pemptoriū esse nō dubiuꝫ
est: vt se de hoc mūdo credat quoti/
die migraturū. Que ꝑsuasio non so
lum nullā in corde tristiciaꝫ residere
permittit: verūetiam vniuersos con
cupiscentiarū ac peccatoꝝ oīm com
primet motus. Hec igiꝛ quicunqꝫ te
nuerit: amaritudinem ire atqꝫ discor
die nec pati poterit nec inferre. His
aūt cessantibus cū primū ille emul⁹
charitatis in cordibus amicoꝝ tristi
tie sensim venena suffuderit: necesse
est vt frequētibus iurgijs paulatim
dilectione tepefacta: amantiū corda
diu exulcerata quandoqꝫ dissociet.
Nā qui per callem predicte directi/
onis ingreditur: in quo ab amico vn
q̄ suo poterit dissidere: qui primū li/
tiū causam que ex ꝑuulis rebus vilis
simisqꝫ materijs generari solet: nihil
suū vendicans: radicitus amputaue
rit? illud quod in Actibus apostolo
rum legimus de vnitate credentium
omni virtute custodiēs: Multitudi Act. 4.
nis autem credentiū erat cor vnū ꝛ
anima vna: nec quisq̄ coꝝ que possi
debant aliquid suū esse dicebat: sed
erant illis oīa communia? Deinde
quēadmodū ab eo seminariū dissen
sionis exurget: qui nō sue sed fratris
seruiens voluntati: domini atqꝫ au/
ctoris sui fuerit imitator effectus: ꝗ
loquens ex persona hoīs quē gere
bat: Non veni inquit vt faceret vo/
luntatē meā: sed voluntatē eius qui Joh. 6.
me misit? Quo aūt modo vllū con/
tentionis fomitē suscitabit: qui de in
telligentia ac sensu suo: non tā pro/
prio iudicio q̄ fratris credere decre/
uit examini: ꝑ eius scꝫ arbitrio: vel
probans sua īuenta: vel improbās:

⁊ euangelicum illud pij cordis hu/
math.26 militate consummans: Uerumtamē
non sicut ego volo: sed sicut tu vis.
Aut qua ratione aliquid quo frater
mestificetur: admittet: qui bono pa/
cis nihil indicat esse p̄ciosius: domi/
ce illius sententie memoriā nō amit/
Joh.15 tens: In hoc cognoscēt om̄es q̄ mei
estis discipuli: si dilectionē habueri/
tis adiuicē. Per quā velut speciali
signaculo gregem ouiū suarū in hoc
mundo voluit christus agnosci: atq̄
hoc a ceteris: vt ita dixerim characte
re discerni. Qua vero ex causa vel ī
se recipere vel in alio residere ranco/
rem tristicie sustinebit: cui sūma diffi
nitio est iracundie que p̄niciosa ⁊ il
licita est iustas causas esse nō posse:
eodēq̄ se mō succensente sibi fratre
orare non posse: quo si fratri suo ip̄e
succenseat: illā domini saluatoris hu
mili semp̄ retinens corde sententiā:
matth.5. Si offers mun⁹ tuū ad altare: ⁊ ibi
recordatus fueris q̄ frater tuus ha/
bet aliquid aduersū te: relinque ibi
munus tuū ante altare: ⁊ vade p̄us
reconciliari fratri tuo: ⁊ sic veniens
offer munus tuū? Nihil em̄ proderit
si te quidē asseras nō irasci: ⁊ credas
te implere illud mādatū: quo dicit:
Sol non occidat sup̄ iracundiā ve/
Eph.4. stram. Et: Qui irascit fratri suo re⁹
matth.5. erit iudicio: Alterius vero tristiciā
quā delinire tua mansuetudine po/
tuisti: contumaci corde despicias: Eo/
dem nāq̄ modo p̄cepti dn̄ici p̄uari/
catiōe plecteris. Qui em̄ te irasci ad
uersus alterū nō debere dixit: nec al
terius contēni tristiciā debere dixit:
1.Tio.2 quia non interest apud deū qui om/
nes homīes vult saluos fieri: vtrū
te an aliū quēpiam perdas. Unū si/
quidem cuiuslibet interitu ei nascit
detrimentū: itidēq̄ illi cui grata om
niū perditio est: vnū lucrū: vel tua
vel fratris morte conquirit. Quem
admodū postremo poterit vel tenuē
contra fratrē retinere tristiciā: q̄ se cre/
dit quotidie imo continuo ab h̄ secu/
lo migraturum?

Q̄ nihil charitati p̄ponen/ dū sit: nec iracūdie postpo/ nendum: Ca. VII.

Sicut q̄ nihil p̄ponendū est cha
ritati: ita furori vel iracundie
nihil ē ecōtrario postponēdū.
Oīa nāq̄ q̄uis vtilia ac necessaria
videant: spernenda tn̄ sunt: vt ire p̄/
turbatio deuitet: ⁊ oīa etiā que pu/
tant aduersa suscipiēda atq̄ tolerā
da sunt: vt dilectionis pacisq̄ trāq̄l
litas illibata seruetur: q̄r nec ira atq̄
tristicia perniciosius quicq̄: nec cha
ritate vtilius credendū est.

Quib⁹ de causis iter spiri/ tales nascatur dissensio: Ca. VIII.

Nam queādmodum carnales
adhuc ⁊ imbecilles fratres ob
vilem terrenā q̄ substantiā ci
to inimic⁹ dissiūgit: ita etiā inter spiri
tales gignit p̄ intellectuū diūsitate
discordiā. Ex q̄ sine dubio cōtētiōes
rixeq̄ v̄bor̄: q̄s Apl's dānat: plerū
q̄ cōsurgūt: vn̄ cōsequēter diuortia in
ter vnanimos fratres hostis inuidus
ac malign⁹ īterserit. Uera ē nāq̄ sa/
piētissimi salomōis illa sētētia. Odi
um suscitat cōtētio: vniūsos vero qui prou.10.
nō cōtendūt p̄tegit amicitia.

De āputandis etiā spiritali b⁹ cāis discordiar̄: Ca. IX.

Quapropter ad cōseruandā per
petuā ⁊ indiuiduā charitatē:
nihil prodest primā causā am
putasse discidij: q̄ nasci solet de reb⁹
caducis atq̄ terrenis: ⁊ vniūsa de/
spexisse carnalia: atq̄ oīm q̄b⁹ nr̄ v̄s⁹
indiget rer̄: indiscretā cōionē frīb⁹
p̄misisse: nisi etiā scd̄am q̄ sub specie
spiritaliū sensuū nasci solet silr̄ absci
dētes: acq̄sierim⁹ in oīb⁹ hūilē sen/
sum: ⁊ consonas voluntates.

De optimo examine verita tis: Ca. X.

Emini nāqꝫ cū me adhuc ad/
m herere consortio etas iunior
hortaret̃:huiusmodi nobis in
telligentiā: vel in moralibus discipli
nis: vel in scripturis sacris frequēter
insertam: vt nihil ea verius: nihilqꝫ
rationabilius crederemꝰ. Sed cū in
vnū cōuenientes sentētias nostras ꝓ/
merere cepissemꝰ: quedā cōi examina/
tione discussa: primū ab altero falsa
ac noxia notabantur: mox deinde vt
ꝑniciosa cōmuni pronūciata iudicio
dānabant̃: que intantū ꝑus infusa
a diabolo luce clariꝰ fulgebāt: vt fa/
cile potuissent generare discordiā:
nisi p̄ceptū seniorꝝ velut diuinū q̄d/
dā oraculū custoditū ab oī nos ꝯtē
tiōe reuocasset: quo ab illis legali q̄/
dā sanctiōe perscriptū est: vt neuter
nostrū plus iudicio suo q̄ꝫ fratris cre
deret: si nunq̄ꝫ vellet diaboli callidi/
tate deludi.

Qꝫ īpossibile sit quēq̄ꝫ q̄ ꝓ/prio fidit iudicio: diaboli il lusiōe nō decipi: Ca.XI.

Tem sepe illud qđ Aplš dic:
2.Cor.11 e ꝓbatū est euenire: Ip̄e em̄ sa/
thanas trāsfigurat se in ange/
lū lucis: vt obscurā ac tetrā caliginē
sensuū ꝓ vero lumine scīe fraudulē
ter effūdat. Qui nisi hūili ⁊ māsue/
to corde suscepti: maturissimi frīs vl̄
ꝓbatissimi senioris reseruent̃ exami
ni: ⁊ eorꝫ iudicio diligēter excussi: aut
abijciāt̃ur: aut recipiāt̃ a nobis: sine
dubio venerātes in cogitatiōibꝰ no
stris ꝓ angelo lucis angelū tenebra/
rū: grauissimo feriemur īteritu. Quā
ꝑniciē īpossibile ē euadere quēpiam
iudicio ꝓprio ꝯfidentē: nisi hūilita/
tis vere amator ⁊ executor effectus:
illud qđ Aplš magnopere dep̄cat̃ oī
Phil.2. ꝯtritiōe cordis impleuerit: Siq̄ ğ in
quit ꝯsolatio in christo: si qđ solaciū
charitatis: si q̄ viscera miseratiōis: ī/
plete gaudiū meū vt idē sapiatꝭ: ean
dē charitatē habētes: vnanimes id/
ipsū sentiētes: Nihil ꝑ ꝯtētionē: neqꝫ
ꝑ inanem gl̃iam: ß in hūilitate supꝛio
res vobismetip̄is alterutrꝝ arbitran/
tes. Et illud: Honore alterutrū p̄ue Rom.12
nientes: vt plus vnusq̄sqꝫ ꝯsorti suo
scientie ⁊ sanctitatis ascribens: sum/
mā discretionis vere in alterius ma/
gis q̄ꝫ in suo credat stare iudicio.

Quam ob causam non de/beāt inferiores in collatio/ne contemni: Ca.XII.

Epe aūt accidit: siue illusiōe di
s aboli: siue intercessu errorꝭ hu/
mani: q̄ nullus ē in hac carne q̄
falli velut hō nō possit: vt ⁊ ille int̃/
dū q̄ acrioris ingenij scīētieqꝫ maio/
ris est: aliq̄d falsū mēte ꝯcipiat: ⁊ il/
le qui tardioris ingenij ac minoris
est meriti: rectius aliquid veriusqꝫ ꝑ
sentiat. Ed iccirco nullus sibi q̄ꝫuis
scientia p̄ditꝰ: inani tumore ꝑsuade/
at: qđ possit collatiōe alteriꝰ nō ege/
re. Nā etiā si iudiciū eius diabolica
nō fallat illusio: elatiōis tñ ⁊ supbie
grauiores laqueos nō euadet. Quis
em̄ hoc sibi absqꝫ ingēti poterit vsur
pare ꝑnicie: cū vas electōis in q̄ chri 2.Cor.13
stus (vt ip̄e ꝓfessꝰ ē) loq̄bat̃: ob hoc
solūmō se asserat hierosolymā ꝯscen
disse: vt cū suis coapostolis euange/ Gal.2.
liū: qđ lgētibꝰ: reuelāte ⁊ cooperante
dño p̄dicabat: secreta examinatione
ꝯferret: Per qđ ondit̃ nō solū vna/
nimitatē atqꝫ ꝯcordiā ꝑ hec p̄cepta
seruari: verumetiam cūctas diaboli
adūsantis insidias ⁊ illusionū eiꝰ la
queos non timeri.

Qꝫ charitas nō solū res di: sed etiā deus sit: Ca.XIII

Eniqꝫ intantū xp̄ꝰ charitatis
d extollit̃: vt eā beatꝰ Joannes
aplš: nō solū rē dei: sed etiā
deū esse ꝓnūciet: dicens: Deus cha/ 1.Joh.4
ritas est: ⁊ qui manet in charitate: in
deo manet: ⁊ deꝰ ī eo. Nā vsqꝫadeo
illā diuinā eē ꝑspicimꝰ: vt illđ Apli
manifestissime vigere sentiamꝰ ī no/
bis: Qm̄ charitas dei diffusa ē ī cor
dibus nostris ꝑ spiritū sanctū q̄ habi Roma.5

tat in nobis. Qđ tale est: ac si dicat: Quoniam deus diffusus est in cordib⁹ nostris p spiritūsanctū q̄ habitat in nobis. Qui etiā cū ignorem⁹ q̄d debeamus orare: īterpellat ꝓ nobis gemi-
Roma. 8 tibus inenarrabilib⁹. Qui aūt scrutatur corda: scit quid desideret spūs: q̄ꝛ ꝭm deū postulat pro sanctis.

De gradibus charitatis: Ca. XIIII.

ἀγάπη Nam igit̄ charitatē q̄ dꝛ agape: possibile est oībus exhibere: de q̄ beat⁹ Aplus: Ergo dū
Gal. 6. tps habem⁹ inq̄t operemur bonuz ad oēs: maxime autē ad domesticos fidei. Que intantū oībus ē general̄r exhibēda: vt eā etiā inimicis nostris a dño iubeamur īpendere. Nā diligi
matth. 5 te inq̄t inimicos vestros. Diathesis
διάθεσις aūt: id est affectio: paucis admodū ꝛ his q̄ vel parilitate moꝝ vel virtutū societate ꝯnexi sunt: exhibet̄: licet etiā ipa diathesis multā in se differētiā habere videat̄. Aliter eī̄ parentes: aliter cōiuges: aliter fratres: aliter filij diligūtur: ꝛ in ipa q̄z hoꝝ affectuū necessitudine magna distātia est: nec vniformis parentuz dilectio erga filios inuenit̄. Qđ etiā Jacob patriarche ꝓbatur exēplo: q̄ cuz eēt duodecim filioꝝ pater: omesq̄ prīna charitate diligeret: tñ ꝓpensiore Joseph dilexit affectu: vt de eo aperte scriptura cōmemoret: Inuidebāt āt
Gen. 37. ei fratres sui: eo ꝙ diligeret eū pater suus: scz nō q̄ vir iustus ꝛ pater non valde diligeret etiā ceterā ꝓlem: sed ꝙ h⁹ (q̄ꝛ typū dñi p̄ferebat) affectui dulci⁹ q̄dāmō atq̄ indulgēti⁹ inhereret. Hoc etiā de ioanne euāgelista legim⁹ euidētissime designari: cū de
Joh. 21. ipo dꝛ: Discipul⁹ ille quez diligebat iesus: cū vtiq̄ etiā reliq̄s vndecim similiter electos: ita p̄cipua dilectione cōplex⁹ sit: vt h̄ etiā euāgelista attestatiōe designet: dicens: Sicut dilexi
Joh. 13. vos: ꝛ vos diligite inuicē. De q̄b⁹ et
Ibidem. alibi dꝛ: Diligēs suos q̄ erāt ī mūdo: vsq̄ in finē dilexit eos. Sed hic vni⁹ dilectio nō erga reliq̄s discipulos tepore charitatis: ꝭ largiorē erga hūc supabundātiā amoris exp̄ssit: quaz ꝛ v̄ginitatis p̄uilegiū ꝛ carnis īcorruptio ꝯferebat. Que iccirco velut sublimior cū q̄dā exceptiōe signat̄: q̄ꝛ nō eaz odij cōparatio: sꝫ affluētior gratia exuberātissimi amoris extollit. Tale q̄d etiā ex ꝑsona spōse legim⁹ ī Cāticocāticoꝝ: dicētis: Ordinate in me Cant. 2.
charitatē. Hec eī̄ ē vere charitas ordinata: q̄ odio habēs nemīnē: q̄sdam merito ꝛ iure pl⁹ diligit: queq̄ cū general̄r diligat cunctos: excipit tñ sibi ex his q̄s dēat peculiari affectiōe cōplecti: ꝛ rursū int̄ ipos q̄ ī dilectiōe sūmi atq̄ p̄cipui sūt: aliq̄s sibi q̄ cetero rū affectui supextollant̄: excerpit.

De his qui vel suā vel fratrū cōmotionē dissimulatione corroborāt: Ca. XV.

Cōtra nouim⁹ q̄đ vtinā nescirem⁹: nōnullos fratrū tāte eē obstinatiōis atq̄ duricie: vt cū vel suos aduersus fratrē: vel fr̄is aduersū se senserint aīos excitatos: ad dissimulandā mētis sue tristiciam: q̄ ex indignatiōe alterutre cōmotionis exorta ē: secedētes ab eis q̄s hūili satisfactiōe atq̄ colloq̄o lenire debuerāt: aliq̄s psalmoꝝ incipiūt decātare v̄siculos. Qui dū ꝯceptā cordis amaritudinē delinire se putāt: insultādo augēt: qđ statim extinguere potuerūt si magis anxij atq̄ hūiles esse voluissent: vt oportuna cōpūctio ꝛ ipoꝝ cordib⁹ mederet̄: ꝛ fratꝝ aīos deliniret. Nā illo vtiq̄ mō pusillanimitatis immo supbie sue vitiū palpant: ꝛ nutriūt potius q̄z extirpant fomitē iurgioꝝ: dñice illius p̄ceptionis immemores qua ait: Qui irascit̄ matth. 5.
fr̄i suo reus erit iudicio: Et: Si recordatus fuer̄ ꝙ frat̄ tuus habet aliq̄d Ibidem.
aduersū te: relinque ibi munus tuuz ad altare: ꝛ vade p̄us recōciliari fr̄i tuo: ꝛ tūc veniēs offeres mun⁹ tuū.

De eo ꝙ si frater aduersum nos aliquid hēat simltatis: munera orōnū nr̄arū a dn̄o respuantur: Ca.XVI.

Ntantū igit̄ nō vult nos deus
i noster alteri⁹ despectui habere tristiciā: vt si aliq̄d adūsū nos frater habuerit: nec munera nr̄a susci piat: id est nec orōnes sibi a nobis ꝑmittat offerri: donec de aīo ei⁹ tristiciā iuste iniusteve ɔceptā: celeri satisfactione tollam⁹. Neq3 em̄ ait si habet verā q̄relā aduersū te frat̄ tu⁹: relinque ibi mun⁹ tuū ad altare: ꝛ vade p̄ri⁹ recōciliari fratri tuo: sed: Si
matth.5 recordatus fueris: inq̄t: q2 frater tu⁹ habet aliq̄d aduersū te: id est: etia3 si leue aliq̄d ac vile sit q̄ fratris in te fuerit excitata cōmotio: ꝛ hoc memoriam tuā subita recordatiōe pulsauerit: scias te offerre p̄cū tuarū spiritalia munera nō debere: nisi p̄us qualibet ex causa ortā tristiciā d̄ corde fratris benigna satisfactione depuleris. Si igit̄ euangelicus sermo etiā ꝓ p̄terita ꝛ minima simltate: ac d̄ exiguis oborta causis: satisfacere nos irascētib⁹ iubet: q̄d de nobis miseris fiet q̄ recentes ꝛ maximas causas nostroq3 errore cōmissas: pertinaci dissimulatiōe ɔtēnimus: ꝛ inflati tumore diabolico: dū humiliari erubescim⁹: auctores nos fraterne tristicie denegamus: ac rebelli spiritu subijci p̄ceptis dn̄i dedignantes: nequaq3 ea vl̄ obseruari debere vel impleri posse ɔtendimus. Eoq3 fit vt iudicātes eū īpossibilia vel incōgrua p̄cepisse: efficia-
Jacs.4. mur s̄m Apostolu3: nō factores: sed iudices legis.

De his q̄ patientiā secularibus magis putāt īpēdendā eē q3 fratribus: Ca.XVII.

Llud q̄3 q̄b⁹ lachrymis ē deflē
i dū: ꝙ nōnulli frat̄ꝝ cū fuerint ɔtumelia cuiuslibet sermōis accēsi: si alteri⁹ cuiuspiam q̄ eos lenire desiderat p̄cib⁹ fatigent̄: cu3 audierint neq̄q̄ debere adūsus fratrē ɔcipere tenereve tristiciā: s̄m illō quod scp̄tū est: Qui irascit̄ fratri suo reus matth.5
erit iudicio Et: Sol n̄ occidat sup̄ iracū diā vestrā: ꝓclamāt ilico: Si pa- Eph.4.
gan⁹ aliq̄s: si secularis hoc fecisset: aut ita dixisset: recte debuit sustineri: Quis aūt ferat fratrē tā grauis consciū culpe: aut tā insolens de ore ɔuitiū ꝓferentē? Quasi vo patiētia ī fidelibus tantū: atq3 sacrilegis: ꝛ nō oībus sit generaliter adhibenda: aut iracundia ɔtra gētilē noxia: ɔ fratrē vtil̄ estimāda: cū vtiq3 ꝑturbate mētis obstinata cōmotio: non dissimile ɔtra quēuis fuerit excitata sibi inferat detrimentū. Quāte aūt obstinationis: īmo vecordie est: vt nec ipa3 vboꝝ ꝓprietatē brute mētis stupore discernat? Quia nō dicit̄: Oīs q̄ irascit̄ alienigene: re⁹ erit iudicio: qd̄ matth.5
fortasse poterat s̄m illoꝝ sensū: ɔtra ɔsortes nostre fidei ꝛ ɔuersatiōis excipere: s̄ significāter exp̄ssit euāgelicus sermo: dicēs: Oīs q̄ irascit̄ fratri Ubi.s̄
suo re⁹ erit iudicio. Licet itaq3 s̄m regulā vitatis omnē hoīem fratrē debeam⁹ accipe: tn̄ h̄ in loco magis fidelis ac nr̄e ɔuersatiōis ꝑticeps q3 ethnicus fratris vocabulo designatur.

De his q̄ patiētiā mētiētes ad iracūdiā fratres silentio accendūt: Ca.XVIII

Llud vo q̄le est: ꝙ interdū pa
i tientes esse nos credim⁹: q2 rn̄dere ɔtēnim⁹ lacessiti: s̄ ita cōmotos fratres amara taciturnitate vl̄ motu gestuq3 irrisorio sb̄sānam⁹: vt eos magis ad iracūdiā vultu tacito ꝓuocemus: q̄ tumida potuissent incitare ɔuitia: in eo nos estimātes minime apud deū reos: q2 nihil ore ꝓtulim⁹: qd̄ nos notare hoīm iudicio aut ɔdēnare potuisset? Quasi vero apud deū vba tātūmodo: ꝛ nō p̄cipue volūtas vocet̄ in culpā: ꝛ opus solū pcti: ꝛ nō etiā votū ac ꝓpositū

habeat in crimine: aut hoc tantū qđ
vnusquisqꝫ fecerit ꝑ loquelā: ⁊ nō qđ
etiā ꝑ taciturnitatē facere studuerit:
in iudicio sit querendū. Nō eñ sola
cōmotiōis illate q̄litas: sed etiā ꝓpo
sitū irritātis ī noxa est. Et iccirco nō
queadmodū iurgiū fuerit excitatū:
sed cuius ꝯflagrauerit vitio: verꝫ iu
dicis nostri ꝑquiret examē. Affectꝰ
eñ peccati: nō ordo ꝯsideradꝰ ē ad/
missi. Quid eñ differt vtrū q̄s gla
dio ipe pemerit fratrē: an aliqua ad
mortē fraude cōpulerit: cū ipius eiꝫ
dolo vl' crimiē ꝯstet extinctū? Quasi
vo cecū in p̄ceps manu ꝓpria nō im
pegisse sufficiat: cū similiter reꝰ sit q̄
ꝓnū ⁊ īminentē iā fouee: cū potue/
rit reuocare ꝯtēpserit: aut ille solꝰ in
crimine sit q̄ manu sua quēpiā laq̄a/
uerit: ⁊ non etiā is qui vel parauerit
vl' ingesserit laqueū: vel certe cū po/
tuerit auferre noluerit. Ita igit' tace
re nihil ꝓdest: si iccirco nob indica/
mus silentiū: vt qđ agenduꝫ cōuitio
fuerat: hoc taciturnitate faciamꝰ: assi
mulantes quosdā gestus: quibꝰ ⁊ il
le quē curare nos oportuit: vehemē
tiori inardescat iracundia: ⁊ nos sup
hec oīa dāno illiꝰ ac ꝑditiōe laude/
mur: quasi vo nō etiā ex hoc ipo q̄s
criminosior sit: ꝙ gloriā sibi ď fratrꝫ
voluerit ꝑditione ꝯquirere. Vtriqꝫ
eñ tale silentiū erit equaliter noxiū:
qr sicut exaggerat ī alteriꝰ corde tri/
sticiā: ita in suo nō ꝑmittit extingui.
Contra q̄s illa ꝓphete satis ꝓprie ē
directa maledictio: Ve q̄ potat ami/
Abac. 2. cū suū: mittēs fel suū: ⁊ inebrians vt
aspiciat nuditatē eiꝰ: repletꝰ ē igno/
minia ꝓ gloria. Illud q̄ꝫ qđ ꝑ aliuꝫ
de talibꝰ dicit': Quia oīs frater sup/
Hiere. 9. plantans supplantabit: ⁊ oīs amicꝰ
fraudulēter incedet: ⁊ vir fratrē suū
irridebit: ⁊ veritatē nō loquent': Ex
tēderūt eñ linguā suā q̄si arcū men/
daciꝭ ⁊ nō veritatis. Sepe aūt ficta
patiētia etiā acriꝰ ad iracundiam q̄ꝫ
sermo succendit: ⁊ atrocissimas ver/
borꝫ trāscendit iniurias: maligna ta/
citurnitas: leuiusqꝫ tolerant' inimico/ ꝓuꝰ. 27
rū vulnera q̄ꝫ irridētiū subdola blā/
dimēta. De q̄bus ꝓprie ďr ꝑ ꝓphā:
Molliti sūt sermones eius sup oleū: Ps. 54
⁊ ipi sunt iacula. Et alibi: Verba cal ꝓuꝰ. 18.
lido ⁊ mollia: hec aūt feriūt inpene/
tralia vētris. Quibus etiā illud po/
test elegāter aptari: In ore pacē cuꝫ Hiere. 9.
amico suo loquit': ⁊ occulte ponit ei
insidias: Quibꝰ tamē magl' decipit'
ipe q̄ decipit. Nā qui p̄parat aū faci
em amici sui rete: circūdat illud pedi
bus suis: ⁊ qui fodit foueā ꝓxio suo: ꝓuꝰ. 27
incidet in eā ipe. Deniqꝫ cuꝫ magna
ad comp̄hendendū dñm cū gladijs
⁊ fustibus multitudo venisset: nemo
in auctorē vite nostre illo cruentior
extitit parricida: ꝙ q̄ cūctos ficto sa/
lutatiōis honore p̄uenīēs: osculū sb/
dole charitatꝫ ingessit. Cui dominꝰ: Luce. 22
Iuda inq̄t osculo filiū hoīs tradis?
id ē amaritudo ꝑsecutionis atqꝫ odij
tui: hoc tegmē assūpsit: quo dulcedo
vere amoris exprimit'. Apertius q̄ꝫ
ac vehementius per prophetam vis
huiꝰ doloris exaggeratur. Quoniā Ps. 54
si inimicus inquit meus maledixisset
mihi: sustinuissē vtiqꝫ: Et si is q̄ ode
rat me sup me magna locutꝰ fuisset:
abscondissem me forsitan ab eo: Tu
vero homo vnanimis dux meꝰ ⁊ no/
tus meus: qui simul mecuꝫ dulces ca
piebas cibos: in domo dei ambula/
uimus cum consensu.

De his qui ex indignatiōe ieiunant: Ca. XIX.

Illud q̄ꝫ ꝓphanū tristicie genꝰ
ē: qđ dignū cōmemoratiōe nō
fuerat: nisi id a nōnullis fra/
tribus sciremꝰ admitti: q̄ cū tristifi/
cati fuerint vel irati: ab ipo etiā ꝑti/
naciter abstinent cibo: ita vt qđ etiā
dicere absqꝫ pudore nō possumꝰ: illi
q̄ dū placidi sūt refectionē cibi vsqꝫ
ad horā sextā: vel: vt multū: nonam
negāt se posse differre cū fuerīt tristi
cia vl' furore suppleti: ieiūia ēt bidua
na fi sētiāt: tātāqꝫ ī edie defectioneꝫ
iracūdie satietate sustētēt: in q̄ plane

ſacrilegij crimen euidenter incurrũt:
ieiunia ſcꝫ q̃ ſoli deo pro hũiliatione
cordis ⁊ purgatiõe vitioꝝ ſunt ſpeci
aliter offerẽda: ꝓ diabolico tumore
tolerãtes. Q̃d tale eſt: acſi orones at
qꝫ ſacrificia nõ deo ſed demonijs de/
ferant: illã qꝫ moyſaicã increpationẽ
Deut. 32 mereant̃ audire: Sacrificauerũt de/
monijs ⁊ nõ deo: dijs q̃s ignorabãt.

De quorundã ſimulata patiẽtia qua maxillã verberãdã alterã ingerũt: Ca. XX.

Non ignoramꝰ etiã aliud demẽ
tie genꝰ: q̃d ſub colore fucate
patiẽtie in nõnullis fratribus
inuenit̃: q̃bus parũ eſt iurgia cõmo/
uiſſe: niſi etiã inſtigatorijs verbis vt
feriant̃ irritẽt: cũ vtiqꝫ vl' leui fuerit
impulſiõe ꝯtacti: aliã q̃ꝫ ptẽ corpis
ingerũt verberandã: quaſi per h̃ ꝑfe
ctionẽ mãdati illiꝰ impleturi: quo di
Matth. 5. cit̃: Si q̃s te ꝑcuſſerit in dexterã ma
xillã tuã: p̃be illi ⁊ alteraꝫ: ſcripture
vim ac ꝓpoſitũ penitꝰ ignorãtes. Euã/
gelicã nãqꝫ patiẽtiã per iracũdie vi/
tiũ exercere ſe putãt. Ob q̃d radicitꝰ
excidẽdũ: nõ ſolũ viciſſitudo taliõis
⁊ ꝯcertãdi irritatio ꝓhibet̃: ſed etiã
furorẽ verberãtis: geminate iubemur
iniurie tolerantia mitigare.

Interrogatio quẽadmodũ chriſti mãdatis obtemperãtes: euãgelica ꝑfectõe fraudentur: Ca. XXI.

Germanus. Quõ reꝑhẽdendꝰ
ẽ is q̃ ꝑcepto ſatiſfaciẽs euãge
lico: nõ ſolũ nõ ĩtulit taliõnẽ:
ſꝫ etiã patꝰ ẽ vt ſibi geminet̃ ĩiuria?

Reſponſio ꝙ chriſtus nõ ſolũ facti ſed etiã volũtatis iſpector ſit: Ca. XXII.

Joſeph. Sicut paulo ãn dictuꝫ
eſt: nõ ſolũ res ip̃a que gerit̃: ſꝫ
etiã q̃litas mentis ⁊ ꝓpoſitum
facientis eſt intuenduꝫ. Et iccirco ſi
id q̃d ab vnoq̃ꝫ ꝑficit̃: q̃ aĩo fiat: vl'
q̃ ꝓcedat affectu: intimo ꝑpẽdatꝰ cor
dis examine: videbitis patiẽtie leni/
tatiſqꝫ virtutẽ nequaq̃ꝫ poſſe cõtra/
rio ſpũ: id eſt ĩpatiẽtie ac furoris im/
pleri. Si q̃deꝫ dñs noſter atqꝫ ſalua/
tor ad ꝓfundã nos inſtruens patiẽ/
tie lenitatiſqꝫ virtutẽ: id eſt nõ vt la/
bijs eã tantũmodo ꝑferamus: ſed vt
ĩtimis aĩe noſtre abditis recõdamꝰ:
iſtã nobis ꝑfectiõis euãgelice formu
lã dedit: dicẽs: Si quis te ꝑcuſſerit ĩ Ibi. 5.
dextera maxilla tua: prebe illi ⁊ alte/
rã: ſubauditur ſine dubio dexteram.
Que alia dextera niſi interioris ho/
minis (vt ita dixerim) facies põt ac/
cipi? Per hoc omnẽ penitus iracun/
die fomitẽ de ꝓfundis cupiẽs aĩe pe
netralibꝰ extirpare: id eſt vt ſi exteri/
or dextera tua impetũ ferientis exce/
perit: interior q̃ꝫ hõ ꝑ hũilitatis aſſẽ
ſum: dexterã ſuã p̃beat verberãdã:
cõpatiẽs exterioris hoĩs paſſioni: ⁊
q̃dãmõ ſuccũbens atqꝫ ſubijciẽs ſuũ
corpꝰ feriẽtis iniurie: ne exteriorꝫ ho
minis cede vel tacitꝰ intra ſe moueca/
tur interior. Videtis q̃ longe eos ab
euãgelica ꝑfectione diſtare: que pati/
entiã docet nõ verbis: ſed interiore
cordis tranquillitate ſeruandã: eam
qꝫ a nobis cuꝫ quid aduerſi euenerit
ita p̃cipit cuſtodiri: vt ñ ſolũ noſmet/
ipſos alienos ab iracũdie ꝑturbatiõe
ſeruemꝰ: ſed etiaꝫ illos q̃ ſuo cõmoti
ſũt vitio: ſuccũbẽtes iniurijs eoꝝ ad
placiditatẽ expleta cedis ſatietate co
gamꝰ: furorẽ eoꝝ noſtra lenitate vin
cẽtes. Et ita etiã illud apoſtolicũ im
plebimꝰ: Noli vinci a malo: ſed vin/
ce in bono malũ. Q̃d ab illis imple/ Ro. 12.
ri nõ poſſe certiſſimũ eſt: q̃ illo ſpiri/
tu ac tumore verba lenitatis atqꝫ hu
militatis emittũt: vt nõ ſolũ nõ miti/
gent ꝯceptũ furoris incendiũ: ſꝫ ma
gis illud tã in ſuo q̃ꝫ in fratris cõmo
ti ſenſu faciãt ꝯflagrare: q̃ tñ etiam ſi
poſſent aliquo mõ ip̃i mites ac placi/
di ꝑmanere: nõ ſic quideꝫ aliq̃s iuſti/
cie fructus caperẽt: cũ dãno proximi
patiẽtie ſibi gloriã vendicantes: ⁊ ꝑ
hoc ab illa ap̃lica charitate oĩmodis

1.Cor.13. alieni: que nõ querit que sua sũt: sed ea que alioꝝ: nõ enĩ ita diuitias ↄcupiscit: vt lucruȝ sibi de ꝓximi faciat detrimẽto: nec acquirere quicꝙ cum alterius desiderat nuditate.

Quod ille sit fortis ⁊ sanus qui succumbit alterius voluntati: Ca. XXIII.

Sciendũ sane generaliter illum ptes agere fortiores: q̃ volũtati fratris suã subijcit voluntatẽ: ꝙ eũ q̃ in defendẽdis suis diffinitiõib⁹ ac tenẽdis ptinacioꝛ inuenit. Ille enĩ sustẽtans ac tolerãs ꝓximũ sani ac validi: hic autẽ ĩfirmi ⁊ quodãmodo egrotãtis obtinet locũ: quẽ ita palpari necesse est ac foueri: vt interdũ etiã a reb⁹ necessarijs ꝓ ei⁹ q̃ete ac pace salubꝛe sit aliq̃d relaxari. In q̃ quidẽ nõ se credat q̃s aliquid de sua pfectiõe minuisse: tãetsi q̃ddã de ꝓposita districtiõe ↄdescendẽdo sũmiserit: sed ecõtrario multo amplius se ꝓ longanimitatis ⁊ patiẽtie bono nouerit acq̃sisse. Aplicuȝ nãꝗ p̃ceptũ est: Vos q̃ fortes estis: ĩbecil-
Rom.15 litates ĩfirmoꝝ sustinete. Et: Alteru-
Gal.6. trũ onera vestra poꝛtate: ⁊ sic adimplebitis legẽ chꝛisti. Nunꝙ enĩ infirmus sustẽtat ĩfirmũ: nec tolerare poterit: aut curare languẽtẽ is q̃ simil'r egrotat: sed ille medelã tribuit ĩbecillo: q̃ ĩbecillitati ip̃e ñ subiacet. Meri-
Luce.4. to enĩ ei d̃r: Medice cura teip̃m.

Quod infirmi iniuriosi sint ⁊ iniurias ferre non possint: Ca. XXIIII.

Notãdũ etiã illud est: infirmorũ naturã esse sp̃ eiusmodi: vt ꝓmpti quidẽ ac faciles sint ad ↄtumelias ingerẽdas: ⁊ iurgia ↄserẽda: ip̃i vero ne minima quideȝ iniurie velint suspitiõe ↄtingi: cũꝗ inferentes ꝓterua ↄuitia: incõsiderata supequitẽt libertate: ne parua quideȝ atꝗ leuissima sustinere ↄtẽti sũt. Idꝗ fm̃ p̃dictã senioꝝ sentẽtiã: charitas stabilis atꝗ indirupta nõ poterit ꝑdurare: nisi inter viros eiusdẽ virtutis atꝗ ꝓpositi. Scindi etenĩ necesse est eã quocũꝗ tp̃e quantalibet fuerit cautione ab altero custodita.

Interrogatio quõ fortis sit qui non semper sustentat ĩfirmũ: Ca. XXV.

Germanus. In quo ḡ laudabilis perfecti viri potest esse patientia: si tolerare non preualet semper infirmũ?

Responsio ꝙ infirm⁹ se nõ sinat sustentari: Ca. XXVI.

Ioseph. Nec ego dixi: ꝙ illi⁹ q̃ fortis est ac robust⁹: virtus tolerantiaꝗ vincẽda sit: sed ꝙ ĩfirmi pessima valitudo: illi⁹ q̃ sanus est sustẽtatiõe nutrita: atꝗ in deterius quotidie ꝓlabẽs: generatura sit causas ob q̃s vel ip̃e vltra nõ debeat sustineri: vel certe patientiã ꝓximi notã ac defoꝛmationẽ impatiẽtie sue cẽ conijciẽs: abire qñꝗ mauult ꝙ semp magnanimitate alteri⁹ sustineri. Hec ḡ ab his q̃ sodalitatis affectũ cupiũt inuiolabilẽ custodire: p̃ oĩbus obseruãda cẽsem⁹: vt primũ q̃buslibet iniurijs lacessit⁹: nõ solũ labia sed etiã ꝓfunda pectoꝛis sui monach⁹ tranquilla custodiat: q̃ tñ si senserit vl' tenuiter fuisse turbata: oĩ semetip̃m taciturnitate cõtineat: ⁊ illud q̃d psalmista cõmẽoꝛat: diligẽter obseruet: Turbat⁹ sũ ⁊ nõ sũ locut⁹: ⁊ dixi: Cu- Ps.76.
stodiã vias meas: vt nõ delinquã in Ps.38
lingua mea: posui oꝛi meo custodiaȝ dũ ↄsisteret peccatoꝛ aduẽsũ me: obmutui ⁊ hũiliatus sũ ⁊ silui a bonis: nec p̃sentẽ ↄsiderãs statuȝ: ea ꝓferat q̃ ad hoꝛã turbulent⁹ suggerit furoꝛ: dictatꝗ anim⁹ asperat⁹: s; vl' recolat gratiã p̃terite charitatis: vl' refoꝛmãde pacis redintegrationẽ mẽte ꝓspiciat: eamꝗ velut ↄtinuo reuersuram etiã in ip̃o cõmotiõis tp̃e ↄtẽpletur. Dũꝗ se ad dulcedinẽ reseruat ↄcoꝛdie mox future: amaritudinẽ p̃ntium

nõ sentiet iurgiorum: et ea potissimũ respondebit: quibus vel a semetipso referri: vel ab alio reprehendi reftituta charitate nõ possit: sicque adimplebit
Abac. 3 propheticum illud eloquium: In ira misericordie memor eris.

Quẽadmodũ sit iracundia comprimenda: Ca. XXVII

Cohibere ergo nos oportet omnes iracũdie motus: et gubernatrice discretiõe moderari: ne in illud quod a salomõe dãnatur: precipiti fu-
prou. 29 rore raptemur: Totã irã suã profert impius: sapiens aũt dispẽsat per partes: id est stultus quidẽ ad vltionẽ sui: ire perturbatione succẽditur: sapiens aũt paulatim eã maturitate consilij ac moderatiõis extenuat et expellit. Tale
Ro. 12. est et illud quod ab Aplo dr: Nõ vosmetipsos vindicantes charissimi: sed date locũ ire: id est nequaquam ad vindictã iracundia cogente tendatis: sed date locũ ire: hoc ẽ: nõ sint corda vestra sic impatiẽtie ac pusillanimitatis angustijs coartata: vt violentã commotiõis procellam cũ irruerit sustinere nõ possint: sed dilatamini in cordibus vestris: suscipientes aduersos iracundie fluctus in illis extẽtis sinibus
1. Cor. 13 charitatis: que oĩa suffert: oĩa sustinet: et ita mens vestra amplitudine longanimitatis ac patiẽtie dilatata: habeat in se consiliorum salutares recessus: in quibus receptus quodãmõ atque diffusus teterrimus iracũdie fumus protinus euanescat. Uel certe ita intelligendũ est: Damus locũ ire: quotiẽs cõmotioni alterius humili atque trãquilla mẽte succũbimus: et quodãmõ dignos nos qualibet iniuria profitẽtes: impatiẽtie seuienti obsequimur. Ceterum hi qui ita sensũ aplice perfectiõis inclinant: vt locũ ire illos dare existimẽt: qui ab irascente discedũt: videntur mihi dissensionũ fomitẽ nõ abscidere sed nutrire. Nisi eñ iracundia primi humili statim satisfactiõe vincatur: prouocat eã fugiẽs potius quam declinat.

Illud quoque huic simile est quod salomon
Eccs. 7. ait: Noli festinare in spiritu tuo irasci: quia ira in sinu insipiẽtiũ requiescit: et noli procurrere in rixã cito: ne peniteat te in nouissimo. Neque eñ ita festinationẽ rixe vel iracundie culpat: vt earundẽ approbet tarditatẽ. Simi-
prou. 12. liter et illud suscipiendũ est: Stultus eadẽ ipsa hora pronũciat irã suam: occultat aũt ignominiam suã astutus. Non eñ ignominiosã iracũdie passionẽ: ita a sapiẽtibus occultari debere decernit: vt iracũdie velocitatem culpans nõ prohibeat tarditatem: quã vtique si per necessitatẽ humane infirmitatis irruerit: ideo censuit occultã dã: vt dum ad presens sapienter obtegitur in perpetuũ deleatur. Hec eñ natura est ire: vt dilata languescat et pereat: prolata vero magis magisque conflagret. Dilatãda quoque atque amplianda sũt pectora: ne angustijs pusillanimitatis artata: iracũdie turbulentis estibus oppleantur: et recipere secundum prophetã illud nimis latũ mãdatũ dei angusto corde nequeamus: nec dicere cũ prophe-
ta: Viã mandatorum tuorum cucurri: cũ Ps. 118 dilatares cor meũ. Nam quod longanimitas sapiẽtia sit: euidentissimis scripture testimonijs edocemur. Lõganimus eñ vir nimius in prudẽtia: pusillanimis aũt valde insipiẽs est. Et iccirco de illo qui sapiẽtie donũ laudabiliter a dño postulauit: scriptura cõ-
3. Reg. 4 memorat: Et dedit dñs salomoni sapientiã prudentiãque multã nimis: et latitudinẽ cordis quasi arenam maris innumerabilem.

Amicitias coniuratiõe initas: firmas esse nõ posse: Ca. XVIII.

Illud quoque multis est experimẽtis sepissime cõprobatũ: nullo mõ eos qui amicitiarum fedus coniurationis inire principio: indiruptam potuisse seruare concordiã: siue quod eã nõ pro desiderio perfectiõis: nec pro aplice charitatis imperio: sed pro amore terreno: et per necessitatẽ ac vinculum pacti

retinere conati sunt: sine ꝗ ille calli dissim⁹ inimicus vt eos p̄uaricato/res sui faciat sacramenti: celeri⁹ ad ir/rūpenda amicitiarū vincula p̄cipi/tat. Certissima ḡ est prudentissimoꝝ viroꝝ illa sententia: verā cōcordiā ⁊ indiuiduā societatē: nisi inter emē/datos mores: eiusdēq̄ virtutis ac p̄/positi viros stare non posse. Hec de amicitia beatus ioseph spiritali nar/ratione disseruit: nosq̄ ad custodien/dā sodalitatis perpetuā charitatem ardentius incitauit.

Explicit collatio p̄ma abbatis Joseph de amicitia.

Incipit ānotatio cap̄loꝝ collatiōis secūde eiusdē senis de diffiniendo.

munis vite attinent definiendū.

Explicit ānotatio capꝉorū.

Incipit collatio secūda abbatis Joseph ꝺ diffiniēdo.

De vigilijs q̄s Cassianꝰ cū alijs ꝑtulerit: Ca.I.

Recedē-
te igit̃ collatiōe fini/
p ta: pitérqꝫ nocturno
intercedēte silētio: cū
fuissemꝰ a sancto ab/
bate ioseph ad seposi/
tā cellulā in secreto cā quietis addu
cti: ⁊ sermonibꝰ eiꝰ igne q̄dā in nr̄is
cordibꝰ excitato: totā noctē habuis/
semus insomnē: egressi cellulā: ⁊ cen
tū fere ab ea passibꝰ secedētes: in lo/
co remotiore ꝯsedimꝰ. Cū itaqꝫ secre
ti colloquij nobis familiariter etiam
nocturnis tenebrꝫ oportunitas p̄be/
ret: ilico vt resedimꝰ abbas germanꝰ
grauiter ingemiscens.

De abbatis germani anxietate sup̱ spōsionis nostre recordatione: Ca.II

Uid agimꝰ inq̄t? Jngēti nāqꝫ
q discrimine nos videmꝰ ⁊ per/
quā miserabili ꝯditiōe ꝯstri/
ctos: q̄s ⁊ rō ipa ꝯuersatioqꝫ sancto/
rū q̄d salubriꝰ sit ad ꝑfectū vite spi/
ritalis efficacit̃ docet: ⁊ eligere id q̄ð
expedit: data seniorībꝰ spōsio nō ad/
mittit. Etem̄ potuimꝰ exēplis taliuꝫ
ac tantoꝝ viroꝝ ad ꝑfectiorē vitam
ꝓpositūqꝫ formari: nisi nos instāter
ad cenobium recurrere ꝓmissi pactio
coartaret. Quo si reuersi fuerimꝰ: co
pia nob̄ vlteriꝰ huc remeādi nllā tri/
buet̃. Sin ꝟo hic residentes deside/
riū nostrū maluerimꝰ explere: q̄d agi
mus de spōsiōis fide: quā seniorībꝰ
nostrꝫ velocissimū reditū pollicētes:
dedisse nos nouimꝰ: vt vel cursim li/
ceret nobis huiꝰ ꝓuincie sanctos ac
monasteria circūire? Cūqꝫ sic estuan
tes: q̄d sup̱ statu salutis nr̄e definien
dū eēt: neq̄qꝫ inuenire possemꝰ: solo
gemitu testabamur durissime ꝯditio/
nis necessitatē: accusantes teneritudi
nē frōtis nr̄e: ⁊ ingenitā nob̄ verecū
diā detestātes: cuiꝰ onere p̄grauati:
etiā ꝯ vtilitatē nostrā ac ꝓpositū no
strū: retinētiū p̄cibꝰ al's nō potuisse/
mus obsistere: nisi maturissimo redi/
tu repromisso huc venissemꝰ: illiꝰ scꝫ
nos pudorꝫ vitio laborasse deflētes:
de q̄ d̄r. Est pudor afferēs peccatū. Eccꝉ.4.

Quid mihi ad hoc visū sit: Ca.III.

Um ego. Cōpēdiū inq̄ʒ ango/
t ribꝰ afferat nr̄is ꝯsiliū: imo au/
ctoritas senis: ad quē oportet
vt nostras sollicitudines deferamꝰ:
⁊ q̄cquid fuerit eiꝰ sentētia definitū:
velut diuinū ⁊ celeste respōsū cūctis
estibꝰ nostrꝫ terminū ponat. Nō q̄/
dē nobis p̱ os sācti huiꝰ a dn̄o tribu/
endū: ⁊ ob illiꝰ meritū ⁊ ob nostraꝫ
fidē minime dubitemꝰ. Jpius eni mu
nere salubre ꝯsiliū ⁊ creduli ab indi/
gnis: ⁊ increduli a sanctis frequēter
acceperūt: dn̄o id vel ꝓpter meritū
r̄ndentiū: vel ꝓpt̃ fidē ꝯsulētiū lar/
giente. His itaqꝫ sermōibꝰ a sctō ab/
bate germano ea alacritate susceptꝫ:
acsi eos non a memetipo sꝫ instinctu
dn̄i ꝓtulissem: aduētū senis atqꝫ in/
stantē iam horaꝫ nocturne synaxeos
paululū p̄stolati: postq̄ʒ cū solita sa/
lutatiōe suscepimꝰ: ⁊ legitimꝰ orōnū
atqꝫ psalmoꝝ impletꝰ ē nūerꝰ: ijsdem
rursus q̄bꝰ ad quietē cōpositi fuera/
mus psiathijs ex more ꝯsedimus.

Interrogatio abbatis Joseph nostraqꝫ r̄nsio vn̄ anxietas emersisset: Ca.IIII.

Um venerabil' ioseph deiectio/
t res nos aīo ꝯtēplat̃: atqꝫ h̄ no
bis n̄ sine cā cōijciēs accidisse:
illo nos p̄triarche ioseph sermōe com
pellat: Cur itaqꝫ vultꝰ vr̄i tristes sūt Gen̄.40.
hodie? Cui nos: Nō sic vinculati illi
pharaonis ministri: somniū vidimꝰ: ⁊

q̃ interp̃tet̃ nō ē: ſ insomnē inq̄ꝫ du/
xim⁹ noctē: ⁊ q̃ estuū nostroꝝ moles
ſbleuet nō ē: nisi eas dñs tua discre/
tiōe submouerit. Tū ille: qui p̄riar/
che v̄tutē ⁊ merito referret ⁊ noīe:
Nōne ꝑ dñm inq̄t ē hūanaꝝ cogita
tionū curatio? Proferāt̃ in mediū:
potēs ē eñi diuina clemētia ſm fidē
vestrā nr̃o eis medelā p̄bere ꝯsilio.

Expositio abbatis germa/ni cur vel in egypto reside/re mallemus vel retrahere/mur ad syriam: Ca. V.

Ad hec germanus. Credebam⁹
a inq̄t nos vr̃e beatitudinis vi/
sione: nō solū leticia spirituali:
sed etiā ꝓfectu abunde repletos ad
nostrū cenobiū recursuros: ⁊ ea que
fuissem⁹ vestro magisterio ꝯsecuti: a
nobis post reditū vel tenui emulati/
one sectanda. Hoc eñi ⁊ seniorū no/
strorū dilectio sibi spōdere nos com
pulit: dū sublimitatē vite vestre atqꝫ
doctrine posse nos aliq̄tenꝰ imitari
in illo cenobio crederem⁹. Unde cū
ex hoc nobis oēm estimarem⁹ leticiā
ꝯferendā: intolerabili ecōtrario do/
lore ꝯficimur: ꝯsiderātes illo nos or
dine id q̄d salutare nobis esse cogno
scim⁹: obtinere nō posse. Ex vtroqꝫ ĝ
nūc latere coartamur. Si eñi ꝓmis/
sioni quā senioꝝ charitate nos com/
pellente corā cūctis fratribus in spe/
leo in q̊ dñs noster ex aula vteri v̄gi/
nalis effulsit: ip̄o teste dep̄rōpsimus:
satisfacere voluerim⁹: sūmū spirita/
lis vite incurrim⁹ detrimentū. Sin
autē spōsiōis īmemores: ⁊ in his re/
gionib⁹ residētes: vtilitati p̄fectiōis
nostre illā voluerim⁹ postponere pa
ctionē: abrupta mēdacij nō ip̄lete ꝓ/
missiōis p̄icula formidam⁹. Sed ne
hoc quidē estus nostros possum⁹ re/
leuare cōsilio: vt postq̄ꝫ velocissimo
reditu sponsiōis fuerit impleta cōdi
tio: hec denuo loca celeri repetamus
recursu. Nā q̄ꝫuis ad ꝓfectū spirita/
liū reꝝ v̄tutēqꝫ tendentib⁹: p̄iculosa
ac noxia sit etiā parua dilatio: tamē
pollicitationē fidei nostre q̄ꝫuis mo/
roso solueremus reditu: nisi nos non
solū charitate: verū etiā auctoritate
seniorū nostroꝝ sciremus inexolubi
liter colligandos: ita vt remeādi ad
hec loca nobis potestas deīceps nul/
lo modo tribuatur.

Interrogatio abbatis Jo/seph an in egypto maior ꝓ/fectus nobis qꝫ in syria con/ferretur: Ca. VI.

Ad hec beatus ioseph interpo
a sito aliquantisper silētio: Cer
ti inquit estis maiorem spirita
liū rerum profectū in regiōe hac vo/
bis posse conferri?

Responsio de differentia i/stitutionū vtriusqꝫ ꝓuincie: Ca. VII.

Ermanus. Quāuis etiā illoꝝ
g doctrine sūmas grates repen/
dere debeamus: q̃ nos docue/
runt a p̄uulis magna conari: ⁊ dato
bōi sui gustu: egregiā p̄fectiōis sitim
nostris visceribꝰ indiderūt: si q̃d tñ iu
dicio nostro credit̃: nullā ducim⁹ cō
parationē inter hec atqꝫ illa q̄ illic ꝑ
cepim⁹ instituta: vt sileam⁹ cōuersa/
tionis vestre inimitabilē puritatem:
quā vobis nō solū mētis ac ꝓpositi
districtiōe: sed etiā locoꝝ credim⁹ be
neficio patrocinante ꝯferri. Unde non
dubitam⁹ ad imitandā p̄fectiōis ve
stre magnificentiā hanc que cursim
tradit̃ doctrinā nō posse sufficere:
nisi nobis etiā cōmoratiōis ip̄i⁹ af/
fuerint adiumenta: longiqꝫ t̄p̄is eru
ditio q̄tidiana institutiōe torporem
nostri cordis vtcunqꝫ discusserit.

Qꝫ perfecti viri nihil abso/lute debeant definire: vel vtꝝ sine pctō possint defini/ta rescindere: Ca. VIII.

Joseph. Sanū quidem est atqꝫ
i perfectū: nostreqꝫ ꝓfessioni om
nino conueniens: vt ea que sub
aliqua sponsiōe decernim⁹: efficaci/

ter impleam⁹. Ob quā rē nihil opor
tet abrupte mōachū diffinire: ne aut
id qđ incaute ꝓmisit: implere cogatᷣ:
aut ꝯsideratiōe honestioris intuitus
reuocat⁹: spōsiōis sue p̄uaricator ex/
istat. Sz qꝛ nūc ꝓpositū nob̄ ē: non
tā de sanitatis statu q̄ꝫ de infirmita/
tis curatiōe tractare: nō q̄d p̄ore lo/
co a vobis fuerit actitādū: s̄ quēad/
modū de scopulo hui⁹ ꝑniciosi nau/
fragij possitis euadere: salubri ē ꝯsi/
lio reqrendū. Qñ igitᷣ nullū nos co
artat vinculū: nec vlla ꝯditio ꝯstri/
git: de compatiōe secūdaꝝ reꝝ opti/
one ꝓposita: id qđ maioris est cōmo
di p̄legatᷣ: qñ x̄o aliq̄ dispendiorꝫ
obsistit aduersitas: in compatiōe dā/
noꝝ illud ē appetendū qđ leuiorib⁹
subiacet detrimētis: vt quodā dictū
est loco: De maximis malis minima
deligas. Proinde quantū vr̄a pate
facit assertio: cū ad id vos loci spon
sio inconsulta ꝑduxerit: vt ex vtroqꝫ
vobis grauis incōmodi subeūda ia/
ctura sit: in eā ꝑtē inclinādū ē electi/
onis arbitriū: q vel tolerabiliora dis
pendia inferat: vel satisfactionis re/
medio facili⁹ expietᷣ. Si ḡ maiora spi
ritui vestro lucra ex hac cōmoratiōe
credatis ꝯferēda: q̄ꝫ illa sūt q̄ vob̄ de
ꝯuersatiōe illi⁹ cenobij nascebantur:
neqꝫ sine iactura ingentiū cōmodoꝝ
potest ꝯditio vestre sponsiōis imple/
ri: satius est h̄ vos mēdacij vel nō im
plete ꝓmissionis subire dispendiuꝫ:
qđ semel p̄teritū nec ip̄m vltra iā re/
peti: nec alia ꝑ semet poterit genera/
re peccata: q̄ꝫ in illud incidere: ꝑ qđ
tepidioris vite: vt dicitᷣ: stat⁹ q̄tidi/
ano vos atqꝫ īterm̄iabili afficiat de/
trimēto. Ueniabilitᷣ em̄ īmo x̄o etiā
laudabiliter definitio incauta muta/
bitᷣ: si ad salubriorē trāseat ꝑtē: nec
ꝯstantie p̄uaricatio esse credēda est:
q̄tiens sponsio vitiosa corrigitᷣ: sꝫ te/
meritatis emēdacio. Que oīa scp̄tu
raꝝ q̄z possunt testimonijs aptissime
comprobari: q̄ꝫ multis ꝑniciosū fue/
rit: definitionib⁹ ꝓprijs inhesisse: et
ab eis econtrario destitisse: cōmodū
fuerit ac salubre.

Qꝫ plerūqꝫ vtili⁹ sit statuta irrūpere q̄ꝫ implere: Ca. IX

Quod liq̄dissime sancti apl̄i pe
tri ꝛ iude traditoris exēpla te
stantᷣ. Ille em̄ qꝛ discessit ab
incōsulte diffinitiōis sentētia q̄ dixe/
rat: Nō mihi lauabis pedes in eter/ Joh. 13.
nū: īmortale christi oīmqꝫ sanctorū
ꝯsortiū ꝓmeretᷣ: absciděd⁹ ꝓculdu/
bio ab hui⁹ beatitudinis gratia: si in
sermōis sui obstinatiōe māsisset. hic
x̄o ꝑtinaciā sue retinēs sponsionis:
ꝑpetua morte dānatᷣ: q̄ fuisset ꝓcul/
dubio liberat⁹: si definitiōis sue ma/
luisset destitutor poti⁹ q̄ꝫ ꝑtinax sue
niti. Qđ in illis q̄z duob⁹ filijs qui ī matth. 21
euāgelio ad opatiōnē vinee destinā
tur: euidentissime ꝑdocemur: quorū
vnus patris restitit imperio: ali⁹ ꝓ/
na respōsiōe ꝯsensit. Sed nec illi ꝓ/
fuit humilis obsequēdaqꝫ respōsio:
qꝛ p̄ceptū patris opere detractauit
implere: nec illi obfuit refragatio ius/
sionis: eo ꝙ statuti sermonis obstina
tione mutata: scopon patris: operis
executiōe compleuit: ꝛ id qđ rep̄hē/
sibiliter statuerat: definitiōe correcta
laudabiliter emēdauit. Nec nō ꝛ he/ matth. 14
rodis cruentissimi regis exemplum:
qui fidē inconsulte retinens sacramē
ti: cruentissimus p̄cursoris dn̄i extitit
interemptor: vanoqꝫ timore periurij
dānationi semetip̄m atqꝫ supplicijs
ꝑpetue mortis īmersit. Primū etem̄
est optima statuere: ꝙ ꝛ si aliter cesse
rit: sequēs est in melius ea q̄ sunt sta/
tuta mutare: ordinatiōibusqꝫ nostrꝭ
iam iacentib⁹ (vt ita dixerim) manū
dexterā porrigere. Ubi principia cō
silij nō approbantᷣ: prudentia est: vt
vtili addita ꝓuisiōe reparentur. Si
claudicat ad p̄ma statuta dispositio:
adhibeatᷣ ad scđa correctio. In omi/
bus ḡ rebus considerandus est finis:
ꝛ s̄m eū propositi nostri dirigendus
est cursus: quē si superueniente salu/

briore ꝯsilio ad deteriorẽ partẽ ver/
gere viderimꝰ: rectius ẽ incõgrua cõ
stitutiõe submota: ad meliorẽ trãsire
sentẽtiaꝫ: ꝗ̃ statutis ptinaciter inhe/
rendo: peccatis grauioribꝰ obligari.

Interrogatio nostra de metu prebite in cenobio syrie sponsionis: Ca. X

g Ermanus. Quãtũ spectat ad
desideriũ nostrũ qd̕ a nob̕ ꝓ
spiritalis cõmodi vtilitate su
sceptuꝫ est: optaremꝰ edificari vestri
iugitate ꝯsortij. Si eñ ad cenobium
nostrũ fuerimus reuersi: nõ solũ nos
ab hoc taꝫ sublimi ꝓposito relapsu/
ros: sed etiã ꝓ mediocritate ꝯuersa/
tionis illius: multis certũ est dispen/
dijs quatiẽdos. Uerũ illud nos euã/
gelicũ mandatũ vehementer abster/
matth. 5 ret: Sit sermo vester: est ẽ: nõ nõ: qd̕
autẽ his abundãtius est: a malo est.
Credimus eñ tanti transgressioneꝫ
p̃cepti nulla posse cõpẽsari iusticia:
nec in extremis recte cedere: qd̕ ma/
lo initio semel fuerit inchoatũ.

Responsio ꝗ̃ propositũ gerentis: nõ negocij sit ꝯsiderãdus effectus: Ca. XI.

i Oseph. In oĩbus vt diximus
causis nõ ꝓcessus opis: sed vo
luntas operantis est intuenda.
Nec statim quis quid egerit: sꝫ quo
voto egerit inquirẽdũ: ita vt nõnul/
los pro his factis: de q̃bus bona po/
stea orta sunt: reperiamus fuisse dã/
natos: ⁊ econtrario q̃sdã per rep̃hẽ/
sibiles actus ad summã ꝑuenisse iu/
sticiã. Et nec illi vtilis reꝝ exitus ꝓ/
fuit: qui pessimo regressus ꝓposito:
nõ illã que subsecuta est vtilitatẽ: sꝫ
quiddã ꝯtrariũ voluit op̱ari: nec hu
ic nocuit rep̃hensibiliter inchoasse: q̃
non pro contemptu dei nec delinq̃n/
di proposito: sed necessarij ⁊ sancti fi
nis intuitu: vituperabilis initij susti
nuit necessitatẽ. Et vt hec eadẽ san/
ctaꝝ scripturaꝝ dilucidemꝰ exẽplis:

Q boni prouentus malignis auctoribus non profuerint: nec bonis mala gesta nocuerint: Ca. XII.

q Uid salubrius: q̃d vtiliꝰ vni/
uerso orbi potuit ꝓcurari: ꝗ̃
dñice passionis salutare reme
diũ? Et tamẽ nõ solũ nõ ꝓfuit: verũ
etiã intantũ illi obfuit traditori: cuiꝰ
ministerio ꝓbat̃ impletũ: vt absolu/
te ꝓnunciet̃ de illo: Bonuꝫ erat ei: si math. 26
natꝰ nõ fuisset hõ ille. Nõ eñ ẜm h̃
qd̕ euenit fructꝰ illi est sui op̱is repen
sandus: s̃ ẜm id qd̕ facere voluit: vł
qd̕ effectuꝝ se esse credidit. Et rursꝰ.
Quid criminosius dolo atq̃ mẽda/
cio: etiã in extraneũ: ne dixerim ĩ ger Gen. 27.
manũ patrẽ ve cõmisso? Et tñ nõ so
lũ nullã ꝓ his dãnationẽ aut rep̃hẽ
sionẽ iacob patriarcha ꝯtraxit: verũ
etiã ꝑpetua bñdictiõis hereditate di
tatus ẽ. Nec imerito: q̃ ⁊ iste bene/
dictionẽ p̃mogenitis destinatã: non
ex p̃sentis lucri auaricia: sed ex fide
sanctificatiõis ꝑpetue ꝯcupiuit: ⁊ il/
le nõ hũane salutis obtentu: sed phi
largyrie crimine morti tradidit oĩm
redẽptorẽ. Et iccirco vtriq̃ eoꝝ fru/
ctus op̱ationis sue ẜm destinationeꝫ
mentis ac ꝓpositũ volũtatis ascp̃tꝰ
est: q̃ nec ille fraudẽ: nec iste saluteꝫ
statuit op̱ari. Illud eñ ꝓ retributio/
ne mercedis iuste vnicuiq̃ repẽsat̃:
qd̕ p̃ncipalr̃ mẽte ꝯcepit: ñ qd̕ ex inde
bñ vł male ꝯ̃ votũ op̱antiꝫ emerserit.
Idq̃ iustissimꝰ iudex excusabilẽ ĩmo
laudabilẽ talis mẽdacij cẽsuit p̃sum
ptorẽ: q̃ sine eo ad bñdictiõẽ p̃miti/
uoꝝ nõ poterat ꝑuenire. Nec debuit
in crimen vocari: qd̕ desiderio bene/
dictionis exortũ est. Alioq̃n nõ mo
do iniquꝰ in fratrẽ p̃triarcha p̃dictꝰ:
sꝫ etiã circũuẽtor ĩ patrẽ ⁊ sacrilegꝰ
extitisset: si habẽs aliã viam qua ad
benedictionis illiꝰ gratiaꝫ ꝑueniret:
hanc que fratri damnosa esset ac no/
xia expetere maluisset. Uidetis ergo
apud deũ nõ ꝓcessũ opis: sed desti/

natione͂ mētis inq̄ri. His itaqꝫ p̄stru
ctis: vt ad ꝓpositā q̄stione͂ ob quā
hec vniu̇sa p̄missa sūt reu̇tamur: rn̄/
deatis mihi p̄mit⁹ velim cui⁹ rei cau
sa vos illi⁹ spōsiōis nexib⁹ vinxerit.

Rn̄sio nostra que cā a nobis exegerit sacramētū spōsionis: Ca. XIII.

Ermanus. Prima vt dixim⁹
g extitit cā: q̄ nostros mestifica/
re seniores: ac p̄ceptis eoꝝ ob/
sistere verebamur. Secūda q̄ si quid
ꝑfectū atqꝫ magnificū vel visu vl' au
ditu ꝑcepissemus a vobis: cū reuersi
ad cenobiū fuissem⁹: exercere nos pos
se icōsultissima ꝑsuasiōe credidim⁹.

Disputatio senis q̄ sine culpa actiōis ordo mutet̄ dūmodo boni studij capiatur effectus: Ca. XIIII.

Oseph. Sicut p̄fati sum⁹ desti
i natio mētis vel remunerat ho/
minē vel ꝯdēnat: ſm illud: Et
Roma.2 inter seinuicē cogitationib⁹ accusan
tibus aut etiā defendentib⁹: in die q̄
iudicabit de⁹ occulta hoīm. illō etiā:
Esa.66. Ego aūt opa ⁊ cogitationes eoꝝ ve/
nio vt ꝯgregē cū oīb⁹ gētibus ⁊ lin/
guis. Quāobrē desiderio ꝑfectionis
vt video: hoc vos sponsiōis vinculo
colligastis: dū credidistis illo eā pos
se ordine cōp̄hēdi: quo nūc supue/
niente pleniore iudicio: ad sublimita
tē ei⁹ ꝯscendi nō posse respicitis. Nō
ḡ p̄iudicat q̄cquid discrepās ab illa
dispositiōe visū fuerit accidisse: si mō
nulla p̄ncipalis illi⁹ ꝓpositi diuersi/
tas subsequat̄. Neqꝫ ei opificij cuius/
q̄ꝫ desertio est demutatio ferramenti:
aut segniciē arguit viatoris: vie com
pēdiosioris ac directioꝝ electio. Ita
igit̄ ⁊ in hac ꝑte emēdatio dispositi/
onis iprouide: nō spiritalis voti est
iudicāda transgressio. Quicq̄d eñ
pro charitate dei ⁊ pietatꝭ amore ꝑ/
1.Tio.4 ficit̄: que ꝓmissionē habet vite que
nūc est ⁊ future: tāetsi durꝭ atqꝫ ad/
uersis videatur principijs ichoare:
non solū nulla rep̄hensione sed etiā
laude dignissimū ē. Et iccirco nihil
p̄iudicat refragatio sponsionis icau
te: si quolibet genere scopos tantum:
id est proposita pietatꝭ destinatio te/
neatur. Omnia nāqꝫ ob hoc agim⁹:
vt deo cor mundū exhibere possim⁹:
cuius consummatio si in his locis fa
cilior iudicat̄: nihil vobis oberit ex/
torte mutatio pactionis: dummodo
principalis illius perfectio puritatꝭ:
pro qua sponsio vestra processerat:
ſm domini voluntatē maturius ac/
quiratur. Non eñ ex hac immutati/
one vllum potest iudicari mēdaciū:
sed inconsulte definitionis prudens
salutarisqꝫ correctio. Et vt etiam de
physicis q̄ nodū proposite questi/
onis absoluat: aliq̄d inferamus. Na
tura ip̄a in nobis opera sua de con/
silio diuine maiestatis immutat. Nā
ab infantia in puericiā: de puericia in
iuuentā: de iuuenta in senectutis vl/
teriora trāsferimur: atqꝫ ita hec ī no
bis conditoris nostri consummatio
peregit: vt ex hac permutatione nul/
lum mendaciū ascribatur etati. Ita
etiam interior homo noster ablacta/
tus a primordiorum tenerrimis insti
tutis: cum per diuersas prouect⁹ eta/
tes ad robustiorē de vnaquaqꝫ ꝓfe/
cerit: atqꝫ exinde ad caniciē sensuū
ac virum perfectū: ⁊ mensuram eta/
tis plenitudinis christi perueniens: Eph.4.
deposuerit ea que erant paruuli: nū/
quid varietatem incurrisse mēdacij:
⁊ non potius perfectioris plenitudi/
nem consecutus esse credendus est?
Sic erudimenta veteris instrumēti:
dispensatione legislatoris dei: ad ꝑ/
fectionē beatitudinis euāgelice trās/
ferūt: nec tamen ex hoc imutatio aut
diuersitas p̄terite sanctiōis interue/
nisse credēda est: ſ adimpletio ⁊ cu/
mul⁹ sublimioꝝ ⁊ celestiū p̄ceptorū:
nec sacre ꝓmulgationis illius estimā
da est abolitio ſ ascensus: nec varie/
tas sed ꝓfectus. Unde ⁊ dn̄s noster:

matth.5. Nolite inquit estimare q veni solue/re legē aut pphetas: nō veni soluere sȝ adīplere: id ē nō antiqre priora: sȝ ad pfectionē pducere imperfecta.

Interrogatio an absq peccato sit q infirmis nostra cōscientia occasionem ingerit mentiendi: Ca.XV.

Ermanus. Quātū spectat ad vim sermonū q rōnabilr prudēterq digesti sunt: haud difficile spōsionis nostre scrupul⁹ a nob potuisset extrudi: nisi illud nos vehementissime deterreret: q infirmioribus qbusq intromitti fortasse p hec videt exēpla occasio mentiēdi: si vllo mō pacti fidē licito dissolui posse cognouerint: qppe cū tātis hocipm ꝛ tā minacibus interdicat eloquijs

Ps.5. pphēta dicente: Perdes omēs q lo/

Sap.1 quūt mēdaciū. Et: Os qd̄ mentit: occidit animā.

Rñsio q nō pper ifirmoꝝ scandalū: scripturarū veritas sit mutanda: Ca.XVI

Oseph. Occasiones causeq perditionū his qui perituri sūt: īmo q perire desiderāt deesse nō possūt. Neq em abijciēda sūt testimonia scripturaꝝ: ac de suo corpe penitus abradenda: qbus vel hereticorū prauitas animat: vel iudeoꝝ infidelitas obdurat: vel tumor sapiētie gentilis offendit: sed vtiq ꝛ pie credenda ꝛ immobiliter sunt tenēda: ꝛ fm veritatis regulā pdicāda. Et idcirco nō debemus aliene infidelitat obtentu economias: id est dispensationes pphetarū atq sanctoꝝ: qs scriptura cōmemorat: abdicare: ne dum infirmitati eoꝝ cōdescendere debere nos credim⁹: nō solū mendacij: verū etiā sacrilegij crimine polluamur: sȝ queadmodū dixim⁹: oportet nos ea: ꝛ fm historiā confiteri: ꝛ queadmodū pie gesta sūt explanare. Ceterum his qui praui ppositi sūt: nō ex h mētiendi aditus obstruetur: si earū rerū quas vel prolaturi sumus vel ptulimus: veritatem: aut penitus abnegare aut extenuare allegoricis interptationibus laboremus. Quid em illis hoꝝ testimonioꝝ nocebit auctoritas; quibus etiā sola corruptio voluntatis sufficit?

Q venialiter mendacio sācti tanq ellebor o vsi sint: Ca.XVII.

Taq taliter de mendacio sentiendū atq ita eo vtendū est: qsi natura ei īsit ellebori. Qd si imminente exitiali morbo sumptū fuerit: fit salubre: ceterū absq summi discriminis necessitate perceptū presentis exitij est. Ita nāq etiā sanctos ac pbatissimos deo viros veniabiliter legimus vsos fuisse mendacio: sicut raab: cuius cū nō solū nulla virtutū sed etiam impudicitie monimenta cōmemoret scriptura: pro tali mēdacio q exploratores maluit occultare q pdere: admisceri populo dei eterna benedictione pmeruit. Que si veritatē loqui: aut saluti ciuiū consulere maluisset: nulli dubiū: q nec īminentē cum vniuersa domo sua fugisset interitum: nec auctoribus dominice natiuitatis inserta: ꝛ in patriarcharuȝ annumerata catalogo: per successioneȝ sue plis edere meruisset omniū saluatorem. Deniq dalila q vtilitati ciuium consulens: exploratam prodidit veritatē: perpetue perditionis vicissitudinē consecuta: solam criminis sui cunctis memoriam dereliquit. Quādo igit graue aliqd imminet de veritatis confessione discrimen: tunc mendacioꝝ sunt recipienda perfugia: ita tamē vt reatu humilis conscientie salubriter mordeamur. Vbi auteȝ nulla conditio summe necessitatis incūbit: omni cautione mendaciū velut mortiferum deuitandū est: quemadmodū de ellebori diximus potu: qd salubre est quideȝ si tunc demū sumatur: cum ineuitabi/

Josue.2.

Judic.16

lis atq mortifera imminet egritudo. Sin vero integra ⁊ imperturbata corporis sanitate sumat̄: statim ad p̄occupanda vitalia vis pniciosa ptendit. Nō de raab hierichontina: ⁊ de iacob patriarcha euidenter ostensū ē: e quib⁹ nec illa mortē alr̄s q̄ hoc remedio potuisset euadere: nec iste ad benedictionem p̄mogeniti puenire. Nō em̄ deus verbor̄ tantū actuūq nostrorum discussor ⁊ iudex: sed etiā propositi ac destinationis inspector est. Qui si aliquid causa salutis eterne ac diuine contēplationis intuitu: ab vnoq̄q vel factū viderit vel p̄missū: tāetsi hoīb⁹ dur̄ atq iniquū esse videat̄: ille tamē intimar̄ cordis inspiciens pietatē: nō verbor̄ sonuz: sed votū dijudicat voluntatis: qr̄ finis opis ⁊ affectus ꝯsiderādus ē p̄petrātis: q̄ potuerīt q̄dā vt supra dictū est: etiā p mendaciū iustificari: ⁊ alij p veritatis assertionē peccatum ppetue mortꝫ īcurrere. Ad quē finē etiā iacob p̄riarcha respiciens: hispidam fraterni corporis speciē: obuolutione pellium simulare nō timuit: et instiganti ad hoc mendacium matri laudabiliter acquieuit. Videbat em̄ ex hoc maiora sibi lucra benedictionis atq iusticie: q̄ p simplicitatꝫ obseruantiā ꝯferenda. Nō em̄ dubitabat mendacij huius maculā inundatione paterne benedictiōis protinus abluendaꝫ: ⁊ velut nubeculam quandā flatu spiritussancti velocit̄ auferendā: atq vberiora sibi p hanc affectaticiā simulationē: q̄ per illam ingenitā veritatē: meritor̄ p̄mia cōferenda.

Obiectio q̄ illi tantū impune mēdacio vsi sint q̄ sub lege vixerunt: Ca.XVIII.

g Ermanus. Non mirū est has dispensatiōes in veteri testamento licenti⁹ vsurpatas: ac nōnunq̄ viros sanctos veniabiliter fuisse mentitos: cū multo maiora eis p tempor̄ rudimētis licuisse videamus. Cur em̄ mir̄ sit: q̄ beat⁹ dauid fugiēs saulē: pcontanti achimelech sacerdoti atq dicenti: Quare tu solus ⁊ nullus est tecuꝫ? ita r̄ndit: Rex inquit p̄cepit mihi sermonē: ⁊ dixit: Nemo sciat rē ꝓpter quā missus es: nā ⁊ pueris condixi in illū ⁊ in illum locū. Et iteruꝫ: Si habes h̄ ad manū hastā aut gladiū: qr̄ gladiū meuꝫ et arma mea nō tuli mecū: sermo em̄ regis vrgebat. Vel illud: Cū pductus ad achis regē geth insanū se furiosū q simulauit: ac mutauit os suū corā eis: ⁊ collabebat̄ in manus eor̄: ⁊ impingebat in ostiuꝫ porte: defluebant q saliue eius in barbā. Cū etiā vxorū ꝯcubinarū q gregibus licito fruerētur: nec vllū eis imputaret̄ ex hac parte peccatū: insup etiā inimicoruꝫ sanguinē ꝓpria manu frequēter effūderēt: idq nō solū nō rep̄hensibile: verūetiaꝫ laudabile crederet̄. Que ita nūc euāgelio coruscante videm⁹ oīmodis interdicta: vt sine ingenti crimine ac sacrilegio hor̄ quicq̄ non possit admitti. In quē modū nec mēdaciū vllū quālibet pio colore cōtectū: nō dicā ꝓbabiliter: sed nec veniabiliter a quoq̄ credimus vsurpari: dicēte dn̄o: Sit sermo vester: est est: nō nō: qd̄ aūt his abundātius est: a malo est. Ap̄lo q̄ꝫ in eadē cōgruēte: Nolite mentiri inuicem.

1.Re.21 · Ibidem · Ab 1.S. · mattħ.5. · Col.3.

Rn̄sio eo q̄ licētia mēdacij q̄ne in veteri q̄dē indulta ē testamēto veniabiliter a multis fuerit vsurpata: Ca.XIX

i Oseph. Vxor̄ q̄dē ꝯcubinarū multarū antiqua illa libertas: instante iā tempor̄ fine: ⁊ multiplicatione humane generatiōis expleta: nō īmerito velut minus iā necessaria per euangelicā perfectioneꝫ debuit amputari. Nā vsq ad aduētū christi oportuit benedictionē primordialis illius vigere sentētie qua dictū est: Crescite ⁊ multiplicamini: Gen.1

⁊ replete terrā. Et iccirco iustissimū
fuit vt ex illa radice fecūditatꝫ hu/
mane que in synagoga ꝑ dispēsati/
one temporis vtiliter viguit: angeli/
ce virginitatis flosculi germinarent:
ac suaue olentes ꝯtinentie fructus ī
ecclesia gignerent. Mendacia vero
etiā tūc fuisse damnata: totius vete/
ris instrumēti textus euidēter osten/
Ps̄. 5. dit: dicens: Perdes oēs qui loquū
prou̇. 20 tur mendaciū. Et iterū: Suauis ē hoī
panis mendacij: ⁊ postea replebitur
Exo. 23. os eius calculo. Et ip̄e legislator: mē
daciū inq̄t fugies. Sed tunc demuꝫ
id veniabiliter diximus vsurpatum:
cū ei necessitas aliqua seu dispēsatio
salutaris adiūcta est: ob quā nō de/
buerit condēnari: Quale ē illud qđ
cōmemorastis de dauid rege: cū fugi
ens insectationeꝫ saulis iniustam: ad
achimelech sacerdotem: nō ꝓposito
cuiusq̄ lucri: nec studio ledendi quē/
piam: sed vt tantūmō semetip̄m ab
impijssima eius insectatiōe saluaret:
mēdacibus vtit̄ verbis: quippe qui
manus suas inimici regis sanguine:
⁊ quidē a deo sibi totiens traditi: cō
1. Re. 24 taminari noluerit: dicens: Propiti⁹
mihi sit deus: ne faciā rē hanc domi/
no meo christo dn̄i: vt mittā manuꝫ
meā in euꝫ: quia christus dn̄i est. Et
iccirco dispensatiōes has quas vel ob
voluntatē dei: vel ob p̄figurationeꝫ
spiritaliū sacramentoꝝ: vel ob quo/
rundā salutē sanctos viros in veteri
testamēto legim⁹ executos: intantuꝫ
nos q̄ꝫ cū necessitas coartauerit non
possum⁹ abdicare: vt ne ip̄os quidē
apostolos: vbi ꝯsideratio alicui⁹ vti
litatis exegit: ab eis declinasse cerna
mus. Que paulisp̄ interim differen/
tes: digestis primitus que adhuc de
veteri testamento ꝓferre disponim⁹:
post hec congruentius inferemus: vt
facilius approbet̄ viros iustos ⁊ sā
ctos: tā in nouo q̄ꝫ in veteri testamē
to in his economijs sibi p̄ oīa cōcor/
dasse. Quid eīm de illa chusi ad absa
lon pro salute regis dauid pia simu/
latione dicimus? que cum toto fallē
tis ⁊ circumuenientis promatur affe
ctu: ⁊ vtilitatem consulentis impu/
gnet: scripture diuine testimonio cō/
probatur: ita dicentis: Domini autē 2. Re. 17
nutu dissipatū est consiliū achitofel
vtile: vt induceret dominus sup̄ ab/
salon malū. Nec eīm rep̄hendi pote/
rat id qđ recto proposito ac pio iudi
cio pro iustis patribus gerebat̄: ac p̄
illius cuius pietas deo placebat: salu
te atq̄ victoria: religiosa fuerat simu
latione conceptū. Quid etiam de il/ Vbi. s.
lius femine pronunciabimus facto:
que suscipiens illos: qui ad regē da/
uid a predicto chusi fuerant destina
ti: abscondit in puteo: ⁊ expandens
velamen super os eius: cum tisanas
se torrere simulasset: transierunt inq̄t
gustata paululuꝫ aqua: atq̄ h̄ eos fi/
gmento: ab insequentiū manibus li/
berauit? Quapropter: respōdete q̄/
so mihi: quid fuissetis acturi: siquā
vobis nunc sub euangelio constitu/
tis similis fuisset exorta ꝯditio: vtꝝ
nā maluissetis eos simili celare men
dacio dicētes eodē modo: Trāsierūt
gustata paululuꝫ aqua: Et implere il
lud quod p̄cipitur: Erue eos qui du prou̇. 24
cuntur ad mortem: ⁊ redimere eos q̄
interficiūtur ne parcas: an veritatis
cōfessione latitantes prodere perem
pturis? Et vbi illud Apl̄i: Nemo qđ 1. Cor̄. 10
suū ē querat: sed quod alterius. Et: 1. Cor̄. 13
Charitas nō querit que sua sūt: sed
ea que alioꝝ. Ac de seipso: Nō que/ 1. Cor̄. 10
ro inq̄t qđ mihi vtile ē: sed qđ mul/
tis: vt salui fiant. Si eīm ea q̄ nostra
sūt q̄rim⁹: ⁊ id qđ nobis vtile ē p̄ti/
naciter volum⁹ retentare: etiā in hu/
iusmodi necessitatib⁹ loq̄ nos necesse
ē veritatē: ⁊ reos fieri mortis aliene.
Si vero ea q̄ alijs salutaria sunt: nr̄is
vtilitatib⁹ p̄ponētes: ap̄lico satisfe/
cerim⁹ imperio: sine dubio subeunda
est nobis necessitas mētiēdi. Et iccir
co nec integra charitatis viscera pos
sidere: nec ea que alioꝝ sūt: s̄m ap̄li/
cam disciplinaꝫ querere poterimus:

nisi his ꝗ districtioni nostre perfecti/
oniqꝫ ꝯueniunt paululum relaxatis:
ꝯdescendere vtilitatibus alioꝝ ꝓno
maluerimus affectu: ⁊ ita cuȝ Aplo
1.Cor.4. infirmis efficiamur infirmi: vt lucra/
ri possimus infirmos.

Q veniabile plerūqꝫ mēdaciū: ⁊ noxiā veritatē etiam apli eē cēsuerint: Ca.XX.

Quibus erudit⁹ exemplis bea/
tus qꝫ aplus iacobus oēsqꝫ il
Actj.21. lius ecclesie primitiue ꝑcipui
principes aploꝝ: paulū ad simulati/
onis figmēta descēdere: ꝓ imbecilli
tate infirmantiū cohortant̃: eūqꝫ pu
rificari ſm obseruātiā legꝭ: caput ra
dere: vota offerre cōpellūt: ꝑsens il
lud dispēdiū: qȯ ex hac hypocrisi gi/
gnebat̃ nihili reputantes: sed ꝯtem/
plātes poti⁹ lucra: ꝗ erāt ex illi⁹ diu/
tina ꝑdicatiōe pariēda. Nō eīn tātū
aplo paulo lucrū ex hac eius fuerat
districtiōe collatū: quantū celeri ei⁹
exitio vniuersis gētib⁹ detrimentuȝ.
Quȯ sine dubio vniuerse tūc euenis/
set ecclesie: nisi illū hec vtilis ac salu
bris hypocrisis ꝑdicatiōi euangelice
reseruasset. Tūc eī necessario ac ve/
niabiliter acquiescit̃ mēdacij detri/
mento: qn̄ maius vt dixim⁹ imminet
de veritatis ꝯfessiōe dispēdiū: ⁊ vti/
litas que nobis de veritate ꝯfert̃: cō
pensare illa que generanda sunt dā/
na nō ꝑualet. Quȯ temperamentum
etiā alijs verbis idē beatus aposto/
lus vbiqꝫ se semꝑ tenuisse testat̃. Nā
1.Cor.9. cū dicit: Factus sū iudeis tanq̄ iude
us: vt iudeos lucrifacerē: his ꝗ sꝫ le
ge erāt: quasi sub lege essem: cuȝ ipse
sub lege nō essem: vt eos qui sub le/
ge erant lucrifacerē: his qui sine lege
erant: tanq̄ sine lege essem: cū sine le
ge dei nō essem: sed in lege essem chri
sti: vt eos ꝗ sine lege erant lucriface/
rē: Factus suȝ infirmis infirm⁹: vt ī/
firmos lucrifacerē: Oībus oīa fact⁹
sum vt oēs facerē saluos: quid aliud
ostendit. q̄ ſm infirmitatē atqꝫ men
surā coꝝ ꝗ instituebant̃ ꝯdescēdis/
se se sp: ⁊ a ꝑfectiōis rigore aliqͩ re/
laxasse: nec tenuisse se id quod distri
ctio rigida poscere videbat̃: sed illȯ
magꝭ ꝑposuisse qȯ infirmantiū vti/
litas exigebat? Et vt hec eadē atten
ti⁹ indagātes: singillatim aplicaruȝ
virtutū insignia replicem⁹: queret ali
ꝗs quō oībus ꝑ oīa beat⁹ Apls suā
ꝓbet̃ aptasse ꝑsonā. Ubi fact⁹ ē iu/
deis sicut iudeus? Profecto ibi: vbi
illā sententiā intimo corde custodi/
ens: quā galathis denūciauerat: di/
cens: Ecce ego paulus dico vob: qꝛ Gal.5.
si circūcidamī christ⁹ vobis nihil ꝓ/
derit. in timothei tn̄ circūcisiōe ima/
ginē quodāmō iudaice supstitionis
assūpsit. Et rursus: Ubi fact⁹ ē eis ꝗ
sub lege erāt tāq̄ sub lege esset? Nē/
pe ibi: vbi iacobus oēsqꝫ seniores ec
clesie formidātes: ne in eū illa irrue/
ret iudeoꝝ credentiuȝ: imo christia/
noꝝ iudaizantiū multitudo: que ita
fidē christi recepat: vt adhuc ritu ce
rimoniarū legaliū teneret̃: discrimi/
ni eius sꝫ ꝯsilio ac ꝑsuasiōe succurre/
rūt dicētes: Uides frater: quot milia
sint in iudeis ꝗ crediderūt: ⁊ hi om/ Actj.21.
nes emulatores legis sūt. Audierūt
aūt de te: quia discessionem doceas
a moyse eoꝝ ꝗ ꝑ gētes sūt iudeoꝝ: di
cēs nō debere eos circūcidere filios
suos. Et infra: Hoc ergo fac qȯ tibi
dicim⁹: Sūt nobis viri q̄ttuor votū
habentes super se: his assumptꝭ san/
ctifica te cū illis: ⁊ impēde in illis vt
radāt capita: ⁊ scient oēs qm̄ ea que
de te audierunt falsa sunt: sed ambu
las ⁊ ip̄e custodiens legē. Et ita ꝓ il
loꝝ ꝗ sub lege erāt salute: illā paulis
per districtionē sentētie sue calcans:
ꝗ dixerat: Ego eī ꝑ legē legi mortu⁹
sū vt deo viuā: caput radere: purifi/
cari ſm legē: atqꝫ in tēplo moysaico
ritu vota offerre cōpellit̃. Queris
etiā vbi ꝓ salute eoꝝ ꝗ legē dn̄i peni
tus igrabāt: tāq̄ ⁊ ip̄e sine lege eēt
effect⁹ sit sine lege. In atheniēsi vrbe
vbi gentilisī vigebat īpietas: ꝗ visus

sit p̄dicatiõis exordio: attẽde. Pre
Actꝫ.17. teriẽs inquit vidi simulachra vr̃a ⁊
arã in q̄ erat scriptuꝫ: Ignoto deo.
Cũqꝫ de eoꝝ supstitione ſmonẽ fu/
isset orditus: tanq̄ꝫ si ⁊ ipse sine lege
esset: sꝫ occasione ꝓphani illi⁹ tituli
fidẽ christi intulit dicẽs: Qḋ ḡ vos
ignorãtes colitis: h̄ ego annũcio vo
bis. Et post pauca velut si diuine le/
gis penit⁹ esset ignar⁹: gẽtilis poe/
te versum potius q̄ꝫ moysi aut chri/
sti maluit ꝓferre sn̄iam: Et sicut q̄/
dã inquiẽs vestrũ poetarũ dixerũt:
Ipsi⁹ em̄ ⁊ gen⁹ sum⁹. Cũ itaqꝫ su/
is eos que refutare nõ possent testi/
monijs fuisset aggressus: ita de fal/
sis vera ꝯfirmãs: subdidit dicẽs: Ge
nus ḡ cũ simus dei: nõ debem⁹ esti/
mare auro vel argẽto aut lapidib⁹
sculpture artis ⁊ cogitationi hoĩs:
1. Coꝝ.9 diuinitatẽ esse silẽm. Infirmis autẽ
infirm⁹ effectus est: cũ ſm indulgen
tiã nõ ſm imperiũ his qui se cõtine
re non poterãt: in idipsuꝫ redire cõ
cessit: siue cũ lacte nõ esca corinthi/
os potans: in infirmitate ⁊ timore ⁊
tremore multo apud eos fuisse se di
cit. Oĩa aũt oĩbus fact⁹ est. vt om̄s
Ro.14. faceret saluos: cũ dicit: Qui mãdu
cat: nõ mãducantẽ nõ spernat: ⁊ q̄
nõ manducat manducantẽ nõ iudi/
cet. ⁊: Qui m̃rimonio iungit ꝟginẽ
1. Coꝝ.7 suã: benefacit: ⁊ qui nõ iungit meli⁹
facit. Et alibi: Quis inquit ĩfirma/
2. coꝝ.11. tur ⁊ ego nõ infirmor: q̄s scandali/
satur ⁊ ego nõ vror? Atqꝫ hoc mõ
illud qḋ corinthijs p̄cepera t: adim
1. coꝝ.10. pleuit dicens: Sine offensione esto/
te iudeis ⁊ grecis ⁊ eccl'ie christi: si/
cut ⁊ ego ꝑ oĩa oĩbus placeo: non
q̄rens qḋ mihi vtile est: ſꝫ qḋ mltis:
vt salui fiãt. Utile em̄ sine dubio si/
bi fuerat timotheũ nõ circũcidere:
caput nõ radere: purificatiõeꝫ iuda/
icam non assumere: nudipedalia nõ
exercere: vota legalia non offerre: ſꝫ
facit hec oĩa dũ illoꝝ saluti pl⁹ con/
sulit: q̄ꝛ non q̄rit qḋ sibi vtile est: ſꝫ
qḋ multis: vt salui fiant. Qḋ q̄ꝫuis
contẽplatione dei sit factũ: tñ simu/
latione nõ caruit. Qui enĩ ꝑ legem
christi legi mortu⁹ fuerat vt deo vi/
ueret: quiqꝫ illã iusticiã legis ĩ qua
ꝯuersatus fuerat sine querela detri/
mentũ fecerat: ⁊ arbitrabat̄ vt ster Phil'.2.
cora vt christũ lucrifaceret: ea q̄ le/
gis erant: vero cordis affectu offer/
re nõ potuit: nec fas est credi eũ qui
dixerat: Si enĩ q̄ destruxi: hec iteꝝ Gal'.2.
reedifico: p̄uaricatorẽ me ꝯstituo:
in id incidere quod ip̄e dãnauerat.
Et intantũ non magis res ipsa q̄ ge
ritur: q̄ꝫ gerentis pensat̄ affect⁹. Et
ecõtrario quibusdã repiat̄ veritas
nocuisse: ⁊ ꝓfuisse mendacium. Nã
doech idume⁹: regi sauli de fuga da
uid corã! famulis cõquerẽti ac dicẽ/
ti: Nunq̄d oĩbus vobis dabit filius 1. Reg.22
iesse agros ⁊ vineas: ⁊ vniũsos vos
faciet tribunos ⁊ cẽturiones: qm̄ cõ
iurastis oẽs aduersus me: ⁊ non ẽ q̄
mihi renũciet? quid nisi verũ ꝓdi/
dit dicens: Uidi filium iesse in nobe
apud achimelech sacerdotẽ: qui cõ/
suluit ꝓ eo dñm: ⁊ cibaria dedit ei: ſꝫ
⁊ gladiũ Goliath philistei dedit ei.
Pro qua veritate eradicari de ter/
ra viuentiũ meruit: ac de eo ḋr ꝑ ꝓ/
phetã: Propt'ea de⁹ destruet te ĩ fi Ps̄.51.
nẽ: euellet te: ⁊ emigrabit te de ta/
bernacl'o: ⁊ radicẽ tuã ḋ terra viuẽ
tiũ. Ex illa igit̄ terra hic ꝓ indicio
veritatis ꝑpetua eradicatiõe ꝯuelli/
tur: in q̄ raab meretrix ꝓ mendacio Josue.2.
cũ sua cognatiõe plantat̄. Sicut eti
am samson illã diu occultataꝫ men/ Judic̄.16
dacio veritatẽ: impie ꝯiugi pnicio/
sissime prodidisse reminiscimur: cui
ꝓpterea deceptionẽ intulit veritas
incõsultissime patefacta: q̄ꝛ illḋ mã
datũ ꝓpheticuꝫ custodire neglexit: michee.7
Ab ea q̄ dormit in sinu tuo: custodi
claustra oris tui.

An interrogantib⁹ occultã cõtinentiã: sine mendacio oporteat ꝓpalari: ⁊ an su/scipiẽda sint q̄ semel fuerit

recusata: Capi. XXI

[E]t vt exēpla quedã de nr̄is q̄ȝ ineuitabilib⁹ ac pene q̄tidianis necessitatib⁹ ꝓferamus: quas quãtalibet obſuãtia nūq̄ ita possumus p̄cauere: vt nō vel inuiti vel volētes cogamur in eas incurrere. Quid queso faciendū est: cū refectionē procrastinare disponētibus nobis: vtrū refecerim⁹ ad vesperã frater adueniens percontat? celandūne ieiuniū est: ⁊ virtus parsimonie contegēda: an veritatis ꝓfessione prodenda. Si celam⁹ vt dominico satisfaciamus impio quo di-
matth. 6. citur: Nō videar⁹ homīb⁹ ieiunãs ſ; patri tuo qui est in abscōdito. Et
Ibidem. iteꝝ: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: ꝓfecto mentimur. Si virtutē continētie ꝓpalamus: euangelica nos sententia iure percellit:
Ibidem. Amen dico vobis receperunt mercedem suã. Quid si oblatū a fratre q̄spiam poculum cū definitione renuerit: absolute accepturū se esse denegans: qđ ille gaudens aduentu ei⁹ suppliciter vt sumat exorat? Rectūne est vt fratri ad genua ꝓuoluto: i terrã q̄ȝ ꝓstrato: qui non nisi his officijs viscera charitatis expleturum esse se credit: etiã cū labore suo pareat: an in sermonis sui atq̄ȝ ꝓpositi pertinacia perseueret?

Obiectio q̄ oporteat quidē abscōdi ꝯtinentiã: ſ; suscipi recusata nō debeãt: Capi. XXII.

[G]ermanus: In illo quidē superiore exēplo dubiū vt credim⁹ non est: quin expediat abscondi ꝯtinentiã nostrã potius q̄ pcontantib⁹ ꝓdi: ac sup huiuscemōi causis nos q̄ȝ fatemur ineuitabile esse mendaciū. In scđo aūt nulla nobis incūbit necessitas mentiendi. Primū: q̄: possum⁹ ea q̄ fratrū ministerio porrigūt ita renuere: vt nll'o nos definitionis vinclo colligem⁹: deinde: quod semel renuētes possumus immobilē tenere sententiam.

Rn̄sio q̄ irrationabilis sit huius diffinitiōis pertinacia: Capi. XXIII.

[I]oseph: Has diffinitiones illoꝝ monasterioꝝ esse nō dubium est: i quib⁹ renūciationis vr̄e vt dicitis rudimenta formata sunt: q̄z p̄ncipes fratrū refectioni suas assolēt p̄ponere volūtates: ⁊ obstīatissime id qđ semel mēte cōceperint exequunt. Ceterū seniores nr̄i quoꝝ fidei aplicarū signa virtutū testimoniū reddiderūt: q̄ȝ vniuersa iudicio potius ac discretione spūs: q̄ rigida animi obstinatione gesserūt: eos q̄ alienis infirmitatib⁹ acq̄escerēt: multo vberiores fruct⁹: q̄ eos qui in suis definitiōib⁹ pdurarent: cape cēsuerūt: sublimiorisq̄ȝ ꝓnunciauerūt esse virtutis: ꝯtegere poti⁹ ꝯtinentiã necessario hoc vt dictū est humili q̄ȝ mendacio: q̄ patefacere superbo veritatis indicio.

Quomodo abbas pyamō suam continentiam celare maluerit: Ca. XXIIII:

[D]enique abbas pyamon p⁹ viginti ⁊ quīq̄ȝ annos: oblatã sibi a quodã fratre vuã ac vinū absq̄ȝ hesitatiōe suscipiēs: cōfestim ea q̄ ingesta fuerãt: ꝯ consuetudinem degustare: q̄ ignote cūctis ꝯtinentie maluit ꝓpalare virtutem. Nã si illud q̄ȝ considerare velim⁹: qđ seniores nostros incunctant fecisse meminim⁹: qui mirabilia virtutū suarū: vl' ꝓprios actus q̄s necesse erat ad instructionē iunioꝝ in collatione ꝓferri: sub alioꝝ solebãt colorare personis: q̄d aliud possum⁹ q̄ apertū sup his iudicare mendaciū? Atq̄ȝ vtinã nos q̄ȝ dignū aliq̄d haberem⁹: qđ ad incitandã fidē ꝓponi iunioribus posset: ꝓfecto minime vereremur huiuscemōi illoꝝ figmē-

ta sectari. Rectius enim est sub talis figure colore metiri: quam pro obseruãtia irronabili istius veritatis: aut ea que audiẽtes edificare potuerant: incongrua taciturnitate contegere: aut si ex nostra persona veraciter proferantur: iactantiã noxie vanitatis incurrere. Ad quod etiam nos magisterio suo doctor gentium euidẽter instituit: qui reuelationum suarum magnitudinẽ ex alterius maluit proferre persona dicens:
2. cor. 12 Scio hominem in christo: siue in corpore siue extra corpus: nescio: deus scit: raptum vsque ad tertium celum: et scio huiusmodi hominẽ quia raptus est in paradisum: et audiuit ineffabilia verba que non licet homini loqui.

Testimonia scripturarum de cõmutatis definitionibus Ca. XXV.

Impossibile nobis est: breuiter vniuersa percurrere. Quis etenim enumerare sufficiat oẽs prope modum patriarchas: sanctosque innumerabiles: alios pro vite tutamine: alios pro benedictionis desiderio: alios pro misericordia: alios pro alicuius occultatione mysterij: alios pro zelo dei: alios pro examinatione veritatis: patrocinium (vt ita dixerim) assumpsisse mẽdacij? Que sicut enumerari cuncta non possunt: ita pretermitti penitus vniuersa non debent. Nam beatum ioseph pietas cõpulit vt falsum fratribus crimen etiã cum obtestatione regie salutis impingeret dicẽs: Explo
Gen. 42 ratores estis: infirmiora terre venistis inspicere. Et infra: Mittite inquit ex vobis vnum: et adducite fratrẽ vestrum huc: vos autẽ custodiemini hic: vsque dum manifesta fiant verba vestra: an verum dicatis: an non: sinaũt: per salutẽ pharaonis exploratores estis. Si enim non eos hoc misericordi mendacio terruisset: nec patrẽ fratremque reuisere: nec eos in tantis inopie periculis alere: nec cõsciam postremo fratrum a reatu venditionis sue expurgare potuisset. Non quam tam reprehensibile fuit metum fratribus incussisse mendacio: quam sanctum atque laudabile occasione ficti periculi inimicos ac vẽditores suos ad salutarem penitentiam cõpulisse. Denique cum grauissime insimulationis vrgerent inuidia: non illius quod falso obijciebatur: sed anterioris criminis cõscientia frangebantur: dicẽtes ad inuicẽ: Merito hec patimur: quia peccauimus in fratrẽ nostrum: quia despeximus tribulationẽ anime eius: cum rogaret nos et non audiremus eum: propter hoc venit nobis omnis tribulatio hec. Ibidem.
Que quidẽ confessio: non solum apud fratrẽ: in quẽ impia crudelitate peccauerãt: verumetiã apud deum humilitate saluberrima: tantum eorum facinus vt credimus expiauit. Quid salomon qui perceptum a deo sapientie donum: in primo iudicio suo: non nisi assumptione mendacij declarauit. Nam vt veritatẽ que mulieris mendacio tegebatur exculperet: etiã ipse mendacij vtique astutissime excogitati vsurpauit auxilium dicẽs: Afferte mihi gladium: 3. Reg. 3.
et diuite infantẽ viuum in duas partes: et date dimidiã partem vni et dimidiam partem alteri. Que simulatio crudelitatis: cum vere matris viscera permouisset: ab ea aũt que mater non erat laudaretur: tunc demum sagacissimo veritatis indicio illam sententiam promulgauit: quã nemo a deo inspiratam esse non credidit: Date in quiens huic infantem viuum et non occidatur: hec est enim mater eius. Proinde nec debere nec posse nos vniuersa complere: que vel cum quiete animi vel cum cõmotione decernimus: etiam alijs scripturarum testimonijs copiosius edocemur: quibus vel viros sanctos vel angelos vel ipsum omnipotentem deum: ea que definierant frequenter legimus immutasse. Nam beatus dauid cum iurisiurandi definitione decreuit dicens: Hec faciat deus inimicis dauid: et hec addat: si reliquero de omnibus que 1. Reg. 25

pertinent ad nabal vsq̃ mane min/
gentē ad parietē. Et ꝯtinuo interce/
dēte abigail vxore eiꝰ ac ꝓ eodē sup
plicāte: remittit minas: mollit sentē
tiā: ⁊ mauult trāsgressor ꝓpositi iu/
dicari: q̃ sacramēti sui fidem cū cru
delitatis executione ſuare dicēs: Ui
uit dn̄s: nisi cito venisses ī occursuz
mihi: non remāsisset nabal vsq̃ ad
lucē matutinā mingens ad parietē.
Cuiꝰ sicut illaz p̄cipitis sacramenti
facilitatē q̄ de ꝑturbate mētis com/
motiōe descēderat: neq̄q̃ imitandā
esse cēsemꝰ: ita remissionē atq̃ emē/
dationē statuti sectandā esse decerni
mus. Electiōis vas Corinthijs scri
bēs: reditū suū absoluta definitiōe
1. Cor. 16 ꝓmittit dicēs: Ueniam aūt ad vos:
cū macedoniā ꝑtrāsiero. Macedo/
niā enī pertrāsibo: apd̄ vos aūt ma
nebo vel etiaz hyemabo: vt vos me
deducatis quocūq̃ iero. Nolo enī
vos mō in transitu videre: spero enī
me aliq̄nto tēpe manere apud vos.
Cuiꝰ rei etiam in scd̄a ep̄la meminit
ita: Et hac ꝯfidentia volui p̄us ve/
2. Cor. 1. nire ad vos: vt scd̄am grām habere
tis: ⁊ ꝑ vos transirē in macedoniā:
⁊ iterū a macedonia veīre ad vos:
⁊ a vobis deduci in iudeā. Sed su/
perueniēte salubriore cōsilio: neq̄q̃
se id qd̄ ꝓmiserat executū euidētissi
Ibidem. me ꝯfitetur: Cū h̄ inq̄t voluissez: nū/
q̄d leuitate vsus sum? Aut que co/
gito s̄m carnē cogito: vt sit apd̄ me
est ē: nō nō? Denique cur maluerit de
finitionē sui p̄terire s̄m ōis: q̄ aduē/
tu suo onerosam discipulis inferre tri/
sticiā: etiā cū sacramēti obtestatione
declarat: Ego aūt testē deū inuoco
Ibidem in aīam meā: q̄ parcēs vobis: non
veni vltra corinthū. Statui enī h̄/
ipsum apud me: vt nō ī tristicia ve/
nirē ad vos. Cum intraturos se do/
muz loth sodomis angeli denegas/
sent: dicētes ad eū: Nō ītrabimꝰ: s̄
Gen. 19. in platea manebimus: continuo eiꝰ
precibus cōpelluntur statutū muta
re sermonē: sicut scriptura subiūgit:

Et coegit eos loth: ⁊ diuerterūt ad
eum. Qui vtiq̃ si diuersuros se ad
eū esse nouerant: inuitantis petitio/
nē simulatoria excusatōe renuerūt:
sinaūt veraciter excusabāt: euidenter
immutasse sn̄iam cōprobantur. Que
vtiq̃ nō ob aliā credimꝰ causaz spi/
ritūsanctū sacris voluminibꝰ indi/
disse: nisi vt istis erudiamur exēplis:
in definitionibus nostris nō ꝑtinaci
ter ꝑmanere: s̄ eas arbitrio nr̄o de/
bere subijcere: ⁊ ita iudiciū nostruz
ab omni legis vinculo liberū cōser/
uare: vt ꝓmptū sit ad sequendū q̄/
cunq̃ vocauerit salubre consilium:
nec differat aut recuset ad id qd̄ vti/
lius discretio salutaris inuenerit: abs
q̃ vlla cūctatione trāsire. Et vt ad
sublimiora adhuc ascendamus exē/
pla: decūbentē in lecto regē ezechi/
am: grauiq̃ egritudine laborantez:
ex ꝑsona dei Esaias ꝓph̄a adorsus
est dicēs: Hec dicit dn̄s: Disponi do Esa. 38.
mui tue: q2 morieris tu ⁊ nō viues.
Et ꝯuertit inq̄t ezechias faciē suam
ad parietē, ⁊ orauit ad dn̄m ⁊ dixit:
Obsecro dn̄e: memēto q̄so quō am/
bulauerim corā te in veritate ⁊ cor/
de ꝑfecto: ⁊ q̄d bonū est ī oculis tu/
is fecerim. Et fleuit Ezechias fletu
magno. Post que rursus d̄r ad eū/
dē: Reuertere ⁊ dic ezechie regi iu/
da dicēs: Hec dicit dn̄s deus dauid
patris tui: Audiui orōnez tuā: ⁊ vi/
di lachrymā tuā: ⁊ ecce adijciā sup
dies tuos q̄ndecim annos: ⁊ de ma
nu regis assyriorum liberabo te: ⁊ ciui/
tatē hāc ꝓtegā ꝓpter me: ⁊ ꝓpter da/
uid seruū meū. Quid euidentius h̄
testimonio: quo miscd̄ie ac pietatis
intuitu mauult dn̄s suū cassare ser/
monē: ⁊ ad prestitute mortis termi/
nos quindecim annis vitam precā/
tis extēdere: q̃ per immobilitatē de
creti sui inexorabilis inueniri. Simi
liter etiā loquitur ad niniuitas cen/
sura diuina: Adhuc triduum ⁊ ni/ Jone. 3.
niue subuertetur. Morumq̃ penitētia eorum
ieiunijsq̃ mollitur tam minax ⁊ ab/

rūpta sniā: atq; ad partē misericor
die ꝓna pietate deflectit. Or si qs
velut presciū ꝯuersiōis eoꝝ: subuer
sionez ciuitatis ad hoc eis dn̄m asse
rat cōminatū: vt eos ad salutarē pe
nitentiā ꝓuocaret: cōsequēs est vt
hi qui fratrib⁹ p̄sunt: absq; rep̄hen
sione mēdacij his qui indigent emē
dari: aliqua etiam districtiora q̄ fa
cturi sunt si opus fuerit cōminent̄.
Sin vero dixerit deū seueraz illam
sniām suā penitētie eoꝝ ꝯsideratio
ne reuocasse: ſm illud qd̄ ꝑ ezechie
lem ait: Si dixero impio morte mo
Ezech.33. rieris: ⁊ egerit pn̄iam a pctō suo: fe
ceritq; iudiciū ⁊ iusticiā: vita viuet
⁊ non morieī: quib⁹ docemur exē
plis nō debere nos obstinate in no
stris definitionib⁹ ꝑdurare: ſ; cōmi
nationē ex necessitate ꝓpositā: clemē
ti miseratione mollire. Qd̄ ne solis
specialiter niniuitis crederet̄ domi
nus prestitisse: etiā generaliter erga
oēs eadē se esse facturū per hieremi
am ꝑpetuo ꝓtestat̄: ⁊ cū necesse fue
rit: incunctanter suā se sniām muta
turū pro nostris meritꝭ repromittit
Hiere.18. dicēs: Repēte loquar aduersus gen
tē ⁊ aduersus regnū: vt euellā ⁊ de
struā ⁊ disperdā illud: Si penitētiā
egerit gēs illa: a malo qd̄ locut⁹ suz
aduersus eā: agā ⁊ ego penitētiā su
per malū qd̄ cogitaui vt facerez ei:
Et subito loquar de gente ⁊ regno:
vt edificē ⁊ plantē illud: Si fecerit
malū in oculis meis: vt non audiat
vocē meā: penitentiā agā sup bonū
qd̄ locut⁹ sum vt facerē ei. Ad eze
chiel q̄z ait: Noli subtrahere v̄buz:
Hiere.26 si forte audiāt: ⁊ ꝯuertat̄ vnusquis
q; a via sua mala: ⁊ penitebit me ma
li: qd̄ cogitaui facere eis ꝓpter mali
ciam studioꝝ eoꝝ. Quibus testimo
nijs declarat̄: non oportere vt per
tinaciter ī nostris diffinitionib⁹ he
reamus: sed ratiōe eas ac iudicio tē
perandas semperq; preligenda ac
preferenda esse meliora: ⁊ ad illam
que vtilior dijudicat a fuerit partē:
sine cunctatiōe aliqua transeundū.

Qr non scd̄m immēsitatem prescientie diuina clemen tia: sed scd̄m presentes act⁹ vl' remuneret vnūquemq;: vel puniat: Ca.XXVI.

Illud etiā pre omnib⁹ inesti
mabilis illa censura nos in
struit: quod cū sit ei an̄ ortū
vniuscuiusq; precognitus finis: ita
ordine ac rōne cōmuni: ⁊ humanis
quodāmodo omnia dispensat affe
ctib⁹: vt non potentialiter nec scd̄m
p̄scientie sue īeffabilē noticiā: ſ; ſm
presentes hoīm actus vniuersa diju
dicans: vl' respuat vnūquēq; vl' at
trahat: ⁊ vel infundat quotidie suā
gratiā vel auertat. Qd̄ ita esse etiā
illa saulis manifestat electio: cuius
vtiq; cū vituperabilē finē presciē
tia dei ignorare nō posset: de tot mi
libus israelis elegit eū ⁊ vnxit in re
gem: presentis in illo meritū vite re
munerans: nō peccatū future preua
ricatiōis intendēs: ita vt postq̄ re
probus fact⁹ est: velut penitudinez
gerens electionis sue de⁹: humanis
quodāmodo ꝯ eodē vocib⁹ atq; af
fectib⁹ conquerat̄ dicens: Penitet 1.Reg.15
me ꝙ constituerim saul regē: qr de
reliquit me: ⁊ verba mea ope nō im
pleuit. Et iterū: Verūtamē lugebat Ibidem.
samuel' saulez: qm̄ dn̄m penitebat ꝙ
cōstituisset regē saul sup isrl'. Deni
q; hoc qm̄ ope fuerat executus: po
stea etiā per ezechielē prophaz do
min⁹ ꝓtestat̄ cū omnibus se hoībus
quotidiano gesturū eē iudicio: Eti Ezech.33
am si dixero inquiēs iusto ꝙ vita vi
uat: ⁊ ꝯfisus ī iusticia sua fecerit ini
quitatē: oēs iusticie ei⁹ obliuioni tra
dent̄: ⁊ ī iniq̄tate quā operat⁹ est: ī
ipsa morieī: Sin autez dixero īpio:
Morte morierꝭ: ⁊ egerit penitētiā a
pctō suo: feceritq; iudicium ⁊ iusti
ciam: pignus restituerit ille impi⁹ ra
pināq; reddiderit: in mandatis vite
ambulauerit: nec fecerit quicq̄ in

iustum: vita viuet ⁊ non morietur:
oīa peccata eiꝰ que peccauit nō im/
putabunt ei. Deniqȝ cū ab illo po/
pulo quē ex omnibꝰ gentibꝰ domi/
nus adoptauit: propter subitā vitu/
li preuaricationeȝ: misericordie sue
auertisset aspectū: interueniēs ꝓ eo
legislator exclamat: Obsecro domi/
Exod. 32 ne: peccauit pplꝰs iste peccatuȝ ma/
gnū: fecerūt sibi deos aureos: ⁊ nūc
si remittis: pctm̄ eoꝝ remitte: sin ali/
as dele me de libro tuo quē scͦpsisti.
Cui rn̄dit dn̄s: Si quis īquit pecca
uerit coram me: delebo eum de libro
meo. Dauid qȝ dū de iuda ⁊ ꝑsecu/
toribꝰ christi prophetico spiritu q̄re
Ps. 68. ret: Deleātur inquit de libro viuen
tium. Et qꝛ non merebant̄ ad peni/
tentiā salutarē ꝓ reatu tanti crimi/
nis ꝑuenire: subiungit: Et cū iustis
nō scribant̄. Deniqȝ ī ipso iuda vis
ꝓphetice maledictionis euidēter ī/
pleta est. Nā expleto ꝓditionis cri/
mine: suspēdio se necauit: ne si post
illā deletionē nomīs sui ꝯuersus ad
penitētiā esset: iterū cū iustis scribi
mereret̄ in celo. Non ḡ est ambigē/
duȝ: etiā iude nomē illo tp̄e quo ele
ctus a christo: apostolatus sortitꝰ ē
gradū: in libro viuentiū fuisse con/
scriptum: ac pariter eū audisse cum
Luce. 10 ceteris: Nolite gaudere: qꝛ demōia
vobis subijciunt̄: gaudete aūt quia
noīa vestra scripta sunt in celis. Sȝ
quia philargyrie peste corruptꝰ: de
ascēptiōe celesti ad terrena deiectꝰ ē:
cōpetenter de eo ac de similibꝰ eius
dicitur per ꝓpham: Dn̄e: oēs qui te
Hiere. 17 derelinquūt confundent̄: recedētes
a te: ī terra scribentur: quia derelīq̄/
runt venam aquarum viuentiū do/
Ezech. 13 minū. Et alibi: In consilio ppl'i mei
non erunt: ⁊ in scriptura domꝰ isra/
el non scribentur: ⁊ in terram israel
non ingredientur.

Q sancti viri ꝑtinaces ac duri esse non possint: Capitulum. XXVII.

Ec illius p̄cepti vtilitas est
n silenda: q etiā si instigante
ira vel qualibet alia passio/
ne: sacramento nos aliquo vinxeri/
mus: qd̄ a nemine quidē monacho/
ruȝ fieri penitꝰ debet: vtriusqȝ tamē
rei causa integro mētis est pēsanda
iudicio: ⁊ cōparāda est illa res quā
statuimus huic ad quā transire cō/
pellimur: atqȝ ad eā sine cunctatiōe
est transeunduȝ: que superueniente
saniore tractatu iustior fuerit iudi/
cata. Rectius enī est nostrū nos pre
terire ſmoneȝ: q̄ȝ rei salubrioris ac
pie subire iacturā. Deniqȝ nunq̄ȝ ra
tionabiles ac ꝓbatos patres duros
aut irreuocabiles ī huiusmodi diffi/
nitionibus fuisse reminiscimur: ſ; ve
lut ceram calore solis: ita eos ratio
ne mollitos: ⁊ intercedēte salubrio/
re ꝯsilio: melioribus partibꝰ sine he
sitatione cessisse. Quoscunqȝ auteȝ
vidimꝰ definitionibus suis pertina/
citer inherere: irrationabiles semꝑ
ꝓbauimꝰ ac discretiōis exꝑtes.

Interrogatio an sit cōtrarium predicte sentētie illō quod dicitur: Iuraui ⁊ statui: Capi. XXVIII.

Ermanus: Quantū ad hāc
g rōnē ꝑtinet que euidēter co
piosequȝ digesta ē: nihil opor
tet monachū definire: ne aut p̄uari/
cator inueniat̄ aut pertinax. Et vbi
illud psalmiste ponimꝰ eloquiū: Iu
raui ⁊ statui custodire iudicia iusti/ Ps. 118.
cie tue? Quid est enī aliud iurare ⁊
statuere q̄ȝ definita immobiliter cu/
stodire?

Responsio in quibꝰ immobilis definitio sit tenēda: ⁊ in quibꝰ si oportuerit rescidēda: Capi. XXIX.

Oseph: Nos nō de p̄ncipa/
i libꝰ mādatis sine quibꝰ nō
potest salus nostra omnino
subsistere: ista decernimꝰ: sed de his

que sine piculo status nostri vel re/laxare possum⁹ vel tenere: vtputa de irremisso rigore ieiunij: de vini si ue olei ppetua abstinẽtia: de ꝓgres/su cellule penit⁹ cohibẽdo: de lectio nis seu meditationis incessabili iu/gitate: que sine iactura ꝓfessiõis ac ꝓpositi nostri: ⁊ exerceri cũ libuerit possunt: ⁊ cũ necesse fuerit irrephẽ sibiliter ꝑtermitti. Ceterũ sup obs/uantia illoꝝ principaliũ mandato/rũ constantissime definiendũ est: ac ꝓ his etiã mors si necesse fuerit nõ vitanda: pro quib⁹ immobiliter est dicenduz: Iuraui ⁊ statui. Qd̃ fieri debet pro custodia charitatis: pro q̃ spernenda sunt vniuersa: ne bonum tranquillitatis illi⁹ perfectio q₃ ma/culetur. Similiter q₃ iurandũ est ꝓ castimonie puritate: nec aliud face/re nos oportet pro fide: pro sobrie/tate atq₃ iusticia: que oĩa indemu tabili perseuerãtia sunt tenenda: ⁊ a quibus paululũ recessisse damna/bile est. De illis ṽo corpalib⁹ exer/citijs que ad modicũ dicunt̃ eẽ vti/lia: ita est vt dirim⁹ statuẽdũ: vt si/qua supuenerit certior pietati occa/sio que illa suadeat relaxari: nulla super his lege teneamur: ꝫ ꝑtermis/sis eis ad vtiliora libere transeam⁹. In illis eñ corporalib⁹ exercitijs si pro tẽpore relinquãt̃: periculũ non est: ab his vero vl̃ ad momentũ de/clinasse: mortiferum est.

Queãdmodũ debeãt celã da cõmitti: Ca. XXX.

Hoc quoq₃ simili cautiõe cu/randum est: vt siq̃s forsitan sermo quẽ esse vultis occul/tum: de vr̃o ore fuerit ꝓlapsus: nul/la occultatiõis ꝑcepta sollicitẽt au/dientẽ: magis eñ latebit si negligen ter atq₃ simpliciter trãseatur: q₂ nõ tãta quilibet fratrũ sup diuulgatio/ne ei⁹ impugnatione torquebit̃: ex/istimãs rẽ vilẽ aliquã trãsitoria cõ fabulatione ꝓlatã: ⁊ que ex hoc ipo sit leuior: q₂ cautissimo silẽtij prece/pto: sensib⁹ audiẽtis cõmendata nõ fuerit. Nã si etiã fidẽ ei⁹ aliq̃ sacra mentoꝝ obtestatione deuinxeris: ci tius illõ ꝓdendũ esse nõ ambigas. Maior eñ aduersus ipm vis diabo lice impugnatiõis insurget: vt ⁊ te mestificet vel denudet: ⁊ illũ trans/gressorẽ q̃totius sui faciat sacramẽti.

Nihil sup his que ad vsuз cõmunis vite attinẽt defi/niendũ: Capi. XXXI.

Et idcirco nihil debet abru/pte monachus sup his dũta/xat q̃ ad corpales exercitatio nes ptinẽt: definire: ne aduersariuз ad impugnationẽ eoꝝ que velut sb legis obseruatione custodit: magꝫ i citãs: citius ea violare cogat̃. Pre figens siquidẽ sibi legẽ vnusquisq₃ sub libertatis grã ꝯstitut⁹: ne pnicio sa semetipm obliget seruitute: vt ea que licito imo etiã laudabiliter cũ gratiarũ actione ꝑsumere potuisset: si necessitas fortasse compulerit: ve lut trãsgressor pcipere cõpellat̃ cũ ꝑuaricatiõe peccati. Ubi eñ non ẽ lex: nec preuaricatio. Hac beatissi/mi Joseph institutione atq₃ doctri/na velut diuino oraculo cõfirmati: in egypto residere maluim⁹. Sꝫ licꝫ parũ deinceps de nr̃a essem⁹ ꝓmis/sione solliciti: tamẽ expleto septẽ an noꝝ numero: sponsionẽ nostrã gra/tanter impleuim⁹. Excurrẽtes nam/q₃ ad cenobium nostrũ illo iam tem/pore quo de impetrãdo ad eremuз reditu fiduciam gerebam⁹: primũ se nioribus nostris honorẽ debitũ sol uimus: deinde animis coꝝ qui pro charitatis ardore creberrimis litte/rarum nostrarum satisfactionib⁹ ne quaq₃ fuerãt deliniti: pristinã redĩ/tegrauim⁹ charitatẽ: tãdẽ q₃ ad ple nũ aculeo nr̃e spõsionis auulso: his q̃ꝫ cũ gaudio ꝓsequentib⁹ ad scythi ca solitudinis secreta remeauimus. Hanc vobis o sctĩ frẽs illustriũ pa/

Roma. 4

trum sciam atqꝫ doctrinã nostra vt
potuit elucubrauit inscia: quã etiaꝫ
si incultus forsitan sermo cõfudit po
tius q̃ digessit: queso ne laudeꝫ insi/
gniũ viroꝝ: rep̃hensio nostre rustici
tatis euacuet. Tutius siquidẽ nobis
in cõspectu nostri iudicis visum est:
doctrine huiꝰ magnificentiã vel in/
cultis ſmonibus ꝓdere q̃ silere: q̄p
pe cũ ⁊ ꝓfectui lectoris: si sublimita
tem sensuũ contẽpleť: hoc qđ impe
ritia nostri ſmonis offendit: obesse
non possit: ⁊ maior sit nobis vtilita
tis cura q̃ laudis. Neqꝫ enim hoc
qđ sctõꝝ viroꝝ dicta descripsi: ⁊ ple
nũ periculi: ⁊ egenũ laudis esse non
nouerã: ẜ prudẽs vt đr laqueo pe/
dẽ indidi: nec me indubitato discri/
mini sub incerta spe alieni ꝓfectus
tradere r̃cusaui: Monẽs oẽs ad q̄ꝝ
manus opuscula ista ꝑuenerint: vt
quicq̄d placuerit in eis: patrũ: nr̃m
xo sciãt esse qđ displicet: oẽs quibꝰ
amabilis est vita ⁊ doctrina sctõꝝ.

Collatio secunda abbatis Joseph đ diffiniẽdo: finit.

Expliciunt septẽ aliẽ collationes cassiani: patrũ in Thebaida eremo consistẽtium: ad Honoratũ ep̃m ⁊ Eleutherium.

Eloquẽtissimi viri Joãnis eremite q̃ Cassianꝰ vocitať in septẽ vltimas collatiões anachoretaꝝ in vlterioris egypti partibꝰ habitantiũ: ad Jouinianũ: Mineruiũ Leontiũ ⁊ Theodoꝝ: Prefatio:

Missis iu
uãte gr̃a christi decẽ col
lationibꝰ patrũ: que ex/
igẽtibꝰ beatissimis epi/
scopis helladio ac leon
tio: vtcũqꝫ digeste sunt: septẽ alias
btõ ep̃o Honorato: sctõ q̄ꝫ famulo
christi eucherio dedicaui: totideꝫ ⁊
nũc vobis sancti fratres iouiniane
mineruí leonti ⁊ theodore credidi
deputandas. Posterior siquidẽ ve
strũ: illaꝫ cenobioꝝ sanctã atqꝫ egre
giam disciplinã in prouincijs galli/
canis antiquarũ virtutũ discretiõe
fundauit: ceteri vero nõ solũ cenobi
alem professionem apprime mona/
chos expetere: verũetiã anachoreti
cam sitire sublimitatẽ: vestris insti/
tutionibꝰ prouocastis. Ea nãqꝫ col/
latiões iste summoꝝ patrũ disputa
tione cõtexte sunt: ⁊ ita in oĩbus tẽ/
perate: vt vtriqꝫ ꝓfessioni: qua non
solũ occiduas regiones: verũetiam
insulas: maximis fratrũ cateruis fe/
cistis florere: cõueniãt: id est: vt nõ
solũ hi qui adhuc in cõgregationis
laudabili subiectione perdurant: ẜ
etiã illi qui haud longe a vestris ce/
nobijs secedẽtes: anachoretaꝝ secta
ri gestiunt disciplinam: ꝓ conditio/
ne locoꝝ ac status sui mensura ple/
nius instruantur. Quibꝰ hoc preci/
puum ꝯtulit p̃cedens vestri laboris
industria: vt parati iam atqꝫ ĩ ijsdẽ
exercitijs dep̃hensi: facilius p̃cepta
senioꝝ atqꝫ instituta suscipiãt: ipos
qꝫ ĩ cellulas suas auctores collatio/
nũ cum ipsis collationũ voluminibꝰ
recipiẽtes: ⁊ quotidianis quodam/
mõ cũ eis interrogationibꝰ ac respõ
sionibus colloquẽtes: non proprijs
adinuentionibꝰ arduã istã ⁊ incog/
nitã ferme in hac regione appetant
viã: ẜ piculo fame etiã illic vbi iam
tritissimi calles ⁊ innumera p̃ceden
tiũ exẽpla nõ desunt: anachorescos
disciplinã illoꝝ potius p̃ceptis cape
re ꝯsuescant: quos in omnibꝰ ⁊ anti/
qua traditio ⁊ longe experientie in/
struxit industria.

Explicit prefatio.

Incipit annotatio capitu/loꝝ abbatis pyamonis de

Explicit annotatio capi. Incipit collatio Abbatis Pyamonis de tribus generibus monachorum: et quarto nuper exorto.

Quemadmodum diolco venientes: ab abbate Pyamon recepti fuerimus:

Capitulum. I.

Post conspectum atque colloquium trium illorum senum: quorum collationes sancto fratre nostro eucherio compellente vtcunque digessimus: cum etiam vlteriores egypti partes in quibus amplior atque perfectior sanctorum numerus consistebat: maiore flagrantia desiderarem⁹ expetere: ad vicum cui nomen est diolcos vni ex septem nili fluminis ostijs imminentem: non tam itineris necessitate quam desiderio sanctorum illic commorantium compellente peruenimus. Cum enim velut cupidissimi mercatores plurima illic celeberrimaque cenobia ab antiquis audiuissemus patribus instituta: continuo quasi nauigationem inquisitionis incerte: spe maioris lucri persuadente suscepimus. Vbi cum diutissime fluctuantes: ad illos virtutum sublimitate conspicuos montes vndique curiosos oculos tenderem⁹: abbatem pyamon omnium anachoretarum illic inhabitantium seniorem eorundemque presbyterum velut quendam sublimissimum pharum id est signum: primus circumspectantium notauit intuitus. Hic etenim sicut euangelica illa ciuitas in excelsi montis vertice constituta: nostro protinus refulsit aspectui. Cuius virtutes atque mirabilia que per eum etiam sub conspectu nostro diuina gratia testimonium meritis eius reddente perfecta sunt: ne vel propositi nostri formam vel modum huius voluminis excedamus: pretermittenda credim⁹. Non enim de mirabilibus dei: sed de institutis studijsque sanctorum quedam que reminisci possibile est nos spopondim⁹ memorie tradituros: vt necessariam tantum perfecte vite instructionem: non inutilem absque vlla emendatione viciorum ac superuacuam admirationem legentibus preberemus. Cum itaque beatus pyamon summa nos gratulatione susceptos: huma-

nitate etiam cõgrua refecisset: intelligens nos nõ eiusdez esse regionis: prunũ vnde vel cur egyptũ petissemus: sollicite percontatus: ac de cenobio syrie ob desideriũ perfectõis: nos illo aduenisse cognoscẽs: ita exorsus est:

Uerba abbatis pyamon quomõ rudes monachi exemplo senioꝝ debeant erudiri: Capi. II.

q Uisqꝫ hoĩm o filij cuiuslibet artis peritiã assequi ꝯcupiscit: nisi oĩ cura atqꝫ vigilantia ei⁹ se quã nosse desiderat disciplíne studijs mãciparit: ac pfectissimorũ quorũqꝫ opificij ipsius vel scientie magistroꝝ ꝑcepta atqꝫ instituta seruauerit: frustra inanib⁹ votis eorũ silitudinẽ exoptat attingere: qꝫ curã atqꝫ industriã detrectat emulari. Nouim⁹ eñ nõnullos ita ad hec loca de vestris regionib⁹ aduenisse: vt cognoscendi tantũmodo gratia fratrũ monasteria circũirent: nõ vt has regulas ob q̃s huc cõmeauerãt atqꝫ instituta susciperẽt: ß vt secedẽtes in cellulas: conarent̃ ea que vel visu vl̃ traditione percepant opib⁹ expiri. Qui mores suos ac studia q̇bus imbuti fuerant retentantes: vt eis exprobrari a nõnullis solet: nõ ꝓfectus sui gratia: ß vitande egestatis necessitate existimati sunt ꝓuincias cõmutasse. Nõ solum eñ nihil eruditionis acq̇rere: ß ne diutius q̇dẽ in his ptibus cõmorari: ptinacis animi obstinatione potuerũt. Cum eñ nec ieiunioꝝ morẽ: neqꝫ psalmorũ ordinẽ: nec ipoꝝ deniqꝫ indumẽtoꝝ habitũ pmutassent: q̇d aliud in hac regione sectari q̃ sola vict⁹ sui compendia crederent.

Qꝫ iuniores seniorum precepta discutere nõ debeãt: Capitulum. III.

q Uamobrẽ si vos queadmoduz credim⁹ dei cã ad emulationẽ nr̃e agnitiõis attraxit: oĩbus institut̃ q̇bus illic ꝑmordia vr̃a ꝑuenta sũt penit⁹ abdicat̃: quecũqꝫ seniores vr̃os agere vl̃ tradere viderit̃: summa hũilitate sectamini. Neqꝫ vos moueat: aut ab imitatiõe retrahat ac diuertat: etiam si vobis ad pñs alicui⁹ rei vl̃ facti rõ vel cã nõ liqat: qꝛ eos q̇ bñ de cunctis ac simplicit̃ sentiũt: ꝛ vniuersa q̃ a seniorib⁹ tradi geri ve ꝓspexerit: fidelit̃ imitari mag̃ q̃ discutere studẽt: ꝑ opis expientiã etiaz rerũ oĩm sciã subsequet̃. Ceteꝝ nunq̃ rõnez veritatis intrabit: q̇squis a discussione ceperit erudiri: qꝛ vidẽs eũ inimicus suo poti⁹ q̃ patrũ iudicio cõfidentẽ: facile in id vsqꝫ ꝓpellet: vt etiã illa q̃ maxĩe vtilia atqꝫ saluberrima sunt: suꝑflua ei videant̃ ꝛ noxia. Atqꝫ ita ꝓsumptiõe ei⁹ callid⁹ hostis illudet: vt irrõnabilib⁹ diffinitionib⁹ suis ptinacit̃ inherẽdo: h̄ solũmõ sibi sanctũ eẽ ꝓsuadeat: qḋ rectũ atqꝫ iustissimũ sue tantũ obstinationis errore censuerit. Act. 4. Ibidem.

De tribus generib⁹ monachorum que intra egyptũ sunt: Capi. IIII.

q Uãobrẽ ordo atqꝫ ꝑncipiũ ꝓfessionis nr̃e queadmodũ vel vñ descẽderit ꝑmũ debetis agṅscere. Tũc eñ poterit q̇s desiderate art̃ efficati⁹ assequ disciplinã: ꝛ ad exercendã eã ardẽtius ĩcitari: cũ auctoꝝ ꝛ fundatorũ ei⁹ agnouerit dignitatẽ. Tria sũt ĩ egypto genera monachoꝝ: qꝫ duo sunt optima: tertiũ tepidũ atqꝫ oĩmodis euitandũ. Primũ est cenobitaꝝ: qui scꝫ in ꝯgregatiõe piter ꝯsistẽtes: vni⁹ senioris iudicio gubernant̃: cui⁹ gener̃ maxim⁹ nũerus monachoꝝ ꝑ vniũsam cõmorat̃ egyptuz. Scõm anachoretaꝝ: q̇ ꝑus ĩ cenobijs instituti: tãqꝫ ĩ actuali ꝯuersatiõe pfecti: soli/ Eiusd. 15

tudīs elegere secreta: cui⁹ ꝓfessiōis nos q̄z optam⁹ esse ꝑticipes. Tertiū rephēsibile sarabaitaꝝ est. De q̄bus singillatī ꝑ ordinē pleni⁹ differem⁹: Haꝝ igit̄ triū ꝓfessionū fundatores p̄muz vt dixim⁹ debet⁹ agnscere. Nā ꝑfecto ex h ipso: vel odiū ꝓfessiōis illi⁹ nasci poterit q̄ vitāda ē: vel ei⁹ desideriū q̄ seq̄nda: q2 necēe ē vnā/quāq3 viā ad illū finē suū ꝑtrahe/re sectatorē: ad quē auctor ipsi⁹ in/uentorq3 peruenerit.

Quib⁹ auctorib⁹ cenobitarū sit istituta ꝓfessio: C. V.

Taq3 cenobitarū disciplina a tpe p̄dicatiōis aplīce sum/psit exordiū. Nā talis exti/tit in hierosolymis oīs illa credenti/um mltitudo: q̄ in actibus aploꝝ ita
Act. 4. describit̄: Multitudīs credentium erat cor vnū ꝛ aīa vna: nec quisq3 eoꝝ q̄ possidebat aliq̄d suū eē dice/bat: s; erāt illis oīa cōia. Possessio/nes ꝛ sbas vēdebāt: ꝛ diuidebāt ea oīb⁹ ꝓut cuiq3 op⁹ erat. Et iterum:
Ibidem. Neq3 em̄ quisq3 egēs erat int̄ illos. Quotq̄t eī possessores agroꝝ aut domoꝝ erāt: vēdētes afferebāt p̄cia eoꝝ q̄ vēdebāt ꝛ ponebāt aīt pedes aploꝝ. Diuidebat̄ aūt singulis ꝓut cuiq3 op⁹ erat. Talis inq̄3 erat tunc oīs ecclīa: q̄les nūc ꝑpaucos ī cenobijs inuenire difficile ē. S3 cū post aploꝝ recessuz tepescere cepisset cre/dentiū mltitudo: ea vel maxīe q̄ ad fidē christi de alienigenis ac diuīsis gētib⁹ ꝯfluebat: a q̄b⁹ apli ꝓ ipis fi/dei rudimētis ac inueterata gētilitatis ꝯsuetudīe nihil amplius expete/
Eiusd. 15 bāt: nisi vt ab īmolaticijs idoloꝝ et fornicatiōe ꝛ suffocatis ꝛ sanguine ꝑparent: atq3 ista libertas q̄ gētibus ꝓpter infirmitatē p̄me credulitatis īdulta ē: etiā illi⁹ ecclīe q̄ hierosoly/mis ꝯsistebat: ꝑfectionē paulatī cō/taminare cepisset: ꝛ crescēte q̄tidie vel indigenarū nūero vl' aduenaꝝ: p̄me illi⁹ fidei refrigesceret feruor: nō solū hi q̄ ad fidē xp̄i ꝯfluxerāt: verūetiā illi q̄ erāt eccle p̄ncipes ab illa districtiōe laxati sūt. Nonulli em̄ existiantes id q̄d videbāt gēti/bus ꝓ infirmitate ꝯcessuz: sibi etiaz licitū: nihil se detrimēti ppeti credi/derūt: si cū substātijs ac facultatib⁹ suis fidē christi ꝯfessionēq3 sequerētur. Hi aūt quib⁹ adhuc aplicus in/erat feruor: memores illi⁹ p̄stine pfectionis: discedētes a ciuitatib⁹ suis: illoꝝq3 ꝯsortio q̄ sibi vel ecclīe dei remissioris vite negligētiā licitā eē credebāt: in locꝫ suburbanis ac secre/tiorib⁹ cōmanere: ꝛ ea q̄ ab aplis ꝑ vniūsuz corp⁹ ecclīe generalit̄ meminerūt instituta: ꝓuatī ac peculiarit̄ exercere ceperūt: atq3 ita īcaluit ista quā dixim⁹ discipuloꝝ: q̄ se ab illoꝝ ꝯtagio seq̄strauerāt: disciplīa. Qui paulatī tpe ꝓcedēte segregati a cre/dentiū turbis: ab eo q2 a coniugijs abstinerēt: ꝛ a parentum se ꝯsortio mundiq3 isti⁹ ꝯuersatiōe secernerēt: monachi siue monozētes a singlarīs ac solitarie vite districtiōe nomīati sunt. Vñ ꝯsequēs fuit vt ex cōione ꝯsortij: cenobite: celleq3 ac diuerso/ria eoꝝ cenobia vocarent̄. Istud ḡ solū fuit antiq̄ssimū monachoꝝ ge/nus: q̄d nō mō tpe: s; etiā grā p̄muz est: q̄dq3 ꝑ annos plurimos solū in/uiolabile vsq3 ad abbatis pauli vel antonij durauit etatē. Cui⁹ etiā nūc in districtis cenobijs cernim⁹ reside/re vestigia.

De anachoretarū ordīe ac principio: Caplm. VI.

Vnde ꝑfecto .i. de hoc ꝑfectorū nūero ꝛ (vt ita dixerim) fecūdissima radice: sctōꝝ etiam anachoretaꝝ p⁹ h flores fructusq3 ꝓlati sūt. Cui⁹ ꝓfessiōis p̄ncipes hos q̄s pauloaū meorauim⁹: scīm videlicet paulū vl' antoniū nouim⁹ extitisse. Qui ñ vt q̄dā pusillanimitatis cā vl' ipatīe morbo: s; desiderio sublimioris ꝓfect⁹ ꝯtēplatiōisq3 diuīe

solitudinis secreta sectati sunt: licet
prior eoꝝ necessitatis obtētu: dū tē
pore ꝑsecutionis affiniū suoꝝ deui/
tat insidias: eremū penetrasse dica/
tur. Ita ergo ꝓcessit ex illa quā dixi
mus aplica disciplina aliud ꝑfectio/
nis genus: cuius sectatores anacho/
rete. i. secessores merito nūcupant̄:
eo ꝙ nequaq̄ ꝯtenti hac victoria q̄
inter hoīes occultas insidias diabo
li calcauerūt: apto certamine ac ma
nifesto ꝯflictu demonibꝰ cōgredi cu
pientes: vastos eremi recessus pe/
netrare non timeāt: ad imitationē. s.
ioannis baptiste qui ī eremo tota ꝑ/
mansit etate: helie q̄ȝ ⁊ helisei: atq̄
illoꝝ de quibꝰ apl's ita cōmemorat:
Heb. II. Circuierunt in melotis: in pellibus
caprinis: egētes: āgustiati: afflicti:
quibꝰ dignus nō erat mūdus: in so/
litudinibꝰ errātes: ⁊ in montibꝰ ⁊ ī
speluncis ⁊ in cauernis terre. De q̄/
bus etiam dn̄s figuraliter ad Iob:
Job. 39. Quis ait est qui dimisit onagrū li/
berū: ⁊ vincula eiꝰ resoluit: Posuit
habitaculū eiꝰ desertū: ⁊ tabernacu
la eius salsuginē: Irridēs multitu/
dinē ciuitatis: ⁊ querelā exactoris
nō audiens: Considerauit montes
pascue sue: ⁊ post omne viride que/
Ps. 106 rit. In psalmis q̄ȝ: Dicant nūc q̄ re/
dempti sunt a dn̄o: quos redemit d̄
manu inimici. Et post pauca: Erra/
uerunt in solitudine ī inaquoso: vi/
am ciuitatis habitaculi non inuene
runt: Esuriētes ⁊ sitientes: aīa eo/
rum in ipsis defecit: Et clamauerūt
ad dn̄m cū tribularent̄: ⁊ de necessi/
tatibꝰ eoꝝ liberauit eos. Quos etiā
hieremias ita describit: Beatus q̄
Thren. 3. tulit iugum ab adolescentia sua: se/
debit solitarius ⁊ tacebit: quia leua
uit se sup̄ se. Quiq̄ illud psalmiste
affectu ⁊ opere concinunt: Similis
Ps. 101. factus sum pellicano solitudīs: Ui/
gilaui ⁊ factus sum sicut passer soli/
tarius in tecto.

De sarabaitarū principio ⁊ ꝯuersatione: Ca. VII.

C Unq̄ his duabus ꝓfessioni
bus monachoꝝ religio chri
stiana gauderet: cepisset aūt
in deterius paulatim hic q̄ȝ ordo re
cidere: emersit post hec illud deterri
mū ⁊ infidele monachoꝝ genꝰ: vel
potius noxia illa plātatio rediuiua
concreuit: que ꝑ ananiam ⁊ saphi/
rā in exordio ecclesie pullulās: apo
stoli petri seueritate succisa est: q̄ in/ Act. 5.
ter monachos tādiu detestabilis ex/
ecrādaq̄ iudicata ē: nec a quoq̄ vl
teriꝰ vsurpata: q̄diu illius tā distri
cte formido sentētie: memorie fideli
um inserta durauit: qua beatꝰ apo/
stolus p̄dictos noui facinoris prin/
cipes: nō penitētia: nō vlla passus
est satisfactione curari: ß ꝑniciosissi/
mū germen celeri morte succidit. Il
lo igit̄ exēplo qd̄ ī anania ⁊ saphi/
ra: apostolica districtione punitum
est: a nōnulloꝝ ꝯtēplatione paula/
tim longa incuria ⁊ tēporis oblite/
ratione subtracto: emersit istud sa/
rabaitarū genus: q̄ ab eo ꝙ semetip
sos a cenobioꝝ cōgregationibꝰ seq̄/
strarēt: ac singillatim suas curarent
necessitates: egyptie lingue ꝓprieta
te: sarabaite nūcupati sunt: de illoꝝ
q̄s p̄diximꝰ numero ꝓcedētes: qui
euangelicā ꝑfectionē simulare potiꝰ
q̄ in veritate arripe maluerūt: emu
latiōe scȝ eoꝝ vl' laudibꝰ ꝓuocati: q̄
vniuersis diuitijs mundi: perfectam
christi preferunt nuditatem. Hi igi
tur dum imbecillo animo rē summe
virtutis affectant: vl' necessitate ad
hanc professionem venire cōpulsi:
dum cēseri tm̄modo noīe monacho
rum absq̄ vlla studioꝝ emulatione
festinant: cenobioꝝ nullatenꝰ expe/
tūt disciplinam: nec senioꝝ subijciū
tur arbitrio: vt eorum traditionibꝰ
instituti: suas discant vincere volū/
tates: nec vllam sane discretiōis re/
gulam legitima eruditiōe suscipiūt:
ß ad publicā tantummodo: id est ad

hominū faciem renunciātes:aut in suis domicilijs sub ꝓuilegio hui⁹ nominis ijsdē obstricti occupatiōib⁹ ꝑseuerant: aut ꝯstruētes sibi cellulas easq; monasteria nuncupantes:suo in eis iure ac libertate ꝯsistūt:neq; euāgelicis p̄ceptionib⁹ succūbētes: vt nulla scȝ q̄tidiani vict⁹ sollicitudine: nullis rei familiaris distentionib⁹ occupent̄. Quō illi soli absq; vlla infideli dubitatiōe ꝯsummant: q̄ cūctis mūdi hui⁹ facultatib⁹ absoluti:ita se cenobioꝝ p̄positis subdiderūt:vt ne sui quidē ipsi⁹ fateant̄ eē se dn̄os. Illi aūt q̄ districtionē vt diximus cenobij declinātes:bini vl' terni in cellulis cōmorant̄: non ꝯtenti abbatis cura atq; imperio guberna ri:ſ; hoc p̄cipue ꝓcurantes: vt absoluti a senioꝝ iugo:exercendi volūtates suas:ac ꝓcedēdi:vel q̄ placuerit euagādi: agendive q̄ō libitū fuerit habeāt libertatē:etiā amplius ī operibus diurnis: q̄ hi qui in cenobijs degūt:dieb⁹ ac noctibus consumūtur: ſ; nō ea fide eodē q; proposito. Hoc enī isti faciunt: nō vt fructum sui opis subijciant dispēsatoris arbitrio:ſ; vt acquirāt pecunias q̄s recōdāt. Int̄ quos quantū intersit aduertite. Illi nihil de crastino cogitātes:gratissimos deo sudoris sui offerunt fructus:isti xp̄o nō solū ī crastinū ſ; etiā in multoꝝ annoꝝ spacia ī fidelem sollicitudinē prorogātes: aut mendacē deū aut inopē credūt: q̄ ꝓmissam quotidiani vict⁹ atq; indumentoꝝ sufficientiā p̄bere eis aut non possit aut nolit. Illi hoc omnibus expetūt votis: vt actemosynen: id est nuditatē oīm reꝝ paupertatē q; possideāt:isti vt oīm copiarū affluentiā ꝯsequātur. Illi ob h̄ certatim statutū transcēdere canonē diurnis operib⁹ elaborāt: vt q̄cq̄d monasterij sanctis vsib⁹ redūdarit: vl' carceribus:vel xenodochio: vel nosocomio:vel indigētib⁹ ꝑ abbat' dispensetur arbitrio:isti vt q̄cq̄d quotidiane supfuerit gule:aut ꝓfusiori ꝓficiat voluptati:aut certe philargyrie vitio recōdat̄. Postremo vt ꝓcedamus ab istis hec q̄; q̄ nō optimo ꝓposito ꝯgerunt̄:meli⁹ q̄ dixim⁹ posse distribui:ne si quidē ad meritum virtut' illius ac pfectionis aspirāt. Illi etenī tātos monasterio reddit⁹ ꝯferētes:eisq; quotidie renūciātes in tāta subiectiōis humilitate ꝑdurāt: vt queadmodū sui: ita etiā eoꝝ q̄ ꝓprio sudore cōquirūt:ꝑtāte priuent̄:abrenunciationis p̄me feruorē: dū quotidie semetip̄os laboris sui fructib⁹ nudāt:iugiter innouātes:isti aūt in eoip̄o q; aliq̄d pauperib⁹ largiunt̄ elati: in p̄ceps q̄tidie collabunt̄. Illos patientia atq; districtio:qua tā deuote in hac quā semel arripuerūt ꝓfessione ꝑdurāt:vt nunq̄ suas expleāt volūtates:crucifixos huic mundo q̄tidie viuosq; martyres fac̄:hos arbitrij sui tepor viuos ad inferna demergit. Hec igitur duo genera mōachoꝝ in hac q̄dē ꝓuincia:equali ꝓpemodū numerositate inter se contendūt. Ceterū ꝑ alias regiōes q̄s me necessitas catholice fidei cōpulit pagrare: istud tertiū sarabaytaꝝ genus abundare ac ꝓpe solū eē cognouim⁹. Tēporibus siquidē lucij qui arriane pfidie ep̄s fuit:ſb valētis īperio cū diaconiā nostris fratrib⁹ deferrem⁹: his videlicet q̄ de egypto ac thebaida fuerāt ob catholice fidei ꝑseuerātiā metallis ponti atq; armenie relegati:licet cenobioꝝ disciplinā in q̄busdā ciuitatib⁹ rarissimā viderimus: anachoretarū tn̄ apud illos ne ip̄m q̄dē nomē auditū fuisse cōpimus.

De quarto genere monachoꝝ: Capi. VIII.

Pyamon:Sane est etiā aliud quartū genus quod nuper cernimus emersisse in his q̄ anachoretaꝝ sibi specie atq; imagīe blādiunt̄:quiq; in primordijs suis

ἀκτημοσύνην

feruore quodā breui: cenobij pfecti
onē videntur expetere: ſ ꝯtinuo te/
pefacti: dū priſtinos mores ac vicia
reſecare contēnunt: nec iugū hūili/
tatis ac penitentie diutius ſuſtinere
contēti ſūt: ſubdiq; ſenioꝝ imperio
dedignant̄: ſepatas expetūt cellas:
ac ſolitarij ſedere deſiderant: vt ita
ſcȝ a nemīe laceſſiti: patiētes: māſue
ti: ac hūiles poſſint ab hoib⁹ eſtima
ri. Que inſtitutio īmo tepor eos q̄s
ſemel infecerit: ad pfectionē nunq̄
pmittit accedere. Hoc em̄ mō nō ſo
lum nō abſciduntur: verūetiā ī de/
terius eoꝝ vicia cōualeſcēt: dū a ne
mine puocati: vt quoddā letale et
inteſtinū virus: quāto amplius ce/
latū fuerit: tanto pfundius ſerpēs:
inſanabilē morbū generat egrotan/
ti. Pro reuerētia em̄ ſingularis cel
le: nullus iā vicia ſolitarij audet ar/
guere: que ille ignorari maluit q̄ cu
rari. Porro virtutes nō occultatio/
ne vicioꝝ: ſ expugnatiōe pariunt̄.

Interrogatio quid interſit inter cenobium ꝛ monaſterium: Capi. IX.

g

Ermanus: Eſt ne aliqua in/
ter cenobiū monaſteriūq; di
ſtātia: an vtroq; nomīe res
vna cenſetur?

Reſponſio: Capi. X.

p

Yamon: Licet a nōnullis ſo
lcant indifferenter monaſte
ria p cenobijs appellari: ta/
men hoc intereſt: q monaſteriuȝ no
men eſt diuerſorij: nihil amplius q̄
locum: id ē habitationem ſignificās
monachorum: cenobium vero etiaȝ
profeſſionis ipſius qualitatem diſci
plinamq; deſignat. Et monaſteriuȝ
poteſt etiam vnius monachi habita
tio nominari: cenobium autē appel/
lari non poteſt niſi vbi plurimorum
cohabitantium degit vnita cōmu/
nio. Dicuntur ſane monaſteria: etiā
in quibus ſarabaitarum collegia cō
morantur.

De humilitate vera: ꝛ quomodo falſam cuiuſdaȝ humilitatē prodiderit abbas Serapion: Capi. XI.

q

Uamobrē qm̄ de optimo ge
nere monachoꝝ video vos
pfeſſionis huius arripuiſſe
principia: id eſt de laudabili cenobi/
orū paleſtra: ad excelſa faſtigia ana
choretice tendere diſcipline: humili
tatis patientieq; virtuteȝ: quā vos
illic didiciſſe nō dubito: vero ſecta/ puerb.18
mini cordis affectu: non eā ſicut q̄/
dam falſa humiliatione verboꝝ nec
affectata atq; ſupflua in quibuſdaȝ
officijs corpis inclinatiōe fingētes.
Quā hūilitatꝪ figmentū abbas Se/
rapion quodā tpe eleganter irriſit.
Cuȝ em̄ quidā ad eū ſummā ſui ab/
iectionē: habitu ac verbis p̄ferēs ve
niſſet: eumq; ſenex ſm̄ morē vt ora
tionē colligeret hortaret̄: ille neq̄q̄
annuēs depcanti: tātis ſe ſubijciēs
aſſerebat flagitijs inuolutum: vt ne
vſum quidē hui⁹ cōmunis aeris ca/
pere mereret̄: pſiathij q̄ȝ ipſius refu
giēs ſeſſionē: humi poti⁹ inſidebat.
Cum vo etiā ad ablutionē pedum
multo min⁹ p̄buiſſet aſſenſum: tum
abbas Serapiō refectiōe trāſacta:
collationis ꝯſuetudīe puocāte: mo
nere eum benigne ac leniter cepit: ne
ocioſus ac vag⁹ p̄ſertim iuuenis taȝ
robuſtus inſtabili leuitate p vniūſa
diſcurreret: ſ vt in cella reſidēs: ſm̄
regulā ſenioꝝ ſuo potius ope q̄ ali
ena mallet munificentia ſuſtentari.
Quod ne paulus aplūs incideret: ꝛ q̄
dē cū et in euāgelio laborāti h̄ p̄bi/
tio merito deberet̄: dieb⁹ tñ ac nocti
bus maluit opari: vt quotidianū vi Act. 20.
ctum vel ſibi vel his q̄ eidē miniſtrā
tes op⁹ exercere nō poterāt ſuis ma
nibus p̄pararet. Ad hec ille tāta eſt
triſticia ꝛ dolore ſupplet⁹: vt amari
tudinē corde ꝯceptā: ne vultu q̄deȝ
diſſimulare potuerit. Cui ſenex: ha/
cten⁹ inq̄t o fili cūctis te facinoꝝ pō

deribus onerabas: nō metuēs ne cō
fessione tā atrociū criminū: notam
existimationis incurreres: ꝙd queso
nūc est qđ ad simplicē ammoniciū-
culā nostrā: que tñ in se nō mō nul-
lū opprobriū: ſ etiā edificatiōis ha
buit ac dilectionis affectum: tāta te
video indignatiōe ꝓmotū: vt cā ne
vultu quidē occulere: aut frontis se
renitate dissimlare potuerꝭ? An for
tasse dum te hūiliabas: illā expecta
bas a nr̄o ore sn̄iam: Justus accusa
puerb.18 tor sui est ī ꝓmordio ſmonis. Pro-
inde vera est cordis hūilitas retinē
da: que nō de affectata corpis atꝙ
vboꝝ ſ de intima mētis hūiliatiōe
descendit. Que tūc demū euidētis-
simis patiētie sue fulgebit indicijs:
cū quis nō ipse de se crimīa ab alijs
non credēda iactauerit: ſ ab alijs si-
bimet arrogāter ingesta cōtēpserit:
& irrogatas īiurias māsueta cordis
equanimitate tolerauerit.

Interrogatio quemadmodū vera patientia possit acquiri: Capi. XII.

Germanus. Quemadmodū
acquiri vel retineri possit:
ista trāquillitas optamꝰ ag-
noscere: vt sicut indicto nobis silen-
tio: oris claustra precludimus: ver-
borumꝙ licentiā coercemꝰ: ita etiā
cordis lenitatē custodire possimus:
qđ nōnunꝙ etiā cū lingua refrena-
tur: intrinsecus tamen statū sue pla-
ciditatis amittit. Et idcirco mansue-
tudinis bonū nō alias tenere quem-
piam posse: nisi remotiōe celle ac so-
litario putamus habitaculo.

Responsio: Capi. XIII.

Pyamon: Patientia vera at-
ꝙ tranquillitas: absꝙ ꝓfun
da cordis humilitate nec ac-
quirit̄ nec tenet̄. Que si de hoc fon
te descēderit: nec bñficio celle nec ꝑ
fugio solitudīs indigebit. Non em̄
patrocinū cuiusꝙ rei extrinsecus q̄-
rit: q̄ hūilitatis .i. generatricis atꝙ
custodis sue intrinsecus virtute ful-
citur. Ceteꝝ si mouemur ab aliq̄ la-
cessiti: certū est nō esse in nobis hūi
litatis fundamēta firmit̄ stabilita: &
iđo ad incursuz vl̄ exigue tēpestatꝭ:
edificiū nr̄m ruinosa cōmotiōe ꝯcu
titur. Nō em̄ essz laudabilis nec ad
mirāda patiā: si nullis inimicoꝝ ia-
culis īpedita trāquillitatis ꝓpositū
retētaret: ſ in eodē ꝑclara atꝙ glio-
sa: ꝙ irruētibus in se tēptationū ꝓ-
cellis: īmobil̄ ꝑseu erat. Nam ī quo
vexari frāgiꝙ aduersitatibꝰ credit̄:
in eo potiꝰ roborat̄: & in eo magis
acuit̄ in q̄ putat̄ obtūdi. A passiōi-
bus em̄ & sustentatione patiam dici
nullus ignorat: ideoꝙ ꝯstat patien-
tem ꝓnunciari neminē posse: nisi eū
q̄ vniuersa q̄ sibi fuerint irrogata:
absꝙ indignatiōe tolerauerit. Et iđ
non īmerito ita a salomone laudat̄:
Melior est patiēs forte: & q̄ cōtinet puer.16.
irā capiēte vrbē. Et iteꝝ: Longani
mis vir nimiꝰ ī prudētia: pusillani-
mis aūt valde insipiēs est. Cum ḡ
q̄s victꝰ iniuria iracūdie igne succē-
dit̄: nō cā pcti eius acerbitas illate
ꝯtumelie extitisse credēda est: ſ po-
tius manifestatio infirmitatis occul
te: ſm illā ꝑabolam dn̄i saluatoris
quā de duabꝰ domibꝰ ponit: vna q̄ matth.7.
fundata erat supra petraz: & alia q̄
suꝑ arenā: q̄bus eq̄liter dicit pluuia
rum ac fluminū vel tēpestatū turbi-
nes irruisse: ſ illā q̄ in petre solidita
te fundata est: nihil penitus detri-
mēti ex illa tā violēta collisiōe sen-
sisse: q̄ vo in arenaꝝ pēdula mobi-
litate ꝯstructa ē: statim fuisse colla-
psam. Quā vtiꝙ apparet nō ꝓpte-
rea corruisse q: imbriū vl̄ torrētiuz
inundatione pulsata: ſ q: suꝑ arenā
īprudent̄ est structa. Non em̄ in h̄
differt a pctōre vir sanctꝰ: q: nō sili
ter & ipe tēptet̄: ſ q: h̄ etiaz magna
īpugnatiōe nō vincit̄: ille aūt etiaz
ꝑua tēptatiōe supat̄. Neꝙ eni eēt
vt dixīmꝰ iusti alicuius viri lauda-
bilis fortitudo: si vinceret intēpta-

tus: cum vtiqꝫ victoria locū habere
nō possit absqꝫ aduersitate certami
Jaco. I. nū. Beatus eñ vir qui suffert tem/
ptationē: qꝛ cū ꝓbatus fuerit acci/
piet coronam vite: quā repromisit
deus diligentibus se. Scōm aposto
2. cor. 12. lū qꝫ paulū: virtus non ī ocio atqꝫ
delitijs: ꝫ in infirmitate ꝑficitur. Ec
Hiere. I. ce enim inqͣt dedi te hodie in ciuita/
tem munitā: ⁊ in columnā ferream:
⁊ in murū ereū: super omnē terram
regibus iuda: ꝑncipibus eiꝰ ⁊ sacer
dotibꝰ eius: ⁊ omi pplo terre: ⁊ bel/
labūt aduersum te: ⁊ non preuale/
bunt: quia ego tecū sum vt eruaꝫ te
dicit dominus.

De exēplo patientie cuius/dā religiose femine: Capi. XIIII.

b Uius ergo patiētie volo vo
bis duo saltē exēpla ꝓpone
re: vnū religiose cuiusdā fe/
mine: que patiētie virtutē tāta aui/
ditate sectata est: vt non solū tēpta/
tionū non vitaret incursus: ꝫ etiam
occasiones molestiarum sibimet ꝓ/
curaret: quibꝰ frequētius instigata
non cederet. Hec nāqꝫ cum alexan/
drie cōmaneret: essetqꝫ non obscurꝰ
orta maioribꝰ: atqꝫ in domo que si
bi fuerat a parentibus derelicta: reli
giose dño deseruiret: veniens ad be/
ate memorie athanasium epm: pre/
cabat vt aliquā sibi alendā viduaꝫ
daret: que ecclesiasticis sumptibus
pascebat. Et vt petitionē eiꝰ verbis
ipsius exꝑmamꝰ: da inquit mihi ali/
quā de sororibus in qua repausem.
Sacerdos igit cū laudasset ꝓposi/
tū femine ꝙ eā ad opꝰ misericordie
vidisset esse ꝓmptissimā: iussit ex oī
bus eligi viduā: q̄ ⁊ honestate moꝝ
⁊ grauitate ac disciplina oībus pre/
ferret: ne forte desideriū largitatis
ꝑcipientis vicio vinceretur: ⁊ q̄ mer
cedē quereret ī egena: damnū fidei
prauis eiꝰ offensa moribꝰ pateretur.
Cui cū domū adducte oībus deser/
uiret obsequijs: virtutem modestie
eiꝰ ac lenitatis exꝑta: vidēsqꝫ se ab
ipa momētis singlis gratiarū actio
ne ꝓ officio hūanitatꝭ honorari: pꝰ
dies paucos ad memoratū reuertit
sacerdotē: rogauerā inquiēs vt mi
hi dari ꝑcipes quā ego reficerem: ⁊
cui morigeris famularer obsequijs.
Cūqꝫ ille necdū ꝓpositū femine ac
desideriū intelligēs: estimasset peti
tionē eiꝰ dissimulatiōe ꝑpositi fuisse
neglectā: causasqꝫ more illiꝰ nō abs
qꝫ animi sui cōmotione ꝑquirēs: ꝓ/
tinus agnouisset honestiorē ei cete/
ris viduā deputatā: occulte ꝑcepit
vt ea illi que cēt cūctis nequior tra
deret: q̄ scꝫ vel iracūdia vl rixis vl
violētia seu verbositate atqꝫ etiam
vanitate cūctas quibꝰ hec vitia do
minarent excederet. Quā cū mlto
facilius inuentā sibiqꝫ traditā do/
mi habere cepisset: atqꝫ eadē ei dili/
gētia qua priori illi vidue vel etiaꝫ
studiosius ministraret: hoc soluꝫ ab
ea ꝓ tātis obsequijs recipiebat gra
tie: vt indignis iugiter afficeret iniu
rijs: ꝯuicijs qꝫ ab ea exprobratōibus
qꝫ ꝯtinuis vexaret: obijcientis ei et
maledicis obtrectationibꝰ increpā/
tis: eo ꝙ se nō ad refrigeriū ꝫ potius
ad cruciatū ⁊ ꝯtumeliā ab epo po/
poscisset: magisqꝫ se de requie ad la
borē ꝙ de labore transtulisset ad re
quiē. Cum ḡ assiduitas iurgioꝝ eo
usqꝫ ꝓrumperet: vt ne ab iniectione
qͣdē manuū ꝑcax mulier tēperaret:
illa aūt hūilioris obsequij ingemia
ret officia: nō furentē vincere reni/
tēdo: ꝫ semetipam hūilius subijciē
do discebat: vt mltimodis indigna
tionibꝰ lacessita: iurgātis insaniam
hūanitatis māsuetudine deliniret.
Quibꝰ ad plenū exercitijs ꝯfirma/
ta: ꝑfectāqꝫ virtutē desiderate pati
entie ꝯsecuta: ad memoratum sacer
doteꝫ: tā ꝓ electionis illius iudicio
ꝙ etiā ꝓ bñficio exercitationis sue:
gratias relatura prexit: eo ꝙ ꝫm de
sideriū suū tandē ei magistrā patiē/

tie dignissimã prouidisset: cuius iniurijs iugibus: vt quodam palestre oleo quotidie roborata: ad summaꝫ animi patientiã perueniret: tandem inquiẽs: dedisti mihi in qua repausarem: nã illa prior suis me potius honorabat ac refrigerabat obsequijs. Hec de sexu mlı̄ebri dixisse sufficiat: vt cõmemoratione hac nõ solũ edificemur: verũetiã ꝯfundamur: ꝗ nisi fuerimus ad feraꝝ morẽ retrusi in caueas cellularum: patientiã retinere non possumus.

De exemplo patientie Abbatis pafnucij: Ca. XV.

Nunc aliud abbatis pafnutij pandam⁹ exemplũ. Qui in illius insignis ⁊ vbiqꝫ ꝑdicabilis scythice eremi: in qua nũc presbyter est: secretis tanto studio semꝑ insedit: vt ei ceteri anachorete bubali ꝯgnomẽ indiderĩt: eo ꝙ ingenito: vt ita dixerim: desiderio: solitudinis semꝑ habitatõne gauderet. Itaqꝫ cũ tante in puericia sua esset virtutis ⁊ gratie: vt etiã ꝑclari ac summi id tẽporis viri: grauitatẽ eius ⁊ immobilem cõstantiam mirarent: eumqꝫ licet minor esset etate: pro virtutũ tamen merito senioribus exequarent: suoqꝫ ordini ducerent inserendũ: liuor ille qui aduersuꝫ Ioseph patriarcham fraternos quondã animos instigauit: quendã de numero fratꝝ edacis zeli igne succẽdit. Qui neuo quodã ac macula pulchritudinẽ ei⁹ cupiẽs deformare: hoc genus malignitatis excogitat: vt oportunitatẽ temporis captaret: quo pafnuti⁹ ad ecclesiaꝫ die dominico ꝓcessurus abesset a cella. In quã furtim irruens codicẽ suuꝫ inter eius plectas: quas de palmaꝝ folijs solebat intexere: latenter abscondit: ac de cõcinnata factione securus: ipe ꝗ qꝫ velut pure ac simplicis ꝯscientie ad ecclesiã venit. Cumqꝫ celebrata om̄is fuissꝫ ex more solẽnitas: querelã sancto isidoro qui ante hunc pafnutiũ eiusdeꝫ eremi ꝑsbyter fuit corã cũctis fratrib⁹ detulit: asserens sibi codicem de cella furto fuisse sblatum. Que eius q̃rimonia cũ ita cunctoꝝ fratrũ precipueqꝫ ꝑsbyteri animos ꝑmouisset: vt quid primũ suspicarent quid ve decernerẽt nõ haberent: summa cũctis ammiratione ꝑculsis: de tam inauditi illic facinoris nouitate: ille ꝗ rem detulerat accusator vrgebat: vt retentis in ecclesia om̄ibus: missi clerici: quiqꝫ cunctoꝝ singillatim fratrũ cellulas scrutarent. Quõ cuꝫ tribus senioribus a presbytero fuisset iniũctuꝫ: vniuersoꝝ cubilia reuoluẽtes: ad extremũ in pafnutij cellula abscõditum codicẽ inter plectas palmarũ quas illi syras vocant: sicut eum insidiator occuluerat: repperereũt. Quẽ cum inquisitores cõfestim ad ecclesiaꝫ delatũ corã omnib⁹ ꝓtulissent: pafnutius licet de cõscientie sue essꝫ sinceritate securus: tñ velut ꝗ furti crimen agnosceret: satisfactiõi se totum tradẽs: locũ pnĩe supplicit postulauit: hoc verecũdie sue modestie qꝫ prospiciens: ne si maculã furti verbis conaret abluere: insuꝑ etiaꝫ mẽdacij notaret: nemine scꝫ aliud q̃ꝫ id quod inuentũ fuerat suspicãte. Cũqꝫ de ecclesia nõ tam mẽte deiect⁹ q̃ꝫ iudicio dei fidẽs ꝓtinus abscessissꝫ: ꝓfusis in orõne iugiter lachrymis: triplicatisqꝫ ieiunijs: summa se etiã ĩ cõspectu hoĩm mentis hũilitate prostrauit. Sed cũ duab⁹ ferme hebdomadibus ita se oĩ cõtritione carnis ac spũs subiecisset: vt die sabbati vel dñico: nõ ad ꝑcipiendã cõmunioneꝫ sacrã: ſ ad prosternẽduꝫ se in limine ecclesie: atqꝫ ad veniã suppliciter postulandã: matutinus accurreret: nequaq̃ꝫ passus est eum occultoꝝ omniũ testis ⁊ cognitor: vel a se ampli⁹ cõteri vel ab alijs infamari. Nã q̃õ ille inuentor sceleris: rei sue fur ĩprobus: laudis aliene callidus infamator: nullo hominũ teste occulte com/

miſerat: ꝑ diabolū q̄ criminis ipſius
incētor fuerat: publicauit. Arreptus
nāq; diriſſimo demōe: cūctas factio/
nis occulte patefecit inſidias: crimi/
nationumq; ac fraudū idez fuit ꝓdi/
tor qui cōmētor. Ita aūt ſpiritu illo
īmundo grauiter diuq; vexatus eſt:
vt ne orationibus quidē ſanctoꝝ il/
lic cōſiſtētiū: q̄ diuinoꝝ chariſmatū
merito demonijs īperabāt: potuerit
emūdari: ſ; ne ipſi⁹ q̄dē iſidori p̄ſby/
teri gr̃a ſinglaris: crudeliſſimū ab eo
excluſerit vexatorem. Cui tanta erat
virt⁹ dn̄i largitate collata: vt ne vſ/
q; ad limina quidē eius quiſq; arre/
pticius q̄ tardius ſanaret̃ aliq̄n ꝑ/
ductus ſit: christo hāc adoleſcēti pa
fnutio gloriā reſeruāte: vt illius tm̄
orationib⁹ cui inſidiatus fuerat pur
garet̃: ⁊ cuius laudi aliq̄d inuidus
inimicus decerpere ſe poſſe credide/
rat: eius nomē ꝓclamās ⁊ delicti ſui
veniā ⁊ finē ſupplicij p̄ſentis accipe
ret. Hec ergo ille in adoleſcentia ſua
future indolis iam tūc indicia p̄figu
rans: lineas quaſdā ꝑfectiōis illius
que erat maturitate etatis augēda:
adhuc in annis puerilibus deſigna/
uit. Si igit̃ ad culmen virtutū eius
volum⁹ peruenire: talia nobis exor/
diorum fundamenta iacienda ſunt.

De perfectione patientie: Capitulum: XVI.

Uplex ſane ad narrationē fa
cti hui⁹ cā me cōpulit. Pri/
muz: vt hāc īmobilitatē viri
cōſtantiamq; p̄ēſantes: quāto mio/
ribus q̄ ille eſt appetitus inimici im
pugnamur inſidijs: tāto maiorē trā/
quillitatis atq; patiētie ſumam⁹ af/
fectū. Deinde vt firma definitiōe te/
neamus a tēptationū ꝓcellis impu
gnatiōibuſq; diaboli tutos nos eē n̄
poſſe: ſi omne p̄ſidiū patiētie noſtre
omnēq; fiduciā: nō in interioris ho/
minis noſtri virib⁹: ſ; in cellule clau/
ſtris: aut in ſolitudinis receſſu: ſan/
ctorū ve conſortio: vel cuiuſq; rei q̄
extra nos ſit: p̄ſidio collocemus. Ni/
ſi eīm mentē noſtrā virtute ꝑfectiōis
ſue ille firmauerit: qui ī euāgelio ait:
Regnū dei ītra vos eſt: fruſtra aerij Luce. 17
hoſtis inſidias: aut auxilio cohabitā
tium hoīm vincere: aut localib⁹ ſpa/
cijs declinare: aut munitiōe tectoruz
excludere poſſe nos credimus. Nam
cū hec oīa ſctō pafnutio nō deeſſent:
nō tm̄ impugnatiōis aditū aduerſus
eū tēptator inuenire nō potuit: neq;
illū neq̄ſſimū ſpiritū: ſepta parietuz
aut eremi ſolitudo: aut tot ī illa con/
gregatōne ſanctoꝝ merita repulerūt.
Sed q2 ſctūs dei famulus nō in his
q̄ extrinſecus ſunt: ſ; in ip̄o occultoꝝ
oīm iudice ſpez ſui cordis affixerat:
tante īpugnatiōis machinis neq̄q̄
potuit cōmoueri. Ecōtra ille quē ad
tātuz facinus p̄cipitauit inuidia: nō/
ne ⁊ ſolitudinis bn̄ficio: ⁊ munitiōe
remotioris habitaculi: ⁊ beati iſido/
ri abbat̄ atq; p̄ſbyteri alioꝝ q; ſan/
ctorū cōſortio fruebat̃: ⁊ tm̄ q2 eum
ſupra arenā repperit turbo diaboli/
cus: nō ſolū impegit eius verūetiaz
ſubuertit habitaculū. Nō ergo quie
tem noſtrā extrinſecus inquiram⁹:
nec opitulari vitijs impatiētie noſtre
alienā putemus poſſe patientiā. Si
cut. n. regnū dei intra nos eſt: ita ini/
mici hominis domeſtici eius. Nemo matth. 10
eīm mihi magis q̄ ſenſus meus: qui
eſt mihi vere intim⁹ domeſticus: ad/
uerſat̃. Et idcirco ſi fuerim⁹ ſollici/
ti: ab inteſtinis hoſtib⁹ liberari: ledi
minime poterim⁹. Ubi eīm nobis no
ſtri domeſtici non aduerſant̃: ibi et
regnū dei tranquillitate mētis acq̄/
ritur. Naz ſi rationē diligēter diſcu/
tias: ledi ad homine q̄uis malignā/
te nō potero: ſi ip̄e impacifico aduer
ſum me corde nō dimicē. Si aūt le/
dor: non eſt vitiū īpugnationis alie
ne: ſ; impatiētie mee. Sicut eīm gra/
uis ac ſolidus cibus ſano vtilis: ita
pernicioſus eſt egrotanti. Non autē
ledere ſumentē pōt: niſi ei ad nocē/
dum vires adiecerit ꝑcipiētis infir/

mitas. Si vnq̄ꝫ ergo ſiľis inter frẽs
fuerit oborta tẽptatio: neq̄ꝫ a cur-
ſu tranq̄llitatis excuſſi: blaſphemis
ſeculariũ obtrectationib⁹ aditũ reſe-
rem⁹. Nec puerſos atqꝫ execrabiles
quoſqꝫ ſanctoꝝ viroꝝ numero inſer-
tos latitare miremur: qꝛ dũ in huiuſ
ſeculi area cõculcamur atqꝫ conteri-
mur: neceſſe eſt etiã paleas igni per-
petuo deputandas: inter electiſſima
frumẽta miſceri. Deniqꝫ ſi vľ ſathan
inter archangelos: vel iudam inter
apoſtolos: vel nicolaum prauiſſime
hereſeos inuentoreꝫ inter diaconos
reminiſcamur electos: hoc qđ neq̄ſ-
ſimi homines ſanctoꝝ ordini depre-
hendunť inſerti: mirũ eſſe non pote-
rit. Nam licet hunc nicolaũ quidam
aſſerant nõ illum fuiſſe qui ad opus
miniſterij ab apoſtolis eſt electus: ni-
hilominus tñ eum de illo diſcipulo-
rum fuiſſe numero negare non poſ-
ſunt: quos oẽs tales tanqꝫ pfectos ĩ
tempe illo fuiſſe manifeſtum eſt: qua-
les nũc ppaucos vix ĩ cenobijs inue-
nimus. Nõ ergo ruinã illius ſupra-
dicti fratris: qui in illa eremo tam
lugubri lapſus ẽ caſu: neqꝫ illã hor-
ribilem maculam: quã tñ ille ingen-
tibus penitẽtie lachrymis poſt dilu-
it: ſ; beati paſnutij nobis pponam⁹
exempla. Nec ſubuerſione illius de-
ſtruamur: cuius antiquũ inuidie vi-
tium etiã auxit in peius affectata re-
ligio: ſ; huius humilitatẽ tota virtute
ſectemur: quam non illi quies eremi
ſubito genuit: ſ; inter homines acq̄ſi-
tã ꝯſũmauit atqꝫ excoluit ſolitudo.

De inuidie malo: Capitulum. XVII.

Ciendũ ſane eſt: inuidie mor-
ſ bum difficilius ad medelam
q̄ꝫ cetera vitia puenire. Naꝫ
eum quẽ ſemel veneni ſui peſte cor-
ruperit: pene dixerim carere reme-
dio. Ipſaqꝫ nãqꝫ eſt lues: de qua fi-
guraliter dicit̃ per pphetã: Ecce ego Hiere. 8.
mittam vobis ſerpẽtes regulos qui-
bus non eſt incantatio: ꝛ mordebũt
vos. Recte igitur a ppheta mortife-
ris baſiliſci venenis morſus inuidie
comparatur: qua primus ille vene-
norum omnium auctor ꝛ princeps
ꝛ perijt ꝛ peremit. Naꝫ ante ſuus q̄ꝫ
eius cui inuiderat interemptor: pri-
uſ q̄ꝫ in hominẽ mortis virus effun-
deret ipſe ſe perdidit. Inuidia enim Sap. 2.
diaboli mors introiuit in orbeꝫ ter-
rarum: imitanť autẽ illum qui ſunt
ex parte illi⁹. Sicut eñ ille qui pri-
mus eiuſdẽ mali peſte corruptus eſt
nec medelam penitentie: nec fomen-
tum alicuius curationis admiſit: ita
ꝛ hi qui eiſdeꝫ ſe percutiendos mor-
ſibus tradiderũt: omnem opẽ ſancti
incantatoris excludunt: quia cũ viti-
qꝫ non culpa eorum quibus liuent:
ſed pſperitate crucientur: erubeſcẽ-
tes ipſam prodere veritatẽ: extrinſe-
cus ſibi quaſdaꝫ ſuperfluas ꝛ inep-
tas cauſas offenſionis inquirunt.
Quaruꝫ quia om̄imodis falſe ſunt
vana curatio eſt: cum illud mortife-
rum virus quod nolũt prodere: la-
teat in medullis. De quibus alibi il-
le ſapientiſſimus cõpetenter expreſ-
ſit: Si momorderit ſerpens non in ſi- Eccľs. 10
bilo: non eſt abundnatia incantato-
ri. Iſti eñ ſunt taciti morſus quib⁹
ſolis ſapientiũ medicina non ſubue-
nit. Nam vſqꝫ adeo incurabilis eſt
iſta pernicies: vt blandimentis exa-
ſperetur: infletur obſequijs: mũerib⁹
irritet̃: quia vt idem Salomon ait:
Nihil ſuſtinet zelus. Quanto enim pūerb. 6.
amplius alius: aut humilitatis ſubie-
ctione: aut patientie virtute: aut mu-
nificentie laude profecerit: tãto ille
maioribus inuidie ſtimulis incitat̃:
q̄ nõ niſi ruinã aut mortẽ eius cui i-
uidet ꝯcupiſcit. Deniqꝫ illoꝝ vnde-
cim patriarchaꝝ zelus intantũ nul-
la innoxij fratris ſubiectione potuit
deliniri: vt đ his ſcriptura cõmemo-
ret: Inuidebãt aũt ei frẽs ſui: eo ꝙ Geñ. 37.
diligeret eũ pater ſu⁹: ꝛ nõ poterat
ei loq̄ quicq̄ꝫ pacificũ: donec zel⁹ eo-

rum qui nulla germani obsequētis atq̧ subiecti sustinuit blādimenta: mortē ei⁹ cupiēs: vix possz vēditionis fraterne crimine satiari. Cūctis ꝗ vicijs pniciosiorē atq̧ ad purgandū difficiliorē esse constat inuidiā: que ipsis remedijs quib⁹ reliq̄ extiguunt̄: accendit̄. Nā verbi gratia: qui damnū sibi illatū dolet: largitatis cōpensatione curat̄: qui de illata indignat̄ iniuria: hūili satisfactione placatur. Quid illi facias ꝗ hoc ipso magis ꝙ te hūiliorē ac benigniorem sentit: offendit̄: quē nō ad ira cūdiā cupiditas que p̄mio delinit̄: non iniurie lesio aut amor vltionis accendit: que officioꝝ vincitur blādimentis: ꝫ successus tantuz alienepꝑitatis irritat? Quis aūt est ꝗ se vt satisfaciat inuidenti: a bonis corruere: aut a pꝑeris alienari: aut calamitate aliqua optet inuolui? Quapropter ne totū quicq̄d in nobis viuidum est ⁊ quasi vitali vegetatione sanctispūs animat̄: vno tātū huius mali morsu basiliscus interimat: diuinū cui nihil impossibile ē iugiter implorem⁹ auxilium. Cetera etem̄ venena serpentū. i. carnalia peccata vel vicia (quib⁹ vt cito inuoluitur ita facile expurgat̄ humana fragilitas) habēt aliqua vulneꝝ suoꝝ ī carne vestigia: quib⁹ quāuis terrenū corpus perniciosissime contumescat: tamē si tyriace remedium: aut illā salutariū verboꝝ medelam aliquis peritissimus carminuz diuinoꝝ incantator admouerit: ad ppetuā anime mortem pernicies virulenta non peruenit. Inuidie autem quasi a regulo serpēte effusum vir⁹: vitam ipsam religionis ac fidei prlus ꝙ̄ vulnus ī corpe sentiat̄: excludit. Non em̄ aduersus hoiem ꝫ plane aduersus deū blasphem⁹ extollitur: qui nihil in fratre aliud nisi bonum meritum carpens: non homīs culpam: ꝫ dei tātum iudicia reprehendit. Hec ergo est illa sursum germinans amaritudinis radix: que se erigens ad superna: in contumeliaz ipsius qui bona homini ꝯfert tēdit auctoris. Nec quemꝗ̄ moueat ꝙ deus missurū se serpentes regulos: qui eos quorū criminib⁹ offenditur mordeant: cōminat̄. Nam licet certū sit deū auctorez inuidie esse non posse: equū tamen ⁊ diuino dignuz iudicio est: vt duz bona data humilibus conferuntur: ⁊ superbis ac reprobis denegātur: eos ꝗ ꝫm aplm̄ tradi in reprobū sensum merent̄: q̄si ab ip̄o missa pcutiat ⁊ ꝯsumat inuidia: ꝫm illud: Ipsi me ad emulationē irritauerūt in non deum: ⁊ ego ad emulationē inducā eos in nō gētem. Hac beatus pyamon disputatione desideriū nostꝝ quo de primis cenobij schol' ad scōm anachoresēos gradū tendere ceperam⁹: ardentius inflammauit. Nā p̄mordia solitarie cōmorationis cui⁹ sciam postea sumus scythie plenius assecuti: ipso primū imbuēte percepim⁹. Hiere. 8. Ro. 1.

Explicit collatio abbatis Pyamon de trib⁹ antiquis generib⁹ mōachoꝝ ⁊ quarto nuper exorto.

Incipit annotatio capituloꝝ collatiōis abbatis Joannis de fine cenobite et eremite.

Explicit annotatio capi/
tulorum.

Incipit collatio abbatis
Joannis de fine cenobite
et eremite.

De cenobio abbatis pauli: et patientia cuiusdam fra/ tris: Capitulum. I.

Post dies

p

admodū paucos ma/
ioris doctrine deside/
rio pertrahēte: rursus
ad abbatꝫ pauli ceno/
biū summa spūs alacritate ꝑreximꝰ:
vbi licet plꝰ q̄ꝫ ducentoꝝ fratrū nu/
merꝰ moraret: in honore tamen so/
lennitatis q̄ id tꝑis agebat: infinita
quoqꝫ de alijs cenobijs monachorū
turba confluxerat. Nam prioris ab/
batis qui eidē cenobio p̄fuerat: an/
niuersaria depositio solenniter cura
bat. Cuius cōuentus idcirco facimꝰ
mentionē: vt patientiā cuiusdā fris
q̄ sub pn̄tia totius ꝯgregationis hu/
ius īmobili eiꝰ claruit lenitate: bre/
uiter ꝑstringamus. Nā licet alio hu/
ius opis tendat intētio: vt scꝫ abba/
tis ioannis: q̄ derelicta eremo illi se
cenobio summa humilitatis virtute
subdiderat: ꝓferamus eloquia: neq̄/
q̄ꝫ tn̄ putamus absurdū: si absqꝫ vl/
la circūitione verboꝝ: magna vt cre
dimus studiosis quibusqꝫ virtutuꝫ
edificatio conferat. In ingenti itaqꝫ
atrio sub diuali illa monachoꝝ mul/
titudīe ꝑ duodenariū numeꝝ distin/
ctis orbibus cōsidēte: cū quidā fra/
trum susceptū ferculū paulo tardius
intulisset: sub occasione istius tardi/
tatis p̄dictus abbas paulus: q̄ inter
turbas ministrantiū fratrū sollicite
discurrebat: exerta manu palma cum
sub omniū ꝑcussit intuitu: ita vt so/
nitus etiā auersoruꝫ vel lōgius ꝯsi/
dentiū auribꝰ resultaret. Hoc aūt id
circo ab eo factū est: vt cūctis q̄ ad/
erāt iuuenis patiētiā patefaceret: ꝛ
omnes q̄ interfuissent tali spectaclo:
modestie erudirentur exemplo. Qẽ
maturo aūt senior fecerit cōsilio: res
ꝓbauit: Nam memorabilis patien/
tie iuuenis tāta id animi lenitate su/
scepit: vt nō modo nullus fuerit ex
cius ore ſmo ꝓlapsus: vel tenuissi/
mum murmur tacita labiorū agita/
tione signatum: ſ ne ipsa quidē oris
modestia atqꝫ tranq̄llitas: aut color
saltem quātulū cunqꝫ mutatus. Qd̄
factum nō solū nobis: q̄ nuper de sy/
rie monasterio veniētes: patiētie hu/
ius virtutē nō tam euidentibus ꝑce/
peramus exēplis: ſ etiā cūctis q̄ ex/
perti taliū nō erant studioꝝ: ita mi/
rum fuit vt etiā summis virꝫ p̄cipua
ꝑ hoc factū ꝯferret instructio: qꝛ scꝫ
etiā si patiētiā eius correptio pater/
na nō mouerat: ne spectaculū quidē
tante multitudinis vllo vultum eiꝰ
ruboris tinxisset indicio.

De humilitate abbatis Jo annis: ꝛ interrogatione no stra: Capitulū. II.

i

In hoc itaqꝫ cenobio reperi
mꝰ antiq̄ssimū senē noīe io/

annem: cuius verba pariter et hũi/litatẽ q̃ sanctis oĩbus preminebat: nequaq̃ silentio ꝑtereunda censui/mus: sciẽtes eũ hac maxime pfectio/ne viguisse: q̃ cũ sit virtutũ omnium mater ac totius spiritalis structure fundamentum solidissimũ: a nostris penitus exulat institutis. Unde nõ mirũ est nec ad illorũ sublimitatem nos posse cõscẽdere: qui nõ dicã vs/q3 ad senectaz sb cenobij permanere nõ possumus disciplina: s3 vix bien/nio subiectionis iugum ferre ꝯtenti: ad ꝓsumptionem noxie libertatis ꝓ/tinus euolamus: cũ tñ ipso illo puo tempe nõ ꝺm illã districtionis regu/lam: s3 ꝓ nostri arbitrij libertate vt/cunq3 seniozis subijciamur imperio: vt nõ patiẽtie fructũ ediscere: s3 tem/pus adipiscende licẽtie expectare vi/deamur. Hunc igit̃ senẽ cũ in abba/tis pauli cenobio vidissemus: etatez primũ ꝛ gratiã viri qua erat ꝑditus admirati: demisso in terrã vultu ꝑca/ri cepim⁹: vt nobis pãdere dignaret̃ quã ob causaz relicta eremi liberta/te: ꝛ illa pꝛofessione sublimi: qua eũ pre ceteris eiusdẽ vite viris fama ce/lebꝛauerat: subire iugũ cenobij malu/isset. Ille velut imparẽ se anachore/tice discipline: ꝛ sublimitate tante p/fectiõis indignum: ad iuniorũ scho/las reuertisse dicebat: si tamẽ vel ip/sorum instituta ꝺm ꝓfessionis meri/tum posset implere. Cuius rñsionis humilitatẽ cũ refragatio nostre dep̃/cationis excluderet: ad extremuz ita exorsus est:

Responsio abbatis Joan/nis cur eremuz reliquisset: Capitulum III.

a Nachoreticã disciplinã quã me deseruisse miramini: non solum nõ respuo nec refuto: s3 tota potius veneratiõe cõplector atq3 suscipio. In q̃ post triginta an/nos: quos in cenobij congregatione transegerã: ita alios viginti explesse me gaudeo: vt inter illos q̃ eam vel mediocriter appetebãt: nõ vsq3q̃q3 segnicie denotarer. Sed q2 degusta/ta eius puritas: sollicitudĩe interdũ carnaliũ rerũ interpolata sordebat: recurrere ad cenobiũ cõmodi⁹ visuz est: vt ꝛ pꝛõptioꝛ arrepti planioꝛis ꝓpositi ꝯsummatio sequeret̃: ꝛ min⁹ de ꝓsumpta sblimioꝛis pfessiõis dif/ficultate periculũ. Meli⁹ eñ ẽ deuo/tum in minoꝛib⁹: q̃3 indeuotũ in ma/ioꝛibus ꝓmissionib⁹ inueniri. Et id/circo si q̃d elatius ĩmo liberi⁹ foꝛtas/se ꝓtulero: q̃so vt nõ iactãtie vicio s3 edificatiõis vr̃e depꝛomptuz studio ceseat̃: q2 vobis tã studiose q̃renti/bus: nihil de veritate existimo sbtra/hendũ. Arbitroꝛ eñ instructiõis vo/bis aliq̃d posse ꝯferri: si paulisp hũi/litate seposita simpliciter omnẽ ꝓpo/siti mei patefecero ỽitatẽ. Confido eñ q2 nec apud vos de libertate di/ctoꝛũ cenodoxie notã: neq3 apud cõ/scientiã meã de suppr̃ssione veritat̃ quiddã mendacij crimen incurram.

De virtute ꝑdicti senis quã i anachoꝛetica exercuit di/sciplina: Capl̃m IIII.

s Is q̃s igit̃ secretis eremi dele/ctatus: obliuioni tradere po/tuit humana cõsoꝛtia: ac ꝺm hieremiã dicere: Et diẽ hoĩs nõ desi/deraui: tu scis: ego quoq3 id dñó suã grãm largiẽte vel assecutũ vel certe asseq̃ annisum fuisse me fateoꝛ. Ita q3 pio dñi nr̃i munere memini me in huiusmõi raptũ freq̃nter excessum: vt obliuiscerer me sarcia coꝛpꝛe fra/gilitat̃ ĩdutũ: mentẽq3 meã ita oẽs exterioꝛes sensus sbito respuisse: ꝛ a cũctis materialib⁹ reb⁹ omĩmõis ex/ulasse: vt neq3 oculi neq3 aures mee ꝓꝓꝛio fungerent̃ officio: ꝛ ita diuĩs meditatiõib⁹ ac spiritalib⁹ theoꝛijs anim⁹ replebat̃: vt sepe ad vesperã cibũ me pcepisse nescirẽ: ac sequenti die de hesterna absolutiõe ieiunij pe/nitus dubitarẽ. Ob quã etiã causaz septẽ diez cibus: h̃ est septẽ paxima/cioꝛũ paria seq̃stratim in ꝓcherio. i.

Hiere. 17

ad manuensez sportā die sabbati re/
ponunt: vt refectio ꝑtermissa nō la/
teat. Qua ꝯsuetudine illi⁹ q̄ꝫ obli/
uionis error excludit: vt expletum
hebdomade cursuz: ac solēnitatē di/
ei ipsi⁹ reuolutā: finit⁹ panū indicet
numerus: festiuitasꝫ diei sacre ⁊ cō/
gregatiōis solēnitas solitariū latere
nō possit. Q: si etiā hūc ordinem ille
quē ꝑdiximus mentis excessus forte
turbauerit: nihilomin⁹ q̄tidiani ope
ris mod⁹: dieꝝ numeꝝ signās: arcet
errorē. Et vt ceteras eremi v̄tutes
silentio ꝑtermittā: non eīm est nobis
de caꝝ nūerositate ac multitudine: ſ
de solitudinis ac cenobij fine tractā/
dum: causas poti⁹ ob q̄s illā desere/
re maluerim: q̄s etiā vos agnoscere
voluistis: breuiter explicabo: oēsꝫ
illos q̄s enūeraui solitudīs fruct⁹ q̄/
b⁹ edūso s̄blimiorib⁹ merit̄ duxerī
postponēdos: breui orōe ꝯstrīgaz.

De cōmodis eremi: Ca. V.

q Qamdiu igit̄ raritas eorū q̄
ī eremo tūc tp̄is morabant̄:
libertatē nobis largiēdo dif/
fusiore solitudinis vastitate blādita
est: q̄ꝫdiu maioribus remoti secretis:
freq̄ntissime ad celestes illos rapie/
bamur excessus: nec tāta visitantiuz
fratrū irruēs m̄ltitudo: parāda hu/
manitat̄ necessitate: sensus nostros
ingentiū curarū distētionib⁹ aggra/
uabat: solitudinis plane tranquilla
secreta: ⁊ illā cōuersationē angelice
beatitudini cōparandaz: insatiabili
desiderio ac toto animi ardore secta
tus suz. Sz cū maior vt dixi numer⁹
fratrū: habitationē illi⁹ solitudinis
cepisset expetere: ⁊ coāgustata vasti/
oris eremi libertate: nō mō ignē illū
diuine cōtemplatiōis frigescere fecis
set: ſ etiā multimodis mentē carna/
lium rerū vinculis impediret: elegi
huius discipline vtcūꝫ implere ꝓ/
positū: q̄ꝫ in illa tam sublimi ꝓfessio/
ne carnaliū necessitatū ꝓuisione tor
pere: vt si mihi illa libertas ac spiri/
tales deneganī excessus: abiecta tñ
crastina dei penit⁹ sollicitudine: euā/
gelici me ꝑcepti ꝯsūmatio cōsolet̄: ⁊
id q̄ð mihi de illa theorica s̄blimita/
te s̄btrahit̄: hac obediētie s̄biectione
recōpēset̄. Miseꝝ nāꝫ ē cuiuslibet
art̄ ac studij disciplinā quēpiā ꝓfi/
teri: ⁊ ad ꝑfectionē ei⁹ minīe ꝑuenire.

De vtilitate cenobij: C. VI.

q Qamobrē q̄ꝫtis nunc in hac
ꝯuersatiōe ꝑfruar cōmodis:
breuiter explicabo: vos vtrū
illa solitudinis lucra his bn̄ficijs va/
leant cōpensari: digesta narratione
ꝑpendite: ꝑ quā etiā hoc ꝓbare pos/
sibile est: vtrum fastidio an desiderio
illi⁹ solitarie puritat̄: his maluerim
cenobij angustijs coartari. In hac
igit̄ cōuersatione diurni oꝑis nulla
ꝓuisio est: vēditiōis vel coemptio/
nis nulla distētio: nō animi panis ī/
euitabil̄ cura: non sollicitudo corpa/
liū reꝝ: q̄ nō tm̄ ꝓprijs: verū etiā m̄l/
toꝝ aduenientiuz vsib⁹ necessaria ꝑ/
parant̄: postremo nulla arrogantia
laudis hūane q̄ immūdior his oīb⁹
in ꝯspectu dei: etiā magnos eremi la
bores freq̄nter euacuat. Verū vt in
illa anachoretica disciplina illos ela
tionū spiritaliū fluct⁹ ⁊ exitiabil̄ ce/
nodoxie ꝑicula ꝑterēā: ad hoc gene/
rale cūctoꝝ pōdus. i. cōmunē ꝑandi
vict⁹ sollicitudinē reuertamur: q̄ eo
vsꝫ mensurā nō dico illi⁹ antiq̄ di/
strictiōis excessit: q̄ vsuz olei penit⁹
nesciebat: ſ ne hac q̄dez nr̄i tp̄is re/
missiōe cepit esse contenta: in q̄ vno
olei sextario itidēꝫ lēticule modio
aduenientiū vsib⁹ ꝑparato: tot⁹ an/
nue refectiōis explebant̄ officia: ita
vt duplicato nunc ac triplicato mo/
dio: necessitas victual̄ vix q̄at expe/
diri. Et intm̄ apud nōnullos vis no/
xie hui⁹ remissiōis īcreuit: vt aceto
amurcaꝫ ꝑmixtis: non illam vnam
olei admisceant guttam quā prede/
cessores nostri: q̄ eremi instituta ma/
iore abstinentie virtute sectati sunt:

repellēde tm̄ cenodoxie gra tia instil
lare cōsueuerāt: sed infringētes egy/
ptiacū ꝓ salib⁹ caseum: plus olei ꝙ
necesse est sup fundāt: ⁊ ita duos ci/
bos ꝓpria suauitate distinctos: qui
singillatim diuersoq; tpe monachuz
reficere iocūdissime poterāt: sub vni
us saporis oblectatione ꝑcipiāt. In
tm̄ sane hec alkekresis. i. materialiū
ἀλχη/ rerū possessio sup creuit: vt sagū ꝗq;
χρήσισ quod absq; verecundia referre non
possum: sub obtētu humanitatis ac
susceptiōis huius anachorete ī suis
habere cellulis ceperunt: vt illa p̄ter
mittā: quibus attonita aīa: ac spiri/
talibus theorijs semꝑ intēta: specia/
lius ingrauat̄: cōcursus scȝ fratrum:
susceptiōis quoq; ac deductiōis of/
ficia: mutuas visitatiōes: diuersaruȝ
q; cōfabulationū atq; occupationū
interminabilem curā: quarū etiā il/
lo tpe quo hec videnť impedimēta
cessare: tamē animū cōsuetudinarie
inquietudinis assiduitate suspensuȝ
expectatio ipsa distēdit. Atq; ita fit
vt anachoreseos illa libertas huiu/
scemodi nexibus impedita: ad illam
cordis ieffabilē alacritatē ꝓpedito
non ꝑueniat ascensu: ac fructuȝ ere/
mitice ꝓfessiōis amittat. Qui si mi/
bi in cōgregatione nunc atq; in tur/
bis sito fuerit denegatus: saltez ꝗes
aīe cordisq; tranquillitas: omnibus
occupationibus absoluta nō deerit.
Que nisi illis quoq; qui in solitudīe
cōmoranť p̄sto fuerit: labores qui/
dem anachoreseos sustinebūt: fructu
vero ipsius fraudabunť: qui nō nisi
quieta mentis stabilitate ꝯquiritur.
Postremo etiam si mihi in ceno/
bio cōstituto ab illa puritate cordis
aliquid fuerit imminutū: ero solius
euāgelici p̄cepti cōpensatione cōten
tus: quod certū est omībus illis ere/
mi fructibus non posse postponi: vt
scȝ de crastino nihil cogitem: ⁊ vsq;
ad finem subiectus abbati: illū aliq̄/
ten⁹ videar emulari de ꝗ dicíť: Hu/
Phil. 2. miliauit semetipsum factus obediēs
vsq; ad mortē: mercarq; illius ver/
bum hūiliter dicere: Quia nō veni Joh. 6.
facere voluntatem meam: sed volū/
tatem eius qui misit me patris.

Interrogatio de cenobij vel solitudinis fructu. Capitulum: VII.

Ermanus. Quia te vtriusq;
g ꝓfessionis non queadmodū
multos pricipia tantūmodo
ꝯtigisse: sed ipa fastigia cōscendisse
manifestū est: quisnā cenobite: quis
eremite sit finis optam⁹: agnoscere.
Nulli namq; dubiū est neminem de
his vel fidelius posse vl̕ plenius di/
sputare: ꝙ illū qui vtramq; ꝑfectio/
nem longo vsu ⁊ magistra experien/
tia consecutus: meritum earū ac finē
veridica potest insinuare doctrina.

Respōsio super interrogatione ꝓposita: Ca. VIII.

Oannes: Unū eundēq; ho/
I minem in vtraq; professione
ꝑfectū esse nō posse: absolu/
te ꝓnunciare potuissez: nisi me pau/
coruȝ admodū retardaret exemplū.
Magnū siquidē ē in q̄libet eaꝝ ꝯsū/
matū quēpiā repiri: q̄nto magis ad
plenū vtrāq; ꝑficere: arduū ac pene:
vt ita dixerim: homini īpossibile esse
ꝑspicuum est. Quod tamen siquan/
do ꝑuenerit: nō statim ad generalez
formulam referri potest. Non enim
aperte minima. i. de consideratione
paucoꝝ: sed de his que multorū: im/
mo omniuȝ subiacent facultati: vni
uersalis est regula ꝓponenda. Si q̄
vero rarissime atq; a paucissimis ob
tinenť: ac possibilitatē cōmunis vir/
tutis excedunt: velut supra cōditio/
nem humane fragilitatꝭ naturamq;
concessa: a p̄ceptis sunt generalibus
sequestranda: nec tam ꝑ exemplo ꝙ̄
pro miraculo referenda. Quamob/
rem id qđ inquiritis ſm mediocrita
tem sensus mei breuiť intimabo. Fi/
nis quidez cenobite est: omnes suas

mortificare ⁊ crucifigere volũtates:
matth.6. ac ſm euãgelice ꝑfectionis ſalutare
mandatum nihil de craſtino cogita/
re. Quã ꝑfectionem ꝓrſus a nemi/
ne niſi a cenobita ĩpleri poſſe: certiſſi
mum eſt. Quem virum Eſaias pro/
pheta deſcribẽs: ita beatificat atqꝫ
Eſa. 58. collaudat: Si auerter a ſabbato pe
dem tuũ: facere voluntatẽ tuã in die
ſancto meo: ⁊ glorificaueris eũ duꝫ
non facis vias tuas: ⁊ nõ inuenitur
voluntas tua vt loquaris ſmonem:
tunc delectaberis ſuper dominuꝫ: et
ſuſtollam te ſuper altitudinẽ terre: ⁊
cibabo te hereditate iacob pr̃is tui:
Os eñ domini locutum eſt. Eremi/
te vero perfectio eſt: exutam mentem
a cũctis habere terrenis: eã qꝫ q̃ntuꝫ
hũana ĩbecillitas ſinit vnire cũ chri/
ſto. Quẽ virum hieremias ꝓpheta
Threñ.3. deſcribens: Beatus inquit vir ꝗ tu/
lit iugum ab adoleſcẽtia ſua: ſedebit
ſolitarius ⁊ tacebit: quia leuauit ſe
Pſ.101. ſuꝑ ſe. Pſalmiſta quoqꝫ: Silis fa/
ctus ſum pellicano ſolitudinis: Ui/
gilaui ⁊ factus ſum ſicut paſſer ſoli/
tarius in tecto. Ad hunc igĩ finem
quem vniuſcuiuſqꝫ profeſſionis eſſe
prediximus: niſi coꝝ vterqꝫ peruene
rit: fruſtra ⁊ ille cenobij ⁊ iſte ana/
choreſeos expetit diſciplinã. Neuẽ
eñ virtutẽ ſue ꝓfeſſionis impleuit.

De conſummata ac vera ꝑfectione: Caplm. IX.

μεηρὶ τιχη S Ed hec meeritike .i. nõ inte/
[illegible]ra ⁊ in omnibꝰ cõſummata
p[illegible]rfectio: ſꝫ ps ꝑfectiõis eſt.
Rara eſt ꝗ ⁊ paucĩſſimis dono dei
cõceſſa perfectio. Is etenĩ vere ⁊ nõ
ex ꝑte ꝑfectꝰ eſt: qui ⁊ in eremo ſqua
loreꝫ ſolitudinis: ⁊ in cenobio infir/
mitates fratrũ equali magnanimita/
te ſuſtentat. Et ideo in vtraqꝫ ꝓfeſ/
ſione per omnia cõſummatum inue/
niri difficile eſt: quia nec anachore/
αχτη/ ta aktemoſinen .i. contẽptuꝫ ac pri
μοσι/ uationem materialium rerũ: nec ce/
υηυ nobita theoricã ad integrũ põt aſſe/
qui puritatẽ: licet vtrũqꝫ ꝑfecte ab/
batem moyſen atqꝫ paſnutium duoſ
qꝫ machario s nouerim poſſediſſe.
Qui ita erant in vtraqꝫ ꝓfeſſione ꝑ/
fecti: vt cuꝫ vltra omnes eremi acco/
las ſecedẽtes ĩſatiabiliter ſecreto ſo/
litudĩs paſcerenĩ: ꝙtũqꝫ ĩ ipĩs erat
neq̃qꝫ inq̃rerẽt hũana ꝯſortia: tñ ita
frequentiã ac fragilitates ad ſe con/
currentium ſuſtinebãt: vt cũ ad eos
viſitationis vel profectus gratia in/
numera fratrũ multitudo cõflueret:
tam iugẽ pene ſuſceptionis inquietu
dinem immobili patiẽtia tolerãtes:
nihil aliud vel didiciſſe vel exercuiſ/
ſe omni vite ſue tempore crederenĩ:
ꝙ vt cõmunibus tantũ aduenientiũ
officijs deſeruirẽt: ita vt apud cun/
ctos eſſet ambiguum: in qua potiſſi/
mum profeſſione eorundẽ maior eſ/
ſet induſtria .i. vtrũ in illa eremitica
puritate: an in iſta ꝯuerſatiõe cõmu
ni: magnanimitas eoruꝫ mirabilius
aptaretur.

De his qui imperfecti eremum petunt: Ca. X.

S Olent aũt nonnulli ita diu/
turno ſilẽtio ſolitudinis effe/
rari: vt ꝓrſus hominum cõ/
ſortia perhorreſcant: ⁊ cũ vel paulu
lum a ſecreti ſui cõſuetudine: interue
niente fratrum viſitatione diſceſſe/
rint: notabili mẽtis angore ⁊ euidẽ/
tibus puſillanimitatis indicijs eſtu/
are. Qđ vel maxime his euenire cõ/
ſueuit: ꝗ nõ perfecte ĩ cenobijs inſti/
tuti: nec excoctis prioribus vitijs: ad
ſolitariam ſe vitã immaturo deſide/
rio tranſtulerũt. Qui in vtrãqꝫ ꝑ/
teꝫ imperfecti ſemꝑ ac fragiles: quo/
cunqꝫ aura cõmotiõis impulerit: in
clinantur. Nam quemadmodũ con/
ſortio vel interpellatione fratrũ im/
patienter exeſtuant: ita in ſolitudine
conſiſtentes eius ipſius quod expe/
tunt ſilẽtij non ferunt vaſtitatẽ: ꝗp/
pe ꝗ ne ipſam quidem rationem no/
runt: cuius cauſa deſiderari vł expe/

ti debeat solitudo: ꝟ hanc esse virtu/
tis ac professionis huius existimant
summā: vt fratrū cōsortia declinan/
tes: humanos tantummodo refugi/
ant ac detestentur aspectus.

Interrogatio de remedio eorū qui cito de cenobijs discedunt: Caplm XI.

G Ermanus. Quo ergo vł no/
bis vł ceteris qui eiusdē fra/
gilitatis ac mēsure sunt reme
dio poterit subueniri: qui ī cenobia/
libus disciplinis tenuit̄ instituti: an/
te expulsionē omniū vitioꝝ habita/
tionem solitudinis cepimus affecta/
re: vel quo pacto imperturbate mētis
constantiam: ꝛ īmobilē patientie po/
terim⁹ apphendere firmitatē: q̄ ipas
quodāmodo scholas ꝛ exercitatio/
nis huius palestram: in qua ad ple/
num erudiri ac perfici principia nr̄a
debuerāt: intempestiue intermissa ce
nobij congregatione dereliquimus?
Qualit̄ ꝗ nūc solitarie cōmorātes:
perfectionē lōganimitatis ac patiē/
tie cōseq̄mur: vel queadmoduz has
sibi inesse vel deesse virtutes explo/
ratrix internoꝝ motuū cōscientia de
prehendet: ne forte quia ab hominū
consortio segregati: nullis eorundē
irritationibus ꝓuocamur: falsa esti/
matione decepti: tranquillitatē mē/
tis nos immobilem possidere creda/
mus.

Responsio quomodo solitarius vitia sua possit agnoscere: Capitulum XII.

I Oannes. In veritate querē/
tibus medicinā: remedia cu/
rōnum ab illo verissimo aīa/
rum medico deesse non possunt: his
presertim q̄ valitudīes suas: nō de/
sperando aut negligēdo contempse/
rint: nec vulnerum suoꝝ pericula ce/
lauerint: aut medelā penitentie pro/
caci mente respuerint: ꝟ ꝓ languori/
bus ignorantia vel errore vel neces/
sitate cōtractis: humili tandē caute/
la ad celestem medicū mente cōfuge
rint. Ideoq̄ nosse debemus: q̄ si ad
solitudinē vel ad abdita loca nō duz
curatis vitijs secedam⁹: effectus eo/
rum tantummō reprimat̄: nō extin/
guat̄ affect⁹. Latitat eñ intra nos:
immo etiā serpit radix omniū q̄ extir
pata nō fuerint peccatoꝝ: quam ad/
huc in nobis viuere his deprehendi/
mus indicijs. Verbi gratia. Cum in
solitudine cōstituti: aduentū fratrū
vel breuissimā eoꝝ morā cū quadā
estuantis animi anxietate suscipim⁹:
inesse adhuc in nobis viuacissimum
impatientie fomitē nouerimus. Cuz
vero cuiusq̄ fratris speramus aduē
tum: si eo ꝓ necessitate aliqua paulu
lum forsitan demorāte vel tacita in/
dignatione iam eius culpauerimus
tarditatem: ꝛ mentē nostrā īmodice
expectatiōis sollicitudo turbauerit:
ire atq̄ tristicie manifeste ī nobis vi/
tia residere cōscientie nostre ꝓbauit
examen. Item si fratre vel codicē ad
legendū vel quālibet aliam ad vten
dum speciez postulāte: aut nos illi⁹
petitio cōtristauerit: aut illum nega/
tio nostra repulerit: dubiū nō ē nos
adhuc auaricie seu philargyrie laq̄/
is compediri. Qz si recordationem
femine nobis vel cogitatio subita vł
sacre series lectiōis attulerit: ꝛ in ea
quadā nos senserimus titillatione
pulsatos: sciamus necdum extinctuz
in mēbris nostris fornicationis ar/
dorē. Si vero de cōparatione distri/
ctionis nostre ꝛ remissiōis aliene: vł
tenuissima mētē nostrā tēptarit ela/
tio: certum est dira nos superbie pe/
ste corruptos. Cū hec ꝗ in corde no
stro deprehenderimus vitioꝝ indi/
tia: manifeste cognoscam⁹ nobis nō
affectū ꝟ effectū deesse peccati. Que
vtiq̄ passiones si nos quandoq̄ cō/
uersationi miscuerimus hūane: ꝓti/
nus de cauernis nostroꝝ sensuuz ꝓ/
cedentes: ꝓbant se nō tunc primum
cū eruperint nasci: ꝟ tunc demū quia
diu latuerint publicari. Et ita vnius

cuiuſqꝫ vitij radices ineſſe defixas ſi/
bi certis indicijs etiam ſolitarius de/
ꝓhendit: quiſqꝫ puritatē ſuā nō ho/
minibus oſtentare: ſ illius cōſpectui
inuiolatā ſtuduerit exhibere: quē la/
tere omnia cordis arcana non pñt.

Interrogatio quomodo ſa/nari poſſit qui nō expurgatis vitijs ſolitudinē ingreſſus ſit: Caplm XIII.

g Ermanus. Argumēta quibꝰ
īfirmitatū indicia colligant̄:
⁊ rationē diſcernendaꝝ egri
tudinū: id eſt quo pacto vitia q̄ celā/
tur in nobis valeāt deprehendi: luci/
de ſatis aperteqꝫ ꝑcepimus. Omīa
ſiquidem quotidiana experientia ac
diuturnis noſtraꝝ motibꝰ cogitatio/
num ita vt dicta ſunt intuemur. Su/
pereſt igit̄ vt queādmodū ꝓbatiōes
cauſeqꝫ morboꝝ euidētiſſima nobis
rōne patefacte ſunt: ita etiā curatio/
num medela monſtret̄. Nulli namqꝫ
dubium eſt illū poſſe rectiſſime de re
medijs malaꝝ valitudinū diſputare
q̄ earum prius cauſas atqꝫ origines
egrotantiū cōſcientia atteſtante deꝑ
henderit. Itaqꝫ licet doctrina beati/
tudinis tue vulnerū noſtroruꝫ arca/
na nudauerit: quo fit vt ſperare ali/
quid etiā de remedijs audeamus: qr
tam euidens declaratio morbi ſpem
remedij pollicet̄: tamen quia ꝑmum
vt ais in cōgregationibus initiū ſa/
lutis acquirit̄: ⁊ ſani ī ſolitudīe eſſe
non poſſunt: niſi quos ꝑus cenobio/
rum medicina ſanauerit: pernicioſa
rurſuꝫ deſperatiōe ꝯcidimꝰ: ne forte
q̄ impfecti cenobiū reliq̄mus: neq̄q̄
iaꝫ perfecti eſſe in eremo valeamus.

Reſpōſio ſuper eorum medicina: Caplm XIIII.

i Oannes: De morboꝝ ſuoruꝫ
curatione ſollicitis: remediū
ſalutare deeſſe nō poterit: et
iccirco eodē modo quo vniuſcuiuſqꝫ
vitij deprehendunt̄ indicia: etiā re/
media ſunt querenda. Nā quemad/
modū ſolitarijs hūane cōuerſatiōis
vitia diximus nō deeſſe: ita virtutuꝫ
ſtudia ⁊ inſtrumēta ſanitatū: oībus
etiā ab hūana cōuerſatione diſcretꝫ
poſſe ſuppetere nō negamus. Cuꝫ ſe
igit̄ impatientie ſiue ire ꝑturbationi/
bus incurſari: illis que ſupra oſten/
dimus indicijs vnuſquiſqꝫ deꝓhen/
derit: cōtrarijs ſemetipſum ſꝑ obie/
ctionibus exerceat: ⁊ propoſitis ſibi
multimodis iniuriaꝝ diſpendioꝝqꝫ
generibus velut ab alio ſibimet irro/
gatis: aſſuefaciat mentē ſuam oībus
que inferre improbitas poteſt: perfe
cta hūilitate ſuccūbere: atqꝫ aſpera
ſibi queqꝫ ⁊ ītolerabilia frequenter
opponens: q̄ꝫta eis occurrere debeat
lenitate omni iugiter cordis cōtritio/
ne meditet̄. Et ita reſpiciens ad illas
ſanctoꝝ omniū ſiue ipſius dñi paſſio
nes: vniuerſa nō ſolū cōuitioruꝫ ſed
etiam penarū genera: inferiora meri
tis ſuis eſſe ꝓnuncians: ad omneꝫ ſe
dolorum tolerantiā ꝑparabit. Cun/
qꝫ aliquando ad cetus fratrum aliq̄
fuerit īuitatiōe reuocatus: quod nō
poteſt vel raro etiam diſtrictiſſimis
eremi accolis non prouenire: ſi men/
tem ſuam etiam pro leuibus quibuſ/
qꝫ rebus deprehenderit tacite fuiſſe
cōmotam: vt quidam occultoꝝ mo/
tuum ſeueriſſimus cēſor: mox ſibi il/
la duriſſima iniuriarum genera qui/
bus ad perfectam tolerātiaꝫ ſemet/
ipſum quotidianis meditatiōibꝰ ex
ercebat: exprobret: atqꝫ ita ſe obiur
gans ⁊ increpans alloquat̄: Tu ne
ille es bone vir: qui dum te in illa ſo/
litudinis tue exerceres paleſtra: om/
nia ſuperaturum mala conſtantiſſime
ꝑſumebas: qui dudū cū tibi nō ſolū
ſūmas ꝯuitioꝝ acerbitates: verūetiā
intolerāda ſupplicia ipē ꝓponeres:
ſatis validū atqꝫ ad oēs ꝓcellas im/
mobilē te credebas: Quō inuicta il
la patiētia tua: leuiſſimi verbi ꝓluſiōe
ꝯfoſſa ē? Quō domū tuā ſup illā ſo
lidiſſimā petrā tanta vt tibi videba/

tur mole cõstructã: leuis aura cõmo
uit? Ubi est illud qđ inani fiducia
bellũ ĩ pace desiderãs ꝓclamabas?
Ps.118. Paratus sum ⁊ nõ suz turbatus vt
custodiã mãdata tua. Et cũ ꝓpheta
Ps.25. sepe dixisti: Proba me dñe ⁊ tẽpta
me: ure renes meos ⁊ cor meum. Et:
Ps.138 Proba me dñe ⁊ scito cor meũ: ĩter
roga me ⁊ cogñsce semitas meas: ⁊ vi/
de si via iniq̃tat' in me ẽ? Quõ ingẽ
tem certaminis appatũ exigua hostl'
vmbra cõterruit? Tali ğ semetipsuz
cõpunctiõis aĩaduersiõe ꝯdemnãs:
inultã animi sui cõmotiuncularũ esse
nõ sinat: ſ3 artiore carnẽ suaz ieiunij
ac vigiliaꝝ correptione castigãs: ac
iugib' cõtinẽtie penis culpã sue mo/
bilitatis excruciãs: id qđ ad plenuz
excoquere in cenobij ꝯuersatione de/
buerat: in solitudine ꝯstitutus ſ3 ex/
ercitatiõis igne ꝯsumat. Illud sane
ad obtinendã iugẽ ac stabilẽ patiẽ/
tiam ꝯstanter atqꝫ ĩmobiliter est te/
nenduz: nõ licere nobis quibus lege
diuina nõ solũ vltio iniuriaꝝ ſ3 etiã
memoria ꝓhibeť: cuiuslibet detrimẽ
ti vel irritatiõis obtẽtu ad iracũdiã
ꝯmouerí. Qđ enĩ anime grauí' põt
euenire dispẽdiũ: q̃ vt p cõmotiõis
subitã cecitatẽ veri atqꝫ eterni lũinis
claritate ꝓuata: ab illius qui mitis ⁊
hũilis est corde ꝯtemplatione disce/
dat? Quid ğ pniciosius: quid ve de/
formius: q̃ vt q̃s honestatis iudiciũ
⁊ regulã ac disciplinam recte discre/
tionis amittat: ⁊ ea san' ac sobri' ꝑ
petret: q̃ nec temulentus quidẽ quis
ac sensu indigẽs veniabiliter admi/
sisset? Hec ğ ⁊ his similia detrimẽta
quisqꝫ ppenderit: non solũ vniuersa
dãnoꝝ genera: ſ3 etiã iniuriaꝝ atqꝫ pe
narũ q̃cunqꝫ possunt a crudelissimis
irrogari: facili sustẽtatiõe despiciet:
nihil dispẽdiosius iracũdia: nec p̃cio
sius animi tranquillitate: ac ppetua
cordis sui iudicãs puritate. Ob quã
nõ solũ carnaliũ ſ3 etiã illaꝝ q̃ spiri/
tales videnť rerũ spernẽda sunt cõ/
moda: si alias acq̃ri vel pfici nisi cũ
huius tranquillitatis perturbatione
non possunt.

Interrogatio an ita castitas sicut ⁊ cetere passiones debeant explorari.

Capitulum. XV.

g Ermanus: Sicut ceterorum
vulneruz: id est: ire: tristicie:
impatiẽtie: p obiectionẽ ꝯtra/
riaꝝ rerũ medela monstrata est: ita
etiã ꝯtra spiritũ fornicatiõis qđ cu/
rationis genus nos opteat adhibe/
re: volum' edoceri. i. vtrũ etiã ꝯcu/
piscẽtie ignis ꝓpositis sicut illic ma/
ioribus irritationũ augmẽtis possit
extingui: qđ satis castitati credimus
esse cõtrariũ: si nõ soluz exaggerenť
in nobis libidinis incẽtiua: ſ3 vel p̃/
tereunte mentis oculo perstringenť.

Responsio q̃bus documẽtis possit agnosci:

Capitulum: XVI.

i Oannes: Questionẽ q̃ etiaz
tacẽtibus vobis narrationẽ
nostrã fuerat secutura: sagax
interrogatio vestra p̃uenit: ⁊ idcir/
co efficaciter eã sensibus vestris cõ/
cipiendam esse nõ ambigo: quando
quidem institutionem nostram acu/
men vestri precessit ingenij. Sine la
bore enĩ cuiuslibet questionis diluci
datur obscuritas: cum absolutionez
eius anticipans inquisitio: q̃ ducen/
da est antecedit. Itaqꝫ remedijs qui
dez illoꝝ que supra diximus vitioꝝ:
nõ solum nihil officiunt: verũetiam
multum conferũt humana cõsortia.
Nam frequentia impatientie sue cre
brius patefacta: quãto magis assi/
duũ superatis dolorẽ cõpunctionis
intulerint: tanto velociorem laborã/
tibus conferunt sanitatez. Ob quod
etiam in solitudine consistentes: cuz
irritationum fomes atqꝫ materia ab
hoĩbus nõ possit exurgere: tñ earũ dẽ
incitamẽta debem' etiã ex industria
retractare: vt aduersus ea iugi cogi/

tationuȝ colluctatione pugnātibus
nobis medela promptior ꝯferatur.
Contra fornicationis vero spirituȝ
diuersa ratio ⁊ dispar est causa. Nā
quēadmodū corpi vsus libidis car
nisqȝ vicinitas: ita etiā menti memo
ria ei⁹ est penit⁹ subtrahēda. Satis
eñ perniciosum est adhuc infirmis
egrisqȝ pectorib⁹ vel tenuissimā re/
cordationē huius passionis admit/
tere: ita vt nōnunqȝ eis etiaȝ sub re/
cordatione sanctarū feminarū: ve/
lut sb sacre lectionis historia: noxie
titillationis stimulus excitet. Cuius
causa seniores nostri huiuscemodi
lectiones sub presentia iunioꝝ solēt
consultissime preterire. Sane perfe/
ctissimis quibusqȝ ⁊ summo iā affe/
ctu castimonie consummatis: ꝓba/
tiones quibus examinare se valeāt:
deesse non possunt: quib⁹ perfectissi
ma cordis integritas incorrupto cō
sciētie iudicio cōprobat. Erit ẽ con
summatissimo viro similis his que
supradicta sunt etiā super hac pas/
sione probatio sui: scȝ vt qui se radi
ces morbi hui⁹ penit⁹ iā extirpasse
cognouerit: explorāde si volet gra/
tia castitat: interdū etiā aliquā ex/
ploratriceȝ sui imaginationē possit
admittere. Ceterū ab his q̄ adhuc
minus firmi atqȝ perfecti sunt: hanc
examinationē nullatenus conuenit
vsurpari: vt coniunctionē femineā:
⁊ palpationē quodāmodo teneraȝ
atqȝ mollē: corde ꝑtractēt: erit eñ
eis magis noxia q̄ȝ salubris. Quod
eñ experimentū huiuscemodi hoi/
bus pōt in hac rōne suppetere: vbi
⁊ in experimēto ipm est qđ vitat: ⁊
in ipsa exploratione discrimen. Cuȝ
ẽ ꝑfectissima quis virtute fundat⁹:
ad illecebrā blandientiū cogitatio/
num: nullū mentis assensum: nullā
carnis cōmotionē in se deprehende
rit excitari: certissima puritatis sue
capiet documēta: ita vt ad hāc se fir
mitatē puritatis exercēs: castitatis
atqȝ incorruptionis bonū: nō soluȝ
mēte possideat: ẽ etiā si corpalem fe
mine attactū causa cuiuscūqȝ: vt so/
let: necessitatis attulerit: penit⁹ sen/
sum passionis ignoret. Hoc abbas
ioannes cū hore none refectionē im
minere sensisset: collationē fine con
clusit.

Explicit collatio abbatis Joānis de fine cenobite ⁊ eremite.

Incipit annotatio capitu/loꝝ collationis abbatis pynufij de penitentie fine ⁊ satisfactionis indicio.

Explicit annotatio capi.

Incipit collatio habita cū abbate pynufio de penitē tie fine: ⁊ satisfactiōis indicio.

De abbatis pynufij humi/

litate ⁊ eiuſdē latebra: Ca.I.

Preclari
ac ſīgl'aris viri ab
batis pynufij d̄ fine
pnīe ꝑcepta dictu/
rus: magnā materie
ꝑtē mihi videoꝛ āputare: ſi hūilitat̃
eiꝰ laudē: quā ī quarto inſtitutionū
libꝛo: ꝗ eſt ſuꝑ inſtituēdis renūciāti/
bus titulatꝰ: bꝛeui ſmone ꝑſtrinxe/
ram: lectoꝛis faſtidio cōſulēs: hic ſi/
lentio ꝑtermittā: cū ꝑſertim multi il/
lius opuſculi noticiā nō habētes: in
hāc poſſint īcurrere lectionē: Et oīs
dictoꝝ vacillet auctoꝛitas: ſi dicētis
mer.tum ſubtrahat̃. Hic ſiquidē cū
haud longe a panephiſi egyptia (vt
illic dictū ē) ciuitate: abbas ⁊ ꝑſby/
ter ingēti cenobio ꝑſideret: tantū ꝗ
eū in omni illa ꝓuincia virtutū ſua/
rum atꝗ ſignoꝝ gloꝛia ſublimaſſet:
vt ſibi iam videret̃ retributiōe lau/
dis hūane laboꝝ ſuoꝝ recepiſſe mer
cedem: timēs ne ſibi ſpecialiter inui/
ſa popularis fauoꝛis inanitas: fru/
ctum p̄emij vacuaret eterni: occulte
monaſteriū ſuum fugiens: ad intima
thabennenſiū monachoꝝ ſecreta cō/
tendit: vbi nō eremi ſolitudinē: non
ſingularꝭ vite vbertatē: quā etiā im/
ꝑfecti quiꝗ laboꝛē obediētie in ce/
nobijs nō ferētes: ſuꝑba nōnunꝗ̄ ꝑ
ſumptiōe ſectant̃: ſ; celeberrīo ꝑele/
git monaſterio ſubiugari. Ubi tñ ne
vllo habitꝰ ſui ꝓderet̃ indicio: īdu/
tus veſte ſeculari: mltis vt illic morꝭ
eſt diebꝰ lachꝛymās ꝓ foꝛibus excu/
bauit: atꝗ ad oīm genua ꝓuolutus:
poſt eoꝛū diuturna faſtidia ꝗ ad ex/
ploꝛandū eiꝰ deſideriū in vltima eū
iā etate velut panis egeſtate cōpul/
ſum: n̄ ſincere illiꝰ ꝓpoſiti ſanctitatē
expetiſſe dicebāt: tandē vt ſuſcipere/
tur obtinuit. Ubi adoleſcēti cuidam
fratri ꝗ hoꝛtū ſuſceperat excolendū
in adminiculū deputatꝰ: cū nō ſolū
oīa ꝗ idē ꝑpoſitus īꝑeraſſet: vel ꝗ
iniūcti opis cura poſcebat: cū admi/
ratiōe tā ſancte hūilitatis impleret:
verūetiā quedā neceſſaria opera: ꝗ
ꝓpter hoꝛroꝛē ſui a ceteris vitabant̃:
ita furtiuo ꝑ noctē laboꝛe ꝑficeret:
vt diluculo oīs illa ꝯgregatio tā vti
liū opeꝝ admirās ignoꝛaret aucto/
rē. Cū ꝗ ita triēniū ferme illic gau/
dens deſideratꝭ tā īiurioſe ſbiectio/
nis laboꝛibꝰ exegiſſet: accidit vt qui/
dā frater eidē cognitꝰ ex illis vnde
ille diſceſſerat egypti ꝑtibuſ adueni/
ret. Qui cū indumētoꝝ eiꝰ atꝗ offi/
cij vilitate ꝓmptiſſime agnitiōis fa/
cilitatē diu heſitās cohiberet: poſt ex
ploꝛationē manifeſtiſſimā: ad eiꝰ ge/
nua ꝓuolutus: primū ſtupoꝛē fribꝰ
cunctis: dehinc ꝓdito etiā noīe: qđ
apud illos quoꝗ ꝑcipue ſanctitatis
fama vulgauerat: etiā doloꝛē com/
pūctiōis īcuſſit: ꝙ ſc; tāti meriti ac
ſacerdotij viꝝ: tā iniurioſis oꝑibus
deputaſſent. Sed poſtꝗ̄ flēs vber/
tim: ⁊ diabolice inuidie ꝗ̄ſi grauē ꝑ
ditionis ſue īputās caſū: ad mona/
ſteriū ſuū honoꝛifica fratꝝ cuſtodia
ambiēte ꝑductus eſt: exiguo illic tꝑe
demoꝛatus: rurſus offenſus eſt iꝑis
honorꝭ ſui ac ꝑinatꝰ obſeꝗijs: ac fur/
tim aſcēdēs nauē: ad paleſtinā ſyrie
ꝓuinciā trāſmeauit: vbi velut inci/
piēs atꝗ nouitiꝰ in illo in ꝗ nos de/
gebamus monaſterij receptꝰ habita
culo: in nr̄a cellula ab abbate ꝑceptꝰ
eſt cōmanere. S; ne illic quidē diu
ꝟtutes eiꝰ ac merita latere potuer̄t.
Nā ſili ꝓditiōe detectꝰ: atꝗ ad mo
naſteriū ſuū cū ingēti honoꝛificētia
ac laude reuocatꝰ: tandē quod erat
eſſe compulſus eſt.

De aduentu nr̄o ad abba/tem pynufiū: Ca. II.

Cum igit̃ poſt nō lōgū tēpꝰ
nos ꝗꝗ egyptū petere ſancte
inſtitutiōis deſideriū cōpuliſ
ſet: ſummo eū affectu ac deſiderio ꝑ/
quirētes: tāta eiꝰ ſumꝰ gr̄a atꝗ hūa
nitate ſuſcepti: vt nos tanꝗ̄ ꝑſtinos

sincellitas etiā cellule sue quā in extrema horti parte cōstruxerat honoraret hospitio. Ubi cum satis ardua atq̧ p̄celsa: cuidā fratri monasterij regulā subeūti: corā oībus in synaxi fratribus p̄cepta tradidisset: q̄ in q̄rto vt p̄diximꝰ institutionū libro q̄nta potiu breuitate cōplexus sui: taꝫ incōprehēsibilia nobis tanq̧ mirifica vere abrenūciatiōis culmina videbanť: vt nullomō illuc hūilitateꝫ nr̄aꝫ crederemꝰ posse ꝯscēdere. Igr̄ desperatiōe deiecti: ⁊ ip̄o etiā vultu intimā cogitationū amaritudinē nō celantes: ad btm̄ senē satis anxia mēte recurrimus. Cui ꝓtinꝰ cām tante meſtitutidinis inq̄rēti: abbas germanus grauiter ingemiscens: ita r̄ndit:

Interrogatio de pnię fine ⁊ satisfactiōis idicio: C. III

Germanus: Quāto magnificentior atq̧ sblimior icognite nobis s̄mo doctrīe: iter arduū p̄celsissime renūciatiōis apuit: ⁊ q̄si remota oculorū nr̄oꝝ caligine ꝯditū celo culmē eiꝰ oñdit: tāto maiore desperationis mole dep̄iminur. Immēsitatē siq̄deꝫ eiꝰ cū exiguitate viriū nr̄aꝝ metientes: ⁊ nimiā abiectionē ignauie nr̄e: cū infinita virtutis ostēse celsitudine ꝯferētes: paruitatē nr̄am nō solū ad illa n̄ posse ꝓficere: verū etiā ab eo qd̄ ē deteriꝰ deficere posse sentimꝰ. Naꝫ pōderibus nimie desperatiōis opp̄ssi: q̄dammō de infimis ad inferiora prolabimur. Unū ꝓinde ac singulare p̄sidiū: medelaꝫ nostris pōt ꝯferre vulneribus: vt de fine pnie ⁊ maxie de satisfactionis indicio aliq̄ discamꝰ: vt certi de remissione p̄cedētiū delictoꝝ: possimus etiā ad cōscendēda fastigia predicte perfectionis animari.

Respōsio de hūilitate interrogationis nr̄ę: Ca. IIII.

Pynufius. Delector quidē ad modū copiosis hūilitatꝭ vestre fructibus: quos etiam cellule illius quondā habitatiōe suscepꝰ: nō icuriosa estiatōe ꝑspexi: valdeq̧ cōgaudeo: q2 id qd̄ a nobis oīm christianoꝝ infimis sola forsitan verboꝝ libertate p̄cipiť: tanta admiratione suscipitꝭ: vt cū ea (si nō fallor) haud segniꝰ q̄ a nobis dicta sunt ipleatꝭ: Cunq̧ sicut memini labore opis vr̄i pene dictoꝝ nostroꝝ exequeť industria: ita meritū vestre virtutis occulitis tamq̄ si nulla ad vos eoꝝ q̄ q̄tidie exercetis aura ꝑuenerit. Sꝫ q̄a idip̄m summa laude dignissimū est: ꝙ velut adhuc rudes incognita vobis esse ista sanctoꝝ instituta testamini: id qd̄ a nobis sedulo postulatis: breuiter vt possumus cōplectemur. Necesse est eñ vt vltra possibilitatē nostrā atq̧ virtutē: antiq̄ familiaritatis vestre pareamus iperio. Itaq̧ de pnie exhortatiōe vel merito: m̄lti nō solū dictis verū etiā scriptis plurima vulgauerūt: mōstrantes q̄nta eius vtilitas: q̄nta virtus: q̄ntaq̧ sit gratia: ita vt deo p̄teritis facinoribꝰ offenso: tanq̧ iustissimā penā ꝓ tantis criminibꝰ inferēti (si dici fas ē) q̄dammō obsistat: ⁊ quasi iuiti: vt ita dixerī: dexterā suspēdat vltoris. Ac ruꝫ hec oīa vobis vl' ꝓ sapīa supnaturali: vl' ꝓ indefesso sacraꝝ studio litteraꝝ ita cognita eē n̄ ambigo: vt de his p̄ima plātatio vr̄e ꝯuersatiōis inoleuerit. Deniq̧ nō de pnie q̄litate: s̄ de eiꝰ fine ac satisfactiōis idicio solliciti: id qd̄ ab alijs p̄termissuꝫ ē sagacissima interrogatiōe disq̄ritis. Quapropť oī breuitate atq̧ cōpēdio: propositionis vestre desiderio satisfacere nitimur.

De modo pęnitētię ⁊ indulgentię documēto: Ca. V.

Penitētie plena ⁊ ꝑfecta diffinitio ē: vt pctā ꝓ quibꝰ penitudinē gerimꝰ: vel q̄bus nr̄a ꝯscīa remordeť: neq̄ q̄ vlteriꝰ admittamꝰ. Indiciū v̄o satisfactiōis ⁊ in-

dulgentie est: affect⁹ q̃z eoꝝ de nr̃is
cordib⁹ expulisse. Nouerit em̃ vnus
quisq̃ necdũ se peccatis p̃stinis ab/
solutũ: q̃diu sibi satisfactioni ⁊ ge/
mitib⁹ incubanti: vel illoꝝ que egit
vel similium criminum ante oculos
imago p̃luserit: eorũq̃ nõ dicã oble
ctatio: ẜ vel recordatio infestauerit
mentis arcana. Itaq̃ tunc se is q̃ ꝓ
satisfactione ꝑuigilat: a criminibus
absolutũ: ac de p̃terit) admissus ve
niã ꝑcepisse cogñscat: cũ neq̃q̃ cor
suũ eorũdez vitioꝝ illecebris sense/
rit vel imaginatiõe ꝑstringi. Quã/
obrẽ verissim⁹ q̃dã examinator pe/
nitẽtie: ⁊ iudex indulgẽtie in ꝯscia
residet nr̃a: q̃ absolutionẽ reat⁹ nr̃i
añ cognitiõis ⁊ iudicij diem: adhuc
nobis in hac carne cõmorantib⁹ de/
tegit: ⁊ finẽ satisfactiõis ac remissi/
onis gr̃az pandit. Et vt h̃ eadẽ que
dicta sunt significãtius exprimãtur:
tũ demũ p̃terita nobis vicioꝝ cõta/
gia remissa credẽda sunt: cũ fuerint
de corde nostro presentiũ volupta/
tum desideria parit̃ passionesq̃ de/
pulse.

Interrogatio an reminiscẽda sint pro cordis cõpunctione peccata: Ca. VI.

G Ermanus: Et vnde nob̃ gi/
gni poterit humiliationis il/
la sctã salutarisq̃ cõpũctio:
q̃ ex ꝑsona penitentis ita describit̃:
Ps. 31. Pctm̃ meũ ꝯgnitũ tibi feci: ⁊ iiusti
ciã meã nõ operui: dixi ꝓnnuciabo
aduersuz me iniusticiã meã dño: vt
illõ q̃z qd̃ sequit̃ efficacit̃ dicere me/
reamur: Et tu remisisti ĩpietatẽ cor
dis mei? vel quẽadmoduz in oꝛone
ꝓstrati: nosmetip̃os ad cõfessionis
lachrymas valebim⁹ excitare ꝑ q̃s
delictoꝝ veniã cõsequi mereamur:
ẜm illud: Lauabo ꝑ singl̃as noctes
Ps. 6. lectũ meũ: lachrymis meis stratum
meum rigabo: si pctõꝝ nostroꝝ me/
moriã de nostris cordibus extruda/
mus. Quã iubemur ecõtrario tena
citer custodire: dicẽte dño: Et iniqui
tatũ tuarũ nõ recordabor: tu vero
memẽto. Ob quã rem nõ solũ ope/
rans: verũ etiã orãs ad pctõꝝ meo/
rũ recordationez mentẽ meã de in/
dustria reuocare cõtendo: vt ad hu
militatẽ verã ⁊ contritionez cordis
efficacius inclinatus: audeaz dicere
cũ ꝓpheta: Uide humilitatẽ meã ⁊
laborẽ meũ: ⁊ dimitte oĩa pctã mea

Responsio quousq̃ anteriorum actuũ recordatio sit habenda: Capi. VII.

P Ynufius: Interrogatio vr̃a
vt iã supra dictũ est: non de
penitẽtie q̃litate: ẜ de ei⁹ fine
ꝓposita est: ⁊ de satisfactiõis indi/
cio: ad quã ꝯgrue (vt arbitror) ꝯse
quẽterq̃ rñsum est. Ceterũ hoc qd̃
de pctõꝝ recordatiõe dixistis: vtile
satis ac necessariũ est: ẜ adhuc agẽ/
tib⁹ penitẽtiam: vt cũ iugi pectoris
sui cõtusione ꝓclamẽt: Qm̃ iniqui Ps. 50.
tatẽ ego cognosco: ⁊ pctm̃ meũ con
tra me est semꝑ. Illud etiã adijciãt:
Et cogitabo ꝓ pctõ meo. Dũ ḡ agi/ Ps. 6.
mus penitentiã: ⁊ adhuc viciosorũ
actuũ recordatione mordemur: ne/
cessariũ est vt ignẽ cõscie nr̃e obor/
tus ex ꝯfessione culpe lachrymaruz
imber extinguat. Cuz vero cuiq̃ in
hac hũilitate cordis ⁊ spũs ꝯtritio/
ne defixo: atq̃ in labore ⁊ gemitu ꝑ/
durãti: horꝝ recordatio fuerit cõso/
pita: ⁊ consciẽtie spina de medullis
aĩe gr̃a dei miserãtis euulsa: certuz ẽ
eũ ad satisfactiõis finẽ atq̃ ĩdulgẽ/
tie merita ꝑuenisse: ⁊ ab vniuersorũ
criminũ labe purgatũ. Ad quam tñ
obliuionẽ nõ alias ꝑuenit̃: nisi per
obliterationẽ vicioꝝ atz actuũ p̃sti/
noꝝ: ⁊ ꝑfectã cordis atq̃ integram
puritatẽ: quã sine dubio null⁹ eoꝝ q̃
ꝑ ignauiã siue ꝯtẽptũ vicia sua pur
gare neglexerit: assequet̃: nisi q̃ ge/
mit⁹ atq̃ suspiria mesta iugitate cõ
tinuãs: omnẽ sordiũ p̃stinarũ exco
xerit labẽ: ⁊ virtute animi atq̃ ope/

Ps. 31. re ꝓclamauerit ad deũ: Delictũ me⸗
um cognitũ tibi feci ⁊ iniusticiā meā
Ps. 41. nō operui. Et: Fuerũt mihi lachry⸗
me mee panes die ac nocte: vt conse
Hiere. 31 quēter mereatur audire: Quiescat
vox tua a ploratu: ⁊ ocl'i tui a lachry
mis: quia est merces operis tui ait
dñs. Illud quoq; sil'iter ad eũ voce
Esa. 44. dñi dirigatᷣ: Deleui vt nubē iniq̄ta⸗
tes tuas: ⁊ quasi nebulā pctā tua.
Eiusd. 43 Et iteꝝ: Ego sum qui deleo iniquita
tes tuas ꝓpter me: ⁊ pctōꝝ tuorum
iam nō recordabor: ⁊ ita funiculis
peccatoꝝ suoꝝ quib⁹ vnusquisq; cō
stringitᷣ absolut⁹: dño cũ omni gra⸗
Ps. 115 tiaꝝactiōe cātabit: Dirupisti vincl'a
mea: tibi sacrificabo hostiā laudis.

De diuersis penitentie fructibus: Capi. VIII.

Post illā nāq; generalem baptismi gratiā: ⁊ illud preciosissimũ martyrij donũ quod sanguinis ablutione ꝯquiritᷣ: multi sunt penitētie fruct⁹: ꝑ quos ad expiationē criminũ ꝑuenitᷣ. Nō enim tm̄ simplici illo penitētie noīe salus eterna repromittitᷣ: d̄ qua btũs apo
Act. 3. stolus petrus: Penitemī inq̄t ⁊ cō⸗
uertimini vt deleantᷣ pctā vestra. Et
Matt. 3. ioannes baptista vel ipse dñs: Pe⸗
nitentiā agite appropinquabit eniꝫ
regnũ celoꝝ. Sed etiā ꝑ charitatis
affectũ pctōꝝ moles obruitᷣ: Cha⸗
j. Pet. 4 ritas em̄ operit multitudinē pecca⸗
toꝝ. Sil'iter etiā ꝑ elemosynarũ fru⸗
ctũ vulneribus nostris medela pre⸗
Ecci. 3. statᷣ: qꝛ sicut aqua extinguit ignem:
ita elemosyna extīguit peccatũ. Ita
⁊ ꝑ lachrymaꝝ ꝓfusionē conquiritᷣ
Ps. 6. ablutio peccatoꝝ. Lauabo em̄ ꝑ sin⸗
gulas noctes lectũ meuꝫ: lachrymis
meis stratum meum rigabo. Deni⸗
q; ostendit eas subiungēs nō inani⸗
ter fuisse ꝓfusas: Discedite inquiēs
a me oēs qui operamini iniquitatē:
qm̄ exaudiuit dñs vocē fletus mei.
Nec nō ꝑ criminũ ꝯfessionē eoꝝ ab⸗
olitio cōceditᷣ. Dixi em̄ ait ꝓnũcia⸗
bo aduersũ me iniusticiā meā dño: Ps. 31.
et tu remisisti impietatē cordis mei.
Et iteꝝ: Narra tu iniq̄tates tuas p̄⸗ Esa. 43.
mus vt iustificeris. Per afflictionē
quoq; cordis ⁊ corporis: admissoꝝ
sceleꝝ remissio similitᷣ obtinetᷣ: Nā Ps. 118
vide inquit humilitatē meā ⁊ labo⸗
rem meũ: ⁊ dimitte oīa pctā mea.
Precipueq; ꝑ emendationē morũ.
Nam auferte inquit malũ cogitatio Esa. 1.
nũ vestraꝝ ab oculis meis: quiesci⸗
te agere ꝑuerse: discite bñfacere: q̄ri⸗
te iudiciũ: subuenite opp̄sso: iudica⸗
te pupillo: defendite viduā: ⁊ veni⸗
te ⁊ arguite me dicit dñs. Et si fuerīt Ibidem.
pctā vestra vt coccinũ: velut nix de
albabuntᷣ: ⁊ si fuerint rubra q̄si ver⸗
miculus: velut lana alba erunt. In⸗
terdũ etiā intercessione sctōꝝ impe⸗
tratᷣ venia delictoꝝ: Qui em̄ scit fra
trē suũ peccare peccatũ nō ad mor⸗
tem: petat ⁊ dabit ei vitā deus pec⸗
cāti nō ad mortē. Et iterũ: Infirma Jacob. 5.
tur quis ex vobis: inducat presbyte⸗
ros eccl'ie ⁊ orēt sup eũ: vngētes eũ
oleo in noīe dñi: ⁊ oratio fidei salua
bit infirmũ: ⁊ alleuabit eũ dñs: ⁊ si
in pctīs sit dimittentᷣ ei. Nonnunq̄
misericordie ac fidei merito labes ex
coquitᷣ vitioꝝ: ſm illud: Per mise⸗ Prouer. 15.
ricordiā ⁊ fidem purgantᷣ peccata.
Per ꝯuersionē plerũq; ⁊ salutē eo⸗
rum qui nostris monit' ac p̄dicatio⸗
ne saluantᷣ: qm̄ qui conuerti fecerit Jacob. 5
peccatorem ab errore vie sue saluat
animā eius a morte: ⁊ opit multitu⸗
dinē pctōꝝ. Per īdulgētiā nihilo⸗
minus ⁊ remissionē nostrā: ad in⸗
dulgentiā nostroꝝ facinoꝝ perueni⸗
tur. Si em̄ dimiseritis hoībus pctā Matt. 6.
eoꝝ: dimittet ⁊ vobis pater vester
celestis delicta vestra. Videtis ergo
quantos miscd̄ie aditus patefecerit
clemētia saluatoris: vt nemo salutē
cupiēs desperatōe frangatᷣ: cũ vide⸗
at se tantis ad vitā remedijs inuita⸗
ri. Si em̄ ꝓ infirmitate carnis affli⸗
ctione ieiunioꝝ abolere te pctā non
posse causar': nec potes dicere: He⸗

Ps̃.108 nua mea infirmata sunt a ieiunio: et
caro mea ĩmutata est ꝓpter oleũ: ꝗa
cinerẽ tanq̃ panẽ manducabã: ⁊ po
tum meũ cũ fletu miscebã: elemosy/
narũ ea redime largitate. Indigenti
si nõ habes qđ impertias: licet nullũ
ab hꝰ opere necessitas inopie ac pau/
pertatis excludat: qñ quidẽ et illius
vidue duo quadrãtes tantũ erat: ingẽtibꝰ diui/
Luce.21. tum muneribꝰ pferant̃. ⁊ ꝑ calice a/
Matt.10 que frigide mercedẽ se redditurũ do/
minus repromittat: certe absq̃ illis
moꝝ poteris emẽdatiõe purgari. Q2
si ꝑfectionẽ virtutũ: extinctiõe vicio/
rum omniũ nõ potes adipisci: solli/
citudinẽ piã erga vtilitatẽ aliene sa
lutis impẽde. Si aũt te idoneũ huic
ministerio nõ esse ꝯquereris: operire
pctã poteris charitatis affectu. In hꝰ
quoq̃ si te fragilem fecerit quelibet
mẽtis ignauia: orõne saltẽ atq̃ int̃/
cessiõe sctõꝝ: remedia vulneribꝰ tuis
humilitatis affectu submissus ĩplo/
ra. Postremo quis est qui nõ possit
Ps̃.31. suppliciter dicere: Pctm̃ meũ cogni
tũ tibi feci: ⁊ iniusticiã meã nõ ope/
rui: vt ꝑ hãc ꝯfessionẽ etiã illud cõ
fidẽter subiũgere mereat̃: Et tu re/
misisti impietatẽ cordis mei. Q2 si ve
recũdia retrahẽte reuelare ea coram
hominibꝰ erubescis: illi quem latere
nõ possunt ꝯfiteri ea iugi supplica/
tione nõ desinas ac dicere: Iniquita
Ps̃.50. tem meã ego cognosco: ⁊ peccatum
meũ ꝯ me est semꝑ: tibi soli peccaui:
et malũ corã te feci: qui ⁊ absq̃ vl/
lius verecundie publicatiõe curare
et sine improperio pctã donare con/
sueuit. Post istud quoq̃ tã prom/
ptũ certũ q̃ subsidium: aliud quoq̃
adhuc facilius largita est nobis diui
na dignatio: ipamq̃ remedij opẽ no
stro cõmisit arbitrio: vt indulgentiã
nostroꝝ scelerũ ꝓ nostro presuma/
mus affectu: dicẽtes ei: Dimitte no/
Matt.6. bis debita nostra: sicut ⁊ nos dimitti
mus debitoribꝰ nostris. Quisquis
igit̃ ad indulgentiã suoꝝ criminum
desiderat ꝑuenire: ist̃ semetipũ apta/
re studeat instrumẽtis: nec obdurati
cordis ꝑuicacia: a remedio salutari
fontẽ tãte pietatis auertat: q2 etiam
si hec oĩa fecerimꝰ: nõ erunt idonea
ad expiationẽ scelerum nostroꝝ: nisi
ea bonitas dñi clemẽtiaq̃ deleuerit.
Qui cũ religiosi conatꝰ obseq̃a sup/
plici mẽte a nobis oblata ꝓspexerit:
exiguos paruosq̃ conatus ĩmensa li
beralitate ꝓsequit̃ dicẽs: Ego sum Esa.43.
ego sum qui deleo iniq̃tates tuas ꝓ
pter me: ⁊ peccatoꝝ tuoꝝ iam nõ re/
cordabor. Ad hũc ergo quẽ predixi
mus statũ quisq̃ ꝯscenderit: satisfa/
ctionis gratiã quotidianis ieiunijs ⁊
mortificatiõe cordis ⁊ corporis asse
quit̃: q2 scriptũ est: Sine sanguinis Heb.4.
effusiõe nõ fit r̃missio: Nec ĩmerito:
Caro enĩ ⁊ sanguis regnũ dei possi/ 1.Cor.15
dere nõ possunt. Et ideo q̃squis ab
huius sanguinis effusiõe gladiũ spi/
ritus qđ est verbũ dei voluerit inhi
bere: absq̃ dubio illa hieremie ꝓphe
te maledictiõe plectet̃: Nã maledi/ Hiere.48
ctus inquit q̃ ꝓhibet gladiũ suum a
sanguine. Hic nãq̃ est gladius qui
illum noxiũ sanguinẽ quo animat̃
materia peccatoꝝ salubriter fundẽs:
quicquid repperit in membris ani/
me nostre carnale terrenumve con/
cretum: resecat ⁊ abscidit: ac mortifi
catos vitijs viuere deo ⁊ spiritalibꝰ
facit vigere virtutibus: ⁊ ita iam nõ
recordatione veteris admissi: ſ spe
futurorum gaudiorũ flere incipiet:
nec tam de preteritis malis q̃ de fu/
turis seu venturis cogitans bonis:
non ex peccatorum merore lachry/
mas: sed ex eterne illiꝰ leticie alacri/
tate profundit: atq̃ obliuiscens ea
que posteriora sunt: id est carnalia
vicia: ad ea que in ante sunt exten/
dit̃: hoc est spiritalia dona atq̃ vir/
tutes.

Q2 vtilis sit profectus ob/ liuio peccati: ⁊ q̃ flagicio/ rum recordatio sit vitãda: Caplm̃. IX.

Ceterũ qđ paulo ante dixisti: te etiã de industria pteritoꝝ peccatoꝝ memoriã retractare: hoc fieri nõ oportet: quinimo etiam si violẽter irrepserit: ptin⁹ extrudat. Multũ nãqꝫ retrahit mentẽ a ɔtẽplatiõis puritate: eius precipue qui i solitudine cõmorat: implicãs eam sordib⁹ mũdi hui⁹: ⁊ prefocãs fetore vitioꝝ. Dũ em̃ recolis ea que ſm principẽ seculi huius siue p ignorantiã siue p lasciuiam cõmisisti: vt ɔcedã tibi qđ in hac cogitatiõe positio oblectatio nlla subrepat: certe antique putredinis vel sola ɔtagio: necesse est vt retro mentẽ fetore corrũpat: ⁊ spiritalẽ virtutũ fragrantiaꝫ: id est suauitatem boni odoris excludat. Cũ ergo pteritoꝝ memoria vitioꝝ pulsauerit sensum: ita ab ea resiliendũ est sicut refugit vir honestus ⁊ grauis si impudice ac procacis femine in publico: aut colloquijs aut amplexibus appetat. Qui vtiqꝫ nisi se a cõtactu eius festinus abstraxerit: ⁊ vel breuissimã morã inhoneste ɔfabulationis admiserit: etiam si ɔsensum impudende respuat voluntatis: infamie tamẽ ac reprehẽsiõis notam cunctoꝝ pretereũtiũ iudicio nõ euadit. Ita igit etiã nos oportet cũ fuerimus in hmõi cogitatiões pestifera recordatione deducti: raptim ab eaꝝ ɔtemplatione discedere: ⁊ implere illud qđ a Salomone pcipit: sed exili inquit: noli demorari in loco eius: neqꝫ intendas oculũ tuũ in eam: ne videtes nos angeli imũdis ac turpibus cogitationib⁹ iuolutos: nõ possint de nobis pretereũtes dicere: Benedictio dñi sup vos: benediximus vobis in nomine dñi. Impossibile nãqꝫ est mentẽ bonis cogitationibus imorari: cum principale cordis ad turpes atqꝫ terrenos intuitus fuerit deuolutũ. Vera est em̃ illa salomonis sentẽtia: Oculi tui cuꝫ viderint alienã: os tuũ tunc loquetur praua: ⁊ iacebis tanqꝫ in corde maris: ⁊ sicut gubernator in magna tempestate: dices aũt: Percusserũt me: sed non dolui: ⁊ deluserunt me: ego autẽ nesciui. Derelictis ergo nõ solũ turpibus sed etiam terrenis cogitationibus vniuersis: erigenda est semper ad celestia nostre mentis intentio: ſm saluatoris nostri sententiam: Ubi enim ego suꝫ inquit: illic et minister me⁹ erit. Solet enim frequenter accidere: vt dum vel suos vel aliorum lapsus: imperitoꝝ quispiã miserãtis retractat affectu: ipse etiam sbtiĩissimi teli voluptuario pstringatur assensu: ⁊ initiũ sub specie pietatis exortum: obsceno ac noxio fine cõcludat. Sunt em̃ vie que videntur apud homĩes recte: nouissima autẽ earũ venient in ꝓfunduꝫ inferi. Quapropter studendum est nobis vt virtutũ potius appetitu et desiderio regni celoꝝ: qꝫ noxijs vitioꝝ recordationib⁹ nosmetipos ad cõpunctionẽ laudabilẽ ꝓuocemus: quia necesse est tãdiu quẽpiã pestilentissimis cloace fetoribus pfocari: quãdiu supra eã stare: vl cenum eius voluerit cõmouere.

Puer. 5. | Ps. 128 | Puer. 23. | Ibidem. | Joh. 12. | Puer. 16.

De satisfactionis indicio ⁊ obliuione preteritorum criminum:

Capl'm. X.

Nouerimus autem nos vt sepe diximus: tũc demũ ꝓ preteritis satisfecisse peccatis: cũ ipsi motus atqꝫ affectus per quos penitenda commisimus: fuerint de nostris cordibus amputati. Quod tamen nullus obtinere posse se credat: qui non prius ipsas causas atqꝫ materias: pro quibus in illa collapsus est crimina: omni spiritus feruore succiderit: vt verbi gratia: si in fornicationẽ vel adulteriũ perniciosa feminarũ familiaritate collapsus est: summa festinatione etiam ipsum earum deuitet aspectũ: aut certe: si per abũdantiã vini epularũqꝫ est nimie

tate succensus: illicitā ciboꝝ crapu/
lam sūma districtiōe castiget. Et rur
sum: si in periuriū: aut furtū: aut ho/
micidiū: aut blasphemiā: pecuniaꝝ
desiderio atq; amore corrupt⁹ incur
rit: materiā auaricie illectricem sue
deceptiōis abscidat. Si in iracūdie
vitiū: supbie passiōe ꝓpellit: arro/
gantie ipsius fomitē sūma humilita/
tis ꝟtute ꝯuellat. Et ita vt vnūqđ/
q; peccatū possit extingui: causa at/
q; occasio p quā vel ob quā admis/
sum est debꝫ primit⁹ amputari. Isto
etenī curationū remedio: ad obliui/
onē quoq; admissoꝝ criminum sine
dubio ꝑuenit.

In quo temporaliter sit agenda penitudo: et in quo finem habere possit: Caplm. XI.

Verū ista ꝓdicte obliuiōis dif
finitio sup capitalib⁹ tantū
sit criminib⁹ ꝯstituta: q̄ moy
saica quoq; lege dānant: quoꝝ si/
cut p ꝯuersationē bonā abijciuntur
vel ꝯsumunt affectus: ita etiā acci/
pit penitētia finē. Ceterū ab ipis mi
Puer. 24 nutis in quib⁹ septies iustus cadit ī
die: vt scriptū est: et resurget: nunq̄
deerit penitudo. Aut enī p ignoran/
tiā: aut p obliuionē: aut p cogitati/
onē: aut p sermonē: aut p obreptio/
nē: aut p necessitatē: aut p fragilita/
tem carnis: singulis dieb⁹ vel inuiti:
vel volētes frequēter pctā incurri/
mus: p quib⁹ et dauid orans dnm:
purificationē atq; indulgentiā dep/
Ps. 18. cat dicēs: Delicta q̄s intelligit? ab
occultis meis mūda me: et ab alienis
parce seruo tuo. Et apls: Nō enī qđ
Ro. 7. volo bonū hoc facio: s; qđ odi ma/
lū hoc ago. Et p quib⁹ idē etiā eiu/
lans pclamauit: Infelix ego homo
Ibidem. quis me liberabit de corpore mortis
huius? Tāta enī in his facilitate tā/
q̄ naturali lege plabimur: vt quan
talibet circūspectione atq; custodia
caueant: nō possint ad plenum ista
vitari. De his siquidē vnus discipu
loꝝ quē diligebat iesus: abrupta de
finitiōe ꝓnunciat dicens: Si dixeri/ 1. Ioh. 1.
m⁹: q2 pctm̄ nō habem⁹: ipi nos se/
ducimus: et verbū eius nō est in no/
bis. Proinde ad pfectiōis culmē p
tingere cupiēti: nō satis proderit ad
finē penitentie puenisse: id est ab il/
licitis tēperare: nisi etiā in illis vir/
tutibus indefesso cursu semetipsum
semper extenderit: quib⁹ ad satisfa/
ctionis indicia puenit. Nec enī a fe/
tidissimis criminū sordib⁹ q̄ abhor/
ret dñs: quēq; abstinuisse sufficiet:
nisi etiā illā bonā ꝟtutū fragranti/
am qua dñs delectat: puritate cor/
dis et apostolice charitatis pfectiōe
possederit. Hucusq; abbas pynufi⁹
de satisfactiōis indicio ac penitētie
fine disseruit. Qui licet vt in ei⁹ ce/
nobio residere mallem⁹: sollicito de/
pcaret affectu: tamen fama scythio/
tice solitudinis inuitatos: cū retinere
nō posset: emisit.

Explicit collatio habita cum abbate pynufio de penitudinis fine et satisfactionis indicio.

Incipit annotatio capitulorum collationis abbatis theone de remissiōe quinquagesime.

Explicit annotatio capi/
tulorum.

Incipit collatio p̃ma ha
bita cũ btõ Theona de re/
missione quinquagesime.
Quõ Theonas ad abbatẽ
Joannẽ venerit: Ca. I.

PRiusquã verba collatiõis hui⁹ habita cũ sũmo viro abbate Theona inci/ piam⁹ euolnere: neces sariũ reor: vt initium ꝯuersiõis eius breui sermõe perstri/ gam: q ex h̃ vel meritũ viri vel gra tia euidẽtius poterit patere lectori. Hic igit adolescens admodũ: parẽ/

tū studio īperioqꝫ cōnexus est vincu
lo cōiugali. Nam duꝫ pudicitie eius
religiosa sedulitate ꝓsp̄iciūt: ⁊ anci/
pitem lapsuꝫ lubrice verent̄ etatis:
ꝑueniēdos adolescētie motus: licito
nuptiaꝝ remedio crediderūt. Cuꝫ ꝙ
hic vnius lustri tēpus cū cōiuge pe/
gisset: venit ad abbateꝫ ioannem: q̄
tūc tēporis merito sanctitatis elect⁹
diaconie p̄sidebat. Non eñ ad hunc
gradū q̄libet ꝓpria volūtate aut am
bitiōe ꝓuehit̄: ſ; is quē cunctoꝝ se/
nioꝝ cetus: etatis prerogatiua ⁊ fidei
atqꝫ virtutū testimonio excellētiorē
oīb⁹ sublimiorēqꝫ cēsuerit. Ad hūc
inquā beatuꝫ ioannē cū pie deuotō
nis studio p̄dictus tū c iuuenis adue
nisset: deferēs religiosa munera īter
ceteros possessores: q̄ certatim deci/
mas vl' primitias frugū suaꝝ memo
rato seni de suis substātijs offerebāt:
videretqꝫ eos senex cū multis ad se
munerib⁹ ꝯfluxisse: ⁊ deuotioni coꝝ
vicissitudineꝫ cuperet recōpensare:
cepit eis ſm apostolū spiritalia semi/
1. Coꝝ. 9 nare: quoꝝ metebat dona carnalia:
deniqꝫ ita sermonē adhortatiōis in/
stituit.

Exhortatio abbatis ioan/nis ad Theonam ⁊ ceteros qui cum eo venerunt: Caplm. II.

Elector quidē o filij pia vr̄o/
rum munerū largitate: ⁊ de/
uotionē hui⁹ oblatiōis: cuius
dispensatō mihi credita est: gratāter
amplector: q2 fideliter primitias ve/
stras ac decimas indigentiuꝫ vsibus
profuturas: velut sacrificiū dn̄o bo/
ne suauitatis offertis: harū scꝫ obla/
tione: plenitudineꝫ quoqꝫ fructuum
vniuerseqꝫ substantie vestre: ex qua
hec domiō delibast': vbertim bene/
dicendā credētes: vosqꝫ scd̄m man/
dati illius fidē mltiplici vbertate bo
norū oīm etiā in hoc seculo cumulā
dos: Honora deū de tuis iustis labo
Puer. 3. rib⁹: ⁊ deliba ei d̄ fructib⁹ iusticie tue
vt īpleant̄ horrea tua abundantia
tritici: vino aūt torcularia tua redū
dēt. Quā deuotionē fideliter exeq̄n
tes: scitote vos legis antique iusticiā
cōsummasse: sub q̄ tūc positi ⁊ trās/
gredientes eaꝫ: reatū ineuitabiliter
incurrebāt: ⁊ īplentes ad ꝑfectōnis
apicem peruenire non poterant.

De decimarū ⁊ primitiaruꝫ oblatione: Caplm. III.

Ecime siquidē precepto dn̄i
vsibus leuitaꝝ: oblatiōes ve
ro ac primitie erāt sacerdoti/
bus cōsecrate: sed primitiaꝝ hic erat
modus: vt quinquagesima pars vel
frugum vel animaliū: templi vel sa/
cerdotum ministerio p̄beret̄. Queꝫ
modum tepidiores quiqꝫ infideliter
minuentes: religiosiores vero etiam
cumulātes: illi ex sexagesima: hi aūt
ex quadragesima fructuū suoꝝ par/
te pendebāt. Justi eñ quibus lex nō 1. Tio. 1.
est posita: sic ꝓbant̄ nō esse sub lege:
vt iusticias legis non solum implere
verūetiā superare cōtendāt: sitqꝫ de
uotio coruꝫ legali maior imperio: q̄
obseruantiaꝫ cumulans preceptoꝝ:
voluntaria addat ad debita.

Qꝫ abraham dauid ⁊ cete/ri sancti: mādata legis fue/rint supergressi: Caplm. IIII.

Ta namqꝫ ⁊ abraham futu/
re legis p̄cepta legim⁹ super/
gressuꝫ: cū supatis quattuor
regibus: de spolijs sodomoꝝ que si/
bi velut victori nō īmerito debebā/
tur: et quidē rege ipso cui⁹ spolia re
tulerat suppliciter offerēte: nihil pe/
nitus acquiescit attingere: sub diui/
ni nominis testificatione ꝓclamans:
Extendo manū meā ad deū excelsuꝫ Gen. 14.
qui fecit celū ⁊ terrā: si a filo subte/
gminis vsqꝫ ad corrigiam calige ac/
cipiaꝫ ex omnibus que tua sunt. Sic
dauid p̄cepta legis cognouimus su/
pergressum: qui p̄cipiente moyse: vt

inimicis talio redderet: non solum
hoc nō fecit: verum etiam dilectione
complexus est psequētes: ⁊ pro his
dn̄o pie supplicans etiā lugubriter
fleuit: ⁊ vltus est interfectos. Ita he
liam quoq; ⁊ hieremiā probam⁹ nō
fuisse sub lege: qui cū licito vti cōiu/
gio absq; reprehensione potuerint:
pseuerare tn̄ virgines maluerūt. Sic
heliseum ac reliquos eiusdē ꝓpositi
viros: moysaica legim⁹ supasse mā/
data: de quibus aplus ita dicit: Cir/
Heb. 11. cūierunt in melotis: in pellibus ca/
prinis: angustiati: afflicti: egentes: q̄
bus dignus nō erat mūdus: in solitu
dinibus errantes: ⁊ in mōtibus: ⁊ in
speluncis: ⁊ in cauernis terre. Quid
de filijs Jonadab filij rechab dicā:
quos hieremie ꝓphete offerēti ex p̄/
cepto dn̄i vinū: ita legimus respon/
Hiere. 35 disse? Nō bibemus vinum: q̄ iona/
dab fili⁹ rechab pater noster p̄cepit
nobis dicēs: Non bibetis vinū vos
⁊ filij vestri vsq; in sempiternum: et
domū nō edificabitis: ⁊ sementē nō
seretis: ⁊ vineas nō plantabitis nec
habebitis: ſ in tabernaclis habitabi/
tis cūctis diebus vestris. Vn̄ etiam
ab eodem ꝓpheta merētur audire:
Hec dicit dn̄s exercituū deus israel:
Ibidem. Nō deficiet vir de stirpe ionadab fi/
lij rechab: stans in cōspectu meo cū/
ctis diebus: Qui oēs offerre posses/
sionum suarū decimas non cōtenti: ſ
ipa p̄dia respuētes: semetipos poti⁹
deo ac suas aīas obtulerūt: ꝓ qui/
bus nulla ab hoīe fieri commutatio
pōt: sicut dn̄s in euāgelio cōtestatur:
Matt. 16 Quam dabit homo commutationē
pro anima sua?

Q[uod] sub euangelij gratia degentes: superare debeant mandata legalia:

Caplm. V.

Va ꝓpter scire debem⁹ nos:
a quib⁹ nō iam exigit legale
mandatum: ſ quibus euāge/
licus quotidie ītonat ſmo: Si vis p/

fectus esse: vade vende oīa que ha/ Matt. 19
bes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis the
saurū in celo: ⁊ veni sequere me. Cū
decimas de substantijs nr̄is offerim⁹
deo: adhuc quodāmō sub legis sar/
cina detineri: ⁊ necdum ad euangeli/
cum illud fastigiū puenisse: qđ obtē/
perantes sibi: nō tm̄ p̄sentis vite bn̄/
ficijs: ſ etiā futuris p̄mijs munerat.
Lex em̄ factorib⁹ suis nō regnorū ce
lestiū p̄mia: ſ vite hui⁹ solatia repro
misit dicēs: Qui fecerit hec: viuet in Leuit. 18
eis. Dn̄s aūt discipl'is ⁊ amicis suis: Matt. 5.
Btī inq̄t paupes spū: qm̄ ipoꝝ ē re/
gnū celoꝝ. Et oīs q̄ reliq̄rit domū: Eiusd. 19
vel fratres: aut sorores: aut patrem:
aut matrē: aut vxorē: aut filios: aut
agros: ꝓpter nomen meū: centuplū
accipiet: ⁊ vitā eternam possidebit.
Nec īmerito. Non em̄ tā laudabile
est si ab illicitis: q̄ si etiā a licitis tē/
perem⁹: ⁊ his ꝓpter ei⁹ reuerētiā nō
vtamur: q̄ ea nobis ꝓpter infirmita/
tē nostrā vtēda p̄misit. Itaq; si eti/
am hi q̄ decimas fructuū suoꝝ fide/
liter offerētes: p̄ceptis dn̄i antiquio
rib⁹ famulant: necdū possunt euan
gelicū culmē ascendere: illi q̄ ne hec
quidē faciūt quantum ab eo absint:
manifestissime puidet. Nā quem/
admodū poterūt euāgelice grē esse
p̄ticipes: q̄ ɔsūmare etiā leuiora le/
gis p̄cepta ɔtēnunt? Quoꝝ facilita
tem vsq; adeo impiosa legislatoris
verba testant: vt etiā maledictū nō
implētib⁹ ꝓponat. Maledict⁹ enī Deut. 27
inq̄t q̄ nō p̄māserit in omnibus que
scripta sunt in libro legis hui⁹: vt fa
ciat ea. Hic aūt ꝓ excellētia ⁊ subli/
mitate mādatoꝝ dicit: Qui pōt ca/ Matt. 19
pere capiat. Illic legiferi violēta cō
pulsio p̄ceptoꝝ indicat paruitatem.
Cōtestor em̄ inq̄t vobis hodie celū
et terrā: q̄ si nō custodieritis prece/
pta dn̄i dei vr̄i: pibit a facie t're. Hic
magnificētia sblimiū mādtoꝝ: ipsa
nō tā īperāt q̄ adhortāt ɔditiōe
signat: Si vis pfect⁹ eē fac hoc aut
illō. Ibi iexcusabile etiā recusātib⁹

moyses pōdus imponit. Hic ꝯsilio tantū volētib⁹ ⁊ ad ꝑfectionē festinantib⁹ dn̄s occurrit. Nō em̄ generaliter p̄cipiendū erat: nec vt ita dixerim: canonice ab oībus exigendū: id qđ ꝓpter mirificā sublimitatem nō pōt passim ab oībus apphēdi: ſ ꝯsilio poti⁹ ꝓuocant̄ oēs ⁊ gr̄a: vt hi qui magni sūt: possint ꝑfectōe virtutū nō īmerito coronari: qui autez parui sunt: ⁊ mēsurā etatis plenitudinis christi implere nō possūt: licet fulgore maiorꝝ velut siderū tecti latere videant̄: tn̄ a tenebris maledictionū que in lege sūt alieni: nec p̄sentiū malorꝝ cladib⁹ abdicant̄: nec supplicio plectant̄ eterno. Nō ergo christus ad illa virtutū excelsa fastigia quēquā p̄cepti necessitate ꝯstrīgit: ſ liberi arbitrij ꝓuocat potestate: ⁊ salubritate ꝯsilij ⁊ desiderio ꝑfectiōis accēdit. Ubi em̄ preceptū: ibi necessitas: ⁊ vbi necessitas: ibi et difficultas: vbi difficl'tas: ibi ⁊ negligētia: vbi negligētia: ibi ⁊ pctm̄: vbi pctm̄: ꝯsequēter ⁊ pena. Custodiētes xp̄o hec ad que p̄fixe legis seueritate cogunt̄: penā potius q̄ ab illa intentabat̄ effugiunt: q̄ꝫ mercedem aut premia ꝯsequant̄.

Q eeuangelij gratia sicut perfectis tribuit regna celorꝝ: ita veniabiliter sustentet infirmos: Capi. VI.

i

Taqꝫ sicut fortes ad sᷝlimia atqꝫ p̄celsa euāgelicus ſmo sustollit: ita non patit̄ infirmos ad ima demergi: ꝑfectis quidē tribuēs beatitudinis plenitudinem: veniā vero infirmitate supatis impertiēs. Lex em̄ ꝯsūmantes precepta sua: in vtriusqꝫ meriti velut q̄dā meditullio collocauit: quantū a trāsgressorꝝ damnatōe secernens: tantū separās a gloria ꝑfectorꝝ. Qđ quidem q̄ꝫ infimū q̄ꝫqꝫ miserabile sit: vl' ex p̄sentis vite statu ⁊ cōparatōe ꝑspicite: in qua miserrimū ducit̄: si ſ

tantū quis studeat ac laboret: ne reus modo inter honestos homines: ⁊ nō etiaz locuples ac honorabilis ⁊ gloriosus habeat̄.

Q i nostra sitū sit potestate vtrū sub euangelij gr̄a: an sub legis velim⁹ terrore cōsistere: Capi. VII.

q

Uāobrē ī nostra hodie sitū est potestate: vtrū sub euangelij gratia an sub legis velimus terrore ꝯsistere. Cuilibet enim parti ꝓ qualitate actus sui: vnūquēqꝫ necesse est aggregari. Nā aut supgredientes legē: suscipit christi gratia: aut certe inferiores velut debitores suos sibiqꝫ obnoxios lex retētat. Reus nāqꝫ legalium preceptorꝝ: nequāq̄ꝫ euangelicā ꝑfectionē valebit attingere: quāuis christianū se ⁊ domini gratia liberatū: īaniter glorietur. Non solū em̄ hic credendus est adhuc esse sub lege: qui ea q̄ lex precipit detrectat implere: sed etiaz ille qui ea tantū que lex iubet obseruare cōtentus est: ac nequāq̄ꝫ vocatiōi ⁊ gratie xp̄i cōdignos exhibet fruct⁹: vbi n̄ dicit̄: Decimas tuas ⁊ primitias offeres dn̄o deo tuo: sed: Uade vende oīa que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesaurꝝ in celo: ⁊ veni seq̄re me. vbi ob ꝑfectōnis magnificentiam discipulo postulāti: ne breuissimū quidē hore spaciū ꝓ patris cōcedit̄ sepultura: nec hūane charitatis officium: diuini amoris virtuti prefertur.

Deut. 12

Matt. 19

Luce. 9.

Quemadmoduz theonas coniugez suam vt et ipsa renunciaret: exhortatus sit: Capitulum. VIII.

q

Uibus auditis beatus Theonas inextinguibili desiderio euāgelice ꝑfectōis accensus: semen verbi fecūdo corde cōceptuz: quasi ꝓfundis atqꝫ edomitis condidit sulcis: in eo vel maxime humilia

tus atq; compũctus: ꝙ euz ſenex nõ
ſolum euangelicam perfectionẽ non
attigiſſe dixiſſet: ſed etiam vix legis
ipſius adimpleſſe mãdata. Siqui/
dem cũ decimas frugum ſuarum ſo/
litus eſſz diacõie annis ſingulis pẽ/
dere: primitiarũ rationez ne audiſſe
quidem ſe aliqñ: quam tñ etiaz ſi ſi/
militer impleſſet: lõge nihilominus
ſm ſenis ſñiam ſe ab euãgelica per/
fectiõe diſtare ſuppliciter fatebatur.
Domũ itaq; reuertiẽ meſtus: illaq;
2.Cor.7 affectus triſticia: que pñiam ad salu
tem ſtabilẽ operatẽ: ac de ſua iam vo
luntate ⁊ definitione nõ dubius: er/
ga ſalutez cõiugis omnẽ mentis ſol/
licitudinez curamq; cõuertit: eamq;
ad deſiderium quo fuerat ipſe ſuccẽ/
ſus: cepit exhortatione ſimili prouo
care: ⁊ vt deo pariter in ſanctimo/
nia ⁊ caſtitate ſuirẽt: diurniſ noctur
niſq; fletibꝰ ammonere dicẽs: ꝯuer/
ſionẽ melioris vite nequaquã eſſe
ꝓtelandã: qꝛ neceſſitati ſubite mor/
tis: vana ſpes ĩmature nõ ꝑindica/
ret etatis: quippe q̃ ĩfantes: pueros:
adoleſcentes: pari vt ſenes ſorte pre
riperet.

Quemadmodum non ac/ quieſcẽte vxore ſua: ad mo naſterium peruolarit:

Caplm. IX.

Cum q; huiuſmodi obſecratõ/
c nibꝰ iugiter ꝑſiſtẽti: ꝯiũx du/
riſſima nõ preberet aſſenſuz:
ſeq; diceret ſolatio maritali pro eta/
tis ſue flore penitꝰ abſtinere nõ poſ/
ſe: ac proinde ſiq̃d deſerta ab eo cri/
minis admiſiſſet: illi potius aſcribẽ/
dum: q̃ ꝯiugij federa dirupiſſet. Ad
hec ille cũ diu ꝯditionẽ nature ꝑtẽ/
diſſet humane: quã fragilẽ ⁊ incer/
tam periculoſum eſſet carnalibꝰ de/
ſiderijs ⁊ operibꝰ diutius implicari:
adijciens aſtruebat: non licere cuiq;
eius ſe boni extorrẽ facere qḋ didi/
ciſſet: maioriſq; eſſe noxe deſpicere
cognitã bonitatẽ: q̃ incognitã non
amare: ꝓinde ſe iã reatu etiã ꝑuari
catiõis ĩuolui. ſi innẽtis tã preclaris
tãq; celeſtibꝰ donis: terrena ac ſor/
dida ꝑtuliſſet. Ad omnẽ ſane aie/
bat etatẽ: omnẽq; ſexũ ꝑfectiõis ma
gnificentiã ꝑtinere: ⁊ vniuerſa eccle
ſie mẽbra ad cõſcẽdendã ſulimium
meritoꝝ celſitudinẽ ꝓuocari: dicen/
te aplo: Sic currite vt cõprehẽdatis 1.Cor.9
nec ꝓpter lentoꝝ ⁊ ſegniũ moras:
paratos atq; alacreſ debere ſubſiſte/
re: cũ rectius ſit: vt deſides a ꝑcurrẽ
tibus incitenẽ: q̃ vt ꝓperãtes a reſi
dẽtibꝰ obligenẽ. Proinde ſtatutũ
ſibi dicebat decretũ q; eſſe renũciare
ſeculo ac mori mũdo: vt viuere poſ/
ſit deo: ⁊ ſi hã c beatitudinẽ neque/
at obtinere: vt cũ ſocia ſua in cõſor/
tium trãſeat chriſti: malle ſe vel cuz
vnius mẽbri diſpẽdio ſaluũ fieri: et
velut debilẽ introire ĩ regnũ celoꝝ:
q̃ cũ ſoliditate corporis cõdemna/
ri. Adijciebat aũt etiã iſta dicens:
Si moyſes ꝓ duricia cordis dimitti
ꝑmittit vxores: quare hoc nõ ſinat
chriſtus ꝓ deſiderio caſtitatis? ꝑſer/
tim cũ idẽ dñs inter ceteras affectio
nes: id eſt patrũ matꝝ ac filioꝝ qui/
bus oẽm reuerentiã: nõ ſolũ lex ſed
etiã ipſe ꝑceperat exhibere: tamẽ ꝓ
noĩe ſuo ac deſiderio ꝑfectionis non
ſolũ ꝯtemnẽda ſimpliciter: ſed etiã
odio habẽda eſſe decernẽs: ꝯiungat
eis ſimiliter etiã vxoꝝ nomẽ dicenſ:
Et oĩs qui reliquerit domum vł fra/ Matt.19
tres aut ſororeſ aut patrẽ aut matrẽ
aut vxorẽ aut filios aut agros ꝓpẽ
nomẽ meũ: centuplũ accipiet: ⁊ vi/
tam eternã poſſidebit. Intantũ er/
go perfectioni quã predicat nihil pa
titur cõparari: vt illã quoq; neceſſi/
tudinez ſoluat patris ac matris: que
ſcḋm apoſtolũ primũ obtinet in re/
promiſſione mandatũ: honora ſcili Eph.6
cet patrẽ ⁊ matrẽ: quod eſt manda/
tum primuz in repromiſſiõe: vt bene
ſit tibi ⁊ ſis lõgeuus ſup terrã: eã q;
deſpici ꝓ ſuo amore precipiat. Eui/
denter itaq; ſicut cos euãgelicus ſer

Matt. 19 mo condemnat ꝗ non interueniente
adulterij crimine: vxoria vincula di-
rumpũt: ita ob amorẽ christi ⁊ desi-
deriũ castitatis: his ꝗ iugum carna-
le reiecerint: etiã cẽtupla premia re-
promittit. Quapropter si fieri põt:
vt ad hanc optatissimã mihi partẽ:
accepta tandez ratione flectaris: sez
vt dño seruientes: penã gehenne pa-
riter euitemus: charitatẽ cõiugij nõ
refuto: immo etiã maiore adhuc di-
lectiõe complector: agnosco eñi ⁊ ve-
neror adiutricẽ meaz: dñi mihi sñia
deputatã: ⁊ indirupto eidem federe
charitatis in christo coherere nõ re-
spuo: nec a me separo qđ dñs mihi
prime statim cõditiõis lege coniun-
xit: dummodo sis ⁊ ipsa qđ cõditor
esse te voluit. Si vero nõ ad adiuto-
rium esse volueris ꝫ in deceptionẽ: ⁊
amminiculũ te non mihi ꝫ aduersa-
rio malueris exhibere: atq3 ob hoc at-
tributum putas cõiugij sacramentũ
vt te huic ꝗ ingerit fraudãs saluti:
insuꝑ etiã me a discipulatu retrahas
saluatoris: ita illaz abbatis ioannis
imo christi ore prolatã sñiam virili-
ter apprehẽdã: vt me a spiritali bo-
no nulla carnalis auellere possit af-
Luce. 14 fectio. Qui eñi inꝗt nõ odit patrẽ ⁊
matrẽ: ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ sorores ⁊
vxorẽ ⁊ agros: adhuc aũt ⁊ animaz
suã: nõ põt meus esse discipulus. Cũ
ergo his atq3 huiusmodi verbis: mu-
liebris nõ flecteretur intentio: ⁊ in ea-
dem obstinationis duricia permane-
ret. Si ego inquit beat⁹ Theonas te
abstrahere a morte nõ possum: nec
tu me separabis a christo. Tutius ẽ
aũt mihi cũ homine ꝙ cũ deo habe-
re diuortiũ. Aspirãte itaq3 gr͂a dei
definitiõis sue executionem instãter
aggressus est: nec intepescere per ali-
quã morã desiderij sui passus est ar-
dorẽ: nã ꝯfestim omni mundana fa-
cultate nudatus ad monasteriũ per-
uolauit. Ubi in breui tãto splẽdore
sanctitatis ⁊ humilitatis enituit: vt
beate memorie ioãne ad dñm ex hac
luce migrãte: sctõq3 Helia viro qui

haud minor decessore suo fuit simili-
ter decedẽte: tertius Theonas vni-
uersoꝝ preelectus iudicio: in diaco-
nie eis dispẽsatione successerit.

Satisfactio pro eo ne di-scidia coniugibus suadere videamur:

Caplm. X.

n Emo autez existimet nos hec
ad ꝓuocanda ꝯiugioꝝ diuor-
tia texuisse: qui non solũ nu-
ptias minime ꝯdẽnamus: verũ etiã
apostolicam sequẽtes sentẽtiã: dici-
mus: Honorabile cõnubiũ in omib⁹: Heb. 13.
et thorus imaculatus: sed vt lectori
initiũ ꝯuersiõis: quo tantus ille vir
deo dicatus est fideliter pãderemus.
A quo bona gratia hoc primũ depo-
sco: vt siue hoc ei placeat siue displi-
ceat: me quoquo mõ a calumnia alie-
num esse ꝯcedẽs: i suo hoc facto aut
laudet aut reꝑhendat auctorẽ. Ego
aũt qui nõ meã suꝑ hac re sententiã
ꝓmpsi: sed rei geste historiã simplici
narratione cõplexus sum: equũ est
vt sicut mihi de eorũ qui hoc factũ
ꝓbãt laude nihil vendico: ita coꝝ ꝗ
id improbãt nõ pulser inuidia. Ha-
beat ergo suũ de illo vt diximus vnus-
quisq3 iudiciũ: sed moneo vt ita cen-
surã sui castiget examinis: ne se equi-
orem aut sanctiorẽ diuino credat eẽ
iudicio: quo in eũ etiã apostolicarũ
collata sunt signa virtutũ: vt taceã
de tantoꝝ patrũ sententia: a quibus
factũ ei⁹ nõ solũ minime reꝑhensũ:
verũ etiã vsq3 adeo collaudatũ esse
manifestũ est: vt eũ summis ac subli-
missimis viris in diaconie electione
pretulerint. Et puto tot spiritaliũ vi-
roꝝ deo auctore ꝓlatũ nõ errasse iu-
diciũ: qđ etiã tãta signoꝝ vt supra
iam dictum est admiratio confirma-
bat.

Inquisitio cur in egypto totis diebus quinquagesime non ieiunetur: nec genua in oratione curuent:

Capitm. XI.

[S]Ed iam tempus est vt ꝓmisse disputationis ordinē prosequmur. Igit abbas Theonas cū diebus quinquagesime nos in nostra cellula visitasset: vespertina orationū solēnitate trāsacta: humi paululū ꝯsidētes: cepimus diligētius ꝑcōtari: cur apud eos tāta obseruātia caueret: ne quis penitus totis quinquagesime dieb⁹: vel genua in oratione curuaret: vel vsq ad horā nonā ieiunare presumeret: coq id diligenti⁹ scrutabamur: qđ neq ꝙ hoc tāta cautiōe suari in syrie monasterijs videram⁹.

Responsio de natura eorū que bona vel mala vel media sint: Capitm. XII.

[A]D hec abbas Theonas tali vsus est sermonis exordio: Oportet quidē nos auctoritati patrū: ꝯsuetudiniq maiorꝫ vsq ad nostrū tempus per tantā annorꝫ seriē ꝓtelate: etiā nō percepta ratōe credere: eamq vt antiquit⁹ tradita ē: iugi obseruātia ac reuerētia custodire. Uerūtamē quoniā causas hui⁹ rei et rationē vultis agnoscere: accipite breuiter ea que a senioribus nostris tradita sup hac institutiōe comperimus. Uerūtamē anteq scripture diuine auctoritas ꝓferat: si placet: de natura ipsi⁹ ieiunij ꝛ qualitatate: pauca dicam⁹: vt disputationē nostrā subsequēs scripturarꝫ confirmet auctoritas. Diuina sapiētia per Ecclesiasten omni rei: id est vniuersis seu ꝓsperis seu que aduersa putant ꝛ tristia: tēpus esse propriū designauit dicēs: Omnibus tēp⁹ est: et
Eccs.3. tempus omni rei sub celo. Tempus pariēdi ꝛ tēpus moriēdi: tēpus plantādi: ꝛ tēpus euellēdi qđ plantatū est: tēpus occidēdi ꝛ tēpus sanādi: tēpus destruēdi ꝛ tēpus edificādi: tēpus plorādi ꝛ tēpus ridēdi: tēpus plangēdi ꝛ tempus saltādi: tempus mittendi lapides ꝛ tp̄s colligēdi lapides: tēpus amplectēdi ꝛ tēpus lōge fieri ab amplexib⁹: tēpus acquirēdi ꝛ tempus perdēdi: tempus custodiendi ꝛ tēpus expellēdi: tempus dirūpendi ꝛ tēpus sartiēdi: tēpus tacendi ꝛ tēpus loquēdi: tēpus amandi ꝛ tēpus odiēdi: tēpus belli ꝛ tēp⁹ pacis. Et infra: Quia tēpus est inqt omni rei ꝛ omni facto. Nihil igitur ex his esse bonū ꝑpetuum diffiniuit: nisi cū fuerit horꝫ qđ oportune ꝛ cōpetenter expletū: ita vt hec eadem q̄ nūc oportune gesta bene cedunt: si importuno vel incōgruo tēpore presumant: inutilia inueniant ꝛ noxia: absq his dūtaxat q̄ ꝑ se principalit vel bona vel mala sūt: nec aliqn̄ possunt in cōtrariū diriuari: vt est iusticia: prudentia: fortitudo: tēperātia ceterecq virtutes: siue e diuerso vitia quorꝫ definitiōes in aliā ꝑtē cadere omnino mutari ve nō possunt. Si q̄ vero in vtrūq affectū possūt aliqn̄ transire: vt ꝓ qualitate vtentiū vel bona inueniant vl mala: hec nō absolute ꝓ sua natura: sꝫ ꝑ perpetrātis affectu ꝛ oportunitate tēporis: vel vtilia interdū vel noxia sentiunt. Eiusdē.8.

Quale bonū sit ieiunium: Capitm. XIII.

[Q]Uā obrem nūc querēdū est: quid super ieiuniorꝫ statu decernere debeam⁹: vtrū nā similiter ꝛ ipm bonum esse eo modo quo iusticiam: prudentiam: fortitudinem: aut temperantiā diximus: q̄ in partē contrariā penitus transire non possunt: an mediū quid: quod interdū factū possit prodesse: interdum ꝑtermissum cōdēnare nō possit: quodq nonnunq egisse reprehensibile sit: nonnunq pretermisisse laudabile. Si enim in illa diffinitōne virtutum: etiam ieiunium censeamus: vt inter principalia bona ciborum abstinentia collocetur: erit ꝓfecto eorū mala ꝛ criminosa ꝑceptio.

Quicquid enim principali bono cō
trariū est: sine dubio principale ma/
lum esse censendum est. Quod defi/
niri a nobis scripturarum sanctaruꝫ
nō permittit auctoritas. Si enim ta
li sensu ac ꝓposito ieiunemus vt pec
catum contrahi in escarū participa/
tione credamus: non mō nullos fru/
ctus pro abstinentia consequemur:
sed etiam reatum maximū ac sacrile/
gij crimen ſm apostolum contrahe/
1.Ti.4 mus: abstinentes a cibis quos deus
creauit ad percipiendū cum gratia/
rumactione fidelibus: ⁊ his qui co/
Ibidem. gnouerunt veritatē: quia omnis cre
atura dei bona: ⁊ nihil reijciendum
quod cum gratiarumactiōe percipi/
tur. Qui enim putat quid cōmunē
Ro.14. esse: illi cōmune est: ⁊ idcirco ob so/
lam perceptionem esce neminem le/
gimus condemnatum: nisi forte iun/
ctuꝫ quid fuerit: vel postea subsecu/
tum: per quod meruerit cōdemnari.

Qꝫ nō sit principale bonuꝫ ieiunium: Capi. XIIII.

Itaqꝫ hoc medium esse etiam
ex hoc manifestissime decla/
ratur: quia sicut non iustifi/
cat custoditum: ita non condemnat
irruptū: nisi forte precepti transgres
sio magis q̄ escarū perceptio punia/
tur. Principali autem bono ita nul
lum oportet vacuuꝫ esse tempus: vt
sine eo cuiq̄ esse non liceat: quia ne
cesse est cessatione eius in maluꝫ cor
ruere negligentem. Nec rursuꝫ prin
cipali malo vlluꝫ conceditur tēpus:
qꝛ quod noxium sp est: nunq̄ pote/
rit si admissum fuerit non nocere: vł
in partē vnq̄ laudabileꝫ cōmutari.
Ac ꝑinde ea quibus q̄litates statu/
tas videmus ⁊ tēpora: ⁊ q̄ sic obser
uata sanctificāt: vt omissa non pol/
luāt: media esse manifestū est: vt pu/
ta nuptias: agriculturam: diuitias:
solitudinis remotionem: vigilias: sa
crorum lectionē: meditationemqꝫ li/
brorum: ipsaqꝫ ieiunia: de q̄bus pri/
cipium sermonis exortum est. Que
omnia diuina preceptio: vł sanctaꝝ
auctoritas scripturarū: nō ita inces/
sabilr̄ obtinenda: nec iugit̄ custodiē/
da decreuit: vt ea paululū intermisis
se nepharium sit. Quicquid enī im/
peratiue decernitur: morteꝫ irrogat
non impletum: q̄cunqꝫ vero suaden
tur potius q̄ iubent̄: facta prosunt:
infecta n̄ puniūt. Et idcirco aut oīa
hec: aut certe quedā: pro causa: pro
loco: ꝓ modo: ꝓ tēpore: circūspecte
agere nos maiores nostri ⁊ prouide
obseruare iusserunt: quia si cōgrue
hoꝝ aliquid actitet̄: aptū atqꝫ cōue
niens: si incōgrue: ineptū esse cōstat
ac noxiū: ac si velit quis in fratris ad
uētu i q̄ christū debet hūanitate refi
cere: ⁊ gratissima susceptiōe ꝯplecti:
austeritatē ieiunij custodire: nonne
inhūanitatis potius crimē incurrit:
q̄ laudē ⁊ meritū religionis acqui/
rit? Vel si cū defectio ⁊ imbecillitas
carnis: reparationē viriū esce perce/
ptione deposcit: nō acquiescat aliq̄s
rigorem abstinentie relaxare: nonne
magis crudelis sui corporis homici/
da: q̄ salutis ꝓuisor est estimādus?
Ita etiā cū tps festiuitatis escaꝝ cō/
gruā fotū ⁊ refectionē necessarie ab
solutiōis indulget: si q̄s ieiunioꝝ ri/
gidā obseruātiā indirupte voluerit
retētare: necesse est vt nō tā religio/
sus q̄ incōditus atqꝫ irrationabilis
habeat̄. Sꝫ ⁊ illis hec nihilominus
reperient̄ aduersa: q̄ humanā lau/
dē ieiunijs aucupant̄: ⁊ inani oſta/
tiōe pallorꝭ: famā sctitatꝭ acq̄rūt: q̄s
euāgelic⁹ ſmo i p̄senti suā recepisse Matt.6.
mercedē ꝓnūciat. vł q̄ꝝ ꝑ ꝓphā dñs
ieiuniū detestat̄: ⁊ ex q̄ꝝ ꝑsona cū si
bi obijciēs an̄ dixisset: Quare ieiūa/ Esa.58.
uim⁹ ⁊ nō aspexisti: hūiliauim⁹ aīas
nr̄as ⁊ nescisti: ꝯfestim sbijciēs ꝓdi/
dit cās cur n̄ merent̄ audiri: Ecce inq̄t
i die ieiunij vr̄i inuenit̄ volūtas vr̄a:
⁊ oēs debitores vr̄os repetitꝭ: Ecce
ad lites ⁊ ꝯtētiōes ieiūatꝭ: ⁊ pcutitꝭ
pug̃ ipie: Nolite ieiunare sic̄ vsqꝫ in

hãc diẽ: vt audiat in excelso clamor
vester. Nũquid tale est ieiuniũ qđ
elegi: p diẽ affligere hominẽ animã
suã? Nũquid ꝯtorquere quasi cir/
culũ caput suũ: ꝛ saccũ ꝛ cinerẽ ster
nere? Nũquid istud vocaui ieiuniũ:
ꝛ diẽ acceptabilem dño? Deinde in/
fert docẽs quõ acceptabilis fiat con
tinẽtia ieiunãtis: atq; euidẽter enũ/
ciat p se solũ ieiuniũ nõ posse pdesse:
nisi has q̃ subijciunt causas habue/
rit ꝯsequẽtes: Nõne hoc est inqui/
ens ieiuniũ qđ elegi? Dissolue colli/
gationes impietatis: solue fascicl'os
deprimẽtes: Dimitte eos qui ꝯfra/
cti sunt liberos: ꝛ omne onꝰ dirũpe:
Frange esuriẽti panẽ tuũ: ꝛ egenos
vagosq; induc in domũ tuã: Cũ vi/
deris nudũ operi eũ: ꝛ carnẽ tuã ne
despexeris: Tũc erũpet quasi mane
lumẽ tuũ: ꝛ sanitas tua citius orient:
et anteibit faciẽ tuam iusticia tua: et
gloria dñi colliget te: Tũc inuocabis
et dñs exaudiet: clamabis ꝛ dicet: Ecce
assum. Videtis ergo ieiuniũ neq̃q̃
principale bonũ a dño iudicari: eo
q nõ per seipm sed p alia opera bonũ
ac placitũ deo fiat: ꝛ rursum ex acci/
dẽtibus causis: nõ solũ vanũ: verũ
etiã odibile cẽseat: dicẽte dño: Cũ
Hiere. 14 ieiunauerit nõ exaudiã preces eoꝝ.

Q principale bonũ nõ ꝓ/pter inferius bonũ debeat exerceri: Capi. XV.

Non enĩ misericordia: patientia ꝛ
veritas: vel illa p̃dicta p̃ce/
pta virtutũ: in quibus vtiq;
bonũ est principale: ꝓpter ieiunia
sunt tenẽda: sed potius ieiunia ꝓpter
illa. Elaborandũ est enĩ vt virtutes
ille: q̃ vere bone sunt ieiunijs acqui/
rant: nõ vt ad ieiunioꝝ terminũ tẽ/
dant illaꝝ gesta virtutũ. Ob hoc ergo
est vtilis carnis afflictio: ob hoc ei
adhibẽda est inedie medicina: vt p
illã ad charitatem i qua imobile ac
sine vlla tpis exceptione ppetuũ bo/
num est: puenire possimꝰ. Neq; enĩ

Matt. 6

Esa. 58

medicine: aurificine vl' ceteraꝝ que
in hoc mũdo sunt artiũ disciplina: ꝓ/
pter instrumẽta q̃ ad opus eius pti/
nẽt exercet: ꝛ nõ potius ferramẽta
ꝓpter artis studiũ p̃parant: q̃ sicut
vtilia sũt peritis: ita superflua his q̃ ar/
tis ipius nesciũt disciplinã. Et sicut
his q̃ ad efficiendũ opus suũ eoruꝫ
ministerio fulciunt: plurimũ psũt:
ita illis qui cuiꝰ rei gratia instituta sint
ignorãtes: sola eoꝝ possessiõe ꝯtẽ/
ti sũt: penitus pdesse nõ possunt: qr
vtilitatẽ eoꝝ summã in retẽtatiõe eoꝝ
tantũ: nõ in operis ꝯsũmatiõe ꝯsti/
tuunt. Illud ergo est optimũ princi
paliter ꝓpter qđ fiũt illa que media
sunt: Ipm vero p̃cipuũ bonũ: nõ ob
aliã causam: sed ꝓpter suã tantũ agit
bonitatẽ.

Quõ a ceteris bonis prin/cipale discernatur bonum: Caplm. XVI.

Quod quidẽ a ceteris q̃ media
esse p̃diximꝰ: his secernit mo
dis: si p se bonũ sit: ꝛ non per
aliud aliquid: si ꝓpter se necessariũ
sit: ꝛ nõ ꝓpter aliud: si inmutabilit
semp q; sit bonũ: ac ppetuo suã reti/
nẽs qualitatẽ: nunq̃ in partẽ possit
trãsire ꝯtrariã: si ademptio vel ces/
satio eius nõ possit summã nõ infer/
re perniciẽ: si id qđ illi cõtrariũ est:
similiter principale sit malũ: nec in
partẽ bonã possit aliquã do trãsire.
Que diffinitiões quibꝰ principali/
um bonoꝝ natura discernit: ascribi
ieiunijs omnino non possunt. Neq;
enĩ ex semetipis bona: aut ꝓpter se
necessaria sũt: q̃ ꝓpter acquirendã
cordis ꝛ corpis puritatẽ salubriter
exercent: vt aculeis carnis obtusis:
mẽs purificata suo ꝯciliet auctori:
nec inmutabiliter semp q; sunt bona:
qr plerũq; eoꝝ intermissiõe nõ ledi
mur: imo etiã in perniciẽ interdum
anime importuniꝰ celebrata vertũ/
tur. Sed nec principale malũ est id
qđ illi videt aduersum: id est ciboꝝ

naturaliter iocūda perceptio: q̄ nisi
intemperantia atqꝫ luxuria: vel alia
quedā vitia subsequanꝰ: mala non
Matt. 15 potest definiri: qꝛ nō qd̄ intrat in os
coinquinat hoīem: ſ₃ que ꝓcedūt de
oꝛe hec coinquināt hoīem. Princi/
pali itaqꝫ derogat bono: nec perfecte
aut sine pctō illud exequiꝰ: q̄squis
hoc nō ꝓpter idipm̄: ſ₃ ꝓpter aliud
aliq̄d facit. Oīa em̄ huiꝰ gratia fa/
ciēda sunt: ipm̄ vero ꝓpter se solum
est expetendū.

De ratione ꝛ vtilitate ie/iunij: Caplm̄. XVII.

[t] Alē igitur diffinitionē super
ieiunij qualitate iugiter reti/
nentes: ita illud totis viribꝰ
animi appetamus: vt tamē tunc de/
mum id nobis congruū nouerimꝰ: si
in eo tempoꝝ ratio: si qualitas: si mē
sura seruetꝰ: nec ita vt in ipso spei no
stre terminū defigamus: sed vt per
ipsum ad puritatē coꝛdis ꝛ apostoli
cam charitatē peruenire possimus.
Igitur ex hoc ipso ieiunio vbi nō so
lum specialia pꝛefixa sunt tempoꝛa:
quibꝰ vel exerceri debeat vel p̄ter/
mitti: sed etiā qualitas modusqꝫ p/
positus est: nō pꝛincipale bonū: sed
mediū quiddā esse manifestum est.
Ceteꝝ hec que pꝛecepti auctoꝛitate:
vel mandanꝰ vt bona: vel interdi/
cunꝰ vt noxia: nunq̄ ita exceptioni
tempoꝝ subiacent: vt interdū: aut q̄
vetita sunt fieri debeāt: aut que im/
perata sunt p̄termitti. Nec em̄ vllus
iusticie: patientie: sobꝛietati: pudici/
cie: charitati: statutꝰ ē modꝰ: nec rur
sum iniusticie: impatiētie: furoꝛi: m
pudicicie: inuidie atqꝫ supbie iber/
tas aliquā do pmissa est.

Nō semper congruū esse ie iunium: Ca. XVIII.

[q] Uāobꝛē his de ieiunij qua/
litate pꝛemissis: subdēda ad/
huc sanctarū scripturarū vi/
deꝰ auctoꝛitas: p quā appꝛobeꝰ ma
nifestius ieiuniū perpetuū custodiri
nec debere nec posse. In euāgelio ie/
iunātibus phariseis vna cū discipu/
lis Joannis baptiste: cū apli vtpote
amici ꝛ conuiue celestis illius sponsi
necdum ieiunioꝝ obseruantiā custo/
dirent: discipuli ioannis qui summā
iusticie se ieiūijs possidere credebāt:
quippe illius sectatoꝛes qui eximius
penitentie pꝛedicatoꝛ: ita cunctis po
pulis foꝛmā suo pꝛebebat exemplo:
vt non solum varia escarū genera:
que humanis vsibus suggerunꝰ ab/
nueret: verūetiā cōmunē panis ipiꝰ
esum penitus ignoꝛaret: dn̄o cōque/
runꝰ dicētes: Quare nos ꝛ pharisei
ieiunamus frequēter: discipuli autē Marci. 2
tui nō ieiunāt? Quibus respondēs
dominus euidenter ostendit: nō om
ni tempoꝛe congruū esse ieiunium:
nec necessarium alicui cū vel festiui/
tas tempoꝛum vel interueniens cha
ritatis occasio: indulgentiā refectio/
nis admittit: Nūquid possunt inq̄/
ens filij sponsi lugere: q̄diu cū illis Ibidem.
est sponsus? venient autē dies cū au
feretur ab eis sponsus ꝛ tunc ieiuna
bunt. Que verba licet ante resurre/
ctionē dixerit coꝛpoꝛis sui: tamen p/
pꝛie quinquagesime tempus osten/
dūt: in quo post resurrectionē qua/
draginta dies domino cū discipulis
epulante: ieiunare illos quotidiane
eius p̄sentie gaudiū nō sinebat.

Interrogatio cur totis q̄n/quaginta diebꝰ ieiuniū re/laxetur: Caplm̄. XIX.

[g] Ermanus: Quare igiꝰ tota
quinquagesima abstinentie
rigoꝛē pꝛandijs relaxamus:
cū v iqꝫ chꝛistus quadraginta tan/
tum diebꝰ post resurrectionē cū di/
scipulis fuerit cōmoꝛatus?

Responsio: Caplm̄. XX.

[t] Heonas: Non incongrua in
terrogatio vestra rationem
integerrime veritatis mere/
tur agnoscere. Post ascensionē sal/
uatoꝛis nostri que quadragesimo re

surrectionis eius acta est die: aposto-
li reuersi de monte oliueti: in quo se
ad patrem pergens prebuit intuen-
dum: sicut etiam Actuuz apostoloꝝ
Act. 1. lectio cõtestatur: Ingressi hierosoly-
mam: decem diebus aduentum spiri-
tussancti expectasse referuntur: qui-
bus expletis quinquagesima eũ die
cum gaudio susceperunt: ⁊ ita est ꝑ
hec festiuitatis huius numerus eui-
denter impletus. Quẽ in veteri quo
qꝫ testamento legimus figuralit̃ ad-
umbratũ: in quo consũmatis hebdo
Deut. 16 madibus septẽ: primitiaꝝ panis per
sacerdotes domino iubebatur offer-
ri: qui veracissime per apostolorũ
predicationem: qua in illo die con-
cionati leguntur ad populum: obla-
tus domino cõprobatur: verus ci-
licet primitiaꝝ panis: qui noue do-
ctrine institutione prolatus: quinqꝫ
milibus virorum esce sue munere sa-
tiatis: primitiuũ de iudeis christia-
norum populũ domino consecrauit.
Et iccirco hi quoqꝫ decem dies cum
superioribus quadragita pari solẽ-
nitate sunt ac leticia celebrandi. Cu-
ius festiuitatꝭ traditio: per apostoli-
cos viros ad nos vsqꝫ trãsmissa eo-
dem tenore seruãda est. Ideo nanqꝫ
in ipsis diebus nec genua in oratiõe
curuant̃: quia inflexio genuũ velut
penitentie ac luctus indiciũ est. Un-
de etiam per omnia eandem in illis
solennitatẽ quã die dominica custo-
dimus: in qua maiores nostri: nec ie-
iunũ agendũ: nec genu esse flecten-
dum: ob reuerentiã resurrectiõis do-
minice tradiderũt.

Interrogatio vtrum ab-stinẽtia ieiunij relaxata: nõ obsit corporis castitati: Caplm. XXI.

Germanus: Potestne hec ca-
ro insolitis blandimẽtis tã
longe festiuitatis illecta: nõ
aliquid sentuosũ de illo quãuis ab-
sciso vitioꝝ fomite germinare: aut
mens presumptis vltra cõsuetudi-
nem dapibus onerata: nõ erga famu-
latum corporis rigorẽ dominatiõis
sue inflectere: presertim cũ in nobis
viridior etas: cito ad rebellionẽ sub-
dita possit mẽbra compellere: si vel
escas solitas abũdanti⁹ vel certe in-
solitas licẽtius ꝑsumamus?

Responsio de seruando continentie temperamento: Caplm. XXII.

Theonas: Si vniuersa q̃ ge-
rimus: rõnabili mentis ap-
pendamus examine: ⁊ de pu-
ritate cordis nostri nõ alioꝝ iudici-
um: sed nostrã semꝑ cõscientiã con-
sulamus: certũ est istã refectõis int̃-
capedinẽ iuste districtiõi obesse nõ
posse: si modo vt dictũ est: equã in-
dulgentie cõtinentieqꝫ mensurã pa-
ri lance ꝑpendẽs: vtranqꝫ siliter ni-
mietatẽ mens incorrupta castiget: ⁊
vtrũ spiritũ nostrũ delitiarũ depri-
mat pondus: an vero alterã hoc est
corporis partem: maior abstinentie
inclinet austeritas: vera discretione
distinguat: illam vel cõprimens vel
subleuãs portionẽ: quã vel extolli
senserit vel grauari. Nihil enĩ domi-
nus noster ad cultum atqꝫ honorẽ
suũ absqꝫ iudicij moderatione vult
fieri: quia honor regis iudiciũ dili-
git. Et iccirco sapiẽtissim⁹ Salomõ:
vt in neutrã partẽ vergente iudicio
declinemus: admonet dicẽs: Hono- Puer. 3.
ra deũ de tuis iustis laborib⁹: ⁊ deli-
ba ei de fructib⁹ iusticie tue. Etenĩ re-
sidet in ꝯsciẽtia nr̃a incorrupt⁹ qui-
dã ac ver⁹ iudex: q̃ nõnunqꝫ super
statu puritatis nr̃e cũctis errantib⁹
sol⁹ ipe nõ fallit̃. Omni igit̃ cautio-
ne atqꝫ sollertia: iugiꝭ circũspecti cor-
dis ꝑuet̃ intẽtio: ne q̃ mõ iudicio no-
stre discretõis errãte: aut incõsidera-
te ꝯtinẽtie cupiditate succẽsi: aut de-
siderio nimie remissiõis illecti: sub-
stantiã virũ nr̃aꝝ inique trutine ex-
aminatione libremus: sed in altera

quidẽ lãce anime puritatẽ: in altera
vires corpis collocãtes: ita vero cõ
sciẽtie iudicio vtraqꝫ pendamus: vt
in neutrã partẽ vnius rei affectu p̃/
ponderãte ꝑuersi: vel ad ĩmodicam
districtionẽ: vel ad nimiã remissio/
nẽ: equalitatis librã ꝓpensius incli
nemus: ⁊ illud nobis vel ꝑ remissio/
nis vel ꝑ districtiõis nimietate di/
caꝭ: Nõne si recte offeras: nõ autẽ
recte diuidas: peccasti? Illas etenim
ieiunioꝝ victimas: quas nobis vio
lẽta viscerũ ꝯuulsiõe inconsiderate
extorquentes: dño recte offerre nos
credimus: ille qui diligit misericor/
diã ⁊ iudiciũ: execraꝭ dicẽs: Ego do
Esa. 61. minꝰ diligẽs iudiciũ: ⁊ odio habẽs
rapinã in holocaustũ. Illos etiã q̃
oblationũ: id est officioꝝ atqꝫ actu/
um suoꝝ p̃cipua ad fotũ carnis atqꝫ
vsus ꝓprios presumẽtes: reliquias
eoꝝ dño ac minimã deferũt portio/
nẽ: velut operarios fraudulẽtos ser
Hier. 48 mo diuinus ita ꝯdẽnat: Maledictꝰ
qui facit opus dñi fraudulẽter. Nõ
ergo ĩmerito eũ qui se ita iniquo fal
lit examine: increpat dñs dicẽs: Veꝝ
Ps. 61. tamẽ vani filij hominũ: mẽdaces fi/
lij hominũ in statheris: vt decipiãt.
Et iccirco btũs apl's (vt discretiõis
moderamina retinẽtes: in neutram
partẽ illecti nimietate vergamꝰ) ani
Ro. 12. monet dicẽs: Rationabile obsequiũ
vestrũ. Quã rẽ etiã legislator simi
liter inꝭdicit: ita p̃cipiẽs: Stathera
Leuit. 19 iusta: ⁊ equa sint põdera: iustuſ mo/
dius: equusqꝫ sextariꝰ. Salomone
quoqꝫ parẽ sup hoc sententiã ꝓfe/
Puer. 20. rente: Põdus magnũ ⁊ pusillũ: et
mẽsure duplices: ĩmunda sunt apõ
dñm vtraqꝫ: ⁊ qui facit ea in adinuẽ
tionibꝰ suis cõpediet. Proinde nõ
solũ illo quo diximꝰ: sed etiã h᷒ mo/
do studẽdũ est nobis: vt nec iniqua
pondera in cordibꝰ nr̃is: nec in hor/
reis ꝯsciẽtie nostre mẽsuras dupli/
ces habeamus: id est ne ea ipsi q̃ di/
strictionis regulã molliunt: remissio
re indulgẽtia p̃sumentes: eos quibꝰ
verbũ dñi p̃dicamus: districtioribꝰ
preceptis ⁊ grauioribꝰ q̃ꝫ ipsi ꝑferre
possimꝰ põderibꝰ obruamꝰ. Qð cũ
facimus: q̃d nisi duplici põdere atqꝫ
mẽsura p̃ceptoꝝ dñi mercẽ frugẽqꝫ
vel appendimus vel metimur? Si
eñi aliter ea nobis: aliter nostris fra/
tribus dispensemꝰ: recte increpamur
a domĩo: eo q᷑ statheras dolosas ac
mensuras duplices habeamꝰ: s̃m il/
lam sententiã Salomonis qua dici/
tur: Abominatio est dño pondꝰ du/ Ibidem.
plex: ⁊ stathera dolosa: nõ est bonũ
in ꝯspectu eius. Hoc etiã modo rea
tum dolosi ponderis duplicisqꝫ men
sure euidẽter incurrimꝰ: si districtio/
ra quedã que p̃uatim ꝑ nostras cel/
lulas exercere ꝯsueuimus: humane
laudis cupiditate corã fratribꝰ ostẽ/
temꝰ: abstinẽtiores scilicet ⁊ sanctio/
res apparere affectãtes humano cõ
spectui q̃ꝫ diuino. Qui morbus pre/
cipue nõ modo vitandus: verũ etiã
abominandus est nobis. Sed inte/
rim a questione ꝓposita paulo lon/
gius euagati: ad eandẽ a qua disces/
simus reuertamur.

De refectiõis tempore atqꝫ mensura: Cap. XXIII.

Hiꝭ p̃dictoꝝ dieꝝ ita est cu/
i stodiẽda solẽnitas: vt corpo
ris atqꝫ aĩe cultui ꝓsit magꝭ
remissio indulta q̃ꝫ noceat: quia nec
illius festiuitatis gaudium aculeos
carnis obtundere: nec ĩmitis ille ad
uersarius dierũ nouit reuerẽtia mi/
tigari. At ergo ⁊ diebꝰ festiuis sta/
tuta ꝯsuetudinis solennitas ꝯserue/
tur: ⁊ saluberrimus parsimonie mo/
dus minime trãscendaꝭ: sufficit vt
indulgentiã remissionis eousqꝫ ꝓ/
gredi patiamur: vt cibus qui hora
diei nona fuerat capiẽdus: paulo ci/
tius: id est sexta hora pro festiuitate
tẽporis capiaꝭ: ea ratione dũtaxat
vt escaꝝ solitus modꝰ vel qualitas
nõ muteꝭ: ne puritas corporis: vel
integritas mẽtꝭ: abstinẽtia quadra/

gesime diligẽtius acquisita: quĩqua
gesime remissiõe d̉pereat: nihil q̄ꝫ no
bis ꝓsit acq̃sisse ieiunijs qd̉ mox a/
mittere cogat incauta saturitas: pre
sertim cũ etiã hostis nostri nõ igno/
ta versutia: tũc p̄cipue munitionem
nostre puritatis impugnet: cũ ei⁹ cu
stodiã senserit solẽnitatꝫ celebritate
laxatã. Quãobrẽ vigilãtissime ꝓ/
uidendũ est: ne vnq̄ꝫ mentis nostre
vigor: blãdis seductiõib⁹ eneruet᷑:
ne vt supra iã dictũ est: castimonie
puritatẽ quadragesime labore que/
sitã: quinquagesime requie ac secu/
ritate ꝑdamus. Et iccirco nulla pe/
nitus in ciboꝝ qualitate vel mõ ad/
mittat᷑ adiectio: ß ab escis q̃ꝝ ꝯtinẽ
tia dieb⁹ ieiunij ꝓ integritate pudi/
citie vtebamur: etiã dieb⁹ celeberri/
mis sil'iter tẽperem⁹: ne leticia festi/
uitatis ꝑniciosissimã nobis carnali/
um incẽtiuoꝝ suscitãs pugnã: ꝟtat᷑
in luctũ: illã q̄ꝫ nobis excellẽtiorẽ q̄
gaudio incorruptõis exultat: festiui
tatẽ mẽtis eripiat: ⁊ incipiam⁹ post
breuẽ carnal' leticie vanitatẽ: amis/
sam cordis pudiciciã lõgo peniten/
tie merore d̉flere. Studẽdũ q̄nimo
est: vt nõ frustra ad nos illa ꝓpheti
ce adhortatiõis cõmonitio dirigat᷑:
Naũ. j. Celebra iuda festiuitates tuas: ⁊ red
de vota tua. Si em̃ ꝯtinẽtie iugita/
tẽ interiecta dieꝝ solẽnitas nõ muta
rit: spiritalib⁹ ferijs iugiter perfrue/
mur: ⁊ ita nobis a seruili operatione
Esa. 66. cessantibus: erit mẽsis ex mẽse ⁊ sab
batũ ex sabbato.

Interrogatio de diuersa obseruatione quadragesime: Caplm. XXIIII.

Ermanus: Quid cause est vt
g sex hebdomadib⁹ quadra/
gesima celebret᷑: licꝫ in q̄bus/
dã ꝓuincijs religiõis forsitan ꝓpen
sior cura: adiecisse hebdomadã etiã
septimã videat᷑: cũ neuter numerus
die dñico sabbatoq̄ꝫ subtracto: qua/
draginta dieꝝ impleat summã? Sex
em̃ ⁊ triginta dies in ipsis hebdoma
dibus tantũmodo ꝯcludunt᷑.

Respõsio eo q̄ ad anni decimas quadragesime ieiunium referatur: Caplm XXV.

Theonas: Licet quorundam
t pia simplicitas huius rei am/
putet questionẽ: tñ quia eti/
am illa q̄ alius interrogatione indi/
gna duxisset: scrupulosius ꝑscrutã/
tes integrã obseruãtie nostre ac my/
sterij veritatẽ desideratꝭ agnoscere:
euidẽtissimã huius etiã rei ꝑcipite
rationẽ: vt manifestius approbetis
nihil irrationabile nostros tradidis
se maiores. Lege moysaica vniuer/
so ppl'o generalis est ꝓmulgata pre/
ceptio: Decimas tuas ⁊ p̄mitias of/
feres dño deo tuo. Itaq̄ꝫ qui substã Exo. 22.
tiarũ nostraꝝ oĩmq̄ꝫ fructuum deci/
mas offerre precipimur: m'to magis
necesse est vt ip̃ius quoq̄ꝫ ꝯuersatio/
nis nostre ⁊ humani vsus operũq̄ꝫ
nostroꝝ decimas offeram⁹: q̄ ꝓfecto
in supputatõe quadragesime euiden
ter implent᷑. Omniũ em̃ dierum nu
merus quibus reuolutus in orbẽ an
nus includit᷑: triginta sex senis die/
rum numero decimat᷑. In septẽ ꝟo
hebdomadibus si dies dñici ⁊ sabba
ta subtrahant᷑: quinq̄ꝫ ⁊ triginta su/
persunt dies ieiunijs deputati: sed
adiecta illa vigiliarum die qua vsq̄ꝫ
in galloꝝ cantum illucescente domi/
nica: ieiunium sabbati protelat᷑: nõ
solum sex ⁊ triginta dierum nume/
rus adimpletur: verumetiam pro
decimis quinq̄ꝫ dierũ qui residui vi/
debantur: si illud quod superest ad/
iectũ noctis spaciũ computetur: ple/
nitudini totius summe omnino non
deerit.

Quomodo etiam primitias nostras domino debeamus offerre: Caplm. XXVI.

q Uid vero de primitijs dicaꝫ:
quas ab oĩb⁹ qui christo fi/
deliter famulanť q̃tidie cer/
tum est exhiberi? Nã cũ experrecti
a somno: ⁊ quasi rediuiua post sopo
rem alacritate surgẽtes: priuſ ꝙ mo
tũ sensus vllius corde ꝯcipiant: vel
memoriã aut curã reifamiliaris ad
mittãt: cogitationũ suaꝝ ortus atq̃
principia: diuinis ꝯsecrant holocau
stis: quid nisi primitias vere suoruꝫ
fructuũ: ꝑ summũ sacerdotẽ Jesum
christũ: ꝓ vsu vite huius ⁊ imagine
quotidiane resurrectiõis exoluunt?
Qui ꝙ etiã a somno excitati: hosti/
am iubilatiõis sue deo similiter offe/
rentes: primo lingue sue motu ip̃m
inuocãt: ip̃ius nomẽ laudesq̃ ꝯce/
lebrãt: atq̃ ad canẽdos ei hymnos:
prima labioꝝ claustra reserãtes: im/
molant deo sui oris officia. Cui etiã
pari deferũt modo prima manuũ su
arũ gressuũq̃ libamina: cũ e cubili/
bus ꝯsurgẽtes in oratiõe ꝯsistunt: et
priuſ ꝙ in ꝓprijs causis membrorum
suoꝝ funganť officio: nihil sibi de mi
nisterio eoꝝ ante decerpunt: sed ad
ipsius honorẽ ꝓmouẽt gressum: at/
q̃ in eius laudatione defigunt: ⁊ ita
cũctoꝝ motuũ suoꝝ primitias ꝓtẽ/
sione manuũ: incuruatiõe genuũ: et
totius corporis ꝓstratiõe ꝑsoluunt.
Jllõ eñi qd̃ decãtať ĩ psalmo alias
Ps. 118 ĩplere nõ possum⁹: Preueni in ma
Ibidem. turitate ⁊ clamaui. Et: Preueuerũt
oculi mei ad te diluculo vt meditarer
Ps. 87. eloq̃a tua. Et mane orõ mea p̃ueni/
et te: nisi vt post quietẽ somni ĩ hãc
lucẽ vt supra diximus: velut e tene/
bris ⁊ imaginaria morte reuocati: ꝯ
vniuersis officijs mẽtis ⁊ corꝑis ni/
hil omnino in nostrĩ p̃sumere neces/
sitatibus audeam⁹. Nullus nã q̃ est
alius quẽ aut ꝓpheta p̃uenerit ma/
tutin⁹: aut nos p̃uenire siliter debea
mus: nisi aut nosmetip̃os: id est oc/
cupatiões nostras ⁊ affectus: curas
q̃ mortales sine quib⁹ esse nõ possu
mus: aut suggestiones subtilissimas
inimici quas nobis adhuc quiescen/
tib⁹ ac sopore demerſ: ꝑ phantasias
inaniũ somnioꝝ inferre conať: qui/
bus nos mox euigilaturos occupet
⁊ inuoluat: vt primitiaꝝ nostrarum
opima deflorãs prim⁹ ip̃e decerpat.
Quãobrẽ oĩ nobis cautiõe curã/
dũ est: si tñ vim p̃dicti versiculi oꝑe
volum⁹ adimplere: vt ita p̃mos ma
tutinaꝝ cogitationum ortuſ: sollers
vigilãtia tueať: ne q̃d ex eis festina
p̃sumptio liuẽtis attaminet inimici:
nostrasq̃ primitias tanꝙ viles iam
atq̃ cõmunes a dño faciat reproba/
ri. Qui si p̃uentus a nobis ꝑuigili
mẽtis circũspectiõe nõ fuerit: antici/
patiõis nequissimã ꝯsuetudinẽ non
deponẽs: quotidie nos fraudib⁹ su/
is preuenire nõ desinet. Et iccirco si
placitas ⁊ acceptabiles deo p̃mitias
ex fructib⁹ nostre mẽtis optam⁹ of/
ferre: nõ mediocrẽ sollicitudinẽ de/
bemus ĩpẽdere: vt oẽs nostri corpo/
ris sensus: matutinis p̃cipue horis
tanꝙ sacrosctã dñi holocausta ĩ om
nibus illibata atq̃ intacta suemus.
Qd̃ deuotiõis gen⁹ multi etiã secla/
riũ summa cautiõe custodiũt: q̃ ante
lucẽ vel diluculo ꝯsurgẽtes: neq̃ꝙ
familiarib⁹ ac necessarijs mũdi hui⁹
actib⁹ ĩplicãť: priuſ ꝙ cũctoꝝ actu/
um suoꝝ oꝑationũq̃ primitias: ad
eccliaꝫ ꝯcurrẽtes diuino studeãt cõ
secrare ꝯspectui.

Cur diuerso dierum nu/mero quadragesima a ple/risq̃ obseruetur?

Caplm. XXVII.

p Orro qd̃ dicitis: diuerso mo/
re: id est sex vel septẽ hebdo/
madib⁹ ꝑ nõnullas ꝓuicias
q̃dragesimã celebrari: vna queãd/
modũ dixim⁹ rõ idẽq̃ ieiunioꝝ mo/
dus diuersa hebdomadaꝝ obserua/
tiõe ꝯcludiť. Hi eñi sibi sex hebdo/
madaꝝ obſuãtiã p̃fixerũt: q̃ putãt
die q̃ꝫ sabbati ieiunandũ. Sex ergo
hebdomadas ieiunia ꝑsoluũt: q̃ eoſ

dē sex ꝛ trigīta dies ꝑ sabbata sexies
reuoluta ꝯsummant.

Quare vocetur quadragesima cū triginta ꝛ sex tantūmodo diebus ieiunetur: Caplm. XXVIII.

Na ergo quemadmodū dixi/
v mus rō: idēq₃ est ieiunioꝝ
mod⁹: licet in hebdomadaꝝ
nūero discrepare videaꝰ. Sed ꝓfe/
cto cū rōnē h⁹ rei hūana obliterasset incuria: tēpus hꝰ q̄ anniuersarie
vt dictum est decime deo trigīta sex
semis ieiunijs offerunꝰ: q̄dragesime
nomē accepit: qd̄ fortasse vl' ꝓpter hꝰ
visum sit hꝰ vocabulo debere cēseri:
ꝙ moyses vl' helias vel ip̄e dn̄s no/
ster Jesus christ⁹ q̄draginta diebus
ieiunasse traduntꝰ. Ad cui⁹ nūeri sa
cramētū illi quoq₃ q̄draginta anni
quib⁹ isrl' est ī solitudine cōmorat⁹:
Et q̄draginta silr̄ māsiōes quib⁹
cā mystice ꝑtrāsisse describitꝰ: nō in/
cōgrue coaptanꝰ. Et fortasse ip̄a de
cimatio recte q̄si ab vsu telonei qua/
dragesime nomē accepit. Jta eīn illa
publica vulgo vocatꝰ exactio: ex qua
tāta lucri portio regis cōmodis de/
putatꝰ: quantū ꝛ a nobis a rege om/
niū seculoꝝ ꝓ vsu vite nostre legiti
mū quadragesime vectigal exigitꝰ.
Sane licet hoc ad ꝓpositā nō ꝑti/
neat questionē: tn̄ q₂ se obtulit nar/
ratōis occasio. Nec hoc quidē p̄ter/
eundū puto ꝙ frequētissime senio/
res nostri iccirco illis dieb⁹ maxime
impugnari om̄e monachoꝝ gen⁹ an
tiqua inimice gētis ꝯsuetudine testa
banꝰ: ꝛ ad trāsmigrandū de suis se/
dibus acri⁹ ꝑurgeri: eo ꝙ ꝓm illā si/
militudinē qua tūc egyptij filios isrl'
violētis afflictiōibus opprimebāt:
nūc quoq₃ verū israel: id est mona/
choꝝ plebē intellectuales egyptij
duris ac lutulētis operib⁹ incurua/
re conenꝰ: ne ꝑ amicā deo quietem
terrā egyptiā deserentes: ad eremū
virtutū salubriter trāsfeamus: ita vt
aduersum nos pharao infremēs di/
cat: Ociosi sunt: ꝛ iccirco vociferan Exo. 5.
tur dicētes: Eam⁹ ꝛ sacrificem⁹ do/
mino deo nostro. Opprimanꝰ labo
ribus ꝛ solliciti sint in opib⁹ suis: et
nō sint solliciti in verbis vanis. Nā
vtiq₃ vanitas impioꝝ sanctū dn̄i sa/
crificiū qd̄ nō nisi ī eremo liberi cor
dis offerꝰ: sūmā eē astruit vanita/
tē: Abomīatio ē eīn pctōri religio. Eccl. 1.

Qꝛ perfecti supergrediantur legem quadragesime: Caplm. XXIX.

Ac igitꝰ q̄dragesime lege qui
h iustus atq₃ ꝑfectus est: nō te/
neꝰ: nec exigui hui⁹ canonis
subiectiōe ꝯtentus est: quem ꝓfecto
illis qui ꝑ totū anni spaciū delitijs
vl' negocijs secularibus implicanꝰ:
ecclesiaꝝ principes statuerūt: vt vel
hac legali quodāmodo necessitate
constricti: his saltē dieb⁹ vacare dn̄o
cogerenꝰ: ac dieꝝ vite sue quos to/
tos quasi fructus quosdā fuerāt vo
raturi vel decimas dn̄o dedicarent.
Ceterū iusti quib⁹ lex nō est posita: 1. Tio. 1.
quiq₃ spiritalib⁹ officijs nō exiguā
illā: id est decimā partē: ꝓ totū vite
sue tēpus impēdunt: q₂ liberi sunt a
decimaꝝ legaliū functione: iccirco si
eos ꝑuenies honesta ꝛ sancta ne/
cessitas coartarit: audēt stationē ie/
iunij absq₃ vlla disceptatōe laxare.
Nō eīn ab eis decimarum exiguitas
mutilaꝰ: qui oīa sua dn̄o secū pariꝰ
obtulerunt. Quod ꝓfecto absq₃ sū/
mo fraudis reatu facere ille nō pote
rit: qui nihil volūtarie offerēs deo:
inexcusabiliter soluere decimas suas
legis necessitate cōpellitꝰ. Quapro/
pter liquido cōprobatur perfectum
esse nō posse famulū legis: qui vel il
la que prohibenꝰ cauet: vel illa que
precipiunꝰ exequitur: sed illos ve/
re esse ꝑfectos qui etiam his que a le
ge concessa sunt non vtunꝰ. Et hac
ratione cū ō moysaica lege dicatur:
Nihil enī ad perfectū duxit lex: nō/ Heb. 7.

nullos sanctoꝝ in veteri testamento ꝑfectos legimus extitisse: q2 transcẽdentes legis imperiũ sub euãgelica ꝑfectiõe vixerũt: sciẽtes ꝙ iustis nõ
j.Tio.j. est lex posita sed iniustis ⁊ nõ subditis: impijs ⁊ peccatoribus: sceleratis et contaminatis.

De causa et initio quadragesime: Ca.XXX.

Sciendũ igit͛ sane hanc obseruantiã quadragesime: q̃diu ecclie illi⁹ primitiue ꝑfectio inuiolata pmã sit: penitus nõ fuisse. Nõ em̃ ꝓcepti hui⁹ necessitate nec quasi legali sãctiõe ꝯstricti: artissimis ieiunioꝝ terminis claudebant͛: qui p totũ anni spaciuз equali ieiunio ꝯcludebant͛. Verũ cum ab illa apostolica deuotione descisceñs: q̃tidie credentiũ multitudo suis opib⁹ incubaret: ne eos vsui cunctoꝝ fidelium ſm aploꝝ instituta diuideret: sed priuatim impẽdijs suis ꝯsulens: nõ seruare tantũ: sed etiã augere cõtẽderet: ananie ⁊ saphire exempluз nõ ꝯtenta sectari: id tunc vniuersis sacerdotibus placuit: vt hoĩes curꝭ secularibus illigatos: ⁊ pene: vt ita dixerim: ꝯtinẽtie vel compunctiõis ignaros: ad opus sanctũ canonica ieiunioꝝ ĩdictiõe reuocarẽt: ⁊ velut legaliũ decimaꝝ necessitate cõpellerent: q̃ vtiq꜂ infirmis ꝓdesse posset: et ꝑfectis ꝑiudicare non posset: qui sub gratia euãgelij ꝯstituti voluntaria legẽ deuotiõe trãscẽdunt: vt ad illã apostolice sentẽtie beatitudinẽ
Roma.6 possint ꝑuenire: Peccatũ em̃ in vobis non dñabitur: nõ em̃ estis sub lege: sed sub gratia. Vere em̃ dñationem in illo nõ potest exercere pctm̃: qui dñat͛ affectibus peccatoꝝ.

Interrogatio queadmoduз intelligi debeat qđ ait apostolus: Peccatũ in nobis non dominabitur: Caplm.XXXI.

Erman⁹: Quia nõ potest fallax hec apostoli esse sentẽtia que securitatẽ nõ solũ monachis: sed etiã omnib⁹ christianis generaliter repromittit: nimiuз nobis videt͛ obscura. Cum em̃ cũctos qui euangelio credunt: a iugo ⁊ dñatiõe peccati liberos atq꜂ alienos esse pronũciet: quomodo pene in omnibus baptizatis vincit dominatio peccatorũ: ſm sententiã domini qua ait:
Omnis qui facit peccatũ: seruus est Joh.8.
peccati?

Responsio de differentia gratie ⁊ legalium preceptorum: Caplm.XXXII.

Theonas: Questionẽ nobis rursus ĩmodicam inquisitio vestra cõmouit: cui⁹ vim licet sciã ab inexpertis nec tradi posse nec pcipi: tamẽ in quantũ potero verbis absoluere ⁊ breuiter expedire tẽptabo: si modo intellectus vester ea que dicemus etiã operibus subseq̃t͛ Queccũ q꜂ em̃ nõ p doctrinã sed per experientiã cognoscunt͛: sicut tradi ab inexperto nequeũt: ita nec mente concipi vel teneri: nisi ab eo qui simili studio fuerit atq꜂ institutiõe fundatus. Et iccirco necessariuз reor: vt primũ diligẽtius inquiramus: quod nã sit ꝓpositum vel volũtas legis: vel que gratie disciplina atq꜂ perfectio: vt consequenter ex his: siue dominationẽ peccati: siue expulsionem eius possimus agnoscere. Itaq꜂ lex principalr̃ iubet expeti copulam nuptiaꝝ dicẽs: Btũs qui habet semen in sion: ⁊ domesticos in hierlm. Et: Maledicta sterilis que nõ peperit. Ecõtrario gratia ad incorruptionis perpetue puritatẽ: ⁊ castimoniã nos
beate virginitatis inuitat: Beate in Luce.23
quiens steriles que nõ genuerunt: ⁊ vbera q̃ nõ lactauerũt. Et: Qui nõ
oderit patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ vxorẽ: nõ po Eiusđ.14
test me⁹ esse discipulus. Et illđ apo/

1.Cor.7 stoli: Reliquū est vt ⁊ qui hñt vxo/
Exo.22. res tā nō habētes sint. Lex dicit:
Decimas tuas ⁊ ꝑmitias nō tardab
Mat.19 offerre. Gratia aūt dicit: Si vis ꝑfe/
ctus esse: vade ⁊ vēde oīa que ha/
bes ⁊ da paupibus. Lex talionū cō/
uitioꝝ ⁊ iniuriaꝝ non ꝓhibet vltio/
Exo.21. nem dicēs: Oculū ꝓ oculo: dentē ꝓ
dēte. Gratia ꝯgeminatiōe iniuriaꝝ
vel cedis q̄ fuerint irrogate: nostraꝫ
patientiā vult ꝓbari: ⁊ ad duplicis
dispēdij tolerantiā paratos esse nos
Matt.5. ꝑcipit: Qui te ꝑcusserit inquiēs in
dexterā maxillā ꝑbe ei ⁊ alterā: Et il
le qui vult tecū iudicio cōtēdere: et
tunicā tuā tollere: dimitte ei ⁊ palli
Leuit.19 um. Illa īimicos odio habēdos: hec
Matt.5. ita diligēdos esse decernit: vt ꝓ ipis
deo semꝑ censeat supplicandū.

De eo ꝙ leuiora sint euā gelij precepta q̄ legis: Caplm. XXXIII.

Cum igit̄ quis hoc euāgelice
ꝑfectionis culmē ascenderit:
iste ꝓfecto supra oēm legem
tātarū virtutū meritis sublimatus:
⁊ vniuersa q̄ ꝑ moysen ꝑcepta sunt
quasi parua despiciēs: tātū sub gr̄a
saluatoris se esse cognoscit: cuiꝰ ad/
iutorio se ad illū sublimissimū statū
Roma.5 intelligit ꝑuenisse. Nō ergo dn̄atur
in eo peccatū: q2 charitas q̄ diffusa
est in cordibꝰ nostris ꝑ spiritū san/
ctū qui datus est nobis: oēm alteriꝰ
cuiusq rei excludit affectū: nec po/
test aut vetita ꝯcupiscere aut impera
ta ꝯtēnere: cuius totū studiū totū q
desideriū diuino amori semꝑ inten/
tū: vsq adeo villū rerū oblectatiōe
nō capit̄: vt etiā his que ꝯcessa sūt
nō vtat̄. In lege aūt in qua ꝯiugio/
rū iura seruant̄: q̄uis cohibita luxu
rie euagatio vni tantū femine māci/
pet̄: tamē nequaq̄ possūt carnalis
concupiscentie aculei non vigere: et
difficile est vt ignis cui etiā studiose
pabula suggerunt̄: ita ꝑfixis termi/
nis includat̄: vt non etiā extra eua/
gatus amburat quicquid attigerit.
Cui etiā si sua illa ita semꝑ occurrat
obiectio: vt exestuare extrinsecus nō
sinat̄: tñ etiā dū cohibet̄ incēdit: q2
voluptas ipa culpabilis est: ⁊ ad ve
locissimos adulterioꝝ raptat̄ exces/
sus ꝯsuetudo ꝯcubitꝰ. Ceterū quos
gratia saluatoris sancto īcorruptio/
nis amore flāmauerit: ita oēs carna
liū desiderioꝝ spinas dn̄ice charita/
tis igne ꝯsumunt: vt nec tepēs fauil
la vitioꝝ refrigeriū integritatis im/
minuat. Legis ergo famuli a licitoꝝ
vsu ad illicita ꝓlabunt̄: gratie par/
ticipes dū licita ꝯtemnūt: illicita nō
nouerūt. Sicut aūt viuit in cōiugij
amore peccatū: ita etiā in eo qui de/
cimas suas ⁊ primitias tātū est red/
dere ꝯtentus: Necesse est eñ cū dū
tardat aut negligit: aut in qualitate
caꝝ: aut in quātitate: aut in quoti/
diana distributiōe peccare. Qui eñ
iubet̄ ea que sua sunt infatigabiliter
indigētibꝰ ministrare: q̄libet ea sū/
ma fide ac deuotiōe dispēset: tamen
difficile est vt nō laqueos peccatoꝝ
frequēter incurrat. In illis vero qui
ꝯsiliū dn̄i nō spreuerūt: sed omnem
substantiā suā paupibus ꝑrogātes:
sumpta sua cruce largitorē celestis
gratie subsequunt̄: pctm̄ nō potest
dn̄ari. Nō eñ eū dispensantē sacra/
tas iam christo opes ⁊ quasi alienas
pia distributiōe pecunias: infidelis
seruādi victus cura mordebit: nec
elemosyne hilaritatem abijcit mesta
cūctatio: q2 qd̄ semel totum obtulit
deo: id iā alienū sine ꝓprie necessi/
tatis recordatiōe aut angusti victꝰ
timore dispergit: qui certꝰ est cū ad
desideratā ꝑuenerit nuditatē: mul/
to magis a deo se q̄ volucrē celi esse
pascendū. Econtrario is qui substan
tiam retinens mūdialē: aut decimas
fructuū suoꝝ atq primitias: aut ꝑ/
tem pecuniaꝝ ꝯstrictus legis anti/
que sanctione distribuit: licet pecca/
torū suoꝝ ignem maxime elemosyne
rore restinguat: impossibile tamen

est: quantauis opes suas magnani/
mitate dispenset: vt se ad plenũ eru/
at a dominatione peccati: nisi forte
p grãm saluatoris: cum re etiã ipm
affectum deposuerit possidẽdi. Pa/
ri modo non potest non cruento pec
Exo. 21. cati imperio famulari: quicunq̃ ocu
lum pro oculo: dentem pro dẽte: ex
precepto legis eruere: aut inimicum
suum odio mauult habere: quia ne/
cesse est eum dum talionis vicissitu/
dine vlcisci suam optat iniuriã: dũ
contra inimicos odij amaritudinem
seruat: furoris atq̃ ire perturbatio/
ne semper accendi. Quicũq̃ vo sb
Matt. 5. euangelice gratie illuminatione ver
satur: ac malum nõ resistendo supe/
rans: sed ferendo dexteram percutiẽ
ti maxillam: etiam alteram prebere
voluntarius non moratur: ꝛ volen/
ti aduersũ se de tunica litigiũ cõmo/
uere: remittit ꝛ pallium. Quiq̃ dili
git inimicos suos: ꝛ orat ꝓ calũniã/
tibus sibi: hic peccati repulit iugum
ac vincula dirupit. Non enim viuit
sub lege: que non interimit semina/
ria peccatorum. Unde nõ inmerito
Heb. 7. de ipsa beatus apostolꝰ: Reproba/
tio inquit fit precedentis mãdati ꝓ/
pter infirmitatem eius ꝛ inutilitatẽ:
Ezech. 20 Nihil enĩ ad perfectũ adduxit lex.
Et dominus per ꝓphetã: Et dedi in/
quit eis precepta non bona: ꝛ iusti/
ficationes in quibus nõ viuẽt in eis:
sed viuit sub gratia: que non ramos
tantum nequitie amputat: sed ipsas
penitus radices noxie voluntatis
euellit.

Quemadmodũ quis ꝓ/ betur esse sub gratia: Capitulum. XXXIIII

Quisquis ergo perfectionem
euãgelice studuerit tenere do
ctrine: hic sub gratia consti/
tutus: peccati dominatione nõ pmi/
tur. Hoc est enĩ esse sub gratia: que a
gratia mandantur implere. Quicũ/
q̃ vero perfectionis euãgelice pleni
tudini subiectꝰ esse noluerit: nõ igno
ret se q̃uis baptizatus sibi videatᷣ ac
monachꝰ: non esse sub gratia: sed le/
gis adhuc vinculis prepeditũ: pec/
cati pondere pregrauari. Proposi/
tum nãq̃ est eius (qui omnes a qui/
bus receptus fuerit gratia adoptio/
nis assumit) nõ destruere sed super/
edificare: nec euacuare sed adimple/
re moysaicas sanctiones. Quod nõ/
nulli penitus ignorantes: ꝛ cõsilio/
rum atq̃ exhortationum christi ma
gnificentiam negligentes: ita p̃sum/
ptiua libertatis securitate soluuntᷣ:
vt non solum christi precepta tanq̃
ardua non attingant: verumetiam
ipsa illa que illis incipientibus par/
uulisq̃ moysaica lege mãdata sunt
velut antiquata contemnant: illud
quod apostolus execratur noxia li/
bertate dicentes: Peccabimꝰ: quia Roma. 6
non sumus sub lege sed sub gratia?
Qui ergo nec sub gratia ẽ: quia ne/
q̃q̃ ad dominice doctrine culmẽ
ascendit: nec sub lege: quia etiã ipa
illa paruula legis mãdata nõ susce/
pit: hic duplici peccatorum oppres/
sus imperio: ob hoc solũ gratiã chri
sti percepisse se credit vt per noxiam
libertatem ab eo fieret alienus: in il/
lud incidens quod apostolus petrꝰ
ne incurramus enunciat: Quasi li/ 1. Pet. 2
beri inquit agite: ꝛ non quasi vela/
men habẽtes malicie libertatẽ. Bea
tus quoq̃ apostolꝰ paulꝰ: Uos enĩ Gal. 5.
inquit in libertatem vocati estis fra
tres: id est vt absoluti sitis a domi/
natione peccati: tantum ne libertatẽ
in occasionem detis carnis: id est fru
strationem legalium mandatorum
credatis esse licentiã vitiorum. Hec
vero libertas: quia nusq̃ nisi ibi sit
tantum vbi dominus commoratur:
paulus apostolus docet: Dominus 2. Cor. 3.
inquiens spiritus est: vbi autẽ spiri/
tus domini: ibi libertas. Quapropt
nescio vtrum hũc beati apostoli sen/
sum sicut hi qui experti sunt sapiũt:
exprimere atq̃ elucidare potuerim:

unum scio apertissime illum etiam sine expositione cuiusq̃ omnib⁹ referari: qui practicen: id est actualem perfecte tenuerint disciplinã. Non enim laborabunt ut quod iam operando didicerunt: intelligant disputando.

πραχ/τίκην

Interrogatio cur interdum propensius ieiunantes: carnalibus incentiuis acrius urgeamur: Capitulum. XXXV.

Germanus. Obscurissimam questionẽ ꝛ multis etiam ut putamus incognitam apertissime reuelasti. Unde ut hoc quoq̃ ꝓfectui nostro adiicias depcamur: ut cur interdũ etiam ꝓpensius ieiunantibus nobis: ꝛ exhaustis atq̃ defectis: vehementiores pugne corporis excitenť diligẽter edisseras. Nã plerũq̃ etiã experrecti e somno: cũ deprehenderim⁹ nos corporalis veneni contagium pertulisse: ita deiicimur conscientia: ut ne ad ipsam quidem orationem consurgere fiducialiter audeamus.

Respõsio q̃ hec questio future collationi debeat reseruari: Capitulum. XXXVI.

Theonas. Studiũ quidẽ vestrũ: quo ꝓfectiõis viam nõ trãsitorie sed plene atq̃ ꝑfecte desideratis attingere: infatigabiliter huic disputatiõi nos ꝓuocat inherere: Nec enĩ de exteriore castimonia: ꝛ circũcisiõe manifesta: ſʒ de illa que in occulto est diligẽter inquiritis: sciẽtes in hac visibili carnis cõtinentia: perfectiõis plenitudinẽ non inesse: que haberi vel ꝑ necessitatẽ vel per hypocrisim etiã ab infidelibus põt: ſʒ in illa cordis volũtaria ꝛ inuisibili puritate. Quã cũ beatus apl's ita ꝑdicet: Nõ enĩ qui ĩ manifesto iudeus: neq̃ que in manifesto in carne est circũcisio: ſʒ qui in occulto iude⁹: ꝛ circũcisio cordis in spiritu: nõ littera: cui⁹ laus nõ ex hoĩb⁹ sed ex deo est: qui solus scʒ cordium secreta rimať: tñ q꞉ satisfieri desiderio vr̃o ad plenũ nõ põt: Breue enĩ q̃d supest spaciũ noctis: ad indagãdã hãc obscurissimã nõ sufficit q̃stionẽ: ↄgruũ reor ut interim differatur. Sensim enĩ hec ꝛ corde ab omĩ cogitationũ strepitu penit⁹ absoluto: ut a nobis ꝓferri: ita vr̃is debent mẽtib⁹ intimari: q̃ sicut ꝓpter ↄsciẽtie purificationem oportet inq̃ri: ita nisi ab eo q̃ donũ integritatis expertus est: tradi assignariq̃ nõ possũt. Nõ enĩ q̃riť q̃d inanium argumẽta ꝟbor꞉ ſʒ inťna ↄscientie fides ꝛ maior vis ꝟitať inculcet. Et iccirco de emũdatiõis hui⁹ sciẽtia atq̃ doctrina: nec ꝓferri aliq̃d nisi ab experto: nec trãsfundi q̃cq̃ põt: nisi in cupidissimũ valdeq̃ sollicitũ ꝟtuť ipsius amatorẽ: q̃ nõ eã vacuis nudis q̃ ꝟmõib⁹ sciscitãdo: ſʒ totis animi virib⁹ annitẽdo optet attingere: scʒ nõ studio loquacitatis infructuose: sed desiderio puritatis interne.

Roma. 2

Explicit collatio prima abbatis theone de remissione quinquagesime.

Incipit annotatio capitulorum collationis secunde abbatis Theone de nocturnis illusionibus.

v Respõsio quãdo reatũ ↄtra/ hat hec passio dormienti.
vj Qr nõnunꝙ etiã inimici fa/ ctione hec ↄtingat illusio.
vij Qr nũꝙ dignũ se cõmunio/ ne dominica quispiam de/ beat iudicare.
viij Obiectio eo ꝙ oẽs dñica cõ/ muniõe priuãdi sint si nul/ lus est absq; peccato.
ix Responsio eo ꝙ multi sancti eẽ possint: nemo absq; pec/ cato nisi christus.
x Qr solus filius dei absq; vl/ lo peccati vulnere vicerit temptatorem.
xj Qr in silitudine carnis pecca ti solus venerit christus.
xij Qr iusti ⁊ sancti omnes non fuerint in similitudine sed in veritate peccati.
xiij Qr nõ sint tã grauia pecca/ ta sanctorũ vt eis auferant meritum sanctitatis.
xiiij Quomodo intelligendũ sit illud apostoli: Nõ em̃ qd̃ volo bonum facio.
xv Obiectio eo ꝙ ex peccatorũ potius persona hoc apo/ stolus dixisse credendus sit.
xvj Dilatio proposite questiõis.

Explicit annotatio capi/ tulorum.

Incipit collatio secunda abbatis Theone de noctur/ nis illusionibus.

De iterato ad abbatem Theonã reditu nostro eius q; exhortatiõe: Capi. I.

Post dies ferme septẽ: quiqua/
p gesime solẽnitate trãs acta: cũ ipo noctis in/ itio: id est p⁹ synaxim vespertinaz: pmisse disputatiõis ex pectatiõe suspẽsi: sancti Theone cel lulã fuissemus ingressi: alacer senex hilari vultu ac blãdo nos prior ser/ mone cõpellans: Mirabar inqt ar/ dentissimũ studiũ vestrũ his septez diebus absolutionẽ proposite que/ stionis potuisse differre: ⁊ debitori suo precipue nõ roganti: dilationez tanti tẽporis pstitisse. Justissimũ p/ inde est vt quia vltro mihi benigni/ tas vestra tã largas concessit indu/ cias: ego quoq; morã in debiti reddi tione nõ faciã: Grata nanq; est hu/ ius fenoris occupatio: que maiora dum soluit argumẽta ↄquirit: ⁊ nõ solũ percipientẽ ditat: verũ etiã ni/ hil iminuit largienti. Duplices siq̃/ dem cõgregat questus: rerũ spirita/ liũ dispẽsator: Lucrũ em̃ non soluz in illius qui audit pfectu: verũ etiã in sua disputatione cõsequit: nõ mi nus semetipm ad desideriũ pfectio/ nis accendẽs: dũ instruit auditorez. Quãobrẽ vester ardor meus pfe/ ctus est: vestra sollicitudo mea com punctio est. Nã vtiq; ⁊ ipse nũc mẽ te torperẽ: nihilq; in meo corde de his que expetitis pertractarẽ: nisi me vester feruor atq; expectatio ad rex spiritaliũ recordationem suscitaret quodãmodo dormitantẽ. Et iccir/ co pferat i mediũ questio si videt: cui⁹ pridẽ p angustia tẽporis abso/ lutionẽ pcrastinare maluimus.

Commemoratio interro gationis nostre: cur maio/ rem abstinentiam maior in terduz carnis impugnatio subsequatur:

Caplm. II.

Hec aũt (ni fallor) inquisitio
h vestra cõplexa est: cur inter/ dum remissius ieiunantes: le uioribus carnis hui⁹ aculeis titille/ mur: ⁊ nõnunꝙ districtius abstinẽ/ tes: afflictio exhaustoq; corpore: in/

centiuis acriorib⁹ vrgeamur: ita vt queadmodũ patefecit vestra confessio: experrecti: reperiam⁹ nos humorum naturaliũ egestione respersos.

Q̃ triplici ratione ꝓueniat genitalis fluxus egestio: Caplm. III.

Huius ergo infestationis triplicē causam nostri ꝓdidere maiores: que modũ temporis constituti intēpestiuis irrumpat excessibus. Aut enim superflua escarum nimietate congeritur: aut ꝑ incuriam mentis elabit̃: aut inimici illudētis insidijs ꝓuocatur. Primũ igitur gastrimargie: id est voracitatis vel gule vitiũ: hãc redundantiam obsceni humoris extrudit. Nam et cũ districtioris abstinentie tempore statum polluit puritatis: non de presenti vt putat⁹ inedia: sed de nimietate preterite saturitatis effunditur. Quod enim per voracitatis ingluuiem concretum fuerat in medullis: necesse est vt per pruritũ aut certe per ignorantiam: q̃uis magno ieiunio tabefacti corporis egeratur. Quã obrem non solum lautioribus epulis abstinendum: sed etiam a vilioribus cibis equali est continentia temperandum: immo ipsius etiam panis ⁊ aque satietas est cauenda: vt possit diu in nobis acquisita corporis puritas permanere: atqꝫ imitari quodãmodo intemeratã spiritus castitatem: licꝫ nos necesse sit cõfiteri: interdum etiam absqꝫ vlla mētis industria: vel per temperiem corporum: vel per etatis maturitatem: quosdam rarius sordidari: vel certe fluxus istius egestione non pollui. Sed alterius meriti est: qui pacē inerti felicitate consequitur: alterius qui triũphum gloriosis virtutib⁹ ꝓmeretur. Hui⁹ enim potentia vitiorum omniũ debellatrix digna miraculo est: illum quem facultas boni ĩ sua tuetur ignauia: censendum magis dixerim securitatē habere q̃ laudem. Secunda impuri illius profluuij causa est: si mens spiritalibus studijs atqꝫ exercitijs vacuata: nec disciplinis interioris hominis instituta: quendam sibi segniciei sitũ ꝑ cõsuetudinē continui torporis obduxerit: aut cum sordidarũ cogitationum inimicitias non cauens: ita illã cordis sublimissimã puritatē segniter concupiscit: vt omnē perfectiõis et castimonie summã in sola credat exterioris hominis castigatione cõsistere. Cuius erroris atqꝫ secordie vitio consequenter eueniet: vt non solum multimoda cogitationũ peruagatio: inuerecũde atqꝫ procaciter secretum mentis irrumpat: sed etiaꝫ pristinarum omniũ passionum intra eam semina perseuerēt. Que q̃diu in eius abditis delitescunt: q̃uis rigido corp⁹ ieiunio castiget̃: tamen nihilominus dormientē illecebrosis phantasmatibus inquietant: Quare fit vt ante legitimi temporis cursum: non iam ex nature necessitate: sed nec adhuc ex fraude nequitie spiritalis: obsceni eliciantur humores: qui non tam inanitate carnis q̃ mētis circũspectione atqꝫ virtute si penitus inhiberi nequeunt: saltem ad illam egestionis simplicem qualitatem auxiliante gratia dei perducuntur. Ideoqꝫ imprimis discursus sũt sensuum coercendi: ne mens istis excessibus assuefacta: ad fediora incitamenta luxurie somnians pertrahatur. Tertia causa est: cum ꝑ ordinatam quidem atqꝫ sollicitam continētie disciplinam: contritione cordis ⁊ corporis perpetuam castimonie puritatem optamus acquirere: sed nos vtilitati carnis ac spirit⁹ egregie cõsulentes: fraudulentissimi hostis ita impugnat inuidia: vt dum deijcere fiduciam consciētie nostre: nosqꝫ velut reatu aliquo humiliare conatur: illis precipue diebus quibus maiore integritatis merito desideramus



diuino placere conspectui: absqꝫ vllo quidem carnis pruritu: mētis ve cōsensu: nec per illusionem phantasmatis alicuius: sed tamē simplici fluxus illius egestione nos polluit: vt a sacrosancta nos cōmuniōe deterreat: licet in quosdā incipientiū ⁊ q̄rū corpora necdū longa ieiunioꝝ castigatione tenuata sunt: ob hoc diabolica factiōe hec euenire credat̄ illusio: vt cū eos intensioribus ieiuniis studere cognouerit: omnes eorū conatus hac arte subuertat: vt dum se nō solum nihil ad puritatē corporis districtiore ieiunio ꝓfecisse: veꝝ etiam grauius sentiunt fuisse pulsatos: magistrā incorruptionis ac puritatis altricē abstinentie districtionē tanq̄ emulā perhorrescāt. Quapropter nosse debemus non iccirco nos tantū ab vnoquoqꝫ vitio debere purgari: quia suis ꝑturbationib⁹ nostrū occupet sensum: sed q̄ꝛ contētum nō sit solū absqꝫ alioꝝ consortio dominari: sed intromisso omniū vitioꝝ diriore collegio: subditā sibi mentē multiplicata captiuitate populetur. Et iccirco gastrimargia vincenda est: nō ꝓpter se tantū: ne scilicet onerosa nos voracitate corrumpat: nec propter hoc solum ne carnalis concupiscentie nos igne succendat: sed ne etiam iracundie vel furoris atqꝫ tristicie: ceterarumqꝫ omniū passionum faciat esse mancipia. Nā cum nobis esca ac potus vel minus vel negligentius vel tardius ministratur: si gule dominatione deprimimur: consequens est: vt etiam iracūdie stimulis incitemur. Et rursis voluptuosis saporibus demulceri absqꝫ philargyrie peste nō possumus: per cuius superfluos apparatus magnis luxuria gaudet impendijs. Philargyria vero cenodoxia atqꝫ superbia et omnium multitudo vitiorum indiuidua societate iungūtur: atqꝫ ita vnūquodqꝫ vitium si vigere in nobis vel solum ceperit: etiam ceteris suggerit incrementa.

Interrogatio an ad sacrosanctam cōmunionem accedere liceat nocturna illusione pollutum:

Capl'm. IIII.

Germanus: Dispensatiōe dei credimus hāc questionem in medium fuisse prolatam: vt illud quod verecundia interrogandi fiduciam cohibente: nunq̄ potuimus edoceri: nunc oportunitate collationis causeqꝫ ipsius ordine prouocati: sciscitari fiducialiter audeamus. Si igitur eo tempore quo accedi oportet ad sacrosancta mysteria: senserimus nos somni illusione pollutos: presumenda est an vitanda illa salutaris esce sacrosancta perceptio?

Responsio quando reatum contrahat hec passio dormienti:

Capl'm. V.

Theonas: Omni quidem industria quātum in nobis est studere debemus: vt immaculatam castimonie puritatem illo vel maxime tempore teneamus: quo venerandis assistere optamus altaribus: ⁊ vigilantissima circūspectione precauendum est: ne carnis integritas precedente tempore custodita: in ea precipue in qua nos ad cōmunionem salutaris conuiuij preparam⁹: nocte fraudetur. Uerum si hostis ille nequissimus vt nobis celestis remedij subtrahat medicinam: custodiam sopite mentis illuserit: ita duntaxat vt nullo reprehensibili interueniente pruritu: nullo contaminetur oblectationis assensu: sed egestionem aut naturali necessitate prófusam: aut certe impugnatione diaboli absqꝫ sensu voluptatis elici-

tam:ad impedimentum nostre san/ctificationis obtenderit:possumus & debemus ad gratiam salutaris cibi confidenter accedere. Sin vero no/stro vitio hec fuerit egesta cõcretio: conuenientes conscientiam nostram illud apostolicum formidemus: Qui
1. Co. 11 manducauerit panem & biberit cali/cem domini indigne:reus erit corpo/ris & sanguinis domini: Probet au/tem seipsum homo: et sic de pane il/lo edat: & de calice bibat: Qui enim manducat & bibit indigne: iudicium sibi manducat & bibit:non discernẽs corpus domini:id est nequaquam illum celestem cibum a communium esca/rum vilitate secernens:nec talem es/se dijudicans quem non nisi pura li/ceat mente vel carne presumere. De/nique infert: Ideo inter vos multi in/firmi & imbecilles: & dormiunt mul/ti: spiritales scilicet infirmitates ac mortes ex hac specialiter dicens pre/sumptione generari. Multi enim qui eum illicita vsurpatione presumũt: infirmantur fide:et imbecilli sunt men/te:passionũ scilicet languoribus in/uoluti:et dormiunt somno peccati: ab hoc sopore letali nequaquam saluta/ri sollicitudine resurgentes. Dein/de sequitur: Quod si nosmetipsos diju/dicaremus: non vtique iudicaremur: hoc est: si nosmetipsos perceptione sacramentorum quotienscunque pec/cati vulnere preuenimur: iudicare/mus indignos: impenderemus vti/que studium: vt per penitudinis emẽ/dationem ad ea digne possemus ac/cedere: & non tanquam indigni seuerissi/mis infirmitatum flagris castigare/mur a domino: vt vel sic compuncti ad remedia nostrorum vulnerum re/curramus: ne digni presentis seculi breuissima correptione non habiti: in futuro simul cum huius mũdi pec/catoribus cõdemnemur. Quod eti/am in Leuitico euidẽti denũciatio/ne precipitur: Omnis mundus man/ducabit carnes: & anima quecunque comederit de carnibus sacrificij sa/lutaris quod est domini: in qua est immũdicia: peribit coram domino. In Deuteronomio quoque a spirita/libus castris immundus similiter my/stice segregatur: Si fuerit inquit in/ter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio: egredietur extra castra & nõ reuertetur priusquam ad vesperã: ab/luatur aqua: & post solis occasum re/gredietur in castra. Deut. 23

Quod nonnunquam etiam ini/mici factione hec cõtingat illusio:

Caplm. VI.

Verum vt manifestius ap/probetur: quod etiam in/imici factione nonnunquam hec eliciatur impuritas: no/uimus fratrem: qui cum castimoniã cordis et corporis summa circũspe/ctione atque humilitate promeritam iugiter possideret: ac nequaquam noctur/nis ludificationibus temptaretur: quotiens tamen se ad percipiendam communionem dominicam prepa/rasset: immundo fluxu dormiens fe/dabatur. Qui cum multo se tempo/re a sacrosanctis mysterijs trepidus abstineret: tandem hanc ad seniores detulit questionem: remedium im/pugnationis ac doloris sui: medica/bili eorum consilio consecuturum se esse confidens. Sed cum primam causam morbi huius spiritalium me/dicorum doctrina discuteret: que solet ex abundanti ciborum pre/sumptione descendere: eamque me/morato fratri deprehenderent non inesse: atque hanc illusionem nequa/quam vitio saturitatis constaret emer/gere: eo quod nec fratris nota distri/ctione solennium dierum quibus il/la pollutio contingebat specialis ex/ceptio: hoc illos pateretur opinari: ad secundam huius valitudinis cau/

sam: ilico irã stulerũt inquisitiõis in
daginem: discutientes ne anime for/
sitan culpa: caro exhausta ieiunio:
impurꝫ illusionibꝰ vrgeret: q̃bꝰ etiã
districtissimi viri: cũ paululũ elati õ
sui corporis fuerint puritate: per su
perbie vitiũ polluũtur: quod scꝫ do/
num precipuũ dei: id est corporis ca
stitatẽ: humanis se viribus obtinuis
se crediderint. Interrogatus igitur
vtrũ industriã suaꝫ ita capacẽ huiꝰ
crederet esse virtutis: vt ope diuini
nõ egeret auxilij: summa hunc impi/
um sensum execratione detestãs: cũ
se humiliter astruxisset: ne ceteris q̃/
dem diebus corporis puritatẽ reti/
nere potuisse: nisi diuina ĩ omnibus
gratia fuisset adiutus: illi confestim
ad causam tertiã recurrentes: occul
tas diabolice factionis insidias pui/
derunt: ꝓbantesqꝫ nec anime culpã
esse nec carnis: sacrosanctis eũ epu/
lis debere misceri confidentissime cẽ
suerunt: ne scilicet si in hac obstina/
tione durasset: versutis maligni ho/
stis laqueis obligatus: sanctificatio/
nis ⁊ corporis christi particeps esse
nõ posset: ⁊ per hãc fraudem medi/
cina remedij salutaris in perpetuum
fraudaretur. Quo facto ita omnis
diabolice factionis scena detecta est:
vt mox ṽtute dominice corporis ꝓ/
tegente: illa preterite illusionis con/
suetudo cessaret: in quo inimici do/
lus euidẽter apparuit: ⁊ exposita est
pariter ac ꝓbata sententia seniorũ:
que plerũqꝫ hunc impurissimũ flu/
xum: nec carnis nec anime vitio: sed
aduersarij factiosa docuit ludificati/
one propelli. Ut ergo fallax imagi/
natio somniorꝫ: illectrix egestiõis ĩ/
pure: vel in ꝑpetuũ: vel certe vt ẽm
humiliorẽ siue cõmunẽ dixerim sta/
tum: certis mensibus ignoretᷣ: post
illam fidẽ qua õ dei specialiter gra/
tia puritatis donum iugiter sperare
nos conuenit: esce potusqꝫ est nimie/
tas castiganda. Horum nãqꝫ redũ/
dantia istiusmodi humores propen

sius gigni necesse est: qui quoniã cõ/
creti non possunt non egeri atqꝫ ab
ipsius nature lege propelli: sub occa
sione cuiuscunqꝫ pruritus atqꝫ illu/
sionis emergunt. Escarum vero sa/
tietate subtracta: consequens est il/
las quoqꝫ immundas egestiões tar/
dius generari: ⁊ ita fit vt quemad/
modum fluxus earum: ita etiam illu
sio dormientes vel rarius vel subti/
lius inquietet: quia non solum ege/
stio ex imaginatiõe: sed imaginatio
ex egestionis nimietate descendit.
Quapropter si volumus ab illusio/
num istarum illecebris liberari: om/
ni virtute nobis est enitendum: pri/
mũ vt fornicationis passione deui/
cta: iuxta apostolum beatum: nõ re/ Roma.6
gnet peccatũ in nostro mortali cor/
pore: ad obediendum concupiscen/
tijs eius. Secundo vt ipso quoqꝫ il/
lecebroso corporis motu sedato pe/
nitus ac sopito: nequaq̃ꝫ exhibeamꝰ Ibidem.
mẽbra nostra arma iniquitatis pec/
cato. Tertio vt interiore quoqꝫ ho/
mine nostro: ab illa libidinis titilla/
tione omnimodis ac medullitꝰ mor
tificato: exhibeamus nos deo tanq̃ꝫ Ubi.s.
ex mortuis viuentes: et ita per hunc
profectum peruenientes ad perpe/
tuam quietem corporis nostri: exhi
beamus etiam membra nostra non
iam arma libidini sed iusticie deo.
In qua nobis castimonie puritate
fundatis: peccatum in nobis iã non
dominabitur. Non enim sumus sub Roma.6
lege: que dum licita nuptiarum iu/
ra commendat: etiam illum cuius
ministerio opus illicite fornicatio/
nis expletur: in nostris medullis
nutrit ac reseruat ardorem: sed sub
gratia: que dum incorruptionem
virginitatis insinuat: etiam istum
innoxiuꝫ ac simplicem corporis mo/
tum: et ipsius quoqꝫ liciti coitus in/
terimit voluptateꝫ: atqꝫ ita cunctis
ĩpurissime colluuiõis hũoribꝰ arefa
ctis: egregij ac laudabiles eunuchi q̃
per Esaiã ꝑdicãtᷣ effecti: merebimur

illam que ꝓmittit᷑ eis beatitudinem
possidere: Hec enĩ ait dñs eunuchis:
Esa.56. Qui custodierit sabbata mea ⁊ ele/
gerint que volui: ⁊ tenuerint fedus
meũ: dabo eis in domo mea ⁊ in mu
ris meis locũ: ⁊ nomẽ melius a filijs
⁊ filiab⁹: nomẽ sempit̃nũ dabo eis
qđ nõ peribit. Qui sũt isti filij ⁊ fi/
lie: quib⁹ intantũ isti p̃ferunt᷑ eunu/
chi: vt etiã locũ ac nomẽ melius ac/
cepturi esse dicant᷑: nisi illi sancti q̃
sub veteri testamẽto in coniugiorũ
copula ꝑmanẽtes: per obseruãtiam
mandatoꝝ in adoptionẽ filioꝝ dei
nõ ĩmerito ꝑuenerũt? Qđ etiã no/
men est illud qđ eis velut precipuũ
quiddã vice remuneratiõis summe
ꝓmittit᷑: nisi hoc qđ christi vocabu
lo dicunt᷑ esse censendi? De quo no/
Eiusdē.65 mine ⁊ alibi idẽ ꝓpheta: Et s̃uos su
os inquit vocabit nomine alio: in q̃
qui benedictus est sup terrã: benedi
cet᷑ in deo: amẽ: ⁊ qui iurat in terra:
Eiusdē.62 iurabit in deo: amẽ. Et iterũ: Et vo
cabit᷑ inquit tibi nomẽ nouũ qđ os
dñi noĩauit. Quicq ꝓ hac cordis et
corpis puritate: etiã illa p̃cipua ac
singulari beatitudine pfruent᷑: vt il
lud canticũ iugiter canãt: qđ nemo
alius sctõꝝ canere potest: nisi isti so/
Apoc.14 li qui sequunt᷑ agnũ quocunq va/
dit. Virgines enĩ sunt: ⁊ cũ mulieri
bus se nõ coinquinauerũt. Proin/
de si ad hãc sublimissimã virginum
gloriã volum⁹ ꝑuenire: omni virtu
te incorruptionẽ mẽtis ac spirit⁹ ex
colamus: ne in illaꝝ insipiẽtiũ vir/
ginũ nũero collabamur: quib⁹ iccir/
co nõ sit reputata ṽginitas: qꝛ a cõ
mixtiõe carnali ĩmunes sese tm̃mo/
do seruauerũt: ⁊ ob hoc ṽgines qui
dem: sed fatue nũcupant᷑: qꝛ defici/
ente in vasis eorum oleo puritat̃ in
terne: claritas ac splẽdor corporalis
virginitat̃ extinguit᷑: interioris enĩ
fotu ac pabulo puritatis: sũministra/
ri necesse est etiã exteriori homini ca
stitatẽ: eãq iugiter ad pseuerantiã
incorruptiõis ꝑpetue aiari. Et ideo

fatue ille virgines gloriosum sponsi
thalamum cũ illis prudentibus non
merent᷑ intrare: que integrũ spiritũ
suũ ⁊ animaꝫ ⁊ corpus sine querela
in diem dñi nostri iesu christi conser
uauerunt. Illi namq sunt veri atq
incorrupti virgines christi: illi admi
rabiles atq egregij reputant᷑ eunu/
chi: nõ qui metuũt: sed quibus non
libet fornicari: nec qui ĩpudicitie re/
primunt frena: s̃ qui ipam quoq mi
nimam mentis titillationẽ et tenuis/
simã libidinis incitamẽta vicerũt: ⁊
eo vsq extenuauerũt illuꝫ carnis: vt
ita dixerim: sensuꝫ: vt nõ solum ex cõ
motione eius nulla oblectatõne: sed
ne exigua quidẽ titillatõne tãgant᷑.

Quomodo nunq dignum se cõmu nione dominica quispiam debeat iudicare:

Capitulum .VII.

Tanta aũt cor nostrũ hũilita/
tis debem⁹ vallare custodia:
vt hanc definitioneꝫ ꝑpetua
sensuũ stabilitate teneamus: nequa/
q̃ nos posse ad tantũ purificatõnis
meritũ ꝑuenire: vt licet hec q̃ supra
dixi ꝑ dei gratiã oĩa fecerimus: indi/
gnos tñ nos cõmunione sacri corpo/
ris esse credamus. Primuꝫ: qꝛ cele/
stis illius manne tãta maiestas est:
vt nemo hac lutea carne circũdatus:
ꝓ suo merito eius edulium ⁊ non ex
gratuita dñi largitate pcipiat. Dein/
de qꝛ nullus ita circũspectus in hu/
ius mũdi potest esse cõflictu: vt eum
saltem rara vl' leuia peccatoꝝ tela nõ
feriãt: quia impossibile est vt nõ aut
ignorantia: aut negligentia: aut va/
nitate: aut obreptione: aut cogitatõ/
ne: aut necessitate: aut obliuiõe pec/
cetur. Nam etsi ad tam p̃celsum q̃s
virtutum culmen ascenderit: vt apo
stolicum illud nõ iactãter exclamet:
Mihi aũt ꝓ minimo est vt a vobis 1.Cor.4
diiudicer: aut ab humano die: s̃ neq
meipsum iudico: nihil enĩ mihi con/
scius suꝫ: sciat se tñ absq peccato eẽ

non posse. Neqꝫ enim frustra idem
doctoꝛ adiũxit: Sꝫ non in h iustifi/
catus sum. i. non si ego iustum me eẽ
credidero: veram confestim iusticie
gloriã possidebo: vel qꝛ me conscia
mea nullius peccati repꝭhensione cõ/
pungit: idcirco nullius soꝛdis cõta/
gione fuscatus sum: multa enim meã
consciam latent: que cũ sint mihi in/
cognita vel obscura: deo nota atqꝫ
manifesta sꝫ. Jõ qꝫ subijciens: Qui
aũt me inquit iudicat dñs est. i. ab il/
lo solo quẽ secreta coꝛdiũ non latẽt:
veꝝ iudicij in me proferet examen.

Obiectio eo ꝙ omnes do/minica communiõe priuã/di sint si null⁹ est absqꝫ pec/cato: Caplm. VIII

Erman⁹: Supꝛadictũ est nõ
g nisi sctõs celestiũ sacramẽto
rũ esse debere pticipes: nunc
adijcit ĩpossibile esse homini: vt im
munis penit⁹ sit a delicto. Si null9
ergo liber a noxa: null⁹ est sanctus:
ꝛ ꝯsequẽs est: vt homo cui sanctitas
deest: mysterioꝝ chꝛisti particeps eẽ
nõ possit: ꝛ regnũ etiã celoꝝ sperare
non debeat: qꝺ solis sanctis domi/
nus pollicetur.

Responsio eo ꝙ multi san/cti esse possint: nemo absqꝫ peccato nisi chꝛistus: Caplm. IX.

Heonas: Multos quidẽ esse
t sctõs ac iustos negare nõ pos
sumus: ꝫ inter sanctũ ꝛ ĩma/
culatũ: multa distãtia est. Aliud est
eñi esse quẽpiã sanctũ: id est diuino
cultui ꝯsecratũ: hoc eñi nomẽ nõ so
lũ hoĩbus: ꝫ etiã locis ꝛ vasculis tẽ/
pli atqꝫ lebetib⁹: attestãte scriptura:
cõmune est. Aliud est aũt esse absqꝫ
peccato: qꝺ vnius dñi nr̃i iesu chꝛi/
sti singulariter ꝯuenit maiestati: de
quo etiã apl's velut pcipuum ꝗd ac
1. Pet. 2 speciale ꝓnũciat dicẽs: Qui pecca/
tum nõ fecit. Satis eñi vilẽ atqꝫ in
dignaꝫ ei⁹ preconijs laudẽ quasi in/
coꝛpale ac diuinũ ei aliquid assigna/
uit: si etiã nos illibatã ab oñi pec/
cato possim⁹ trãsigere vitã. Rurs⁹
apl's ad hebꝛeos: Nõ eñi habem⁹ in Heb. 4.
quit pontificẽ qui non possit cõpati
infirmitatib⁹ nostris: tẽptatũ aũt p
oña p silitudine absqꝫ pctõ. Si igi
tur etiã terrene humilitatꝫ nr̃e: cũ il/
lo excelso diuinoqꝫ pontifice hec põt
esse cõmunio: vt etiã nos absqꝫ vlla
peccati offensiõe tẽptemur: cur apl's
hoc in illo velut vnicũ ac singulare
suspiciẽs: eius meritũ ab hominibus
tãta diuisiõe discreuit? Hac ergo so/
la ob omnib⁹ nobis exceptiõe distin/
guit: qꝛ nos nõ absqꝫ peccato: illuꝫ
sine pctõ ꝯstat fuisse tẽptatũ. Quis
etem hoĩm ꝗuis fort' atqꝫ bellatoꝛ
sit: hostilib⁹ tamẽ telis plerũqꝫ non
pateat? Quis velut impenetrabili
carne circũdat⁹: tãtis pꝛlioꝝ piculis
sine piculo misceat? Jlle aũt sol⁹ spe Ps. 44
ciosus foꝛma p filijs hoĩm: cõditio/
nẽ moꝛtis hũane cũ vniuersa carnis
fragilitate suscipiẽs: nullius vnqꝫ est
soꝛdis maculatus attactu.

Qꝫ solus filius dei absqꝫ vllo peccati vulnere vice/rit temptatoꝛem: Caplm. X.

Emptat⁹ est eñi ꝫm silitudi/
t nẽ nostrã gastrimargie pmũ Gen. 3.
vitio: vt ei callid⁹ ille serpẽs
eo oꝛdine quo adam ante seduxerat:
esuriẽti: esce desiderio conaret illu/ Matt. 4
dere: Si fili⁹ ĩquiẽs dei es: dic vt la/
pides isti panes fiãt. Sed nullũ reci
piens ex hac tẽptatiõe peccatũ: cum
ei facultas indubitata suppeteret: re
spuit cibũ quẽ ei deceptionis artifex
ingerebat: dicẽs: Nõ in solo pane vi Ibidem.
uit hõ: ꝫ in omni verbo qꝺ pꝛocedit
de oꝛe dei. Tẽptatus est etiam ceno
doxia ꝫm similitudinẽ nostrã: cũ ei
dictũ ẽ: Si fili⁹ dei es mitte te deoꝛ/ Ubi. s.
sum: sed subdola diaboli suggestiõe
captus nõ est: ꝛ vanissimũ seducto/

rem etiā scripturaꝝ obiectione ꝯfu/
tās: Nō tēptab inq̄t dn̄m deū tuū.
Tēptatꝰ est etiā tumore sup̄bie ſm
similitudinē nostrā: cū ei a diabolo
ꝓmitterent oīa regna mundi ⁊ glo/
ria eoꝝ: sed irrisa atq̄ obiurgata est
nequitia tēptatoris. Respōdit enim
Matt. 4 ei: Vade sathanas. Scriptū est enī:
Deut. 6. Dn̄m deū tuū adorab: ⁊ illi soli ser/
uies. His aūt testimonijs edocemur:
vt fraudulētis suggestiōibus inimi/
ci: nos quoq̄ silr̄ memoria scp̄tu/
rarū debeamus obsistere. Rursum
tēptatus est sup̄bia ſm similitudinē
nr̄am: cū idē insidiaꝝ artifex: regnū
qd̄ ab ip̄o oblatū ante respuerat: p̄
hoīes ei moliret ingerere: sed absq̄
pctō insidias tēptatoris irrisit. Cuz
Joh. 6. eñ cognouisset iesus q̄ vēturi eēnt
vt raperēt eū: ⁊ facerēt eū regem: fu
git iterū in montē ipse solus. Tēpta
tus est ſm similitudinē nostrā: cum
Matt. 26 et. 27. verberatꝰ flagris: cū palmis cesus:
cū sputoꝝ horrore respersus est: cuz
ad extremū pertulit crucis exquisita
supplicia: ſ nullis vnq̄: nō dicā cō/
tumelijs: veꝝ ne supplicijs quidem
ad tumorē vel leuissime indignatio/
nis impulsus est: qui ⁊ in patibulo
ꝯstitutꝰ: misericorditer ꝓ clamauit:
Luc. 23. Pater ignosce eis: non enim sciunt
quid faciūt.

Qꝫ in similitudine carnis peccati solus venerit christus: Caplm̄. XI.

Quēadmodū xp̄o ⁊ illud acci
piet q̄ eū apl's in silitudine
carnis pctī venisse cōmemo/
rat: si etiā nos nulla pctī labe pollu/
tā habere possumꝰ carnē. Nā ⁊ hoc
de illo q̄ solꝰ est absq̄ pctō: tā q̄ sin/
gulare mēorat: Misit deus filiū suū
Gal. 4. in silitudine carnis peccati: qꝛ veraz
atq̄ integrā suscipiēs substātiā car/
nis hūane: nō ip̄m pctm̄ in ea: sed si/
militudinē peccati suscepisse creden/
dus ē. Similitudo eñ nō ad carnis
veritatē: ſm prauū quoꝝ dā here/
ticoꝝ sensum: ſ ad pctī est imaginē
referēda. Erat eñ in ip̄o vera qui/
dē caro ſ absq̄ pctō: silis siquidem
peccatrici. Illud siquidē ad huma/
ne substātie p̄tinet veritatē: hoc xp̄o
ad vitia refert ⁊ mores. Habebat si/
militudinē carnis pctī: cū velut ho/
mo ignarus ac ꝓ cibo sollicitus per/
cōtaret: Quot panes habetꝭ: sed si/ Joh. 6.
cut peccato nequaq̄ caro illius: ita
nec aīa ignorātie subiacebat. Deni/
q̄ statim euāgelista subiungit: Hoc
autē dicebat iesus tēptans eum: ipse
eñ sciebat quid esset facturꝰ. Habe/
bat carnē silem peccatrici: cū velut Joh. 4.
sitiēs a samaritana muliere posceret
potū: sed nō erat peccati sorde pollu
ta: quia econtrario mulier prouoca/
ta est petere aquā viuam: que illam
nunq̄ sitire permitteret: sed fieret
in ea fons aque salientis in vitā eter
nam. Habebat carnis istius verita/ Matt. 8.
tem cum dormiret in naui: sed ne pa
riter nauigantes peccati similitudi/
ne fallerent: surgens increpauit vē/
tos ⁊ mare: ⁊ facta est tranquillitas
magna. Cōmuni cum omnibus sor/
te peccato subditus videbatur cum
diceret de ipso: Hic homo si esset ꝓ/ Luc. 7.
pheta: sciret vtiq̄ que ⁊ qualis est
mulier que tangit eum: quia pecca/
trix est: sed peccati non habuit veri/
tatem: quia blasphemam cogitatio/
nem arguens pharisei: statim mulie/
ris peccata dimisit. Peccatricem cū
ceteris gerere putabatur carnē: cum
velut homo in mortis discrimine cō
stitutus: et imminentium supplicio/
rum terrore p̄culsus oraret: Pater Mat. 26
si possibile est trāseat a me calix iste.
Et: Tristis est aīa mea vsq̄ ad mor Ibidem.
tem: sed peccati contagium nescie/
bat illa tristicia: quia vite auctor
mortem formidare non poterat. Ait
enim: Nemo tollit a me animaz me/ Joh. 10.
am: sed ego pono eam a meipso:
potestatem habeo ponendi eam: et
potestatem habeo iterum sumendi
eam.

Q iusti et sancti omnes non fuerint in similitudine sed in veritate peccati: Caplm. XII.

N hoc ergo ille homo q̃ nat⁹
i ex virgine est: magna cũctis
qui ex vtriusq̧ sexus cõmi/
xtiõe ꝓducimur: distãtia segregat̃:
q̧ cũ oẽs nõ similitudinẽ sed verita
tem peccati in carne gestem⁹: ille nõ
veritatẽ sed similitudinẽ peccati in
vere carnis assumptiõe suscepit. De
niq̧ licet scriptũ de eo in Esaia pro/
pheta pharisei aptissime meminis/
Esa. 53. sent: Qui peccatũ nõ fecit: nec inuẽ
tus est dolus in ore ei⁹: tamẽ ita simi
litudine carnis peccati fallebant̃ vt
Matt. 11 dicerent: Ecce hõ vorax ꝛ potator
vini: publicanoꝝ ꝛ peccatoꝝ amic⁹.
et ad illũ qui illuminatus fuerat ce/
Ioh. 9. cũ: Da gloriã deo: nos eñ scim⁹ qꝛ
hic homo peccator ẽ. Et ad pylatũ:
Eiusd. 18 Nisi eẽt hic hõ peccator: non eum
tradidissemus tibi. Huius ergo rei
que illi tantũ singularis ac ꝓpria ẽ:
eq̃litatẽ sibi blasphemie: supbie cri/
mine vendicabit: quisquis se esse si/
ne peccato ausus fuerit ꝓfiteri: Cõ/
sequens eñ est vt similitudinẽ car/
nis peccati ꝛ nõ veritatẽ peccati ha
bere se dicat.

Q non sint tam grauia peccata sanctorum vt eis auferant meritũ sanctitatis: Caplm. XIII.

Etẽ iustos ꝛ sanctos viros
c nõ esse imunes a culpa: ma/
nifeste scriptura ꝓnũciat di/
Puer. 24 cens: Septies in die cadit iust⁹ ꝛ re
surgit. Quid eñ aliud est cadere q̃
peccare? Et tamẽ cũ dicat̃ septies ca
dere: nihilomin⁹ ꝓnunciat̃ iustus:
nec iusticie eius p̃iudicat lapsus fra/
gilitatis humane: quia multũ inter/
est inter sancti ꝛ peccatoris hoĩs la/
psum. Aliud est eñ admittere mor/
tale peccatũ: ꝛ aliud est cogitatione
que peccato nõ caret preuenire: vel
ignorãtie aut obliuiõis errore: aut
facilitate ociosi sermonis offendere:
aut ad punctũ in fidei theoria ali/
quid hesitare: aut subtili quadã ce/
nodoxie titillatiõe pulsari: aut neces
sitate nature aliquãtisper a summa
pfectiõe recedere. Hec eñ sũt septẽ
lapsuũ genera: in quib⁹ sanctus licz
nõnunq̧ cadat: tñ iust⁹ esse nõ desi/
nit: que q̃uis leuia esse videant̃ ac
parua: tamẽ faciunt cũ sine peccato
esse nõ posse. Habet eñ ꝓ quib⁹ q̃ti
dianã gerẽs penitudinẽ: ꝛ veniã ve
raciter debeat postulare: ꝛ ꝓ suis in/
desinẽter orare peccatis: dicẽs: Di/
mitte nobis debita nostra. Et vt eui Matt. 6.
dẽtissimis ꝓbemus exemplis ꝛ erras
se nõnullos sctõꝝ: ꝛ tamen a sua nõ
discessisse iusticia: certe ille beatissi/
mus ꝛ aploꝝ eximi⁹ Petrus: quid
aliud credẽdus est fuisse q̃ sctũs: p̃/
sertim id tpis quo ei a dño dicebat̃:
Beatus es simõ bariona: qꝛ caro ꝛ Matt. 16
sanguis non reuelauit tibi: sed pater
meus qui in celis est: ꝛ tibi dabo cla
ues regni celoꝝ: ꝛ qõcũq̧ ligaueris
sup terrã: erit ligatũ ꝛ in celis: ꝛ qõ/
cũq̧ solueriƺ sup terrã: erit solutũ ꝛ
in celis? Quid hac dñica laude pre
clarius? quid hac ptãte ac beatitu/
dine põt esse sblimius? ꝛ tamẽ post
paululũ: cũ ignorãs mysteriũ passi/
onis: tãte vtilitati humani generis
insci⁹ obuiaret dicẽs: Absit a te dñe Ibidem.
nõ erit tibi hoc: meret̃ audire: Uade
post me sathanas: scãdalũ es mihi:
qꝛ nõ sapis ea q̃ dei sunt: sed ea que
hoĩm. Nũquid nã cũ his eũ verbis
ipsa equitas increparet: aut nequa/
q̃ cecidisse: aut in sanctitate atq̧ iu
sticia nõ pmãsisse credẽd⁹ est? Qui
illo etiã tpe nũquid ruinã manife/
ste negãdus est ptulisse: quo iminen
te persecutoꝝ metu: ter dñm negare
cõpulsus est? Sed ꝯfestim penitudi
ne subsequẽte: amarissimis lachry/
mis maculã tãti criminis abluẽdo:
sanctitatis atq̧ iusticie meritum nõ

amisit. De ipso igit̃ ac de eius filibus
sanctis illud etiam quod a dauid ca/
Ps̃.36. nit̃: debem⁹ accipere: A dño gressus
hominis dirigent̃ ꝛ viam eius volet
nimis: Cum ceciderit non collidet̃:
q꞉ domin⁹ supponit manũ suã. Cui⁹
enim gressus a domino dirigunt̃: q̃d
aliud potest esse ꝙ iustus? Et tamẽ
de hocipso dicit̃: Cum ceciderit non
collidet̃. Quid est cum ceciderit: nisi
cũ lapsum peccati alicui⁹ incurrerit?
Non collidet̃ inquit: id est nequaꝗ
diu opprimet̃ incursione peccati: sed
licȝ ad p̃sens videat̃ elisus: tamẽ di/
uino quod implorat erectus auxilio:
celeri resurrectiõe stabilitatẽ iusticie
non amittit: vel etiã si ad p̃sens per
fragilitatem carnis aliquid admise/
rit: suppositione manus dñice repa/
rabit̃. Nec enim sanctus esse desinit
post ruinã: qui cum se fiducia operũ
suorũ iustificari nõ posse cognoscat:
ꝛ a tantis peccatorũ nexibus credat
sola domini gratia liberandum: cum
apostolo ꝓclamare non desinit: In/
Roma .7 felix ego homo: quis me liberabit de
corpore mortis hui⁹? Gratia dei: per
iesum christũ dominũ nostrũ.

Quomõ intelligendum sit illud apostoli: Non eñi qȯ volo bonũ facio: Ca. XIIII

n Am cum apostolus Paulus
inestimabilẽ abyssuȝ purita/
tis: resistentibus cogitationũ
estibus penetrari ab homĩe nõ posse
cognoscens: diu velut ꝑ ꝓfunda ia/
Ibidem. ctatus: ante dixisset: Non eñ quod
volo bonũ facio: sed quod odi malũ
Ubi s̃. hoc ago. Et rursum: Si autẽ qȯ nolo
hoc facio: iam nõ ego operor illud: ſ;
quod habitat in me peccatũ: ꝛ cõde/
lector legi dei ſm interiorẽ hominẽ:
video autem aliã legem in membris
meis repugnantẽ legi mentis mee: ꝛ
captiuũ me ducentẽ in legem pecca/
ti que est in membris meis. omni vel
sua vel nature ipsius fragilitate per/
specta: tam ĩmense altitudinis vasti/
tate ꝑterritus: ad tutissimũ portũ di/
uini confugit auxilij: ꝛ quasi de naui/
gij sui onerib⁹ mortalitatis opp̃ssus:
naturali infirmitatate desperans: ab
eo cui impossibile nihil est: naufragi/
orũ deposcit remedia: cũ quodã mi/
serabili vociferans eiulatu: Infelix Roma.7
ego homo: quis me liberabit de cor/
pore mortis hui⁹? Statimꝗ absolu/
tionem quã desperauit de imbecilli/
tate nature: de dei benignitate p̃sum/
psit: cõfidẽter adiũgens: Gratia dei
ꝑ iesum christũ dominũ nostrũ.

Obiectio eo ꝙ ex peccatoꝝ potius persona hoc aposto lus dixisse credendus sit: Capi. XV.

g Ermanus: Multi hoc aposto/
licũ ita intelligi debere diffi/
niunt: vt hoc eum nõ ex sua:
sed ex peccatorũ ꝑsona dixisse cõfir/
ment: eorum scȝ qui volentes semet/
ipsos a corporalib⁹ illecebris ac vo/
luptatibus abstinere: obstricti vitijs
pristinis: ꝛ oblectatiõe carnaliũ pas/
sionũ captiuati: semetipsos cohibe/
re non possunt: dum inolita cõsuetu/
dine vitiorũ: velut immiti quadam
tyrannidis dñatione depressi: ad li/
bertatem pudicitie respirare nõ pos/
sunt. Quõ eñ beato apostolo quem
ad summũ ꝑfectionis totius culmen
certũ est ꝑuenisse: illud poterit cõue/
nire qȯ dicit: Nõ eñ quod volo bo/ Ibidem.
num facio: sed qȯ odi malũ hoc ago?
Illud etiã qȯ subiũgit: Si autẽ qȯ
nolo hoc ago: iã nõ ego operor illud:
sed qȯ habitat in me peccatũ: necnõ
etiã hoc: Cõdelector eñi legi dei ſm Ubi. s̃.
interiorẽ hominẽ: video autẽ aliam
legem in membris meis: repugnantẽ
legi mentis mee: ꝛ captiuũ me ducen/
tem in legem peccati: que est in mem/
bris meis? In quo igitur hec ꝑsone
apostolice possunt coaptari? Quid
enim est boni quod ille non potuerit
implere? Et econtrario: Quid illud
est mali qȯ nolens ꝛ odiens: tamẽ co/
gente natura inuitus admiserit? Ad

quã ꝓ peccati legẽ electiõis vas in
2.Co.13 quo christus dominus loquebat: po
tuit captiuus adduci? Qui cum om/
nẽ inobedientiã: ꝛ omnẽ extollentez
se aduersus deum altitudinem capti/
uasset: de semetipso cum fiducia ꝓcla
2.Ti.4 mabat: Bonũ agonem certaui: cur/
sum cõsummaui: fidem seruaui: de ce
tero reposita est mihi corona iusticie
quã reddet mihi dominus in illa die
iustus iudex.

Dilatio proposite questionis: Capi.XVI.

t Heonas: Intrantẽ me tutissimũ silentij portum: rursus ad immensum ꝓfundissime questionis pelagus reuocare conamini: sed oportunitatẽ fide stationis amplexi: hic interim cursu tam longe collationis emenso: taciturnitatis ancoram iaciem⁹ vt crastina die (si tamẽ nulla vis tempestat⁹ obstiterit) flatu ꝓsperi spiritus explorato: disputationis vela pandamus.

Explicit collatio abbatis Theone secũda de nocturnis illusionibus.

Incipit annotatio capitulorũ collationis tertie abbatis Theone de velle bonũ ꝛ agere malum.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio tertia ab/
batis Theone: de velle bo/
num ⁊ agere malū.

De disputatione abbatis
Theone de eo qđ apostol⁹
dicit: Non enī qđ volo bo/
num facio: sed qđ nolo ma/
lum hoc ago: Capi. I.

Euersa
igitur luce cū ad p/
scrutandā abyssum
apostolice questio/
nis: summa a nobis
senex cōpelleret in/
stantia: ita effatus est: Testimonia
quib⁹ probare conamini: apostolum
Paulum nō ex sua sed ex peccatorū
Roma.7 dixisse psona: Non enī qđ volo bo/
num facio: sed qđ odi malū hoc ago.
Ibidem. Vel illud: Si autem qđ nolo hoc fa/
cio: iam non ego operor illud: sed qđ
habitat in me peccatū. Vel quod se/
quitur: Condelector enim legi dei ſm
interiorem hominē: video autē aliā
legem in membris meis repugnantē
legi mentis mee: ⁊ captiuum me du/
centē in lege peccati que est in mem/
bris meis. Ecōtrario euidenter ostē/
dunt peccatorū persone hec nō posse
omnimodis cōuenire: sed ad solos q̄
dicta sunt attinere perfectos: ⁊ eorū
tantū qui apostolorū merita subse/
quūtur congruere sanctitati. Ceterū
quo pacto psone peccatorū hoc pote
rit cōuenire qđ dicit: Nō enī qđ vo
lo bonū facio: sed qđ odi nalum hoc
ago. Sed nec illud quidē: Si aūt qđ
nolo hoc facio: iam nō ego operor il/
lud: sed qđ habitat in me peccatum?
Quis enī delinquētiū nolens se ad/
ulterijs fornicatōibusq̄ cōtaminet?
Quis inuit⁹ primo tēdat insidias?
Quis ineuitabili necessitate cogatur:
vt falso testimonio hoīem opprimat:
furto ve decipiat: aut alteri⁹ spolia cō
cupiscat: vel primi sanguinē fūdat?
Quinīmo vt scriptū ē: Hūanū gen⁹ Gen. 8.
diligēter intentū est ad neqciā a iuuē
tute sua. Intm̄ enī ōēs vitiorū amore
flagrātes: desiderāt īplere q̄ cupiūt:
vt etiā puigili cura oportunitatē cō/
mittēdi sceleris aucupentur: ac de igno/
minia sua ⁊ criminū cumulo gloriā/
tes: ſm sentētiā obiurgātis apli lau/
dē sibi quādā de cōfusiōe cōquirāt.
Quos etiā hieremias ppheta nō so/
lū non nolētes: nec cū requie corpis
flagiciorū ei⁹ crimina ppetrare: verū
etiā intantū eos asserit laboriosis co
natib⁹: vt ad effectū eorū pueniāt de/
sudare: vt a letali scelerū appetitu:
nec obsistētib⁹ arduis difficultatib⁹ re
uocentur: dicēs: Ut iniq agerēt labora Hiere. 9.
uerūt. Illud quoq̄ q̄s dixerit pctōri/
bus cōuenire: Itaq̄ egoipse mēte ser/ Roma. 7
uio legi dei: carne aūt legi peccati: q̄s
nec mēte nec carne deo seruire mani/
festū est: aut queādmodū hi peccent
corpe: mēte seruiāt deo: cū vitiorū fo/
mitē caro ex corde cōcipiat: ⁊ ipe au
ctor vtriusq̄ nature: fontē atq̄ origi
nē pctōrū ex eo pnūciet emanare: De Math. 15
corde inq̄ens pcedūt cogitatōes ma
le: adulteria: fornicatiōes: furta ⁊ ce/
tera hmōi? Quobrē euidēter ostendit ſ
nullo mō de pctōrū intelligi posse pso
nis: q̄ non solū nō oderūt: ſ etiā dili/
gunt mala: ⁊ intm̄ deo nec mente nec
carne deseruiūt: vt añ delinquāt mē/
te q̄ corpe: ⁊ pus q̄ carnis explcant
voluptatē: pueniant mentis cogita/
tionūq̄ peccato.

De eo q̄ dicit multa bona
aplm cōsūmasse: Ca. II.

Vpcst igit vt virtutū sensus
ex intimo dicentis metiamur
affectu: ⁊ q̄d beat⁹ apls dixe/
rit bonū: quid ve cōpatione ei⁹ pnū/
ciauerit malū: nō nuda significatiōe
verborū: ſ eodē quo ille discutiamus
intuitu: intellectū q̄z eius ſm digni/
tatē pnūciātis ac meritū pscrutemur.
Tūc enī sentētias deo inspirāte pro/
latas: ſm ppositū ac volūtatē ei⁹ cō
prehendere poterimus: cū eorū a q̄b⁹

pmulgate sunt:statum ac meritū per
pendentes: non verbo sed experimen/
tis parē induerimus affectū: p cuius
qualitate sine dubio vel concipiunt
vniuersi sensus vel sententie pferun/
tur. Quobrem: quid sit principaliter
bonum: quod apostolus nō potuerit
pficere cum vellet: diligētius indage
mus. Multa enī nouimus bona que
beatū apostolū omnesq3 illius meri/
ti viros τ habuisse p naturā: τ acq/
sisse per gratiā negare nō possumus.
Est enī bona castitas: laudabilis cō/
tinentia: miranda prudentia: larga
hūanitas: circū specta sobrietas: mo/
desta temperantia: pia misericordia:
sancta iusticia: que omnia in aposto/
lo Paulo eiusq3 cōsortibus: ita ple/
na atq3 pfecta fuisse: dubiū non est:
vt virtutū potius q3 verborū magi/
sterio ab eis religio doceret: quiq3 iu/
gi ecclesiarū omniū cura: ac peruigili
sollicitudine semp exusti sūt. Quātū
hoc misericordie bonū: quāta perfe/
ctio est pro scandalizātibus vri: cum
infirmātibus infirmari: Cū ergo tan
tis aplus abundauerit bonis: quod
illud sit bonū cuius pfectione carue/
rit: non poterimus agnoscere: nisi in
illum quo ipse locutus est pfecerim9
affectū. Omnes itaq3 quas eum dixi
mus habuisse virtutes: q3uis velut
gēme splēdidissime atq3 pciose sint:
tamē si preclaro illi atq3 pcipuo mar/
Math.13 garito: quod ille euāgelicus negocia/
tor inquirēs: vniuersis que possidet
venditis comparare desiderat cōfe/
rant: ita eorū meritū reuilescit atq3
contemnit: vt eis sine cunctatiōe di/
stractis: vni9 tm̄ boni possessio locu/
pletet bonorū innumerabiliū ven/
ditorem.

Qd sit vere bonū qd apo/stol9 semetipsum pficere nō posse testat: Capi.III.

Quid ergo est vnū qd illis tan
tis tamq3 innumeris bonis tā
incōparabiliter pponat: vt
spretis abiectisq3 omib9: solū debeat
possideri? Nimirū illa pars optima:
cui9 magnificentiā ac ppetuitatē cū
relicto susceptionis atq3 hūanitatis
officio: maria pelegisset: ita pdicat a
dn̄o: Martha martha sollicita es et Luce.10.
turbaris circa multa. Pauca vo op9
est aut etiā vno. Maria bonā partē
elegit que non auferet ab ea. Una &
τ sola est theoria: id est cōtemplatio
dei: cui merito omnia iustificationū
merita: vniuersa virtutū studia post/
ponunt: et illa quidē omnia que in
aplo Paulo fuisse pdiximus: non
solū bona τ vtilia: verūetiā magna
atq3 pclara sunt. Sed sicut verbi gra
tia stanni metallū qd alicuius vtili/
tatis τ gratie putabat: fit argenti cō
templatione vilissimū: τ rursum au/
ri cōparatione: meritū euanescit ar/
genti: aurum quoq3 ipsum gemmarū
collatiōe contemnit: τ ipsarū nihilo/
minus q3uis insigniū multitudo gem
marū vni9 margarite candore supe/
rat: ita illa omnia merita sanctitatis:
q3uis non solū in psenti bona τ vti/
lia sint: verūetiā donum eternitatis
acquirant: tamē si diuine cōtempla/
tiōis meritis cōferant: vilia atq3: vt
ita dixerim: vēdibilia censebunt. Et
vt hanc eandē cōparationē etiā scri/
pturarū confirmet auctoritas: nōne
de vniuersis q a deo creata sunt gene
raliter scriptura pnunciat: dicēs: Et Gen.1.
ecce omia que fecit deus erant bona
valde. Et iterū: Uniuersa q fecit de9 Eccl.39.
bona: oīa ī tpe suo cōprobabūt. Hec
igit q in psenti nō solū bona simpli/
citer: verūetiā cū additamēto valde
bona pnūciant: sunt enī reuera ī h
mūdo cōmorantibus nobis: aut ad
vsum vite: aut ad corpis medicinā:
aut ad aliquā causam ignote nobis
vtilitatis accōmoda: Uel certe in eo
etiam valde bona: q faciūt nos in/
uisibilia dei a creatura mundi per ea Roma.1
que facta sunt intellecta conspicere:
sempiternā quoq3 virtutē eius: ac di
uinitatē: ex tanta tāq3 ordinata mo/
litione fabrice mūdialis τ omniū q
in ea sunt subsistētia cōtemplari: hec

tamē omnia nec boni nomē tenebūt:
si futuro illi seculo compensent: vbi bo-
norum nulla imutatio: nulla est verè
beatitudinis formidāda corruptio.
Cuius mūdi ita beatitudo describit:
Esa.30. Erit lux lune sicut lux solis: ꝛ lux so-
lis septempliciter sicut lux septē die-
rū. Magna igit hec ꝛ pclara intuitu
atqꝫ mirifica: si futuris ex fide repro-
missionibus cōferant: cōtinuo vani-
Ps.101. tas apparebūt: dicēte dauid: Omnes
sicut vestimentū veterascent: ꝛ sicut
opertoriū mutabis eos ꝛ mutabūt:
tu aūt idē ipe es: ꝛ anni tui non defi-
cient. Ergo qꝛ nihil est p semetipsum
stabile: nihil imutabile: nihil bonum
nisi deitas sola: oēs xpo creature vt
beatitudinē eternitatis vel imutabi-
litatis obtineāt: nō hoc p suā naturā
sed p creatoris sui ptīcipationē ꝛ gra
tiam cōsequent: tenere meritū boni-
tatis creatori suo collate nō possunt.

Bonitatē humanā atqꝫ iusticiam non esse bonā si diuine bonitati ac iusticie cōferatur: Capi. IIII.

Quod si etiā manifestioribus
adhuc testimonijs hui⁹ sentē
tie rationē voluerim⁹ astrue-
re: nōne multa pnūciari bona i euā-
gelio legim⁹: ꝛ arborē bonam ꝛ the-
saurū bonū: ꝛ bonū hominē ꝛ bonū
Math.7 fuū? qꝛ nō pōt inqt arbor bona ma-
Ibid.12. los fruct⁹ facere: Et bon⁹ hō de bono
thesauro cordis sui profert bona: Et
Mat.25. Euge serue bone et fidelis. Et vtiqꝫ
hos oēs cum fini se bonos esse nō du-
biū sit: si respiciam⁹ ad bonitatē dei:
nullus coꝝ pnūciabit bonus: dicēte
Luc.18. dño: Nemo bon⁹ nisi sol⁹ deus. Cui⁹
intuitu etiā ipsi apli: q electiōis meri
to bonitatē generis hūani multis ex-
cesserāt modis: mali esse dicunt: dño
Math.7 ita ad eos loquēte: Si ḡ vos cū sitis
mali nostis bona data dare filijs ve-
stris: quātomagis pr̄ vr̄ q in celis est
dabit bona petētib⁹ se? Deniqꝫ sicut
bonitas nr̄a supne bonitatis intuitu
i maliciā vertit: ita etiā iusticia nr̄a
diuine collata iusticie: pāno mēstrua-
te silis deputat: dicēte Esaia pphā:
Sicut pann⁹ mēstruate vniūse iusti- Esa.64.
cie nr̄ . Et vt aliqd adhuc euidētius
inferam⁹: legis qꝫ ipi⁹ pcepta vitalia Gal.3.
q dicunt ordinata p angelos i manu
mediatoris. ꝛ de q idē aplus: Itaqꝫ Roma.7
lex inqt sancta: ꝛ mandatū sanctū ꝛ
iustū ꝛ bonū: si pfectiōi euāgelice cō
ferant: minime bona diuino pnūciat
oraculo. Ait eni: Et dedi eis pcepta
nō bona: ꝛ iusticias in qb⁹ nō viuēt i Ezech.20
eis. Aplus qꝫ ita noui lumine testa-
mēti gloriā legis affirmat obtūdi: vt
eā euāgelici compatiōe fulgoris nec
glorificatā esse pnūciet: dicēs: Nam 2.Co.3.
nec gloriosū est id qd glorificatū est:
pter excellentē gloriā. Quā cōpa-
tionē etiā in pte cōtraria: id est i pec
catorū meritis cōpēsandis scriptura
cōseruat: vt eos q multo min⁹ pecca-
uerūt: impioꝝ collatiōe iustificet: di-
cens: Iustificata est sodoma ex te. Et Ezech.16
iterū: Quid eni peccauit soror tua
sodoma? Et iustificauit animā suam
auersatrix isrl: cōpatione puaricatri-
cis iude. Ita igit ꝛ vniuersaꝝ meri-
ta virtutū q supius cōprehendi: cū p
se bona atqꝫ pciosa sint: tamē theore-
tice claritati cōpatiōe fuscant. Mul
tū eteni sanctos quis bonoꝝ opeꝝ
terrenis tū studijs occupatos: a con-
templatiōe summi illius boni retra-
hunt ac retardant.

Neminem summo illi bono intentū esse iugiter posse: Capi. V.

Nam qs eripiens inopē de ma
nu fortioꝝ ei⁹: ꝛ egenū ꝛ pau
perē a diripiētibus eū? qs cō
terens molas iniqꝝ: ꝛ de medio den-
tium eoꝝ rapinas extorquēs: in ipso
intercessiōis opere diuine maiestatis
gloriā quieta mēte suspiciat? Quis
alimonā paupibus admistrās: aut
aduenientiū turbas beniuola hūani-
tate suscipiēs: i eo tpis pūcto q pne-
cessitatib⁹ fratrū sollicita mēte distē-
dit: immensitatē supne beatitudinis

speculet᷑: ⁊ cū ꝑsentis vite angorib⁹
curisq̃ cōcutit᷑:futuri secl'i statū (ele
uato a terrenis cōtagijs corde) ꝓspici
at: Un̄ beat⁹ dauid:solū h̄ bonū hoīs
esse definiēs:deo iugit᷑ inherere desi/
Ps̄.72 derat:dicēs:Mihi aūt adherere deo
bonū ē: ponere ī dn̄o deo spem meā.
Q̄ḋ etiā Ecclīastes a nemine iustoꝝ
Eccs.7. sine q̄rela pfici posse ꝓnūciat: Q̄r n̄
est hō iust⁹ ait in t'ra q̄ faciat bonū ⁊
nō peccet. Quis eni vnq̄ ꝗuis ꝑci
puus oīm iustoꝝ atq̃ sanctoꝝ huius
corpis vinculis colligat⁹: summū h̄
bonū ita possidere potuisse credēd⁹
est: vt nunq̄ a diuina ꝯtēplatiōe dis/
cedēs: ne paruo quidē tpe ab eo qui
sol⁹ bon⁹ ē: terrenis cogitatiōib⁹ putet᷑
abstract⁹: q̄ nūq̄ vllā cibi: vllā indu/
mēti: aliarū ve carnaliū rerū gesserit
curā: nunq̄ de fratrū susceptione: de
loci cōmutatiōe: de cellule structiōe
sollicit⁹: aut opē aliquā hūani cōcu/
pierit adiumēti: aut inopie sterilita/
te vexat⁹: illā sentētiā dn̄ice increpa/
Luce.12 tiōis incurrerit: Ne solliciti sitis aīe
v̄re q̄d mādūcet᷑: neq̃ corpi v̄ro q̄d
induami᷑: Deniq̃ ip̄m illū ap'lm pau
lū q̄ oīm sanctoꝝ laborē: passionū ī/
numerositate transcēderat: nequaq̄
h̄ implere potuisse ꝯfident᷑ astruim⁹:
ipso ī actib⁹ ap'loꝝ discipl'is attestā/
Act'.20 te: Ipsi scit' q̄m ad ea q̄ mihi op⁹erāt
⁊ his q̄ mecū sunt: mīstrauerūt man⁹
iste. At cū Thessalonicēsib⁹ scribēs:
2.Tes.3 in labore et fatigatione nocte et die
opatū se fuisse testat᷑. Quib⁹ labori/
b⁹ licȝ magna eidē meritoꝝ stipēdia
parent᷑: tū mens ei⁹ ꝗuis sācta atq̃
sublimis: nō poterat nō ab illa celesti
theoria: intentiōe terreni opis aliq̄n
diuelli. Deniq̃ cū se tant' actualib⁹
ditari fructib⁹ cerneret: ⁊ econtrario
theorie bonū corde pēsaret: ac velut
in vna lance tantoꝝ laboꝝ ꝓfectū: ī
altera delectatiōȝ diuine ꝯtēplatōis
appēderet: diu examine pectoris sui
quodāmodo castigato: dū illū hinc
laboꝝ stipēdia imēsa delectāt: illinc
desideriū vnitatis ⁊ insepabilis xp̄i
societat': etiā ad resolutionē carnis
inuitat: anxius tandē ꝓclamat ⁊ di/
cit: Quid eligā ignoro: coartor aūt Phili.1.
e duob⁹: desideriū habens dissolui ⁊
cū christo esse: multo eni meli⁹: pma/
nere autē in carne necessariū magis
ꝓpter vos.

Q̄r lippis similes sint hi qui se credunt esse sine peccato: Capi.VI.

Um igit᷑ multis modis boni
c huj⁹ excellētiā: cūctis etiā ꝑ/
dicatiōis sue fructib⁹ ꝑtulis/
set: tū charitat' sine q̄ nemo dn̄m ꝓ/
meret᷑ ꝯtēplatiōe submittit᷑: ac ꝓpter
illos q̄b⁹ adhuc lac velut nutricula:
vberib⁹ euāgelicis imulgebat: diuul
sionē a christo sibi quidē noxiā: h̄ ce/
teris necessariā nō recusat. Eteni ad
electionē h⁹ potissimū rei: illa nimia
pietatis v̄tute cōpellit᷑: q̄ pro salute
fratrū suoꝝ si esset possibile etiā vlti/
mū anathemat' malū optasset incur
rere. Optarē eni inq̄t ipe ego anathe Roma.9
ma esse a christo ꝓ fratrib⁹ meis: qui
sunt cognati mei ꝭm carnē: q̄ sūt isra
elite: hoc est: vellē ego nō solū tpali/
bus: verū etiā ꝑpetuis addici penis:
dūmodo oēs si fieri possit hoīes xp̄i
cōsortio fruerent᷑: Certus eteni sum
vtiliorē christo ⁊ mihi omniū salutē
esse q̄ meā.

Q̄r hi qui ꝓnūciant hoīem posse esse sine peccato: duplici in hoc agant᷑ errore: Capi.VII.

Onū ergo hoc summū: id est
b dei cōspectu frui: ⁊ christo iu/
giter inherere: vt pfecte ap'ls
possit adipisci: dissolui optat a corpe
q̄ḋ caducū ⁊ multis fragilitatis sue
necessitatib⁹ impeditū nō pōt a chri/
sti ꝯsortio nō auelli. Impossibile est
eni etiā mēti q̄ tā crebris curis distē
dit᷑: tā molestiis: tā varijs angorib⁹
ꝑpedit᷑: diuīo frui semp intuitu. Q̄ḋ
eni tā ptinax sanctoꝝ studiū: q̄ḋ tam
arduū pōt esse ꝓpositū: cui nō aliq̄n
ille versut⁹ insidiator illudat: Quis

ita solitudinis secreta sectatus est:
vniuersoꝝq; mortaliū cōsortia de/
clinauit: vt nunq̄ꝫ cogitatiōib⁹ sup/
fluis laberet̄: intuitu rerū vel occu/
pationibus actuū terrenoꝝ ab illa q̄
vere sola ꝛ bona est dei ꝯtēplatione
deciderit? Quis tm̄ spūs vnq̄ꝫ potu/
it retinere feruorē: vt nō interdū lu/
bricis cogitatiōib⁹ ab ipsa q̄ꝫ orati/
onis intentiōe trāslatus: repente de
celestib⁹ ad terrena corruerit? Quis
nr̄m vt cetera puagationū tp̄a p̄ter/
mittā: nō illo etiā momēto quo deo
supplicās ad sublimia erigit mentē:
quodam stupore collapsus: etiā p id
vel inuit⁹ offendat: p qd̄ sperabat ve
niā delictoꝝ? Quis inq̄ꝫ tam exerci/
tatus ac vigilās est: vt dum psalmū
deo canit: nunq̄ꝫ a scripture sensu ei⁹
anim⁹ abducat̄? Quis tā familiaris
1. Thes. 5 deo tanq̄ꝫ cōiunctus: q̄ aplicū illud
imperiū: quo sine intermissiōe orare
nos precipit: vel vno die se gaudeat
executū? Que licꝫ oīa nōnullis q̄ sūt
crassiorib⁹ vitijs inuoluti: leuia atq̄ꝫ
a peccato pene aliena videant̄: scie/
tib⁹ tn̄ pfectiōis bonū: etiā minimaꝝ
rerū mltitudo grauissima est. Velut
si in aliquā magnā domū multis in/
strumētis: vasculis: sarcinis: īpeditā:
vnū integra visuū acie pspicacē: alte
rū cui oculoꝝ lumē obtuderit lippi/
tudo: parit̄ ponam⁹ ingressos: nonne
cū ille cui ad videnda oīa hebes erit
obtutus: nihil illic aliud esse estimet
nisi armaria: lectos: scāna: p̄sepia: et
quicq̄d nō tā oclis speculātis q̄ꝫ ma
nib⁹ palpātis occurrerit: econtra hic
qui clarissimo luminū vigore etiā oc
culta rimat⁹ ē: multa illic minutissi/
ma ꝛ q̄ vix possint etiā numero cōp̄/
hēdi: inesse pnūciet: q̄ si aliqñ ī vnū
cumulū congregent̄: paucorū q̄ ille
palpauerat magnitudinē numerosi/
tate cōpēsent: aut etiā fortasse trāscē
dāt. Ita igit̄ sancti atq̄ꝫ: vt ita dicā:
vidētes: q̄b⁹ summū pfectiōis ē stu/
diū: etiā illa q̄ velut tenebrosus ani/
mi nr̄i nō intuet̄ aspect⁹: ī semetip̄is
sagacit̄ dep̄hendūt: acerrimeq̄ꝫ cōdē
nāt: vsq̄ꝫ adeo vt q̄ sicut nr̄e videt̄ ī/
curie: ne tenuis q̄dē peccati neuo can
dorē ꝯscie fuscauerūt: multꝫ sibi ma/
culis videant̄ aspgi: si nō dicā vane
cogitatiōis īprobitas in atria mētis
irrepserit: s̄ vel psalmi q̄ dicēdus est:
recordatio orationis tp̄e intentionē
supplicāt⁹ auerterit. Si enī inquiūt
cū sublimi homī: nō dicā p vita ac sa
lute nr̄a: s̄ etiā p alicui⁹ lucri cōmo/
do: supplicamus: totā in eū ꝛ mētis
ꝛ corpis aciē defigētes: de nutu eius
trepida expectatiōe pendem⁹: nō me/
diocriter formidātes: ne qd̄ forte in/
eptū aut incōgruū verbū miscdiā au
diētis auertat. Tū deinde si nobis ī
foro aut iudiciū seculariū tribunalib⁹
cōstitutis: assistēte etiā aduersario ī
media psecutiōe atq̄ꝫ cōflictu: tussis:
screatus: risus: oscitatio: somn⁹: ob/
repserit: quāta in pniciē nostrā vigi/
lātissim⁹ inimicus seueritatē iudicis
cōmouebit inuidia? quāto magis cū
illi occultoꝝ oīm cognitori p iminē
ti ppetue mortis piculo supplicam⁹:
p̄sertim cū ediuerso callid⁹ seductor
parit̄ ꝛ crimīator assistat: intēta atq̄ꝫ
sollicita orone iudicātis: pietas im/
plorāda est: nec iniuste: nō solū non
leni peccato s̄ etiā grauissimo crimīe
īpietatis astrīgit̄: q p̄cē dn̄o fundēs:
subito a ꝯspectu ei⁹ q̄si ab oclis nō vi
dētis nec audiētis: cogitatiōis ipro/
be vanitatē secut⁹ abscesserit. Illi aūt
q̄ oculos cordis sui ꝯtegūt crasso ve/
lamīe vitioꝝ: ac s̄m sn̄iaꝫ saluatoris:
vidētes nō vidēt: ꝛ audiētes nō au/ Mat. 13.
diūt neq̄ꝫ intelligūt: vix ī recessib⁹ pe
ctoris sui etiā illa q̄ magna sc̄ ꝛ capi/
talia crimīa ꝯtēplant̄: nll'as aūt cogi
tationū s̄breptiōes: s̄ neq̄ꝫ illos in se
lubricos occultosq̄ꝫ prurit⁹ qui men
tē tenui atq̄ꝫ subtili suggestione com
pungūt: nec captiuitates aīe sue pos/
sunt purgatis obtutib⁹ intueri: s̄ iue/
recūdis semp cogitatiōib⁹ euagātes:
nec dolere norūt cū ab illa ꝯtēplati/
one q̄ singl'aris ē: distrahunt̄: nec ha/
bent qd̄ se doleāt amisisse: quippe q̄
mentē suā ingruentib⁹ vt libitū est co
gitatiōib⁹ expādentes: nihil habent

ꝓpositũ qđ ꝑncipaliter teneant: vel
qđ omnimodis cõcupiscãt. Nec sane
nos aliud in hũc errorẽ ꝑcipitat: nisi
q: anamarteti: id est impeccãtie ipiꝰ
virtutẽ penitꝰ ignorãtes: existimamꝰ
nullã oĩno culpã ex istis ociosis ac lu
bricis cogitationum excursibus nos
posse cõtrahere: sed hebetudine stu/
pefacti: et velut oculoꝝ cecitate ꝑcus/
si: nihil in nobis nisi crimina capita/
lia cõtemplamur: eaqꝫ tñmodo cre/
dimꝰ euitãda: que legũ q̃z secularium
seueritate damnant: quibꝰ si nos im
munes vel paululũ senserimus: nihil
nobis inesse peccati ꝓtinus arbitra/
mur. Proinde ab illo videntiũ nu/
mero segregati: q: minutias multaꝝ
sordium q̃ intra nos aggeste sunt: nõ
videmꝰ: nequaq̃ꝫ salubri cõpunctiõe
mordemur: si sensum nostrũ interpel
lauerit egritudo tristicie: nec dolemꝰ
vane glorie subtili suggestiõe pulsa/
ti: nec de emissa tardius vel tepidius
orõne destemꝰ: nec reputamꝰ ad cul/
pã cur psallentibꝰ vel orãtibꝰ nobis
aliq̃d aliud q̃ꝫ ipa orõ vel psalmꝰ oc/
currerit: nec illud horremꝰ q: multa q̃
vꝫ loq̃ vel agere corã hoĩbꝰ pudet nõ
erubescimꝰ: vel ad horã corde cõcipe
qđ diuino patere nouimꝰ cõspectui:
nec pollutionẽ turpiũ somnioꝝ larga
fletuũ ablutiõe purgamꝰ: nec lugemꝰ
qđ ĩ ipsa elemosyne pietate: cum vel
fratrũ necessitatibus subuenimꝰ: vel
alimoniã paupibꝰ mĩstramꝰ: sereni/
tatẽ nr̃e hilaritatꝭ obnubit auara cũ/
ctatio: nec feriri nos vllo credimꝰ de/
trimẽto: cũ derelicta memoria dei: ea
q̃ sũt tꝑalia atqꝫ corporea cogitamꝰ:
ita vt nobis Salomonis illud aptet
Proũ.23 eloquiũ: Feriũt me sed non dolui: et
deluserũt me: ego aũt nesciui.

Q: paucorũ sit intelligere peccata: Capi. VIII.

Cõtra hi q̃ summã totiꝰ volu
ptatis et gaudij et btitudinis
sue: in diuinarũ ac spiritaliũ
rerũ tñ̃ ꝯtẽplatiõe ꝯstituũt: cũ ab ea
inuiti vel paululũ violẽtis cogitati/
onibꝰ abstrahunt: velut quoddã in
se sacrilegij genus ꝑ̃senti penitudinis
puniũt vltiõe: ac vilissimã creaturã
ad quã sit detortꝰ mẽtis intuitꝰ: crea/
tori suo se ꝑ̃tulisse lugẽtes: pene dixe
rim impietatis sibi crimẽ ascribũt: et
licz ad cõspiciendã diuĩe glĩe clarita
tẽ: oculos cordis sui sũma alacritate
cõuertant: tñ etiã breuissimas carna/
liũ cogitationũ tenebras nõ ferẽtes:
quicq̃d ab illo vero lumĩe mẽtꝭ aspe/
ctũ retrahit: execrant. Deniqꝫ cũ hũc
beatus aplus Johes affectũ cunctis
vellet infũdere: Filioli inq̃t nolite di
ligere mũdũ: neqꝫ ea q̃ in mũdo sunt: I.Joh.2.
Si q̃s diligit mundũ nõ est charitas
dei in ipso: q: oĩe qđ in mũdo est: cõ
cupiscẽtia carnis: et cõcupiscẽtia ocu/
loꝝ et supbia vite est: et ambitio seculi
q̃ nõ est ex pr̃e: sed ex mũdo ẽ: et mun/
dus perit et cõcupiscẽtia eiꝰ: qui aũt
facit volũtatẽ dei manet in eternũ.
Fastidiũt ꝗ̃ sancti vniũsa ĩ qbꝰ mũ/
dus iste versat: ꝗ̃ impossibile ẽ vt nõ
ad ea vel breui cogitationũ rapiant
excessu: nullusqꝫ etiã nũc hoĩm exce/
pto dño et saluatore nr̃o: naturalẽ ꝑ/
uagationẽ mẽtis: ita defixus semꝑ in
dei cõtemplatiõe cõtinuit: vt nunq̃ꝫ
ab ea raptus mũdane cuiusq̃ꝫ rei de/
lectatiõe peccaret: dicente scriptura:
Sidera ipa nõ sunt mũda ĩ cõspectu
eius. Et iterũ: Si in sanctis suis non Job.25.
cõfidit: et in angelis suis repperit pra
uitatem: siue vt emẽdatior trãslatio
habet: Ecce int sanctos eiꝰ nemo im/ Eiusđ.15
mutabilis: et celi nõ sunt mũdi in cõ/
spectu eius.

Qua cautiõe memoriã dei monachus debeat custodire: Capi. IX.

Ecce igit sanctos q̃ memoriã
dei stabilit retinẽtes: q̃si ꝑ ex/
tẽtas ĩ sblime lineas: suspẽso
ferunt incessu: scenobatis q̃s vulgo
funãbulos vocãt: dixeri cõparandos:
q̃ summã sue salutis ac vite in angu/
stissimo funiculi illiꝰ tramite collocã/
tes: atrocissimã se mortẽ ꝓtinꝰ incur
suros esse non ambigũt: si vel exigua

pes coꝝ titubatione deuiauerit: aut
modū illi⁹ salutaris directiōis exces
serit. Qui dum arte mirifica aerios
gressus ꝑ inania moliunt̃: si illā an
gustiorē vestigio semitam: non cauta
atq₃ sollicita moderatiōe seruauerit:
terra q̄ oib⁹ velut naturalis ē basis:
⁊ solidissimū cūctis ac tutissimū fir
mamētū: fit illis p̄sens ac manifesta
ꝑnicies: non q₂ illi⁹ natura mutet̃: ſ₃
q₂ illi ad cā p̄cipiti carnis pōdere di
labant̃. Ita etiā indefessa illa dei bo
nitas: īmutabilisq₃ sub₃a: neminē le
dit: ſ₃ nos declinādo a sūmis atq₃ ad
ima tendēdo: nobisipsis cōciscimus
mortē: īmo ip̄a declinatio mors effi
cit̃ declināti. Ue enī inq̄t eis q̄m re
Osee.7. cesserūt a me: vastabūt̃ quoniā pre
Ibidē.9. uaricati sunt ī me. Et iterum: Ue eis
cum recessero ab eis. Arguet nāq₃ te
Hiere.2. malicia tua: ⁊ auersio tua increpabit
te: Scito ⁊ vide: q₂ malū ⁊ amarū ē
reliquisse te dn̄m deū tuū. Funiculis
Prou.5. nāq₃ suoꝝ pc̄toꝝ vnusq̄sq₃ ꝯstrigit̃:
Ad q̄s sat̄ cōpetēter a dn̄o increpa
Esa.50. tio ista dirigit̃: Ecce inq̄t oēs vos ac
cēditis ignē: accicti flāmis: ambula
te in lumīe ignis vr̄i: ⁊ in flāmis q̄s
succēdistis. Et iteꝝ: Qui incēdit in
quit maliciā: ꝑibit ab ea.

Q₂ hi qui ad ꝑfectionē tendunt in veritate humilient̃: et dei gratia semꝑ se sentiāt indigere: Capi. X.

Cum ꝗ semetip̄os quotidie sē
tiāt sancti terrene cogitatiōis
pōdere p̄grauatos: ab illa mē
tis sublimitate decidere: ⁊ īuitos īmo
ꝯo etiā nesciētes in legē peccati mor
tisq₃ traduci: atq₃ vt cetera p̄termit
tā: illis saltē q̄ supi⁹ cōprehēdi bonis
quidē ac iustis: ſ₃ tn̄ t̃renis a ꝯspectu
dei opib⁹ auocari: habēt ꝓfecto pro
q̄b⁹ ad deū iugit̃ ingemiscāt: habēt ꝓ
quib⁹ ī veritate hūiliati atq₃ cōpun
cti: non verbis tm̄mō ſ₃ affectu semet
ip̄os ꝓnūciēt pc̄tores: ⁊ veniā ꝓ oi
bus q̄ quotidie suꝑati fragilitate car
nis incurrūt a gr̄a dn̄i iugiter postu
lātes: veras penitētie lachrymas in
desinēter effundāt: quippe q̄ videāt
ijsdē ip̄is se ꝓ quib⁹ cōtinuo dolore
vexati sūt: ⁊ iā vsq₃ ad deū iugit̃ inge
miscūt estib⁹ īuolutos: etiā ip̄as sup
plicatōes suas offerre se sine cogitati
onū anxietate nō posse. Expti igit̃ se
hūanis virib⁹ desideratū finē obsistē
te carnis sarcina n̄ posse ꝯtingere: ne
q₃ illi p̄cipuo summoq₃ bono ſ₃m cor
dis sui desideriū posse cōiūgi: ſ₃ ab ei⁹
ītuitu captiuos ad mūdana traduci:
ad gratiā dei q̄ impios iustificat cō
uolātes: cum ap̄lo ꝓclamāt: Infelix Roma.7
ego hō q̄s me liberabit de corꝑe mor
tis h⁹: Gr̄a dei ꝑ iesū christū dn̄m no
strū. Sentiūt eñ se bonū istud q̄d vo
lūt nō posse ꝑficere: sed illud q̄d no
lūt q̄dq₃ oderūt malū: id est cogita
tionū motus ⁊ curaꝝ corꝑaliū rerum
semꝑ incidere.

Expositio illius sententie: Condelector enim legi dei scd̄m interiorē hominē ⁊c. Capi. XI.

Et cōdelectant̃ quidē legi dei
ſ₃m interiorē hoiem: q̄ visibi
lia vniūsa trāscēdētes: conāt̃
deo soli sp̄ vniri: ſ₃ vidēt aliā legē in
mēbris suis: id est ī natura hūane cō
ditiōis insertā q̄ repugnat legi mētis
eoꝝ: ⁊ ꝑtrahit sensū violēta lege pec
cati: cōpellēs sc₃ eos relicto illo p̄nci
pali bono t̃rene cogitatiōi submitti.
Que q̄uis necessaria atq₃ corꝑi vti
lis videat̃: cū dispēsatiōi religiose cu
iuspiā necitat̄ īpēdit̃: cōꝑatiōe tn̄ il
li⁹ boni q̄d sāctoꝝ oīm oblectat ītui
tū: mala vtiq₃ ab eis ac fugiēda de
cernit̃: q̄ ꝑ eā q̄ quomō vel ad modi
cū tēpus ab illi⁹ ꝑfecte beatitudinis
gaudio retrahunt̃. Uere enī lex pec
cati ē quā hūano generi p̄uaricatio
sui induxit auctoris: ꝑ illius norā in
quē lata est eq̄ssimi iudicis illa sn̄ia:
Maledicta t̃ra ī opib⁹ tuis: spinas Gen.3.
⁊ tribulos germīabit tibi: ⁊ in sudo
re vult⁹ tui edes panē tuū. Hec inq̄₃
est lex mēbris oīm inserta mortaliū:

q̃ repugnat legi mẽtis nr̃e: eãq́ a diuino arcet intuitu: ⁊ ꝑ quã maledicta terra in opib⁹ nr̃is: post agnitionẽ boni ⁊ mali cogitationũ spinas cepit ac tribulos germinare: quorũ aculeis: id est vitijs carnis nõ obtusis: spũs semina ꝓfocant̃: ne illũ panẽ nostrũ q̃ de celo descẽdit: q́q́ cõfortat cor homĩs: edere absq́ vult⁹ nr̃i sudore possim⁹.

Itẽ illius: Scimus aũt q̃m lex spiritalis est: et reliqua: Capi. XII.

O Mne em̃ hũanũ gen⁹ huic generalit̃ legi sine vlla exceptione subijcit̃. Nullus em̃ est q̃uis sanct⁹ q̃ supra dictũ panẽ non cum sudore vult⁹ sui: ⁊ sollicita cordis intentiõe ꝑcipiat. Ceterũ cõmuni isto pane multi vt videm⁹ diuites sine vllo vultus sui sudore vescunt̃. Quã etiã legẽ beat⁹ aplũs spiritalẽ

Roma. 7 asserit: dicẽs: Scim⁹ aũt q: lex spiritalis est: ego aũt carnalis sum venũdatus sub peccato. Spiritalis em̃ est lex q̃ iubet nobis vt in sudore vult⁹ nostri comedam⁹ illũ panẽ verũ qui de celo descẽdit: ꝫ nos carnales fecit venũdatio illa peccati. Q̃d ꝗ̃ istud cuiusve peccatũ ẽ? Sine dubio ade: cui⁹ ꝑuaricatiõe ⁊: vt ita dicã: negociatiõe dãnosa fraudulẽtoq́ cõmertio vẽditi sum⁹. Omnẽ eni ꝓlẽ suã serpẽtis ꝑsuasione seduct⁹: illiciti cibi perceptiõe distractã: iugo ꝑpetue seruitutis addixit. Hic nãq́ mos solet inter vendentẽ ementẽq́ seruari: vt is q̃ se alieno cupit dñõ mãcipare: aliq̃d precij ꝓ iactura ꝓprie libertatis ⁊ addictione ꝑpetue seruitutis a suo cõsequat̃ emptore. Q̃d etiã int̃ adã atq́ serpentẽ manifestissime videmus impletũ. Ille enim a serpente ꝓciũ libertatis sue esu interdicte arboris capiẽs: a naturali libertate discessit: illiq́ maluit semetipm̃ ꝑpetua vendere seruitute: a q̃ vetiti pomi letale ꝓciũ fuerat assecut⁹: q̃ deinceps cõditiõe cõstrict⁹: nõ ĩmerito omnẽ posteritatis sue ꝓgeniẽ: ꝑpetuo eidẽ cui⁹ effectus est seru⁹: subdidit famulatu. Quid enĩ aliud seruile cõiugiũ põt ꝓcreare q̃ȝ seruos? Quid ergo? Nũquid emptor iste versut⁹ ⁊ callidus: dñõ vero atq́ legitimo ius dñatiõis eripuit? Nõ ita est. Neq́ enim sic ille oĩe peculiũ dei: vni⁹ fraudis dolositate ꝑuasit: vt potentiã dominij sui verus dñator amitteret: q̃ ipm̃ quoq́ emptorẽ q̃uis refugã atq́ rebellẽ: tñ iugo deꝓmit seruitut̃: sed q: q̃ oĩb⁹ rõnabilibus creaturis arbitrij libertatẽ creator indulserat: eos q̃ se cõtra fas edacis cõcupiscentie transgressione vendiderãt: inuitos ad ingenitã libertatẽ reuocare nõ debuit. Abhorret siquidem ab illo iusticie ⁊ pietat̃ auctore: quicq̃d bonitati eq̃tatiq́ cõtrariũ est. Malũ enĩ fuerat si cõcesse libtatis bñficiũ reuocasset: iniustũ si liberũ hominẽ potentia sua oppmẽs atq́ captiuãs: libertatis accepte ꝓuilegiũ exequi nõ siuisset: cuius salutẽ in futura tũc secula reseruauit: vt recto ordine compleret̃ statuti tpis plenitudo. Oportebat enĩ eius sobolẽ tãdiu sub hac vite conditione durare: quousq́ eandẽ originalib⁹ vĩculis liberatã: ĩ antiquũ libertatis statũ: ꝓoris dñi gratia ꝓcio sui sanguis reformaret: quã pietatis instinctu potuit etiã tũc saluare sed noluit: q: eũ decreti sui irrũpere sanctionẽ equitas non sinebat. Uis nosse causã venditiõis tue? Audi ipsũ redemptorẽ tuũ ꝑ Esaiã ꝓphetã apertissime ꝓclamantẽ: Quis est iste liber repudij matr̃ vr̃e quo dimisi eã? Esa. 50. Aut q̃s est creditor me⁹ cui vendidi vos? Ecce em̃ ĩ iniq̃tatib⁹ vr̃is vẽditi estis: ⁊ ĩ scelerib⁹ vr̃is dimisi mr̃eȝ vestrã. Uis etiã euidẽter agnoscere cur te iugo seruitut̃ addictũ redimere potẽtie sue virtute noluerit? Audi q̃d ad supiora q̃b⁹ eisdẽ famulis causam volũtarie vẽditiõis exprobrat: adiecerit: Nũquid abbreuiata ⁊ paruula facta ẽ man⁹ mea: vt nõ possim Ibidem. redimere: aut nõ est ĩ me virt⁹ ad liberandũ? Sed q̃d huic potentissime

misericordie eius semp obstiterit: idē
Eiusđ.59 ꝑpheta demōstrans: Ecce inqt non
est abbreuiata manus dñi vt saluare
nequeat: neqꝫ aggrauata ē auris ei⁹
vt nō exaudiat: sed iniqtates vestre
diuiserūt inter vos ꝛ deum vestrū: ꝛ
peccata vestra abscōderūt faciē eius
a vobis ne exaudiret.

Item expositio illius: Scio autem ꝙ nō habitat in me: hoc est in carne mea bonū: Capi.XIII.

Q Uia ergo carnales nos fecit: ꝛ spinis ac tribulis cōdemnauit illa dei prima maledictio: nosqꝫ ita iniquo pater noster venūdauit cōmertio: vt bonū qđ volum⁹ agere nequeam⁹: dū diuulsi a memoria summi dei: ea q̄ hūane fragilitatꝭ sunt cogitare cōpellimur: dū puritatis amore flagrātes: incentiuis naturalib⁹ q̄ penit⁹ ignorare velim⁹ etiā
Roma.7 inuiti plerūqꝫ cōpungimur: scim⁹ qꝛ
non habitat in carne nostra bonū: id est hui⁹ quā diximus theorie atqꝫ puritatis ꝑpetua iugisqꝫ tranquillitas. Sed factū est istud pessimū ac lugubre diuortium: vt cum mēte legi dei seruire velimus: nunqꝫ scꝫ volentes a claritate diuina dimouere ꝯspectū: tamē carnalibus tenebris circūfusi: quadā lege peccati ab eo qđ bonum esse nouimus cogamur auelli: scꝫ ad curas cogitatiōesqꝫ terrenas: ab illa mentis celsitudine decidētes: ad q̄s nos lex peccati: id est illa sentētia dei non īmerito cōdēnauit: quā primus delictor excepit: ꝛ inde est qđ beatus aplus: cū apertissime fateat̄ ineuitabili se vel oēs sanctos peccati hui⁹ necessitate cōstringi: tñ neminē eorū ob hoc esse damnādū audēter enun-
Eiusđ.8. ciat: dicēs: Nihil ꝙ nūc damnatiōis
est his q̄ sunt in christo iesu: Lex eñ spūs vite in christo iesu liberauit me a lege peccati ꝛ mortis: id est quotidiana grā christi oēs sanctos suos ab hac lege peccati ꝛ mortis ī quam iugiter vt nolētes cogunt̄ incurrere: eum remissionem debitorū suorum a domino ꝑcant̄: absoluit. Uidetis ꝙ nō ex ꝑsona peccatorū: sed ex illorum qui vere sancti atqꝫ ꝑfecti sunt: hanc beatū apostolū ꝓmpsisse sententiā:
Non eñ qđ volo bonū hoc facio: sed Ibidē.7.
qđ odi malū hoc ago: ꝛ video aliam legem in membris meis repugnantē legi mentis mee: ꝛ captiuū me ducentem in lege peccati: que est in membris meis.

Obiectio ꝙ neqꝫ infidelium personis cōueniat neqꝫ sanctorū: Non eni qđ volo facio bonū: Capi.XIIII.

G Ermanus. Neqꝫ eorū q̄ capitalibus criminib⁹ implicātur: neqꝫ apostoli vel illorū qui ad eius ꝑfecere mensurā: hoc dicimus cōgruere posse ꝑsonis: sed de his ꝓprie hoc intelligi debere censemus: qui post dei gratiā agnitionēqꝫ veritatis a carnalibus se vitijs abstinere cupiētes: antiqua adhuc cōsuetudine velut naturali lege in mēbris suis violētissime dñante: ad inolitā passionū cōcupiscentiā pertrahunt̄. Usus eñ ac frequētia delinquendi: velut lex efficit̄ naturalis: que membris hūane infirmitatis inserta: affectus aīe necdum plenis virtutū studijs erudite: ꝫ adhuc rudis ac tenere: vt ita dixerim: castitatis: captiuos rapit ad vitia: ac morti eos antiqua lege subijciens: iugo peccati dominātꝭ addicit: nō sinens eos bonum quod diligūt puritatis adipisci: sed potius malum quod execrant̄ exercere compellens.

Responsio ad obiectionem ꝓpositam: Capi.XV.

T Heonas. Non parum vestra ꝓficit opinio. Siquidē etiā vosipsi astruere iam cepistis: in illorū ꝑsona qui omnino peccatores sunt: hoc penit⁹ stare nō posse: illꝭ autē qui se a vitijs carnalib⁹ abstinere cōtendūt: ꝓprie cōuenire. Quos

qm̄ a peccatoꝝ iā numero segregastꝭ:
cōsequēs est vt etiā fideliū atqꝫ san/
ctoꝝ paulatim cetibꝰ insceratis. Que
enī genera pctōꝝ istos dicitis posse
cōmittere: quibꝰ si fuerīt post gratiā
baptismatis inuoluti: rursū ꝑ quoti/
dianā christi gratiā liberent̄? Aut d̄
quo mortis corꝑe apl̄us dixisse cre/
Roma.7 dendus ē: Quis me liberabit de cor
pore mortis huiꝰ: Gratia dei ꝑ iesum
christū dn̄m nr̄m? Nōne manifestū
est sicut vos quoqꝫ ipsos veritas cō/
pellit cōfiteri: nō de illis capitaliū cri
minū mēbris: per q̄ stipendiū eterne
mortis acq̄rit̄: id est homicidij: forni
catiōis: adulterioꝝ: ebrietatis: furto/
rū atqꝫ rapinaꝝ: ꝫ de illo p̄dicto cui
gratia christi quotidiana succurrit
corpore memorari? Quisquis enim
post baptismū ⁊ scientiā dei: in illud
mortis corpus incurrerit: sciat se nō
quotidiana gratia dei: id est facili re/
missiōe: quā momētis singulis exora
tus dn̄s noster erroribꝰ nostris dona/
re cōsueuit: ꝫ aut diuturna afflictiōe
penitudinis ac penali dolore purgā/
dum: aut certe ꝓ his in futuro eterni
ignis supplicijs addicendū: ita eodē
1.Cor.6. apl̄o ꝓnūciāte: Nolite falli: neqꝫ for/
nicarij: neqꝫ idolis seruiētes: neqꝫ ad
ulteri: neqꝫ molles: neqꝫ masculorū
cōcubitores: neqꝫ fures: neqꝫ auari:
neqꝫ ebriosi: neqꝫ maledici: neqꝫ ra/
paces regnū dei possidebūt. Aut q̄ ē
ista lex militans in mēbris nr̄is q̄ re/
pugnat legi mētis nr̄e: cūqꝫ nos resi/
stentes atqꝫ captiuos in legē peccati
ac mortis abduxerit: eiqꝫ nos fece/
rit carne seruire: nihilominꝰ mente le
gi dei seruire ꝑmittat? Nec enī h̄ pu/
to legē peccati flagicia designare: aut
hoc de supradictis intelligi posse cri/
minibꝰ: que si q̄s facit legi dei mente
nō seruit: a qua necesse est eū aīo aū
discedere: q̄ aliquid eorum carne cō
mittat. Quid est enī seruire legi pec/
cati: nisi ea que a peccato imperant̄:
implere? Quod ergo peccati genus
est: quo cū se tāta sanctitas atqꝫ per/
fectio sentiat captiuari: grā tū christi
nō ambigat liberā dū: dicēs: Infelix Roma.7
ego homo: q̄s me liberabit de corꝑe
mortis huiꝰ? Grā dei ꝑ iesum christū
dn̄m nostrū. Quā inqꝫ legē mēbris
nr̄is inesse firmabitis: que abstrahēs
nos a lege dei: ⁊ captiuans nos legi
peccati: infelices nos potiꝰ faciat q̄
nocētes: vt nō eternis supplicijs ad/
dicamur: sed q̄si de interrupto beati/
tudinis gaudio suspiremꝰ: ⁊ auxilia/
torē q̄ nos ad id retrahat inquirētes
cū apl̄o ꝓclamemꝰ: Infelix ego hō:
q̄s me liberabit de corꝑe mortis hꝰ?
Adduci nāqꝫ captiuū in legē pecca/
ti: quid est aliud q̄ in effectu peccati
atqꝫ oꝑe ꝑmanere? Aut qd̄ aliud p̄n
cipale dabit̄ bonū: qd̄ sancti explere
nō possint: nisi id ad cuiꝰ cōꝑationē
vt supra diximus vniuersa nec bona
sunt? Et quidē nouimus multa esse ī
hoc mūdo bona: p̄cipueqꝫ pudicitiā:
cōtinentiam: sobrietatē: humilitatē:
iusticiam: misericordiā: temperantiā:
pietatē: sed hec omnia ⁊ summo illi
bono paria esse nō possunt: ⁊ perfici
non dicā ab apostolis: sed etiā a me/
diocribꝰ possunt: ⁊ a quibꝰ impleta
nō fuerint: aut eterno supplicio pu/
niunt̄: aut grandi vt supra dictū est
labore penitētie: vel quotidiana xp̄i
gratia liberant̄. Superest igit̄ vt hanc
apostoli sententiā soli sanctoꝝ ꝑsone
recte fateamur aptari: q̄ in hanc quā
p̄diximus incurrētes quotidie pecca
ti nō criminū legem: de statu salutis
sue certi nō p̄cipitant̄ ī facinus: sed
vt dictū est de cōtemplatione diuina
ad miseriā cogitationū deuoluti cor/
poraliū: vere illiꝰ beatitudinis bono
plerūqꝫ fraudant̄. Si enī se in hanc
membroꝝ suorum legē quotidianis
sentirent scceleribꝰ illigari: non vtiqꝫ
de felicitatis amissiōe: ꝫ de innocētie
causarēt̄: nec diceret apl̄us Paulꝰ:
Infelix ego hō: sed impurus aut sce/
lestus ego hō: nec de corpore mortis
huiꝰ: hoc est de cōditiōe mortali: sed
a flagicijs atqꝫ criminibꝰ carnis huiꝰ
vellet absolui. Sed q̄r se ꝓ cōditiōe
fragilitatꝭ hūane senserat captiuatū:

id est abductū ad sollicitudines cu/
rasq; carnales: que lex peccati τ mor/
tis operatᷣ: ingemiscens sup hac quā
inuitus incurrerat lege peccati: confe/
stim recurrit ad christū: τ p̄sentissi/
ma gratie eius redemptiōe saluatur.
Quicquid ergo lex illa peccati: que
spinas ac tribulos cogitationū cura/
rumq; mortaliū naturaliter gignit:
etiā in apostolici pectoris terra solli/
citudinis germinarit: ista lex gratie
Roma.8. mox auellit. Lex enim inquit spirit⁹
vite in christo iesu: liberauit me a le/
ge peccati τ mortis.

Quid sit corpus peccati: Capi. XVI.

Hoc ergo ineuitabile corpus
est mortis: in q̄ꝺ pfecti quiq;
qui gustauerunt q̄ suauis est
dominus quotidie reuoluti: sentiunt
Hiere.2. cum ꝓpheta q̄ malū sibi τ amarū sit
discedere a domino deo suo: hoc est
corpus mortis quod a celesti eos in/
tuitu retrahens: ad terrena deducit:
q̄ꝺ psallentes eos atq; in oratiōe ꝓ/
stratos: vel humanas effigies vel ser/
mones vł negocia vel actus facit su/
perfluos retractare: Hoc est corpus
mortis q̄ꝺ emulantes angelicā san/
ctitatem: τ volentes domino iugiter
inherere: pfectionē tamē hui⁹ boni:
quia mortis corpus obsistit: inuenire
non possunt: sed faciunt malū quod
nolunt: id est traducuntᷣ mente etiā
ad illa que ad profectū virtutū per/
fectionēq; non pertinent. Deniq; vt
hoc de sanctis atq; pfectis sibiq; si/
milibus: se dixisse beatus apostolus
euidēter exprimeret: digito quodā/
modo semetipsum tactuq; designās:
Roma.7 cōtinuo infert: Itaq; egoipse: id est
qui hec pnuncio: mee nō alterius cō
sciētie latebras pando. Hoc sane elo
cutionis genere familiariter vti apo
stolus solet: siquādo vult se specialitᷣ
2.Co.10. designare: sicut ibi: Egoipse Paulus
obsecro vos p mansuetudinē τ mo/
2.Co.12. destiā christi. Et rursum: Nisi q̄ ego
Ibidem. ipse non grauaui vos. Et iterū: Sed
esto: egoipse nō grauaui vos. Et ali/
bi: Egoipse paulus dico vobis: si cir/ Gal.5.
cūcidamini christus vobis nihil ꝓ/
derit. Et ad Romanos: Optabā enī Roma.9.
egoipse anathema esse a christo pro
fratribus meis. Potest autē nō ab/
surde etiā sic accipi: vt exp̄ssius em/
phasi ꝓnūciet: Itaq; egoipse: id est Roma.7
quē nostis esse apostolū christi: quē
tota suspiciētia veneramini: quē cre/
ditis summū atq; pfectum esse: τ in
quo loquitᷣ christus: cum mente ser/
uiam legi dei: carne tamē legi peccati
seruire me fateor: hoc est distentione
cōditionis humane interdū de cele/
stibus ad terrena deuoluor: τ ad cu/
ras humiliū rerū mentis mee altitu/
do ꝓlabitur: p quā peccati legem ita
momētis singulis me sentio captiua/
ri: vt q̄uis immobili circa legem dei
desiderio pseuerē: nullo tamē modo
vim hui⁹ captiuitatꝭ euadere me pos
se sentiā: nisi cōfugero semp ad gra/
tiam saluatoris.

Q sancti omnes veraciter immūdos se et peccatores esse cōfessi sunt: Ca. XVII.

Et idcirco quotidianis suspi/
rijs sancti omnes ꝓ hac sub/
stantie sue fragilitate cōpun/
cti: dum cogitationum varietates: τ
cōscientie sue latebras ac penetralia
pscrutantᷣ: suppliciter clamant: Non Ps.142
intres in iudiciū cū seruo tuo: q2 nō
iustificabitur in cōspectu tuo oīs vi/
uens. Et illud: Quis gloriabitᷣ castū Prouꝰ.20
se habere cor: aut quis fiduciā habe/
bit se mūdū esse a peccato? Et iterū:
Non est iustus homo in terra qui fa/ Eccs.7.
ciat bonū τ nō peccet. Et ita infirmā
hominū impfectāq; iusticiā: ac mise/
ricordia dei semp indigentē: indignā
esse sentiūt: vt vnus ex his cui⁹ iniq̄/
tates τ peccata deus misso de altari
ignito verbi sui carbone purgauit:
post illā mirificā ɔtemplationē dei:
post intuitum sublimiū seraphin: et
reuelationē sacramentorū celestium
dicat: Ve mihi: q2 vir pollut⁹ labijs Esa.6.

ego sum: ꝛ ĩ medio populi polluta labia habentis ego habito. Qui sicut arbitroꝛ labioꝛũ suoꝛũ immũdiciam nec tũc quidem foꝛtasse sensisset: nisi vera pfectione ꝛ integra puritate cõtemplationẽ dei meruisset agnoscere: cui⁹ intuitu pollutionẽ suam sibi ante incognitam repente cognouit. Cum enĩ ait: Ve mihi: quia vir pollutus labijs ego sum: de suoꝛũ hoc eum labioꝛũ non de populi pollutione cõfessum id quod sequitur manifestat: Et in medio populi polluta labia habentis ego habito. Sed etiã cũ oꝛãs peccatoꝛũ quasi vniuersaliũ immũdiciam confiteť: non iniquoꝝ tñ sed etiã iustoꝛũ plebem generali supplicatione complectiť: dicens: Ecce tu iratus es ꝛ peccauimus: in ipsis fuimus semp ꝛ saluabimur: facti sumus vt immũdi omnes nos: tanq̃ pannus menstruate vniuerse iusticie nostre. Rogo: quid euidẽti⁹ hac potest esse sententia: qua non vnam tm̃: sed vniuersas iusticias nostras pꝓpheta complexus: ꝛ circũspiciens omnia q̃ vel immũda vel hoꝛrida iudicanť: quia nihil in hominũ conuersatione soꝛdidius neq̧ impuri⁹ potuit reperire: panno mẽstruate eas comparare maluit? Esa. 64.

Etiam iustos ꝛ sanctos sine peccato nõ esse: Ca. XVIII.

Frustra ꝗ manifestissime veritati spinose obiectionis acumẽ oppōniť: sicut pauloante dixistis: Si nemo sine peccato: null⁹ est sanctus: ꝛ si nemo sanctus: null⁹ ergo saluabiť. Hoc enim pꝓphete testimonio: potest nodus hui⁹ questionis absolui: Ecce inquit tu iratus es ꝛ nos peccauimus: id est cum elationem nostri coꝛdis vel negligentias auersat⁹: tuo nos auxilio denudasti: confestim nos voꝛago absoꝛbuit peccatoꝛũ: velut si q̃s splendidissimo solis diceret elemẽto: Ecce tu occubuisti: ꝛ nos ilico tenebꝛosa contexit obscuritas. Et tamẽ cum hic sanct⁹ peccasse se dicat: ꝛ non solũ peccasse: sed etiã ĩ ipsis semp pmansisse peccatis: nõ desperat penit⁹ de salute: sed subijcit: In ipsis fuim⁹ semper ꝛ saluabimur. Hãc ego sententiã: Ecce tu iratus es ꝛ peccauimus: illi apostolice comparabo: Infelix ego homo: quis me liberabit de coꝛpe moꝛtis huius? Roma. 7
Rursum id quod pꝓpheta subiungit: In ipsis fuimus semp ꝛ saluabimur: ꝯsequẽtib⁹ apostoli cõgruit verbis: Gratia dei per iesum chꝛistũ dominũ nostrũ. Similiter etiã illud eiusdem pꝓphete: Ve mihi: quia vir pollutus Esa. 6.
labijs ego sum: ꝛ ĩ medio populi polluta labia habentis ego habito. videtur supradictos sapere sermones: Infelix ego homo quis me liberabit de coꝛpoꝛe moꝛtis hui⁹? Item q̧ q̃ sequiť ĩ pꝓpheta: Et ecce volauit ad me vnus de seraphin: ꝛ in manu ei⁹ carbũculus siue calculus: quẽ foꝛcipe tulerat de altari: ꝛ tetigit os meũ ꝛ dixit: Ecce h̃ tetigi labia tua: ꝛ auferet iniquitas tua: ꝛ peccatũ tuũ mundabiť. Tale est vt pauli videať oꝛe pꝛolatum qui ait: Gratia dei per iesum chꝛistũ dominũ nostrũ. Videtis ergo queadmodum omnes sancti non tam ex psona populi q̃ ex sua: ꝛ peccatoꝛes se veraciter fateanť: ꝛ tamẽ nequaq̃ de sua salute desperent: sed iustificationis plenitudinẽ quã pꝛo cõditione fragilitatis humane cõsequi se posse diffidunt: de gratia domini ꝛ miseratiõe psumũt.

Q; in ipsa quoq̧ oꝛationis hoꝛa: peccatũ declinari vix possit: Capi. XIX.

Neminẽ xp̃o in hac vita q̃uis sanctũ: immunem esse a debitis peccatoꝛũ: etiam magisteriũ nos edocet saluatoꝛis: qui discipulis suis pfecte oꝛationis foꝛmulã tradens: inter reliqua illic sublimia sacratissima q̧ mandata: que nõ nisi sanctis perfectis q̧ sunt tradita: ꝛ malis ꝛ infidelibus conuenire non possunt: hoc iussit interseri: Et dimitte Math. 6.

nobis debita nostra sicut ꝛ nos dimittimus debitoribus nostris. Si ergo vera hec ꝛ a sanctis proferť oratio: sicut indubitanter credere nos oportet: quis tam contumax ꝛ ꝑsumptor tamq̃ superbia diabolici furoris elatus poterit inueniri: qui sine peccato se esse ꝓnuncians: non solum maiorem se apostolis credat: verũetiam ipsum quasi ignorantie aut vanitatis arguat saluatorem: vt scʒ aut nescierit esse posse aliquos immunes a debitis: aut frustra docuerit eos q̃s scierit orationis istius remedio non egere? Sed cum regis sui ꝓcepta seruantes: omnes omnino sancti quotidie dicant: Dimitte nobis debita nostra. Si verũ dicunt: vere nemo est immunis a culpa: si autẽ fallunt: eque verũ est eos mẽdacij non carere peccato. Unde etiã ille sapientissimus Ecclesiastes: vniuersos actus ꝛ hũana studia mente pcurrens: sine vlla exceptiõe ꝓnunciat: Quia nõ est iustus homo in terra qui faciat bonum ꝛ nõ peccet: id est nemo in hac terra tam sanctus: tam diligens: tam intentus: vel potuit vnq̃: vel poterit inueniri: q̃ vero illi ac singulari bono ita iugiť valeat inherere: vt nõ quotidie ab eo distractum se sentiat deliquisse. Qui tamẽ cum ꝓnuncieť immunis a noxa esse nõ posse: iust⁹ esse nihilominus nõ negať.

Roma. 7

Esa. 6.

Eccs. 7.

A quibus sit peccati euacuatio ꝛ virtutũ discenda perfectio: Capi. XX.

Quisquis itaq̃ anamarteton: id ẽ impeccantiã nature ascribit humane: non inanib⁹ verbis: sed cõscientie sue testimonio nobiscum ac probatione cõfligat: ꝛ tũc demũ se absq̃ peccato esse ꝓnunciet cũ se ab hoc summo bono senserit nõ auulsum: imo Xo quisquis considerans cõscientiã suam: vt non dicam amplius: vnã saltẽ synaxim sine vlla verbi vel facti: vel cogatiõis interpellatione se deꝑhenderit celebrasse: absq̃ peccato se esse ꝓnunciet. Proinde: q2 his oib⁹ ociosis ac supfluis rebus: volucrẽ humane mẽtis excursum fatemur carere nõ posse: per hoc vtiq̃ cõsequẽter sine peccato nos nõ esse veraciť cõfitemur. Nã quãtauis circũspectiõe vnusquisq̃ cor suũ seruare ɔtendat: nunq̃ id ꝓm desideriũ spũs sui: repugnãte carnis cõditione custodiet. Quãto eñ magis ꝓfecerit mens humana: ꝛ ad sinceriorẽ cõtẽplationis ꝑuenerit puritatẽ: tanto se imũdiorẽ q̃si p speculũ sue puritatis inspiciet: q2 necesse est dũ animus ad sblimiorẽ se extẽdit intuitũ: ꝛ maiora q̃ nouit ꝓspiciens concupiscit: illa ĩ quibus est vt inferiora semper ac viliora despciat.

ἀμαρτήτον

Math. 6.

Q2 licʒ agnoscamus nos sine peccato nõ esse: nõ debeamus tamẽ nos a dominica cõmunione suspendere: Capi. XXI.

Cura siquidẽ deuotat sinceriorꝫ obtut⁹: paritq̃ sibi maiorẽ reꝑhensionis dolorẽ irreꝑhẽsibilis vita: ꝛ multiplicat gemitus atq̃ suspiria emẽdatio morꝫ: ꝛ emulatio attẽta virtutũ. Nemo eñ illo ĩ quo ꝓfecerit gradu põt esse cõtent⁹: ꝛ quãtũ quis fuerit mẽte purgatior: tãto se sordidiorẽ vidẽs: magis hũilitatis q̃ elatiõis iuenit causas: quãtoq̃ pnicius ad sublimiora cõscẽderit: tãto ampli⁹ ꝓuidet sibi supesse q̃ tendat. Deniq̃ ille aploꝝ eximi⁹ quẽ diligebat iesus: recũbẽs supra pect⁹ eius: hãc quasi ex dñico ꝓtulit corde sententiã: Si dixerim⁹: Quia peccatũ nõ habem⁹: ipi nos seducim⁹: ꝛ veritas ĩ nobis nõ est. Itaq̃ si dicẽtes nos nõ hr̃e pctm̃: veritatẽ: id est xp̃m nõ habem⁹ in nobis: quid aliud ꝓficimus nisi vt nos hac ipsa ꝓfessiõe ex peccatoribus sceleratos atq̃ impios approbemus? Postremo si cordi est veri⁹ explorare: vtꝝ possibile sit hũane substãtie anamarthetõ: id est impeccãtiã possidere: a q̃b⁹ h̃ manifesti⁹

1. Joh. 1.

discere poterimus: q̄ ab his q̄ carnē
Gal. 5. suā crucifixerūt cū vitijs et cōcupiscē
Ibidē. 6. tijs. et quib⁹ vere crucifixus est mun/
dus? Qui cū de cordibus suis nō so/
lum radicitus vitia vniuersa cōuul/
serūt: verūetiā peccatorū memoriā ac
cogitationes conentur excludere: ni/
hilominꝰ tamē quotidie fideliter ꝓ/
fitent: ne vna quidē hora sine macu
la se esse posse peccati. Nec tamen ex
eo debemus nos a dñica cōmunione
suspendere: qr nos agnoscimus pec/
catores: sed ad eam magis ac magis
est ꝓpter aīe medicinā et purificati/
onē spiritus auide festinandū: verū/
tamē ea humilitate mētis ac fide: vt
indignos nos ꝑceptiōe tante gratie
iudicātes: remedia potius nr̄is vul/
neribus expetamꝰ: Alioquin nec an/
niuersaria quidē digne est p̄sumēda
cōmunio: vt quidā faciūt qui in mo/
nasterijs cōsistentes: ita sacramētorū
celestiū dignitatem et sanctificationē
ac meritū metiunt: vt estiment ea nō
nisi sanctos atq̄ imaculatos debere
p̄sumere: et non potius sanctos mun/
dosq̄ nos sua participatiōe pficiāt.
Qui profecto maiorem arrogantie
p̄sumptionē: quam declinare sibi vi/
dent incurrūt: qr vel tunc cū ea per/
cipiunt: dignos se eius ꝑceptione di/
iudicant. Multo enim iustius est: vt
cum hac cordis hūilitate qua credi/
mus et fatemur illa sacrosācta myste/
ria nunq̄ ꝓ merito nos posse cōtin/
gere: singulis ea dñicis ob remediū
nostrarū egritudinū p̄sumamus: q̄
vt vana psuasione cordis elati: vel
post annū dignos eorū ꝑticipio nos
esse credamus. Quapropter vt hec
intelligere et fructuose tenere possi/
mus: misericordiā dñi vt nos ad pfi/
cienda hec adiuuet: attentius implo/
remus: que nequaq̄ ita vt cetere hu/
mane artes p̄cedente quadā ratione
verborū: sed actu potius et experiētia
p̄euute discunt: queq̄ rursum: nisi tā
collatiōibus spiritaliū virorum fre/
quenter examinata fuerint et polita:
q̄ documentis et quotidiana experien/
tia sollicite ventilata: aut obsolescūt
incuria: aut ociosa obliuione depeūt.

Explicit abbatis Theo/ne collatio tertia.

Incipit annotatio capi/tulorū collationis abbatis Abraam de mortificatiōe.

Explicit annotatio caplorum.

Incipit abbatis Abraã collatio de mortificatione.

Quõ abbati Abraẽ Cassianus cũ collegis ꝓdiderint cogitationũ suarũ arcana: Capitulũ. I.

Quarta atq; vicesima ista collatio abbatis abraã christo fauẽte ꝓcudit: oĩm senior traditiones atq; instituta cõcludẽs: qua vr̃is orõnib⁹ ꝯsũmata: illor vigintiqttuor senior: q̃ ĩ sancta Apocalypsi coronas

Apoc. 4. suas agno offerre dicunt: nũero mystice ꝯgruẽte: cũctar pmissionũ nr̃ar debit nos credim⁹ liberãdos. Siq̃ ꝓinde glia: hi vigĩtiqttuor senes nr̃i ob institutiõis sue meritũ fuerint coronati: illi q̃ ꝓ salute mũdi ĩmolat⁹ est agno: subiectis sunt capitibus oblaturi. Ipse eñ ꝛ illis tã eximiũ sensũ: ꝛ nobis qualẽcũq; sermonẽ: quo tanta ꝓfunditas pmereť ꝓpter honorẽ nõis sui donare dignat⁹ ẽ. Et necesse ẽ vt ad auctorẽ bonor oĩm muneris sui merita referant: cui hoc ipso debeť ampli⁹ q̃ magl soluiť. Igiť ad hũc abraã cogitationũ nr̃ar ĩpugnationẽ anxia cõfessiõe detulim⁹: q̃ ad repetendã ꝓuinciã nr̃am atq; ad reuisendos parẽtes q̃tidianis aĩe estib⁹ vrgebamur. Hinc eteñ nob maxima desiderior nascebať occasio: q̃ tanta religione atq; pietate parẽtes nr̃os pditos recordabamur: vt eis neq̃ q̃ nostrũ ꝓpositũ pponerem⁹: ħ iugiť mẽte voluẽtes: q̃ ꝓfectũ magl ex illorũ essem⁹ assiduitate capturi: nullaq; nos corpaliũ rerũ sollicitudine: nullis ꝓspiciẽdi vict⁹ distẽtiõib⁹ occupãdos: illis afatim omnẽ cũ gaudio pbitionẽ nr̃e necessitatis explentib⁹. Insup etiã spe ĩanũ gaudior animũ pascebam⁹: credẽtes fructũ nos maxim pcepturos de cõuersiõe mltor: q̃ velut nr̃o essent ad viã salutis exẽplo ac monitis dirigendi: tũ pterea ipor locor situs: in q̃bus erat maiorib⁹ nr̃is auita possessio: ipsaq; amenitas regionũ iocũda ante oculos pingebať: q̃ grate ꝛ cõgrue solitudinis spacijs tendereť: ita vt nõ solũ delectare mõachũ possint secreta syluarũ: ħ etiã maxia vict⁹ pbere cõpendia. Que oĩa pdicto seni: cũ ħm fidem ꝯsciẽ nr̃e simplicit pãderem⁹: nec iã impugnationũ vim tolerare nos posse: nisi nobis p illi⁹ medicinã dei gratia subuenisset: pfusis lachrymis testaremur: Tacit⁹ ille diuq; cũctat⁹: atq; ad extremũ grauiter ingemiscẽs ita ait:

Quõ nostros senex patefecerit errores: Capi. II.

Necdũ vos desiderijs renũciasse mũdanis: nec mortificasse cõcupiscẽtias pstinas: cogitationũ vr̃ar ꝓdit infirmitas. Nã sicut desidiã cordis vr̃i: desiderior vr̃or puagatio ꝓtestať: hãc pegrinationẽ ac parentũ absentiã: quã mẽte poti⁹ suscipe debuistis: carne tm̃modo sustinetl. Sepulta

D

em̄ hec oīa: ac de cordibus vr̄is euulsa
penitꝰ iā fuissent: si vel rōnem ipiꝰ ab/
renūciatiōis: vel ꝑncipalē solitudinis
cām in q̄ cōsistimꝰ cepisset. Jōq3 vos
illa ocij egritudine sentio laborare: q̄ ī
ꝓuerbijs ita notat: In desiderijs ē oīs
Prouer.21 ociosus. Et iterū: Desideria occidūt pi
grū. Nā et nobis poterāt h̄ q̄ cōmemo
rastis carnaliū cōmodoꝝ nō deesse cō
pēdia: si credidissemꝰ ea nr̄o cōuenire
ꝓposito: aut talē ex illis amenitatū vo
luptatibꝰ fructū nob̄ iudicassemꝰ posse
ꝯferri: q̄lis iste est q̄ de h̄ locoꝝ squalo/
re et corporis ꝯtritiōe cōq̄rit. Nec sumꝰ
ita parētū solatio destituti: vt desint q̄
de suis substātijs sustētare nos gaude/
ant: nisi nobis illa sn̄ia saluatoris occur/
rens: q̄cq̄d ad fotū hꝰ ꝑtinet carnis ex/
Luce.14 cluderet: q̄ dicit: Qui nō reliq̄rit siue
oderit patrē et matrē et filios et fratres:
nō pōt meꝰ esse discipulꝰ. Or si parētū
q̄3 essemꝰ ꝑsidio destituti: certe vel po/
tentū mūdi istiꝰ obseq̄a deesse nō pos/
sent: q̄ ꝓmptissima largitate neccitatibꝰ
nr̄is cū omi gratiarū actiōe sbministrare
gauderēt: q̄ꝝ munificētia sustētati: pa/
randi victꝰ sollicitudine careremꝰ: nisi
nos vehemēt illa ꝓphetica maledictio
Hiere.17 deterreret: nā Maledictꝰ inq̄t hō: q̄ po/
Ps.145 nit spē suā ī hoīe. Et: Nolite ꝯfidere ī
ꝑncipibꝰ. Potuimꝰ etiā cellulas saltē
nr̄as sup nili flumīs alueū collocātes:
aquā hre ꝑ foribꝰ: ne eā a q̄ttuor mili/
bus passuū nr̄is cogeremur deferre cer/
uicibꝰ: nisi nos ad tolerantiā laboris
istiꝰ indefessos beatꝰ apl's reddēs hoc
1.Cor.3. iugit aīaret eloq̄o: Unusq̄sq3 inq̄ens
ꝓpriā mercedē accipiet s3 suū laborē.
Nec ignoramꝰ eē nonlla ī regiōibꝰ no
stris amena secreta: ī q̄bꝰ pomoꝝ copia
et hortoꝝ gr̄a vel vbertas: neccitatē vi/
ctus nr̄i minimo labore corporis expedi/
rēt: nisi īpingēdā nob̄ illā exprobrati/
onē q̄ ad illū ī euāgelio directa ē diui/
Luce.16 tē vereremur: q2 recepisti ꝯsolatōz tuā
ī vita tua. Sed despect illis oībꝰ: et cū
vniūsa mūdi hꝰ voluptate ꝯtēpt: his
tm̄ squaloribus delectamur: vniūsisq3
delitijs horrēdā solitudinis istiꝰ ꝑferi/
mꝰ vastitatē: neq3 huic arenarū amari/
tudini quātasuis vberes glebe diuitias
cōꝑamꝰ: nō tꝑalia hꝰ corporis lucra: sed
eterna spūs emolumēta sectātes. Pa/
rū est em̄ renūciasse monachū semel: id
est in ꝑmordio ꝯuersiōis sue ꝯtēpsisse
ꝑn̄tia: nisi eis q̄tidie r̄nūciare ꝑstiterit.
Usq3 in finē nāq3 hꝰ vite illud nob̄ di/
cendū ē cū ꝓpha: Et diē hoīs nō desi/ Hiere.17
deraui tu scis. Uñ et dn̄s ī euāgelio: Si Luce.9.
q̄s vult inq̄t post me venire abneget se
metipsum: et tollat crucē suā quotidie
et sequat me.

De qualitate locoꝝ q̄ ab anachoretis expeti debeāt: Ca.III

Et idcirco ei q̄ de īterioris hoīs
e puritate ꝑuigilem sollicitudinē
gerit: expetēda sūt loca: q̄ mentē
eiꝰ nulla ad culture distētionē vberta/
tis sue fecūditate sollicitēt: nec ō cellu/
le fixa atq3 īmobili statione ꝑturbent:
atq3 ad aliq̄ō subdiuale opꝰ ꝓdire cō/
pellāt: et ita velut in aptū effusis cogi/
tatiōibꝰ: omnē mētis directionē ac sb/
tilissimū certe illiꝰ destinatiōis intuitū
ꝑ diūsa disꝑgat: q̄ a nemīe ꝓrsus q̄uis
sollicito ac vigilāti vel caueri poterūt
vel videri: nisi q̄ aīm suū atq3 corpus
iugit intra parietū septa cōcluserit: vt
ita q̄s velut piscator egregiꝰ: victū sibi
aplica arte ꝓspiciēs: in trāquillissimi
cordis sui ꝓfūdo: agmīa cogitationū
natantia intētꝰ atq3 īmobilis captet: et
tanq̄3 de ꝓminēti scopulo curiose ꝓfū
da ꝓspectās: q̄s ad se hamo trahere de
beat salutari: q̄s x̄o tāq̄3 malos ac no/
xios pisces negligat ac refutet: sagaci
discretione dijudicet.

Que a solitarijs operationū genera debeāt eligi: Ca.IIII.

In hac ḡ vnusq̄sq3 custodia iu/
i giter ꝑseuerās: efficacit illud ī/
plebit: q̄ō ꝑ Abacuc ꝓphetā sa
tis euidēt exꝑmit: Sup custodiā meā abacuc.2
stabo: vt ascendā sup petrā et specula/
bor vt videā q̄d loquat in me: et quid
respondeā ad arguentē me. Q̄ō quā/
ti laboris ac difficultatis sit: exꝑimen/
tis illoꝝ q̄ in illa calami siue purfurio/
nis eremo cōmorant: manifestissime cō

probatˀ. Nā cum longiore solitudinis
interuallo ab vniuersis vrbibꝰ ⁊ habi
taculis hoim̄ q̄ȝ heremꝰ scythie diuidātˀ:
septē siquidē vel octo māsiōibꝰ vastis/
sime solitudinis deserta penetrātes: vix
ad cellularꝫ suarꝫ secreta ꝑueniūt: tn̄ qr
illic agriculture deditiː claustris mini/
me cohibentˀ: cū ad hec squalida ī q̄bꝰ
degimꝰ: vel ad illa scythica venerit lo/
ca: tantꝰ cogitationū estibꝰ: tāta animi
anxietate vexantˀ: vt q̄si rudes ⁊ q̄ soli/
tudinis exercitia ne leuitˀ quidē aliqñ
cōtigerit: cōmoratiōꝫ celle ⁊ quietꝰ si/
lētia tolerare nō possint: atq̄ȝ ex eis sta
tim excussi: tā q̄ȝ exptes ⁊ nouicij ꝑtur/
bentˀ. Nō eñ sedare interioris homīs
motꝰ ⁊ cogitationū suarꝫ tēpestatibus
obuiare: iugi sollicitudine ac ꝑseuerāti
intētiōe didicerūt: q̄ sub diualibꝰ q̄ti/
die opibꝰ desudātes: tota die sub aerea
inanitate: nō solū corꝑe: verū etiā mēte
ꝑuolitāt: ⁊ cogitatiōes suas cū mobili/
tate corꝑea passim ī apta diffūdūt. Et
idcirco nec multiuolā animi sui sentiūt
vanitatē: nec eiꝰ lubricos pn̄t coercere
discursus: nec ꝯtritionē spūs ferentes:
intolerabilē sibi ipsā silētij sui estimāt
iugitatē: ac laboriosis ruris opibꝰ in/
defessi vincuntˀ ocio: ⁊ quietis sue diu/
turnitate lassantˀ.

Q̄ȝ euagatiōe corꝑis grauetˀ magis q̄ȝ releuetˀ cordis anxietas: Capi. V.

nEc mirū si in cella q̄s residens
q̄si intra artissimū claustrū co/
gitatiōibꝰ cōgregatꝰ: anxietatū
multitudine suffocetˀ: q̄ de carceribꝰ ha
bitaculi cū hoīe ꝓrūpētes: cōtinuo ve
lut eq̄ effrenes ī diūsa ꝑuolitāt. Sȝ cū
ad pn̄s de suis velut stabulis euagentˀ:
capitˀ statī aliq̄d vel breue vel triste so
latiū: cū xo corꝑe ad cellā ꝓpriā reme/
ante: rursus q̄si ad sedē suā cūcta cogi/
tationū caterua recurrerit: grauiores
excitat stimulos ipsa inueterate licētie
ꝯsuetudo. Hi ḡ q̄ necdū pn̄t vel norūt
volūtatū suarꝫ instigatiōibꝰ reluctari:
cū acidia pectꝰ insolitū vehemētiꝰ ipu/
gnāte: intra cellā fuerit anxiati: si ꝓgre
diēdi sepiꝰ libertatē sibi remissa distri/
ctiōis lege cōcesserit: acriorē adu̇sum
se pestē h̄ vt putāt remedio suscitabūt:
sicut gelidissime aque haustu vim intˀ/
narū febriū quidā restinguere posse se
credūt: cū vtiq̄ȝ accēdi ex hoc ignē illū
cōstet potiꝰ q̄ȝ sedari: siquidē momēta
neā illā releuationē multo grauior cō
sequetˀ afflictio.

Ad quā cōꝑationē monachꝰ cogitatiōes suas debeat custodire: Capi. VI.

qUamobrē ita monachi oīs in/
tentio ī vnū semꝑ est defigēda:
cūctarūq̄ȝ cogitationū ciꝰ ortꝰ
ac circūitus in idip̄m: id est ad memo/
riā dei strenue reuocādi: velut si q̄s ab/
sidis camerā volēs ī sublime cōclude/
re: subtilissimi illiꝰ centri lineā iugitˀ cir
cūducat: ac ƀm certissimā normā om/
nē rotunditatis parilitatē: ⁊ structure
colligat disciplinā. Qui xo eaꝫ absq̄ȝ
vlliꝰ medietatꝰ examīe ꝯsūmare: q̄ȝuis
summa artis aut ingenij p̄sūptiōe tem/
ptauerit: īpossibile est: vt eq̄litatē cir/
cūitus illius sine errore custodiat: aut
quātū vere rotūditatis pulchritudini
errādo subtraxerit: solo dep̄hēdat aspe
ctu: nisi ad illū indicē veritatꝰ sꝑ recur
rēs: atq̄ȝ eiꝰ arbitrio interiorē opis sui
ambitū exteriorēq̄ȝ castigās: tā excelse
altitudinē molis vniꝰ pūcti lege cōclu
dat. Ita etiā mēs nr̄a nisi solā dn̄i cha
ritatē: velut centꝫ īmobilitˀ fixū: ꝑ vni
uersa opeꝫ molitionūq̄ȝ nr̄aꝫ momēta
circūagēs: ꝓbabili (vt ita dixerī) circi
no charitatis oīm cogitationū vł apta
uerit vel repulerit q̄litatē: neq̄ q̄ȝ stru/
cturā illā edificij spiritalis: cuiꝰ paulꝰ ē
architectꝰ: ꝓbabili arte molietˀ: nec pul
chritudinē domꝰ illiꝰ possidebit: quā
beatꝰ dauid ī corde suo cupiēs exhibe/
re: Dn̄e inq̄t dilexi decorē domꝰ tue ⁊ Ps.25.
locū habitatiōis glie tue: ƀ indecorā ī
corde suo atq̄ȝ indignā spūisancto do/
mū: cōtinuoq̄ȝ lapsurā imprudēter at/
tollit: nō glorificādus beati cohabita/
toris hospitio: ƀ ruina cōstructiōis sue
lugubriter opprimendus.

Interrogatio cur obesse no/ bis parentū vicinia putaret̄: q̄ in egypto cōsistētibus non obesset: Capi.VII.

g Ermanꝰ. Satis vtili ac necessa
rio p̄cipit̄ instituto h̄ operū ge/
nus qd̄ intra cellā exerceri pōt.
Etenī nō solū exemplo b̄titudinis vr̄e
aplicaꝝ v̄tutū imitatiōe fūdate: verū
etiā exp̄iētie nr̄e testionio cōmoditas
huiꝰ rei nobis sepe cōpta ē. Sed parē/
tū vicinia quā nec vos minimū respui/
stis: cur tantope a nobis debeat vitari
nō sat̄ claret. Cū enī vos ī oī p̄fectio/
nis via irreph̄ēsibilit̄ incedētes: nō so
lū ī p̄prijs residere regiōibꝰ: ꝫ nec lon/
ge a viculis suis q̄sdā recessisse cerna/
mus: cur id qd̄ vobis noxiū nō est: no/
bis putet̄ aduersum?

Respōsio quō nō omnibꝰ cō/ ueniant omnia: Ca.VIII.

a Braā. Nōnūq̄ȝ mala ex bonis
rebus sumi videmꝰ exēpla. Nā
si eadē q̄s agere: nō eodē affe/
ctu atq̄ȝ p̄posito: aut dissili v̄tute p̄sū/
p̄serit: p̄fecto exinde laqueū deceptōis
ꝛ mortis incurrit: vn̄ alijs eterne vite
fructꝰ acq̄rit̄. Qd̄ ille q̄ȝ manufortis
puer: bellicosissimo illi gigāti in certa/
mine cōpatꝰ: haud dubie p̄tulisset: si vi
rilibꝰ atq̄ȝ fortissimis saulis armis fu/
isset indutꝰ: ꝛ q̄bꝰ etas robustior: innu
merabiles caternas hostiū p̄strauisset:
hec indubitatā p̄meuo puero potuerūt
inferre p̄niciē: nisi prudēti discretiōe cō
grua adolescētie sue armoꝝ genera de/
legisset: ꝛ adūsus hostē teterrimū: non
lorica ꝛ clypeo q̄bꝰ ceteros videbat in/
structos: ꝫ illis q̄bꝰ ip̄e dimicare pote/
rat telis fuisset armatꝰ. Quobrē mēsu/
rā viriū suaꝝ cōuenit vnū quēq̄ȝ nr̄m
diligētiꝰ an̄ pēsare: atq̄ȝ ad eiꝰ modulū
arripe quā libuerit disciplinā: q̄ꝛ q̄ȝuis
oēs vtiles sint: tn̄ apte cūctis cūcte esse
nō p̄nt. Nō enī q̄ꝛ bona ē anachoresis:
vniūsis eā ꝯgruā cōprobamꝰ. A mlt̄
enī nō solū infructuosa: ꝫ etiā p̄nicio/
sa sentit̄. Nec q̄ꝛ institutiōꝫ cenobioꝝ
vel curā fratrū sanctā atq̄ȝ laudabilē
merito p̄fitemur: idcirco ab vniūsis eā
expetēdā esse cēsemꝰ. Itaq̄ȝ xenodocij
vberrimꝰ fructꝰ ē: ꝫ ab oībꝰ expeti sine
patiē nō pōt detrimēto. Proīde p̄miū
regiōis vr̄e: atq̄ȝ hꝰ int̄ se pēsanda sunt
instituta: deinde vires hoīm ingi vel
virtutū vl̄ vitioꝝ assiduitate collecte:
diūsa inuicē lāce trutinādē. Fieri etēm
pōt vt qd̄ alteriꝰ gētis hoī arduū atq̄ȝ
īpossibile ē: h̄ alijs īsita ꝯsuetudo q̄dā/
mō v̄terit ī naturā: sic natiōes quedā
ingēti plagaꝝ diuersitate disiūcte: ma/
gnā vim frigoris vl̄ ardorē solis absq̄ȝ
vllo corpis p̄ferunt tegumēto: q̄ vtiq̄ȝ
alij illā celi inclemētiā nō exp̄ti: quātī/
uis roboris fuerit: sustētare nō possūt.
Ita etiā vos q̄ summo animi ꝛ corpis
nisu: ī hac regione dūtaxat: q̄si naturā
patrie vr̄e: in mlt̄is īpugnare conamī:
diligent̄ expēdite: vtrū in illis torpedi
nis: vt fama ē: regiōibꝰ: ꝛ velut frigore
nimie infidelitat̄ obstrictis: hāc (vt ita Luce.9.
dixerī) nuditatē sustētare possit̄. Nr̄is
em̄ istā p̄positi fortitudinē naturaliter
quodāmō indidit sancte cōuersatiōis
antiq̄tas: q̄ꝝ si cōstātie atq̄ȝ virtuti pa/
res esse vos cernitis: viciniā parentū
fratrūq̄ȝ vr̄oꝝ silr̄ fugere nō debetis.

Qꝛ hi possint parētū viciniā non timere q̄ abbatis apollo mortificationē potuerit emu lari: Capi.IX.

v T v̄o ad certū districtiōis exa/
mē vr̄aꝝ viriū quātitatē meti/
ri cōgrua estimatione possitis:
cuiusdā vob̄ senis: id est abbatis apol/
lo factū breuit̄ indicabo: vt si vos in/
timū vestri cordis examen huiꝰ p̄posi/
to atq̄ȝ virtuti haud inferiores esse cen
suerit: absq̄ȝ iactura p̄fectus vr̄i p̄fes/
sionisq̄ȝ p̄iculo: patrie inhabitationē ac
parētū viciniā p̄sumatis: certi q̄ districtionem humilitatis huius: quam vo/
bis in hac p̄uincia non solū voluntas
sed etiam necessitas peregrinatiōis ex/
torquet: p̄pinquitatis affectus: aut lo
corum oblectatio non possit euincere.

Ad hūc igiť quē ꝑdixim⁹ senē: cū ger/
manus su⁹ intēpesta nocte venisset: in/
plorās vt de monasterio suo paulisper
egressus: ad euellendū bouē: quē ceno
plaustri emin⁹ iherere flebiliť ꝗrebať:
ei esset auxilio: qꝛ eū sol⁹ neq̄q̄ posset
eruere. Abbas apollo ꝑtinaciť obsecrā
ti: Cur ait iuniorē frēm nr̄m: quē ꝑteri
ens ꝓpiorē q̄ꝫ me habueras nō rogasti?
Cunqꝫ ille eū mortē olim sepulti frīs
oblitū: ⁊ ex nimia ꝯtinētie ac solitudiꝭ
iugitate velut īpotē mētꝭ existimās re/
spōdissꝫ: Quēadmodū poterā ꝺ sepul
chro eū q̄ añ ānos q̄ndeci obijt īuoca/
re? Abbas apollo: Ignoras ꝙ ait me q̄
qꝫ añ ānos vigīti huic mūdo fuisse de/
functū: nullaqꝫ iā posse de hui⁹ celle se
pulchro: q̄ ad p̄n̄tis vite ꝑtineāt statū
tibi ꝯferre solatia: quē intm̄ christ⁹ ab
ītentiōe mortificatiōis arrepte: vľ mo/
dicū ad exhēdūꝫ bouē tuū nō patiť re/
laxari: vt ne breuissimi q̄dē momēti in/
Luce.9. ducias ꝓ p̄r̄is īdulserit sepultura: que
mlťo vtiqꝫ celeri⁹: honesti⁹: religiosius
fuerat exhibēda. Rumamini itaqꝫ nūc
arcana pectorꝭ vr̄i prudēterqꝫ conijci/
te: an talē etiā vos iuxta parētes vr̄os
districtionē mētis iugiť retētare possi
tis. Cūqꝫ vos ī hac animi mortificatio/
ne ꝯsiľes eidē senseritꝭ: tū demū scitote
parentū fratrūqꝫ viciniā: vobis q̄qꝫ si/
miliť noxiā nō futurā: vt scꝫ eis q̄ꝫuis ī
ꝓximo ꝯstitutꝭ: velut mortuos vos es/
se credatꝭ: ita vt nec illos vr̄is foueri so
latijs: nec vos illorum sinatis obseq̄is
relaxari.

Interrogatio an obsit monacho si a parētibus sibi necessaria suggerantur: Ca. X.

G Ermanus. Sup hoc plane iam
nullū ābiguitati locū vlteri⁹ re
liq̄sti. Certi etem̄ sum⁹ tā p̄n̄tis
hui⁹ hītus vilitatē: q̄ꝫ q̄tidiana ħ nudi/
pedalia ī illoꝝ vicinia nullaten⁹ exerce/
re nos posse: ꝭ ne labore q̄dem illic sili
ea q̄ sūt ad victū necessaria ꝓuisuros:
sic ħ etiā ipsam q̄tidie aquā ceruicibus
nr̄is ex trib⁹ milib⁹ exhibere compelli/
mur: nec nr̄a em̄ nec illoꝝ verecūdia: ħ
nos corā illis agere omnīo patieť. Sa
ne q̄d ꝓposito nr̄o oberit: si illis ſbmini
strātib⁹ vniuersa: nos sollicitudīe pa/
rādi vict⁹ penit⁹ absoluti: lectiōi tm̄ et
orōni opam dederim⁹: vt isto q̄ nūc di/
strahimur labore ſblato: spiritalib⁹ tm̄
studijs intentius excubemus.

Responsio quid sanctus antonius super hoc pronūciauerit: Capitulum XI.

A Braham. Nō meā ꝯtra hoc vo/
bis: ꝭ bti antonij sn̄iam ꝓferaꝫ
q̄ ille ita cuiusdā frīs: ħ q̄ dicitꝭ
tepore: torpētꝭ segniciē ꝯfutauit: vt etiā
nodū vr̄e ꝓpositiōis abscideret. Nam
cū ad ꝑdictū viꝝ quidā vt dixi veniēs:
anachoreticā disciplinā minime dice/
ret admirādam: maioris ꝓnūciās esse
ꝟtutis: si ea q̄ ꝑfectiōis sūt inter hoīes
q̄spiā q̄ꝫ ī eremo posit⁹ exerceret: beat⁹
antonius vbi nā ipe ꝯsisteret: ꝑcōtať.
Cunqꝫ ille se iuxta ꝑentes suos hītare
dixisset: ⁊ eoꝝ prebitiōe ab omī cura ⁊
sollicitudine diurni opis absoluto: le/
ctioni tm̄ ⁊ orōni: absqꝫ vlla distētiōe
spirit⁹ īdesinenť gliareť īsistere. Rur/
sum btūs Antoni⁹: Dic inq̄t fili vtrum
in eoꝝ dānis vľ aduersis casib⁹ ꝯtriste/
ris: pariqꝫ etiā modo sup eoꝝ ꝓsperita
te cōgaudeas? Ille vtriusqꝫ rei se ꝑtici
pem esse ꝯfessus est. Cui senex: Noue/
ris te inq̄t etiā in futuro seculo eoꝝ sor/
te cēsendū: cū q̄b⁹ in hac vita ī lucri de
trimēti ve ꝯsortio: vľ gaudio vľ mero/
re cōcuteris. Nec hac cōtent⁹ sn̄ia bea
tus antonius: maiorē insup cāpum di/
sputatiōis īgress⁹ ē: Hec inq̄ens ꝯuer/
satio atqꝫ ħ tepidissim⁹ stat⁹: nō ħ solo
q̄ dixi te feriūt detrimēto: lꝫ id nūc ipe
nō sentias: dicēs q̄dāmō ꝭm illā Pro/
uerbioꝝ ꝑabolā: Feriūt me ꝭ nō dolui:
⁊ deluserūt me: ego aūt nesciui. vľ illꝺ Puer.23.
q̄ꝺ dr̄ ī ꝓpheta: Et comederūt alieni ro/ Osee.7.
bur ei⁹: ⁊ ipe nesciuit: q̄ꝺ scꝫ dieb⁹ sin/
gulis mētēꝫ tuā ꝓ casuū varietate mu/
tantes: indesinenter ad terrena demer/
gunt: verūetiā q̄ꝺ fructu manuū tuaꝝ

ꝛ iusta laboris ꝓprij mercede defrau/
dant: nõ pmittẽtes te hoꝝ ꝓbitiõe suf/
fultũ: ẜm btĩ apl̃i regulã: q̃tidianũ tibi
victũ tuis manib⁹ p̄parare: quẽ ille vl/
tima ephesioꝝ eccl̃ie p̄ncipib⁹ p̄cepta ꝓ
mulgãs: se etiã sctis euangelice p̄dica/
tiõis studijs occupatũ: nõ solũ sibi: ve/
rũetiã his q̃ erãt erga ministeriũ suum
necessarijs obseq̃is p̄pediti: p̄buisse se
Actꝰ.20. memorat dicẽs: Ipi scitis qm̃ ea q̃ mi/
hi op⁹ erãt: ꝛ his q̃ mecũ sũt: ministra/
uerũt man⁹ iste. Q̃ð tñ vt se fecisse ꝓ
forma nostre vtilitatis ostẽderet: alibi
2. Thes.3 ait: Nõ ociosi fuim⁹ ĩter vos: neq̃ gra
tis panẽ ab aliq̃ mãducauim⁹: ẜ ĩ labo
re ꝛ fatigatiõe nocte ꝛ die operantes: ne
quẽ vr̃m grauarem⁹: nõ q: nõ habueri
mus potestatẽ: ẜ vt nosmetipsos formã
daremus vobis ad imitandum nos.

De vtilitate operationis: et ocij detrimento: Ca. XII.

Et ideo cũ etiã nobis parẽtũ p̄/
sidia nõ deessent: tñ hãc cũctis
opib⁹ p̄tulim⁹ nuditatẽ: ꝛ q̃ti/
diana corpis alimẽta nr̃is maluim⁹ su/
dorib⁹ p̄parare: q̃ȝ secura parẽtũ p̄bi/
tione fulciri: laboriosissime huic penu/
rie: illã quã p̄dicas ociosã scripturaꝝ
meditationẽ: atq̃ infructuosam lectio/
nis instãtiã postponẽtes: quã ꝓculdu/
bio libẽtissime sectaremur: si h̄ esse vti/
lius vel exẽplis suis apostolica tradi/
disset auctoritas: vel instituta seniorũ
salubrit̃ p̄finissent. Nouerꝭ aũt te etiã
ex h̄ nõ leui⁹ q̃ȝ illo q̃ supra dixim⁹ affi
ci detrimẽto: q: cũ sis sani corporis ac
robusti: stipe sustẽtaris aliẽa: q̃ iuste so
lis est debilib⁹ attributa. Nã vtiq̃ oẽ
hoĩm gen⁹ absq̃ illo tm̃ genere mona/
choꝝ: q̃ð ẜm p̄ceptũ apl̃i q̃tidianis ma
nuũ suaꝝ laborib⁹ viuit: agapẽ aliene
ἀγά/ opatiõis expectat. Vñ nõ solũ eos qui
πην semetipsos: vl̃ parentũ facultatib⁹: vl̃
famuloꝝ laborib⁹: vel fundoꝝ suorũ
fructib⁹ sustẽtari gloriant̃: ẜ ip̄os etiã
reges mũdi hui⁹: agape certũ est sustẽ/
tari. Hoc deniq̃ maioꝝ nr̃orũ diffini/
tio habet: q̃ q̃cq̃d ad necessitatẽ q̃tidia
ni victus insumit̃: q̃ð ope manuũ nr̃aꝝ
effectũ ptũ q̃ nõ fuerit: ad agapẽ refer/
ri debere sanxerũt: ẜm aplm̃: q̃ ociosis
penit⁹ ĩterdicẽs opẽ largitatꝭ alienẽ:
Qui inq̃t nõ opat̃ nec mãducet. His Abi. 3.
beat⁹ Antonius aduersus quẽdã vsus
x̄bis: etiã nos magisterij sui informa/
uit exẽplo: vt parẽtũ pniciosissima blã
dimẽta: ꝛ oĩm q̃ victus necessaria sub/
ministrãt agapen: insup etiã oẽm habi
tatiõis grãm deuitem⁹: squalẽtesq̃ na/
turali amaritudĩe arenas: ꝛ pustas sal
sa inundatiõe regiões: nulliq̃ ob idip/
sũ hoĩm iuri dñioq̃ sbiectas: cunctis
mũdi hui⁹ opib⁹ p̄ponam⁹: vt nõ solũ
freq̃ntias hoĩm obtẽtu inuie solitudi/
nis declinem⁹: ẜ etiã neq̃q̃ȝ nos ad q̃lis
cunq̃ culture distentionẽ vberꝭ soli na
tura sollicitet: p quã mẽs ab illa p̄nci/
pali obseruatiõe cordis distracta: spi/
ritalibus studijs redderetur effeta.

Fabula de tõsoris mercede: cõposita ad illusiões diaboli cognoscendas: Ca. XIII.

Nam q̃ alios quoq̃ saluare vos
posse cõfiditis: ꝛ spe maioris lu
cri ad reuisendã patriã festiat̃:
audite etiã sup h̄ q̃ndã abbatꝭ macha/
rij fabulã: iucũdissime atq̃ aptissime fi
guratã: quã ꝛ ille cuidã silibus deside Ps. 36.
rijs estuãti: medicinam oportunissime
narratiõis ingessit. Erat inq̃t ĩ ciuita/
te quadã ꝑitissimus tonsor: q̃ denarijs
ternis vnũ queq̃ detondẽs: tenuẽ vilẽ
q̃ mercedẽ sui opis acq̃rẽdo: ex hac ea/
dem q̃ntitate necessaria vict⁹ q̃tidie cõ Eccs. 4.
parabat: cẽtumq̃ denarios expleta oĩ
corpis cura: marsupio suo dieb⁹ singl̃is
inferebat. Sȝ cũ indesinẽter hũc cõde/
ret q̃stũ: audiuit ĩ q̃dã lõge posita ciui/
tate singl̃oꝝ solidoꝝ singl̃os hoĩes tõ/
sori p̄bere mercedẽ. Quo ille cõperto:
q̃ȝdiu ero inq̃t hac mẽdicitate cõtent⁹:
vt triũ denarioꝝ stipẽ cũ labore ꝯqui/
rã: cũ possim illo ꝑgẽs ĩgenti solidoꝝ
q̃stu diuitias ꝯgregare? Itaq̃ sumens
artis sue ꝑtin⁹ ĩstrumẽta: expẽsis ĩ sũ/
ptu oĩb⁹ q̃ h̄ multo tp̄e collecta serua/

rat: ad vrbē illā q̄stuosissimā cū sūmo
labore ꝑuenit. Ubi cū ea q̄ ingressus ē
die ſm id qđ cōpererat ab vnoq̄ꝫ mer
cedē sui opis recepisset: ad vesperā se vi
dens grādē solidoꝝ nūeꝝ ꝯquisisse: ad
macellū letꝰ intēdit: escas refectiōi sue
necessarias coēpturꝰ. Quas cū cepisset
magno solidoꝝ ꝓcio cōꝑare: expēsis in
ꝑexiguo victu vniūsis q̄s acq̄sierat so/
lidis: ne vniꝰ q̄dē denarij intulit lucrū.
Cunqꝫ ita singlis dieḃ acq̄sitionē suā
vidisset insumi: vt nō solū nihil redige/
re: ſʒ vix ip̄am q̄tidiane substātie neces/
sitatē posset explere: apud semetip̄m re
cogitās: reuertar inq̄t ad ciuitatē meaꝫ
illūqꝫ repetā tenuissimū q̄stū: ex q̄ mihi
expleta oī corpis cura: qđ ad sustētatio
nem senectutis accresceret: q̄tidiana ex
uberātia ꝯferebaṫ. Qđ quāuis paruū
videreṫ ⁊ tenue: nō mediocrē tn̄ sum/
mā iugi pariebat augmēto. Questuosi
or q̄ppe mihi fuit ille nūmoꝝ q̄ꝫ iste so/
lidoꝝ imaginariꝰ q̄stꝰ: ex q̄ n̄ solū nihil
exuberat qđ recōdā: ſʒ etiā vix ip̄a q̄ti/
diani victꝰ necessitas sustineṫ. Et iccir
co rectiꝰ nobis ē: hūc solitudīs huiꝰ te/
nuissimū fructū indirupta iugitate se/
ctari: quē nulle seclares cure: nulle mū
dane distētiōes: nulla cenodoxie ac va
nitatis arrodat elatio: nulle sollicitudi
Ps. 36. nes diurne necessitatꝫ īminuāt. Meliꝰ
est eñ̄ modicū iusto sup diuitias pecca
toꝝ mltas: q̄ꝫ affectare lucra illa maio/
ra q̄ etiā si ꝑata fuerīt q̄stuosissima cō/
uersione mltoꝝ: necessitate tn̄ mūdane
ꝯuersatiōis: ⁊ q̄tidianis distētionū di/
Eccs. 4. minutiōiḃ absumenṫ. Melior nāqꝫ ē
ſm s̄niam salomōis: pugillꝰ vnꝰ cū re/
q̄e: q̄ꝫ duo pugilli cū labore ⁊ ꝑsūptio/
ne sp̄ūs. Quibꝰ illusiōiḃ atqꝫ dispen/
dijs oēs admodū īfirmos necesse est ī/
plicari: q̄ cū etiā đ sua salute sint dubij:
ip̄iqꝫ adhuc magisterio atqꝫ īstitutiōe
egeāt aliena: ad ꝯuertēdos alios ⁊ re/
gēdos: diabolicis illusiōiḃ īstiganṫ:
q̄qꝫ etiā si potuerint lucri aliq̄d ex q̄rū
dā ꝯuersiōe ꝯquirere: ipatiā sua atqꝫ
incōditis moriḃ q̄cq̄d acq̄sierint ꝓfli/
gabūt. Illud nāqꝫ eis qđ Aggeus ꝓ/
pheta describit eueniet: Et qui merce/ Aggei. 1.
des congregat: misit eas in sacculū per
tusum. Aere enim lucra sua in ꝑtusum
sacculum condit: qui quicquid ꝑ alio/
rum cōuersionem videṫ acquirere: in/
temperantia cordis sui et quotidiana
animi distentione dispgit. Itaqꝫ fiet vt
dum vberiora lucra per alioꝝ credūt in
stitutionē parare se posse: etiā sua cor/
rectione priuenṫ. Sunt eñ̄ qui se diui/
tes ferunt nihil habentes: ⁊ sunt qui se
humiliāt in multis diuitijs: Et melior
est vir in ignobilitate seruiēs sibi: q̄ꝫ q̄
dignitatē sibi acquirit ⁊ indiget pane.

Interrogatio vnde nobis talium cogitationuꝫ error irrepserit: Capitulūꝫ XIIII.

g Ermanus. Satis cōgrue nobis
his comparationibus disputa
tio tua illusionum nostrarū ma
nifestauit errores: quoruꝫ causas ⁊ cu/
rationes similiter optamus agnoscere:
⁊ vnde acciderit nobis ista deceptio pa
riter cupimus edoceri. Nulli etem̄ du/
biū est neminē admodū posse remedia
malis valitudiniḃ adhibere: nisi eū q̄
ipsas morboꝝ origines ante ꝓdixerit.

Responsio de tripertito anime motu: Capitulū XV.

a Braham. Omniū vitioꝝ vnus
fons atqꝫ ꝓ̄ncipium est: secūdū
qualitateꝫ vero partis illius: ⁊
vt ita dixerim: mēbri qđ in anima fue/
rit vitiatū: diuersa vocabula passionū
corruptionūqꝫ sortiṫ. Qđ nonnunq̄ꝫ
etiā morboꝝ corporaliū ꝓbaṫ exēplo:
quoꝝ cū vna sit cā: in diuersa tn̄ egritu
dinū genera pro qualitate mēbroꝝ q̄
fuerint occupata distinguiṫ. Etem̄ cuꝫ
arceꝫ corpis. i. caput vis noxij hūoris
obsederit: cephalargie ꝓcreat passionē:
cū vero aures ocl'os ve ꝑuaserit: ī ota/
gicū siue ophthalmicū vertiṫ morbuꝫ:
cunqꝫ se ad articulos q̄sqꝫ ⁊ ad manuū
sūma trāsfuderit: articularis atqꝫ chira
grica diꝫ valitudo: cū aūt ad pedū ima
defluxerit: podagra mutato nomine

nũcupatur: totq; vocabulis vna atq; eadē noxij humoris origo distinguit: quot mēbrorū ceperit portiones. Eodē modo de visibilibus ad inuisibilia trā/seuntes: aīe nostre partibus atq; (vt ita dixerim) mēbris vim cuiusq; vitij īesse credamus. Quā cū sapiētissimi quiq; tripertite diffiniāt esse vtutis: necesse est vt aut logicō .i. rōnabile. aut thyancō: id est irascibile: aut epithymeticō .i. cō/cupiscibile: eiꝰ aliq̄ corrūpat incursu. Cū ḡ aliquē ex his affectibꝰ vis noxie obsederit passiōis: p illiꝰ corruptione etiā vitio nomē īponit. Nā si rōnabilē eiꝰ ptē vitiorū pestꝭ īfecerit: cenodoxie: elatiōis: inuidie: supbie: p̄sumptiōis: ꝯtentiōis: hereseos vitia pcreabit. Si irascibilē vulnerauerit sensū: furorē impatiētiā: tristiciā: acidiā: pusillanimitatē: crudelitatē pturiet. Si ꝯcupiscibilē vulnerauit portionē: gastrimargiā: fornicationē: philargyriā: auariciā ⁊ desideria noxia terrenaq; generabit.

λογί/κον θύαρ/κον επιθυ/μητι/κον

Rationabilē anime nr̄e ptē fuisse corruptā: Ca. XVI.

e Ticcirco si fontē vicij huius ⁊ originē vultꝭ agnoscere: rōnabilē mētis vr̄e atq; aīe portionē noueritis esse corruptā: ex q vel p̄sumptionū vl' cenedoxie solēt vitia pullulare. Proinde h̄ primū aīe vobis: vt ita dixerim: mēbrū recte discretiōis iudicio ⁊ hūilitatis vtute curandū ē: q viciato dū nō solū ad pfectionis iā puenisse fastigia: s̄ etiā docere alios posse vos creditꝭ: ⁊ ad eruditionē ceterorū sufficiētes atq; idoneos iudicatis: p elationē cenodoxie quā patefecit vr̄a ꝯfessio: puagationū vanitate raptamini: q̄s amputare deīceps absq; difficultate poteritis: si vere discretiōis vt dixi hūilitate fundati: q̄ laboriosū q̄q; difficile sit vnicuiq; nr̄m saluare aīam suā: mētis vr̄e ꝯtritiōe discatꝭ: ⁊ ītimo cordis affectu: nō mō lōge vos ab illa docēdi p̄sūptiōe sbmotos: verūetiā adhuc egere doctoris agnoscatis auxilio.

Q infirmior ps aīe diabolicis temptationibus pria succumbat: Capitulū XVII.

a Dhibete ḡ huic mēbro vl' parti aīe vr̄e: quā specialit̄ diximus vulneratā: vere hūilitatꝭ medelam: q qm̄ ceteris aīe vtutibꝰ in vobis: q̄ntū apparet: infirmior ē: necesse est vt diabolice infestatiōi p̄ma succūbat. Quēadmodū em̄ igruētibꝰ q̄busdā iniurijs q vl' ex accidēti labore: vl' de aeris corruptiōe gignunt̄: fieri etiā ī corporibꝰ hūanis solet: vt illa q fuerīt infirmiora: casibꝰ istis pria ꝯsentiāt atq; succūbant: cūq; peculiariꝰ ī eis morbꝰ insederit: reliq̄s q̄q; ptes corpis eadē peste tabefaciat: ita ⁊ animā vniuscuiusq; nr̄m flāte q̄dā mō pestilēti halitu vitiorum: illa maxīe passiōe necesse est attēptari: in q̄ tenerior atq; infirmior eius portio: validis inimici nō tā fortiter resistit īpulsibꝰ: ⁊ ex illis piculū captiuitatis īcurrere: in q̄bꝰ faciliorē pditiōi aditū reserat īcauta custodia. Sic nāq; balaā pplm dei posse decipi: certa ratiōe collegit: dās ꝯsiliū vt ex illa pte q̄ infirmari nouerat filios israel: pniciosi eis laq̄i tēderent̄: nō dubitās eos oblata copia feminarū: fornicationis ruina ptinꝰ collapsuros: q: ꝯcupiscibiles aīe eorū ptes sciebat esse corruptas. Nūe.24 Ita ḡ vnū quēq; nr̄m neq̄tie spiritales versuta malignitate ptemptāt: illis p̄cipue affectibꝰ aīe īsidiosos laq̄os p̄struētes: q̄bꝰ eā senserīt egrotare: vt (vbi grā) cū viderīt rōnabiles aīe nr̄e ptes esse viciatas: illo nos ordīe decipere moliant̄: q acbab regē ab illis syrꝭ deceptū scriptura cōmemorat: q dixerūt: Scimus quoniā reges israel misericordes sunt: ponamꝰ itaq; saccos in lūbis nostris: ⁊ funiculos in capitibus nr̄is: et egrediamur ad regē israel ⁊ dicemus: Seruꝰ tuꝰ benadab dicit: viuificet̄ aīa mea. Quibꝰ ille nō vera pietate s̄ vana miscdie laude: Si adhuc inq̄t viuit: frat̄ meꝰ est. Et h̄ exēplo etiā nos rōnabilis illiꝰ ptis errore deceptos: inde incurrere offensā dei faciāt: vñ ꝯsecutu/ 3.Re.20

ros mercedē ac recepturos nos pietatꝭ
ꝑmia credebamꝰ: ſiſiq; nobis etiā īcre
patiōe dicat̃: Quia dimiſiſti viruȝ di/
Ibidem. gnū morte de manu tua: erit aīa tua ꝓ
anima eius: ⁊ populus tuus pro po/
pulo eiꝰ. Siue cū īmūdꝰ ſpiritus dicit:
Ibidē. 22 Egrediar ⁊ ero ſpūs mēdax ī ore oīm
ꝓphetaꝝ eiꝰ: ꝑ rōnabilē ꝓculdubio af/
fectū quē letalibꝰ aptū norat inſidijs:
laqum deceptiōis ac mortꝭ intēdens.
Sic etiā herodē ꝑ iraſcibilē aīe portio/
nē: ad illā tātoꝝ īſontiū necē callidiſ/
ſimus hoſtis īpegit: eo ꝙ iſtā ꝓpenſius
in eo norat eē viciatā. Quō etiā de dn̄o
nr̄o idē ſpūs opinatꝰ: cū his eū tribus
aīe affectibꝰ tēptaſſet: in ꝗbꝰ oē hoīm
genꝰ nouerat captiuari: nihil tn̄ tā ver/
ſutis ꝓfecit īſidijs. Nā ꝯcupiſcibilem
mētis eiꝰ aggreſſus ē ꝑtē dicēs: Dic vt
Matth. 4 lapides iſti panes fiāt. iraſcibilē cū eū
ad expetēdū p̄ntis ſecli poteſtatē et re/
gna mūdi huiꝰ īſtigare conatꝰ ē: rōna/
bilē cū ait: Si filiꝰ dei es mitte te deor/
Ibidem. ſuȝ. In hꝗus iccirco nihil eiꝰ ꝓfecit illu
ſio: qꝛ nihil ſcōm ꝯiecturā ſuā: quā fal
ſa opinatiōe ꝯceperat: repperit ī eo eē
viciatū. Uū etiā nulla ps aīe eius: ini/
mici inſidijs attēptata ꝯſenſit. Ecce em̄
Ioh. 14. inqͣt venit princeps mundi huius: ⁊ in
me inueniet nihil.

Interrogatio an vtili deſide/rio maioris ſilētij retraheremur ad patriam: Caplm XVIII.

Ermanꝰ. Inter cetera illuſionū
g errorūq; nr̄oruȝ genera: q̄ nos
ad deſideriū patrie nr̄e: ſic btī/
tudo tua ſollerti mētis ꝑſpexit ītuitu:
vana ſpiritaliū cōmodoꝝ pollicitatio/
ne flāmauerāt: etiā h̄ vel maxia exiſtit
cā: ꝙ interdū a frībus frequētati: iugi
ſecreto ac diuturno ſilentio: ſm̄ deſide
riū nr̄m neq̄q; poſſumꝰ inherere. Per
qđ neceſſe ē curſū atq; mēſurā ꝗtidia/
ne ꝯtinētie quā ꝑ caſtigationē corpis ī
diruptā ꝑpetuo cupimꝰ retētare: non/
nullis frībus ſupuenīētibus intercidi.
Quō ſine dubio nullatenꝰ in nr̄a ꝓuin/
cia credimꝰ euēturū: in q̄ aut nullū aut
certe rariſſimū ꝓfeſſionis huius viruȝ
inuenire poſſibile eſt.

Reſpōſio de illuſione diabolica ꝙ vaſtioris ſolitudīs re/ꝗem repromittat: Ca. XIX.

Brahā. Irrationabilis atq; in
a cōſiderate diſtrictiōis: īmo po/
tiꝰ ſūmi tēporis īdiciū ē: neq̄q;
ab hoībꝰ freq̄ntari. Qui em̄ ī hac quā
arripuit via nimiū tardis paſſibꝰ gra/
dit̃: ac ſm̄ anteriorē hoīem cōuerſat̃:
equū eſt vt ad eum nō dicā ſctōꝝ: ſed
ne hoīm ꝗdē vllus adueniat. Uos aūt
ſi vera atq; ꝑfecta dn̄i noſtri dilectiōe
flagratis: ⁊ deū ꝗ vtiq; charitas eſt ple 1. Ioh. 4
no ſpūs feruore ſectamini: ad quelibet
loca inacceſſibilia fugeritꝭ: neceſſe ē ea
ab hoībꝰ freq̄ntari: q̄to q; vos ꝓpiores
deo amoris diuini ardor effecerit: tāto
ad vos maior ſctōꝝ fratꝝ ꝯfluet multi
tudo. Nō em̄ pōt: ſm̄ ſn̄iaȝ dn̄i: ciuitas Matth. 5.
abſcōdi ſupra montē poſita. qꝛ diligē/ 1. Reg. 2.
tes me inqͣt dn̄s glorificabo: ⁊ ꝗ me cō
tēnunt erunt ignobiles. Uerūtn̄ noſſe
debetis hāc eſſe ſbtiliſſimā diaboli cal
liditatē: hāc occultiſſimā foueā: in quā
miſerabiles ⁊ incautos ꝗſq; p̄cipitat:
vt duȝ eis maiora ꝓmittit: neceſſaria
ꝗtidiani fructꝰ emolumēta ſbripiat: ab/
ſtruoſiores ſcȝ ⁊ vaſtiores ſolitudines
expeti debere ꝑſuadēs: eaſq; velut mirꝭ
amenitatibꝰ cōſitas in eoꝝ corde pin/
gens: ignota etiā quedā ⁊ q̄ penitꝰ nō
ſunt loca velut cognita ac p̄ꝑata: nr̄eq;
poteſtati iam dedita: ⁊ abſq; vlla diffi/
cultate poſſidēda cōfingit. Hoīes ꝗq;
regionis illiꝰ tractabiles: ⁊ ad viā ſalu
tis ſeq̄ces eſſe mentit̃: vt dum illic vbe
riores fructꝰ aīe pollicet̃: p̄ntia lucra
fraudulent̃ auertat. Nā cuȝ vnuſꝗſq;
hac vana ſpe a ſenioꝝ ſalutari cōtuber
nio ſeparatꝰ: atq; omībus que ſibimet
fruſtra in ſuo corde depinxerat fuerit
deſtitutus: velut de profundiſſimo ſo/
pore cōſurgēs: nihil ex his q̄ ſomniaue
rat expꝑgefactus inueniet. Itaq; eū dia
bolus maioribꝰ vite huiꝰ neceſſitatibꝰ
⁊ īextricabilibꝰ laq̄is irretitū: ne reſpi/

rare quidē ad h̄ q̄ sibi ipe ꝓmiserat ali/
qn̄ ꝑmitter: eūq̨ nō iā illis q̄s an̄ vita/
uerat rar̄ ac spiritalib⁹ fratꝝ visitatio/
nib⁹: ſ q̄tidianis seculariū īcursiōbus
obligatū: ne ad mediocrē q̄dē anacho/
reseos q̄etem ac disciplinā vnq̄ʒ redire
patietur.

Q̄ꝫ vtilis sit remissio in aduē tu fratrum: Capl'm XX.

Ila q̄ʒ remissiōis atq̨ hūanita
l tis ītercapedo gratissima: q̄ nō/
nūq̄ʒ ꝑ aduētu fratꝝ īteruenire
ɔsueuit: lʒ molesta nobis ac fugiēda vi
deaꝶ: tn̄ q̄ʒ sit vtilis ac salubris tā cor/
pori q̄ʒ spiritui nr̄o: paucꝭ patiēter attē
dite. Sepe accidit nō dicā nouicijs ⁊ ī/
firmis: ſ etiā expientissimis atq̨ ꝑfectꝭ:
vt nisi mētis eoꝝ directio atq̨ cēsura:
q̄buſdā mollita fuerit vicissitudinū la/
xamētis: aut in tepore ē spūs: aut certe ī
ꝑniciosaʒ corꝑis valitudinē collabaꝶ.
Et iccirco a prudētib⁹ atq̨ ꝑfectis: cuʒ
intercesserit etiā fratꝝ crebra visitatio:
nō solū tolerāda patiēter: ſ etiā gratā/
ter ē amplectēda: p̄mū q̨ ꝓuocat nos
auidi⁹ sꝑ solitudis desiderare secreta:
nā q̄dāmō cursuʒ nr̄m dū interpolare
crediꝶ: infatigabilē iugēq̨ ɔseruat: q̄ si
nullo īterdū obice tardareꝶ: vsq̨ ad fi
nē ɔtēdere īdefessa ꝑtinacitate nō pos/
set: Deinde q̨ necessitatē reficiēdi cor/
pusculi cū fructu hūanitatꝭ īdulget: ma/
iora nobis ɔferet lucra: cū iocūdissimo
corꝑis laxamēto: q̄ʒ illa sunt q̄ ꝑ absti/
nētie fatigationē fuerāt acq̄rēda. Suꝑ
qua re aptissimā cōparationē antiqua
narratiōe vulgatā: breuiter indicabo.

Quomodo euangelista ioannes vtilitatē remissionis ostē disse dicatur: Capl'm XXI.

Ertur btissim⁹ euāgelista Ioā/
f nes cū ꝑdicē manib⁹ molliꝶ de
mulceret: q̄ndā ad se hītu vena
toriouenietē s̄bito ɔspexisse. Qui mira
tus q̨ vir tāte opiniōis ac fame ad taʒ
ꝑua ⁊ hūilia se oblectamēta s̄bmitteret:
Tu ne es inq̄t ille Ioānes: cui⁹ fama ī/
signis atq̨ celeberrīa: me q̄q̨ sūmo de/
siderio tue agnitiōis illexit? Cur ḡ ob/
lectamētꝭ tā vilib⁹ occuparꝭ? Cui btūs
Iohēs. Quid ē qō manu tua gestas?
At ille: Arc⁹ inq̄t. Et cur ait nō eū ten
sum vbiq̨ sꝑ circūfers? Cui ille r̄ndit:
Nō oportet: ne iugi curuamīe rigoris
fortitudo laxata mollescat atq̨ depe/
reat: ⁊ cū oportuerit vt fortiora ī ali/
quā ferā spicula dirigāꝶ: rigore ꝑ ni/
mietatē ɔtinue ītensiōis amisso: violē/
tior ict⁹ nō possit emitti. Nec nr̄i inq̄t
btūs iohēs animi te offendat o iuuenis
tā ꝑua h̄ breuisq̨ laxatio: q̄ nisi remis/
siōe q̄dā rigorē intētiōis sue īterdū re/
leuet ac relaxet: irremisso vigore len/
tescēs: v̄tuti spūs cū necessitas poscit:
obsecundare non poterit.

Interrogatio qualiter intelligendū sit quod in euāgelio dicitur: Iugum meū suaue ⁊ onus meū leue est: C. XXII.

Erman⁹. Qm̄ nobis illusionuʒ
g cūctaꝝ remedia ɔtulisti: ⁊ dia/
bolice q̄b⁹ q̄tiebamur insidie: ꝑ
doctrinā tuā dn̄o donāte detecte sunt:
h̄ q̄q̨ nobis sil'r ꝑcamur edisseri: qō
in euāgelio dr̄: Iugū meū suaue ⁊ on⁹ math. 11.
meū leue ē. Satis em̄ ꝓphetice illi snīe
videꝶ aduersuʒ: q̄ dr̄: Propꝶ v̄ba la/ Ps. 16.
bioꝝ tuoꝝ: ego custodiui vias duras.
Quippe cū etiā apl'us dicat: Oēs q̄ vo
lūt pie viuere ī christo: ꝑsecutionē pati 2. Tio. 3.
enꝶ. Quicq̄d aūt duꝝ ⁊ ꝑsecutiōib⁹ ē
refertum: nec leue potest esse nec suaue.

Responsio cum expositione sententie: Capl'm XXIII.

Brahā. Uerissimā dn̄i ac salua
a toris nr̄i esse snīam: expiētie ip/
sius facili ꝓbabim⁹ documēto:
si ꝑfectiōis viā legitime: ⁊ s̄m volūta/
tē christi fuerim⁹ aggressi: ⁊ mortificā
tes oīa desideria nr̄a: ac volūtates no/
xias abscidētes: nō solū nihil residere
nobis de mūdi hui⁹ s̄bstātia siuerim⁹:
ꝑ quā vtiq̨ cū libitū fuerit vastādi nos
ac dilacerādi potestatē inimic⁹ īueniet:
ſ etiā nr̄i ipsi⁹ nō esse nos dn̄os senseri
mus: illud aplicū in v̄itate cōplētes:

Gal. 2. Viuo aūt iā n̄ ego viuit ꝟo ī me christꝰ.
Quid em̄ graue poterit esse: q̄d duꝝ ei
q̄ iugū christi tota mēte suscepit: q̄ vera
hūilitate fundatꝰ sp̄ ꝗ ad dn̄i respiciēs
passiōes: in oībꝰ q̄ sibi fuerīt irrogate
2. corī. 12 letaꝛ ĩiurijs dicēs. Propꝛ qđ ꝯplaceo
mihi ĩ infirmitatibꝰ: in cōtūelijs: in ne
cessitatibꝰ: in ꝑsecutiōibꝰ: ĩ angustijs ꝓ
christo: cū em̄ infirmor tūc fortior sum
⁊ potēs? Quo inquā familiarꝭ rei cru
ciabiꝛ dāno: q̄ ꝑfecta nuditate gl'iosus
volūtarie ꝓ christo offerēs: vniuersas
huiꝰ mūdi respuit facl'tates: oēsq; eiꝰ cō
Phil. 3. cupiscētias generaliꝛ arbitraꝛ vt sterco
ra: vt christū lucrifaciat: euāgelici illiꝰ
p̄cepti meditatiōe ꝯtīua: cūctoꝝ dispē
matth. 16 dioꝝ estꝰ despiciēs ⁊ excludēs: Quid
em̄ ꝓdest hoī si vniūsuꝫ mūdū lucreꝛ:
Ibidem. aīe ꝟo sue detrimētū patiaꝛ? Aut quā
dabit hō cōmutationē ꝓ aīa sua? Sup
cuiꝰ rei p̄uatiōe tristabiꝛ: q̄ oīa que ab
alijs auferri pn̄t: sua nō esse cognoscit:
1. timo. 6 illud ĩuicta ꝟtute ꝓclamās: Nihil ītu
limꝰ in hūc mūdū: haud dubiū qꝛ nec
auferre q̄d possumꝰ? Cuiꝰ aūt ĩopie ne
cessitate: eiꝰ supabiꝛ fortitudo: q̄ perā ĩ
via: es ĩ zona: vestē ĩ tp̄a hr̄e n̄ nouit: ſ
2. cor. 11 cū ap'lo gl'iaꝛ ĩ ieiunijs m'ltis: in fame ⁊
siti: ĩ frigore ⁊ nuditate? Quis labor:
qđ ve tā arduū senioris p̄ceptū: tran/
quillitatē pectorꝭ eiꝰ poterit ꝑturbare:
qui nullā hn̄s ꝓpriā volūtatē: oībꝰ q̄
sibi fuerīt impata: nō solū patiēter sed
etiā gratāter occurrit: nr̄iq; saluatoris
exēplo: n̄ q̄rit suā: ſ pr̄is facere volūta
math. 26 tē: dicēs ⁊ ipē ad pr̄em suū: Uerūtn̄ nō
sic̄ ego volo ſ sicut tu? Quibꝰ etiā ĩiu/
rijs: q̄ ꝑsecutiōe terrebiꝛ: ĩmo qđ ei nō
etiā iocundū pōt esse suppliciū: qui in
oībꝰ plagis cū ap'lis sp̄ exultās: optat
Actꝭ. 5. vt dignꝰ habeaꝛ ꝓ noīe christi ꝯtume
liaꝫ pati?

Cur amarū iugū ⁊ graue onꝰ dn̄i sentiatur: Ca. XXIIII.

Vt aūt nobis ꝯtrario iugū chri/
sti nō leue nec suaue videaꝛ: cō
tumacie nostre ē iustiꝰ ascriben
dum: qui diffidētia atq; incredulitate
delecti: contra illius imperiū ĩmo con/ matth. 19
silium: qui ait: Si vis perfectus esse va
de ⁊ vende omnia siue dimitte omnia
tua: ⁊ veni sequere me: ĩepta ꝑuersita/
te pugnamus: terrenaꝝ scꝫ facultatum
materijs retentis: quarū cum nexibus
animū nostruꝫ diabolus teneat illiga/
tum: quid superest nisi vt cuꝫ voluerit
nos a spiritalibꝰ gaudijs separare: ea/
rundem imminutione ac p̄uatione me/
stificet: id versutis fraudibꝰ elaborās:
vt cum iugi illius suauitas ⁊ oneris le/
uitas: viciose concupiscentie prauitate
nobis fuerit aggrauata: ipsius faculta/
tis atq; substantie: quam nobis pro re/
quie ac solatio reseruamus: vinculis ir
retitos: secularium curarum flagris sem/
ꝑ excruciet: ex nobismetip̄is quo dila/
ceremur sculpens. Funiculis nāq; pec/ ꝓuer. 5.
catorum suorum vnusquisq; constrin/
gitur: audiēs per ꝓphetam: Ecce om/ Esa. 50.
nes vos accendentes ignē: accincti flā/
mis: ambulate in lumine ignis vestri: ⁊
in flammis quas succēdistis. Per hec Sap. 11.
siquidem (vt salomō testis est) vnus/
quisq; per que peccauerit ⁊ punietur.
Ipse enim nobis tormento sunt: quibꝰ
vtimur voluptates: ⁊ oblectamēta hu
ius carnis atq; delicie carnificum vice
in suuꝫ retorquenꝛ auctorē: quia neces
se est eū qui facultatibus pristinis opi/
busq; suffultus est: nec integrā humili/
tatem cordis: nec mortificationeꝫ ple/
nam noxiarum suscipere voluntatum.
His aūt virtutum patrocinantibus in/
strumentis: omnes vite presentis angu
stie: ⁊ cuncta que inimicus potest infer
re dispendia: non modo patientissime:
verumetiam iocundissime sustinentur:
quibus rursum exulantibus elatio taꝫ
perniciosa succrescit: vt etiaꝫ leuissima
contumelia mortiferis impatientie icti
bus vulneremur: dicaturq; nobis per
Hieremiam prophetam: Et nunc quid Hiere. 2.
tibi vis in via egypti: vt bibas aquam
turbidam: Et nunc quid vis tibi cum
via assirioꝝ: vt bibas aquā fluminis?
Arguet te malicia tua: ⁊ auersio tua ĩcre
pabit te: Scito ⁊ vide qꝛ malū ⁊ amā/ Ibidem.

rum est reliq̃sse te dominum deum tu/
um: ⁊ non esse timorē mei apud te di/
cit dn̄s. Or ꝗ iugi dn̄ici mirifica suaui/
tas amara videt̃ ⁊ sentit̃: q̄d ē nisi qꝛ
eā auersiōis nr̄e amaritudo corrūpit:
Or diuini oneris tā iocunda leuitas in/
grauescit: q̄d ē nisi qꝛ eū a q̄ sustineba/
mur: ꝯtūaci p̄sumptiōe ꝯtemnim⁹: q̄p/
pe cū euident̃ idip̄m scriptura testetur
dicēs: Nā si ambularēt semitas rectas:
īuenissent vtiq̃ semitas iusticie leues:
Nos inquā nō esse manifestū est: q̄ se/
mitas dn̄i rectas ac leues: prauis duris/
q̃ desiderioꝝ exasperam⁹ cautib⁹: qui
viā regiā apostolicis ac ꝓpheticis silici
bus cōmunitā: sctōrumq̃ oīm atq̃ ip/
si⁹ dn̄i vestigijs cōplanatā: amētissime
deserentes: deuia q̄q̃ ac dumosa secta/
mur: ⁊ p̄n̄tiuꝫ oblectaminū illecebris
obcecati: ꝑ obscuros īpeditosq̃ vitioꝝ
sentib⁹ calles: laceratis crurib⁹: ⁊ diru/
pta illa nuptiali veste reptamus: non
mō acutissimis vepriū aculeis ꝯfigēdi:
ꝫ etiā virulentoꝝ serpētuꝫ vel scorpio/
num illic latitātiū ictibus vulnerādi.
Tribuli eñ ⁊ laquei in vijs prauis: q̄
aūt timet dn̄m abstīebit ab eis. De tali
Hiere. 18 bus ⁊ alibi dn̄s ꝑ ꝓphetā: Oblitus est
mei inq̄t ppl̄us meus: frustra libātes ⁊
īpingentes in vijs suis: in semitis secu
li: vt ambularēt ꝑ eas in itinere nō tri/
to. Uie eñ (ꝫm sentētiā salomōis) ni/
hil operātiū strate sunt spinis: fortiū
vero trite sunt: ⁊ ita ab itinere regio de
uiantes: ad illā metropolim ciuitateꝫ:
vbi nr̄ cursus indeclinabiliter sp̄ debet
esse directus: nō poterūt ꝑuenire. Q̄d
etiā Eccl̄iastes significāt̃ exp̄ssit: La/
Eccs. 10. bor inq̄ens stultoꝝ affliget eos q̄ non
cognouerūt ire in ciuitatē: illā scꝫ hie/
rusalem celestem q̄ est mater oīm nr̄m.

Quid vtilitatis conferat tē/ ptationū incursio: Ca. XXV.

Uisq̄s aūt in veritate huic mū/
q do renūciās: sup se tulerit iugū
christi: ⁊ didicerit ab eo q̄tidia/
nis iniuriaꝝ exercitijs eruditus: qꝛ mi/
math. 11. tis est ⁊ hūilis corde: in cūctis tempta/
tionibus manebit sp̄ īmobilis: oīaq̃ il/ Roma. 8
li cooperabūt̃ in bonū. Uerba eñ dei
ꝫm abdiā ꝓphetā bona sunt cū eo q̄ re/
cte gradit̃. Et iteꝝ: Quia recte vie dn̄i
⁊ iusti incedūt in eis: p̄uaricatores vo
corruēt in eis. Maiora igr̄ nobis ꝑ col
luctationē tēptationū laudis cōtulit p̄
mia: benigna erga nos gr̄a saluatoris:
q̃ si omnē a nobis necessitatē certami/
nis abstulisset. Etenī sublimioris p̄stan
tiorisq̃ virtutis est ꝑsecutiōib⁹ erūnis/
q̃ vallatū: manere sp̄ īmobilē: ⁊ adu/
sum se seuiētib⁹ cūctis: certū de p̄sidio
dei atq̃ ītrepidū ꝑdurare: hūanisq̃ ī/
cursib⁹ velut armis inuicte virtutis ac/
cinctū: gloriosissime de īpatientia triū/
phare: ⁊ acq̄rere q̄dammō de infirmita
te virtutē: qꝛ vtus ī infirmitate ꝑficit̃. 2. cor. 12
Ecce eñ dedi te inq̄t dn̄s in colūnā fer/ Hiere. 1.
reā: ⁊ in muꝝ ereū sup oēm terrā: regi/
bus iuda: p̄ncipib⁹ ⁊ sacerdotib⁹ ei⁹ et
omi ppl̄o terre: ⁊ bellabūt aduersuꝫ te:
⁊ nō p̄ualebūt: qꝛ ego tecū suꝫ vt eruā
te dic̄ dn̄s. Ergo ꝫm verā dn̄i traditio/
nem: via regia suauis ac leuis est: licet
dura ⁊ aspera sentiat̃. Pie eñ ac fide
liter ꝫuiētes cū tulerint iugū dn̄i sup se
⁊ didicerint ab eo qꝛ mitis est ⁊ hūilis math. 11.
corde: iā q̄dāmō terrenaꝝ passionū de
ponētes sarcinā: nō laborē ꝫ req̄eꝫ aīa
b⁹ suis dn̄o p̄stante reperiēt: sicut ꝑ hie
remiā ꝓphetā testat⁹ ē dicēs: State su Hiere. 6.
per vias ⁊ videte: ⁊ īterrogate de semi/
tis antiq̄s: q̄ sit via bona ⁊ ambulate ī
ea: ⁊ īuenietis refrigeriū aīab⁹ vr̄is. Fi
ent nāq̃ eis cōtinuo praua in directuꝫ Esa. 40.
⁊ aspera in vias planas. ⁊ gustātes vi/
debūt q̄niā suauis est: dn̄s audientesq̃ Ps. 33.
christū in euāgelio ꝓclamātē: Uenite
ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis: math. 11.
⁊ ego reficiā vos: depositis pōderib⁹
vitioꝝ: ea q̄ sequunt̃ intelligent: qꝛ iu/
gum meum suaue est ⁊ onus meum le/
ue. Habet ergo refrigerium via domi/
ni si ꝫm legē ipsi⁹ teneat̃. Sꝫ nos sum⁹
q̄ dolores nobis atq̃ tormēta: turbu/
lentis distētiōib⁹ ꝓcuram⁹: dū malum⁹
vias seculi hui⁹ prauas atq̃ ꝑuersas:
etiā cū sūmo discrimīe ac difficltate se/

etari. Cũ vo h mõ graue nobis ac dux iugũ dñi fecerimus: blasphemo iã spũ: vel de ipsius iugi: vel de christi q̃ illud imponit duricia atq; asperitate causamur: fm illud: Insipiẽtia viri corrũpit vias eius. Deũ autẽ causat corde suo. Et fm Aggeũ ,pphetã: cũ dixerimus: Quia via dñi nõ dirigit: cõgrue respõdet nobis a domino: Nũquid via mea
Ezech. 18 nõ dirigit? Nonne magis vie vr̃e sunt praue? Et reuera si compare volueris splendentẽ virginitatis florẽ: ꝛ suaue olentẽ castimonie puritatẽ: tetris ac fetidis libidinũ volutabris: quietẽ securitatẽq; monachox: periculis ꝛ erumnis quib⁹ mũdi hui⁹ homĩes implicãtur: pauptatis nostre requiẽ: edacibus diuitum tristicijs ac puigilibus curis: quibus nõ absq; summo vite periculo dieb⁹ ac noctib⁹ cõsumunt: suauissimũ iugũ christi onusq; leuissimũ facillime comprobabis.

Quẽadmodũ pfecte abrenũciantib⁹ centuplũ in hoc mũdo repromittat: Ca. XXVI.

Proinde etiã illa retributio premiorũ: qua pfecte renũciãtib⁹ in hac vita centuplũ dñs repro
Mat. 19. misit: dicens: Et oĩs q̃ reliquerit domũ vel fratres aut sorores: aut patrẽ: aut matrẽ: aut vxorẽ: aut filios: aut agros ,pter nomẽ meũ: centuplũ accipiet in psenti: ꝛ vitã eternã possidebit. recte atq; verissime eodẽ sensu absq; vlla fidei ptrbatiõe suscipit. Multi eñi occasionẽ hui⁹ sentẽtie nacti crasso intellectu: hec ĩ illo mille annox tpe carnaliter sanctis restituẽda confirmãt: cum vtiq; illud seculũ qđ post resurrectiõez futurũ dicũt: psens intelligi non posse fateant. Multo g credibili⁹: multoq; manifesti⁹ est eũ q̃ aliq̃d seculariũ vel affectuũ: vel bonox christo suadẽte cõtẽpserit: a frib⁹ atq; cõsortib⁹ ,ppositi sui q̃ ei spiritali glutino colligat: cẽtuplo gratiorẽ etiã ĩ hac vita recipe charitatẽ. Hãc siq̃dez quã int parẽtes ac filios atq; germanos: cõiuges vl ,ppĩquos: siue societas copule sue ꝯsangui

tatis necessitudo cõiũgit: satis breuem esse cõstat ac fragilẽ. Deniq; etiã boni ac pij cũ adoleuerint filij: a parẽtũ domib⁹ nõnũq̃ ac substãtijs excludũt: cõmunio quoq; cõsortij cõiugalis int dũ etiã honesta causa interueniẽte diuellit: fratrũ dirimit charitatẽ cõtentiosa diuisio. Monachi soli ppetue cõiunctiõis retinẽt vnitatẽ: atq; indiscrete possidẽt vniũsa: q̃ oĩa sua eẽ q̃ fratx: oĩa fratrũ credũt esse q̃ sua sunt. Si g istis diebus quib⁹ carnalis copulatur affectio: dilectiõis nr̃e gr̃a cõferat: ,pfecto centuplo hec dulcior atq; sublimior est. Recipiet sane etiã de cõtinẽtia cõiugali maior centuplo suauitas: ab illa q̃ eis inuicẽ p cõmixtionẽ sexuũ pbebat. Pro leticia quoq; illa quam in vnt⁹ agri ac dom⁹ possessiõe q̃s habuit: centuplo maiore diuitiax gaudio pfruet: qui in adoptionẽ trãsiens filiorũ dei: vniũsa q̃ eterni sunt patris vt ,ppria possidebit: ꝛ affectu atq; virtute ad imitationẽ veri illi⁹ filij ,pclama
bit: Oĩa q̃ habet pater mea sunt: nec iã Joh. 16
cũ vlla penali distẽtiõis ac sollicitudinis cura: g secur⁹ ac letus velut in proprijs vbiq; succedit: audiẽs quotidie sibimet ab apostolo predicari: Oĩa eñ
vr̃a sunt: siue mũd⁹: siue pñtia: siue fu 1. Cor. 3.
tura. ꝛ a salomõe: Fidelis viri tot⁹ mũdus diuitiax est. Habes g istã cẽtupli retributionẽ: in magnitudine meriti: ꝛ in discretiõe tã incõpabilis qualitatis expssã. Neq; eñ si p eris aut ferri: aut viliorís cuiusq; metalli certo põdere: tantũdẽ põderis: sed auri q̃spiã reddidisset: nõ etiã ampli⁹q; centuplũ restituisse videret: ita cũ p cõtemptu voluptatũ atq; affectuũ terrenox: spiritale gaudiũ ꝛ pciosissime charitatis iocũditas repẽsat: etiã si ipse sit numerus: centuplo tñ hec maior atq; pclarior ẽ. Et vt hoc euidenti⁹ crebra repetitione reddat: vxorẽ antea in passiõe fragilis desiderij possidebã: hãc eandẽ ĩ honore sanctificatiõis ꝛ vera christi dilectiõe possideo. Una est mulier: sed centuplũ creuit meritũ charitatis. Si aũt ꝛ p ire ꝛ furoris ptrbatiõe: iugẽ ant

mi lenitatē: ꝓ sollicitudinis ac disten/
tionis angore:securitatis quietē: ꝓ in/
fructuosa seculi huiꝰ penaliqꝫ tristicia:
salutaris tristicie fructū: ꝓ vanitate le/
ticie tꝑalis: gaudij spiritalis appēderꝭ
vbertatē:retributionē in hoꝝ affectuū
cōmutatiōe centuplam ꝑuidebis. Et si
vniuscuiusqꝫ vitij breui ac lubrice vo/
luptati ꝯtrarariū virtutū merita cōfe/
rant̾: centuplū esse meliora mltiplica/
ta iocūditas approbabit. Centenariꝰ
eīn numerꝰ de sinistra trāsfert̾ ī dexte/
rā: ⁊ licꝫ eādē in supputatiōe digitorū
figurā tenere videat̾: nimiū tñ quāti/
tatis magnitudine supercrescit. Fiet enī
vt q̄ hedi formā gerere videbamur in
leua: ouis meritū trāslati cōsequamur
ad dexterā. Nūc ad quātitatē caꝝ reꝝ
quas ꝓ cōtemptu mūdialiū cōmodoꝝ
nobis in h̊ seculo christꝰ restituit: trāse/
amus: p̄cipue ſm euāgeliū Marci ita
Mar.10. dicētis: Nemo est q̄ reliquit domū aut
fratres: aut sorores: aut matrē: aut fili/
os: aut agros ꝓpter me ⁊ ꝓpt̾ euāge/
liū: qui nō accipiet centies tm̄ nunc in
tꝑe hoc: domos: fratres ⁊ sorores: ⁊ ma
tres ⁊ filios: ⁊ agros cū ꝑsecutiōibꝰ: ⁊
in seculo futuro vitā eternā. Centuplā
nāqꝫ fratrū parentūve recipiet quāti/
tatē: quisq̄s patris vniꝰ vel matris seu
filij ꝓ christi noīe charitate ꝯtempta:
ī omniū q̄ christo deseruiūt dilectionē
sincerissimā transit: ꝓ vno scꝫ tot īue/
niens patres fratresqꝫ feruētiore ac p̄/
stātiore sibi affectiōe deuinctos. Mul
tiplicata etiā domoꝝ atqꝫ agroꝝ pos/
sessione ditabit̾: quisq̄s vna domo pro
christi dilectiōe reiecta: innumera mo/
nasterioꝝ habitacula tanq̄ꝫ ꝓpria pos/
sidebit: in quacūqꝫ orbis pte velut in
sue domꝰ iure succedēs. Quō enī non
centuplū: ⁊ si dñi nr̄i snīe supadijci ali/
q̄d fas est: plus q̄ꝫ centuplū recipit: qui
decē vel viginti seruoꝝ mīsteria infida
⁊ coacticia derelinquēs: tot ingenuoꝝ
ac nobiliū spōtaneo fulcit̾ obsequio?
Qđ ita esse etiā vr̄is expīmentis pro/
bare potuistis: q̄ singulis patribꝰ ma/
tribusqꝫ ac domibus derelictis: quāli/
bet mūdi partē fueritis ingressi: patres

matres fratresqꝫ innumeros: domos
quoqꝫ ⁊ agros seruosqꝫ fidelissimos:
absqꝫ vllo sollicitudinis labore cōqui/
ritis: q̄ vos vt ꝓprios dños summis
suscipiūt amplectunt̾ fouēt venerant̾
officijs. Sed hoc inq̄ꝫ sancti ministerio
merito ac fiducialit̾ ꝑfruent̾: qui p̄us
in seruitutem fraternitatis semetip̄os
suaqꝫ oīa volūtaria deuotiōe subdide/
rint. Recipiēt eīn ſm sententiā dñi li/
bere: id qđ ip̄i alijs dependerūt. Quis/
q̄s aūt hec hūilitate sincera consortibꝰ
suis ante nō detulerit: quō deferri sibi
ab alijs patiēter admittit: cū grauari se
eoꝝ obsequijs ītelligat potiꝰ q̄ꝫ foueri:
q̄ accipe mauult fratꝝ q̄ꝫ deferre famu
latū? Hec tñ oīa nō cū remissa securita
te: nec cū inerti oblectatiōe ꝑcipiet: sed
ſm verbū dñi cū ꝑsecutiōibꝰ: id est cū
p̄ssuris seculi huiꝰ: ac summis angori/
bus passionū: qꝛ sicut ille sapiētissimꝰ
cōtestat̾: Qui suauis ⁊ sine dolore ē: ī Prou̾.21
egestate erit. Regnū etenī celoꝝ nō de/
sides: nō remissi: nō delicati: nō teneri:
sed violenti diripiūt. Qui ḡ hi violē/
ti sunt? Nempe illi q̄ nō alijs sed volū
tatibus suis p̄clarā inferūt violentiā:
qui direptiōe laudabili omni se p̄sen/
tiū rerū voluptate fraudātes: voce do/
minica egregij direptores ꝓnūciant̾:
⁊ per huiuscemodi rapinā regnū celoꝝ
violēter inuadūt. Regnū eīn celorum Mat.11.
(ſm sentētiā dñi) vim patit̾: ⁊ violēti
diripiūt illud. Isti ꝑfecto sunt lauda/
biles violēti: qui vim faciūt ꝑditioni
sue. Homo eīn: vt scriptū est: in dolori/
bus laborat sibi: ⁊ vim facit ꝑditioni
sue. Perditio nostra est oblectatio vi/
te p̄sentis: ⁊ vt exp̄ssiꝰ dicam: executio
desiderioꝝ voluntatūqꝫ nostrarū: q̄s
si q̄s ab aīa sua subtraxerit ac mortifi/
cauerit: gloriosam ꝓfecto ⁊ vtilē ꝑdi/
tioni sue vim facit: abnegās dūtaxat ei
iucūdissimas volūtates: quas ꝑ ꝓphe
tam sermo diuinus frequēter incusat:
dicens: Quia ī diebꝰ ieiunij vestri in/ Esa.58.
uenit̾ volūtas vr̄a. Et iterū: Si auer/
teris a sabbato pedē tuū: facere volū/
tatē tuā in die sancto meo: ⁊ glorifica/
ueris eum dū nō facis vias tuas: ⁊ nō

inueniť voluntas tua vt loquaris ser/
monē. Cui etiā quāta beatitudo pro/
mittať: cōfestim ꝓpħa subiūgit: Tūc
inquiens delectaberis sup dn̄m: ⁊ su/
stollā te sup altitudinē terre: ⁊ cibabo
te hereditate iacob patris tui: os enim
dn̄i locutum est. Et idcirco dn̄s noster
atqꝫ saluator vt nobis amputandarū
Joh.6. volūtatū nostraꝝ formā traderet: Nō
veni inq̄t facere volūtatē meā: sed vo/
Mat.26. luntatē eius q̄ misit me. Et iterū: Non
sicut ego volo: sed sicut tu. Quā virtu
tem illi specialiter exercent: q̄ in ceno/
bijs cōmorātes: seniorꝭ reguntˀ impe/
rio: qui nihil oīno arbitrio suo agunt:
sed volūtas eorū ex voluntate pendet
abbatis. Postremo vt iam disputati/
onis huius sermo claudať: nōne obse/
cro etiā in hoc centuplā gratiā euidē/
tissime q̄ fideliter christo deseruiūt cō/
sequunť: dum ꝓ nomīe eius a summis
principib⁹ honoranť: ac licꝫ ipsi hūa/
nā gloriā nō requirāt: venerabiles tn̄
etiā in ꝑsecutionū angustijs iudicibus
cūctis ac potestatib⁹ fiunt: quoꝝ vili/
tas etiā mediocribus forsitan despica/
bilis esse potuisset: vel pro obscuritate
nataliū: vel ꝓ cōditione seruili: si ī se/
culari cōuersatione mansissent. Pro
christi aūt militia nemo status calum/
niā cōmouere: nemo obscuritatē gene/
ris audebit opponere: quin poti⁹ illis
ipis vilissime cōditiōis opprobrijs q̄/
bus cōfundi ⁊ dehonestari ceteri solēt
xp̄i famuli gloriosius nobilitanť. Quō
euidētius in abbate Joanne: q̄ in illa
eremo que lyco oppido adiacet cōmo/
rať: possum⁹ approbare. Qui pobscu/
ris maiorib⁹ natus: ita ꝓ christi noīe
vniuerso pene hūano generi admirabi
lis factus est: vt eū ipsi quoqꝫ rerū pre/
sentiū dn̄i: qui mūdi hui⁹ atqꝫ imperij
gubernacula retinētes: etiā potētibus
cūctis regibusqꝫ terrori sunt: velut do/
minū venerenť: ⁊ oracula eius de tam
longinquis regiōibus expetētes: impe/
rij sui apicem ⁊ statū salutis: bellorūqꝫ
ꝓuentus illius orationibus meritisqꝫ
cōmittant. Tali beatus Abraā de il/
lusionis nostre vel origine vel mede/
la disputatione disseruit: atqꝫ oculis
quodāmodo nostrꝭ cogitationū quas
diabol⁹ auctor ingesserat: ꝓpalauit in/
sidias: nosqꝫ ad desideriū vere morti/
ficatiōis accēdit: quo etiā multos licꝫ
incompto hec omnia sermone digesta
sint: credimus inflāmandos. Nā licꝫ
summoꝝ patrū flagrantissimos sensus
tepida eloquij nostri fauilla cōtexerit:
plurimorū tamē algorem: qui remotis
verborū cineribus viuacitatem laten/
tium sensuum suscitare voluerint: cale/
faciendū putam⁹. Sed ad vos o sancti
fratres: non vtiqꝫ hunc ignem quē do/ Luc.12.
minus venit mittere in terram: ⁊ quem
nimiū ardere desiderat: ita spiritu pre/
sumptiōis elat⁹ emisi: vt q̄si feruētissi/
mū ꝓpositum vestrū caloris hui⁹ ad/
iectione succenderē: sed vt vobis ma/
ior apud filios eēt auctoritas: si id qđ
ipsi nō mortuo verborū sono: sed viuo
docetis exēplo: etiā summoꝝ atqꝫ an/
tiquissimorū patrum precepta confir/
ment. Superest vt me periculosissima
hactenus tempestate iactatum: nūc ad
tutissimū silentij portū: spiritalis ora/
tionū vestrarū aura comiteť.

Collatio abbatis Abraam de mortificatione finit.

Expliciūt vigintiquattuor collationes sanctoꝝ patrum conscripte ab Joanne eremita qui et Cassian⁹ diciť: Impresse Basilee per magistrū Joannem Amerbach: Anno domini M.cccc.lxxxxvij.

Deo gratias.


BIBLIOTECA
NAZIONALE CENTRALE
XV
FIRENZE

